Kitab Injil (The New Testament)

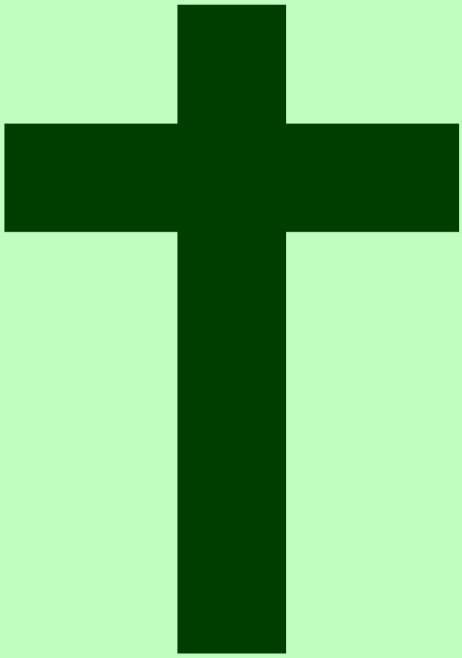

Tausug: Kitab Injil (The New Testament) New Testament

Kitab Injil (The New Testament)

Tausug: Kitab Injil (The New Testament) New Testament

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Tausug)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 20 May 2025 from source files dated 29 Jan 2022
b67de408-6583-5c24-a713-3add7b39f840

Contents

MATIYU 1
MARKUS 73
LUKAS 117
YAHIYA 190
KIYAWAKILAN 242
RŪM 305
1 KURINTU 340
2 KURINTU 373
GALATIYA 394
IPISUS 406
PILIPI 418
KULUSSA 426
1 TISALUNIKA 434
2 TISALUNIKA 441
1 TIMUTI 445
2 TIMUTI 454
TITUS 461
PILIMUN 465
HIBRANI 467
YA'KUB 493
1 PITRUS 501
2 PITRUS 511
1 YAHIYA 517
2 YAHIYA 525
3 YAHIYA 527
JAHUD 529
PAGPANYATA' 532

MATIYU
MATIYU

Pahāti

In nagsulat sin būk ini hi Matiyu, hambuuk sin hangpu'-tagduwa tau pinī' hi Īsa magad kaniya magguru ha supaya sila mahinang tau kawakilan niya magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau. Ha tagna' in hinang hi Matiyu mangangawa' sukay pa parinta, sagawa' pagtawag hi Īsa kaniya binīn niya in hinang niya sarta' miyagad na kan Īsa nagguru (Kitaa ha būk *Matiyu* 9:9-13, iban *Lukas* 5:26, 27).

In Bayta' Marayaw siyulat hi Matiyu mamayta' pasal sin hi Īsa amuna in kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga mānusiya', iban amu in dumihil kamakbulan ha manga janji' sin Tuhan ha manga tau sin masa nakauna yadtu. In Bayta' Marayaw kiyamaksud hipasampay bukun sadja pa manga Yahudi, amu in manga tau hangka bangsa hi Īsa, sagawa' sampay pa mānusiya' katān.

Pasal sin Pangkat Hi Īsa Almasi
(Lk. 3:23-38)

1 Manjari, amu ini in usulan sin pangkat hi Īsa Almasi, hambuuk panubu' hi Daud, amu in hambuuk panubu' hi Ibrahim.

2-6 Biya' ha ini in pangkat hi Īsa Almasi tagnaan dayn kan Ibrahim sampay naabut mawn kan Sultan Daud.
Hi Ibrahim, in anak niya hi Isahak;
in hi Isahak, in anak niya hi Ya'kub;
in hi Ya'kub, in anak niya hi Yudah iban sin manga taymanghud niya.
Sakali in anak sin Yudah hi Piris kay Sira (in ina' nila hi Tamar).
In hi Piris, in anak niya hi Hisdun;
in hi Hisdun, in anak niya hi Aram;
in hi Aram, in anak niya hi Amminadab;
in hi Amminadab, in anak niya hi Nassun;
in hi Nassun, in anak niya hi Salmun;
in hi Salmun, in anak niya hi Buwas (in ina' hi Buwas hi Rahab);
in hi Buwas, in anak niya hi Ubid (in ina' hi Ubid hi Rut);
in hi Ubid, in anak niya hi Jissi;
in hi Jissi, in anak niya hi Sultan Daud.

7-11 Na, biya' ha ini isab in usulan sin pangkat hi Īsa tagnaan dayn kan Sultan Daud sampay pa waktu narā in manga tau Israil pa hula' Babilun ha bukun nila kabayaan.
In hi Daud, in anak niya hi Sulayman (in ina' hi Sulayman amuna in bakas asawa hi Uriyas);
in hi Sulayman, in anak niya hi Rubuwam;
in hi Rubuwam, in anak niya hi Abiyas;
in hi Abiyas, in anak niya hi Asa;
in hi Asa, in anak niya hi Jusapat;
in hi Jusapat, in anak niya hi Jihuram;
in hi Jihuram, in anak niya hi Usiyas;
in hi Usiyas, in anak niya hi Jutam;
in hi Jutam, in anak niya hi Ahas;
in hi Ahas, in anak niya hi Hijikiyas;
in hi Hijikiyas, in anak niya hi Manassi;

in hi Manassi, in anak niya hi Amun;
in hi Amun, in anak niya hi Jusiyas;
in hi Jusiyas, in anak niya hi Jihuyakin iban sin manga taymanghud niya.
12-16 Hāti dayn na waktu narā in manga tau Israil pa hula' Babilun sampay pa waktu piyag'anak hi Īsa, biya' ha ini isab in usulan sin pangkat niya.
In hi Jihuyakin, in anak niya hi Salati;
in hi Salati, in anak niya hi Sirubbabil;
in hi Sirubbabil, in anak niya hi Abiyud;
in hi Abiyud, in anak niya hi Iliyakim;
in hi Iliyakim, in anak niya hi Asur;
in hi Asur, in anak niya hi Saduk;
in hi Saduk, in anak niya hi Akim;
in hi Akim, in anak niya hi Iliud;
in hi Iliud, in anak niya hi Iliyasar;
in hi Iliyasar, in anak niya hi Mattan;
in hi Mattan, in anak niya hi Ya'kub;
in hi Ya'kub, in anak niya hi Yusup. Hi Yusup amuna in nakaasawa kan Mariyam ina' hi Īsa, amu in pag'iyanun Almasi.*
17 Na, manjari awn hangpu' tag'upat pangkat in nanubu' tagnaan dayn kan Ibrahim sampay naabut mawn kan Daud. Hāti tagnaan dayn kan Daud sampay pa waktu narā in manga tau Israil pa hula' Babilun awn isab hangpu' tag'upat pangkat in nanubu'. Hāti awn isab hangpu' tag'upat pangkat in nanubu' dayn ha waktu narā in manga tau Israil pa hula' Babilun sampay naabut piyag'anak in Almasi.

In Pag'anak kan Īsa Almasi
(Lk. 2:1-7)

18 Biya' ha ini in kahālan sin pag'anak kan Īsa Almasi. In hi Mariyam, ina' niya, sa'bu nagtutunang iban hi Yusup, sagawa' ha wala' pa sila nakapagtiyaun kiyananaman niya sin burus siya dayn ha kusug sin kudarat sin Rū sin Tuhan.
19 In hi Yusup ini hambuuk tau miyamagad sadja ha daakan sin Tuhan. Pagga niya kiyaingatan sin burus hi Mariyam napikil niya baybarun na in pagtunang nila†, sagawa' di' niya hibukag in sabab sin pagbaybad nila, ha supaya di' sumipug hi Mariyam.
20 Sakali ha sa'bu hi Yusup namimikil sin pasal ini, nakalipat siya sarta' nanagainup siya. Ha lawm tagainup niya nagpanyata' mawn kaniya in hambuuk malāikat naraak sin Tuhan. Namung in malāikat, amu agi, "Yusup, hambuuk panubu' hi Daud, ayaw kaw mahanggaw umasawa kan Mariyam. Karna' in siya yan naburus dayn ha kusug sin kudarat sin Rū sin Tuhan.
21 Umanak siya hambuuk bata'-bata' usug iban ngānan mu in bata'-bata' yan hi Īsa, sabab siya na yan in manglappas ha tau niya dayn ha manga dusa nila." (Amu yadtu in pamung kaniya sin malāikat.)
22 Na, nabunnal in kiyabayta' sin Tuhan amu in kiyasulat nakauna hi Nabi Isayas ha lawm Kitab, amu agi,
23 "Ha susūngun awn hambuuk budjang magburus iban mag'anak siya hambuuk bata'-bata' usug. In bata'-bata' usug ini amuna in pagtawagun Immanwil." (In hāti sin Immanwil, "Yari in Tuhan limamud kātu'niyu.")

---

* **1:12-16 1:12-16** In hāti sin Almasi, amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' ha unu-unu katān. † **1:19 1:19** Ha addat sin manga Yahudi hambuuk da in sara' magtunang iban sin sara' magtiyaun. Minsan in manga tau nagtutunang sadja, way pa sila nagtiyaun, niyatun sila sin tau, bana iban asawa.

24 Na, pagbati' hi Yusup iyagad niya in bayta' sin malāikat kaniya. Tiyaunan niya
na hi Mariyam.
25 Sumagawa' wala' siya naghulid kay Mariyam ha salugay wala' pa siya nag'anak.
Pag'anak hi Mariyam, ngiyānan hi Yusup in bata'-bata' usug hi Īsa.

2

In Pagtibaw sin Manga Tau dayn ha Subangan

1 Manjari in hi Īsa piyag'anak duun ha kawman sin Baytlaham, ha hula' Yahudiya,
ha waktu sin pagsultan hi Sultan Hirud. Bukun mawgay awn dimatung manga tau
dayn ha subangan mawn pa Awrusalam (Baytal Makdis). In manga tau ini ilmuan,
amu in nangangadji' pasal sin manga bituun ha langit.
2 Pagdatung nila pa Awrusalam (Baytal Makdis), magtūy sila nangasubu, laung nila,
“Ha unu in sultan sin manga bangsa Yahudi amu in ba'gu piyag'anak? Kīta' namu'
gimuwa' dayn ha subangan in bituun amu in tanda' sin piyag'anak na siya. Hangkan
miyari kami mamudji kaniya.”
3 Pagdungug hi Sultan Hirud sin pasal ini miyuga' tuud siya sambil da isab sin katān
tau ha Awrusalam (Baytal Makdis).
4 Piyatawag hi Sultan Hirud in katān manga nakura' kaimaman iban sin manga
guru sara' agama. Pag'ubus ampa niya sila iyasubu, laung niya, “Ha unu hipag'anak
in Almasi?”
5 In sambung nila, “Didtu ha Baytlaham, ha hula' Yahudiya, karna' in yan kiyabayta'
hi Nabi (Mikas) ha lawm Kitab, amu agi,
6 ‘Kamu manga tau ha kawman Baytlaham ha hula' Yahudiya,
minsan in kawman niyu asibi', in kamu, tau mataas,
sabab awn gumuwa' dayn kaniyu hambuuk nakura'
amu in mag'iipat ha manga tau ku, amu in bangsa Israil biya' sapantun tau
mag'iipat bili-bili.’ ”
(Amu yan in kiyasulat sin nabi ha lawm Kitab.)
7 Pagdungug hi Hirud sin bihādtu, magtūy niya piyakawa' in manga bisita dayn ha
subangan dāhun niya magbichara ha wayruun makaingat tau dugaing. Pagdatung
nila mawn, iyasubu sila hi Hirud bang ka'nu nila tuud tagna' kīta' in bituun. Sakali
kiyabaytaan mayan siya sin manga bisita,
8 piyakadtu niya sila pa Baytlaham iban laung niya kanila, “Kadtu kamu iban
lawaga niyu marayaw in bata'-bata'. Iban bang niyu siya kabaakan na, balik kamu
magtūy, baytai niyu aku bat isab aku makakadtu mamudji kaniya.”
9-10 Pag'ubus sin sultan nagbichara, miyanaw na in manga tau dayn ha subangan.
Ha sa'bu pa sila miyamanaw, kīta' nila isab nagbalik in bituun amu in bakas kīta' nila
didtu ha hula' nila ha subangan. Pagkita' nila, landu' tuud sila kiyūgan. Miyanaw in
bituun ha unahan nila ampa himundung ha lugal kiyabubutangan sin bata'-bata'.
11 Simūd sila pa lawm bāy. Pagsūd nila, kīta' nila in bata'-bata' iban sin ina' niya
hi Mariyam. Simujud sila ampa nila piyudji in bata'-bata'. Iyukab nila na in manga
darāhan nila iban piyanghulmat nila na mawn pa bata'-bata' in bulawan, kamanyan,
iban ubat mahalga' pagtawagun “mira”.
12 Na, ha sūng nila muwi' pa hula' nila, limabay sila dayn ha dugaing dān sabab
asal sila biyandaan sin Tuhan ha lawm tagainup nila, di' sila pabalikun madtu kan
Hirud.

In Pagpaguy pa Misir

13 Pag'īg nila, awn hambuuk malāikat diyaak sin Tuhan nagpakita' mawn kan
Yusup ha lawm tagainup niya. Namung in malāikat kaniya, amu agi, “Bangun kaw
ampa mu dāha in bata'-bata' iban sin ina' niya maguy pa hula' Misir, iban ayaw

kamu mīg dayn didtu ha salugay di' ta kamu baytaan paīgun. Karna' in bata'-bata'
yan hipalawag hi Hirud hipapatay."
14 Magtūy hi Yusup nagbangun. Sin dūm da yadtu diyā niya magtūy in bata'-bata'
iban sin ina' pa hula' Misir.
15 Duun na sila himula' ha Misir sampay miyatay hi Hirud. Na, dayn duun nabunnal
in bayta' sin Tuhan kiyabayta' hi Nabi (Husiyas), amu agi, "Piyauwi' ku in Anak ku
dayn ha hula' Misir."

In Pagpatay ha manga Kabataan

16 Manjari ha waktu buhi' pa hi Sultan Hirud, pag'ingat niya sin iyakkalan siya
sin manga tau ilmuan nanibaw dayn ha subangan, diyugalan tuud siya. Magtūy
siya nagdaak hipapatay in katān bata'-bata' usug ha kawman Baytlaham sampay pa
manga dugaing kawman ha pangdaig niya, dayn ha umul duwa tahun sampay pa
manga ba'gu piyag'anak sabab giyanta' niya na dayn ha pagbayta' sin manga tau
dayn ha subangan, bang ka'nu nila tagna' kīta' in bituun.
17 Na, nabunnal tuud in bakas bichara hi Nabi Irmiyas, laung niya,
18 "Karungugan in tingug ha dāira Rama,
tingug sin pagtangis iban pagsilawak.
Duun in manga panubu' hi Rakiya nagmamatay ha manga anak nila.
Di' sila mabaya' ūūhun
sabab miyatay in manga anak nila."

In Pag'uwi' Magbalik hinda Yusup dayn ha Misir

19 Manjari miyatay mayan hi Hirud, nagpakita' na isab nagbalik in malāikat diyaak
sin Tuhan mawn kan Yusup ha lawm tagainup, duun ha hula' Misir.
20 Amu agi sin malāikat, "Bangun kaw ampa mu dāha in bata'-bata' iban ina' niya
magbalik pa hula' Israil, sabab in manga tau amu in mabaya' mamatay ha bata'-bata'
miyatay na." (Na, amu yadtu in pamung sin malāikat kan Yusup.)
21 Pagbangun hi Yusup, magtūy niya diyā in bata'-bata' iban sin ina' nagbalik pa
hula' Israil.
22 Sagawa', pagdungug hi Yusup sin hi Arkilas in nakaganti' nagsultan ha ama' niya
hi Hirud ha hula' Yahudiya, miyuga' hi Yusup magbalik madtu. Hangkan himarap sila
madtu pa hula' Jalil, karna' biya' da isab ha yan in bayta' kaniya ha lawm tagainup
niya.
23 Pagdatung nila pa hula' Jalil, duun sila himula' ha kawman Nasarit. Na, nabunnal
tuud isab in bayta' sin manga kanabihan pasal hi Īsa Almasi, laung nila, "In siya
tawagun hambuuk tau Nasarit."

3

In Pagnasīhat hi Yahiya, amu in Mangliligu'
(Mk. 1:1-8; Lk. 3:1-18; Yh. 1:19-28)

1 Manjari ha waktu yadtu hi Yahiya amu in Mangliligu' miyawn nagnasīhat pa hula'
Yahudiya, duun ha hula' paslangan mahunit paghulaan.
2 Laung niya ha manga tau, "Pagtawbati niyu na in manga dusa niyu sabab masuuk
na dumatung mari in pamarinta sin Tuhan."
3 Bang paamuhun, hi Yahiya ini amuna in tau piyag'iyan hi Nabi Isayas, laung niya,
"Awn hambuuk tau ha lawm hula' paslangan mahunit paghulaan. Manawag-tawag
siya ha manga tau, amu agi niya,

‘Parayawa niyu iban pabuntula niyu in dān sabab masuuk na lumabay in Panghu'.’
„*

4 In tamungun hi Yahiya ini hīnang dayn ha bulbul unta' iban nagsasabitan siya pais
sapi', iban in pagkaunun niya hambuuk ginis sin ampan dulu iban gula' pussukan.
5 Na, miyawn in manga tau dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis) iban dayn ha
katilingkal sin hula' Yahudiya iban na dayn ha katān hula' ha katilibut sin Suba'
Jurdan dimungug kan Yahiya.
6 Miyawn sila kaniya nagsabunnal sin manga dusa nila, iban nagpaligu' na sila kan
Yahiya duun ha Suba' Jurdan.

7 Sagawa' pagkita' hi Yahiya mataud manga tau agad ha parhimpunan sin Parisi
iban agad ha parhimpunan sin Sadduki in miyawn kaniya nagpaligu', laung niya
kanila, “In kamu yan panipu! Magpabaw'-baw' sadja kamu mabuntul, sagawa'
bingkuk in lawm atay niyu. Na, in pangannal niyu makapuas kamu dayn ha murka'
sin Tuhan amu in masuuk na dumatung bang kamu magpaligu'?
8 Bang kamu di' tuud mabaya' pagmurkaan sin Tuhan pakitaan niyu dayn ha kawl-
piil niyu marayaw sin piyagtawbatan niyu na tuud in manga dusa niyu.
9 Ayaw kamu magpikil sin di' kamu kugdanan sin murka' sin Tuhan sawkat kamu
panubu' hi Ibrahim sabab baytaan ta kamu, minsan in manga batu ini mapapanjari
sin Tuhan tau, hinangun panubu' hi Ibrahim higanti' kaniyu.
10 In kamu yan biya' sapantun kahuy masuuk na pilaun sin kapa, tibtibun dayn ha
gamut niya. Na sasuku' sin kahuy amu in di' magbunga marayaw tantu pilaun da
ampa hilaruk pa lawm kāyu.

11 “In aku ini mangligu' kaniyu sin tubig ha supaya awn tanda' sin piyagtawbatan
niyu na in manga dusa niyu. Sagawa' awn hambuuk sumunud kāku' dumatung mari
labi mataas dayn kāku'. Di' aku minsan tūpun dumā sin tawmpa' niya. Siya yan
in magpatulun sin Rū sin Tuhan pa kaibanan tau amu in biya' sapantun hipangligu'
kanila, iban siya da isab in magparatung murka' pa kaibanan.
12 Biya' siya sin hambuuk tau magtahap iban maghawan sin pāy bakas piyaggiikan
niya. Pag'ubus ampa niya hitaw' in unud ha pagtataw'an niya. Hāti in apa iban sin
manga kaput, hilaruk pa lawm kāyu di' magkapūng kasaumulan.”†

In Pagligu' hi Yahiya kan Īsa
(Mk. 1:9-11; Lk. 3:21-22)

13 Manjari ha waktu yadtu nākawn hi Īsa pa Suba' Jurdan dayn ha hula' Jalil.
Miyawn siya nagpaligu' kan Yahiya.
14 Sagawa' di' mabaya' hi Yahiya mangligu' kaniya. Laung hi Yahiya “Tuwan, mayta'
ikaw pa in mari kāku' magpaligu'? Gām mayan subay aku in liguun mu.”

15 Sagawa' in sambung hi Īsa kaniya, “Kadtui na. Ligua na aku bihaun. Matūp da
kaw mangligu' kāku' ha supaya maagad katān in kabayaan sin Tuhan.” Na, timaayun
na hi Yahiya. Līgu' na hi Yahiya hi Īsa.

16 Naubus mayan siya līgu', minīg na siya dayn ha tubig. Pag'īg niya, magtūy
naukab in lawang langit. Kīta' niya in Rū sin Tuhan nagpasalupa assang nanaug
dayn ha langit ampa timapu' mawn kaniya.
17 Pag'ubus awn nagsuwara dayn ha langit, amu agi, “Amuna ini in Anak ku
kalasahan ku. Siya in makasulut tuud kāku'.”

---

* **3:3 3:3** Hāti niya subay pabuntulun na sin manga tau in kawl-piil nila iban palanuun nila na in lawm atay nila, sabab masuuk na dumatung in Panghu'. † **3:12 3:12** Hāti niya kandihun niya in manga tau suku' niya iban bukun. In manga tau kaibanan, lappasun niya, in kaibanan, siksaun niya.

4

Siyasat hi Īsa Kaagi sin Iblis, amu in Saytan Puntukan
(Mk. 1:12-13; Lk. 4:1-13)

1 Manjari diyā timukad hi Īsa sin Rū sin Tuhan madtu pa hula' paslangan mahunit
paghulaan. Hangkan siya diyā madtu, ha supaya siya sasatun sin Iblis.*
2 Ha lawm sin ka'patan adlaw iban ka'patan dūm wayruun hangsulag kakaun in
nakaun niya. Na, pag'ubus yadtu hiyapdi' na siya.
3 Sakali kiyawn na tuud siya sin Mananasat yaun, amu agi kaniya, "Bang kaw
bunnal amuna in Anak Tuhan†, daaka in manga batu ini mahinang kakaun."
4 Sagawa' in sambung hi Īsa, "Kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu
agi, 'In mānusiya' di' mabuhi' sin kakaun sadja, sagawa' in makabuhi' tuud kanila
amuna in katān Parman sin Tuhan.' "
5 Pag'ubus yadtu diyā hi Īsa sin Iblis madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) amu in
pagtawagun Dāira Suchi, piyasakat pa puntuk sin Bāy sin Tuhan.‡
6 Na, laung sin Iblis kan Īsa, "Bang kaw bunnal amuna in Anak Tuhan, tugpa' kaw
dayn ha taas ini pa baba', sabab kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
'Daakun sin Tuhan in manga malāikat niya magjaga kaymu.
Tayakun nila kaw
ha supaya in siki mu di' kumugdan pa manga batu.' "
7 Laung hi Īsa kaniya, "Sagawa' kiyasulat da isab ha lawm Kitab, amu agi, 'Subay
niyu di' dustaun in Tuhan, amu in Panghu' niyu.' "
8 Pag'ubus yadtu diyā na isab sin Iblis hi Īsa madtu pa puntuk būd ampa piyakita'
kaniya in katān kahula'-hulaan ha lawm dunya, amu in hipu' sin katān daya iban
kawasa.
9 Laung sin Iblis kan Īsa, "In katān yan hirihil ku kaymu bang kaw sumujud
sumumba kāku'."
10 Laung hi Īsa kaniya, "Īg kaw dayn dī, Saytan Puntukan! Kiyasulat ha lawm
Kitab, amu agi, 'Subay hambuuk-buuk Tuhan, Panghu' niyu in sumbahun iban
pagtag'īpunan niyu.' "
11 Pag'ubus yadtu minīg na in Iblis, amu in Saytan Puntukan. Pag'īg niya, miyawn
na in manga malāikat timabang kan Īsa.

Timagna' na hi Īsa Nagnasīhat ha Hula' Jalil
(Mk. 1:14-15; Lk. 4:14-15)

12 Manjari diyungug mayan hi Īsa sin najīl hi Yahiya amu in mangliligu', miyadtu
siya pa hula' Jalil.
13 Wala' na siya himula' duun ha Nasarit, sagawa' miyadtu siya himula' pa
Kapirnaum, hambuuk kawman ha higad Dagat Jalil ha hula' Sibulun iban hula'
Naptali.
14 Na, dayn duun nabunnal in kiyabichara hi Nabi Isayas, laung niya,
15 "In hula' Sibulun iban hula' Naptali,
amu in dapit pa dagat ha hansipak sin Suba' Jurdan,
amu in pagtawagun da isab Jalil, amu in paghulaan sin bangsa ginisan!
16 In manga tau ha manga hula' yan bakas sila biya' hantang ha lawm katigidluman,
sa' makakita' na sila kasawahan amu in landu' masilak.

---

* **4:1 4:1** Mataud in ngān sin Nakura' sin Saytan. In hambuuk, Kuntara atawa Banta' sin Tuhan. In hambuuk da isab Saytan Mangangakkal. In hambuuk, Iblis, iban in hambuuk da isab Mananasat. † **4:3 4:3** In gulal ini asal gulal hi Īsa ha waktu way pa siya limahil mari pa dunya. ‡ **4:5 4:5** In Bāy sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis) amuna in hambuuk-buuk Bāy dakula' tuud, way limingkat, pagtataatan iban pagkukulbanan pa Tuhan sin manga Yahudi. Tahun-tahun magtukad in manga tau Yahudi mawn dumā sin hayup hipagkulban pa Tuhan.

Bakas sila awam, biya' sapantun ha lawm katigidluman iban mabuga' sila mapatay,
sa' bihaun awn na kasawahan sin pamikil nila."
17 Dayn ha waktu yadtu timagna' na nagnasīhat hi Īsa. Laung niya ha manga
tau, "Pagtawbati niyu na in manga dusa niyu, sabab masuuk na dumatung mari in
pamarinta sin Tuhan."

Pinī' hi Īsa in Upat Mag'iista' Magad Kaniya
(Mk. 1:16-20; Lk. 5:1-11)

18 Manjari, ha sa'bu niya miyamanaw ha higad sin dagat pagngānan Dagat Jalil,
kīta' niya in duwa magtaymanghud mag'iista', hi Simun amu in pagngānan da isab
Pitrus, iban sin taymanghud niya hi Andariyas. Duun in duwa magtaymanghud
nanglalaya ista' ha dagat.
19 Laung hi Īsa kanila, "Manga bagay, agad kamu mari kāku'. In piyaghulas-
sangsaan niyu bihaun, mag'ista', sa' hinduan ta kamu bang biya'diin maghulas-
sangsa' dumā ha mānusiya' pagkahi niyu magad kāku'."
20 Na, saruun-duun biyutawanan nila in laya nila ampa sila miyagad kan Īsa.
21 Limanjal na sila sin panaw nila. Sakali kīta' hi Īsa in duwa magtaymanghud hi
Ya'kub kay Yahiya, manga anak hi Sibidi. Yaun sila iban sin ama' nila hi Sibidi ha
taas kumpit asibi' nagdarayaw sin laya nila. Tiyawag sila hi Īsa.
22 Saruun-duun binīn nila in ama' nila iban sin kumpit asibi', ampa sila miyagad
kan Īsa.

Magnasīhat iban Magpauli' hi Īsa ha manga Nasasakit
(Lk. 6:17-19)

23 Na, liyatag hi Īsa piyanaw in katilibut sin hula' Jalil. Nanghindu' siya ha manga
tau ha manga lawm langgal. Nagnasīhat siya sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta
sin Tuhan iban napauli' niya in indaginis lamma iban sakit sin manga tau.
24 Na, magtūy natanyag in hinang niya pa katān hula' ha katilingkal Siriya.
Hangkan diyā na mawn kaniya in manga tau imuukuy sin indaginis sakit, siyusūd
saytan, biyababuy-babuy iban nagpapatay in baran. In manga tau kiyugdan sin
manga sakit ini napauli' hi Īsa katān.
25 Pakain-pakain siya manaw, mataud tuud tau in miyamagad imuurul kaniya,
manga tau dayn ha hula' Jalil, dayn ha hula' pagtawagun Hangpu' Dāira, dayn ha
Awrusalam (Baytal Makdis), dayn ha Yahudiya iban dayn ha hula' ha hansipak sin
Suba' Jurdan.

5

In Karayawan sin Manga Tau Agad ha Tuhan
(Lk. 6:20-23)

1 Manjari pagkita' hi Īsa mataud tau in imuurul kaniya, timukad siya pa taas būd-
būd ampa siya limingkud. Paglingkud niya, nagtipun ha katilibut niya in manga
mulid niya.
2 Na, timagna' na siya nagnasīhat, laung niya,
3 "Hisiyu-siyu in magkahagad, sin kagunahan niya tuud in tabang sin Tuhan, dakula'
in karayawan niya,
sabab ha lawm siya sin pamarinta sin Tuhan!
4 Hisiyu-siyu in magkasusahan sabab sin manga kangīan ha lawm dunya, dakula' in
karayawan niya,
sabab tantu tabangun tuud siya sin Tuhan!
5 Hisiyu-siyu in mababa' in pangatayan niya, dakula' in karayawan niya,
sabab matayma' niya in kiyajanji' kaniya sin Tuhan.

6 Hisiyu-siyu in mabaya' tuud umādil in atay niya, dakula' in karayawan niya,
sabab dūlan siya sin Tuhan. Umādil siya.
7 Hisiyu-siyu in maluuy ha pagkahi niya, dakula' in karayawan niya,
sabab kaluuyan da isab siya sin Tuhan!
8 Hisiyu-siyu in mabuntul in itikad niya pa Tuhan, dakula' in karayawan niya,
sabab makapagkita' siya iban Tuhan ha susūngun!
9 Hisiyu-siyu in makapasulut ha pagkahi niya, dakula' in karayawan niya,
sabab simupu siya ha Tuhan, amu in magpasulut ha manga mānusiya'.
10 Hisiyu-siyu in nabibinsana' pasal sin pag'agad niya sin kabayaan sin Tuhan, dakula' in karayawan niya,
sabab in siya ha lawm pamarinta sin Tuhan!
11 "In kamu isab, bang kamu gura'-guraun iban binasahun iban hinangan kamu bichara sin katān ginisan puting sin manga tau sabab miyamagad kamu kāku', dakula' in karayawan niyu.
12 Pagkūg-kuyag tuud kamu, sabab awn tungbas dakula' tiyatagama kaniyu didtu ha surga'. Biya' da isab ha yan in manga kanabihan sin nakauna yadtu, piyagbinasa sin manga tau pagkahi nila."

Diyalil Asin iban Ilaw in manga Agad kan Īsa
(Mk. 9:50; Lk. 14:34-35)

13 Iban laung pa isab hi Īsa, "In manga kamu agad kāku' biya' kamu sapantun asin amu in makaparayaw sin kahālan sin katān. Karna' in asin amu in makaparayaw sin kakaun. Sagawa' in asin bang maīg na in kaasin niya way na dapat paasinun magbalik. Wayruun na yan kapūsan niya. Hangkan hibugit na yan pa dān, paggiikan na sin manga tau.
14 "Iban biya' da isab kamu sin sapantun ilaw dumihil kasawahan ha katilingkal dunya. Na, in ilaw di' hikatapuk. Biya' da yan sapantun sin dāira nakabutang ha taas būd-būd, amu in tantu kakitaan sadja sin manga tau katān.
15 Wayruun tau magsū' sin ilaw niya, pag'ubus ampa niya sauban sin pastan. Gām mayan hibutang niya ha taas sin pagbubutangan ilaw ha supaya makarihil sawa pa tau katān ha lawm bāy.
16 Damikkiyan, biya' da isab ha yan in hantang niyu. Subay kamu dumihil kasawahan pa manga mānusiya'. Hāti niya pakitaan niyu pa manga tau in manga hinang niyu marayaw, ha supaya nila sanglitun in Ama' niyu ha surga', amu in Tuhan.

In Panghindu' pasal sin Sara' Agama

17 "Ayaw kamu magpikil sin in maksud ku miyari umīg sin sara' agama piyanaug dayn kan Musa iban sin hindu' sin manga kanabihan. Wala' aku miyari umīg ha yan, sagawa' miyari aku dumihil kasabunnalan sin manga hindu' yan.
18 Ini in tumtuma niyu! In sara' agama di' tuud manjari pahil-pahilun. Ha salugay masi pa in langit iban dunya iban wala' pa naawn in katān kiyabayta' ha lawm sara' agama, na wayruun minsan hambuuk batang sulat atawa baris sin manga sara' agama in maīg.
19 Hangkan hisiyu-siyu in lumanggal sin sara' agama minsan sara' amu in biya' way tantu, iban manghindu' ha kaibanan lumanggal da isab sin sara', na siya in mababa' tuud ha lawm pamarinta sin Tuhan. Sagawa' hisiyu-siyu in magkahagad sin sara' agama iban manghindu' ha kaibanan kumahagad sin sara', awn kalagguan niya ha lawm pamarinta sin Tuhan.
20 Baytaan ta kamu, bang in pagtaat niyu pa Tuhan di' da lumabi dayn ha pagtaat sin manga guru sin sara' agama iban sin manga Parisi, na, wayruun palsukuan niyu ha lawm pamarintahan sin Tuhan.

In Hindu' pasal sin Pagdugal

21 “Bakas niyu na piyagkarungugan in hindu' ha manga tau sin timpu nakauna,
amu agi, ‘Ayaw kamu mamunu' ha pagkahi niyu. Hisiyu-siyu in mamunu' ha pagkahi
niya, in siya yan hukumun.’
22 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu! Hisiyu-siyu in marugal ha pagkahi
niya, na, kabutangan siya hukuman. Damikkiyan, hisiyu-siyu in imiyan ‘Asmak’ ha
pagkahi niya marā siya pa sara' dakula' paghuhukuman. Iban hisiyu-siyu in imiyan
ha pagkahi niya, ‘Babbal kaw. Wayruun tuud kapūsan mu,’ in siya yan masiksa' ha
narka'.
23 Na, bang ha sa'bu sūng niyu umungsud sin pagkulbanan niyu pa Tuhan, ampa
sumaīgpat pa atay niyu in dusa niyu ha pagkahi niyu,
24 bīnan in pagkulbanan niyu pa Tuhan duun ha lugal sin pagkukulbanan, ampa
kamu kadtu dumā magdayaw ha pagkahi niyu. Subay na kamu makapagdayaw na,
ampa kamu magbalik umungsud sin pagkulbanan niyu pa Tuhan.
25 “Bang kamu tuntutan iban dāhun maghukum sin hambuuk tau, dāha niyu siya
magtūy magsulut bābā di' pa marā pa paghuhukuman in parakala' niyu. Sabab bang
kamu marā na pa paghukuman ampa kamu kamattanan sin dusa niyu, butangan na
kamu hukuman sin manghuhukum ampa kamu hitukbal pa pulis. Pag'ubus ampa
kamu hiluun sin pulis pa jīl.
26 Na, ingat kamu, duun kamu tumuddas ha salugay di' niyu kabayaran in kasāan
narusa niyu.

In Hindu' pasal sin Pagjina

27 “Piyagkarungugan niyu da isab in hindu' ini, amu agi, ‘Ayaw kamu magjina.’
28 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu: hisiyu-siyu in umatud ha hambuuk
babai ampa pagnapsuhan niya in babai yan, nagjina na siya iban sin babai yan ha
lawm atay niya.
29 Hangkan bang sawpama in mata niyu makarā kaniyu magdusa, na, amu in
pagbahasahun marayaw pa lugitun niyu in mata niyu ampa niyu bugitan. Labi
pa marayaw maīg in hansipak mata niyu, dayn sin pa lawm narka' in uwian sin
ginhawa-baran niyu.
30 Damikkiyan, bang sawpama in hansipak lima niyu amu in makarā kaniyu
magdusa, na, amu in pagbahasahun marayaw pa yan uturun niyu ampa niyu bugitan.
Labi pa marayaw mapukul in hansipak lima niyu, dayn sin makapalawm narka' in
ginhawa-baran niyu.

In Hindu' pasal sin Pagbugit sin Magtiyaun
(Mat. 19:9; Mk. 10:11-12; Lk. 16:18)

31 “Awn pa isab hindu' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, ‘Hisiyu-siyu in mamugit
ha asawa niya subay siya magparā sulat pasa bat kaingatan sin nagbugit na sila.’
32 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu! Bang awn hambuuk tau mamugit ha
asawa niya, ha wayruun nag'usug-usug in asawa niya, in tau yan magdusa ha asawa
niya. Sabab bang in asawa niya magbana dugaing, na nakalanggal in babai yan sin
sara' magjina. Damikkiyan in usug amu in umasawa kaniya, nakalanggal da isab sin
sara' magjina.

In Hindu' pasal sin Pagsapa

33 “Piyagkarungugan niyu da isab in bakas kiyahindu' ha manga kamaasan natu'
amu agi, ‘Ayaw niyu balubaha in janji' niyu, gām mayan hinanga niyu in janji' bakas
siyapahan niyu pa Tuhan!’

34 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu! Bang kamu jumanji', ayaw kamu
sumapa. Ayaw kamu sumapa sumabbut sin surga' sabab amu yan in hulaan sin
Tuhan.
35 Atawa ayaw na kamu sumabbut sin dunya sabab amu yan in kiyabubutangan
sin siki niya. Atawa ayaw na kamu sumabbut sin hula' Awrusalam (Baytal Makdis)
sabab amu yan in dāira sin Sultan Makawasa.
36 Iban ayaw kamu sumapa sumabbut sin ū niyu sabab Tuhan in nagpapanjari sin
ū niyu. Siya da in makapagbaya' magpapinda sin buhuk niyu dayn ha itum pa puti'.
37 Bang kamu makaiyan na 'Huun' atawa 'Di'', ayaw niyu na sugpati dugaing sabab
unu-unu in bichara hikasugpat niyu, in yan guwa' na dayn ha Saytan, amu in puunan
sin katān kangīan.

In Hindu' pasal sin Pagpamaus
(Lk. 6:29-30)

38 "Damikkiyan, piyagkarungugan niyu da isab in hindu' ini, amu agi, 'Bang awn
tau mamuta sin mata sin pagkahi niya, subay da isab butahun in mata niya. Bang
awn tau manigpu' sin ipun sin pagkahi niya subay da isab tigpuun in ipun niya.'
39 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu! Ayaw niyu bawsa in tau nakarusa
kaniyu. Gām mayan bang awn tau sumampak sin hansipak bayhu' niyu, pasampakan
niyu pa isab kaniya in hansipak bayhu' niyu.
40 Iban bang awn tau manuntut kaniyu ha supaya niya makawa' in badju' niyu,
ayaw na kamu sumulang. Gām mayan sampay juba niyu dihilan na madtu kaniya.
41 Bang awn sundalu dumaak kaniyu dumā sin darāhan niya harap pa lugal awn
hangka-batu in layu' niya, ayaw kamu magsumlut. Gām mayan dāha niyu duwa batu
in layu'.
42 Bang awn tau mangayu' kaniyu unu-unu na, dihili niyu siya. Iban bang awn tau
mamūs unu-unu niyu, būsi niyu siya.

In Hindu' pasal sin Pagkasi-lasa ha Manga Banta
(Lk. 6:27-28, 32-36)

43 "Piyagkarungugan niyu da isab in hindu', amu agi, 'Kalasahi in bagay niyu,
karugali in banta niyu.'
44 Sagawa' bihaun ini in hibayta' ku kaniyu! Kalasahi in manga banta niyu
iban pangayui niyu duwaa marayaw pa Tuhan in manga tau dimirihil kabinsanaan
kaniyu,
45 ha supaya kamu mahinang biya' sin Tuhan, Ama' niyu ha surga', sabab tumabang
siya ha tau katān. Karna' in tau katān dihilan sin Tuhan sawa dayn ha suga, sibu' da
tau mangī' iban marayaw, iban dihilan niya da isab ulan in tau katān, sibu' da tau
mabuntul iban tau maghihinang sin mangī'.
46 "Na, bang in kalasahan niyu amu sadja in manga tau malasa kaniyu, awn
ka tungbas niyu marayaw dayn ha Tuhan? Tantu way. Karna' minsan in tau
magkakawa' sukay pa parinta, amu in laung niyu pangungugut, malasa da ha manga
tau malasa kanila!
47 Iban bang amu sadja isab manga bagay niyu in asipun niyu marayaw, na,
wayruun da karayawan mahinang niyu, sabab minsan in manga tau amu in
nagtutuhan dugaing dayn ha Tuhan tuud, mag'asip da marayaw ha manga bagay
nila!
48 In kamu yan subay tubus in kawl-piil niyu tudju pa pagkahi niyu biya' da isab
sin Tuhan, Ama' niyu ha surga', tubus ha unu-unu katān.

6

Panghindu' pasal Pagsarakka

1 “Tantuha niyu tuud in ini. Bang kamu mag'ammal ibārat, ibut-ibut ayaw niyu
hinanga ha harapan sin mayran madjīlis ha supaya kakitaan sin manga tau, sabab
bang bihādtu in hinang niyu, wayruun da tungbas makawa' niyu dayn ha Ama' niyu
ha surga'.
2 “Hangkan sa bang awn hirihil niyu unu-unu na ha tau miskin, subay kamu di'
magpakita'-kita' ha manga tau, biya' sin manga tau magpabaw'-baw' sadja. In sila
yan, bang awn hirihil nila ha manga miskin subay hadja didtu ha manga kalanggalan,
iban ha manga karān-dānan bat kakitaan sin tau mataud, ha supaya sila mabantug.
Baytaan ta kamu, bang in sila yan bantugun sin manga tau, na, amu da yan in tungbas
kanila, kabantugan dayn ha manga tau.
3 Sagawa' bang kamu tumabang ha manga miskin, ayaw niyu paingatan ha hisiyu-
siyu tau minsan ha bagay niyu tuud.
4 Na, in hāti niya subay niyu di' hipagbukag ha manga tau in pagtabang niyu. Ampa
kamu tungbasan sin Tuhan, Ama' niyu, amu in makaingat sin hinang niyu, amu in
hinang wala' niyu piyaingat ha hisiyu-siyu tau.

Paghindu' pasal Pagpangayu' Duwaa pa Tuhan
(Lk. 11:2-4)

5 “Bang kamu mangarap pa Tuhan, ayaw kamu sumingud ha tau amu magpabaw'-
baw' sadja nagtaat pa Tuhan, sagawa' di' magkugdan in kawl-piil nila iban sin lawm
atay nila. Mabaya' sadja sila tumindug mangarap pa Tuhan duun ha manga langgal
iban ha manga suli'pang sin manga dān supaya sila kakitaan sin manga tau. Matantu
ku kaniyu bang sila yan sanglitun sin manga tau, amu da yan in tungbas nila.
Wayruun na tungbas dugaing taymaun nila.
6 Sagawa' ku'nu-ku'nu kamu mangayu' duwaa pa Tuhan kadtu kamu pa lawm bilik,
tambula niyu in lawang, ampa kamu pangarap pa Tuhan, Ama' niyu, amu in di'
pagkakitaan. Unu-unu in hinang niyu amu in di' kakitaan sin mānusiya', kakitaan
da sin Ama' niyu. Na, tungbasan niya tuud kamu.
7 “Bang kamu mangayu' duwaa pa Tuhan, ayaw kamu magpataud sin manga
bichara wayruun da maana niya, biya' sin hinang sin manga tau amu in nagtutuhan
sin dugaing dayn ha Tuhan tuud. Sawkat mahaba' in pagpangayu' nila duwaa,
pangannal nila dungugun sila sin Tuhan.
8 Ayaw niyu tuud singuri in hinang nila, sabab kiyaingatan na sin Tuhan, Ama'
niyu, in kagunahan niyu, minsan ha way pa kamu nakapangayu' kaniya.
9 Na, bang kamu mangarap pa Tuhan subay biya' ha ini in hibichara niyu:
‘Ū Ama' namu' ha surga',
bang mayan lagguun sin mānusiya' in ngān mu mahasuchi.
10 Bang mayan ikaw na in mamarinta ha mānusiya' katān.
Bang mayan maagad dī ha dunya in kabayaan mu,
biya' sin ha surga', asal maagad in kabayaan mu.
11 Dihilan kāmu' adlaw ini in kakaun kagunahan namu'.
12 Ampuna in manga dusa namu'
biya' sin pagmaap namu' ha manga tau nakarusa kāmu'.
13 Palayua kami dayn ha kasigpitan makapilad sin īman namu'
iban tampani kami dayn ha Saytan, amu in puunan sin katān kangīan.’
(Na, biya' ha yan in suntuan sin pagpangayu' niyu duwaa pa Tuhan.)
14 “Na, pasal da isab sin pagmaap, bang niyu maapun in tau nakarusa kaniyu, na
ampunun da kamu isab sin Tuhan, Ama' niyu ha surga'.
15 Sagawa' bang niyu di' maapun in tau nakarusa kaniyu, tantu di' da isab ampunun
sin Ama' niyu in manga dusa niyu.

Paghindu' pasal Pagpuasa

16 “Iban bang kamu magpuasa, ayaw kamu magpadagbus, biya' nasususa kamu,
biya' sin hinang sin manga tau magpabaw'-baw' sadja. Bang sila magpuasa, di' sila
mama'mus iban di' sila magsudlay, ha supaya kaingatan sin tau sin nagpupuasa sila.
Matantu ku kaniyu bang sila yan bantugun sin tau, amu da yan in tungbas nila.
Wayruun na tungbas kanila marayaw ha adlaw susūngun.
17 Sagawa' in kamu, bang kamu magpuasa pama'mus kamu iban sudlaya in buhuk
niyu,
18 supaya kamu di' kakilāhan sin manga kaibanan sin nagpupuasa kamu. Amura
in Tuhan, Ama' niyu, amu in di' pagkakitaan in makaingat sin hinang niyu. Unu-unu
in hinang niyu amu in di' kakitaan sin tau, kīkita' da sin Ama' niyu. Na, tungbasan
niya tuud kamu.

Pasal Alta' ha Surga'
(Lk. 12:33-34)

19 “Ayaw kamu magtaw' pangalta' dī ha dunya, sabab kutkutun da sin kuuk,
mahansul da sin gaha', takawun da sin sugarul.
20 Gām pa kamu maghinang sin marayaw, ha supaya awn alta' niyu ha surga', sabab
bang ha surga' in alta' niyu, di' makutkut sin kuuk, di' mahansul sin gaha', iban di'
matakaw.
21 Karna' haunu-haunu in kiyabutangan sin pangalta' niyu, duun da isab in
bimbang sin atay niyu.

In Makarihil Kasawahan ha Ginhawa-baran
(Lk. 11:34-36)

22 “In manga mata niyu amuna in biya' sapantun ilaw sin ginhawa-baran niyu.
Bang in mata niyu marayaw, na awn kasawahan sin ginhawa-baran niyu.
23 Sagawa' bang in mata niyu bukun marayaw, na ha lawm katigidluman in
ginhawa-baran niyu. Bang in ilaw ha ginhawa-baran niyu way sawa, makaluuy
kamu. Katigidluman dakula' sa yan!*

Tuhan iban Alta'
(Lk. 16:13)

24 “Wayruun tau in makapagtag'īpun ha duwa nakura', sabab bang duwa in nakura'
sin tau, tantu kalasahan niya in hangka-tau, hāti karugalan niya in hambuuk. In
hambuuk yan kahagarun niya tuud, sagawa' in hambuuk, di' niya asipun. Na biya'
da isab hādtu, bang alta' in malabi tuud ha lawm atay niyu, na di' niyu maagad in
kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu.

Pasal sin Pagsusa
(Lk. 12:22-31)

25 “Hangkan ini in hindu' ku kaniyu! Ayaw kamu magsusa ha pasal sin kabuhianan
niyu, bang unu in kaunun iban inumun niyu, atawa magsusa sin pagtamung niyu.
Karna' bukun ka mahalga' in kabuhi' ta dayn sin kakaun? Atawa bukun ka mahalga'
in anggawta'-baran ta dayn sin tamungun?
26 Kitaa niyu ba in manga manuk-manuk naglulupad. Di' sila magtanum iban
di' mag'ani, iban di' magtaw' sin manga naani ha pagtataw'an nila. Malayngkan
piyakakaun da isab sila sin Tuhan, Ama' niyu ha surga'. Na, bukun ka labi kamu
māyu' mahalga' dayn sin manga manuk-manuk?
27 Mayta', humaba' ka in umul niyu bang kamu magsusa?

---

* **6:23 6:23** Hāti niya bang mabuntul in lawm atay sin tau pa Tuhan masilang niya in hinang mabuntul iban bukun.

28 “Damikkiyan da isab mayta' kamu magsusa sin pasal pagtamung niyu? Kitaa
niyu ba in kasumping-sumpingan yan amu in timubu' isa-isa nila. Di' sila maghinang,
iban di' sila maghablun sin tamungun nila.
29 Sagawa' baytaan ta kamu, minsan in pakayan hi Sultan Sulayman, amu in bantug
tuud dayahan, di' da makaatu sin lingkat sin manga kasumpingan yan.
30 Tuhan da in magpatamung ha manga kaparangan amu in buhi' adlaw ini,
sagawa' kunsum-ku'nisa mapatay da hirungul pa kāyu. Bang piyatatamung sin
Tuhan in manga kaparangan biya' ha yan, na amu pa isab in kamu in di' niya
patamungun? Bukun pakarayaw mahugut in pangandul niyu pa Tuhan!
31 “Hangkan sa ayaw kamu masusa bang dayn diin in pagkaun niyu atawa dayn
diin in pag'inum niyu, iban pagtamung niyu.
32 Sabab mabiya' kamu sin manga tau amu in nagtutuhan sin dugaing dayn
ha Tuhan tuud, amu in magsusa sadja sin manga kabuhianan nila. Unu-unu in
kagunahan niyu katān, kiyaiingatan da sin Tuhan, Ama' niyu, ha surga'.
33 Gām mayan subay sadja Tuhan in papagbayaun niyu ha lawm atay niyu, iban
subay niyu agarun in manga daakan niya, ampa niya hirihil kaniyu in unu-unu
kagunahan niyu katān.
34 Hangkan sa ayaw kamu masusa sin pasal sin susūngun. Sabab bang kamu
magsusa pasal sin susūngun tumaud sadja in kasusahan niyu. In kasusahan niyu
ha bihaun ayaw niyu na bangkati sin kasusahan niyu ha susūngun.

7

Pasal Pagpangliling ha Tau Dugaing
(Lk. 6:37-38, 41-42)

1 “Ayaw kamu mangliling pa mangī' sin hinang sin tau dugaing supaya isab kamu
di' lilingun sin Tuhan butangan hukuman.
2 Sabab bang kamu mangliling pa mangī' ha pagkahi niyu, na lilingun da isab kamu
sin Tuhan butangan hukuman. Iban in kaagi niyu mangliling ha pagkahi niyu biya'
da isab sin kaagi sin Tuhan mangliling kaniyu.
3 Līliling niyu sadja pa mangī' in kasāan sin pagkahi niyu. Maingat niyu lilingun in
kasāan nila minsan sibi'-sibi' da, sagawa' di' niyu kaingatan lilingun in kasāan niyu
minsan da biya' laggu' unu. Amu in pag'iyanun kakitaan niyu in puling sibi'-sibi' ha
lawm mata sin pagkahi niyu, sagawa' di' niyu kakitaan in puling malaggu' ha lawm
mata niyu.
4 Di' kamu yan manjari. Mabaya' kamu mag'īg sin puling ha mata sin pagkahi niyu,
sin awn puling biya' laggu' hāg ha lawm mata niyu.
5 In kamu yan lansuk ha guwa', bingit ha lawm. Magpabaw'-baw' sadja kamu
marayaw. Īgi niyu na muna in puling biya' laggu' hāg dayn ha lawm mata niyu,
ampa kamu makakita' marayaw umīg sin puling sin pagkahi niyu.”

Pasal sin Tau di' Magkahagad sin Bayta' dayn ha Tuhan

6 Laung isab hi Īsa, “Ayaw kamu magdihil sin unu-unu suchi ha manga iru',
magbīng da sila mangutkut kaniyu. Ayaw niyu tiluan in mussa' niyu pa manga babuy
sabab giikan nila sadja iban pagtasak-tasakun.*

Pasal Pagpangayu' Tabang pa Tuhan
(Lk. 11:9-13)

* **7:6 7:6** In hāti niya ayaw kamu magpasampay sin bayta' kasabunnalan dayn ha Tuhan pa manga tau amu in di' da magkahagad iban mangudju'-ngudju' sadja. In kasūngan niya mulahun nila kamu.

7 “Bang kamu mangarap pa Tuhan, pangayu'-ngayu' kamu, tantu dihilan kamu.
Paglawag kamu, tantu makabaak kamu. Pagku'ku' kamu ha lawang, tantu ukaban
kamu.
8 Hisiyu-siyu in mangayu' pa Tuhan tantu karihilan sadja, iban hisiyu-siyu in
maglawag, tantu makabaak sadja sin piyaglawag niya. Iban hisiyu-siyu isab in
kumu'ku' ha lawang, tantu kaukaban sadja siya.
9 In kamu manga tagaanak, bang in anak niyu mangayu' kakaun dihilan niyu ka
siya batu?
10 Atawa dihilan niyu ka in anak niyu hās bang in piyangayu' niya ista'?
11 Na, minsan biya' diin in ngī' niyu, maingat da isab kamu mangdihil sin unu-unu
hikarayaw ha manga anak niyu. Na, amu pa ka isab in Tuhan, Ama' niyu ha surga', in
di' maingat dumihil sin unu-unu marayaw kaniyu bang kamu mangayu' da kaniya?
12 “Unu-unu in kabayaan niyu hinangun sin pagkahi niyu kaniyu, amuna yan in
subay niyu hinangun isab kanila. Amuna yan in hāti sin sara' piyanaug dayn kan
Musa iban sin panghindu' sin manga nabi.

In Lawang Makiput
(Lk. 13:24)

13 “Labay kamu ha lawang makiput, karna' in pagsusūran pa narka' maluag iban
in dān harap madtu landu' maluhay labayan. Mataud in tau nagpapanaw ha labayan
yan.
14 Sagawa' in pagsusūran harap pa surga' makiput, iban in dān labayan harap
madtu landu' mahunit. Tiyu'-tiyu' da in tau makabatuk madtu.

Pasal Pagkilā sin manga Manghihindu'
(Lk. 6:43-44)

15 “Kamaya' kamu dayn ha manga tau amu in magpabaw'-baw' guru sin agama.
Laung nila in hindu' nila dayn ha Tuhan iban miyamagad tuud sila sin daakan sin
Tuhan. Sagawa' in bunnal niya in hindu' nila yan makamula ha manga tau. In sila
yan panipu!
16 Dayn ha manga hinang nila, kaingatan niyu sin in sila bukun bunnal guru sin
agama. Sali' sila yan sin manga kahuy amu in kakilāhan dayn ha manga bunga nila.
In sagbut tunukan di' mamunga anggul. Damikkiyan da isab in kahuy tunukan di'
mamunga sin bungang-kahuy tina.
17 In kahuy marayaw, tantu in bunga niya marayaw da isab. In kahuy mangī', tantu
mangī' da isab in bunga niya.
18 In kahuy masambu di' magbunga mangī', iban in kahuy lanus di' magbunga
marayaw.
19 Na sasuku' sin kahuy amu in di' magbunga marayaw, tantu pilaun ampa hilaruk
pa lawm kāyu.
20 Hangkan laung ku kaniyu, duun niyu kakilāhan in manga guru bukun bunnal
dayn ha manga hinang nila.

In Manga Tau Di' Kakilāhan hi Īsa
(Lk. 13:25-27)

21 “Bukun katān tau amu in sumabbut kāku' ‘Ū, Panghu'’ in makatabuk sin
karayawan dayn ha pamarinta sin Tuhan. Amu sadja in tau himihinang tuud sin
daakan sin Tuhan, Ama' ku, ha surga' in makatabuk sin karayawan yan.
22 Bang dumatung na in adlaw paghukum ha manga mānusiya' mataud na tau in
imiyan biya' ha ini. Laung nila kāku', ‘Ū Panghu', dayn ha kawasa sin ngān mu
napasaplag namu' in bayta' kasabunnalan dayn ha Tuhan. Dayn ha kawasa sin ngān

mu napaguwa' namu' in manga saytan dayn ha baran sin manga tau, iban dayn da
isab ha kawasa sin ngān mu mataud nahinang namu' makainu-inu!'
23 Sakali in sambung ku kanila biya' ha ini, 'Di' ta kamu kakilāhan. Īg kamu dayn
dī, manga tau mangī' tuud kamu yan!'

In Duwa Tau Maghinang Bāy
(Lk. 6:47-49)

24 "Na, sasuku' sin tau nakarungug sin manga hindu' ku ini ampa nila kahagarun,
biya' sila sapantun sin tau tagaakkal amu in naghinang bāy. Nagpatindug siya sin
bāy niya ha lupa' matugas iban tiyambakan sin batu in manga hāg niya.
25 Na, bang kugdanan in bāy niya sin ulan matigda', iban sin dunuk dayn ha manga
suba' iban sin hunus, di' malubu in bāy niya sabab mahugut in kiyabutangan niya.
26 "Sagawa' hisiyu-siyu in tau nakarungug sin manga hindu' ku ini ampa di'
magkahagad, biya' sila sapantun tau dupang naghinang sin bāy niya nag'usuk ha
lupa' mahablu'.
27 Bang kugdanan sin ulan matigda', sin dunuk dayn ha suba' iban sin hangin
makusug, na in bāy niya malubu, way tuud tabangan."

In Kawasa hi Īsa

28 Pag'ubus hi Īsa namichara pasal sin unu-unu katān ini, sangat nainu-inu in
manga tau nagtitipun sin kaagi niya nagnasīhat,
29 sabab in pagnasīhat niya taga kawasa tuud dayn ha Tuhan. Bukun siya biya' sin
manga guru sin sara' agama.

8

Pauliun hi Īsa in Sakit sin Tau Īipul
(Mk. 1:40-45; Lk. 5:12-16)

1 Manjari limūd na hi Īsa dayn ha taas būd-būd. Paglūd niya, mataud tuud tau
imuurul kaniya.
2 Manjari awn hambuuk tau īipul in miyawn kan Īsa ampa simujud ha alupan niya,
amu agi, "Tuwan, mapauli' mu aku bang mu kabayaan kaulian aku."
3 Na biyutang hi Īsa in lima niya pa tau īipul sarta' imiyan siya, laung niya,
"Kabayaan ku kaulian na in sakit mu. Lumanu' na in pais mu!" Na, saruun-duun
naīg in ipul niya iban limanu' na in pais niya.
4 Sakali biyandaan siya hi Īsa, laung niya "Ibut-ibut kaymu, ayaw kaw magbayta'
minsan kansiyu pasal sin pagpauli' ku kaymu, sagawa' kadtu kaw magtūy pa imam
ampa mu palilingan in baran mu kaniya. Pag'ubus, ampa kaw kadtu ungsud sin
pagkulbanan amu in daakan hi Musa, ha supaya awn tanda' kakitaan sin manga tau
katān sin kiyaulian na kaw."

Pauliun hi Īsa in Daraakun sin Kapitan Sundalu
(Lk. 7:1-10)

5 Manjari pagdatung hi Īsa pa dāira Kapirnaum, awn hambuuk kapitan tau Rūm
in miyāk mawn kaniya, ampa nagmuhut-muhut nangayu' tabang kaniya.
6 Laung sin kapitan, "Tuwan, in daraakun ku nasasakit ha bāy, di' makahibal iban
kiyasasakitan tuud."
7 Laung hi Īsa, "Madtu aku magpauli' sin sakit niya."
8 "Ayaw na kaw madtu, Tuwan," in sambung sin kapitan kaniya. "Di' aku tūpun
magpakadtu kaymu pa taas sin bāy ku sabab labi in kawasa mu dayn kāku'!
Malayngkan minsan kaw umiyan sadja dayn dī, tantu kaulian na in daraakun ku
didtu ha bāy.

9 Kaingatan ku maagad in uldin mu, sabab in aku ini hambuuk da isab tau ha
babaan sin kawasa sin manga nakura' ku, iban awn da isab manga sundalu ha babaan
ku. Bang laung ku ha sundalu ku, 'Kadtu kaw', madtu siya. Bang laung ku ha hangka-
tau, 'Kari kaw', mari siya. Bang laung ku ha īpun ku, 'Hinanga ini', na magtūy niya
hinangun."
10 Na, nainu-inu tuud hi Īsa pagdungug niya. Laung niya ha manga tau mataud
imuurul kaniya, "Baytaan ta kamu tuud, way aku nakalanggal hambuuk tau bangsa
natu' Israil amu in biya' ha yan in kusug sin parachaya iban pangandul.
11 Matantu ku kaniyu bang tumindug na tuud in pamarinta sin Tuhan mataud tau
ginis-ginisan bangsa dayn ha manga hula' ha subangan iban sadlupan in makapagsāw
kaynda Ibrahim, Isahak, iban hi Ya'kub sin pagjamu ha lawm pamarintahan sin
Tuhan.
12 Sumagawa' mataud tau bangsa Israil in di' makatabuk sin karayawan sin
pamarinta sin Tuhan amu in bakas kiyasuku' kanila. Hilaruk na sila pa lawm narka'
jahannam. Duun sila magtangis iban sumandal sin kasiksaan makalap."
13 Sakali laung hi Īsa ha kapitan "Uwi' na kaw madtu. Dayn ha sabab sin parachaya
iban pangandul mu, hikarihil na kaymu in piyangayu' mu."
Sarta' in daraakun sin kapitan didtu ha bāy kiyaulian na saruun-duun.

Pauliun hi Īsa in Sakit sin Tau Mataud
(Mk. 1:29-34; Lk. 4:38-41)

14 Sakali limanjal na hinda Īsa mawn pa bāy hi Pitrus. Na, pagsūd nila pa bāy, kīta'
hi Īsa in ugangan babai hi Pitrus nagkukulang hīhinglaw.
15 Kiyaputan hi Īsa in lima sin babai, sarta' magtūy kiyaulian in hinglaw sin
ugangan hi Pitrus. Na, nagbangun na siya ampa nagbutang pagkaun kan Īsa.
16 Pagsadlup sin suga, mataud tau in diyā madtu kan Īsa. Sasuku' sin tau siyusūd
saytan, piyaguwa' hi Īsa katān in manga saytan dayn ha lawm baran nila sin
hambuuk lapal sadja, iban sasuku' sin nasasakit kiyaulian niya.
17 Hīnang niya in katān ini ampa mabunnal in kiyabayta' hi Nabi Isayas ha lawm
Kitab, amu agi,
"Siya in nakapauli' sin sakit natu',
iban nakapalayu' sin manga sakit dayn kātu'."

In Manga Tau Apit Magad kan Īsa
(Lk. 9:57-62)

18 Manjari pagkita' hi Īsa sin mataud tau ha katilibut niya, diyaak niya in manga
mulid niya, magsakap supaya sila makauntas pa hansipak hunasan.
19 Sakali awn hambuuk guru sara' agama miyawn kan Īsa. Laung niya "Tuwan,
magad aku kaymu minsan kaw pakain."
20 In sambung hi Īsa kaniya "In manga iru' talun awn lugal pag'uwian nila iban in
kamanuk-manukan awn pugad paghali-halihan nila, sumagawa' in aku, amu in Anak
Mānusiya', wayruun tantu lugal pagtūgan iban paghali-halihan ku."
21 Awn isab hambuuk mulid hi Īsa namung kaniya, amu agi, "Tuwan, pauwia naa
aku magbalik pa bāy. Bang ku hikakubul naa in ama' ku ampa aku mari magbalik
magad kaymu."
22 Sagawa' laung hi Īsa kaniya, "Agad na kaw kāku' bihaun iban ayaw na kaw
mabimbang sin pasal yan, sabab in manga tau patay in pagtaat nila pa Tuhan, amu
in matūp magkubul ha manga patay."

Palinawun hi Īsa in Dagat
(Mk. 4:35-41; Lk. 8:22-25)

23 Sakali simakat na hi Īsa pa taas kumpit asibi', ampa miyagad in manga mulid
niya. Imuntas na sila sin dagat.
24 Bukun malugay magtūy himuyup in hangin makusug, agun-agun na sila
malunud, sa'bu hi Īsa natutūg.
25 Sakali kiyadtu sin manga mulid niya hi Īsa, ampa biyati'. Laung nila, "Tuwan,
panabang na kaw. Magmula na kitaniyu!"
26 Na, laung hi Īsa kanila, "Mayta' kamu miyuga' tuud? Kulang pakarayaw in
pangandul niyu." Sakali nagbangun na siya ampa niya diyaak in hangin iban alun
pahundungun. Na, saruun-duun magtūy liminaw tuud in hula'.
27 Magtūy in manga mulid niya kiyublaan. Agi nila, "Ay kaw naa, hisiyu baha' tuud
in tau ini? Minsan in hangin iban alun magkahagad kaniya!"

Paguwaun hi Īsa in manga Saytan dayn ha Baran sin Duwa Tau
(Mk. 5:1-20; Lk. 8:26-39)

28 Pag'ubus yadtu dimunggu' na sila pa hansipak sin hunasan ha hula' sakup sin
Gadara. Manjari awn duwangka-tau siyusūd saytan duun. Naghula' sila ha lawm
kakubulan. Landu' sila makabuga'-buga' hangkan wayruun maglabay dayn ha dān
masuuk pa kanila. Sakali gimuwa' in duwangka-tau ini miyāk kan Īsa.
29 Saruun-duun magtūy sila nagsilawak, amu agi "Unu in kabayaan mu kāmu', ikaw
amu in Anak Tuhan? Miyari ka kaw supaya kami binsanaun sin bukun pa waktu?"
30 Manjari ini awn manga babuy mataud nagbabaan didtu nagkakaun malayu'-layu'
mawn kanila.
31 Sakali nangayu' junjung in manga saytan kan Īsa, laung nila "Andu' kailu, bang
mu kami paguwaun, pakadtua kami pa lawm baran sin manga babuy yaun."
32 "Kadtu na kamu," laung hi Īsa. Sakali magtūy na gimuwa' in manga saytan
dayn ha baran sin duwangka-tau limīn madtu pa manga baanan babuy, ampa na in
baanan sin babuy limungtud dimagan dayn ha pangpang pa baba'. Nakatūy sila pa
lawm dagat, iban naubus tuud sila nalu'mus.
33 Manjari in manga tau nag'iipat sin manga babuy magtūy dimagan madtu pa
dāira, nanuysuy ha manga tau sin katān kiyakitaan nila, iban sin pasal sin nahinang
hi Īsa ha duwangka-tau siyusūd sin saytan.
34 Hangkan mataud tau dayn ha dāira in miyadtu miyāk kan Īsa, ampa sila
nangayu' junjung kan Īsa, bang mayan siya mīg na dayn ha hula' nila.

9

Pauliun hi Īsa in Tau Nagpapatay in Baran
(Mk. 2:1-12; Lk. 5:17-26)

1 Simakat na hi Īsa pa taas kumpit asibi', ampa na sila imuntas pa hansipak hunasan
harap madtu nagbing pa luggiya' dāira niya.
2 Didtu mān sila, awn diyā mawn kan Īsa hambuuk tau nasasakit, nagpapatay in
baran niya, kimukulang na sadja ha kulangan niya. Na, pagkita' hi Īsa sin makusug
in pangandul sin manga tau nagdarā ha nāsakit, laung hi Īsa ha tau nagpapatay in
baran, "Ayaw kaw mabuga', Utu'! Iyampun na in manga dusa mu."
3 Manjari ini awn manga guru sara' agama duun. In manga guru ini kaibanan
naghuna'-huna', amu agi, "Uy, in tau ini namung pangkal pa Tuhan!"
4 Kiyaingatan hi Īsa bang unu in pīpikil nila. Laung hi Īsa, "Mayta' mangī' in ha
lawm pikilan niyu?
5 Ha pikil niyu, unu in maluhay hipamung ha tau, bang aku umiyan, 'Iyampun
na in manga dusa mu.' Atawa umiyan ha tau nasasakit, 'Bangun kaw ampa kaw
panaw?'

6 Na, dihilan ta kamu tanda' sin in aku amu in Anak Mānusiya' awn kapatutan
ku umampun sin dusa sin manga mānusiya'." Sakali laung hi Īsa ha tau amu in
nagpapatay in baran, "Utu', bangun kaw mumusa in kulangan mu ampa kaw uwi'
na!"
7 Sakali nagbangun na in tau yadtu, ampa siya miyanaw na minuwi'.
8 Na, miyuga' in manga tau nakakita'. Piyudji nila in Tuhan sin kawasa dīhil niya
pa mānusiya' maghinang sin biya' ha ini.

Paagarun hi Īsa Kaniya hi Matiyu
(Mk. 2:13-17; Lk. 5:27-32)

9 Sakali minīg na hi Īsa dayn didtu. Ha sa'bu sila miyamanaw, kīta' hi Īsa in
hambuuk mangangawa' sukay pa parinta, naglilingkud ha pustu pagkakawaan sukay.
In ngān niya hi Matiyu. Laung hi Īsa kaniya, "Kari kaw agad kāku' magguru."
Na, magtūy timindug hi Matiyu ampa miyagad kan Īsa.
10 Ha sa'bu hi Īsa iban sin manga mulid niya nagkakaun ha bāy hinda Matiyu
mataud mangangawa' sukay pa parinta iban manga kaibanan tau baldusa in miyawn
limamud kanda Īsa simāw nagkaun hangka-lamisahan.
11 Sakali kīta' sin manga tau parhimpunan Parisi sin miyawn in manga tau ini
simāw nagkaun. Na, nangasubu in manga tau Parisi ha manga mulid hi Īsa, laung
nila "Mayta' magsāw magkaun in guru niyu iban sin manga mangangawa' sukay pa
parinta iban sin manga tau baldusa?"
12 Diyungug hi Īsa in pangasubu nila. Na, diyalil niya kaagi in sambung niya kanila,
laung niya, "In manga tau way sakit di' magkagunahan mangungubat, amu da in
magkagunahan mangungubat in manga tau nasasakit.
13 Kadtu kamu, hātiha niyu bang unu in maana sin kiyasulat ha Kitab, amu agi
'Bukun mahalga' kāku' in manga hayup hiungsud niyu pagkulbanan. Sagawa' in
kabayaan ku tuud, bayng'ulungun kamu ha pagkahi niyu.' " Laung isab hi Īsa, "In
maksud ku miyari pa dunya, bukun paagarun kāku' in manga tau, amu in imiyan,
in sila mabuntul, sa' miyari aku supaya magad kāku' in manga tau baldusa (amu in
biya' sapantun tau taga sakit)."

In Pangasubu pasal Pagpuasa
(Mk. 2:18-22; Lk. 5:33-39)

14 Manjari awn manga mulid hi Yahiya amu in mangliligu' in miyawn kan Īsa
nangasubu. Laung nila, "Tuwan, in kami ini iban sin manga tau Parisi mawmu
magpuasa, sagawa' in manga mulid mu di' tuud magpuasa. Mayta' baha'?"
15 Diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya kanila, laung niya, "Masusa ka in manga
luruk ha pagtiyaunan bang in pangantin usug masi yaun pa duun kanila? Tantu di'!
Sagawa' dumatung da in waktu in pangantin usug kawaun na dayn kanila. Na, bang
dumatung na in waktu yan in sila magpuasa na."
16 Pag'ubus nagdalil hi Īsa pasal sin panghindu' nakauna iban sin panghindu' niya.
Laung niya, "Wayruun tau in magtupak sin pīs-pīs ba'gu pa tamungun daan, sabab
in pīs-pīs ba'gu hipanupak kumungkung da, na gām mayan lumaggu' in gisi' ha
tamungun.
17 Iban wayruun tau lumuun sin tubig anggul (biya' tuba'), amu in masi pa
nagbubukal, pa luluunan pais hayup, amu in daan iban matugas na, sabab bang
biya' hādtu in kaagi, na in luluunan pais hayup, amu in daan iban matugas na, tantu
mabustak. Na, maasag na in tubig anggul iban magkangī' na in luluunan pais hayup.
Sa' in tubig anggul amu in ba'gu subay hiluun ha luluunan pais hayup ba'gu. Na, di'
maluppas in tubig anggul iban sin luluunan niya."

Mabuhi' in Bata' Babai Patay iban Kaulian in Babai Tagasakit
(Mk. 5:21-43; Lk. 8:40-56)

18 Ha sa'bu hi Īsa nagbibichara, awn hambuuk nakura' sin langgal in miyawn
kaniya ampa simujud ha alupan niya. Laung niya kan Īsa, "Tuwan, in anak ku babai
hayn-duun sadja miyatay, sa' bang kaw magad kāku' ampa mu siya kaputan, tantu
mabuhi' siya magbalik."
19 Magtūy na hi Īsa timindug ampa miyagad iban sin manga mulid niya ha tau
nakura' sin langgal.
20 Sakali awn imuurul kan Īsa hambuuk babai nasasakit giyuguwaan dugu',
hangpu' tagduwa tahun na in lugay niya. Simuuk siya pa taykud hi Īsa, ampa niya
iyabut in duhul sin juba niya, sarang sadja dimaggut in lima niya.
21 Laung niya ha lawm atay niya, "Bang ku sadja kakamputan in juba niya, tantu
kaulian aku."
22 Kiyasayuhan hi Īsa sarta' himundung siya, ampa siya himarap pa ulihan. Sakali
kīta' niya in babai. Laung niya kaniya, "Inda', ayaw kaw mabuga'! In kusug sin
parachaya iban pangandul mu amu in nakauli' kaymu." Na, ha waktu da yadtu
magtūy kiyaulian in babai.
23 Sakali limanjal na hi Īsa pa bāy sin tau nakura' sin langgal. Pagsūd niya pa
bāy kīta' niya in manga magmumulsiku bang awn kamatayan iban sin manga tau
nahihiluhala'.
24 Laung hi Īsa, "Guwa' kamu katān! Wala' miyatay in bata' ini, sa' natūg sadja!"
Sakali piyagkatawahan hi Īsa sin manga tau.
25 Pag'ubus, napaguwa' mayan in manga tau dayn ha lawm bāy, miyadtu na hi Īsa
pa lawm bilik sin bata' ampa niya kiyamputan in lima sin bata'. Sakali nagbangun
na in bata' babai.
26 Magtūy simaplag in suysuy pasal sin nahinang hi Īsa pa katilingkal sin paghula'.

Pauliun hi Īsa in Mata sin Duwa Tau Buta

27 Sakali gimuwa' na hi Īsa dayn ha bāy sin tau nakura' sin langgal ampa siya
miyanaw. Ha sa'bu niya miyamanaw, awn duwa tau buta imuurul ha ulihan niya.
Nag'uulang sila karuwa, amu agi, "Andu', hambuuk panubu' hi Daud, kaulungi kami."
28 Sampay hi Īsa nakasūd na pa lawm bāy masi imuurul in duwa tau buta. Sakali
iyasubu sila hi Īsa, laung niya, "Na, magkahagad tuud kamu sin kaulian ta kamu?"
"Huun, Tuwan," in sambung sin duwa buta.
29 Sakali, kiyaputan na hi Īsa in mata nila karuwa, ubus laung niya kanila, "Na,
dayn ha sabab sin parachaya iban pangandul niyu, maawn in piyangayu' niyu."
30 Na, saruun-duun da nagbalik in pangita' nila. Nag'ibut-ibut tuud hi Īsa kanila,
laung niya, "Ayaw kamu magsuysuy minsan kansiyu pasal ini!"
31 Sagawa' pag'īg nila, nanuysuy da sila pa manga tau ha katilingkal sin paghula'
yadtu pasal sin nahinang hi Īsa kanila.

Pauliun hi Īsa in Tau Umaw

32 Ha sasang sūng na gumuwa' in duwangka-tau yadtu dayn didtu, awn na isab
hambuuk tau diyā mawn kan Īsa. In tau ini naumaw pasal siyusūd siya saytan.
33 Sagawa' pagpaguwa' hi Īsa sin saytan dayn ha baran niya magtūy da isab in tau
yadtu nakabichara. Nahaylan in katān tau nakakita', laung nila pakaniya-pakaniya
"Dayn sin tagna' wala' kitaniyu nakakita' sin biya' ha ini dī ha hula' sin bangsa natu'
Israil."
34 Sagawa' laung sin manga tau Parisi, "Nakura' sin manga Saytan sayan in nagdihil
kaniya barakat pagpaguwa' sin manga saytan."

Maulung hi Īsa ha Manga Tau

35 Manjari nalatag hi Īsa in katān dāira iban manga kawman ha paghula' yadtu.
Nanghindu' siya ha manga langgal iban nagnasīhat siya sin Bayta' Marayaw pasal sin
pamarinta sin Tuhan. Lāgi' piyauli' niya in manga tau amu in nasasakit sin indaginis
lamma iban sakit.
36 Pagkita' hi Īsa sin baanan tau, landu' tuud siya limuuy kanila sabab ha lawm
kasusahan sila iban wayruun makatabang kanila. Biya' sila sapantun manga bili-bili
wayruun mag'iipat kanila.
37 Sakali laung hi Īsa pa manga mulid niya, "In manga tau (mabaya' na magad ha
hindu' sin Bayta' Marayaw) biya' sila sapantun manga bunga sin tiyanum, amu in
tūp na tuud pusuun, sagawa' hangkatiyu' da in magpupusu'.
38 Hangkan pangayu'-ngayu' kamu duwaa pa tagdapu sin uma, bang mayan siya
magdaak mari manga tau tumabang magpusu' sin manga bunga sin tiyanum."

10

In Hangpu' Tagduwa Mulid hi Īsa
(Mk. 3:13-19; Lk. 6:12-16)

1 Na, pag'ubus yadtu tiyawag hi Īsa in hangpu' tagduwa mulid niya mawn kaniya
ampa niya dīhilan katān sin kapatutan magpaguwa' saytan dayn ha baran sin tau
iban manguli' sin sakit ginisan na.
2 Na, amuna ini in ngān sin hangpu' tagduwangka-tau kiyawakilan hi Īsa: ha
unahan hi Simun amu in pagngānan isab hi Pitrus, iban sin taymanghud niya hi
Andariyas, ampa hi Ya'kub iban sin taymanghud niya hi Yahiya, amu in anak hi
Sibidi.
3 Sumunu' hi Pilip iban hi Bartulumi, ampa hi Tumas iban hi Matiyu, amu in
mangangawa' sukay pa parinta, ampa isab hi Ya'kub amu in anak hi Alpa. Sumunu'
hi Tadiyus,
4 ampa hi Simun amu in bantug simulang ha parinta Rūm. In hinapusan hi Judas,
tau dayn ha Kiriyud, amu in manipu kan Īsa.

In Maksud sin Hangpu' Tagduwa Mulid
(Mk. 6:7-13; Lk. 9:1-6)

5 In hangpu' tagduwangka-tau ini diyaak hi Īsa manaw. Ha way pa sila miyanaw
biyandaan sila hi Īsa, laung niya "Ayaw kamu madtu pa hula' sin manga tau bukun
bangsa Yahudi atawa pa manga dāira sin manga tau Samariya.
6 Sagawa' kadtu kamu pa manga tau bangsa Israil, amu in biya' bili-bili nalalawa'
dayn ha mag'iipat kanila.
7 Kadtu kamu magnasīhat sin in pamarinta sin Tuhan masuuk na dumatung mari!
8 Paulia niyu in manga nasasakit. Buhia niyu magbalik in manga tau patay. Paulia
niyu in manga tau īipul, iban paguwaa niyu in manga saytan dayn ha baran sin
manga tau. Timayma' kamu dayn kāku' sin manga hinang yan ha wayruun bayad.
Na, pangdihil kamu ha wayruun da isab bayad.
9 Ayaw kamu magdā bulawan atawa pilak ha lawm bulsa niyu. Minsan pisita ayaw
kamu magdā.
10 Ayaw kamu isab dumā pagluluunan sin kapanyapan niyu atawa tamungun
dugaing dayn sin ha baran niyu, atawa tawmpa' iban tungkud, sabab in maghihinang
tūp balanjaan sin manga tau piyaghulas-sangsaan niya.
11 "Bang kamu dumatung pa hambuuk dāira atawa hambuuk kawman, paglawag
kamu tau amu in mabaya' gabanan niyu, hāti duun kamu humanti' kanila ha salugay
niyu duun ha hula' yan.
12 Bang kamu sumūd pa lawm bāy sin tau pamung kamu, laung niyu, 'Bang mayan
kamu ha lawm kasannyangan sadja.'

13 Manjari bang kamu taymaun sin tau ha lawm bāy yan, na datungan sila sin
kasannyangan amu in piyag'iyan niyu. Sagawa' bang sila di' tumayma' kaniyu, bawia
niyu in kasannyangan yan dayn kanila.
14 Na bang awn manga tau ha bāy iban dāira amu in di' tumayma' kaniyu atawa
di' dumungug sin panghindu' niyu, īg kamu dayn ha lugal yan. Paspasi niyu in
bagunbun dayn ha siki niyu (ha supaya mapakita' niyu in tanda' sin di' sila tūpun
parulihun niyu).
15 Baytaan ta kamu, bang ha adlaw paghukum na, mabuggat in hukuman hibutang
sin Tuhan pa manga tau ha kawman yan. Labi pa in buggat niya dayn sin hukuman
hibutang pa manga tau ha dāira Sudum iban dāira Gumura," (amu in manga tau
bakas tanyag in kangīan nila).

Awn Kabinsanaan ha Susūngun
(Mk. 13:9-13; Lk. 21:12-17)

16 "Dungug kamu," laung hi Īsa. "Yari kamu sūng daakun ku pa manga tau. Biya'
kamu sapantun bili-bili pakadtuun pa lawm baanan iru' talun amu in mangangaun
kanila. Hangkan subay kamu taga akkal tuud iban subay mabuntul tuud in lawm
atay niyu.
17 Jaga kamu, sabab ha waktu susūngun awn manga tau sumaggaw kaniyu ampa
kamu hiungsud pa lawm lima sin manga manghuhukum, iban lubakan kamu sin
manga tau duun ha lawm manga langgal.
18 Marā da isab kamu pa alupan sin manga gubnul iban manga sultan supaya
hukumun sabab in kamu agad kāku'. Na, bang kamu marā na madtu, makabayta' na
kamu kanila iban pa manga tau kaibanan, amu in bukun bangsa Yahudi, pasal sin
Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan.
19 Bang kamu hisampay na pa paghuhukuman ayaw kamu masusa bang unu in
hibichara niyu atawa bang biya' diin in kaagi niyu mamichara.
20 Sabab in lapal hibichara niyu bukun dayn ha lawm pamikil niyu, sa' dayn ha Rū
sin Tuhan, Ama' niyu, amu in mamichara sin manga kabtangan gumuwa' dayn ha
simud niyu.
21 "Ha waktu susūngun maggaus na in magtalianak. Hitukbal sin tau in
taymanghud niya hipapatay, iban hitukbal da isab sin ama' in anak niya hipabunu'
iban umatu na in anak ha maas nila iban hipapatay nila in maas nila.
22 Na, kamu isab manga mulid ku, karugalan kamu sin tau katān sabab in kamu
agad kāku'. Sagawa' hisiyu-siyu in sumandal sin manga kasigpitan iban kabinsanaan
yan sampay pa kahinapusan, tantu malappas da siya.
23 Bang kamu binasahun nila ha hambuuk dāira, paguy kamu pa dugaing dāira.
Baytaan ta kamu, ha di' niyu pa malatag katān nasīhatan in manga dāira ha hula'
natu' ini Israil, in aku amu in Anak Mānusiya', magbalik na mari pa dunya.
24 "Wayruun anak mulid in mataas dayn ha guru niya. Damikkiyan da isab
wayruun tindug in makawasa dayn ha nakura' niya.
25 Hangkan subay magsukul in mulid makasibu' ha guru niya, iban subay magsukul
in tindug mabiya' sin nakura' niya. Na, bang in aku amu in nakura' sin manga
tindug ku tiyawag nila nakura' sin saytan, na luba' pa in kamu manga tindug ku in
di' tawagun nila sin manga ngān mangī'!

Hisiyu in Subay Kabugaan
(Lk. 12:2-7)

26 "Hangkan sa ayaw kamu mabuga' ha manga tau. Karna' unu-unu in tiyatapuk
tantu gumuwa' da. Unu-unu isab in līlibun tantu kaingatan da.

27 Unu-unu in hibayta' ku kaniyu ha katigidluman subay niyu hibayta' magbalik ha
kasawahan, iban unu-unu in kiyahagas-hagas kaniyu, subay niyu hipamahalayak pa
katān mānusiya'.
28 Ayaw kamu mabuga' ha manga makapatay sin baran niyu sa' di' makapatay sin
nyawa niyu, sagawa' subay Tuhan in kabugaan niyu, sabab siya in makasiksa' sin
baran iban nyawa niyu ha lawm narka'.
29 Pikila niyu ba in manga manuk-manuk asibi' yan, biya' wayruun tuud halga'
nila. Mabī ta duwa, hambuuk sīn. Malayngkan, wayruun da isab minsan hambuuk
manuk-manuk in mahulug pa lupa' bang bukun kabayaan sin Tuhan, Ama' niyu.
30 Na, damikkiyan in kamu minsan in taud sin buhuk ha ū niyu naiitung katān sin
Tuhan.
31 Hangkan sa, ayaw kamu mabuga', sabab labi kamu māyu' mahalga' dayn ha
manga manuk-manuk minsan pila in taud nila.

Pasal Pag'agad iban Pagmahukaw kan Īsa
(Lk. 12:8-9)

32 "Hisiyu-siyu in magsabunnal ha katauran tau sin agad siya kāku', magsabunnal
da isab aku ha alupan sin Tuhan, Ama' ku ha surga', sin in siya agad kāku'.
33 Sagawa' hisiyu-siyu in mamaylu ha katauran tau, sin bukun siya agad kāku',
mamaylu da isab aku ha alupan sin Tuhan, Ama' ku ha surga', sin bukun siya agad
kāku'.

Bukun Kasannyangan sa' Kalingugan
(Lk. 12:51-53; 14:26-27)

34 "Ayaw kamu magpikil sin in pagkari ku pa dunya nakarā kasannyangan, sabab
aku in nakalingug ha manga mānusiya'. Aku in mahinang puun-sabab sin pagsagga'
iban pagbunu' sin manga tau.
35 Dayn ha pasal ku in magtalianak magsagga'-siyaggai. In anak usug sumagga' ha
ama' niya iban in anak babai sumagga' ha ina' niya. Dayn ha pasal ku in ugangan
babai, sumagga' ha ugangan niya isab babai.
36 In mahinang umbul hambuuk banta sin tau amuna in manga lahasiya' niya.
37 "Hisiyu-siyu in malasa ha ama' niya atawa ha ina' niya labi dayn sin lasa niya
kāku', na di' siya tūpun magad kāku'. Damikkiyan hisiyu-siyu in malasa ha anak
niya usug atawa babai, labi dayn sin lasa niya kāku', na di' siya tūpun magad kāku'.
38 Iban hisiyu-siyu in mabaya' magad kāku' subay siya mangaku sin katān haggut-
pasu' minsan siya mapatay ha pasal ku. Bang bukun da, na di' siya tūpun magad
kāku'.
39 Hisiyu-siyu in maūg ha kabuhi' niya amu in magpikil sadja sin kabayaan niya,
tantu mapatay da siya. Sa' hisiyu-siyu in di' maūg ha kabuhi' niya minsan siya
mapatay ha pasal ku, tantu makabaak siya kabuhi' salama-lama.

Pasal Tungbas
(Mk. 9:41)

40 "Hisiyu-siyu in tumayma' kaniyu, tiyayma' nila da isab aku, iban hisiyu-siyu in
tumayma' kāku', tiyayma' nila da isab in nagpakari kāku' pa dunya.
41 Bang awn tau kiyawakilan sin Tuhan magnasīhat mawn pa manga tau, hisiyu-
siyu in tumayma' kaniya sabab-karna' kiyawakilan siya sin Tuhan, makasāw sila sin
tungbas hirihil pa tau yan amu in kiyawakilan sin Tuhan. Damikkiyan da isab bang
awn tau mabuntul makakawn pa manga tau, hisiyu-siyu in tumayma' kaniya sabab
tau mabuntul siya, awn isab bahagi' niya sin tungbas sin tau mabuntul yan.
42 Baytaan ta kamu, minsan dakuman tubig hagpay in hipanghulmat niyu ha
hambuuk tau agad kāku', tantu tungbasan da kamu. Minsan tau way guna niya,

apabila siya agad kāku', in tau manghulmat kaniya tantu tungbasan da siya pa marayaw.”

11

Hi Īsa iban hi Yahiya amu in Mangliligu'
(Lk. 7:18-35)

1 Pag'ubus hi Īsa nagdaak ha hangpu' tagduwa mulid niya, minīg na siya dayn didtu. Miyanaw siya dayn ha hambuuk kawman pa hambuuk kawman ha paghula' yadtu nanghindu' iban nagnasīhat.

2 Na, sa'bu ha lawm kalabusu hi Yahiya amu in Mangliligu', kiyarungugan niya bang unu in hinang sin Almasi. Sakali diyaak niya in manga mulid niya kaibanan madtu kan Īsa mangasubu.

3 Nākawn mayan sila kan Īsa, laung nila, “Tuwan, baytai kami kunu'. Ikaw na ka in piyag'iyan hi Yahiya amu in dumatung mari atawa awn pa huwat-huwatun namu' dumatung dugaing dayn kaymu?”

4 In sambung hi Īsa kanila, laung niya, “Balik na kamu iban baytai niyu hi Yahiya sin manga kīkita' iban diyurungug niyu!

5 In tau bakas buta, makakita' na; in bakas pingka', makapanaw na mabuntul; in manga tau bakas īipul, malanu' na in baran nila; in bakas bisu, makarungug na; sampay tau miyatay, nabuhi' na nagbalik; iban piyagnanasīhat na in Bayta' Marayaw ha manga miskin.

6 Na, hisiyu-siyu in di' maghawal-hawal mangandul kāku', makūg-makuyag tuud siya.”

7 Ha sasang sin manga mulid hi Yahiya sūng na muwi', namichara na hi Īsa pa manga tau mataud natitipun sin pasal hi Yahiya. Laung niya, “Ha waktu miyadtu kamu kimita' kan Yahiya didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan, unu in hiyuwat-huwat niyu kakitaan didtu? Hambuuk tau ka siya amu in magpinda-pinda in pikilan biya' sin dahun parang marā sin hangin madtu mari? Tantu bukun.

8 Unu baha' in piyagkita' niyu madtu? Hambuuk tau ka amu in nagtatamung sin maharga'? Tantu bukun. In tau nagtatamung biya' ha yan naghuhula' ha lawm astana'.

9 Baytai niyu aku tuud, unu in kiyadtu niyu kīta'? Hambuuk nabi? Bunnal hambuuk siya nabi, sagawa' in kiyakitaan niyu mataas māyu' dayn ha manga kaibanan nabi.

10 Sabab hi Yahiya in piyag'iyan sin Kitab, amu agi sin Tuhan,
‘Pakadtuun ku in kiyawakilan ku muna dayn kaymu
ha supaya maparayaw niya in dān labayan mu.’ ”

11 Laung hi Īsa ha manga tau, “Baytaan ta kamu tuud. Wayruun pa mānusiya' dayn sin tagna' kaawn sin mānusiya' in labi mataas dayn kan Yahiya amu in Mangliligu'. Sagawa' in tau katān ha lawm pamarintahan sin Tuhan sampay pa manga tau amu in bukun mataas in hinang, mataas sila dayn kan Yahiya.

12 Dayn ha waktu timagna' hi Yahiya nagnasīhat sampay pa adlaw ini, mataud tau in simulay nagtuyu'-tuyu' umingat pasal sin pamarinta sin Tuhan.

13 Sampay pa waktu gimuwa' hi Yahiya, in katān nabi iban sin sara' piyanaug dayn kan Musa namayta' pasal sin pamarinta sin Tuhan.

14 Nagbayta' isab in hambuuk nabi sin dumatung hi Ilyas pa dunya. Na, bang kamu mabaya' magkahagad sin bayta' sin manga nabi, hi Yahiya ini amuna hi Ilyas piyag'iyan sin manga nabi.

15 Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu.”

16 Laung hi Īsa, “Unu in hikapagsawpama ku pasal sin addat sin manga tau ha
masa ini? Na, biya' sila manga bata'-bata' naglilingkud ha halaman tabu'. In hangka-
tumpuk bata'-bata' gumasud pa dugaing ha hansipak, laung nila,
17 ‘Magpangalay-pangalay kitaniyu.’ Na in sambung sin kaibanan bata'-bata', laung
nila, ‘Di' kami mabaya'.’ Sakali laung sin ha hansipak, ‘Maglugu'-lugu' kitaniyu
makaulung-ulung.’ Na, in sambung isab sin kaibanan, laung nila, ‘Di' kami mabaya'.’
Biya' da isab ha yan in manga tau masa ini. (Wayruun unu-unu makasulut kanila.)
18 In hi Yahiya mahumu di' magkaun, magpuasa sadja siya, iban di' siya mag'iinum
sin unu-unu makahilu. Sakali laung sin manga tau, ‘Siyusūd siya sin saytan.’
19 Ampa in aku, amu in Anak Mānusiya', magkaun iban mag'inum. Sakali laung
sin manga tau, ‘Kitaa niyu ba in tau yan. Dahal tuud iban mag'iinum. Magbagay iban
sin tau mangangawa' sukay pa parinta iban sin manga baldusa kaibanan!’ Sagawa'”
laung hi Īsa, “di' da maunu minsan niyu di' kabayaan in hinang namu' kay Yahiha
karna' in kasabunnalan sin ingat dayn ha Tuhan kakitaan da ha manga hinang amu
in biya' bunga niya.”*

Pasal Manga Tau Wala' Nagpinda sin Atay Nila (Lk. 10:13-15)

20 Manjari piyag'amahan hi Īsa in manga tau naghuhula' ha manga kawman amu
in kiyapakitaan niya sin manga mu'jijat nahinang niya, sabab wala' sila nagtawbat
sin manga dusa nila.
21 Laung hi Īsa kanila, “Andu', in kamu yan manga tau Kurasin iban sin tau
Bitsayda. Di' hikasipat in kasusahan niyu ha susūngun! Sabab mayta'? Mataud
mu'jijat bakas piyakita' kaniyu, sagawa' wala' niyu da iyasip. Malayngkan bang in
manga mu'jijat yan napakita' muna ha manga tau ha dāira Tirus iban ha dāira Sidun,
tantu magtūy sila magsulug badju' karut, iban magbutang abu pa ū nila, tanda' sin
pagtawbatan nila na in dusa nila!
22 Baytaan ta kamu, bang ha adlaw paghukum na ha manga mānusiya', mabuggat
in hukuman hibutang sin Tuhan kaniyu. Labi pa in buggat niya dayn sin hukuman
hibutang pa manga tau Tirus iban manga tau Sidun.
23 Na, in kamu isab manga tau Kapirnaum, nagbantug-bantug kamu sin makasam-
pay kamu pa surga'. Sagawa' narka' in sampayan niyu. Bang in manga mu'jijat amu
in piyakita' duun kaniyu kiyapakita' nakauna ha manga tau ha dāira Sudum, tantu
sampay bihaun masi namān duun in dāira Sudum!
24 Na, baytaan ta kamu, bang ha adlaw paghukum na ha manga mānusiya',
mabuggat pa in hukuman hibutang sin Tuhan kaniyu dayn sin hukuman hibutang
niya ha manga tau Sudum,” (amu in manga tau bakas tanyag in kangīan nila).

Pasal Pagdihil Kasannyangan sin Lawm Atay (Lk. 10:21-22)

25 Pag'ubus piyag'amahan hi Īsa in manga tau yadtu, nangarap siya pa Tuhan.
Laung niya, “Ū Ama' ku, ikaw da in makapagbaya' sin unu-unu katān ha langit iban
dunya! Magsukul tuud aku kaymu, sabab in piyaglimbung mu dayn ha tau taga ingat
sampay taga pangadji', amuna in piyahāti mu ha manga tau awam.
26 Na, in yan mattan tuud, Ama' ku, sabab biya' ha yan in kabayaan mu maawn.”
27 Pag'ubus ampa namichara hi Īsa pa manga tau, laung niya, “Kiyarihil na kāku'
sin Ama' ku in unu-unu katān. Wayruun makaingat tuud kāku' luwal da in Ama' ku.
Damikkiyan da isab wayruun makaingat tuud ha Ama' ku luwal da aku, amu in Anak
niya, iban sin manga tau amu in miyaksud ku paingatun.

---

* **11:19 11:19** In hāti sin bichara hi Īsa in guwaan sin hinang niya kay Yahiya amuna in tanda' sin in ingat nila dayn ha Tuhan.

28 “Kari kamu sasuku' sin kamu amu in kiyabubuggatan maghinang sin hinang
daakan sin agama iban kiyasisigpitan sin kasusahan, ampa ku dihilan kasannyangan
in lawm atay niyu.
29 Pagguru kamu kāku' iban kahagara niyu in panghindu' ku, sabab marayaw aku
iban mababa' in pangatayan ku. Dayn duun kamu makabaak kasannyangan.
30 Sabab in panghindu' ku kaniyu maluhay agarun. In daakan ku amu in
hipatanggung ku kaniyu, magaan da.”

12

Pasal sin Adlaw Paghali-hali iban Pagpudji pa Tuhan
(Mk. 2:23-28; Lk. 6:1-5)

1 Manjari pag'ubus yadtu, sa'bu adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban
pagpudji pa Tuhan sin manga Yahudi, in hi Īsa iban sin manga mulid niya limabay
dayn ha lawm uma. Sakali nangutul bunga sin tiyanum (biya' lupa pāy), in manga
mulid niya, ampa nila kiyaun sabab hiyapdi' na sila.
2 Pagkita' sin manga Yahudi pagtawagun Parisi sin hinang nila, laung nila kan Īsa,
“Uy, langgal sara' sin agama in hīnang sin manga mulid mu sabab adlaw paghali-hali
iban pagpudji pa Tuhan adlaw ini!”
3 Laung hi Īsa kanila, “Mayta', wala' niyu ka nabacha ha lawm Kitab in hīnang hi
Daud iban sin manga tau niya ha waktu hiyapdi' sila?
4 Simūd sila pa lawm Bāy sin Tuhan ampa sila kimaun sin kakaun bakas iyungsud
pa Tuhan. In hīnang nila langgal sara' sin agama, sabab amura manga imam in
makajari kumaun sin kakaun bakas iyungsud pa Tuhan.
5 Iban wala' niyu ka nabacha ha lawm Kitab Tawrat sin in manga imam maghinang
da ha lawm sin Bāy sin Tuhan sakahaba' adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan,
minsan da langgal sara' in maghinang ha adlaw yan? Sagawa' wala' sila nakarusa.
6 “Na, ini in hibayta' ku kaniyu. Awn dī bihaun kaniyu in labi in kawasa dayn ha
sara' agama.
7 Awn Parman sin Tuhan kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, ‘Bukun mahalga'
kāku' in manga hayup hiungsud niyu pagkulbanan, sagawa' in kabayaan ku tuud,
bayng'ulungun kamu ha pagkahi niyu.’ Na, bang niyu kiyahātihan tuud in maana
sin himumūngan yan” laung hi Īsa, “wala' niyu na biyutangan hukuman in tau amu
in bunnal wala' nakarusa.
8 (In manga mulid ku wala' nakarusa sabab) in Anak Mānusiya' amu in
makapagbaya' umiyan bang unu in mapatut hinangun ha adlaw paghali-hali iban
pagpudji pa Tuhan.”

Pasal sin Tau Nakukumay in Lima
(Mk. 3:1-6; Lk. 6:6-11)

9 Manjari limanjal na hi Īsa sin panaw niya. Miyadtu siya simūd pa lawm langgal.
10 Duun ha lawm langgal awn hambuuk tau nakukumay in lima niya. Iban awn
da isab duun manga tau amu in mabaya' manglawag dusa kan Īsa ha supaya nila
siya katuntutan. Laung nila, “Makajari ka ha sara' sin agama natu' magpauli' ha
nasasakit ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan atawa di'?”
11 In sambung hi Īsa, laung niya, “Bang sawpama awn hambuuk bili-bili niyu ampa
mahulug pa lawm lungag ha waktu adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan di'
niyu ka kawaun dayn ha lawm lungag in bili-bili?
12 In tau labi maharga' dayn sin bili-bili! Hangkan wayruun ngī' niya ha lawm
sara' agama bang kamu huminang sin marayaw ha pagkahi niyu ha adlaw paghali-
hali iban pagpudji pa Tuhan.”

13 Sakali namung hi Īsa ha tau nakukumay in lima niya, laung niya, “Hunata in buktun mu.”
Na, hiyunat na sin tau pikuk in buktun niya. Saruun-duun miyuntul nagbalik in buktun niya biya' da isab sin hansipak buktun niya.
14 Na, gimuwa' dayn ha lawm langgal in manga Parisi ampa sila nag'isun bang biya' diin in kapatay nila kan Īsa.

Hi Īsa in Napī' Daraakun sin Tuhan

15 Sakali nakarungug mayan hi Īsa sin isun sin manga Parisi, minīg siya dayn ha lugal yaun. Pag'īg niya, mataud tau in miyurul kaniya. Napauli' niya in katān nasasakit,
16 sagawa' ībut-ibutan niya tuud in manga tau napauli' niya di' pasuysuyun sin pasal niya pa manga tau (ha supaya siya di' mabantug pa manga tau).
17 Na in manga hīnang niya yan nakarihil kamakbulan sin Parman sin Tuhan kiyasulat hi Nabi Isayas ha lawm Kitab, amu agi,
18 “Yari in daraakun napī' ku,
siya in kalasahan ku iban makasulut tuud siya sin atay ku.
Paruunun ku kaniya in Rū ku,
bat niya mapamahalayak in pasal sin kabuntulan sin hukuman ku ha mānusiya' katān.
19 Sumagawa' di' siya dumā maglugat atawa mamahit bang siya mamichara ha manga tau
iban di' siya magbichara matanug ha manga karān-dānan.
20 Mahanunut siya ha manga tau mahuka' in pangandul nila pa Tuhan,
iban tiyatabang niya in hisiyu-siyu mangandul kaniya.
Iban di' tuud siya dumuhung sampay di' niya mapatanyag tuud in kasabunnalan
iban mapapanaw in kabuntulan sin hukuman sin Tuhan.
21 Siya da in hiyuhuwat-huwat kapangandulan sin mānusiya' katān.”

In pasal hi Īsa iban hi Bilsibul
(Mk. 3:20-30; Lk. 11:14-23)

22 Manjari pag'ubus yadtu awn hambuuk tau siyusūd saytan diyā mawn kan Īsa. In tau ini nabuta iban naumaw sabab siyusūd siya saytan. Sagawa' napaguwa' hi Īsa in saytan dayn ha lawm baran sin tau ini, hangkan makakita' iban makabichara na siya.
23 Na, nahaylan tuud in manga tau nangingita'-ngita' duun. Laung nila, “Siya na baha' ini in Almasi, hambuuk panubu' hi Daud?”
24 Pagdungug sin manga Parisi sin bichara sin manga tau, simambung sila, laung nila, “Mapaguwa' niya in manga saytan dayn ha manga tau siyusūd saytan sabab dihilan siya barakat hi Bilsibul, amu in Nakura' sin manga Saytan, huminang sin biya' ha yan.”
25 Sagawa' kiyaingatan hi Īsa bang unu in ha lawm pamikil nila, hangkan, piyamungan niya sila, laung niya, “Bang in manga tau ha hambuuk hula' nababahagi', nagdurugaing-dugaing agaran iban magbunu'-biyunui, na, in hula' yan di' lumugay magkangī' da. Damikkiyan bang in manga tau hangka-kawman atawa maglahasiya' magsagga'-siyaggai, na di' lumugay kumangī' da sila.
26 Na, hangkan bang sawpama bat dayn ha Saytan Puntukan in barakat ku magpaguwa' ha manga saytan, na hāti niya magkuntara in Saytan Puntukan iban sin manga tindug niya lāgi' di' lumugay kumangī' na sila!
27 Na, in agi niyu hi Bilsibul in nagdihil kāku' barakat magpaguwa' sin manga saytan. Na, bang bunnal in agi niyu yan, na hisiyu baha' isab in nagdihil barakat ha

manga tindug niyu magpaguwa' saytan? In manga tindug niyu amuna in mamayta'
sin kasāan sin pamikil niyu!
28 Tantu in barakat ku magpaguwa' saytan bukun dayn ha Saytan Puntukan, sabab
in yan nahinang ku dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan. Na, amu yan in tanda'
magpakita' kaniyu sin in pamarinta sin Tuhan yari na dī bihaun kaniyu."
29 (Diyalil hi Īsa in Saytan Puntukan pa hambuuk tau makusug.) Laung niya,
"Wayruun tau makasūd manglangpas pa lawm bāy sin hambuuk tau makusug bang
siya di' kahukutan naa muna. Na, bang siya kahukutan na, makawa' na in unu-unu
katān ha lawm bāy niya.
30 "Hisiyu-siyu in bukun agad kāku', in siya yan kimukuntara kāku', iban hisiyu-
siyu in di' tumabang kāku' magtipun magpatibuuk ha manga tau, bat sila masuku'
sin Tuhan, biya' niya da piyulak-palik in manga tau.
31 Hangkan, baytaan ta kamu, in katān dusa iban pamung mangī' pa Tuhan sin
manga tau, ampunun da sin Tuhan, sagawa' hisiyu-siyu in mamung sin mangī' ha Rū
sin Tuhan, di' siya ampunun sin Tuhan.
32 Lāgi', hisiyu-siyu in mamung mangī' kāku', amu in Anak Mānusiya', ampunun
da siya sin Tuhan. Sagawa' hisiyu-siyu in mamung sin mangī' ha Rū sin Tuhan, di'
siya maampun kasaumulan.

In Kahuy iban sin Bunga niya
(Lk. 6:43-45)

33 "Biya' sawpama sin hambuuk kahuy, bang in kahuy yan marayaw, tantu in bunga
niya marayaw da isab. Damikkiyan, bang in kahuy bukun marayaw, in bunga niya
bukun da isab marayaw. Karna' kaingatan taniyu dayn ha bunga niya bang in kahuy
yan marayaw atawa bukun.
34 In kamu yan panipu tuud! Asal wayruun sa yan marayaw hikabichara niyu
sabab asal mangī' in lawm pamikil niyu. Karna' unu-unu in ha lawm pamikil sin tau
amura isab in hikabichara niya.
35 Sabab in tau marayaw, in hinang iban bichara niya marayaw da isab, sabab
marayaw in ha lawm pamikil niya. Sagawa' in tau mangī', in hinang iban bichara
niya mangī' da isab, sabab mangī' in ha lawm pamikil niya.
36 "Na, ini in hibayta' ku kaniyu. Bang dumatung na in adlaw paghukum ha manga
mānusiya', in tau katān subay mamayta' pasal sin manga katān bichara wayruun
kapūsan bakas kiyapamung nila.
37 Sabab in hukuman hibutang sin Tuhan kanila kawaun dayn ha manga bichara
kiyapamung nila, ampunun na ka sila atawa siksaun."

In manga Parisi iban Guru sin Sara' Agama Mabaya' Kumita' Tanda' sin Kawasa sin Almasi
(Mk. 8:11-12; Lk. 11:29-32)

38 Pag'ubus namung in manga guru sin sara' agama iban sin manga Parisi, laung
nila, "Tuwan, mabaya' kami kumita' hambuuk mu'jijat dayn kaymu amu in tanda'
sin barakat mu."
39 Sagawa' in sambung hi Īsa, laung niya, "In manga tau sin masa bihaun ini landu'
tuud mangī' iban miyutas na dayn ha Tuhan! Mabaya' kamu kumita' mu'jijat tanda'
sin barakat ku, sagawa' di' ta kamu pakitaun unu-unu mu'jijat, luwal da amu in
mu'jijat biya' sin barakat kimugdan kan Nabi Yunus sin masa nakauna yadtu.
40 Karna' in hi Yunus natūn sin ista' dakula', iban tūy dūm, tūy adlaw siya ha lawm
tiyan sin ista' dakula'. Damikkiyan, in Anak Mānusiya', ha susūngun ha lawm tūy
dūm-adlaw duun siya ha lawm kubul.
41 Na, bang dumatung na in adlaw paghukum sin Tuhan ha manga mānusiya'
katān, in manga tau dayn ha hula' Niniba manaksil da kaniyu. Sabab in sila,

pagdungug nila sin nasīhat hi Yunus, magtūy sila nagkahagad iban nagtawbat sin
manga dusa nila. Na, baytaan ta kamu, awn dī bihaun in labi pa mataas dayn kan
Yunus!
42 Iban duun da isab ha adlaw paghukum ha manga mānusiya', in hambuuk
pangiyan dayn ha hula' Siba manaksil da isab kaniyu. Sabab in siya minsan malayu'
in hula' niya miyadtu siya dimungug sin manga hindu' marayaw hi Sultan Sulayman.
Na, baytaan ta kamu, awn dī bihaun in labi pa marayaw manghindu' dayn kan
Sulayman!

Pasal sin Pagbalik sin Manga Saytan pa Lawm Baran sin Tau
(Lk. 11:24-26)

43 "Na, bang in saytan makaguwa' na dayn ha lawm baran sin tau, manglunsulan
na yan ha hula' paslangan mahunit paghulaan, lumawag lugal paghali-halihan niya,
sa' di' siya makabāk lugal.
44 Na, mamung na in saytan pa baran niya, laung niya, 'Magbalik na aku pa lawm
baran sin tau bakas kiyabutangan ku.' Pagsūd niya magbalik, kīta' niya wayruun
dugaing nakasubli kaniya ha lawm baran sin tau, lāgi' malanu' iban mahawan in
lawm niya.
45 Na, gumuwa' siya magbalik, ampa siya dumangin pitu saytan labi pa mangī'
dayn kaniya, ubus ampa sila sumūd pa lawm baran sin tau. Na, bang sila makasūd
na katān, in kahālan sin tau yan magduruhun in ngī' dayn sin nakauna hambuuk da
in saytan ha lawm baran niya. Na, biya' da isab ha yan in kumugdan ha manga tau
mangī' ha masa bihaun ini."

In Ina' iban Manga Taymanghud hi Īsa
(Mk. 3:31-35; Lk. 8:19-21)

46 Ha sa'bu hi Īsa nanghihindu' ha manga tau nākawn in ina' niya iban manga
taymanghud niya usug. Duun sila timindug ha guwa' ampa sila nagparā lapal sin
mabaya' sila dumā magbichara kan Īsa.
47 Na, awn hambuuk tau namayta' kan Īsa, laung niya, "Tuwan, in ina' mu iban
manga taymanghud mu yaun nagtitindug ha guwa'. Mabaya' sila dumā magbichara
kaymu."
48 Simambung hi Īsa, laung niya, "Bukun sadja sila in manga taymanghud iban ina'
ku."
49 Sarta' timudlu' siya pa manga mulid niya ampa siya namung laung niya, "Minsan
in sila ini manga taymanghud iban ina' ku da.
50 Sabab hisiyu-siyu in magkahagad huminang sin kabayaan sin Tuhan, Ama' ku
ha surga', in siya yan taymanghud ku usug-babai iban ina' ku."

13

Dalilan Pasal sin Magtatanum
(Mk. 4:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Sin adlaw da yadtu nanaug hi Īsa dayn ha bāy yadtu, ampa siya miyadtu pa higad
dagat. Duun siya limingkud nagnasīhat ha manga tau.
2 Mataud tuud tau in miyawn nagtipun dumungug sin nasīhat niya. Hangkan
simakat siya pa taas kumpit asibi' ampa siya limingkud nagnasīhat. Ampa in manga
tau duun ha higad daplakan dimurungug kaniya.
3 Na, mataud in niyasīhat niya ha manga tau iban diyalil niya kaagi in pagnasīhat
niya.
Laung niya, "Awn yaun hambuuk tau miyadtu nagtanum binhi' pa uma niya.

4 In kaagi niya nagtanum, siyabud niya in manga binhi'. In kaibanan binhi' nahulug
pa labayan. Na pagkawn sin manga manuk-manuk nakaun in manga binhi'.
5 In kaibanan binhi' nahulug pa lupa' mabatu iban hangkatiyu' da in lupa' niya.
Na, hangkaray' da timubu' in manga binhi' sabab mababaw da in lupa' niya.
6 Sumagawa' kiyapasuan mayan suga nangluyluy in tiyanum sabab bukun malawm
in gamut niya.
7 In kaibanan binhi' nahulug pa lupa' tiyutubuan sin manga kasagbutan matunuk.
Pagtubu' sin manga binhi', tiya'lung sin manga sagbut matunuk.
8 Na, in kaibanan binhi' nahulug pa lupa' marayaw. Hangkan jimatu in tubu' nila
iban nagbunga marayaw. In bunga sin kaibanan landu' tuud mataud, in kaibanan
mataud, ampa in kaibanan sarang-sarang in taud sin bunga niya."
9 Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, "In sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga
niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu."

Mayta' Dalilun hi Īsa in Pagnasīhat Niya
(Mk. 4:10-12; Lk. 8:9-10)

10 Sakali miyawn kan Īsa in manga mulid niya ampa nangasubu kaniya. Laung
nila, "Mayta' ha sakaba' kaw magnasīhat dalilun mu pa manga isturi malawm in
maana niya?"
11 Simambung hi Īsa, laung niya, "In kamu yan kiyarihilan na ingat iban panghāti
pasal sin kahālan sin pamarinta sin Tuhan, amu in bakas līlibun dayn ha pikilan sin
mānusiya'! Sagawa' in manga tau yan wala' kiyarihilan sin ingat iban panghāti pasal
yan.
12 Karna' hisiyu-siyu in magparachaya tuud ha hindu' diyungug nila, na sūngan sin
Tuhan in panghāti nila, iban maglabi-labihan in hirihil kanila. Sagawa' hisiyu-siyu
in wayruun parachaya nila, minsan in maniyu'-tiyu' ingat iban panghāti nila kawaan
da dayn kanila.
13 Hangkan ku dalilun in pagnasīhat ku pa manga isturi malawm in maana niya
sabab sin manga tau amu in way baya' nila magad sin hindu' ku. Hangkan amu in
pag'iyanun minsan sila imaatud di' nila kakitaan iban minsan sila dimurungug di'
nila kahātihan.
14 Na, nabunnal tuud in kiyabayta' hi Nabi Isayas ha lawm Kitab, amu agi,
'In manga tau ini dimurungug, sagawa' wayruun baya' nila humāti,
imaatud sila, sagawa' di' nila kitaun tuud marayaw.
15 Dayn ha sabab matugas in atay nila,
hiyuhulat nila in taynga nila,
iban pīpirung nila in mata nila.
Sabab bang bukun biya' ha yan in hinang nila,
tantu makakita' in mata nila, makarungug in taynga nila,
makahāti in pamikil nila
iban magbalik in atay nila kāku',' laung sin Tuhan, 'ampa ku ampunun in manga
dusa nila.' "
16 Na, laung hi Īsa ha manga mulid niya, "In manga kamu yan masukud tuud, sabab
in manga kakitaan iban karungugan niyu kahātihan niyu!
17 Na, baytaan ta kamu, mataud manga nabi iban manga tau suku' sin Tuhan
sin masa nakauna yadtu in mabaya' tuud kumita' sin manga kīkita' niyu bihaun,
sagawa' wala' nila kīta'. Iban mabaya' tuud sila dumungug sin manga diyurungug
niyu bihaun, sagawa' wala' nila diyungug."

Magpahāti hi Īsa sin Maana sin Dalilan pasal sin tau Nagtanum
(Mk. 4:13-20; Lk. 8:11-15)

18 “Na, dungug kamu tuud ampa niyu kahātihan in maana sin dalilan pasal sin tau
nagtanum.
19 In manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan,
sagawa' di' nila kahātihan, amuna in biya' sapantun sin manga binhi' iban sin dān
labayan kiyahulugan nila. Na, pagkawn sin Saytan, amu in puunan sin katān kangīan,
maagaw dayn ha lawm atay nila in hindu' sin Bayta' Marayaw.
20 In manga binhi' iban sin lupa' mabatu kiyahulugan nila amuna in biya' sapantun
sin manga tau timayma' iban pagkūg-kuyag pagdungug nila na mayan sin Bayta'
Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan.
21 Sagawa' di' maggamut in hindu' sin Bayta' Marayaw ha lawm atay nila, iban
hangkaray' da in tatasan nila. Hangkan bang sila datungan na kasusahan atawa
kabinsanaan, sabab sin pagtayma' sin hindu' sin Bayta' Marayaw, magtūy nila
butawanan na in pangandul nila ha Tuhan.
22 In manga binhi' iban sin lupa' kiyahulugan nila, amu in tiyutubuan sin sagbut
matunuk, amuna in biya' sapantun sin manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw
pasal sin pamarinta sin Tuhan, sagawa' masi sila magsusa sin manga palihālan dī
ha dunya iban malabi ha atay nila in manga alta'. Hangkan maluppas sadja in
karayawan makapabuntul sin kawl-piil nila amu in makawa' nila dayn ha hindu'
sin Bayta' Marayaw. In sila yan biya' da sapantun tiyanum di' magbunga.
23 Ampa in manga binhi' iban sin lupa' marayaw kiyahulugan nila amuna in biya'
sapantun sin manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin
Tuhan iban kiyahātihan nila sabab nagkahagad sila sin hindu'. Hangkan sumūng
in dayaw sin kawl-piil nila. In kaibanan landu' tuud dumayaw, in kaibanan isab
dumayaw tuud, ampa in kaibanan sarang-sarang in dayaw nila.”

In Dalilan Pasal sin Sagbut

24 Manjari nagnasīhat na isab hi Īsa kanila, diyalil niya kaagi. Laung niya, “In
hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta pa kahālan sin pagtanum iban pag'ani
sin tiyanum. Biya' ha ini in hantang niya. Awn hambuuk tau nagtanum binhi'
marayaw ha uma niya.
25 Sakali, hambuuk dūm ha sa'bu natutūg na in tau katān, miyawn in banta sin tau
yaun pa uma ampa niya tiyanuman sagbut ha daig piyagtanuman sin binhi', ubus
ampa siya minīg.
26 Na, timubu' mayan in binhi' sarta' timagna' na namunga, timubu' da isab in
manga sagbut.
27 “Na, namayta' in hambuuk daraakun mawn pa tagdapu sin uma. Laung
niya, ‘Tuwan, in binhi' tiyanum ha uma mu marayaw. Sagawa' mayta' baha' awn
timutubu' sagbut duun ha yaun?’
28 “Simambung in tagdapu sin uma, laung niya, ‘Kahinangan sa yan sin banta ku.’
“Laung sin manga daraakun niya, ‘Mabaya' kaw, Tuwan, larutun namu' in manga
sagbut?’
29 “Simambung in tagdapu, laung niya, ‘Ayaw, sabab bang kamu maglarut sin
manga sagbut gana-gana maagad niyu malarut in manga batangan sin tiyanum ku.
30 Pasāri niyu na magdungan magtubu' in tiyanum ku iban sin sagbut sampay
dumatung in waktu sin pag'ani. Na, bang maabut na in pag'ani, baytaan ku dakuman
in manga mag'aani hipalarut muna in manga sagbut, baggutun ampa sunugun.
Pag'ubus ampa nila anihun in manga bunga sin tiyanum ku iban hitaw' pa lawm
sin buriga ku.’ ”

In Dalilan Pasal sin Bigi Sibi'-sibi' Tuud
(Mk. 4:30-32; Lk. 13:18-19)

31 Na, pag'ubus yadtu diyalil na isab hi Īsa in pamarinta sin Tuhan pa hambuuk
bigi sibi'-sibi' tuud. Laung niya, “In hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta pa
kahālan sin pagtubu' iban pagsambu sin hambuuk bigi sibi'-sibi' tuud tiyanum sin
tau ha lupa' niya.
32 In bigi ini landu' tuud asibi', sagawa' bang tumubu', lumaggu' tuud yan dayn ha
katān jambangan. Mahinang yan hambuuk kahuy dakula', pagtapuan yan sin manga
manuk-manuk iban pagpugaran nila in manga sanga niya.”

In Dalilan Pasal sin Pasulig
(Lk. 13:20-21)

33 Pag'ubus yadtu diyalil na isab hi Īsa in pamarinta sin Tuhan pa pasulig. Laung
niya, “In pagsaplag sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta ha pasulig, amu in hilamud
sin babai pa tūngka-tupung tirigu, ampa muskag in addun.”

Dalil Kaagi in Pagnasīhat hi Īsa
(Mk. 4:33-34)

34 Dalilun hi Īsa in pagnasīhat niya ha manga tau mataud. Di' siya magnasīhat
kanila unu-unu bang bukun dalil kaagi.
35 Na, dayn duun nabunnal tuud in Parman sin Tuhan kiyasulat sin hambuuk nabi
ha lawm Kitab, amu agi,
“Dalilun ku bang aku magbichara kanila.
Baytaan ku sila pasal sin manga unu-unu, amu in līlibun dayn sin tagna'
kapapanjari sin dunya.”

Magpahāti hi Īsa sin Dalilan Pasal sin Sagbut

36 Pag'ubus hi Īsa nagnasīhat ha manga tau mataud, minīg na siya ampa siya simūd
pa lawm bāy. Miyurul in manga mulid niya kaniya ampa siya iyasubu, laung nila,
“Tuwan, baytai kami bang unu in hātihan sin dalilan pasal sin sagbut.”
37 Simambung hi Īsa, laung niya, “In Anak Mānusiya', amuna in diyalil tau
nagtanum sin binhi' marayaw.
38 In uma amuna in lawm dunya ini. Hāti in binhi' marayaw amuna in manga tau
agad ha pamarinta sin Tuhan. Ampa in manga sagbut amuna in manga tau agad ha
Saytan, amu in puunan sin katān kangīan.
39 Ampa in banta sin tau amu in nagtanum sin sagbut, amuna in Iblis. In waktu sin
pag'ani, amuna in waktu kahinapusan sin masa ha dunya. In manga tau mag'aani
amuna in manga malāikat.
40 “Na, in manga tau agad ha Iblis, in sila yan mabiya' da isab sin manga sagbut.
Tipunun sila ampa da'pugan sin kāyu bang maabut na in waktu kahinapusan sin
masa ha dunya.
41 In Anak Mānusiya', bang dumatung na in waktu kahinapusan sin masa ha dunya,
daakun niya na in manga malāikat mawn pa pagparintahan sin Tuhan kumawa' ha
manga tau amu in nakarā ha manga pagkahi nila mānusiya' huminang sin manga
makarusa iban na sin katān tau amu in naghihinang mangī'.
42 Hipatipun niya sila katān ampa niya sila hipalaruk pa lawm narka' jahannam.
Duun sila magtangis iban sumandal sin kasiksaan makalap.
43 Sagawa' in manga tau suku' sin Tuhan magsahaya sila biya' sin si'nag sin suga
didtu ha lawm pagparintahan sin Tuhan. Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga
niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu!”

In Dalilan Pasal sin Alta' Tiyatapuk

44 (Pag'ubus nagbichara na isab hi Īsa hambuuk dalil pasal sin alta' tiyatapuk.
Laung niya,) “In hantang sin pamarinta sin Tuhan biya' sapantun sin kahālan sin

hambuuk tau makabāk alta' liyulubung ha lawm lupa'. Kumuyag tuud siya iban hilubung niya magbalik in alta', ampa siya muwi' magdagang sin katān unu-unu niya. Pag'ubus ampa siya magbalik mamī sin lupa' piyaglubungan niya sin alta' kiyabaakan niya.

In Dalilan Pasal sin Mussa'

45 "Damikkiyan, in hantang sin pamarinta sin Tuhan, biya' da isab yan sapantun sin kahālan sin hambuuk tau naglalawag mamī sin mussa' marayaw.
46 Bang siya makabāk na sin mussa' marayaw tuud magtūy niya hipagdagang in unu-unu niya katān, ampa niya bīhun in mussa'.

In Dalilan Pasal sin Laya

47 "Damikkiyan, in hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta pa kahālan sin paglaya ista'. Hilaruk sin manga mag'iista' in laya pa lawm dagat, ampa makakawa' sin ginisan ista'.
48 Bang mahipu' na in laya sin ista' utungun na sin manga mag'iista' ampa dāhun pa higad daplakan. Didtu mayan ha higad daplakan pīun nila na in manga ista'. In ista' marayaw hibutang nila pa lawm ambung ampa in manga ista' mangī' hibugit nila.
49 Na, biya' tuud ha yan in kumugdan ha manga tau bang maabut na in kahinapusan sin masa ha dunya, numaug na in manga malāikat magtipun sin manga mānusiya' katān. Pag'ubus, ampa nila kandihun in manga tau mangī' dayn ha manga tau marayaw.
50 In manga tau mangī' hilaruk nila pa lawm narka' jahannam. Duun sila magtangis iban sumandal sin kasiksaan makalap."

In Hindu' Kasabunnalan sin Aturan Nakauna iban sin Ba'gu

51 Na, iyasubu hi Īsa in manga mulid niya, laung niya, "Kahātihan niyu na ka in katān kiyabichara ku yan kaniyu?"
"Huun Tuwan," in sambag sin manga mulid niya.
52 Na, simambung hi Īsa, laung niya, "Na, pagga niyu yan kiyahātihan na, hisiyu-siyu in guru sin sara' agama amu in agad na ha pamarinta sin Tuhan, in siya yan mabiya' sapantun hambuuk tau taga bāy hipu' sin ginis-ginisan mahalga' manga kapanyapan daan iban ba'gu."*

Di' Magkahagad kan Īsa in Manga Tau Nasarit
(Mk. 6:1-6; Lk. 4:16-30)

53 Manjari naubus mayan in pagnasīhat hi Īsa labay dayn ha bichara dalil, minuwi' na siya.
54 Nagbalik siya madtu pa kawman luggiya' hulaan niya, ampa siya nagnasīhat ha manga kalanggalan didtu. Nahaylan in manga tau nakarungug sin pagnasīhat niya. Laung nila, "Hawnu baha' nakawa' sin tau yan in manga ingat niya iban sin barakat niya huminang sin manga mu'jijat yan?
55 Bukun ka siya in anak sin hambuuk karpintiru? Iban bukun ka in ina' niya hi Mariyam, iban in manga taymanghud niya hinda Ya'kub, Yusup, Simun iban hi Jahud?
56 Bukun ka in manga taymanghud niya babai yari hangka-kawman taniyu? Hāin niya baha' nakawa' in manga katān ingat niya yan?"
57 Na, siyulak siya sin manga tau Nasarit.

---

* **13:52 13:52** Hāti niya bang in mulid hi Īsa bunnal makahāti sin katān dalilan niya, mahinang sila guru maingat na humindu' sin aturan nakauna iban ba'gu.

Sakali laung hi Īsa kanila, “In hambuuk nabi liyalaggu' hawnu-hawnu hula'. Sagawa' ha luggiya' hula' niya di' siya lagguun iban in manga lahasiya' iban manga tau hangka-kawman niya di' manglaggu' kaniya.”
58 Hangkan bukun mataud in mu'jijat hīnang hi Īsa duun ha luggiya' hula' niya sabab di' magkahagad in manga tau duun kaniya.

14

In Kamatay hi Yahiya, Mangliligu'
(Mk. 6:14-29; Lk. 9:7-9)

1 Ha waktu yadtu hi Hirud amu in namamarinta ha hula' Jalil, nakarungug sin kabantugan pasal sin manga hinang hi Īsa.
2 Laung niya ha manga wajil niya, “In tau yan amuna tuud hi Yahiya Mangliligu' amu in nabuhi' nagbalik. Hangkan na in tau yan taga barakat huminang sin manga mu'jijat.”
3-4 Hangkan hi Hirud nakapamung biya' ha yan sabab biya' ha ini in isturi mayta' niya piyapatay hi Yahiya Mangliligu'.
In hi Hirud nagbabaya' iban sin ipag niya hi Hirudiya, asawa sin taymanghud niya hi Pilip. Sakali daran siya biyabaytaan hi Yahiya, amu agi, “Bukun mapatut asawahun mu in ipag mu.” Na, diyugalan hi Hirud. Hangkan, piyasaggaw niya ampa niya piyahukutan hi Yahiya, ubus ampa niya piyajīl.
5 Na, dayn ha pasal yan, mabaya' niya tuud hipapatay hi Yahiya, sagawa' mabuga' siya ha manga Yahudi, sabab in hi Yahiya ini ītung hambuuk nabi sin manga Yahudi.
6 Manjari hambuuk adlaw naglami-lami, nagpajamu hi Hirud hipagsa'bu sin adlaw kapag'anak kaniya. Na, nagbayla in anak budjang hi Hirudiya piyanghulmat kan Hirud. Kiyasulutan tuud hi Hirud sin pagbayla niya.
7 Hangkan jiyanjian niya in anak budjang hi Hirudiya, laung niya, “Yari in tau katān saksi' sin hirihil ku kaymu in unu-unu pangayuun mu kāku'.”
8 Na, in budjang asal biyaytaan sin ina' niya, hipapangayu' kan Hirud papunggulan in ū hi Yahiya Mangliligu'. Laung sin budjang kan Hirud, “Dihilan bihaun kāku' in ū hi Yahiya Mangliligu'. Pabutangan ha talam.”
9 Nasusa in sultan pagdungug niya sin piyangayu' sin budjang. Sagawa' pagga siya nakajanji' ha budjang ha alupan sin manga tau luruk, magtūy siya nag'uldin hipaparihil in piyangayu' sin budjang.
10 Hangkan piyapunggulan niya in ū hi Yahiya didtu ha lawm jīl.
11 Pag'ubus, ampa biyutang in ū hi Yahiya ha talam ampa dīhil pa budjang. Ubus ampa diyā sin budjang madtu pa ina' niya.
12 Sakali miyawn in manga mulid hi Yahiya kimawa' sin bangkay niya ampa nila kiyubul. Pag'ubus ampa sila miyadtu namayta' kan Īsa.

Pakaunun hi Īsa in Lima Ngaibu Tau
(Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17; Yh. 6:1-14)

13 Na, nakarungug mayan hi Īsa sin pasal yan, minīg siya dayn ha hula' yaun. Simakat siya pa kumpit asibi' ampa siya miyadtu isa-isa niya pa hula' wayruun tau naghuhula'. Kiyaingatan mayan sin manga tau bang piyakain siya, imurul in manga tau kaniya, nagpanaw sadja.
14 Pagnaug hi Īsa dayn ha kumpit asibi', kīta' niya in manga tau mataud. Limuuy tuud siya ha manga tau iban piyauli' niya in manga taga sakit.
15 Pagga sūng na marūm, miyawn in manga mulid hi Īsa kaniya. Laung nila, “Tuwan, masuuk na marūm in hula', ampa in hula' ini wayruun tau naghuhula'

dī. Marayaw pa pakadtuun mu in manga tau ini pa manga lūngan masuuk mamī sin kakaun nila."
16 In sambag hi Īsa, laung niya, "Minsan sila di' na mīg dayn dī. Kamu na in dumihil kakaun kanila."
17 Laung sin manga mulid niya, "In kakaun natu' ini amura lima tinapay iban duwa ista'."
18 Laung hi Īsa kanila, "Dāha niyu mari kāku' in tinapay iban ista'."
19 Pag'ubus ampa piyalingkud hi Īsa in manga tau ha kabaylihan. Pag'ubus ampa niya kiyawa' in limang sulag tinapay iban sin duwa ista', sarta' himangad na siya pa taas langit ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Pag'ubus ampa niya piyag'utud-utud in limang sulag tinapay iban duwa ista' ampa niya diyuhal pa manga mulid niya piyarihil pa manga tau.
20 Na, nakakaun in tau katān iban kiyansuban sila. Pag'ubus sin tau katān nagkaun tīpun sin manga mulid hi Īsa in manga nakapin kakaun. Nakahipu' sila hangpu' tagduwa ambung.
21 In taud sin tau kimaun awn manga lima ngaibu, di' na mag'itung sin manga kababaihan iban sin manga kabataan.

Manaw hi Īsa ha Babaw sin Dagat
(Mk. 6:45-52; Yh. 6:15-21)

22 Manjari piyasakat hi Īsa in manga mulid niya pa taas kumpit asibi', paunahun na dayn kaniya madtu pa hansipak higad sin dagat. Dimuun naa siya nagpauwi' ha manga tau.
23 Napauwi' niya mayan in manga tau, miyadtu siya pa taas būd-būd nangarap pa Tuhan. Narūm mayan, duun na hi Īsa isa-isa niya.
24 Ampa in manga mulid niya, nakaabut mayan sila pa gi'tung lawd, kiyugdan na tuud sila alun, sabab simangsang sila sin hangin.
25 Na, subu-subu pa tuud, ha ūt sin lisag tū iban lisag unum, miyanaw hi Īsa ha babaw dagat harap madtu pa manga mulid niya.
26 Pagkita' sin manga mulid niya miyamanaw siya ha babaw sin dagat, landu' tuud sila miyuga'. Sabab in pangannal nila lutaw in kīta' nila. Nakasilawak sila sin buga' nila, laung nila, "Lutaw na sa yan!"
27 Sagawa' magtūy namung hi Īsa kanila, laung niya, "Pataptapa niyu in atay niyu. Aku sa ini, hangkan ayaw kamu mabuga'."
28 Sakali namung hi Pitrus, laung niya, "Panghu', bang bunnal tuud ikaw yan, papanawa aku ha babaw sin dagat harap mawn kaymu."
29 "Kari na kaw!" laung hi Īsa kaniya. Na nimaug na hi Pitrus dayn ha kumpit asibi', ampa siya miyanaw ha babaw dagat tudju madtu kan Īsa.
30 Sagawa' kīta' niya mayan in alun dakula' miyuga' siya. Na, magtūy siya liyuddang. Imulak siya magtūy, laung niya, "Panghu', tabanga aku!"
31 Magtūy siya iyabut hi Īsa iyutung ampa namung hi Īsa, laung niya, "Kulang tuud in pangandul mu! Mayta' nagduwa-ruwa in pikilan mu?"
32 Pag'ubus simakat na sila karuwa pa taas kumpit asibi', sarta' himundung na in hangin.
33 Pagsakat nila, in manga mulid ha taas kumpit asibi' simujud na katān kan Īsa. Laung nila, "Tantu na tuud sin in ikaw na in Anak Tuhan!"

Pauliun hi Īsa in Manga Nasasakit ha Ginnisarit
(Mk. 6:53-56)

34 Manjari limanjal na sila pa hansipak sin dagat. Duun sila dimunggu' ha kawman sin Ginnisarit.

35 Pagnaug nila dayn ha taas kumpit asibi', kiyakilāhan sin manga tau ha kawman
yaun hi Īsa. Hangkan magtūy nila kiyawa' in manga tau katān nasasakit ha katilibut
sin kawman yaun, ampa diyā mawn kan Īsa.
36 Jiyunjung kaniya sin manga tau nagdarā sin manga nasasakit bang mayan
pakaputun niya in manga nasasakit minsan dakuman duhul sin juba niya. Na, in
katān nakakaput sin juba niya, kiyaulian.

15

In Manga Hindu' sin Kamaasan
(Mk. 7:1-13)

1 Manjari miyawn kan Īsa in manga Parisi iban sin manga guru sin sara' agama
dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis). Iyasubu nila hi Īsa, laung nila,
2 "Mayta' in manga mulid mu di' magkahagad sin manga biatan sin kamaasan
natu'? Kumaun sila minsan sila wala' nakapagsuchi sin manga lima nila!"
3 In sambag hi Īsa, laung niya, "Na, mayta' isab in kamu? Atas niyu liyanggal in
daakan sin Tuhan bang mayan niyu maagad in manga biatan sin manga kamaasan
niyu amu in piyanghindu' niyu!
4 Karna' nagparman in Tuhan, amu agi, 'Pag'addati niyu in ina'-ama' niyu,' iban,
'Hisiyu-siyu in manukna' ha ama' atawa ina' niya subay siya patayun.'
5 Sagawa' dugaing in hindu' niyu ha manga tau. Laung niyu, bang in hambuuk
tau awn hipanabang niya ha maas niya, sagawa' imiyan siya in tabang niya yan
kiyaungsud niya pa Tuhan,
6 na, makajari na minsan niya di' na tabangun in maas niya. Na, in hīndu' niyu
yan ha manga tau, karna' sin pagbawgbug niyu sin hindu' biatan sin kamaasan niyu,
amuna in nakapalayu' ha manga tau dayn ha Parman sin Tuhan.
7 In kamu yan nagpabaw'-baw' sadja miyamagad sin daakan sin Tuhan. Kiyugdan
tuud kamu sin kiyabayta' hi Isayas ha lawm Kitab, amu agi sin Tuhan,
8 'Liyalaggu' aku sin manga tau sin lapal-kabtangan nila,
sagawa' malayu' aku dayn ha atay nila.
9 Wayruun da pūs nila magpudji kāku' sabab hibayta' nila sin in hīndu' nila daakan
dayn kāku',
sagawa' in kasabunnalan niya hinang-hinang nila sadja in hindu' yan.' "

In Manga Makasammal ha tau
(Mk. 7:14-23)

10 Pag'ubus yadtu tiyawag hi Īsa in manga tau mataud pakawnun kaniya, ampa siya
namichara, laung niya, "Dungug kamu iban hātiha niyu in hibichara ku ini kaniyu.
11 In unu-unu makaun, makasūd pa lawm simud sin hambuuk tau, in yan di'
makasammal kaniya. Sagawa' amu in makasammal kaniya in unu-unu mangī'
gumuwa' dayn ha lawm simud niya."
12 Sakali miyawn in manga mulid niya kaniya ampa namung, laung nila, "Tuwan,
in manga Parisi kimangī' in atay sin pamung mu."
13 Na, diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya kanila, laung niya, "In unu-unu namān
pananum amu in bukun tiyanum sin Ama' ku ha surga', hipalarut da ha susūngun.
14 Ayaw kamu magsusa pasal nila. In sila yan manga nakura' sin sara' agama,
sagawa' manga nakura' amu in di' makaingat sin tudjuhan nila. Biya' sila manga
buta. Ampa bang in hambuuk tau buta amu in mangambit ha buta da isab biya'
kaniya, na karuwa sila in mahulug pa lubang."
15 Namichara hi Pitrus, laung niya, "Tuwan, pahātiha kunu' kami sin maana sin
bichara diyalil mu yadtu."

16 Laung hi Īsa, “Bat biya' da kamu hāti yan sin manga kaibanan masi pa wayruun
panghāti.
17 Mayta', di' mu ka kaingatan sin bang in kakaun matūn na sin tau sumampay na
yan pa tiyan niya, pag'ubus gumuwa' da dayn ha baran niya.
18 Sagawa' in manga unu-unu mangī' ha lawm atay iban pikilan sin tau amu in
gumuwa' dayn ha simud niya, amu in makasammal kaniya,
19 karna' in manga pikilan mangī' amu in guwa' dayn ha lawm atay niya, biya'
na sin mamunu', magjina, maghinang sin manga unu-unu kalumuan, manakaw,
mamuting iban magbichara mangī' pasal sin pagkahi niya ha wayruun kasabunnalan
niya,
20 amu yan in makasammal, mahinang dusa sin tau. Sagawa' di' kamu masammal
bang kamu kumaun ha di' magsuchi sin lima niyu biya' sin agi nila subay niyu
hinangun.”

In Pangandul sin Hambuuk Babai kan Īsa
(Mk. 7:24-30)

21 Pag'ubus yadtu miyadtu hi Īsa pa lugal amu in masuuk pa dāira Tirus iban Sidun.
22 Sakali awn hambuuk babai dayn ha hula' Kanan naghuhula' duun in miyawn
kaniya. Laung sin babai ini kan Īsa, “Ū Tuwan, hambuuk panubu' hi Nabi Daud,
kaluuyi aku. In anak ku babai siyusūd saytan, iban malasahi tuud siya.”
23 Sagawa' wala' simambung hi Īsa. Simuuk mawn kaniya in manga mulid niya
sarta' nangayu', laung nila, “Tuwan, paīga in babai yan sabab imuurul sadja kātu'
iban mahibuk tuud siya.”
24 Simambung hi Īsa, laung niya, “In aku ini naraak tumabang ha manga tau bangsa
Israil, amu in biya' sapantun bili-bili nalalawa' dayn ha mag'iipat kanila.”
25 Pagdungug sin babai sin pamung hi Īsa, magtūy siya simujud pa alupan niya.
Laung niya, “Tuwan, tabanga tuud aku!”
26 Sakali diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya, laung niya, “Bukun patut in kakaun
sin manga bata'-bata' hipakaun ha manga iru' ipatan.”
27 “Bunnal in bichara mu yan, Tuwan,” in sambung sin babai, “sagawa' minsan in
manga iru' ipatan, kumaun da sin manga kakaun mahulug dayn ha lamisahan sin
tag'ipatan kanila.”
28 Simambung hi Īsa, laung niya, “Uy, Inda', makusug tuud in pangandul mu! In
piyangayu' mu hikarūl kaymu.” Na, ha waktu da yadtu magtūy kiyaulian in anak sin
babai yadtu.

Mataud Tau Nasasakit in Mapauli' hi Īsa

29 Pag'ubus yadtu minīg na hi Īsa dayn ha lugal yaun. Miyanaw siya limabay dayn
ha higad sin Dagat Jalil, ampa siya timukad pa taas būd-būd. Duun siya limingkud.
30 Sakali mataud tau in miyawn kaniya nagdarā sin manga nasasakit biya' na sin
manga pingka', sin manga buta, sin manga pingkul, sin manga umaw iban na sin
manga kaibanan kiyukugdan sin ginisan sakit. Biyutang nila sadja in manga tau
nasasakit ini pa daig sin siki hi Īsa. Na, napauli' sila hi Īsa katān.
31 Sangat tuud nainu-inu in manga tau pagkita' nila sin in umaw makabichara na,
in pingkul uli' na, in pingka' makapanaw na, iban in buta makakita' na. Na, piyudji
nila in Tuhan sin bangsa Israil.

Pakaunun hi Īsa in Upat Ngaibu Tau
(Mk. 8:1-10)

32 Sakali tiyawag hi Īsa in manga mulid niya ampa siya namung, laung niya,
“Maluuy aku ha manga tau ini sabab awn na tūy adlaw sila ini miyamagad kāku',

ampa bihaun wayruun na makaun nila. Di' aku mabaya' magpauwi' kanila bang ku sila di' mapakaun naa, sabab gana-gana punungun sila ha panawan nila."

33 Iyasubu siya sin manga mulid niya, laung nila, "Hawnu kitaniyu kumawa' kakaun makainihan hipakaun ha manga tau mataud ini sin wayruun tau naghuhula' ha hula' ini?"

34 Laung hi Īsa, "Pila in taud sin tinapay diyarā niyu yan?"

Simambung in manga mulid niya, laung nila, "Awn pitung sulag tinapay iban hangkatiyu' ista' sibi'-sibi'."

35 Na, īyan hi Īsa in manga tau mataud papalingkurun ha lupa'.

36 Pag'ubus ampa niya kiyawa' in pitung sulag tinapay iban sin ista', ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Ubus ampa niya piyag'utud-utud ampa diyuhal pa manga mulid niya hiparihil pa manga tau. Na, dīhilan na kakaun sin manga mulid niya in manga tau.

37 Na, nakakaun in tau katān iban kiyansuban sila. Pag'ubus sin manga tau nagkaun, tīpun sin manga mulid hi Īsa in manga kakaun nakapin. Nakahipu' sila pitu ambung.

38 In taud sin tau piyakaun awn upat ngaibu, di' na mag'itung sin manga kababaihan iban sin manga kabataan.

39 Pag'ubus, ampa piyauwi' hi Īsa in manga tau. Hāti ampa isab siya iban sin manga mulid niya simakat pa taas kumpit asibi'. Miyadtu sila pa hula' Magadan.

16

In manga Parisi iban Sadduki Mabaya' Kumita' Tanda' sin Barakat hi Īsa (Mk. 8:11-13; Lk. 12:54-56)

1 Manjari awn manga Parisi iban Sadduki miyawn kan Īsa. Mabaya' nila sulayan in barakat hi Īsa, hangkan nangayu' sila kumita' dayn kaniya hambuuk mu'jijat bat awn tanda' kakitaan nila sin bunnal tuud naraak siya sin Tuhan.

2 Sagawa' in sambung hi Īsa kanila, laung niya, "Bang sumadlup na in suga imiyan kamu, laung niyu, 'Kinsum marayaw in hula' sabab mapula in higad langit.'

3 Iban subu-subu pa sin mahinaat imiyan kamu, laung niyu, 'Umulan adlaw ini sabab mapula in higad langit iban maandum.' Maingat niyu pamandugahan in ngī' dayaw sin hula' dayn ha lupa sin langit kakitaan niyu, sumagawa' di' niyu kaingatan pamandugahan in maana sin manga tanda' kīta' niyu ha masa bihaun ini.

4 In manga tau sin masa bihaun ini mangī' tuud iban miyutas na dayn ha Tuhan. Mabaya' kamu kumita' mu'jijat tanda' sin barakat ku, sagawa' di' ta kamu pakitaun mu'jijat, luwal da in mu'jijat biya' sin barakat kimugdan kan Yunus sin masa nakauna yadtu."

Pag'ubus yadtu ampa minīg hi Īsa.

In Hindu' sin Manga Parisi iban Sadduki (Mk. 8:14-21)

5 Pagdatung sin manga mulid hi Īsa pa hansipak sin dagat, ampa nila kiyatumtuman sin kiyalupahan nila wala' nakarā kakaun.

6 Laung hi Īsa kanila, "Kamaya'-maya' da kamu, iban halli' kamu dayn ha pasulig sin manga Parisi iban Sadduki."

7 Na, nag'inu-inu nagbichara in manga mulid niya bang mayta' siya namung biya' hādtu. Laung nila, "Maray' hangkan siya namung biya' hādtu sabab wala' kitaniyu nagdā tinapay kakaun taniyu."

8 Na, kiyaingatan hi Īsa bang unu in piyagginggungan nila. Hangkan laung niya
kanila, “Mayta' kamu magginggung pasal sin wayruun kakaun? Kulang tuud in
pangandul niyu ini!
9 Mayta', masi namān kamu di' makaingat? Di' niyu ka katumtuman in waktu
piyagbahagi'-bahagi' ku in lima tinapay piyakaun ha lima ngaibu tau? Iban tumtuma
niyu, pila ambung pa in nakapin hipu' sin kakaun, pag'ubus sin manga tau kimaun?
10 Iban katumtuman niyu da ka isab in pitung sulag tinapay piyakaun ku ha upat
ngaibu tau? Hāti pag'ubus nila kimaun, awn pa pila ambung nakapin hipu' sin
kakaun.
11 Sagawa' mayta' pag'iyan ku kaniyu, pahalliun ta kamu dayn ha pasulig
sin tinapay sin manga Parisi iban Sadduki, in pangannal niyu pasal kakaun in
piyagbichara ku. Mayta', di' niyu na mayan kahātihan sin bukun kakaun in
piyagbichara ku?”
12 Sakali kiyahātihan na sin manga mulid niya in maana sin bichara niya. Pahalliun
sila hi Īsa bukun dayn ha pasulig sin tinapay, sagawa' dayn ha manga hindu' sin
manga Parisi iban Sadduki.

Magsabunnal hi Pitrus Pasal hi Īsa
(Mk. 8:27-30; Lk. 9:18-21)

13 Pag'ubus miyadtu hi Īsa iban sin manga mulid niya pa kawman masuuk pa
hula' Sisariya Pilipi. Duun mayan sila iyasubu hi Īsa in manga mulid niya, laung
niya, “Bang ha bichara sin manga tau, hisiyu kunu' in Anak Mānusiya'?”
14 Na, laung sin manga mulid niya, “Laung sin kaibanan tau in Anak Mānusiya'
amuna hi Yahiya Mangliligu'. Laung isab sin kaibanan hi Ilyas atawa hi Irmiyas
atawa hambuuk nabi sin masa nakauna yadtu amu in nabuhi' nagbalik.”
15 Na, laung hi Īsa kanila, “Na, bang kamu, hisiyu aku?”
16 Simambung hi Pitrus, laung niya, “Ikaw in Almasi, amu in Anak Tuhan amu in
Tuhan buhi' kasaumulan.”
17 “Dakula' in karayawan mu, Simun, anak hi Yahiya,” laung hi Īsa, “sabab in
kasabunnalan kiyapamung mu bukun mu nakawa' dayn ha mānusiya', sagawa' dīhil
kaymu sin Ama' ku ha surga'.
18 Na, ini in hibayta' ku kaymu. In ikaw yan ngānan ku na Pitrus (sabab in maana
sin ngān yan batu) iban dayn ha biya' sin kusug sin pangandul iban parachaya mu
kāku', patindugun ku biya' bāy in manga tau agad kāku'. Biya' sila yan sin sapantun
bāy landu' mahugut in papagan niya sabab minsan in Saytan, amu in puunan sin
katān kangīan, wayruun da kusug manglubu kanila.
19 Ikaw in hinangun ku kaput kunsi' umukab sin sūran pa lawm pagparintahan sin
Tuhan. Unu-unu in hilāng mu dī ha dunya, hirūl kaymu sin Tuhan, iban unu-unu in
hitugut mu dī ha dunya, hirūl da isab kaymu sin Tuhan.”
20 Pag'ubus ampa ībut-ibutan hi Īsa in manga mulid niya sin di' tuud pabaytaun
minsan hisiyu sin in siya amuna in Almasi.*

Mamichara hi Īsa pasal sin Kabinsanaan iban Kamatay niya
(Mk. 8:31–9:1; Lk. 9:22-27)

21 Manjari timagna' na hi Īsa nagpahāti ha manga mulid niya pasal sin manga
kumugdan kaniya ha susūngun. Laung niya, “Subay aku madtu pa dāira Awrusalam
(Baytal Makdis) iban duun aku numanam kabinsanaan dakula' ha lawm lima sin
manga tau nagtatau-maas ha hula', sin manga nakura' kaimaman iban sin manga

* **16:20 16:20** Masi in manga tau di' pa tuud makahāti sin pasal sin Almasi. Bang ha pangannal nila in Almasi amuna in tumabang kanila umatu ha bangsa Rūm.

guru sin sara' agama. Hipapatay nila aku, sagawa' ha hikatū sin adlaw dayn ha
kamatay kāku' mabuhi' da aku magbalik."
22 Sakali diyā hi Pitrus hi Īsa limawak hangkatiyu' dayn ha kaibanan ampa niya
siyamlang in bichara hi Īsa. Laung niya, "Ayaw kaw magbichara biya' ha yan,
Panghu'. Sipais piyakalayu' sin Tuhan! Tantu in manga biya' ha yan di' kumugdan
kaymu."
23 Na, timaykud hi Īsa dayn kan Pitrus ampa siya namung, laung niya, "Īg kaw
dayn kāku', Saytan Puntukan. Ikaw yan in sumasat sin hinang ku. Sabab in ha lawm
sin pikilan mu yan pamikil sin mānusiya' bukun pamikil dayn ha Tuhan."
24 Pag'ubus ampa siya namung ha manga mulid niya, laung niya, "Bang awn tau
mabaya' magad kāku' subay agarun niya in kabayaan ku, bukun in kabayaan niya.
Subay siya mangaku sin katān haggut-pasu' minsan siya mapatay ha pasal ku, ampa
siya tūpun magad kāku'.
25 "Karna' hisiyu-siyu in maūg sin kabuhi' niya iban magpikil sadja sin kabayaan
niya, tantu mapatay da siya. Sagawa' hisiyu-siyu in di' maūg ha kabuhi' niya minsan
siya mapatay ha pasal ku, tantu makabaak siya kabuhi' salama-lama.
26 Sabab unu in kapūsan sin hambuuk tau magparūl sadja sin katān kanapsuhan
niya dī ha dunya bang ha adlaw mahuli masiksa' da in nyawa niya ha lawm narka'?
Wayruun unu-unu dī ha dunya in hikalukat sin hambuuk tau sin nyawa niya dayn
ha lawm kasiksaan.
27 Karna' ha susūngun in aku amu in Anak Mānusiya', magbalik da mari pa dunya
iban sin manga malāikat ku tumungbas ha manga mānusiya' sin tungud sin manga
nahinang nila dī ha dunya. Iban in sahaya iban kalagguan ku biya' da sin sahaya
iban kalagguan sin Tuhan, Ama' ku.
28 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Awn kaibanan dī kaniyu in masi pa buhi'
sampay maabut in waktu kamasahan nila in aku amu in Anak Mānusiya', dihilan
kawasa mamarinta ha manga tau."

17

Mapinda in Lupa hi Īsa
(Mk. 9:2-13; Lk. 9:28-36)

1 Manjari nakalabay mayan unum adlaw dayn ha adlaw yadtu diyā hi Īsa timukad
hi Pitrus iban sin duwa magtaymanghud, hi Ya'kub kay Yahiya, madtu pa būd mataas.
Sila-sila da in miyadtu.
2 Didtu mayan sila ha taas būd, pagkita' nila magtūy napinda in lupa hi Īsa. In
bayhu' niya similak biya' sin mata suga, iban makasilaw in puti' sin tamungun niya.
3 Pag'ubus, kīta' sin tū mulid ini in duwa nabi (amu in malugay na nanaykud dayn
ha dunya) hi Musa kay Ilyas nagbibichara iban hi Īsa.
4 Na, magtūy namung hi Pitrus kan Īsa, laung niya, "Panghu', marayaw tuud isab
sin yari kami dī! Bang kaw mabaya' hinangan ta kamu tū panggung paghantian niyu.
In hambuuk kaymu, hambuuk kan Musa, iban in hambuuk kan Ilyas."
5 Ha sa'bu hi Pitrus namimichara kan Īsa magtūy sila kiyalambungan sin gabun
masawa tuud sarta' awn na suwara diyungug nila dayn ha lawm gabun. Amu agi
sin suwara, "Amu na ini in Anak ku kalasahan ku. Siya in makasulut tuud kāku'.
Dungug kamu sin hindu' niya."
6 Pagdungug sin manga mulid sin suwara, landu' tuud sila miyuga'. Magtūy sila
simujud pa lupa'.
7 Sakali miyawn hi Īsa pa manga mulid niya ampa niya sila kiyaputan. Laung niya,
"Tindug kamu, ayaw kamu mabuga'."
8 Pagtunga nila wayruun tau dugaing kīta' nila luwal da hi Īsa.

9 Na, paglūd nila dayn ha taas būd, ībut-ibutan hi Īsa in manga mulid niya, laung
niya, “Ayaw kamu magbayta' minsan hisiyu pasal sin kīta' niyu didtu ha taas būd.
Subay na aku, amu in Anak Mānusiya' mabuhi' magbalik dayn ha kamatay ampa
kamu makabayta'.”
10 Sakali iyasubu hi Īsa sin manga mulid niya, laung nila, “Tuwan, mayta' in bayta'
sin manga guru sin sara' agama lumahil naa muna mari hi Ilyas ampa in Almasi”?
11 Simambag hi Īsa, laung niya, “Bunnal, muna lumahil mari hi Ilyas magsaddiya
sin unu-unu katān.
12 Sagawa' ini in hibayta' ku kaniyu. In hi Ilyas bakas na limahil mari, sagawa'
wala' siya kīla sin manga mānusiya'. Gām mayan hīnang sin manga tau in unu-
unu kabayaan nila hinangun kaniya. Damikkiyan, in aku, amu in Anak Mānusiya'
numanam da isab kabinsanaan ha lawm lima sin manga tau.”
13 Sakali iyampa kiyahātihan sin manga mulid niya sin in tau piyagbichara niya
amuna hi Yahiya Mangliligu'.

Mapauli' hi Īsa in Bata' Usug Siyusūd sin Saytan
(Mk. 9:14-29; Lk. 9:37-43a)

14 Pagbalik hinda Īsa mawn pa manga tau mataud, awn hambuuk tau miyawn
limuhud pa alupan niya.
15 Laung niya kan Īsa, “Panghu', kaulungi in anak ku usug! Pagbabuy-babuyun
siya bang siya sūrun na saytan. Binsana' tuud siya bang siya sūrun na saytan sabab
masuhul magpakahantak siya pa kāyu atawa magkahulug siya pa tubig.
16 Diyā ku siya pa manga mulid mu, sagawa' di' nila siya mapauli'.”
17 Simambung hi Īsa, laung niya, “In manga tau sin masa ini wayruun tuud
pangandul pa Tuhan iban bingkuk tuud in pamikil! Maunu pa in lugay ku dī kaniyu
ampa niyu kahātihan in kusug sin kawasa sin Tuhan? Maunu pa in lugay sandalan
ku ampa kamu magparachaya? Dāha mari in bata' kāku'!”
18 Narā mayan in bata' mawn kaniya, magtūy na iyuldinan hi Īsa in saytan
paguwaun dayn ha lawm baran sin bata'! Na, saruun-duun gimuwa' in saytan dayn
ha lawm baran sin bata' sarta' kiyaulian na in bata'.
19 Sakali iyasubu sin manga mulid niya hi Īsa, ha wayruun tau dugaing nakarungug.
Laung nila, “Tuwan, mayta' kami di' makapaguwa' sin saytan dayn ha lawm baran
sin bata'?”
20 “Sabab kulang pa tuud in pangandul niyu pa Tuhan,” in sambag hi Īsa kanila.
“Ini in tumtuma niyu! Bang in pangandul niyu pa Tuhan mabiya' sadja sin laggu'
sin bigi sibi'-sibi', mahinang niyu in unu-unu katān mahunit tuud hinangun. Amu in
pag'iyanun minsan in būd mīg dayn ha biyutangan niya bang niyu uldinan paīgun.”
21 Laung pa isab hi Īsa, “Sagawa' in saytan biya' ha yan di' niyu mapaīg dayn ha
lawm baran sin tau bang kamu di' mangayu' duwaa pa Tuhan iban magpuasa naa
muna.”

Mamichara hi Īsa Magbalik Pasal sin Kamatay Niya
(Mk. 9:30-32; Lk. 9:43-45)

22 Sakali nakapagtipun mayan in katān mulid hi Īsa duun ha hula' Jalil, namichara
hi Īsa kanila, laung niya, “In aku amu in Anak Mānusiya' masuuk na hiungsud pa
lawm lima sin manga tau.
23 Hipapatay nila aku sagawa' pag'abut hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku'
mabuhi' aku magbalik.”
Na, nasusa tuud in manga mulid niya.

Pasal sin Pagbayad Sukay pa Bāy sin Tuhan

24 Pagdatung hi Īsa iban sin manga mulid niya pa Kapirnaum, nangasubu kan Pitrus
in manga tau magkakawa' sukay ha Bāy sin Tuhan, laung nila, “Magbayad ka sukay
pa Bāy sin Tuhan in guru mu?”
25 “Huun,” in sambag hi Pitrus.
Pagsūd hi Pitrus pa bāy, magtūy hi Īsa namung kaniya, laung niya, “Simun, bang
ha pikil mu hisiyu baha' in kawaan sukay sin sultan namamarinta ha hula', in manga
anak-kampung niya atawa in manga tau dugaing?”
26 “In manga tau dugaing,” in sambung hi Pitrus.
“Na, bang biya' ha yan,” in sambung hi Īsa, “in hāti niya bukun wajib ha manga
anak-kampung in magbayad sukay.
27 Sagawa' di' kita mabaya' kumangī' in atay sin manga tau yan. Hangkan kadtu
kaw pamingit pa dagat yaun. Hillaa magtūy bang awn na ista' tuminduk sin bingit
mu. Pagkawa' mu sin ista' ukaba in simud. Makabāk kaw sīn ha lawm simud sin
ista' sarang hipamayad ta sukay pa Bāy sin Tuhan. Pag'ubus kadtu kaw pa Bāy sin
Tuhan ampa mu bayari in sukay ta duwa.”

18

Hisiyu in Mataas Tuud ha Lawm Pamarinta sin Tuhan
(Mk. 9:33-37; Lk. 9:46-48)

1 Na, nagsarta' isab miyawn in manga mulid hi Īsa nangasubu kaniya, laung nila,
“Tuwan, hisiyu in itungun mataas tuud ha lawm pamarintahan sin Tuhan?”
2 Sakali tiyawag hi Īsa in hambuuk bata'-bata', ampa niya piyatindug ha alupan sin
manga mulid niya.
3 Ampa siya namung, laung niya, “Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Bang
in pamikil niyu di' da mapinda mabiya' sin pamikil sin bata'-bata' ini (amu in di'
magpikil magpataas sin baran niya), na tantu di' tuud kamu makaagad ha lawm
pamarintahan sin Tuhan.
4 Sabab amu in itungun mataas ha lawm pamarintahan sin Tuhan in tau mababa'
in atay biya' sin bata' ini.
5 Na, hisiyu-siyu in magparuli tuud ha hambuuk bata'-bata' biya' sin bata' ini,
sabab-karna' agad in tau yaun kāku', na, biya' da tuud isab baran ku in piyaruli
niya.

Pasal sin Makarā Magdusa ha Tau
(Mk. 9:42-48; Lk. 17:1-2)

6 “Sagawa' hisiyu-siyu in makarā magdusa ha manga tau nangangandul kāku', amu
in piyag'iyan ku biya' sapantun bata'-bata', na marayaw pa in tau yan malumus
ha gi'tung tawid iban sin gilingan batu dakula' hiyuhukut ha liug niya bat siya di'
makahinang sin biya' ha yan.
7 Andu', makaluuy tuud in manga mānusiya' sabab awn manga sasat amu in
makarā kanila magdusa. Na, asal in manga sasat biya' ha yan di' katangkisan sin
manga mānusiya', sagawa' labi awla tuud andu' kailu in tau amu in makarā ha
kaibanan niya magdusa (sabab siksaun siya sin Tuhan)!
8 “Na, bang sawpama in siki atawa lima niyu amu in makarā kaniyu magdusa, na,
amu in pagbahasahun marayaw pa uturan niyu in siki atawa lima niyu. Labi pa
marayaw mapukul in siki atawa lima niyu, bang mayan kamu makasūd pa surga'
dayn sin jukup in siki-lima niyu, sa' in uwian niyu pa lawm narka' jahannam amu
in nalalaga kasaumulan.
9 Damikkiyan, bang sawpama in mata niyu amu in makarā kaniyu magdusa, na,
amu in pagbahasahun marayaw pa lugitun niyu in mata niyu, ampa niyu bugitan.

Labi pa marayaw maīg in hansipak mata niyu, bang mayan kamu makasūd pa surga',
dayn sin jukup in duwa mata niyu sa' pa lawm narka' nalalaga in uwian niyu.

Dalilan pasal sin Bili-bili Nalawa'
(Lk. 15:3-7)

10 “Na, kamaya'-maya' kamu. Ayaw niyu baba'-babaa in manga tau agad kāku' amu
in mababa' in atay. Sabab baytaan ta kamu, in sila yan piyaparuli tuud sin manga
malāikat ha surga'. Piyapangayuan sila tabang pa Tuhan sin manga malāikat yadtu
didtu ha haddarat sin Tuhan, Ama' ku.
11 Karna' in aku, amu in Anak Mānusiya' limahil mari pa dunya lumappas ha
manga tau nalawa' dayn ha dān tudju pa Tuhan.
12 “Biya' diin in pikil niyu?” laung hi Īsa ha manga dimurungug kaniya. “Bang
sawpama awn hambuuk tau nag'iipat hanggatus bili-bili ampa malawa' in hambuuk,
unu in hinangun niya? Bukun ka hibīn niya in kasiyaman tagsiyam bili-bili duun ha
kaparangan ampa niya lawagun in hambuuk bili-bili nalawa'?
13 Na, bang niya kabaakan na in hambuuk bili-bili nalawa', kūgan tuud siya minsan
da awn pa kasiyaman tagsiyam bili-bili niya amu in way simiha' dayn ha baanan.
14 Na, biya' da isab ha yan in Tuhan, Ama' niyu, ha surga'. Di' siya mabaya' sin
awn tau suku' niya in malawa' dayn ha lawm ukuman niya, minsan da in tau yan
biya' lupa way harga' niya.

Bang in Pagkahi mu Makarusa Kaymu

15 “Na, bang awn pagkahi mu makarusa kaymu, kadtua siya baytai pasal sin narusa
niya kaymu, sagawa' subay duwa-ruwa niyu sadja in magbichara pasal yan. Bang
niya akuhun in dusa niya iban mabaya' siya magdayaw iban ikaw, na napatibuuk
mu nagbalik in pagbagay iban paghangka-atay sin kamu hangka-agaran.
16 Sumagawa' bang niya di' akuhun in dusa niya iban di' siya mabaya' magdayaw
iban ikaw, na, kawa' kaw hambuuk atawa duwa tau sumaksi' sin bichara mu kaniya,
ha supaya maagad mu in Parman sin Tuhan ha lawm Kitab, amu agi, ‘In unu-unu
dusa hibutang ha hambuuk tau, di' masabunnal bang wayruun duwa tū tau sumaksi'
sin kasabunnalan niya.’
17 Sagawa' bang siya di' pa dumungug sin hindu' sin tau dugaing diyā mu, na,
baytaan na in parakala' niyu pa katān pagkahi niyu agad ha Almasi. Na, bang siya
di' na mayan dumungug sin hindu' sin manga katān pagkahi niyu, na, niyatun niyu
in siya bukun na lamud ha paghambuuk niyu. Niyatun niyu na siya biya' sin tau
nagtutuhan dugaing dayn sin Tuhan tuud atawa biya' sin tau magkakawa' sukay pa
parinta (amu in pangugut).
18 “Na, hangkan ini in hibayta' ku kaniyu. Unu-unu in hilāng niyu dī ha dunya,
hirūl kaniyu sin Tuhan, iban unu-unu in hitugut niyu dī ha dunya, hirūl da isab
kaniyu sin Tuhan.
19 “Lāgi', ini pa isab in hibayta' ku kaniyu. Bang awn duwa tau duun kaniyu
maghangka-pikilan mangayu' pa Tuhan sin unu-unu na, hirihil yan kanila sin Ama'
ku ha surga'.
20 Karna' bang awn duwa tū tau magtipun mangayu' duwaa pa Tuhan sabab sin
parachaya iban pangandul nila kāku', in aku yaun da isab miyamagad kanila.”

Dalilan Pasal sin Daraakun Di' Magmaap ha Pagkahi Niya

21 Pag'ubus miyawn hi Pitrus nangasubu kan Īsa, laung niya, “Panghu', makapila
ku maapun in pagkahi ku bang makarusa kāku'? Makapitu baha'?”

22 “Bukun makapitu,” in sambag hi Īsa, “sagawa' subay makakapituan lipatun
magpitu.*
23 “Karna' in hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta pa kahālan sin
pagpasukut sin sultan sin manga utang kaniya sin manga daraakun niya.
24 Na, timagna' mayan in pagpasukut niya, awn hambuuk daraakun narā mawn
kaniya. In daraakun ini nakautang salaksa' pilak kaniya.
25 Na, kulang in sīn hipamayad sin daraakun ini kaniya. Hangkan nag'uldin siya
hipaparagang in daraakun ini sampay sin manga unu-unu niya katān iban na sin
manga anak-asawa niya, ha supaya kabayaran in utang kaniya.
26 Sagawa' simujud duun ha alupan niya in daraakun ini sarta' jimunjung kaniya,
amu agi, ‘Ū Ampun, patangguha naa aku. Tantu bayaran ku tuud in katān nautang
ku kaymu.’
27 Limuuy in sultan ha daraakun ini. Na, hangkan miyaap na siya sin sultan iban
wala' na siya piyabayad sin utang niya.
28 “Na, pagguwa' sin daraakun ini piyagbāk niya in hambuuk daraakun biya'
kaniya. In daraakun ini nakautang hangkatiyu' da kaniya. Na, magtūy niya giyanggut
in daraakun ini, sūng niya pikulun. Laung niya, ‘Bayari na in nautang mu kāku'.’
29 “Limuhud na jimunjung kaniya in daraakun ini nakautang kaniya sarta' namung
na, laung niya, ‘Andu', maluuy na kaw kāku'. Patangguha naa aku. Bayaran ta da
kaw sin utang ku kaymu!’
30 “Sagawa' di' siya katangguhan iban wayruun luuy niya ha pagkahi niya
daraakun. Gām mayan piyarasuk niya pa lawm jīl iban di' papaguwaun sampay
di' makabayad sin utang kaniya.
31 Pagkita' sin kaibanan daraakun sin sultan sin hīnang niya ha nakautang kaniya,
iyastulan tuud sila. Hangkan miyadtu sila namayta' pasal sin katān kīta' nila pa
sultan.
32 “Na, piyakawa' sin sultan in daraakun yadtu. Pagdatung mawn sin daraakun,
laung sin sultan kaniya, ‘In ikaw ini jahulaka' tuud. Wayruun ulung mu ha pagkahi
mu. In ikaw mataud in utang mu kāku', sagawa' wala' ta na kaw piyabayad sabab
nagpaulung-ulung kaw tuud kāku'.
33 Na, hangkan subay kaw isab maluuy ha pagkahi mu biya' sin luuy ku kaymu!’
34 Na, diyugalan tuud in sultan kaniya. Hangkan, piyarasuk iban piyabinasa niya
in daraakun ini ha lawm jīl ha salugay di' makabayad sin katān utang niya.”
35 Mahuli dayn duun, namung hi Īsa, laung niya, “Na, in Ama' ku ha surga' biya'
da isab ha sultan yan in kaagi niya magdā kaniyu. Bang niyu di' maapun in pagkahi
niyu, damikkiyan, in kamu di' niya da isab ampunun. Iban subay guwa' tuud dayn
ha lawm atay niyu in pagmaap niyu ha pagkahi niyu.”

19

Manghindu' hi Īsa Pasal sin Pagbugit
(Mk. 10:1-12)

1 Pag'ubus hi Īsa nanghindu', minīg na siya dayn ha hula' Jalil ampa siya miyadtu
pa hula' Yahudiya, ha hansipak sin Suba' Jurdan.
2 Mataud tau in imurul kaniya iban mataud tau nasasakit in napauli' niya.
3 Sakali awn manga Parisi miyawn kaniya nangasubu pasal sin sara' sin agama ha
supaya nila masaggaw hi Īsa ha bichara. Laung nila kan Īsa, “Bang ha sara' sin agama
natu', makajari ka mamugit in tau ha asawa niya minsan unu-unu na in palsababan
hikabayta' niya?”

* **18:22 18:22** Hāti niya subay way hād niya. Karna' ha sakaba' magdusa in pagkahi mu ampa siya mangayu' kamaapan kaymu subay mu siya maapun.

4 In sambung hi Īsa kanila, “Mayta', wala' niyu ka nabacha in kiyasulat ha lawm
Kitab, sin ha tagnaan piyapanjari sin Tuhan in mānusiya' usug iban babai.
5 Iban in agi sin Tuhan ‘Hangkan dayn ha sabab yan mutas in usug dayn ha ina'-
ama' niya, ampa siya humambuuk ha asawa niya ampa sila duwa matibuuk na.’
6 Hangkan bukun na duwa in baran nila sagawa' mahambuuk na in ginhawa-baran
nila. Na, hangkan di' makajari magbutas in manga tau piyapaghambuuk sin Tuhan.”
7 Sakali iyasubu sin manga Parisi hi Īsa, “Na, mayta' ha hindu' hi Musa makajari
hibugit sin usug in asawa niya bang awn da sulat pasa?”
8 In sambung hi Īsa, laung niya, “Na, in sabab hangkan tiyugutan hi Musa in usug
mamugit ha asawa niya, sabab matugas in ū sin manga kamaasan niyu biya' da isab
sin tugas sin ū niyu. Sagawa' bukun biya' ha yan in kabayaan sin Tuhan ha tagna'
niya nagpapanjari sin usug iban babai.
9 Ini in hibayta' ku kaniyu. Hisiyu-siyu in usug mamugit ha asawa niya ha bukun
sabab nag'usug-usug in asawa niya, ampa siya mag'asawa dugaing, na in usug yan
makalanggal sin sara' magjina.”
10 Laung sin manga mulid hi Īsa kaniya, “Bang biya' da ha yan in kahālan sin
magtiyaun marayaw pa di' na mag'asawa.”
11 Simambung hi Īsa, laung niya, “Na, in pasal yan bukun tau katān in makatangka'
sin baya' nila mag'asawa, luwal da in manga tau amu in inīgan sin Tuhan in baya'
nila ha hāl yan.
12 Karna' mataud palsababan mayta' in tau di' mag'asawa. In kaibanan pasal awn
salla' nila kariasali, in kaibanan, amu in manga usug īpun, kiyabili sin tag'īpun kanila.
Ampa in kaibanan way baya' nila mag'asawa, pasal malabi ha atay nila in hinang
magpamahalayak sin hindu' iban daakan sin pamarinta sin Tuhan. Na, hisiyu-siyu
in mabaya' mamawgbug sin hindu' ku yan, na, kadtui niyu.”

Hi Īsa iban sin Manga Bata'-bata'
(Mk. 10:13-16; Lk. 18:15-17)

13 Na, awn manga tau nagdā sin manga bata'-bata' nila mawn kan Īsa, ha supaya
hikabutang niya in lima niya pa babaw sin ū sin manga bata'-bata', ampa niya
kapangayuan duwaa pa Tuhan. Na, piyag'amahan sin manga mulid hi Īsa in manga
tau ini.
14 Sagawa' laung hi Īsa kanila, “Pakaria niyu kāku' in manga bata'-bata' yan iban
ayaw niyu sila lāngi, sabab in manga tau amu in mangandul ha Tuhan biya' sin
pangandul sin manga bata'-bata' yan (ha ina'-ama' nila), na amu in makaagad sin
pamarinta sin Tuhan.”
15 Pag'ubus, ampa biyantang hi Īsa in lima niya pa manga bata'-bata' piyangayuan
anughara' dayn ha Tuhan. Pag'ubus ampa siya minīg.

Pasal sin Tau Dayahan
(Mk. 10:17-31; Lk. 18:18-30)

16 Manjari awn hambuuk tau miyawn kan Īsa nangasubu, laung niya, “Tuwan
Guru, unu in hinang marayaw tuud subay ku hinangun ha supaya aku karihilan
sin kabuhi' salama-lama?”
17 “Mayta' kaw nangasubu kāku' bang unu tuud in marayaw,” in sambung hi Īsa.
“Hambuuk-buuk da in puunan sin unu-unu katān marayaw. Bang kaw mabaya'
karihilan sin kabuhi' salama-lama agara in katān daakan sin Tuhan.”
18 “Unu in daakan subay agarun ku?” in pangasubu sin tau yaun kan Īsa.
In sambung hi Īsa, laung niya, “Amu in manga daakan, ayaw kaw mamunu', ayaw
kaw magjina, ayaw kaw manakaw, ayaw kaw magsaksi' sin puting,

19 pag'addati in ina'-ama' mu, kalasahi in manga tau pagkahi mu biya' sin lasa mu
ha baran mu."
20 "Iyaagad ku in katān daakan yan," in sambung sin tau yaun. "Unu pa baha' in
subay hinangun ku?"
21 Laung hi Īsa kaniya, "Bang kaw mabaya' sin matubus tuud in dayaw mu, kadtu
kaw dagangan in katān alta' mu ampa mu pagdihilan pa manga miskin in bīhan, ha
supaya awn alta' mu didtu ha surga'. Pag'ubus, ampa kaw kari agad kāku'."
22 Pagdungug sin tau yaun sin bichara hi Īsa simusa tuud siya sabab in siya landu'
tuud altaan. Na, sa' siya minīg.
23 Sakali namung hi Īsa pa manga mulid niya, laung niya, "Bunnal bunnal da tuud
in tau dayahan kahunitan magad ha pamarinta sin Tuhan.
24 Na, ini in hibayta' ku kaniyu. Amu in pag'iyanun kaluhayan pa in unta' lumabay
dayn ha buli' jawm dayn sin tau dayahan magad ha pamarinta sin Tuhan."
25 Nainu-inu tuud in manga mulid niya pagdungug nila sin bichara niya. Laung
nila, "Na, bang bihādtu, in hāti niya, wayruun tau malappas."
26 Iyatud hi Īsa in manga mulid niya ampa siya simambung laung niya, "Asal
bang ha pikilan sin mānusiya', in biya' ha yan di' tuud marapat mahinang, sagawa'
wayruun mahunit ha Tuhan. In unu-unu katān marapat niya mahinang."
27 Sakali namung hi Pitrus, laung niya, "Na, biya' diin in kami ini? Tiyaykuran
namu' na in unu-unu katān ampa kami miyagad kaymu. Unu baha' in hitungbas
kāmu'?"
28 Laung hi Īsa kanila, "Baytaan ta kamu sin tuman. Bang dumatung na in waktu
maba'gu na in unu-unu katān kahālan ha lawm dunya, iban in aku amu in Anak
Mānusiya' lumingkud ha lawm kasawahan magbaya' ha mānusiya' katān iyampa in
manga kamu hangpu' tagduwa mulid ku dihilan ku kalagguan. Kamu in manga wakil
ku dihilan ku kawasa magbaya' ha hangpu' tagduwa pihak sin bangsa Israil.
29 Lāgi' hisiyu-siyu in atas mamīn sin pamāy-bāy niya, atawa sin manga tay-
manghud niya usug-babai, atawa sin ina'-ama' niya, atawa sin manga anak niya,
atawa sin manga lupa' niya sabab-karna' sin pag'agad niya kāku', na lipat manglipat
in hitungbas kaniya sin Tuhan iban karihilan siya kabuhi' salama-lama.
30 Malayngkan in manga tau amu in ha unahan bihaun, ha adlaw mahuli sila in
ha ulihan, ampa in manga tau amu in ha ulihan bihaun, ha adlaw mahuli sila in ha
unahan."

20

Dalil Pasal sin Maghihinang ha Kabbun Anggul

1 "Karna' in hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ta pa kahālan sin pagdā
sin hambuuk tau ha manga tau maghihinang kaniya. Biya' ha ini in hantang niya.
Hambuuk adlaw in tau tagdapu sin kabbun miyanaw subu-subu pa nanglawag tau
maghinang ha kabbun niya.
2 Na, nakapagsulut mayan siya iban sin manga maghihinang, sin gadjihan niya sila
biya' sin pagkabiyaksahan hipaggadji kanila ha lawm hangka-adlaw, piyakadtu niya
na sila piyapaghinang pa kabbun niya.
3 "Pag'ubus, pag'abut lisag siyam miyadtu siya pa tabu'. Sakali nākita' siya manga
tau didtu ha tabu' nagtitindug wayruun hīhinang.
4 Laung niya ha manga tau ini, 'Kadtu kamu isab paghinang pa kabbun ku.
Gadjihan ta kamu ha ganta' tūp higadji kaniyu.'
5 Na, miyadtu na in manga tau naghinang pa kabbun.
"Sakali pag'abut ugtu suga nanglawag na isab siya tau maghinang ha kabbun niya.
Biya' da isab hādtu in hīnang niya pag'abut lisag tū sin mahapun.

6 Pagga masuuk na lisag lima sin mahapun, nagbalik siya pa tabu'. Awn kīta' niya
manga tau nagtitindug wayruun hīhinang. Laung niya ha manga tau ini, ‘Mayta'
kamu yan magtindug sadja duun ha yan tingpus hangka-adlaw wayruun hīhinang
niyu?’
7 “ ‘Sabab wayruun tau kimawa' kāmu' maghinang,’ in sambag sin manga tau
kaniya.
“ ‘Na, marayaw na, kadtu kamu pa kabbun ku maghinang,’ laung niya ha manga
tau.
8 “Manjari narūm mayan biyaytaan sin tagdapu kabbun in kapatas, laung niya,
‘Tawaga naa in manga tau maghihinang ampa mu gadjihi. Gadjihi naa muna
in manga tau kiyawa' ku naghinang ha ulihan, ubus ampa in manga kiyawa' ku
nakauna.’
9 “Na, in manga tau amu in timagna' naghinang lisag lima sin mahapun giyadjihan
sila tungud sin hinang hangka-adlaw.
10 Na, in pangannal sin manga tau amu in nakawa' muna naghinang in gadji nila
mataas, pasal sila in nakauna naghinang. Sagawa' pagtabuk nila sin gadji nila, sibu'
da iban sin manga tau ha ulihan naghinang.
11 Tiyabuk nila in gadji nila, ampa nila piyagdubduban in tau nagkawa' kanila
naghinang.
12 Laung nila, ‘In manga tau kiyawa' mu naghinang ha ulihan hangka-jām da
naghinang, sagawa' in kami tingpus hangka-adlaw naghinang ha pasuan suga.
Sagawa' sibu' da in gadji namu' iban sila!’
13 “Laung sin tagdapu sin kabbun ha hangka-tau, laung niya, ‘Kitaa ba bagay, wala'
ta sa kamu iyakkalan. Piyagsulutan natu' sin gadjihan ta kamu tungud sin hinang
hangka-adlaw.
14 Na, kawaa niyu in gadji niyu, ampa kamu uwi' na. Kabayaan ku piyagsibu' in
gadji niyu iban sin manga tau kiyawa' ku naghinang ha ulihan.
15 Mayta', asubuhun ta kamu, wayruun ka kapatut ku magbaya' sin pilak ku? Atawa
nangabughu' kamu pasal piyagmarayaw ku ha tau in pilak ku?’ ”
16 Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “Hangkan hisiyu-siyu in ha ulihan, ha
adlaw mahuli amu in makapaunahan, ampa in ha unahan, ha adlaw mahuli amu
in makapaulihan.”*

Hikatū Pagbichara hi Īsa Pasal sin Kamatay Niya
(Mk. 10:32-34; Lk. 18:31-34)

17 Manjari sūng mayan hinda Īsa tumukad pa Awrusalam (Baytal Makdis), diyā hi
Īsa in manga hangpu' tagduwa mulid niya kimandī dayn ha manga kaibanan tau,
ampa niya sila biyaytaan.
18 Laung niya, “Kitaa niyu ba, in kitaniyu ini tudju madtu pa Awrusalam (Baytal
Makdis). Didtu aku, amu in Anak Mānusiya', hiungsud pa lawm lima sin manga
nakura' kaimaman iban guru sin sara' agama. Laung nila subay kamatay in hukuman
hibutang kāku'.
19 Pag'ubus ampa nila aku hiungsud pa lawm lima sin manga tau bukun Yahudi amu
in namamarinta sin hula'. Na, pagliki'-likian aku sin manga tau yan iban lapdusan
nila aku sin lulubak. Pag'ubus ampa nila aku hilansang pa usuk pagpatayan tau.
Sumagawa', pag'abut hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku', mabuhi' da aku
magbalik.”

---

* **20:16 20:16** Hāti niya sibu' da in dayaw sin manga tungbas hirihil ha katān agad ha pamarinta sin Tuhan, sibu' da in nakauna iban sin nakahuli miyagad.

In Piyangayu' sin Asawa hi Sibidi
(Mk. 10:35-45)

20 Na, sakali in asawa hi Sibidi miyawn iban sin duwa anak niya simujud pa alupan
hi Īsa sabab awn pangayuun niya kan Īsa.
21 "Unu in pangayuun mu?" laung hi Īsa kaniya.
Simambung siya, laung niya, "Bang dumatung na in waktu, ikaw na in lumingkud
mamarinta ha manga mānusiya', dihili kalagguan in duwa anak ku ini. Janjii aku
sin palingkurun mu sila ha dapit pa tuu iban lawa mu."
22 "Di' mu kaingatan tuud bang unu in piyangayu' mu yan," in sambag hi Īsa. "Ha
pikil niyu, makasandal kamu minum sin luun sin sawan amu in subay inumun ku?"†
laung hi Īsa kanila.
"Huun, makasandal kami," in sambag nila.
23 "Na, tantu minum kamu sin luun sin sawan amu in inumun ku," laung hi Īsa
kanila, "sagawa' wayruun kapatut ku magpī' bang hisiyu in lumingkud ha dapit
pa tuu iban lawa ku, sabab in manga yan tiyatagama sin Tuhan, Ama' ku amu in
magbaya' dumihil ha manga kiyasukuan niya."
24 Pagdungug sin kaibanan hangpu' mulid hi Īsa sin piyangayu' sin asawa hi Sibidi,
diyugalan sila ha duwa magtaymanghud.
25 Na hangkan tiyawag sila katān hi Īsa pakawnun kaniya, ampa siya namung,
laung niya, "Kaingatan niyu in addat sin manga tau bangsa dugaing namamarinta dī
ha dunya matagi sila magkawasa ha manga tau iban in manga tau mataas in kawasa
amuna magbaya'-baya' sin hinangun nila ha manga tau.
26 Sagawa' in kamu dugaing in hinang niyu dayn kanila. Bang awn dayn kaniyu in
mabaya' tumaas, na subay siya maghulas-sangsa' ha kaibanan niya.
27 Iban bang awn dī kaniyu in mabaya' tumaas tuud dayn ha katān, na subay siya
magtag'īpun ha manga pagkahi niya.
28 Karna' minsan in aku, amu in Anak Mānusiya', miyari pa dunya bukun ha supaya
paghulas-sangsaan sin manga mānusiya', sagawa' aku in naghulas-sangsa' kanila.
Miyari aku lumilla' sin dugu'-nyawa ku amu in hipanglukat ha manga tau mataud
dayn ha manga dusa nila."

Mapauli' hi Īsa in Duwa Tau Buta
(Mk. 10:46-52; Lk. 18:35-43)

29 Ha sasang hi Īsa iban sin manga mulid niya miyamanaw muwi' na dayn ha dāira
Ariha, awn tau mataud in imurul kanila.
30 Sakali awn duwa tau buta naglilingkud ha higad dān. Pagdungug nila sin hi
Īsa limabay, magtūy sila timawag matanug, laung nila, "Andu', hambuuk panubu' hi
Daud, kaulungi kami."
31 Pagdungug kanila sin manga tau mataud, piyag'amahan sila iban īyan sila di'
papaghibukun. Sagawa' gām mayan, piyatanug nila tuud in pagsuwara nila. Laung
nila, "Ū, Tuwan, hambuuk panubu' hi Daud, kaulungi kami!"
32 Sakali himundung hi Īsa ampa niya tiyawag in duwa tau buta. Laung hi Īsa
kanila, "Unu in kabayaan niyu hitabang ku kaniyu?"
33 "Tuwan," laung sin duwa buta, "kabayaan namu' makakita' kami magbalik."
34 Limuuy hi Īsa kanila. Na, iyulinan niya in mata sin duwa tau buta. Na, saruun-
duun nakakita' na sila, ubus ampa sila miyagad kan Īsa.

---

† **20:22 20:22** Hāti niya makasandal ka kamu sin kabinsanaan amu in subay labayan ku?

21

In Paglaggu' kan Īsa Pagdatung Niya pa Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-40; Yh. 12:12-19)

1 Manjari masuuk mayan hinda Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis), kīta' nila na in
lūngan Bitpaji ha Būd Jaytun. Na, diyaak hi Īsa in duwa mulid niya paunahun dayn
kanila.
2 Laung niya kanila, "Kadtu kamu pa lūngan amu in sūngun niyu yaun. Pagdatung
niyu na mayan madtu, magtūy kamu makabāk hambuuk kura' hiyuhukutan iban
anak niya mabata' pa, amu in wala' pa kiyapanguraan. Hubari niyu ampa niyu dāha
mari kāku'.
3 Bang awn tau mangasubu kaniyu, baytai niyu, 'Kagunahan sila sin Panghu'.' Na,
magtūy niya sa yan hiparā kaniyu."
4 Na, in ini naawn sabab kiyapamung iban kiyasulat ha lawm Kitab sin hambuuk
nabi sin timpu nakauna in Parman sin Tuhan, amu agi,
5 "Baytai in manga tau ha Awrusalam (Baytal Makdis),
'Kitaa niyu ba! Bihaun yan na tudju mawn kaniyu in makapagbaya' kaniyu.
In siya yan mababa' in atay. Mangura' siya ha kura',
amu in anak kura' wala' pa kiyapanguraan.' "
6 Na, miyadtu na in duwa mulid niya. Iyagad nila in daakan kanila hi Īsa.
7 Pagbalik sin duwa mulid, nagdarā na sila sin kura' iban anak kura'. Liyampikan
nila sin juba nila in taykud sin kura' iban sin anak kura', ubus ampa nangura' hi Īsa.
8 Sakali nangura' mayan hi Īsa, hīklad sin manga tau mataud in juba nila ha dān
labayan hi Īsa. Ampa in kaibanan tau nanu'tu' manga sanga dahunan, ampa nila
kiyanat ha dān labayan hi Īsa. (Hīnang nila yan bat nila mapakita' in panglaggu'
nila kan Īsa.)
9 In manga tau mataud miyamanaw ha unahan iban ha ulihan hi Īsa nag'ulang.
Laung nila,
"Pudjihun natu' in hambuuk panubu' hi Daud.
Bang mayan siya barakatan amu in kiyawakilan sin Tuhan!
Pudjihun natu' in Tuhan didtu ha surga' amu in mataas dayn ha katān!"
10 Na, pagdatung hi Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis) nahiluhala' in tau katān ha
lawm dāira. "Hisiyu baha' in tau yan," laung sin manga tau.
11 Laung sin manga tau miyamagad kan Īsa, "Siya na ini in hi Īsa, nabi dayn ha
Nasarit ha hula' Jalil."

Sumūd hi Īsa pa Bāy sin Tuhan
(Mk. 11:15-19; Lk. 19:45-48; Yh. 2:13-22)

12 Sakali simūd hi Īsa pa lawm halaman sin Bāy sin Tuhan, ampa niya diyūy pa
guwa' in manga mamī-mī iban magdaragang duun. Biyalintuwad niya in manga
lamisahan sin manga tau magsasambi' sīn sin sīn dayn ha dugaing hula' iban sin
lingkuran sin manga tau magdaragang assang.
13 Sarta' piyamungan niya in manga tau, laung niya, "Kiyasulat ha lawm Kitab in
Parman sin Tuhan, amu agi, 'In bāy ku, subay ngānan bāy pagtataatan!' Sagawa'."
laung hi Īsa, "hīnang niyu yan lugal pag'aanyayahan sin sīn sin manga tau!"
14 Sakali, duun pa hi Īsa masi ha lawm halaman sin Bāy sin Tuhan, awn manga
buta iban pingka' in miyawn kaniya. Napauli' sila hi Īsa.
15 Na, diyugalan kan Īsa in manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara'
agama pagkita' nila sin manga hīnang niya makainu-inu. Sarta' yaun nag'uulang
in manga kabataan ha halaman sin Bāy sin Tuhan, laung nila, "Pudjihun natu' in
hambuuk panubu' hi Daud!"

16 Manjari, laung nila kan Īsa, “Diyungug mu da ka in bichara sin manga bata'-bata'
yaun?”
“Huun, diyungug ku,” laung hi Īsa. “Mayta', wala' niyu ka nabacha in kiyasulat
ha lawm Kitab, amu agi, ‘Minsan in manga kabataan sampay pa sibi'-sibi' hīhinduan
mamudji ha Tuhan.’ ”
17 Pag'ubus minīg na hi Īsa, ampa siya miyadtu pa kawman sin Bitani. Didtu siya
himanti' hangka-dūm.

Suknaan hi Īsa in Kahuy Tina
(Mk. 11:12-14, 20-24)

18 Na, pagbulat mahinaat, ha sūng na hi Īsa magbalik pa Awrusalam (Baytal
Makdis), nakananam siya hapdi'.
19 Sakali nākita' siya kahuy tina ha higad sin dān. Kiyadtu niya sagawa' pagkita'
niya wayruun bunga, luwal da manga dahun. Na, laung hi Īsa ha kahuy tina,
“Tagnaan dayn ha adlaw ini, di' na tuud kaw magbunga magbalik!” Na, magtūy
nangluyluy in kahuy tina yaun.*
20 Pagkita' sin manga mulid niya, nainu-inu tuud sila. Laung nila, “Ay kaw naa,
mayta' baha' nanglanus magtūy in kahuy tina ini?”
21 “Na, baytaan ta kamu sin mattan,” laung hi Īsa, “bang kamu magparachaya
tuud ha way paghawal-hawal sin lawm atay niyu, mahinang niyu da isab in biya' sin
nahinang ku ha kahuy tina yan. Iban labi pa dayn duun in mahinang niyu. Sabab
amu in pag'iyanun minsan in būd ini bang niyu iyanun, ‘Īg kaw dayn ha biyutangan
mu, ampa kaw laksu pa lawm dagat’, na tantu maagad in kabayaan niyu.
22 Bang kamu mangarap pa Tuhan iban magparachaya kamu, in unu-unu katān
pangayuun niyu pa Tuhan hikarihil sadja kaniyu.”

Asubuhun sin Manga Nakura' hi Īsa Pasal sin Kawasa niya
(Mk. 11:27-33; Lk. 20:1-8)

23 Manjari nagbalik hi Īsa pa lawm halaman sin Bāy sin Tuhan. Ha sa'bu niya duun
nanghihindu' kiyawn siya iyasubu sin manga nakura' kaimaman iban sin manga
nagtatau-maas ha hula'. Laung nila kan Īsa, “Unu ta' in kawasa mu maghinang sin
manga nahinang mu yan dī ha Bāy sin Tuhan ini? Hisiyu in nagdihil kaymu sin
kawasa maghinang sin manga hīnang mu yan?”
24 In sambung kanila hi Īsa, “Awn hambuuk isab hipangasubu ku kaniyu. Bang
niyu masambag in pangasubu ku, na baytaan ta isab kamu bang dayn ha unu ku
nakawa' in kawasa ku maghinang sin manga hinang ku yan.
25 Na, asubuhun ta kamu. Dayn hāin nakawa' hi Yahiya in kawasa niya mangligu'
ha manga tau, dayn ha Tuhan atawa dayn ha mānusiya'?”
Na, nag'isun-isun na sila bang unu in hisambung nila. Laung nila, “Na, unu na
in hisambung natu' kaniya? Bang kitaniyu imiyan in kawasa hi Yahiya dayn ha
Tuhan, na iyanun niya kitaniyu, laung niya, ‘Na, mayta' kamu wala' nagparachaya
kan Yahiya?’
26 Sagawa' bang kitaniyu isab imiyan dayn ha mānusiya' in kawasa niya, na piligru
kitaniyu. Gana-gana maghiluhala' in manga tau, sabab magkahagad tuud in manga
tau katān sin hambuuk nabi hi Yahiya.”
27 Na, in sambung nila kan Īsa, laung nila, “Inday, di' namu' kaingatan bang dayn
diin niya nakawa' in kawasa niya.”
Na, laung hi Īsa kanila, “Na, bang biya' hādtu, di' ta da kamu isab baytaan bang
dayn hāin ku nakawa' in kawasa ku huminang sin manga hinang ku yan.”

---

* **21:19 21:19** In hāti sin kahuy tina bang ha bahasa Tagalog, amu na in kahuy igira, bang ha bahasa Anggalis amu na in “fig tree”.

Dalilan Pasal sin Duwa Anak Usug

28 Na, masi hi Īsa nanghihindu', laung niya, “Pikila niyu in maana sin hambuuk
dalil ini. Awn yaun hambuuk tau taga anak duwa usug. Miyadtu siya pa anak niya
magulang ampa niya biyaytaan, laung niya, ‘Utu', kadtu kaw paghinang adlaw ini pa
kabbun anggul.’
29 “ ‘Di' aku mabaya' madtu!’, in sambag sin anak niya. Sagawa' pag'ubus napinda
da in pikilan sin anak niya, miyadtu da siya naghinang pa kabbun anggul.
30 “Sakali miyadtu isab siya pa anak niya manghud ampa niya biyaytaan da isab
sin biya' hādtu. ‘Huun, Ama',’ laung sin anak niya manghud. Sagawa' wala' da siya
naghinang madtu pa kabbun anggul.
31 “Na, bang kamu hisiyu ha duwa in nagkahagad sin kabayaan sin ama' nila?”
“In anak magulang,” in sambag nila.
“Na, ini in hibayta' ku kaniyu,” laung hi Īsa kanila. “In manga tau baldusa biya'
na sin magkakawa' sukay pa parinta iban sin manga babai mangī', makauna pa dayn
kaniyu makatabuk sin karayawan dayn ha pamarinta sin Tuhan.
32 Karna' wala' kamu nagparachaya kan Yahiya amu in Mangliligu', amu in
miyari namayta' kaniyu sin dān mabuntul tudju pa Tuhan. Sagawa' in manga tau
magkakawa' sukay pa parinta iban sin manga babai mangī', nagparachaya kaniya.
Sagawa' in kamu, minsan niyu kīta' na in biya' ha yan, wala' da napinda in pamikil
niyu. Wala' da kamu nagparachaya kaniya.

Dalilan Pasal sin manga Tau Maghihinang ha Kabbun Anggul
(Mk. 12:1-12; Lk. 20:9-19)

33 “Dungug kamu, awn pa isab hambuuk dalil ini,” laung hi Īsa. “Awn yaun
hambuuk tau nagtanum anggul ha kabbun niya. Iyād niya in katilibut sin kabbun
niya ampa siya naglungag dakula', hīnang lugal pagpupugaan sin manga bunga
anggul. Iban naghinang siya bāy-bāy mataas in hāg niya amu in pamantawan sin
mag'iipat sin kabbun niya. Pag'ubus ampa niya piyatungguan in kabbun anggul niya
ha manga magtutunggu' kabbun, ampa siya timulak pa hula' dugaing.
34 Sakali naabut mayan in musim pagpusu' sin manga anggul, diyaak na sin
tagkabbun in manga daraakun niya madtu pa manga nagtunggu' sin kabbun niya
kumawa' sin manga bunga anggul bahagi' niya.
35 “Pagkadtu sin manga daraakun niya, siyaggaw sila sin manga tunggu' kabbun,
ubus ampa bīnasa. In kaibanan piyatay nila iban in kaibanan biyatu nila.
36 Sagawa' minsan biya' hādtu, in tagkabbun nagpakadtu na isab nagbalik ha
manga daraakun niya pa manga tunggu' sin kabbun niya. Mataud in daraakun
piyakadtu niya dayn sin nakauna. Na, pagkadtu sin manga daraakun biya' da hādtu
in hīnang kanila sin manga tunggu' sin kabbun.
37 Na, ha kahinapusan, diyaak na sin tagkabbun in anak niya madtu pa manga
tunggu' sin kabbun niya. Laung niya ha lawm atay niya, ‘Tantu pag'addatan nila in
anak ku!’
38 “Sumagawa' pagkita' sin manga tunggu' sin kabbun ha anak niya, magtūy sila
nag'isun. Laung nila, ‘Yan na in anak sin tagkabbun, amu in kiyapusakaan sin kabbun
ini. Kari kamu, patayun natu' siya bat natu' makawa' in kabbun pusaka' kaniya!’
39 Na, siyaggaw nila in anak sin tagkabbun. Piyaguwa' nila dayn ha lawm kabbun
anggul ampa nila piyatay.
40 “Na, ha pikil niyu bang makauwi' na mawn in tagkabbun, unuhun niya in manga
tunggu' sin kabbun niya?” laung hi Īsa.
41 “Na, tantu patayun niya in manga tau mangī' tunggu' sin kabbun anggul niya,” in
sambag sin manga nakura' kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula', “ampa

niya patungguan in kabbun niya ha manga tau dugaing tunggu' amu in dumihil
kaniya sin bahagi' niya bang maabut na in musim sin pagpusu' sin anggul."
42 Laung hi Īsa kanila, "Wala' niyu ka nabacha in kiyasulat ha Kitab? In agi sin Kitab,
'In batu biyugit sin manga maghihinang bāy (sabab in pangannal nila way guna),
amura tuud isab in batu nanjari piyagpapagun sin bāy.
Hīnang yan sin Tuhan
iban makahaylan tuud kātu'niyu.'
43 "Hangkan ini in hibayta' ku kaniyu," laung hi Īsa. "Īgan na dayn kaniyu in
manga karayawan dayn ha pamarinta sin Tuhan ampa hirihil pa bangsa dugaing
amu in magkahagad sin daakan sin Tuhan.
44 In hāti sin batu amu in piyagpapagun sin bāy, amuna in Almasi. Na, bang
sawpama awn tau makaligad pa batu ini, magkapusat-pusat in baran niya, iban
bang awn tau kahulugan sin batu ini, magkatumu-tumu in baran niya mahinang
bagunbun."
45 Pagdungug sin manga nakura' sin kaimaman iban sin manga Parisi sin manga
piyagdalil hi Īsa, magtūy nila kiyahātihan sin sila in piyarungugan hi Īsa.
46 Na, hangkan mabaya' nila saggawun hi Īsa, sagawa' mabuga' sila ha manga tau
mataud, amu in nagkahagad sin in hi Īsa hambuuk nabi.

22

Dalilan Pasal sin Paghinang Pagtiyaun
(Lk. 14:15-24)

1 Manjari nanghindu' na isab hi Īsa ha manga tau pasal sin pamarinta sin Tuhan.
In panghindu' niya diyalil niya kaagi pa hambuuk isturi.
2 Laung niya, "In hantang sin pamarinta sin Tuhan hikadalil ha hambuuk sultan
nagsaddiya sin pagtiyaun sin anak niya usug.
3 Diyaak niya in manga īpun niya kumawa' ha manga luruk pakawnun na pa
pagtiyaunan sin anak niya. Sagawa' di' mabaya' in manga tau amu in piyakawa'
mangluruk mawn pa pagjamuhan.
4 "Na, hangkan diyaak niya na isab magbalik in manga kaibanan īpun niya
kumawa' ha manga luruk pakawnun pa pagjamuhan. Laung niya ha manga īpun
niya, 'Baytai niyu in manga luruk sin saddiya na in paghinang sin pagtiyaun.
Nasumbay' na in manga sapi' mandangan iban sin manga anak sapi' mahambug.
Saddiya na in katān. Pakaria niyu na sila pa pagjamuhan.'
5 "Sagawa' in manga luruk wala' nag'asip. Amu in piyaruli nila in pag'usaha nila.
In hambuuk miyadtu naghinang pa uma, in hambuuk miyadtu pa tinda niya.
6 Ampa in kaibanan, siyaggaw nila in manga īpun sin sultan, piyagbinasa iban
piyagpatay nila.
7 Na, pag'ingat sin sultan sin hīnang sin manga tau ha manga īpun niya, diyugalan
tuud siya. Magtūy niya diyaak piyabunu' ha manga sundalu in manga tau namatay
ha manga īpun niya, iban piyapasunug niya in dāira nila.
8 "Pag'ubus yadtu piyatawag niya in manga īpun niya ampa biyaytaan, laung niya,
'Sakap na in paghinang sin pagtiyaun, sagawa' di' na tūpun lumuruk in manga
piyakawa' ku, sabab siyulak nila in pagpakawa' ku kanila mangluruk.
9 Na, bihaun kadtu kamu pa manga dān paglalabayan sin manga tau mataud, ampa
niyu kawaa mangluruk mari pa pagjamuhan in katān tau kakitaan niyu.'
10 Na, miyadtu na in manga īpun pa karān-dānan. Kiyawa' nila na in tau katān
kīta' nila mangluruk pa pagtiyaunan sibu' da tau mangī' iban marayaw. Na, manjari
nahipu' na sin tau in bāy pagtiyaunan.

11 “Sakali, pagsūd sin sultan sumagina ha manga luruk, awn kīta' niya hambuuk
tau nagbabadju' sin bukun hipagpabadju' ha manga luruk sin tau nagkawa' kanila.
12 Laung sin sultan ha tau yaun, ‘Utu', biya' diin in kasūd mu mari sin in badju' mu
yan bukun badju' hipangluruk pa pagtiyaunan?’ Sagawa' wala' simambung in tau
yaun.
13 “Na, laung sin sultan ha manga īpun, ‘Hukuti niyu in siki-lima sin tau yan, ampa
niyu larukan pa guwa', madtu pa lawm katigidluman. Duun siya magtangis iban
sumandal sin kasiksaan makalap.’ ”
14 Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “Hangkan biya' ha yan sabab mataud in tau
nataabbit paagarun ha pamarinta sin Tuhan, sagawa' hangkatiyu' da in napī' amu in
magad tuud.”

Pangasubu Pasal sin Pagkawa' Sukay pa Parinta
(Mk. 12:13-17; Lk. 20:20-26)

15 Na, manjari minīg in manga Parisi, ampa sila nag'isun bang biya' diin in kalusut
nila kan Īsa ha bichara.
16 Sakali diyaak nila in kaibanan mulid nila iban sin manga kaibanan tau
agad kan Hirud nangasubu madtu kan Īsa. Laung sin manga tau ini kan Īsa,
“Tuwan, kaingatan namu' in ikaw mabuntul iban kasabunnalan sadja in bichara mu.
Nanghihindu' kaw pasal sin manga addat iban kawl-piil amu in kabayaan sin Tuhan
pakayun sin manga mānusiya'! Di' kaw masusa minsan unu in pikilan sin manga
tau pasal sin bichara mu sabab di' kaw magpī' tau minsan unu in kawasa niya.
17 Na, sambungi kunu' kami, Tuwan, sin pangasubu namu' ini. Langgal sara' ka
sin sara' agama bang kitaniyu magbayad sayrulla pa Sultan sin hula' Rūm amu in
namamarinta kātu'niyu, atawa bukun?”
18 Na, asal kiyaingatan hi Īsa sin mangī' in papanaw sin akkal nila. Na, hangkan
in sambung hi Īsa, laung niya, “In kamu yan magpabaw'-baw' sadja mangasubu!
Mayta' niyu aku sulayan saggawun ha bichara?
19 Pakitaan niyu mari kāku' in pilak hipamayad sayrulla pa parinta.”
Na, diyuhal nila kan Īsa in pilak.
20 Pag'ubus, iyasubu sila hi Īsa, laung niya, “Kansiyu in patta' iban ngān ha pilak
ini?”
21 Laung nila, “Ha sultan sin hula' Rūm.”
Laung hi Īsa kanila, “Na, pagga biya' ha yan, unu in suku' sin Sultan sin hula'
Rūm subay hiungsud kaniya. Damikkiyan, unu in suku' sin Tuhan subay hiungsud
pa Tuhan.”
22 Pagdungug nila sin sambung hi Īsa, landu' tuud sila nainu-inu. Pag'ubus ampa
sila minīg na.

In Pangasubu Pasal sin Patay Mabuhi' Magbalik
(Mk. 12:18-27; Lk. 20:27-40)

23 Na, ha adlaw da isab yadtu, awn manga Yahudi pagngānan Sadduki in miyawn
kan Īsa. In manga tau ini imiyan sin in manga patay di' na mabuhi' magbalik ha
adlaw mahuli.
24 Nangasubu sila kan Īsa, laung nila, “Tuwan Guru, hi Musa nanghindu' sin bang
in hambuuk usug mapatay ampa wayruun anak niya ha asawa niya, subay asawahun
sin taymanghud niya in balu niya, ha supaya awn tubu' amu in dumā sin ngān sin
miyatay.
25 Na, bakas awn pitu magtaymanghud usug naghuhula' dī. Manjari in magulang
amu in taga asawa miyatay ampa wayruun anak niya iban sin asawa niya. Na,
manjari iyasawa sin taymanghud niya, amu in sumunu' kaniya in balu.

26 Sagawa' miyatay da isab in taymanghud niya wayruun tubu' ha balu. Hangkan iyasawa na isab sin taymanghud sumunu' in balu, sagawa' miyatay da isab siya iban wayruun da nakabāk tubu'. In hawpu' niya, in babai naasawa sin pitu magtaymanghud, sagawa' miyatay sila katān, wayruun da nakabāk tubu'.
27 Ha ulihan miyatay da isab in babai.
28 Na, bang dumatung na in waktu mabuhi' na magbalik in manga patay, hisiyu ha pitu magtaymanghud in tag'asawa ha babai yadtu? Karna' bakas siya naasawa sin katān pitu magtaymanghud."
29 In sambung kanila hi Īsa, laung niya, "Sa' tuud in pikilan niyu yan, sabab di' niyu kaingatan in ha lawm Kitab, iban di' niyu da isab kaingatan in kusug sin kawasa sin Tuhan.
30 Karna' bang mabuhi' na magbalik in manga patay, in sila mabiya' na sin manga malāikat ha surga'. Iban in usug iban babai di' na magtiyaun.
31 Na, ha pasal isab sin manga patay mabuhi' magbalik, mayta', wala' niyu ka nabacha ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu agi,
32 'Aku in Tuhan hinda Ibrahim, iban aku in Tuhan hi Isahak, iban aku da isab in Tuhan hi Ya'kub'?" Laung hi Īsa, "In Tuhan, amu in piyagtutuhanan sin manga buhi' bukun sin manga patay."*
33 Na, pagdungug sin katauran tau, nainu-inu tuud sila sin hindu' hi Īsa.

In Umbulsatu Daakan sin Tuhan
(Mk. 12:28-34; Lk. 10:25-28)

34 Sakali, pagdungug sin manga Parisi sin natahamul in manga Sadduki sin pamung hi Īsa, na miyawn sila nagtipun kan Īsa.
35 Awn hambuuk dayn kanila in mabaya' sumulay lumusut kan Īsa ha bichara. In tau ini guru sin sara' agama.
36 Iyasubu niya hi Īsa, laung niya, "Tuwan Guru, unu in umbulsatu daakan sin sara' agama?"
37 In sambung hi Īsa, laung niya, "Wajib puspusun niyu in lasa niyu ha Tuhan, Panghu' niyu, labi dayn ha unu-unu katān ha lawm atay niyu, ha kabuhi' niyu iban ha lawm pikilan niyu.
38 Amu yan in umbulsatu maharga' dayn ha katān daakan.
39 In daakan hikaruwa ini biya' da isab ha yan in harga' niya. Amu agi, 'Subay niyu kalasahan in pagkahi niyu mānusiya', biya' sin lasa niyu ha baran niyu.'
40 Dayn ha duwa daakan ini, gimuwa' in katān manga sara' daakan piyanaug sin Tuhan dayn kan Musa iban sin manga hindu' sin manga kanabihan."

In Almasi amuna in Tuhan, Panghu' hi Daud
(Mk. 12:35-37; Lk. 20:41-44)

41 Na, nakapagtipun mayan in manga Parisi, napikil hi Īsa mangasubu kanila, laung niya,
42 "Unu in pikilan niyu pasal sin Almasi? Hisiyu in tagtubu' kaniya?"
"Hambuuk panubu' siya hi Daud," in sambung nila.
43 "Nakaamu in sambung niyu, sagawa' mayta' ha waktu hiyūp hi Daud sin Rū sin Tuhan, tiyawag niya Panghu' in Almasi? Karna' nakapamung siya, amu agi,
44 'Namung in Tuhan ha Panghu' ku, amu agi,
"Lingkud kaw dī ha dapit pa tuu ku,
sampay ku mapabutang
ha babaan mu in katān simusulang kaymu." ' "

---

* **22:32 22:32** In hāti niya minsan hinda Ibrahim, Isahak, iban Ya'kub malugay na miyatay, buhi' sila didtu ha surga'.

45 Na, laung hi Īsa, “In pagtāg hi Daud ha Almasi, Panghu'. Na, mayta' siya tiyawag
Panghu' bang siya hambuuk sadja panubu' hi Daud?”
46 Na, wala' nakapamung in manga tau kan Īsa minsan hangka-kabtang. Tagnaan
dayn ha adlaw yadtu wayruun na timawakkal mangasubu kan Īsa.

23

Subay di' Singuran in Hinang sin Manga Parisi iban Manga Guru sin Sara' Agama (Mk. 12:38-39; Lk. 11:43-46; 20:45-46)

1 Manjari namichara hi Īsa ha manga tau mataud iban ha manga mulid niya.
2 Laung hi Īsa, “In manga guru sin sara' agama iban sin manga Parisi awn kapatut
nila manghindu' sin manga sara' sin Tuhan piyanaug dayn kan Musa.
3 Hangkan subay niyu kahagarun in katān hindu' nila. Sagawa' ayaw niyu singuri
in manga hinang nila, sabab wala' nila iyaagad in hīhindu' nila ha manga tau.
4 Hinduan nila in manga tau hipaagad in manga daakan mahunit hinangun,
malayngkan, in sila wala' miyamagad sin daakan yan.
5 “In katān hinang nila yan hipagpakita' sadja ha manga tau. Kitaa niyu ba in laggu'
sin luluunan sin manga piyagsulatan sin manga ayat dayn ha Kitab, biyubutang nila
ha manga tuktuk iban buktun nila, iban atura niyu ba in haba' sin jambu sin manga
juba nila.
6 Bang sila lumuruk pa pagjamuhan lumingkud sila ha lilingkuran tiyataw' ha
manga tau balkanan iban bang sila ha langgal lumingkud sila ha unahan amu in
paglilingkuran tiyataw' ha manga tau mataas.
7 Mabaya' tuud sila bang sila lagguun sin manga tau ha mayran, iban mabaya' tuud
sila gulalun ‘Tuwan Guru’.
8 “Sagawa' in kamu subay kamu di' magpagulal ‘Tuwan Guru’ sabab in katān
mānusiya' sali' da sin magtawtaymanghud katān iban hambuuk-buuk da in Guru
niyu tuud.
9 Iban subay wayruun tau gulalun niyu Ama', sabab hambuuk-buuk da Tuhan ha
surga' in Ama' niyu.
10 Iban di' kamu makajari gulalun Panghu' sabab hambuuk-buuk da Almasi in
Panghu'.
11 Hisiyu-siyu in mataas tuud dayn ha manga pagkahi niya, na subay siya
magtag'īpun kanila.
12 Hisiyu-siyu in magpataas sin baran niya, hidusdus da pa baba'. Hāti hisiyu-siyu
in magpababa' sin baran niya, angkatun da siya pa taas.”

Sallaun hi Īsa in Hinang sin Manga Parisi iban sin Manga Guru sin Sara' Agama (Mk. 12:40; Lk. 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 Pag'ubus laung hi Īsa, “Makaluuy tuud in manga kamu guru sin sara' agama iban
manga Parisi! In kamu magpabaw'-baw' sadja miyamagad sin kabayaan sin Tuhan,
sagawa' in bunnal niya, kamu yan in timambul sin dān labayan sin manga tau pa
lawm pamarintahan sin Tuhan, sabab in kamu baran niyu di' mabaya' magad ha
pamarinta sin Tuhan. Na, hangkan di' niyu tugutan magad ha pamarinta sin Tuhan
in manga tau amu in mabaya' magad!
14 “Makaluuy tuud in manga kamu guru sin sara' agama iban manga Parisi!
Magpabaw'-baw' sadja kamu miyamagad sin daakan sin Tuhan. Anyayahun niyu
in manga bāy sin manga balu babai, ubus ampa kamu magpahaba' sin pagpangarap
niyu pa Tuhan, hipagpakita'-kita' ha manga tau, ha supaya in manga tau magpikil sin
in kamu tau marayaw. Na, dayn ha sabab yan, murka' dakula' in dumatung kaniyu.

15 “Makaluuy tuud in manga kamu guru sin sara' agama iban manga Parisi.
Magpabaw'-baw' sadja kamu miyamagad ha daakan sin Tuhan. Landu' tuud in
tuyu' niyu magpasaplag sin hindu' niyu pa manga tau sabab umuntas kamu kalawd-
lawran iban madtu kamu pa kahula'-hulaan ha supaya mapaagad niyu ha hindu'
niyu minsan dakuman hambuuk tau. Na, bang niyu siya mapaagad na sin hindu'
niyu, in siya yan lumabi pa in kangīan dayn kaniyu iban masuku' na siya sin narka'
biya' kaniyu!
16 “Makaluuy tuud kamu. Biya' kamu yan sapantun buta imambit ha pagkahi niyu
buta. Biya' ha ini in hindu' niyu ha manga tau, laung niyu, ‘Bang in hambuuk tau
sumapa ampa niya hinangun saksi' in Bāy sin Tuhan, wayruun da ngī' niya minsan
niya di' agarun in siyapahan niya. Sagawa' bang siya sumapa ampa hinangun niya
saksi' in manga kapanyapan bulawan ha lawm sin Bāy sin Tuhan, na subay niya tuud
agarun in siyapahan niya.’
17 Dupang tuud kamu iban sā' tuud in pikilan niyu. Mayta', hawnu in maharga'
in bulawan atawa in Bāy sin Tuhan? Tantu maharga' in Bāy sin Tuhan dayn sin
kapanyapan bulawan ha lawm niya. In Bāy sin Tuhan suchi, hangkan in unu-unu
katān ha lawm niya, suchi da isab.
18 Lāgi', nanghindu' pa isab kamu, laung niyu, ‘Bang awn hambuuk tau sumapa
ampa hinangun niya saksi' in lugal pagkukulbanan, wayruun ngī' niya minsan niya
di' agarun in siyapahan niya. Sagawa' bang siya sumapa ampa niya hinangun
saksi' in manga unu-unu biyubutang ha lugal pagkukulbanan, subay niya agarun
in siyapahan niya.’
19 Nasā' tuud in pikilan niyu yan! Mayta', hawnu in maharga' in lugal
pagkukulbanan atawa in manga iyungsud pagkulbanan? In lugal pagkukulbanan
suchi, hangkan in unu-unu katān hikabutang mawn suchi da isab.
20 Na, hangkan bang in tau sumapa ampa niya hinangun saksi' in lugal
pagkukulbanan, na, malapay na sampay in katān biyubutang duun amu in iyungsud
pagkulbanan.
21 Na, bang isab in tau sumapa, ampa niya hinangun saksi' in Bāy sin Tuhan, na
malapay da isab in Tuhan, sabab in Bāy yan, Bāy niya.
22 Na, bang isab in tau sumapa ampa surga' in hinangun niya saksi', na malapay
da isab in Tuhan iban sin kiyabubutangan niya.
23 “Makaluuy tuud in kamu manga guru sin sara' agama iban sin manga
Parisi! In kamu yan magpabaw'-baw' sadja miyamagad ha daakan sin Tuhan!
Hiungsud niyu jakat in hangka-bahagi' sin hangpu'ka-bahagi' sin manga dahun-
dahun hipagpahamut sin kakaun iban hipagpangubat, biya' na sin dahun-dahun
pagngānan minta, dil, iban kummin. Sagawa' wala' niyu biyawgbugan in manga
daakan sin Tuhan amu in maharga' tuud, biya' na sin manga daakan subay
mabuntul in hukuman niyu, subay kamu maluuy ha pagkahi niyu iban subay kamu
kapangandulan. Na, in manga ini subay niyu tuud bawgbugan, lāgi' subay niyu da
isab di' lupahun in manga kaibanan daakan sin sara' agama.
24 Biya' kamu yan sin manga tau buta amu in umambit ha pagkahi niyu buta! In
hinang niyu yan biya' kamu nagsaan sin tubig inumun niyu bat maīg in latik-latik
ha tubig, sagawa' biya' laggu' unta' in natūn niyu pag'inum niyu sin tubig!*
25 “Makaluuy tuud in kamu manga guru sin sara' agama iban manga Parisi!
Magpabaw'-baw' sadja kamu miyamagad ha daakan sin Tuhan. Tuyuan niyu
suchihun in anggawta'-baran iban kapanyapan niyu, sagawa' in lawm atay niyu
bukun suchi sabab hipu' sin hawa-napsu mangī' iban baya' mangulli' ha manga tau.

* **23:24 23:24** Hāti niya magtūyu' tuud kamu huminang sin manga daakan sin agama amu in bukun da tuud maharga', sagawa' in daakan amu in labi maharga' amu in di' niyu hinangun.

26 Sā' tuud in pikilan sin manga kamu Parisi! Lanui niyu naa muna in lawm atay
niyu ha supaya muntul in kawl-piil niyu!
27 “Makaluuy tuud in kamu manga guru sin sara' agama iban manga Parisi!
Magpabaw'-baw' sadja kamu miyamagad ha daakan sin Tuhan. In kamu yan biya'
sapantun kubul pīpinta puti' in guwa' niya iban malingkat aturun, sagawa' in lawm
niya hipu' sin bukug sin tau patay iban sin manga patay nahahalu' na.
28 Na, biya' ha yan in hantang niyu. Bang aturun sin manga tau, in kamu marayaw,
sagawa' in lawm atay niyu bingkuk sabab magpabaw'-baw' sadja kamu iban mangī'
tuud in manga hinang niyu.

Hibayta' hi Īsa in Kasiksaan Dumatung ha Manga Parisi iban Manga Guru sin Sara' Agama
(Lk. 11:47-51)

29 “Makaluuy tuud in kamu manga guru sin sara' agama iban manga Parisi.
Magpabaw'-baw' sadja kamu miyamagad ha daakan sin Tuhan. Piyalingkat niyu
tuud in paghinang sin manga tampat sin manga kanabihan iban iyari-arihan niyu in
kubul sin manga tau mabuntul.
30 Iban namung kamu, laung niyu, ‘Bang sadja kami natau na ha masa sin manga
kaapu'-apuan namu', di' namu' tuud hinangun in biya' sin nahinang nila. Di' namu'
patayun in manga kanabihan.’
31 Na, pagga biya' hādtu in pamung niyu,” laung hi Īsa, “in hāti niya nagsabunnal
kamu sin in kamu panubu' sin manga tau amu in namunu' ha manga kanabihan.
(Na, supu da sa kamu yan kanila.)
32 Na, kadtui niyu na, talusa niyu in hinang bakas tiyagnaan sin kaapu'-apuan niyu.
33 “In kamu yan landu' tuud panipu! Na, in pangannal niyu makapuas kamu dayn
ha hukuman hihulug pa lawm narka'? Tantu di'!
34 Na, hangkan ini in hibayta' ku kaniyu. Ha supaya niyu matalus in bakas hīnang
sin manga kaapu'-apuan niyu, pakariun ku kaniyu in manga kanabihan, manga
tau malawm in ingat pasal Tuhan iban manga tau manghihindu' sin Parman sin
Tuhan. Na, in sila ini patayun niyu, in kaibanan hilansang niyu pa usuk, in kaibanan
lapdusan niyu ha lawm langgal iban in kaibanan apasun niyu binasahun minsan sila
maguy na pakain-pakain.
35 Na, dayn ha sabab yan, in kamu kugdanan sin murka' sin Tuhan sabab sin
pagpamunu' ha manga tau katān way dusa, tagnaan dayn ha kabunu' kan Hābil
amu in anak hi Apu' Adam sampay pa kabunu' kan Jakariyas, anak hi Baraki, amu in
biyunu' sin kaapu'-apuan niyu ha ūt sin Bilik Suchi iban sin lugal pagbutangan sin
pagkulbanan.
36 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. In manga tau sin masa ini amu in kugdanan
sin murka' sin Tuhan pasal sin pagpamunu' ha manga tau yadtu!”

Malasa hi Īsa ha Manga Tau Awrusalam (Baytal Makdis)
(Lk. 13:34-35)

37 Nasusa tuud hi Īsa pasal sin manga tau ha Awrusalam (Baytal Makdis). Laung
niya, “Andu' kailu in kamu manga tau Awrusalam (Baytal Makdis). Masi-masi
in pagpamunu' niyu ha manga kanabihan iban pagpamatu niyu ha manga tau
daraakun sin Tuhan magpasampay sin Parman niya mawn kaniyu! Nakapila ku na
piyakita' kaniyu in baya' ku mag'ayad kaniyu. Amu in pag'iyanun biya' aku sapantun
hambuuk ina' manuk magtipun sin manga anak niya ha sawm pikpik niya bat sila
di' magmula. Sagawa' di' kamu mabaya' ayaran ku.
38 Na, ingat kamu, bihaun pasāran na sin Tuhan in hula' niyu.

39 Sabab baytaan ta kamu, in aku bukun na malugay di' niyu na kakitaan, lāgi' di'
aku magbalik mari sampay di' maabut in waktu in kamu makaiyan na, laung niyu,
‘Pudjihun natu' in kiyawakilan sin Tuhan.’ ”

24

Mamichara hi Īsa Pasal sin Paglubu sin Bāy sin Tuhan
(Mk. 13:1-2; Lk. 21:5-6)

1 Manjari gimuwa' na hi Īsa dayn ha Bāy sin Tuhan iban ha sūng niya na mīg dayn
duun, miyawn in manga mulid niya kaniya namichara pasal sin dayaw kahinang sin
Bāy sin Tuhan.
2 Simambung hi Īsa, laung niya, “Huun, atura niyu tuud yan marayaw sabab
baytaan ta kamu ha susūngun in Bāy sin Tuhan yan magkalubu-lubu da, iban
wayruun tuud makapin batu nagbabangkat-bangkat, sagawa' mapantay yan maligad
katān.”

Pasal sin Manga Kasigpitan iban Kabinsanaan ha Waktu Susūngun
(Mk. 13:3-13; Lk. 21:7-19)

3 Pag'ubus ampa miyadtu hi Īsa pa Būd Jaytun. Duun mayan ha Būd Jaytun, ha
sa'bu niya naglilingkud miyawn in manga mulid niya nangasubu kaniya ha wayruun
tau dugaing makarungug kanila. Laung nila, “Tuwan, baytai kunu' kami bang ku'nu
maawn in biyayta' mu kāmu' kāina pasal sin paglubu sin Bāy sin Tuhan iban bang
unu in tanda' gumuwa' amu in magpakita' sin masuuk na in pagbalik mu mari pa
dunya iban sin kahinapusan sin masa dī ha dunya.”
4 Simambung hi Īsa, laung niya, “Halli' kamu bat supaya wayruun tau makaakkal
kaniyu.
5 Sabab ha susūngun mataud tau in mari mag-ngān sin ngān ku mangakkal kaniyu.
In pakaniya-pakaniya kanila umiyan siya na in Almasi, hangkan mataud tau in
kaakkalan nila.
6 Karungugan niyu in pagbunu' iban manga habal sin pagbunu' ha hula' dugaing,
sagawa' ayaw kamu mabuga'. Sabab in manga yan asal subay maawn, sagawa' bukun
pa yan in waktu kahinapusan sin masa dī ha dunya.
7 In manga kabangsa-bangsahan magbunu'-biyunui iban magkuntara in manga
parinta sin kahula'-hulaan. Maawn in gutum iban linug ha manga kahula'-hulaan.
8 Na, in manga yan panagnaan sadja sin manga kasigpitan iban kabinsanaan
nanamun sin manga mānusiya'. Biya' yan sapantun sin sakit tagna' kananaman
sin babai bang siya sūng na mag'anak.
9 “Ha waktu susūngun in kamu yan saggawun ampa hiungsud pa lawm lima sin
manga tau taga kawasa bat kamu mabinsana' iban mapatay. Karugalan na kamu sin
tau katān sabab in kamu agad kāku'.
10 Na, bang dumatung na in waktu yan, mataud manga tau agad kāku' in
mamutawan na sin īman nila. Magtipu-tīpuhi na sila pakaniya-pakaniya iban
marugal na sila ha pagkahi nila.
11 Mataud tau in magpabaw'-baw' nabi sila, daak sin Tuhan, iban mataud tau in
kaakkalan nila.
12 Na, dayn ha sabab kumaruk na tuud in kangīan ha lawm dunya, in kamatauran
sin manga tau maīg na in kasi-lasa ha pagkahi nila.
13 Sagawa' hisiyu-siyu in sumandal sin katān kasigpitan iban kabinsanaan yan
sampay pa kahinapusan, tantu malappas da siya.
14 Iban in Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan hipamahalayak pa
katilingkal dunya ha supaya kaingatan sin mānusiya' katān in kasabunnalan. Na,
pag'ubus yan amuna in kahinapusan sin masa dī ha dunya.

In Kabinsanaan Sangat Makalap
(Mk. 13:14-23; Lk. 21:20-24)

15 “Na, ha susūngun kakitaan niyu da in satru' sin Tuhan duun makabutang ha
lugal suchi suku' sin Tuhan. In pasal ini kiyasulat hi Nabi Daniyal ha lawm Kitab.
(Pahāti ha manga magbabacha: hātiha niyu in maana niya yan!)
16 Na, bang niyu ini kakitaan na, in manga tau ha hula' Yahudiya subay maguy na
pa kabūran.
17 Hāti hisiyu-siyu in tau kasa'buhan duun ha guwa' bāy niya, subay siya mag'ūs-'ūs
na maguy. Subay siya di' na sumūd pa lawm bāy kumawa' sin manga kalangkapan
niya.
18 Iban hisiyu-siyu in tau kasa'buhan duun ha uma niya subay siya mag'ūs-'ūs na
maguy. Subay siya di' na magbalik kumawa' sin juba niya pa lugal piyagbutangan
niya.
19 Na, landu' tuud makaluuy in manga babai burus iban sin manga babai taga anak
sibi'-sibi' bang dumatung na in kabinsanaan yan!
20 Hangkan, pangayu'-ngayua niyu duwaa pa Tuhan bang mayan ha waktu sin
pagpaguy niyu di' kumugdan ha waktu mangī' in hula' iban adlaw paghahali-hali
iban pagpudji pa Tuhan.
21 Karna' in manga kabinsanaan ha waktu yan sangat tuud makalap dayn ha katān
kabinsanaan bakas kiyalabayan sin manga mānusiya', dayn ha tagna' kapapanjari
sin dunya sampay pa waktu bihaun ini. Iban wayruun na kabinsanaan makasibu' ha
yan.
22 Na, bang lumugay in kabinsanaan yan, in mānusiya' katān mapatay. Sagawa'
dayn ha sabab sin luuy sin Tuhan ha manga tau napī' niya suku', in kabinsanaan
dumatung yan di' niya palugayun.
23 “Na, bang dumatung na in kabinsanaan yan, ampa awn tau umiyan kaniyu, laung
niya, ‘Huy, kitaa niyu ba, yari na in Almasi.’ Atawa imiyan ‘Yadtu siya didtu!’ Ayaw
kamu magkahagad sin bichara niya.
24 Karna' ha waktu yan awn manga tau gumuwa' amu in umiyan pakaniya-
pakaniya sin siya na in Almasi iban in kaibanan umiyan sin in sila manga nabi daak
sin Tuhan. Huminang sila sin manga mu'jijat iban sin manga hinang makainu-inu
ha supaya bang awn dapat minsan in manga tau napī' sin Tuhan suku' niya marā sin
lidjal.
25 Na, dunguga niyu tuud in bichara ku yan. In manga yan asal ku na biyabayta'
kaniyu ha di' pa yan dumatung mari kaniyu.
26 “Na, hangkan bang awn tau umiyan kaniyu, laung niya, ‘Kitaa niyu ba, yadtu
didtu in Almasi ha hula' paslangan mahunit paghulaan.’ Na, ayaw kamu magkahagad
kaniya, iban ayaw kamu madtu. Atawa bang awn umiyan, laung niya, ‘Kitaa niyu
ba, yadtu in Almasi timatapuk didtu.’ Na, ayaw kamu magkahagad.
27 Karna' in aku amu in Anak Mānusiya', bang aku magbalik na mari pa dunya
magtagha' sadja biya' sin biskay sin kilat magsi'nag ha langit dayn ha subangan pa
sadlupan.
28 “Karna' biya' na sin agi sin hambuuk masaalla, hawnu-hawnu lugal awn tau
patay nahahalu', pagtipunan yan mawn sin manga billi'.”

In Pagbalik sin Almasi pa Dunya
(Mk. 13:24-27; Lk. 21:25-28)

29 “Na, pag'ubus na mayan sin waktu maubus na in kabinsanaan yan,” laung hi
Īsa,
“magtūy na manigidlum in suga,
di' na sumawa in bulan

iban mahulug na in manga bituun dayn ha langit
iban majugjug na in unu-unu katān ha taas langit.
30 “Pag'ubus yadtu awn na gumuwa' tanda' ha taas langit mamayta' sin pagbalik
ku pa dunya. Na, magkarukkaan tuud in manga mānusiya' pagkita' nila kāku', amu
in Anak Mānusiya', numaug magbalik mari pa dunya miyamagad ha kagabunan.
Kakitaan nila na in kusug sin kawasa ku iban sin sahaya iban kalagguan ku.
31 Pag'ubus yadtu huyupun na in sangkakala, ampa ku na daakun in manga
malāikat pa upat pidju sin ālam kumawa' ha manga tau napī' ku suku' ha katilibut
sin dunya.”

In Pamandugahan sin Pagbalik sin Almasi
(Mk. 13:28-31; Lk. 21:29-33)

32 “Subay niyu pandugahan marayaw in kahuy tina. Bang niyu kakitaan in kahuy
tina mag'ugbus iban magdahun na, kaingatan niyu na sin masuuk na in panuga.
33 Damikkiyan, bang niyu kakitaan na in manga katān biyayta' ku kaniyu, kaingatan
niyu na sin masuuk na in pagbalik ku mari pa dunya, hangkaray' dakuman.
34 Na, ini in tum-tuma niyu. In manga kiyabayta' ku yan, tantu dumatung mari
kaniyu ha di' pa maubus malanyap in bangsa sin manga tau ha masa ini.
35 Sabab ha susūngun in langit iban dunya ini malanyap da, sagawa' in katān
kiyapamung ku di' tuud maluppas salama-lama (sabab in yan tantu tuud mabunnal).”

Wayruun Makaingat sin Waktu Pagbalik sin Almasi
(Mk. 13:32-37; Lk. 17:26-30, 34-36)

36 “Malayngkan,” laung hi Īsa, “wayruun minsan hambuuk in makaingat sin adlaw
iban waktu sin pagbalik ku mari pa dunya. Minsan in manga malāikat ha surga'
iban sin aku baran ku amu in Anak Mānusiya' di' da makaingat. Hambuuk-buuk da
Tuhan, Ama' ku, in makaingat sin pasal yan.
37 Bang aku magbalik na mari pa dunya in kahālan sin manga mānusiya' biya' da
tuud sin kahālan sin manga tau ha waktu sin masa hi Nū.
38 Ha waktu sin masa yadtu ha wala' pa nag'umbak tawpan, amu in dunuk dakula',
in piyaparuli sin manga tau in pagkaun, pag'inum iban sin pagtiyaun sin manga usug
iban babai. Biya' ha yan in hīnang sin manga tau sampay pa adlaw simakat na hinda
Nū pa taas sin bahitra'.
39 Wala' nila tuud kiyaingatan in pasal sin kamulahan dumatung kanila sampay
dimatung in umbak tawpan. Na, nalu'mus sila katāntan. Na, biya' da isab ha yan in
kahālan sin manga mānusiya' bang aku, amu in Anak Mānusiya', magbalik na mari
pa dunya.
40 Na, ha waktu sin pagbalik ku, bang awn duwa tau naghihinang ha uma, in
hangka-tau dāhun na sin manga malāikat, ampa in hangka-tau makabīn.
41 Bang awn duwa babai naggigiling gandum, in hangka-tau dāhun na sin manga
malāikat, ampa in hangka-tau makabīn.
42 “Na, hangkan jaga tuud kamu. Sabab di' niyu kaingatan in waktu bang ku'nu
adlaw aku, amu in Panghu' niyu, magbalik mari.
43 Na, ingat kamu. Bang kaingatan sin tau tagdapu bāy bang ku'nu waktu sumūd
in sugarul pa lawm bāy niya, na magjaga tuud siya iban di' niya pasāran masūd in
bāy niya.
44 Damikkiyan, subay isab biya' ha yan in kaagi niyu magjaga sin pagbalik ku, sabab
in aku, amu in Anak Mānusiya', magbalik mari pa dunya ha waktu di' niyu mapikil
magbalik aku.”

Dalilan pasal sin Daraakun Kapangandulan
(Lk. 12:41-48)

45 Sakali diyalil na isab hi Īsa in hantang sin pagbalik niya mari pa dunya. Laung niya, “Hisiyu-siyu in daraakun kapangandulan iban taga akkal amuna in pīun sin nakura' niya magparuli sin lawm pamāy-bāy niya. Siya in magparuli magdihil sin kakaun sin manga kaibanan daraakun ha sakaba' waktu sin pagkaun.
46 Na, bang in daraakun ini datungan sin nakura' niya, naghihinang siya sin hinang kiyapangandul kaniya, na kumuyag tuud siya!
47 Na, baytaan ta kamu, tantu tuud in daraakun ini amu in pangandulan sin katān alta' sin nakura' niya.
48 Sagawa', bang sawpama bukun marayaw in daraakun ini, laung niya ha lawm atay niya, ‘A, malugay pa magbalik in nakura' ku!’
49 Na, binasahun niya in manga pagkahi niya daraakun. Hāti in siya maglami-lami magkaun iban mag'inum iban sin manga tau maghihilu.
50 Sakali in nakura' sin daraakun ini nagtagha' na sadja nagbalik ha waktu wala' niya naniyat sin dumatung in nakura' niya, sabab di' niya kaingatan bang ku'nu in balik sin nakura' niya.
51 Na, tantu tadtarun siya sin nakura' niya iban magsibu' na in uwian niya iban sin manga tau amu in magpabaw'-baw' sadja himihinang sin daakan kanila. Makapanarka' na siya iban duun siya magtangis iban sumandal sin kasiksaan makalap.”

25

Dalilan Pasal sin Hangpu' Budjang

1 Manjari diyalil na isab hi Īsa in hantang sin pamarinta sin Tuhan. Laung niya, “Bang dumatung na in waktu sin pagbalik ku in hantang sin pamarinta sin Tuhan, biya' sapantun sin kahālan kumugdan ha hangpu' budjang amu in nagdarā lampu-lampu pakaniya-pakaniya madtu mamāk ha pangantin usug.
2 In lima budjang, dupang, ampa in kaibanan lima, taga akkal.
3 Sabab in manga budjang dupang nagdā sadja sin lampu nila, sagawa' wala' sila dimā dugaing lana hipaghipu' bang maubus na in lana sin lampu nila.
4 Sagawa' in lima taga akkal, dimā sila lana dugaing dayn sin luun sin lampu nila.
5 Na, ampa in pangantin usug biyāk nila, natarasaw in datung. Hangkan ha salugay nila nagtatagad, kiyaru' sila sarta' nakatūg na sila.
6 “Sakali naabut mayan tunga' dūm awn na imulak, amu agi, ‘Yan na in pangantin usug! Kari na kamu bāk.’
7 “Na, nakabati' na in hangpu' budjang sarta' diyayaw nila na in laga sin manga lampu nila.
8 Na, in manga lampu sin lima budjang dupang kiyaubusan na lana. Laung nila ha lima budjang taga akkal, ‘Dihili niyu ba kami lana sabab mapūng na in manga lampu-lampu namu' ini.’
9 “ ‘Di' kamu karihilan namu',’ laung sin manga budjang taga akkal, ‘sabab di' makainihan in lana ha kātu'niyu katān. Kadtu na kamu pamī pa tinda.’
10 “Na, miyadtu na pa tinda in manga budjang dupang namī lana. Na, ha sa'bu nila wala' duun dimatung na in pangantin usug. In lima budjang taga akkal amu in duun namāk ha pangantin usug, nakaagad ha pangantin usug pa bāy pagtiyaunan, sarta', pag'ubus nila na mayan simūd tiyambul na in lawang sin bāy.
11 “Bukun malugay dimatung in lima budjang dupang. Nagtawag na sila, laung nila, ‘Ū Tuwan, ukabi ba kami.’
12 “Sagawa', in sambung sin pangantin usug, laung niya, ‘Tantu di' ta kamu ukaban sabab di' ta kamu kaingatan!’ ”

13 Mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “Na, hangkan jaga kamu tuud, sabab di' niyu
kaingatan in adlaw iban waktu sin pagbalik ku.”

Dalilan Pasal sin Tū Tindug
(Lk. 19:11-27)

14 “Karna',” laung hi Īsa, “in hantang sin pagbalik ku mari biya' yan sapantun sin
kahālan sin hambuuk tau nagsakap tumulak. Sūng mayan siya tumulak, piyakawa'
niya in manga tindug niya, ampa niya piyamīn kanila in manga alta' niya.
15 In taud sin pilak piyamīn niya dayn hambuuk pa hambuuk piyapagtungud niya
iban sin ingat-kapandayan nila mag'usaha. In hambuuk tindug binīnan niya lima
ngaibu pilak, in hangka-tau binīnan niya duwa ngaibu pilak, ampa in hambuuk
binīnan niya hangibu pilak. Pag'ubus, ampa siya timulak.
16 Na, in tindug amu in kiyabīnan lima ngaibu pilak, magtūy niya piyag'usaha in
pilak binīn kaniya iban nakauntung siya isab lima ngaibu pilak.
17 Damikkiyan, in tindug kiyabīnan duwa ngaibu pilak, magtūy da isab piyag'usaha
niya in pilak binīn kaniya iban nakauntung isab siya duwa ngaibu pilak.
18 Sagawa' in tindug amu in kiyabīnan hangibu pilak, kimali' siya lupa' ampa niya
liyubung in pilak sin nakura' niya.
19 “Limugay mayan dimatung na in nakura' nila. Piyatawag na sila sin nakura' nila
sarta' iyasubu na pakaniya-pakaniya bang iyunu nila in pilak binīn niya kanila.
20 Na, in tindug amu in kiyabīnan lima ngaibu pilak miyawn na imungsud sin pilak
iban sin lima ngaibu pilak nauntung niya. Laung niya ha nakura' niya, ‘Tuwan, yari
na in lima ngaibu pilak bakas mu binīn kāku', sarta' yari pa isab awn dugaing lima
ngaibu pilak untung sin sīn mu piyag'usaha ku.’
21 “Simambung in nakura' niya, laung niya, ‘Marayaw tuud in nahinang mu. Ikaw
na yan in tindug taga kapūsan iban kapangandulan. Kapangandulan kaw magparuli
sin alta' sibi'-sibi', hangkan hipangandul ku kaymu in alta' ku labi dakula' dayn duun.
Kari kaw bat kaw kumuyag biya' kāku'.’
22 Pag'ubus, simunud na isab miyawn in tindug amu in bakas binīnan duwa ngaibu
pilak. Laung niya ha nakura' niya, ‘Tuwan, yari na in duwa ngaibu pilak bakas mu
binīn kāku', sarta' yari pa isab awn dugaing duwa ngaibu pilak untung sin sīn mu
piyag'usaha ku.’
23 “Simambung in nakura' niya, laung niya, ‘Marayaw tuud in nahinang mu. Ikaw
na yan in tindug taga kapūsan iban kapangandulan! Kapangandulan kaw magparuli
sin alta' sibi'-sibi', hangkan hipangandul ku kaymu in alta' ku labi dakula' dayn duun.
Kari kaw bat kaw kumuyag biya' kāku'.’
24 “Pag'ubus miyawn na isab in tindug amu in bakas binīnan hangibu pilak. Laung
niya, ‘Tuwan kaingatan ku in ikaw yan di' maluuy ha pagkahi mu sabab anyayahun
mu sadja sila. Magdayaw parasahan sadja kaw sin unu-unu wala' mu piyaghulas-
sangsaan. Amu in pag'iyanun mag'ani kaw sin bukun mu tiyanum.
25 Na, in aku mabuga' kaymu, hangkan kiyalian ku in pilak mu ampa ku liyubung
ha lawm lupa'. Yari na in pilak bakas binīn mu kāku'.’
26 “Simambag in nakura' niya, laung niya, ‘Ikaw na yan in tindug way kapūsan iban
lisuan! Bukun ka biya' na sin agi mu, in aku magdayaw parasahan sadja sin unu-unu
wala' ku piyaghulas-sangsaan, iban in aku mag'ani sadja sin bukun ku tiyanum?
27 Na, pagga mu yan kiyaiingatan, mayta' mu wala' biyutang ha bangku in pilak
piyangandul ku kaymu, ha supaya pagbalik ku mari makawa' ku magbalik in pilak
ku iban sin anak niya?’
28 “Pag'ubus yadtu ampa namung in nakura' ha manga kaibanan tindug niya, laung
niya, ‘Kawaa niyu in pilak yan dayn kaniya ampa niyu dihilan madtu pa hangka-tau
amu in taga hangpu' ngaibu pilak.

29 Karna' hisiyu-siyu in matuyu' magpasūng sin alta' kiyarihil kaniya dugangan pa
iban maglabi-labihan pa in hirihil kaniya, sagawa' hisiyu-siyu in way tuyu', minsan
in maniyu'-tiyu' alta' niya kawaun da dayn kaniya.
30 Na, in tindug amu in way kapūsan yan larukan niyu madtu pa lawm
katigidluman. Didtu siya magtangis iban sumandal sin kasiksaan makalap.' "

Pasal sin Adlaw Paghukum ha Manga Mānusiya'

31 Pag'ubus yadtu namung hi Īsa, laung niya, "Bang aku, amu in Anak Mānusiya',
magbalik na mari pa dunya kakitaan niyu na in kalagguan ku. Magbalik aku mari
iban sin katān malāikat, lāgi' aku na in magsultan iban manghukum ha manga
mānusiya' katān.
32 Na, in mānusiya' katān mawn na magtipun kāku'. Bahagiun ku sila magduwa
ampa ku pīun in manga suku' ku biya' kaagi sin mag'iipat bili-bili magpī' sin manga
bili-bili dayn ha manga kambing.
33 In manga tau mabuntul hibutang ku ha dapit pa tuu ku, ampa in manga tau
mangī' hibutang ku ha dapit pa lawa.
34 "Pag'ubus ampa aku, amu in magbabaya', mamung ha manga tau ha dapit pa tuu
ku, laung ku, 'Kari kamu manga tau suku' ku. Awn karayawan niyu dayn ha Tuhan,
Ama' ku! Kari kamu tumayma' sin manga karayawan ha lawm pamarintahan sin
Tuhan, amu in pusaka' asal tiyatagama kaniyu dayn ha tagna' kapaawn sin dunya.
35 (Amu yan in tungbas kaniyu.) Sabab ha waktu hiyapdi' aku dīhilan niyu aku
pagkaun iban ha waktu iyuhaw aku dīhilan niyu aku inumun. Ha waktu nākawn
aku pa kawman niyu iyupiksa' niyu aku ha lawm bāy niyu.
36 Ha waktu kulang in tamungun ku dīhilan niyu aku tamungun. Ha waktu nāsakit
aku, īpat niyu aku. Ha waktu ha lawm jīl aku, bīsita niyu aku.'
37 "Sakali in manga tau mabuntul ha dapit pa tuu ku mangasubu, laung nila,
'Panghu', ka'nu namu' kaw kīta' hiyapdi' iban iyuhaw, hāti dīhilan namu' kaw
kakaun iban inumun?
38 Ka'nu namu' kaw kīta' miyari pa kawman namu', hāti iyupiksa' namu' kaw ha
bāy namu'? Atawa kulang in tamungun mu, hāti dīhilan namu' kaw tamungun?
39 Atawa ka'nu kaw kīta' namu' nāsakit atawa najīl, hāti bīsita namu' kaw?'
40 "Sambagun sila sin magbabaya', amu in aku, laung ku, 'Ini in mattan hibayta' ku
kaniyu. Ha unu-unu waktu nahinang niyu in manga nasabbut ku yan ha manga tau
agad kāku' minsan wayruun gaus nila, na biya' da tuud baran ku in tiyabang niyu!'
41 "Pag'ubus ampa na isab aku mamung ha manga tau dapit pa lawa ku. Laung ku
kanila, 'Īg kamu dayn dī sabab in kamu yan piyagmurkaan sin Tuhan! Kadtu kamu
pa narka' amu in hulaan asal tiyatagama ha Īblis iban sin manga tindug niya.
42 (Amu yan in tungbas tūp kaniyu.) Sabab ha waktu hiyapdi' aku, wala' niyu aku
dīhilan pagkaun iban ha waktu iyuhaw aku wala' niyu aku dīhilan inumun.
43 Ha waktu miyawn aku pa kawman niyu, wala' niyu aku iyupiksa' ha bāy niyu.
Ha waktu kulang in tamungun ku, wala' niyu aku dīhilan tamungun. Ha waktu najijīl
iban nāsakit aku, wala' niyu aku īpat.'
44 "Na, sumambag sila kāku', laung nila, 'Panghu', ka'nu namu' baha' kaw
kīta' hiyapdi', atawa iyuhaw, atawa miyawn pa kawman namu', atawa kulang in
tamungun mu atawa nāsakit kaw atawa najīl kaw ha wala' namu' kaw tiyabang?'
45 "Na, sambagun ku sila, laung ku, 'Ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Ha ku'nu-
ku'nu waktu wala' niyu tiyabang in manga tau agad kāku', minsan wayruun gaus
nila, biya' da tuud baran ku in wala' niyu tiyabang.'
46 "Na, in manga tau yan pakadtuun pa lawm narka' iban duun sila siksaun salama-
lama. Ampa in manga tau mabuntul hikadtu pa lawm surga' iban dihilan kabuhi'
salama-lama."

26

In Pag'isun sin Pagsaggaw kan Īsa
(Mk. 14:1-2; Lk. 22:1-2; Yh. 11:45-53)

1 Manjari naubus mayan hi Īsa nanghindu' sin katān palihālan yadtu, namung siya
ha manga mulid niya, laung niya,
2 "Biya' na sin kiyaiingatan niyu, duwa adlaw dakuman in Haylaya sin Paglappas
dayn ha Kamatay.* Na, ha waktu yan in aku, amu in Anak Mānusiya', saggawun na,
ampa hitukbal pa lawm lima sin manga tau taga kawasa bat hikalansang pa usuk."
3 Na, ha sa'bu hi Īsa namimichara ha manga mulid niya, in manga nakura' sin
kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula' nagtipun, sarta' nag'isun duun ha
bāy dakula' hi Kayapas, amu in Imam Dakula'.
4 Nag'isun sila sin subay tapuk kaagi in pagsaggaw kan Īsa iban subay siya patayun.
5 Laung nila, "Subay natu' siya di' saggawun ha sa'bu sin paghaylaya sabab gana-
gana maghiluhala' in manga tau."

In Pagbusug Lana Mahamut ha Ū hi Īsa
(Mk. 14:3-9; Yh. 12:1-8)

6 Sakali in hi Īsa duun ha kawman Bitani, ha bāy hi Simun, amu in tau bakas īipul.
7 Ha sa'bu niya nagkakaun duun ha bāy hi Simun, awn miyawn hambuuk babai
nagdarā kibut-kibut haba' liug pagtawagun alabistrus hipu' sin lana mahamut
maharga'. Biyusug sin babai in lana mahamut pa ū hi Īsa.
8 Pagkita' sin manga mulid hi Īsa, diyugalan sila ha babai. Laung nila, "Mayta' mu
iyusibaan in lana mahamut?
9 Bang in lana mahamut yan kiyapagdagang, mataud sīn in bīhan niya, amu in sīn
hikasarakka ha manga miskin!"
10 Kiyaiingatan hi Īsa bang unu in ha lawm pikilan nila. Laung niya, "Ayaw niyu
pasusaha in atay sin babai ini, karna' in nahinang niya kāku' marayaw tuud.
11 In manga tau miskin matabang niyu sadja ha ku'nu-ku'nu waktu sabab yari sila
dī kaniyu, sagawa' in aku ini di' lumugay taptap dī kaniyu.
12 Hangkan aku biyu'sugan lana mahamut sin babai ini ha supaya ha pagkubul
kāku' asal na saddiya in anggawta'-baran ku.
13 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Hawnu-hawnu na mayan dī ha katilibut sin
dunya, hipamahalayak in Bayta' Marayaw, hikasuysuy in nahinang kāku' sin babai
ini ganti' panumtuman kaniya."

Tipuhun hi Judas hi Īsa
(Mk. 14:10-11; Lk. 22:3-6)

14 Manjari awn hambuuk ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa, amu in pagngānan
Judas tau dayn ha Kiriyud, miyadtu pa manga nakura' kaimaman.
15 Laung niya ha manga nakura' kaimaman, "Pila in hirihil niyu kāku' bang ku
hitukbal pa lawm lima niyu hi Īsa?" Na, dīhilan nila siya katluan pilak batu.
16 Pag'ubus tagnaan dayn ha waktu yadtu simipi na marayaw hi Judas bang biya'
diin in katipu niya kan Īsa.

Magsāw hi Īsa Magkaun iban sin Manga Mulid niya ha Pagjamuhan
(Mk. 14:12-21; Lk. 22:7-23; Yh. 13:21-30)

---

* **26:2 26:2** In panagnaan bulan sin tahun sin tau Israil, amuna in bulan Abib, sabab ha bulan Abib liyappas sin Tuhan in manga kaapu'-apuan nila amu in nabanyaga' ha hula' Misir. Iban hangkan in kaapu'-apuan nila liyappas, wala' piyatay, sabab siyumbay' nila in anak bili-bili ampa nila piyahid in dugu' niya pa higad lawang sin bāy nila agad ha daakan sin Tuhan kanila.

17 Manjari ha adlaw panagnaan sin pakaradjaan pagkaun sin tinapay way pasulig
niya, miyawn kan Īsa in manga mulid niya nangasubu, laung nila “Tuwan, hariin
mu kabayaan sakapun namu' in pagjamuhan taniyu?”
18 In sambag hi Īsa, laung niya, “Kadtu kamu pa dāira, ampa niyu baytai in
hambuuk tau hipaglanggal niyu didtu. Biya' ha ini in hibayta' niyu kaniya, ‘Nagbayta'
in Tuwan Guru mabaya' siya magjamu hipagsa'bu sin Haylaya Paglappas Dayn ha
Kamatay iban sin manga mulid niya duun ha bāy mu, sabab bukun na malugay
manaykud na siya dayn ha dunya ini.’ ”
19 Na, miyadtu na in manga mulid hi Īsa sarta' iyagad nila in bayta' hi Īsa. Siyaddiya
nila na in pagjamuhan nila.
20 Na, naabut mayan magrib limingkud na hi Īsa nagjamu iban sin hangpu' tagduwa
mulid niya.
21 Ha sa'bu nila nagjajamu, namung hi Īsa, laung niya, “Ini in mattan hibayta' ku
kaniyu. Awn hambuuk dī kaniyu in manipu kāku'.”
22 Na, nasusa tuud in manga mulid niya sarta' nangasubu na pakaniya-pakaniya,
laung nila, “Uy, tantu Panghu', bukun aku in piyag'iyan mu?”
23 In sambag hi Īsa, laung niya, “In tau manipu kāku' amu in simasāw kāku'
timublak sin tinapay niya pa lāy pagbabahug-bahugan.
24 In aku amu in Anak Mānusiya' manaykud na dayn ha dunya biya' na sin asal
kiyabayta' ha lawm Kitab! Sagawa' murka' dakula' in kumugdan ha tau manipu
kāku'! Marayaw pa sa wala' na siya piyag'anak!”
25 Sakali, nangasubu hi Judas, amu in manipu kan Īsa, laung niya “Uy, Tuwan, aku
ka in piyag'iyan mu?”
Laung hi Īsa kaniya, “Na, kiyapamung mu na.”

In Pagkaun iban Pag'inum amu in Panumtuman kan Īsa
(Mk. 14:22-26; Lk. 22:14-20; 1 Kur. 11:23-25)

26 Ha sa'bu nila nagkakaun, kimawa' hi Īsa tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa
Tuhan. Pag'ubus ampa niya sīpak in tinapay diyuhal pa manga mulid niya. Laung
niya ha manga mulid niya, “Kawaa niyu ini ampa niyu kauna iban niyat sin amu yan
in ginhawa-baran ku.”
27 Pag'ubus ampa kiyawa' hi Īsa in hambuuk sawan, ampa siya nagsarang-sukul
pa Tuhan. Pag'ubus ampa niya diyuhal in sawan pa manga mulid niya. Laung niya,
“In kamu katān, inuma niyu ini.
28 Niyata niyu sin amu yan in dugu' ku, amu in dumihil kamakbulan ha janji' ba'gu
sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Maasag in dugu' ku ha supaya mataud tau in
maampun dayn ha manga dusa nila.
29 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Di' na aku minum magbalik sin tubig anggul
ini ha salugay di' dumatung in waktu magmakbul na in maksud sin pamarinta sin
Ama' ku. Lāgi' maba'gu na in unu-unu katān. Tantu ha waktu yan humambuuk aku
kaniyu mag'inum magbīng biya' ha ini.”
30 Pag'ubus ampa sila nagkalang sin kalangan pamudji pa Tuhan ubus ampa sila
miyadtu pa Būd Jaytun.

Asal Hibayta' hi Īsa sin Mamaylu hi Pitrus sin in Siya Bukun Agad kan Īsa
(Mk. 14:27-31; Lk. 22:31-34; Yh. 13:36-38)

31 Na, ha sūng nila pa Būd Jaytun, namung hi Īsa ha manga mulid niya, laung niya,
“Dūm ini in kamu katān maguy, iban mutas na kamu dayn kāku' sabab asal kiyasulat
ha lawm Kitab, amu agi,
‘Hirūl sin Tuhan mapatay in mag'iipat ha manga bili-bili
iban mapulak-palik in manga bili-bili niya.’

32 Sagawa',” laung hi Īsa, “mabuhi' mayan aku magbalik dayn ha kamatay, madtu
aku muna dayn kaniyu pa hula' Jalil. Magbāk kitaniyu didtu.”
33 Sakali namung hi Pitrus kan Īsa, laung niya, “Tuwan, tantu tuud di' aku mutas
dayn kaymu, minsan in sila katān mutas dayn kaymu!”
34 Laung hi Īsa kan Pitrus, “Indani in bichara ku ini. Ha dūm ini ha di' pa maabut
tumugauk in manuk usug sin subu-subu, makatū kaw umiyan, laung mu di' mu aku
kaingatan.”
35 Simambag hi Pitrus, laung niya, “Tuwan, tantu di' aku umiyan sin di' ta kaw
kaingatan minsan pa aku mapatay umunung kaymu.”
Na, biya' da isab hādtu in pamung sin katān mulid niya.

Mangarap pa Tuhan hi Īsa duun ha Gitsimani
(Mk. 14:32-42; Lk. 22:39-46)

36 Manjari limanjal hi Īsa iban sin manga mulid niya madtu pa hambuuk lugal
pagtawagun Gitsimani. Duun mayan sila, namung hi Īsa ha manga mulid niya, laung
niya, “Lingkud na kamu dī. Madtu pa aku didtu mangarap pa Tuhan.”
37 Piyaagad niya kaniya hi Pitrus iban sin duwa anak hi Sibidi. Nagdukka iban
nasusa in lawm atay hi Īsa.
38 Laung niya ha tūngka-tau, “Landu' tuud in dukka sin lawm atay ku, agun-agun
na hikamatay ku. Tagad na kamu dī iban agad kamu kāku' magjaga.”
39 Na, limayu'-layu' hi Īsa dayn ha manga mulid, ampa siya simujud pa lupa' sarta'
nangarap na siya pa Tuhan. Nangayu' siya duwaa, laung niya, “Ū Ama' ku, bang
makajari kaymu, ayaw mu na aku palabaya sin kabinsanaan ini. Sagawa' bukun
kabayaan ku in maagad, sa' amu in kabayaan mu.”
40 Pag'ubus ampa siya nagbalik pa tū mulid niya. Pagkita' niya natutūg in mulid
niya. Laung niya kan Pitrus, “Ay kaw naa, di' ka kamu makatatas magad magjaga
kāku' minsan dakuman hangka-jām?
41 Pagjaga kamu iban pangayu' kamu duwaa bat kamu di' marā sin sasat makapilad
sin īman niyu. Bunnal na sa ha lawm pikilan iban atay niyu mabaya' tuud kamu
magad sin daakan ku, sagawa' in anggawta'-baran niyu maluhay marā sin sasat.”
42 Pag'ubus, limayu'-layu' na isab siya nagbalik dayn ha tūngka-tau ampa siya
nangarap pa Tuhan. Laung niya, “Ū Ama' ku, bang subay da tuud aku lumabay
sin kabinsanaan ini, na maagad in kabayaan mu.”
43 Pagbalik niya, kīta' niya natutūg in tūngka-tau, sabab di' sila makasandal sin
karu' nila.
44 Pag'ubus, limayu'-layu' na isab hi Īsa dayn kanila ampa na isab siya nangarap
pa Tuhan nagbalik. Biyalikan niya na isab in manga lapal-kabtangan niya.
45 Ubus yadtu ampa siya nagbalik madtu pa manga mulid niya. Laung niya kanila,
“Bat natutūg pa kamu yan hāti iban naghahali-hali. Taynghug kamu! Miyabut na in
waktu! Bihaun in aku amu in Anak Mānusiya', hiungsud na pa lawm lima sin manga
tau baldusa.
46 Bangun na kamu bat kitaniyu mākadtu na. Kitaa niyu ba, yan na in tau manipu
kāku'!”

In Pagsaggaw kan Īsa
(Mk. 14:43-50; Lk. 22:47-53; Yh. 18:3-12)

47 Ha sa'bu pa nagbibichara hi Īsa, dimatung na mawn hi Judas, amu in hambuuk
dayn ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa. Mataud in tau miyamagad kaniya nagdarā
manga pakukus iban kakakal. In manga tau ini diyaak sin manga nakura' kaimaman
iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.

48 Na, asal biyaytaan hi Judas in manga tau, laung niya, “In tau siyumun ku amuna
in tau saggawun niyu!”
49 Pagdatung hi Judas magtūy siya timūy madtu kan Īsa. Laung niya, “Assalamu
alaykum, Tuwan.” Ubus ampa niya sīyum hi Īsa. (Karna' biya' ha yan in addat sin
manga Yahudi bang sila magbāk magpagkahi.)
50 Simambag hi Īsa, laung niya, “Na, bagay, hinanga na magtūy in gawi mu miyari.”
Sakali siyuuk na sin manga tau hi Īsa siyaggaw ampa giyapus.
51 Na, magtūy liyarut sin hambuuk mulid hi Īsa in pakukus niya, ampa liyagut in
hambuuk daraakun sin Imam Dakula'. Nautud in hansipak taynga sin tau liyagut
niya.
52 Pagkita' hi Īsa, laung niya ha mulid niya, “Butangan in pakukus mu magbalik pa
taguban niya. Sabab hisiyu-siyu in mangatu iban pakukus mapatay da isab kaagi sin
pakukus.
53 Wala' mu ka kiyaingatan sin makapangayu' aku tabang ha Tuhan, Ama' ku, lāgi'
saruun-duun parāhan niya aku ibuhan malāikat tumabang kāku'?
54 Sagawa' bang ku yan hinangun, biya' diin in kamakbul sin bayta' ha lawm Kitab
sin subay biya' ha ini in kumugdan kāku'?”
55 Pag'ubus namung hi Īsa pa manga tau mataud, laung niya, “Mayta', mundu ka
aku ini, subay niyu saggawun iban sin pakukus iban kakakal niyu? Adlaw-adlaw
duun aku naglilingkud nagnanasīhat ha halaman sin Bāy sin Tuhan, sagawa' mayta'
niyu aku wala' siyaggaw didtu?
56 Sagawa' in katān ini naawn ha supaya mabunnal in kiyasulat sin manga nabi ha
lawm Kitab.”
Pag'ubus miyutas na dayn kan Īsa in katān mulid niya, iban miyaguy na sila.

Umalup na hi Īsa ha manga Manghuhukum
(Mk. 14:53-65; Lk. 22:54-55, 63-71; Yh. 18:13-14, 19-24)

57 Manjari, in hi Īsa diyā na sin manga tau nakasaggaw kaniya madtu pa bāy hi
Kayapas, amu in Imam Dakula'. Duun natitipun in manga guru sin sara' agama iban
sin manga nagtatau-maas ha hula'.
58 Sakali in hi Pitrus miyumurul kan Īsa dayn ha kalayuan sampay nakaabut pa
halaman bāy sin Imam Dakula'. Simūd siya pa lawm halaman ampa siya limingkud
limamugay ha manga jaga bat niya kaingatan bang unu in kumugdan kan Īsa.
59 In manga nakura' kaimaman iban sin katān nakura' Yahudi manghuhukum,
nanglawag tuud sin makasaksi' sin puting pasalan hi Īsa, ha supaya awn puun-sabab
in hi Īsa kabutangan sin hukuman subay patayun.
60 Sagawa' minsan da mataud na in simaksi' sin puting, wayruun da dusa kabaakan
nila amu in patut pamutangan kan Īsa hukuman subay patayun. Sakali awn na tuud
duwa tau timindug miyadtu pa unahan sarta' namung, laung nila,
61 “In tau yan bakas namu' diyungug imiyan sin malubu niya in Bāy sin Tuhan,
ubus ampa siya kunu' magpatindug dugaing ha lawm tūy adlaw.”
62 Pagdungug sin Imam Dakula', timindug siya sarta' namung kan Īsa, laung niya,
“Na, unu in hikasambung mu ha manga saksi' ini pasal sin bayta' nila sin narusa
mu?”
63 Wala' nagkayba' hi Īsa. Namichara na isab nagbalik in Imam Dakula' kaniya,
amu agi, “Na, bihaun sapa kaw iban Tuhan in saksi' mu, amu in Tuhan asal buhi',
sin in ikaw amuna in Almasi, amu in Anak Tuhan.”
64 Simambag hi Īsa, laung niya, “Na, kiyapamung mu na. Sagawa' ini in mattan
hibayta' ku kaniyu katān. Bukun na malugay in aku amu in Anak Mānusiya'

limingkud na ha dapit pa tuu sin Tuhan Mahatinggi, iban ha pagbalik ku mari ha susūngun kakitaan niyu aku miyamagad ha lawm gabun!”

65 Pagdungug sin Imam Dakula' sin bichara hi Īsa, magtūy niya gīsi' in juba niya (sabab diyugalan tuud siya). Ampa siya namung, laung niya, “In bichara niya yan pangkal pa Tuhan. Na, mayta' pa kitaniyu maglawag manga saksi'? Diyungug niyu na in bichara niya pangkal!

66 Na, ha pikil niyu unu in hukuman hibutang natu' kaniya?”

Simambag in manga nakura' kaimaman iban sin manga nakura' manghuhukum, laung nila, “In tūp kaniya, subay siya patayun.”

67 Pag'ubus liyuraan sin manga tau hi Īsa ha bayhu' ampa nila siyuntuk. Hāti in kaibanan tiyabunan nila in mata hi Īsa ampa nila biyaga.

68 Pag'ubus ampa sila namung, laung nila, “Na, bang ikaw in Almasi, baytai kunu' kami bang hisiyu in namaga kaymu!”

Mamaylu hi Pitrus sin in Siya Agad kan Īsa
(Mk. 14:66-72; Lk. 22:56-62; Yh. 18:15-18, 25-27)

69 Sakali ha sa'bu hi Pitrus duun naglilingkud ha halaman sin bāy, nakakawn na tuud in hambuuk daraakun babai sin Imam Dakula'. Laung niya kan Pitrus, “In ikaw yan agad da isab kan Īsa, amu in tau dayn ha hula' Jalil.”

70 Sagawa' namaylu tuud hi Pitrus ha alupan sin tau katān. Laung niya, “Di' ku kaingatan bang unu in bībichara niyu yan.”

71 Ubus ampa siya gimuwa' miyadtu pa labayan sin lawang sin halaman bāy. Sakali awn na isab hambuuk daraakun babai nākita' kaniya. Laung sin babai ini ha manga tau duun ha halaman, “In tau yan agad kan Īsa amu in dayn ha Nasarit.”

72 Namaylu na isab nagbalik hi Pitrus, laung niya, “Utukan pa aku bang ku kaingatan in tau piyag'iyan niyu yan.”

73 Na, bukun mawgay in manga tau nagtitindug duun ha halaman miyawn kan Pitrus. Laung nila, “Mattan tuud in ikaw yan agad kanila, sabab dayn ha dāhan sin pagbichara mu di' kaw makapaylu sin in ikaw tau dayn ha hula' Jalil.”

74 Sakali nagsukna'-sukna' tuud hi Pitrus sin baran niya iban simapa siya, laung niya, “Bang mayan aku pagmurkaan sin Tuhan bang puting in bayta' ku yan kaniyu! Di' ku tuud kaingatan in tau piyag'iyan niyu yan.”

Na, magtūy na timagauk in manuk usug.

75 Pagdungug hi Pitrus ampa niya kiyatumtuman in bayta' hi Īsa kaniya. Amu agi hi Īsa, “Ha di' pa tumagauk in manuk usug, makatū kaw imiyan sin in aku di' mu kaingatan.” Na, kiyatumtuman niya mayan in agi hi Īsa, gimuwa' na siya dayn ha halaman sin bāy dakula' ampa siya nagtangis tuud.

27

Dāhun madtu kan Pilatu hi Īsa
(Mk. 15:1; Lk. 23:1-2; Yh. 18:28-32)

1 Manjari pagbulat mahinaat nag'isun na in manga katān nakura' sin kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula', bang biya' diin in pagpatay kan Īsa.

2 Na, kiyadinahan nila hi Īsa, ampa nila diyā madtu tiyukbal pa lawm lima hi Pilatu, amu in gubnul sin parinta sin hula' Rūm.

In Kamatay hi Judas
(Kiy. 1:18-19)

3 Na, pag'ingat mayan hi Judas, amu in nanipu kan Īsa sin in hukuman biyutang kan
Īsa subay patayun, nagsusun tuud siya sin nahinang niya. Iyuli' niya na in katluan
pilak batu pa manga nakura' sin kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.
4 Laung niya, “Nagdusa aku sabab tīpu ku in tau way dusa ha supaya siya mapatay!”
“Na, in yan way na lamud namu'. Baya'-baya' mu na,” in sambag sin manga nakura'
kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.
5 Sakali liyaruk hi Judas in manga pilak batu pa lawm sin Bāy sin Tuhan, ubus
ampa siya minīg, miyadtu naggantung sin baran niya.
6 Piyūt sin manga nakura' kaimaman in sīn, ampa sila namung, laung nila, “In sīn
ini langgal sara' sin agama bang hilamud ha sīn sin Bāy sin Tuhan, sabab bakas ini
piyanangdan hipagpatay ha tau.”
7 Pag'ubus piyag'isunan nila na bang unuhun in sīn. Na, in kiyapag'isunan nila, in
sīn piyamī nila lupa' sin tau maghihinang anglit lupa'. In lupa' ini hīnang pangubulan
sin manga patay dayn ha dugaing hula'.
8 Hangkan na in lupa' yan sampay pa bihaun in pagtawag Lupa' Binī sin Dugu'.
9 Na, dayn duun nabunnal in bakas kiyabayta' hi Nabi Irmiyas ha lawm Kitab, amu
agi, “Kiyawa' nila in katluan pilak batu, amu in harga' kiyapag'isunan sin manga tau
Israil hipanangdan ha pagpatay kaniya.
10 Pag'ubus ampa nila piyamī in sīn lupa' sin tau maghihinang anglit lupa'. In ini
daakan kāku' sin Tuhan.”

Sumariyahun hi Īsa Kaagi hi Pilatu
(Mk. 15:2-5; Lk. 23:3-5; Yh. 18:33-38)

11 Sakali narā mayan hi Īsa mawn kan Gubnul Pilatu, duun na siya nagtitindug
siyumariya sin gubnul. Laung sin gubnul kaniya, “Ikaw na ka in sultan sin manga
Yahudi?”
“Na, biya' na sin kiyapamung mu,” in sambag hi Īsa.
12 Sagawa' siyumariya mayan siya sin manga nakura' kaimaman iban sin manga
nagtatau-maas ha hula', wala' tuud siya simambung minsan hangka-kabtang sin
manga tuntut kaniya.
13 Na, laung hi Pilatu kaniya, “Wala' mu ka kiyarungugan in katān tuntut nila
kaymu?”
14 Sagawa' wala' tuud hi Īsa simambung minsan hangka-kabtang. Hangkan landu'
tuud nainu-inu in gubnul.

Kamatay in Hukuman Biyutang kan Īsa
(Mk. 15:6-15; Lk. 23:13-25; Yh. 18:39–19:16)

15 Na, tahun-tahun biya' na sin pagkabiyaksahan sin gubnul ha sakaba' waktu
sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, paguwaun niya in hambuuk pilisu amu
in kabayaan sin manga Yahudi paguwaun.
16 Ha waktu yadtu awn hambuuk pilisu landu' bantug. In ngān niya hi Barabbas.
17 Sakali natipun mayan in manga tau mataud, iyasubu sila hi Pilatu, laung niya,
“Hisiyu ha duwa pilisu in kabayaan niyu paguwaun ku? Hi Barabbas atawa hi Īsa
amu in pagngānan Almasi?”
18 Hangkan hi Pilatu nangasubu sabab asal kiyaiingatan niya sin in manga nakura'
kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula' maabughu' kan Īsa, hangkan
tiyukbal nila hi Īsa pa lawm lima niya.
19 Ha sa'bu hi Pilatu limilingkud ha bilik paghuhukuman, nagparā lapal mawn
kaniya in asawa niya, amu agi, “Ayaw kaw lumamud sin pagpatay ha tau yan, sabab
wayruun tuud dusa sin tau yan. Karna' kābii mangī' tuud in parasahan ku sin
tagainup ku pasal niya.”

20 Na, bīcharahan sin manga nakura' sin kaimaman iban sin manga nagtatau-maas
ha hula' in manga tau hipapangayu' kan Pilatu paguwaun hi Barabbas, hāti in hi Īsa
hipapatay.
21 Sakali iyasubu na sin gubnul in manga tau, laung niya, “Hisiyu ha duwa ini in
kabayaan niyu paguwaun ku?”
“Hi Barabbas,” in sambung sin manga tau.
22 “Na, unu in hinangun ku kan Īsa amu in pagngānan Almasi?” laung hi Pilatu ha
manga tau.
“Palansangan siya pa usuk,” in sambag sin manga tau.
23 Laung hi Pilatu kanila, “Mayta'? Unu in dusa nahinang niya?”
Sagawa' wala' siyambag sin manga tau in pangasubu niya. Gām mayan nag'ulak
na makusug in manga tau. Laung nila, “Palansangan na siya pa usuk.”
24 Pagga ha kīta' hi Pilatu di' niya da malāng in kabayaan sin manga tau sabab
maawn na sadja in hiluhala', kimawa' siya tubig ampa niya hiyugasan in lima niya
ha alupan sin manga tau mataud (tanda' sin wayruun lamud niya sin pagpatay kan
Īsa.) Ubus ampa siya namung, laung niya, “Mamuas aku sin pagpatay ha tau ini!
Kamu in mangaku sin dusa sin pagpatay kaniya!”
25 Simambag in manga tau, laung nila, “Akuhun namu' iban sin manga
kaaw'anakan namu' in dusa sin pagpatay kaniya!”
26 Pag'ubus piyaguwa' na hi Pilatu hi Barabbas dayn ha lawm jīl. Hāti ampa niya
piyalubakan hi Īsa, ubus ampa niya tiyukbal pa manga sundalu hipapalansang pa
usuk pagpatayan kaniya.

Paglangugan sin Manga Sundalu hi Īsa
(Mk. 15:16-20; Yh. 19:2-3)

27 Pag'ubus diyā na hi Īsa sin manga sundalu hi Pilatu madtu pa bāy dakula' sin
gubnul. Duun mayan siya piyaglibutan na siya sin katān sundalu hangka-panji.
28 Inīgan nila in badju' hi Īsa, ampa nila siya siyulugan sin siub badju' taluk biya'
lupa sin siub badju' sin sultan.
29 Ubus ampa nila liyubid in manga sanga kahuy matunuk hīnang biya' kuruna,
ampa nila siyangun pa ū hi Īsa. Pag'ubus ampa nila piyakamputan kan Īsa in kahuy-
kahuy ha tuu niya. Ubus, ampa nila piyag'udju'-udju' hi Īsa. Limuhud sila ha alupan
niya sarta' imiyan, laung nila, “Mabuhay in Sultan sin manga Yahudi.”
30 Ubus yadtu ampa nila liyuraan hi Īsa. Kiyawa' nila in kahuy-kahuy dayn ha lima
niya, ampa nila piyanglubak pa ū niya.
31 Pag'ubus nila piyaglangugan hi Īsa, inīgan nila na in siub badju' taluk ampa
nila siyulugan hi Īsa nagbalik sin badju' niya. Ubus ampa nila diyā hi Īsa pa lugal
paglansangan kaniya pa usuk.

In Paglansang kan Īsa pa Usuk
(Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43; Yh. 19:17-27)

32 Manjari ha sūng nila na gumuwa' dayn ha lawang sin dāira, piyagbāk nila in
hambuuk tau pagngānan Simun, tau dayn ha dāira Kirini. Liyugus nila in tau ini
dumā sin usuk paglansangan kan Īsa.
33 Sakali nakaabut na sila mawn pa lugal pagtawagun Gulguta (in maana niya
kulakub ū).
34 Duun mayan sila, dīhilan nila hi Īsa sin tubig anggul (biya' tuba'), liyalamuran
sin ubat mapait. Sagawa' pagkinam niya di' siya mabaya' minum.
35 Pag'ubus hiyubu' nila na in tamungun hi Īsa ampa nila siya liyansang pa usuk.
Kiyalansang mayan siya pa usuk piyagbahagian sin manga sundalu in tamungun hi
Īsa. Piyagkuut-kuutan nila bang unu in masuku' sin pakaniya-pakaniya.

36 Pag'ubus ampa sila limingkud duun nagjaga kan Īsa.
37 Duun ha usuk ha tungud babaw ū hi Īsa biyutang nila in pahāti ini, amu agi,
"Amu na ini hi Īsa, in Sultan sin manga Yahudi." Amu yan in tuntut kaniya.
38 Iban ha adlaw da isab yadtu awn duwa mundu liyansang pa usuk diyungan kan
Īsa. In hambuuk iyusuk ha dapit pa tuu hi Īsa, ampa in hambuuk ha dapit pa lawa.
39 Na, in manga tau maglalabay, pagkita' nila kan Īsa mag'ilung-ilung sadja sin ū
nila nangudju'-ngudju' kan Īsa.
40 Laung nila, "In bayta' mu malubu mu in Bāy sin Tuhan ubus mapatindug mu
magbalik ha lawm tū adlaw. Na, tabanga na in baran mu! Bang kaw bunnal amu in
Anak Tuhan, naug na kaw dayn ha taas sin usuk yan!"
41 Damikkiyan, piyaglagi'-lagi' da isab siya sin manga nakura' kaimaman, sin manga
guru sin sara' agama iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.
42 Laung nila, "Natabang niya in tau dugaing dayn ha kamulahan, sagawa' in baran
niya di' niya matabang! Bukun ka siya in Sultan sin bangsa Israil? Bang siya makaīg
dayn ha usuk yaun bihaun, ampa kami magparachaya kaniya!
43 Nangandul tuud siya ha Tuhan iban in bayta' niya, siya na in Anak Tuhan. Na,
kitaun ta kunu' bihaun bang siya tabangun sin Tuhan."
44 Lāgi', minsan in duwa mundu amu in diyūngan kan Īsa liyansang da isab pa
usuk, nanglagi'-lagi' da kaniya.

In Kamatay hi Īsa
(Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49; Yh. 19:28-30)

45 Manjari pag'abut ugtu suga nanigidlum na in katilibut sin hula' sampay naabut
lisag tū sin mahapun.
46 Na, pag'abut mayan manga lisag tū sin mahapun nagsuwara hi Īsa matanug,
"Iluy, iluy, lama sabaktani." In hāti niya, "Ya Tuhan ku, mayta' mu aku piyasāran?"
47 Na, pagdungug sin manga kaibanan tau nagtitindug duun, nasā' in pangdungug
nila. Laung nila, "Tiyawag niya hi Ilyas!"
48 Sakali magtūy awn hambuuk tau dimagan madtu kimawa' luppus, ampa niya
hiya'gum pa tubig anggul (biya' tuba'). Pag'ubus ampa niya biyutang in luppus ha
duhul sin kahuy-kahuy ampa niya diyuhal piyasupsup kan Īsa.
49 Sagawa' imiyan in kaibanan, laung nila, "Tagad na kaw, kitaun taniyu bang siya
tabangan hi Ilyas."
50 Sakali nagsuwara matanug nagbalik hi Īsa. Pag'ubus miyugtu' na in napas niya.
51 Na, pagbugtu' na mayan sin napas niya, magtūy isab nagisi' nagduwa dayn ha
taas pa duhul in kurtina marakmul didtu ha lawm Bāy sin Tuhan. Sarta' naglinug na
iban nasipak in manga batu dakula'.
52 Naukab in manga kubul iban nabuhi' nagbalik in manga patay amu in
nagkahagad ha daakan sin Tuhan.
53 Gimuwa' sila dayn ha lawm kubul, iban nabuhi' mayan nagbalik hi Īsa, miyadtu
sila pa dāira Awrusalam (Baytal Makdis). Mataud tau in nakakita' duun kanila.
54 Na, miyuga' tuud in kapitan iban sin manga sundalu amu in nagjajaga duun kan
Īsa, pagnanam nila sin linug iban pagkita' nila sin katān naawn. Laung nila, "Tantu
tuud siya na ini in Anak Tuhan!"
55 Lāgi' mataud da isab duun manga babai in nagkikita' dayn ha kalayuan. In
manga babai ini amuna in bakas miyagad kan Īsa dayn ha hula' Jalil timabang kaniya.
56 Miyamagad ha manga kababaihan ini hinda Mariyam amu in babai dayn ha
dāira Magdala iban hi Mariyam amu in ina' hi Ya'kub kay Yusup iban sin asawa hi
Sibidi.

In Pagkubul kan Īsa
(Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56; Yh. 19:38-42)

57 Manjari himapun mayan tuud, awn hambuuk tau dayahan dayn ha kawman
Arimati in nākawn. In ngān niya hi Yusup iban in siya ini agad da isab kan Īsa.
58 Miyadtu siya kan Pilatu nangayu' sin bangkay hi Īsa. Na, diyūl hi Pilatu in
piyangayu' niya, hangkan nag'uldin hi Pilatu hipaparihil na in bangkay hi Īsa kan
Yusup.
59 Na, kiyawa' na hi Yusup in bangkay, ampa niya siyaput sin kuku puti' ba'gu.
60 Pag'ubus ampa niya biyutang in bangkay ha kubul ba'gu piyahinang, amu in
batu dakula' liyungagan hīnang biya' lupa sungab batu. In kubul ini tiyatagama hi
Yusup ha baran niya. Kiyasūd niya mayan in bangkay pa lawm, giyulung niya in
batu dakula' piyagtambul sin sūran pa lawm kubul. Pag'ubus ampa siya minīg.
61 In hi Mariyam amu in babai dayn ha dāira Magdala iban sin isay niya hi Mariyam
duun naglilingkud, imaalup sin kubul.

Butangan Jaga in Kubul hi Īsa

62 Manjari pag'adlaw hambuuk, adlaw Sabtu', in manga nakura' kaimaman iban
sin manga Parisi miyadtu dimā nagkita' kan Pilatu.
63 Laung nila kan Pilatu, "Tuwan, kiyatumtuman namu' ha waktu buhi' pa in
putingan yadtu, namung siya laung niya, bang siya matay, pag'abut tū adlaw mabuhi'
siya magbalik.
64 Hangkan, Tuwan, subay mu pajagahan in kubul niya sampay mapuas in tū adlaw,
ha supaya di' matakaw sin manga mulid niya in bangkay niya. Bang nila matakaw in
bangkay, baytaan nila sin puting in manga tau sin in nakura' nila nabuhi' nagbalik.
Na, in puting nila yan labi pa in ngī' sin kasūngan dayn sin puting niya (sin in siya
amuna in Almasi)."
65 "Na, kawa' kamu sundalu ampa niyu pajagahi tuud marayaw in kubul niya," in
sambag hi Pilatu kanila.
66 Na, miyadtu na sila pa kubul ampa nila biyutangan pangindanan in lawang
kubul, (ha supaya kaingatan nila bang in lawang kubul bakas naukab). Ubus ampa
nila piyajagahan in kubul ha manga sundalu.

28

Mabuhi' Magbalik hi Īsa
(Mk. 16:1-10; Lk. 24:1-12; Yh. 20:1-10)

1 Manjari napuas mayan in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan sin manga
Yahudi, amu in adlaw Sabtu', iban naabut na subu-subu sin adlaw Ahad, in hi
Mariyam, amu in babai dayn ha dāira Magdala, iban sin isay niya isab hi Mariyam,
miyadtu kimita' sin kubul hi Īsa.
2 Na, magtūy naglinug makusug sabab awn hambuuk malāikat naraak sin Tuhan
nimaug dayn ha surga'. Giyulung niya inīgan in batu tambul sin sūran pa lawm
kubul ampa niya līngkuran.
3 In lupa sin malāikat ini, magsi'nag biya' sin kilat iban in tamungun niya landu'
tuud maputi'.
4 Na, pagkita' sin manga jaga namidpid tuud sila sin buga' iban nalawa' sila ha
sayu.
5 Namung in malāikat ha manga babai, laung niya, "Ayaw kamu mabuga'.
Kaingatan ku miyari kamu naglawag kan Īsa, amu in bakas liyansang pa usuk.
6 Way na siya dī ha lawm kubul sabab nabuhi' na siya nagbalik biya' sin asal
kiyabayta' niya. Kari kamu, kitaa niyu in lugal bakas kiyabutangan kaniya.

7 Na, bihaun kadtu kamu samut, baytai niyu in manga mulid niya sin nabuhi' na
siya nagbalik iban muna na siya dayn kanila madtu pa hula' Jalil. Kakitaan nila siya
didtu. Tumtuma niyu in bayta' ku kaniyu."
8 Na, nag'ūs-'ūs na in manga babai minīg dayn ha kubul. Miyumuga' sila sagawa'
hipu' da isab sin kakuyagan in lawm atay nila. Dimagan na sila madtu namayta' ha
manga mulid hi Īsa.
9 Sakali ini magtūy sila piyagbāk hi Īsa. Laung hi Īsa kanila, "Na, kamu na sa yan!"
Simuuk sila mawn kan Īsa ampa sila simujud duun ha tungud siki niya.
10 "Ayaw kamu mabuga'," laung hi Īsa kanila. "Kadtu kamu, baytai niyu in manga
mulid ku subay sila madtu pa hula' Jalil. Didtu nila aku kakitaan."

In Bayta' sin Manga Jaga

11 Na, ha sa'bu sin manga babai harap madtu pa manga mulid hi Īsa, in manga
kaibanan sundalu jaga sin kubul miyadtu pa dāira namayta' ha manga nakura' sin
kaimaman sin katān kīta' nila naawn.
12 Na, nagtipun na in manga nakura' sin kaimaman iban sin manga nagtatau-maas
ha hula', ampa sila nag'isun. Ubus nila nag'isun ampa nila dīhilan sīn mataud in
manga sundalu bakas nagjaga sin kubul.
13 Laung nila ha manga sundalu, "Suysuyi niyu in manga tau sin in bangkay hi Īsa
tiyakaw sin manga mulid niya sin tunga' dūm ha sa'bu niyu natutūg.
14 Bang in suysuy yan makaabut pa gubnul ayaw kamu masusa. Kami na in maingat
mamichara kaniya bat kamu di' kapag'amahan."
15 Na, kiyawa' na sin manga sundalu in sīn iban iyagad nila in bayta' kanila. Na,
sampay pa waktu bihaun amu yan in suysuy kiyahagad sin manga Yahudi.

Magpakita' hi Īsa ha Manga Mulid Niya
(Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-49; Yh. 20:19-23; Kiy. 1:6-8)

16 Na, in hangpu' tag'isa mulid hi Īsa timukad na madtu pa taas būd-būd sin hula'
Jalil sabab piyabaytaan sila hi Īsa pakadtuun.
17 Pagkita' nila duun kan Īsa magtūy sila simujud nanglaggu' kaniya, sagawa' in
kaibanan hawal-hawal bang hi Īsa da tuud in kīta' nila yaun.
18 Simuuk hi Īsa kanila ampa namung, laung niya, "Kiyatukbal na pa lawm lima
ku in katāntan kawasa dī ha dunya iban ha surga'.
19 Hangkan kadtu kamu, baytai niyu in mānusiya' katān sin pasal ku, ha supaya
isab sila magad kāku'. Ligua niyu sila amu in tanda' magpakita' sin in sila agad na
tuud ha Ama' Tuhan, kāku' amu in Anak Tuhan iban ha Rū sin Tuhan.
20 Iban hindui niyu in manga tau kumahagad sin katān daakan ku kaniyu. Na, ini
in tumtuma niyu. Aku in taptap iban niyu, mananabang kaniyu, hawnu-hawnu iban
ku'nu-ku'nu waktu sampay pa kahinapusan sin masa sin dunya."

MARKUS
MARKUS

Pahāti

In nagsulat sin būk ini, hi Yahiya, amu in diyanglayan Markus, amu in pangtungud hi Barnabas (Kitaa ha būk *Kulussa* 4:10). In ina' niya hi Mariyam amu in tagdapu sin bāy pagmitingan sin manga Almasihin. (Kitaa ha būk *Kiyawakilan* 12:12) Damikkiyan hi Yahiya Markus in piyaagad hi Paul kay Barnabas magtabang kanila ha tulak nila nakauna magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau. (Kitaa ha būk *Kiyawakilan* 13:2-5) Lāgi' in hi Markus hambuuk tau kalasahan tuud hi Pitrus sabab nagguru siya kan Pitrus iban timabang kaniya. (Kitaa ha būk *1 Pitrus* 5:13)

In Bayta' Marayaw siyulat hi Markus mamayta' pasal sin manga hinang hi Īsa, amu in tanda' sin kawasa hi Īsa. In kawasa niya kakitaan dayn ha manga hindu' niya, dayn ha barakat niya magpaguwa' saytan dayn ha lawm baran sin tau, iban dayn ha pag'ampun niya sin dusa sin manga tau. Iban kakitaan da isab dayn ha manga mu'jijat nahinang niya.

Magpahāti hi Yahiya amu in Mangliligu' sin Pagdatung hi Īsa
(Mat. 3:1-12; Lk. 3:1-18; Yh. 1:19-28)

1 Ini in panagnaan sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa Almasi, amu in Anak Tuhan.*
2 Asal kiyasulat hi Nabi Isayas ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan (pasal sin paglahil sin Almasi pa dunya, amu agi sin Tuhan ha Almasi).†
“Paunahun ku lumahil dayn kaymu, in hambuuk daraakun ku.
Sakapun niya in dān labayan mu.
3 Siya in manawag-tawag duun ha hula' paslangan mahunit paghulaan.
Amu agi niya, ‘Masuuk na dumatung in Panghu'. Sakapa niyu in dān labayan niya.
Pabuntula niyu in dān panawan niya.’ ”‡
4 Manjari timagna' na hi Yahiya nagpamahalayak pasal sin Almasi ha hula' paslangan mahunit paghulaan. Līgu' niya in manga tau amu in nagtawbat na sin manga dusa nila. Laung niya ha manga tau, “Pagtawbati niyu na in manga dusa niyu ampa kamu pagpaligu', tanda' sin tiyaykuran niyu in dusa niyu iban iyampun na kamu sin Tuhan.”
5 Na, in manga tau mataud dayn ha katilingkal Yahudiya iban dayn ha dāira Awrusalam (Baytal Makdis) miyawn dimungug kan Yahiya. Nagsabunnal na sila sin manga dusa nila iban līgu' na sila hi Yahiya duun ha Suba' Jurdan.
6 Na, in tamungun hi Yahiya hīnang dayn ha bulbul unta' iban in sabitan niya pais sapi'. In pagkaunun niya hambuuk ginis sin ampan iban gula' pussukan.
7 Nagpamahalayak siya ha manga tau, laung niya, “In tau ha ulihan ku amu in magdaratung mari kaniyu, labi tuud mataas in kawasa dayn kāku'. Hangkan di' aku minsan tūpun umanduk humubad sin hukut sin tawmpa' niya sabab labi in kalagguan niya dayn kāku'.
8 In aku tubig in kaniyu, sagawa' in siya patulunan niya kamu sin Rū sin Tuhan, amu in pangligu'an niya kaniyu.”

---

* **1:1 1:1** In gulal ini asal gulal hi Īsa ha waktu way pa siya nagbaran mānusiya', way pa limahil mari pa dunya. (Kitaa ha būk *Yahiya* 17:5) † **1:2 1:2** In hāti sin Almasi amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' ha unu-unu katān. ‡ **1:3 1:3** Hāti niya subay pabuntulun na sin manga tau in kawl-piil nila karna' magdaratung na in Panghu'.

In Pagligu' kan Īsa iban Pagsasat kaniya sin Saytan Puntukan
(Mat. 3:13–4:11; Lk. 3:21-22; 4:1-13)

9 Sakali pag'ubus yadtu miyawn hi Īsa kan Yahiya dayn ha Nasarit, hambuuk dāira
ha hula' Jalil, ampa siya līgu' hi Yahiya duun ha Suba' Jurdan.
10 Na, pag'īg niya na mayan dayn ha tubig magtūy niya kīta' naukab in lawang
langit iban nimaug in Rū sin Tuhan mawn kaniya nagpasalupa assang. Ubus ampa
siya hiyūp sin Rū sin Tuhan.
11 Sarta' awn na suwara dayn ha langit, amu agi, "Ikaw in Anak ku kalasahan.
Kiyasulutan tuud aku kaymu."
12 Sakali magtūy hi Īsa piyakadtu sin Rū sin Tuhan pa hula' paslangan mahunit
paghulaan.
13 Duun siya ka'patan adlaw siyasat sin Saytan Puntukan§, (sa' way siya narā sin
sasat). Awn da isab manga sattuwa talun duun, sagawa' miyawn in manga malāikat
timabang kaniya.

Upat Mag'iista' in Muna Pīun hi Īsa Mulid Niya
(Mat. 4:12-22; Lk. 4:14-15; 5:1-11)

14 Na, pag'ubus najīl mayan hi Yahiya, miyadtu na hi Īsa pa hula' Jalil nagpamaha-
layak sin Bayta' Marayaw naug dayn ha Tuhan.
15 Laung hi Īsa, "Naabut na in waktu giyanta' sin Tuhan, amu in waktu dumatung
na mari in pamarinta niya. Pagtawbati niyu na in manga dusa niyu iban
pagparachaya kamu ha Bayta' Marayaw!"
16 Manjari, ha sa'bu hi Īsa miyamanaw ha higad sin dagat pagngānan Dagat Jalil,
kīta' niya nanglalaya in duwa mag'iista', hi Simun iban sin taymanghud niya hi
Andariyas.
17 Laung hi Īsa kanila, "Kari kamu agad kāku'! Bihaun in hinang niyu mag'iista',
sagawa' hinduan ta kamu bang biya' diin maghulas-sangsa' dumā ha manga
mānusiya' pagkahi niyu magad kāku'."
18 Na, saruun-duun biyutawanan nila in laya nila, ampa sila miyagad kan Īsa.
19 Sakali nakalayu'-layu' mayan in panaw nila, kīta' niya isab in duwa magtay-
manghud, hi Ya'kub kay Yahiya manga anak hi Sibidi. Duun sila ha taas sin kumpit
asibi' nagdarayaw sin laya nila.
20 Pagkita' hi Īsa kanila, magtūy niya sila tiyawag paagarun kaniya. Na, binīn nila in
ama' nila duun ha kumpit asibi' iban sin manga tau giyagadjihan ampa sila miyagad
kan Īsa.

In Tau Siyusūd Saytan
(Lk. 4:31-37)

21 Miyadtu hinda Īsa pa dāira Kapirnaum, iban pag'abut adlaw Sabtu', amu in
adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan sin manga bangsa Yahudi, miyadtu hi Īsa
pa langgal ampa nagnasīhat.
22 Manjari, nainu-inu tuud in manga tau ha langgal sin pagnasīhat niya sabab in
pagnasīhat niya magbidda' tuud iban pagnasīhat sin manga guru sin sara' agama.
Karna' in pagnasīhat niya taga kawasa tuud dayn ha Tuhan.
23 Sakali magtūy awn dimatung hambuuk tau mawn pa langgal siyusūd saytan.
Imulak in tau ini, laung niya,
24 "Unu in kabayaan mu kāmu', Īsa, tau Nasarit? Miyari ka kaw dumihil kamulahan
kāmu'? Kaingatan ta kaw. Ikaw in hambuuk-buuk suchi naraak sin Tuhan."

---

§ **1:13 1:13** Saytan Puntukan, hambuuk ngān sin Nakura' sin Saytan, sagawa' mataud da isab in ngān niya dugaing. In hambuuk Kuntara atawa Banta' sin Tuhan. In hambuuk da isab Iblis atawa Saytan Mangangakkal.

25 Sagawa' piyag'amahan hi Īsa in saytan. Laung niya, “Hipus kaw ampa kaw guwa'
dayn ha lawm baran sin tau yan.”
26 Na, piyapagpaspad sin saytan in tau iban piyapagsilawak makusug. Pag'ubus
ampa gimuwa' in saytan dayn ha lawm baran sin tau.
27 Nahaylan tuud in tau katān nakakita'. Nag'asubu-iyasubuhi na sila, laung nila,
“Unu ta' ini? Hindu' ba'gu baha' ini? In tau ini tagakawasa magbaya' ha manga
saytan iban magkahagad in manga saytan kaniya.”
28 Na, saruun-duun natanyag in kabantugan hi Īsa pa katān hula' ha katilibut sin
hula' Jalil.

Mataud Tau in Mapauli' hi Īsa
(Mat. 8:14-17; Lk. 4:38-41)

29 Pag'ubus yadtu gimuwa' na hinda Īsa dayn ha langgal ampa sila timūy madtu
pa bāy hi Simun kay Andariyas. Miyagad kanila hi Ya'kub kay Yahiya.
30 Manjari, in ugangan babai hi Simun nagkukulang hīhinglaw. Pagdatung na
mayan hi Īsa magtūy nila siya biyaytaan sin pasal sin babai hīhinglaw.
31 Na, miyadtu hi Īsa pa babai. Kiyaputan niya in lima ampa niya biyangun, sarta'
naīg na in hinglaw sin babai. Pag'īg sin hinglaw niya, nagbangun na siya nagbutang
kakaun kanila.
32 Na simadlup mayan in suga, lāgi' naabut na magrib, miyawn na in manga tau
kan Īsa nagdarā sin manga tau katān nasasakit iban sin manga siyusūd saytan.
33 In manga tau katān dayn ha dāira Kapirnaum duun nagtipun ha alupan sin bāy
kiyabutangan hi Īsa.
34 Na, mataud tau nasasakit sin ginisan sakit in napauli' hi Īsa. Iban napaguwa'
niya isab in manga saytan dayn ha baran sin manga tau siyusūd saytan. Sagawa'
wala' niya diyūlan in manga saytan mamichara unu-unu na, sabab kiyaingatan sin
manga saytan bang hisiyu hi Īsa.

Magnasīhat hi Īsa ha Jalil
(Lk. 4:42-44)

35 Pag'adlaw hambuuk, subu-subu pa tuud, nagbangun na hi Īsa ampa siya gimuwa'
dayn ha bāy. Miyadtu siya pa lugal way bahittuk ha guwa' sin dāira. Didtu siya
nangarap pa Tuhan isa-isa niya.
36 Sakali liyawag siya hinda Simun.
37 Kiyabaakan nila mayan siya, laung nila, “In manga tau katān naglawag kaymu.”
38 Sagawa' in sambung hi Īsa, “Subay kitaniyu madtu pa kaibanan kawman ha
supaya isab aku makapagnasīhat didtu, karna' amu yan in maksud ku miyari pa
dunya.”
39 Na, miyadtu na hi Īsa nagnasīhat ha kalanggalan ha katilibut sin hula' Jalil.
Napaguwa' niya da isab in manga saytan dayn ha manga tau siyusūd saytan.

Mapauli' hi Īsa in Tau Īipul
(Mat. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 Manjari awn tau īipul miyawn kan Īsa limuhud ha alupan niya iban nangayu'
tabang kaniya. Laung niya kan Īsa, “Mapauli' mu aku bang mu kabayaan kaulian
aku.”
41 Na imulung tuud hi Īsa kaniya. Biyutang hi Īsa in lima niya pa tau īipul, ampa
siya imiyan, laung niya, “Kabayaan ku kaulian na in sakit mu. Lumanu' na in pais
mu!”
42 Na, saruun-duun naīg in ipul niya iban limanu' na in pais niya.

43-44 Sakali biyandaan siya hi Īsa, laung niya, “Ibut-ibut kaymu, ayaw kaw
magbayta' minsan kansiyu pasal sin pagpauli' ku kaymu. Sagawa' kadtu kaw magtūy
pa imam, ampa mu palilingan in baran mu kaniya. Pag'ubus, ampa kaw kadtu
ungsud sin pagkulbanan, amu in daakan hi Musa, ha supaya awn tanda' kakitaan
sin manga tau katān sin kiyaulian na kaw.” Pag'ubus, piyakadtu na hi Īsa in tau.
45 Sagawa' pag'īg sin tau bakas īipul, miyadtu siya nanuysuy pawyu-pawyu sin
pasalan sin pagpauli' kaniya, iban mataud tuud in suysuy niya pasal hi Īsa. Hangkan
kiyahunitan hi Īsa sumūd pa manga lugal mataud tau. Sa' siya miyadtu pa manga
hula' wayruun tau naghuhula', sagawa' miyadtu da kaniya in manga tau dayn ha
kahula'-hulaan.

2

Mapauli' hi Īsa in Tau Nagpapatay in Baran
(Mat. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

1 Manjari, pilay adlaw mayan limabay, nagbalik hi Īsa pa Kapirnaum. Pagbalik
niya, nabukag na ha manga tau sin nakauwi' na siya pa bāy.
2 Na, mataud tuud tau in nagtipun mawn pa bāy kiyaruunan niya. Nahipu' tuud
sin tau in bāy, sampay in lawang di' kasūran. Duun hi Īsa nagnanasīhat kanila sin
Parman sin Tuhan.
3 Sakali awn upat tau miyawn nagdarā sin tau nagpapatay in baran.
4 Pagga sila di' makasūd pa lawm bāy, makasuuk madtu kan Īsa, sabab sin taud
sin tau, inīgan nila in atup sin bāy amu in ha tungud hi Īsa. Pag'ubus yadtu ampa
nila tiyuntun pa lawm bāy in tau nasasakit nagbubutang ha kulangan niya.
5 Na, pagkita' hi Īsa sin makusug in pangandul sin manga tau ini namung hi Īsa ha
tau nagpapatay in baran, laung niya, “Utu', iyampun na in manga dusa mu.”
6-7 Sakali, awn duun naglilingkud manga guru sin sara' agama Yahudi. Naghuna'-
huna' na sila bang mayta' hi Īsa namung bihādtu. Laung nila ha lawm atay nila,
“Mayta' in tau ini tawakkal mamung pangkal pa Tuhan? Hambuuk-buuk da Tuhan
in makaampun sin dusa sin mānusiya'.”
8 Na, magtūy kiyatalusan hi Īsa bang unu in piyaghuna'-huna' nila. Hangkan laung
niya kanila, “Mayta' kamu maghuna'-huna' sin biya' ha yan?
9 Na, ha pikil niyu unu in maluhay hipamung ha tau ini bang aku umiyan, ‘Iyampun
na in manga dusa mu!’ Atawa umiyan ha tau nasasakit, ‘Bangun kaw, mumusa in
kulangan mu, ampa kaw panaw?’
10 Na, dihilan ta kamu tanda' sin in aku amu in Anak Mānusiya' awn kapatutan ku
umampun sin dusa sin manga mānusiya'!” Sakali laung hi Īsa ha tau nagpapatay in
baran,
11 “Utu', bangun na kaw, mumusa in kulangan mu, ampa kaw uwi' na!”
12 Na, nagbangun na in tau yadtu. Miyumus niya in kulangan niya ampa siya
miyanaw minuwi' ha kīkita' sin tau katān. Nahaylan tuud in manga tau katān iban
piyudji nila in Tuhan. “Uy,” laung nila, “dayn tagna' wala' kitaniyu nakakita' sin biya'
ha yan!”

Magad kan Īsa hi Libi (Matiyu)
(Mat. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

13 Manjari, nagbalik hi Īsa madtu pa higad sin Dagat Jalil. Sakali nagtipun mawn
kaniya in tau katān. Na, nagnasīhat na isab hi Īsa.
14 Sakali ha sa'bu niya nagpapanaw, kīta' niya in mangangawa' sukay pa parinta
duun naglilingkud ha pustu pagkakawaan sukay. In ngān sin tau ini hi Libi*, anak hi

* **2:14 2:14** In hambuuk ngān niya hi Matiyu

Alpa. Laung hi Īsa kaniya, “Kari kaw agad kāku' magguru.” Na, magtūy timindug hi Libi, ampa miyagad kan Īsa.

15 Manjari, ha sa'bu hi Īsa duun nagkakaun ha bāy hi Libi, mataud in mangangawa' sukay pa parinta, iban manga baldusa kaibanan in miyawn limamud simāw nagkaun kan Īsa iban sin manga mulid niya, sabab mataud sila in miyagad kaniya.

16 Na, awn manga guru sin sara' agama, amu in agad ha parhimpunan Parisi, in nākita' kan Īsa naglalamud nagkaun iban sin manga baldusa iban sin manga mangangawa' sukay pa parinta. Na, iyasubu nila in manga mulid hi Īsa, laung nila, “Mayta' in nakura' niyu yan magsāw magkaun iban sin manga mangangawa' sukay pa parinta iban sin manga tau baldusa?”

17 Pagdungug hi Īsa sin bichara nila, simambung siya. Diyalil niya kaagi in sambung niya, laung niya, “In manga tau way sakit di' magkagunahan mangungubat, amu da in magkagunahan mangungubat in manga tau nasasakit. In maksud ku miyari pa dunya, bukun paagarun kāku' in manga tau, amu in imiyan, in sila mabuntul, sa' miyari aku supaya magad kāku' in manga tau baldusa (amu in biya' sapantun tau taga sakit).”

In Hindu' hi Īsa Pasal Pagpuasa
(Mat. 9:14-17; Lk. 5:33-39)

18 Manjari, awn hambuuk waktu in manga mulid hi Yahiya amu in Mangliligu' iban sin manga Parisi nagpuasa. Sakali awn manga tau miyawn nangasubu kan Īsa, laung nila, “Mayta' in manga mulid hi Yahiya amu in Mangliligu' iban sin manga mulid sin manga Parisi magpuasa, sagawa' in manga mulid mu di' magpuasa?”

19 Diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya kanila, laung niya, “Mayta', magpuasa ka in manga luruk ha pagtiyaunan salugay yaun pa duun kanila in pangantin usug? Tantu di'! Ha salugay sin pangantin usug duun kanila, di' sila magpuasa.

20 Sagawa' dumatung da in waktu in pangantin usug kawaun na dayn kanila. Na, bang dumatung na in waktu yan in sila magpuasa na.”

In Manga Bichara Dalil hi Īsa Pasal sin Hindu' Nakauna iban sin Hindu' Ba'gu

21 (Pag'ubus nagdalil hi Īsa pasal sin panghindu' nakauna iban sin panghindu' niya.) Laung niya, “Wayruun tau in magtupak sin pīs-pīs ba'gu pa tamungun daan, sabab bang biya' hādtu in pagtupak niya, pagkungkung sin pīs-pīs ba'gu, magisi' da dayn ha tamungun iban lumaggu' pa in gisi' niya.

22 Damikkiyan, wayruun tau in lumuun sin tubig anggul (biya' tuba') amu in masi pa nagbubukal pa luluunan pais hayup amu in daan iban matugas na, sabab bang biya' hādtu in hinangun niya, in luluunan pais hayup amu in matugas na, tantu mabustak. Na, kawgun sadja in tubig anggul iban sin luluunan pais hayup. Sa' in tubig anggul amu in ba'gu subay hiluun ha luluunan pais hayup ba'gu.”

Pasal sin Adlaw Paghali-hali iban Pagpudji pa Tuhan
(Mat. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 Manjari, hambuuk adlaw, adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan sin manga Yahudi, limabay hi Īsa iban sin manga mulid niya dayn ha lawm uma. Sakali nangutul bunga sin tiyanum (biya' lupa pāy) in manga mulid niya.

24 Na, laung sin manga Parisi kan Īsa, “Uy, langgal sara' sin agama in hīnang sin manga mulid mu sabab adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan adlaw ini!”

25 Na, laung hi Īsa kanila, “Mayta', wala' niyu ka nabacha ha lawm Kitab in hīnang hi Daud ha waktu in siya iban sin manga iban niya way na kakaun nila iban hiyapdi' na tuud sila?

26 Simūd hi Daud pa lawm Bāy sin Tuhan, ampa siya kimaun sin kakaun bakas
iyungsud pa Tuhan. Dihilan niya isab in manga iban niya. Sin masa yadtu hi Abiyatar
in imam dakula' ha Bāy sin Tuhan. In hīnang nila langgal sara' sin agama, sabab
amura manga imam in makajari kumaun sin kakaun bakas iyungsud pa Tuhan.
Sagawa' minsan bihādtu in hīnang hi Daud, wala' da siya nagdusa."
27 Mahuli dayn duun, laung hi Īsa, "Piyaawn in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa
Tuhan ha hikarayaw sin mānusiya', sa' in mānusiya' piyapanjari bukun ha supaya
kabu'gatan sin pag'agad sin manga palihālan pasal sin adlaw paghali-hali pa Tuhan.
28 Na, in amu in Anak Mānusiya' amu in makapagbaya' umiyan bang unu in
mapatut hinangun ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan."

3

In Tau Nakukumay in Lima
(Mat. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

1 Na, naabut na isab hambuuk waktu in hi Īsa simūd pa lawm langgal. Sakali awn
hambuuk tau duun nakukumay in lima niya.
2 Yaun da isab in manga kaibanan tau marugal kan Īsa. Mabaya' nila lawagan hi
Īsa dusa ha supaya nila siya katuntutan. Hangkan, jiyagahan nila tuud marayaw hi
Īsa bat nila kakitaan bang pauliun hi Īsa in tau nakukumay in lima minsan adlaw
paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.
3 Na, laung hi Īsa ha tau nakukumay in lima, "Kari kaw mari pa unahan."
4 Pag'ubus ampa niya iyasubu in manga tau, laung niya, "Bang ha aturan sin sara'
agama natu' unu in patut natu' hinangun ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa
Tuhan? Huminang sin marayaw atawa makamula? Tumabang sin kabuhi' sin tau
atawa mamatay?"
Na, wala' tuud simambung minsan hangka-kabtang in manga tau.
5 Iyatud hi Īsa in manga tau iban diyugalan siya kanila, sagawa' nasusa da isab in
lawm atay niya pasal nila sabab matugas in ū nila iban sa' in pamikil nila. Pag'ubus,
laung hi Īsa ha tau nakukumay in lima, "Hunata in lima mu." Na hiyunat na sin tau
in lima niya. Na, saruun-duun dimayaw nagbalik in lima niya.
6 Na, gimuwa' in manga Parisi dayn ha lawm langgal, ampa sila magtūy nag'isun
iban sin manga tindug hi Sultan Hirud bang biya' diin in hikapatay nila kan Īsa.

Mataud Tau in Murul kan Īsa

7 Sakali minīg na hi Īsa iban sin manga mulid niya, ampa sila miyadtu pa Dagat
Jalil. Mataud tuud tau in imurul kan Īsa. In manga tau ini dayn ha Jalil, Yahudiya,
8 Awrusalam (Baytal Makdis), Idumiya, dayn ha hula' ha dapit pa subangan sin
Suba' Jurdan, iban dayn ha manga dāira sin Tirus iban Sidun. In manga tau mataud
ini miyawn kan Īsa sabab kiyasuysuyan sila pasal sin nahinang hi Īsa.
9 Landu' tuud mataud in manga tau. Hangkan nagpasakap hi Īsa kumpit ha manga
mulid niya ha supaya siya di' kara'ganan sin manga tau.
10 Mataud tau nasasakit in napauli' niya, hangkan in katān tagasakit nagtuyu' tuud
similut bat makakaput kaniya.
11 Na, bang siya kakitaan sin manga tau siyusūd saytan, magtūy magpatiligad sila
ha alupan niya ampa similawak, laung nila, "Ikaw in Anak Tuhan!"
12 Sagawa' ībut-ibutan tuud hi Īsa in manga saytan di' papagbaytaun bang hisiyu
siya.

Hangpu' Tagduwa Mulid in Pīun hi Īsa Wakil Niya
(Mat. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Na, pag'ubus yadtu timukad hi Īsa pa taas būd-būd ampa niya tiyawag in manga
tau amu in kabayaan niya paagarun kaniya. Miyawn in manga tau kaniya.
14 Pag'ubus ampa niya pinī' in hangpu' tagduwa tau hīnang manga wakil niya.
Laung niya kanila, “Kamu in napī' ku tutug magad kāku'. Kamu da isab in daakun
ku magnasīhat sin Bayta' Marayaw dayn ha Tuhan,
15 iban dihilan ta kamu kawasa magpaguwa' sin saytan dayn ha manga tau siyusūd
saytan.”
16 In manga hangpu' tagduwa mulid napī' niya, amuna hinda Simun (ngiyānan siya
hi Īsa, Pitrus),
17 hi Ya'kub iban sin taymanghud niya hi Yahiya, amu in manga anak hi Sibidi.
(Ngiyānan sila hi Īsa, Buwanirgis, in hāti niya makusug biya' dawgdug),
18 hi Andariyas, hi Pilip, hi Bartulumi, hi Matiyu, hi Tumas, hi Ya'kub, amu in anak
hi Alpa, hi Tadiyus, hi Simun, amu in bantug simulang ha pamarinta sin hula' Rūm,
19 iban hi Judas tau dayn ha Kiriyud amu in manipu kan Īsa.

Hi Īsa iban hi Bilsibul
(Mat. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

20 Pag'ubus minuwi' na hi Īsa iban sin manga mulid niya pa hulaan nila. Sakali
nagtipun na isab mawn kan Īsa in manga tau mataud. Di' na siya makaluhaya minsan
kumaun iban sin manga mulid niya.
21 Na, pagdungug sin manga mawmaas iban taymanghud hi Īsa sin kahālan niya,
miyadtu sila kumawa' kaniya, sabab laung sin manga tau in hi Īsa narupang na.
22 Lāgi', awn isab manga guru sin sara' agama, in nakalūd mawn dayn ha
Awrusalam (Baytal Makdis). Laung nila, “Siyusūd hi Īsa sin Nakura' sin manga Saytan
amu in pagngānan Bilsibul. Nakura' sin manga Saytan in nagdihil kaniya barakat
magpaguwa' sin manga saytan dayn ha manga tau siyusūd saytan.”
23 Na, hangkan tiyawag hi Īsa in manga tau piyakawn kaniya ampa niya diyalil in
bichara niya, laung niya, “Unu in karna' sin Saytan Puntukan magpaguwa' sin manga
tindug niya dayn ha manga tau siyusūd saytan? Bang bihādtu biya' da baran niya in
piyaguwa' niya.
24 Biya' da isab hantang sin hambuuk hula'. Bang in manga tau ha hambuuk hula'
nababahagi', nagdurugaing-dugaing agaran iban magbunu'-biyunui, na in hula' yan
di' lumugay kumangī' da.
25 Damikkiyan bang in maglahasiya' magsagga'-siyaggai, di' lumugay kumangī' da
sila.
26 Na, hangkan bang sawpama in Saytan Puntukan magkuntara iban sin manga
tindug niya, in kusug sin kawasa niya di' tumatas. Kumangī' siya iban duun na in
katubtuban niya.”
27 Diyalil hi Īsa in Saytan Puntukan pa hambuuk tau makusug. Laung niya, “Way
tau makasūd manglangpas pa lawm bāy sin hambuuk tau makusug bang siya di'
kahukutan naa muna.
28 “Ini in bunnal hibayta' ku kaniyu. In katān dusa iban pamung mangī' pa Tuhan
sin manga tau, ampunun da sin Tuhan.
29 Sagawa' hisiyu-siyu in mamung mangī' ha Rū sin Tuhan, di' siya ampunun sin
Tuhan sabab in dusa yan tanggungun niya sampay kasaumulan.”
30 (Hangkan namung hi Īsa sin biya' ha yan sabab awn manga kaibanan tau
namung sin siyusūd saytan hi Īsa).

In Ina' iban Manga Taymanghud hi Īsa
(Mat. 12:46-50; Lk. 8:19-21)

31 Sakali nākawn na in ina' hi Īsa iban sin manga taymanghud niya usug. Duun sila timindug ha guwa' sin bāy ampa sila nagparā lapal sin mabaya' sila dumā magkita' kan Īsa.
32 Na, mataud tuud tau in naglilingkud duun ha katilibut hi Īsa. Laung nila kan Īsa, "Tuwan, in ina' mu iban manga taymanghud mu yaun ha guwa', naglawag kaymu."
33 In sambung hi Īsa, "Bukun sadja sila yan in manga taymanghud iban ina' ku!"
34 Imatud siya pa manga tau naglilingkud ha katilibut niya ampa siya namung, laung niya, "Minsan in sila ini manga taymanghud iban ina' ku da.
35 Sabab hisiyu-siyu in magkahagad huminang sin kabayaan sin Tuhan in siya yan taymanghud ku usug-babai iban ina' ku."

4

Isturi Dalil Pasal sin Tau Nagtanum
(Mat. 13:1-9; Lk. 8:4-8)

1 Manjari, nagnasīhat na isab nagbalik hi Īsa didtu ha higad Dagat Jalil. Landu' tuud mataud tau in miyawn nagtipun dumungug sin nasīhat niya. Hangkan simakat siya pa taas kumpit asibi', ampa siya limingkud nagnasīhat. Duun in kumpit asibi' piyaantung masuuk pa hunasan ampa in manga tau duun timitindug ha higad daplakan dimurungug kaniya.
2 Na, mataud in niyasīhat niya. In pagnasīhat niya, laung niya,
3 "Dungug kamu! Awn yaun hambuuk tau nagtanum binhi' ha uma niya.
4 In kaagi niya nagtanum, siyabud niya in manga binhi'. In kaibanan binhi' nahulug pa labayan. Na, pagkawn sin manga manuk-manuk nakaun in manga binhi'.
5 In kaibanan binhi' nahulug pa lupa' mabatu iban hangkatiyu' da in lupa' niya. Na hangkaray' da timubu' in manga binhi' sabab mababaw da in lupa' niya.
6 Sakali kiyapasuan mayan sin suga, nangluyluy in tiyanum sabab bukun malawm in gamut niya.
7 In kaibanan binhi' nahulug pa lupa' tiyutubuan sin manga kasagbutan matunuk. Pagtubu' sin manga binhi' tiya'lung sin manga sagbut matunuk, hangkan wala' na namunga.
8 Ampa in kaibanan binhi' nahulug pa lupa' marayaw. Hangkan jimatu in tubu' nila iban nagbunga marayaw. In bunga sin kaibanan sarang-sarang in taud, in kaibanan mataud, ampa in kaibanan landu' tuud mataud."
9 Mahuli dayn duun, laung hi Īsa, "Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu!"

Mayta' Dalil Kaagi in Pagnasīhat hi Īsa
(Mat. 13:10-17; Lk. 8:9, 10)

10 Pag'ubus yadtu, nakaīg mayan in manga tau mataud, miyawn kaniya in hangpu' tagduwa mulid niya iban sin kaibanan tau nakarungug sin nasīhat niya. Nangasubu sila bang unu in hāti sin isturi diyalil niya.
11 Laung hi Īsa. "In kamu yan kiyarihilan na ingat iban panghāti pasal sin kahālan sin pamarinta sin Tuhan amu in bakas līlibun dayn ha pikilan sin mānusiya'. Sagawa' in kaibanan tau dugaing sila dayn kaniyu. In katān hinasīhat ku kanila dalilun ku kaagi pa manga isturi malawm in maana niya.
12 Hangkan biya' ha yan in pagnasīhat ku sabab biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, nagparman in Tuhan, amu agi,
'Minsan sila imaatud di' sila makakita',
minsan sila dimurungug di' sila makahāti,
sabab bang sila makahāti pindahun nila na in atay nila pa Tuhan ampa maampun in manga dusa nila.' "

Magpahāti hi Īsa sin Maana sin Isturi Dalil Pasal sin Tau Nagtanum (Mat. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

13 Pag'ubus laung hi Īsa kanila, “Mayta', wala' niyu pa kiyahātihan in maana sin dalilan pasal sin tau nagtanum? Tantu bang niyu yan di' kahātihan, na di' niyu da isab kahātihan in kaibanan hinasīhat ku amu in dalilun ka kaagi.

14 “Ha isturi diyalil ku, in tau nagtanum amuna in biya' sapantun tau magpamaha-layak sin Parman sin Tuhan.

15 In tau kaibanan nakarungug sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan amuna in biya' sapantun sin manga binhi' iban sin dān labayan kiyahulugan nila. Pagdungug nila na mayan sin Bayta' Marayaw, magtūy mawn in Saytan Puntukan umagaw dayn kanila sin hindu' sin Bayta' Marayaw.

16 Na, in kaibanan tau nakarungug sin Bayta' Marayaw amuna in biya' sapantun sin manga binhi' iban sin lupa' mabatu kiyahulugan nila. Pagdungug nila na mayan sin Bayta' Marayaw magtūy nila tiyayma' iban pagkūg-kuyag nila.

17 Sagawa' di' maggamut in hindu' sin Bayta' Marayaw ha lawm atay nila, iban hangkaray' da in tatasan nila. Hangkan bang sila datungan na kasusahan atawa kabinsanaan sabab sin pagtayma' nila sin hindu' sin Bayta' Marayaw, na magtūy nila butawanan in pangandul nila ha Tuhan.

18 Ampa in kaibanan tau nakarungug sin Bayta' Marayaw amuna in biya' sapantun sin manga binhi' iban sin lupa' kiyahulugan nila amu in tiyutubuan sin manga sagbut matunuk. Diyungug nila in hindu' sin Bayta' Marayaw,

19 sagawa' masi sila magsusa sin manga palihālan dī ha dunya. Malabi ha atay nila in manga alta' iban masi sila manapsu ha unu-unu katān. Na, hangkan maluppas sadja in karayawan makapabuntul sin kawl-piil nila, amu in makawa' nila dayn ha hindu' sin Bayta' Marayaw. In sila yan biya' da sapantun tiyanum di' magbunga.

20 Sagawa' in tau kaibanan nakarungug sin hindu' sin Bayta' Marayaw amuna in biya' sapantun sin manga binhi' iban sin lupa' marayaw kiyahulugan nila. Diyungug nila in hindu' sin Bayta' Marayaw iban tiyayma' nila. Hangkan sumūng in dayaw sin kawl-piil nila. In kaibanan sarang-sarang in dayaw, in kaibanan isab dumayaw tuud ampa in kaibanan landu' tuud dumayaw.”

Dalilan pasal sin Palitaan (Lk. 8:16-18)

21 Pag'ubus, nangasubu hi Īsa, laung niya, “Mayta', awn ka magdā palitaan pa lawm bilik ubus ampa niya lukuban sin pastan atawa hibutang niya pa sawm kantil? Bukun ka subay niya hibutang in palitaan pa taas sin pagbubutangan palitaan?

22 Karna' unu-unu in tiyatapuk tantu gumuwa' da iban unu-unu in līlibun tantu kaingatan da.

23 Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga niyu tuud marayaw in biyayta' ku yan kaniyu!”

24 Laung pa isab hi Īsa, “Pahūpa niyu tuud marayaw pa lawm pamikil niyu in manga diyungug niyu yan. Sabab bang kamu matuyu' tuud dumungug sin hindu', na sumūng in panghāti iban ingat niyu.

25 Karna' hisiyu-siyu in dumungug tuud marayaw sūngan sin Tuhan in panghāti niya, sagawa' hisiyu-siyu in di' dumungug marayaw minsan in maniyu'-tiyu' kahātihan niya, maīg da dayn kaniya.”

Dalilan Pasal sin Pagtubu' sin Binhi'

26 Na laung hi Īsa, “In hantang sin pamarinta sin Tuhan biya' sapantun sin kahālan sin hambuuk tau nagtanum manga binhi' ha uma niya.

27 Pag'ubus niya nagtanum, pasāran niya na in manga binhi' tumubu' isa-isa niya.
Himinang na siya sin manga hinang dugaing. Magsusūng in adlaw, in manga binhi'
tiyanum niya tumubu' iban sumulig isa-isa nila. Di' niya kaingatan bang biya' diin
in pagtubu' iban pagsulig sin manga binhi'.
28 Pasal dayn ha lupa' tumubu' in manga binhi'. Magjawm naa tagna', ampa
magburus, ubus ampa magbunga.
29 Na, bang hinug na in manga bunga, mawn na mag'ani in nagtanum sabab naabut
na in musim sin pag'ani."

Dalilan pasal sin Bigi Sibi'-sibi' Tuud
(Mat. 13:31-32, 34; Lk. 13:18-19)

30 Laung pa isab hi Īsa, "Unu in hikasali' natu' ha pamarinta sin Tuhan? Unu in
hikadalil natu' bat natu' mapapata in kahantang sin pamarinta sin Tuhan?
31 In pamarinta sin Tuhan hikadalil taniyu pa hambuuk bigi sibi'-sibi' ini
hikatanum,
32 Na di' lumugay tumubu' iban lumaggu' tuud yan dayn ha katān jambangan.
Dakula' in manga sanga niya amu in katapuan iban kapagpugaran sin manga manuk-
manuk."
33 Na, mataud ginisan dalilan biya' ha yan in kiyaisturi hi Īsa bang siya nagnasīhat
ha manga tau sin hindu' sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan. Dalilun
niya kaagi in pagnasīhat niya ha ganta' kahātihan sin manga tau.
34 Di' siya magnasīhat ha manga tau bang bukun dalil kaagi. Sagawa' bang siya
dakuman iban sin manga hangpu' tagduwa mulid niya in duun, pahātihun niya sila
sin maana sin katān isturi diyalil niya.

Kapag'agihan hi Īsa in Hangin iban Alun
(Mat. 8:23-27; Lk. 8:22-25)

35 Sakali himapun-hapun mayan sin adlaw da yadtu, laung niya ha manga mulid
niya, "Sūng kitaniyu umuntas pa hansipak hunasan."
36 Na, minīg na sila dayn ha manga tau mataud. Simakat na in manga mulid hi
Īsa pa kumpit asibi', lāgi' in hi Īsa asal duun na naglilingkud. Na, diyā nila na siya
timulak. Awn da isab kaibanan kumpit asibi' dimungan timulak kanila.
37 Pag'untas nila, bukun malugay himuyup in hangin makusug iban nag'alun na.
Nagsimpuwak in alun pa lawm kumpit nila iban agun-agun na mahipu' sin tubig in
kumpit.
38 In hi Īsa didtu ha buli' sin kumpit natutūg iban sin pag'ūan niya. Biyati' siya
sin manga mulid niya, laung nila, "Tuwan, di' ka kaw magparuli minsan kitaniyu
maabut na mapatay?"
39 Na, nagbangun hi Īsa ampa niya diyaak piyahundung in hangin. Laung
niya, "Hundung kaw!" iban laung niya ha alun, "Linaw kaw!" Na saruun-duun
himundung in hangin iban liminaw tuud in dagat.
40 Laung hi Īsa kanila, "Mayta' kamu miyuga' tuud? Mayta', masi pa wayruun
pangandul niyu pa Tuhan?"
41 Na, nahaylan tuud in manga mulid hi Īsa. Laung nila pakaniya-pakaniya, "Hisiyu
baha' tuud in tau ini? Minsan in hangin iban alun magkahagad kaniya!"

5

Pauliun hi Īsa in Tau Siyusūd Saytan
(Mat. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

1 Sakali dimatung na hi Īsa iban sin manga mulid niya pa hansipak sin Dagat Jalil,
mawn pa hula' Girasa.

2 Pagnaug na mayan hi Īsa dayn ha kumpit, biyāk siya sin hambuuk tau guwa' dayn
ha lawm kakubulan. In tau ini siyusūd saytan
3 iban naghuhula' siya ha kakubulan. Di' na tuud siya kahukutan minsan pa basi'
in hipanghukut kaniya.
4 Nakamataud na bilangguan sin manga tau in siki-lima niya, sagawa' magkabugtu'-
bugtu' niya da in bilanggu' iban pagbali'-baliun niya in manga ikang-ikang. Wayruun
tau makagapus kaniya sabab landu' tuud in kusug niya.
5 Magsāsab siya magsilawak dūm-adlaw ha kakubulan iban ha manga būd-būd,
iban panggisun niya sin manga batu in baran niya.
6 Pagkita' sin tau ini kan Īsa dayn ha kalayuan, dimagan siya madtu kan Īsa ampa
siya simujud ha alupan niya.
7-8 Laung hi Īsa kaniya, "Guwa' kaw dayn ha lawm baran sin tau ini, saytan!"
Magtūy similawak in tau siyusūd saytan, laung niya, "Unu in kabayaan mu kāku',
Īsa, amu in Anak Tuhan Mahatinggi? Pangayuun ku junjung kaymu, ayaw mu aku
binsanaa."
9 Na, iyasubu siya hi Īsa, "Hisiyu in ngān mu?"
In sambung niya, "In ngān ku hi Ibuhan sabab mataud tuud kami ini!"
10 Na, piyangayu' niya tuud jiyunjung kan Īsa bang mayan di' sila paīgun dayn ha
hula' yaun.
11 Manjari ini awn manga babuy mataud nagbabaan didtu ha pigi' būd nagkakaun.
12 Na, nangayu' junjung kan Īsa in manga saytan, laung nila "Pakadtua kami pa
manga babuy yaun. Pasūra kami pa lawm baran nila."
13 Na, diyūlan sila hi Īsa. Gimuwa' na in manga saytan dayn ha baran sin tau ampa
sila limīn pa manga babuy. Na, magtūy in manga babuy nagbaan-baan limungtud
dimagan dayn ha pangpang pa baba'. Nakatūy sila pa lawm dagat iban nalu'mus sila
katān, awn manga kulang labi duwa ngaibu.
14 Manjari, in manga tau nag'iipat sin manga babuy magtūy dimagan madtu pa
dāira iban pa kagimbahan nanuysuy ha manga tau pasal sin kīta' nila. Na, miyadtu
in manga tau nyimata' sin suysuy diyungug nila.
15 Pagdatung nila mawn kan Īsa, kīta' nila in tau amu in bakas siyusūd sin saytan
hangka-panji duun naglilingkud iban pagtamung marayaw. Kiyaulian iban ha lawm
sayu na siya. Na, miyuga' in tau katān.
16 Na, in manga tau amu in duun nakakita' nanuysuy na ha manga tau sin nahinang
hi Īsa ha tau siyusūd sin manga saytan iban pasal sin manga babuy.
17 Na, pag'ingat sin manga tau sin biya' hādtu, piyangayu' nila kan Īsa sin subay
siya mīg dayn ha hula' nila.
18 Sakali sūng mayan hi Īsa sumakat pa kumpit asibi', nangayu' junjung kan Īsa in
tau bakas siyusūd sin manga saytan, laung niya, "Tuwan, paagara aku kaymu."
19 Sagawa' di' siya paagarun hi Īsa. Gām mayan laung hi Īsa kaniya, "Uwi' na kaw
madtu pa manga lahasiya' mu iban baytai sila pasal sin nahinang sin Panghu' kaymu
iban sin luuy niya kaymu."
20 Na, minīg na in tau yaun, ampa niya liyatag siyuysuyan in manga tau ha hula'
pagngānan Hangpu' Lungsud sin nahinang hi Īsa kaniya. Na, nahaylan in tau katān
nakarungug sin suysuy niya.

Mabuhi' in Bata' Babai Patay iban Kaulian in Babai Tagasakit
(Mat. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Manjari, imuntas na isab nagbalik hinda Īsa pa hansipak sin Dagat Jalil.
Pagdatung nila, mataud tau in miyawn nagtipun ha katilibut hi Īsa.

22 Ha sa'bu niya duun, nākawn hi Jayrus, hambuuk nakura' sin langgal sin manga
Yahudi. Pagkita' niya kan Īsa, magtūy siya simujud pa tungud siki hi Īsa.
23 Pag'ubus, ampa siya nangayu' junjung kan Īsa, laung niya, “Tuwan, in anak ku
babai dāga-rāga nagdarā na napas. Andu', kari kaw agad kāku' pa bāy ampa mu
siya kumpiti bat siya dumayaw iban mabuhi'.”
24 Na, miyagad na hi Īsa kaniya. Mataud tuud tau in miyamagad kan Īsa iban
naggigipit siya iban sin manga tau ha katilibut niya.
25 Sakali awn dimungan kanila hambuuk babai nasasakit pagguwaan dugu',
hangpu' tagduwa tahun na in lugay niya.
26 Mataud na mangungubat in nakaubat kaniya iban naubus na in pilak niya
piyagpaubat, sagawa' wala' da siya imuli'. Gām mayan magsusūng in sakit niya.
27 Sakali nakarungug siya manga suysuy pasal hi Īsa. Hangkan, limamugay siya ha
manga tau mataud imurul kan Īsa ampa siya simuuk pa taykud hi Īsa.
28 Laung niya ha lawm atay niya, “Bang ku sadja kakamputan in juba niya, kaulian
na in sakit ku.”
29 Nakasuuk mayan siya kan Īsa, kiyamputan niya na in juba hi Īsa. Na, saruun-
duun himundung in pagguwa' sin dugu' niya iban kiyananaman niya na sin kiyaulian
na siya dayn ha sakit niya.
30 Na, magtūy isab kiyaingatan hi Īsa sin awn kiyaulian dayn ha kusug sin barakat
niya magpauli' ha tagasakit. Hangkan, himundung siya ampa himarap pa ulihan.
Laung niya, “Hisiyu in kimaput sin juba ku?”
31 Laung sin manga mulid niya, “Inday Tuwan. Kīta' mu na in taud sin tau yan
naggigipit iban ikaw, biya' diin in kaingat namu' bang hisiyu in kimaput sin juba
mu?”
32 Sagawa' nanghinghing hi Īsa bat niya kaingatan bang hisiyu in kimaput sin juba
niya.
33 Na, in babai namidpid sin buga' sabab kiyaingatan niya na in kimugdan kaniya.
Hangkan, miyadtu siya simujud pa tungud siki hi Īsa ampa siya namayta' sin
kasabunnalan tuud.
34 Laung hi Īsa kaniya, “Inda', in kusug sin parachaya iban pangandul mu amu in
nakauli' kaymu. Pataptapa na in lawm atay mu. In sakit mu uli' na tuud.”
35 Ha sa'bu hi Īsa namimichara ha babai yaun, awn nākawn manga tau dayn ha bāy
hi Jayrus, amu in nakura' sin langgal. Laung nila kan Jayrus, “In anak mu miyatay
na. Ayaw mu na paluuga madtu in Tuwan Guru.”
36 Sagawa' wala' hi Īsa nag'asip sin bichara nila. Gām mayan laung niya kan Jayrus,
“Ayaw kaw masusa. Pagparachaya sadja kaw.”
37 Na, wala' na piyaagad hi Īsa in manga tau kanila, luwal da hinda Pitrus iban sin
duwa magtaymanghud hi Ya'kub kay Yahiya.
38 Pagdatung nila pa bāy hi Jayrus, kīta' hi Īsa sin nahiluhala' in manga tau iban
diyungug niya na in pagtangis iban pagmatay sin manga tau.
39 Simūd siya pa lawm bāy ampa siya namichara, laung niya, “Mayta' kamu
nahiluhala' iban nagtangis? In bata' wala' miyatay, sagawa' natūg sadja siya.”
40 Na, piyagkatawahan siya sin manga tau, sabab sin bichara niya. Sakali piyaguwa'
niya in manga tau. Ubus ampa niya diyā in ina' ama' sin bata' iban sin tū mulid niya
pa lawm bilik kiyabubutangan sin bata' babai.
41 Pag'ubus, ampa niya kiyamputan in lima sin bata' iban namung siya ha bahasa
nila, laung niya, *“Talita kumi.”* In hāti niya, *“Inda', bangun na kaw!”*
42 Na, magtūy nagbangun in bata' babai iban miyanaw na ha lawm bāy. (In umul
sin bata' babai hangpu' tagduwa tahun.) Na, nahaylan tuud in manga nakakita' ha
ini.

43 Sagawa' ībut-ibutan tuud sila hi Īsa di' pabaytaan minsan kansiyu pasal sin
nahinang niya ha bata' babai. Iban biyaytaan niya sila paparihilan kakaun in bata'.

6

Siyulak sin Manga Tau Nasarit hi Īsa
(Mat. 13:53-58; Lk. 4:16-30)

1 Pag'ubus yadtu minīg na hi Īsa dayn ha hula' yaun, ampa siya nagbalik madtu
pa kawman luggiya' hulaan niya. Miyagad isab in manga mulid niya kaniya.
2 Sakali, pag'abut adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan,
timagna' na hi Īsa nagnasīhat didtu ha langgal. Mataud tau duun in nahaylan
pagdungug nila sin pagnasīhat niya. Laung sin pakaniya-pakaniya, "Hawnu niya
baha' nakawa' in katān ingat niya yan? Unu baha' in barakat niya yan? Iban biya'
diin in kahinang niya sin manga mu'jijat yan?
3 Bukun ka in siya hambuuk karpintiru, amu in anak hi Mariyam iban taymanghud
hinda Ya'kub, Yusup, Jahud iban Simun? Bukun ka in manga taymanghud niya babai
yari hangka-lūngan taniyu?" Na, siyulak siya sin manga tau Nasarit.
4 Laung hi Īsa kanila, "In hambuuk nabi liyalaggu' hawnu-hawnu hula'! Sagawa'
ha luggiya' hula' niya di' siya lagguun iban in manga lahasiya' iban sin manga tau
hangka-kawman niya di' manglaggu' kaniya."
5 Na, wayruun unu-unu mu'jijat in nahinang hi Īsa duun ha Nasarit, luwal da
napauli' niya in manga tau tagasakit kiyaputan niya, sagawa' hangkatiyu' da.
6 Landu' tuud nainu-inu hi Īsa bang mayta' wayruun pangandul kaniya sin manga
tau duun.

Daakun na hi Īsa Magnasīhat in Hangpu' Tagduwa Mulid Niya
(Mat. 10:5-15; Lk. 9:1-6)

Pag'ubus yadtu miyadtu na hi Īsa pa kakawm-kawman nagnasīhat ha manga tau.
7 Sakali tiyawag niya in hangpu' tagduwa mulid niya, ampa niya piyapanaw duwa-
ruwa papagnasīhatun pa kahula'-hulaan. Dīhilan niya sila kawasa makapag'agi ha
manga saytan.
8 Iban biyaytaan niya sila, laung niya, "Ha panaw niyu ini ayaw kamu magdā unu-
unu luwal da manga tungkud niyu. Ayaw kamu magdā kakaun, pagluluunan sin
kapanyapan niyu, iban sīn ha lawm sabitan niyu.
9 Makajari kamu magtawmpa' sagawa' ayaw kamu magdā badju' dugaing dayn sin
ha baran niyu."
10 Iban laung pa isab hi Īsa kanila, "Hawnu-hawnu na mān bāy kakadtuan niyu,
bang marayaw in pag'asip kaniyu, duun na kamu hanti' ha salugay niyu duun ha
hula' yan.
11 Na, bang kamu mākawn pa hula' sin manga tau amu in di' mag'asip kaniyu
atawa di' dumungug kaniyu, īg kamu dayn duun. Iban pag'īg niyu paspasi niyu in
bagunbun dayn ha siki niyu (ha supaya mapakita' niyu in tanda' sin di' sila tūpun
parulihun niyu)."
12 Na, miyanaw na in manga mulid niya, ampa nagnasīhat ha manga tau sin subay
sila magtawbat na sin manga dusa nila.
13 Mataud manga saytan in napaguwa' nila dayn ha baran sin manga tau siyusūd
saytan iban mataud tau nasasakit in siyapuhan nila sin lana amu in kiyaulian nila.

Punggulan ū hi Yahiya Mangliligu'
(Mat. 14:1-12; Lk. 9:7-9)

14 Manjari kiyarungugan hi Sultan Hirud in katān nahinang hi Īsa sabab simaplag
na in suysuy pasal sin kabantugan niya. In manga kaibanan tau nagtukud-tukud

na bang hisiyu hi Īsa. Laung sin kaibanan tau, “Nabuhi' na nagbalik hi Yahiya Mangliligu'. Hangkan sa in tau yan tagabarakat huminang sin manga mu'jijat yan.”
15 Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Hi Ilyas in tau yan amu in nabi sin timpu nakauna.” Laung isab sin kaibanan, “Hambuuk nabi in tau yan, biya' sin manga nabi sin masa nakauna.”
16 Pagdungug hi Hirud sin manga suysuy, laung niya, “Hi Yahiya Mangliligu' in tau yan. Bakas ku piyapunggulan in ū niya, sagawa' nabuhi' siya nagbalik.”
17 Karna' biya' ha ini in isturi pasal sin pagpatay kan Yahiya. Iyasawa hi Hirud hi Hirudiya, amu in asawa sin taymanghud niya hi Pilip. Liyāngan siya hi Yahiya sin pag'asawa niya kan Hirudiya, hangkan piyasaggaw niya hi Yahiya, piyahukutan ampa piyajīl.
18 Karna' daran in pagbayta' hi Yahiya kan Hirud, laung niya, “Bukun mapatut asawahun mu in asawa sin taymanghud mu, hi Pilip.”
19 Hangkan, dimugal hi Hirudiya kan Yahiya iban mabaya' niya hipapatay hi Yahiya, sagawa' di' niya mahinang sabab di' mabaya' hi Hirud hipapatay hi Yahiya.
20 Karna' malaggu' in pag'addat hi Hirud kan Yahiya pasal kiyaingatan niya sin in hi Yahiya tau marayaw iban suchi. Hangkan iyayaran niya hi Yahiya dayn ha kamulahan. Mabaya' siya magdungug sin manga bichara hi Yahiya, sagawa' sumigpit tuud in pamikil niya bang niya karungugan na.
21 Sakali naawn in waktu marayaw makapamaws hi Hirudiya kan Yahiya. Karna' dimatung mayan in adlaw bakas kapag'anak kan Hirud, nagpajamu siya ha manga katān wajil niya, ha manga nakura' sin manga sundalu iban ha manga tau barkanan ha Jalil.
22 Sakali in anak hi Hirudiya budjang miyawn nagbayla pa pagjamuhan. Kiyasulutan tuud hi Hirud iban sin manga luruk sin pagbayla niya. Hangkan laung sin sultan ha budjang, “Sukat kaw sin unu-unu kabayaan mu, hirihil ku kaymu.”
23 Lāgi', simapa tuud siya ha budjang, laung niya, “Tantu hirihil ku tuud kaymu minsan unu in pangayuun mu, minsan in hangtunga' sin alta' ku.”
24 Na, miyadtu in budjang nangasubu ha ina' niya kan Hirudiya laung niya, “Unu in pangayuun ku ha sultan?”
In sambung sin ina' niya, “Pangayua in ū hi Yahiya Mangliligu'.”
25 Na, nag'ūs-'ūs nagbalik in budjang madtu pa sultan ampa siya nangayu', laung niya, “In kabayaan ku hirihil mu kāku' bihaun in ū hi Yahiya Mangliligu'. Pabutangan ha talam!”
26 Pagdungug sin sultan, nasusa tuud siya. Sagawa' pagga siya nakajanji' ha budjang ha alupan sin manga tau luruk, na di' niya na mabawi' in kiyabichara niya kaniya.
27 Hangkan, magtūy in sultan nagdaak ha hambuuk sundalu jaga hipaparā mawn kaniya in ū hi Yahiya. Na, miyadtu na pa jīl in sundalu jaga ampa piyunggulan in ū hi Yahiya.
28 Pag'ubus ampa niya biyutang in ū ha talam ampa diyā madtu pa budjang. Diyā isab sin budjang in ū madtu pa ina' niya.
29 Na, diyungug mayan sin manga mulid hi Yahiya in pasal ini, miyadtu sila kimawa' sin bangkay hi Yahiya ampa nila kiyubul. Na, amu yan in suysuy pasal sin kamatay hi Yahiya Mangliligu'.

Pakaunun hi Īsa in Lima Ngaibu Tau
(Mat. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Yh. 6:1-14)

30 Manjari, nakauwi' na in manga mulid kiyawakilan hi Īsa dayn ha pagnasīhatan nila. Miyawn sila nagtipun kan Īsa ampa sila namayta' sin katān nahinang iban kiyahindu' nila ha manga tau.

31 Na, landu' tuud mataud tau in magkadtu-kari kimita' kan Īsa, hangkan di' minsan
makaluhaya kumaun hi Īsa iban sin manga mulid niya. Na, hangkan laung hi Īsa ha
manga mulid niya, “Sūng kitaniyu pa lugal wayruun makasasaw kātu'niyu bat kamu
makapaghali-hali.”
32 Na, miyadtu na sila nagkumpit harap pa hula' wayruun tau naghuhula'.
33 Sagawa' mataud tau in nakakita' sin pagtulak nila iban magtūy sila kiyakilāhan
sin manga tau. Na, in manga tau dayn ha kadāirahan katān imūs'-ūs imurul
nagpanaw sadja madtu pa hula' kadtuun hinda Īsa. Na, dimatung sila madtu muna
dayn kan Īsa iban sin manga mulid niya.
34 Pagnaug hi Īsa dayn ha kumpit asibi', kīta' niya in manga tau mataud. Limuuy
tuud siya pagkita' niya ha manga tau sabab biya' sila sapantun manga bili-bili
wayruun mag'iipat kanila. Na, nagnasīhat na hi Īsa kanila iban mataud in niyasīhat
niya.
35 Pagga sin himapun na tuud, miyawn na in manga mulid niya kaniya, laung nila,
“Tuwan, masuuk na marūm in hula' ampa in hula' ini wayruun tau naghuhula' dī.
36 Marayaw pa pakadtuun mu in manga tau ini pa manga lūngan iban pa manga
bāy sin manga mag'uuma amu in masuuk mari bat sila makapamī sin kakaun nila.”
37 Sagawa' in sambung hi Īsa, laung niya, “Kamu na in dumihil kakaun kanila.”
Laung nila, “Uy, na biya' diin yan? Ha banus sin tau yan subay harga' walu bulan
gadji in hipamī sin kakaun hipakaun kanila.”
38 Na, laung hi Īsa kanila, “Pila in taud sin tinapay diyarā niyu? Kitaa niyu madtu.”
Na, pagkita' nila, laung nila, “Awn lima tinapay iban duwa ista'.”
39 Pag'ubus biyaytaan hi Īsa in manga mulid niya papalingkurun in manga tau
katān, papagtumpuk-tumpukun ha kabaylihan.
40 Hangkan limingkud na in manga tau, nagtumpuk-tumpuk hanggatus-hanggatus
iban kay'man-kay'man.
41 Na, kiyawa' na hi Īsa in lima tinapay iban sin duwa ista', ampa siya himangad pa
taas langit nagsarang-sukul pa Tuhan. Pag'ubus, ampa niya piyag'utud-utud in manga
tinapay, diyuhal pa manga mulid niya ampa piyarihil pa manga tau. Piyagbahagi'-
bahagi' niya da isab in duwa ista' ha manga tau katān.
42 Na, nakakaun in tau katān iban kiyansuban sila.
43 Pag'ubus sin manga tau nagkaun, tīpun sin manga mulid hi Īsa in nakapin
kakaun iban ista'. Nakahipu' sila hangpu' tagduwa ambung.
44 Na, in taud sin tau kimaun, in manga usug sadja, awn lima ngaibu.

Manaw hi Īsa ha Babaw Dagat
(Mat. 14:22-33; Yh. 6:15-21)

45 Pag'ubus yadtu magtūy piyasakat hi Īsa in manga mulid niya pa taas kumpit
asibi', paunahun dayn kaniya madtu pa Bitsayda, ha hansipak sin dagat. Dimuun
naa siya nagpauwi' ha manga tau mataud.
46 Napauwi' niya mayan in manga tau, miyadtu hi Īsa pa taas būd-būd nangarap
pa Tuhan.
47 Narūm mayan nakaabut na in manga mulid hi Īsa pa gi'tungan sin dagat. Ampa
in hi Īsa duun isa-isa niya ha ginlupaan.
48 Sakali kīta' hi Īsa kiyahunitan nagdayung in manga mulid niya sabab
simasangsang sila sin hangin. Na, subu-subu pa tuud ha ūt sin lisag tū iban lisag
unum, miyanaw hi Īsa ha babaw dagat harap madtu pa manga mulid niya. Ambaya'
niya sila labayan,

49 sagawa' kīta' siya sin manga mulid niya nagpapanaw ha babaw dagat. Na, similawak sin buga' in manga mulid niya sabab in pangannal nila lutaw in kīta' nila.
50 Similawak tuud sila katān pagkita' nila kaniya sabab landu' tuud sila miyuga'.
Sagawa' magtūy hi Īsa namung kanila, laung niya, “Pataptapa niyu in atay niyu. Aku sa ini, hangkan ayaw kamu mabuga'.”
51 Pag'ubus simakat siya pa kumpit sarta' himundung na in hangin. Nahaylan tuud in manga mulid niya kaniya.
52 Karna' di' nila pa kaingatan bang hisiyu tuud hi Īsa minsan nila bakas na kīta' bang biya' diin in pagpakaun hi Īsa ha manga tau. Di' maabut sin pikilan nila in kīta' nila.

Pauliun hi Īsa in Manga Tagasakit ha Ginnisarit
(Mat. 14:34-36)

53 Manjari limanjal na sila pa hansipak sin dagat. Duun sila dimunggu' ha kawman sin Ginnisarit.
54 Pagnaug nila dayn ha kumpit, magtūy kiyakilāhan sin manga tau hi Īsa.
55 Hangkan in manga tau katān dayn ha pangdaig sin hula' yaun nag'ūs-ūs miyawn kan Īsa nagdarā sin manga nasasakit amu in nagkukulang ha kulangan nila. Dāhun nila in manga nasasakit madtu kan Īsa minsan hawnu-hawnu hi Īsa.
56 Iban pakain-pakain na mayan hi Īsa madtu, pa kawman atawa pa manga dāira atawa pa kagimbahan, dāhun sin manga tau in manga nasasakit madtu pa tabu' ampa nila junjungan kan Īsa bang mayan pakaputun niya in manga nasasakit minsan dakuman duhul sin juba niya. Na, in katān tau nakakaput sin juba niya kiyaulian.

7

Unu in Marayaw Bawgbugan, Biatan sin tau atawa Daakan sin Tuhan?
(Mat. 15:1-9)

1 Manjari, in manga Parisi iban manga guru sin sara' agama amu in nakalūd dayn ha dāira Awrusalam (Baytal Makdis) miyawn nagtipun kan Īsa.
2 Sakali, kīta' nila in kaibanan manga mulid hi Īsa nagkakaun, ampa wala' nakapanghugas tuud marayaw sin manga lima nila biya' kaagi sin addat sin manga Yahudi magsuchi sin lima nila bang sila kumaun.
3 Karna' in addat sin manga katān Yahudi labi awla na in manga Parisi di' sila kumaun bang nila di' masuchi naa muna in manga lima nila. Iyaagad nila tuud marayaw in manga biatan sin kamaasan nila.
4 Iban di' sila kumaun sin unu-unu dayn ha tabu' bang di' kahugasan naa muna biya' sin kaagi nila maghugas. Iban iyaagad nila tuud marayaw in manga katān hindu' daakan sin kamaasan nila biya' na sin kaagi sin paghugas marayaw sin manga sawan, sili', iban sin manga paglulutuan tumbaga.
5 Hangkan, pagkita' sin manga Parisi iban sin manga guru sin sara' agama ha manga mulid hi Īsa nagkakaun ha wala' makapagsuchi sin manga lima nila, iyasubu nila hi Īsa, laung nila, “Mayta' in manga mulid mu di' magkahagad sin manga biatan sin manga kamaasan natu'? Magkaun sadja sila minsan wala' nakapanghugas tuud marayaw sin manga lima nila.”
6 In sambung hi Īsa kanila, “In kamu yan magpabaw'-baw' sadja miyamagad ha daakan sin Tuhan! Sagawa' in ha lawm atay niyu di' magkugdan iban sin manga bichara niyu. Kiyugdan tuud kamu sin kiyabayta' hi Isayas ha lawm Kitab, amu agi sin Tuhan,
‘Liyalaggu' aku sin manga tau sin lapal-kabtangan nila,

sagawa' malayu' aku dayn ha lawm atay nila.
7 Way da pūs nila magpudji kāku'
sabab hibayta' nila sin in hindu' nila daakan dayn kāku',
sagawa' in kasabunnalan niya hinang-hinang nila sadja in hindu' yan.' "
8 "Na, biya' ha yan tuud in kamu," laung hi Īsa. "Wala' niyu na iyagad in daakan sin Tuhan, sagawa' amu in kiyahagad niyu in manga daakan sin pagkahi niyu mānusiya'."
9 Laung pa isab hi Īsa, "Mapanday tuud kamu huminang sin dān hikasulak niyu in daakan sin Tuhan ha supaya niyu kabawgbugan in manga hindu' biatan sin kamaasan niyu.
10 Karna'," laung hi Īsa, "Nagparman in Tuhan, piyanaug niya dayn kan Musa, amu agi, 'Pag'addati niyu in ina' ama' niyu,' iban, 'Hisiyu-siyu in manukna' ha ama' atawa ina' niya subay patayun.'
11 Sagawa' dugaing in hīndu' niyu ha manga tau. Laung niyu, bang in hambuuk tau awn hipanabang niya ha maas niya, sagawa' imiyan siya sin in tabang niya kanila hiungsud niya na kulban, (hāti niya kiyaungsud na pa Tuhan),
12 na in yan makajari, minsan siya di' na tumabang ha ina'-ama' niya.
13 Na, in hindu' biatan sin kamaasan niyu biya' ha yan amu in hīndu' niyu isab ha manga tau," laung hi Īsa, "amuna in nakapalayu' ha manga tau dayn ha Parman sin Tuhan. Lāgi', bukun sadja yan in nahinang niyu. Mataud pa dugaing nahinang niyu amu in nakalanggal ha daakan sin Tuhan."

In Manga Mahinang Dusa sin Tau
(Mat. 15:10-20)

14 Pag'ubus tiyawag nagbalik hi Īsa in tau mataud mawn kaniya ampa siya namung kanila, laung niya, "In kamu katān, dungug kamu sin hindu' ku iban hātiha niyu tuud.
15 In unu-unu kakaun makasūd pa lawm baran sin tau di' makasammal kaniya, sagawa' in manga unu-unu mangī' guwa' dayn ha lawm simud sin tau amu in makasammal kaniya.
16 Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu!"
17 Na, pag'īg hi Īsa dayn ha manga tau mataud miyadtu siya pa hambuuk bāy. Duun mayan siya ha lawm bāy, iyasubu siya sin manga mulid niya pasal sin hindu' diyalil niya.
18 Laung hi Īsa kanila, "Bat biya' da isab kamu sin kaibanan tau masi pa wayruun panghāti. Mayta', di' niyu kaingatan sin in unu-unu kakaun makasūd pa lawm baran sin tau di' yan makasammal kaniya.
19 Sabab in kakaun yan di' sumūd pa lawm atay niya sagawa' pa lawm tiyan niya, iban pag'ubus gumuwa' da yan dayn ha lawm baran niya." (Dayn ha bichara hi Īsa yan, piyahāti niya sin in katān kakaun halal iban wayruun kakaun in haram.)
20 Iban laung pa isab hi Īsa, "In unu-unu mangī' gumuwa' dayn ha lawm atay sin tau amu in makasammal kaniya mahinang niya dusa.
21 Karna' dayn ha lawm atay sin tau gumuwa' in manga unu-unu mangī' amu in makarā kaniya huminang maasihat, manakaw, mamunu',
22 magjina, magnapsu sin unu-unu sin kaibanan, maghinang sin unu-unu katān mangī', mangakkal ha pagkahi, magbais, mangabughu', manglimut, magtaas atay iban magkarupangan.
23 In manga katān hinang mangī' yan guwa' dayn ha lawm pikilan sin tau iban amu yan in makasammal, mahinang niya dusa."

In Pangandul sin Hambuuk Babai kan Īsa
(Mat. 15:21-28)

24 Pag'ubus minīg na hi Īsa, ampa siya limanjal dayn didtu pa hula' ha tungud
sin dāira Tirus. Miyadtu siya pa hambuuk bāy iban in kabayaan niya wayruun
makaingat sin yaun siya duun. Sagawa' di' da siya makatapuk dayn ha manga tau.
25 Awn hambuuk babai amu in tagaanak babai siyusūd saytan in nakarungug pasal
hi Īsa. Na, magtūy siya simujud pa alupan hi Īsa.
26 In babai ini bangsa Piniki dayn ha hula' Siriya iban bukun siya Yahudi.
Piyangayu' niya junjung kan Īsa papaguwaun in saytan dayn ha lawm baran sin
anak niya babai.
27 Sagawa' diyalil hi Īsa in sambung niya laung niya, "Subay pakaunun naa muna in
manga bata'-bata'. Bukun patut in kakaun sin manga bata'-bata' hipakaun pa manga
iru' ipatan."
28 "Bunnal in bichara mu yan, Tuwan," laung sin babai, "sagawa' minsan in manga
iru' ipatan ha sawm lamisahan kumaun da sin manga kakaun matanak dayn ha
kakaun sin manga bata'-bata'."
29 Na laung hi Īsa kaniya, "Dayn ha sabab sin pamung mu yan, kiyaulian na in
anak mu. Uwi' na kaw. Naīg na in saytan dayn ha lawm baran sin anak mu!"
30 Na, minuwi' na in babai. Pag'uwi' niya, kīta' niya in anak niya nagkukulang ha
kulangan iban kiyaulian na. Naīg na in saytan dayn ha lawm baran niya.

Pauliun hi Īsa in Tau Bisu iban Umaw

31 Manjari, dayn ha dāira Tirus nagbalik na hi Īsa pa Dagat Jalil. Limabay siya dayn
ha Sidun iban dayn ha hula' pagngānan Hangpu' Dāira.
32 Dimatung mayan siya madtu, awn manga tau miyawn kaniya nagdarā hambuuk
tau bisu iban umaw. Nangayu' sila junjung kan Īsa bang mayan kaputan niya in tau
ini.
33 Na, diyā hi Īsa limawak in tau bisu iban umaw dayn ha manga tau mataud ampa
niya kiyamputan in lungag taynga sin tau iban piyahiran niya sin lura' niya in dila'
sin tau ini.
34 Pag'ubus ampa hi Īsa himangad pa langit, ampa siya nimapas dakula'. Laung
niya ha tau umaw-bisu, *"Ippata,"* in hāti niya *"Maukab na."*
35 Na, saruun-duun nakarungug na in tau bisu iban gimaan na in dila' niya sarta'
mahantap na siya magbichara.
36 Pag'ubus ampa ībut-ibutan hi Īsa in manga tau, di' pabaytaun minsan kansiyu
pasal sin nahinang niya. Sagawa' iyampa na sila liyāng, iyampa na sila nagsuysuy
pasal sin nahinang niya.
37 Na, in tau katān nakarungug sin suysuy ini nahaylan tuud. Laung nila, "Uy,
landu' tuud marayaw in katān nahinang niya. Minsan in bisu maparungug niya iban
umaw mapabichara niya."

8

Pakaunun hi Īsa in Upat Ngaibu Tau
(Mat. 15:32-39)

1 Pag'ubus, bukun malugay hambuuk adlaw nagtipun nagbalik mawn kan Īsa in
manga tau mataud. Sakali pagga wayruun na kakaun sin manga tau, tiyawag hi Īsa
in manga mulid niya iban laung niya kanila,
2 "Maluuy aku ha manga tau ini sabab awn na tūy adlaw sila ini miyamagad kāku',
ampa bihaun wayruun makaun nila.
3 Bang ku sila pauwiun hiyahapdi', na punungun sila ha dān, sabab in kaibanan
kanila malayu' in uwian."

4 Laung sin manga mulid niya, “Ay kaw naa, Tuwan, hariin kitaniyu kumawa'
kakaun makainihan hipakaun ha manga tau mataud ini sin wayruun tau naghuhula'
ha hula' ini?”
5 “Pila in taud sin tinapay diyarā niyu?” laung hi Īsa.
“Pitu,” in sambung sin manga mulid niya.
6 Na, īyan hi Īsa in manga tau mataud papalingkurun ha lupa'. Pag'ubus ampa niya
kiyawa' in pitu tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Ubus niya piyag'utud-
utud in tinapay, diyuhal niya pa manga mulid niya ampa piyarihil pa manga tau. Na,
dīhil na sin manga mulid niya in tinapay pa manga tau.
7 Awn da isab hangkatiyu' ista' asibi' diyarā sin manga mulid hi Īsa. Pag'ubus hi Īsa
nagsarang-sukul pa Tuhan, diyuhal niya isab in ista' pa manga mulid niya hipaparihil
ha manga tau.
8 Na, nakakaun in tau katān iban kiyansuban sila. Awn manga upat ngaibu tau in
nakakaun.
9 Pag'ubus sin manga tau nagkaun, tīpun sin manga mulid hi Īsa in manga kakaun
nakapin. Nakahipu' sila pitu ambung. Sakali piyauwi' na hi Īsa in manga tau,
10 ubus ampa siya magtūy simakat pa kumpit asibi' iban sin manga mulid niya.
Timulak sila madtu pa hula' Dalmanuta.

Mabaya' Kumita' Tanda' sin Barakat hi Īsa in Manga Parisi (Mat. 16:1-4)

11 Pagdatung hinda Īsa pa Dalmanuta, miyawn in manga Parisi kan Īsa dimā kaniya
magsual. Mabaya' nila sulayan in barakat hi Īsa. Hangkan, nangayu' sila kumita'
hambuuk mu'jijat dayn kan Īsa bat awn tanda' kakitaan nila sin bunnal tuud naraak
siya sin Tuhan.
12 Na, nimapas hi Īsa dakula' sabab masimbul in lawm atay niya ampa siya namung
ha manga Parisi, laung niya, “Mayta' in manga tau sin masa ini mabaya' kumita'
mu'jijat? Sā' tuud in pikilan sin manga tau ini. Na, baytaan ta kamu sin mattan. Di'
ku pakitaun mu'jijat in manga tau sin masa ini.”
13 Na, minīg na hi Īsa dayn kanila, ampa siya nagbalik pa kumpit iban sin manga
mulid niya. Imuntas sila pa hansipak sin dagat.

Pahalliun hi Īsa in Manga Mulid niya dayn ha Hindu' sin manga Parisi iban hi Hirud (Mat. 16:5-12)

14 Manjari, kiyalupahan sin manga mulid hi Īsa magdā kakaun. Amura in diyarā
nila in hambuuk tinapay duun ha kumpit.
15 Sakali laung hi Īsa kanila, “Kamaya'-maya' da kamu iban halli' kamu dayn ha
pasulig sin tinapay sin manga Parisi iban hi Hirud.”
16 Na, nag'inu-inu nagbichara pakaniya-pakaniya in manga mulid niya bang mayta'
siya namung biya' hādtu. Laung nila “Maray' hangkan siya namung biya' hādtu
sabab wala' kitaniyu nagdā tinapay kakaun taniyu.”
17 Na, kiyaingatan hi Īsa bang unu in piyagginggungan nila. Hangkan laung niya
kanila, “Mayta' kamu magsusa pasal sin wayruun kakaun? Mayta' masi namān kamu
di' makaingat atawa di' makahāti? Mayta' pupud na in pikilan niyu?
18 Taga mata sa kamu, na mayta' kamu di' makakita'? Taga taynga sa kamu, na
mayta' kamu di' makarungug? Di' niyu ka katumtuman
19 in waktu piyagbahagi'-bahagi' ku in lima tinapay piyakaun ku ha lima ngaibu
tau? Pila in natipun niyu ambung hipu' sin kakaun kapin pag'ubus sin manga tau
nagkaun?”
“Hangpu' tagduwa,” in sambung sin manga mulid niya.

20 “Iban ha waktu piyag'utud-utud ku in pitu tinapay piyakaun ha upat ngaibu tau,”
laung hi Īsa, “pila in natipun niyu ambung hipu' sin kakaun kapin?”
“Pitu,” in sambung sin manga mulid niya.
21 “Na, di' pa ka kamu makahāti sin bukun pasal kakaun in piyagbichara ku?”
laung hi Īsa ha manga mulid niya.

Mapakita' hi Īsa in Tau Buta

22 Sakali dimatung mayan hinda Īsa pa Bitsayda, awn hambuuk tau buta diyā mawn
kaniya sin manga tau. Piyangayu' nila junjung kan Īsa pakumpitan kaniya in tau
buta.
23 Na, kiyumpitan hi Īsa in tau buta ampa niya iyambit diyā gimuwa' dayn ha
kawman yaun. Pag'ubus ampa niya liyuraan in mata sin tau buta. Biyutang niya in
lima niya pa mata sin buta ubus ampa niya iyasubu, laung niya, “Awn na kakitaan
mu?”
24 Sakali biyantang sin tau buta in pangatud niya pa unahan. Laung niya, “Huun,
kakitaan ku in manga tau nagpapanaw, sa' biya' sila lupa manga kahuy.”
25 Na, biyutang hi Īsa nagbalik in lima niya pa mata sin tau buta. Imatud in tau
buta sarta' nagbalik na in pangita' niya iban kakitaan niya na marayaw in unu-unu
katān.
26 Na, piyauwi' na hi Īsa in tau buta sa' īyan niya, laung niya, “Ayaw na kaw
humapit dayn ha kawman yan mamayta' ha manga tau sin makakita' na kaw.”

In Pamung hi Pitrus Pasal hi Īsa
(Mat. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Manjari, limanjal na hi Īsa iban sin manga mulid niya pa manga kawman masuuk
pa hula' Sisariya Pilipi. Ha sa'bu nila miyamanaw, iyasubu hi Īsa in manga mulid
niya, laung niya, “Bang ha bichara sin manga tau, hisiyu kunu' aku?”
28 Na, laung sin manga mulid niya kaniya, “Laung sin kaibanan tau ikaw kunu'
hi Yahiya Mangliligu'. Laung isab sin kaibanan ikaw kunu' hi Ilyas, ampa isab in
kaibanan laung nila hambuuk kaw kunu' nabi sin masa nakauna yadtu amu in
nabuhi' nagbalik.”
29 Na, iyasubu sila hi Īsa, laung niya, “Na, bang kamu, hisiyu aku?”
In sambung hi Pitrus, “Ikaw in Almasi.”*
30 Na ībut-ibutan sila hi Īsa, laung niya, “Ayaw kamu magbayta' minsan hisiyu sin
pasal ku.”

Mamayta' hi Īsa Pasal sin Kabinsanaan iban Kamatay Niya
(Mat. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Pag'ubus yadtu timagna' na hi Īsa nanghindu' ha manga mulid niya pasal sin
baran niya. “In aku,” laung hi Īsa, “amu in Anak Mānusiya' subay tuud makalabay
kabinsanaan dakula', iban kahukawan tuud aku sin manga nagtatau-maas ha hula',
sin manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama. Hipapatay nila
aku sagawa' ha hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku', mabuhi' da aku magbalik.”
32 Na, piyahāti tuud hi Īsa in pasal yan ha manga mulid niya. Sakali, diyā hi Pitrus
hi Īsa limawak hangkatiyu' dayn ha kaibanan ampa niya siyamlang in bichara hi Īsa.
33 Sagawa' timaykud hi Īsa dayn kan Pitrus ampa siya imatud ha manga mulid
niya, ubus ampa niya piyag'amahan hi Pitrus. Laung niya, “Īg kaw dayn kāku',
Saytan Puntukan! Sabab in ha lawm sin pikilan mu yan pamikil sin mānusiya', bukun
pamikil dayn ha Tuhan.”

---

* **8:29 8:29** In hāti sin Almasi amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' ha unu-unu katān.

34 Pag'ubus tiyawag hi Īsa in manga tau mataud iban sin manga mulid niya,
pakawnun kaniya. Laung niya kanila, “Bang awn tau mabaya' magad kāku', subay
agarun niya in kabayaan ku bukun in kabayaan niya. Subay siya mangaku sin katān
haggut-pasu' minsan siya mapatay ha pasal ku, ampa siya tūpun magad kāku'!
35 Karna' hisiyu-siyu in maūg ha kabuhi' niya iban magpikil sadja sin kabayaan
niya tantu mapatay da siya. Sagawa' hisiyu-siyu in di' maūg ha kabuhi' niya minsan
siya mapatay ha pasal ku iban pagbawgbug sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta
sin Tuhan, tantu makabaak siya kabuhi' salama-lama.
36 Sabab unu in kapūsan sin hambuuk tau magparūl sadja sin katān kanapsuhan
niya dī ha dunya bang ha adlaw mahuli masiksa' da in nyawa ha lawm narka'?
37 Sabab wayruun unu-unu ha lawm dunya ini in hikalukat sin hambuuk tau sin
nyawa niya dayn ha lawm kasiksaan.
38 Ha masa ini in manga mānusiya' baldusa iban miyutas na dayn ha Tuhan. Na,
hisiyu-siyu in tau ha masa ini in masipug imiyan sin agad siya kāku' iban masipug
magad sin manga hindu' ku, na in aku amu in Anak Mānusiya', masipug da isab
imiyan sin in siya agad kāku' bang aku magbalik na mari pa dunya. Bang aku
magbalik na mari, mag'agad aku iban sin manga malāikat iban in sahaya iban
kalagguan ku biya' sin sahaya iban kalagguan sin Tuhan, Ama' ku.”

9

1 Na, laung pa isab hi Īsa ha manga tau iban manga mulid niya, “Na, ini in mattan
hibayta' ku kaniyu! Awn kaibanan dī kaniyu in masi pa buhi' sampay maabut in
waktu kamasahan nila dumatung in pamarinta sin Tuhan iban sin kawasa niya
sangat makusug.”

Mapinda in Lupa hi Īsa
(Mat. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

2 Manjari, nakalabay mayan unum adlaw dayn ha adlaw yadtu, diyā hi Īsa timukad
hinda Pitrus, Ya'kub iban hi Yahiya madtu pa būd mataas. Sila-sila da in miyadtu.
Didtu mayan sila ha taas būd, magtūy napinda in lupa hi Īsa.
3 Nagsinglab in tamungun niya iban landu' tuud maputi'. Karna' wayruun
tamungun in makaatu sin kaputi' niya minsan da makapila dakdakan.
4 Pag'ubus, kīta' sin tū mulid ini in duwa nabi, (amu in malugay na nanaykud dayn
ha dunya), hi Ilyas kay Musa, nagbibichara iban hi Īsa.
5 Na, magtūy namung hi Pitrus kan Īsa, laung niya, “Tuwan, marayaw tuud isab
sin yari kami dī! Hinangan namu' kamu tū panggung, hambuuk kaymu, hambuuk
kan Musa iban hambuuk kan Ilyas.”
6 Hangkan nakapamung hi Pitrus sin biya' ha yan sabab di' na siya maingat bang
unu na in hibichara niya karna' landu' tuud siya miyuga' iban sin manga iban niya.
7 Na, sarta' awn gimuwa' gabun iban kiyalambungan sila. Pag'ubus, awn na suwara
diyungug nila dayn ha gabun, amu agi sin suwara, “Amu na ini in Anak ku kalasahan.
Dungug kamu sin hindu' niya!”
8 Na, magtūy nanglingi'-lingi' in tūngka-tau sin katilibut nila, sagawa' way na tau
dugaing duun kīta' nila, luwal da hi Īsa.
9 Na, paglūd nila dayn ha taas būd, ībut-ibutan hi Īsa in tū mulid niya, laung niya,
“Ayaw kamu magbayta' minsan hisiyu sin manga kīta' niyu didtu ha taas būd. Subay
na aku, amu in Anak Mānusiya', mapatay iban mabuhi' magbalik dayn ha kamatay.”
10 Na, nagkahagad sila sin bayta' hi Īsa, sagawa' nag'asubu-iyasubuhi na sila.
Laung nila, “Unu baha' in hātihan sin bichara niya mabuhi' siya magbalik dayn ha
kamatay?”

11 Na, laung nila kan Īsa, “Tuwan, mayta' in bayta' sin manga guru sin sara' agama
lumahil naa muna hi Ilyas (ampa in Almasi)?”
12 Na, laung hi Īsa kanila, “Bunnal, muna lumahil mari hi Ilyas magsaddiya sin
unu-unu katān. Sagawa' kiyasulat da isab ha lawm Kitab sin in aku, amu in Anak
Mānusiya', lumabay tuud kabinsanaan iban itungun aku hambuuk tau wayruun guna
kaagi sin manga tau.
13 Na,” laung hi Īsa, “ini in hibayta' ku kaniyu. In hi Ilyas bakas na limahil mari,
iban hīnang kaniya sin manga tau in unu-unu kabayaan nila, biya' da sin kiyasulat
ha lawm Kitab pasal niya.”*

Mapauli' hi Īsa in Bata' Siyusūd Saytan
(Mat. 17:14-21; Lk. 9:37-43a)

14 Manjari, nakabalik mayan sila mawn pa manga kaibanan mulid niya, kīta'
nila mataud tau nagtitipun duun, iban awn manga guru sin sara' agama in dimarā
naglugat ha manga mulid niya.
15 Sakali pagkita' sin manga tau kan Īsa, nainu-inu tuud sila. Dimagan sila madtu
kaniya simagina.
16 Na, iyasubu hi Īsa in manga mulid niya, laung niya, “Unu in piyaglugatan niyu
iban sila?”
17 Na, awn hambuuk tau simambung, laung niya, “Tuwan, diyā ku in anak ku usug
mari kaymu sabab siyusūd siya sin saytan umaw hangkan di' siya makabichara.
18 Bang siya sūrun na sin saytan, dumakdak siya pa lupa'. Magbukal-bukal in simud
niya, magkansing in ipun niya iban manugas in baran niya. Piyangayu' ku ha manga
mulid mu papaguwaun in saytan dayn ha lawm baran sin anak ku, sagawa' di' nila
mahinang.”
19 Laung hi Īsa kanila, “In manga tau sin masa ini wayruun tuud pangandul pa
Tuhan. Maunu pa in lugay ku dī kaniyu, (ampa niyu kahātihan in kusug sin kawasa
sin Tuhan)? Maunu pa in lugay sandalan ku (ampa kamu magparachaya)? Dāha
mari in bata' kāku'.”
20 Na, diyā na in bata' madtu kan Īsa.
Pagkita' na mayan sin saytan kan Īsa, magtūy niya piyapagpaspad in bata' diyakdak
pa lupa'. Nagpaspad iban nagbukal-bukal in simud sin bata'.
21 Na, iyasubu hi Īsa in ama', laung niya, “Maunu na in lugay sin bata' yan nabiya'
ha yan?”
“Dayn sin kabata'-bata' niya pa,” in sambung sin ama'.
22 “Mawmu siya pagdāhun sin saytan pa lawm kāyu iban pa lawm tubig ha supaya
siya matay. Andu', Tuwan, kaluuyi kami iban tabanga kami bang awn da dapat mu,”
laung sin ama' sin bata'.
23 “Mayta' kaw imiyan bang aku makarapat? Tantu, hisiyu-siyu in magparachaya
iban mangandul ha Tuhan, makarapat huminang sin unu-unu katān,” laung hi Īsa.
24 Na, magtūy namichara matanug in ama' sin bata', laung niya, “Magparachaya
iban mangandul aku. Tabanga aku bat sumūng pa in pagparachaya iban pangandul
ku.”
25 Na, pagkita' hi Īsa sin magtataud in tau harap mawn kanila, magtūy niya
iyuldinan in saytan, laung niya, “In ikaw saytan umaw iban bisu, guwa' kaw dayn
ha lawm baran sin bata' ini iban ayaw na kaw tuud sumūd magbalik kaniya.”
26 Na, similawak in saytan sarta' nagpaspad in bata' sabab sin saytan ha lawm
baran niya. Pag'ubus ampa gimuwa' in saytan. Nabiya' lupa mayat in bata', hangkan
in pangannal sin katauran tau miyatay in bata'.

---

* **9:13 9:13** In Ilyas piyag'iyan hi Īsa amuna hi Yahiya Mangliligu'.

27 Sagawa' kiyaputan hi Īsa in lima sin bata' ampa niya piyatindug. Na, timindug in bata'.
28 Pag'ubus yadtu, nakasūd mayan hi Īsa pa lawm bāy, iyasubu siya sin manga mulid niya, ha wayruun tau dugaing nagdurungug. Laung nila, "Tuwan, mayta' kami di' makapaguwa' sin saytan dayn ha lawm baran sin bata'?"
29 In sambung hi Īsa, "In saytan biya' hādtu di' mapaguwa' bang kitaniyu di' mangayu' naa muna tabang dayn ha Tuhan."

Mamichara hi Īsa Magbalik Pasal sin Kamatay Niya
(Mat. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

30 Manjari minīg na hinda Īsa dayn ha hula' yaun iban limabay sila dayn ha hula' Jalil. In kabayaan hi Īsa wayruun tau makaingat bang hawnu siya,
31 sabab naghihindu' siya, ha manga mulid niya, laung niya, "In aku amu in Anak Mānusiya' hiungsud na pa lawm lima sin manga tau. Hipapatay nila aku, sagawa' maabut hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku' mabuhi' aku magbalik."
32 Na, wala' nakahāti in manga mulid niya bang unu in hātihan sin bichara niya, sagawa' mabuga' sila mangasubu kaniya.

Hisiyu in Itungun Mataas Tuud ha Lawm Pamarinta sin Tuhan?
(Mat. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Sakali, dimatung na hinda Īsa pa Kapirnaum iban nakasūd mayan sila pa lawm bāy, iyasubu hi Īsa in manga mulid niya. Laung niya, "Unu in piyaglugatan niyu didtu ha dān?"
34 Na, di' na sila makasambung kan Īsa, sabab in piyaglugatan nila ha dān pasal bang hisiyu in mataas tuud ha sila manga mulid niya.
35 Na, limingkud hi Īsa ampa niya tiyawag in hangpu' tagduwa mulid niya. Laung niya kanila, "Hisiyu-siyu in mabaya' tumaas tuud subay siya magpababa' sin baran niya iban subay siya magtag'īpun ha katān."
36 Sakali, kiyawa' hi Īsa in hambuuk bata'-bata', ampa niya piyatindug ha alupan sin manga mulid niya. Kiyamputan niya in bata', pīpi niya, ampa siya namichara kanila,
37 laung niya, "Hisiyu-siyu in magparuli tuud ha hambuuk bata'-bata' biya' sin bata' ini, sabab-karna' in tau yaun agad kāku', na biya' da tuud isab baran ku in piyaruli niya, iban hisiyu-siyu in magparuli kāku', na piyaruli niya da isab in nagdaak kāku' mari."

Hisiyu in Bukun Kimukuntara kan Īsa Agad Kaniya
(Lk. 9:49-50)

38 Na, laung hi Yahiya, "Tuwan, awn kīta' namu' hambuuk tau simabbut sin ngān mu nagpaguwa' manga saytan dayn ha lawm baran sin tau. Liyāng namu' siya sabab bukun siya agad kātu'niyu."
39 "Ayaw niyu siya lāngi," laung hi Īsa kanila, "sabab hisiyu-siyu in sumabbut sin ngān ku huminang mu'jijat, in siya yan di' makapamung sin mangī' pasal ku.
40 Karna' hisiyu-siyu in bukun kimukuntara kātu'niyu, na agad kātu'niyu.
41 Na, baytaan ta kamu sin tuman, hisiyu-siyu in dumihil kaniyu tubig inumun sabab in kamu agad kāku', suku' sin Almasi, na tantu tuud tungbasan da siya sin Tuhan pa marayaw."

In Manga Makarā ha Tau Magdusa
(Mat. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

42 Laung pa isab hi Īsa, "Na, hisiyu-siyu in makarā magdusa ha manga tau nangangandul kāku', amu in piyag'iyan ku biya' sapantun bata'-bata', na marayaw

pa in tau yan hilaruk pa gi'tung tawid iban sin gilingan batu dakula' hiyuhukut ha liug niya bat siya di' makahinang sin biya' ha yan.
43 Na, bang sawpama in lima niyu amu in makarā kaniyu magdusa, na, amu in pagbahasahun marayaw pa uturan niyu in lima niyu. Labi pa marayaw pukul in lima niyu bang mayan kamu makasūd surga', dayn sin jukup in lima niyu, sagawa' in uwian niyu pa narka' jahannam, amu in di' tuud magkapūng in kāyu niya.
44 'Sangat tuud makalap in kasiksaan didtu,
amu in pag'iyanun minsan in manga ūd mīmikit ha manga sīsiksa' di' magkamatay
iban in kāyu didtu di' tuud magkapūng.'
45 Na, bang sawpama in siki niyu amu in makarā kaniyu magdusa, na amu in pagbahasahun marayaw pa uturan niyu in siki niyu. Labi pa marayaw pukul in siki niyu bang mayan kamu makasūd surga', dayn sin jukup in siki niyu, sagawa' harap pa narka' jahannam in uwian niyu.
46 'Sangat tuud makalap in kasiksaan didtu,
amu pag'iyanun minsan in manga ūd mīmikit ha manga sīsiksa' di' magkamatay
iban in kāyu didtu di' tuud magkapūng.'
47 Na, bang sawpama in mata niyu amu in makarā kaniyu magdusa, na amu in pagbahasahun marayaw pa lugitun niyu in mata niyu. Labi pa marayaw hansipak da in mata niyu bang mayan kamu makasūd surga', dayn sin jukup in mata niyu, sagawa' harap pa lawm narka' jahannam in uwian niyu.
48 'Sangat tuud makalap in kasiksaan didtu,
amu in pag'iyanun minsan in ūd mimikit ha manga sīsiksa' di' magkamatay
iban in kāyu didtu di' tuud magkapūng.'
49 "Asal," laung hi Īsa, "in tau katān lumabay kāyu, hāti niya lumabay kabinsanaan biya' sapantun sin hayup amu in pagkulbanan asinan ampa hilabay ha kāyu.
50 Asal da isab," laung hi Īsa, "in asin marayaw, (amu in tanda' sin paglilla' sin tau pa Tuhan), sagawa' bang sawpama in asin maīg na in kaasin niya, na, way na dapat paasinun magbalik. Hangkan baytaan ta kamu, patantuha niyu in paglilla' niyu pa Tuhan iban pagsulut-siyuluti kamu."

10

Manghindu' hi Īsa Pasal sin Pagbugit sin Duwa Magtiyaun
(Mat. 19:1-12; Lk. 16:18)

1 Manjari minīg na hinda Īsa dayn ha hula' yaun, ampa sila miyadtu pa hula' Yahudiya. Dayn didtu isab imuntas sila sin Suba' Jurdan. Na, mataud tuud tau in miyawn nagtipun kan Īsa. Niyasīhatan niya sila biya' sin asal kabiyaksahan niya paghinangun.
2 Sakali awn manga Parisi miyawn nangasubu pasal sin sara' agama ha supaya nila masaggaw hi Īsa ha bichara. Laung nila kan Īsa, "Bang ha sara' sin agama natu', makajari ka in usug mamugit ha asawa niya?"
3 In sambung kanila hi Īsa, iyasubu sila. Laung niya, "Unu in daakan hi Musa kaniyu sin pasal yan?"
4 In sambung nila, "Tiyugutan hi Musa in usug magpahinang sulat pasa ampa niya hikabugit in asawa niya."
5 Laung hi Īsa kanila, "In yan bunnal. Sagawa' hangkan kiyasulat hi Musa in daakan yan sabab di' kahinduan in manga kamaasan niyu, biya' da isab sin tugas sin ū niyu.
6 Sagawa' ha tagnaan sin pagpanjari sin Tuhan ha mānusiya', in sila piyapanjari usug iban babai.

7 Hangkan dayn ha sabab yan, mutas in usug dayn ha ina'-ama' niya, ampa siya
humambuuk ha asawa niya,
8 ampa in sila duwa matibuuk na. Hangkan bukun na duwa in baran nila sagawa'
mahambuuk na in ginhawa-baran nila.
9 Na, hangkan, di' makajari magbutas in manga tau piyapaghambuuk sin Tuhan."
10 Manjari, nakabalik mayan sila pa bāy iyasubu hi Īsa sin manga mulid niya sin
parkala' pasal sin pagbugit.
11 Laung niya kanila, "Hisiyu-siyu in usug mamugit ha asawa niya, ampa siya
mag'asawa dugaing, na in siya yan makalanggal sin sara' magjina iban magdusa
siya ha asawa niya puun.
12 Damikkiyan, in babai mamugit ha bana niya ampa siya magbana dugaing, na in
hinang niya isab yan nakalanggal na sin sara' magjina."

Anugharaan hi Īsa in manga Bata'-bata'
(Mat. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

13 Manjari, awn manga tau miyawn nagdā manga bata'-bata' kan Īsa bat niya
kakaputan kapangayuan anughara' dayn ha Tuhan. Sagawa' piyag'amahan sin
manga mulid hi Īsa in manga tau ini.
14 Na, pagkita' hi Īsa sin hīnang sin manga mulid niya, diyugalan siya. Laung niya,
"Pakaria niyu in manga bata'-bata' yan kāku', iban ayaw niyu sila lānga, sabab in
manga tau, amu in mangandul ha Tuhan biya' sin pangandul sin manga bata'-bata'
yan (ha ina'-ama' nila), amu in makaagad sin pamarinta sin Tuhan.
15 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Hisiyu-siyu in di' magkahagad sin daakan
sin pamarinta sin Tuhan biya' sin pagkahagad sin bata'-bata' (sin daakan sin maas
niya), na di' siya makaagad ha lawm pamarintahan sin Tuhan."
16 Pag'ubus iyagbay hi Īsa in manga bata'-bata' ampa niya biyantang in lima niya
piyangayuan anughara' in manga bata'-bata' dayn ha Tuhan.

Pasal sin Tau Dayahan
(Mat. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

17 Manjari, sūng mayan hinda Īsa manaw, awn tau dimagan mawn dimuku' pa
alupan hi Īsa. Laung niya, "Tuwan Guru, in ikaw tau marayaw. Unu in subay
hinangun ku bat aku kasukuan sin kabuhi' salama-lama?"
18 "Mayta' kaw imiyan marayaw aku?" laung hi Īsa. "Wayruun tau marayaw,
amura in Tuhan.
19 Kahagara in manga sara' agama naug dayn kan Musa, amu in asal mu na
kaingatan biya' sin, 'Ayaw kaw mamunu', ayaw kaw magjina, ayaw kaw manakaw,
ayaw kaw magsaksi' sin puting, ayaw kaw mangulli' sin alta' sin tau, pag'addati in
ina'-ama' mu.' "
20 "Tuwan Guru," laung sin tau, "iyaagad ku in katān daakan yan dayn sin kabata'-
bata' ku pa."
21 Na, iyatud hi Īsa in tau ini iban limasa siya kaniya. Laung hi Īsa, "Na, awn
pa hambuuk kulang sin hinang mu. Kadtu kaw dagangan in katān unu-unu mu
ampa pagdihilan in bīhan ha manga miskin ha supaya awn alta' mu didtu ha surga'.
Pag'ubus, ampa kaw kari agad kāku'."
22 Pagdungug sin tau ini sin agi hi Īsa, magtūy napinda in aymuka niya sarta' minīg
na siya, susa in lawm atay niya, sabab in siya landu' tuud altaan.
23 Na, limingi' hi Īsa pa manga mulid niya ampa siya namung, laung niya,
"Kahunitan tuud in manga tau dayahan magad ha pamarinta sin Tuhan!"
24 Na, nainu-inu tuud in manga mulid hi Īsa sin bichara niya. Sagawa' laung pa
isab hi Īsa, "Na, manga kaanakan, mahunit tuud in magad ha pamarinta sin Tuhan!

25 Amu in pag'iyanun, kaluhayan pa in unta' lumabay dayn ha buli' jawm dayn sin
tau dayahan magad ha pamarinta sin Tuhan.”
26 Na, nainu-inu tuud in manga mulid hi Īsa. Laung sin pakaniya-pakaniya, “Na,
bang biya' hādtu in hāti niya wayruun tau malappas.”
27 Iyatud sila hi Īsa ampa siya simambung, laung niya, “Asal bang ha pikilan sin
mānusiya' in biya' ha yan di' tuud marapat mahinang, sagawa' wayruun mahunit ha
Tuhan, sabab marapat sin Tuhan hinangun in unu-unu katān.”
28 Na, namung hi Pitrus, laung niya, “Na, biya' diin in kami ini? Tiyaykuran namu'
na in unu-unu katān ampa kami miyagad kaymu.”
29 In sambung hi Īsa, laung niya, “Baytaan ta kamu sin tuman. Hisiyu-siyu in atas
mamīn sin pamāy-bāy niya atawa sin manga taymanghud niya usug-babai, atawa sin
ina'-ama' niya, atawa sin manga anak niya atawa sin manga lupa' niya sabab-karna'
sin lasa niya kāku' iban pasal sin pagpamahalayak sin Bayta' Marayaw,
30 na lipat-manglipat in hitungbas kaniya sin Tuhan ha masa bihaun. Tumaud in
hulaan niya, in manga taymanghud niya usug-babai, in ina' niya, in manga anak
niya iban manga lupa' niya, iban lumabay da isab siya manga kabinsanaan sabab
sin pag'agad niya kāku', iban ha masa susūngun awn kabuhi' niya salama-lama.
31 Malayngkan mataud in tau amu in ha unahan bihaun, ha adlaw mahuli sila in
ha ulihan, ampa mataud in tau amu in ha ulihan bihaun, ha adlaw mahuli sila in ha
unahan.”

Mamichara hi Īsa Magbalik Pasal sin Kamatay Niya
(Mat. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

32 Manjari nakaabut na sila pa dān tumukad pa Awrusalam (Baytal Makdis). In hi
Īsa miyumuna dayn ha manga mulid niya. In manga mulid niya hiyanggaw iban
in manga tau miyamagad ha ulihan nila miyumuga' da isab. Na, tīpun na isab
nagbalik hi Īsa in manga hangpu' tagduwa mulid niya mawn pa daig niya, ampa
niya biyaytaan sin manga kahālan kumugdan kaniya.
33 “Kitaa niyu ba,” laung hi Īsa kanila, “in kitaniyu ini tudju madtu pa Awrusalam
(Baytal Makdis). Didtu aku, amu in Anak Mānusiya', hiungsud pa lawm lima sin
manga nakura' kaimaman iban manga guru sin sara' agama. Laung nila subay
kamatay in hukuman hibutang kāku'. Hiungsud nila aku pa lawm lima sin manga
tau bukun bangsa Yahudi amu in namamarinta sin hula'.
34 Na, pagliki'-likian aku sin manga tau ini iban luraan nila aku, lapdusan sin
lulubak, pag'ubus ampa nila aku patayun. Sagawa' pag'abut hikatū sin adlaw dayn
ha kamatay kāku' mabuhi' aku magbalik.”

In Pangayuun hi Ya'kub kay Yahiya
(Mat. 20:20-28)

35 Sakali miyawn kan Īsa hi Ya'kub kay Yahiya, amu in manga anak hi Sibidi. Laung
nila, “Tuwan, awn kabayaan namu' pangayuun kaymu.”
36 “Unu in kabayaan niyu pangayuun kāku'?” laung hi Īsa.
37 In sambung nila, “Bang dumatung na in waktu ikaw na in limingkud mamarinta
ha manga mānusiya', in kabayaan namu' palingkurun mu kami ha daig mu, in
hambuuk ha dapit pa tuu mu, hāti in hambuuk dapit pa lawa mu.”
38 Laung hi Īsa kanila, “Di' niyu kaingatan bang unu in piyapangayu' niyu yan. Ha
pikil niyu, makasandal kamu minum sin luun sin sawan, amu in subay inumun ku?*
Iban mangaku ka kamu mapatay biya' sin pagpatay kāku'?”
39 “Huun, makasandal kami,” in sambung nila.

---

* **10:38 10:38** Hāti niya, “Makasandal ka kamu sin kabinsanaan amu in subay labayan ku?”

Laung hi Īsa kanila, “Na, tantu, minum kamu sin luun sin sawan inumun ku, iban
mangaku kamu mapatay biya' sin pagpatay kāku',
40 sumagawa' wayruun kapatut ku magpī' bang hisiyu in lumingkud ha dapit pa
tuu iban pa lawa ku, sabab in manga yan tiyatagama sin Tuhan, amu in magbaya'
dumihil ha manga kiyasukuan niya.”
41 Na, pagdungug sin kaibanan hangpu' mulid hi Īsa sin piyangayu' hi Ya'kub kay
Yahiya, diyugalan sila.
42 Hangkan tiyawag sila katān hi Īsa pakawnun kaniya, ampa siya namung kanila,
laung niya, “Kaingatan niyu in addat sin manga tau amu in tiyayma' sin manga
tau bukun bangsa Yahudi mamarinta kanila dī ha dunya, matagi sila magkawasa
ha manga tau iban in manga tau mataas in kawasa amuna in magbaya'-baya' sin
hinangun nila ha manga tau.
43 Sagawa' in kamu dugaing in hinang niyu dayn kanila. Bang awn dayn kaniyu in
mabaya' tumaas, subay siya maghulas-sangsa' ha kaibanan niya.
44 Iban bang awn kaniyu in mabaya' tumaas tuud dayn ha katān, na subay siya
magtag'īpun ha katān.
45 Karna', minsan in aku, amu in Anak Mānusiya', miyari pa dunya bukun ha
supaya paghulas-sangsaan sin manga tau, sagawa' aku in naghulas-sangsa' kanila.
Miyari aku lumilla' sin dugu'-nyawa ku, amu in hipanglukat ha manga tau mataud
dayn ha manga dusa nila.”

Pauliun hi Īsa in Tau Buta Pagngānan Bartimiyus
(Mat. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

46 Manjari, nākawn hinda Īsa iban sin manga mulid niya pa dāira Ariha. Ha sūng
na hi Īsa gumuwa' dayn ha dāira iban sin manga mulid niya iban sin manga tau
mataud, awn duun hambuuk tau buta naglilingkud ha higad dān nanglilimus. In
ngān niya hi Bartimiyus amu in anak hi Timiyus.
47 Pagdungug niya sin yaun hi Īsa, amu in tau Nasarit, magtūy siya magsuwara
matanug, laung niya, “Andu' Īsa, hambuuk panubu' hi Daud, kaulungi aku!”
48 Sakali piyag'amahan siya sin manga tau mataud iban īyan siya di' papaghibukun.
Sagawa' gām mayan piyatanug niya tuud in pagsuwara niya. Laung niya, “Andu',
hambuuk panubu' hi Daud, kaulungi aku!”
49 Sakali himundung hi Īsa, laung niya, “Tawaga niyu pakaria.”
Na, tiyawag nila na in tau buta. Laung sin tau nagtawag, “Ayaw na kaw masusa.
Tindug na kaw, yari kaw piyatawag hi Īsa.”
50 Na, magtūy niya kiyatilu' in siub niya ampa siya limungkahad miyadtu kan Īsa.
51 “Unu in kabayaan mu hitabang ku kaymu?” laung hi Īsa kaniya.
“Tuwan Guru,” laung sin tau buta, “in kabayaan ku makakita' aku magbalik.”
52 “Na, makajari na kaw muwi',” laung hi Īsa. “Dayn ha sabab sin parachaya iban
pangandul mu in ikaw kiyaulian na.”
Saruun-duun magtūy nakakita' in tau buta iban miyagad na siya imurul kanda Īsa.

11

Lagguun sin Manga Tau Hi Īsa Pagdatung Niya pa Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 21:1-11; Lk. 19:28-40; Yh. 12:12-19)

1 Manjari, masuuk mayan hinda Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis) kīta' nila na in
lūngan Bitpaji iban Bitani duun ha Būd Jaytun. Na, diyaak hi Īsa in duwa mulid niya
paunahun dayn kanila.
2 Laung niya ha duwa mulid niya, “Kadtu kamu pa lūngan amu in sūngun niyu
yaun. Pagdatung niyu na mayan madtu magtūy kamu makabāk hambuuk kura'

hiyuhukutan, mabata' pa, amu in wala' pa tuud kiyapanguraan. Hubari niyu ampa
niyu dāha mari.
3 Bang awn mangasubu kaniyu bang mayta' niyu kiyawa' in kura', baytai niyu
kagunahan sin Panghu' iban baytai niyu sin hiuli' da magtūy."
4 Na, miyadtu na in duwa mulid niya. Pagdatung nila, kīta' nila na in kura'
hiyuhukut ha lawang bāy ha dān paglalabayan. Na, magtūy nila kiyadtu hiyubaran.
5 Ha sa'bu nila naghuhubad, iyasubu sila sin manga kaibanan tau nagtitindug duun,
laung nila, "Mayta' niyu hiyubaran in kura' yan?"
6 Siyambungan nila biya' sin agi hi Īsa kanila. Hangkan piyasāran na sila sin manga
tau.
7 Na diyā nila na madtu kan Īsa in kura'. Liyampikan nila in kura' sin juba nila
ampa simakat nangura' hi Īsa.
8 Hīklad isab sin manga tau mataud in manga juba nila ha dān. Hāti in kaibanan tau
nanu'tu' manga sanga dahunan dayn ha kabbun, ampa nila kiyanat ha dān labayan
hi Īsa.*
9 Na, in manga tau nagpapanaw ha unahan iban ha ulihan hi Īsa nag'ulang
nagsama-sama. Laung nila,
"Pudjihun natu' siya!
Bang mayan barakatan in siya, amu in kiyawakilan sin Tuhan!
10 Bang mayan barakatan sin Tuhan in pamarinta sūng niya patindugun amu in biya'
pamarinta sin nanubu' kātu'niyu, hi Sultan Daud!
Pudjihun natu' in Tuhan didtu ha surga', amu in mataas dayn ha katān!"
11 Na, pagdatung hi Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis), miyadtu siya pa lawm Bāy
sin Tuhan ampa niya līling in unu-unu katān ha lawm. Na, pagga sin himapun na
tuud, miyadtu na siya pa Bitani iban sin hangpu' tagduwa mulid niya.

Suknaan hi Īsa in Kahuy Tina
(Mat. 21:18-19)

12 Pag'adlaw hambuuk, ha sa'bu nila miyamanaw harap pa Awrusalam (Baytal
Makdis), dayn ha Bitani, nakananam hapdi' hi Īsa.
13 Sakali awn kīta' niya dayn ha kalayuan kahuy tina hipu' sin dahun. Na, kiyadtu
niya kīta' bang awn bunga. Sagawa' pagkadtu wayruun bunga kiyabaakan niya luwal
da manga dahun, sabab bukun pa musim hipagbubunga sin kahuy tina.
14 Laung hi Īsa ha kahuy tina, "Tagnaan dayn ha adlaw ini di' na tuud kaw
magbunga magbalik."
Na, diyungug sin manga mulid hi Īsa in bichara niya.

Madtu hi Īsa pa Bāy sin Tuhan
(Mat. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Yh. 2:13-22)

15 Manjari dimatung mayan sila pa Awrusalam (Baytal Makdis), miyadtu hi Īsa
simūd pa halaman Bāy sin Tuhan, ampa niya diyūy pa guwa' in manga tau katān
mamī-mī iban magdaragang ha lawm sin Bāy sin Tuhan. Biyalintuwad niya in manga
lamisahan sin manga tau magsasambi' sīn sin sīn dayn ha dugaing hula', iban sin
lingkuran sin manga tau magdaragang assang.
16 Wala' niya isab diyūlan minsan hisiyu in magdā sin kapanyapan nila lumabay
dayn ha lawm Bāy sin Tuhan. Liyāngan niya katān.
17 Pag'ubus ampa niya niyasīhatan in manga tau. Laung niya, "Kiyasulat ha lawm
Kitab sin nagparman in Tuhan, amu agi,
'In bāy ku subay ngānan bāy pagtataatan sin katān kabangsahan!'

---

* **11:8 11:8** Hīnang nila yan bat nila mapakita' in panglaggu' nila kan Īsa.

Sagawa',” laung hi Īsa, “hīnang niyu in Bāy sin Tuhan lugal pag'aanyayahan sin sīn sin manga tau!”

18 Na, sakali diyungug sin manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama in bichara hi Īsa. Miyuga' sila sabab in manga tau mataud nahaylan katān iban kiyaamuhan sin nasīhat hi Īsa. Hangkan limawag sila sin dān hikapatay nila kan Īsa.

19 Sakali naabut mayan magalib minīg na hi Īsa iban sin manga mulid niya dayn ha dāira Awrusalam (Baytal Makdis).

In Makawa' Pamintangan dayn ha Kahuy Tina
(Mat. 21:20-22)

20 Na, pag'adlaw hambuuk, subu-subu pa, ha sa'bu hinda Īsa miyamanaw ha dān, kīta' nila in kahuy tina nanglanus na sampay pa gamut niya.

21 Sakali kiyatumtuman hi Pitrus in pasal sin kahuy tina. Hangkan, laung niya kan Īsa, “Uy, Tuwan, kitaa ba in kahuy tina bakas mu siyuknaan, nanglanus na!”

22 In sambung hi Īsa, “Pagparachaya kamu iban pangandul kamu ha Tuhan,

23 sabab ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Bang awn tau hisiyu-siyu na, imiyan ha būd ini, ‘Īg kaw dayn ha biyutangan mu, ampa kaw laksu pa lawm dagat,’ na bang di' magduwa-ruwa in lawm atay niya iban magparachaya tuud siya sin maagad in bichara niya, na tantu maagad in kabayaan niya.

24 Hangkan, baytaan ta kamu, bang kamu mangarap pa Tuhan ampa awn pangayuun niyu unu-unu na, pagparachaya kamu sin makawa' niyu in piyangayu' niyu, ampa kamu karihilan sin unu-unu na piyangayu' niyu.

25 Na, bang kamu mangarap pa Tuhan ampa sumaīgpat pa atay niyu in narusa kaniyu sin pagkahi niyu, maapa niyu siya minsan unu in dusa niya bat isab ampunun in manga dusa niyu sin Tuhan, amu in Ama' natu' ha surga'.

26 Bang niyu di' maapun in tau nakarusa kaniyu, di' isab ampunun in manga dusa niyu sin Tuhan, amu in Ama' natu' ha surga'.”

In Pangasubu Pasal sin Kawasa hi Īsa
(Mat. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

27 Manjari, dimatung na sila nagbalik pa Awrusalam (Baytal Makdis). Ha sa'bu hi Īsa nagpapanaw ha lawm sin Bāy sin Tuhan, miyawn kan Īsa nangasubu in manga nakura' kaimaman, in manga guru sin sara' agama iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.

28 Laung nila kan Īsa, “Unu ta' in kawasa mu maghinang sin manga hinang mu yan dī ha lawm Bāy Pagtataatan ini? Hisiyu in nagdihil kaymu sin kawasa maghinang sin manga hīnang mu yan?”

29 In sambung hi Īsa kanila, “Awn ini hambuuk hipangasubu ku kaniyu. Bang niyu aku kasambungan sin tuman, na, baytaan ta kamu isab bang dayn ha unu ku nakawa' in kawasa ku maghinang sin manga hinang ku yan.

30 Baytai niyu aku, dayn hāin nakawa' hi Yahiya in kawasa niya mangligu' ha manga tau, dayn ha Tuhan atawa dayn ha mānusiya'?”

31 Na, nag'isun-isun na sila bang unu in hisambung nila. Laung nila, “Na, unu in hisambung natu' kaniya? Bang kitaniyu imiyan in kawasa hi Yahiya dayn ha Tuhan, na iyanun niya kitaniyu, laung niya, ‘Na, mayta' kamu wala' nagparachaya kan Yahiya?’

32 Sagawa' bang isab kitaniyu imiyan dayn ha mānusiya' in kawasa niya, na piligru kitaniyu.” (Mabuga' sila maghiluhala' in manga tau sabab in manga tau katān nagkahagad tuud sin in hi Yahiya hambuuk tuud nabi.)

33 Hangkan, in sambung nila kan Īsa, “Inday, di' namu' kaingatan bang dayn diin
niya nakawa' in kawasa niya.”
Na, laung isab hi Īsa kanila, “Na, bang biya' hādtu, di' ta da isab kamu baytaan
bang dayn hāin ku nakawa' in kawasa ku huminang sin manga hīnang ku yan.”

12

Dalilan Pasal sin Manga Nag'ipat sin Kabbun Anggul
(Mat. 21:33-46; Lk. 20:9-19)

1 Manjari, nagnasīhat hi Īsa kanila. Diyalil niya kaagi in pagnasīhat niya. Laung hi
Īsa, “Awn hambuuk tau nagtanum anggul ha kabbun niya. Iyād niya in katilibut sin
kabbun niya, ampa siya naglungag dakula', hīnang lugal pagpupugaan sin manga
bunga anggul. Iban naghinang isab siya bāy-bāy mataas in hāg niya, amu in
pamantawan sin mag'iipat sin kabbun niya. Pag'ubus yadtu ampa niya piyatungguan
in kabbun anggul niya ha manga magtutunggu' kabbun ampa siya timulak pa hula'
dugaing.
2 Manjari, naabut mayan in musim sin pagpusu' sin manga anggul, diyaak sin
tagdapu kabbun in hambuuk daraakun niya madtu pa manga nagtunggu' sin kabbun
niya, kumawa' sin manga bunga anggul bahagi' niya.
3 Sagawa' siyaggaw ampa bīnasa sin manga tunggu' in daraakun niya ubus ampa
piyauwi' ha wayruun unu-unu narā niya.
4 Sakali piyakadtu nagbalik sin tagkabbun in hambuuk na isab daraakun niya pa
manga tunggu' sin kabbun. Sagawa' kiyakal ha ū sin manga tunggu' in daraakun
niya ampa sīpug-sipug.
5 Na, piyakadtu na isab nagbalik sin tagkabbun in dugaing daraakun niya, sa' wala'
da nagkahagad in manga tunggu'. Gām mayan piyatay nila in daraakun niya. Biya'
ha yan da isab in hīnang nila ha manga kaibanan daraakun piyakadtu kanila sin
tagkabbun. In kaibanan bīnasa nila, in kaibanan piyatay nila.
6 “Na, awn pa isab hambuuk nakapin maraak sin tagkabbun, amu in hambuuk-
buuk anak niya usug kalasahan. Siya in kahinapusan piyakadtu sin tagkabbun pa
manga tunggu' sin kabbun. Laung niya ha lawm atay niya, ‘Tantu pag'addatan nila
in anak ku.’
7 Pagkita' sin manga tunggu' ha anak sin tagkabbun, magtūy sila nag'isun. Laung
nila, ‘Yan na in anak sin tagkabbun, amu in kiyapusakaan sin kabbun ini. Kari kamu,
patayun natu' siya bat natu' makawa' in kabbun pusaka' kaniya!’
8 Na, siyaggaw nila in anak sin tagdapu ampa nila piyatay. Pag'ubus ampa nila
liyaruk in bangkay pa guwa' ād sin kabbun anggul.
9 “Na,” laung hi Īsa, “pikil niyu, unu in hinangun sin tagkabbun ha manga tunggu'
sin kabbun? Na, kadtuun niya in manga tunggu' ampa niya patayun. Pag'ubus ampa
niya patungguan in kabbun anggul niya ha manga dugaing tunggu'.
10 Na, tantu,” laung hi Īsa, “nabacha niyu in ayat ini ha lawm Kitab, amu agi,
‘In batu biyugit sin manga maghihinang bāy, (sabab in pangannal nila way guna)
amura tuud isab in batu nanjari piyagpapagun sin bāy.
11 Hīnang yan sin Tuhan,
iban makahaylan tuud kātu'niyu.’ ”
12 Na, ambaya' saggawun sin manga nakura' Yahudi hi Īsa, sabab kiyahātihan nila
sin sila in kiyugdan sin isturi diyalil hi Īsa. Sagawa' wala' nila nahinang, sabab
mabuga' sila maghiluhala' in manga tau mataud. Hangkan, minīg na sadja sila.

Pasal sin Pagbayad Sukay pa Parinta
(Mat. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

13 Sakali awn manga Parisi iban manga tau agad ha palti hi Hirud in naraak nila
madtu kan Īsa lumawag singgit bat nila masaggaw hi Īsa ha bichara.
14 Nākawn mayan sila kan Īsa, laung nila, “Tuwan, kaingatan namu' in ikaw
mabuntul iban kasabunnalan sadja in bichara mu. Di' kaw masusa minsan unu in
pikilan sin manga tau pasal sin bichara mu sabab di' kaw magpī' tau minsan unu in
kawasa niya. Nanghihindu' kaw sin manga addat iban kawl-piil amu in kabayaan
sin Tuhan pakayun sin manga mānusiya'. Na, awn hambuuk hipangasubu namu'
kaymu. Langgal sara' ka sin sara' agama in magbayad sayrulla pa Sultan sin hula'
Rūm, amu in namamarinta kātu'niyu, atawa bukun. Subay ka kitaniyu magbayad
atawa di'?”
15 Sagawa' kaingatan hi Īsa in katitipuhan sin lawm atay nila. Na, laung niya kanila,
“Mayta' niyu aku sulayan saggawun ha bichara? Karii niyu aku hambuuk pisita,
ampa ku lilingun.”
16 Na, pagdā nila sin pisita mawn kan Īsa, iyasubu sila hi Īsa, laung niya, “Kansiyu
in patta' iban ngān ha pisita ini?”
“Ha Sultan sin hula' Rūm,” in sambung nila.
17 “Na,” laung hi Īsa, “pagga biya' ha yan, unu in suku' sin Sultan sin hula' Rūm,
subay hiungsud kaniya. Damikkiyan, unu in suku' sin Tuhan subay hiungsud pa
Tuhan.”
Na, nainu-inu tuud sila sin sambung hi Īsa kanila.

Pasal sin Patay Mabuhi' Magbalik
(Mat. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Sakali awn manga Yahudi pagngānan Sadduki in miyawn kan Īsa. In manga tau
ini imiyan sin in manga patay di' na mabuhi' magbalik ha adlaw mahuli.
19 Nangasubu sila kan Īsa, laung nila, “Tuwan Guru, kiyasulat hi Musa ha lawm
sara' agama natu', amu agi, ‘Bang awn usug matay ampa wayruun anak niya ha
asawa niya, na subay asawahun sin taymanghud niya in balu, bat supaya awn tubu'
amu in dumā sin ngān sin miyatay.’
20 “Na, bakas awn pitu magtaymanghud usug. Manjari nag'asawa in kamagulan-
gan. Sakali miyatay sadja siya wala' nakabāk anak ha asawa niya.
21 Na, iyasawa sin taymanghud niya, amu in sumunu' kaniya in balu. Sagawa'
miyatay sadja in taymanghud niya wala' da isab nakabāk anak ha balu niya.
Damikkiyan, in sumunud kaniya nabiya' hādtu da isab.
22 Na, in hawpu' niya, in babai yadtu naasawa sin pitu magtaymanghud iban
miyatay sadja sila katān wala' nakabāk anak. Na, ha katapusan miyatay da isab
in babai.
23 Na, bang dumatung na in waktu mabuhi' na magbalik in manga patay, hisiyu in
tag'asawa ha babai yadtu? Karna' naasawa siya sin kapitu magtaymanghud?”
24 Laung hi Īsa kanila, “Nasā' tuud kamu! Kaingatan niyu bang mayta' kamu nasā'?
Sabab di' niyu kaingatan bang unu in kiyasulat ha lawm Kitab iban di' niyu kaingatan
in kusug sin kawasa sin Tuhan.
25 Karna' bang in manga patay mabuhi' na magbalik, in sila mabiya' na sin manga
malāikat ha surga'. Iban in usug iban babai di' na magtiyaun.

In Dayaw Kahālan Hinda Ibrahim ha Ahirat amu in Tanda' sin Mabuhi' Magbalik in Manga Patay

26 “Na, ha pasal isab sin manga patay mabuhi' magbalik ha adlaw mahuli. Mayta',
wala' niyu ka nabacha ha lawm Kitab Tawrat in pasal hi Musa iban sin puun kahuy
nalalaga? Tantu nabacha niyu na! Didtu hādtu diyungug hi Musa in suwara sin

Tuhan mawn kaniya, amu agi, ‘Aku in Tuhan hi Ibrahim, iban aku in Tuhan hi Isahak
iban aku da isab in Tuhan hi Ya'kub.’
27 Na,” laung hi Īsa, “In Tuhan amu in piyagtutuhanan sin manga buhi' bukun sin
manga patay.* Hangkan, nasā' tuud in pikilan iban panghindu' niyu sin manga patay
di' na mabuhi' magbalik!”

In Umbulsatu Tuud Daakan sin Tuhan
(Mat. 22:34-40; Lk. 10:25-28)

28 Sakali awn hambuuk guru sin sara' agama in duun nakarungug sin piyaglugatan
nila. Napikil niya marayaw in kiyasambung hi Īsa ha manga Sadduki. Hangkan,
miyawn siya nangasubu kan Īsa. Laung niya, “Tuwan, unu in umbulsatu tuud
daakan sin Tuhan?”
29 Laung hi Īsa, “In umbulsatu tuud daakan sin Tuhan, amu ini, ‘In kamu manga
tau Israil, dungug kamu! In Tuhan natu', amura in hambuuk-buuk Tuhan.
30 Wajib puspusun niyu in lasa niyu ha Tuhan, Panghu' niyu, labi dayn ha unu-
unu katān ha lawm atay niyu ha kabuhi' niyu, iban ha lawm pikilan niyu. Subay
in lasa niyu kaniya labi ha atay iban pikilan niyu, iban di' niyu hipag'ūg kaniya in
hulas-sangsa' niyu.’
31 In hikaruwa umbulsatu daakan amu ini: ‘Subay in lasa niyu ha pagkahi niyu
mānusiya' biya' sin lasa niyu ha baran niyu.’ Wayruun na dugaing daakan sin Tuhan
in lumabi pa dayn ha duwa yan.”
32 Na, laung sin guru sin sara' agama kan Īsa, “Marayaw iban bunnal tuud in
bichara mu yan, Tuwan! Biya' na sin agi mu, hambuuk-buuk da in Tuhan, in Panghu'
taniyu iban wayruun na dugaing dayn kaniya.
33 Iban subay puspusun sin tau in lasa niya ha Tuhan. Subay in lasa niya ha Tuhan
labi ha atay iban pikilan niya iban di' niya hipag'ūg in hulas-sangsa' niya ha Tuhan.
Iban subay kalasahan sin tau in pagkahi niya mānusiya' biya' sin lasa niya ha baran
niya. Tantu māyu' marayaw in magkahagad huminang sin duwa daakan yan, dayn
sin dumihil hayup sunugun pagkulbanan atawa unu-unu na pa Tuhan.”
34 Na, ha kīta' hi Īsa malawm in panali' sin guru sin sara' agama sabab marayaw
tuud in sambung niya. Hangkan, laung niya kaniya, “Hangkatiyu' dakuman
makaagad na kaw ha pamarinta sin Tuhan.”
Na, pagpuas dayn duun, way na tau in timawakkal mangasubu kan Īsa.

In Almasi amuna in Tuhan, Panghu' hi Daud
(Mat. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Na, ha sa'bu hi Īsa nagnanasīhat duun ha Bāy sin Tuhan nangasubu siya, laung
niya, “Biya' diin kaagi in bichara sin manga guru sin sara' agama sin in Almasi
hambuuk panubu' sadja hi Daud?
36 Karna' ha waktu hiyūp hi Daud sin Rū sin Tuhan nakapamung siya laung niya,
‘Namung in Tuhan ha Panghu' ku, amu agi,
“Lingkud kaw dī ha dapit pa tuu ku,
sampay ku mapabutang ha babaan mu in katān simusulang kaymu.” ’ ”
37 “Na,” laung hi Īsa, “in pagtāg hi Daud ha Almasi, ‘Panghu’’. Na, mayta' siya
tiyawag, ‘Panghu’’, bang siya hambuuk sadja panubu' hi Daud?”
Na, kiyūgan tuud in manga tau mataud yaun nakarungug sin nasīhat hi Īsa.

Sahawihun hi Īsa in Pagpabaw'baw' sin Manga Guru sin Sara' Agama
(Mat. 23:1-36; Lk. 20:45-47)

---

* **12:27 12:27** In hāti niya minsan hinda Ibrahim, Isahak iban Ya'kub malugay na miyatay, buhi' sila didtu ha surga'.

38 Na, ha sa'bu hi Īsa nagnanasīhat, imiyan siya, laung niya, “Halli' kamu dayn
ha manga guru sin sara' agama, amu in matagi maglunsul pawyu-pawyu iban sin
pagjuba nila mahaba', iban amu in mabaya' tuud salamun sin manga tau ha mayran
bat mapakita' in pag'addat kanila.
39 Iban bang sila pa langgal lumingkud sila ha lingkuran amu in manga lilingkuran
ha unahan tiyataw' ha manga tau mataas. Damikkiyan da ha pagjamuhan lumingkud
sila ha lilingkuran tiyataw' ha tau balkanan.
40 Anyayahun nila in manga bāy sin manga balu babai, ubus ampa sila magpahaba'
sin pagpangarap nila pa Tuhan, hipagpakita'-kita' ha manga tau, ha supaya in manga
tau magpikil sin in sila tau marayaw. Na, tantu murka' dakula' in dumatung kanila
yan.”

Pasal sin Pagdihil Sīn sin Balu Miskin pa Bāy sin Tuhan
(Lk. 21:1-4)

41 Sakali ha sa'bu hi Īsa duun naglilingkud ha Bāy sin Tuhan masuuk pa lugal
paghuhulugan sin sīn hirihil sin tau, kīkita' niya in manga tau naghuhulug sin sīn.
Mataud sīn in hiyulug sin manga tau dayahan iban mataud tau dayahan in naghulug
sīn.
42 Sakali awn kīta' hi Īsa hambuuk babai balu miskin in miyawn naghulug sīn. In
hiyulug niya duwa pisita tumbaga harga' hambuuk sīn.
43 Na, magtūy tiyawag hi Īsa in manga mulid niya. Laung niya kanila, “Na, baytaan
ta kamu, in balu miskin yaun mataud pa in sīn hiyulug niya dayn sin kiyahulug sin
manga tau katān yaun.
44 Sabab in manga kaibanan tau, in sīn hiyulug nila di' nila na kagunahan tuud.
Sagawa' in babai balu yan minsan siya miskin tuud, hiyulug niya in sīn niya katān
minsan amu dakuman in hipamī niya kakaun.”

13

Mamichara hi Īsa Pasal sin Paglubu sin Bāy sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

1 Manjari, pagguwa' hinda Īsa dayn ha Bāy sin Tuhan, laung sin hambuuk mulid
niya, “Kitaa ba, Tuwan, in manga batu ini hīnang bāy, way lumaggu'! Iban in katān
kaginisan sin manga bāy ini, way dumayaw in kahinang!”
2 In sambung hi Īsa, “Bihaun, kakitaan niyu in dayaw kahinang sin Bāy sin Tuhan
yan, sagawa' dumatung da in waktu in Bāy yan magkalubu-lubu iban wayruun tuud
makapin batu nagbabangkat-bangkat, sagawa' mapantay yan maligad katān.”

Manga Kasigpitan iban Kabinsanaan
(Mat. 24:3-14; Lk. 21:7-19)

3 Manjari, ha sa'bu hi Īsa duun naglilingkud ha Būd Jaytun ha tampal pa Bāy sin
Tuhan, miyawn kaniya hi Pitrus, hi Ya'kub, hi Yahiya iban hi Andariyas nangasubu
ha wayruun tau dugaing nakarungug kanila.
4 Laung nila, “Tuwan, baytai kami bang ku'nu maawn in biyayta' mu kāmu' kāina
pasal sin Bāy sin Tuhan iban baytai kami bang unu in manga tanda' gumuwa' amu in
magpakita' sin dumatung na in waktu maawn in manga katān parakala' piyagbayta'
mu kāmu'”.
5 Laung hi Īsa kanila, “Halli' kamu bat supaya wayruun tau makaakkal kaniyu.
6 Sabab ha susūngun mataud tau in mari mag-ngān sin ngān ku mangakkal kaniyu.
In pakaniya-pakaniya kanila umiyan siya na in Almasi, hangkan mataud tau in
kaakkalan nila.

7 Iban bang niyu karungugan in pagbunu' atawa manga habal sin pagbunu' ha
dugaing hula', ayaw kamu mabuga'. In manga yan asal subay maawn, sagawa' bukun
pa yan in waktu kahinapusan sin masa dī ha dunya.
8 In manga kabangsa-bangsahan magbunu'-biyunui iban magkuntara in manga
parinta sin kahula'-hulaan. Maawn in linug iban gutum ha manga kahula'-hulaan.
In manga yan panagnaan sadja sin kasigpitan iban kabinsanaan nanamun sin manga
mānusiya'. Biya' yan sapantun sin sakit tagna' kananaman sin hambuuk babai sūng
na mag'anak.
9 "In kamu yan subay majaga, sabab ha waktu susūngun awn manga tau sumaggaw
kaniyu ampa kamu hiungsud pa lawm lima sin manga manghuhukum. Pag'ubus,
lubakan kamu ha lawm manga langgal. Tumindug kamu isab mamayhu' ha manga
gubnul iban ha manga sultan ha supaya hukumun sabab in kamu agad kāku'. Na
bang kamu marā na madtu, kabaytaan niyu na sila sin Bayta' Marayaw pasal sin
pamarinta sin Tuhan.
10 In Bayta' Marayaw subay hipamahalayak naa muna pa mānusiya' katān ampa
dumatung in kahinapusan sin masa dī ha dunya.
11 "Na," laung hi Īsa, "Ha ku'nu-ku'nu waktu masaggaw iban marā kamu pa
paghukuman, ayaw na kamu magsusa bang unu in hibichara niyu kanila. Unu-unu
na in makapasimud niyu manga lapal-kabtangan hirihil sin Tuhan kaniyu, amuna
in hibichara niyu, sabab in bichara yan bukun dayn kaniyu, sagawa' dayn ha Rū sin
Tuhan.
12 Ha waktu susūngun maggaus na in magtalianak. Hitukbal sin tau in taymanghud
niya hipapatay iban hitukbal da isab sin ama' in anak niya hipapatay, iban umatu na
in anak ha maas nila iban hipapatay nila in maas nila.
13 Na, in kamu karugalan na sin tau katān sabab in kamu agad kāku'. Sagawa'
hisiyu-siyu in sumandal sin manga kasigpitan iban kabinsanaan yan sampay pa
kahinapusan, tantu malappas da siya."

In Kabinsanaan Sangat Makalap
(Mat. 24:15-28; Lk. 21:20-24)

14 "Na, ha susūngun kakitaan niyu da in satru' sin Tuhan duun makabutang ha
lugal bukun mapatut pagbutangan." (Pahāti ha manga magbabacha: hātiha niyu in
maana niya yan!) "Na, bang niyu yan kakitaan na, in manga tau ha hula' Yahudiya
subay maguy na pa kabūran.
15 Hāti hisiyu-siyu in tau kasa'buhan duun ha guwa' bāy niya, subay siya di' na
sumūd pa lawm bāy kumawa' sin unu-unu marā niya.
16 Iban hisiyu-siyu in tau kasa'buhan duun ha uma, subay siya mag'ūs-'ūs na
maguy. Subay siya di' na magbalik kumawa' sin juba niya pa lugal piyagbutangan
niya.
17 Na landu' tuud makaluuy in manga burus iban sin manga babai taga anak sibi'-
sibi' amu in nagdururu' pa bang dumatung na in kabinsanaan yan!
18 Pangayu' kamu duwaa pa Tuhan, bang mayan in kabinsanaan dumatung yan di'
kumugdan ha waktu mangī' in hula'.
19 Karna' in kabinsanaan dumatung yan sangat tuud makalap dayn ha katān
kabinsanaan bakas kiyalabayan sin manga mānusiya', dayn ha tagna' kapapanjari
sin Tuhan sin dunya sampay pa waktu bihaun ini. Iban wayruun na kabinsanaan
makasibu' ha yan.
20 Na, bang lumugay in kabinsanaan yan, in mānusiya' katān mapatay. Sagawa'
dayn ha sabab sin luuy sin Tuhan ha manga tau napī' niya suku', in kabinsanaan
dumatung yan di' niya palugayun.

21 “Lāgi', ha waktu da isab yan,” laung hi Īsa, “bang awn imiyan kaniyu, ‘Huy!
kitaa niyu ba, yari na in Almasi,’ atawa, ‘Huy! kitaa niyu ba, yadtu siya didtu!’, ayaw
kamu magkahagad.
22 Karna' ha waktu yan awn manga tau gumuwa' amu in umiyan pakaniya-
pakaniya sin siya na in Almasi iban in kaibanan umiyan sin in sila manga nabi daak
sin Tuhan. Huminang sila sin manga mu'jijat iban sin manga hinang makainu-inu
ha supaya bang awn dapat minsan in manga tau napī' sin Tuhan suku' niya marā sin
lidjal.
23 Hangkan halli' kamu! Biyaytaan ta na kamu asal sin manga pasal yan ha wala'
pa dimatung.

In Pagbalik sin Almasi pa Dunya
(Mat. 24:29-31; Lk. 21:25-28)

24 “Lāgi' ha waktu susūngun da isab yan,” laung hi Īsa, “pagpuas sin manga
kabinsanaan dumatung,
‘manigidlum na in suga iban di' na sumawa in bulan.
25 In manga bituun mahulug na dayn ha langit
iban majugjug na in unu-unu katān ha taas langit.’
26 “Pagpuas yan, in aku amu in Anak Mānusiya', magbalik na mari pa dunya
miyamagad ha kagabunan. Kakitaan sin manga tau in kusug sin kawasa ku iban
sin sahaya iban kalagguan ku.
27 Pag'ubus daakun ku in manga malāikat pa upat pidju sin ālam, kumawa' sin
manga tau napī' ku suku' ha katilibut sin dunya.”

In Pamandugahan sin Pagbalik sin Almasi
(Mat. 24:32-35; Lk. 21:29-33)

28 “Manjari,” laung hi Īsa, “In pagbalik ku mari pa dunya kapamandugahan sin
manga mānusiya'. Sabab in pagbalik ku mari biya' yan sin hantang sin hambuuk
kahuy. Bang niyu kakitaan in kahuy tina mag'ugbus iban magdahun na, kaingatan
niyu na sin masuuk na in panuga.
29 Damikkiyan, bang niyu kakitaan na maawn in manga katān biyayta' ku kaniyu,
kaingatan niyu na sin masuuk na in pagbalik ku mari pa dunya, hangkaray' dakuman.
30 Na, ini in tumtuma niyu. In katān biyayta' ku yan kaniyu maawn ha di' pa
maubus malanyap in bangsa sin manga tau ha masa ini.
31 Ha susūngun in langit iban dunya malanyap da, sagawa' in katān kiyapamung
ku di' tuud maluppas salama-lama (sabab in yan tantu tuud bunnal).”

Wayruun Makaingat sin Waktu sin Pagbalik sin Almasi
(Mat. 24:36-44)

32 “Malayngkan,” laung hi Īsa, “wayruun minsan hambuuk in makaingat sin adlaw
atawa waktu sin pagbalik ku mari pa dunya. Minsan in manga malāikat ha surga'
iban sin aku baran ku, amu in Anak Mānusiya', di' da makaingat. Hambuuk-buuk
da Tuhan, Ama' ku, in makaingat sin pasal yan.
33 Hangkan, halli' kamu iban jaga kamu, sabab di' niyu kaingatan bang ku'nu in
waktu yan dumatung.
34 In pagbalik ku mari biya' yan sapantun sin hambuuk tau tumulak pa dugaing
hula'. Ha di' pa siya tumulak hipangandul niya in bāy niya ha manga daraakun niya.
Dihilan niya kaniya-kaniya hinang iban baytaan niya in tunggu' lawang sin bāy niya
papajagahun tuud.
35 Hangkan subay kamu majaga sabab di' niyu kaingatan bang ku'nu in balik ku
mari amu in diyalil ha tagdapu sin bāy, magalib ka atawa tunga' dūm atawa lapit
adlaw atawa subu-subu ka.

36 Karna' bang matagha' in pagbalik ku mari, na, subay kamu di' ku abutan natutūg.
37 Na, hangkan jaga tuud kamu sin pagbalik ku! Amu yan in pahāti ku kaniyu iban
pa tau katān."

14

In Pag'isun sin Pagsaggaw kan Īsa
(Mat. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Yh. 11:45-53)

1 Manjari, pagga pagkuku'nisahun dakuman in Haylaya Paglappas dayn ha
Kamatay iban sin pakaradjaan pagtawagun, Pagkaun sin Tinapay Way Pasulig,
nag'isun in manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama, bang
biya' diin in kasaggaw nila kan Īsa ha di' kaingatan sin manga tau. In kabayaan nila
hipapatay hi Īsa.
2 Laung nila, "Subay natu' siya di' saggawun ha sa'bu sin paghaylaya sabab gana-
gana maghiluhala' in manga tau."

In Pagbusug Lana Mahamut ha Ū hi Īsa
(Mat. 26:6-13; Yh. 12:1-8)

3 Sakali in hi Īsa didtu ha kawman Bitani, ha bāy hi Simun amu in tau bakas
īipul. Ha sa'bu niya nagkakaun, awn miyawn hambuuk babai nagdarā kibut-kibut
haba' liug pagtawagun alabistrus, hipu' sin lana mahamut pagtawagun narda. In
lana mahamut ini maharga' tuud, bukun paltik iban wayruun lamud niya dugaing.
Biyagbag sin babai in liug sin kibut-kibut ampa niya biyusug in lana mahamut pa ū
hi Īsa.
4 Na, diyugalan in manga kaibanan tau nakakita' iban laung sin pakaniya-pakaniya,
"Mayta' niya iyusibaan in lana mahamut?
5 Bang yan piyagdagang magbīhan timbang gadji sin hambuuk tau ha lawm hangka-
tahun, iban labi pa, iban in bīhan hikapagsarakka ha miskin." Na, iyastulan tuud sila
ha babai. Siyahawi nila siya pa mangī'.
6 Sagawa' laung hi Īsa kanila, "Pasāri niyu na siya! Ayaw niyu pasusaha in atay
niya. Marayaw tuud in nahinang niya kāku'.
7 In manga miskin matabang niyu sadja ha ku'nu-ku'nu waktu kabayaan niyu,
sabab hawnu-hawnu kamu yan da isab in manga miskin. Sagawa' in aku ini di'
lumugay dī kaniyu.
8 Hīnang sin babai ini in mahinang niya kāku'. Biyusugan niya aku lana mahamut
bat supaya saddiya na in anggawta'-baran ku ha adlaw pagkubul kāku'.
9 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu! Hawnu-hawnu na mayan dī ha katilibut
dunya hipamahalayak in Bayta' Marayaw, hikasuysuy in nahinang kāku' sin babai
ini ganti' panumtuman kaniya."

Tipuhun hi Judas hi Īsa
(Mat. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

10 Manjari, awn hambuuk dayn ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa, amu in
pagngānan Judas, tau dayn ha Kiriyud, in miyadtu pa manga nakura' kaimaman
ha supaya niya hikaungsud hi Īsa pa lawm lima nila.
11 Na, kiyūgan tuud in manga nakura' kaimaman pagdungug nila sin bayta' hi Judas
iban jimanji' sila dihilan nila hi Judas sīn. Hangkan, simipi na hi Judas bang biya'
diin in katipu niya kan Īsa.

In Pagsaddiya sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay
(Mat. 26:17-25; Lk. 22:7-14, 21-23; Yh. 13:21-30)

12 Manjari, ha adlaw panagnaan sin pakaradjaan pagtawagun Pagkaun sin Tinapay
Way Pasulig, amu in adlaw pagsumbay' sin manga anak bili-bili pagjamuhan ha
Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, iyasubu hi Īsa sin manga mulid niya, laung
nila, “Tuwan, hariin mu kabayaan sakapun namu' in pagjamuhan taniyu?”
13 Na, diyaak hi Īsa in duwa mulid niya, laung niya kanila, “Kadtu kamu pa dāira.
Pagdatung niyu madtu, hipagbāk niyu in tau nagdarā kibut tagaluun tubig. Urula
niyu siya
14 iban sūd kamu pa bāy sūran niya. Pag'ubus ampa niyu baytai in tagdapu bāy,
laung niyu, ‘Nagpaasubu in Tuwan Guru bang hawnu in bilik pagjamuhan niya iban
sin manga mulid niya hipagsa'bu sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay!’
15 Na, hipakita' niya kaniyu in bilik dakula' ha taas sin bāy niya, amu in asal panyap
sin katān kagunahan natu'. Duun niyu saddiyaha in pagjamuhan natu'.”
16 Na, miyadtu na pa dāira in duwa mulid hi Īsa. Pagdatung nila pa dāira, in katān
biyayta' hi Īsa naagad. Na, siyaddiya nila na in pagjamuhan nila.
17 Na, naabut mayan magrib, dimatung na hi Īsa iban sin hangpu' tagduwa mulid
pa pagjamuhan.
18 Ha sa'bu nila nagjajamu duun ha lamisahan, namung hi Īsa, laung niya, “Ini
in mattan hibayta' ku kaniyu. Awn hambuuk dī kaniyu in manipu kāku', amu in
simasāw kāku' nagkaun.”
19 Na, nasusa in manga mulid hi Īsa iban nangasubu na in pakaniya-pakaniya, amu
agi, “Uy, tantu, Tuwan, bukun aku in piyag'iyan mu?”
20 In sambung hi Īsa, “Hambuuk dayn ha hangpu' tagduwa mulid ku in manipu
kāku', amu in simasāw kāku' timublak sin tinapay niya pa lāy pagbabahug-bahugan.
21 In aku amu in Anak Mānusiya' manaykud na dayn ha dunya biya' na sin asal
kiyabayta' ha lawm Kitab. Sagawa' murka' dakula' in kumugdan ha tau manipu
kāku'. Marayaw pa sa wala' na siya piyag'anak.”

In Pagkaun iban Pag'inum amu in Panumtuman kan Īsa
(Mat. 26:26-30; Lk. 22:14-20; 1 Kur. 11:23-25)

22 Ha sa'bu nila nagkakaun, kimawa' hi Īsa tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa
Tuhan. Ubus ampa niya sīpak in tinapay ampa diyuhal pa manga mulid niya. Laung
niya, “Kawaa ampa niyu kauna in tinapay ini iban niyat sin amu yan in ginhawa-
baran ku.”
23 Pag'ubus ampa kiyawa' hi Īsa in hambuuk sawan, ampa siya nagsarang-sukul
pa Tuhan. Pag'ubus ampa niya diyuhal in sawan pa manga mulid niya. Na, mīnum
in manga mulid niya katān.
24 Laung hi Īsa kanila, “Niyata niyu sin amu yan in dugu' ku, amu in dumihil
kamakbulan ha janji' ba'gu sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Maasag in dugu' ku
sabab-karna' sin manga tau mataud.
25 Na, ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Di' aku minum magbalik sin tubig anggul
ini ha salugay di' dumatung in waktu magmakbul na in maksud sin pamarinta sin
Tuhan, lāgi' maba'gu na in unu-unu katān.”
26 Pag'ubus ampa sila nagkalang sin kalangan pamudji pa Tuhan, ubus ampa sila
miyadtu pa Būd Jaytun.

Asal Hibayta' hi Īsa sin Umiyan hi Pitrus sin Bukun Siya Agad kan Īsa
(Mat. 26:31-35; Lk. 22:31-34; Yh. 13:36-38)

27 Sakali ha sūng nila pa Būd Jaytun, namung hi Īsa, laung niya, “In kamu yan
katān maguy iban mutas kamu dayn kāku', sabab asal kiyasulat ha lawm Kitab, amu
agi,
‘Hirūl sin Tuhan mapatay in mag'iipat ha manga bili-bili,

iban mapulak-palik in manga bili-bili niya.’
28 Sagawa' mabuhi' mayan aku magbalik, madtu aku muna dayn kaniyu pa hula' Jalil.
Magbāk kitaniyu didtu.”
29 Simambung hi Pitrus, laung niya, “Tuwan, tantu di' tuud aku mutas dayn kaymu,
minsan in sila katān mutas dayn kaymu!”
30 In sambung hi Īsa kan Pitrus, “Indani in bichara ku ini. Ha dūm ini ha di' pa
maabut tumagauk in manuk usug makaruwa sin subu-subu, makatū kaw umiyan,
laung mu di' mu aku kaingatan.”
31 Sagawa' limugat tuud hi Pitrus, laung niya, “Tantu di' tuud aku imiyan sin di' ta
kaw kaingatan, minsan pa aku mapatay umunung kaymu!”
Na, biya' da isab hādtu in pamung sin katān mulid niya.

Mangarap pa Tuhan hi Īsa duun ha Gitsimani
(Mat. 26:36-46; Lk. 22:39-46)

32 Sakali miyadtu hinda Īsa pa lugal pagtawagun Gitsimani. Nakaratung mayan sila,
laung niya ha manga mulid niya, “Lingkud naa kamu dī. Madtu pa aku mangarap
pa Tuhan.”
33 Piyaagad niya hi Pitrus iban hi Ya'kub kay Yahiya. Sakali landu' tuud nagdukka
iban simusa hi Īsa.
34 Laung niya kanila, “Landu' tuud in dukka sin lawm atay ku. Agun-agun na
hikamatay ku. Tagad naa kamu dī iban pagjaga kamu.”
35 Ubus, limayu'-layu' hi Īsa dayn ha manga mulid niya ampa siya simujud pa lupa'
sarta' nangarap na siya pa Tuhan. Nangayu' siya duwaa pa Tuhan bang awn dapat
di' na siya palabayun sin kabinsanaan masuuk na dumatung kaniya.
36 Laung hi Īsa, “Ya Tuhan, Ama' ku! Kaingatan ku in unu-unu katān marapat
mu hinangun. Bang makajari kaymu ayaw mu na aku palabaya sin kabinsanaan ini.
Malayngkan, bukun kabayaan ku in maagad, sagawa' in kabayaan mu in maagad.”
37 Pag'ubus nagbalik siya madtu pa manga mulid niya. Sakali in kiyaratungan niya
natutūg in tū mulid niya. Laung hi Īsa kan Pitrus, “Uy! Simun, natutūg kaw? Di' ka
kaw makajaga minsan hangka-jām?
38 Pagjaga kamu,” laung hi Īsa kanila, “iban pangayu' kamu duwaa ha supaya kamu
di' marā sin sasat makapilad sin īman niyu. Sabab bunnal na sa ha lawm pikilan iban
atay niyu mabaya' tuud kamu magad sin kabayaan sin Tuhan, sagawa' in anggawta'-
baran niyu maluhay marā sin sasat.”
39 Pag'ubus miyadtu na isab hi Īsa nagbalik nangarap pa Tuhan iban biyalikan niya
in lapal-kabtangan sin duwaa piyangayu' niya pa Tuhan.
40 Pagbing niya mawn pa manga mulid niya, kiyaratungan niya natutūg sila sabab
miyu'gat na in mata nila sin karu'. Iban di' nila kaingatan bang unu in hisambung
nila kan Īsa.
41 Sakali, hikatū mayan sin balik hi Īsa mawn kanila, laung hi Īsa kanila, “Bat
natutūg iban naghahali-hali pa hāti kamu yan? Sarang na sa yan. Naabut na in
waktu! Taynghug kamu. Bihaun, in aku amu in Anak Mānusiya' hiungsud na pa
lawm lima sin manga tau baldusa.
42 Bangun na kamu bat kitaniyu mākadtu na. Kitaa niyu ba, yan na in tau manipu
kāku'!”

In Pagsaggaw kan Īsa
(Mat. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Yh. 18:3-12)

43 Na, ha sa'bu pa nagbibichara hi Īsa, dimatung na mawn hi Judas, amu in
hambuuk dayn ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa. Mataud tau in miyamagad

kaniya nagdarā pakukus iban kakakal. In manga tau ini naraak sin manga nakura'
kaimaman, sin manga guru sin sara' agama iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.
44 Na, asal biyaytaan hi Judas in manga tau, laung niya, “In tau siyumun ku amuna
in tau saggawun niyu. Dāha niyu siya iban jagahi niyu marayaw.”
45 Sakali pagdatung na mayan hi Judas, magtūy siya timūy madtu kan Īsa, laung
niya, “Tuwan Guru,” ubus ampa niya sīyum hi Īsa.
46 Na, siyaggaw na sin manga tau hi Īsa ampa giyapus.
47 Na, magtūy liyarut sin hambuuk mulid hi Īsa in pakukus niya ampa niya liyagut
in hambuuk īpun sin Imam Dakula'. Nautud in hansipak taynga sin tau liyagut niya.
48 Sakali namung hi Īsa ha manga tau simaggaw kaniya, laung niya, “Mayta',
mundu ka aku ini, subay niyu saggawun iban sin pakukus iban kakakal niyu?
49 Adlaw-adlaw duun aku nagnanasīhat ha Bāy sin Tuhan. Na, didtu da isab kamu,
sagawa' mayta' niyu aku wala' siyaggaw didtu? Na, hangkan biya' ha yan, sabab
subay maagad in manga kiyasulat ha lawm Kitab.”
50 Na, pag'ubus miyutas na dayn kan Īsa in katān mulid niya iban miyaguy na sila.
51 Sakali awn hambuuk subul duun nagsisiub-siub sadja in imuurul kan Īsa. Sakali
awn gimanggut kaniya ambaya' siya isab saggawun.
52 Sa' niya biyutānan in siub niya, ampa siya dimagan naghuhubu'.

Umalup na hi Īsa ha Manga Nagkakaput sin Sara' Agama
(Mat. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Yh. 18:13-14, 19-24)

53 Manjari, diyā sin manga tau hi Īsa madtu pa bāy sin Imam Dakula', iban nagtipun
na mawn katān in manga nakura' kaimaman, in manga nagtatau-maas ha hula' iban
sin manga guru sin sara' agama.
54 Na, in hi Pitrus imuurul kan Īsa dayn ha kalayuan sampay nakaabut siya madtu
pa halaman bāy sin Imam Dakula'. Pagsūd niya pa halaman sin bāy, duun siya
limingkud ha daig sin kāyu nagpaanag, limamugay ha manga jaga, amu in manga
daraakun sin Imam Dakula'.
55 Na, in hi Īsa liyawagan tuud dusa sin manga nakura' kaimaman iban sin katān
nakura' Yahudi manghuhukum bat hi Īsa kabutangan sin hukuman subay patayun.
Sagawa' wayruun dusa kabaakan nila hikatuntut kan Īsa.
56 Mataud in tau simaksi' sin puting bat supaya katuntutan hi Īsa, sagawa' di'
magtaayun in bichara sin manga saksi'.
57 Sakali awn kaibanan tau timindug ampa simaksi' sin puting.
58 Laung nila, “In tau yan diyungug namu' imiyan sin malubu niya in Bāy sin Tuhan,
amu in bakas hīnang sin manga tau, ubus ampa siya kunu' magpatindug dugaing ha
lawm tūy adlaw, amu in bukun hinangan mānusiya'.”
59 Sagawa' minsan in manga tau simaksi' ini, wala' da isab nagtaayun in manga
bichara nila.
60 Na, timindug in Imam Dakula' ampa miyadtu pa gi'tungan sin katān tau duun.
Iyasubu niya hi Īsa, laung niya, “Na, unu in hikasambung mu ha manga saksi' ini
pasal sin bayta' nila sin narusa mu?”
61 Na, wala' nagkayba' hi Īsa. Wala' siya simambung minsan hangka-kabtang. Na,
iyasubu na isab siya nagbalik sin Imam Dakula', amu agi, “Ikaw ka in Almasi, amu
in Anak sin hambuuk-buuk Tuhan piyupudji?”
62 In sambung hi Īsa, “Huun, aku na. Iban kakitaan niyu da in aku amu in Anak
Mānusiya' lumingkud ha dapit pa tuu sin Tuhan Mahatinggi, iban ha pagbalik ku
mari ha susūngun kakitaan niyu aku miyamagad ha lawm gabun.”
63 Na, magtūy gīrit sin Imam Dakula' in juba niya (sabab diyugalan tuud siya) ampa
siya namung, laung niya, “Mayta' pa kitaniyu maglawag manga saksi'?

64 Diyungug niyu na hayn-duun in bichara niya pangkal pa Tuhan. Na, ha pikil
niyu unu in hukuman hibutang natu' kaniya?"
Nagtaayun sila katān sin mattan in dusa hi Īsa iban subay siya patayun.
65 Na, pag'ubus magtūy piyagluraan sin kaibanan tau hi Īsa. Tiyabunan nila in
mata niya ubus ampa nila siya piyagsuntuk. "Na," laung nila kan Īsa, "tukura bang
hisiyu in simuntuk kaymu!" Ubus diyā na siya sin manga jaga amu in naminasa da
isab kaniya.

Umiyan hi Pitrus sin in Siya Bukun Agad kan Īsa
(Mat. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Yh. 18:15-18, 25-27)

66 Manjari, ha sa'bu hi Pitrus duun ha halaman bāy sin Imam Dakula', nākawn in
hambuuk babai daraakun sin Imam Dakula'.
67 Pagkita' niya kan Pitrus duun nagpaanag ha daig sin kāyu, magtūy niya iyatud
hi Pitrus ampa siya imiyan, laung niya, "In ikaw yan agad da isab kan Īsa amu in tau
Nasarit."
68 Namaylu hi Pitrus, laung niya, "Inday kaymu. Di' ku kahātihan bang unu in
piyagbichara mu yan." Ubus ampa siya minīg, miyadtu pa labayan sin lawang sin
halaman bāy. Na, saruun-duun, timagauk na in manuk.
69 Sakali kīta' na isab siya nagbalik sin babai daraakun. Laung sin babai ha manga
tau nagtitindug duun, "In tau yan agad da isab kanila!"
70 Na, namaylu na isab hi Pitrus.
Bukun mawgay īyan hi Pitrus sin manga tau nagtitindug duun, laung nila, "Mattan
tuud in ikaw yan agad kanila, sabab in ikaw yan tau Jalil da isab."
71 Sagawa' nagsukna'-sukna' tuud hi Pitrus sin baran niya iban simapa siya, laung
niya, "Bang mān aku pagmulkaan sin Tuhan bang puting in bayta' ku yan kaniyu.
Di' ku tuud kaingatan in tau piyag'iyan niyu yan!"
72 Na, magtūy na isab timagauk in manuk usug. Hikaruwa na sin manuk timagauk.
Na, pagdungug hi Pitrus, kiyatumtuman niya in bichara hi Īsa, amu agi, "Ha di'
pa tumagauk in manuk usug makaruwa, makatū kaw umiyan sin in aku di' mu
kaingatan." Na, nagtangis tuud siya, pagtumtum niya sin bichara hi Īsa.

15

Mamayhu' hi Īsa kan Pilatu
(Mat. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Yh. 18:28-38)

1 Manjari, pagbulat mahinaat, in manga nakura' kaimaman nag'ūs-'ūs nagtipun
iban sin manga nagtatau-maas sin hula' iban sin manga guru sin sara' agama iban
na sin katān nakura' Yahudi manghuhukum, ampa sila nag'isun sin hinangun nila.
Kiyadinahan nila hi Īsa ampa nila diyā madtu tiyukbal pa lawm lima hi Pilatu.
2 Na, iyasubu hi Īsa kaagi hi Pilatu, laung niya, "Ikaw na ka in sultan sin manga
Yahudi?"
"Na, biya' na sin kiyapamung mu," in sambung hi Īsa.
3 Na, mataud in tiyuntut sin manga nakura' kaimaman kan Īsa.
4 Hangkan, iyasubu na isab nagbalik hi Īsa kaagi hi Pilatu, laung niya, "Way ka
hikaraawa mu ha manga bichara nila yan? Diyungug mu na in taud sin tiyuntut nila
kaymu!"
5 Sagawa' wala' isab simambung hi Īsa minsan hangka-kabtang. Na, landu' tuud
nainu-inu hi Pilatu.

Kamatay in Hukuman Hirihil kan Īsa
(Mat. 27:15-26; Lk. 23:13-25; Yh. 18:39–19:16)

6 Na, sakahaba' waktu sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, biya' sin pagk-
abiyaksahan hi Gubnul Pilatu, magpaguwa' siya hambuuk pilisu amu in kabayaan
sin manga tau paguwaun.
7 Na, ha waktu yadtu awn hambuuk tau pagngānan hi Barabbas in najijīl. In tau
ini agad ha manga tau namunu' ha waktu sin pagpangatu nila ha parinta.
8 Manjari, nakapagtipun mayan in manga tau, nangayu' na sila kan Pilatu
paguwaun in hambuuk pilisu biya' sin addat niya tahun-tahun.
9 Na, iyasubu hi Pilatu in manga tau, laung niya, “Na, unu in kabayaan niyu?
Puasun ku kaniyu in sultan sin manga Yahudi?”
10 Na, kiyaingatan hi Pilatu sin in manga nakura' kaimaman maabughu' kan Īsa,
hangkan tiyukbal nila hi Īsa mawn kaniya.
11 Na, bīcharahan sin manga nakura' kaimaman in manga tau mataud hipapan-
gayu' paguwaun hi Barabbas, bukun hi Īsa.
12 Nangasubu nagbalik hi Pilatu in manga tau, laung niya, “Na, unu in kabayaan
niyu hinangun ku ha tau amu in giyulal niyu sultan sin manga Yahudi?”
13 Imulak in manga tau, laung nila, “Palansangan siya pa usuk!”
14 “Mayta', unu in dusa nahinang niya?” laung hi Pilatu ha manga tau.
Sagawa' wala' siyambag sin manga tau in pangasubu niya. Gām mayan nag'ulak
makusug in manga tau, laung nila, “Palansangan siya pa usuk!”
15 Na, hi Barabbas in piyaguwa' hi Pilatu sabab kabayaan niya sulutun in kabayaan
sin manga tau. Ubus piyalubakan niya na hi Īsa ampa niya tiyukbal pa manga
sundalu hipapalansang pa usuk pagpatayan kaniya.

Paglangugan hi Īsa Kaagi sin Manga Sundalu
(Mat. 27:27-31; Yh. 19:2-3)

16 Sakali diyā na sin manga sundalu hi Īsa madtu pa lawm halaman bāy dakula'
piyaghuhulaan sin gubnul. Pag'ubus, tīpun nila mawn in katān sundalu hangka-panji
ampa piyaglangugan sin manga sundalu hi Īsa.
17 Inīgan nila in badju' hi Īsa ampa nila siya siyulugan sin siub badju' taluk biya'
lupa sin siub sin badju' sin sultan. Ubus ampa nila liyubid in sanga sin kahuy
matunuk hīnang biya' kuruna ampa nila siyangun pa ū hi Īsa.
18 Ubus, ampa bahasa liyaggu' nila hi Īsa, laung nila, “Mabuhay, in Sultan sin manga
Yahudi!”
19 Liyubak nila hi Īsa sin kahuy-kahuy ha ū iban piyagluraan nila siya. Pag'ubus,
ampa sila simujud ha alupan hi Īsa, bahasa nagpakita' sin pag'addat nila kaniya.
20 Na, naubus nila mayan piyaglangugan hi Īsa, inīgan nila na in siub badju' taluk
dayn kan Īsa, ampa nila siya siyulugan nagbalik sin badju' niya. Ubus diyā nila na
siya pa guwa', madtu pa lugal paglansangan kaniya pa usuk.

In Paglansang kan Īsa pa Usuk
(Mat. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Yh. 19:17-27)

21 Manjari ha tudju nila madtu pa lugal pagpatayan, piyagbāk nila in hambuuk tau
pagngānan hi Simun, lūd dayn ha gimba mawn pa dāira. Sakali liyugus sin manga
sundalu hi Simun piyapagdā sin usuk paglansangan kan Īsa. (In hi Simun ini tau
dayn ha hula' Kirini. Siya in ama' hi Iskandal kay Rupus.)
22 Diyā nila hi Īsa madtu pa lugal pagtawagun Gulguta, (in maana niya kulakub ū).
23 Pag'abut nila madtu, dīhilan nila hi Īsa sin tubig anggul (biya' tuba') liyalamuran
sin ubat pagtawagun mira. Sagawa' di' minum hi Īsa.

24 Na, hiyubuan nila in tamungun hi Īsa, ubus ampa nila siya liyansang pa usuk.
Ubus ampa nila piyagbahagian in tamungun hi Īsa. Piyagkuut-kuutan nila bang unu
in masuku' sin hambuuk pa hambuuk.
25 Lisag siyam sin mahinaat in kalansang kan Īsa pa usuk.
26 Awn manga kabtangan siyulat amu agi, “In Sultan sin manga Yahudi.” Amu yan
in tuntut kaniya.
27 Na, awn da isab duwa mundu liyansang pa usuk diyungan kan Īsa. In hambuuk
liyansang ha usuk ha dapit pa tuu hi Īsa, hāti in hangka-tau ha dapit pa lawa.
28 Na, naagad tuud in kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“Ītung siya agad ha manga tau mangī'.”
29 Na, in manga tau maglalabay, pagkita' nila kan Īsa, mag'ilung-ilung sadja sin ū
nila (tanda' sin pangudju'-ngudju' nila kaniya) iban liyagi'-lagi' nila hi Īsa. Laung nila,
“Aha, na, in bayta' mu malubu mu in Bāy sin Tuhan ubus mapatindug mu magbalik
ha lawm tūy adlaw.
30 Na, tabanga na in baran mu, naug na kaw dayn ha taas sin usuk yan!”
31 Damikkiyan, piyaglagi'-lagi' da isab hi Īsa kaagi sin manga nakura' kaimaman
iban sin manga guru sin sara' agama. Laung sin pakaniya-pakaniya, “Natabang niya
in tau dugaing dayn ha kamulahan, sagawa' in baran niya di' niya matabang.
32 Na, in Almasi amu in sultan sin bangsa Israil, subay makanaug dayn ha usuk yan
bihaun ampa kami magparachaya kaniya!”

Damikkiyan, in duwa mundu amu in liyansang da isab pa usuk duun ha daig hi
Īsa, nanglagi'-lagi' da isab kaniya.

In Kamatay hi Īsa
(Mat. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Yh. 19:28-30)

33 Manjari, naabut mayan ugtu suga nanigidlum na in katilibut sin hula' sampay
naabut lisag tū sin mahapun.
34 Na, pag'abut mayan manga lisag tū sin mahapun nagsuwara matanug hi Īsa,
laung niya, “Iluy iluy, lama sabaktani?” In hāti niya, “Ya Tuhan ku, mayta' mu aku
piyasāran?”
35 Na, pagdungug sin manga kaibanan tau nagtitindug duun nasā' in pangdungug
nila. Laung nila, “Na, taynghug kamu! Tiyawag niya hi Ilyas!”
36 Sakali dimagan in hambuuk tau kimawa' luppus ampa niya hiya'gum pa tubig
anggul (biya' tuba'). Pag'ubus, ampa niya biyutang in luppus pa duhul sin kahuy-
kahuy ampa niya diyuhal piyasupsup kan Īsa iban laung niya, “Tagad kamu! Kitaun
natu' bang siya tabangun hi Ilyas panaugun dayn ha taas usuk yan!”
37 Na, nagsuwara matanug hi Īsa, ubus ampa miyugtu' in napas niya.
38 Pagbugtu' na mayan sin napas niya, magtūy nagisi' nagduwa dayn ha taas pa
duhul in kurtina marakmul didtu ha lawm Bāy sin Tuhan.
39 Na, awn hambuuk kapitan in nagtitindug duun ha alupan sin usuk piyaglansan-
gan kan Īsa, in nakakita' sin katān naawn ha pagbugtu' sin napas hi Īsa. Laung niya,
“Tantu na tuud sin in tau ini amuna in Anak Tuhan!”
40 Na, awn isab manga babai duun nagkikita' dayn ha kalayuan. Miyamagad ha
manga kababaihan ini hinda Mariyam amu in babai dayn ha dāira Magdala, hi Salumi
iban hi Mariyam, amu in ina' hi Jusis kay Ya'kub amu in kabungsuhan.
41 In manga babai ini miyagad iban nagpalihala' kan Īsa sin duun pa siya ha Jalil.
Mataud da isab kaibanan babai duun in miyagad kan Īsa mawn pa Awrusalam (Baytal
Makdis).

In Pagkubul kan Īsa
(Mat. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Yh. 19:38-42)

42-43 Manjari, himapun mayan tuud dimatung na hi Yusup amu in tau dayn ha dāira Arimati. In siya ini hambuuk kunsiyal sin agama Yahudi piyag'aaddatan, amu in timatagad da isab sin waktu tumindug in pamarinta sin Tuhan. Pagga pagkikinsumun na in adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan, hāti niya waktu na sin pagsaddiya, timawakkal hi Yusup miyadtu kan Pilatu nangayu' sin bangkay hi Īsa.
44 Na, nainu-inu hi Pilatu pagdungug niya sin miyatay na hi Īsa. Tiyawag niya in hambuuk kapitan ampa niya iyasubu bang malugay na miyatay hi Īsa.
45 Na, pagdungug niya dayn ha kapitan, sin patay na hi Īsa, tiyugutan niya na hi Yusup kumawa' sin bangkay hi Īsa.
46 Na, miyadtu na hi Yusup namī kuku puti' marayaw, ubus ampa siya miyadtu kimawa' sin bangkay hi Īsa. Siyaput niya in bangkay, ampa niya biyutang pa lawm kubul amu in batu dakula' liyungagan hīnang biya' lupa sungab batu. Pag'ubus ampa niya giyulung in hambuuk batu piyagtambul sin sūran pa lawm kubul.
47 Hi Mariyam amu in babai dayn ha Magdala iban hi Mariyam amu in ina' hi Jusis duun nagkikita' sin pagkubul kan Īsa. Kīta' nila in pagbutang kan Īsa pa lawm kubul.

16

Mabuhi' Magbalik hi Īsa
(Mat. 28:1-8; Lk. 24:1-12; Yh. 20:1-10)

1 Manjari, pagga sin limabay na in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan, hi Mariyam, amu in babai dayn ha Magdala, hi Salumi, iban hi Mariyam, amu in ina' hi Ya'kub, namī panyap mahamut hipagbutang ha patay bat nila kabutangan in bangkay hi Īsa.
2 Na, pagbulat mahinaat sin adlaw Ahad, subu-subu pa tuud miyadtu na sila pa kubul.
3-4 Ha sa'bu nila ha dān, piyagbicharahan nila bang hisiyu in makagulung kanila sin batu tambul sin sūran pa lawm kubul sabab in batu dakula' tuud. Sagawa' pagdatung nila madtu, kīta' nila naīg na in batu, nagulung na naīg dayn ha sūran pa lawm kubul.
5 Na, simūd sila pa lawm kubul. Pagsūd nila, kīta' nila in hambuuk usug bata' ba'gu nagjujuba puti', duun naglilingkud ha dapit pa tuu. Na, nahaylan tuud sila.
6 “Ayaw kamu mahaylan,” laung sin tau kanila. “Kaingatan ku naglawag kamu kan Īsa, tau dayn ha Nasarit, amu in liyansang pa usuk. Wayruun na siya dī. Nabuhi' na siya nagbalik! Kitaa niyu in lugal bakas piyagbutangan kaniya.
7 Na, kadtu na kamu, baytai niyu in manga mulid niya, awla-awla na hi Pitrus, sin muna na hi Īsa dayn kanila madtu pa Jalil. Didtu nila siya kakitaan biya' sin kiyabayta' niya kanila.”
8 Na, gimuwa' na sila dayn ha lawm kubul ampa sila dimagan, sabab namidpid tuud sila sin buga'. Wala' sila nagbichara unu-unu minsan ha hisiyu tau sabab miyuga' sila.

Magpanyata' hi Īsa kan Mariyam
(Mat. 28:9-10; Yh. 20:11-18)

9 Manjari, nabuhi' mayan hi Īsa nagbalik dayn ha kamatay, subu-subu pa tuud sin adlaw Ahad, nagpanyata' siya muna mawn kan Mariyam, amu in babai dayn ha Magdala. In hi Mariyam ini bakas kiyapaguwaan hi Īsa pitu saytan dayn ha lawm baran niya.

10 Na, miyadtu siya namayta' ha manga panāiban hi Īsa. Didtu sila nagdurukka
iban nagtatangis.
11 Pagdungug nila sin bichara niya sin in hi Īsa buhi' iban kīta' niya tuud sin duwa
mata niya, wala' sila nagkahagad kaniya.

Magpanyata' hi Īsa ha Duwa Mulid Niya
(Lk. 24:13-35)

12 Pag'ubus yadtu nagpanyata' isab hi Īsa ha duwa mulid niya ha sa'bu sin
duwangka-tau harap pa gimba. Dugaing isab in hantang sin pagpanyata' niya.
13 Na, nagbalik in duwangka-tau namayta' ha manga panāiban nila, sagawa' wala'
sila nagkahagad.

Magpanyata' hi Īsa ha Hangpu' Tag'isa Mulid Niya
(Mat. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Yh. 20:19-23; Kiy. 1:6-8)

14 Na, mahuli dayn duun nagpanyata' da isab hi Īsa ha hangpu' tag'isa mulid niya
ha sa'bu nila nagkakaun. Piyag'amahan hi Īsa in manga mulid niya sabab di' sila
magparachaya iban di' tuud sila magkahagad ha bayta' sin manga tau nakakita' sin
in siya buhi'.
15 Laung niya kanila, “Kadtu kamu pa kahula'-hulaan ha katilingkal sin dunya
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa mānusiya' katān.
16 Hisiyu-siyu in magparachaya iban magpaligu' tanda' sin pagparachaya niya
kāku', malappas siya. Sa' hisiyu-siyu in di' magparachaya kugdanan siya sin
hukuman sin Tuhan.
17 Iban awn tanda' kakitaan ha manga tau magparachaya kāku', karna' in sila yan
dayn ha kusug sin ngān ku, makapaguwa' sila manga saytan dayn ha lawm baran sin
tau iban makabichara sila sin manga bahasa di' nila kaingatan.
18 Bang sila makakamput manga hās atawa makainum sila lassun, di' sila maunu.
Hibutang nila in lima nila ha nasasakit, na kaulian in nasasakit.”

Maangkat pa Taas Langit hi Īsa
(Lk. 24:50-53; Kiy. 1:9-11)

19 Pag'ubus hi Panghu' Īsa nagbichara kanila, naangkat na siya pa taas langit pa
lawm surga' ampa siya limingkud ha dapit pa tuu sin Tuhan, amu in tungud tiyataw'
ha makawasa.
20 Na, miyadtu na pa kahula'-hulaan in manga mulid hi Īsa nagpamahalayak
sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan. Tiyabangan sila sin Panghu'
sin hinang nila iban tiyabangan niya sila nagpakita' sin manga tanda' sin in
piyagpamahalayak nila bunnal tuud.

LUKAS
LUKAS

Pahāti

In nagsulat sin būk ini iban sin būk pagngānan *Kiyawakilan* amuna hi Lukas. In siya duktul, malawm in ingat niya mag'ubat. Kalasahan siya tuud hi Paul iban sin manga kaibanan tau kiyawakilan hi Īsa. (Kitaa ha būk *Kulussa* 4:14) Mawmu siya miyamagad kan Paul ha manga tulak niya nagpamahalayak sin Bayta' Marayaw. Tau kapangandulan tuud siya. Minsan ha waktu najijīl hi Paul nag'iban siya kan Paul. Di' siya mīg dayn kaniya. (Kitaa ha būk *2 Timuti* 4:11) Awn manga kiyabayta' dī ha būk ini, amu in wala' kiyabayta' ha kaibanan būk biya' na pasal sin kalangan sin manga malāikat, iban sin pagtibaw sin manga mag'iipat bili-bili ha kapag'anak kan Īsa. Hibayta' da isab in pagkadtu hi Īsa pa Bāy sin Tuhan sin bata'-bata' pa siya, iban sin manga isturi dalil pasal sin tau marayaw dayn ha hula' Samariya iban pasal sin anak bulaug nalawa' dayn ha ama' niya.

Panagnaan sin Sulat

1 Alamat ini sulat naug dayn kan Lukas mawn kan Tiyupilas.* Kaingatan mu mataud tau in bakas nagsulat sin manga pakaradjaan pasal sin Almasi amu in naawn ha masa natu'.†
2 Siyulat nila in manga pakaradjaan biyayta' kātu'niyu sin manga tau nakakita' sin manga pakaradjaan ini dayn ha panagnaan, amu in manga tau nagpamahalayak sin bayta' dayn ha Tuhan.
3 Na, hangkan, Tuwan, pagga napariksa' ku tuud marayaw in katān pakaradjaan ini dayn ha panagnaan, napikil ku marayaw hisulat ku, tagid'irun kaymu in manga pakaradjaan ini,
4 ha supaya mu kaingatan sin tantu tuud in kasabunnalan sin manga katān kiyahindu' kaymu.

Hibayta' in Paglahil hi Yahiya Mangliligu'

5 Manjari ha waktu hi Hirud in nagsusultan ha hula' Yahudiya, awn hambuuk imam pagngānan Jakariyas. In siya ini agad ha tumpuk sin manga imam agad kan Imam Abiyas. In ngān sin asawa niya hi Hashiba, hambuuk da isab panubu' hi Imam Harun.
6 Kiyasulutan tuud in Tuhan ha duwa magtiyaun ini. Iyaagad nila tuud in katān sara' iban daakan sin Tuhan.
7 Sagawa' wayruun anak nila sabab in hi Hashiba di' makaanak, ampa in siya iban hi Jakariyas maas na tuud.
8 Sakali hambuuk adlaw duun hi Jakariyas ha Bāy sin Tuhan naghihinang, karna' naabut na in waktu sumubli siya sin hinang duun.
9 Biya' sin pagkabiyaksahan sin manga kaimaman pagkuut-kuutan nila bang hisiyu in magtugtug kamanyan ha lawm Bāy sin Tuhan.‡ Na, hi Jakariyas in napī', hangkan siya in simūd pa lawm sin bilik suchi.

---

* **1:1 1:1** Ha pikilan sin tau kaibanan in sabab hangkan in ngān hi Tiyupilas siyabbut ha būk ini iban ha būk *Hinang sin Manga Kiyawakilan*, sabab siya in bagay hi Lukas nagbalanja' kan Lukas supaya lumatag pa kahulaan in Bayta' Marayaw siyulat hi Lukas. † **1:1 1:1** In Almasi amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' ha unu-unu katān. ‡ **1:9 1:9** In Bāy sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis) amuna in hambuuk-buuk bāy dakula' tuud, way limingkat, pagtataatan iban pagkukulbanan pa Tuhan sin manga Yahudi. Tahun-tahun magkadtu sila pa Awrusalam (Baytal Makdis) dumā sin hayup hipagkulban pa Tuhan.

10 Ha waktu sin pagpaasu kamanyan, in manga tau mataud duun ha guwa'
nangangarap pa Tuhan.
11 Sakali awn hambuuk malāikat naraak sin Tuhan nagpanyata' mawn kan
Jakariyas. Duun timitindug in malāikat ha dapit pa tuu sin pagtutugtugan kamanyan.
12 Pagkita' hi Jakariyas ha malāikat kiyublaan iban miyuga' siya.
13 Sagawa' laung sin malāikat kaniya, “Ayaw kaw mabuga', Jakariyas! Karna' in
aku ini miyari mamayta' kaymu sin hirihil na sin Tuhan kaymu in piyangayu' mu
kaniya. In asawa mu hi Hashiba makaanak na. Mag'anak siya usug iban subay mu
ngānan Yahiya in anak mu.
14 Magkūg-kuyag tuud kamu iban mataud tau in kumuyag bang siya hipag'anak
na!
15 Mahinang siya hambuuk tau dakula' tuud in kalagguan pa Tuhan. Subay siya
di' minum sin unu-unu na makahilu. Pagbugsak namān kaniya pa sikān magtūy siya
hūpun sin Rū sin Tuhan.
16 Mataud tau bangsa Israil in marā niya magpabuntul sin atay nila tudju pa Tuhan,
Panghu' nila.
17 Hiyuhūp siya sin Rū sin Tuhan iban mabarakat siya biya' kan Nabi Ilyas. Muna
siya dayn ha Panghu' bat niya mapasakap in manga tau sin pagdatung sin Panghu'.
Papagsulutun niya magbalik in manga magtalianak amu in nagkakaniya-kaniya.
Pabuntulun niya in pikilan sin manga tau, amu in di' magkahagad sin daakan,
paagarun ha pikilan sin tau mabuntul.”
18 Laung hi Jakariyas ha malāikat, “Biya' diin in kaingat ku bang bunnal in bayta'
mu yan? In aku ini maas na iban in asawa ku maas na da isab.”
19 In sambung sin malāikat, “In aku ini hi Jibril. Aku in timitindug ha haddarat sin
Tuhan, amu in nagdaak kāku' magbichara kaymu iban mamayta' kaymu sin bayta'
marayaw yan.
20 Sagawa' in ikaw yan wala' nagkahagad sin amānat piyasampay ku kaymu amu
in kakitaan mu da in kasabunnalan bang maabut na in waktu kiyaganta'. Hangkan
di' kaw makabichara sampay maabut in waktu magmakbul na in manga kiyabayta'
ku yan kaymu.”
21 Manjari in manga tau nagtatagad duun kan Jakariyas nainu-inu bang mayta' siya
liyugayan ha lawm sin Bāy sin Tuhan.
22 Sakali pagguwa' niya di' na siya makabichara ha manga tau. Hangkan
kiyapasihatan nila na sin awn mahal-mahal kiyakitaan hi Jakariyas ha lawm sin Bāy
sin Tuhan. Pagga siya di' na makabichara, nagsinyal na sadja siya kanila.
23 Pagga naubus na in hinang niya ha Bāy sin Tuhan, minuwi' na hi Jakariyas pa
bāy niya.
24 Bukun malugay in asawa niya hi Hashiba nagburus na, iban ha lawm lima bulan
wala' siya nag'īg dayn ha lawm bāy.
25 Laung niya, “Na tiyabang da tuud isab aku sin Tuhan. Piyapasan niya na in
kasipugan ku!”

Hibayta' na in Paglahil hi Īsa

26 Sakali naabut mayan unum bulan in pagburus hi Hashiba, diyaak na isab sin
Tuhan in malāikat Jibril madtu pa kawman Nasarit ha hula' Jalil.
27 Piyakadtu siya magsampay sin amānat pa hambuuk budjang amu in nagtutunang
iban sin hambuuk usug pagngānan hi Yusup. Hi Yusup ini hambuuk panubu' hi
Sultan Daud, (amu in bakas sultan sin manga tau Israil.) In ngān sin budjang ini hi
Mariyam.

28 Na, miyawn na in malāikat kaniya ampa namichara, laung niya, “Pagkūg-kuyag
kaw, Inda'! In ikaw yan napī' sin Tuhan iban malaggu' tuud in karayawan dīhil niya
kaymu!”
29 Na, pagdungug hi Mariyam sin lapal-kabtangan sin malāikat, nasusa tuud siya
iban nainu-inu siya bang unu in hāti sin lapal-kabtangan niya.
30 Laung sin malāikat kaniya, “Ayaw kaw mabuga', Mariyam. In Tuhan kiyasulutan
kaymu.
31 In ikaw yan maburus iban mag'anak kaw bata'-bata' usug. Subay mu siya ngānan
hi Īsa.
32 Dakula' in kalagguan iban kawasa niya iban siya in gulalun Anak sin Tuhan
Mahatinggi. Dihilan siya sin Tuhan PANGHU' kawasa magbaya' ha manga tau, biya'
kan Daud, amu in nanubu' ha kamaasan niya iban nagsultan ha bangsa Israil.
33 Siya in magbaya' kasaumulan ha manga panubu' hi Ya'kub, iban wayruun
kahinapusan sin kawasa niya!”
34 Simambung hi Mariyam ha malāikat, laung niya, “Biya' diin in kaburus kāku'
sin masi pa aku budjang?”
35 In sambung sin malāikat, “Hūpun kaw sin Rū sin Tuhan, iban tulunan kaw sin
kudarat sin Tuhan Mahatinggi. Hangkan dayn ha sabab ini in bata' hipag'anak mu
mahasuchi iban siya in gulalun Anak sin Tuhan.
36 Ingat kaw, in kampung mu hi Hashiba, amu in piyag'iyan di' makaanak, burus
na unum bulan bihaun, minsan siya maas na.
37 Karna' wayruun mahunit ha Tuhan.”
38 Laung hi Mariyam, “In aku ini īpun sin Tuhan iban taymaun ku in unu-unu
kiyahandak kāku' sin Tuhan. Bang mayan isab maagad in kiyabayta' mu kāku'.” Na,
pag'ubus minīg na in malāikat.

Mamisita hi Mariyam kan Hashiba

39 Na, bukun malugay nagsakap hi Mariyam ampa siya nag'ūs-'ūs miyadtu pa gimba
pa hambuuk kawman ha hula' mabūd ha Yahudiya.
40 Miyadtu siya pa bāy hi Jakariyas. Pagdatung niya, sīyum niya hi Hashiba.
41 Sakali, pagdungug hi Hashiba sin kabtangan hi Mariyam, himibal in bata'-bata'
ha lawm tiyan hi Hashiba. In hi Hashiba hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.
42 Namichara matanug hi Hashiba, laung niya, “Ikaw tuud in kiyaanugharaan dayn
ha katān babai iban iyanugharaan da isab in bata'-bata' hipag'anak mu!
43 Mayta' baha' aku dīhilan sin kalagguan ini, bisitahun sin ina' sin Panghu' ku?
44 Amu sadja pikila, pagdungug ku na mayan sin manga kabtangan mu kāku',
nagtūy himibal in bata'-bata' ha lawm tiyan ku sabab sin kakuyagan niya.
45 Landu' in kakuyagan mu sabab nagkahagad kaw sin mabunnal iban maagad da
in janji' kaymu sin Tuhan.”

Kalangan hi Mariyam Pamudji pa Tuhan

46 Manjari nagbichara hi Mariyam laung niya,
“Piyupudji ku tuud in Tuhan ha lawm atay ku,
47 Makuyag in ginhawa-baran ku pasal sin Tuhan, Manglalappas kāku',
48 karna' tiyumtum niya aku
amu in hambuuk īpun niya mababa' atay!
Na, dayn ha bihaun in aku tawagun na sin manga tau katān babai kiyasukuan
karayawan,
49 sabab sin pakaradjaan makainu-inu kimugdan kāku' amu in piyaawn sin
Tuhan Mahatinggi.
In siya mahasuchi.

50 Bayng'ulungun siya ha katān nagmamabuga' kaniya dayn ha awal jaman sampay
pa huling bata'.
51 Piyakita' niya in kusug sin kawasa niya dayn ha manga hinang niya.
Piyulak-palik niya in manga tau abbuhan amu in nagpipikil sin mataas sila.
52 Inīgan niya kawasa in manga sultan,
iban piyataas niya in manga tau mababa' amu in way kawasa.
53 Diyūlan niya in manga hikarayaw sin manga tau mabaya' tuud magad sin kabayaan
niya,
sagawa' wala' niya diyūlan in kabayaan sin manga dayahan.
54 Iyagad niya in janji' niya ha manga kamaasan natu'.
Tiyabang niya in manga īpun niya amu in panubu' hi Israil.
55 Tiyumtum niya in janji' niya kan Ibrahim,
iban sin katān panubu' niya sin kaulungan niya sila kasaumulan."
56 Na, dimuun hi Mariyam kan Hashiba awn manga tū bulan ampa siya minuwi'.

In Pag'anak kan Yahiya Mangliligu'

57 Manjari, naabut na in waktu pag'anak hi Hashiba. Nag'anak siya bata'-bata'
usug.
58 Nagkūg-kuyag tuud katān in manga pangdaig bāy iban kampung hi Hashiba,
pagdungug nila sin karayawan dīhil sin Tuhan kaniya.
59 Na, pagga naabut na walu adlaw dayn ha kapag'anak ha bata'-bata', miyawn na
sila himadil sin pag'islam ha bata'-bata'. Ambaya' nila ngānan Jakariyas in bata'-
bata', hisangay ha ngān sin ama'.
60 Sagawa' laung sin ina', "Ayaw! Subay Yahiya in hingān kaniya."
61 Laung nila kaniya, "Sagawa' wayruun kampung mu in taga ngān biya' ha yan!"
62 Sakali nagsinyal na sila ha ama', iyasubu bang unu in kabayaan niya hingān ha
bata'-bata'.
63 Siminyal hi Jakariyas nangayu' pagsulatan, ampa niya siyulat, "In ngān niya, hi
Yahiya." Na, kiyublaan tuud sila katān!
64 Sakali saruun-duun nakabichara na nagbalik hi Jakariyas iban nagkabtangan na
siya sin pamudji pa Tuhan.
65 Na, miyuga' tuud in manga tau pangdaig bāy nila, iban simaplag na in suysuy
pa katān kagimbahan mabūd sin hula' Yahudiya.
66 In katān tau nakarungug sin suysuy nangannal-ngannal na. Laung nila, "Unu
baha' in kasūngan sin bata'-bata' yan?" Karna' mattan na tuud sin yan in kawasa
sin Tuhan ha bata'-bata' yan.

Hibayta' hi Jakariyas in Pakaradjaan Pasal sin Susūngun

67 Sakali hi Jakariyas, ama' hi Yahiya, hiyūp sin Rū sin Tuhan, ampa siya nagbichara
pamudji pa Tuhan iban sin pakaradjaan maawn ha susūngun pasal hi Yahiya. Laung
niya,
68 "Pudjihun natu' in Panghu', Tuhan sin bangsa Israil,
sabab pagkita' niya sin kahālan sin manga tau suku' niya,
tiyabang niya sila bat sila mapuas dayn ha manga dusa nila.
69 Parāhan niya kitaniyu hambuuk Manglalappas makawasa.
Hambuuk siya panubu' hi Daud, īpun sin Tuhan.
70 Piyasampay sin manga kanabihan suchi sin jaman nakauna in janji' niya kātu'niyu,
71 sin lappasun niya kitaniyu dayn ha manga banta taniyu,
iban dayn ha kawasa sin manga katān marugal kātu'niyu.
72 Biya' na sin kiyajanji' niya hipakita' niya in ulung niya ha manga kamaasan natu'
iban tumtumun niya in paljanjian di' magbaluba,

amu in kiyajanji' niya kanila.
73-74 Siyapahan niya in janji' niya kan Ibrahim amu in nanubu' ha kamaasan taniyu,
sin lappasun niya kitaniyu dayn ha manga banta taniyu,
ampa kitaniyu makahinang sin daakan sin Tuhan ha wayruun buga' taniyu,
75 ha supaya ha salugay taniyu buhi', suchi in lawm atay taniyu iban mabuntul in
kawl-piil taniyu huminang sin daakan sin Tuhan.
76 In ikaw, Utu', gulalun hambuuk nabi sin Tuhan Mahatinggi.
Muna kaw dayn ha Panghu' magsakap sin labayan niya.
77 Ikaw in mamayta' ha manga tau suku' niya sin malappas sila,
bang sila mangayu' kaampunan sin manga dusa nila.
78 In Tuhan natu' bayng'ulungun iban makasi-malasa.
Pakariun niya mari kātu'niyu in kasawahan dayn ha surga' amu in makarihil
kalappasan kātu'niyu,
79 iban sumilak in kasawahan yan pa katān ha lawm katigidluman,
amu in manga tau mabuga' mapatay,
iban manghindu' kātu'niyu sin dān pa kasannyangan."
80 Na, simulig na in bata'-bata' iban simūng na in pamikil niya. Duun siya naghula'
ha hula' paslangan mahunit paghulaan sampay naabut na in waktu gimuwa' na siya
pa mayran magnasīhat ha manga tau Israil.

2

In Pag'anak kan Īsa
(Mat. 1:18-25)

1 Manjari ha masa yadtu hi Agustus, amu in Sultan sin hula' Rūm, nag'uldin sin
subay in tau katān ha kahula'-hulaan, amu in ha babaan sin pamarinta sin hula'
Rūm, magpalista sin ngān nila.
2 Na, amu ini in tagnaan sin pagpalista sin manga ngān ha waktu hi Kirini in gubnul
ha hula' Siriya.
3 Na, in tau katān pakaniya-pakaniya miyadtu na pa hula' amu in luggiya' hulaan
sin tau nanubu' kanila, nagpasulat sin ngān nila.
4 Na, in hi Yusup timukad dayn ha kawman Nasarit, ha hula' Jalil. Miyadtu siya
pa kawman Baytlaham, ha Yahudiya, amu in hula' kiyapag'anakan kan Sultan Daud.
Miyadtu hi Yusup sabab in siya hambuuk panubu' hi Daud.
5 Miyadtu siya nag'agad iban sin tunang niya hi Mariyam nagpasulat sin ngān nila.
Na, in hi Mariyam burus na,
6 iban ha sa'bu nila duun ha Baytlaham miyabut na in waktu sin pag'anak niya.
7 Nag'anak siya hambuuk bata'-bata' usug, amu in panganay niya. Sīuban niya in
bata'-bata' ampa niya piyakulang ha lawm tuung pagbubutangan kakaun sin manga
hayup, sabab wayruun na lugal kabutangan nila ha manga bāy paghahantian didtu.

In Manga Mag'iipat Bili-bili iban sin Manga Malāikat

8 Na, sin dūm yadtu awn manga mag'iipat bili-bili duun ha lugal pag'iipatan hayup
sin Baytlaham, in nagjajaga sin buyanan bili-bili nila.
9 Sakali awn hambuuk malāikat diyaak sin Tuhan nagpanyata' mawn kanila.
Kiyasawahan sila sin sahaya sin Tuhan. Landu' tuud sila miyuga',
10 sagawa' laung sin malāikat kanila, "Ayaw kamu mabuga'! Miyari aku nagdā sin
bayta' marayaw kaniyu, amu in makarihil kakuyagan dakula' ha tau katān.
11 Ha adlaw ini duun ha luggiya' kawman hi Daud, piyag'anak in Manglalappas
kaniyu. Siya in Almasi amu in Panghu'!

12 Na, ini in tanda' sin kasabunnalan sin bayta' yan, kabaakan niyu in bata'-bata'
piyuputus sin lampin duun nagkukulang ha lawm tuung pagkakaunan sin manga
hayup.”
13 Sakali nagtagha' awn salaksa' malāikat dayn ha surga' in nagpanyata' mawn
miyagad ha malāikat yaun nagpudji pa Tuhan. Amu agi nila,
14 “Pudjihun natu' in Tuhan ha surga'
iban awn na kasannyangan sin manga tau ha dunya, amu in sasuku' sin
makasulut kaniya!”
15 Na, nagbalik mayan in manga malāikat pa surga', laung sin manga mag'iipat
bili-bili pakaniya-pakaniya, “Sūng kitaniyu pa Baytlaham nyumata' sin pakaradjaan
naawn amu in biyayta' kātu'niyu sin Panghu' natu'.”
16 Na, miyadtu na sila nag'ūs-'ūs. Kiyabaakan nila hi Mariyam kay Yusup iban kīta'
nila in bata'-bata' nagkukulang duun ha lawm tuung pagkakaunan sin manga hayup.
17 Pagkita' nila mayan ha bata'-bata', biyayta' nila na in bayta' sin malāikat pasal
sin bata'-bata'.
18 Na, nahaylan tuud in katān nakarungug sin bayta' sin manga mag'iipat bili-bili.
19 Tiyutumtum hi Mariyam in katān kīta' iban diyungug niya pasal sin anak niya,
iban kiyakannal-kannal niya ha lawm atay niya.
20 Na, nagbalik na in manga mag'iipat bili-bili pa lugal nila ampa nila liyaggu'
iban piyudji in Tuhan, sabab sin katān diyungug iban kīta' nila. Nagkugdan tuud in
kiyabayta' kanila sin malāikat iban sin kīta' nila.

In Pag'islam kan Īsa

21 Manjari, naabut mayan walu adlaw ha guwa' in bata'-bata', piyaislam na iban
ngiyānan nila na siya hi Īsa, sabab amu yan in ngān hipangān kaniya sin malāikat
ha wala' pa siya piyagburus.

Dāhun pa Bāy sin Tuhan hi Īsa

22 Sakali naabut na in adlaw natapus na hi Mariyam dayn ha pag'anakan, miyadtu
siya kay Yusup pa Bāy sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis) naghinang sin
pakaradjaan pagsuchi sin babai natapus na dayn ha pag'anakan, sabab amu yan
in sara' daakan sin Tuhan piyanaug dayn kan Musa. Diyā nila da isab in bata'-bata'
ha supaya hikaungsud pa Tuhan,
23 sabab kiyasulat in sara' daakan sin Tuhan, amu agi, “In katān anak usug
panganay subay hiungsud pa Tuhan.”
24 Dimihil da isab sila piyagkulbanan biya' sin kiyabayta' sin sara' daakan sin Tuhan
sin subay mag'ungsud pagkukulbanan duwa māpati atawa duwa assang asibi' pa.
25 Na, ha waktu yadtu awn hambuuk tau pagngānan hi Simiyun duun naghuhula'
ha Awrusalam (Baytal Makdis). In siya ini hambuuk tau mabuntul iban nagtataat
tuud pa Tuhan. Nagtatagad siya sin waktu dumatung in Manglalappas ha manga tau
Israil. Hiyuhūp siya sin Rū sin Tuhan,
26 amu in dimihil kaniya katantuhan sin di' siya mapatay ha salugay di' niya
kakitaan in Almasi, amu in kiyajanji' palahilun sin Tuhan.
27 Sakali sin adlaw yadtu piyakadtu sin Rū sin Tuhan hi Simiyun pa Bāy sin Tuhan.
Na, diyā mayan sin manga maas niya hi Īsa pa bāy supaya sila makahinang sin
kiyawajib kanila sin sara' agama pasal sin bata'-bata',
28 kīta' sila hi Simiyun. Kiyawa' hi Simiyun in bata'-bata' iyampupu, ampa siya
nagsarang-sukul pa Tuhan, laung niya,
29 “Ya Tuhan, Panghu', in aku īpun mu.
Bihaun minsan mu aku salayun na iban sin nyawa ku lilla' na aku,
sabab naagad na in janji' mu kāku'.

30 Karna' kīta' ku na iban sin duwa mata ku in piyarā mu mari
amu in manglalappas ha manga mānusiya' sin dusa nila.
31 Piyakari mu siya bat supaya siya kakitaan sin mānusiya' katān.
32 Siya in biya' sapantun ilaw dumihil kasawahan ha manga tau bukun bangsa Yahudi,
iban siya in dumihil kalagguan ha manga tau suku' mu, tau Israil."

33 Nainu-inu tuud in ina'-ama' hi Īsa pagdungug nila sin manga lapal-kabtangan hi Simiyun pasal sin bata'-bata'.
34 Piyangayuan sila hi Simiyun duwaa pa Tuhan iban laung niya kan Mariyam, "In bata'-bata' ini amu in asal giyanta' sin Tuhan mahinang puun-sabab sin kalappasan iban kamulahan sin manga kamatauran tau Israil. Siya in hambuuk tanda' dayn ha Tuhan amu in hisulak sin kamatauran sin mānusiya',
35 sabab siya in makapatampal sin manga pikilan ha lawm atay nila. Ampa in ikaw lumandu' tuud in kasusahan mu pasal niya. Mahansul tuud in atay mu. In nanam mu biya' kaw sin kiyugdan sin sulab pakukus mahait."
36-37 Manjari awn isab hambuuk nabi maas babai balu in duun ha Bāy sin Tuhan. In ngān niya hi Anna. Anak siya hi Panuwil dayn ha hambuuk pihak Israil amu in pagngānan Asir. Pitu tahun in lugay niya nagtiyaun iban sin bana niya ampa siya nabalu. Na, bihaun awn na kawaluan tag'upat tahun in umul niya. Di' siya mag'īg dayn ha Bāy sin Tuhan. Dūm-adlaw duun siya magtaat pa Tuhan. Daran siya mangarap pa Tuhan iban nagpupuasa.
38 Na, nākawn isab siya ha sa'bu hi Simiyun nagbichara kay Mariyam iban hi Yusup. Nagsarang-sukul da isab siya pa Tuhan iban biyaytaan niya isab in katān tau sin pasal sin bata'-bata'. In manga tau ini nagtatagad sin waktu lappasun sin Tuhan in manga tau Awrusalam (Baytal Makdis).

In Pagbalik pa Nasarit

39 Na, pagga naubus na hīnang hi Yusup kay Mariyam in kiyawajib kanila sin sara' daakan sin Tuhan, minuwi' na sila pa luggiya' hulaan nila ha kawman Nasarit duun ha Jalil.
40 Simulig na in bata'-bata' iban kimusug siya. Halul-akkal tuud siya iban dīhilan siya barakat sin Tuhan.

Magpabīn hi Īsa ha Awrusalam (Baytal Makdis)

41 Na, sakaba' tahun in maas hi Īsa magkawn pa Awrusalam (Baytal Makdis) suma'bu sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay.
42 Sakali pagga miyabut na hi Īsa hangpu' tagduwa tahun miyagad siya ha maas niya madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) suma'bu sin Paghaylaya biya' sin pagkabiyaksahan nila.
43 Na, naubus mayan in paghaylaya, minuwi' na sila, sagawa' nagpabīn hi Īsa ha Awrusalam (Baytal Makdis) ha wala' kiyaingatan sin maas niya.
44 In pangannal nila miyamagad hi Īsa ha manga kamatauran sin tau. Na, nakapanaw na sila hangka-adlaw timpus ampa sila naglawag kan Īsa pa manga kakampungan iban kabagayan nila.
45 Wala' mayan nila siya kiyabaakan, nagbalik sila madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) naglawag kaniya.
46 Ha hikatū sin adlaw kiyabaakan nila siya duun ha lawm Bāy sin Tuhan naglilingkud iban sin manga guru sin sara' agama. Dimurungug siya iban nangangasubu siya.
47 In katān nakarungug kaniya nainu-inu tuud sin ingat niya sumambung.

48 Kiyublaan in manga maas niya pagkita' nila kaniya, iban laung sin ina' niya,
“Utu', mayta' mu kami hīnang biya' ha ini? Nagsusa tuud kami kay ama' mu
naglawag kaymu.”
49 In sambung niya kanila, “Mayta' kamu subay maglawag kāku'? Wala' niyu
kiyaingatan sin subay aku dī ha bāy sin Ama' ku?”
50 Sagawa' wala' nila kiyahātihan in maana sin sambung niya.
51 Pag'ubus miyagad na hi Īsa kanila minuwi' pa Nasarit iban nagkahagad siya sin
agihan sin maas niya. In katān naawn yan biya' sapantun alta' tiyataw' sin ina' niya
ha lawm pamikil niya.
52 Na, simulig na in baran hi Īsa iban simūng in lawm sin ingat niya. Simūng da
isab in lasa sin manga tau kaniya labi awla na in Tuhan.

3

In Pagnasīhat hi Yahiya Mangliligu'
(Mat. 3:1-12; Mk. 1:1-8; Yh. 1:19-28)

1 Manjari, ha hikahangpu' taglima tahun sin pagsultan hi Tibirus, amu in sultan
sin bangsa Rūm, hi Puntus Pilatu in naggubnul ha Yahudiya. In hi Hirud kiyarihilan
kawasa namarinta ha Jalil, hāti in taymanghud niya hi Pilip in namarinta ha hula'
Ituriya iban Tarakunit, iban hi Lisani in namarinta ha Abilin.
2 Hāti hi Annas kay Kayapas in manga imam dakula'. Na, ha waktu yadtu amu
in kanaug sin Parman sin Tuhan mawn kan Yahiya, anak hi Jakariyas. Didtu siya
naghula' ha hula' paslangan mahunit paghulaan.
3 Na, hangkan, miyanaw hi Yahiya naglatag sin kahula'-hulaan ha katilibut sin Suba'
Jurdan nagpamahalayak sin daakan sin Tuhan ha manga tau, laung niya, “Pagtawbati
niyu na in manga dusa niyu iban pagpaligu' kamu, amu in tanda' sin pagtawbat niyu,
ampa ampunun sin Tuhan in manga dusa niyu.”
4 In pasal hi Yahiya ini asal kiyasulat hi Nabi Isayas ha lawm Kitab, amu agi,
“Awn manawag-tawag ha hula' paslangan mahunit paghulaan, amu agi,
‘Masuuk na dumatung in Panghu'. Sakapa niyu in dān labayan niya.
Pabuntula niyu in dān panawan niya!
5 In katān lubbak subay patagun.
In manga būd-būd iban kabūd-būran subay pantayun.
In manga dān bingkuk subay pabuntulun,
iban in manga dān naglulubbak subay bunbunan.*
6 Na, kakitaan sin mānusiya' katān bang biya' diin in paglappas sin Tuhan kanila!’ ”
7 Na, mataud tuud tau in miyawn nagpaligu' kan Yahiya, sagawa' piyag'amahan
niya sila, laung niya, “In kamu yan panipu! Magpabaw'-baw' sadja kamu mabuntul,
sagawa' bingkuk in lawm atay niyu. Na, in pangannal niyu makapuas kamu dayn ha
murka' sin Tuhan, amu in masuuk na dumatung, bang kamu magpaligu'?
8 Bang kamu di' tuud mabaya' pagmurkaan sin Tuhan pakitaan niyu dayn ha kawl-
piil niyu marayaw sin piyagtawbatan niyu na tuud in manga dusa niyu. Iban ayaw
kamu magpikil sin di' kamu kugdanan sin murka' sin Tuhan sawkat na kamu panubu'
hi Ibrahim. Sabab baytaan ta kamu minsan in manga batu ini mapapanjari sin Tuhan
tau hinangun panubu' hi Ibrahim higanti' kaniyu!
9 In kamu yan biya' sapantun kahuy masuuk na pilaun sin kapa, tibtibun dayn ha
gamut niya. Na, sasuku' sin kahuy amu in di' magbunga marayaw tantu pilaun da,
ampa hilaruk pa lawm kāyu.”

---

* **3:5 3:5** Hāti niya subay pabuntulun na sin manga tau in kawl-piil nila karna' magdaratung na in Panghu'.

10 Na, iyasubu siya sin manga tau, laung nila, “Bang bihādtu, unu in subay
hinangun namu'?”
11 In sambung niya, “Hisiyu-siyu kamu in awn duwa badju' niya subay hipagdihil
in hambuuk pa tau way kaniya, iban bang awn kakaun niyu subay kamu mamahagi'
ha kaibanan.”
12 In kaibanan magkakawa' sukay pa parinta miyawn nagpaligu' iban nangasubu
kan Yahiya, laung nila, “Tuwan, unu in subay hinangun namu'?”
13 In sambung niya, “Subay kamu di' mangijib. Ayaw kamu mangawa' sukay labi
dayn sin ha lawm sara'.”
14 Awn isab manga kaibanan sundalu nangasubu kaniya, laung nila, “Na, biya' diin
in kami ini? Unu in subay hinangun namu'?”
In sambung niya, “Ayaw kamu manglugus atawa manglawag dusa ha manga tau
bat niyu makawa' in alta' nila. Subay kamu mamarahi na sin gadji niyu.”
15 Na, timagna' na nabuhi' in huwat-huwat sin manga tau pasal sin manglalappas
kanila. Nag'inu-inu na sila pasal hi Yahiya. In pangannal nila maray' hi Yahiya na in
Almasi, amu in tiyatagaran sin bangsa Israil manglalappas kanila.
16 Hangkan laung hi Yahiya kanila katān, “In aku in hipangligu' ku kaniyu tubig,
sagawa' awn dugaing dumatung mari sumunud kāku' amu in labi mataas in kawasa
dayn kāku'. Di' aku minsan tūpun humubad sin hukut tawmpa' niya. Patulunan
niya in kaibanan tau sin Rū sin Tuhan, iban siya da isab in magparatung murka' pa
kaibanan.
17 Biya' siya sin hambuuk tau magtahap iban maghawan sin pāy bakas piyaggiikan
niya. Pag'ubus ampa niya hitaw' in unud ha pagtataw'an niya. Hāti in apa iban sin
manga kaput, hilaruk pa lawm kāyu di' magkapūng kasaumulan.”†
18 Mataud in ginisan bīchara hi Yahiya ha pagnasīhat niya sin Bayta' Marayaw pa
manga tau iban ha paghindu' niya kanila magpinda sin kawl-piil nila.
19 Sagawa' in hi Gubnul Hirud piyag'amahan hi Yahiya sabab iyasawa hi Hirud hi
Hirudiya, amu in asawa sin taymanghud niya. Iban mataud pa isab manga kangīan
dugaing nahinang niya.
20 Na, gām mayan siyūngan hi Hirud in ngī' sin hinang niya. Piyajīl niya hi Yahiya.

In Pagligu' kan Īsa
(Mat. 3:13-17; Mk. 1:9-11)

21 Manjari, ha wala' pa najīl hi Yahiya, mataud tau in naligu' niya. Līgu' niya da
isab hi Īsa. Sakali pag'ubus hi Īsa līgu', ha sa'bu niya nangangayu' duwaa, naukab
in lawang langit,
22 iban in Rū sin Tuhan, nimaug mawn kaniya nagpasalupa assang. Sarta' awn
na diyungug nila suwara dayn ha langit, amu agi, “Ikaw in Anak ku kalasahan.
Kiyasulutan tuud aku kaymu.”

In Manga Kaapu'-apuan hi Īsa dayn ha Liyuuran sin Ina' niya
(Mat. 1:1-17)

23 Manjari in hi Īsa timagna' na nagnasīhat naabut mayan manga katluan tahun
na in umul niya. In pangannal sin manga tau in hi Īsa anak tuud hi Yusup, amu in
ugangan hi Hili (ama' hi Mariyam).
24 In hi Hili anak hi Mattat.
In hi Mattat anak hi Libi.
In hi Libi anak hi Malki.
In hi Malki anak hi Janni.
In hi Janni anak hi Yusup.

† **3:17 3:17** In hāti niya, kandihun niya in manga tau suku' niya iban bukun. In manga tau kaibanan lappasun niya, in kaibanan, siksaun niya.

25 In hi Yusup anak hi Mattati.
In hi Mattati anak hi Amus.
In hi Amus anak hi Nahum.
In hi Nahum anak hi Isli.
In hi Isli anak hi Naggay.
26 In hi Naggay anak hi Maat.
In hi Maat anak hi Mattati.
In hi Mattati anak hi Simain.
In hi Simain anak hi Yusik.
In hi Yusik anak hi Juda.
27 In hi Juda anak hi Juwannan.
In hi Juwannan anak hi Risa.
In hi Risa anak hi Sirubbabil.
In hi Sirubbabil anak hi Salati.
In hi Salati anak hi Niri.
28 In hi Niri anak hi Malki.
In hi Malki anak hi Addi.
In hi Addi anak hi Kusam.
In hi Kusam anak hi Ilmadam.
In hi Ilmadam anak hi Ir.
29 In hi Ir anak hi Yussa'.
In hi Yussa' anak hi Ilisir.
In hi Ilisir anak hi Jurim.
In hi Jurim anak hi Mattat.
In hi Mattat anak hi Libi.
30 In hi Libi anak hi Simiyun.
In hi Simiyun anak hi Yudah.
In hi Yudah anak hi Yusup.
In hi Yusup anak hi Junam.
In hi Junam anak hi Iliyakim.
31 In hi Iliyakim anak hi Miliya.
In hi Miliya anak hi Minna.
In hi Minna anak hi Mattata.
In hi Mattata anak hi Natan.
In hi Natan anak hi Daud.
32 In hi Daud anak hi Jissi.
In hi Jissi anak hi Ubid.
In hi Ubid anak hi Buwas.
In hi Buwas anak hi Salmun.
In hi Salmun anak hi Nassun.
33 In hi Nassun anak hi Amminadab.
In hi Amminadab anak hi Admin.
In hi Admin anak hi Arni.
In hi Arni anak hi Hisdun.
In hi Hisdun anak hi Piris.
In hi Piris anak hi Yudah.
34 In hi Yudah anak hi Ya'kub.
In hi Ya'kub anak hi Isahak.
In hi Isahak anak hi Ibrahim.
In hi Ibrahim anak hi Tira.
In hi Tira anak hi Nahur.
35 In hi Nahur anak hi Sirug.
In hi Sirug anak hi Raga.
In hi Raga anak hi Pilig.
In hi Pilig anak hi Ibir.
In hi Ibir anak hi Sala.

36 In hi Sala anak hi Kaynan.
In hi Kaynan anak hi Arpaksad.
In hi Arpaksad anak hi Sim.
In hi Sim anak hi Nū.
In hi Nū anak hi Lamik.
37 In hi Lamik anak hi Mitusala.
In hi Mitusala anak hi Idris.
In hi Idris anak hi Jarid.
In hi Jarid anak hi Mahalalil.
In hi Mahalalil anak hi Kinan.
38 In hi Kinan anak hi Inus.
In hi Inus anak hi Sit.
In hi Sit anak hi Adam.
In hi Adam anak sin Tuhan.

4

In Pagsasat sin Iblis kan Īsa
(Mat. 4:11; Mk. 1:12-13)

1 Manjari in hi Īsa hiyūp sin Rū sin Tuhan. Pagbalik niya dayn ha Suba' Jurdan diyā siya sin Rū sin Tuhan madtu pa hula' paslangan mahunit paghulaan.
2 Duun siya siyasat sin Iblis ha lawm ka'patan adlaw.* Ha salugay niya didtu wayruun unu-unu nakaun niya. Hangkan pag'ubus sin ka'patan adlaw hiyapdi' na hi Īsa.
3 Laung sin Iblis kaniya, “Bang kaw bunnal amuna in Anak Tuhan†, daaka in manga batu ini mahinang kakaun.”
4 Na, in sambung kaniya hi Īsa, “Kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu agi, ‘In mānusiya' di' mabuhi' sin kakaun sadja.’ ”
5 Sakali diyā siya sin Iblis pa lugal mataas, ampa piyakita' kaniya hangka-kullap mata da in katān kahula'-hulaan ha lawm dunya.
6 Laung sin Iblis kan Īsa, “Hirihil ku kaymu in katān kawasa iban sin katān daya ha kahula'-hulaan yan. Karna' in manga yan kiyaungsud pa lawm lima ku iban hikarihil ku ha hisiyu-siyu kabayaan ku dihilan.
7 In katān yan hirihil ku kaymu bang kaw sumujud sumumba kāku'.”
8 In sambung hi Īsa kaniya, “Kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, ‘Subay hambuuk-buuk Tuhan, Panghu' niyu in sumbahun iban pagtag'īpunan niyu!’ ”
9 Pag'ubus diyā siya sin Iblis pa Awrusalam (Baytal Makdis), ampa siya piyasakat pa puntuk sin Bāy sin Tuhan. Laung sin Iblis kaniya, “Bang kaw bunnal amu na in Anak Tuhan, tugpa' kaw dayn ha taas sin puntuk ini pa baba'.
10 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
‘Daakun sin Tuhan in manga malāikat magparuli iban magjaga kaymu.’
11 Iban kiyabayta' pa isab, amu agi, ‘Tayakun nila kaw
ha supaya in siki mu di' kumugdan pa manga batu.’ ”
12 Sagawa' in sambung hi Īsa, “Kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi, ‘Subay niyu di' dustaun in Tuhan, amu in Panghu' niyu.’ ”
13 Sakali naubus mayan siyasat sin Iblis hi Īsa sin ginis-ginisan, minīg na siya. Tagaran niya ha waktu dugaing.

---

* **4:2 4:2** In Iblis hambuuk ngān sin Nakura' sin Manga Saytan. Hambuuk da siya, sagawa' ginisan in ngān niya. In hambuuk Kuntara atawa Banta sin Tuhan. In hambuuk da isab, Saytan Mangangakkal. † **4:3 4:3** In gulal ini asal gulal hi Īsa ha waktu way pa siya limahil mari pa dunya way pa nagbaran mānusiya'. (Kitaa ha būk *Yahiya* 17:5)

Tumagna' Magnasīhat hi Īsa ha Jalil
(Mat. 4:12-17; Mk. 1:14-15)

14 Na, nagbalik na hi Īsa pa Jalil. Hiyuhūp siya sin Rū sin Tuhan amu in dimirihil
kaniya kusug. In suysuy pasal niya nalatag ha katilingkal sin hula'.
15 Naghindu' siya ha manga langgal iban liyaggu' siya sin katān.

Dugalan in manga Tau Nasarit kan Īsa
(Mat. 13:53-58; Mk. 6:1-6)

16 Sakali miyadtu hi Īsa pa Nasarit amu in kawman siyuligan niya. Pag'abut adlaw
Sabtu', amu in adlaw paghahali-hali iban pagpudji pa Tuhan, miyadtu hi Īsa pa
langgal biya' sin kiyabiyaksahan niya. Timindug siya nagbacha sin Kitab.
17 Diyuhal mawn kaniya in sulat liyulūn siyulat hi Nabi Isayas. Na, pagbuklad niya
sin sulat liyulūn kiyabaakan niya in manga bichara kiyasulat, amu agi,
18 "Hiyuhūp aku sin Rū sin Tuhan
sabab aku in napī' niya
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga miskin.
Aku in naraak dumā sin kamahardikaan ha manga tau napipilisu
iban dumihil pangita' ha manga buta.
Aku in dumihil kalimāyahan ha manga napipissuku'.
19 Aku in magpahāti sin dimatung na in waktu lappasun na sin Tuhan in manga
tau suku' niya."
20 Na, pag'ubus liyūn hi Īsa in sulat ampa niya diyuhal nagbalik pa hambuuk
daraakun ha langgal ampa siya limingkud. Na, in tau katān ha lawm langgal
nahambuuk in pangatud mawn kaniya.
21 Namung mayan siya, laung niya, "Na, in kiyasulat ha lawm Kitab amu in
diyungug niyu biyacha ku hayn-duun, nabunnal ha adlaw ini ha sa'bu kamu
dimurungug."
22 Na, kiyaamuhan tuud in katān kaniya, sagawa' nainu-inu tuud sila sin dayaw sin
manga lapal-kabtangan niya. Laung nila, "Bukun ka in siya yan anak hi Yusup?"
23 Laung niya kanila, "Natatantu ku sin pamungan niyu aku sin bichara dalil
akkal. Laung niyu, 'Bang kaw mangungubat, ubati naa muna in baran mu. Hinanga
in manga hinang makainu-inu dī ha luggiya' hulaan mu amu in diyungug namu'
nahinang mu ha Kapirnaum.'
24 "Na, baytaan ta kamu," laung hi Īsa, "wayruun nabi in lagguun ha luggiya'
hulaan niya.
25 Dungug kamu kāku'. Ha waktu nakauna yadtu, ha timpu hi Ilyas, wayruun
ulan ha lawm tū tahun iban tunga' iban simaplag pa kahula'-hulaan katān in gutum
dakula'. Na, bunnal mataud balu bangsa Israil in ha lawm kasigpitan sin timpu yadtu.
26 Sagawa' wala' hi Ilyas diyaak sin Tuhan madtu tumabang minsan ha hambuuk
kanila. Amura in kiyadtu hi Ilyas tiyabang in hambuuk balu bangsa dugaing
naghuhula' ha Saripta duun ha hula' Sidun.
27 Iban ha timpu isab hi Nabi Ilis mataud tau naghuhula' ha Israil in īipul. Sagawa'
minsan hambuuk kanila wayruun kiyaulian, sagawa' amura hi Naaman, tau bangsa
Siriya."
28 Na, napuspus tuud in dugal kaniya sin manga tau ha langgal pagdungug nila sin
bichara niya.
29 Nagtūy sila timindug ampa nila giyuyud hi Īsa pa guwa' sin kawman ampa nila
diyā madtu pa taas sin būd-būd amu kiyatitindugan sin manga kabāyan nila. In
ganta' nila hihulug nila siya ha pangpang.

30 Sagawa' miyanaw siya limabay dayn ha gi'tungan sin tau mataud ampa siya miyanaw minīg dayn kanila.

In Tau Siyusūd Saytan
(Mk. 1:21-28)

31 Sakali miyadtu hi Īsa pa Kapirnaum, hambuuk kawman ha Jalil. Duun siya nagnasīhat ha langgal pag'abut adlaw Sabtu', adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.
32 Nainu-inu tuud in manga tau sin pagnasīhat niya, sabab in pagnasīhat niya taga kawasa tuud.
33 Sakali awn hambuuk tau duun ha langgal in siyusūd sin saytan in similawak tuud makusug.
34 Laung niya, “Uy! Unu in kabayaan mu kāmu', Īsa tau Nasarit? Mulahun mu ka kami, hangkan kaw miyari? Kaingatan ku bang hisiyu kaw. Ikaw in hambuuk-buuk suchi naraak sin Tuhan!”
35 Na, piyag'amahan hi Īsa in saytan, laung niya, “Hipus kaw iban guwa' kaw dayn ha lawm baran sin tau yan!” Na, hiyantak sin saytan in tau, ubus ampa siya gimuwa', sa' wala' niya da isab iyunu in tau. Duun in manga tau nagkikita'.
36 Na, nainu-inu tuud in manga tau katān iban laung sin pakaniya-pakaniya, “Ay kaw, unu baha' in manga kabtangan niya yan? In tau ini taga kawasa iban kusug magbaya' ha manga saytan magpaguwa' dayn ha baran sin tau, iban magkahagad in manga saytan kaniya!”
37 Na, in suysuy pasal hi Īsa simaplag pa katilibut sin hula' yan.

Mataud Tau in Pauliun hi Īsa
(Mat. 8:14-17; Mk. 1:29-34)

38 Pag'ubus gimuwa' na hi Īsa dayn ha langgal ampa siya timūy madtu pa bāy hi Simun (Pitrus). Sakali in ugangan hi Simun babai kiyakansangan tuud sin hinglaw. Na, biyaytaan nila hi Īsa pasal niya.
39 Na, miyadtu hi Īsa timindug ha daig sin kulangan niya ampa siya nagkabtangan. Na, saruun-duun naīg in hinglaw niya sarta' magtūy siya timindug ampa niya sila biyutangan kakaun.
40 Sakali simadlup mayan in suga miyawn in manga tau kan Īsa nagdā sin manga bagay nila nasasakit sin sakit ginis-ginisan. Na, kiyamputan hi Īsa in manga tau katān nasasakit sarta' kiyaulian niya sila katān.
41 Napaguwa' niya da isab in manga saytan dayn ha lawm baran sin manga tau. Nagsilawak in manga saytan, laung nila, “Ikaw in Anak Tuhan!”

Sagawa' piyag'amahan hi Īsa in manga saytan iban wala' niya sila piyapagbichara sabab kiyaiingatan nila sin hi Īsa amuna in Almasi.

Magnasīhat hi Īsa ha Manga Langgal ha Hula' Yahudiya
(Mk. 1:35-39)

42 Manjari, pag'adlaw hambuuk, lapit adlaw pa minīg na hi Īsa dayn ha kawman yaun, ampa siya miyadtu pa lugal way bahittuk. Sakali liyawag siya sin manga tau. Kiyabaakan nila mayan siya, hiyawiran nila siya di' papaīgun.
43 Sagawa' laung niya kanila, “Subay aku madtu pa manga dugaing kawman magnasīhat isab sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan, sabab amu yan in maksud sin Tuhan nagpakari kāku'.”
44 Na, nagnasīhat siya ha manga langgal ha katilingkal sin hula' Yahudiya.

5

In Manga Mulid Pīun Muna hi Īsa
(Mat. 4:18-22; Mk. 1:16-20)

1 Manjari hambuuk adlaw duun hi Īsa nagtitindug ha higad sin Dagat Ginnisarit*
nagnasīhat ha manga tau. Similut iban nagdigpit in manga tau. In kabayaan nila
sumuuk kan Īsa bat sila makarungug sin Parman sin Tuhan.
2 Sakali kīta' hi Īsa in duwa kumpit asibi' diyahik pa higad buhangin sin manga
mag'iista'. In duwa kumpit yan binīn nila sabab miyadtu sila naghugas sin manga
laya nila.
3 Na, simakat hi Īsa pa hambuuk kumpit asibi', ampa niya diyaak hi Simun, amu
in tagdapu sin kumpit asibi', hipapatulak in kumpit hangkatiyu' dayn ha higad
buhangin. Pag'ubus ampa hi Īsa limingkud ha taas kumpit asibi' nagnasīhat ha
manga tau.
4 Pag'ubus niya mayan nagnasīhat, laung niya kan Simun, "Bugsayi pa lawd in
kumpit ampa kaw paglaya iban sin manga iban mu."
5 In sambung hi Simun, "Aruy, Tuwan, in pagtuyu' namu' naglaya tingpus hangka-
dūm, sagawa' wayruun da nakawa' namu'. Sagawa' pagga isab amu in agihan mu,
na maglaya kami magbalik."
6 Na, hiyulug nila pa dagat in manga laya nila. Pag'utung nila, agun-agun na magirit
in manga laya nila sin taud sin ista' nakawa' nila.
7 Hangkan sīnyalan nila in manga panāiban nila ha hambuuk kumpit pakawnun
tumabang kanila. Na, miyawn sila timabang. Nahipu' tuud sin ista' in karuwa kumpit
nila, hangkan agun-agun na malunud in kumpit nila.
8 Pagkita' hi Simun Pitrus sin nahinang hi Īsa, limuhud siya ha alupan hi Īsa ampa
siya namung, laung niya, "Lawak kaw dayn kāku', Panghu', sabab in aku ini baldusa!"
9 Karna' in siya iban sin katān iban niya landu' tuud nainu-inu sin taud sin ista'
nakawa' nila.
10 Damikkiyan, nainu-inu da isab in manga panāiban hi Simun, hi Ya'kub kay
Yahiya, manga anak hi Sibidi.
Laung hi Īsa kan Simun, "Ayaw kamu mabuga'. Tagnaan bihaun bukun na kamu
mangingista', sagawa' magdā-rā ha manga tau paagarun kāku'."
11 Pag'ubus diyahik nila na in manga kumpit asibi' pa higad buhangin. Binīn nila
na in katān duun ampa sila miyagad kan Īsa.

Pauliun hi Īsa in Tau Īipul
(Mat. 8:1-4; Mk. 1:40-45)

12 Manjari hambuuk waktu duun hi Īsa ha lawm sin hambuuk kawman. Sakali awn
duun hambuuk tau malugay na īipul. Nalatag in baran niya sin ipul. Pagkita' niya
kan Īsa magtūy siya simujud, ampa siya jimunjung nangayu' kan Īsa, laung niya,
"Tuwan, mapauli' mu aku bang mu kabayaan kaulian aku!"
13 Na, biyutang hi Īsa in lima niya pa tau īipul sarta' imiyan siya, laung niya,
"Kabayaan ku kaulian na in sakit mu. Lumanu' na in pais mu!" Na, saruun-duun
naīg in ipul niya.
14 Sakali biyandaan siya hi Īsa, amu agi kaniya, "Ibut-ibut kaymu, ayaw kaw tuud
magbayta' minsan kansiyu pasal sin pagpauli' ku kaymu. Sagawa' kadtu kaw magtūy
pa imam, ampa mu palilingan in baran mu kaniya. Pag'ubus ampa kaw kadtu ungsud
sin pagkulbanan amu in daakan hi Musa, ha supaya awn tanda' kakitaan sin manga
tau katān sin kiyaulian na kaw."

---

* **5:1 5:1** In dagat ini mataud in ngān niya: Jalil, Tibiri, Kinnirit iban Ginnisarit.

15 Sagawa' gām mayan na simaplag in suysuy pasal hi Īsa, iban mataud tuud tau
in miyawn dumungug sin nasīhat niya iban magpauli' sin sakit nila.
16 Sagawa' kamawmuhan mīg hi Īsa dayn ha manga tau ampa siya madtu
mangarap pa Tuhan ha lugal way tau naghuhula'.

Pauliun hi Īsa in Tau Nagpapatay in Baran
(Mat. 9:1-8; Mk. 2:1-12)

17 Manjari hambuuk adlaw ha sa'bu hi Īsa nanghihindu', awn manga Parisi iban
guru sin sara' agama luruk dayn ha manga kakawm-kawman sin Jalil, Yahudiya, iban
dayn ha dāira Awrusalam (Baytal Makdis) in duun limilingkud. Yaun kan Īsa in kusug
sin kawasa sin Tuhan magpauli' ha manga nasasakit.
18 Sakali awn manga tau miyawn nagdarā sin tau nagpapatay in baran niya.
Siyulayan nila simūd pa lawm bāy bat nila hikabutang in nasasakit ha alupan hi
Īsa.
19 Sagawa' wayruun tuud dapat nila sumūd sabab nadagsuk sin tau in lawm bāy.
Hangkan simakat sila pa taas atup sin bāy ampa nila inīgan in kaibanan atup. Ubus
ampa nila tiyuntun in nasasakit iban sin kulangan niya pa lawm bāy, pa gi'tungan
sin manga tau ha alupan hi Īsa.
20 Pagkita' mayan hi Īsa sin makusug in pangandul nila, laung niya ha nasasakit,
“Bagay ku, iyampun na in manga dusa mu.”
21 Pagdungug sin manga guru sin sara' agama iban sin manga Parisi sin bichara hi
Īsa, naghuna'-huna' na sila, laung nila, “Hisiyu ta' in tau ini magbichara sin pangkal
pa Tuhan? Hambuuk-buuk da Tuhan in makaampun sin manga dusa sin mānusiya'!”
22 Na, kiyatalusan hi Īsa bang unu in piyaghuna'-huna' nila. Hangkan laung niya
kanila, “Mayta' kamu maghuna'-huna' sin biya' ha yan?
23 Na, ha pikil niyu unu in maluhay hipamung ha tau, bang aku umiyan, ‘Iyampun
na in manga dusa mu,’ atawa umiyan ha tau nasasakit, ‘Bangun kaw ampa kaw
panaw’?
24 Na, dihilan ta kamu tanda' sin in aku amu in Anak Mānusiya' awn kapatutan ku
umampun sin dusa sin manga mānusiya'.” Hangkan laung niya ha tau nagpapatay
in baran, “Utu', bangun na kaw, mumusa in kulangan mu ampa kaw uwi' na!”
25 Na, saruun-duun nagbangun in tau yadtu ha kīkita' sin tau katān. Miyumus niya
in kulangan niya ampa siya miyanaw minuwi' iban pagpudji niya pa Tuhan.
26 Landu' tuud nainu-inu in tau katān. Piyudji nila in Tuhan iban landu' tuud sila
nahaylan, laung nila, “Landu' tuud mahal-mahal in manga kīta' natu' adlaw ini!”

Magad kan Īsa hi Libi (Matiyu)
(Mat. 9:9-13; Mk. 2:13-17)

27 Na, pag'ubus yadtu miyanaw hi Īsa. Sakali kīta' niya in mangangawa' sukay pa
parinta pagngānan hi Libi†, duun naglilingkud ha pustu pagkakawaan sukay. Laung
hi Īsa kaniya, “Kari kaw agad kāku'.”
28 Na, magtūy timindug hi Libi binīn in hinang niya ampa siya miyagad kan Īsa.
29 Pag'ubus yadtu, nagpajamu dakula' hi Libi duun ha bāy niya karna' sin
panglaggu' niya kan Īsa. Manjari mataud in manga tau mangangawa' sukay pa
parinta iban sin manga tau kaibanan luruk pa pagjamuhan in simāw nagkaun kanila.
30 Sakali piyag'amahan sin manga Parisi iban sin manga guru sin sara' agama
amu in agad ha manga Parisi in manga mulid hi Īsa. Laung nila, “Mayta' kamu
magsāw magkaun iban sin manga mangangawa' sukay pa parinta iban sin manga
tau baldusa?”

---

† **5:27 5:27** In hambuuk ngān niya hi Matiyu. Siya in nagsulat sin Būk pagngānan *Matiyu.*

31 Na, diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya kanila, laung niya, “In manga tau way
sakit di' magkagunahan mangungubat, amu da in magkagunahan mangungubat in
manga tau nasasakit.
32 In maksud ku miyari pa dunya, bukun paagarun kāku' in manga tau, amu in
imiyan, in sila mabuntul, sa' miyari aku supaya magad kāku' in manga tau baldusa
(amu in biya' sapantun tau taga sakit) magtawbat sin dusa nila.”

In Manga Bichara Dalil hi Īsa Pasal sin Hindu' Ba'gu Piyagnasīhat Niya
(Mat. 9:1-17; Mk. 2:18-22)

33 Laung sin tau kaibanan kan Īsa, “In manga mulid hi Yahiya mawmu magpuasa
iban magpangayu' duwaa. Damikkiyan da isab in manga mulid sin manga Parisi,
sagawa' in manga mulid mu magkaun sadja iban mag'inum.”
34 Diyalil kaagi hi Īsa in sambung niya kanila, laung niya, “Mayta', maraak mu
ka magpuasa in manga luruk ha pagtiyaunan ha salugay yaun pa duun kanila in
pangantin usug? Tantu di'!
35 Sagawa' dumatung da in waktu in pangantin usug kawaun na dayn kanila. Na,
bang dumatung na in waktu yan in sila magpuasa na.”
36 Pag'ubus nagdalil hi Īsa (pasal sin panghindu' nakauna iban sin panghindu' niya)
laung niya, “Wayruun tau in gumisi' sin tamungun ba'gu, kumawa' hipanupak ha
tamungun daan. Sabab bang niya yan hinangun, in badju' ba'gu taga girit na, ampa
in pīs-pīs dayn ha badju' ba'gu di' tūpun hitupak pa tamungun daan.
37 Damikkiyan, wayruun tau in lumuun sin tubig anggul (biya' tuba') amu in masi
pa nagbubukal pa luluunan pais hayup amu in daan iban matugas na. Sabab bang
biya' hādtu in hinangun niya, in luluunan pais hayup amu in matugas na, tantu
mabustak. Na kawgun sadja maasag in tubig anggul iban magkangī' na in luluunan
pais hayup.
38 Sa' in tubig anggul amu in ba'gu subay hiluun pa luluunan pais hayup ba'gu!
39 Iban wayruun tau in mabaya' minum sin tubig anggul ba'gu bang siya biyaksa
na mag'inum sin daan, karna' laung niya, ‘Marayaw in daan.’ ”

6

Pasal sin Adlaw Paghali-hali iban Pagpudji pa Tuhan
(Mat. 12:1-8; Mk. 2:23-28)

1 Manjari, hambuuk adlaw, adlaw Sabtu' amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji
pa Tuhan sin manga Yahudi, limabay hi Īsa iban sin manga mulid niya dayn ha
lawm uma. Sakali, kiyutul sin manga mulid niya in bunga sin tiyanum (biya' lupa
pāy), ampa nila pīlu ha lima nila. Pag'ubus ampa nila kiyaun.
2 Laung sin kaibanan Parisi, “Mayta' kamu maghinang sin tiya'gahan sin sara'
agama ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan?”
3 In sambung hi Īsa kanila, “Mayta', wala' niyu nabacha ha lawm Kitab in hīnang
hi Daud ha waktu hiyapdi' siya iban sin manga tindug niya?
4 Simūd siya pa lawm Bāy sin Tuhan ampa niya kiyawa' in tinapay suchi bakas
iyungsud pa Tuhan. Na, kiyaun niya iban dīhilan niya da isab in manga tindug
niya. Na, in hinang nila langgal sara' sin agama natu' sabab amura manga imam in
makajari kumaun sin kakaun bakas iyungsud pa Tuhan.”
5 Mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “In aku, amu in Anak Mānusiya', amu in
makapagbaya' umiyan bang unu in mapatut hinangun ha adlaw paghali-hali iban
pagpudji pa Tuhan.”

Pauliun hi Īsa in Tau Nakukumay in Lima
(Mat. 12:9-14; Mk. 3:1-6)

6 Manjari paghambuuk adlaw na isab, adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan,
miyadtu hi Īsa nagnasīhat pa langgal. Sakali awn duun hambuuk tau nakukumay in
lima amu in pa tuu niya.
7 Na, in manga kaibanan guru sin sara' agama iban sin manga kaibanan Parisi
mabaya' nila lawagan dusa hi Īsa ha supaya nila siya katuntutan. Hangkan jiyagahan
nila tuud hi Īsa bat nila kakitaan bang awn pauliun niya tau ha adlaw paghali-hali
iban pagpudji pa Tuhan.
8 Sagawa' asal kiyaingatan hi Īsa in lawm pikilan nila. Hangkan laung niya ha tau
nakukumay in lima, "Tindug kaw ampa kaw kari pa unahan." Na, timindug in tau
ampa miyadtu timindug pa unahan.
9 Ubus laung hi Īsa kanila, "Awn hiasubu ku kaniyu. Bang ha aturan sin sara'
agama natu', unu in mapatut natu' hinangun ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa
Tuhan? Huminang sin marayaw atawa sin makamula? Tumabang sin kabuhi' sin
tau atawa mamatay?"
10 Iyatud sila katān hi Īsa ubus laung niya ha tau nakukumay in lima, "Hunata in
lima mu." Na, hiyunat na sin tau in lima niya. Na, saruun-duun dimayaw nagbalik
in lima niya.
11 Na, diyugalan tuud sila kan Īsa iban magtūy sila nag'isun bang unu in hinangun
nila kan Īsa.

Hangpu' Tagduwa Mulid in Pīun hi Īsa Wakil Niya
(Mat. 10:1-4; Mk. 3:13-19)

12 Hambuuk waktu sin manga adlaw da isab yadtu, timukad hi Īsa pa taas būd-būd
mangarap pa Tuhan. Duun siya tingpus hangka-dūm nangayu' duwaa pa Tuhan.
13 Na, naadlaw mayan, tiyawag hi Īsa mawn kaniya in manga mulid niya, ampa
niya pinī' in hangpu' tagduwa hīnang manga wakil niya.
14 In manga hangpu' tagduwa mulid napī' niya amuna hinda Simun (ngiyānan siya
hi Īsa, Pitrus) iban sin taymanghud niya hi Andariyas, hi Ya'kub kay Yahiya, hi Pilip
iban hi Bartulumi,
15 hi Matiyu iban hi Tumas, hi Ya'kub amu in anak hi Alpa, iban hi Simun (amu in
bantug simulang ha pamarinta sin hula' Rūm),
16 hi Judas amu in anak hi Ya'kub iban hi Judas tau dayn ha Kiriyud amu in manipu
kan Īsa.

Magnasīhat iban Magpauli' hi Īsa ha Manga Nasasakit
(Mat. 4:23-25)

17 Paglūd hi Īsa iban sin manga wakil niya dayn ha taas būd-būd, timindug siya
duun ha lugal mapatag iban sin manga mulid niya mataud. Mataud tuud tau in
nagtipun mawn dayn ha katilibut sin hula' Yahudiya, dayn ha dāira Awrusalam
(Baytal Makdis) iban dayn ha susulan sin dāira Tirus iban Sidun.
18 Miyawn sila dumungug sin nasīhat hi Īsa iban magpauli' sin manga sakit nila.
Damikkiyan, in manga tau siyusūd sin saytan miyawn da isab iban kiyaulian sila.
19 In tau katān mabaya' tuud kumaput kaniya sabab sin barakat niya magpauli' ha
manga nasasakit iban kiyaulian niya sila katān.

Pasal Kakuyagan iban Kasusahan
(Mat. 5:1-12)

20 Sakali iyatud hi Īsa in manga mulid niya ampa siya namichara, laung niya,
"Hisiyu-siyu kamu in magkahagad sin kagunahan niyu tuud in tabang sin Tuhan,
dakula' in karayawan niyu, sabab ha lawm kamu sin pamarintahan sin Tuhan!
21 Hisiyu-siyu kamu ha bihaun in matuyu' huminang sin kabayaan sin Tuhan,

dakula' in karayawan niyu, sabab dūlan kamu sin Tuhan huminang sin hinang niyu marayaw.
Hisiyu-siyu kamu in magsusa ha bihaun (sabab sin manga kangīan ha lawm dunya),
dakula' in karayawan niyu, sabab tantu awn da kakuyagan niyu ha susūngun!
22 Hisiyu-siyu kamu in karugalan sin manga tau
di' taymaun iban gura'-guraun
iban pamungan sin unu-unu mangī',
sabab-karna' agad kamu ha amu in Anak Mānusiya',
na, dakula' in karayawan niyu!
23 "Bang yan kumugdan na kaniyu pagkūg-kuyag kamu iban paglami-lami kamu, sabab awn tungbas dakula' tiyatagama kaniyu didtu ha surga'. Karna' in manga kanabihan sin timpu nakauna yadtu hīnang da isab biya' ha yan sin manga kaapu'-apuan sin manga tau yan.
24 Sagawa' hisiyu-siyu kamu marayaw in parasahan ha bihaun,
dakula' in kasusahan niyu ha susūngun,
sabab amura dayaw parasahan ha dunya in kananaman niyu!
25 Hisiyu-siyu kamu magdūl sadja sin kabayaan niyu bihaun,
landu' in kasusahan niyu ha susūngun,
sabab di' niyu makawa' in kabayaan niyu!
Hisiyu-siyu kamu naglalami-lami ha bihaun
dakula' in kasusahan niyu ha susūngun,
sabab magdukka iban magtangis da kamu!
26 Hisiyu-siyu kamu biyabantug sin tau katān,
dakula' in kasusahan niyu, sabab in manga nabi bukun bunnal, biya' da isab kaniyu biyantug sin manga kaapu'-apuan nila."

Pasal sin Paglasa ha Banta
(Mat. 5:38-48; 7:12a)

27 "Sagawa' ini in bayta' ku kaniyu amu in sasuku' sin dumungug kāku'. Kalasahi niyu in banta niyu iban tabanga niyu in manga tau marugal kaniyu.
28 Pangayui niyu duwaa pa marayaw in manga tau amu in manukna' kaniyu pa mangī'. Iban pangayui niyu duwaa pa marayaw in manga tau namiminsana' kaniyu.
29 Bang awn sumampak sin hansipak bayhu' niyu pasampakan niyu pa isab kaniya in hansipak. Iban bang awn tau kumawa' sin badju' niyu, pakawaan niyu na kaniya sampay in gamis niyu.
30 Dihili niyu in hisiyu-siyu mangayu' kaniyu, iban bang awn kumawa' sin unu-unu niyu, ayaw niyu na sukata magbalik.
31 Unu-unu in kabayaan niyu hinangun sin pagkahi niyu kaniyu, amuna yan in subay niyu hinangun isab kanila.
32 "Bang in kalasahan niyu amu sadja isab in manga tau malasa kaniyu, na unu in karayawan makawa' niyu? Karna' minsan in manga tau mangī' maingat da malasa ha manga tau malasa kanila!
33 Iban bang in tabangun niyu amu sadja in manga tau manabang kaniyu, na, unu in karayawan makawa' niyu? Karna' minsan in manga tau mangī' biya' da ha yan in hinang nila.
34 Iban bang amu sadja in pabūsan niyu in tau makatungbas kaniyu, na unu in karayawan makawa' niyu? Karna' minsan in manga tau mangī' magbūs-biyūsi da ha wayruun kalugian nila!
35 Sagawa' in manga kamu, subay kamu malasa ha manga banta niyu iban tabanga niyu sila. Pabūsi niyu sila sin kagunahan nila iban ayaw kamu maghulat-hulat sin tungbasan nila kamu. Bang niyu yan hinangun, na, makabāk kamu karayawan

dakula' iban mahinang kamu anak sin Tuhan Mahatinggi, sabab in Tuhan marayaw
minsan ha manga tau mangī' amu in di' manumtum sin tabang niya kanila.
36 Kaulungi niyu in pagkahi niyu biya' sin ulung sin Tuhan, Ama' niyu, ha manga
tau.

Pasal sin Pagliling ha Pagkahi
(Mat. 7:1-5)

37 "Ayaw kamu mangliling pa mangī' sin hinang sin tau dugaing ha supaya isab
kamu di' lilingun sin Tuhan. Ayaw kamu mag'ūs-'ūs mangdihil hukuman sin hinang
sin pagkahi niyu bat kamu isab di' butangan sin Tuhan hukuman. Maapa niyu in
pagkahi niyu bat kamu isab ampunun sin Tuhan.
38 Bang ibārat magdihil, bang mataud in hirihil niyu ha pagkahi niyu, mataud da
isab in hirihil sin Tuhan kaniyu. Dakula' in tungbas niya kaniyu. Bang biya' sapantun
magtupung lasay-manglasay in hirihil niya kaniyu. In kaagi niyu magtupung sin
hirihil niyu, amura isab in kaagi sin Tuhan magtupung sin hirihil niya kaniyu."
39 Na, diyalil hi Īsa in bichara niya, laung niya, "In hambuuk tau buta di' makaambit
ha tau buta da isab, sabab bang niya yan hinangun, mahulug sila karuwa pa lubang.
40 Wayruun anak mulid in mataas dayn ha guru nila. Sagawa' bang tumammat na
in manga mulid sin pangadji' nila, na mabiya' na sila katān sin guru nila."
41 Laung pa isab hi Īsa, "Līliling niyu sadja pa mangī' in kasāan sin pagkahi niyu.
Maingat niyu lilingun in kasāan nila minsan sibi'-sibi' da, sagawa' di' niyu kaingatan
lilingun in kasāan niyu minsan da biya' laggu' unu. Amu in pag'iyanun, kakitaan
niyu in puling sibi'-sibi' ha lawm mata sin pagkahi niyu, sagawa' di' niyu kakitaan
in puling malaggu' ha lawm mata niyu.
42 Di' kamu yan manjari! Mabaya' kamu mag'īg sin puling ha mata sin pagkahi
niyu, sa' di' niyu kakitaan sin awn puling biya' laggu' hāg ha lawm mata niyu. In
kamu yan lansuk ha guwa', bingit ha lawm. Magpabaw'-baw' sadja kamu marayaw.
Īgi niyu naa muna in puling biya' laggu' hāg dayn ha lawm mata niyu, ampa kamu
makakita' marayaw umīg sin puling sin pagkahi niyu."

In Kahuy iban sin Bunga niya
(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

43 "In kahuy marayaw di' magbunga mangī'. Damikkiyan, in kahuy mangī' di'
magbunga marayaw.
44 Asal in kahuy kaingatan dayn ha bunga niya. Biya' na sin bungang-kahuy tina
bukun dayn ha kahuy tunukan makawa'. Damikkiyan in bunga anggul bukun dayn
ha sagbut tunukan makawa'.
45 Na, biya' da isab ha yan in hantang sin mānusiya'. In tau marayaw in hinang
iban bichara niya marayaw da isab, sabab marayaw in ha lawm pamikil niya, sagawa'
in tau mangī', in hinang iban bichara niya mangī' da isab, sabab mangī' in ha lawm
pamikil niya. Unu-unu in ha lawm sin pamikil sin tau amura isab in gumuwa' dayn
ha simud niya.

Dalilan Pasal sin Duwa Tau Maghinang Bāy
(Mat. 7:24-27)

46 "Mayta' niyu aku tawagun Panghu', malayngkan di' niyu hinangun in daakan ku
kaniyu?
47 Baytaan ta kamu bang biya' diin in hantang sin tau amu in mari dumungug sin
hindu' ku iban kahagarun niya.
48 Biya' siya yan sin hambuuk tau naghinang sin bāy niya ha lupa' matugas.
Kalian niya malawm ampa niya tambakan mahugut in manga hāg niya. Na, minsan

kugdanan dunuk dayn ha suba' in bāy niya di' da majugjug sabab mahugut in kahinang niya.
49 Sagawa' in tau nakarungug kāku' ampa di' siya magkahagad sin diyungug niya, na, biya' siya sin tau naghinang sin bāy niya ha lupa' malunuk. Di' niya kalian malawm iban di' niya tambakan in manga hāg. Na, kugdanan mayan sin dunuk in bāy, saruun-duun malubu iban way tuud tabangan!"

7

Pauliun hi Īsa in Daraakun sin Kapitan Bangsa Rūm
(Mat. 8:5-13)

1 Na, naubus mayan hi Īsa nagnasīhat sin katān yan pa manga tau, miyadtu siya pa dāira Kapirnaum.
2 Sakali awn duun hambuuk kapitan, tau dayn ha hula' Rūm. In hambuuk īpun niya amu in kalasahan niya tuud nasasakit iban nagdarā na napas.
3 Pagdungug sin kapitan sin pasal sin nahinang hi Īsa, magtūy niya piyakadtu in kaibanan Yahudi amu in nagtatau-maas ha hula' mangayu' tabang kan Īsa, pakawnun magpauli' ha īpun niya.
4 Na, pagkadtu nila kan Īsa, nangayu' tuud sila junjung, laung nila, "Andu' Tuwan, in tau nagdaak kāmu' tūpun tuud tabangun mu,
5 sabab malasa tuud siya ha bangsa natu' iban piyahinangan niya kitaniyu langgal."
6 Na, miyagad na hi Īsa kanila. Masuuk mayan sila pa bāy, miyawn nagbāk kanila in manga bagay sin kapitan amu in diyaak niya magpasampay sin lapal-kabtangan niya kan Īsa. Tiyukbal nila kan Īsa in kabtangan sin kapitan, amu agi, "Tuwan, ayaw na kaw magpahapus sin baran mu lumaus mari pa bāy ku. Di' aku tūpun magpakari kaymu pa taas sin bāy ku sabab labi in kawasa mu dayn kāku'.
7 Iban di' da isab aku tūpun dumā magkita' kaymu. Malayngkan minsan kaw umiyan sadja dayn duun, tantu kaulian na in daraakun ku dī ha bāy.
8 Kaingatan ku maagad in uldin mu, sabab in aku ini hambuuk da isab tau ha babaan sin kawasa sin manga nakura' ku, iban awn da isab manga sundalu ha babaan ku. Bang laung ku ha sundalu ku, 'Kadtu kaw', madtu siya. Bang laung ku ha hangka-tau, 'Kari kaw', mari siya. Bang laung ku ha īpun ku, 'Hinanga ini', na magtūy niya hinangun."
9 Na, nainu-inu tuud hi Īsa, pagdungug niya. Himarap siya pa ulihan ampa siya namung ha manga tau mataud imuurul kaniya, laung niya, "Na, baytaan ta kamu, wala' aku nakalanggal minsan hambuuk tau bangsa natu' Israil amu in biya' ha yan in kusug sin parachaya iban pangandul."
10 Na, nagbalik na in manga tau naraak pa bāy sin kapitan. Pagbalik nila, kiyaulian na in īpun sin kapitan.

Buhiun hi Īsa Magbalik in Anak sin Balu

11 Pag'ubus yadtu, bukun malugay, miyadtu hi Īsa pa dāira pagngānan Nain iban sin manga mulid niya iban mataud da isab tau in miyagad kanila.
12 Na, masuuk mayan sila pa lawang amu in guwaan iban sūran pa lawm sin dāira, nagsarta' isab awn manga tau sūng gumuwa' dayn ha lawm dāira magkubul. In mayat tiyatanggung nila, tunggal anak usug sin hambuuk babai balu. Mataud tau dayn ha dāira in miyagad kaniya nagkubul.
13 Na, pagkita' hi Panghu' Īsa ha babai balu, landu' tuud siya limuuy kaniya, sarta' laung niya kaniya, "Ayaw kaw magtangis."
14 Pag'ubus ampa niya kiyadtu iyulinan in lalungan. Na, himundung in manga tau nagdarā sin lalungan. Laung hi Īsa, "Utu', bangun kaw."

15 Na, nagbangun na in mayat ampa nagbichara sabab nabuhi' na siya nagbalik.
Ubus, piyakadtu na siya hi Īsa nagbalik pa ina' niya.
16 Na, miyuga' tuud in tau katān duun. Piyudji nila in Tuhan, laung nila, “Awn na
hambuuk nabi dakula' in yari dī kātu'niyu.” Iban laung nila pa isab, “Piyakita' na
sin Tuhan in pagparuli niya kātu', manga tau suku' niya.”
17 Na, magtūy simaplag in suysuy pasal sin nahinang hi Īsa ha katilingkal sin hula'
Yahudiya iban pa manga dugaing hula' ha katilibut niya.

Madtu kan Īsa in Manga Mulid hi Yahiya Mangliligu'
(Mat. 11:2-19)

18 Manjari, diyungug sin manga mulid hi Yahiya in pasal sin manga nahinang hi
Īsa. Na, biyaytaan nila isab hi Yahiya. Na, tiyawag hi Yahiya in duwa mulid niya
19 ampa niya diyaak piyakadtu, mangasubu kan Panghu' Īsa. Laung niya, “Biya' ha
ini in pangasubu niyu kaniya, ‘Ikaw na ka in piyag'iyan hi Yahiya amu in dumatung
mari atawa awn pa huwat-huwatun namu' dumatung mari dugaing dayn kaymu?’ ”
20 Na, pagdatung nila mawn kan Īsa, laung nila, “In kami ini naraak mari kaymu
hi Yahiya amu in mangliligu' mangasubu bang ikaw na in piyag'iyan niya amu in
magdaratung mari atawa awn pa ka huwat-huwatun namu' dumatung mari dugaing
dayn kaymu?”
21 Na, ha waktu yadtu sin duun pa in duwa tau, mataud na tau in napauli' hi Īsa
dayn ha manga sakit nila malawm iban bukun. Napaguwa' niya na in manga saytan
dayn ha lawm baran sin manga tau iban kiyarihilan niya na nagbalik pangita' in
manga tau buta.
22 In sambung niya kanila, laung niya, “Balik na kamu madtu iban baytai niyu
hi Yahiya sin manga piyagkakitaan iban piyagkarungugan niyu. In tau bakas buta
makakita' na, in bakas pingka' makapanaw na mabuntul, in manga tau bakas īipul
malanu' na in baran nila, in bakas bisu makarungug na, sampay tau miyatay nabuhi'
na magbalik, iban piyagnasīhat na in Bayta' Marayaw ha manga miskin.
23 Na, hisiyu-siyu in di' maghawal-hawal mangandul kāku', makūg-kuyag tuud
siya!”
24 Pag'ubus, nakaīg mayan in manga mulid hi Yahiya, namichara na hi Īsa ha
manga tau mataud natitipun sin pasal hi Yahiya. Laung niya, “Ha waktu miyadtu
kamu kimita' kan Yahiya didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan, unu in
hiyuwat-huwat niyu kakitaan didtu? Hambuuk tau ka siya amu in magpinda-pinda
in pikilan biya' sin dahun parang marā sin hangin madtu mari? Tantu bukun.
25 Unu baha' in kiyadtu niyu kīta'? Hambuuk tau baha' amu in nagtatamung sin
maharga'? Tantu bukun. Sabab in tau nagtatamung biya' ha yan iban marayaw tuud
in parasahan, naghuhula' ha lawm astana'!
26 Baytai niyu aku tuud. Unu in kiyadtu niyu kīta'? Hambuuk nabi? Bunnal
hambuuk siya nabi, sagawa' in kiyakitaan niyu mataas māyu' dayn ha manga
kaibanan nabi.
27 Sabab in hi Yahiya in piyag'iyan sin Kitab, amu agi sin Tuhan,

‘Pakadtuun ku in kiyawakilan ku muna dayn kaymu
ha supaya maparayaw niya in dān labayan mu!’

28 Baytaan ta kamu,” laung hi Īsa, “wayruun pa mānusiya' dayn sin tagna' kapanjari
ha mānusiya' in labi mataas dayn kan Yahiya. Sagawa' in tau katān ha lawm
pamarintahan sin Tuhan, sampay pa manga tau amu in bukun mataas in hinang,
mataas sila dayn kan Yahiya.”

29 Na, diyungug sin manga tau katān duun in bichara niya. In manga tau ini,
labi awla na in manga tau mangangawa' sukay pa parinta amuna in timaayun sin
mabuntul in manga kiyawajib kanila sin Tuhan. Sila in nagpaligu' kan Yahiya.
30 Sagawa' in manga Parisi iban sin manga guru sin sara' agama siyulak nila in
kabayaan sin Tuhan kanila. Di' sila mabaya' magpaligu' kan Yahiya.
31 Laung pa isab hi Īsa, "Na, unu in hikapagsawpama ku sin addat sin manga tau
ha masa ini? Biya' diin in hantang nila?
32 Na, biya' sila manga bata'-bata' naglilingkud ha halaman tabu'. In hangka-
tumpuk sin manga bata'-bata' gumasud pa dugaing ha hansipak, laung nila,
'Nagtabunggu' kami, sa' di' kamu mabaya' mangalay!
Naglugu'-lugu' kami sin lugu' patay, sa' wala' da kamu nagtangis!'
(Biya' da isab ha yan in manga tau sin masa ini. Wayruun unu-unu makasulut kanila.)
33 Na," laung hi Īsa, "in hi Yahiya Mangliligu', mahumu di' magkaun, magpuasa sadja
siya, iban di' siya mag'inum sin tubig anggul (biya' tuba'). Sakali laung niyu, 'Siyusūd
siya saytan.'
34 Ampa, in aku, amu in Anak Mānusiya', magkaun iban mag'inum. Sakali laung niyu,
'Kitaa niyu ba in tau yan, dahal tuud iban mag'iinum. Magbagay iban sin manga tau
mangangawa' sukay pa parinta iban sin manga kaibanan baldusa!'
35 Sagawa'," laung hi Īsa, "in kami kay Yahiya naraak sin Tuhan. Kahātihan da sin
tau amu in taga ingat dayn ha Tuhan."

Hi Īsa Duun ha Bāy hi Simun, amu in Parisi

36 Manjari, hambuuk adlaw piyakawa' sin hambuuk tau Parisi hi Īsa piyakaun ha
bāy niya. Na, miyadtu hi Īsa pa bāy niya ampa siya sima'day kimaun.
37 Sakali awn hambuuk babai mangī' in naghuhula' duun ha kawman yaun.
Pagdungug niya sin yaun hi Īsa nagkakaun ha bāy sin hambuuk Parisi, miyadtu siya
iban pagdā niya hambuuk kibut-kibut haba' liug, pagtawagun alabistrus. In kibut-
kibut ini hipu' sin lana mahamut.
38 Pagkawn niya, duun siya timindug ha taykuran, ha tungud sin siki hi Īsa ampa
siya nagtangis. Nabasa' mān in siki hi Īsa sin luha' niya piyahiran niya in siki hi
Īsa iban sin buhuk niya ampa niya sīyum. Pag'ubus ampa niya biyutangan lana
mahamut.
39 Pagkita' sin tau Parisi sin hīnang sin babai, laung niya ha lawm atay niya, "Bang
in tau ini bunnal tuud nabi, tantu kaingatan niya bang hisiyu in babai imuulin sin
siki niya. Tantu kaingatan niya sin in babai yaun naghihinang mangī'!"
40 Sakali namichara hi Īsa, laung niya, "Simun, awn hibayta' ku kaymu."
"Na, baytai aku, Tuwan Guru, bang unu."
41 Laung hi Īsa, "Awn yaun duwa tau nakautang sīn ha tau magpabubūs sīn.
In hambuuk nakautang limanggatus pilak tibuuk, hāti in hangka-tau nakautang
kay'man.
42 Pagga di' na sila makabayad sin utang nila, na wala' na sila piyabayad sin
kiyautangan nila. Na, ha pikil mu, hisiyu ha duwangka-tau ini in malabi in lasa
ha tau nagpautang kanila?"
43 "Na, ha pikil ku," laung hi Simun, "amu in tau nakautang mataud."
"Nakaamu in sambung mu," laung hi Īsa.
44 Limingi' hi Īsa pa babai ampa niya īyan hi Simun, laung niya, "Kīta' mu in hīnang
sin babai ini? Piyakawa' mu aku mari pa bāy mu, sagawa' pagdatung ku mari, wala'
mu aku dīhilan tubig hipanghugas sin siki ku. Wala' mu iyagad in addat. Sagawa'
in babai ini hiyugasan niya in siki ku sin luha' niya, iban piyahiran niya sin buhuk
niya.

45 In ikaw wala' mu aku sīyum pagdatung ku mari, sagawa' in babai ini way
paghundung in pagsiyum niya sin siki ku dayn sin tagna' karatung ku mari.
46 Wala' mu minsan liyanahan in ū ku, sagawa' in babai ini biyutangan niya liyatag
in siki ku sin lana mahamut maharga'.
47 Na, baytaan ta kaw, in manga dusa mataud sin babai yan naampun na, karna'
piyakita' niya in laggu' sin lasa niya. Sagawa' in tau naampun amu in hangkatiyu'
da in dusa niya, na hangkatiyu' da isab in lasa hipakita' niya."
48 Pag'ubus laung hi Īsa ha babai, "Naampun na in manga dusa mu."
49 Na, in manga kaibanan tau duun nagkakaun ha lamisahan nagbichara na ha
lawm atay nila, laung nila, "Ay kaw naa, hisiyu baha' in tau ini makaampun sin
manga dusa sin tau?"
50 Na, laung hi Īsa ha babai, "In parachaya iban pangandul mu amu in nakalappas
kaymu. Uwi' na kaw iban pasannyanga na in lawm atay mu."

8

In Manga Babai Miyagad kan Īsa

1 Manjari, pag'ubus yadtu, miyanaw hi Īsa himapit pa manga kadāirahan iban
manga kakawman nagnasīhat sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan.
Miyamagad kaniya in hangpu' tagduwa mulid niya,
2 iban sin kaibanan manga babai isab amu in kiyaulian niya dayn ha manga sakit
nila iban napaguwa' niya in manga saytan dayn ha lawm baran nila. In manga babai
ini amuna hinda Mariyam (amu in pagtawagun babai dayn ha Magdala). Siya ini in
bakas kiyapaguwaan hi Īsa pitu saytan dayn ha lawm baran niya.
3 In hambuuk isab hi Juwanna, asawa hi Kusi, amu in tau piyangandulan hi Hirud
magmandul sin manga hinang ha lawm bāy niya. In hambuuk isab hi Susana, iban
mataud pa isab dugaing babai in miyagad amu in nangatas sin kaibanan balanja' hi
Īsa iban sin manga mulid niya.

Dalilan Pasal sin Tau Nagtanum
(Mat. 13:1-9; Mk. 4:1-9)

4 Na, in manga tau dayn ha manga kadāirahan miyawn nagtipun mawn kan Īsa.
Natipun mayan in manga tau di' maambat, nagnasīhat na hi Īsa. Diyalil niya kaagi
in pagnasīhat niya.
5 Laung niya, "Awn yaun hambuuk tau miyadtu nagtanum binhi' pa uma niya.
In kaagi niya nagtanum, siyabud niya in manga binhi'. In kaibanan binhi' nahulug
pa labayan, iban kiyagiikan sin manga tau. Na, pagkawn sin manga manuk-manuk
nakaun in manga binhi'.
6 In kaibanan binhi' nahulug pa lupa' mabatu. Sakali pagtubu' sin manga binhi'
wala' limugay nangluyluy in tiyanum sabab matahay tuud in lupa' niya. Way tubig
niya.
7 In kaibanan isab manga binhi' nahulug pa lupa' tiyutubuan sin manga kasagbutan
matunuk. Na, pagtubu' sin manga binhi' tiya'lung sin manga sagbut matunuk.
8 Ampa in kaibanan binhi' nahulug pa lupa' marayaw. Na, hangkan nagtubu'
marayaw iban nagbunga, lāgi' namunga landu' tuud mataud."

Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, "Na, sasuku' sin kamu nakarungug, dunguga
niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu!"

Mayta' Dalil Kaagi in Pagnasīhat hi Īsa
(Mat. 13:10-17; Mk. 4:10-12)

9 Sakali nangasubu in manga mulid hi Īsa kaniya bang unu in hāti sin isturi diyalil niya.
10 Laung hi Īsa kanila, “In kamu yan kiyarihilan na ingat panghāti sin kahālan sin pamarinta sin Tuhan amu in bakas līlibun dayn ha pikilan sin manga mānusiya'. Sagawa' pa manga kaibanan tau amu in way baya' magad sin hindu' ku, in pagnasīhat kanila subay dalilun pa manga isturi malawm in maana niya.
In sila minsan imaatud di' nila kakitaan
iban minsan sila dimurungug di' nila kahātihan.

Magpahāti hi Īsa sin Dalilan Pasal sin Tau Nagtanum
(Mat. 13:18-23; Mk. 4:13-20)

11 “Biya' ha ini in maana sin dalilan pasal sin tau nagtanum. In binhi' amuna in Parman sin Tuhan.
12 In manga binhi' iban sin dān labayan kiyahulugan nila amuna in biya' sapantun sin manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan, sagawa' pagkawn sin Iblis maagaw dayn ha lawm atay nila in hindu' sin Bayta' Marayaw ha supaya sila di' magparachaya iban ha supaya sila di' malappas.
13 In manga binhi' iban sin lupa' mabatu kiyahulugan nila amuna in biya' sapantun manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw iban tiyayma' nila iban pagkūg-kuyag, sagawa' di' maggamut in hindu' sin Bayta' Marayaw ha lawm atay nila. Hangkaray' da in pagkahagad nila sin hindu', hangkan bang sila datungan na kasigpitan, butawanan nila na in pangandul nila ha Tuhan.
14 In manga binhi' iban sin lupa' kiyahulugan nila amu in tiyutubuan sin manga sagbut matunuk amuna in biya' sapantun sin manga tau nakarungug sin Bayta' Marayaw, sagawa' masi sila magsusa, magnapsu ha alta' iban magdūl sin unu-unu kanapsuhan nila. Hangkan maluppas sadja in karayawan makapabuntul sin kawl-piil nila amu in makawa' nila dayn ha hindu' sin Bayta' Marayaw. In sila biya' da sapantun tiyanum di' magbunga.
15 In manga binhi' iban sin lupa' marayaw kiyahulugan nila amuna in biya' sapantun sin manga tau marayaw nakarungug sin Bayta' Marayaw, amu in magpahūp sin hindu' pa lawm atay nila iban kahagarun nila tuud. Hangkan tumatas sila malugay sampay maabut dumayaw na tuud in dayaw sin kawl-piil nila biya' sin tiyanum mataud bunga niya.”

Dalilan Pasal sin Palitaan
(Mk. 4:21-25)

16 Laung pa isab hi Īsa, “Wayruun tau magsū' sin palitaan ubus ampa niya lukuban sin pastan atawa hibutang ha sawm sin kantil. Subay niya hibutang ha pagbubutangan palitaan ha supaya pagsūd sin manga tau kakitaan nila in ilaw.
17 “Karna' unu-unu in tiyatapuk, tantu gumuwa' da, iban unu-unu in līlibun tantu kaingatan da iban gumuwa' da pa kasawahan.
18 “Na, dunguga niyu tuud yan marayaw sabab hisiyu-siyu in dumungug tuud marayaw sūngan sin Tuhan in panghāti niya, sagawa' hisiyu-siyu in di' dumungug marayaw minsan in maniyu'-tiyu' panghāti, amu in pangannal niya kahātihan niya, maīg da dayn kaniya.”

In Ina' iban Manga Taymanghud hi Īsa
(Mat. 12:46-50; Mk. 3:31-35)

19 Sakali nākawn in ina' iban manga taymanghud usug hi Īsa, sagawa' di' sila makasuuk madtu kan Īsa, sabab landu' tuud in taud sin tau.
20 Na, awn hambuuk tau namayta' kan Īsa, laung niya, “In ina' mu iban manga taymanghud mu yaun nagtitindug ha guwa', mabaya' dumā magkita' kaymu.”

21 Laung hi Īsa kanila katān, “In hisiyu-siyu tau dumungug iban magkahagad sin
Parman sin Tuhan, in siya yan taymanghud ku usug-babai iban ina' ku da isab.”

Pahundungun hi Īsa in Hunus
(Mat. 8:23-27; Mk. 4:35-41)

22 Manjari, hambuuk adlaw simakat hi Īsa iban sin manga mulid niya pa hambuuk
kumpit asibi'. Laung niya ha manga mulid niya, “Sūng kitaniyu umuntas pa hansipak
hunasan.” Na, imuntas na sila.
23 Ha sa'bu nila ha dān pa, nakatūg hi Īsa. Sakali magtūy himuyup in hangin
makusug sarta' nagsimpuwak na in alun pa lawm kumpit nila, hangkan ha lawm
kapiligruhan tuud sila.
24 Na, kiyadtu sin manga mulid niya hi Īsa ampa biyati'. Laung nila, “Tuwan!
Tuwan! Magmula na kitaniyu!”
Na, nagbangun hi Īsa ampa niya diyaak in hangin iban sin alun pahundungun bat
makusug tuud in alun. Na, saruun-duun liminaw in hula'.
25 Laung niya kanila, “Nakapakain na in pangandul niyu?”
Sagawa' kiyublaan iban miyuga' sila. Laung nila pakaniya-pakaniya, “Hisiyu baha'
tuud in tau ini? Minsan in hangin iban alun daakun niya iban magkahagad da
kaniya!”

Pauliun hi Īsa in Tau Siyusūd sin Saytan Mataud
(Mat. 8:28-34; Mk. 5:1-20)

26 Pag'ubus, limanjal na timulak hi Īsa iban sin manga mulid niya pa hula' Girasa,
amu in hula' ha hansipak sin dagat dayn ha Jalil.
27 Sakali pagnaug na mayan hi Īsa pa ginlupaan, biyāk siya sin hambuuk tau dayn
ha dāira, amu in siyusūd sin manga saytan. In tau ini malugay na naghuhubu' iban di'
maghula' ha bāy, sagawa' didtu siya naghula' ha lawm sungab batu pangungubulan
sin tau.
28 Pagkita' niya kan Īsa, similawak siya makusug ampa siya simujud pa tungud siki
hi Īsa. Laung niya, “Unu in kabayaan mu kāku', Īsa, amu in Anak Tuhan Mahatinggi?
Andu' pangayuun ku kaymu, ayaw mu aku binsanaa!”
29 Nakapamung siya biya' ha yan sabab iyuldinan hi Īsa in manga saytan
papaguwaun dayn ha lawm baran niya. Nakamataud na in tau ini siyūd saytan iban
minsan siya kiyalabusu kadinahan in siki lima niya makapaguy da siya. Pagbugtu'-
bugtuun niya in manga bilanggu', ubus ampa siya dāhun sin saytan pa hula'
paslangan mahunit paghulaan.
30 Laung hi Īsa kaniya, “Hisiyu in ngān mu?”
“In ngān ku hi Ibuhan,” in sambung niya sabab mataud saytan in nakasūd pa lawm
baran niya.
31 Na, piyangayu' junjung sin manga saytan kan Īsa bang mayan sila di' pakadtuun
pa hula' tigub-tiguban pagbibinasahan kanila.
32 Manjari ini awn manga babuy mataud nagbabaan didtu ha pigi' būd nagkakaun.
Na, nangayu' junjung in manga saytan kan Īsa bang mayan sila pasūrun pa lawm
baran sin manga babuy. Na, diyūlan sila hi Īsa.
33 Na, gimuwa' na in manga saytan dayn ha baran sin tau ampa sila limīn madtu pa
manga babuy. Na, magtūy in manga babuy nagbaan-baan limungtud dimagan dayn
ha pangpang pa baba'. Nakatūy sila pa lawm dagat iban nalu'mus sila katān.
34 Na, pagkita' sin manga tau nag'iipat ha manga babuy sin biya' hādtu, magtūy
sila dimagan madtu pa dāira iban pa kagimbahan nanuysuy ha manga tau pasal sin
kīta' nila.

35 Na, miyadtu na in manga tau nyimata' sin suysuy diyungug nila. Pagdatung
nila mawn kan Īsa, kīta' nila in tau amu in bakas siyusūd sin saytan mataud, duun
naglilingkud ha daig siki hi Īsa. Nagtatamung na siya iban ha lawm sayu na siya. Na,
miyuga' in tau katān.
36 Na, in manga tau amu in duun nakakita', nanuysuy ha manga tau bang biya' diin
in kauli' ha tau siyusūd saytan.
37 Na, piyangayu' sin tau katān ha hula' Girasa kan Īsa papaīgun siya sabab landu'
tuud sila miyuga'. Hangkan nagbalik na hinda Īsa pa kumpit nila ampa sila minīg.
38 In tau bakas siyusūd saytan nangayu' junjung kan Īsa, laung niya. "Tuwan,
paagara aku kaymu."
Sagawa' wala' siya piyaagad hi Īsa.
39 Laung hi Īsa kaniya, "Uwi' na kaw pa hula' mu ampa kaw panuysuy sin nahinang
sin Tuhan kaymu."
Na, kiyadtu liyatag sin tau ini in lawm dāira siyuysuyan in manga tau sin nahinang
kaniya hi Īsa.

Mabuhi' in Bata' Babai Patay iban Kaulian in Babai Tagasakit
(Mat. 9:18-26; Mk. 5:21-43)

40 Na, nakabalik mayan hinda Īsa pa hansipak sin dagat hiyulmat siya sin manga
tau sabab asal sila katān nagtatagad kaniya.
41 Sakali awn hambuuk tau pagngānan hi Jayrus in nākawn. Hambuuk siya nakura'
sin langgal didtu. Pagkawn niya, simujud siya pa tungud siki hi Īsa, ampa niya
jiyunjung paagarun hi Īsa pa bāy niya,
42 sabab in hambuuk-buuk anak niya babai, umul hangpu' tagduwa, nagdarā na
napas.
Na, miyagad na hi Īsa. Naririgpit siya sin manga tau mataud miyamagad kaniya
dayn ha kīd pa kīd niya.
43 Sakali awn isab duun hambuuk babai nasasakit pagguwaan dugu', hangpu'
tagduwa tahun na in lugay niya. Naubus na in katān unu-unu niya piyagbayad ha
manga mangungubat sagawa' wayruun makauli' sin sakit niya.
44 Na miyadtu siya simuuk pa taykud hi Īsa, ampa niya kiyaputan in duhul juba hi
Īsa. Na, saruun-duun himundung in pagguwa' sin dugu' niya.
45 Sakali laung hi Īsa, "Hisiyu in kimaput kāku'?"
Na, namaylu in tau katān. Laung hi Pitrus, "Tuwan, kīta' mu na in banus sin tau
yan ha katilibut mu iban naririgpit na kaw sin manga tau."
46 Sagawa' laung hi Īsa, "Awn tuud tau kimaput kāku' sabab kaingatan ku bang
awn kaulian dayn ha barakat ku."
47 Na, pagkita' sin babai sin kiyaingatan na in nahinang niya, namidpid siya, sarta'
miyawn siya simujud pa tungud siki hi Īsa. Duun ha alupan sin tau katān, biyaytaan
niya hi Īsa bang mayta' niya siya kiyaputan iban pasal sin saruun-duun pag'uli sin
sakit niya.
48 Laung hi Īsa kaniya, "Inda', in kusug sin parachaya iban pangandul mu, amu in
nakauli' kaymu. Uwi' na kaw iban pasannyanga na in lawm atay mu."
49 Ha sa'bu hi Īsa nagbibichara ha babai yaun, awn nākawn hambuuk tau dayn ha
bāy hi Jayrus. Laung niya kan Jayrus, "In anak mu miyatay na. Ayaw mu na paluuga
madtu in Tuwan Guru."
50 Sagawa' diyungug hi Īsa in bayta' sin tau yaun. Hangkan, laung niya kan Jayrus,
"Ayaw kaw masusa. Pagparachaya sadja kaw, ampa siya kaulian."
51 Pagdatung hinda Īsa pa bāy, wala' siya nagpaagad tau simūd pa lawm bāy.
Amura in piyaagad niya hinda Pitrus, Yahiya, Ya'kub iban sin ina'-ama' sin bata'.

52 In tau katān ha lawm bāy nagtatangis iban nagmamatay. Laung hi Īsa kanila,
“Ayaw kamu magtangis. In bata' wala' miyatay, sagawa' natūg sadja siya!”
53 Na, piyagkatawahan siya sin manga tau, sabab kiyaingatan nila sin tantu tuud
patay na in bata'.
54 Sagawa' kiyaputan hi Īsa in lima sin bata' ampa siya namung, laung niya,
“Bangun kaw, Inda'!”
55 Na, nabuhi' nagbalik in bata' iban nagbangun saruun-duun. Pag'ubus ampa hi
Īsa nag'iyan paparihilan kakaun in bata'.
56 Na, nahaylan in ina'-ama' sin bata', sagawa' ībut-ibutan tuud sila hi Īsa di'
pabaytaun minsan hisiyu sin pasal nahinang niya.

9

Daakun na hi Īsa Magnasīhat in Hangpu' Tagduwa Mulid Niya
(Mat. 10:5-15; Mk. 6:7-13)

1 Manjari tiyawag hi Īsa mawn kaniya in hangpu' tagduwa mulid niya ampa niya
sila dīhilan kusug iban kawasa magpaguwa' sin katān saytan dayn ha lawm baran
sin manga tau iban magpauli' sin manga sakit sin manga tau.
2 Na, pag'ubus diyaak niya in manga mulid niya magnasīhat pa kahula'-hulaan
pasal sin pamarinta sin Tuhan iban magpauli' ha manga nasasakit.
3 Pag'ubus niya namichara ha ini, laung niya. “Ayaw kamu magdā unu-unu ha
panaw niyu. Ayaw kamu magdā tungkud, pagluluunan sin kapanyapan niyu, kakaun,
sīn, iban ayaw kamu magdā badju' dugaing dayn sin ha baran niyu.
4 Hawnu-hawnu bāy kakadtuan niyu, bang marayaw in pag'asip kaniyu, duun na
kamu hanti' ha bāy yan, ha salugay niyu duun ha kawman yan.
5 Na, bang kamu mākawn pa kawman sin manga tau amu in di' mag'asip kaniyu,
īg kamu dayn ha kawman yan ampa niyu paspasi in bagunbun dayn ha siki niyu (ha
supaya mapakita' niyu in tanda' sin in kamu puas na dayn kanila).”
6 Na, miyanaw na in manga mulid hi Īsa pa manga katān lūngan nagnasīhat sin
Bayta' Marayaw iban nagpauli' ha manga tau nasasakit haunu-haunu in kahapitan
nila.

Mahilu in Pamikil hi Hirud
(Mat. 14:1-12; Mk. 6:14-29)

7 Manjari kiyarungugan mayan hi Hirud, amu in namamarinta ha Jalil, in manga
katān nahinang hi Īsa nahilu tuud in pamikil niya sabab laung sin kaibanan in hi Īsa
amuna hi Yahiya Mangliligu' nabuhi' nagbalik.
8 Laung isab sin kaibanan in hi Īsa amuna hi Nabi Ilyas nagbalik pa dunya iban
laung isab sin kaibanan hambuuk siya nabi sin masa nakauna nabuhi' nagbalik.
9 Laung hi Hirud, “In hi Yahiya piyapunggulan ku liug, sagawa' hisiyu baha' in tau
ini diyungug ku nakahinang sin manga mu'jijat ini?” Hangkan mabaya' tuud siya
dumā magkita' kan Īsa.

Pakaunun hi Īsa in Lima Ngaibu Tau
(Mat. 14:13-21; Mk. 6:30-44; Yh. 6:1-14)

10 Sakali nakabalik na in manga kiyawakilan hi Īsa, iban biyaytaan nila hi Īsa sin
katān nahinang nila. Piyaagad niya kaniya in manga kiyawakilan niya ampa sila
miyadtu pa hambuuk dāira pagngānan Bitsayda. Sila-sila sadja in miyadtu.
11 Sakali imurul kaniya in manga tau mataud nakaingat mayan bang piyakain siya.
Iyasip niya marayaw in manga tau iban niyasīhatan niya sila pasal sin pamarinta sin
Tuhan. Iban napauli' niya isab in manga tau taga sakit hisiyu-siyu sila magkagunahan
sin tabang niya.

12 Na, pagga sin magsasadlup na in suga miyawn na kan Īsa in hangpu' tagduwa
mulid niya, laung nila, “Tuwan, marayaw pa pakadtuun mu in manga tau pa manga
lūngan iban pa manga bāy sin manga mag'uuma amu in masuuk mari bat sila
makabāk kakaun iban lugal pagtūgan nila sabab wayruun tau naghuhula' ha hula'
ini.”
13 Sagawa' laung hi Īsa kanila, “Kamu na in dumihil kakaun kanila.”
In sambung nila, “Na, amura lima tinapay iban duwa ista' in kakaun natu' ini. Unu
in kabayaan mu hinangun namu'? Madtu ka kami mamī kakaun hipakaun ha manga
tau mataud ini?”
14 (Awn manga lima ngaibu in taud sin manga tau, amu in usug sadja.)
Laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Papalingkura niyu in manga tau kay'man-
kay'man hangka-tumpuk.”
15 Na, iyagad sin manga mulid niya in bayta' niya.
16 Nakalingkud mayan in manga tau, kiyawa' hi Īsa in lima tinapay iban duwa ista'.
Himangad siya pa taas langit ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Pag'ubus niya
piyag'utud-utud in manga tinapay, diyuhal niya pa manga mulid niya ampa piyarihil
pa manga tau.
17 Na, nakakaun in tau katān iban kiyansuban sila. Pag'ubus sin manga tau
nagkaun, tīpun sin manga mulid hi Īsa in nakapin kakaun. Nakahipu' sila hangpu'
tagduwa ambung.

In Pamung hi Pitrus Pasal hi Īsa
(Mat. 16:13-19; Mk. 8:27-29)

18 Manjari hambuuk adlaw duun hi Īsa isa-isa niya nangangarap pa Tuhan. Sakali
miyawn kaniya in manga mulid niya.
Laung hi Īsa kanila, “Bang ha bichara sin manga tau, hisiyu kunu' aku?”
19 In sambung nila, “Laung sin kaibanan tau ikaw kunu' hi Yahiya Mangliligu'. Na,
in kaibanan isab laung nila, ikaw kunu' hi Ilyas. Ampa isab in kaibanan laung nila,
hambuuk kaw kunu' nabi sin masa nakauna yadtu amu in nabuhi' nagbalik.”
20 Na, laung hi Īsa kanila, “Na, bang kamu, hisiyu aku?”
In sambung hi Pitrus, “Ikaw in Almasi (amu kiyawakilan sin Tuhan magbaya' ha
unu-unu katān).”

Mamichara hi Īsa Pasal sin Kabinsanaan iban Kamatay Niya
(Mat. 16:20-28; Mk. 8:30–9:1)

21 Na, ībut-ibutan tuud sila hi Īsa di' pabaytaun minsan hisiyu sin pasal ini.
22 Laung niya pa isab kanila. “In aku amu in Anak Mānusiya' subay tuud
makalabay kabinsanaan dakula' iban kahukawan tuud aku sin manga nagtatau-
maas ha hula', sin manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama.
Hipapatay nila aku, sagawa' ha hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku' mabuhi' da
aku magbalik.”
23 Iban laung niya kanila katān, “Bang awn tau mabaya' magad kāku', subay agarun
niya in kabayaan ku bukun in kabayaan niya. Subay siya mangaku sin katān haggut-
pasu' ha ku'nu-ku'nu waktu minsan siya mapatay ha pasal ku ampa siya tūpun magad
kāku'.
24 Karna' hisiyu-siyu in maūg ha kabuhi' niya iban magpikil sadja sin kabayaan
niya, tantu mapatay da siya. Sagawa' hisiyu-siyu in di' maūg ha kabuhi' niya minsan
siya mapatay ha pasal ku, tantu makabaak siya kabuhi' salama-lama.
25 Sabab unu in kapūsan sin hambuuk tau magparūl sadja sin katān kanapsuhan
niya dī ha dunya bang ha adlaw mahuli masiksa' da in nyawa niya ha lawm narka'?
26 Na, hisiyu-siyu in masipug imiyan sin agad siya kāku' iban masipug magad sin
manga hindu' ku, na in aku amu in Anak Mānusiya' masipug da isab imiyan sin

in siya agad kāku' bang aku magbalik na mari pa dunya iban sin manga malāikat. Pagbalik ku mari nalilibut aku sin sahaya ku iban sin sahaya sin Ama' Tuhan, iban sin manga malāikat.
27 Ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Awn kaibanan dī kaniyu in masi pa buhi' sampay maabut in waktu kamasahan nila dumatung in pamarinta sin Tuhan."

Mapinda in Lupa hi Īsa
(Mat. 17:1-8; Mk. 9:2-8)

28 Manjari, manga hangka-pitu na in nakalabay pag'ubus niya namung sin manga pasal yan, diyā hi Īsa timukad hi Pitrus, hi Yahiya iban hi Ya'kub madtu pa taas būd nangarap pa Tuhan.
29 Ha sa'bu niya nangangarap pa Tuhan, magtūy napinda in lupa sin pamayhuan niya iban nagsahaya tuud sin kaputi' sin tamungun niya.
30 Sakali magtūy awn duwa tau duun iban hi Īsa nagbichara. In duwangka-tau ini hi Musa kay Ilyas, manga nabi amu in malugay na nanaykud dayn ha dunya.
31 Nagsasahaya sila nagpanyata' mawn kan Īsa. Nagbichara sila iban hi Īsa pasal sin kamatay hi Īsa ha Awrusalam (Baytal Makdis) amu in masuuk na dumatung ha susūngun iban amu in dumihil kamakbulan ha maksud sin Tuhan.
32 Na, in hi Pitrus iban sin duwa iban niya nahahaluk natūg, sagawa' nakabati' sila iban kīta' nila nagsahaya hi Īsa iban sin duwa tau nagtitindug duun.
33 Sūng mayan mīg in duwa tau ini, laung hi Pitrus kan Īsa, "Tuwan, marayaw tuud isab sin yari kami dī! Hinangan namu' kamu tū panggung, hambuuk kaymu, hambuuk kan Musa iban hambuuk kan Ilyas." (Biya' hantang bukun ha lawm sayu hi Pitrus namung sin biya' ha yan.)
34 Ha sa'bu niya pa nagbibichara, awn gabun gimuwa' sarta' kiyalambungan sila. Na, miyuga' tuud in manga mulid hi Īsa kiyalambungan mayan sila sin gabun.
35 Sakali awn na kiyarungugan nila suwara dayn ha gabun. Amu agi sin suwara, "Amu na ini in Anak ku, amu in asal kiyasukuan ku huminang sin maksud ku. Dungug kamu sin hindu' niya!"
36 Himundung mayan in suwara, amu dakuman hi Īsa in kīta' nila duun. Na, wala' tuud nagkayba' in manga mulid hi Īsa sin manga pasal ini. Iban ha waktu yadtu wala' tuud sila namayta' minsan hisiyu pasal sin manga kīta' nila.

Pauliun hi Īsa in Bata' Siyusūd Saytan
(Mat. 17:14-18; Mk. 9:14-27)

37 Na, pag'adlaw hambuuk limūd na hi Īsa iban sin tū mulid niya dayn ha taas būd. Biyāk hi Īsa sin manga tau mataud.
38 Sakali awn duun hambuuk tau in imulak, laung niya, "Tuwan Guru, pangayuun ku junjung kaymu. Kaluuyi in anak ku usug. Tunggal siya anak ku.
39 Magtagha' sadja siya magsilawak iban dumakdak magpaspad bang siya sūrun na saytan. Magbukal-bukal in simud niya iban agun siya di' paghundungan binasahun sampay wayruun na makapin kusug niya.
40 Jiyunjung ku ha manga mulid mu papaguwaun in saytan dayn ha lawm baran sin anak ku, sagawa' di' nila mahinang."
41 In sambung hi Īsa, "Andu', in manga tau sin masa ini wayruun tuud pangandul pa Tuhan iban bingkuk tuud in pamikil. Maunu pa in lugay ku dimī kaniyu ampa niyu kahātihan in kusug sin kawasa sin Tuhan? Maunu pa in lugay sandalan ku ampa kamu magparachaya?" Pag'ubus laung niya ha tau, "Dāha mari kāku' in anak mu."

42 Nakasuuk mayan mawn in bata', dimakdak siya pa lupa' sarta' nagpaspad na siya
sabab sin saytan ha lawm baran niya. Sagawa' iyuldinan hi Īsa in saytan paguwaun
sarta' kiyaulian na in bata'. Na, piyakadtu niya na in bata' pa ama' niya.
43 Na, nahaylan tuud in tau katān pagkita' nila sin kusug sin kawasa sin Tuhan.

Mamichara hi Īsa Magbalik Pasal sin Kamatay Niya
(Mat. 17:22-23; Mk. 9:30-32)

Na, ha sa'bu sin manga tau katān masi namān nag'iinu-inu pasal sin manga katān
nahinang hi Īsa, namung hi Īsa ha manga mulid niya, laung niya,
44 "Ayaw niyu kalupahi in hibayta' ku bihaun kaniyu! In aku amu in Anak
Mānusiya' masuuk na hiungsud pa lawm lima sin manga tau."
45 Sagawa' wala' kiyahātihan sin manga mulid niya in maana sin bichara niya,
sabab in yan līlibun dayn kanila bat nila di' kaingatan. Iban mabuga' isab sila
mangasubu kan Īsa sin pasal yan.

Hisiyu in Itungun Mataas Tuud ha Lawm Pamarinta sin Tuhan
(Mat. 18:1-5; Mk. 9:33-37)

46 Sakali naglugat in manga mulid hi Īsa pasal bang hisiyu in mataas tuud dayn
kanila.
47 Kiyaiingatan hi Īsa bang unu in pīpikil nila. Hangkan kimawa' siya hambuuk
bata'-bata' ampa niya piyatindug ha daig niya.
48 Ubus ampa siya namung, laung niya, "Hisiyu-siyu in magparuli tuud ha bata'-
bata' biya' ha ini, sabab-karna' agad siya kāku', na biya' da tuud isab baran ku in
piyaruli niya, iban hisiyu-siyu in magparuli kāku', na piyaruli niya da isab in nagdaak
mari kāku'. Sabab hisiyu-siyu dayn kaniyu in magpatibaba' amu in itungun sin Tuhan
labi mataas dayn ha katān."

Hisiyu in Bukun Kimukuntara kan Īsa Agad Kaniya
(Mk. 9:38-40)

49 Namung hi Yahiya, laung niya, "Tuwan, awn kīta' namu' hambuuk tau simabbut
sin ngān mu nagpaguwa' manga saytan dayn ha lawm baran sin tau. Liyāng namu'
siya sabab bukun siya agad kātu'niyu."
50 "Ayaw niyu siya lāngi," laung hi Īsa kan Yahiya iban sin manga kaibanan mulid
niya, "sabab hisiyu-siyu in bukun kimukuntara kaniyu na amuna in agad kaniyu."

Di' Parulihun sin Manga Tau Samariya hi Īsa

51 Manjari pagga magsusuuk na in waktu sin pagbalik hi Īsa pa surga', hiyambuuk
niya na in pikilan niya sin madtu siya pa Awrusalam (Baytal Makdis). Na miyanaw
na siya.
52 Nagdaak siya manga tau miyuna dayn kaniya madtu pa hambuuk kawman ha
hula' Samariya ha supaya makapagsakap in manga tau datungan niya.
53 Sagawa' in manga tau didtu ha kawman yadtu di' mabaya' magparuli kan Īsa
sabab matampal kanila sin harap pa Awrusalam (Baytal Makdis) in gawi hi Īsa.
54 Na, pag'ingat sin duwa mulid niya, hi Ya'kub kay Yahiya, sin di' magparuli
kan Īsa in manga tau, diyugalan sila. Laung nila kan Īsa, "Panghu', mabaya' kaw
mangayu' kami duwaa bang mayan sila panaugan kāyu dayn ha langit bat sila
maubus mapatay?"
55 Iyatud sila hi Īsa ampa piyag'amahan.
56 Pag'ubus ampa hi Īsa iban sin manga mulid niya limanjal pa dugaing kawman.

In Manga Tau Apit Magad kan Īsa
(Mat. 8:19-22)

57 Sakali ha sa'bu nila miyamanaw, awn hambuuk tau imiyan kan Īsa, laung niya,
“Tuwan, magad aku kaymu minsan kaw pakain.”
58 In sambung hi Īsa kaniya, “In manga iru' talun awn lugal pag'uwian nila iban
in kamanuk-manukan awn pugad paghali-halihan nila, sagawa' in aku amu in Anak
Mānusiya' wayruun tantu lugal pagtūgan iban paghali-halihan ku.”
59 Laung hi Īsa ha hambuuk tau, “Agad na kaw kāku'.”
Sagawa' laung sin tau, “Huun, Tuwan, sa' pauwia naa aku magbalik pa bāy. Bang
ku hikakubul na in ama' ku, ampa aku mari magbalik magad kaymu.”
60 Sagawa' laung hi Īsa kaniya, “Ayaw na kaw mabimbang sin pasal yan, sabab
in manga tau patay (in pagtaat nila pa Tuhan), amu in matūp magkubul ha manga
patay. Kadtu na kaw pagpamahalayak pasal sin pamarinta sin Tuhan.”
61 Laung sin hambuuk tau, “Tuwan, magad aku kaymu, sagawa' pakadtua naa aku
muna pa bāy mamaid ha manga anak-asawa ku.”
62 Laung hi Īsa kaniya, “Hisiyu-siyu in mag'araru ampa siya daran naglilingi' pa
ulihan, hāti niya, wayruun ha lawm pikilan niya in pag'araru niya. Mataud dugaing
in pīpikil niya. Damikkiyan, in tau mabaya' magad kāku', ampa awn pa dugaing
kabimbangan niya, na hāti niya di' siya tūpun lumamud ha lawm pamarinta sin
Tuhan.”

10

Daakun hi Īsa Magnasīhat in Kapituwan-tagduwa Tau

1 Pag'ubus yadtu awn isab kapituwan-tagduwa tau in pinī' sin Panghu' papag-
nasīhatun pa manga kawman iban kahula'-hulaan amu in sūng niya da isab kadtuun
baran niya. Piyapagbunyug niya duwa-ruwangka-tau in manga diyaak niya piyauna
dayn kaniya.
2 Laung niya kanila, “In manga tau (mabaya' na magad ha hindu' sin Bayta'
Marayaw) biya' sapantun manga bunga sin tiyanum amu in tūp na tuud pusuun,
sagawa' hangkatiyu' da in magpupusu'. Hangkan pangayu'-ngayu' kamu duwaa ha
tagdapu sin tiyanum bang mayan siya magdaak mari manga tau tumabang magpusu'
sin manga bunga sin tiyanum.
3 Kadtu na kamu. In kamu yan biya' sapantun manga anak bili-bili pakadtuun pa
lawm baanan iru' talun amu in mangangaun kanila.
4 Ayaw na kamu magsusa magdā pitaka', atawa pagluluunan sin kapanyapan niyu
atawa tawmpa'. Ayaw na kamu humundung sumagina ha manga tau hipaglanggal
niyu ha dān.
5 “Bang kamu sumūd pa lawm bāy sin tau haunu-haunu, magtūy niyu pangayui
duwaa pa marayaw. Laung niyu, ‘Bang mayan awn kasannyangan sin lawm bāy ini.’
6 Na, bang in manga tau ha lawm bāy yan tūpun dihilan kasannyangan, na maawn
in kasannyangan piyangayu' niyu duwaa kanila. Sagawa' bang sila di' tūpun dihilan
kasannyangan, na di' maawn in kasannyangan piyangayu' niyu duwaa kanila.
7 Tutug kamu ha hambuuk bāy. Kauna iban inuma niyu in unu-unu hilabut nila
kaniyu, sabab amu yan in balanja' niyu. Karna' in manga maghihinang tūp gadjihan
sin manga tau piyaghulas-sangsaan nila. Ayaw na kamu maglayn dayn ha hambuuk
bāy pa hambuuk bāy.
8 “Ku'nu-ku'nu kamu makakawn pa hambuuk kawman, ampa kamu hulmatun sin
manga tau, kauna in unu-unu hilabut kaniyu.
9 Paulia niyu in manga nasasakit ha kawman yan iban baytai niyu in manga tau
duun, laung niyu, ‘In pamarinta sin Tuhan yari na dimatung kaniyu.’

10 Sagawa' ku'nu-ku'nu kamu makakawn pa hambuuk kawman, ampa kamu di'
asipun sin manga tau, kadtu kamu pa manga karān-dānan ampa niyu iyana in manga
tau, laung niyu,
11 'Minsan in bagunbun dayn ha hula' ini amu in mikit ha siki namu' pakpakun
namu' da, (amu in tanda' sin di' na kamu parulihun namu'). Sagawa' ini in tumtuma
niyu. In pamarinta sin Tuhan bakas na dī kaniyu.' "
12 Na, laung hi Īsa, "Baytaan ta kamu, bang ha adlaw paghukum na ha manga
mānusiya', mabuggat pa in hukuman hibutang sin Tuhan ha manga tau ha kawman
yan dayn sin hukuman hibutang niya ha manga tau sin hula' Sudum, (amu in hula'
bakas tanyag in kangīan niya)."

In Manga Kawman Di' Magparachaya ha Almasi
(Mat. 11:20-24)

13 "Andu', in kamu yan manga tau Kurasin iban manga tau Bitsayda di' hikasipat in
kasusahan niyu ha susūngun! Sabab mayta'? Mataud mu'jijat bakas piyakita' kaniyu,
sagawa' wala' niyu da iyasip. Malayngkan bang in manga mu'jijat yan napakita'
muna ha manga tau ha dāira Tirus iban ha dāira Sidun, tantu magtūy sila magsulug
badju' karut iban magbutang abu pa ū nila, tanda' sin piyagtawbatan nila na in dusa
nila.
14 Na bang ha adlaw paghukum na ha manga mānusiya', mabuggat in hukuman
hibutang sin Tuhan kaniyu. Labi pa in buggat niya dayn sin hukuman hibutang pa
manga tau Tirus iban manga tau Sidun.
15 Na, in manga kamu isab manga tau Kapirnaum, nagbantug-bantug kamu sin
makasampay kamu pa surga'. Sagawa' narka' in sampayan niyu!"
16 Na, laung hi Īsa ha manga mulid niya, "Hisiyu-siyu in dumungug kaniyu, sali'
da aku in diyungug niya. Damikkiyan, hisiyu-siyu in sumulak kaniyu, sali' da aku in
siyulak niya, iban hisiyu-siyu in sumulak kāku' biya' niya da isab siyulak in nagdaak
kāku'."

In Pag'uwi' sin Manga Kapituwan-tagduwa Tau Naraak Nagnasīhat

17 Manjari nakabalik na in manga kapituwan-tagduwa tau naraak niya nagnasīhat.
Landu' tuud sila kiyūgan. Laung nila kan Īsa, "Panghu', minsan in manga saytan ha
lawm baran sin manga tau nagkahagad da sin uldin namu', pagsabbut namu' sin
ngān mu!"
18 In sambung hi Īsa kanila, "Mattan tuud yan, sabab kīta' ku in Saytan Puntukan
nahulug biya' sin kasay sin kilat magsi'nag ha langit. Diyaug in kusug niya.
19 Kitaa niyu ba, dihilan ta kamu barakat ha supaya minsan kamu makagiik hās
atawa tangangngang di' kamu maunu. Iban ha supaya kamu isab di' daugun sin katān
kusug sin Saytan Puntukan, amu in kuntara taniyu. Way tuud makamula kaniyu
minsan unu.
20 Malayngkan, subay kamu makuyag bukun pasal kapag'agihan niyu in manga
saytan, sagawa' pasal sin kiyasulat na in manga ngān niyu ha surga'."

Magkūg-kuyag hi Īsa
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

21 Na sarta' ha waktu da isab yan, in hi Īsa nahipu' sin kakuyagan dīhil kaniya sin
Rū sin Tuhan. Laung niya, "Ya Ama' ku, ikaw da in makapagbaya' sin unu-unu katān
ha langit iban dunya! Magsukul tuud aku kaymu, sabab in piyaglimbung mu dayn
ha tau taga ingat sampay taga pangadji', amuna in piyahāti mu ha manga tau awam.
Na, in yan mattan tuud, Ama' ku, sabab biya' ha yan in kabayaan mu maawn."
22 Laung pa isab hi Īsa, "Kiyarihil na kāku' sin Tuhan, Ama' ku in unu-unu
katān. Wayruun makaingat tuud kāku' amu in Anak Tuhan luwal da in Ama' Tuhan.

Damikkiyan da isab wayruun na makaingat tuud ha Ama' Tuhan luwal da aku, amu in Anak niya, iban sin manga tau amu in miyaksud ku paingatun."

23 Pag'ubus, ampa hi Īsa himarap pa manga mulid niya ampa siya namung kanila ha wayruun tau dugaing makarungug kanila. Laung niya, "Awn da karayawan niyu sabab nakakita' na kamu sin manga piyakita' sin Tuhan kaniyu!

24 Baytaan ta kamu, mataud in manga nabi iban manga sultan ha masa nakauna yadtu in mabaya' tuud kumita' sin manga kīkita' niyu bihaun, sagawa' wala' nila kīta'. Iban mabaya' tuud sila dumungug sin manga diyurungug niyu bihaun, sagawa' wala' nila diyungug."

Isturi Dalil Pasal sin Tau Marayaw dayn ha Samariya, amu in Bangsa Kaastulan sin Manga Yahudi

25 Sakali awn hambuuk guru, amu in mapanday tuud pasal sin sara' agama in miyawn sumulay lumusut kan Īsa ha bichara. Laung niya, "Tuwan, unu in hinangun ku ha supaya aku kasukuan sin kabuhi' salama-lama?"

26 In sambung hi Īsa kaniya, "Unu in bayta' ha lawm Kitab sin sara' daakan naug dayn kan Musa? Biya' diin in panghāti mu?"

27 In sambung sin guru, "In bayta' sin Kitab, 'Wajib puspusun niyu in lasa niyu ha Tuhan, Panghu' niyu, labi dayn ha unu-unu katān ha lawm atay niyu, ha kabuhi' niyu iban ha lawm pikilan niyu, iban di' niyu hipag'ūg kaniya in hulas-sangsa' niyu. Iban subay in lasa niyu ha pagkahi niyu mānusiya', biya' sin lasa niyu ha baran niyu.' "

28 "Nakaamu tuud in sambung mu," laung hi Īsa. "Kahagara in manga daakan yan bat awn kabuhi' mu salama-lama."

29 Sagawa' in kabayaan sin guru sin sara' agama wayruun sawayun kaniya hi Īsa. Hangkan iyasubu niya hi Īsa, laung niya, "Hisiyu baha' in pagkahi ku subay kalasahan ku?"

30 In sambung hi Īsa, "Awn yaun hambuuk tau Yahudi limūd dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis) madtu pa Ariha. Sakali ha sa'bu niya ha dān pa, liyangpasan siya sin manga tau mangī'. Hiyubuan siya ampa bīnasa tuud. Wala' siya hiyundungan bīnasa sampay agun-agun na siya matay ampa minīg in manga manglalangpas.

31 Sakali nagtagha' isab awn hambuuk imam Yahudi in limabay dayn ha dān yaun. Sagawa' pagkita' niya ha tau bakas liyangpasan, simiku' siya pa hansipak sin dān limabay dayn ha kalayuan.

32 Damikkiyan, awn da isab hambuuk bilal Yahudi in nakalabay. Sagawa' iyatud niya sadja in tau bakas liyangpasan, ubus ampa siya simiku' limabay ha hansipak sin dān.

33 Manjari awn hambuuk tau Samariya in nakalabay isab dayn ha dān yaun. Piyaglanggal niya in tau kiyalangpasan. Pagkita' niya ha tau, limuuy tuud siya.

34 Kiyadtu niya in tau iyubatan in pali' sin lana iban alak ampa niya piyutus. Pag'ubus ampa niya piyasakat in tau pa hayup piyanguraan niya. Diyā niya in tau pa hambuuk bāy paghahantian ampa niya iyupiksa' marayaw.

35 Pag'adlaw hambuuk, giyuwa' niya in duwa pilak batu ampa niya dīhil pa tau tagdapu sin bāy paghahantian. Laung niya ha tagdapu, 'Ipata siya marayaw. Pila-pila na in hikabalanja' mu labi dayn sin sīn ini bayaran ku kaymu paghapit ku ha uwi' ku.' "

36 Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa. "Na, ha pikil mu hisiyu ha tūngka-tau in nagpakita' sin lasa niya ha pagkahi niya liyangpasan sin manga tau mangī'?"

37 In sambung sin guru sin sara' agama, "Amu in tau limuuy iban nag'upiksa' kaniya."

Laung hi Īsa, "Na kadtu na kaw ampa mu hinanga in biya' sin nahinang niya."

Mamisita hi Īsa kan Marta iban Mariyam

38 Manjari limanjal na miyanaw hi Īsa iban sin manga mulid niya. Nākawn sila pa
kawman piyaghuhulaan sin hambuuk babai pagngānan hi Marta. Siyawmbibi niya
hinda Īsa ha lawm bāy niya.
39 Awn hambuuk taymanghud niya babai pagngānan hi Mariyam. In siya ini
limingkud ha tungud siki sin Panghu' Īsa dimungug sin pagnasīhat niya.
40 Na, nahilu in ū hi Marta sin taud sin hinangun niya. Hangkan miyawn siya kan
Īsa, laung niya, "Andu' Tuwan, di' mu ka maparuli in kahālan ku ini? Piyasāran
aku sin taymanghud ku maghinang sin katān hinang. Bang mu baha' siya iyanun
patabangun kāku'?"
41 In sambung sin Panghu' Īsa kaniya, "Marta, mayta' kaw magsusa iban magpahilu
sin pikilan mu pasal sin manga unu-unu katān,
42 malayngkan, hambuuk da in kagunahan niyu tuud, amu in napī' hi Mariyam. In
hinang niya nakaamu iban subay yan di' īgan dayn kaniya."

11

Manghindu' hi Īsa pasal sin Pagpangarap pa Tuhan
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

1 Manjari awn hambuuk adlaw duun hi Īsa nangangarap pa Tuhan ha hambuuk
lugal. Sakali pag'ubus niya nangarap pa Tuhan, namung in hambuuk mulid niya
kaniya. Laung niya, "Panghu', hindui kami mangarap pa Tuhan, biya' kan Yahiya,
hīnduan niya in manga mulid niya."
2 Laung hi Īsa kanila, "Bang kamu mangarap pa Tuhan subay biya' ha ini in
hibichara niyu:
'Ya Ama' namu', bang mayan lagguun sin mānusiya' in ngān mu mahasuchi.
Bang mayan ikaw na in mamarinta ha mānusiya' katān.
3 Dihili kami adlaw ini sin kakaun kagunahan namu'.
4 Ampuna in manga dusa namu',
karna' maapun namu' da isab in katān hisiyu-siyu nakarusa kāmu'.
Palayua kami dayn ha kasigpitan makapilad sin īman namu'.' "
5 Na, laung hi Īsa ha manga mulid niya, "Bang sawpama awn hambuuk dī kaniyu
in madtu pa bāy sin bagay niya sin tunga' dūm ampa imiyan, laung niya, 'Bagay,
pasambia ba aku tū tinapay.
6 Awn hambuuk bagay ku in iyampa nakaratung pa bāy ku dayn ha panawan,
sagawa' wayruun kakaun hikalabut ku kaniya!'
7 Na, bang sawpama isab," laung hi Īsa, "in sambung sin bagay niya dayn ha lawm
bāy, amu agi, 'Ayaw na kaw manghiluhala' kāku'! In lawang sin bāy ku mahugut na
in katambul iban yari na kami nagkukulang iban sin manga anak ku. Malisu' na aku
magbangun dumuhal matun kaymu sin piyangayu' mu.'
8 Na, unu na in kasūngan? Baytaan ta kamu, minsan in tau yan malisu' magbangun
dumihil sin tinapay piyangayu' mu ha tungud sin pagbagay niyu, bang kaw matugul
iban di' masipug mangayu' kaniya, di' lumugay malugus da siya dumihil sin unu-unu
na kagunahan mu.
9 "Hangkan ini in hibayta' ku kaniyu. Ayaw kamu masumu mangayu' sabab tantu
karihilan da kamu. Ayaw kamu masumu lumawag sabab tantu makabāk da kamu.
Ayaw kamu masumu kumu'ku' sin lawang sabab tantu kaukaban da kamu.
10 Karna' hisiyu-siyu in mangayu', karihilan siya. In hisiyu-siyu lumawag makabāk
siya iban in hisiyu-siyu kumu'ku' sin lawang kaukaban siya, minsan hisiyu.

11 “Na, asubuhun ta kamu manga kaamaan. Dihilan niyu ka hās in anak niyu bang
mangayu' ista' kaniyu?
12 Atawa dihilan niyu ka siya tangangngang bang mangayu' iklug kaniyu?
13 Na, minsan biya' diin in ngī' niyu, maingat da isab kamu mangdihil sin unu-unu
hikarayaw ha manga anak niyu. Na, amu pa ka isab in Tuhan, Ama' niyu ha surga'
in di' maingat dumihil sin hikarayaw kaniyu? Patulunan niya sin Rū sin Tuhan in
hisiyu-siyu mangayu' kaniya.”

Hi Īsa iban hi Bilsibul
(Mat. 12:22-30; Mk. 3:20-27)

14 Sakali awn hambuuk waktu, piyaguwa' hi Īsa in saytan umaw dayn ha lawm
baran sin tau. Naumaw in tau sabab sin saytan ha lawm baran niya. Pagguwa' sin
saytan nakabichara na in tau. Na, nahaylan tuud in manga tau mataud.
15 Sagawa' laung sin kaibanan tau, “In nagdihil kaniya yan barakat magpaguwa'
saytan, hi Bilsibul amu in Nakura' sin Manga Saytan.”
16 In kaibanan tau mabaya' sumulay sin barakat hi Īsa. Hangkan nangayu' sila
kumita' hambuuk mu'jijat dayn kan Īsa bat awn tanda' kakitaan nila sin bunnal
tuud naraak siya sin Tuhan.
17 Sagawa' kiyaiingatan hi Īsa bang unu in ha lawm pikilan nila. Hangkan, laung
niya kanila, “Bang in manga tau ha hambuuk hula' nababahagi', nagdurugaing-
dugaing agaran iban nagbunu'-biyunui, na in hula' yan di' lumugay magkangī' da.
Damikkiyan, bang in maglahasiya' magsagga'-siyaggai, na di' lumugay kumangī' da
sila.
18 Na, hangkan bang sawpama in Saytan Puntukan magkuntara iban sin manga
tindug niya, in kusug sin kawasa niya di' tumatas iban di' lumugay kumangī' na sila.
Na, in agi niyu hi Bilsibul in nagdihil kāku' barakat magpaguwa' sin manga saytan.
19 Na, bang bunnal in agi niyu yan, na hisiyu baha' isab in nagdihil barakat ha
manga tindug niyu magpaguwa' saytan? In manga tindug niyu, amuna in mamayta'
sin kasāan sin pamikil niyu!
20 Tantu in barakat ku magpaguwa' saytan bukun dayn ha Saytan Puntukan, sabab
in yan nahinang ku dayn ha kusug sin kawasa sin Tuhan. Na, amu yan in tanda'
magpakita' kaniyu sin in pamarinta sin Tuhan yari na dī bihaun kaniyu.”
21 (Diyalil hi Īsa in Saytan Puntukan pa hambuuk tau makusug.) Laung niya, “Bang
in tau makusug magjaga sin bāy niya panyap iban sin katān pakukus niya, na way
kapiligruhan sin katān alta' niya.
22 Sumagawa' bang siya gubatun sin hambuuk tau labi makusug dayn kaniya tantu
daugun siya. Makawa' in katān pakukus amu in piyanghalapan niya, iban sin manga
alta' niya ampa pagbahagi'-bahagiun sin tau nanglangpas kaniya.
23 “Na, hisiyu-siyu in bukun agad kāku' in siya yan kimukuntara kāku', iban hisiyu-
siyu in di' tumabang kāku' magtipun magpatibuuk ha manga tau, bat sila masuku'
sin Tuhan, biya' niya da piyulak-palik in manga tau.”

In Pagbalik sin Saytan pa Lawm Baran sin Tau
(Mat. 12:43-45)

24 Laung pa isab hi Īsa, “Bang in saytan makaguwa' na dayn ha lawm baran sin
tau, maglunsulan na yan ha hula' paslangan mahunit paghulaan lumawag lugal
paghali-halihan niya, sagawa' di' mayan siya makabāk lugal, laung niya ha baran
niya, ‘Magbalik na aku pa lawm baran sin tau bakas kiyabutangan ku.’
25 Na, pagsūd niya magbalik, kīta' niya wayruun dugaing nakasubli kaniya ha lawm
baran sin tau, lāgi' malanu' iban mahawan in lawm niya.

26 Na, gumuwa' siya magbalik ampa siya dumangin pitu saytan labi pa in ngī' dayn
kaniya, ubus ampa sila sumūd pa lawm baran sin tau. Na, bang sila makasūd na
katān, in kahālan sin tau yan magduruhun in ngī' dayn sin nakauna hambuuk da in
saytan ha lawm baran niya."

Pasal Kakuyagan

27 Sa'bu hi Īsa nagbibichara, awn hambuuk babai dayn ha manga tau mataud
in namung kan Īsa, laung niya, "Landu' in kakuyagan sin babai imanak iban
nagpaduru' kaymu!"
28 Sagawa' laung hi Īsa, "Labi pa in kakuyagan sin tau dumungug iban magkahagad
sin Parman sin Tuhan."

In manga Parisi Mabaya' Kumita' Tanda' sin Kawasa sin Almasi
(Mat. 12:38-42)

29 Piyagtipunan mayan hi Īsa sin manga tau di' maambat, īyan niya sila, laung niya,
"Di' hikasipat in ngī' sin manga tau ha masa ini! Mabaya' sila kumita' mu'jijat tanda'
sin barakat ku, sagawa' di' sila pakitaun mu'jijat luwal da in mu'jijat biya' sin barakat
kimugdan kan Yunus sin masa nakauna yadtu.
30 In mu'jijat kimugdan kan Nabi Yunus amu in tanda' nagpakita' ha manga tau
Niniba sin in siya bunnal naraak sin Tuhan. Damikkiyan, in mu'jijat kumugdan ha
amu in Anak Mānusiya' amu in tanda' magpakita' ha manga tau sin masa ini, sin
bunnal tuud naraak siya sin Tuhan.
31 Na, bang dumatung na in adlaw paghukum sin Tuhan ha manga mānusiya'
katān, taksilun sin hambuuk Pangiyan dayn ha hula' Siba in manga tau sin masa
ini. Sabab in siya minsan malayu' in hula' niya miyadtu siya dimungug sin manga
himumūngan hi Sultan Sulayman amu in tau malawm tuud in ingat niya. Na, baytaan
ta kamu, awn dī bihaun in labi pa dayn kan Sulayman.
32 Damikkiyan, in manga tau dayn ha hula' Niniba, bang maabut in adlaw
paghukum ha manga mānusiya', manaksil da isab kaniyu. Sabab in sila, pagdungug
nila sin nasīhat hi Yunus, magtūy sila nagkahagad iban nagtawbat sin manga dusa
nila. Na, baytaan ta kamu, awn dī bihaun kaniyu in labi pa dayn kan Yunus."

In Atay Subay Mabuntul
(Mat. 5:15; 6:22-23)

33 Laung pa isab hi Īsa, "Wayruun tau magsū' sin palitaan ubus ampa niya hitapuk
atawa lukuban sin pastan. Gām mayan hibutang niya ha pagbubutangan palitaan ha
supaya pagsūd sin manga tau kakitaan nila in ilaw.
34 In manga mata niyu amuna in biya' sapantun ilaw sin ginhawa-baran niyu. Bang
in mata niyu marayaw, (hāti niya bang mabuntul in lawm atay niyu pa Tuhan) na
awn kasawahan sin pikilan niyu. Masilang niyu in hinang mabuntul iban bukun.
Sagawa' bang in mata niyu bukun marayaw, (hāti niya bang bingkuk in lawm atay
niyu) na biya' sin ha lawm katigidluman in pikilan niyu. Di' niyu masilang in hinang
mabuntul iban bukun.
35 Hangkan tantuha niyu tuud in baran niyu sin marayaw in pikilan niyu tudju pa
Tuhan, bukun ha lawm katigidluman.
36 Bang mabuntul in lawm atay niyu, ha wayruun tuud bingkuk-bingkuk niya, na in
katān ha lawm pikilan niyu marayaw tuud. Ha lawm kasawahan kamu biya' kamu
sapantun kiyugdan sin sawa sin palitaan."

Pasalan sin Manga Parisi iban Guru sin Sara' Agama
(Mat. 23:1-36; Mk. 12:38-40)

37 Sakali naubus mayan nagbichara hi Īsa, tiyaabbit siya sin hambuuk Parisi
pasāwhun magkaun kaniya. Na, miyagad na hi Īsa simūd pa lawm bāy niya ampa
siya limingkud kimaun.
38 Na, nainu-inu in tau Parisi bang mayta' hi Īsa kimaun minsan wala' naka-
panghugas tuud marayaw sin lima niya biya' sin kaagi sin manga Yahudi magsuchi
sin lima nila bang sila kumaun.
39 Hangkan laung sin Panghu' Īsa kanila, “In kamu manga Parisi, tuyuan niyu
suchihun in anggawta'-baran iban kapanyapan niyu, sagawa' in lawm atay niyu
bukun suchi sabab hipu' sin kangīan iban baya' mangulli' ha manga tau.
40 Dupang tuud kamu! Wala' niyu ka kiyaingatan sin in nagpapanjari sin anggawta'-
baran niyu amura isab in nagpapanjari sin lawm atay niyu?
41 Bang kamu mabaya' masuchi tuud ha unu-unu katān, na panabangan niyu ha
manga miskin in manga alta' kiyakaputan niyu.
42 “Makaluuy tuud in kamu manga Parisi! Bunnal na sa matuyu' tuud kamu
magdihil jakat pa Tuhan. Hiungsud niyu jakat in hambuuk sin hangpu'ka-bahagi' sin
manga dahun-dahun hipagpahamut sin kakaun biya' na sin dahun-dahun pagngānan
minta iban ru. Jakatan niyu isab in kaibanan tiyanum katān biya' da ha yan. Sagawa'
liyupa niyu in kabuntulan iban sin lasa niyu ha Tuhan. Na amuna yan in subay niyu
bawgbugan, lāgi' subay niyu da isab di' lupahun in manga kaibanan daakan sin sara'
agama.
43 “Makaluuy tuud in kamu manga Parisi! Mabaya' tuud kamu lumingkud ha
manga lilingkuran tiyatagama ha manga balkanan duun ha langgal. Iban mabaya'
tuud kamu salamun iban lagguun sin manga tau duun ha manga tabu'.
44 “Makaluuy tuud kamu! Biya' kamu sin manga kubul wayruun sunduk amu in
makasammal ha manga tau bang nila kagiikan.”
45 Sakali awn hambuuk guru sin sara' agama in imiyan kan Īsa, laung niya, “Tuwan,
bang kaw magbichara sin biya' ha yan, biya' da isab kami in jiyūk mu!”
46 In sambung hi Īsa, “Makaluuy tuud isab in kamu manga guru sin sara' agama!
Pabu'gatan niyu in manga tau sin manga daakan sin sara' agama, amu in di' nila
marā. Malayngkan, di' kamu magpikil tumabang kanila mamawgbug sin daakan sin
sara'.
47 “Makaluuy tuud kamu! Piyalingkat niyu in paghinang sin manga tampat sin
manga kanabihan bakas biyunu' sin manga kaapu'-apuan niyu.
48 Na, in hinang niyu yan amu in nagpakita' sin kiyaamuhan kamu sin hīnang sin
manga kaapu'-apuan niyu. Biyunu' nila in manga nabi, hāti kamu in nagparayaw sin
tampat sin manga nabi ganti' panumtuman kanila.
49 Dayn ha sabab yan, nagparman in Tuhan, amu in makaingat sin unu-unu katān.
Amu agi niya, ‘Pakawnun ku kanila in manga nabi iban sin manga kiyawakilan ku.
Sa' in kaibanan patayun nila, ampa in kaibanan binsanaun nila.’
50 Na, hangkan in manga tau sin masa bihaun kugdanan sin murka' sin Tuhan,
sabab sin manga nabi biyunu' sin manga kaapu'-apuan nila dayn ha tagna' pa sin
kapanjari sin dunya.
51 Dayn ha kabunu' kan Hābil (amu in anak hi Apu' Adam) sampay pa kabunu' kan
Jakariyas, amu in biyunu' duun ha ūt sin lugal pagkukulbanan iban sin Bilik Suchi.
Na, baytaan ta kamu sin mattan. In manga tau sin masa ini amu in kugdanan sin
murka' sin Tuhan sabab sin manga katān nabunu' sin kaapu'-apuan nila!
52 “Makaluuy tuud in kamu manga guru sin sara' agama! Bang ibārat nagsūd
pa lawm bāy, giyunggungan niyu in kunsi' sin lawang bat supaya in manga tau di'
makasūd. Hāti niya kamu in timampan sin panghāti sin manga tau pasal sin hindu'

bunnal. Di' pa sarang kaniyu siyulak niyu in bayta' kasabunnalan, sagawa' hawiran niyu in kaibanan mabaya' umingat sin kasabunnalan!”
53 Manjari nakaīg mayan hi Īsa dayn ha lugal yaun, mangī' tuud in sawayan sin manga Parisi iban guru sin sara' agama kaniya. Mataud ginisan in piyangasubu nila kan Īsa,
54 ha supaya nila masaggaw hi Īsa ha bichara, bang masā' in kasambung niya. Hāti katuntutan nila hi Īsa.

12

Pasal sin Pagbaw'baw' sin Manga Parisi
(Mat. 10:26-27)

1 Sakali ha sa'bu hi Īsa duun nagsasambung-laung iban sin manga Parisi, miyawn in manga tau di' maambat in taud. Nagdigpit tuud in manga tau ibuhan, amu in pag'iyanun agun di' kahulugan jawm. Sakali bīcharahan muna hi Īsa in manga mulid niya, laung niya, “Halli' kamu dayn ha pasulig sin manga Parisi, hāti niya amu in addat nila magpabaw'-baw' sadja.
2 Kaingatan niyu, unu-unu in tiyatapuk tantu gumuwa' da iban unu-unu in līlibun tantu kaingatan da.
3 Hangkan, unu-unu in kiyabayta' niyu ha katigidluman gumuwa' da pa kasawahan iban unu-unu in kiyahagas-hagas niyu ha sipuk-sipuk hipamahalayak da pa mānusiya' katān.

Hisiyu in Subay Kabugaan
(Mat. 10:28-31)

4 “Na, baytaan ta kamu manga bagay ku, ayaw kamu mabuga' ha manga makapatay sin baran niyu, sagawa' wayruun na dugaing kamulahan mahinang nila pagpuas yadtu.
5 Baytaan ta kamu bang hisiyu in subay kabugaan niyu. Tuhan in subay kabugaan niyu, amu in tagakawasa lumaruk kaniyu pa narka' pag'ubus niya kamu bugtuan napas. Pagkahagad kamu kāku' sin subay Tuhan tuud in awla kabugaan niyu!
6 “Pikila niyu ba in manga manuk-manuk. Bukun ka in lima manuk-manuk asibi' duwa unud sīn da hipagdagang? Biya' wayruun halga' nila. Sagawa' minsan in hambuuk manuk-manuk mahalga' da ha Tuhan.
7 Na damikkiyan in kamu, minsan in taud sin buhuk ha ū niyu naiitung katān sin Tuhan. Hangkan, ayaw kamu mabuga' sabab labi pa kamu māyu' mahalga' kaniya dayn ha manga manuk-manuk minsan pila in taud nila!”

Pasal sin Pag'agad iban Pagsulak kan Īsa
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 “Iban ini in hibayta' ku kaniyu. Hisiyu-siyu in magsabunnal ha katauran tau sin agad siya kāku', amu in Anak Mānusiya', magsabunnal da isab aku ha alupan sin manga malāikat sin Tuhan sin in siya agad kāku'.
9 Sagawa' hisiyu-siyu in imiyan ha katauran tau sin in siya bukun agad kāku', amu in Anak Mānusiya', na umiyan da isab aku ha alupan sin manga malāikat sin Tuhan, sin in siya bukun agad kāku'.
10 “Hisiyu-siyu in mamung mangī' kāku', amu in Anak Mānusiya', maampun da siya, sagawa' hisiyu-siyu in mamung mangī' ha Rū sin Tuhan, di' siya ampunun sin Tuhan.
11 “Na, ha waktu susūngun bang kamu saggawun hukumun ha lawm manga langgal atawa ha alupan sin manga gubnul iban manga sultan, ayaw kamu magsusa bang biya' diin in kaagi niyu dumaawa atawa bang unu in hibichara niyu.

12 Sabab bang dumatung in waktu yan hinduan da kamu sin Rū sin Tuhan, bang
unu in hibichara niyu.”

Dalilan Pasal sin Dayahan Dupang

13 Sakali awn hambuuk tau dayn ha manga kamatauran in namung kan Īsa, laung
niya, “Tuwan, iyana in taymanghud ku pabahagii aku sin alta' kiyabīn sin ama'
namu'.”
14 In sambung hi Īsa kaniya, “Utu', wayruun kapatutan ku sumara' atawa
magbahagi' sin alta' niyu.”
15 Sakali īyan hi Īsa in manga tau katān duun, laung niya, “Kamaya'-maya' da kamu
iban halli' kamu dayn ha manga unu-unu napsu mangī' sabab in tantu kasannyangan
iban kakuyagan di' mabī sin manga alta' niyu, minsan da biya' diin in daya niyu.”
16 Pag'ubus niyasīhatan hi Īsa in manga tau. Diyalil niya kaagi in pagnasīhat niya.
Laung niya, “Awn bakas hambuuk tau dayahan taga lupa' iban mabunga tuud in
katān tiyanum ha lupa' niya.
17 Sakali namikil-mikil in tau ini. Laung niya ha baran niya, ‘Wayruun na lugal
kapagtaw'an ku sin manga bunga sin tiyanum ku. Unu na baha' in hinangun ku?
18 “ ‘Ah, biya' ha ini in hinangun ku,’ laung niya ha baran niya, ‘hipalubu ku in
manga buriga ku ampa aku magpahinang dakula'. Duun ku hitaw' in manga bunga
sin tiyanum iban sin manga alta' ku kaibanan.
19 Ubus ampa ku iyanun in baran ku, laung ku, “Ikaw na ini in tau, hipu' sin
alta' ginisan hikapagguna minsan pila tahun. Na, ayaw kaw magsusa. Gām mayan
pagpakansub kaw kumaun iban minum iban paglami-lami kaw!” ’ ”
20 “ ‘Sagawa'’ laung sin Tuhan kaniya, ‘Dupang kaw tuud! Sabab ha dūm da ini
masalay na kaw iban sin nyawa mu. Mabutas na kaw iban sin alta' mu iban tau
dugaing na in mag'alta' sin alta' hitaw' mu.’ ”
21 Mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “Na, biya' ha yan in kumugdan ha manga tau
amu in magpabūd iban magtaw' sadja sin manga alta' pa baran nila. Sagawa' miskin
sila ha pangatud sin Tuhan” (sabab wayruun tagaran nila unu-unu ha surga'.)

Pasal sin Pagpangandul pa Tuhan
(Mat. 6:25-34)

22 Pag'ubus laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Na, hangkan ini in hindu' ku kaniyu.
Ayaw kamu magsusa pasal sin kabuhianan niyu, bang unu in kaunun niyu, atawa
magsusa sin pagtamung niyu.
23 Karna' in kabuhi' ta labi mahalga' dayn sin manga kakaun, iban in anggawta'-
baran ta labi mahalga' dayn sin manga tamungun.
24 Kitaa niyu ba in manga manuk-manuk. Di' sila magtanum iban di' sila mag'ani.
Wayruun bilik atawa buriga pagtaw'an nila sin manga kakaun nila. Malayngkan
piyakakaun sila sin Tuhan! Na, ayaw pa isab kamu in di' buhiun sin Tuhan? Labi
kamu māyu' mahalga' kaniya dayn sin manga manuk-manuk!
25 Mayta', humaba' ka in umul niyu bang kamu magsusa? Minsan hangka jām, di'!
26 Na, bang in manga parakala' sibi'-sibi' biya' ha yan di' da matabang sin pagsusa
niyu, na mayta' pa kamu magsusa sin manga kaibanan?
27 “Kitaa niyu ba in manga kasumping-sumpingan yan amu in timubu' isa-isa nila.
Di' sila maghinang iban di' sila maghablun sin tamungun nila. Sagawa' baytaan ta
kamu, minsan in pakayan hi Sultan Sulayman, amu in bantug tuud dayahan di' da
makaatu sin dayaw sin pakayan sin manga kasumpingan yan.
28 Tuhan da in magpatamung ha manga kaparangan, amu in buhi' adlaw ini,
sagawa' kunsum-ku'nisa mapatay da hirungul pa kāyu. Na, bang piyatatamung sin

Tuhan in manga kaparangan biya' ha yan, na amu pa isab kamu in di' patamungun
sin Tuhan? Bukun pakarayaw mahugut in pangandul niyu pa Tuhan!
29 "Na, hangkan ayaw niyu tuud pahalgaa ha lawm atay niyu in manga kakaun
iban inumun kabuhianan niyu. Ayaw kamu magsusa sin pasal yan.
30 Sabab mabiya' kamu sin manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in magsusa sadja
sin manga kabuhianan nila. Unu-unu in kagunahan niyu, kiyaingatan da sin Tuhan,
Ama' niyu.
31 Gām mayan subay Tuhan in papagbayaun niyu ha lawm atay niyu ampa niya
hirihil kaniyu in manga kagunahan niyu yan."

In Daya ha Surga'
(Mat. 6:19-21)

32 "In kamu manga mulid ku, ayaw kamu mabuga' minsan kamu hangkatiyu' da,
karna' in Tuhan, Ama' niyu, makuyag mangandul kaniyu sin pamarinta niya.
33 Dagangan niyu in manga alta' niyu ampa niyu pagsarakkahan ha manga miskin
in bīhan niya. Pagpitaka' kamu sin di' magkangī'. In hāti niya pagmarayawan niyu
in alta' niyu bat awn daya niyu didtu ha surga', amu in daya di' tuud malawa'
iban karagdagan sabab wayruun sugarul makatakaw iban wayruun manga kuuk
makamula sin manga alta' niyu duun.
34 Karna' hawnu-hawnu in kiyabutangan sin pangalta' niyu duun da isab in
bimbang sin atay niyu.

Pajagahun hi Īsa in Manga Mulid Niya

35-36 "Pagsakap kamu asal biya' sapantun sin manga daraakun nagtatagad sin
pag'uwi' sin nakura' nila dayn ha pagtiyaunan. Pahugutun nila asal in panamung
nila iban sūan nila asal in palitaan nila. Hāti bang siya dumatung iban magku'ku' na
sin lawang magtūy nila siya kaukaban.
37 Landu' tuud in kakuyagan sin manga daraakun bang sila karatungan sin nakura'
nila bati' iban sakap! Na, baytaan ta kamu, in nakura' magtūy magpahugut sin
kambut sin badju' niya bat siya makatanam manglabut ha manga daraakun niya.
Palingkurun niya in manga daraakun niya ampa niya sila labutun.
38 Landu' in kakuyagan nila bang sila karatungan sin nakura' nila sakap ha unu-
unu na waktu, tunga' dūm ka atawa subu-subu.
39 Na, ingat kamu. Bang kaingatan sin tau tagdapu bāy bang ku'nu waktu sumūd
in sugarul pa lawm bāy niya, na di' niya pasāran masūd in bāy niya.
40 Na, hangkan in kamu subay isab majaga, sabab in aku, amu in Anak Mānusiya',
magbalik mari pa dunya ha waktu di' niyu mapikil magbalik aku."
41 Laung hi Pitrus, "Panghu', kami sadja ka in kiyatakdilan sin bichara mu yan
atawa agad in tau katān?"
42 In sambung hi Panghu' Īsa, "Hisiyu-siyu in daraakun kapangandulan iban taga
akkal, siya in pīun sin nakura' niya magparuli sin lawm pamāy-bāy niya. Siya in
magparuli magdihil sin kakaun sin manga kaibanan daraakun ha sakaba' waktu sin
pagkaun.
43 Na, bang in daraakun ini datungan sin nakura' niya naghihinang siya sin hinang
kiyapangandul kaniya, na kumuyag tuud siya!
44 Na, baytaan ta kamu, tantu tuud in daraakun ini amuna in pangandulan sin
katān alta' sin nakura' niya.
45 Sagawa' bang in daraakun ini sawpama bukun marayaw, laung niya ha lawm
atay 'Ā, malugay pa magbalik in nakura' ku!' Na, binasahun niya in manga kaibanan
daraakun usug-babai iban magparūl sadja siya sin baran niya magkaun iban maghilu.

46 Sakali in nakura' sin daraakun ini nagtagha' na sadja nagbalik ha waktu wala'
niya naniyat sin dumatung in nakura' niya, sabab di' niya kaingatan bang ku'nu in
balik sin nakura' niya. Na, tantu lagutun siya tuud sin nakura' niya iban magsibu'
na in uwian niya iban sin manga tau di' magparachaya ha Tuhan.
47 "Bang kiyaiingatan sin hambuuk daraakun in kabayaan sin nakura' hipahinang
kaniya, ampa di' siya magsakap maghinang, na tantu masakit tuud in paglubak
kaniya.
48 Sagawa' bang in hambuuk daraakun di' makaingat bang unu in kabayaan sin
nakura' hipahinang kaniya, ampa siya makarusa, na binsanaun da isab siya, sagawa'
bukun biya' diin in paglubak kaniya. Karna' in tau kiyarihilan mataud, na mataud da
isab in huwat-huwatun tagaran dayn kaniya. Damikkiyan, in tau kiyarihilan landu'
mataud, na landu' mataud da isab in huwat-huwatun tagaran dayn kaniya.

Mabahagi' in Manga Tau Pasal hi Īsa
(Mat. 10:34-36)

49 "In maksud sin pagkari ku pa dunya dumā sin biya' sapantun kāyu. Na, in
kabayaan ku dumukut na in kāyu.
50 Awn kabinsanaan dakula' dumatung kāku' iban landu' tuud isab masigpit in
pikilan ku ha salugay di' mapuas in kabinsanaan yan!
51 Na in pangannal niyu in pagkari ku pa dunya nakarā kasannyangan ha manga
mānusiya'? Na, wala'. In pagkari ku nakarihil palsaggaan.
52 Sabab tagnaan dayn ha bihaun in manga tau magsagga'-siyaggai na pasal ku.
Bang awn limangka-tau magtalianak, in tūngka-tau sumagga' ha duwangka-tau, hāti
in duwangka-tau sumagga' ha tūngka-tau.
53 In manga ama' iban sin manga anak nila usug magsagga'-siyaggai. In manga
ina' magsagga'-siyaggai iban sin manga anak nila babai. In manga magtali-ugangan
babai magsagga'-siyaggai."

Pasal Pagpamanduga sin Waktu
(Mat. 16:2-3)

54 Laung pa isab hi Īsa ha manga tau mataud, "Bang niyu kakitaan in andum guwa'
dayn ha sadlupan, laung niyu, umulan. Na, naagad in bichara niyu.
55 Iban bang niyu kananaman in hangin dayn ha sātan, laung niyu masu' na isab
in hula'. Na, naagad in bichara niyu.
56 In manga kamu yan magpabaw'-baw' sadja! Maingat niyu pamandugahan in
ngī'-dayaw sin hula' dayn ha manga lupa sin kakitaan niyu ha lupa' iban ha langit.
Sagawa' mayta' niyu di' kaingatan pamandugahan in manga pakaradjaan kīkita' niyu
ha masa bihaun?

Pasal Pagsulut sin Magkuntara
(Mat. 5:25-26)

57 "Na, silanga niyu in mangī' dayn ha marayaw bat supaya kamu makahinang sin
mabuntul.
58 Bang sawpama awn tau manuntut kaniyu amu in dumā kaniyu maghukum pasal
sin utang niyu, hinanga niyu tuud in mahinang niyu bat kamu makapagsulut ha di'
pa kamu makaabut pa paghukuman. Sabab bang kamu di' makapagsulut, na marā
na kamu pa manghuhukum. Ubus ampa kamu hitukbal pa pulis. Pag'ubus ampa
kamu hiluun sin pulis pa jīl.
59 Na, ingat kamu, duun kamu tumuddas ha salugay di' niyu kabayaran in katān
utang iban sin murta kaniyu. Minsan hambuuk unud sīn, di' dagdagan."

13

Pasal sin Pagtawbat sin Dusa

1 Na, ha waktu da isab yadtu awn manga tau duun in namayta' kan Īsa pasal sin
manga tau Jalil piyapatay hi Pilatu ha sa'bu nila nagsusumbay' sin manga hayup
pagkulbanan pa Tuhan.
2 In sambung hi Īsa kanila, “Na, pagga biya' hādtu in kamatay ha manga tau Jalil
yadtu, ha pikil niyu baha' amu yadtu in tanda' sin in sila landu' tuud baldusa dayn
ha kaibanan tau Jalil?
3 Tantu bukun! Na, ingat kamu bang kamu di' magtawbat sin manga dusa niyu in
kamu yan magmula da isab biya' kanila.
4 Na, biya' na isab pasal sin hangpu' tagwalu tau miyatay kiyara'ganan sin bāy
mataas pagjajagahan, nalubu didtu ha Siluwam. Bang kamu, in kamatay nila yadtu
tanda' sin baldusa tuud sila dayn ha kaibanan tau naghuhula' ha Awrusalam (Baytal
Makdis)?
5 Tantu, bukun! Na, ingat kamu, bang niyu di' pagtawbatan in manga dusa niyu,
na magmula da isab kamu biya' kanila.”

Dalilan Pasal sin Kahuy tina Di' Magbunga

6 Manjari niyasīhatan hi Īsa in manga tau. Diyalil niya kaagi in pagnasīhat niya.
Laung niya, “Bakas awn hambuuk tau taga lupa' tiyatanuman anggul. Sakali awn
hambuuk kahuy tina timutubu' duun ha lupa' niya. Na miyadtu siya kimita' bang
awn na bunga sin kahuy tina, sagawa' wayruun kiyabaakan niya.
7 Hangkan laung niya ha nagtutunggu' sin tiyanum niya, ‘Kitaa ba, awn na tū tahun
aku magkari maglāg bunga sin kahuy tina yan, sagawa' sampay bihaun wayruun
bunga kabaakan ku. Pilaa na in kahuy yan! Makakangī' sadja yan sin lupa'.’
8 “Sagawa' in sambung sin nagtutunggu' sin tiyanum niya, ‘Tuwan, ayaw naa kaw
mag'ūs-'ūs. Pasāri naa duun ha lawm hangka-tahun. Sungkalun ku naa in bulian
niya ampa ku butangan tay' sapi'.
9 Na, bang magbunga in kahuy tina yan ha tahun balik, labi marayaw, sagawa' bang
di', na ampa mu hipapila' kāku'.’ ”

Pauliun hi Īsa in Hambuuk Babai Buggul ha Adlaw Paghali-hali pa Tuhan

10 Manjari hambuuk adlaw Sabtu', adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan sin
manga Yahudi, nagnasīhat hi Īsa duun ha langgal.
11 Sakali awn duun ha langgal hambuuk babai nasasakit, kiyalabhaan sin saytan.
Awn na hangpu' tagwalu tahun in lugay niya nasasakit. Nabuggul na in taykud niya
iban di' na tuud mapabuntul.
12 Pagkita' kaniya hi Īsa, tiyawag siya ampa īyan, amu agi, “Inda', kaulian na in
sakit mu. Puas na kaw.”
13 Kiyaputan niya sin lima niya in babai. Na, saruun-duun miyuntul in baran sin
babai sarta' piyudji niya in Tuhan.
14 Na, diyugalan kan Īsa in tau nagkakaput sin langgal sabab nagpauli' siya
ha tau nasasakit ha sa'bu adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan. Hangkan
nagkabtangan siya ha manga tau, laung niya, “Unum adlaw in kiyasuku' kātu'niyu
maghinang. Hangkan bang kamu mabaya' magpauli' sin sakit niyu, kari kamu ha
lawm sin unum adlaw yan, sagawa' bukun ha adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-
hali iban pagpudji pa Tuhan!”
15 In sambung hi Panghu' Īsa kaniya, “In kamu yan magpabaw'-baw' sadja! Sabab
wayruun sa yan minsan hambuuk dayn kaniyu in di' humubad sin sapi' niya atawa
kura' niya dayn ha kural ampa niya dāhun gumuwa' painumun tubig minsan da
adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.

16 Na, bihaun yari awn hambuuk panubu' hi Ibrahim amu in giyugunggungan sin
Saytan Puntukan ha lawm likusan niya awn na hangpu' tagwalu tahun. Na, bukun
ka patut puasan siya dayn ha yan ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan?”
17 Na, pagbichara hi Īsa biya' hādtu, simipug tuud in manga tau simasagga'
kaniya. Sagawa' in kamatauran sin manga tau nagkūg-kuyag pasal sin katān mu'jijat
nahinang hi Īsa.

Dalilan Pasal sin Bigi Sibi'-sibi' Tuud
(Mat. 13:31-32; Mk. 4:30-32)

18 Na, tiyuy hi Īsa in pagnasīhat niya, laung niya, “Biya' diin in hantang sin
pamarinta sin Tuhan? Biya' diin baha' in kapapata ku kaniyu?
19 Na, in pamarinta sin Tuhan biya' hantang sin kahālan sin pagtanum sin hambuuk
tau sin bigi sibi'-sibi' tuud ha lupa' niya. Na, timubu' in bigi iban nanjari kahuy
dakula' iban duun ha manga sanga niya naghinang pugad in manga manuk-manuk.”

Dalilan Pasal sin Pasulig
(Mat. 13:33)

20 Laung pa isab hi Īsa, “Biya' diin baha' in kapapata ku kaniyu sin pamarinta sin
Tuhan?
21 Na, biya' ha ini in hantang niya. Biya' yan sapantun sin pasulig amu in hilamud
sin babai pa tūngka-kāga' tirigu, ampa muskag in addun.”

Pasal sin Lawang Makiput
(Mat. 7:13-14, 21-23)

22 Na, liyanjal na hi Īsa in panaw niya tudju pa Awrusalam (Baytal Makdis). Ha
sakaba' awn manga dāira iban kawman kalabayan humapit siya magnasīhat ha
manga tau.
23 Sakali awn hambuuk tau nangasubu kan Īsa, laung niya, “Tuwan, hangkatiyu'
da ka in tau malappas, amu in makapasurga'?”
24 In sambung hi Īsa kanila, “Bang kamu mabaya' sumūd pa lawman sin Tuhan,
pagtuyu' tuud kamu lumabay dayn ha lawang makiput, sabab tantu mataud tau in
sumulay sumūd, sagawa' di' sila makarapat sumūd.
25 Karna' bang in tagdapu sin bāy tumindug na tumambul sin lawang sin bāy, in
kamu duun na tumindug ha guwa' kumu'ku' sin lawang. Laung niyu, ‘Tuwan, ukabi
kami lawang!’
“In sambung niya kaniyu, ‘Di' ta kamu kaingatan bang tau dayn diin kamu!’
26 “Na, sumambung kamu, laung niyu, ‘Bakas kami nagsāw nagkaun iban ikaw
iban nagnasīhat kaw didtu ha kawman namu'!’
27 “Sagawa' in sambung niya kaniyu, ‘Di' ku kaingatan bang tau dayn diin kamu. Īg
kamu katān dayn kāku'. In manga kamu yan naghihinang sin manga hinang mangī'
tuud!’
28 “Na, magtangis tuud kamu iban manatat in taku' niyu pagkita' niyu kanda
Ibrahim, Isahak, Ya'kub iban sin manga katān kanabihan ha lawm pamarintahan
sin Tuhan, sagawa' in kamu minsan mabaya' sumūd hilaruk da pa guwa'.
29 Malayngkan magtipun in manga tau dayn ha katilingkal dunya, dayn ha
subangan, sadlupan, iban uttara', sātan, mawn na sumāw sin pagjamu ha lawm
pamarintahan sin Tuhan.
30 Na, in manga tau amu in ha ulihan bihaun, in kaibanan dayn kanila ha adlaw
mahuli amu in makapaunahan, ampa in manga tau ha unahan bihaun, awn dayn
kanila ha adlaw mahuli amu in makapaulihan.”

In Lasa hi Īsa ha Manga Tau Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 23:37-39)

31 Manjari ha sa'bu hi Īsa duun nagnanasīhat miyawn in manga Parisi kan
Īsa namayta', laung nila, “Subay kaw mīg dayn dī, pakain-pakain na kaw, sabab
kabayaan kaw hipabunu' hi Hirud.”
32 In sambung hi Īsa kanila, “Kadtu kamu baytai niyu in tau panipu yan sin hilanjal
ku in hinang ku magpaguwa' ha manga saytan dayn ha lawm baran sin manga tau
iban magpauli' sin sakit sin manga tau ha adlaw ini sampay pa kinsum. Subay ha
hikatū sin adlaw ampa maubus in hinang ku.
33 Kaingatan ku di' aku maunu dī ha ini sabab in kamatauran sin manga nabi
piyatay sin manga tau didtu ha Awrusalam (Baytal Makdis), hangkan subay ku
hilanjal in panaw ku ini pa Awrusalam (Baytal Makdis) adlaw ini iban sampay pa
ku'nisa.”
34 [Na, nasusa hi Īsa pasal sin hinang sin manga tau Awrusalam (Baytal Makdis).]
Laung niya, “Andu' kailu in kamu manga tau Awrusalam (Baytal Makdis). Masi-
masi in pagpamunu' niyu ha manga kanabihan iban pagpamatu niyu ha manga tau
daraakun sin Tuhan magpasampay sin Parman niya mawn kaniyu! Nakapila ku na
piyakita' kaniyu in baya' ku mag'ayad kaniyu. Amu in pag'iyanun biya' aku sapantun
hambuuk ina' manuk magtipun sin manga anak niya ha sawm pikpik niya bat sila
di' magmula. Sagawa' di' kamu mabaya' ayaran ku!
35 Na, ingat kamu, bihaun pasāran na sin Tuhan in Bāy niyu dakula' pagtataatan.
Iban in aku bukun na malugay di' niyu na kakitaan, lāgi' di' aku magbalik sampay di'
maabut in waktu in kamu makaiyan na, laung niyu, ‘Saginahun natu' in kiyawakilan
sin Tuhan.’ ”

14

Pauliun hi Īsa in Tau Nasasakit

1 Manjari hambuuk waktu, adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan, miyagad
hi Īsa madtu kimaun pa bāy sin hambuuk tau dakula', nakura' sin manga Parisi.
Jiyagahan tuud sin manga tau duun in kignut-kuhibal hi Īsa.
2 Sakali awn hambuuk tau namumuntu' in manga bi'tis iban buktun niya in diyā
mawn kan Īsa.
3 Na, iyasubu hi Īsa in manga guru sin sara' agama iban sin manga Parisi, laung
niya, “Makajari ka ha sara' sin agama natu' magpauli' ha nasasakit ha adlaw paghali-
hali iban pagpudji pa Tuhan atawa di'?”
4 Na, wala' tuud sila nakapamung minsan hangka-kabtang. Na, kiyawa' hi Īsa in
tau nasasakit ampa niya piyauli', ubus ampa piyauwi'.
5 Pag'ubus ampa hi Īsa namung kanila, laung niya, “Bang sawpama awn dī kaniyu
in taga anak atawa sapi' in nahulug pa lawm tubig kuppung dakula' ha sa'bu adlaw
paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan, di' niyu ka magtūy utungun saruun-duun dayn
ha lawm kuppung, minsan da adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan?”
6 Na, wala' tuud sila nakasambung sin pasal yan.

Pasal sin Pagpababa' Atay iban Pagmarayaw ha tau

7 Sakali kīta' hi Īsa sin in manga kaibanan luruk nagpī' sin lingkuran marayaw.
Hangkan nagnasīhat hi Īsa diyalil niya kaagi. Laung hi Īsa kanila katān,
8 “Bang kaw kawaun mangluruk pa pagtiyaunan, ayaw kaw lumingkud ha manga
lingkuran marayaw. Sabab adakala' tiyataw' in lingkuran ha tau naimbayt balkanan
dayn kaymu.
9 Na, pagdatung sin tau balkanan, kawnun kaw sin tau nag'imbayt kaniyu ampa
kaw iyanun, laung niya, ‘Siya in palingkura ha lingkuran yan.’ Na, mabias na kaw.
Sa' na kaw lumingkud ha lingkuran bukun marayaw.

10 Hangkan bang kaw kawaun mangluruk, pagdatung mu madtu lingkud kaw ha
lingkuran bukun marayaw, ha supaya pagkita' sin tau nag'imbayt kaymu, kawnun
kaw iyanun, amu agi, ‘Kari kaw bagay lumingkud pa lingkuran marayaw.’ Na, in yan
hambuuk kalagguan kaymu ha pangita' sin manga katān luruk.
11 Karna' hisiyu-siyu in tau magpataas sin baran niya hidusdus pa baba' iban hisiyu-
siyu in magpababa' sin baran niya angkatun da siya pa taas.”
12 Pag'ubus ampa isab īyan hi Īsa in tau nagpajamu, laung niya, “Bang kaw
magpajamu, ayaw kaw magpaluruk ha manga bagay mu atawa taymanghud mu,
atawa kampung mu atawa manga pangdaig bāy mu dayahan. Sabab in manga tau
yan sumubli da isab kumawa' mangluruk kaymu. Na, in hāti niya makabalik da
kaymu in kiyapagdihil mu.
13 Sagawa' bang kaw magpajamu, kawaa mangluruk in manga miskin, in manga
tau taga garna' in baran iban manga pingka' iban sin manga buta.
14 Sabab makabaak kaw karayawan bang amu in manga tau yan in kawaun mu
mangluruk, sabab in manga tau yan di' makatungbas kaymu. Tuhan in tumungbas
kaymu ha adlaw mahuli bang maabut na in waktu mabuhi' na magbalik in manga
tau ādil.”

Dalilan Pasal sin Pagjamu Dakula'
(Mat. 22:1-10)

15 Pagdungug sin hambuuk luruk sin bichara hi Īsa, imiyan siya kan Īsa, laung
niya, “Di' hikasipat in kakuyagan sin manga tau luruk ha pagjamuhan sin Tuhan
didtu ha pagparintahan sin Tuhan!”
16 In sambung hi Īsa kaniya, “Bakas awn tau nagsaddiya sin pagpajamu dakula'
iban mataud tau in piyakawa' niya mangluruk.
17 Sakali naabut mayan in waktu sin pagpajamu, diyaak niya in daraakun niya
madtu pa manga luruk mamayta' kanila, amu agi, ‘Pakadtuun na kamu, saddiya na
in pagjamu.’
18 “Sagawa' nagdaawa pakaniya-pakaniya in manga tau katān amu in piyakawa'
mangluruk. Laung sin hambuuk tau ha daraakun, ‘Awn lupa' ba'gu ku binī. Subay
ku kadtuun lilingun. Andu' maapa mayan aku.’
19 “Laung isab sin hangka-tau, ‘Awn hangpu' sapi' ba'gu binī ku hipaglagi ku bang
mag'araru. Sūng ku sa ini madtu kumita' bang biya' diin in kusug sin manga sapi'.
Andu', maapa dakuman aku.’
20 “Laung isab sin hambuuk, ‘Ba'gu da aku tīyaun, hangkan di' aku makaluruk
madtu.’
21 “Na, minuwi' na in daraakun ampa namayta' ha nakura' niya. Na, diyugalan tuud
in nakura'. Laung niya ha daraakun, ‘Kadtu kaw mag'ūs-'ūs pa dāira ampa lataga
in katān karān-dānan iban labayan. Paluruka mari in manga miskin, in manga tau
taga garna' in baran, in manga buta iban sin manga pingka'.’
22 “Day'-day' pakarayaw, nakabalik na in daraakun, laung niya, ‘Tuwan, nahinang
ku na in diyaakan mu kāku', sagawa' kulang pa in manga tau luruk. Awn pa
katuputan.’
23 “Hangkan, laung sin nakura' ha daraakun niya, ‘Kadtu kaw pa kagimbahan.
Lataga in katān karān-dānan iban labayan ampa mu paluruka mari in manga tau
bat mahipu' in bāy ku.
24 Na, ingat kamu, in manga tau katān amu in piyakawa' ku nakauna mangluruk,
di' tuud makahampit sin pagjamu ku ini!’ ”

Pasal sin Pag'agad kan Īsa
(Mat. 10:37-38)

25 Manjari hambuuk waktu nagpapanaw hi Īsa, mabanus tau in miyamagad kaniya.
Sakali himarap siya ha manga tau ampa siya namung, laung niya,
26 “Hisiyu-siyu in mabaya' magad kāku', subay in lasa niya kāku' malabi dayn sin
lasa niya ha ina'-ama' niya, ha anak-asawa niya, ha manga taymanghud niya usug-
babai iban ha baran niya sabab bang bukun, di' siya mahinang mulid ku.
27 Hisiyu-siyu in di' mangaku sin katān haggut-pasu', minsan siya mapatay ha pasal
ku iban di' magad mari kāku', na di' siya mahinang mulid ku.
28 “Bang awn hambuuk kaniyu in magpikil magpahinang bāy dakula' hinangun
pamamantawan, in siya yan tantu lumingkud naa muna magbista bang pila
in hikagastu niya, ha supaya niya kaingatan bang makagastuhan in sīn niya
hipagpahinang sin bāy.
29 Sabab bang niya di' bistahun naa muna, na gana-gana ubus niya magpatindug
sin manga hāg sin bāy, kakulangan siya sīn, na di' matalus in bāy niya. Na,
pagkatawahan siya sin manga tau katān makakita'.
30 Laung sin manga tau, ‘In tau ini nagpatindug bāy, sagawa' di' niya matalus.’
31 “Damikkiyan, bang in hambuuk sultan taga tindug hangpu' ngaibu sūng
magbunu' iban sin sultan taga tindug kawhaan ngaibu, tantu lumingkud naa siya
muna mamikilan bang siya makaatu atawa di'.
32 Bang ha pikilan niya di' siya makaatu, na, magtūy niya pakadtuun in manga
tindug niya pa sultan kuntara niya mamayta' sin mabaya' siya dumā magsulut, bābā
malawak pa in hambuuk sultan.”
33 Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, “Damikkiyan, in kamu, di' kamu makaagad
magguru kāku', mahinang manga mulid ku, bang niyu di' taykuran in manga unu-
unu niyu katān.”

Diyalil Asin in Manga Tau Agad kan Īsa
(Mat. 5:13; Mk. 9:50)

34 Laung pa isab hi Īsa, “In asin marayaw, sagawa' bang maīg na in kaasin niya,
na way na dapat paasinun magbalik.
35 Wayruun na yan kapūsan niya. Di' yan minsan hikapagguna hipagparayaw sin
lupa' bat humambug in manga tiyanum. Hibugit yan sin manga tau. Na, sasuku' sin
kamu nakarungug, dunguga iban tumtuma niyu tuud in biyayta' ku yan kaniyu!”

15

Dalilan Pasal sin Bili-bili Nalawa'
(Mat. 18:12-14)

1 Manjari hambuuk adlaw, mataud mayan manga mangangawa' sukay pa parinta
iban manga tau amu in wala' miyamagad sin daakan sin sara' agama in miyawn
dimungug sin nasīhat hi Īsa.
2 Iyamahan in manga Parisi iban sin manga guru sin sara' agama. Laung nila, “Di'
manjari in tau ini. Parulihun niya minsan in manga tau, amu in wala' miyamagad
sin daakan sin sara' agama, iban dāhun niya magsāw magkaun!”
3 Na, hangkan diyalil kaagi hi Īsa in bichara niya pasal sin bili-bili nalawa'.
4 Laung hi Īsa, “Bang sawpama awn hambuuk dī kaniyu in taga hanggatus bili-
bili. Sakali nalawa' in hambuuk, unu baha' in hinangun niya? Tantu hibīn niya
in kasiyaman-tagsiyam bili-bili niya duun ha lupu, ampa siya madtu maglawag sin
bili-bili nalawa' sampay niya kabaakan.
5 Bang niya kabaakan na, kūgan tuud siya. Pa'sanun niya in bili-bili,
6 ampa dāhun muwi'. Pagdatung niya pa bāy tawagun niya in manga bagay niya
iban sin manga pangdaig bāy niya, laung niya, ‘Kari kamu katān. Makuyag tuud

aku sabab kiyabaakan ku na in bili-bili ku bakas nalawa'. Hangkan maglami-lami kitaniyu!’

7 Damikkiyan, in hambuuk baldusa biya' da isab hantang sin bili-bili nalawa'. Bang in hambuuk baldusa magtawbat na sin dusa niya, magkūg-kuyag tuud in katān ha lawm surga'. In kakuyagan nila pasal sin tau yan, malabi tuud dayn sin kakuyagan pasal sin kasiyaman-tagsiyam tau mabuntul kunu', amu in way kunu' pagtawbatan nila.”

Dalilan Pasal sin Pilak Tibuuk Nalawa'

8 Laung pa isab hi Īsa, “Atawa sawpama awn hambuuk babai taga dublun hangpu' in taud niya. Sakali nalawa' in hambuuk. Na, unu baha' in hinangun niya? Tantu sūan niya in palitaan ampa niya sapuhan in lawm bāy. Lawagun niya tuud marayaw sampay niya kabaakan.

9 Na, bang niya kabaakan na, tawagun niya in manga bagay niya iban manga pangdaig bāy niya, laung niya kanila, ‘Kari kamu katān. Makuyag tuud aku sabab kiyabaakan ku na in dublun ku bakas nalawa'. Hangkan maglami-lami kitaniyu!’

10 Na, damikkiyan, in hambuuk baldusa biya' da isab hantang sin dublun nalawa'. In manga malāikat sin Tuhan magkūg-kuyag tuud pasal sin hambuuk baldusa nagtawbat sin manga dusa niya.”

Dalilan Pasal sin Anak Usug Nalawa'

11 Laung pa isab hi Īsa, “Awn bakas hambuuk tau taga anak duwa usug.

12 Laung sin anak manghud ha ama' niya, ‘Ama' dihilan na kāku' in suku' ku sin alta' hipusaka' mu kāmu'.’ Na, biyahagi' na sin tau ini in alta' pusaka' niya ha duwa anak niya usug.

13 “Liyabayan pilay adlaw piyagdagang sin anak manghud in alta' pusaka' kaniya. Ampa siya minīg dayn ha bāy nila iban sin pilak bīhan sin alta' niya, miyadtu siya pa hula' malayu' nagbulaug iban nag'usiba' sin sīn niya.

14 Naubus in katān sīn niya. Sakali naggutum ha katilibut sin hula' yaun. Nakalandu' in paggutum. Kiyasigpitan tuud siya sabab naubus na in unu-unu niya katān.

15 Na, hangkan miyadtu siya naghinang ha hambuuk tau amu in luggiya' naghuhula' ha hula' yaun. Dīhilan siya hinang mag'ipat sin manga babuy didtu ha uma.

16 Na, hiyapdi' na tuud siya, hangkan minsan in manga kakaun sin babuy mabaya' niya na kaunun. Sagawa' wayruun tuud minsan hangka-tau in nakarihil kaniya kakaun.

17 “Mahuli dayn duun napikil niya in kasāan nahinang niya. Laung niya ha lawm atay niya, ‘In manga katān giyagadjihan hi ama' labi-labihan in pagkaun nila, hāti in aku ini, maray' na mautas sin hapdi'!

18 Marayaw pa aku magbalik na madtu pa ama' ku, ampa ku siya iyanun, laung ku, “Ama'”, nakarusa aku pa Tuhan iban kaymu.

19 Di' na aku tūpun tawagun anak mu. Niyata na sadja aku hambuuk tau giyagadjihan mu.’ ”

20 Pag'ubus niya namikil, magtūy siya timindug ampa siya minuwi' na nagbalik pa ama' niya.

“Sakali malayu' pa siya dayn ha bāy nila, kīta' na siya sin ama' niya. Limuuy tuud in ama' niya kaniya. Na, magtūy dimagan in ama' niya madtu kaniya, ampa siya giyulgul sīyum.

21 “Laung niya ha ama' niya, ‘Ama', nakarusa aku pa Tuhan iban kaymu. Di' na aku tūpun tawagun anak mu.’

22 “Sagawa' tiyawag sin ama' in manga daraakun niya. Laung niya kanila, ‘Samut
kamu! Dāha niyu mari in badju' marayaw tuud, ampa niyu su'lugan kaniya. Su'lugi
niyu singsing in lima niya iban su'lugi niyu tawmpa' in siki niya.
23 Pag'ubus kawaa niyu madtu in anak sapi' piyahahambug natu' ampa niyu
sumbay'a. Maglami-lami kitaniyu iban magpajamu!
24 Karna' in anak ku amu in nīyat ku patay na, yari bihaun buhi'. Bakas siya nalawa'
dayn kāku', sagawa' bihaun nagbalik na siya minuwi' mari kāku'.’ Na, naglami-lami
na sila iban nagpajamu.
25 “Manjari in anak magulang sa'bu didtu ha uma. Pag'uwi' niya dayn ha uma,
masuuk mayan siya pa bāy, diyungug niya in pagkalang iban pagbayla.
26 Hangkan tiyawag niya in hambuuk daraakun ampa niya iyasubu. Laung niya,
‘Unu ta' in piyaglami-lamihan ha bāy yaun?’
27 Laung sin daraakun, ‘In taymanghud mu nakabalik na mari. Hangkan
nagpasumbay' sapi' piyahahambug natu' in ama' mu sabab nakabalik in taymanghud
mu ha wayruun unu-unu mangī' kimugdan kaniya.’
28 “Na, diyugalan tuud in anak magulang, iban di' siya mabaya' gumaban pa taas
bāy. Hangkan kiyadtu siya iyūū sin ama' niya pasakatun pa bāy.
29 Sagawa' laung niya ha ama' niya, ‘Kitaa ba, bukun na pila tahun aku naghinang
kaymu biya' hambuuk īpun iban way minsan hambuuk daakan mu in wala' ku
naagad. Na, unu in tungbas kiyarihil mu kāku'? Minsan hambuuk kambing wala'
mu aku kiyarihilan pagjamuhan ku iban sin manga bagay ku!
30 Sagawa' in anak mu yan, amu in nangusiba' sin katān alta' mu, piyagdihil ha
manga babai mangī', yan mu piyasumbay'an sapi' piyahahambug natu' pagbalik niya
mari!’
31 “In sambung sin ama', ‘Utu', in ikaw tutug dī kāku' iban in katān alta' ku kaymu.
32 Sagawa' di' manjari bang di' maglami-lami iban magpajamu sabab in tay-
manghud mu amu in bakas ku nīyat patay na, yari bihaun nagbalik kātu'. Bakas
siya nalawa', sagawa' bihaun yari na nakauwi' nagbalik.’ ”

16

Dalilan Pasal sin Tau Kapangandulan Magkaput sin Alta'

1 Manjari laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Bakas awn hambuuk tau dayahan
taga daraakun amu in piyangandulan niya magparuli sin manga alta' niya. Sakali
kiyasumbungan in tau dayahan ini sin in alta' iyusibaan sin daraakun piyangandulan
niya.
2 Hangkan piyatawag niya in daraakun niya ini. Laung niya ha daraakun niya,
‘Bunnal ka in manga sumbung diyungug ku pasal mu? Listahan in katān alta' ku
kiyaputan mu iban baytai aku bang biya' diin in pagkaput mu, sabab di' ta na kaw
pangandulan sin alta' ku.’
3 “Na, namikil-mikil in daraakun ini. Laung niya ha lawm atay niya, ‘Paīgun na aku
sin nakura' ku dayn ha hinang ku. Mag'unu na baha' aku ini? Di' aku makapaghinang
magkali' lupa' sabab bukun makusug in baran ku iban masipug aku manglimus ha
manga tau.
4 A, kaingatan ku na bang unu in hinangun ku, ha supaya aku bagayun sin manga
tau pahulaun ha bāy nila, bang way na hinang ku.’
5 “Hangkan piyatawag niya in manga tau katān nakautang ha nakura' niya. Iyasubu
niya in hangka-tau laung niya, ‘Pila in utang mu ha nakura' ku?’
6 “ ‘Hanggatus mital lana jaytun,’ in agi sin tau nakautang.
“ ‘Yari in listahan sin utang mu,’ laung sin daraakun sin tau dayahan. ‘Lingkud
kaw ampa mu pindahi pa kay'man mital sadja in utang mu.’

7 “Pag'ubus iyasubu niya na isab in hambuuk. ‘Na, in ikaw pila isab in utang mu
ha nakura' ku?’
“ ‘Hangibu karut pāy,’ in sambung kaniya. ‘Yari in listahan sin utang mu,’ laung
sin daraakun sin tau dayahan. ‘Pindahi pa walunggatus sadja in nautang mu.’
8 “Na, nainu-inu tuud in nakura' sin kapandayan sin daraakun niya nangakkal
kaniya. Mattan tuud in manga tau miyamagad ha ligut sin dunya mapanday tuud
mamikil sin hikarayaw pa baran nila. Mapanday dayn ha manga tau suku' sin Tuhan
miyamagad sin daakan niya.
9 “Hangkan baytaan ta kamu. Kadtui niya na! Pangakkal na kamu ha supaya kamu
makabāk bagay! Ha pikil niyu, bang kamu kasigpitan na, awn kawasa nila magpasūd
kaniyu pa lawm surga' amu in paghulaan kasaumulan? Tantu way tuud.
10 “Karna' hisiyu-siyu in kapangandulan sin parakala' sibi'-sibi', na kapangandulan
da isab sin parakala' dakula'. Damikkiyan, hisiyu-siyu in di' kapangandulan sin
parakala' sibi'-sibi', di' da isab kapangandulan sin parakala' dakula'.
11 Na, bang kamu di' kapangandulan magkaput sin manga alta' dunya, na, amu pa
ka isab kamu kapangandulan bang alta' kakkal na, amu in maharga' ha Tuhan?
12 Iban bang kamu di' kapangandulan sin alta' sin tau dugaing, tantu di' hikarihil
kaniyu in alta' kiyasuku' kaniyu.
13 “Wayruun tau in makapagtag'īpun ha duwa nakura', sabab bang duwa in nakura'
sin tau, tantu kalasahan niya in hangka-tau, hāti karugalan niya in hambuuk. In
hambuuk nakura' yan kahagarun niya tuud, sagawa' in hambuuk di' niya asipun.
Na, biya' da isab hādtu, bang alta' in malabi tuud ha lawm atay niyu, na di' niyu
maagad in kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu.”

Hindu' Pasal sin Napsu Mag'alta' iban Pagbugit sin Magtiyaun
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mk. 10:11-12)

14 Na, pagdungug sin manga Parisi sin bichara hi Īsa, iyudju'-udju' nila
piyagkatawahan hi Īsa, sabab in sila landu' in hawa-napsu nila mag'alta'.
15 Laung hi Īsa kanila, “In kamu yan magpakita'-kita' sadja ha manga tau sin
mabuntul kamu, sagawa' ha pangita' sin Tuhan bingkuk in lawm atay niyu. Karna'
in manga unu-unu hiyahargaan tuud sin tau way harga' ha pangatud sin Tuhan.
16 “In tagna' ha wala' pa nakapagnasīhat hi Yahiya Mangliligu', in wajib taniyu
agarun, amu in sara' agama naug dayn kan Musa iban sin manga hindu' sin manga
kanabihan ha lawm Kitab. Sagawa' piyamahalayak mayan hi Yahiya in Bayta'
Marayaw pasal sin pamarinta sin Tuhan, in kamatauran sin manga tau nagtuyu'
tuud umingat pasal yan ha supaya awn suku' nila ha lawm pamarinta sin Tuhan.
17 Sagawa' minsan biya' ha yan bukun in hāti niya bat wayruun na kusug sin sara'
agama naug dayn kan Musa. Sabab in yan di' tuud mapinda. Maluhay pa malanyap
in langit iban dunya dayn sin maīg in hambuuk baris sin batang sulat ha lawm Kitab.
18 “Hisiyu-siyu in tau mamugit ha asawa niya ampa siya mag'asawa dugaing babai,
in hāti niya nakalanggal siya sin sara' magjina iban hisiyu-siyu in tau mag'asawa sin
babai nagbugit iban bana niya, in hāti niya nakalanggal siya sin sara' magjina.”

In Tau Dayahan iban hi Lasarus

19 Laung pa isab hi Īsa, “Bakas awn hambuuk tau dayahan. In pamakay niya katān
maharga' sadja iban masarap sadja in pagkaun niya adlaw-adlaw. Masannyang iban
marayaw in parasahan niya.
20 Sakali awn isab hambuuk tau miskin pagngānan hi Lasarus. Nahihipu' sin dugsul
in baran niya. Daran siya pagdāhun pa lawang bāy sin tau dayahan,

21 ha supaya siya makakaun bang awn mahulug kapin dayn ha lamisahan sin tau
dayahan. Makaluuy tuud in parasahan sin tau miskin ini karna' minsan in manga
iru' mawn na dumilat sin manga dugsul niya.
22 “Na, sakali miyatay mayan siya kiyawa' siya sin manga malāikat ampa siya diyā
madtu pa kiyabutangan hi Ibrahim didtu ha surga'. Manjari miyatay da isab in tau
dayahan iban kiyubul na siya.
23 Na, didtu mayan siya ha kiyabubutangan sin manga patay nimanam tuud siya
kabinsanaan. Paghangad niya kīta' niya hi Ibrahim didtu ha kalayuan nagdaraig
iban hi Lasarus.
24 Na, gimasud siya, laung niya, ‘Uha', Apu' Tuwan Ibrahim, kaluuyi aku. Daaka hi
Lasarus patublakan in gulamay lima niya pa lawm tubig, ampa papatūan pa lawm
simud ku, sabab in aku ini landu' tuud nabibinsana' dī ha lawm kāyu ini!’
25 “Sagawa' in sambung hi Ibrahim, ‘Utu', tumtuma sin ha waktu buhi' pa kaw
didtu ha dunya marayaw sadja in kiyasuku' kaymu, ampa in hi Lasarus mangī' tuud
in kiyasuku' kaniya. Sagawa' bihaun siya in marayaw parasahan, ampa in ikaw ha
lawm kabinsanaan.
26 Iban bukun sadja isab pasal yan. Awn lungag tigub-tiguban ha ūt sin
kiyabutangan mu iban sin kiyabutangan namu'. Hangkan minsan hisiyu in dayn
dī mabaya' umuntas matun di' makarapat. Damikkiyan, wayruun isab dayn duun in
makauntas mari.’
27 “Na, laung sin tau dayahan, ‘Na, pagga biya' hādtu pangayuun ku junjung kaymu,
Apu' Tuwan Ibrahim, pakadtua hi Lasarus pa bāy sin ama' ku,
28 amu in kiyabubutangan sin lima usug taymanghud ku. Pakadtua siya magbānda'
kanila ha supaya sila di' makakari numanam kabinsanaan bang sila mapatay.’
29 “In sambung hi Ibrahim, ‘Utu', yan kanila in manga sara' agama naug dayn kan
Musa iban sin manga Kitab kiyasulat sin manga kanabihan amu in makabanda' ha
manga taymanghud mu. Subay in manga yan kahagarun sin manga taymanghud
mu.’
30 “In sambung sin tau dayahan, ‘Apu' Tuwan Ibrahim, subay labi pa dayn duun
in pagbanda' kanila. Bang awn sadja hambuuk tau miyatay in mabuhi' magbalik in
madtu mamayta' kanila tantu pagtawbatan nila na in manga dusa nila!’
31 “ ‘Sagawa',’ laung hi Ibrahim, ‘Bang sila di' magkahagad sin sara' agama naug
dayn kan Musa iban sin manga bayta' ha lawm Kitab kiyasulat sin manga kanabihan,
tantu di' da sila magkahagad minsan awn tau patay mabuhi' magbalik mamayta'
kanila.’ ”

17

Pasal sin Manga Dusa
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mk. 9:42)

1 Laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Asal in tau dī ha dunya makalabay sadja sasat
amu in makarā kanila magdusa, sagawa' andu' kailu tuud in tau amu in makarā ha
kaibanan niya magdusa, (sabab siksaun siya sin Tuhan)!
2 Marayaw pa siya hihulug pa gi'tung tawid iban sin gilingan batu dakula'
hiyuhukut ha liug niya bat niya di' marā magdusa in manga tau mababa' in atay
amu in biya' sapantun bata'-bata'.
3 Hangkan kamaya' kamu sin hinang niyu!
“Bang sawpama in pagkahi mu makarusa kaymu, hindui siya. Na, bang siya
magsusun na sin narusa niya, maapa na siya.
4 Bang in pagkahi mu makarusa kaymu makapitu ha lawm hangka-adlaw, ampa ha
sakaba' niya makarusa mawn siya kaymu magpamaap, na subay mu siya maapun.”

Pasal sin Pagpangandul pa Tuhan

5 Laung sin manga kiyawakilan kan Panghu' Īsa, “Pakusuga in pangandul namu'
ha Tuhan.”
6 In sambung sin Panghu', “Bang in pangandul niyu mabiya' sadja laggu' sin bigi
sibi'-sibi', maiyan niyu in kahuy yaun, laung niyu, ‘Bang mayan kaw malarut dayn
ha kiyabutangan mu ampa kaw tindug duun ha gi'tung tawid!’ Na tantu maagad in
kabayaan niyu.”

Pasal sin Manga Hinang Kiyawajib ha Manga Daraakun

7 “Bang sawpama awn daraakun niyu uwi' dayn ha pag'araruhan atawa dayn ha
pag'ipatan manga bili-bili dayn ha gimba, iyanun niyu ka in daraakun niyu, ‘Ūs-'ūs
na kaw ampa kaw kari kumaun’?
8 Tantu di'. Gām mayan laung niyu kaniya, ‘Adjala na in pagkaun ku. Pag'ubus
ampa pahuguta in panamung mu ampa mu aku butangi pagkaun. Subay na aku
maubus kumaun ampa kaw isab kumaun.’
9 Na, in daraakun yan minsan siya di' na pagsukulan sin nakura' niya sabab asal
amuna yan in hinang kiyatakdil kaniya.
10 Na, damikkiyan in kamu, bang niyu maubus na hinangun in manga katān
diyaakan kaniyu, subay laung niyu ha lawm atay niyu, ‘In kami ini daraakun
sadja (sin Tuhan). Subay kami di' lagguun sabab hīnang namu' sadja in kiyawajib
hinangun namu'.’ ”

Pauliun hi Īsa in Hangpu' Tau Īipul

11 Limanjal na hinda Īsa sin panaw nila pa Awrusalam (Baytal Makdis). Limabay
sila dayn ha hula' daplinan amu in imuūt sin hula' Samariya iban Jalil.
12 Ha sūng nila madtu pa hambuuk kawman piyagbaak sila sin hangpu' tau īipul.
Timitindug sila ha kalayuan
13 sarta' timawag sila, laung nila, “Uwa', Panghu' Īsa, kaluuyi kami!”
14 Na, kīta' sila hi Īsa. Sakali laung niya, “Kadtu na kamu pa manga kaimaman
ampa niyu pakitaan in baran niyu sin kiyaulian na kamu.” Na, miyadtu na sila. Ha
dān pa sila kiyaulian na sila.
15 Pagkita' sin hangka-tau sin kiyaulian na siya, nagbalik siya madtu kan Īsa iban
nagkabtangan siya matanug sin pamudji niya pa Tuhan.
16 Pagdatung niya, magtūy siya simujud ha alupan hi Īsa ampa siya nagsarang-
sukul. In tau ini dayn ha hula' Samariya.
17 Laung hi Īsa, “Bukun ka hangpu'ka-tau in kiyaulian? Hawnu na baha' in
siyamka-tau?
18 Mayta' baha' amura in tau bangsa dugaing ini in nagbalik mari nagsarang-sukul
ha Tuhan?”
19 Na, laung hi Īsa ha tau ini, “Tindug kaw, ampa kaw kadtu na. Kiyaulian kaw
sabab sin pangandul mu ha Tuhan.”

Pasal sin Pamarinta sin Tuhan
(Mat. 24:23-28, 37-41)

20 Sakali awn kaibanan manga Parisi in nangasubu kan Īsa bang ku'nu dumatung
in pamarinta sin Tuhan ha dunya. In sambung hi Īsa kanila, “Di' niyu kakitaan in
pagdatung sin pamarinta sin Tuhan.
21 Iban wayruun umiyan amu agi, ‘Huy, kita' kamu, yari na in pamarinta sin
Tuhan!’ atawa, ‘Yadtu didtu in pamarinta sin Tuhan!’ sabab in pamarinta sin Tuhan
yan ha lawm atay sin tau.”

22 Pag'ubus laung niya ha manga mulid niya, “Awn da waktu dumatung ha
susūngun, mabaya' tuud kamu kumita' kāku', amu in Anak Mānusiya', minsan
dakuman hangka-adlaw, sagawa' di' niyu aku kakitaan.
23 Awn manga kaibanan tau umiyan kaniyu, laung nila, ‘Huy, kita' kamu, yadtu siya
didtu!’ atawa, ‘Huy, kita' kamu, yari siya dī!’ Sagawa' ayaw kamu madtu kumita'.
24 Sabab in aku, amu in Anak Mānusiya', in kaagi sin pagbalik ku mari pa dunya
biya' sin kilat sumi'nag ha taas langit. Di' katapukan.
25 Sagawa' subay aku lumabay naa muna kabinsanaan dakula' iban hisulak aku sin
manga tau sin masa ini.
26 “Bang aku amu in Anak Mānusiya' magbalik na mari pa dunya, in kahālan sin
manga tau, biya' da tuud sin kahālan sin manga tau ha masa hi Nū.
27 In piyaruli nila in pagkaun iban pag'inum iban sin pagtiyaun sin manga usug
iban babai. Biya' ha yan in hinang nila sampay naabut in waktu simakat na hinda
Nū pa taas sin bahitra'. Na, pagdatung sin umbak tawpan naubus miyatay in tau
katān.
28 “In kahālan sin manga tau ha waktu aku magbalik mari biya' da tuud isab sin
kahālan sin manga tau sin masa hi Lūt. In piyaparuli sin tau katān in pagkaun,
pag'inum, pamī-mī iban pagdagang, pagtanum iban paghinang bāy.
29 Na, ha adlaw pag'īg hinda Lūt dayn ha hula' Sudum, nag'ulan kāyu iban maylang
dayn ha taas langit, amu in nakamatay ha tau katān.
30 “Na, biya' da isab ha yan in kahālan iban kumugdan ha manga tau bang aku,
amu in Anak Mānusiya', magpanyata' ha manga tau.
31 “Na, bang dumatung na in waktu yan, hisiyu-siyu in tau kasa'buhan ha guwa' sin
bāy niya, subay siya di' na magbīng pa lawm bāy kumawa' sin unu-unu kalangkapan
niya. Subay siya maguy na magtūy. Damikkiyan, in tau kasa'buhan ha uma subay
siya maguy na magtūy. Subay siya di' na magbalik pa bāy niya.
32 Pamintang kamu sin kimugdan ha asawa hi Lūt!
33 Hisiyu-siyu in maūg sin kabuhi' niya, amu in magpikil sadja sin kabayaan niya,
tantu mapatay da siya. Sagawa' hisiyu-siyu in di' maūg sin kabuhi' niya minsan siya
mapatay, tantu makabaak siya kabuhi' salama-lama.
34 Na, ingat kamu, ha waktu sin pagbalik ku mari, in manga tau mabahagi' na. Bang
sawpama sin dūm awn duwa tau natutūg hangka-kulangan, in hambuuk dāhun na,
ampa in hangka-tau makabīn.
35 Damikkiyan, bang sawpama awn duwa babai naggigiling gandum, in hambuuk
dāhun na, ampa in hangka-tau makabīn.
36 Iban bang sawpama awn duwa usug naghihinang ha uma, in hambuuk dāhun
na, ampa in hangka-tau makabīn.”
37 Nangasubu in manga mulid niya, laung nila, “Dāhun sila pakain?”
Siyambungan sila sin hambuuk masaalla, laung niya, “Hawnu-hawnu lugal awn
patay nahahalu' pagtipunan yan mawn sin manga billi'.”

18

Dalilan Pasal sin Balu iban Huwis

1 Pag'ubus nagnasīhat na isab hi Īsa ha manga mulid niya sin subay sila taptap
iban di' sumuhun mangarap pa Tuhan. Diyalil niya kaagi in pagnasīhat niya.
2 Laung hi Īsa, “Awn yaun hambuuk huwis ha hambuuk dāira in di' mabuga' ha
Tuhan iban wayruun tau pag'addatan niya.
3 Sakali awn isab hambuuk balu duun ha dāira yaun in daran magkawn pa huwis
magmuhut-muhut mangayu' tabang bat niya makawa' in kapatutan niya. Laung niya,
‘Tabanga aku sin parakala' ku iban sin kuntara ku!’

4 “Na, in tagna' di' tuud mabaya' tumabang in huwis, sagawa' maglulugay, namikil-
mikil siya, laung niya ha lawm atay niya, ‘Minsan aku di' mabuga' ha Tuhan iban
wayruun tau pag'addatan ku,
5 pagga in balu ini daran manghilu mari kāku' pasal sin parakala' niya, marayaw
ku pa siya tabangun sin kapatutan niya. Sabab bang ku siya di' tabangun, di' siya
humundung magkari kāku'. Na, di' lumugay aku in matay sin hapus!’ ”
6 Na, laung pa isab hi Īsa, “Na, pikila niyu in bichara sin huwis mangī' yadtu.
7 Bang in huwis mangī' maingat tumabang ha tau di' niya pag'addatan, na amu
pa ka isab in Tuhan in di' dumihil sin kapatutan sin manga tau suku' niya amu in
mangayu' tabang kaniya dūm-adlaw? Tantu, di' niya palugayun in pagtabang niya.
8 Na, ingat kamu, saruun-duun tabangun sin Tuhan in manga tau suku' niya sin
kapatutan nila. Sagawa' in aku amu in Anak Mānusiya', bang magbalik na mari
pa dunya hangkatiyu' da in tau karatungan ku amu in di' mapinda in kusug sin
pangandul pa Tuhan.”

Dalilan Pasal sin Parisi iban sin Mangangawa' Sukay pa Parinta

9 Nagnasīhat da isab hi Īsa ha manga tau, amu in magbantug sadja sin kabuntulan
nila iban mamaba'-maba' sadja ha kaibanan nila. Diyalil niya kaagi in pagnasīhat
niya.
10 Laung hi Īsa kanila, “Bakas awn duwa tau timukad pa Bāy sin Tuhan nangarap pa
Tuhan. In hambuuk tau Parisi, ampa in hangka-tau mangangawa' sukay pa parinta.
11 Pagsūd nila pa lawm Bāy sin Tuhan, timindug nagpakandi isa-isa niya in tau
Parisi ampa nangarap pa Tuhan nagbantug sin baran niya, laung niya, ‘Ya Tuhan,
magsarang-sukul tuud aku sin bukun aku manapsu, pangakkal iban maghinang sin
di' mapatut ha babai bukun asawa ku. Bukun aku biya' sin manga tau katān.
Magsarang-sukul tuud aku sin bukun aku biya' sin tau mangangawa' sukay pa parinta
yaun.
12 Magpuasa aku duwa adlaw ha lawm sin hangka-pitu iban pagjakatan ku katān
in alta' ku.’
13 “Sumagawa' in tau mangangawa' sukay pa parinta duun timitindug ha kalayuan
iban di' niya minsan hikahangad pa taas in bayhu' niya. Nagdukduk siya sin daghal
niya sabab landu' tuud in kasusahan niya. Laung niya, ‘Ya Tuhan, kaluuyi aku
hambuuk baldusa!’
14 “Na, ingat kamu,” laung hi Īsa, “in tau mangangawa' sukay muwi' iban
kaampunan dayn ha Tuhan. Itungun biya' sin tau wala' nakarusa. Sagawa' wala' in
Tuhan kiyaamuhan ha tau Parisi. Sabab hisiyu-siyu in tau magpataas sin baran niya
hidusdus da siya pa baba', hāti hisiyu-siyu in magpababa' sin baran niya angkatun
da siya pa taas.”

Pangayuan hi Īsa Barakat in Manga Bata'-bata'
(Mat. 19:13-15; Mk. 10:13-16)

15 Sakali in manga kaibanan tau nagdā mawn kan Īsa sin manga anak nila sibi'-
sibi' ha supaya niya kakaputan kapangayuan anughara' dayn ha Tuhan. Pagkita' sin
manga mulid hi Īsa kanila piyag'amahan nila in manga tau.
16 Sagawa' tiyawag hi Īsa in manga bata'-bata', laung niya ha manga mulid niya,
“Pakaria niyu kāku' in manga bata'-bata', iban ayaw niyu sila lānga, sabab in manga
tau amu in mangandul ha Tuhan biya' sin pangandul sin manga bata'-bata' yan (ha
ina'-ama' nila), amu in makaagad sin pamarinta sin Tuhan.
17 Ini in mattan hibayta' ku kaniyu. Hisiyu-siyu in di' magkahagad sin daakan sin
pamarinta sin Tuhan biya' sin pagkahagad sin bata'-bata' (sin daakan sin maas niya),
na di' siya makaagad ha lawm pamarintahan sin Tuhan.”

In Tau Dayahan
(Mat. 19:16-30; Mk. 10:17-31)

18 Sakali awn hambuuk nakura' sin manga Yahudi in nangasubu kan Īsa, laung
niya, “Tuwan, in ikaw yan tau marayaw. Unu in subay hinangun ku ha supaya aku
kasukuan sin kabuhi' salama-lama?”
19 “Unu in sabab hangkan mu aku īyan tau marayaw?” laung hi Īsa kaniya.
“Wayruun tau marayaw amura in Tuhan.
20 Kahagara in manga daakan sin Tuhan, amu in asal mu na kaingatan biya' na
sin: ‘Ayaw kaw magjina, ayaw kaw mamunu', ayaw kaw manakaw, ayaw sumaksi'
sin bukun bunnal, pag'addati in ina'-ama' mu.’ ”
21 Simambung in nakura' sin manga Yahudi, laung niya, “Iyaagad ku in katān
daakan yan dayn sin kabata'-bata' ku pa.”
22 Pagdungug hi Īsa sin sambung niya, laung hi Īsa kaniya, “Awn pa hambuuk
kulang sin hinang mu. Dagangan in unu-unu mu katān ampa mu pagdihilan in bīhan
ha manga miskin ha supaya awn alta' mu didtu ha surga'. Pag'ubus ampa kaw kari
agad kāku'.”
23 Sagawa' pagdungug niya sin bichara hi Īsa, landu' tuud siya nasusa sabab in siya
dayahan tuud.
24 Na, kīta' hi Īsa sin nasusa siya. Hangkan laung hi Īsa, “Kahunitan tuud in manga
tau dayahan magad ha pamarinta sin Tuhan!
25 Sabab amu in pag'iyanun, kaluhayan pa in unta' lumabay dayn ha buli' jawm
dayn sin tau dayahan magad ha pamarinta sin Tuhan.”
26 Na, in manga tau nakarungug sin pamung niya imiyan, laung nila, “Bang biya'
hādtu in hāti niya wayruun tau malappas.”
27 Sagawa' in sambung hi Īsa, “In unu-unu di' marapat hinangun sin mānusiya',
marapat sadja sin Tuhan hinangun.”
28 Sakali namung hi Pitrus, laung niya, “Na, biya' diin in kami ini? Tiyaykuran
namu' na in pamāy-bāy namu' ampa kami miyagad kaymu.”
29 In sambung hi Īsa kanila, “Baytaan ta kamu sin tuman. Hisiyu-siyu in atas
mamīn sin pamāy-bāy niya, atawa sin asawa niya, atawa sin manga taymanghud
niya, atawa sin maas niya, atawa sin manga anak niya sabab-karna' sin pag'agad
niya sin pamarinta sin Tuhan,
30 na, lipat-manglipat in hitungbas kaniya sin Tuhan ha waktu bihaun iban ha masa
susūngun, awn kabuhi' niya salama-lama.”

Hikatū Pagbichara hi Īsa Pasal sin Kamatay niya
(Mat. 20:17-19; Mk. 10:32-34)

31 Sakali diyā hi Īsa kimandi in hangpu' tagduwa mulid niya dayn ha kaibanan
tau, ampa niya sila biyaytaan, laung niya, “Kitaa niyu ba, in kitaniyu ini tudju madtu
pa Awrusalam (Baytal Makdis). Na, duun mabunnal in katān kiyasulat sin manga
kanabihan pasal ku, amu in Anak Mānusiya'.
32 Pagdatung natu' madtu, hiungsud aku pa lawm lima sin manga tau bukun bangsa
Yahudi, (amu in namamarinta sin hula'). Pagliki'-likian nila aku, sipug-sipugun iban
luraan nila aku.
33 Pag'ubus lapdusan nila aku sin lulubak, ubus ampa nila aku patayun. Sagawa'
ha hikatū sin adlaw dayn ha kamatay kāku', mabuhi' aku magbalik.”
34 Sagawa' wala' kiyahātihan sin manga mulid niya in manga bichara niya minsan
hangkatiyu'. In maana sin manga lapal-kabtangan hi Īsa līlibun dayn kanila.
Hangkan di' nila kaingatan bang unu in piyagbibichara hi Īsa.

Pauliun hi Īsa in Buta Manglilimus
(Mat. 20:29-34; Mk. 10:46-52)

35 Sakali masuuk mayan hinda Īsa pa dāira Ariha, awn duun hambuuk tau buta
naglilingkud ha higad dān nanglilimus ha manga tau.
36 Pagdungug niya sin hibuk sin manga tau maglalabay, nangasubu siya bang unu
in pakaradjaan.
37 Laung sin manga tau kaniya, “Maglalabay hi Īsa amu in tau dayn ha Nasarit.”
38 Nagsuwara siya matanug, laung niya, “Andu', Īsa, hambuuk panubu' hi Daud,
kaulungi aku!”
39 Sakali piyag'amahan siya sin manga tau ha unahan iban īyan siya di'
papaghibukun. Sagawa' gām mayan piyatanug niya na tuud in pagsuwara niya, laung
niya, “Andu', hambuuk panubu' hi Daud, kaulungi aku!”
40 Na, himundung hi Īsa ampa siya nagdaak hiparā mawn kaniya in tau buta. Narā
mayan mawn in tau buta, iyasubu siya hi Īsa, laung niya,
41 “Unu in kabayaan mu hitabang ku kaymu?”
“Tuwan,” in sambung niya, “in kabayaan ku makakita' aku magbalik.”
42 Laung hi Īsa kaniya, “Na, makakita' na kaw! Dayn ha sabab sin parachaya iban
pangandul mu in ikaw kiyaulian na.”
43 Na, saruun-duun nakakita' na in tau buta. Imurul na siya kan Īsa iban pagsarang-
sukul niya pa Tuhan. Pagkita' sin manga tau sin biya' hādtu, namudji sila katān pa
Tuhan.

19

Hi Īsa iban hi Sakkiyas

1 Pag'ubus limanjal na hinda Īsa limabay dayn ha dāira Ariha.
2 Na, awn duun ha dāira yaun hambuuk nakura' sin manga mangangawa' sukay
pa parinta pagngānan hi Sakkiyas, hambuuk tau dayahan.
3 Mabaya' tuud siya kimita' bang biya' diin in lupa hi Īsa. Sagawa' di' siya makakita'
kan Īsa sabab mataud tuud in tau ha unahan niya ampa in siya pandak.
4 Hangkan dimagan siya miyuna dayn ha manga tau mataud ampa siya dimāg pa
taas kahuy pagngānan kahuy sikamul bat niya kakitaan hi Īsa, sabab dayn didtu hi
Īsa lumabay ha tungud sin kahuy yaun.
5 Nakaabut mayan hi Īsa pa tungud sin kahuy, himangad siya ampa niya īyan hi
Sakkiyas, laung niya, “Ūs-'ūs kaw naug Sakkiyas sabab duun aku subay humanti' ha
bāy mu adlaw ini.”
6 Na, nag'ūs-'ūs na nanaug hi Sakkiyas ampa niya diyā hi Īsa piyakaun ha bāy niya.
Landu' tuud kiyūgan hi Sakkiyas.
7 In tau katān nakakita' wala' kiyaamuhan. Laung nila, “Ay kaw naa, in tau yan
humanti' ha bāy sin hambuuk tau baldusa!”
8 Sakali timindug hi Sakkiyas ampa siya imiyan kan Panghu' Īsa, laung niya, “Kitaa
ba Tuwan, hirihil ku bihaun in hangtunga' sin alta' ku ha manga miskin, iban bang
awn tau kiyakullian ku, hiuli' ku kaniya in alta' niya iban lipatun ku pa mag'upat in
taud niya.”
9 Laung hi Īsa kaniya, “Ha adlaw ini dimatung na in kalappasan pa manga tau ha
bāy ini, karna' in tau ini hambuuk da isab panubu' hi Nabi Ibrahim simupu ha addat
niya.
10 Iban hangkan bihādtu sabab in aku, amu in Anak Mānusiya' limahil mari pa
dunya lumawag iban lumappas ha manga tau nalawa' dayn ha dān tudju pa Tuhan.”

Dalilan Pasal sin Manga Dublun
(Mat. 25:14-30)

11 Sakali pagga sila masuuk na tuud pa Awrusalam (Baytal Makdis) in pangannal
sin manga tau masuuk na maawn in pamarinta sin Tuhan.* Hangkan, ha sa'bu sin
manga tau nagdurungug kaniya, liyanjal hi Īsa in pagbichara niya. Diyalil niya kaagi
in pagbayta' niya kanila pasal sin pamarinta sin Tuhan.
12 Laung hi Īsa kanila, “Bakas awn hambuuk tau balbangsa, in timulak pa hambuuk
hula' malayu' bat niya makawa' in kapatutan niya magsultan. Ampa in ganta' niya
magbalik da siya.
13 Ha sūng niya mayan tumulak, piyatawag niya in hangpu' daraakun niya ampa
niya dīhilan pakaniya-pakaniya hambuuk dublun (harga' tūy bulan gadji sin tau).
Ubus ampa niya sila īyan, laung niya, ‘Pagpuunan niyu mag'usaha in sīn yan ha
salugay ku wala' dī.’
14 “Sagawa' in tau ini karugalan sin manga tau pagkahi niya hangka-hula'. Hangkan
nagdaak sila manga tau imurul kaniya pa hula' kadtuun niya mamayta' sin di' sila
mabaya' pagsultanan sin tau yaun.
15 “Sagawa' nahinang da sultan in tau yaun iban nagbalik siya pa hula' niya.
Pagdatung niya na mayan, magtūy niya piyatawag in manga daraakun kiyarihilan
niya sīn ha supaya niya mapariksa' bang pila na in nausaha nila.
16 “Na, pagkawn sin hambuuk daraakun, amu agi kaniya, ‘Tuwan, in dublun dīhil
mu kāku' piyag'usaha ku nalipat nakahangpu' in taud niya.’
17 “Laung niya ha daraakun niya, ‘Marayaw in nahinang mu. Hambuuk kaw
daraakun marayaw. Pagga kaw kapangandulan sin alta' sibi'-sibi', bihaun ikaw in
pangandulan ku magkaput sin hangpu' dāira.’
18 “Na, nākawn na isab in hikaruwa daraakun niya, amu agi kaniya, ‘Tuwan, in
dublun dīhil mu kāku' piyag'usaha ku nalipat nakalima in taud niya.’
19 “Laung niya ha daraakun niya ini, ‘Ikaw in pangandulan ku magkaput sin lima
dāira.’
20 “Pag'ubus nākawn na isab in hambuuk daraakun niya, amu agi kaniya, ‘Tuwan,
yari in dublun bakas mu dīhil kāku'. Tiyaw' ku piyutus sin panyu'.
21 Mabuga' aku kaymu sabab kaingatan ku in ikaw mabungis. Magdayaw
parasahan sadja kaw sin unu-unu wala' mu piyaghulas-sangsaan. Mag'ani kaw sin
bukun mu tiyanum!’
22 “Laung niya ha daraakun niya, ‘Hambuuk kaw daraakun way kapūsan!
In hukuman hirihil ku kaymu kawaun dayn ha kiyabichara mu yan pasal ku.
Kiyaingatan mu asal, laung mu, in aku mabungis iban magdayaw parasahan sadja
sin bukun ku piyaghulas-sangsaan iban magpang'ani sin bukun ku tiyanum.
23 Na, pagga mu kiyaingatan in biya' ha yan, mayta' mu wala' biyutang ha bangku
in sīn ku, ha supaya pagbalik ku makawa' ku magbalik in sīn ku iban sin anak niya?’
24 “Pag'ubus ampa niya īyan in manga kaibanan daraakun nagtitindug duun, laung
niya, ‘Kawaa niyu in dublun dayn kaniya ampa niyu dihilan pa daraakun amu in
nalipat nakahangpu' in taud sin sīn nausaha niya.’
25 “Sagawa' in sambung nila kaniya, ‘Tuwan, in siya nalipat na nakahangpu' in
taud sin dublun niya!’
26 “Na, in sambung niya, ‘Na, ingat kamu, asal biya' na ha yan. Karna' hisiyu-siyu in
matuyu' magpasūng sin alta' kiyarihil kaniya, dugangan pa in hirihil kaniya, sagawa'
in way tuyu' magpasūng sin alta' kiyarihil kaniya, na, minsan in maniyu'-tiyu' alta'
niya, kawaan da dayn kaniya.

---

* **19:11 19:11** In kabayaan sin manga tau magpatabang kan Īsa umatu ha parinta Rūm, sabab ha pangannal nila hi Īsa amuna in Almasi diyaak sin Tuhan mamarinta ha bangsa nila.

27 Na, bihaun, in manga tau marugal kāku' amu in di' mabaya' magsultan kāku',
dāha niyu mari ampa niyu pataya dī ha alupan ku!’ ”

Lagguun sin Manga Tau hi Īsa Pagdatung Niya pa Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 21:1-11; Mk. 11:1-11; Yh. 12:12-19)

28 Pag'ubus hi Īsa nagbichara limanjal na sila timukad pa Awrusalam (Baytal
Makdis). Ha unahan siya sin manga iban niya.
29 Masuuk mayan sila pa duwa kawman pagngānan Bitpaji iban Bitani duun ha
Būd Jaytun, piyauna niya madtu in duwa mulid niya.
30 Laung niya ha duwa mulid niya, “Kadtu kamu pa kawman sūngun niyu yaun.
Pagdatung niyu madtu, makabāk kamu hambuuk kura' hiyuhukutan, mabata' pa,
iban wala' pa kiyapanguraan. Hubari niyu ampa niyu dāha mari.
31 Bang awn mangasubu kaniyu bang mayta' niyu hiyubaran, baytai niyu
kagunahan sin Panghu'.”
32 Na, miyanaw na in duwangka-tau naraak hi Īsa. Piyaglanggal nila katān in
biyayta' kanila hi Īsa.
33 Ha sa'bu nila naghuhubad sin kura', laung sin manga tagdapu kanila, “Mayta'
niyu yan hiyubaran?”
34 In sambung nila, “Kagunahan sin Panghu'.”
35 Na, diyā nila na in kura' madtu kan Īsa. Pagdatung nila madtu, liyampikan nila
in kura' sin juba nila ampa nila piyasakat hi Īsa.
36 Piyapanaw niya mayan in kura', hīklad sin manga tau in juba nila mawn pa dān
(tanda' sin panglaggu' nila kan Īsa).
37 Nakasuuk mayan siya pa Awrusalam (Baytal Makdis), duun ha tungud sin dān
ludlurun ha Būd Jaytun, in manga mulid niya landu' mataud nagsuwara matanug
sin pagsarang-sukul iban pamudji nila pa Tuhan pasal sin manga katān makahaylan
kīta' nila.
38 Laung nila,
“Bang mayan barakatan sin Tuhan in kiyawakilan niya magbaya' ha unu-unu katān!
Kasannyangan ha lawm surga' iban kalagguan pa Tuhan!”
39 Sakali awn kaibanan manga Parisi duun miyamagad ha manga tau mataud
in imiyan kan Īsa, laung nila, “Tuwan, lāngi in manga mulid mu, ayaw mu
papaghibuka!”
40 In sambung hi Īsa, “Ingat kamu. Bang ku sila lāngun di' papaghibukun, in manga
kabatuhan in sumubli maghibuk.”

Magtangis hi Īsa Pasal sin Manga Tau Awrusalam (Baytal Makdis)

41 Sakali nakasuuk mayan sila pa Awrusalam (Baytal Makdis) sarta' kīta' na hi Īsa in
dāira, nagtangis siya sabab sin luuy niya ha manga tau Awrusalam (Baytal Makdis).
42 Laung niya, “Bang niyu sadja kaingatan ha bihaun bang unu in makarihil kaniyu
kasannyangan! Sagawa' di' niyu kaingatan!
43 Dumatung da in waktu matikup kamu sin manga kuntara niyu iban būran nila
sin lupa' iban batu in katilibut sin dāira niyu ha supaya wayruun guwaan niyu.
Hapaan kamu iban jagahan kamu dayn ha kīd pa kīd.
44 Maubus kamu mapatay katān iban magkalubu-lubu tuud in lawm paghula' niyu.
Wayruun minsan hambuuk batu in makapin ha kiyabutangan niya. Biya' ha yan in
kumugdan kaniyu sabab wala' niyu piyaruli in waktu piyakita' sin Tuhan in luuy
niya kaniyu!”

Madtu pa Bāy sin Tuhan hi Īsa
(Mat. 21:12-17; Mk. 11:15-19; Yh. 2:13-22)

45 Pag'ubus miyadtu hi Īsa pa halaman sin Bāy sin Tuhan ampa niya diyūy pa guwa'
in manga magdaragang.
46 Laung niya kanila, “Kiyasulat ha Kitab in Parman sin Tuhan amu agi, ‘In Bāy
ku Bāy Pagtataatan.’ Sagawa',” laung hi Īsa, “hīnang niyu in Bāy sin Tuhan lugal
pag'aanyayahan sin sīn sin manga tau!”
47 Nagnasīhat hi Īsa adlaw-adlaw ha lawm Bāy sin Tuhan. In kabayaan sin manga
nakura' kaimaman, sin manga guru sin sara' agama iban sin manga nakura' sin
manga tau patayun hi Īsa.
48 Sagawa' wayruun dān kabaakan nila hikabunu' kan Īsa, sabab in tau katān duun
masi-masi dimurungug kan Īsa iban in kabayaan nila wayruun minsan hambuuk
kabtangan hi Īsa in malipas dayn ha pagdungug nila.

20

Pangasubu Pasal sin Kawasa hi Īsa
(Mat. 21:23-27; Mk. 11:27-33)

1 Manjari hambuuk adlaw duun hi Īsa ha Bāy sin Tuhan nagnasīhat ha manga
tau iban nagpamahalayak sin Bayta' Marayaw. Sakali nākawn in manga nakura'
kaimaman, iban manga guru sin sara' agama nag'aagad iban sin manga nagtatau-
maas ha hula'.
2 Laung nila kan Īsa, “Baytai kami bang unu in kawasa mu maghinang sin manga
hinang mu yan dī ha lawm Bāy ini, amu in Bāy sin Tuhan? Hisiyu in nagdihil kaymu
sin kawasa maghinang sin manga hinang mu yan?”
3 In sambung hi Īsa kanila, “Na, awn isab hipangasubu ku muna kaniyu. Baytai
niyu aku
4 bang dayn hāin nakawa' hi Yahiya in kawasa niya mangligu' ha manga tau, dayn
ha Tuhan atawa dayn ha mānusiya'?”
5 Na, nag'isun-isun na sila bang unu in hisambung nila. Laung nila, “Na, unu in
hisambung natu' kaniya? Bang kitaniyu imiyan in kawasa hi Yahiya dayn ha Tuhan,
na, iyanun niya kitaniyu, ‘Na, mayta' kamu wala' nagparachaya kan Yahiya?’
6 Sagawa' bang isab kitaniyu imiyan dayn ha mānusiya' in kawasa niya, na,
batuhun kitaniyu sin manga tau mataud ini sabab magkahagad tuud in manga tau
sin hi Yahiya hambuuk nabi.”
7 Hangkan in sambung nila kan Īsa, “Inday, di' namu' kaingatan bang dayn diin
niya nakawa' in kawasa niya.”
8 Na, laung hi Īsa kanila, “Na, bang biya' hādtu, di' da isab kamu baytaan bang
dayn hāin ku nakawa' in kawasa ku huminang sin manga hinang ku yan.”

Dalilan Pasal sin Manga Tau Piyangandulan Nagtunggu' sin Kabbun Anggul
(Mat. 21:33-46; Mk. 12:1-12)

9 Sakali biyaytaan hi Īsa in manga tau (pasal sin manga tau simasagga' kaniya).
Diyalil niya kaagi in pagbayta' niya. Laung niya, “Bakas awn hambuuk tau nagtanum
anggul ha kabbun niya. Pag'ubus ampa niya piyatungguan in kabbun anggul niya
ha manga magtutunggu' kabbun, ampa siya timulak pa dugaing hula'. Malugay siya
didtu.
10 Manjari naabut mayan in musim sin pagpusu' sin manga anggul, diyaak sin
tagdapu kabbun in hambuuk daraakun niya madtu kumawa' sin manga bunga anggul
bahagi' niya. Sagawa' bīnasa sin manga tunggu' kabbun in daraakun niya, ampa
piyauwi' ha way kaunu-unu.

11 Sakali piyakadtu na isab sin tagkabbun in hambuuk daraakun niya, sagawa'
bīnasa da isab sin manga tunggu' kabbun iban sīpug-sipug nila, ampa piyauwi' ha
wayruun unu-unu narā niya.
12 Sakali piyakadtu na isab sin tagkabbun in hikatū daraakun niya, sagawa' miyula
siya sin manga tunggu' kabbun. Piyalian in daraakun. Ubus ampa siya liyaruk pa
guwa' sin kabbun.
13 "Na, namikil-mikil na in tagkabbun. Laung niya ha lawm atay niya, 'Unu na
baha' in hinangun ku? Na, marayaw pa pakadtuun ku in anak ku kalasahan. Maray',
pag'addatan nila siya!'
14 "Sagawa' pagkita' sin manga tunggu' kabbun ha anak niya, magtūy sila nag'isun.
Laung nila, 'Yan na in anak sin tagkabbun amu in kiyapusakaan sin kabbun ini.
Patayun natu' siya ha supaya natu' makawa' in kabbun pusaka' kaniya!'
15 Hangkan giyuyud nila in anak sin tagkabbun pa guwa' sin kabbun ampa nila
piyatay.
"Na, ha pikil niyu, unu in hinangun sin tagkabbun ha manga tunggu' sin kabbun
niya?" laung hi Īsa.
16 "Kadtuun niya in manga tunggu' kabbun ampa niya sila patayun. Pag'ubus ampa
niya patungguan ha manga dugaing tunggu' in kabbun niya."
Pagdungug nila sin bichara hi Īsa, laung nila, "Sipais piyakalayu' sin Tuhan!"
17 Iyatud sila hi Īsa ampa niya sila iyasubu, laung niya, "Bang yan bukun bunnal,
unu in hātihan sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
'In batu biyugit sin manga maghihinang bāy (sabab in pangannal nila wayruun guna)
amura tuud isab in batu nanjari piyagpapagun sin bāy.'
18 Na, ingat kamu," laung hi Īsa, "hisiyu-siyu in makaligad pa batu yan magkapusat-
pusat in baran niya iban hisiyu-siyu in kahulugan sin batu yan magkatumu-tumu
siya mahinang bagunbun."

Pangasubu Pasal sin Pagbayad Sayrulla pa Parinta
(Mat. 22:15-22; Mk. 12:13-17)

19 Na, landu' tuud in baya' sin manga guru sin sara' agama iban sin manga
nakura' kaimaman sumaggaw kan Īsa saruun-duun, sabab kiyahātihan nila sin sila
in kiyugdan sin isturi diyalil hi Īsa. Sagawa' di' nila mahinang sabab mabuga' sila
ha manga tau.
20 Hangkan limawag sila saat marayaw. Nanangdan sila manga tau, piyakadtu
kan Īsa magpabaw'-baw' mangasubu kaniya, bahasa tau marayaw sila agad ha
sara', sagawa' in bunnal niya hipalusut nila hi Īsa ha bichara ha supaya nila siya
hikaungsud pa lawm kiyumkuman iban kawasa sin gubnul.
21 Na, nangasubu na kan Īsa in manga tau kiyatangdanan ini, laung nila, "Tuwan,
kiyaiingatan namu' sin in katān bichara iban hindu' mu mabuntul. In hihindu' mu
sadja in kasabunnalan pasal sin manga addat iban kawl-piil amu in kabayaan sin
Tuhan pakayun sin mānusiya' karna' di' kaw magpī' tau minsan hisiyu.
22 Na, baytai kami, langgal sara' ka sin sara' agama bang kitaniyu manga Yahudi,
amu in ha babaan sin pamarinta sin hula' Rūm, magbayad sayrulla pa Sultan sin
hula' Rūm atawa bukun?"
23 Sagawa' kiyatalusan hi Īsa in katitipuhan sin akkal nila. Hangkan laung niya
kanila,
24 "Pakitaan niyu mari kāku' in hambuuk pisita." Piyakita' mayan mawn kaniya in
pisita, iyasubu niya sila, laung niya, "Kansiyu in patta' iban ngān ha pisita ini?"
"Ha Sultan sin hula' Rūm," in sambung nila.

25 Hangkan laung hi Īsa kanila, “Na, pagga biya' ha yan, unu in suku' sin Sultan
sin hula' Rūm subay hiungsud kaniya. Damikkiyan, unu in suku' sin Tuhan subay
hiungsud pa Tuhan.”
26 Na, wala' nila nasaggaw ha bichara hi Īsa ha alupan sin mayran madjilis.
Hangkan wala' na sila nagkayba' iban nainu-inu sila sin sambung hi Īsa.

In Pangasubu Pasal sin Patay Mabuhi' Magbalik
(Mat. 22:23-33; Mk. 12:18-27)

27 Pag'ubus yadtu awn manga kaibanan Yahudi pagngānan Sadduki in miyawn kan
Īsa. In sila ini imiyan sin in manga patay di' na mabuhi' magbalik ha adlaw mahuli.
Nangasubu sila kan Īsa, laung nila,
28 “Tuwan, kiyasulat hi Musa ha lawm sara' agama natu', amu agi, ‘Bang awn
usug mapatay ampa wayruun anak niya ha asawa niya, na subay asawahun sin
taymanghud niya in balu, ha supaya awn tubu' dumā sin ngān sin miyatay!
29 Na, bakas awn pitu magtaymanghud usug. Manjari nag'asawa in kamagulangan,
sagawa' miyatay sadja siya wala' nakabaak anak.
30 Na, in balu iyasawa sin sumunud ha kamagulangan. Sagawa' miyatay sadja isab
siya wala' da nakabaak anak.
31 Damikkiyan, biya' da isab hādtu in kimugdan ha hikatū. Na, in hawpu' niya
in babai yadtu naasawa sin kapitu-pitu magtaymanghud, sagawa' miyatay sadja sila
wala' nakabaak anak ha babai yadtu.
32 Ha kahinapusan miyatay da isab in babai.
33 Na, bang dumatung na in waktu mabuhi' na magbalik in manga patay, hisiyu in
tag'asawa ha babai yadtu? Karna' naasawa siya sin kapitu magtaymanghud.’ ”
34 In sambung hi Īsa kanila, “Asal in manga usug iban manga babai bihaun dī ha
lawm dunya mag'asawa iban magbana.
35 Sagawa' in manga usug iban manga babai amu in matūp mabuhi' dayn ha
kamatay iban kaawnan sin kabuhi' salama-lama ha adlaw mahuli didtu ha surga'
di' na mag'asawa atawa magbana.
36 Mabiya' na sila sin manga malāikat iban di' na sila magkamatay. Mahinang na
sila anak sin Tuhan sabab nabuhi' na sila nagbalik dayn ha kamatay.
37 Na, ha pasal sin manga patay mabuhi' magbalik, in kasabunnalan niya yan
napakita' hi Musa. Karna' kiyasulat niya in pasal sin bichara sin Tuhan kaniya amu
in suwara guwa' dayn ha lawm kahuy nalalaga. Kiyasulat ha lawm Kitab sin namung
hi Musa sin in Tuhan amuna in Tuhan hi Ibrahim, Tuhan hi Isahak iban Tuhan hi
Ya'kub.
38 In Tuhan amu in piyagtutuhanan sin manga buhi', bukun sin manga patay. (In
hāti niya minsan hinda Ibrahim, Isahak iban Ya'kub malugay na miyatay, buhi' sila
didtu ha surga'.) Karna' bang ha Tuhan in mānusiya' katān buhi', wayruun patay.”
39 Sakali imiyan in kaibanan guru sin sara' agama, laung nila, “Tuwan, marayaw
in sambung mu!”
40 Iban hangkan sila imiyan biya' ha yan sabab di' na sila makatawakkal umasubu
kan Īsa sin unu-unu na.

In Almasi amuna in Tuhan, Panghu' hi Daud
(Mat. 22:41-46; Mk. 12:35-37)

41 Sakali nag'asubu hi Īsa kanila, laung niya, “Biya' diin kaagi in bichara sin tau
sin in Almasi hambuuk panubu' sadja hi Daud?
42 Karna', ha lawm Kitab Jabur kiyasulat in pamung hi Daud, amu agi,
‘Namung in Tuhan ha Panghu' ku:
“Lingkud kaw dī ha dapit pa tuu ku

43 sampay ku mapabutang ha babaan mu in katān simusulang kaymu,
mahinang biya' sapantun pagbubutangan sin siki mu." ' "
44 "Na," laung hi Īsa, "In pagtāg hi Daud ha Almasi, 'Panghu'.' Na, mayta' siya tiyawag, 'Panghu',' bang siya hambuuk sadja panubu' hi Daud?"

Sahawihun hi Īsa in Pagpabaw'baw' sin Manga Guru sin Sara' Agama
(Mat. 23:1-36; Mk. 12:38-40)

45 Ha sa'bu sin manga tau katān dimurungug, laung hi Īsa ha manga mulid niya,
46 "Halli' kamu supaya kamu di' kalaminan sin ngī' sin manga guru sin sara' agama. In sila yan matagi maglunsul pawyu-pawyu iban sin pagjuba nila mahaba' lāgi' mabaya' tuud sila salamun sin manga tau ha tabu'. Bang sila ha lawm langgal lumingkud sila ha unahan ha paglilingkuran tiyataw' ha manga tau mataas, iban bang sila ha pagjamuhan lumingkud sila ha manga lilingkuran tiyataw' ha manga tau balkanan.
47 Anyayahun nila in manga bāy sin manga balu babai. Ubus ampa sila magpakita'-kita' ha manga tau sin haba' sin pagpangarap nila pa Tuhan, ha supaya in manga tau magpikil sin in sila tau marayaw. Murka' dakula' in dumatung kanila yan!"

21

Pasal sin Pagdihil Sīn sin Balu Babai pa Bāy sin Tuhan
(Mk. 12:41-44)

1 Sakali nangatud-ngatud hi Īsa ha manga tau. Kīta' niya in manga tau dayahan naghulug sīn pa paghuhulugan sin sīn hirihil pa Bāy sin Tuhan.
2 Kīta' niya da isab in hambuuk balu babai miskin tuud himulug duwa pisita tumbaga.
3 Laung hi Īsa, "Baytaan ta kamu, in balu miskin yaun mataud pa in sīn hiyulug niya dayn sin kiyahulug sin manga tau katān yaun.
4 Sabab in manga kaibanan tau, in sīn hiyulug nila, di' nila na kagunahan tuud. Sagawa' in balu yan, minsan siya miskin tuud, hiyulug niya in sīn niya katān minsan amu-amurakuman in hipamī niya sin kakaun niya."

Mamichara hi Īsa Pasal sin Paglubu sin Bāy sin Tuhan
(Mat. 24:1-2; Mk. 13:1-2)

5 Na, in manga kaibanan mulid hi Īsa nagbibichara pasal sin lingkat sin Bāy sin Tuhan iban sin manga batu niya maharga', iban sin manga unu-unu ginisan ha Bāy sin Tuhan dīhil sin manga tau pa Tuhan. Laung hi Īsa,
6 "In katān yan kakitaan niyu bihaun. Sagawa' awn da waktu dumatung ha susūngun in katān yan magkalubu-lubu tuud iban wayruun tuud makapin batu nagbabangkat-bangkat, sagawa' mapantay yan maligad katān."

Manga Kasigpitan iban Kabinsanaan
(Mat. 24:3-14; Mk. 13:3-13)

7 "Tuwan," laung nila kan Īsa, "ku'nu yan maawn? Iban unu in tanda' gumuwa' amu in magpakita' sin dumatung na in waktu maawn in manga biyayta' mu kāmu'?"
8 Laung hi Īsa, "Halli' kamu bat kamu di' kaakkalan. Sabab ha susūngun mataud tau in mari mag'usal sin ngān ku mangakkal kaniyu. In pakaniya-pakaniya kanila umiyan siya na in Almasi iban laung nila, 'Dimatung na in waktu!' Sagawa' ayaw kamu magkahagad kanila.
9 Iban bang niyu karungugan in pagbunu' iban manga hiluhala' dakula' ha lawm hula' ayaw kamu mabuga'. Karna' in manga yan asal subay maawn muna, sagawa' bukun pa yan in waktu kahinapusan sin masa dī ha dunya."

10 Laung pa isab hi Īsa, “In manga kabangsa-bangsahan magbunu'-biyunui iban
magkuntara in manga parinta sin kahula'-hulaan.
11 Maawn in linug makusug, in gutum iban manga sakit mangī' ha kahula'-hulaan.
Iban awn gumuwa' manga kagalib-galiban ha langit amu in makabuga'.
12 “Sumagawa' ha di' pa maawn in manga ini katān, in kamu masaggaw iban
mabinsana' tuud. Hiungsud kamu pa lawm lima sin manga manghuhukum ampa
kamu hukumun ha manga langgal ubus ampa kamu hipajīl. Marā kamu pa alupan
sin manga sultan iban manga gubnul sabab in kamu agad kāku'!
13 Na, amu yan in waktu niyu mamayta' kanila sin Bayta' Marayaw pasal ku.
14 Sagawa' asal tantuha in baran niyu sin di' kamu magsusa bang unu in hiraawa
niyu ha wala' pa miyabut in waktu.
15 Sabab dihilan ta kamu ingat iban manga lapal-kabtangan hibichara niyu, amu in
di' kaatuhan iban kasaggaan sin manga kuntara niyu.
16 Tipuhun kamu sin maas niyu, sin manga taymanghud, sin manga lahasiya' iban
sin manga bagay niyu. Iban in kamu kaibanan hipapatay da.
17 Karugalan kamu sin tau katān sabab in kamu agad kāku'.
18 Sagawa' ayaw kamu masusa. Amu in pag'iyanun minsan hambuuk sulag buhuk
wayruun malarut dayn ha ū niyu.
19 Na, sandali niyu in manga kabinsanaan yan ampa kamu malappas.

Mamichara hi Īsa Pasal sin Paglubu sin Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 24:15-21; Mk. 13:14-19)

20 “Bang niyu kakitaan in Awrusalam (Baytal Makdis) matikup na sin manga
sundalu, na matantu niyu na sin masuuk na in dāira yan magmula.
21 Na, ha waktu yan, in manga tau ha Yahudiya subay maguy na pa kabūran. Hāti
in manga tau ha lawm sin dāira subay sila mīg na, iban in manga ha gimba subay
di' na sumūd pa lawm dāira.
22 Sabab amuna yan in waktu paratungun sin Tuhan in murka' niya. In katān
kiyasulat ha manga Kitab ha pasal yan maagad na ha waktu yan.
23 Landu' tuud makaluuy in manga burus iban sin manga taga anak sibi'-sibi' bang
dumatung na in kabinsanaan yan! Landu' tuud in kabinsanaan kumugdan ha hula'
ini, iban murka' dakula' in kumugdan ha manga tau sin hula' ini.
24 In kaibanan tau patayun lagutun sin pakukus. Hāti in kaibanan masaggaw
mahinang banyaga' sin manga bangsa dugaing dāhun pa manga ginisan hula' nila
katān. In Awrusalam (Baytal Makdis) makapalawm lima na sin manga tau bangsa
dugaing. Iban di' sila hundungan binsanaun sin manga tau bangsa dugaing sampay
di' mapuas in waktu nila.

In Pagbalik sin Almasi pa Dunya
(Mat. 24:29-35; Mk. 13:24-31)

25 “Awn mahal-mahal kumugdan ha suga, ha bulan iban ha manga bituun. Dakula'
in kasusahan dumatung pa kahula'-hulaan ha lawm dunya, iban landu' in buga' sin
manga tau bang sila makarungug sin lagublub sin alun iban bang nila kakitaan in
laggu' sin alun.
26 In manga tau mapunung sin buga' pagpikil nila sin manga katān kabinsanaan
dumatung pa dunya, karna' majugjug na in unu-unu katān ha taas langit.
27 Pag'ubus in aku, amu in Anak Mānusiya', kakitaan na sin manga mānusiya'
numaug magbalik mari pa dunya miyamagad ha gabun. Kakitaan nila in kusug sin
kawasa ku iban sin sahaya iban kalagguan ku.

28 Na, bang tumagna' na maawn in manga biyayta' ku yan, paisuga niyu in lawm
atay niyu. Tindug kamu hangad pa taas sabab masuuk na dumatung in kalappasan
niyu."
29 Pag'ubus nagbichara hi Īsa dalil. Laung niya, "Kitaa niyu ba in kahuy tina iban
sin manga kahuy kaibanan.
30 Bang niyu kakitaan tumagna' na magdahun in manga kahuy yan, kaingatan niyu
masuuk na tuud in panuga.
31 Damikkiyan, bang niyu kakitaan maawn na in manga piyagbayta' ku yan,
kaingatan niyu na sin masuuk na dumatung in pamarinta sin Tuhan.
32 "Na, ini in tumtuma niyu. In katān biyayta' ku yan kaniyu, maawn ha di' pa
maubus malanyap in bangsa sin manga tau ha masa ini.
33 Ha susūngun in langit iban dunya ini malanyap da, sagawa' in manga katān
kiyapamung ku, di' tuud maluppas salama-lama." (sabab in yan tantu tuud
mabunnal)

Wajib Subay Maghalli'

34-35 "Halli' kamu ha supaya kamu di' ku abutan biya' hantang mali'tag, naghi-
hinang sin manga bukun marayaw biya' sin paglami-lami makalandu', mag'inum
maghilu, iban magsusa sin manga ginis-ginisan dī ha lawm dunya. Karna' ha pagbalik
ku mari magminsan aku dumatung pa katān mānusiya' ha lawm dunya.
36 Halli' tuud kamu iban taptap kamu pangayu' duwaa bang mayan awn kusug niyu
tumatas sin manga kabinsanaan dumatung iban bang mayan wayruun hikasipug
niyu bang kamu tumindug na ha alupan ku, amu in Anak Mānusiya'."
37 Manjari adlaw-adlaw duun hi Īsa nagnasīhat ha Bāy sin Tuhan, sagawa' pagdūm
madtu siya pa Būd Jaytun. Didtu siya humanti' dūm-dūm.
38 Na, mahinaat-mahinaat subu-subu pa madtu in tau katān pa Bāy sin Tuhan
dumungug sin pagnasīhat niya.

22

In Pag'isun sin Pagsaggaw kan Īsa
(Mat. 26:1-5; Mk. 14:1-2; Yh. 11:45-53)

1 Manjari masuuk na in waktu sin Haylaya Paglappas Dayn ha Kamatay amu in
waktu magkaun in bangsa Yahudi sin tinapay way pasulig.
2 In manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama nag'isun bang
biya' diin in kapatay nila kan Īsa ha di' kaingatan sin manga tau, sabab mabuga' sila
maghiluhala' in manga tau.

Tipuhun hi Judas hi Īsa
(Mat. 26:14-16; Mk. 14:10-11)

3 Sakali siyasat sin Saytan Puntukan hi Judas tau dayn ha Kiriyud amu in hambuuk
sin manga hangpu' tagduwa mulid hi Īsa.
4 Hangkan miyadtu siya dimā nag'isun ha manga nakura' kaimaman iban manga
nakura' sin manga nagjajaga ha Bāy sin Tuhan bang biya' diin in katipu niya kan Īsa
ha supaya niya siya hikaungsud pa lawm lima nila.
5 Na, kiyaamuhan tuud sila iban atasan nila tangdanan hi Judas.
6 Timaayun hi Judas sin kabayaan nila. Hangkan simipi na siya bang biya' diin
in katipu niya kan Īsa, bat niya hikaungsud pa lawm lima sin manga tau mabaya'
sumaggaw kaniya. Limawag siya waktu makulang in manga tau (ha supaya wayruun
hiluhala').

Hipasaddiya hi Īsa in Pagjamu Paglappas dayn ha Kamatay
(Mat. 26:17-25; Mk. 14:12-21; Yh. 13:21-30)

7 Manjari naabut na in adlaw sin pakaradjaan pagkaun sin tinapay way pasulig
niya amu in waktu sin pagsumbay' sin anak bili-bili amu in panumtuman sin bangsa
Yahudi sin waktu piyuas sin Tuhan dayn ha kasigpitan in kamaasan nila.
8 Sakali diyaak hi Īsa hi Pitrus kay Yahiya. Laung niya, "Kadtu kamu pagsaddiya
sin kakaun hipagsa'bu taniyu sin Pagjamu Paglappas dayn ha Kamatay."
9 Laung nila, "Hariin mu kabayaan sakapun namu' in pagjamuhan taniyu?"
10 In sambung niya, "Pagdatung niyu pa lawm sin dāira, bākun kamu sin hambuuk
usug nagdarā kibut tagaluun tubig. Urul kamu kaniya pa bāy sūran niya.
11 Ubus ampa niyu iyana in tagdapu sin bāy, laung niyu, 'Nagpaasubu in Tuwan
Guru bang hawnu in bilik pagjamuhan niya iban sin manga mulid niya hipagsa'bu
sin Pagjamu Paglappas dayn ha Kamatay.'
12 Na, hipakita' niya kaniyu in bilik dakula' ha taas sin bāy niya amu in asal panyap
sin katān kagunahan natu'. Duun niyu saddiyaha in pagjamuhan natu'."
13 Na, miyadtu na sila. Pagdatung nila pa dāira, in katān biyayta' hi Īsa naagad.
Na, siyaddiya nila na in kakaun pagjamuhan nila.

In Pagkaun iban Pag'inum amu in Panumtuman kan Īsa
(Mat. 26:26-30; Mk. 14:22-26; 1 Kur. 11:23-25)

14 Na, naabut mayan in waktu sin pagjamu, limingkud na hi Īsa nagjamu iban sin
manga kiyawakilan niya.
15 Laung niya ha manga kiyawakilan niya, "Asal mabaya' tuud aku magsāw
magkaun iban kamu sin Pagjamu Paglappas dayn ha Kamatay ha di' pa aku numanam
kabinsanaan!
16 Sabab baytaan ta kamu amuna ini in kahinapusan sin pagsāw ku magkaun sin
pagjamu ini iban kamu. Subay na maabut in waktu magmakbul na in hātihan sin
pagjamu ini didtu ha pagparintahan sin Tuhan ampa kitaniyu makapagsāw magbalik
magkaun sin pagjamu ini."
17 Pag'ubus ampa kiyawa' hi Īsa in hambuuk sawan, ampa siya nagsarang-sukul
pa Tuhan. Laung niya ha manga kiyawakilan niya, "Kawaa niyu in sawan ini ampa
niyu inuma in luun niya.
18 Sabab, baytaan ta kamu, pagpuas dayn ha waktu ini di' na aku minum magbalik
sin tubig anggul ini ha salugay di' dumatung in waktu, tumindug na tuud in
pamarinta sin Tuhan."
19 Pag'ubus kimawa' na isab siya tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan.
Ubus ampa niya sīpak in tinapay diyuhal pa manga kiyawakilan niya. Laung niya
kanila, "Niyata niyu sin amu yan in ginhawa-baran ku amu in hililla' ku mapatay
sabab-karna' niyu. Kaun kamu sin tinapay yan amu in ganti' panumtuman niyu
kāku'."
20 Damikkiyan, diyuhal niya da isab pa manga kiyawakilan niya in sawan pag'ubus
nila nagkaun. Laung niya, "In luun sin sawan ini tanda' sin paljanjian ba'gu sin
Tuhan kaniyu. In dugu' ku maasag sabab-karna' niyu amu in dumihil katantuhan
sin janji' ini.
21 "Sagawa' ingat kamu! In tau tumipu kāku' yari bihaun miyamagad limilingkud
kātu'niyu ha lamisahan!
22 Asal giyanta' sin Tuhan in aku amu in Anak Mānusiya' manaykud da dayn ha
dunya, sagawa' murka' dakula' in kumugdan ha tau manipu kāku'!"
23 Na, nag'asubu-iyasubuhi na in manga mulid niya bang hisiyu kanila in manipu
kan Īsa.

In Paglugat Pasalan sin Hisiyu in Subay Mataas in Kawasa

24 Sakali naawn in paglugat sin manga mulid hi Īsa pasalan sin hisiyu dayn kanila
in subay karihilan sin kawasa mataas.
25 Laung hi Īsa kanila, “In manga sultan sin bangsa dugaing dī ha dunya amu
in magkawasa ha manga tau ha babaan nila iban in manga tau mataas in kawasa
mabaya' tuud mabantug sin sila in magdirihil sin kagunahan sin manga tau.
26 Sagawa' in kamu subay bukun biya' kanila. Karna' in mataas dayn kaniyu
subay magpatibaba' sin baran niya biya' sin kamanghuran magpababa' dayn ha
kamagulangan. Iban in nakura' subay maghulas-sangsa' biya' sin daraakun.
27 Bang ha bistahan sin manga tau in nakura' subay amu in lumingkud kumaun ha
lamisahan, hāti in daraakun niya amu in magbutang kaniya sin kakaun niya. Sagawa'
bukun aku biya' ha yan. Yari aku maghulas-sangsa' kaniyu biya' sin daraakun.
28 “Na, pagga kamu imuunung kāku' ha unu-unu kasigpitan ku,
29 na, dihilan ta kamu sin kawasa magbaya' ha lawm pamarintahan ku biya' sin
kawasa kiyarihil kāku' sin Tuhan, Ama' ku.
30 Magsāw kitaniyu magkaun bang tumindug na in pamarinta ku. Iban hinangun ta
kamu manga wakil ku, dihilan kalagguan iban kawasa magbaya' ha hangpu' tagduwa
pihak sin bangsa Israil.”

Asal Hibayta' hi Īsa sin Umiyan hi Pitrus sin Bukun Siya Agad kan Īsa (Mat. 26:31-35; Mk. 14:27-31; Yh. 13:36-38)

31 Manjari nagbichara hi Īsa kan Simun Pitrus, laung niya, “Simun, dunguga in
bichara ku! In Saytan Puntukan tiyugutan sin Tuhan sumulay sumasat kaniyu katān.
Biya' yan sapantun magtahap pāy bat maīg in manga apa niya.
32 In ikaw mutas dayn kāku', sagawa' piyangayuan ta kaw duwaa pa Tuhan bang
mayan di' malawa' in pangandul mu kāku'. Na, bang magbalik na in pangandul
mu kāku', subay mu tabangan in manga katawtaymanghuran mu magpahugut sin
pangandul nila kāku'.”
33 In sambung hi Pitrus, “Panghu', lilla' aku umunung kaymu majīl iban mapatay.”
34 Laung hi Īsa kaniya, “Ingat kaw, Pitrus, ha dūm ini ha di' pa maabut tumagauk
in manuk usug sin subu-subu, makatū kaw umiyan, laung mu di' mu aku kaingatan.”

Papagtagamahun hi Īsa in Manga Mulid Niya sin Manga Kagunahan Nila

35 Pag'ubus iyasubu hi Īsa in manga mulid niya, “Ha waktu diyaak ta kamu
magnasīhat madtu pa manga kadāirahan ha wala' ta kamu piyapagdā sin manga
pitaka', luluunan sin kapanyapan niyu, iban manga tawmpa' niyu, awn ka nagkabus
kaniyu?”
“Wala' kami nagkabus unu-unu,” in sambung nila.
36 “Sagawa' bihaun,” laung hi Īsa kanila, “hisiyu-siyu in taga pitaka' atawa luluunan
sin kapanyapan niyu subay niya dāhun na, iban hisiyu-siyu in way pakukus subay
niya hipagdagang in badju' niya bat siya makabī hambuuk pakukus.*
37 Sabab ingat kamu, in kiyabayta' ha lawm Kitab pasal ku maagad na bihaun.
Amu agi sin ha lawm Kitab, ‘Itungun siya biya' sin manga tau nagdusa nakalanggal
sin sara'.’ Na, in yan tantu mabunnal.”
38 Laung sin manga mulid niya, “Kitaa ba, Panghu', yari awn duwa pakukus!”
“Ayaw na! Sarang na yan,” in sambung hi Īsa.

---

* **22:36 22:36** In bichara ini bichara maghulug maana. In hāti niya subay tanam asal in lawm atay sin manga mulid niya sumandal sin kabinsanaan amu in maray' na kumugdan kanila pasal sin pag'agad nila kaniya.

Mangayu' Duwaa hi Īsa Duun ha Būd Jaytun
(Mat. 26:36-46; Mk. 14:32-42)

39 Na, pag'ubus hi Īsa nagbichara gimuwa' na siya dayn ha lawm sin dāira, ampa
siya miyadtu pa Būd Jaytun biya' sin kabiyaksahan niya paghinangun. Miyagad in
manga mulid niya kaniya.
40 Pagdatung nila madtu, laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Pangayu' kamu duwaa
bang mayan kamu di' marā sin sasat sin saytan.”
41 Pag'ubus limawak-lawak hi Īsa dayn ha manga mulid niya ampa siya limuhud
nangayu' duwaa pa Tuhan.
42 Laung niya, “Ya Tuhan, Ama' ku, bang makajari kaymu, ayaw mu na aku
palabaya sin kabinsanaan masuuk na dumatung kāku'! Sagawa' in kabayaan mu,
amu in subay maagad, bukun in kabayaan ku.”
43 Sakali awn malāikat dayn ha surga' nagpanyata' mawn kaniya dimihil kaniya
kusug.
44 Sabab sin landu' tuud in kasusahan niya piyakusug tuud hi Īsa in pagpangayu'
niya duwaa. Hangkan diyunuk tuud siya sin hulas nabiya' dugu' nagtū' pa lupa'.
45 Pag'ubus niya nangayu' duwaa timindug siya ampa siya nagbalik madtu pa
manga mulid niya. Pagkawn niya, in manga mulid niya nakatūg na sabab sin
kasusahan nila.
46 Laung niya kanila, “Mayta' kamu natutūg? Bangun kamu ampa kamu pangayu'
duwaa bat kamu di' marā sin sasat sin saytan.”

In pagsaggaw kan Īsa
(Mat. 26:47-56; Mk. 14:43-50; Yh. 18:3-11)

47 Ha sa'bu nagbibichara pa hi Īsa, dimatung na mawn in manga tau mataud. Hi
Judas, amu in hambuuk dayn ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa, in nagdā ha manga
tau mawn. Simuuk siya madtu kan Īsa sūng niya siyumun.
48 Sagawa' laung hi Īsa kaniya, “Judas, biya' ka ha yan in kaagi mu manipu ha Anak
Mānusiya'? Siyumun mu aku bat mu aku hikaungsud pa lawm lima sin manga tau
managgaw kāku'?”
49 Pagkita' sin manga mulid hi Īsa sin bukun na marayaw in kasūngan, laung nila
kan Īsa, “Na, Panghu', hipanglagut namu' na in pakukus namu' ini?”
50 Na, magtūy liyagut sin hambuuk mulid niya in hambuuk daraakun sin Imam
Dakula'. Nautud in taynga dapit pa tuu sin tau liyagut niya.
51 Sagawa' liyāng hi Īsa in mulid niya, laung niya, “Sarang na yan.” Salta'
kiyumpitan hi Īsa in taynga nautud ampa niya piyauli'.
52 Pag'ubus ampa hi Īsa namung ha manga nakura' kaimaman iban sin manga
nakura' sin manga jaga ha Bāy sin Tuhan iban sin manga nagtatau-maas ha hula',
amu in miyawn nanaggaw kaniya, laung niya, “Mayta' kamu subay magdā manga
pakukus iban kakakal? Mayta', mundu ka aku ini?
53 Duun sa aku ha Bāy sin Tuhan adlaw-adlaw iban duun da isab kamu, sagawa'
mayta' niyu aku wala' siyaggaw? Na, tantu amu ini in waktu kiyaganta' in aku
masaggaw niyu, amu in waktu makusug in kawasa sin Saytan Puntukan.”

Umiyan hi Pitrus sin in Siya Bukun Agad kan Īsa
(Mat. 26:57-58, 69-75; Mk. 14:53-54, 66-72; Yh. 18:12-18, 25-27)

54 Na, siyaggaw nila na hi Īsa ampa nila diyā madtu pa bāy sin Imam Dakula'.
Sakali in hi Pitrus imuurul dayn ha kalayuan.
55 Pagdatung niya pa halaman bāy sin Imam Dakula', limamugay siya ha manga
tau naglilingkud nagpaanag ha kāyu duun ha gitungan sin halaman bāy sabab awn
kāyu duun biyuhi' sin manga tau.

56 Sakali ha sa'bu niya naglilingkud duun kīta' siya sin hambuuk daraakun babai.
Imatud tuud kaniya in babai ampa imiyan, laung niya, “In tau ini panaiban da isab
hi Īsa!”
57 Sagawa' imiyan hi Pitrus, laung niya, “Inda', di' ku kaingatan in tau piyag'iyan
mu yan!”
58 Na, bukun mawgay awn na isab hambuuk tau nākita' kan Pitrus. Amu agi kaniya,
“In ikaw yan agad da isab kanila!”
Sagawa' in sambung hi Pitrus, “Bagay, bukun aku agad kanila!”
59 Sakali nakalabay mayan manga hangka-jām, awn na isab hambuuk tau in
limugus imiyan kan Pitrus. Laung niya, “Tantu tuud in tau ini agad kan Īsa, sabab
tau Jalil da isab siya!”
60 Sagawa' in sambung hi Pitrus, “Bagay, di' ku kaingatan bang unu in piyag-
bibichara mu yan!”
Na, saruun-duun ha sa'bu niya pa nagbibichara, timagauk na in manuk usug.
61 Sakali limingi' hi Panghu' Īsa ampa niya iyatud hi Pitrus. Na, iyampa
kiyatumtuman hi Pitrus in bayta' kaniya hi Panghu' Īsa amu agi, “Ha di' pa tumagauk
in manuk usug dūm ini, makatū kaw umiyan, sin in aku di' mu kaingatan.”
62 Na, gimuwa' na hi Pitrus dayn ha halaman sin bāy ampa siya nagtangis tuud.

In Pagbinasa kan Īsa
(Mat. 26:67-68; Mk. 14:65)

63 Na, piyagliki'-likian iban piyagbinasa hi Īsa kaagi sin manga tau nagjajaga kaniya.
64 Tiyabunan nila in mata hi Īsa ampa nila siyuntuk. Pag'ubus ampa nila iyasubu
hi Īsa, laung nila, “Tukura bang hisiyu in simuntuk kaymu!”
65 Iban mataud pa manga bichara mangī' iban makasipug in piyamung nila kan
Īsa.

Umalup na hi Īsa ha Manga Kunsiyal Yahudi
(Mat. 26:59-66; Mk. 14:55-64; Yh. 18:19-24)

66 Sakali naadlaw mayan nagtipun na in manga nagtatau-maas ha hula' iban sin
manga nakura' kaimaman iban sin manga guru sin sara' agama. In sila ini manga
kunsiyal manghuhukum. Na, narā na hi Īsa mawn imalup kanila.
67 Laung nila kan Īsa, “Baytai kami, bang ikaw na in Almasi.”
In sambung hi Īsa, “Bang ta kamu baytaan, di' da kamu magkahagad kāku'
68 iban bang awn asubuhun ku kaniyu di' da kamu makasambung.
69 Sagawa' tagnaan dayn ha bihaun in aku amu in Anak Mānusiya' lumingkud na
dapit pa tuu sin Tuhan Mahatinggi dihilan kawasa magbaya' ha unu-unu katān.”
70 Laung sin manga kunsiyal Yahudi, “Bang biya' hādtu ikaw in Anak Tuhan?”
In sambung niya kanila, “Na, biya' na sin agi niyu, aku na.”
71 Na, laung nila, “Na, mag'unu pa kitaniyu magkā' saksi' sin diyungug na sin
kitaniyu katān in bichara niya!”

23

Mamayhu' hi Īsa kan Pilatu
(Mat. 27:1-2, 11-14; Mk. 15:1-5; Yh. 18:28-38)

1 Na, timindug in tau katān ha paghuhukuman, ampa nila diyā hi Īsa madtu kan
Gubnul Pilatu.
2 Duun nila biyayta' in manga tuntut nila kan Īsa. Laung nila, “Siya ini in
tau nasaggaw namu' mangdā pa kalawngan ha manga tau pagkahi namu' Yahudi.
Biyaytaan niya in manga tau di' papagbayarun sukay pa parinta sin Sultan sin hula'

Rūm. Iban laung niya ha manga tau siya na in Almasi amu in naraak sin Tuhan magsultan kāmu'."

3 Laung hi Pilatu kan Īsa, "Ikaw na ka in sultan sin manga Yahudi?"

"Na, biya' na sin kiyapamung mu," in sambung hi Īsa.

4 Na, laung hi Pilatu ha manga nakura' kaimaman iban ha manga tau mataud, "Wayruun dusa kiyabaakan ku ha tau ini, amu in mapatut ku butangan hukuman."

5 Sagawa' limugus tuud sila sin awn narusa hi Īsa. Laung nila, "In pagnasīhat niya amu in nakarihil hiluhala' ha tau katān ha katilibut sin Yahudiya. Tiyagnaan niya nagnasīhat didtu ha Jalil. Na, bihaun yan na siya nakaabut pa Awrusalam (Baytal Makdis)."

Mamayhu' hi Īsa kan Hirud

6 Pagdungug hi Pilatu sin bichara nila, nangasubu siya, laung niya, "Tau Jalil ka in tau ini?"

7 Na, pag'ingat hi Pilatu sin in hi Īsa tau dayn ha hula' piyagparintahan hi Hirud, piyarā niya hi Īsa madtu kan Hirud. Karna' ha waktu yaun kiyasa'buhan duun hi Hirud ha Awrusalam (Baytal Makdis).

8 Na, kiyūgan hi Hirud pagkita' niya kan Īsa, sabab malugay na in baya' niya kumita' kan Īsa. Mataud in diyungug niya pasal hi Īsa iban hiyuhuna'-huna' niya makakita' siya kan Īsa huminang mu'jijat.

9 Hangkan mataud in iyasubu hi Hirud kan Īsa, sagawa' wala' tuud simambung hi Īsa.

10 Na, miyawn pa unahan in manga nakura' kaimaman iban manga guru sin sara' agama ampa sila namahit namayta' sin manga nahinang hi Īsa, amu in tuntut nila kaniya.

11 Hāti piyaglami-lamihan hi Hirud iban sin manga sundalu niya hi Īsa iban piyag'udju'-udju' nila siya. Jiyubahan nila hi Īsa sin juba malingkat ampa nila piyabalik madtu kan Pilatu.

12 Na, tagnaan dayn ha adlaw yadtu nakapagbagay na hi Hirud kay Pilatu. In tagna' magkuntara tuud sila.

Kamatay in hukuman hirihil kan Īsa
(Mat. 27:15-26; Mk. 15:6-15; Yh. 18:39–19:16)

13 Sakali piyakawa' hi Pilatu in manga nakura' kaimaman, in manga nakura' iban sin manga tau.

14 Laung niya kanila, "Diyā niyu mari kāku' in tau ini sabab laung niyu mangdā siya ha manga tau sumagga' ha parinta. Na, siyumariya ku na siya ha alupan niyu sagawa' wayruun dusa niya unu-unu kiyabaakan ku. Wala' siya kiyamattanan sin manga tuntut niyu kaniya.

15 Damikkiyan, in hi Hirud, wayruun da isab kiyabaakan niya dusa sin tau ini. Hangkan piyarā niya nagbalik mari kāmu'. Bukun tuud patut patayun in tau ini sabab wayruun tuud unu-unu mangī' nahinang niya.

16 Hangkan palapdusan ku sadja siya ampa ku siya puasun."

17 Ha sakaba' waktu sin Pagjamu Paglappas dayn ha Kamatay, biya' sin pagkabiyaksahan paghinangun sin gubnul, subay siya magpaguwa' hambuuk pilisu.

18 Sakali imulang in manga tau mataud, laung nila, "Papatayan hi Īsa! Papaguwaa kāmu' hi Barabbas!"

19 (In hi Barabbas najīl sabab lamud siya ha manga tau ha lawm dāira Awrusalam (Baytal Makdis) nangatu ha parinta iban nakabunu' siya.)

20 In kabayaan hi Pilatu puasun niya hi Īsa, hangkan bīcharahan niya nagbalik in manga tau.

21 Sagawa' imulang nagbalik in manga tau, laung nila, “Palansangan siya pa usuk!
Palansangan siya pa usuk!”
22 Sakali imiyan na isab nagbalik hi Pilatu kanila, laung niya, “Mayta', unu in
dusa nahinang niya? Wayruun dusa niya kiyabaakan ku, hangkan bukun siya patut
patayun. Palapdusan ku sadja siya ampa ku siya puasun.” Amu yan in hikatū niya
piyamung ha manga tau.
23 Sagawa' masi-masi in pag'ulang matanug sin manga tau sin in hi Īsa subay
hipalansang pa usuk. Na, mahuli dayn duun naagad da in kabayaan sin manga tau.
24 Hangkan biyutangan na hi Pilatu hukuman hi Īsa, amu in hukuman kabayaan
sin manga tau hibutang kaniya.
25 Piyaguwa' niya in tau, amu in najīl pasal lamud siya ha manga tau nanghiluhala'
ha parinta iban nakabunu' siya, sabab siya in kabayaan sin manga tau paguwaun.
Ampa in hi Īsa tiyukbal niya na pa lawm lima sin manga tau bat nila mahinang in
kabayaan nila.

In Paglansang kan Īsa pa Usuk
(Mat. 27:32-44; Mk. 15:21-32; Yh. 19:17-27)

26 Na, diyā hi Īsa sin manga sundalu tudju pa lugal pagpatayan kaniya. Ha sa'bu nila
miyamanaw piyagbāk nila in hambuuk tau dayn ha hula' Kirini pagngānan Simun.
In tau ini lūd dayn ha gimba harap mawn pa dāira. Na, liyugus sin manga sundalu
in tau ini umurul kan Īsa magdā sin usuk paglansangan kan Īsa.
27 Mataud tau in imurul ha ulihan hi Īsa. In kaibanan kanila manga babai amu in
nagtatangis iban nagdurukka kan Īsa.
28 Sakali himarap hi Īsa kanila ampa imiyan, laung niya, “Kamu manga babai dayn
ha Awrusalam (Baytal Makdis), ayaw niyu aku pagtangisi! Sagawa' in pagtangisi niyu
in baran niyu iban sin manga anak niyu.
29 Karna' awn da waktu dumatung ha susūngun kugdanan kasigpitan dakula'
in lawm dunya ini iban makaiyan in manga tau, laung nila, ‘Marayaw sukud sin
manga babai di' makaanak, iban sin manga babai way anak iban manga babai wala'
nakapaduru' bata'-bata'!’
30 Amu yan in waktu magsukna' in manga tau sin baran nila. Laung nila ha manga
būd, ‘Bang mayan kamu malubu harap mari kāmu'!’ Hāti laung nila ha manga būd-
būd, ‘Bang mayan kami tabunan niyu!’
31 Karna' bang nila mahinang in manga kabinsanaan ini ha tau amu in wala'
nakarusa, na amu pa ka isab in manga nakarusa in di' nila binsanaun?”
32 Sakali awn isab duwa tau nakarusa bakas nakalanggal sara' in diyā nila patayun
hidungan kan Īsa.
33 Nakaabut mayan sila pa tungud sin lugal pagngānan Kulakub Ū, duun nila
liyansang pa usuk hi Īsa ampa nila piyatindug in usuk. Damikkiyan, liyansang nila
da isab pa usuk in duwa tau nakalanggal sara' ampa piyatindug in hambuuk usuk
ha dapit pa tuu hi Īsa ampa in hambuuk ha dapit pa lawa niya.
34 Na, piyangayuan hi Īsa kaampunan pa Tuhan in manga tau nanglaug kaniya.
Laung niya, “Ya Ama', Tuhan, ampuna sila, sabab di' nila kaingatan bang unu in
hīhinang nila.”
Na, piyagbahagian nila in tamungun hi Īsa. Piyagkuut-kuutan nila bang unu in
masuku' sin pakaniya-pakaniya.
35 Duun in manga tau nangingita'-ngita' ha sa'bu piyaglami-lamihan iyuudju'-udju'
hi Īsa sin manga nakura' sin manga Yahudi. Laung nila, “Natabang niya in tau
dugaing dayn ha kamulahan. Na, kitaun ta kunu' bang niya matabang in baran niya
bang siya bunnal amu na in Almasi amu in pinī' sin Tuhan mamarinta!”

36 Damikkiyan in manga sundalu, iyudju'-udju' nila da isab. Simuuk sila madtu
kan Īsa ampa nila diyuhalan hi Īsa sin tubig anggul (biya' tuba'). In hinang nila yan
hambuuk pamaba'-maba' nila kan Īsa.
37 Ampa nila īyan hi Īsa, laung nila, “Bang kaw bunnal sultan sin manga Yahudi,
lappasa na in baran mu!”
38 Awn sulat biyutang duun ha babaw sin ū hi Īsa, amu agi, “Amu na ini in Sultan
sin manga Yahudi.”
39 Damikkiyan in hambuuk tau nakalanggal sara' amu in liyalansang da isab ha
usuk, nangjūk kan Īsa, laung niya, “Bukun ka ikaw in Almasi? Na, lappasa na in
baran mu iban kami!”
40 Sakali piyag'amahan siya sin iban niya, amu agi, “Di' ka kaw mabuga' ha Tuhan?
In hukuman biyutang kaniya sibu' da iban sin hukuman biyutang kaymu.
41 Sagawa' in kita patut butangan sin hukuman sabab sin dusa nahinang ta. Sagawa'
in siya wala' nakarusa.”
42 Ubus ampa siya imiyan kan Īsa, laung niya, “Īsa, tumtuma mayan aku bang kaw
mamarinta na!”
43 In sambung hi Īsa kaniya, “Ini in janji' ku kaymu. Ha adlaw da ini, didtu kaw
mag'agad iban aku ha uwian sin manga tau marayaw.”

In Kamatay hi Īsa
(Mat. 27:45-56; Mk. 15:33-41; Yh. 19:28-30)

44 Manjari naabut mayan ugtu suga nanigidlum na in katilibut sin hula' sampay
naabut lisag tū sabab nalawa' in sawa sin suga.
45 Na, in kurtina marakmul didtu ha lawm Bāy sin Tuhan nagisi' nagduwa.
46 Sakali nagsuwara matanug hi Īsa, laung niya, “Ya Ama' Tuhan, hiungsud ku pa
lawm lima mu in nyawa ku!” Pag'ubus niya na mayan nagbichara miyugtu' na in
napas niya.
47 In katān naawn yan kīta' sin hambuuk kapitan sin manga sundalu. Nahaylan
siya sin manga kīta' niya sarta' piyudji niya in Tuhan, laung niya, “Mattan na tuud
sin in tau ini wayruun tuud dusa niya!”
48 Damikkiyan in manga tau nagtipun nangita'-ngita' duun kan Īsa, nākita' da isab
sin manga katān naawn. Minuwi' sila katān iban pagdukduk sin daghal nila tanda'
sin pagkarukkahan nila.
49 Na, in sasuku' sin katān bagay hi Īsa agad na in manga babai amu in imurul
kaniya dayn ha Jalil, duun timitindug nagjajaga dayn ha kalayuan.

In Pagkubul kan Īsa
(Mat. 27:57-61; Mk. 15:42-47; Yh. 19:38-42)

50-51 Sakali awn hambuuk tau pagngānan hi Yusup dayn ha Arimati, amu in
hambuuk kawman ha Yahudiya. Tau marayaw siya iban mabuntul. In siya ini
timatagad sin waktu tumindug in pamarinta sin Tuhan. Minsan siya hambuuk da
isab kunsiyal, wala' siya timaayun sin kiyapag'isunan iban sin hinang sin manga
kunsiyal.
52 Miyadtu siya dimā nagkita' kan Pilatu ampa niya piyangayu' in bangkay hi Īsa.
53 Pag'ubus ampa niya kiyawa' in bangkay dayn ha usuk. Siyaput niya in bangkay
sin kuku puti' marayaw, ampa niya diyā madtu biyutang pa lawm kubul amu in
batu dakula' liyungagan hīnang biya' lupa sungab batu. In kubul ini wala' pa
kiyapangubulan.
54 Na, in adlaw yadtu adlaw Jumaat. Simadlup mayan in suga, na, timagna' na in
adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.

55 Na, in manga babai amu in bakas imurul kan Īsa dayn ha Jalil miyagad kan
Yusup madtu pa pagkubulan. Kīta' nila in pagbutang sin bangkay hi Īsa pa lawm
kubul.
56 Pag'ubus ampa sila minuwi' nag'adjal sin manga laksi' iban hipagpahamut ha
mayat.
Pag'abut adlaw Sabtu' himali sila dayn ha hinang nila, sabab amu yan in daakan
sin sara' agama.

24

Mabuhi' Magbalik hi Īsa
(Mat. 28:1-10; Mk. 16:1-8; Yh. 20:1-10)

1 Manjari pagbulat mahinaat sin adlaw Ahad, subu-subu pa miyadtu na in manga
babai pa kubul nagdā sin manga laksi' iyadjal nila.
2 Pagdatung nila, kīta' nila naīg na in batu tambul sin sūran pa lawm kubul.
Nagulung na naīg dayn ha sūran pa lawm kubul.
3 Na, simūd sila pa lawm kubul, sagawa' wala' na duun in bangkay hi Panghu' Īsa.
4 Duun na sila timindug kiyublaan tuud. Sakali magtūy awn nagpanyata' mawn
kanila duwa usug timindug ha alupan nila. Masilak tuud in tamungun sin duwa tau
ini.
5 Miyuga' tuud in manga babai, hangkan simujud sila pa lupa'. Sagawa' laung sin
duwa tau kanila, “Mayta' kamu maglāg ha tau buhi' dī ha lawm paliyangan?
6 Wala' siya dī sabab nabuhi' na siya nagbalik. Tumtuma niyu in agi niya kaniyu
sin didtu pa siya ha Jalil.
7 Amu agi niya kaniyu, ‘In aku amu in Anak Mānusiya' subay hiungsud pa lawm
lima sin manga tau baldusa iban patayun nila hilansang pa usuk. Sagawa' mabuhi'
aku magbalik ha hikatū sin adlaw.’ ”
8 Na, kiyatumtuman na sin manga babai in bakas bichara hi Īsa kanila.
9 Minuwi' na sila dayn ha kubul ampa sila miyadtu namayta' sin manga pasal ini
pa hangpu' tag'isa mulid hi Īsa iban pa manga tau katān kaibanan.
10 In manga babai ini amuna hinda Mariyam dayn ha hula' Magdala, hi Juwanna,
iban hi Mariyam amu in ina' hi Ya'kub. Sila ini iban sin manga kaibanan babai in
namayta' sin manga pasal yan ha manga kiyawakilan hi Īsa.
11 Sagawa' in pangannal sin manga kiyawakilan, nagbichara sadja way bidda' in
manga babai. Hangkan wala' sila nagkahagad.
12 Sagawa' dimagan hi Pitrus madtu pa kubul kimita'. Pagdatung niya, dimumul
siya pa lawm kubul, sagawa' wayruun dugaing kīta' niya luwal da in saput. Na,
minuwi' na siya ha lawm inu-inu bang mayta' nabiya' hādtu.

In Pagpanaw pa Immaws
(Mk. 16:12-13)

13 Sakali ha adlaw yadtu da isab awn duwa usug agad kan Īsa in miyamanaw harap
pa lūngan Immaws, manga hangpu' tag'isa batu in layu' dayn ha Awrusalam (Baytal
Makdis).
14 Nagbibichara sila pasal sin manga katān naawn kan Īsa.
15 Ha sa'bu nila nagbibichara, magtūy hi Īsa miyawn miyunyug kanila.
16 Kīta' nila siya, sagawa' wala' nila siya kiyakilāhan.
17 Laung hi Īsa kanila, “Unu in piyagbibicharahan niyu ha sa'bu niyu nagpa-
panaw?”
Himundung sila sarta' nasusa in dagbus nila.
18 Sakali simambung in hangka-tau pagngānan Kilupas. Laung niya, “Uy, maray'
ikaw da yan in tau himanti' ha Awrusalam (Baytal Makdis) in wala' nakaingat sin

pasal sin manga pakaradjaan naawn duun ha Awrusalam (Baytal Makdis) ha pila
adlaw limabay yan."
19 "Manga pakaradjaan pasal unu?" laung hi Īsa.
"Manga pakaradjaan naawn kan Īsa, amu in tau dayn ha Nasarit," in sambung nila.
"In tau yadtu hambuuk nabi. Ītung siya sin Tuhan iban sin tau katān sin makawasa
siya ha katān bīchara iban hīnang niya.
20 Sagawa' iyungsud siya sin manga nakura' kaimaman iban sin manga nakura'
natu' pa lawm lima sin parinta sin hula' Rūm, ha supaya siya kabutangan sin
hukuman patayun. Pag'ubus ampa nila siya piyalansang pa usuk.
21 Siya in bakas hiyuhuwat-huwat namu' makapuas makarihil kalappasan ha
bangsa Israil. Iban bukun sadja yan. Adlaw ini amuna in hikatū sin adlaw dayn
ha kamatay kaniya.
22 Iban awn suysuy kāmu' sin manga kaibanan babai panāiban namu' amu in
nakainu-inu kāmu'. Miyadtu sila pa kubul hi Īsa sin subu-subu pa,
23 sagawa' laung nila wala' na didtu in bangkay hi Īsa. Minuwi' sila ampa nanuysuy
sin awn manga malāikat nagpanyata' kanila, iban namayta' kanila sin buhi' hi Īsa.
24 In kaibanan manga panāiban namu' miyadtu pa kubul nyimata'. Na, pagkita'
nila bunnal tuud in suysuy sin manga babai, sagawa' wala' nila da isab kīta' hi Īsa."
25 Sakali laung hi Īsa kanila, "Dupang tuud kamu ini! Kahunitan tuud kamu
magparachaya sin manga katān kiyabayta' sin manga kanabihan!
26 Bukun ka kiyabayta' sin manga kanabihan sin subay lumabay in Almasi sin katān
kabinsanaan yan ampa makapalawm lima niya in salaggu'-laggu' kawasa magbaya'
ha unu-unu katān?"
27 Pag'ubus ampa piyapagsunud-sunud iban piyahāti hi Īsa kanila in kiyasulat ha
manga lawm Kitab pasal niya. Tiyagnaan niya dayn ha manga Kitab kiyasulat hi
Musa iban sin manga kiyasulat sin manga katān kanabihan.
28 Pagga sin masuuk na sila pa lūngan kadtuun sin duwangka-tau, in hi Īsa biya'
lupa lumanjal harap pa dugaing.
29 Sagawa' hiyawiran siya sin duwangka-tau, laung nila, "Dī na kaw kāmu' sabab
masuuk na marūm." Hangkan miyagad na siya ha duwangka-tau.
30 Manjari limingkud na siya simāw nagkaun kanila. Kimawa' siya tinapay ampa
siya nangayu' duwaa. Pag'ubus ampa niya sīpak in tinapay diyuhal pa duwangka-tau.
31 Na, saruun-duun biya' sin sapantun iyampa nabulat in mata nila kiyakilāhan
nila na hi Īsa. Sagawa' magtūy nalawa' hi Īsa.
32 Sakali laung sin hangka-tau pa hangka-tau, "Hangkan da kimusug in kuba-kuba
sin atay ta sin sa'bu ta nagbibichara iban siya ha dān, iban sin piyahāti niya kita sin
kiyasulat ha manga lawm Kitab pasal niya."
33 Na, magtūy sila timindug ampa sila nagbalik pa Awrusalam (Baytal Makdis).
Duun nila kiyabaakan in hangpu' tag'isa mulid hi Īsa nagtitipun nagbichara iban sin
manga kaibanan.
34 Laung nila, "Mattan tuud sin nabuhi' nagbalik in Panghu'! Nagpanyata' siya kan
Simun!"
35 Na, nanuysuy na in duwangka-tau kanila pasal sin naawn ha dān ha sa'bu nila
nagpapanaw iban sin kiyakilāhan nila in Panghu' nagsipak mayan siya sin tinapay.

Magpanyata' hi Īsa pa Manga Mulid niya
(Mat. 28:16-20; Mk. 16:14-18; Yh. 20:19-23; Kiy. 1:6-8)

36 Sakali ha sa'bu nanunuysuy in duwangka-tau kanila, saruun-duun yaun na
timitindug ha daig nila in Panghu' iban amu agi kanila, "Bang mayan awn
kasannyangan sin lawm atay niyu."

37 Na, miyuga' tuud sila sabab in pangannal nila aluwa in kīta' nila.
38 Sagawa' laung niya kanila, “Mayta' kamu miyuga'? Mayta' na mayan maghawal-
hawal in lawm pikilan niyu?
39 Kitaa niyu in pali' ha lima iban siki ku, ampa niyu kaingatan sin baran ku tuud
in kīkita' niyu. Sānawa niyu in baran ku bat niyu matantu sin bukun aluwa in kīkita'
niyu, sabab in aluwa wayruun unud iban bukug, ampa in aku ini kīkita' niyu awn
unud iban bukug.”
40 Amu yan in piyamung niya sarta' piyakita' niya kanila in pali' ha lima iban siki
niya.
41 Sagawa' in manga mulid niya agun di' pa makaparachaya. Landu' tuud sila
kiyūgan iban ha lawm inu-inu. Hangkan iyasubu sila hi Īsa, laung niya, “Awn ka
makaun dī kaniyu?”
42 Na, dīhilan nila siya hangsulag ista' diyangdang.
43 Na, kiyawa' hi Īsa in ista' ampa niya kiyaun duun ha alupan nila.
44 Pag'ubus laung niya kanila, “Amu na ini in manga pakaradjaan biyayta' ku
kaniyu sin dī pa aku nag'aagad iban kamu. In katān kiyabayta' pasal ku ha
lawm Kitab Tawrat, amu in kiyasulat hi Musa, iban sin manga kiyasulat sin manga
kanabihan iban sin ha Kitab Jabur, subay maagad katān.”
45 Pag'ubus ampa niya dīhilan kasawahan in pikilan sin manga mulid niya ha
supaya nila kahātihan marayaw in bayta' ha lawm manga Kitab.
46 Laung niya kanila, “Amu ini in kiyabayta' ha lawm Kitab: in Almasi subay
lumabay kabinsanaan iban mapatay, sagawa' ha hikatū sin adlaw dayn ha kamatay
kaniya, mabuhi' siya magbalik.
47 Iban subay hipamahalayak pa mānusiya' katān in pasal sin pagtawbat sin manga
dusa, karna' naawn na in kaampunan dayn ha sabab sin nahinang sin Almasi. Iban
in pagpamahalayak ini subay tagnaan dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis).
48 Kamu yan in nakakita' iban nakasaksi' sin katān pakaradjaan naawn pasal ku.
49 Na, pakariun ku kaniyu in Rū sin Tuhan, amu in kiyajanji' sin Tuhan Ama' ku.
Sagawa' subay kamu tumagad dī ha dāira Awrusalam (Baytal Makdis) sampay maabut
in waktu hūpun na kamu sin barakat dayn ha Tuhan.”

Maangkat pa Taas Langit hi Īsa
(Mk. 16:19-20; Kiy. 1:9-11)

50 Pag'ubus ampa niya sila diyā miyanaw pa guwa' sin dāira sampay sila nakaabut
pa Bitani. Duun mayan sila, sīntak hi Īsa in lima niya, ampa niya sila piyangayuan
barakat.
51 Ha sa'bu sila piyapangayuan niya barakat, miyutas na siya dayn kanila. Naangkat
na siya pa taas langit.
52 Na, simujud na sila simumba kan Īsa ampa sila minuwi' pa Awrusalam (Baytal
Makdis) iban sin atay nila hipu' sin kakuyagan.
53 Lāgi', taptap na sila duun ha Bāy sin Tuhan magpudji ha Tuhan.

YAHIYA
YAHIYA

Pahāti

In nagsulat sin būk ini iban sin manga sulat *1, 2, 3 Yahiya* iban būk pagngānan *Pagpanyata'*, amuna hi Yahiya, amu in mulid kalasahan hi Īsa. (Kitaa ha bāb 21, ayat 20, 24) Ha tagna' in siya mangangawa' ista' sagawa' pag'tawag hi Īsa kaniya, binīn niya in hinang niya sarta' miyagad na siya kan Īsa. In hi Yahiya, anak hi Sibidi, iban taymanghud hi Ya'kub, amu in piyatay hi Sultan Hirud Antipas (Kitaa ha būk *Kiyawakilan* 12:12)

In Bayta' Marayaw siyulat hi Yahiya mamayta' sin hi Īsa amuna in piyagbahasa Parman sin Tuhan, karna' in manga himumūngan iban hindu' hi Īsa amu in magpanyata' ha manga mānusiya' sin in Tuhan duun kakitaan kan Īsa. In maksud sin būk ini mamayta' sin kasabunnalan ha supaya in manga tau amu in makabacha ha ini, magparachaya sin hi Īsa amuna in kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga mānusiya'. Lāgi' hisiyu-siyu in magparachaya iban mangandul kaniya awn tantu kabuhi' nila.

Hi Īsa Almasi in Piyagbahasa Parman Iban Ilaw

1 Asal ha tagnaan, yaun na in Parman, iban in Parman asal naghahambuuk iban
Tuhan, karna' in Parman amu na in Tuhan.
2 Iban asal dayn ha panagnaan pa, naghahambuuk na in Parman iban Tuhan.
3 In unu-unu katān naawn, piyaawn sin Parman dayn ha kabayaan sin Tuhan.
Wayruun hangsulag unu-unu in naawn bang bukun guwa' dayn ha Parman.
4 Damikkiyan in Parman amuna in puunan sin kabuhi' sabunnal, iban in puunan
sin kabuhi' sabunnal amuna in ilaw dumihil sawa pa pikilan sin mānusiya'.
5 In ilaw ini sumi'nag na ha lawm sin katigidluman ha lawm dunya, iban in
katigidluman di' makapūng sin ilaw ini.
6 Manjari awn hambuuk tau kiyawakilan sin Tuhan. In ngān niya hi Yahiya.
7 Diyaak siya sin Tuhan mamayta' pa manga tau pasal sin ilaw ini, ha supaya in
mānusiya' katān makarungug iban magparachaya sin bayta' pasal sin ilaw.
8 Bukun hi Yahiya in piyagbahasa ilaw. Karna' in siya naraak sadja mamayta' pasal
sin ilaw.
9 Na, in Parman amuna tuud in bunnal ilaw, amu in limahil mari pa dunya dumihil
kasawahan pa pikilan sin mānusiya' katān.
10 Sagawa' sin dī siya ha dunya wala' siya kīla sin manga mānusiya', minsan da
siya in nagpapanjari sin unu-unu katān dayn ha kabayaan sin Tuhan.
11 Miyari siya pa hula' napī' niya hulaan, sagawa' minsan in manga pagkahi niya
hangka-bangsa, wala' da timayma' kaniya.
12 Sagawa' hisiyu-siyu in timayma' ha amu in piyagbahasa Parman iban nag-
parachaya isab kaniya, dīhilan niya sila kapatutan mahinang manga anak sin Tuhan.
13 Ampa in kahinang kanila anak sin Tuhan bukun biya' kaagi sin pag'anak sin tau
dī ha dunya, amu in guwa' dayn ha kabayaan atawa ganta' sin mānusiya'. Sagawa'
mahinang sila manga anak sin Tuhan dayn ha kabayaan sin Tuhan.
14 Manjari in piyagbahasa Parman nagbaran mānusiya', limahil mari pa dunya
iban himangka-hula' kātu'niyu. Jukup in kasi-lasa niya iban siya in magpakita' sin

katān kasabunnalan. Kīta' namu' in sahaya iban kawasa niya amu in sahaya iban kawasa matūp tuud ha hambuuk-buuk Anak Tuhan.*
15 Hi Yahiya in namayta' pasal sin amu in piyagbahasa Parman. Namichara siya matanug, laung niya, "Siya na ini in bakas piyag'iyan ku kaniyu. Laung ku, 'Siya in sumunud kāku', sagawa' labi in kawasa niya dayn kāku', sabab in siya asal awn na ha wala' pa aku natau.' " (Amu yan in bayta' hi Yahiya.)
16 Pagga jukup in kasi-lasa niya, in kitaniyu katān awn kahampitan. Magdurugang in tulung-tabang niya kātu'niyu amu in i'hilas tuud sin atay niya.
17 Hi Musa in nagpasampay pa manga mānusiya' sin sara' piyanaug sin Tuhan, sagawa' hi Īsa Almasi†, amu in piyagbahasa Parman in nagpasampay pa manga mānusiya' sin kasi-lasa iban sin kasabunnalan sin Tuhan.
18 Wayruun mānusiya' in nakakita' ha Tuhan, luwal da amu in hambuuk-buuk Anak niya, karna' in siya asal amuna tuud in Tuhan. Siya in nagpaingat ha manga mānusiya' pasal sin Tuhan Ama' niya, sabab in sila asal hambuuk da.

In Bayta' hi Yahiya Magliligu'
(Mat. 3:1-12; Mk. 1:1-8; Lk. 3:1-18)

19 Manjari biya' ha ini in bayta' hi Yahiya pasal sin Almasi. Awn hambuuk waktu diyaak sin manga Yahudi, amu in nagkakaput sara' agama ha Awrusalam (Baytal Makdis), in manga imam iban sin manga tau mananabang ha manga imam, madtu kan Yahiya mangasubu bang hisiyu tuud siya.
20 Wala' naglibun hi Yahiya kanila. Biyaytaan niya sila sin kasabunnalan, laung niya, "Bukun aku in Almasi."
21 Laung nila, "Bang kaw bukun in Almasi, hisiyu kaw tuud? Ikaw baha' hi Ilyas?"‡
"Bukun," in sambung hi Yahiya.
"Ikaw ka in nabi amu in tiyatagaran sin bangsa natu' Israil?"
"Bukun," in sambung hi Yahiya.
22 Laung sin manga imam, "Na, baytai kami bang hisiyu kaw, sabab subay tuud awn hikabayta' namu' pa manga tau nagdaak kāmu' miyari. Baytai kami sin pasal mu bang hisiyu kaw tuud."
23 Siyambungan sila hi Yahiya sin manga lapal-kabtangan amu in sibu' tuud iban sin bayta' kiyasulat hi Nabi Isayas ha lawm Kitab. Laung niya,
"Aku in tau manawag-tawag ha hula' paslangan mahunit paghulaan.
Laung ku ha manga tau, 'Pabuntula niyu in dān labayan sin Panghu'§!' "
24 Na, in manga imam naraak sin manga Parisi, amu in hambuuk tumpuk sin magkakaput sin sara' agama Yahudi, nangasubu na isab kan Yahiya.
25 Laung nila, "Bang kaw bukun in Almasi atawa hi Ilyas atawa in nabi amu in piyagtatagaran sin bangsa natu' Yahudi, mayta' kaw mangligu' ha manga tau?"
26 In sambung hi Yahiya, "In aku miyari nangligu' ha manga tau sin tubig. Sagawa' awn hambuuk tau in labi dayn kāku'. Yan siya limalamugay kaniyu, sa' di' niyu siya kaingatan.
27 Miyari siya pa dunya simunud kāku', sagawa' minsan humubad sin hukut tawmpa' niya, di' aku tūpun sabab landu' tuud mataas in kawasa niya dayn kāku'."

---

* **1:14 1:14** In gulal ini asal gulal hi Īsa ha waktu way pa siya limahil mari pa dunya, way pa nagbaran mānusiya'. (Kitaa ha būk *Yahiya* 17:5) † **1:17 1:17** In hāti sin Almasi amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' dī ha dunya. ‡ **1:21 1:21** In hi Ilyas hambuuk nabi sin waktu nakauna yadtu pag'aadatan tuud sin manga Yahudi sabab in siya way miyatay. Iyangkat siya sin Tuhan narā pa lawm sulga'. Iban ha paghindu' sin manga Yahudi in hi Ilyas ini magbalik mari pa dunya mamayta' ha manga tau pasal sin masuuk na in adlaw mahuli. § **1:23 1:23** Hāti niya subay pabuntulun na sin manga tau in kawl-piil nila iban palanuun nila na in lawm atay nila, sabab masuuk na dumatung in Panghu'.

28 Na, amu na yan in kimugdan kan Yahiya ha waktu siya duun nagliligu' ha manga
tau ha hula' Bitani ha dapit pa subangan sin Suba' Jurdan.

Hi Īsa Almasi in Piyagbahasa Anak Bili-bili Pagkulbanan pa Tuhan

29 Na, pag'adlaw hambuuk kīta' hi Yahiya hi Īsa miyamanaw sūng mawn kaniya.
Laung hi Yahiya, "Yan na in giyanti' anak bili-bili pagkulbanan pa Tuhan, karna' siya
in piyalahil sin Tuhan mamuas ha manga mānusiya' dayn ha manga dusa nila!
30 Siya na ini in piyag'iyan ku kaniyu. Bakas ta kamu biyaytaan, laung ku, 'Awn
tau sumunud kāku', sagawa' labi tuud mataas in kawasa niya dayn kāku', sabab in
siya asal naawn ha wala' pa aku natau.'
31 In bunnal niya, wala' ku kiyaingatan bang hisiyu in tau naraak sin Tuhan
sumunud kāku', sagawa' miyari aku nangligu' ha manga tau iban tubig ha supaya
siya mapanyata' pa manga tau bangsa Israil."
32-33 Manjari nanuysuy na hi Yahiya ha manga mulid niya pasal sin Almasi. Laung
niya, "Ha wala' ku pa kiyaingatan bang hisiyu in naraak sin Tuhan sumunud kāku',
awn kiyabayta' kāku' sin Tuhan, amu in nagdaak kāku' mangligu' ha manga tau sin
tubig. Laung niya kāku', 'Bang mu kakitaan in Rū sin Tuhan, tumulun magpanyata'
mawn pa hambuuk tau iban tumutug duun kaniya, in hāti niya, siya na yan in tau
sumangun sin Rū Mahasuchi sin Tuhan pa manga mānusiya'.' Na, nabunnal tuud
in bayta' sin Tuhan, sabab kīta' ku tuud timulun dayn ha surga' in Rū sin Tuhan,
nagpasalupa biya' māpati, ampa timapu' mawn kan Īsa."
34 Na, laung hi Yahiya, "In yan kīta' ku tuud iban bihaun baytaan ta na kamu tuud
sin kasabunnalan, sin in hi Īsa amuna tuud in Anak Tuhan."

In Manga Miyuna Nahinang Mulid hi Īsa

35 Manjari, pag'adlaw hambuuk duun na isab hi Yahiya timitindug iban sin duwa
mulid niya ha higad sin Suba' Jurdan.
36 Sakali kīta' hi Yahiya hi Īsa limabay sarta' laung niya, "Yan na in giyanti' bili-bili
pagkulbanan pa Tuhan!"
37 Pagdungug sin duwa mulid hi Yahiya sin bichara niya, magtūy sila imurul kan
Īsa.
38 Sagawa' pagharap hi Īsa pa ulihan, kīta' niya in duwangka-tau miyumurul
kaniya, laung niya kanila, "Mayta' kamu imurul kāku'?"
In sambung nila, "Rabbi, hariin in kiyaruunan mu?" (In hāti sin Rabbi, Tuwan
Guru).
39 Laung hi Īsa kanila, "Agad kamu mari kāku' bat niyu kakitaan."
Manjari miyagad na sila iban kīta' nila na in kiyaruunan niya. Iyabutan na sila
dūm didtu sabab in kaagad nila kan Īsa awn na kulang-labi lisag upat sin mahapun.
40 In ngān sin hambuuk amu in miyurul miyagad kan Īsa, hi Andariyas,
taymanghud hi Simun Pitrus.
41 Manjari magtūy hi Andariyas miyadtu naglawag ha taymanghud niya hi Simun.
Kiyabaakan niya mān, laung hi Andariyas, "Kiyabaakan namu' na in Almasi."
42 Sakali diyā niya madtu hi Simun kan Īsa.
Iyatud siya hi Īsa ampa namung, amu agi, "Ikaw hi Simun, anak hi Yahiya, sagawa'
danglayan ta kaw Kipas." (In ngān Kipas sali' da iban Pitrus. In hāti niya batu.)

Paagarun hi Īsa kaniya hi Pilip kay Natanyal

43 Manjari, pag'adlaw hambuuk napikil hi Īsa limanjal pa hula' Jalil. Sakali nagbaak
sila kay Pilip. Laung hi Īsa kaniya. "Kari kaw agad kāku'!"
44 In hi Pilip ini tau Bitsayda, amu in hula' hi Andariyas kay Pitrus.

45 Na, magtūy hi Pilip naglawag kan Natanyal. Kiyabaakan niya mayan, laung niya
kan Natanyal, “Kiyabaakan namu' na in piyagbayta' hi Musa kiyasulat ha lawm Kitab
Tawrat iban sin piyagbayta' sin manga kanabihan, amu in kiyasulat nila ha manga
Kitab. In piyagbayta' nila amuna hi Īsa, anak hi Yusup dayn ha Nasarit.”
46 Sakali laung hi Natanyal, “Uy! Mayta', awn tau marayaw dayn ha Nasarit?”
In sambung hi Pilip, “Kari kaw agad bat mu kakitaan.”
47 Manjari, pagkita' hi Īsa kan Natanyal sūng mawn kaniya, namung hi Īsa, laung
niya, “Yari na in tau, amu in tantu tuud bangsa Israil. Bukun siya panipu!”
48 Laung hi Natanyal kaniya, “Biya' diin in kaingat mu kāku'?”
In sambung hi Īsa, “Sin way pa kaw natawag hi Pilip, kīta' ta kaw simisilung ha
sawm kahuy tina.”
49 Magtūy simambung hi Natanyal kan Īsa, laung niya, “Tuwan Guru, ikaw na tuud
in Anak Tuhan, iban ikaw in Sultan sin bangsa namu' Israil!”
50 Laung hi Īsa kaniya, “Nagparachaya na kaw magtūy kāku' sawkat ta na kaw
biyaytaan sin kīta' ta kaw similung ha sawm kahuy tina? Ingat kaw ha susūngun
awn manga hinang ku kakitaan mu labi makainu-inu dayn ha yan!”
51 Iban laung hi Īsa kanila, “Tantu tuud baytaan ta kamu sin tuman, kakitaan niyu
maukab in lawang langit iban magnaug-gaban in manga malāikat sin Tuhan mari
kāku', amu in Anak Mānusiya'.”

2

In Pagtiyaun ha Kana

1 Limabay mayan duway adlaw dayn ha kapagbichara hi Īsa kay Natanyal, awn
nagtiyaun ha dāira sin Kana ha hula' Jalil. Didtu in ina' hi Īsa nangluruk.
2 Nataabbit da isab hinda Īsa iban sin manga mulid niya pa pagtiyaunan.
3 Manjari didtu mayan sila ha pagtiyaunan, in tubig anggul naubus na sin manga
luruk. Na, laung sin ina' hi Īsa kaniya, “Kiyaubusan na sila tubig anggul.”
4 Sagawa' in sambung hi Īsa ha ina' niya, laung niya, “Ina', ayaw na kaw magsusa
sin pasal yan. Aku na in makaingat ha yan. Way pa miyabut in waktu sin pagpaguwa'
ku sin kusug ku.”
5 Sagawa' minsan biya' hādtu in sambung hi Īsa, biyaytaan sin ina' niya in manga
daraakun ha bāy pagtiyaunan, laung niya, “Hinanga niyu in unu-unu daakan kaniyu
hi Īsa.”
6 Manjari awn duun unum puga pagluluunan tubig hipag'ayl sin manga Yahudi. In
luun sin hambuuk puga awn manga kawhaan taglima bingki' tubig.
7 Sakali laung hi Īsa ha manga daraakun duun, “Hipua niyu sin tubig in unum puga
yan.” Saruun-duun liyuunan nila in puga hīpu' tuud.
8 Ubus laung hi Īsa kanila, “Na, sawk na kamu ampa niyu dāha madtu pa tau
nagkakaput sin paghinang.”
Pagdā nila madtu,
9 kīnaman na sin tau nagkakaput sin paghinang in tubig amu in nahinang na tubig
anggul. Wala' niya kiyaingatan bang dayn hāin kiyawa' in tubig anggul, sagawa' in
manga daraakun nagsāwk sin tubig, nakaingat. Hangkan tiyawag sin tau nagkakaput
sin paghinang in pangantin usug,
10 laung niya, “In kamatauran ha paghinangan in hipainum nila tagna' in tubig
anggul marayaw tuud. Na, bang mataud na in nainum sin manga luruk, hipainum
nila in tubig anggul bukun marayaw tuud. Sagawa' in ikaw dugaing. Sampay pa
bihaun masi tubig anggul marayaw tuud in hipagpainum mu, sa' labi awla in dayaw
sin ini.”

11 Na, duun ha kawman Kana ha Jalil timagna' hi Īsa nagpaawn mu'jijat, amu in
hinang makainu-inu. Duun niya tagna' napakita' in kusug sin kawasa niya, lāgi'
nagparachaya tuud kaniya in manga mulid niya.
12 Pag'ubus yadtu limūd na hi Īsa pa dāira Kapirnaum nag'agad iban sin ina' niya,
manga taymanghud niya iban sin manga mulid niya. Himanti' sila duun manga pilay
adlaw.

Madtu hi Īsa pa Bāy sin Tuhan
(Mat. 21:12-13; Mk. 11:15-17; Lk. 19:45-46)

13 Sakali maray' mayan in paghinang sin manga Yahudi sin Haylaya Paglappas dayn
ha Kamatay, timukad hi Īsa iban sin manga mulid niya madtu pa Awrusalam (Baytal
Makdis).
14 Pagdatung nila pa Awrusalam (Baytal Makdis), simūd hi Īsa pa lawm halaman
sin Bāy sin Tuhan.* Pagsūd niya, kīta' niya in manga tau nagdaragang sapi' iban
manga bili-bili iban manga assang. Kīta' niya da isab in manga tau mananambi' sīn
dayn ha bangsa dugaing pa sīn sin bangsa Yahudi, naglilingkud ha manga lamisahan
nila.
15 Na, diyugalan hi Īsa pagkita' niya ha manga yan. Hangkan kimā' siya lubid
hīnang lulubak ampa niya diyūy in katān hayup, in manga bili-bili iban manga sapi'
pa guwa' sin halaman sin Bāy sin Tuhan. Biyalintuwad niya in lamisahan sin manga
tau mananambi' sīn sin sīn dayn ha hula' dugaing, iban piyulak-palik niya in manga
pisita nila.
16 Ubus ampa niya īyan in manga tau magdaragang assang, laung niya, “Dāha niyu
pa guwa' in manga dagangan niyu yan. Ayaw niyu hinanga tabu' in bāy ini amu in
Bāy sin Tuhan, Ama' ku!”
17 Na, magtūy kiyatumtuman sin manga mulid niya in kiyasulat ha lawm Kitab,
amu agi, “Ya Tuhan landu' tuud in tuyu' ku magparuli sin bāy mu minsan amuna in
makamula kāku'.”
18 Manjari magtūy miyawn nangasubu kan Īsa in manga nakura' sin manga Yahudi.
Laung nila kan Īsa, “Unu ta' in kapatutan mu yan magpaguwa' kanila? Bang bunnal
dayn ha Tuhan in kapatutan mu, pakitaa kami hambuuk mu'jijat, amu in tanda' sin
awn kapatutan mu.”
19 In sambung hi Īsa kanila, “Lubuha niyu in Bāy sin Tuhan ini, hāti ha lawm sin
tūy adlaw tibuukun ku magbalik patindugun.”
20 Laung sin manga nakura' Yahudi, “Uy, mapatindug mu magbalik in Bāy sin Tuhan
ini ha lawm tūy adlaw? Minsan in lugay naghinang ha yan awn ka'patan tag'unum
tahun!”
21 Na, wala' nila kiyahātihan in maana sin bichara hi Īsa sabab in Bāy sin Tuhan
piyag'iyan hi Īsa amuna in anggawta'-baran niya.
22 Hangkan naabut mayan in waktu nabuhi' nagbalik hi Īsa dayn ha kamatay,
kiyatumtuman sin manga mulid niya in bichara hi Īsa pasal sin bāy. Kiyahātihan nila
na in maana sin bichara niya. Na, nagparachaya na tuud sila sin manga kiyasulat ha
lawm Kitab iban sin manga bichara hi Īsa.

Asal Kaingatan hi Īsa in Pikilan iban Lawm Atay sin Mānusiya'

23 Manjari sin sa'bu hi Īsa duun ha Awrusalam (Baytal Makdis) himadil sin Haylaya
Paglappas dayn ha Kamatay, mataud tau in nagparachaya kaniya sabab kīta' nila in
manga mu'jijat nahinang niya.

---

* **2:14 2:14** In Bāy sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis) amuna in hambuuk-buuk Bāy dakula' tuud way limingkat, pagtataatan iban pagkukulbanan pa Tuhan sin manga Yahudi. Tahun-tahun magtukad in manga tau Yahudi mawn dumā sin hayup hipagkulban pa Tuhan.

24 Sagawa' wala' piyangandul hi Īsa in baran niya kanila sabab asal niya
kiyaiingatan bang unu in ha pikilan iban lawm atay sin mānusiya' katān.
25 Minsan siya di' na baytaan sin manga addat-mangaddat sin manga mānusiya'
sabab asal niya kaingatan in ha lawm atay sin manga mānusiya'.

3

Hi Īsa iban hi Nikudimus

1 Manjari awn hambuuk nakura' sin manga Yahudi agad ha hambuuk tumpuk sin
agama nila, amu in pagtawagun Parisi. In ngān niya hi Nikudimus.
2 Sakali hambuuk dūm miyadtu hi Nikudimus kan Īsa dimā nagbichara. Laung
niya, "Tuwan, kaingatan namu' in ikaw hambuuk guru piyakari sin Tuhan himindu'
kāmu', karna' di' kaw makapaawn sin manga mu'jijat bang kaw wala' dīhilan barakat
sin Tuhan."
3 Sagawa' in sambung hi Īsa kaniya, amu agi, "Baytaan ta kaw sin kasabunnalan,
bang in tau di' hipag'anak magbalik, way lamud niya ha pamarinta sin Tuhan."
4 Laung hi Nikudimus, "Biya' diin kaagi in tau maas hipag'anak magbalik? Tantu
di' na siya makasūd magbalik pa lawm tiyan sin ina' niya iban hipag'anak magbalik!"
5 In sambung hi Īsa kaniya, laung niya, "Baytaan ta kaw sin kasabunnalan, bang
in tau di' hipag'anak dayn ha tubig iban da isab dayn ha Rū sin Tuhan, way lamud
niya ha pamarinta sin Tuhan.
6 In tau hipag'anak sin mānusiya', mānusiya' da isab. Sagawa' bang in tau
hipag'anak magbalik sin Rū sin Tuhan, in siya nahinang na anak sin Tuhan.
7 Na, ayaw kaw mainu-inu sin bichara ku sin subay kaw hipag'anak magbalik.
8 In Rū sin Tuhan biya' da sapantun sin hangin, makapagbaya' bang pakain in
tudjuhan niya. Kananaman ta in hangin sagawa' di' ta kaingatan bang guwa' dayn
diin atawa tudju pakain. Na, biya' da isab ha yan in hantang sin Rū sin Tuhan bang
hipag'anak magbalik in mānusiya' dayn ha kusug sin Rū."
9 Laung hi Nikudimus, "Ay kaw, biya' diin in kaagi sin biya' ha yan?"
10 In sambung hi Īsa kaniya, "Mayta' mu di' kahātihan in panghindu' ku ini?
Malayngkan, hambuuk kaw guru lalagguun sin bangsa Israil.
11 Baytaan ta kaw sin kasabunnalan. Nagnasīhat kami sin kiyaingatan namu' iban
simaksi' kami sin kiyakitaan namu'. Sagawa' di' kamu magparachaya sin bayta'
namu'.
12 Bang kamu di' magparachaya sin hindu' ku ha pasal sin kahālan sin dunya, na
tantu di' da kamu isab magparachaya kāku' bang ta kamu hinduan sin kahālan sin
surga'.
13 Wayruun mānusiya' in nakakadtu pa surga' luwal da in aku, amu in Anak
Mānusiya'. In aku miyari dayn ha surga' sabab amu yan in asal hulaan ku."
14 Laung pa isab hi Īsa, "Sin masa nakauna yadtu, ha waktu hi Musa iban sin manga
bangsa Israil didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan, giyantung hi Musa pa
usuk in hās hīnang dayn ha tumbaga ha supaya bang aturun sin manga tau bakas
nakutkut sin hās, kaulian sila. Na, biya' da isab ha yan in hantang sin amu in Anak
Mānusiya'. Subay aku hikalansang pa usuk pagpatayan tau ampa patindugun,
15 ha supaya hisiyu-siyu in magparachaya kāku' makabāk kabuhi' salama-lama ha
lawm ukum milik sin Tuhan."
16 Landu' tuud malasa in Tuhan ha manga mānusiya', hangkan atas niya piyalahil
pa dunya in hambuuk-buuk Anak niya amu in miyatay, ha supaya hisiyu-siyu in
magparachaya kaniya di' makapanarka' ha adlaw mahuli iban makabāk siya kabuhi'
salama-lama.

17 In maksud sin Tuhan nagpakari ha Anak niya pa dunya bukun manghukum ha
manga mānusiya', sagawa' lumappas kanila, bat sila di' kabutangan sin hukuman
sin Tuhan.
18 Na, hisiyu-siyu in magparachaya ha Anak Tuhan, di' tuud siya kugdanan sin
hukuman sin Tuhan, sagawa' hisiyu-siyu in di' magparachaya kaniya, na in tau yan
asal kiyugdan na sin hukuman sabab wala' siya nagparachaya ha hambuuk-buuk
Anak Tuhan.
19 In Anak Tuhan, amu in piyagbahasa ilaw, miyari pa lawm dunya dumihil kasawa-
han ha manga mānusiya', sagawa' mabaya' in manga mānusiya' sin katigidluman
dayn sin kasawahan sabab mangī' in manga hinang nila. Na, amu yan in sabab
hangkan in mānusiya' kugdanan sin hukuman.
20 Na, in tau mangī' in hinang niya marugal ha ilaw yan. Di' siya mabaya' humarap
pa ilaw yan sabab di' siya mabaya' kakitaan in manga hinang niya mangī'.
21 Sagawa' in tau naghihinang sin marayaw mabaya' humarap pa ilaw, ha supaya
tumampal sin in siya naghinang marayaw sabab sin pagkahagad niya ha Tuhan.

Hi Īsa kay Yahiya

22 Pag'ubus, miyadtu hinda Īsa pa hula' Yahudiya iban sin manga mulid niya.
Dimuun sila manga pilay adlaw iban nagligu' sila ha manga tau.
23-24 Ha waktu yadtu wala' pa najīl hi Yahiya. Didtu isab siya nagligu' ha manga
tau ha hula' Inun, amu in masuuk pa hula' Salim, sabab mataud tubig didtu. Daran
in manga tau madtu kaniya magpaligu'.
25 Manjari, in manga kaibanan mulid hi Yahiya naglugat iban sin hambuuk Yahudi
pasal sin addat sin pagligu' ha aturan sin agama.
26 Sakali miyadtu in manga mulid hi Yahiya kaniya, amu agi, “Tuwan Guru,
katumtuman mu in hambuuk tau piyagbayta' mu kāmu' amu in iban mu didtu ha
hansipak sin Suba' Jurdan? Na, nagligu' na siya ha manga tau iban mataud tuud tau
in sūng madtu kaniya!”
27 In sambung hi Yahiya kanila, “Wayruun tau in tagakawasa bang bukun dayn ha
Tuhan.
28 Iban makasaksi' kamu sin bakas piyamung ku sin bukun aku in Almasi, sagawa'
naraak aku mari piyauna dayn kaniya magsakap sin dān labayan niya.
29 Bang sawpama awn tau maniyaun, in pangantin usug in tagsuku' ha pangantin
babai, bukun in bagay niya. Na, in bagay sin pangantin usug, amu in miyuna dayn
kaniya, kumuyag tuud bang niya karungugan na in tingug sin pangantin usug. Na,
biya' da isab ha yan in hantang namu' kay Īsa. Jumukup na in kakuyagan ku
30 bang hi Īsa tumaas na mabantug, hāti in aku maba' na in kabantugan ku.”

Hi Īsa Almasi Naug Dayn ha Surga'

31 Na, bang in tau limahil dayn ha surga' tantu makawasa tuud siya dayn ha katān.
Sagawa' bang dayn ha dunya sadja in tau, na, in kaingatan iban hikahindu' niya
amuna in kahālan ha lawm dunya. Sagawa' in tau naug dayn ha surga' makawasa
tuud dayn ha katān.
32 Na pagga siya naug dayn ha surga', in hindu' niya pasal sin manga kīta' iban
diyungug niya ha surga', sagawa' hangkatiyu' da tuud in magparachaya ha hindu'
niya.
33 Sagawa' hisiyu-siyu in magparachaya tuud ha hindu' niya amuna in dumihil
tanda' sin bunnal tuud in Tuhan,
34 sabab in Almasi, amu in piyalahil sin Tuhan pa dunya, mamayta' pasal sin bayta'
sin Tuhan, karna' in Almasi kapag'agihan sin Rū sin Tuhan, amu in piyatutug sin
Tuhan duun kaniya.

35 Malasa tuud in Tuhan ha Anak niya, iban dīhil niya in katān kusug iban kawasa kaniya.
36 Hisiyu-siyu in magparachaya ha amu in Anak Tuhan, awn kabuhi' niya salama-lama, sagawa' hisiyu-siyu in di' magparachaya ha Anak Tuhan, di' siya kaawnan sin kabuhi' salama-lama. Gām mayan di' maīg in mulka' sin Tuhan dayn kaniya.

4

Hi Īsa iban sin Babai Dayn ha Samariya

1 Manjari kiyabaytaan in manga tau Parisi sin mataud tau in miyagad iban nagpaligu' kan Īsa dayn kan Yahiya.
2 In bunnal niya, bukun hi Īsa in nagligu' ha manga tau, sa' manga mulid niya in nagligu'.
3 Na, pag'ingat hi Īsa sin manga suysuy ini, minīg siya iban sin manga mulid niya dayn ha hula' Yahudiya, ampa sila miyadtu nagbalik pa hula' Jalil.
4 Sakali in dān tudju pa Jalil subay lumabay dayn ha Samariya.
5 Na, limabay hinda Īsa dayn ha dān yan, sampay naabut nila in hambuuk kawman sin hula' Samariya pagngānan Sikar. In dāira ini masuuk madtu pa lupa' amu in piyusaka' hi Ya'kub ha anak niya hi Yusup sin masa nakauna yadtu.
6 Manjari duun ha lupa' yaun, awn hambuuk kuppung amu in bakas hīnang hi Ya'kub. Sakali limingkud hi Īsa duun ha higad sin kuppung sabab liyaul siya, iban ugtu suga na.
7-8 Hāti in manga mulid niya miyadtu pa lawm dāira namī pagkaun. Na, nakalingkud mayan hi Īsa, awn hambuuk babai Samariya in miyawn simawk tubig. Manjari laung hi Īsa ha babai ini, “Inda', dihili aku tubig inumun.”
9 Laung sin babai kan Īsa, “In kita, bukun hangka-bangsa. In ikaw hambuuk Yahudi, ampa in aku tau Samariya, hāti mangayu' kaw kāku' tubig?” Hangkan in babai imiyan biya' hādtu, sabab di' mag'iyasipi in manga Yahudi iban sin manga tau Samariya.
10 In sambung hi Īsa ha babai, laung niya, “Bang mu sadja kaingatan bang unu in hirihil sin Tuhan ha manga mānusiya', iban bang mu kaingatan bang hisiyu tuud aku amu in mangayu' tubig bihaun, na mangayu' da kaw isab tubig dayn kāku'. Na, painumun ta kaw sin tubig amu in makabuhi' ha tau.”
11 Laung sin babai kan Īsa, “Tuwan, biya' diin in kasawk mu sin tubig makabuhi' ha tau sin wayruun hipanawk mu? Ampa in kuppung ini malawm.
12 In naghinang sin kuppung ini hi Ya'kub, amu in kaapu'-apuan natu'. Nakainum sila magtawtay'anak sin tubig ini sampay pa manga kahayupan nila. Na, pikil mu baha', makawasa kaw dayn kan Ya'kub?”
13 In sambung hi Īsa, “In katān makainum sin tubig dayn ha kuppung ini, tantu uhawun da magbalik.
14 Sagawa' hisiyu-siyu in makainum sin tubig hirihil ku kaniya, tantu di' siya uhawun magbalik kasaumulan. Karna' in tubig hirihil ku kaniya mahinang biya' tuburan sin tubig ha lawm atay niya, amu in dumihil kaniya kabuhi' salama-lama.”
15 Laung sin babai, “Tuwan, painuma aku sin tubig piyag'iyan mu yan ha supaya aku di' na uhawun magbalik, iban ha supaya aku di' na mari magbalik sumawk tubig.”
16 Laung hi Īsa kaniya, “Kadtu kaw kawaa in bana mu ampa kamu balik mari.”
17 In sambung sin babai, “Wayruun bana ku bihaun.”
Laung hi Īsa, “Bunnal in agi mu sin wayruun bana mu bihaun,

18 sabab minsan kaw nakalabay na nagbana nakalima, in usug iban mu nag'uukum
bihaun, bukun kamu halal kawin. Kasabunnalan in biyayta' mu kāku'."
19 Laung sin babai kan Īsa, "Tuwan, bat hambuuk nabi kaw hāti yan!
20 In manga kaapu'-apuan namu' yadtu, manga tau Samariya, dī ha būd ini in
pagpudjihan nila ha Tuhan. Sagawa' laung sin manga kamu bangsa Yahudi subay ha
Awrusalam (Baytal Makdis) in pagpudjihan ha Tuhan."
21 Laung hi Īsa kaniya, "Inda', kahagad na kaw sin bayta' ku kaymu. Dumatung
da in waktu sin pagpudji natu' ha Tuhan, Ama' natu', bukun ha būd ini atawa ha
Awrusalam (Baytal Makdis).
22 In kamu manga tau Samariya di' niyu kaingatan bang hisiyu tuud in piyupudji
niyu. Sagawa' in manga kami bangsa Yahudi kaingatan namu' in piyupudji namu'
sabab in manglalappas ha mānusiya' guwa' dayn ha bangsa Yahudi.
23 Na, bihaun dimatung na in waktu sin pagpudji sin manga tau dayn ha lawm atay
nila tuud iban dayn ha kasabunnalan. Karna' biya' ha yan in kabayaan sin Tuhan
bang in tau magpudji kaniya."
24 Iban laung hi Īsa, "Tuhan in puunan sin nyawa, lāgi' in siya nyawa da isab.
Bukun siya biya' sin mānusiya' tagabaran. Hangkan hisiyu-siyu in mamudji kaniya
subay tuud dayn ha lawm atay iban dayn ha kasabunnalan."
25 Laung sin babai kan Īsa, "Asal kaingatan ku ha waktu susūngun dumatung mari
in Almasi. Pagdatung niya mari, hibayta' niya kātu'niyu in unu-unu katān."
26 In sambung hi Īsa kaniya, laung niya, "In piyag'iyan mu yan amuna in diyarā
mu nagbichara bihaun."
27 Ha sa'bu hi Īsa nagbibichara iban sin babai, dimatung na in manga mulid hi Īsa.
Landu' tuud sila nainu-inu pagkita' nila nagbibichara hi Īsa iban sin babai. Sagawa'
wayruun tuud minsan hambuuk kanila in timawakkal mangasubu ha babai bang unu
in gawi niya atawa nangasubu kan Īsa bang mayta' niya diyā nagbichara in babai.
28 Na, binīn sin babai in kibut niya, ampa siya nagbalik pa kawman nanuysuy ha
manga tau.
29 Laung niya ha manga tau, "Kari kamu agad kāku' kimita' sin tau amu in namayta'
kāku' sin katān bakas nahinang ku. Bukun baha' siya na in Almasi?"
30 Na, in manga tau kiyabaytaan duun ha kawman miyadtu na kimita' kan Īsa.
31 Sin wala' pa dimatung mawn in manga tau, siyagina na hi Īsa sin manga mulid
niya pakaunun. Laung nila, "Tuwan Guru, bang kaw isab kimaun na muna!"
32 Sagawa' in sambung hi Īsa kanila, "Awn da kakaun ku amu in di' niyu kaingatan."
33 Na, nag'asubu-iyasubuhi na in manga mulid niya. Laung nila, "Awn baha' tau
dimā mari kaniya kakaun?"
34 "In makarihil kāku' kusug," laung hi Īsa, "in magad sin daakan sin Tuhan, amu
in nagdaak kāku' mari, subay ku ubusun hinangun in katān daakan niya.
35 Na, biya' na sin agi niyu upat bulan pa in lugay ampa makapag'ani in tau sin
tiyanum niya. Sa' baytaan ta kamu, bihaun waktu na sin pag'ani. Atura niyu ba in
manga tau sūng mari. In sila yan biya' sapantun manga tiyanum amu in matūp na
anihun. Bukun na mawgay magparachaya na sila kāku'!
36 Na, hisiyu-siyu in tau makarā ha manga tau magad sin hindu' ku, awn tungbas
kaniya marayaw, iban in manga tau mapaagad nila, awn na kabuhi' salama-lama.
Na, bang ibārat nagtanum, in tau nagtanum iban sin tau nag'aani kūgan sila karuwa
bang sila makaani na. Na, biya' da isab ha yan in hantang sin tau nagpamahalayak sin
Bayta' Marayaw iban sin mangangawa' tau magpaagad sin hindu' ku, magkūg-kuyag
sila karuwa."
37 Laung pa isab hi Īsa, "Bunnal tuud in agi sin kamaasan natu' yadtu, amu agi,
'Dugaing in magtanum, dugaing isab in umaani!'

38 Na, in kamu yan kiyawakilan ku umani sin bukun niyu tiyanum. Dugaing in nagsangsa', sa' kamu in magkawa' magpajatu sin bunga."
39 Manjari mataud tau Samariya in nagparachaya kan Īsa, sabab sin bichara sin babai, amu agi, "Biyaytaan aku sin tau sin katān bakas nahinang ku."
40 Na, hangkan nakakawn mayan in manga tau Samariya kan Īsa, piyangayu' nila kan Īsa pahantiun duun kanila. Na, himanti' hi Īsa duun kanila duway adlaw.
41 Lāgi' dayn ha sabab sin pagnasīhat hi Īsa ha manga tau timaud in nagparachaya kaniya.
42 Iban laung sin manga tau Samariya ha babai, "Bihaun magparachaya na tuud kami kan Īsa bukun sadja ha pasal sin suysuy mu, sa' diyungug namu' na tuud in hindu' niya. Iban kaingatan namu' na sin siya na tuud in Manglalappas ha manga mānusiya' dī ha dunya."

Pauliun hi Īsa in Anak sin Hambuuk Upisyal

43 Na, pag'ubus hinda Īsa nakahanti' duun duway adlaw, limanjal na sila pa Jalil.
44 Asal nakapamung hi Īsa, laung niya, "In hambuuk nabi di' siya lagguun ha luggiya' hula' niya."
45 Pagdatung nila pa Jalil siyampang na sila sin manga tau duun, sabab in manga tau ini bakas nakakita' sin katān nahinang hi Īsa ha adlaw pagjamu ha sa'bu nila didtu ha Awrusalam (Baytal Makdis) himadil sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay.
46 Pag'ubus yadtu nagbalik na hinda Īsa pa kawman Kana ha Jalil. Duun ha Kana napapanjari hi Īsa tubig anggul in tubig. Sakali awn hambuuk upisyal dayn ha Kapirnaum, amu in kiyarihilan kawasa sin sultan, in nakasa'bu isab duun. In anak niya usug tagasakit.
47 Pag'ingat niya sin yaun hi Īsa ha Jalil bakas dayn ha Yahudiya, miyadtu siya kan Īsa jimunjung paagarun pa Kapirnaum ha supaya kaulian in anak niya nasasakit pangsan.
48 Laung hi Īsa kaniya, "Subay sadja kamu makakita' manga tanda' iban manga mu'jijat ampa kamu magparachaya."
49 In sambung sin upisyal, "Andu' Tuwan, agad na kaw mari kāku' sabab in anak ku ha ūt na sin kamatay iban kabuhi'."
50 Laung hi Īsa kaniya, "Kadtu na kaw uwi'. Uli' na in anak mu!"

Na, nagkahagad in tau ini sin bichara kaniya hi Īsa iban magtūy na siya minuwi'.
51 Na, ha sa'bu niya miyanaw tudju pa bāy niya, piyaglanggal siya sin manga daraakun niya. Laung nila kaniya, "In anak mu uli' na!"
52 Sakali iyasubu niya sila, laung niya, "Manga lisag pila imuli' in sakit niya?" Laung nila, "Naīg in hinglaw niya lisag hambuuk sin kahapun mahapun."
53 Na, kiyatumtuman sin ama' sin bata'-bata' sin amuna isab yadtu in waktu sin pagbichara hi Īsa kaniya, amu agi, "Uli' na in anak mu!" Na, dayn didtu nagparachaya siya kan Īsa iban sin manga tau ha lawman niya.
54 Na, amu yan in hikaruwa mu'jijat nahinang hi Īsa pag'ubus niya nagbalik dayn ha Yahudiya pa Jalil.

5

Mapauli' hi Īsa in Tau Nasasakit duun Nagtatagad ha Tubig

1 Manjari manga pilay adlaw mayan nakalabay, timukad hinda Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis) suma'bu sin hambuuk hinang pagjamu sin manga Yahudi.

2 Na, duun ha Awrusalam (Baytal Makdis) awn tubig amu in pagtawagun, bang ha
bahasa Yahudi, Bitsatta, masuuk pa hambuuk lawang sin dāira amu in pagngānan
Lawang Bili-bili. Iban awn duun lima bāy-bāy pagsisilungan ha daig sin tubig.
3 Na, mataud tuud tau nasasakit in kimukulang duun ha bāy-bāy. In kaibanan buta,
iban in kaibanan pingka', di' makapanaw, iban in kaibanan nagpapatay in baran.
4 In manga tau nasasakit ini, timatagad duun sin pagbukal sin tubig, sabab awn
waktu mawn in malāikat sin Tuhan magpabukal sin tubig. Na hisiyu-siyu in
makakadtu muna ha sa'bu nagbubukal in tubig kaulian in sakit niya, minsan sakit
unu.
5 Manjari awn hambuuk tau nasasakit duun. Katluan tagwalu tahun na in lugay
niya nāsakit.
6 Pagkita' hi Īsa, kiyaingatan niya magtūy sin malugay na in sakit niya. Manjari
iyasubu siya hi Īsa, amu agi, "Mabaya' kaw kaulian?"
7 Laung sin tau nāsakit kan Īsa, "Huun, Tuwan, sagawa' wayruun makabuhat kāku'
mawn pa lawm tubig bang in tubig magbukal na. Iyampa namān aku imilud, awn
na magtūy makauna dayn kāku'."
8 Na, laung hi Īsa kaniya, "Tindug na kaw. Mumusa na in kulangan mu ampa kaw
panaw na."
9 Saruun-duun kiyaulian in tau nāsakit. Miyumus niya na in kulangan niya ampa
siya miyanaw.
Na, in adlaw yadtu, adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa
Tuhan sin manga bangsa Yahudi.
10 Sakali laung sin manga nakura' sin manga Yahudi ha tau bakas nāsakit, "Uy,
adlaw ini, adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan. Langgal sara' natu' in
magmumus kaw sin kulangan mu yan."
11 In sambung sin tau bakas nāsakit, laung niya, "In agi sin tau nagpauli' sin sakit
ku, hipamumus na in kulangan ku iban diyaak niya na aku papanawun."
12 In agi sin manga nakura' Yahudi, "Hisiyu in tau dimaak kaymu biya' hādtu?"
13 Sagawa' di' kaingatan sin tau bakas nāsakit bang hisiyu in tau nagpauli' kaniya,
sabab mataud tuud tau duun ha daig tubig iban in hi Īsa minīg magtūy.
14 Manjari pagpuas yadtu, kīta' hi Īsa nagbalik in tau amu in bakas nāsakit didtu
ha lawm Bāy sin Tuhan. Laung hi Īsa kaniya, "Kitaa ba, kiyaulian na in sakit mu.
Hangkan ayaw na kaw maghinang sin manga hinang makarusa ha supaya wayruun
mangī' kumugdan kaymu labi pa dayn sin bakas sakit mu."
15 Na, pag'ubus, gimuwa' na in tau bakas nāsakit ampa miyadtu namayta' ha manga
nakura' Yahudi sin hi Īsa in tau nagpauli' sin sakit niya.
16 Hangkan sainagun sin manga nakura' Yahudi pinjalaun nila hi Īsa, sabab
nagpauli' siya sin tau nasasakit ha adlaw hipaghali-hali pa Tuhan.

Sibu' in Kawasa hi Īsa iban Tuhan

17 Sagawa' in sambung hi Īsa kanila, laung niya, "In Tuhan, Ama' ku, di' magbugtu'
in paghinang niya. Na, damikkiyan in aku subay ku isab di' bugtuun in paghinang
ku."
18 Pagdungug sin manga nakura' Yahudi sin bichara hi Īsa diyugalan tuud sila.
Kimusug na tuud in baya' nila mamunu' kan Īsa sabab bukun sadja pasal sin
pagpauli' niya ha tau nasasakit ha adlaw hipaghali-hali iban pagpudji pa Tuhan,
sagawa' imiyan siya sin Ama' niya in Tuhan, iban piyakita' niya sin siya sibu' iban
Tuhan.

In Kawasa hi Īsa amu in Anak Tuhan

19 Manjari laung hi Īsa ha manga nakura' Yahudi, "Baytaan ta kamu sin
kasabunnalan. Di' ku mahinang in manga nahinang ku yan bang baran-baran ku

sadja, sagawa' unu-unu in kīta' ku hīhinang sin Tuhan, Ama' ku, amu isab in agarun ku hinangun. Sibu' tuud in hinang sin Ama' iban sin Anak.
20 Karna' dayn ha sabab landu' tuud in lasa kāku' sin Tuhan, Ama' ku, piyaiingat niya kāku' in katān hinang niya. Ha susūngun awn pa hipahinang sin Tuhan, Ama' ku, amu in labi pa dayn sin manga nahinang ku hayn-duun iban mainu-inu tuud kamu.
21 In Tuhan, Ama' ku, makarihil kabuhi' ha miyamatay. Na, damikkiyan in aku, Anak niya, makarihil kabuhi' ha hisiyu-siyu tau patay kabayaan ku buhiun.
22 Lāgi' bukun Tuhan, Ama' ku, in manghukum ha manga mānusiya', sabab kiyasuku' niya na kāku' in kawasa manghukum ha manga mānusiya',
23 ha supaya aku lagguun sin mānusiya' katān biya' da isab sin paglaggu' nila ha Tuhan. Hisiyu-siyu in di' manglaggu' kāku', hāti niya wala' niya da isab liyaggu' in Tuhan amu in nagpakari kāku'."
24 Laung pa isab hi Īsa kanila, "Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Hisiyu-siyu in dumungug sin bichara ku iban magparachaya ha nagdaak kāku' mari, awn kabuhi' niya salama-lama, iban di' na siya kugdanan sin hukuman pakadtuun pa narka'. Mapuas na siya dayn ha kasiksaan salama-lama. Gām mayan awn na kabuhi' niya kasaumulan.
25 Baytaan ta kamu sin kasabunnalan," laung hi Īsa, "bihaun dimatung na in waktu, awn makabuhi' magbalik ha manga patay bang sila dumungug sin suwara ku amu in Anak Tuhan, iban kaawnan na sila sin kabuhi' salama-lama.
26 Karna' in aku biya' da tuud isab Tuhan, Ama' ku, amu in puunan sin kabuhi' sabab sin kawasa kiyarihil niya kāku'.
27 Lāgi' asal aku kiyarihilan kawasa sin Tuhan, Ama' ku, manghukum ha manga mānusiya' sabab aku in Anak Mānusiya'.
28 "Sagawa' ayaw kamu mainu-inu sin pamung ku ini. Ha susūngun in katān patay makarungug da sin suwara ku, amu in suwara sin Anak Mānusiya'.
29 Na, pagdungug nila sin suwara ku, magtūy sila mabuhi' magbalik iban gumuwa' na sila dayn ha lawm kubul. Na, in sasuku' sin bakas nakahinang marayaw mabuhi' na magbalik dayn ha kamatay, iban karihilan na kabuhi' salama-lama, sagawa' in sasuku' sin bakas nakahinang mangī', mabuhi' da isab magbalik ha supaya sila kabutangan hukuman sin narusa nila."

Manga Paltandaan sin hi Īsa amuna in Almasi

30 Laung pa isab hi Īsa, "Di' aku makahinang unu-unu bang baran-baran ku sadja. Minsan in manghukum bukun hinang sin baran-baran ku, sa' in yan daakan sin Tuhan kāku'. Hangkan in panghukum ku mabuntul tuud sabab kabayaan sin Tuhan in iyaagad ku, amu in nagdaak nagpakari kāku'. Bukun kabayaan ku in iyaagad ku.
31 "Lāgi' bang aku sadja in mamayta' kaniyu pasal sin baran ku di' kamu magkahagad sin bunnal in bichara ku.
32 Sagawa' awn dugaing namayta' kaniyu pasal ku, ampa kaingatan ku in bayta' niya pasal ku bunnal tuud.
33 "Piyakadtu niyu in manga daraakun niyu nangusihat kan Yahiya. Na biyaytaan niya sila sin kasabunnalan pasal ku.
34 Malayngkan, di' aku magkagunahan tau mamayta' sin pasal ku, sagawa' siyabbut ku hi Yahiya kaniyu ha supaya kamu malappas.
35 In hi Yahiya biya' sapantun hambuuk palitaan nalalaga dumihil kasawahan pa manga mānusiya'. Kiyaamuhan kamu sin hindu' niya, sagawa' hangkaray' da.
36 "Sagawa' awn da mamayta' pasal ku amu in labi pa dayn sin bayta' hi Yahiya. In hinang ku amuna in mamayta' kaniyu sin pasal ku. Naraak aku sin Tuhan, Ama'

ku, tumalus sin hinang kiyasuku' niya hipahinang kāku'. Na, in yan amuna in tanda'
sin in aku kiyawakilan sin Tuhan mari.
37 Lāgi' minsan in Tuhan, Ama' ku, amu in nagdaak mari kāku', simaksi' da isab
sin pasal ku. Sagawa' wala' tuud kamu dimungug sin suwara niya, iban wala' niyu
tuud kīta' in jāt niya.
38 Iban wala' himūp pa lawm atay niyu in Parman niya, sabab di' kamu
magparachaya ha amu in naraak niya mari.
39 Matuyu' tuud kamu mangadji' sin luun sin manga Kitab sabab in pangannal niyu
bang niyu pangadjiun in luun sin manga Kitab makabaak kamu kabuhi' salama-lama.
Na, in manga Kitab piyangadji' niyu yan namayta' sin pasal ku!
40 Sagawa' matugas in atay niyu. Masi kamu di' magparachaya kāku' minsan da
aku in makarihil kaniyu sin kabuhi' salama-lama."
41 Laung pa isab hi Īsa, "Bukun kalagguan dayn ha mānusiya' in kabayaan ku.
42 Sagawa' kaingatan ku bang unu in ha lawm atay niyu. Wayruun lasa niyu ha
Tuhan.
43 Miyari aku iban kawasa kiyarihil kāku' sin Tuhan, Ama' ku, sagawa' di' kamu
magkahagad kāku'. Sagawa' bang awn tau dugaing magpakita' kaniyu sin kawasa
niya magkahagad kamu kaniya.
44 Asal di' kamu makakahagad kāku' sabab in piyagtutuyuan niyu in kabantugan
dayn ha pagkahi niyu mānusiya'. Wayruun tuyu' niyu sin kabantugan dayn ha
hambuuk-buuk Tuhan.
45 "Na, ayaw kamu magpikil sin aku in mamayta' sin manga dusa niyu pa Tuhan,
Ama' ku, bang maabut na in adlaw paghukum. Sabab in hi Musa amu in bakas
nagpasampay kaniyu sin sara' iyaagad niyu, amu in mamayta' sin manga dusa niyu.
46 Malayngkan, bang kamu bunnal tuud nagkahagad kan Musa, subay kamu
magkahagad kāku', sabab kiyasulat niya ha lawm Kitab in pasal ku.
47 Sagawa' pagga kamu di' magkahagad sin pasal kiyasulat hi Musa, na asal di' da
kamu magkahagad sin hibayta' ku kaniyu."

6

Pakaunun hi Īsa in Lima Ngaibu Tau
(Mat. 14:13-21; Mk. 6:30-44; Lk. 9:10-17)

1-4 Manjari ini, maray' na in haylaya sin bangsa Yahudi, amu in pagtawagun Haylaya
Paglappas dayn ha Kamatay. Sakali imuntas na hinda Īsa pa hansipak sin Dagat Jalil,
amu in pagtawagun Dagat Tibiri. Mataud tau in miyurul kanila, sabab kīta' nila in
manga mu'jijat nahinang hi Īsa biya' na sin pagpauli' sin manga tau nāsakit. Na,
pagdatung hinda Īsa, timukad hi Īsa iban sin manga mulid niya pa taas būd-būd,
ampa sila limingkud duun.
5 Sakali pagkita' hi Īsa sin manga tau mataud sūng mawn kanila, namung siya ha
hambuuk mulid niya hi Pilip, laung niya, "Hariin kita makabī pagkaun hipakaun ha
manga tau ini?"
6 (Hangkan nangasubu biya' hādtu hi Īsa, sabab siyulayan niya bang awn da
pangandul hi Pilip ha kawasa niya. Malayngkan, asal kaingatan na hi Īsa bang unu
in hinangun niya.)
7 In sambung hi Pilip, "Tuwan, minsan in gadji sin hinang walu bulan in hipamī
tinapay di' da makakaunan ha taud sin manga tau yan, minsan da hangkatiyu' in
hirihil kanila, di' da makajarihan."
8 Sakali simambung in hambuuk mulid hi Īsa hi Andariyas, amu in taymanghud hi
Simun Pitrus, laung niya,

9 “Yari awn hambuuk bata' usug nagdarā lima tinapay iban duwa ista'. Sagawa'
tantu tuud di' ini makajarihan hipakaun ha manga tau mataud ini.”
10 Laung hi Īsa kanila, “Palingkura niyu in manga tau.” (Na, maluag in bayli duun
lingkuran nila.) Na, limingkud na duun in manga tau. In taud sin manga tau minsan
in usug sadja awn manga lima ngaibu, dugaing pa in manga babai iban sin manga
bata'-bata'.
11 Manjari kiyawa' na hi Īsa in tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan.
Pag'ubus ampa niya piyagbahagi'-bahagi' in manga tinapay, piyarihil pa manga tau
naglilingkud. Damikkiyan, piyagbahagi'-bahagi' niya da isab in ista' iban kiyarihilan
in manga tau pila-pila na in taud sin kabayaan nila.
12 Pagga kiyansuban na in manga tau, laung hi Īsa ha manga mulid niya, “Tipuna
niyu in manga kakaun nakapin bat di' makawgun.”
13 Na, tīpun na sin manga mulid hi Īsa in manga tinapay nakapin. Ha lawm sin
lima tinapay yadtu piyakaun ha manga tau, in nakapin awn pa hangpu' tagduwa
ambung.
14 Sakali pagkita' sin manga tau duun sin mu'jijat nahinang hi Īsa, laung nila
pakaniya-pakaniya, “Tantu amuna sa ini in nabi amu in piyag'iyan mari pa dunya!”
15 Na, asal kiyaingatan hi Īsa sin in manga tau sūng na mawn sumaggaw kaniya
iban lugusun nila siya mahinang sultan nila. Hangkan timukad siya pa taas būd-būd
isa-isa niya.*

Manaw hi Īsa ha Babaw Dagat
(Mat. 14:22-33; Mk. 6:45-52)

16 Sakali naabut mayan magrib, limūd na in manga mulid hi Īsa madtu pa higad
dagat,
17 ampa sila simakat pa taas kumpit asibi'. Na, pagga narūm na, wala' pa nakakawn
hi Īsa kanila, timulak na sila harap pa Kapirnaum.
18 Sakali kiyugdan sila sin hangin makusug ha dān iban alun dakula'.
19 Nakarayung mayan sila kulang-labi lima usuk batu, kīta' nila na hi Īsa
miyamanaw ha babaw sin dagat sūng mawn pa kumpit nila. Na, miyuga' tuud sila.
20 Sakali laung hi Īsa kanila, “Ayaw kamu mabuga'. Aku sa ini.”
21 Na, piyasakat nila na hi Īsa pa taas kumpit. Nakasakat mayan hi Īsa, saruun-
duun dimatung sila pa lugal kadtuun nila.

Lawagun hi Īsa sin Manga Tau

22 Na, naadlaw mayan, in manga tau mataud (bakas piyakaun hi Īsa), masi duun
ha hansipak sin Dagat Jalil. Kīta' nila sin hambuuk kumpit asibi' in nakatulak dayn
duun. Iban kiyaingatan nila sin hi Īsa wala' nakaagad ha manga mulid niya timulak.
23 Na, awn isab manga kumpit asibi' dayn ha dāira Tibiri in dimunggu' mawn pa
lugal masuuk pa bakas piyagkaunan sin manga tau mataud pag'ubus hi Panghu' Īsa
nagsarang-sukul pa Tuhan.
24 Manjari pag'ingat sin manga tau sin wala' na duun hi Īsa iban sin manga mulid
niya, simakat na sila pa manga kumpit asibi' harap pa Kapirnaum naglawag kan Īsa.

Hi Īsa in Piyagbahasa Kakaun Makarihil Kabuhi' Salama-lama

25 Pagdatung sin manga tau mawn pa hansipak sin Dagat Jalil, kiyabaakan nila na
hi Īsa. Laung nila kaniya, “Tuwan, ka'nu kaw dimatung mari?”

---

* **6:15 6:15** Hangkan hi Īsa lugusun sin manga tau mahinang nakura' makapagbaya' kanila sabab ha pangannal nila in hi Īsa amuna in Almasi diyaak sin Tuhan mamarinta ha bangsa nila. In kabayaan nila magpatabang kan Īsa umatu ha parinta Rūm amu in kahukawan nila tuud.

26 In sambung hi Īsa kanila, “Baytaan ta kamu sin mattan. Hangkan niyu aku
liyawag sabab kiyansuban kamu sin kakaun kahapun, sagawa' wala' nakasūd pa
lawm pikilan niyu bang unu in hātihan sin manga mu'jijat nahinang ku, amu in kīta'
niyu.
27 Subay in pagsangsaan niyu bukun sadja amu in kakaun di' da tumatas malugay.
Sagawa' subay labi niyu pagsangsaan in kakaun di' magkahagin salama-lama, amu
in hikarihil kaniyu sin aku, amu in Anak Mānusiya'. Aku tuud in makarihil kaniyu
sin kakaun yan, sabab aku in kiyawakilan sin Tuhan, Ama' ku, dumihil ha yan.”
28 Na, iyasubu nila hi Īsa, laung nila, “Unu baha' in subay namu' hinangun bat
namu' maagad in kabayaan sin Tuhan?”
29 In sambung hi Īsa kanila, “Biya' ha ini in kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu.
Subay kamu magparachaya tuud kāku' amu in kiyawakilan sin Tuhan mari.”
30-31 In sambung nila, “Unu in mu'jijat mapakita' mu kāmu', tanda' sin barakat mu
ha supaya kami magparachaya kaymu? Ha waktu sin manga kamaasan natu' yadtu
didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan, in kiyaun nila, amu in pagtawagun
‘manna’, hūg dayn ha langit. Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
‘Patulunan niya sila kakaun dayn ha surga'!’ Na, in ikaw unu in mahinang mu?”
laung sin manga tau kan Īsa.
32 In sambung hi Īsa kanila, “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Bukun hi Musa
in nagdihil sin kakaun dayn ha surga' ha manga kamaasan natu' yadtu. In Tuhan,
Ama' ku, amu in nagdihil kanila sin kakaun dayn ha surga'. Siya da isab in dumihil
sin kakaun sabunnal.
33 Karna' in kakaun hirihil sin Tuhan amuna in naraak niya piyanaug dayn ha
surga' mari pa dunya, amu in dumihil ha manga mānusiya' sin kabuhi' sabunnal.”
34 Na, laung sin manga tau kan Īsa, “Tuwan, taptap kami dihili sin kakaun
piyag'iyan mu yan.”
35 Laung hi Īsa kanila, “Aku na ini in kakaun amu in makarihil sin kabuhi'.
Hisiyu-siyu in mari magad kāku' di' na siya hapdiun kasaumulan, iban hisiyu-siyu in
magparachaya kāku', di' na siya uhawun kasaumulan.
36 Na, bakas ta na kamu biyaytaan sin minsan niyu aku kakitaan na, di' da kamu
magparachaya kāku'.
37 Sagawa' in sasuku' sin asal kiyasuku' kāku' sin Tuhan, Ama' ku, magparachaya
da iban mari da magad kāku'. Na, taymaun ku tuud in hisiyu-siyu mari magad kāku'.
38 Sabab in maksud ku miyari pa dunya dayn ha surga' bukun huminang sin
kabayaan ku, sagawa' huminang sin kabayaan sin Tuhan amu in nagdaak kāku'.
39 Na, in kabayaan sin Tuhan amu in nagdaak kāku', subay wayruun malawa' dayn
kāku' minsan hambuuk dayn ha manga asal kiyasuku' niya kāku'. Lāgi' subay ku
sila buhiun katān magbalik dayn ha kamatay ha adlaw mahuli.
40 Karna' in kabayaan sin Tuhan, Ama' ku, in sasuku' sin makakita' kāku', amu in
Anak Tuhan, iban nagparachaya kāku', subay dihilan kabuhi' salama-lama, iban ha
adlaw mahuli buhiun ku sila magbalik dayn ha kamatay.”
41 Na, kimangī' in atay sin manga tau pasal sin pamung hi Īsa sin in siya amuna in
kakaun dayn ha surga'.
42 Hangkan piyagbicharahan nila in pamung hi Īsa, laung nila, “Mayta' in tau ini
imiyan dayn ha surga' siya? Bukun ka in siya hi Īsa, anak hi Yusup? Kaingatan natu'
in ina'-ama' niya.”
43 In sambung hi Īsa kanila, “Hundung na kamu magbichara biya' ha yan.
44 Way tau mari magad kāku' bang siya di' dihilan baya' sin Tuhan, Ama' ku, amu
in nagdaak kāku' mari. Iban buhiun ku siya magbalik dayn ha kamatay ha adlaw
mahuli.

45 Kiyasulat sin manga kanabihan ha lawm Kitab, amu agi, ‘In katān mānusiya'
hinduan sin Tuhan.’ Na,” laung hi Īsa, “hisiyu-siyu in makarungug iban magkahagad
sin hindu' sin Tuhan, Ama' ku, mari da siya magad kāku'.
46 Malayngkan bukun in hāti niya yan bat awn nakakita' ha Tuhan, sabab amura
aku in nakakita' ha Tuhan, Ama' ku, karna' in aku dayn ha Tuhan.”
47 Laung pa isab hi Īsa, “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Hisiyu-siyu in
magparachaya kāku' awn kabuhi' niya salama-lama.
48 Aku na ini in kakaun amu in makarihil sin kabuhi'.
49 In manga kaapu'-apuan niyu yadtu miyatay da didtu ha hula' paslangan mahunit
paghulaan, minsan ‘manna’ in kiyaun nila.
50 Sagawa' in kakaun dayn ha surga' piyag'iyan ku kaniyu dugaing tuud. Hisiyu-
siyu in makakaun ha yan di' siya mapatay.
51 Aku na ini in kakaun dayn ha surga' amu in puunan sin katān kabuhi'. Hisiyu-
siyu in kumaun sin kakaun ini awn kabuhi' niya salama-lama. In kakaun hipakaun
ku kaniya amuna in unud ku. Hililla' ku in dugu'-nyawa ku ha supaya awn kabuhi'
sin mānusiya' katān.”
52 Na, nagpasu' in paglugat sin manga tau pasal sin pamung hi Īsa. Laung nila,
“Biya' diin in kaagi sin tau ini magpakaun kātu' sin unud niya?”
53 Laung hi Īsa kanila, “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Bang kamu di' kumaun
sin unud ku amu in Anak Mānusiya', iban di' minum sin dugu' ku wayruun kabuhi'
niyu.
54 Hisiyu-siyu in kumaun sin unud ku iban minum sin dugu' ku awn kabuhi' niya
salama-lama, iban buhiun ku siya magbalik dayn ha kamatay ha adlaw mahuli.
55 Sabab in unud ku iban dugu' ku amuna in kakaun iban iinumun di' magkahagin
sampay kasaumulan.
56 Hisiyu-siyu in kumaun sin unud ku iban minum sin dugu' ku, in pikilan iban
atay niya himahambuuk kāku'. Damikkiyan, in aku himahambuuk da isab kaniya.
57 In Tuhan, Ama' ku, amu in nagdaak kāku' mari. Asal siya in puunan sin katān
kabuhi'. Na, dayn ha sabab niya awn kabuhi' ku. Damikkiyan biya' da isab ha yan
in hisiyu-siyu kumaun kāku', awn kabuhi' niya dayn ha sabab ku.
58 Na, aku in tantu tuud kakaun dayn ha surga'. Bukun biya' sin kakaun kiyaun sin
manga kaapu'-apuan niyu yadtu. Sabab minsan sila kimaun hādtu, miyatay da sila.
Sagawa' hisiyu-siyu in kumaun sin kakaun tantu tuud dayn ha surga', awn kabuhi'
niya kasaumulan.”
59 Amu yan in manga hindu' hi Īsa didtu ha lawm sin langgal ha Kapirnaum.

In Hindu' Makarihil Kabuhi' Salama-lama

60 Na, kamatauran sin manga mulid hi Īsa nakarungug sin pagnasīhat niya. Laung
nila, “In hindu' niya yan mahunit agarun. Wayruun mabaya' dumungug ha yan!”
61 Sakali asal kiyatalusan hi Īsa in piyagdubduban sin manga tau. Hangkan laung
niya kanila, “Maray' kimangī' in atay niyu sin hindu' ku.
62 Na, maray' luba' pa in ngī' sin atay niyu bang niyu kakitaan in aku amu in Anak
Mānusiya', magbalik pa surga' (amu in asal hulaan ku).
63 In Rū sin Tuhan amuna in makarihil sin kabuhi' sabunnal. Bang baran-baran
niyu hadja wayruun kabuhi' sabunnal makawa' niyu. In hindu' ku amu in makarihil
kaniyu kabuhi' sabunnal sabab in yan guwa' dayn ha Rū sin Tuhan.
64 Sagawa',” laung hi Īsa, “in kaibanan kaniyu di' magparachaya.” (Hangkan hi Īsa
namung biya' ha ini sabab asal niya kiyaingatan dayn sin tagna' bang hisiyu in manga
tau di' magparachaya kaniya iban bang hisiyu in tumipu kaniya ha susūngun.)
65 Laung pa isab hi Īsa, “Hangkan asal ta kamu biyaytaan sin way tau mari magad
kāku' bang siya bukun dihilan baya' sin Tuhan, Ama' ku.”

66 Na, dayn ha sabab sin pamung hi Īsa, mataud in manga mulid niya minīg, iban
wala' na miyagad kaniya.
67 Hangkan iyasubu hi Īsa in hangpu' tagduwa mulid niya, laung niya, “Na, biya'
diin in kamu yan? Mabaya' isab kamu mīg biya' kanila?”
68 In sambung hi Simun Pitrus kaniya, “Tuwan, hisiyu pa in kadtuan namu' dugaing
dayn kaymu? Amura hindu' mu in makarihil sin kabuhi' salama-lama.
69 Magparachaya na tuud kami kaymu bihaun iban kaingatan namu' na tuud sin
ikaw na in hambuuk-buuk mahasuchi naug dayn ha Tuhan.”
70 In sambung hi Īsa, “In kamu hangpu' tagduwa napī' ku magad kāku'. Sagawa'
in hambuuk kaniyu saytan.”
71 In piyag'iyan hi Īsa hi Judas amu in anak hi Simun tau dayn ha Kiriyud. In hi
Judas hambuuk sin manga hangpu' tagduwa mulid hi Īsa, sagawa' siya in timipu kan
Īsa.

7

Hi Īsa iban sin Manga Taymanghud Niya

1 Pag'ubus yadtu miyanaw hi Īsa ha lawm hula' Jalil. Di' siya mabaya' madtu pa
lawm hula' Yahudiya sabab biyabantuhan siya bunuun sin manga nakura' Yahudi.
2 Sakali masuuk na in Paghaylaya amu in waktu sin manga Yahudi maghanti' ha
manga kūbung-kūbung.
3 Hangkan laung sin manga taymanghud usug hi Īsa kaniya, “Subay kaw di' dimī.
Subay kaw madtu pa Yahudiya ha supaya kakitaan sin manga mulid mu in hinang
mu.
4 Wayruun tau magtapuk sin hinang niya bang siya mabaya' mabantug. Na, pagga
kaw makahinang sin manga mu'jijat, na kadtu kaw paingata in mānusiya' katān sin
pasal mu!” Na, amu yan in bichara sin manga taymanghud hi Īsa.
5 (Minsan in manga taymanghud tuud hi Īsa di' da magparachaya kaniya.)
6 Laung hi Īsa kanila, “Wala' pa naabut in waktu ku madtu magpakita' kanila.
Bukun aku biya' kaniyu makakadtu minsan ku'nu waktu.
7 Sabab in kamu di' karugalan sin manga tau. Ampa in aku karugalan nila sabab
daran ku sila biyabaytaan sin mangī' in hinang nila.
8 Kadtu na kamu pa paghaylayahan. Di' pa aku madtu pa paghaylayahan, sabab
wala' pa naabut in waktu ku madtu.”
9 Na, amu yan in pamung hi Īsa ha manga taymanghud niya. Nagpabīn siya na
muna ha Jalil.

Madtu hi Īsa pa Paghaylayahan

10 Sakali nakataykud mayan in manga taymanghud niya, miyadtu hi Īsa imurul pa
paghaylayahan. Sagawa' tapuk kaagi in pagkadtu niya hangkan wala' nakaingat in
manga tau sin yaun siya ha paghaylayahan.
11 Manjari didtu ha paghaylayahan piyaglawag hi Īsa sin manga nakura' Yahudi.
Piyangasubu nila bang hawnu hi Īsa.
12 Mataud tau ha paghaylayahan in naghagas-hagas pasal hi Īsa. Laung sin
kaibanan, “In hi Īsa tau marayaw.”
Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Bukun siya tau marayaw, sabab mangdupang
sadja siya ha manga tau.”
13 Sagawa' wayruun minsan hambuuk tau in timawakkal nagpatampal namichara
pasal hi Īsa sabab mabuga' sila ha manga nakura' Yahudi.
14 Maray' mayan matunga' in paghaylaya, miyadtu hi Īsa pa halaman sin Bāy sin
Tuhan nanghindu' ha manga tau.

15 Na, nainu-inu tuud in manga nakura' Yahudi sin paghindu' hi Īsa. Laung nila, “Dayn diin baha' nakawa' sin tau ini in ingat niya sin wala' siya minsan nakapangadji'?”
16 In sambung hi Īsa kanila, “In panghindu' ku ini bukun dayn ha ingat ku, sagawa' dayn ha Tuhan amu in nagdaak kāku' mari.
17 Bang in tau matuyu' tuud magad ha kabayaan sin Tuhan, tantu kaingatan niya bang in panghindu' ku ini dayn ha Tuhan atawa dayn ha baran ku sadja.
18 Sabab, bang in tau manghindu' dayn ha ingat niya sadja, hāti niya in tau yan kumā' sadja kalagguan pa baran niya. Sagawa' bang in tau yan matuyu' manglaggu' ha nagdaak kaniya, hāti niya in tau yan mabuntul iban bukun siya pangakkal.
19 Binīn hi Musa kaniyu in sara' daakan sin Tuhan, sagawa' minsan hambuuk kaniyu wayruun da namawgbug sin sara' yan. Na, mayta' aku in kabayaan niyu patayun?”
20 Laung sin manga tau kan Īsa, “Siyasaytan kaw tuud yan! Wayruun sān tau mabaya' mamunu' kaymu.”
21 In sambung hi Īsa kanila, “Hambuuk da mu'jijat in nahinang ku ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan, hāti magtūy na kamu nainu-inu katān.
22 In daakan binīn kaniyu hi Musa, subay niyu islamun in manga anak niyu usug. Sagawa' in sara' yan timagna' dayn ha manga kaapu'-apuan niyu, amu in nakauna pa dayn kan Musa. Hangkan minsan adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan mang'islam da kamu ha anak niyu usug.
23 Na, pagga kamu mang'islam ha manga anak niyu minsan adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan ha supaya niyu maagad in sara' daakan hi Musa, na mayta' kamu dugalan kāku' sawkat na aku nagpauli' ha tau nāsakit ha adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan?
24 Ayaw kamu magtūy magpikil sin in aku tau mangī', sawkat na kamu wala' kiyaamuhan sin hinang ku. Gām mayan pabuntula in pamikil niyu.”

Hi Īsa na Baha' in Almasi?

25 Na, awn manga kaibanan tau duun dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis) in nagbichara pasal hi Īsa. Laung nila, “Bukun ka in tau yan amu in piyaglalawag sin manga nakura' natu' Yahudi, kabayaan nila patayun?
26 Kitaa niyu ba, yaun siya namimichara ha mayran madjīlis, sagawa' di' siya minsan lāngun sin manga nakura'. Maray' nakaingat na tuud in manga nakura' sin hi Īsa amuna in Almasi, amu in kiyawakilan sin Tuhan magbaya' ha bangsa natu'.
27 Sagawa',” laung sin manga tau, “bang kunu' mari in Almasi wayruun makaingat bang dayn diin siya. Sagawa' in hi Īsa ini kaingatan natu' bang dayn diin siya.”
28 Na, kiyaingatan hi Īsa in piyagbichara nila. Hangkan, piyatanug niya in tingug niya ha sa'bu niya nanghihindu' ha halaman sin Bāy sin Tuhan. Laung niya, “Bunnal kaingatan niyu aku iban kaingatan niyu bang dayn diin aku, sa' wala' aku miyari dayn ha baya' ku sadja, sagawa' naraak aku mari sin Tuhan amu in di' magputing. Di' niyu kaingatan bang hisiyu tuud siya,
29 sagawa' kaingatan ku siya sabab dayn didtu aku kaniya iban siya in nagdaak kāku' mari.”
30 Manjari apit nila saggawun hi Īsa, sagawa' way minsan hambuuk in nakakaput kaniya sabab wala' pa naabut in waktu sin pagpatay kaniya.
31 Sagawa' mataud in manga tau nagparachaya kan Īsa. Laung nila, “Way na tau dugaing tagaran natu' magbaya' ha bangsa natu'. Hi Īsa na tuud in Almasi sabab way na makaliyu sin taud sin mu'jijat nahinang hi Īsa.”

Hipasaggaw sin manga Parisi hi Īsa ha manga Pulis Jaga

32 Sakali diyungug sin manga Parisi bang unu in piyaghagas-hagasan sin manga tau
pasal hi Īsa. Hangkan in manga Parisi iban sin manga nakura' kaimaman magtūy
nagdaak manga pulis jaga madtu sumaggaw kan Īsa.
33 Na, laung hi Īsa ha manga tau natitipun duun, “In aku di' makalugay dī kaniyu.
Masuuk na aku muwi' magbalik pa nagdaak kāku' mari.
34 Lawagun niyu aku, sagawa' di' niyu aku kabaakan, sabab di' kamu makakadtu
pa hulaan uwian ku.”
35 Na, nagbichara in manga nakura' Yahudi pakaniya-pakaniya, “Pakain baha' in
kadtuan sin tau ini ha di' natu' siya kabaakan? Maray' madtu siya pa manga dāira
sin bangsa Girik, amu in piyaghuhulaan sin manga pagkahi natu' hangka-bangsa,
amu in napulak-palik ha kahula'-hulaan. Maray' madtu siya manghindu' ha manga
bangsa Girik.
36 Laung niya, lawagun natu' siya sagawa' di' natu' siya kabaakan, iban di' kitaniyu
makakadtu pa hula' kadtuan niya. Unu baha' in hātihan sin bichara niya yan?”

In Tubig amu in Makarihil Kabuhi'

37 Na, naabut mayan in adlaw umbulsatu amu in kahinapusan na sin pagjamu,
timindug hi Īsa ampa niya piyatanug in bichara niya, laung niya, “Hisiyu-siyu kamu
in mauhaw, kari kamu kāku', painumun ta kamu.
38 Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, ‘Hisiyu-siyu in magparachaya kāku',
awn biya' sapantun tubig tumubud way pagbugtu' dayn ha lawm atay niya, amu
in makarihil kaniya kabuhi' tantu.’ ”
39 In piyagbichara hi Īsa ini pasal sin Rū sin Tuhan, amu in tumulun pa hisiyu-siyu
magparachaya kaniya. Sagawa' ha waktu yadtu in Rū sin Tuhan wala' pa timulun pa
mānusiya', sabab wala' pa naabut in waktu sin pagpakita' sin Tuhan sin kalagguan
hi Īsa.

Mabahagi' in Pikilan sin manga Tau Pasal hi Īsa

40 Na, pagdungug sin manga tau mataud sin bichara hi Īsa, laung sin kaibanan,
“Tantu in tau ini amuna in nabi piyagtatagaran natu'!”
41 Laung isab sin kaibanan, “Siya na yan in Almasi!”
Sagawa' laung isab sin kaibanan, “In Almasi di' gumuwa' dayn ha Jalil!
42 Sabab kiyabayta' ha lawm Kitab sin in Almasi hambuuk panubu' hi Sultan Daud
iban hipag'anak siya ha Baytlaham, amu in kawman hulaan hi Daud.”
43 Na, nabahagi' in pikilan sin manga tau pasal hi Īsa.
44 In kaibanan tau mabaya' sumaggaw kaniya, sagawa' way minsan hambuuk in
nakakaput kaniya.

Di' Magparachaya kan Īsa in manga Nakura' Yahudi

45 Na, sakali nakabalik na in manga pulis jaga. Iyasubu sila sin manga Parisi iban
sin manga nakura' kaimaman, amu agi, “Mayta' niyu siya wala' diyā mari?”
46 In sambung sin manga jaga, “Wayruun pa tau in nakapanghindu' biya' sin dayaw
sin panghindu' niya!”
47 Laung sin manga Parisi ha manga jaga, “Sampay tuwi' kamu narupang niya da!
48 Wayruun minsan hambuuk nakura' Yahudi atawa Parisi in magparachaya
kaniya.
49 Amura sa yan in magparachaya kaniya in manga tau yan amu in awam sin sara'
daakan hi Musa. Hangkan sa in sila yan piyagmumurkaan sin Tuhan!”
50 Sakali namichara hi Nikudimus amu in hambuuk Parisi bakas miyadtu kan Īsa.
Laung niya,

51 “Bang ha sara' natu' di' manjari in tau butangan hukuman bang siya wala' pa
nasumariya iban di' pa kaingatan bang unu in sara' nalanggal niya.”
52 In sambung nila, “Uy! Maray' kaw isab yan tau dayn ha Jalil. Kitaa madtu pa
lawm Kitab bat mu kaingatan sin wayruun tuud nabi in guwa' dayn ha Jalil.”
53 Pag'ubus yadtu, in tau katān nag'uwi' na.

8

Pasal sin Babai Iyabutan Nagjina

1 Sagawa' in hi Īsa miyadtu pa Būd Jaytun.
2 Pagmahinaat, subu-subu pa miyadtu siya nagbalik pa halaman sin Bāy sin Tuhan.
Na, in manga tau mataud nagtipun na isab katān mawn kaniya. Na limingkud hi Īsa
ampa siya nanghindu' na isab ha manga tau.
3 Sakali miyawn in manga guru sin sara' agama iban manga Parisi nagdā sin
hambuuk babai bakas iyabutan nagjina iban sin usug bukun halal kawin niya.
Piyatindug nila in babai ha alupan sin manga tau.
4 Laung nila kan Īsa, “Tuwan Guru, in babai ini mattan tuud iyabutan nagjina iban
sin usug bukun halal kawin niya.
5 Ha lawm sara' daakan hi Musa in babai abutan maghinang biya' ha yan subay
tiluun sin batu patayun. Na, bang ikaw, unu in hukuman hirihil natu' kaniya?”
6 Na, namung sila biya' ha yan bat nila malusut hi Īsa ha bichara, hāti makabāk
sila dān hikatuntut kan Īsa.
Sagawa' imanduk hi Īsa ampa siya nagsulat ha lupa' iban sin tudlu' niya.
7 Sagawa' masi namān sila nangangasubu. Na, timunga hi Īsa ampa siya namung.
Laung niya, “Hisiyu-siyu kaniyu in wayruun tuud dusa makajari na tumilu' batu ha
babai yan.”
8 Pag'ubus imanduk siya nagbalik ampa siya nagsulat ha lupa'.
9 Pagdungug nila sin pamung hi Īsa, nag'inut-inut sila minīg hambuuk-hambuuk.
Miyuna in manga tau maas ampa simunud in katān. Na, amura hi Īsa in nakapin
duun iban sin babai masi nagtitindug.
10 Timunga hi Īsa ampa siya namung ha babai, laung niya, “Inda', hawnu na in
manga tau? Way na minsan hangka-tau nakapin mutang kaymu hukuman?”
11 In sambung sin babai, “Way na, Tuwan.”
“Na, marayaw na,” laung hi Īsa, “minsan in aku, di' da isab mutang kaymu sin
hukuman patayun. Kadtu na kaw uwi', sagawa' ayaw na kaw maghinang magbalik
sin makarusa.”

Hi Īsa in Piyagbahasa Ilaw ha Lawm Dunya

12 Pag'ubus yadtu namichara na isab hi Īsa nagbalik ha manga tau. Laung niya,
“Aku in ilaw amu in makarihil kasawahan ha mānusiya'. Hisiyu-siyu in magad kāku',
kasaumulan di' na siya manaw ha katigidluman sabab awn na kasawahan niya amu
in makarihil kaniya sin kabuhi' tantu.”
13 Laung sin manga Parisi kaniya, “In ikaw yan magsaksi' sin baran mu. Bang in
tau magsaksi' sin baran niya wayruun tau magkahagad kaniya.”
14 In sambung hi Īsa kanila, “Minsan aku magsaksi' sin baran ku, bunnal in bichara
ku sabab kaingatan ku bang dayn hayn in giyuwaan ku iban kaingatan ku da isab
bang harap pakain in kadtuun ku. Sagawa' in kamu di' niyu kaingatan bang dayn
diin in giyuwaan ku iban bang harap pakain in kadtuun ku.
15 In kamu in panara' niyu ha tau labay dayn ha pikilan sadja sin mānusiya'. Ampa
in aku di' aku manara' ha tau minsan hisiyu.

16 Malayngkan," laung hi Īsa, "bang aku in manara', mabuntul sadja in hukuman
ku sabab bukun isa-isa ku in manara'. Duwa kami iban sin Ama' ku amu in nagdaak
kāku' mari.
17 Biya' na sin kiyabayta' ha lawm sara' niyu, bang awn duwangka-tau sumaksi'
ampa magtaayun in daawa nila, hāti niya bunnal in bichara nila.
18 Na, ha tungud sin kasabunnalan sin bichara ku, awn da isab duwa saksi', aku
baran ku iban sin Ama' ku amu in nagdaak kāku' mari."
19 Imasubu in manga Parisi kan Īsa, amu agi, "Hariin in ama' mu?"
Sagawa' in sambung hi Īsa, "Bang niyu aku di' kaingatan tantu di' niyu isab
kaingatan in Ama' ku, sabab bang niyu kaingatan bang hisiyu aku, tantu kaingatan
niyu da isab bang hisiyu in Ama' ku."
20 Na, in manga yan kiyabichara hi Īsa ha sa'bu siya nanghihindu' didtu ha halaman
sin Bāy sin Tuhan, masuuk ha bilik kiyabutangan sin paghuhulugan sarakka.
Wayruun tau makasaggaw kaniya sabab wala' pa naabut in waktu kiyaganta' sin
Tuhan pagsaggaw kaniya.

Di' Makaurul in manga Tau pa Kadtuan hi Īsa

21 Manjari biyalikan na isab hi Īsa in bichara niya ha manga tau. Laung niya, "In
aku ini sūng na mag'īg dayn dī. Minsan biya' diin in paglawag niyu kāku', di' niyu
aku kabaakan. Sampay sadja kamu mapatay di' kamu mapuas dayn ha dusa hangkan
di' kamu makaurul pa kadtuan ku."
22 Na, nag'asubu-iyasubuhi na in manga nakura' Yahudi, laung nila, "Unu baha'
in hātihan sin bichara niya di' kitaniyu makaurul pa kadtuan niya? Maray' siya
magpatay sin baran niya!"
23 In sambung hi Īsa kanila, "In manga kamu yan tau dī ha dunya. Ampa in aku
ini dayn ha surga'. In katān pikilan niyu yan pikilan sin tau dunya, sagawa' in aku
bukun biya' sin pikilan niyu.
24 Hangkan biyaytaan ta kamu sin di' kamu mapuas dayn ha dusa niyu sampay
sadja kamu mapatay. Bang kamu di' magkahagad sin bayta' ku kaniyu ha pasal sin
baran ku, bang hisiyu aku, na biya' na sin agi ku kaniyu sampay sadja kamu mapatay,
di' da mapuas in dusa niyu."
25 Laung nila kan Īsa, "Mayta', hisiyu ba kaw tuud yan?"
Laung hi Īsa, "Bakas ta na kamu biyaytaan dayn sin tagna' bang hisiyu aku.
26 Mataud pa in hibichara ku pasal sin manga hinang iban addat niyu amu in
mapatut ku butangan hukuman sabab amuna in kabayaan sin nagdaak kāku' mari.
Lāgi' in katān bayta' niya bunnal. Amura in biyayta' ku ha manga tau dī ha dunya
in diyungug ku dayn kaniya."
27 Na, wala' kiyahātihan sin manga tau in piyagbichara hi Īsa pasal sin Tuhan,
Ama' niya.
28 Hangkan laung hi Īsa kanila, "Bang maabut na in waktu in aku amu in Anak
Mānusiya', hikalansang niyu na pa usuk pagpatayan ampa in usuk yan patindugun,
na duun niyu na kaingatan bang hisiyu aku. Lāgi' kaingatan niyu da isab sin wala'
aku nagbaya'-baya' naghinang unu-unu sin baran-baran ku sadja, sagawa' amura in
hindu' ku ha manga tau in daakan kāku' sin Ama' ku.
29 Taptap aku tiyatabang iban biyabawgbugan sin nagdaak kāku' mari pa dunya.
Wala' niya aku piyasāran, sabab in hīhinang ku sadja amuna in unu-unu na
makasulut kaniya."
30 Na, mataud in manga tau nakarungug sin pamung hi Īsa nagparachaya na kaniya.

In Manga Tau Banyaga' iban Bukun

31 Manjari namung hi Īsa ha manga Yahudi amu in nagparachaya kaniya, laung niya, “Bang niyu kahagarun tuud in hindu' ku kaniyu, in kamu yan mattan tuud mulid ku.
32 Makaingat na kamu sin kasabunnalan tuud dayn ha Tuhan. In yan amu in makalimaya kaniyu dayn ha namamanyaga' kaniyu.”
33 In sambung sin manga Yahudi, “In kami ini panubu' hi Ibrahim. Wala' kami nabanyaga' dayn sin tagna'. Mayta' kaw imiyan malimaya kami dayn ha namamanyaga' kāmu'?”
34 In sambung hi Īsa kanila, “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Hisiyu-siyu in mabaya' sadja huminang sin makarusa, in siya yan mahinang banyaga' sin baya' niya huminang sin makarusa.
35 Biya' na sin kiyaingatan niyu, in banyaga' bukun lahasiya' sin tagbanyaga' kaniya. Hangkan ku'nu-ku'nu waktu mabutas sila. Sagawa' in anak iban sin ama' di' mabugtu' in pagtalianak nila.
36 Hangkan bang kamu puasun sin amu in Anak Tuhan, na tantu malimaya kamu dayn ha namamanyaga' kaniyu.
37 Kaingatan ku in kamu manga panubu' hi Ibrahim. Sagawa' mabaya' kamu mamunu' kāku' sabab di' niyu matayma' in kasabunnalan sin hindu' ku.
38 In biyayta' ku kaniyu amu in manga kīta' ku didtu ha hulaan sin Ama' ku, sagawa' in kamu, in hīhinang niyu in bayta' kaniyu sin ama' niyu.”
39 In sambung nila kan Īsa, “Hi Ibrahim in ītung namu' ama'.”

Sagawa' laung hi Īsa kanila, “Bang kamu bunnal tuud panubu' hi Ibrahim, na subay niyu hinangun in biya' da isab sin nahinang hi Ibrahim.
40 Sagawa' dugaing siya dayn kaniyu. In kamu kabayaan niyu aku patayun sawkat ta na kamu biyaytaan sin kasabunnalan diyungug ku dayn ha Tuhan. Na, in hi Ibrahim wala' tuud nakahinang sin biya' ha yan!
41 In hinang niyu yan biya' da tuud isab sin hinang sin ama' niyu.”

“Uy,” laung nila kan Īsa, “in Tuhan amura in hambuuk-buuk tuud Ama' sin manga kami bangsa Yahudi. Iban in kami mattan tuud manga anak niya.”
42 Laung hi Īsa kanila, “Na, bang bunnal in Tuhan Ama' niyu tuud, na lumasa kamu kāku', sabab in aku dayn ha Tuhan, hangkan yari aku dī kaniyu bihaun. Bukun aku miyari dayn ha baya' sadja sin baran ku, sagawa' kiyawakilan aku sin Tuhan mari.
43 Hangkan na kamu di' makahāti sin hindu' ku sabab marugal tuud kamu ha hindu' ku.
44 In Iblis amu in ama' niyu*, hangkan amu in kabayaan niya in iyaagad niyu. In siya yan asal mamumunu' dayn sin tagna'. Di' siya mabaya' sin kasabunnalan, sabab wayruun unu-unu kasabunnalan guwa' dayn kaniya. In hinang niya magputing sadja, miyamagad na ha addat niya putingan. Asal siya putingan dayn sin tagna' iban siya na in puunan sin katān puting.
45 Ampa in aku kasabunnalan in katān bayta' ku kaniyu, hangkan di' kamu magkahagad kāku'.
46 Hisiyu dī kaniyu in makaiyan in aku taga dusa? Na pagga kamu di' makaiyan sin in aku taga dusa, na mayta' kamu di' magkahagad sin in bayta' ku kaniyu kasabunnalan?
47 Bang in tau bunnal suku' sin Tuhan, tantu magkahagad siya sin hindu' dayn ha Tuhan. Sagawa' in kamu bukun suku' sin Tuhan, hangkan di' kamu magkahagad sin hindu' dayn kaniya.”

---

* **8:44 8:44** Iblis hambuuk ngān sin Nakura' sin Manga Saytan. Hambuuk da siya, sagawa' mataud in ngān niya. In hambuuk, Kuntara atawa Banta sin Tuhan. In hambuuk da isab, Saytan Mangangakkal.

Hi Īsa iban hi Ibrahim

48 Laung sin manga nakura' Yahudi kan Īsa, “Bukun ka bunnal in agi namu' in
ikaw tau Samariya bukun tuud Yahudi, iban in ikaw siyasaytan?”
49 In sambung hi Īsa, “Bukun aku siyasaytan, sabab liyalaggu' ku in Ama' ku.
Sagawa' in kamu biyababa' niyu aku.
50 Wala' aku naglawag kalagguan pa baran ku. Sagawa' awn da manglaggu' kāku'.
Siya in manghukum ha manga tau.
51 Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Hisiyu-siyu in magkahagad sin hindu' ku,
di' tuud siya mapatay kasaumulan.”
52 Na, laung sin manga nakura' kan Īsa, “Bihaun kaingatan namu' na tuud sin in
ikaw siyasaytan! In kaapu'-apuan namu' hi Ibrahim iban sin manga kanabihan yadtu
miyatay na. Sagawa' laung mu hisiyu-siyu in magkahagad sin hindu' mu di' mapatay
kasaumulan.
53 Mayta', ha pikil mu labi kaw makawasa dayn ha nanubu' kāmu' hi Ibrahim amu
in miyatay na? Iban minsan in manga kanabihan miyatay da isab. Mayta' pangannal
mu hisiyu kaw?”
54 In sambung hi Īsa, laung niya, “Bang sawpama in aku maglawag sadja kalagguan
pa baran ku, in kalagguan yan way da pūs niya. Sagawa' in manglaggu' kāku', in Ama'
ku, amu in piyag'iyan niyu Tuhan niyu.
55 Sagawa' di' niyu kaingatan tuud in Tuhan. Ampa in aku kaingatan ku tuud siya.
Bang aku sawpama imiyan di' ku kaingatan in Tuhan, na putingan da isab aku biya'
kaniyu. Sagawa' kaingatan ku tuud in Tuhan iban iyaagad ku in katān daakan niya.
56 In hi Ibrahim amu in nanubu' kaniyu kiyūgan tuud pag'ingat niya sin dumatung
da in waktu kakitaan niya aku mari pa dunya. Na, pagkita' niya sin pagkari ku
kiyūgan tuud siya.”
57 Laung nila kan Īsa, “Biya' diin in kakita' kaymu hi Ibrahim, sin minsan in umul
mu wala' pa miyabut kay'man?”
58 “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan,” laung hi Īsa, “Ha wala' pa naawn hi
Ibrahim, in aku asal awn na.”
59 Pag'ubus hi Īsa nagbichara, kimawa' batu in manga tau hipanilu' kaniya, sagawa'
timapuk hi Īsa. Pag'ubus ampa siya gimuwa' dayn ha halaman sin Bāy sin Tuhan.

9

Pauliun hi Īsa in Usug Buta Kariasali

1 Manjari ha sa'bu hi Īsa nagpapanaw, kīta' niya in hambuuk usug buta kariasali.
2 Sakali pagkita' sin manga mulid hi Īsa ha tau buta, iyasubu nila hi Īsa, laung nila,
“Tuwan, unu in sabab hangkan in tau yan piyag'anak asal buta? Sabab ka sin dusa
niya atawa dusa sin manga maas niya?”
3 In sambung hi Īsa, laung niya, “Nabuta siya bukun pasal sin dusa niya atawa dusa
sin maas niya, sagawa' in sabab hangkan in siya yan buta ha supaya mapanyata' duun
kaniya in kawasa sin Tuhan (bang siya karihilan na pangita').
4 Bābā kitaniyu buhi' pa, subay natu' hinangun in daakan sin Tuhan, amu in
nagdaak kāku' mari. Bang maabut na in waktu natu' matay, di' na kitaniyu
makahinang.
5 Ha salugay ku dī ha dunya, aku in ilaw amu in dumihil kasawahan pa pikilan sin
mānusiya' katān.”
6 Pag'ubus hi Īsa namichara, limura' siya pa lupa' ampa niya liyamugay in lura'
iban lupa' hīnang pisak. Pag'ubus ampa niya piyahid pa mata sin tau buta.

7 Ampa niya īyan in tau buta, laung niya, “Kadtu kaw pama'mus pa tubig Siluwam.”
(In hāti sin Siluwam Pagparāhan.) Na, miyadtu na in tau buta nama'mus. Pagbalik
niya mawn makakita' na siya.
8 Sakali pagkita' kaniya sin manga pangdaig bāy niya iban sin manga tau nakakita'
kaniya magpangayu' sarakka, laung nila, “Bukun ka in tau ini amu in naglilingkud
magpangayu' sarakka?”
9 Laung sin kaibanan, “Siya na sa yan.” Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Bukun
sān, sa' hangka-dagbus sadja sila.”
Simambung in tau buta, laung niya, “Aku na sa ini in tau bakas buta.”
10 Na, iyasubu siya sin manga tau, laung nila, “Mayta' kaw makakita' na bihaun?”
11 In sambung niya, laung niya, “In tau amu in pagngānan Īsa in nagpauli' sin mata
ku. Hīnang niya pisak in lupa' ampa niya piyahid pa mata ku. Pag'ubus ampa niya
aku piyakadtu mama'mus pa tubig Siluwam. Na, miyadtu na aku nama'mus. Na,
pag'ubus ku nama'mus makakita' na aku.”
12 Imasubu in manga tau, laung nila, “Hariin na siya?”
In sambung niya, “Inday, di' ku kaingatan.”

Pariksaun sin manga Parisi in Pagpauli' hi Īsa ha Tau Buta

13 Manjari diyā sin manga tau madtu pa manga Parisi in tau bakas buta.
14 In adlaw hīnang hi Īsa pisak in lupa' kimugdan adlaw Sabtu', amu in adlaw
paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.
15 Na, iyasubu na isab sin manga Parisi in tau bakas buta bang mayta' siya makakita'
na. Laung niya kanila, “Biyutangan niya pisak in mata ku. Sakali nakakita' na aku
pag'ubus ku piya'musan.”
16 Laung sin kaibanan Parisi, “In tau yan bukun diyaak sin Tuhan, sabab wala' niya
iyagad in sara' pasal sin adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.”
Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Bang in tau yan baldusa biya' diin in kahinang
niya sin hinang mu'jijat biya' ha yan?” Na, nabahagi' nagduwa in pikilan sin manga
tau pasal hi Īsa.
17 Hangkan iyasubu na isab nagbalik sin manga Parisi in tau bakas buta. Laung
nila, “In agi mu in tau yadtu amu in nagpauli' kaymu. Na, bang ha pikilan mu hisiyu
in tau yadtu?”
“Hambuuk siya nabi,” in sambung sin tau bakas buta.
18 Na, in manga nakura' Yahudi di' makakahagad sin in tau yaun bakas buta, hāti
nakakita' na. Hangkan piyakawa' nila in ina'-ama' niya ampa nila iyasubu.
19 Laung nila ha ina'-ama' sin tau bakas buta, “Anak niyu ka in tau ini amu in
piyag'iyan asal buta dayn ha kapag'anak kaniya? Na, mayta' siya makakita' na
bihaun?”
20 In sambung sin ina'-ama' niya, “Huun, in siya yan anak namu'. Asal siya buta
dayn ha kapag'anak kaniya.
21 Sagawa' di' namu' kaingatan bang mayta' siya makakita' na bihaun iban di'
namu' da isab kaingatan bang hisiyu in nakarihil pangita' kaniya. Asubuha niyu
na in baran niya. Maingat na sa siya yan mamayta' sabab maumul na siya!”
22 Hangkan namung biya' hādtu in ina'-ama' niya sabab miyuga' sila ha manga
nakura' Yahudi. Miyuga' sila sabab kiyapag'isunan sin manga nakura' sin hisiyu-
siyu in imiyan sin hi Īsa amuna in Almasi, na di' na siya palamurun ha lawm langgal
nila.
23 Hangkan laung sin ina'-ama' niya ha manga nakura', “Asubuha niyu na in baran
niya sabab maumul na da siya!”

24 Na, piyatawag nagbalik sin manga nakura' in tau bakas buta ampa nila īyan,
laung nila, “Sapa kaw pa Tuhan sin kasabunnalan in bayta' mu! Kaingatan namu'
sin in tau nagpauli' kaymu hambuuk baldusa.”
25 In sambung sin tau bakas buta, “Di' ku kaingatan bang siya baldusa iban bukun.
Amura in kaingatan ku bakas aku buta, sagawa' bihaun makakita' na aku.”
26 Imasubu na isab in manga nakura', laung nila, “Unu in hīnang niya kaymu?
Iyunu niya in mata mu hangkan kaw makakita' na bihaun?”
27 “Bakas ta na kamu biyaytaan,” laung sin tau bakas buta, “sagawa' di' niyu
da dungugun in bichara ku. Iban mayta' namān kamu mabaya' humāti magbalik?
Maray' isab mabaya' kamu magguru kan Īsa.”
28 Sakali piyamūngmūngan siya sin manga nakura', amu agi kaniya, “Ikaw sa yan
in mulid sin tau yan, ampa in kami ini mulid hi Musa.
29 Kaingatan namu' in Tuhan bakas nagparman kan Musa. Ampa in tau yan di'
namu' minsan kaingatan bang dayn diin siya!”
30 Na, laung sin tau bakas buta, “Ay kaw naa, makainu-inu kamu yan! In tau yan
amu in nakapauli' sin mata ku, hāti di' niyu kaingatan bang dayn diin siya!
31 Asal natu' kaingatan sin in tau baldusa di' dungugun sin Tuhan in unu-unu
pangayuun niya. Ampa in tau nagmamabuga' iban miyamagad sin kabayaan sin
Tuhan, dungugun sin Tuhan in unu-unu pangayuun niya.
32 Dayn sin tagna' kapaawn sin dunya ini, wayruun pa tau in nakarihil pangita' ha
tau buta kariasali.
33 Na, bang in tau yan bukun diyaak sin Tuhan, tantu di' siya makahinang unu-unu
biya' ha yan.”
34 Na, diyugalan in manga nakura' ha tau bakas buta. Laung nila kaniya, “Mayta',
hisiyu kaw in manghindu' kāmu' biya' ha yan? In ikaw yan dayn ha kapag'anak
kaymu asal kaw baldusa na. Hāti manghindu' kaw kāmu'?” Na, saruun-duun diyūy
sin manga nakura' in tau bakas buta pa guwa' sin langgal.

Buta in Mata sin manga Tau Pasal sin Kasabunnalan

35 Sakali pagdungug hi Īsa sin diyūy sin manga nakura' in tau bakas buta, magtūy
niya liyawag in tau bakas buta. Kiyabaakan niya mayan, iyasubu niya, laung niya,
“Magparachaya ka kaw ha Anak Mānusiya'?”
36 In sambung sin tau bakas buta, laung niya, “Tuwan, baytai aku bang hisiyu siya,
ha supaya aku makapagparachaya kaniya!”
37 Laung hi Īsa kaniya, “Bakas mu na siya kīta' iban siya na in diyarā mu nagbichara
bihaun.”
38 Laung sin tau bakas buta, “Panghu' ku, magparachaya na aku kaymu.” Sarta'
simujud na siya ha alupan hi Īsa.
39 Laung hi Īsa, “In pagkari ku pa dunya amu in makapanyata' sin mattan kahālan
sin manga mānusiya'. In manga tau amu in biya' sapantun buta sabab di' nila
kaingatan in kasabunnalan pasal Tuhan, karihilan na pangita', sagawa' in manga
tau amu in pangannal nila kaingatan nila in kasabunnalan pasal Tuhan, na mabiya'
na sila sapantun buta di' makakita'.”
40 Sagawa' laung sin kaibanan Parisi amu in duun nakarungug sin bichara niya,
“Biya' kaw nagpaandig sin in kami ini buta. Na, makakita' sa kami ini.”
41 In sambung hi Īsa kanila, “Bang kamu mattan tuud buta, hāti niya wayruun
tuud panghāti niyu sin kasabunnalan, na di' kamu maitung nakarusa. Sagawa' pagga
kamu imiyan sin makakita' kamu, hāti niya kiyaiingatan niyu in kasabunnalan, na
in kamu yan tantu nakarusa, sabab di' kamu magkahagad sin kasabunnalan.”

10

Dalilan Pasal sin Mag'iipat Bili-bili

1 “Bunnal in bichara ku ini kaniyu,” laung hi Īsa, “bang in tau di' sumūd dayn ha
lawang pa lawm sin lugal pagbubutangan ha manga bili-bili, sagawa' dumāg siya ha
labayan dugaing, na in tau yan sugarul iban manglalangpas.
2 Sagawa' bang in tau sumūd dayn ha lawang, in siya yan amu in mag'iipat ha
manga bili-bili.
3 Ukaban siya sin tau tunggu' lawang. Kakilāhan sin manga bili-bili in tingug niya.
Tawagun niya in manga bili-bili suku' niya, ngānan dayn ha hambuuk pa hambuuk
ampa niya dāhun gumuwa' in manga bili-bili.
4 Duun mayan ha guwa' in katān bili-bili niya, muna siya dayn kanila, ampa in
manga bili-bili murul kaniya, karna' kakilāhan sin manga bili-bili in tingug niya.
5 Di' in manga bili-bili magad ha tau dugaing. Gām mayan maguy sila bang awn
tau dugaing dumā kanila, sabab di' nila kakilāhan in tingug niya.”
6 Amu yan in isturi diyalil hi Īsa, sagawa' wala' kiyahātihan sin manga tau in maana
niya.

Hi Īsa in Biya' Ibārat Mag'iipat Bili-bili

7 Hangkan namichara na isab nagbalik hi Īsa ha supaya kahātihan sin manga tau
in isturi diyalil niya. Laung niya, “Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. In aku amuna
in biya' ibārat lawang sūran iban guwaan sin manga bili-bili.
8 Hisiyu-siyu in manga miyuna mari dayn kāku', in sila yan biya' ibārat sugarul
iban manglalangpas. Sagawa' in manga tau suku' ku wala' nag'asip sin hindu' nila.
9 Aku in biya' ibārat lawang. Hisiyu-siyu in sumūd labay dayn kāku' malappas siya.
Luhaya na siya, lāgi' makabaak na siya sin hikarayaw kaniya.
10 In tau sugarul wayruun dugaing maksud niya dayn sin manakaw, māmunu' iban
magpakangī' unu-unu na. Sagawa' in aku, in maksud ku miyari, ha supaya dumihil
ha manga mānusiya' sin kabuhi' tantu, amu in ballabi-labihan in kasannyangan.
11 “Aku in biya' ibārat mag'iipat bili-bili. Īipat ku tuud marayaw in manga suku'
ku, amu in biya' sapantun manga bili-bili. Hililla' ku in dugu' nyawa ku ha pasalan
sin manga tau suku' ku.
12 Sagawa' in tau, amu in giyadjihan sadja magjaga ha manga bili-bili, di' da
magparuli tuud ha manga bili-bili, sabab bukun da siya in mag'iipat iban tagdapu
sin manga bili-bili. Bang siya makakita' iru' talun harap mawn pa manga bili-bili,
magtūy siya maguy. Hibīn niya in manga bili-bili. Na, in manga bili-bili sakmitun,
iban masilahag na, apasun sin iru' talun.
13 Hangkan maguy in tau giyadjihan sabab in siya giyadjihan sadja magjaga ha
manga bili-bili, iban wayruun lasa niya ha manga bili-bili.
14-15 “Aku ini in biya' ibārat mag'iipat ha manga bili-bili iban marayaw tuud in
pag'ipat ku kanila. Mag'īngati tuud kami marayaw iban sin Ama' ku. Damikkiyan,
in aku iban sin manga bili-bili ku mag'īngati tuud isab marayaw. Iban in aku ini lilla'
matay pasalan sin manga bili-bili ku.
16 Awn pa isab manga bili-bili ku dugaing. Suku' ku da isab sila, sagawa' in sila
dayn ha baanan dugaing. Subay ku da isab sila dāhun. Kahagarun nila in hindu'
ku. Mahambuuk na sila iban sin manga katān suku' ku iban aku hambuuk-buuk in
mag'ipat kanila.
17 “Kalasahan tuud aku sin Ama' ku sabab hililla' ku in dugu'-nyawa ku ha supaya
maagad in maksud niya mapatay aku iban mabuhi' aku magbīng.

18 Wayruun tau minsan hisiyu in tagakawasa mamatay kāku', sabab aku in
makapagbaya' bang aku mapatay atawa di'. Dayn ha kabayaan ku hililla' in dugu'-
nyawa ku. Awn kawasa ku mugtu' sin napas ku, iban awn da isab kawasa ku mamuhi'
magbalik ha baran ku. Amu yan in daakan hipahinang kāku' sin Ama' ku."
19 Na, pagdungug sin manga nakura' Yahudi sin pamung hi Īsa, nabahagi' na isab
nagbalik in pikilan nila pasal hi Īsa.
20 Laung sin kamatauran kanila, "Siyasaytan in tau yan! Kiyakangug siya! Mayta'
kamu dumungug kaniya?"
21 Sagawa' laung isab sin kaibanan, "Bang in tau yan siyasaytan di' makabichara
biya' ha yan, iban in tau siyasaytan di' makapauli' ha tau buta!"

Di' magkahagad in manga nakura' Yahudi kan Īsa

22 Na, manjari naabut na in waktu pagjamu ha Awrusalam (Baytal Makdis) amu in
pagngānan Pagsuchi sin Bāy sin Tuhan. Nakasa'bu ha timpu mahaggut.
23 Sakali duun hi Īsa nagpapanaw ha balkun sin Bāy sin Tuhan, amu in pagngānan
Balkun hi Sultan Sulayman.
24 Manjari, piyaglibutan hi Īsa sin manga nakura' Yahudi. Laung nila kan Īsa,
"Maunu pa in lugay namu' tumagad ampa mu kami baytaan bang hisiyu kaw tuud?
Baytai na kami bihaun sin tuman bang ikaw na tuud in Almasi."
25 In sambung hi Īsa kanila, "Bakas ta na kamu biyaytaan, sa' di' da kamu
magkahagad kāku'. Kīta' niyu na sin in manga hinang nahinang ku dayn ha kawasa
sin Tuhan. Na, in yan amuna in magpakita' kaniyu bang hisiyu tuud aku.
26 Sagawa' di' da kamu magkahagad kāku', sabab in kamu yan bukun suku' ku.
27 In manga tau suku' ku, amu in ibārat bili-bili īipat ku, magkahagad sin hindu'
ku. Kaingatan ku sila iban magad sila kāku'.
28 Dihilan ku sila kabuhi' salama-lama ha lawm ukum-milik sin Tuhan. Di' sila
mabutas dayn ha Tuhan kasaumulan. Wayruun makasakmit kanila dayn ha lawm
ukuman ku.
29 Sabab in sila kiyasuku' kāku' sin Tuhan Ama' ku. Ampa in Ama' ku makawasa
dayn ha katān. Wayruun makasakmit kanila dayn ha lawm ukuman niya.
30 In aku iban sin Ama' ku nahahambuuk."
31 Na, pagdungug sin manga nakura' sin pamung hi Īsa, miyūt na isab sila batu
nagbalik hipanilu' kan Īsa.
32 Laung hi Īsa kanila, "Mataud hinang marayaw in kīta' niyu nahinang ku. In
manga yan daakan sin Tuhan piyahinang kāku'. Na, unu dayn ha manga nahinang
ku yan in kiyarugalan niyu, hangkan niyu aku batuhun?"
33 In sambung nila kan Īsa, "Bukun kami mamatu kaymu sabab sin unu-unu na
nahinang mu marayaw, sagawa' hangkan namu' kaw batuhun, sabab namung kaw
pangkal pa Tuhan! In ikaw yan mānusiya' da, hāti imiyan kaw, ikaw in Tuhan!"
34 In sambung hi Īsa kanila, "Kiyasulat ha lawm Kitab niyu in pamung sin Tuhan
ha manga mānusiya', amu agi, 'In kamu yan manga tuhan!'
35 Na, kiyaiingatan natu' sin di' kapindahan kasaumulan in unu-unu kiyasulat ha
lawm Kitab. Na, in manga tau yadtu, amu in kiyapanaugan sin Parman, manga tuhan
in pagtawag sin Tuhan kanila.
36 Na, in hāti niya minsan in aku, matūp da isab tawagun Anak sin Tuhan, sabab
in aku kiyandī iban kiyawakilan sin Tuhan, Ama' ku, mari pa dunya. Na, pagga biya'
ha yan, mayta' kamu imiyan sin in aku namung pangkal pa Tuhan, sawkat na aku
imiyan Anak aku sin Tuhan?
37 Bang sawpama in hinang ku ini di' magkugdan iban sin hinang sin Tuhan, Ama'
ku, na, ayaw kamu magparachaya kāku'.

38 Sagawa' bang magkugdan in hinang namu', minsan kamu di' na magparachaya
sin bichara ku, bang mayan magparachaya kamu ha manga nahinang ku, ha supaya
mattan kaingatan niyu na tuud sin in aku iban sin Tuhan, Ama' ku, nahahambuuk
tuud."
39 Sakali ambaya' nila na isab saggawun hi Īsa pasal sin pamung niya, sagawa'
nakapaklus hi Īsa dayn kanila.
40 Manjari, miyadtu hi Īsa nagbalik pa hansipak sin Suba' Jurdan, amu in bakas
piyagliguan hi Yahiya ha manga tau. Duun siya himanti'.
41 Mataud tau in miyawn kaniya. Laung sin manga tau, "In hi Yahiya wala'
nakahinang sin manga mu'jijat, sagawa' in katān bichara niya pasal hi Īsa bunnal."
42 Na, mataud tau duun in nagparachaya kan Īsa.

11

In Kamatay kan Lasarus

1 Manjari awn hambuuk tau nāsakit, in ngān niya hi Lasarus. Duun siya
naghuhula' ha dāira Bitani, amu in piyaghuhulaan da isab sin duwa taymanghud
niya babai, hi Mariyam kay Marta.
2 In hi Mariyam ini amuna in babai imasag lana mahamut pa siki hi Panghu' Īsa
ampa niya tiyarapuhan sin buhuk niya. Na, pagga nāsakit hi Lasarus,
3 nagparā lapal in duwa magtaymanghud babai madtu kan Īsa, amu agi, "Panghu',
in bagay mu amu in kalasahan mu nāsakit."
4 Na, pag'ingat hi Īsa sin paraak kaniya, laung niya, "Bukun nāsakit hi Lasarus ha
supaya siya mapatay, sagawa' ha supaya matanyag in kusug sin kawasa sin Tuhan,
iban amu isab yan in makarihil kabantugan ha amu in Anak Tuhan."
5 Malasa hi Īsa ha tū magtaymanghud, hi Marta, hi Mariyam iban hi Lasarus.
6 Sagawa' pag'ingat niya sin nāsakit hi Lasarus, wala' siya magtūy miyadtu.
Timagad pa siya duwa adlaw duun ha kiyaruruunan niya.
7 Sakali nakalabay mayan in duwa adlaw, laung hi Īsa ha manga mulid niya, "Madtu
kitaniyu magbalik pa Yahudiya."
8 Laung sin manga mulid niya kaniya, "Tuwan Guru, sin ka'nu-ka'nu yaun ambaya'
kaw patayun tiluun sin batu kaagi sin manga nakura' Yahudi. Na, hāti, mabaya' pa
kaw magbalik madtu?"
9 In sambung hi Īsa, laung niya, "Ayaw kamu mabuga'. Ha lawm sin hangka-adlaw,
hangpu' tagduwa kajām masawa in hula'. Bang kitaniyu manaw ha waktu masawa
pa in hula', di' kitaniyu makarugtul pa unu-unu kamulahan, sabab kīkita' taniyu in
panawan taniyu.
10 Sagawa' bang kitaniyu manaw ha waktu tigidlum na in hula', makarugtul sadja
kitaniyu pa kamulahan, sabab di' taniyu kakitaan in panawan taniyu."
11 Pag'ubus hi Īsa namichara biya' hādtu, giyanapan niya pa in bichara niya, laung
niya, "In bagay natu' hi Lasarus nakatūg na, sagawa' madtu aku batiun ku siya."
12 Laung sin manga mulid niya, "Panghu', bang siya nakatūg, in hāti niya dumayaw
na siya."
13 In hātihan sin bichara hi Īsa, in hi Lasarus miyatay na, sagawa' in panghāti sin
manga mulid niya, in hi Lasarus nakatūg na.
14 Hangkan biyuntulan na sila hi Īsa, laung niya, "In hi Lasarus miyatay na.
15 Sagawa' ha sabab niyu, makuyag aku sin wala' aku didtu ha sa'bu niya nāsakit.
Karna' dayn ha pasal sin hinangun ku ini, in kamu magparachaya na tuud kāku'.
Sūng na, madtu na kitaniyu kan Lasarus."

16 Sakali namichara hi Tumas, amu in diyanglayan Kambal. Laung niya ha manga
pagkahi niya mulid hi Īsa, “Sūng na kitaniyu magad ha Panghu', ha supaya kitaniyu
makaunung matay kaniya!”

Hi Īsa in Makabuhi' ha Tau Patay iban Siya in Puunan sin Kabuhi'

17 Na, pagdatung hinda Īsa pa Bitani, kiyabaytaan siya sin awn na upat adlaw
limabay in kapagkubul kan Lasarus.
18 Pagga in Bitani masuuk da pa Awrusalam (Baytal Makdis), awn da manga tū batu
in layu',
19 mataud manga Yahudi in limuruk mawn kan Marta iban hi Mariyam, mag-
parayaw sin atay nila pasal sin kamatay sin taymanghud nila hi Lasarus.
20 Pagdungug hi Marta sin magdaratung na hi Īsa mawn, magtūy siya miyadtu
miyāk kan Īsa, sagawa' hi Mariyam wala' minīg dayn ha lawm bāy.
21 Na, nagbāk mān hi Marta kay Īsa, laung hi Marta kan Īsa, “Panghu', bang kaw
bakas dī, in taymanghud natu' di' matay!
22 Sagawa' kaingatan ku minsan bihaun hirūl sin Tuhan kaymu in unu-unu
pangayuun mu kaniya.”
23 Laung hi Īsa kaniya, “In taymanghud mu mabuhi' da magbalik.”
24 In sambung hi Marta kan Īsa, “Kaingatan ku sin mabuhi' da siya magbalik ha
adlaw mahuli.”
25 Laung hi Īsa kaniya, “Aku in makabuhi' magbalik ha manga patay iban aku in
puunan sin kabuhi'. Hisiyu-siyu in magparachaya kāku' mabuhi' siya, minsan siya
miyamatay na.
26 Iban hisiyu-siyu in buhi' ampa magparachaya kāku', di' tuud siya mapatay.
Magparachaya ka kaw sin bichara ku yan?”
27 In sambung hi Marta, “Huun, Panghu', magparachaya tuud aku sin ikaw na in
Almasi, amu in Anak Tuhan, iban amu in kiyawakilan sin Tuhan mari pa dunya.”

Tumū' in Luha' hi Īsa

28 Na, pag'ubus hi Marta namichara, miyadtu siya nagbalik pa bāy ampa niya
hiyagas-hagasan hi Mariyam, laung niya, “Yari na in Tuwan Guru. Nangasubu siya
bang hawnu kaw.”
29 Pagdungug hi Mariyam, nagtūy siya nag'ūs-'ūs gimuwa' miyāk madtu kan Īsa.
30 Na, in hi Īsa wala' pa nakasampay mawn pa lawm sin kawman. Masi pa siya
didtu ha lugal piyagbākan nila kay Marta.
31 Na, in manga luruk Yahudi duun ha bāy, amu in nagpaparayaw sin atay hi
Mariyam. Pagkita' nila sin timindug hi Mariyam ampa nag'ūs-'ūs gimuwa' dayn ha
bāy, imurul sila, sabab in pangannal nila madtu hi Mariyam pa kubul sin taymanghud
niya magtangis.
32 Sagawa' harap hi Mariyam madtu kan Īsa. Na, pagkita' niya na mayan kan Īsa,
magtūy siya simujud pa alupan hi Īsa ampa siya namung, laung niya, “Panghu', bang
kaw bakas dī, di' matay in taymanghud natu'.”
33 Na, pagkita' hi Īsa kan Mariyam nagtatangis iban sin manga tau luruk timatangis
da isab, nabagbag in lawm atay niya, iban landu' siya nasusa.
34 Nangasubu hi Īsa, laung niya, “Hariin niyu siya kiyubul?”
Laung nila, “Kari kaw kita', Panghu'!”
35 Timū' in luha' hi Īsa.
36 Na, laung sin manga tau, “Kitaa niyu ba in lasa niya kan Lasarus.”
37 Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Bang siya malasa, mayta' niya wala' piyauli'
in sakit hi Lasarus supaya siya di' matay? Pagga in tau dugaing minsan tau buta
kiyaulian niya.”

Mabuhi' Magbalik hi Lasarus

38 Na, nabagbag nagbalik in lawm atay hi Īsa, sarta' miyadtu na siya pa kubul hi
Lasarus. In kubul hi Lasarus, biya' lupa sungab batu, tiyatambulan sin batu dakula'.
39 Pagdatung nila pa kubul, laung hi Īsa, "Īgi niyu in batu tambul sin kubul."
Sagawa' laung hi Marta, amu in taymanghud sin miyatay, "Panghu', mabahu' na
sān, sabab awn na upat adlaw in lugay niya kiyubul."
40 Laung hi Īsa kaniya, "Bakas ta na kaw biyaytaan, bang kaw magparachaya,
kakitaan mu bang biya' diin in kusug sin kawasa sin Tuhan."
41 Na, inīgan nila na in batu tambul sin lawang kubul, sarta' himangad hi Īsa ampa
siya namichara, laung niya, "Ya Ama', magsarang-sukul tuud aku kaymu sin diyūl
mu kāku' in piyangayu' ku kaymu.
42 Kaingatan ku sin hirūl mu sadja kāku' in unu-unu pangayuun ku kaymu. Sagawa'
hiparungug ku ha manga tau ini in bichara ku kaymu ha supaya sila magparachaya
sin ikaw tuud in nagdaak kāku' mari."
43 Pag'ubus ampa siya timawag matanug kan Lasarus. Laung niya, "Lasarus, kari
na kaw guwa'!"
44 Sakali gimuwa' na hi Lasarus dayn ha lawm kubul. In baran niya masi pa
napuputus sin saput sampay pa siki-lima iban bayhu' niya.
Laung hi Īsa, "Īgi niyu na in saput niya bat siya makauwi' na."

In Pag'isun sin Pagsaggaw kan Īsa
(Mat. 26:1-5; Mk. 14:1-2; Lk. 22:1-2)

45 Na, dayn didtu mataud Yahudi amu in nangluruk mawn kan Mariyam in
nagparachaya kan Īsa, sabab kiyakitaan nila tuud in nahinang hi Īsa.
46 Sagawa' in kaibanan tau miyadtu pa manga Parisi nagsumbung pasal sin
nahinang hi Īsa.
47 Na, hangkan magtūy piyapagtipun sin manga nakura' kaimaman iban sin manga
Parisi in manga kunsiyal sin agama Yahudi, amu in magpapanaw sin sara' sin agama
Yahudi.
Napūn mayan sila, laung nila, "Unuhun natu' na in tau yan, sabab mataud na tuud
mu'jijat nahinang niya!
48 Bang natu' siya pasāran maghinang sin hinang niya yan, in tau katān
magkahagad na kaniya. Na, dayn ha pasal yan, mulahun sin parinta sin hula' Rūm
in Bāy natu' Mahasuchi sampay pa bangsa natu'!"
49 Sakali namichara in hambuuk duun kanila amu in pagngānan Kayapas. Siya in
Imam Dakula' sin tahun yadtu. Laung niya, "In kamu yan wayruun tuud pikilan!
50 Wala' niyu ka napikil sin sapādpād magmula in bangsa natu', marayaw pa isab
hambuuk sadja tau in mapatay ganti' sin kitaniyu katān."
51 Na, in pamung hi Kayapas yadtu bukun tuud guwa' dayn ha lawm pikilan
niya. Sagawa' pagga siya in Imam Dakula' sin tahun yadtu, biya' siya hambuuk
mangingita', namayta' sin in hi Īsa matay ha susūngun sabab-karna' sin bangsa
Yahudi.
52 Lāgi' bukun sadja isab ha pasal sin manga bangsa Yahudi, sagawa' ha supaya
mahambuuk na hangka-agaran in manga tau amu in nakawkanat ha kahula'-hulaan,
bang sila mahinang na manga suku' sin Tuhan.
53 Manjari tagnaan dayn sin adlaw yadtu piyagpikilan na sin manga nakura' Yahudi
bang biya' diin in hikapatay nila kan Īsa.
54 Hangkan in hi Īsa di' na magkawn pa katauran tau ha Yahudiya. Gām mayan
miyadtu siya iban sin manga mulid niya pa kawman pagngānan Ipraim masuuk pa
hula' paslangan mahunit paghulaan. Dimuun siya iban sin manga mulid niya.

55 Manjari masuuk na in pagjamu sin manga Yahudi amu in pagngānan Haylaya
Paglappas dayn ha Kamatay. Na, mataud tau dayn ha kakawm-kawman in timukad
madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis). Duun mayan sila ha Awrusalam (Baytal
Makdis), nagsuchi sila sin baran nila ha supaya sila makalamud maghaylaya.
56 Na, piyaglawag sin manga tau hi Īsa duun ha paghaylayahan. Bang sila matipun
na duun ha Bāy sin Tuhan, mag'asubu-iyasubuhi na sila, laung nila, "Ha pikil niyu,
mari baha' hi Īsa pa paghaylayahan?"
57 Na, nagdihil daakan in manga nakura' kaimaman iban manga Parisi, sin hisiyu-
siyu in makaingat bang haunu hi Īsa subay mamayta' magtūy kanila, ha supaya nila
masaggaw hi Īsa.

12

In Pagbusug Lana Mahamut ha Siki hi Īsa
(Mat. 26:6-13; Mk. 14:3-9)

1 Na, awn pa unum adlaw in lugay ampa dumatung in Haylaya Paglappas dayn ha
Kamatay, miyadtu hi Īsa pa Bitani, hula' hi Lasarus, amu in tau biyuhi' hi Īsa nagbalik
dayn ha kamatay.
2 Na, duun mayan siya ha Bitani, liyabut siya sin manga tau duun. Duun da isab hi
Marta timabang namutang sin pagkaun. In hi Lasarus nagsāw nagkaun kay Īsa iban
sin kaibanan tau.
3 Sakali kimawa' hi Mariyam lana mahamut pagngānan narda. In lana mahamut
ini maharga' tuud, bukun paltik iban wayruun lamud niya dugaing. Iban in taud niya
tunga' kilu. Biyutangan niya lana mahamut in siki hi Īsa ampa niya tiyarapuhan sin
buhuk niya. Nagtu'nug ha lawm bāy in hamut sin lana mahamut.
4 Sakali namichara in hambuuk mulid hi Īsa, hi Judas tau dayn ha Kiriyud, amu in
manipu kan Īsa, laung niya,
5 "Gām pa in lana mahamut yan piyagdagang magbīhan timbang gadji sin hambuuk
tau ha lawm hangka-tahun. Hāti in bīhan niya hikapagsarakka ha manga miskin."
6 Hangkan siya namichara biya' hādtu, sabab pangungustaw siya, bukun sabab
maluuy siya ha manga miskin. Siya in nagdarā sin pagluluunan sīn nila, iban biyaksa
siya magpangawa' dayn ha sīn piyangandul kaniya sin manga pagkahi niya mulid hi
Īsa.
7 Sagawa' laung hi Īsa kaniya, "Pasāri na siya. In lana mahamut yan tiyatagama
niya bat supaya saddiya na in anggawta'-baran ku bang aku hikubul na ha waktu
susūngun.
8 In manga tau miskin matabang niyu ha ku'nu-ku'nu waktu, sagawa' in aku ini di'
lumugay dī kaniyu."

In Pag'isun sin Pagbunu' kan Lasarus

9 Manjari mataud tuud tau nakarungug sin yaun hi Īsa ha Bitani. Hangkan miyadtu
sila, bukun sadja isab kumita' kan Īsa, sagawa' mabaya' da isab sila kumita' kan
Lasarus, amu in biyuhi' hi Īsa nagbalik dayn ha kamatay.
10 Hangkan nag'isun in manga nakura' kaimaman patayun hi Lasarus hiunung kan
Īsa.
11 Sabab dayn ha pasal hi Lasarus mataud manga Yahudi in nagparachaya na kan
Īsa, iban wala' na miyagad ha manga kaimaman.

Lagguun sin manga Tau hi Īsa Pagdatung niya pa Awrusalam (Baytal Makdis)
(Mat. 21:1-11; Mk. 11:1-11; Lk. 19:28-40)

12 Na, pag'adlaw hambuuk in manga tau mataud amu in miyawn pa Awrusalam
(Baytal Makdis) himadil sin paghinang sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay,
nakarungug sin in hi Īsa magkakawn pa Awrusalam (Baytal Makdis).
13 Hangkan kimawa' sila manga sanga dahunan, ampa sila miyadtu miyāk kan Īsa.
Naglami-lami sila nag'ulang, laung nila,
"Pudjihun natu' in Tuhan!
Bang mayan barakatan in siya amu in kiyawakilan sin Tuhan!
Bang mayan barakatan sin Tuhan in magbaya' ha bangsa Israil!"
14 Sakali nakabaak hi Īsa hambuuk kura' amu in piyanguraan niya. Na, naagad
tuud in asal kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
15 "Manga tau ha Awrusalam (Baytal Makdis). Ayaw na kamu mabuga'!
Kitaa niyu ba, yan na tudju mawn kaniyu in makapagbaya' kaniyu.
Mangura' siya ha kura', amu in anak kura' wala' pa kiyapanguraan."
16 Ha waktu yadtu wala' kiyahātihan sin manga mulid hi Īsa in pasal sin ini
katān. Subay na hi Īsa nakabalik pa surga' iban nagmattan na tuud in kawasa iban
kalagguan niya ampa nila kiyatumtuman in kiyabayta' ha lawm Kitab pasal hi Īsa
iban kiyatumtuman nila da isab in nahinang nila kaniya.
17-18 Hangkan mataud tau in miyāk kan Īsa sabab nakarungug sila sin mu'jijat
nahinang hi Īsa, amu in pagtāg niya kan Lasarus dayn ha lawm kubul iban biyuhi'
nagbalik dayn ha kamatay. In nagsuysuy kanila pasal yan, amu in manga tau bakas
duun ha kubul nakakita' ha waktu yadtu sin nahinang hi Īsa.
19 Hangkan, laung sin manga Parisi pa kaibanan Parisi, "Na, kitaa niyu. Napalsu
da in palanu natu'. In tau katān magad da kaniya!"

Mabaya' Kumita' kan Īsa in Manga Tau Bangsa Girik

20 Na, manjari awn isab manga tau bangsa Girik in himadil sin pagpudji ha waktu
sin Haylaya ha Awrusalam (Baytal Makdis).
21 Miyadtu sila kan Pilip, hambuuk mulid hi Īsa dayn ha kawman Bitsayda ha hula'
Jalil. Laung nila kan Pilip, "Tuwan, mabaya' kami kumita' kan Īsa."
22 Na, miyadtu hi Pilip namayta' kan Andariyas. Ubus ampa sila karuwa miyadtu
namayta' kan Īsa.
23 Laung hi Īsa kanila, "Na, bihaun masuuk na tuud dumatung in waktu kiyaganta'
in aku amu in Anak Mānusiya' karihilan na sin kalagguan dakula'.
24 Baytaan ta kamu sin bunnal. In hangsulag binhi' di' tumaud bang di' hitanum pa
lupa' biya' sapantun patay hikubul. Sagawa' bang hikatanum na, tumubu' yan iban
tumaud in bunga.
25 Na, damikkiyan biya' da isab ha yan in tau. Bang in tau maūg sin kabuhi' niya,
iban magpikil sadja sin kabayaan niya mapatay da siya. Sagawa' bang in tau di' maūg
sin kabuhi' niya dī ha dunya, taga kabuhi' siya salama-lama.
26 Na, hisiyu-siyu in mabaya' mahinang daraakun ku, subay siya magad kāku'
lumabay sin unu-unu haggut-pasu', ha supaya taptap in pag'agad namu'. Iban hisiyu-
siyu in maghulas-sangsa' kāku' lagguun siya sin Ama' ku."

Namichara hi Īsa Pasal sin Kamatay Niya

27 Laung pa isab hi Īsa, "Bihaun landu' tuud nasusa in lawm atay ku. Sagawa'
minsan biya' ha yan, di' ku pangayuun ha Ama' ku in puasun niya aku dayn ha
kabinsanaan kumugdan kāku', sabab hangkan na aku miyari ha supaya lumabay sin
kabinsanaan ini."
28 Ubus ampa namichara hi Īsa pa Tuhan, laung niya, "Ya Ama', dihili kalagguan
in ngān mu!"

Sakali magtūy awn suwara dayn ha langit, amu agi sin suwara, “Bakas ku na dīhilan kalagguan iban dihilan ku da kalagguan magbalik.”
29 Manjari in manga tau mataud nagtitindug duun nakarungug sin suwara. Laung sin kaibanan, “Uy, nagdawgdug hayn-duun.” Sagawa' laung isab sin kaibanan, “Malāikat sa yadtu in namichara kan Īsa!”
30 Sagawa' laung hi Īsa kanila, “In suwara yadtu piyarungug, bukun ha hikarayaw ku, sagawa' ha hikarayaw niyu.
31 Bihaun naabut na in waktu hirihil in hukuman bang hisiyu tuud in tagakawasa ha manga mānusiya'. Bihaun in Saytan Puntukan amu in nagbabaya' ha manga mānusiya' dī ha dunya, maīg na in kusug sin kawasa niya.
32 Bang aku hikalansang na pa usuk ampa in usuk yan patindugun, na mataud in tau kawaun ku paagarun kāku' dayn ha katilingkal dunya.”
33 Namichara hi Īsa biya' hādtu hipagpahāti ha manga tau bang biya' diin in pagpatay kaniya ha susūngun.
34 Laung sin manga tau mataud, “Kaingatan namu' in bayta' ha lawm Kitab sin in Almasi, mabuhi' salama-lama. Sagawa' in agi mu in tau amu in Anak Mānusiya', subay hikalansang pa usuk ampa in usuk yan patindugun. Na, hisiyu baha' in piyag'iyan mu yan, Anak Mānusiya'?”
35 In sambung hi Īsa kanila, “Bihaun yari pa dī kaniyu in ilaw amu in dumihil kasawahan kaniyu, sagawa' bukun na malugay mīg na in ilaw dayn kaniyu. Hangkan pangandul kamu ha ilaw bābā yari pa dī kaniyu in ilaw, ha supaya kamu di' abutan sin tigidlum. Karna' in tau manaw ha lawm katigidluman di' niya kaingatan in dūngan niya bang harap pakain.
36 Hangkan ha salugay sin ilaw dī kaniyu, pangandul kamu ha ilaw yan, ha supaya kamu mahinang suku' sin ilaw yan.”

Di' Magparachaya kan Īsa in manga Tau

Pag'ubus hi Īsa nagbichara, minīg siya dayn kanila ampa siya miyadtu pa di' nila kaingatan.
37 Na, in manga tau masi di' magparachaya kan Īsa minsan da mataud na mu'jijat in kīta' nila nahinang hi Īsa.
38 Na in yan amu in magpakita' sin bunnal tuud in bichara hi Nabi Isayas kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“Ya Tuhan ku, wayruun magparachaya sin bayta' namu'.
In manga tau nakakita' sin kusug sin kawasa mu, hangkatiyu' da in nakahāti.”
39 Lāgi' kiyabayta' da isab hi Isayas bang mayta' in manga tau wala' nagparachaya. Amu agi niya,
40 “Diyūlan sin Tuhan maīg dayn ha mata sin manga tau di' magparachaya in ingat sumilang sin unu-unu kakitaan nila,
iban diyūlan sin Tuhan maīg dayn ha pikilan nila in ingat sumilang sin kasabunnalan
ha supaya sila di' makahāti.
Iban di' magbalik in atay nila kāku',” amu agi sin Tuhan, “bat ku mapuas in manga dusa nila.”
41 In yari kiyasulat hi Isayas sabab kīta' niya in sahaya hi Īsa. Hangkan in piyag'iyan niya yan way dugaing bang bukun hi Īsa.
42 Na, minsan biya' hādtu, mataud manga nakura' Yahudi in nagkahagad kan Īsa, sagawa' wala' sila nagpatampal sabab in kabugaan nila di' na sila palamurun sin manga Parisi ha lawm langgal nila.

43 Lāgi' labi maharga' kanila in masulut nila in kabayaan sin pagkahi nila mānusiya' dayn sin sumulut sin kabayaan sin Tuhan.

In Bayta' hi Īsa Siya in Tumindug Saksi' ha Adlaw Paghukum ha Mānusiya'

44 Manjari namung matanug hi Īsa, laung niya, “Hisiyu-siyu in magparachaya kāku' bukun sadja isab aku in pagparachayahan niya, sagawa' magparachaya da isab siya ha Tuhan amu in nagdaak kāku' mari.
45 Damikkiyan, hisiyu-siyu in nakakita' kāku', sali' niya da tuud kīta' in nagdaak kāku' mari.
46 In aku miyari pa dunya dumihil kasawahan ha manga mānusiya', ha supaya hisiyu-siyu in magparachaya kāku' makaguwa' na siya dayn ha lawm katigidluman.
47 “Na, hisiyu-siyu in makarungug sin bayta' ku ampa siya di' magkahagad, di' ku siya butangan hukuman. Karna' in maksud ku miyari bukun manghukum ha manga mānusiya' sagawa' mamuas kanila dayn ha manga dusa nila.
48 Sagawa' hisiyu-siyu in di' tumayma' kāku' iban di' magparachaya sin bayta' ku, ha adlaw mahuli kugdanan siya sin hukuman. Iban hangkan siya kugdanan sin hukuman sabab wala' niya iyagad in bayta' ku.
49 Sabab in bayta' ku yan bukun guwa' dayn kāku', sagawa' dayn ha Ama' ku. Amura in kiyabichara ku iban kiyahindu' ku kaniyu in daakan kāku' sin Ama' ku amu in nagdaak kāku' mari.
50 Na, kaingatan ku sin in daakan niya makarihil kabuhi' salama-lama. Hangkan unu-unu na in kiyabayta' ku, in yan amuna in daakan kāku' sin Ama' ku.”

13

Hugasan hi Īsa in Siki sin manga Mulid niya

1 Manjari ha wala' pa timagna' in Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, asal na kiyaingatan hi Īsa sin masuuk na in waktu niya mamutawan dayn ha dunya ini iban magbalik na siya madtu pa Ama' niya. Asal dayn sin tagna' kalasahan tuud hi Īsa in manga tau suku' niya. Hangkan ha waktu ini piyakita' niya tuud in kusug sin lasa niya ha manga tau suku' niya.
2 Sakali narūm mayan in hi Īsa iban sin manga mulid niya nagsāw nagkaun. In hi Judas, anak hi Simun tau dayn ha Kiriyud asal biyutangan na pamikil manipu kan Īsa kaagi sin Iblis.
3 Asal kiyaiingatan hi Īsa sin in katān kawasa sin Tuhan, Ama' niya, kiyarihil na kaniya. Lāgi' kiyaiingatan niya sin in siya guwa' dayn ha Tuhan iban magbalik da siya pa Tuhan.
4 Sakali timindug hi Īsa dayn ha lamisahan piyagkakaunan nila, ampa niya inīg in hanglapis badju' niya. Ubus ampa siya nanapis sin jimpaw.
5 Pag'ubus, ampa niya biyutangan tubig in pastan, hiyugasan niya na in siki sin manga mulid niya ampa tiyarapuhan niya sin jimpaw piyananapis niya.
6 Na, pagkawn niya mayan humugas sin siki hi Simun Pitrus, di' mabaya' hi Pitrus. Amu agi niya kan Īsa, “Uy, Panghu', ikaw in humugas sin siki ku?”
7 In sambung hi Īsa kaniya, “In hinang ku ini bihaun di' mu kahātihan, sagawa' ha susūngun kahātihan mu da.”
8 Sagawa' laung hi Pitrus, “Tantu di' ta kaw tuud papaghugasun sin siki ku!”

In sambung hi Īsa kaniya, “Bang ku di' kahugasan in siki mu, in ikaw di' na maitung mulid ku.”
9 Na, laung hi Simun Pitrus, “Na, pagga biya' ha yan Panghu', bukun sadja siki ku in hugasan mu, sagawa' hugasi sampay pa lima iban ū ku!”

10 Laung hi Īsa, “Bang in tau bakas na namaygu', in baran niya malanu' na. Amu
dakuman siki niya in subay hugasan magbalik. In kamu katān suchi in pangatayan,
sagawa' awn hambuuk kaniyu in bukun.”
11 Asal kiyaiingatan hi Īsa bang hisiyu in manipu kaniya. Hangkan na siya imiyan,
laung niya, “In kamu katān suchi in pangatayan, sagawa' awn hambuuk kaniyu in
bukun.”
12 Manjari naubus mayan hi Īsa naghugas sin siki sin manga mulid niya, siyulug
niya nagbalik in hanglapis badju' niya ampa siya limingkud nagbalik. Paglingkud
niya, iyasubu niya in manga mulid niya, laung niya, “Kiyahātihan niyu da ka in
hīnang ku kaniyu hayn-duun?
13 Tuwan iban Panghu' in pagtawag niyu kāku'. Na, nakaamu in pagtawag niyu
kāku', sabab aku in guru iban Panghu' niyu.
14 Na, pagga in aku amu in guru iban Panghu' niyu himugas sin siki niyu, na
subay niyu singuran in hinang ku. Subay kamu maghugas-hiyugasi sin siki sin kamu
hangka-agaran.
15 In hīnang ku yadtu hambuuk suntuan, piyakita' ku kaniyu ha supaya niyu
kasinguran.
16 Ini in mattan hibayta' ku kaniyu,” laung hi Īsa. “In tindug bukun makawasa dayn
ha nakura'. Damikkiyan, in daraakun bukun makawasa dayn ha nagdaak kaniya.
17 Pagga niyu kahātihan na in hindu' ku yan, na bang niyu yan agarun hinangun
awn karayawan niyu!
18 “Malayngkan,” laung hi Īsa, “in bichara ku yan di' kumugdan ha kaniyu katān,
sabab asal ku kaingatan bang hisiyu in pinī' ku magad kāku'. Sagawa' maagad tuud
in kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, ‘In tau simāw kāku' nagkaun amu in manipu
kāku'!’
19 “Biyaytaan ta kamu bihaun sin pasal yan ha wala' pa miyabut, ha supaya bang
yan maabut na, magparachaya na kamu bang hisiyu aku.
20 Na, baytaan ta kamu sin mattan. Hisiyu-siyu in tumayma' ha tau diyaak ku, sali'
da aku in tiyayma' niya. Damikkiyan, hisiyu-siyu in tumayma' kāku', sali' da isab
tiyayma' niya in nagdaak kāku' mari.”

Hibayta' hi Īsa in Manipu Kaniya
(Mat. 26:20-25; Mk. 14:17-21; Lk. 22:21-23)

21 Pag'ubus hi Īsa namichara biya' hādtu, landu' tuud siya nasusa. Laung niya ha
manga mulid niya, “Baytaan ta kamu sin mattan. Awn hambuuk dī kaniyu in manipu
kāku'.”
22 Na, nag'iyaturi in manga mulid niya sarta' nag'inu-inu bang hisiyu in piyag'iyan
hi Īsa.
23 Na, awn hambuuk mulid amu in kalasahan hi Īsa in naglilingkud ha daig niya.
24 In mulid ini sīnyalan hi Simun Pitrus. Laung hi Pitrus, “Asubuha kunu' hi Tuwan
bang hisiyu in piyag'iyan niya.”
25 Na, simuuk in mulid ini mawn kan Īsa ampa imiyan, amu agi, “Panghu', hisiyu
in tumipu kaymu?”
26 In sambung hi Īsa, “In tau dihilan ku sin tinapay hitublak ku pa lāy pagbabahug-
bahugan amuna in tau piyag'iyan ku.” Na, kimā' na hi Īsa tinapay ampa tiyublak pa
pagbabahug-bahugan. Ubus ampa niya diyuhal kan Judas, anak hi Simun tau dayn
ha Kiriyud.
27 Sakali pagtabuk na mayan hi Judas sin tinapay, nagtūy siya siyūd sin Saytan
Puntukan.
Laung hi Īsa kaniya, “Ūs-'ūs na kaw bat mu mahinang in hinangun mu!”
28 Sagawa' wala' nakahāti in manga mulid sin bichara hi Īsa kan Judas.

29 In pangannal sin kaibanan mulid, pagga hi Judas in nagkakaput sin manga
sīn nila, na diyaak siya hi Īsa madtu mamī-mī sin pagjamuhan nila atawa dumihil
sarakka ha manga miskin.
30 Pagtabuk na mayan hi Judas sin tinapay, magtūy siya gimuwa'. Na, in waktu sin
pagguwa' niya yadtu dūm na tuud.

In Ba'gu Daakan

31 Na, nakaīg mayan hi Judas, laung hi Īsa ha manga mulid niya, "Na, bihaun
hipakita' na in kalagguan ku, amu in Anak Mānusiya', iban kakitaan da isab in
kawasa sin Tuhan dayn ha sabab sin hinang ku.
32 Na, bang ku mapakita' in kawasa sin Tuhan dayn ha hinang ku, na magtūy da
isab hipakita' sin Tuhan in kalagguan ku amu in Anak Mānusiya'.
33 "Manga anak mulid ku," laung hi Īsa, "in aku di' na lumugay dī kaniyu. Bihaun
baytaan ta na kamu sin biya' kiyabayta' ku ha manga nakura' Yahudi. Lawagun niyu
aku sagawa' di' kamu makaurul kāku' pa kadtuan ku.
34 "Na, bihaun yari awn ba'gu daakan hibīn ku kaniyu. Paglasa-liyasahi kamu biya'
sin lasa ku kaniyu.
35 Bang kamu maglasa-liyasahi na, kaingatan sin manga tau sin in kamu mattan
manga mulid ku."

Asal Hibayta' hi Īsa sin Umiyan hi Pitrus sin Bukun Siya Agad kan Īsa
(Mat. 26:31-35; Mk. 14:27-31; Lk. 22:31-34)

36 Laung hi Simun Pitrus kaniya, "Mayta' Panghu', pakain kaw?"
In sambung hi Īsa, "Bihaun di' kaw makaagad pa kadtuan ku, sagawa' ha susūngun
makaurul da kaw kāku'."
37 Laung hi Pitrus, "Panghu', mayta' aku di' makaagad kaymu? Lilla' aku umunung
matay kaymu!"
38 Sagawa' sambung hi Īsa kan Pitrus, "Kabawgbugan mu ka in bichara mu yan sin
lilla' kaw umunung matay kāku'? Indani in bichara ku ini. Ha di' pa tumagauk in
manuk usug, makatū kaw umiyan, laung mu, di' mu aku kaingatan."

14

Hi Īsa in Dān pa Tuhan

1 Manjari laung hi Īsa ha manga mulid niya, "Ayaw niyu pasusaha in atay niyu.
Pangandul sadja kamu pa Tuhan iban pangandul isab kamu kāku'.
2 Ha ukuman sin Tuhan, Ama' ku, mataud in kabutangan. Di' ta kamu baytaan
bang yan bukun bunnal. Hangkan madtu aku magbalik pa hulaan ku ha supaya ta
kamu katagamahan sin hulaan niyu.
3 Pag'ubus bang ku yan matagama na, magbalik aku mari kumā' kaniyu ampa ta
kamu paagarun pa hulaan ku ha supaya in hulaan ku amu isab in hulaan niyu.
4 Na, kaingatan niyu da in dān pa hula' kadtuun ku."
5 Laung hi Tumas kan Īsa, "Panghu', di' namu' kaingatan in hula' kadtuun mu.
Hangkan biya' diin in kaingat namu' sin dān tudju madtu?"
6 In sambung hi Īsa kaniya, "Aku in dān labayan pa Tuhan. Aku in puunan sin
kasabunnalan, lāgi' aku da isab in puunan sin kabuhi'. Wayruun makakadtu pa
Tuhan, Ama' ku, bang bukun aku in labayan niya.
7 Na, bihaun pagga niyu aku kaingatan na," laung hi Īsa kanila, "na kaingatan niyu
na isab in Ama' ku. Iban tagnaan dayn ha bihaun kaingatan niyu na tuud siya iban
kīta' niyu na siya."

8 Laung hi Pilip kan Īsa, “Panghu', panyataan kāmu' in Ama' mu ampa kami
magkahagad.”
9 In sambung hi Īsa kaniya, “Pilip, malugay na aku dī kaniyu, sagawa' masi namān
kaw awam pasal ku. Hisiyu-siyu in nakakita' kāku', na biya' niya da kīta' tuud in
Ama' ku. Na, mayta' in kabayaan mu subay pa hipanyata' kaymu in Ama' ku?
10 Mayta', Pilip, di' kaw magparachaya sin in aku kakkal himahambuuk ha Ama'
ku iban in Ama' ku kakkal himahambuuk kāku'? In katān kiyahindu' ku kaniyu,”
laung hi Īsa ha manga mulid niya, “bukun naug dayn kāku' sagawa' dayn ha Ama'
ku, amu in kakkal himahambuuk kāku'. In katān hinang ku hinang da isab sin Ama'
ku, karna' siya in himinang sin katān yan.
11 Pagparachaya kamu sin bayta' ku sin in aku kakkal himahambuuk ha Ama' ku
iban in Ama' ku kakkal himahambuuk kāku'. Bang sawpama di' kamu magparachaya
sin bayta' ku yan, na magparachaya kamu ha manga hinang kīta' niyu nahinang ku.
12 Baytaan ta kamu sin kasabunnalan. Hisiyu-siyu in magparachaya kāku',
makahinang siya sin mahinang ku. Lāgi', lumabi pa in hinang niya, sabab in aku
magbalik na madtu pa Ama' ku.
13 Na, unu-unu in pangayuun niyu sabab sin pangandul niyu kāku', na, hirihil ku
kaniyu, ha supaya dayn ha hinang ku mapakita' in kalagguan sin Tuhan, Ama' ku.
14 Bang kamu mangayu' kāku' unu-unu na ha sabab sin pangandul niyu kāku',
hirihil ku kaniyu in pangayuun niyu.”

Patulunun sin Tuhan in Rū niya

15 Laung pa isab hi Īsa, “Bang kamu malasa kāku', agarun niyu hadja in katān
daakan ku.
16 Pangayuan ta kamu ha Ama' ku hambuuk Mananabang ganti' ku, amu in
dumuun kaniyu kasaumulan.
17 In Mananabang ini amuna in Rū sin Tuhan, amu in mamayta' sin kasabunnalan
pasal sin Tuhan. Na, in manga tau bukun agad ha Tuhan di' makatayma' ha
Mananabang ini, sabab di' nila siya kahātihan iban di' nila siya kaingatan. Sagawa'
in kamu, kaingatan niyu siya sabab yari siya, kiyakahagad niyu siya iban taptap siya
ha lawm atay niyu.
18 “Minsan aku mutas dayn kaniyu, di' ta kamu pasāran. Magbalik da aku mari
kaniyu.
19 Bukun na malugay di' na aku kakitaan sin manga tau bukun agad ha Tuhan.
Sagawa' kakitaan aku magbalik ha susūngun. Na, pagga aku taga kabuhi' salama-
lama, na in kamu ha susūngun taga kabuhi' da isab salama-lama.
20 Bang dumatung na in waktu yan, kaingatan niyu na sin in aku iban sin Ama' ku
naghahambuuk tuud. Damikkiyan, in aku iban sin kamu naghahambuuk da isab.
21 “Hisiyu-siyu in tumayma' iban magkahagad sin daakan ku, amuna in tau malasa
kāku' lāgi' hisiyu-siyu in malasa kāku' kalasahan da isab sin Ama' ku. Damikkiyan,
in aku malasa da isab ha tau yan, iban hipaingat ku kaniya in katān kahālan pasal
ku.”
22 Sakali laung hi Judas, bukun hi Judas tau dayn ha Kiriyud, “Panghu', mayta' kami
sadja in paingatun mu sin kahālan mu, hāti in mānusiya' katān di' mu paingatun?”
23 In sambung hi Īsa kaniya, “Hisiyu-siyu in malasa kāku' magkahagad sin hindu'
ku. Kalasahan siya sin Ama' ku, lāgi' in aku iban sin Ama' ku duun taptap kaniya.
24 Sagawa' in tau di' malasa kāku' di' magkahagad sin hindu' ku. Na, in hindu'
ku yan diyungug niyu bukun guwa' dayn kāku', sagawa' dayn ha Ama' ku amu in
nagdaak kāku' mari.
25 “Na, in manga yan asal ku na biyayta' kaniyu ha salugay ku dī pa kaniyu.

26 Sagawa' ha susūngun in Mananabang amu in Rū sin Tuhan patulunun sin Tuhan
mawn kaniyu gumanti' kāku'. Hinduan niya kamu sin unu-unu katān, iban siya in
magpatumtum kaniyu sin katān kiyahindu' ku kaniyu.
27 "Kasannyangan sin lawm atay iban pikilan in hibīn ku dī kaniyu. In
kasannyangan yan guwa' dayn kāku', iban di' yan magsali' iban sin kasannyangan
hikarihil kaniyu sin pagkahi niyu mānusiya'. Hangkan ayaw niyu pasusaha in lawm
atay niyu. Ayaw kamu mabuga'.
28 "Biya' na sin agi ku kaniyu, in aku mag'iīg na dayn kaniyu, sagawa' magbalik da
aku mari kaniyu. Na, bang kamu malasa kāku', subay kamu kūgan sin magbalik na
aku madtu pa Ama' ku, karna' labi siya makawasa dayn kāku'.
29 Biyayta' ku na yan kaniyu bihaun ha wala' pa naabut, ha supaya bang yan
maabut na, na magparachaya na kamu.
30 Na, di' na aku makapahaba' sin bichara ku kaniyu, sabab masuuk na dumatung
in Saytan Puntukan, amu in magbaya' dī ha lawm dunya ini. In aku di' niya
kapagbayaan.
31 Sagawa' subay kaingatan sin manga mānusiya' katān sin malasa aku ha Ama'
ku, hangkan akuhun ku in katān daakan hipahinang niya kāku'."
Na, mahuli dayn duun, laung hi Īsa, "Sūng na. Mīg na kitaniyu dayn dī."

15

Hi Īsa in Piyagbahasa Puunan Batangan sin Tiyanum

1 Manjari nagdalil hi Īsa ha manga mulid niya, laung niya, "Aku in puunan
batangan sin tiyanum iban Ama' ku in magparuli sin tiyanum.
2 Bang awn sanga ha batangan sin tiyanum ini in di' magbunga, īgan sin Ama' ku.
Sagawa' bang in sanga magbunga, hawanan niya yan, ha supaya tumaud in bunga.
3 Na, in kamu yan limanu' na pasal sin hindu' ku kaniyu.
4 Sagawa' subay kamu tutug humambuuk kāku', iban in aku tutug humambuuk
kaniyu. Karna' biya' da sa yan sapantun sin sanga. Bang yan matigpu' dayn ha
puunan batangan niya, na, di' yan magbunga. Magbunga sadja yan bang di' matigpu'
dayn ha puunan batangan niya. Damikkiyan, in kamu, di' kamu makahinang sin
marayaw bang kamu bukun tutug himahambuuk kāku'.
5 "In aku amuna in biya' sapantun puunan batangan sin tiyanum, hāti in kamu
amuna in manga sanga. Hisiyu-siyu in tutug humambuuk kāku' iban tutug da isab
aku humambuuk kaniya, na, sumūng in dayaw sin kawl-piil niya biya' sin sanga
mataud bunga niya. Sagawa' bang kamu umukat dayn kāku', in guwaan sin manga
hinang niyu way kapūsan.
6 Hisiyu-siyu in di' tumutug humambuuk kāku' hibugit siya biya' sapantun sin
sanga uturun patahayun. Ubus in katān sanga biya' ha yan tipunun ampa hilaruk pa
kāyu sunugun.
7 Sagawa' bang kamu tutug humambuuk kāku', iban pahūpun niyu pa lawm pikilan
niyu in hindu' ku, na hirihil ku kaniyu in unu-unu pangayuun niyu kāku'.
8 Bang sumūng in dayaw sin kawl-piil niyu, na, in yan amu in magpakita' sin
kalagguan sin Tuhan, iban dayn duun kaingatan na sin in kamu tantu tuud manga
mulid ku.
9 "In lasa ku kaniyu biya' da sin lasa sin Ama' ku kāku'. Hangkan taw'an ha lawm
atay niyu in lasa ku kaniyu.
10 Bang niyu agarun in daakan ku tumutug in lasa ku kaniyu. Biya' da isab sin aku
iyagad ku in daakan kāku' sin Ama' ku, hangkan tutug in lasa niya kāku'.
11 "Biyaytaan ta kamu ha yan ha supaya taptap kananaman niyu in kakuyagan
guwa' dayn kāku', iban ha supaya jumukup in kakuyagan niyu.

12 Na, bihaun amu tuud ini in daakan ku kaniyu. Paglasa-liyasahi kamu biya' sin
lasa ku kaniyu.
13 Bang awn tau lilla' matay pasal sin lasa niya ha manga bagay niya, na wayruun
na makaliyu sin lasa biya' ha yan.
14 In manga kamu yan, bagay ku na, bang niyu agarun in unu-unu daakan ku
kaniyu.
15 Di' ta na kamu itungun manga tindug ku, sabab in tindug di' pagpaingatun sin
nakura' sin unu-unu katān pasal niya. Sagawa' in manga kamu yan itungun ku na
manga bagay ku tuud sabab piyaingat ku na kaniyu in katān diyungug ku dayn ha
Ama' ku.
16 Bukun kamu in nagpī' kāku' manghindu' kaniyu, sagawa' aku in nagpī' kaniyu
hīnang manga wakil ku huminang sin manga marayaw. In karayawan sin hinang
niyu yan tumatas kasaumulan. Hangkan hirihil sin Ama' ku kaniyu in unu-unu
pangayuun niyu, sabab sin pangandul niyu kāku'.
17 Na, ini in daakan ku kaniyu, paglasa-liyasahi kamu."

In manga Tau Bukun Agad ha Tuhan Mabunsi ha manga Tau Agad Kan Īsa

18 Laung pa isab hi Īsa, "Na, ayaw kamu mainu-inu, bang kamu kabunsihan sin
manga tau bukun agad ha Tuhan. Amu sadja in tumtuma niyu minsan in aku
kiyabunsihan nila da. Aku in muna dayn kaniyu kiyabunsihan.
19 Bang sawpama kamu hangka-agaran iban sin manga tau bukun agad ha Tuhan,
tantu kalasahan nila kamu. Sagawa' dugaing kamu. Bukun kamu hangka-agaran iban
sila sabab pinī' ta kamu piyakandī dayn kanila. Hangkan na sila mabunsi kaniyu.
20 Tumtuma niyu in bakas biyayta' ku kaniyu sin in tindug bukun makawasa dayn
ha nakura'. Pagga in aku ngī' sin manga tau yan, na damikkiyan in kamu ngīun nila
da isab. Pagga nila wala' kiyahagad in hindu' ku, na di' nila da isab kahagarun in
hindu' niyu.
21 Sagawa' kabunsihan iban ngīun nila kamu sabab in kamu agad kāku'. Hangkan
biya' ha yan in hinang nila kaniyu, sabab di' nila kaingatan tuud in Tuhan amu in
nagdaak kāku' mari.
22 Bang aku wala' miyari pa dunya namayta' kanila sin kasabunnalan di' tumampal
in manga dusa nila. Sagawa' bihaun way na hikadaawa nila sin dusa nila, sabab
piyaingat ku na kanila in kasabunnalan.
23 Hisiyu-siyu in mabunsi kāku', kabunsihan niya da isab in Ama' ku.
24 Di' tumampal in manga dusa nila bang nila wala' kīta' sin duwa mata nila in
manga hinang nahinang ku amu in wala' nahinang sin minsan hisiyu tau. Sagawa'
minsan yan kīta' nila na, masi sila mabunsi kāku' iban ha Ama' ku.
25 Sagawa' asal subay aku kabunsihan nila ha supaya mabunnal in kiyasulat ha
lawm sara' biyabantug nila, amu agi, 'Kabunsihan nila aku minsan way puun sabab.'
26 "Patulunun ku mari kaniyu in Mananabang. In Mananabang ini, amuna in Rū
sin Tuhan, amu in mamayta' sin kasabunnalan pasal sin Tuhan sabab in siya naug
dayn ha Tuhan. Patulunun ku siya mawn kaniyu, mamayta' kaniyu sin pasal ku.
27 Na, damikkiyan in kamu mamayta' da isab ha manga tau sin pasal ku sabab dayn
sin tagna' in kamu miyamagad kāku'."

16

1 Laung pa isab hi Īsa ha manga mulid niya, "Na, in yan asal ku na biyayta' kaniyu
ha supaya di' maīg in īman niyu kāku'.
2 Sabab ha susūngun di' na kamu palamurun sin manga nakura' sin agama ha
lawm sin manga langgal nila. Lāgi' ha susūngun bang awn tau mamatay hisiyu-siyu
na kaniyu, in pangannal niya in nahinang niya yadtu kabayaan sin Tuhan.

3 Biya' ha yan in hinang sin manga tau yan kaniyu, sabab wala' nila tuud
kiyaingatan in Ama' ku iban di' nila da isab aku kaingatan.
4 Biyaytaan ta kamu asal sin pasal yan ha supaya bang maabut na in waktu
kabunsihan na kamu sin manga tau yan, na katumtuman niyu in biyayta' ku kaniyu.

In Hinang sin Rū sin Tuhan

"Na in manga yan wala' ku biyayta' kaniyu sin tagna' sabab yari pa aku dī kaniyu.
5 Sagawa' bihaun maray' na aku magbalik madtu pa bakas nagdaak kāku' mari pa
dunya. Malayngkan, way minsan hambuuk kaniyu in nangasubu bang pakain aku.
6 Na, bihaun landu' nasusa in lawm atay niyu pasal sin biyayta' ku kaniyu.
7 Sagawa' baytaan ta kamu sin kasabunnalan, hikarayaw kaniyu sin mutas aku
dayn kaniyu. Sabab bang aku di' mutas dayn kaniyu, in Mananabang di' makakari
kaniyu. Sagawa' bang aku mutas dayn kaniyu, mapakari ku in Mananabang kaniyu.
8 Na, bang dumatung na mari in Mananabang yan, pahātihun niya tuud marayaw
in manga tau pasal sin dusa nila, pasal sin kabuntulan iban pasal sin hukuman sin
Tuhan.
9 Pahātihun niya in manga tau sin in sila nagdusa pasal wala' sila nagparachaya
kāku'.
10 Pahātihun niya in manga tau sin in aku tantu mabuntul tuud sabab in aku
magbalik na madtu pa Tuhan, Ama' ku, iban di' niyu na aku kakitaan.
11 Pahātihun niya in manga tau pasal sin hukuman sin Tuhan, karna' in Saytan
Puntukan, amu in magbabaya' ha lawm dunya ini, kiyabutangan na hukuman sin
Tuhan.
12 "Mataud pa in hibayta' ku kaniyu, sagawa' bihaun di' marā sin pikilan niyu bang
ku hibayta' kaniyu.
13 Sagawa' bang dumatung na mari in Rū sin Tuhan, amu in magpaingat kaniyu
sin kasabunnalan pasal sin Tuhan, hinduan niya kamu sin katān kasabunnalan. In
hindu' niya kaniyu bukun guwa' dayn kaniya, sagawa' in unu-unu karungugan niya
dayn ha Tuhan amu in hibayta' niya kaniyu. Baytaan niya kamu bang unu in maawn
ha susūngun.
14 Iban dihilan niya aku kalagguan sabab in katān hihindu' niya kaniyu asal da
dayn kāku'.
15 In unu-unu katān sin Ama' ku kāku' da isab, hangkan laung ku kaniyu in unu-unu
katān hihindu' kaniyu sin Rū sin Tuhan guwa' dayn kāku'."

Kasusahan iban Kakuyagan

16 Laung pa isab hi Īsa, "Bukun na malugay di' niyu na aku kakitaan. Sagawa'
bukun na isab malugay kakitaan niyu na aku magbalik."
17 Na, nag'asubu-iyasubuhi na in manga mulid niya kaibanan, laung nila, "Unu
baha' in hāti sin bichara niya yadtu, sin bukun na malugay, di' natu' na siya kakitaan,
sagawa' bukun da isab malugay, kakitaan natu' da siya magbalik? Iban imiyan pa
isab siya, karna' in siya magkakadtu pa Ama' niya.
18 Unu baha' in hāti sin bichara niya, bukun na malugay? Di' natu' kahātihan bang
unu in piyagbibichara niya!"
19 Na, kiyaiingatan hi Īsa sin mabaya' mangasubu kaniya in manga mulid niya.
Hangkan laung niya kanila, "Amu ka in piyag'asubu-iyasubuhi niyu in hāti sin
bichara ku amu in biyayta' ku kaniyu, laung ku, 'Bukun na malugay di' niyu na
aku kakitaan, sagawa' bukun da isab malugay, kakitaan niyu da aku magbalik'?
20 Na, in bunnal niya, in kamu yan magtangis iban magdukka, sagawa' makuyag
in manga tau bukun agad ha Tuhan. Masusa kamu sagawa' kakuyagan in ganti' sin
kasusahan niyu.

21 In kasusahan niyu yan bihaun biya' da sa yan sapantun sin kasusahan sin
hambuuk babai masuuk na mag'anak. Masusa siya sabab masuuk na dumatung
in waktu numanam siya sin masakit. Sagawa' pag'ubus niya mag'anak, kalupahan
niya na in sakit niyanam niya sabab makuyag na siya sin in anak niya limahil na pa
dunya.
22 Na, biya' da isab ha yan in hantang niyu. Bihaun masusa kamu, sagawa' kakitaan
ta kamu magbalik. Lāgi' kūgan tuud kamu iban wayruun makaīg sin kakuyagan niyu
yan dayn ha lawm atay niyu.
23 "Na, bang dumatung na in waktu yan, minsan kamu di' na mangasubu kāku'
unu-unu. Baytaan ta kamu sin bunnal, unu-unu in pangayuun niyu ha Ama' ku
sabab sin pangandul niyu kāku', hirihil niya kaniyu.
24 Dayn sin tagna' sampay pa bihaun wala' kamu nakapangayu' unu-unu sabab sin
pangandul niyu kāku'. Pangayu' kamu ampa kamu karihilan, ha supaya jumukup in
kakuyagan niyu."

Daugun hi Īsa in manga Tau Bukun Agad ha Tuhan

25 Laung pa isab hi Īsa, "In manga hindu' kiyahindu' ku kaniyu labay dayn ha
manga bichara dalil, sumagawa' awn da waktu dumatung ha susūngun di' ku na
hilabay dayn ha manga bichara dalil. Pahantapun ku na tuud kaniyu in paghindu'
ku ha pasalan sin Ama' ku.
26 Ha waktu susūngun, bang awn pangayuun niyu, baran niyu na in mangayu' ha
Ama' ku sabab sin pangandul niyu kāku'. Minsan bukun na aku in mangayu' kaniya
para kaniyu,
27 sabab in Ama' ku malasa kaniyu. Hangkan kamu kiyalasahan niya sabab malasa
kamu kāku' iban magparachaya kamu sin naug aku dayn ha Tuhan.
28 Mattan tuud in aku miyari pa dunya naug dayn ha Tuhan, Ama' ku. Na, bihaun
mīg na aku dayn ha dunya ini, madtu na magbalik pa Ama' ku."
29 Sakali laung sin manga mulid niya kaniya, "Na, bihaun mahantap na in bichara
mu kāmu' sabab wala' na kaw nagbichara dalil.
30 Bihaun natantu namu' na tuud sin kaingatan mu in unu-unu katān, sabab minsan
in tau di' pa makapangasubu kaymu, kaingatan mu na asal in hipangasubu niya.
Hangkan magparachaya na tuud kami sin in ikaw naug dayn ha Tuhan."
31 In sambung hi Īsa kanila, "Bunnal ka yan sin magparachaya na tuud kamu kāku'
bihaun?
32 Ingat kamu, masuuk na tuud dumatung in waktu in kamu katān makawkanat
na. Mag'uwian na kamu pakaniya-pakaniya pa luggiya' hula' niyu. Hibīn niyu na
aku isa-isa ku. Sagawa' minsan niyu aku hibīn, awn da iban ku sabab in Ama' ku
tutug himahambuuk kāku'.
33 "Na, hangkan ku ini biyayta' kaniyu ha supaya awn kasannyangan sin lawm
atay niyu pasal sin paghambuuk niyu iban aku. Pananamun kamu kabinsanaan sin
manga tau bukun agad ha Tuhan, sagawa' ayaw kamu mabuga', sabab diyaug ku na
in manga tau bukun agad ha Tuhan."

17

Pangayuan hi Īsa Duwaa Pa Tuhan In Manga Mulid Niya

1 Manjari pag'ubus hi Īsa nagbichara ha manga mulid niya, himangad siya pa langit
ampa siya nangarap pa Tuhan, laung niya,
"Ya Ama' ku, naabut na in waktu kiyaganta'. Dihili aku kalagguan, aku amu in
Anak mu, ha supaya ku isab mapakita' in kalagguan mu.

2 Kiyarihilan mu aku kawasa magbaya'-baya' ha katān mānusiya' ha supaya ku
karihilan kabuhi' salama-lama in sasuku' sin manga tau kiyasuku' mu kāku'.
3 Na, ha supaya in manga mānusiya' makabaak sin kabuhi' salama-lama, subay
nila kaw kaingatan sin ikaw na tuud in hambuuk-buuk Tuhan sabunnal iban subay
nila da isab aku kaingatan sin aku amuna in Almasi kiyawakilan mu mari pa dunya.
4 Napakita' ku na in kalagguan mu dī ha dunya sabab naubus ku na hīnang in
katān hinang piyahinang mu kāku'.
5 Ya Ama', dihili aku kalagguan duun ha haddarat mu biya' sin kalagguan ku sin
waktu duun aku kaymu ha wala' pa naawn in dunya ini.

6 "Piyahāti ku na ha manga mānusiya' in pasal mu, amu in manga mānusiya'
siyuku' mu kāku' dī ha lawm dunya. In sila asal manga suku' mu, ampa siyuku' mu
isab sila kāku'. Nagkahagad na sila sin Parman mu,
7 iban nakaingat na sila sin in katān dīhil mu kāku' tantu tuud naug dayn kaymu.
8 Sabab napasampay ku na kanila in manga hindu' amu in nakawa' ku dayn kaymu
iban tiyayma' nila na. Lāgi' natantu nila na tuud sin in aku naug dayn kaymu iban
magparachaya na sila sin in aku naraak mu.

9 "In pangayuan ku ini duwaa bukun amu in manga mānusiya' katān, sagawa' amu
in manga tau siyuku' mu kāku' karna' in sila asal manga suku' mu.
10 In katān suku' ku, suku' mu da isab, iban in katān suku' mu, suku' ku da isab.
Sila ini in magpakita' sin kalagguan ku.
11 Na, bihaun mag'uuwi' na aku magbalik mawn kaymu. Mag'iīg na aku dayn
ha dunya ini sagawa' in manga tau suku' ku yari pa masi ha dunya. Ya Ama' ku
Mahasuchi, ayari kaagi sin kusug sin kawasa mu, in manga tau amu in dīhil mu kāku'.
Ayari sila ha supaya tutug in paghambuuk nila biya' sin katutug sin paghambuuk ku
iban ikaw.
12 Ha salugay ku nag'aagad iban sin manga tau kiyasuku' mu kāku', iyaayaran ku
sila kaagi sin kusug sin kawasa mu. Wayruun minsan hambuuk kanila in nalawa'
dayn kāku' luwal da in hambuuk suku' sin narka' amu in asal kiyaganta' malawa'
dayn kāku' ha supaya maagad in kiyabayta' ha lawm Kitab.

13 "Na, bihaun mag'uuwi' na aku magbalik mawn kaymu. Hangkan ha salugay ku
pa dī ha dunya hibayta' ku in katān ini kanila ha supaya in lawm atay nila mahipu'
sin kakuyagan biya' sin kakuyagan ku.
14 Kiyapasampay ku na in hindu' mu pa manga tau suku' mu. Sakali kiyarugalan
sila sin manga pagkahi nila mānusiya' sabab in manga tau suku' mu bukun hangka-
pikilan iban sin manga tau bukun agad kaymu. Biya' da isab sila kāku', bukun
hangka-pikilan iban sin manga tau bukun agad kaymu.
15 Malayngkan, bukun in pangayuun ku kaymu in īgan mu sila dayn ha dunya ini,
sagawa' in pangayuun ku kaymu ayaran mu sila bat sila di' kapagbayaan sin Iblis,
amu in puunan sin katān kangīan.
16 In manga tau suku' ku sibu' na tuud iban aku sabab in pikilan nila bukun na
biya' sin pikilan sin manga mānusiya' dī ha dunya.
17 Bang mayan isab sila pakandihun mu, iban suchihun mu in lawm atay nila.
In kasabunnalan sin manga katān kiyabayta' ha Parman mu amu in makasuchi sin
lawm atay nila.
18 Naraak ku na sila mawn pa manga mānusiya' biya' da isab sin aku naraak mu
mari pa dunya.
19 Iban dayn ha pasal nila hibugsu' ku kaymu in dugu'-nyawa ku ha supaya masuchi
in lawm atay nila iban tūpun sila mahinang manga suku' mu.

20 “Bukun sadja isab manga mulid ku in pangayuan ku duwaa,” laung hi Īsa,
“sagawa' sampay manga tau amu in ha susūngun magparachaya kāku' sabab sin
pagnasīhat sin manga mulid ku.
21 Iban, Ya Ama', pangayuun ku isab kaymu bang mayan isab in sila katān
maghangka-atay iban maghangka-pikilan. Bang mayan sila humambuuk kātu' biya'
sin ikaw tutug himahambuuk kāku' iban in aku tutug himahambuuk kaymu. Bang
mayan sila humambuuk kātu' ha supaya in manga mānusiya' magparachaya sin ikaw
in nagpakari kāku'.
22 Damikkiyan, kiyarihil ku na kanila in kalagguan biya' sin kalagguan kiyarihil mu
kāku', ha supaya sila mahambuuk biya' sin kita maghahambuuk.
23 Tutug aku humambuuk kanila biya' sin ikaw tutug himahambuuk kāku', ha
supaya sila maghangka-atay tuud. Na, bang sila maghangka-atay na, na kaingatan
na sin manga mānusiya' sin ikaw in nagdaak kāku' mari, iban kaingatan nila na sin
kalasahan mu in manga tau suku' ku biya' sin lasa mu kāku'.
24 “Ya Ama', in kabayaan ku makapaghambuuk aku didtu ha hulaan ku iban sin
manga kiyasuku' mu kāku', ha supaya kakitaan nila in sahaya iban kalagguan ku,
amu in kalagguan dīhil mu kāku' pasal asal kaw malasa kāku' ha wala' pa naawn in
dunya.
25 “Ya Ama', ikaw in puunan sin kabuntulan. Di' kaw kaingatan sin manga tau
bukun agad kaymu, sagawa' kaingatan ta kaw iban kaingatan da isab sin manga tau
agad kāku' sin ikaw in nagpakari kāku'.
26 Piyahāti ku na kanila in pasal mu, iban di' ku bugtuun in pagpahāti kanila ha
supaya humūp in lasa mu kanila biya' sin lasa mu himūp kāku', iban ha supaya aku
di' malawa' dayn ha lawm atay nila.”

18

In Pagsaggaw Kan Īsa
(Mat. 26:47-56; Mk. 14:43-50; Lk. 22:47-53)

1 Manjari pag'ubus hi Īsa nangayu' duwaa, miyadtu siya iban sin manga mulid
niya pa hansipak sin Sapa' Kidrun. Pagdatung nila pa lugal yaun, timūy siya iban sin
manga mulid pa lawm kabbun.
2 Na, kiyaingatan hi Judas, amu in panipu, in lugal kiyadtu hinda Īsa sabab asal
niya kabiyaksahan sin mawmu hinda Īsa magtipun duun iban sin manga mulid niya.
3 Hangkan hi Judas in nagmalim ha manga sundalu bangsa Rūm iban sin manga
pulis jaga sin Bāy sin Tuhan amu in naraak sin manga nakura' kaimaman iban sin
manga Parisi, madtu pa lawm kabbun. Nagdarā sila manga pakukus, manga tanju',
iban parul.
4 Sakali asal kiyatalusan hi Īsa in unu-unu katān sūng kumugdan kaniya. Hangkan
pagdatung mawn sin manga sundalu iban manga pulis jaga, biyāk niya sila sarta'
laung hi Īsa kanila, “Hisiyu in liyawag niyu?”
5 Na, in sambung nila, “Hi Īsa, amu in tau dayn ha Nasarit.”
Laung hi Īsa, “Na, aku na sa ini in tau piyaglawag niyu.”
Na, in hi Judas amu in manipu kan Īsa, yaun miyamagad ha manga sundalu iban
manga pulis jaga.
6 Sakali pag'iyan hi Īsa sin siya na in tau piyaglawag nila nakasigput sila pa ulihan
iban naligad sila pa lupa'.
7 Na, iyasubu sila nagbalik hi Īsa, laung niya, “Hisiyu in liyawag niyu?”
In sambung nila, “Hi Īsa, amu in tau dayn ha Nasarit.”

8 Laung hi Īsa kanila, “Biyaytaan ta na kamu sin aku na in tau piyaglawag niyu.
Bang aku tuud in tau piyaglawag niyu, na yari na aku. Sagawa' ayaw niyu lapaya in
manga iban ku ini.”
9 Piyamung niya yan ha supaya maagad in bakas kiyapamung niya, amu agi, “Ya
Ama', di' kalawaan minsan hambuuk in manga tau kiyasuku' mu kāku'.”
10 Sakali ini magtūy liyarut hi Simun Pitrus in pakukus tiyatakus niya, ampa niya
liyagut in hambuuk īpun sin Imam Dakula'. Nautud in taynga dapit pa tuu sin tau
liyagut niya. In ngān sin īpun yadtu hi Malkus.
11 Laung hi Īsa kan Pitrus, “Butangan magbalik in pakukus mu pa taguban niya!
Akuhun ku in katān kabinsanaan ini sabab asal ini in kiyaganta' kāku' sin Ama' ku.”

Dāhun Sin Manga Sundalu Hi Īsa Madtu Kan Annas

12 Na, siyaggaw na hi Īsa sin manga sundalu bangsa Rūm iban sin kapitan nila iban
sin manga pulis jaga sin bangsa Yahudi, ampa nila siya hiyukutan.
13 Pag'ubus ampa nila siya diyā muna madtu kan Annas amu in ugangan usug hi
Kayapas. In hi Kayapas amu in Imam Dakula' sin tahun yadtu.
14 In hi Kayapas ini amu in bakas nanghindu' ha manga nakura' Yahudi, sin
marayaw pa hambuuk sadja tau in mapatay ganti' sin sila katān.

Umiyan Hi Pitrus Sin Bukun Siya Agad Kan Īsa
(Mat. 26:69-70; Mk. 14:66-68; Lk. 22:55-57)

15 Na, miyurul kan Īsa hi Simun Pitrus iban sin hambuuk mulid, amu in mag'īngati
tuud iban sin Imam Dakula'. Hangkan in mulid ini nakaagad kan Īsa simūd pa lawm
halaman sin bāy sin Imam Dakula'.
16 Na, in hi Pitrus duun nakabīn ha guwa' sin lawang. Hangkan gimuwa' nagbalik
in mulid amu in mag'īngati iban sin Imam Dakula', ampa niya biyairan piyasūd hi
Pitrus dayn ha babai amu in jaga sin lawang. Na, nakasūd na hi Pitrus.
17 Sakali iyasubu hi Pitrus sin babai nagjajaga ha lawang, amu agi, “Bukun ka in
ikaw hambuuk mulid sin tau nasaggaw yaun?”
Namaylu hi Pitrus, laung niya, “Bukun.”
18 Manjari nagpabaga buling in manga daraakun sin Imam Dakula' iban sin manga
jaga sabab mahaggut in hula' sin dūm yadtu. Ubus ampa sila duun timindug
nagpaanag ha katilibut sin baga kāyu. Na, miyawn hi Pitrus limamud kanila
nagpaanag.

Sumariyahun Hi Īsa Kaagi Sin Imam Dakula'
(Mat. 26:59-66; Mk. 14:55-64; Lk. 22:66-71)

19 Manjari siyumariya hi Īsa kaagi hi Annas, amu in bakas Imam Dakula', pasal sin
manga mulid niya iban sin panghindu' niya ha manga tau.
20 In sambung hi Īsa, “In aku nanghindu' duun sadja ha mayran bat karungugan
sin manga tau katān. Nanghindu' aku ha manga kalanggalan iban ha Bāy sin Tuhan,
amu in pagtitipunan sin manga Yahudi. Bukun tapuk in pagnasīhat ku ha manga tau.
21 Na, mayta' mu aku sumariyahun pasal sin paghindu' ku? In subay sumariyahun
mu in manga tau nakarungug sin hindu' ku. Asubuha sila bang unu in biyayta' ku
kanila. Kaingatan nila bang unu in hīndu' ku kanila.”
22 Pag'ubus hi Īsa namichara biya' hādtu nagtūy siya siyampak ha bayhu' sin
hambuuk pulis jaga. Amu agi sin jaga kaniya, “Halipulu kaw ini. Ayaw kaw
magpamung biya' ha yan ha Imam Dakula'.”
23 In sambung hi Īsa, “Bang sawpama awn mangī' kiyapamung ku ha Imam
Dakula', na baytaan pa tau katān yari ha lawm paghuhukuman ini, sagawa' bang
wayruun mangī' kiyapamung ku, na mayta' mu aku siyampak?”

24 Na, pag'ubus tiyukbal na hi Annas hi Īsa pa lawm lima hi Kayapas, amu in Imam
Dakula', sagawa' in hi Īsa masi hiyuhukutan.

Umiyan Hi Pitrus Magbalik Sin Bukun Siya Agad Kan Īsa
(Mat. 26:71-75; Mk. 14:69-72; Lk. 22:58-62)

25 Na, in hi Pitrus masi duun nagtitindug ha daig sin kāyu pagpaanagan. Sakali
iyasubu siya sin manga kaibanan tau nagtitindug duun, amu agi kaniya, "Bukun ka
in ikaw hambuuk mulid sin tau yaun?"
Sagawa' namaylu hi Pitrus, laung niya, "Bukun."
26 Sakali namung in hambuuk īpun sin Imam Dakula', kampung sin tau amu in
nalagut in taynga kaagi hi Pitrus. Amu agi kan Pitrus, "Bukun ka kīta' ta kaw didtu
ha lawm sin kabbun miyamagad kan Īsa?"
27 Na, namaylu na isab nagbalik hi Pitrus. Sakali saruun-duun timagauk na in
manuk usug.

Marā Hi Īsa Madtu Kan Pilatu
(Mat. 27:1, 2, 11-14; Mk. 15:1-5; Lk. 23:1-5)

28 Manjari pagga lapit adlaw na, diyā nila na hi Īsa dayn ha bāy hi Kayapas madtu pa
astana' sin gubnul sin bangsa Rūm. Sagawa' in manga nakura' Yahudi wala' simūd pa
lawm sin astana' sabab maba'tal sila bang sila sumūd pa bāy sin bukun Yahudi. Ampa
bang sila maba'tal di' sila makalamud kumaun sin pagjamu sin Haylaya Paglappas
dayn ha Kamatay.
29 Hangkan gimuwa' hi Gubnul Pilatu, miyawn nangasubu ha manga nakura'
Yahudi. Amu agi hi Gubnul Pilatu kanila, "Unu ta' in narusa sin tau ini hangkan
niyu siya tiyuntutan?"
30 In sambung nila, "Bang in tau yan wala' nakarusa di' namu' siya dāhun mari
kaymu."
31 Laung hi Pilatu kanila, "Na, pagga biya' ha yan, dāha niyu na siya ampa niyu
butangi hukuman agad ha aturan sin sara' niyu."
In sambung sin manga nakura' Yahudi, "Way kawasa namu' dumihil hukuman
hipapatay in hisiyu-siyu tau nakarusa."
32 Na, dayn ha sambung nila yan, naagad in bakas bichara hi Īsa pasalan sin bang
biya' diin kaagi in pagpatay kaniya.
33 Sakali simūd nagbalik hi Pilatu pa lawm sin astana' ampa niya piyatawag hi Īsa
iyasubu. Laung niya kan Īsa, "Ikaw na ka in sultan sin manga Yahudi?"
34 In sambung hi Īsa, "In pangasubu mu yan, guwa' ka dayn ha pikilan mu atawa
awn tau dugaing namayta' kaymu pasal ku?"
35 In sambung hi Pilatu, "Mayta', in pangannal mu Yahudi aku? Manga pagkahi mu
Yahudi iban sin manga nakura' kaimaman in timukbal kaymu mari kāku'. Unu in
narusa mu?"
36 Na, in sambung hi Īsa, "In hula' piyagsusultanan ku bukun dī ha dunya ini.
Sabab bang in hula' piyagsusultanan ku bat dī ha dunya ini, na umatu in manga tau
agad kāku' ha supaya aku di' masaggaw sin manga nakura' Yahudi. Sagawa' wala'
sila imatu sabab bukun dī ha dunya in hula' piyagsusultanan ku!"
37 Na, laung hi Pilatu, "Na, bang bihādtu, sultan kaw?"
In sambung hi Īsa, "Na, biya' sin agi mu, in aku sultan. Amu yan in sabab hangkan
aku piyag'anak iban limahil mari pa dunya ha supaya ku hikabayta' in kasabunnalan.
Na, hisiyu-siyu in agad ha kasabunnalan, magparachaya siya sin bayta' ku."
38 Laung hi Pilatu, "Unu baha' in kasabunnalan?"

Kamatay In Hukuman Hirihil Kan Īsa
(Mat. 27:15-31; Mk. 15:6-20; Lk. 23:13-25)

Manjari pag'ubus hi Pilatu nangasubu kan Īsa, gimuwa' siya nagbalik madtu pa manga Yahudi. Laung niya kanila, “Wayruun dusa niya kiyabaakan ku amu in mapatut ku butangan hukuman.
39 Malayngkan,” laung hi Pilatu, “biya' na sin pagkabiyaksahan niyu, ha sakaba' waktu sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, awn pagpaguwaun ku hambuuk pilisu. Mabaya' kamu paguwaun ku kaniyu in sultan sin manga Yahudi?”
40 Na, imulang in manga nakura' Yahudi, amu agi, “Ayaw mu siya paguwaa! Hi Barabbas in kabayaan namu' paguwaun mu!” (In hi Barabbas ini hambuuk mundu.)

19

1 Manjari nag'uldin na hi Pilatu palubakan hi Īsa sin lalagut hipanglulubak.
2 Pag'ubus ampa in manga sundalu kimawa' manga sanga kahuy matunuk, ampa nila liyubid hīnang biya' kuruna ampa siyangun pa ū hi Īsa. Sarta' siyulugan nila hi Īsa sin siub badju' taluk biya' sin siub badju' sin sultan.
3 Ubus ampa siya iyalup sin manga sundalu iyudju'-udju', laung nila, “Mabuhay in Sultan sin manga Yahudi!” Ubus ampa nila siyampak hi Īsa.
4 Sakali gimuwa' nagbalik hi Pilatu miyadtu pa manga tau mataud natitipun, laung niya ha manga tau, “Kitaa niyu ba, paguwaun ku hi Īsa mari kaniyu ha supaya niyu kaingatan sin wayruun ngī' kiyabaakan ku kaniya amu in mapatut butangan hukuman.”
5 Na, narā na mawn pa guwa' hi Īsa, lāgi' masi siyasangunan in ū niya sin sanga kahuy matunuk, iban nagsusu'lug siya sin siub badju' taluk. Laung hi Pilatu ha manga tau, “Kitaa niyu ba, yari na in tau ini!”
6 Pagkita' sin manga nakura' kaimaman iban sin manga pulis jaga sin Bāy sin Tuhan kan Īsa, magtūy sila nag'ulang-ulang, laung nila, “Pataya siya! Palansangan siya pa usuk bat siya mapatay na!”
Laung hi Pilatu kanila, “Dāha niyu na siya ampa niyu lansangan pa usuk karna' wayruun ngī' kiyabaakan ku kaniya amu in mapatut pamatayan ku kaniya.”
7 In sambung sin manga Yahudi, “Bang ha lawm sara' namu' subay siya patayun sabab naggulal siya sin baran niya Anak Tuhan.”
8 Pagdungug hi Pilatu sin bichara nila, gām mayan na siya miyuga'.
9 Simūd siya nagbalik pa lawm astana' ampa niya iyasubu hi Īsa, laung niya, “Tau dayn diin kaw?”
Sagawa' wala' simambung hi Īsa.
10 Laung hi Pilatu kaniya, “Mayta' kaw di' sumambung kāku'? Wala' mu ka kiyaingatan sin awn kawasa ku magpaguwa' kaymu? Damikkiyan, awn da isab kawasa ku magpalansang kaymu pa usuk bat kaw matay.”
11 In sambung hi Īsa, “Bang kaw wala' dīhilan sin Tuhan kawasa, na way sa yan kapatut mu dumihil hukuman kāku'. Hangkan labi dakula' in dusa sin tau timukbal kāku' mari kaymu dayn sin dusa mu.”
12 Pagdungug hi Pilatu sin bichara hi Īsa, limāg siya dān sin hikapuas niya kan Īsa. Sagawa' imulang in manga tau mataud, amu in manga Yahudi, laung nila, “Bang mu siya paguwaun kumangī' na in pagbagay mu iban sin sultan sin hula' Rūm! Karna' hisiyu-siyu in naggulal sin baran niya sultan, na in siya yan kimuntara ha sultan sin hula' Rūm!”
13 Na, pagdungug hi Pilatu sin bichara sin manga tau, diyā niya hi Īsa pa guwa' ampa siya limingkud ha lingkuran sin manghuhukum didtu ha lugal pagtawagun Halaman Batu. (Bang ha bahasa Hibrani in ngān sin lugal yadtu *Gabbata.*)
14 Na, in adlaw yadtu kimugdan ha waktu sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, ha adlaw pagngānan Adlaw Pagsakap.

Pagga mataas na suga, laung hi Pilatu ha manga tau, “Yari na in sultan niyu!”
15 Sagawa' imulang na isab in manga tau, laung nila,
“Papatayan siya! Papatayan siya! Palansangan siya pa usuk!”
Laung hi Pilatu kanila, “Mabaya' kamu hipalansang ku pa usuk in sultan niyu?”
In sambung sin manga nakura' kaimaman, “Way sultan namu' dugaing dayn sin sultan sin hula' Rūm!”
16 Na, pagga biya' hādtu in bichara sin manga tau, na tiyukbal na hi Pilatu kanila hi Īsa, hipapalansang pa usuk bat matay.

Hilansang Pa Usuk Hi Īsa
(Mat. 27:32-44; Mk. 15:21-32; Lk. 23:26-43)

Sakali diyā nila na hi Īsa
17 gimuwa' dayn ha lawm dāira. Hi Īsa in piyapagguyud nila sin usuk pagpatayan kaniya sampay sila nakaabut pa lugal pagngānan kulakub ū. (Bang ha bahasa Hibrani, *Gulguta.*)
18 Na, pagdatung nila mawn, liyansang na sin manga sundalu hi Īsa pa usuk, ubus ampa nila piyatindug iyusuk pa lupa'. Sakali awn isab duwa tau liyansang pa usuk, ubus ampa iyusuk pa lupa' duun ha kīd pa kīd sin kiyausukan kan Īsa.
19 Manjari awn sulat pahāti biyutang ha usuk piyaglansangan kan Īsa. In pahāti ini siyulat hi Pilatu, amu agi sin pahāti, “Hi Īsa, tau Nasarit, Sultan sin manga Yahudi.”
20 Mataud tau in nakabacha sin pahāti sabab in lugal piyagpatayan kan Īsa bukun malayu' dayn ha dāira. In pahāti yadtu siyulat ha tūngka-ginis bahasa: ha bahasa Hibrani, ha bahasa sin manga tau Rūm, iban ha bahasa Girik.
21 Sakali laung sin manga nakura' kaimaman kan Pilatu, “In sulat pahāti mu wala' nakaamu sabab biya' ha ini in siyulat mu, ‘In tau ini amuna in Sultan sin manga Yahudi!’ Subay biya' ha ini in sulat pahāti mu bat makaamu, laung mu, ‘In tau ini nag'iyan sin in siya Sultan sin manga Yahudi!’ ”
22 In sambung hi Pilatu kanila, “In bakas ku na kiyasulat di' na kapindahan.”
23 Na, pagga naubus na kiyalansang sin manga sundalu hi Īsa pa usuk, kiyawa' nila in katān siyusu'lug hi Īsa ampa nila piyagbahagian nag'upat. In hambuuk pa hambuuk sundalu kimā' hangka-bahagi'. Kiyawa' nila da isab in juba hi Īsa amu in hiyahablun way sugpat niya.
24 Laung sin manga sundalu pakaniya-pakaniya, “Subay natu' di' gisiun in juba ini. Sapādpād gisiun gām natu' na piyagkuut-kuutan, ingatun bang hisiyu in makakawa'.”
Na, in hīnang sin manga sundalu yan nakarihil kasabunnalan sin asal kiyasulat ha lawm Kitab Jabur, amu agi,
“Piyagbahagian nila in siyusu'lug ku,
iban piyagkuut-kuutan nila in juba ku.”
Na, naagad tuud in kiyasulat ha lawm Kitab karna' biya' da hādtu in hinang sin manga sundalu.
25 Na, in ina' hi Īsa duun nagtitindug masuuk pa usuk piyaglansangan kan Īsa, iban duun isab in taymanghud babai sin ina' niya iban hi Mariyam amu in asawa hi Kurupas iban hi Mariyam amu in dayn ha dāira Magdala.
26 Kīta' hi Īsa nagtitindug duun in ina' niya iban sin mulid kalasahan niya. Hangkan laung hi Īsa ha ina' niya, “Ina', bihaun in mulid ku yan, anak mu na.”
27 Pag'ubus laung niya isab ha mulid niya, “Bihaun in ina' ku, ina' mu na.” Na, tagnaan dayn ha waktu yadtu in ina' hi Īsa himula' na ha lawman sin mulid yan.

In Kamatay Hi Īsa
(Mat. 27:45-56; Mk. 15:33-41; Lk. 23:44-49)

28 Manjari kiyaingatan na hi Īsa sin in katān daakan piyahinang kaniya naubus na nahinang. Na, ha supaya maagad in kiyasulat ha lawm Kitab, mīchara hi Īsa, laung niya, “Iyuhaw aku.”
29 Sakali asal awn duun bingki' hipu' sin tubig anggul (biya' tuba'). Na, pag'iyan hi Īsa iyuhaw siya, kimā' luppus in hambuuk sundalu ampa niya liyu'gum pa tubig anggul (biya' tuba'). Ubus ampa niya biyutang in luppus pa duhul kahuy ampa niya siyungit pa simud hi Īsa.
30 Na, siyupsup hi Īsa in tubig anggul ampa siya namichara, laung niya, “Naubus na in hinang ku!”
Pag'ubus tiyukku' niya in ū niya sarta' miyugtu' na in napas niya.

Budjakun In Kīd Hi Īsa

31 Manjari in adlaw yadtu adlaw Jumaat. Na, miyadtu in manga nakura' Yahudi kan Pilatu nangayu' sin subay baliun in paa sin manga tau, amu in liyansang pa usuk bat matay magtūy, ha supaya hikaīg magtūy in manga mayat dayn ha usuk. Hangkan nangayu' in manga nakura' sin bihādtu, sabab di' sila mabaya' sin masi duun in manga mayat ha taas usuk bang maabut na adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan. Karna' in adlaw yan, adlaw mulliya, amu in liyalaggu' tuud sin manga bangsa Yahudi.
32 Na, miyadtu na in manga sundalu ampa nila biyali' in paa sin hambuuk tau amu in iyagad kan Īsa liyansang pa usuk. Damikkiyan da isab in hambuuk.
33 Sakali pagsuuk nila mawn kan Īsa, kīta' nila miyamatay na. Hangkan wala' nila na biyali' in paa niya.
34 Sagawa' biyudjak sin hambuuk sundalu in kīd hi Īsa. Na, saruun-duun gimuwa' in dugu' iban tubig.
35 In nakakita' ha manga pakaradjaan kimugdan kan Īsa, amuna in nagsulat ha ini ha supaya kamu isab magparachaya. Kapangandulan in saksi' sin tau nagsulat ha ini iban kaingatan niya in kasabunnalan sin bayta' niya.
36 Na, in hīnang (sin manga sundalu) yan nakarihil kasabunnalan sin asal kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Way mabali' minsan hambuuk bukug niya.”
37 Iban awn pa isab kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Aturun nila in tau amu in piyabudjak nila.”

In Pagkubul Kan Īsa
(Mat. 27:57-61; Mk. 15:42-47; Lk. 23:50-56)

38 Manjari awn hambuuk tau dayn ha kawman Arimati, in ngān niya hi Yusup. Miyadtu siya kan Pilatu namaid bang makajari kawaun in bangkay hi Īsa dayn ha usuk. In hi Yusup ini hambuuk da isab agad kan Īsa, sagawa' wala' siya nagpatampal sabab mabuga' siya ha manga nakura' Yahudi. Na, tiyugutan mān siya hi Pilatu kumā' sin bangkay, miyadtu na hi Yusup kimā' sin bangkay.
39 Miyagad da isab kan Yusup hi Nikudimus, amu in bakas miyadtu kan Īsa sin dūm dimā nagbichara. Nagdarā siya duwangka-ginis ubat mahamut (hipag'adjal sin bangkay hi Īsa). In hinang ubat yan burak amu in pagtawagun “mira” piyapaglamud iban sin kahuy alus. In bu'gat sin ubat mahamut awn manga kay'man kilu.
40 Manjari kiyawa' na sin duwangka-tau ini in bangkay hi Īsa ampa nila siyaput sin kuku puti' marayaw biyubutangan nila sin ubat mahamut, karna' biya' hādtu in addat sin manga Yahudi bang magkubul sin mayat nila.
41 Na, duun ha lugal masuuk ha piyagpatayan kan Īsa awn hambuuk kabbun. Duun ha kabbun yan awn hambuuk kubul biya' lupa sungab batu in ba'gu hīnang amu in wala' pa kiyapangubulan.

42 Na pagga pagkikinsumun na in adlaw Sabtu' iban in kubul yaun masuuk pa lugal
piyagpatayan kan Īsa, na duun nila na kiyubul in bangkay hi Īsa.

20

Mabuhi' Magbalik Hi Īsa
(Mat. 28:1-8; Mk. 16:1-8; Lk. 24:1-12)

1 Manjari pag'adlaw Ahad subu-subu pa, miyadtu hi Mariyam amu in babai dayn
ha Magdala pa kubul hi Īsa. Pagdatung niya pa kubul, kīta' niya naīg na in batu
bakas piyagtambul sin sūran pa lawm kubul.
2 Na, dimagan siya madtu namayta' kan Simun Pitrus iban pa mulid amu in
kalasahan hi Īsa. Laung niya kanila, "Kiyawa' nila in Panghu' dayn ha lawm kubul.
Di' natu' na ini kaingatan bang haunu nila siya biyutang!"
3 Na, saruun-duun miyadtu hi Pitrus pa kubul hi Īsa iban sin mulid kalasahan hi
Īsa.
4 Dimagan sila karuwa madtu pa kubul sa' in hi Pitrus kiyabīn ha ulihan sabab
mabiskay dumagan in mulid kalasahan hi Īsa. Hangkan siya in nakauna dimatung
pa kubul.
5 Pagdatung niya pa kubul, sinīb niya in lawm kubul. Kīta' niya in saput
nagbubutang sagawa' wala' siya simūd pa lawm kubul.
6 Sakali pagdatung mawn hi Simun Pitrus, timūy siya simūd pa lawm kubul. Kīta'
niya in saput nagbubutang,
7 iban kīta' niya nalulūn na in kakana' bakas piyagputus sin ū hi Īsa, lāgi'
nakakandi na dayn ha saput.
8 Na, in mulid amu in nakaratung muna pa kubul, simūd da isab pa lawm kubul.
Pagkita' niya sin saput, magtūy siya nagparachaya sin in hi Īsa nabuhi' na nagbalik.
9 Asal awn kiyasulat ha lawm Kitab sin mabuhi' hi Īsa magbalik dayn ha kamatay,
sagawa' ha waktu yadtu in yan wala' pa kiyahātihan sin manga mulid hi Īsa.
10 Sakali in duwa mulid minuwi' na nagbalik.

Magpanyata' Hi Īsa Kan Mariyam Amu In Babai Dayn Ha Magdala
(Mat. 28:9-10; Mk. 16:9-11)

11 Sakali in hi Mariyam masi duun nagtitindug nagtatangis ha guwa' sin kubul. Ha
sa'bu niya nagtatangis sinīb niya in lawm kubul.
12 Pagsīb niya, kīta' niya in duwa malāikat nagtatamung puti', limilingkud ha bakas
kiyabutangan sin bangkay hi Īsa. In hambuuk ha dapit pa ūhan, ampa in hambuuk
ha dapit pa sikān.
13 Laung sin manga malāikat kaniya, "Inda', unu in piyagtangisan?"
In sambung niya, "Inīgan nila in bangkay sin Panghu' ku dayn dī iban di' ku na
kaingatan bang haunu nila biyutang!"
14 Pag'ubus yadtu himarap hi Mariyam pa ulihan sarta' kīta' niya hi Īsa nagtitindug
duun, sagawa' wala' niya kiyakilāhan hi Īsa.
15 Laung hi Īsa kaniya, "Inda', mayta' kaw nagtangis? Iban hisiyu in liyawag mu?"
Sagawa' in pangannal hi Mariyam tau nagtutunggu' sin kabbun pangungubulan in
dimā nagbichara kaniya. Hangkan in sambung niya, laung niya, "Tuwan, bang ikaw
in kimawa' sin bangkay niya dayn dī, baytai aku bang haunu na, bat kadtuun ku
kawaun."
16 Sakali laung hi Īsa kaniya, "Mariyam."
Saruun-duun iyatud niya hi Īsa sarta' timulik siya, laung niya ha bahasa Hibrani,
"Rabbuni." (Hāti niya, *"Guru,"*)

17 “Ayaw mu aku gunggungi,” laung hi Īsa kaniya, “sabab wala' pa aku nakabalik madtu pa Ama' ku. Sagawa' kadtu kaw pa katawtaymanghuran ku ampa mu sila baytai sin magbabalik na aku madtu pa Ama' ku amu in Tuhan ku. Siya da isab in Ama' iban Tuhan niyu.”
18 Na, miyadtu hi Mariyam, amu in babai dayn ha Magdala, namayta' ha manga mulid hi Īsa sin kīta' niya in Panghu' iban biyaytaan niya sila sin bichara hi Īsa kaniya.

Magpanyata' Hi Īsa Ha Manga Mulid Niya (Mat. 28:16-20; Mk. 16:14-18; Lk. 24:36-49)

19 Sakali narūm mayan sin adlaw Ahad, nagtipun in manga mulid hi Īsa ha hambuuk bāy sa' tiyatambul nila in lawang kiyakandaru sabab mabuga' sila ha manga nakura' Yahudi. Sakali miyadtu hi Īsa nagpanyata' timindug ha gi'tungan nila, laung niya kanila. “Bang mayan awn kasannyangan ha lawm atay niyu.”
20 Pag'ubus hi Īsa nagbichara piyakita' niya ha manga mulid niya in duwa lima niya iban sin kīd niya, (amu in tanda' nagpakita' sin siya na tuud hi Īsa). Na landu' tuud in kakuyagan sin manga mulid pagkita' nila ha Panghu'.
21 Sakali biyalikan hi Īsa in bichara niya kanila, laung niya, “Bang mayan awn kasannyangan ha lawm atay niyu. Bihaun daakun ta kamu biya' da isab kāku' naraak sin Ama' ku mari.”
22 Pag'ubus ampa hi Īsa himanggut sin napas niya pa guwa' piyatudju pa manga mulid niya, sarta' laung niya kanila, “Taymaa niyu in Rū sin Tuhan.
23 Bang niyu maapun in manga tau, tantu ampunun da isab sila sin Tuhan, sagawa' bang niyu sila di' maapun, na tantu di' da isab sila ampunun sin Tuhan.”

Hi Īsa Iban Hi Tumas

24 Na, in waktu pagkawn hi Īsa pa manga mulid niya sa'bu wala' duun hi Tumas, (amu in pagtawagun Kambal.) In hi Tumas ini agad ha hangpu' tagduwa mulid hi Īsa.
25 Hangkan biyaytaan siya sin kaibanan mulid, laung nila kaniya, “Nakapagkita' kami iban sin Panghu'!”
Laung hi Tumas kanila, “Bang ku di' kakitaan sin duwa mata ku iban kakumpitan in limpa' sin lansang ha duwang sipak lima niya iban masanaw in limpa' sin pali' ha kīd niya, di' aku magparachaya sin bayta' niyu.”
26 Manjari pagga hangka-pitu na nakalabay, nagpūn na isab nagbalik in manga mulid hi Īsa iban nakaagad na hi Tumas kanila. Sakali pagsayu nila, yaun na hi Īsa timitindug ha gi'tungan nila, malayngkan kiyakandaruhan nila in lawang. Laung hi Īsa kanila, “Bang mayan awn kasannyangan ha lawm atay niyu.”
27 Pag'ubus laung niya kan Tumas, “Kitaa iban kumpiti in lima ku ha supaya mu kananaman in limpa' sin pali' ku, iban sānawa in kīd ku bat kananaman in limpa'. Ayaw na kaw magduwa-ruwa. Pagparachaya na kaw kāku'!”
28 In sambung hi Tumas kaniya, “Ya Panghu' ku, ikaw in Tuhan ku!”
29 Laung hi Īsa kaniya, “In ikaw nagparachaya kāku' pasal sin kīta' mu aku nagbaran mari. Dakula' in karayawan sin manga tau magparachaya kāku' minsan nila aku wala' kīta'!”

In Maksud Sin Kitab Ini

30 Na, mataud pa manga mu'jijat nahinang hi Īsa ha matahan sin manga mulid niya, amu in wala' nakalamud siyulat ha Kitab ini.
31 Sagawa' kiyasulat ha lawm Kitab ini in manga pakaradjaan pasal hi Īsa, ha supaya kamu magparachaya sin in hi Īsa amuna tuud in Almasi, amu in Anak Tuhan,

iban ha supaya da isab makabaak kamu kabuhi' salama-lama sabab sin pangandul niyu kaniya.

21

Magpanyata' Hi Īsa Pa Pitu Mulid Niya

1 Manjari manga pilay adlaw na limabay miyadtu na isab hi Īsa nagbalik nagpanyata' ha manga mulid niya didtu ha higad sin Dagat Tibiri. Biya' ha ini in pagpanyata' hi Īsa ha manga mulid niya.

2 Ha wala' pa nakapagpanyata' hi Īsa mawn pa manga mulid niya, nagpupūn hinda Pitrus, hi Tumas, amu in pagtawagun Kambal, hi Natanyal, amu in dayn ha Kana ha hula' Jalil, in duwa anak hi Sibidi iban sin duwa pa mulid hi Īsa.

3 Laung hi Simun Pitrus ha manga iban niya, "Madtu pa aku manglaya."

Laung sin manga iban niya, "Magad kami kaymu." (Na, diyayungan nila na in kumpit nila asibi' pa lawd.) Sagawa' dayn ha dūm sampay naabut lapit adlaw wayruun ista' nakawa' nila.

4 Baya-baya mān maadlaw na, didtu hi Īsa timitindug ha higad dagat. Sagawa' wala' siya kiyakilāhan sin manga mulid niya.

5 Sakali tiyawag sila hi Īsa, "Uwa', manga tuwan, awn da ka nakawa' niyu yan?"

Laung nila, "Wayruun."

6 Laung hi Īsa kanila, "Larukan in laya niyu ha dapit pa tuu sin kumpit niyu bat kamu makakawa' ista'." Na, liyaruk nila na in laya nila, sakali di' nila na mautung pasal mataud tuud ista' in nakawa' sin laya nila.

7 Manjari mīchara kan Pitrus in mulid kalasahan hi Īsa, laung niya, "Hi Panghu' in tau yaun!" Pagdungug hi Pitrus sin bichara sin mulid yaun, magtūy siya nag'ūs-'ūs nagbadju'. (Pasal bakas niya inīgan in badju' niya.) Ubus ampa siya timugpa' pa dagat.

8 Na, in kaibanan mulid nagdayung na pa higad dagat ha sa'bu nila nag'uutung sin laya nila hipu' sin ista'. Bukun sila malayu' dayn ha higad dagat karna' awn da manga kay'man ngarupa in layu' nila.

9 Pagdatung nila pa higad dagat, kīta' nila in baga kāyu piyagdarangdangan sin ista' iban awn da isab manga tinapay.

10 Na, laung hi Īsa kanila, "Dā kamu mari sin manga ista' nakawa' niyu."

11 Sakali simakat magtūy hi Pitrus pa kumpit nila ampa niya hiyubaran in laya. Ubus ampa niya giyuyud in laya pa higad dagat. In laya nila nahipu' sin manga ista' maaslag sadja. In taud sin manga ista' awn hanggatus tagkay'man tagtū katān. Sagawa' minsan bihādtu in taud sin ista' wala' minsan nagisi' in laya nila.

12 Laung hi Īsa kanila, "Kari na kamu kaun." Na, wayruun tuud minsan hambuuk mulid niya in timawakkal nangasubu kaniya bang hisiyu siya sabab asal kiyaingatan nila sin siya na in Panghu' nila.

13 Sakali kiyawa' na madtu hi Īsa in tinapay ampa niya dīhil mawn pa manga mulid niya. Damikkiyan in ista'.

14 Na, amuna ini in hikatū pagpanyata' hi Īsa mawn pa manga mulid niya dayn ha waktu kabuhi' kaniya magbalik dayn ha kamatay.

Hi Īsa Iban Hi Pitrus

15 Pag'ubus nila nagkaun, laung hi Īsa kan Pitrus, "Simun, anak hi Yahiya, in lasa mu kāku' lumabi tuud baha' dayn ha lasa sin manga kaibanan ini kāku'?"

In sambung hi Pitrus, "Huun, Panghu', kaingatan mu sin malasa aku kaymu."

Laung hi Īsa kaniya, "Palihalaa in manga tau suku' ku biya' sin pagpalihala' sin mag'iipat bili-bili ha manga anak bili-bili niya."

16 Nangasubu na isab nagbing hi Īsa kan Pitrus, “Simun, anak hi Yahiya, malasa ka
kaw tuud kāku'?”
In sambung hi Pitrus, “Huun, Panghu', kaingatan mu sin malasa aku kaymu.”
Laung hi Īsa kaniya, “Palihalaa in manga tau suku' ku biya' sin pagpalihala' sin
mag'iipat bili-bili ha manga bili-bili niya.”
17 Sakali iyasubu na isab nagbalik hi Īsa hi Pitrus, laung niya, “Simun, anak hi
Yahiya, malasa ka kaw tuud kāku'?”
Na, nasusa hi Pitrus sabab nakatū na siya iyasubu hi Īsa bang siya malasa tuud
kaniya. Na, hangkan laung niya, “Panghu', kaingatan mu in unu-unu katān. Na,
tantu kaingatan mu sin malasa aku kaymu!”
Laung hi Īsa kaniya, “Palihalaa in manga tau suku' ku biya' sin pagpalihala' sin
mag'iipat bili-bili ha manga bili-bili niya.
18 Baytaan ta kaw sin kasabunnalan. Sin bata' pa kaw luhaya kaw magbadju' iban
maglunsul pakain-pakain in kabayaan mu. Sagawa' lumaas mayan kaw, sayangun
mu in karuwang sipak buktun mu ampa kaw hukutan sin dugaing tau. Ubus ampa
kaw dāhun pa lugal di' mu kabayaan kadtuun.”
19 Hangkan hi Īsa namichara bihādtu sabab hipaingat niya bang biya' diin in
kamatay hi Pitrus. Lāgi' in kamatay niya makarihil da isab kalagguan ha Tuhan.
Na, laung hi Īsa kan Pitrus, “Agad na kaw kāku'!”

Hi Īsa Iban Sin Manga Kaibanan Mulid Niya

20 Manjari pagharap hi Pitrus pa ulihan, kīta' niya in mulid amu in kalasahan hi
Īsa. In mulid ini amuna in simuuk tuud kan Īsa ha waktu sa'bu nila nagjamu ampa
nangasubu kan Īsa, laung niya, “Panghu' hisiyu in manipu kaymu?”
21 Pagkita' hi Pitrus ha mulid ini, iyasubu niya hi Īsa, laung niya, “Panghu', na biya'
diin in siya yaun?”
22 In sambung hi Īsa kaniya, “Mayta', unu in kibil mu bang in kabayaan ku buhi'
siya sampay aku magbalik mari pa dunya? In pasal ha yan wayruun lamud mu. Agad
na kaw kāku'!”
23 Na, dayn didtu naglatag in suysuy pa manga tau agad kan Īsa sin in mulid amu
in kalasahan niya di' mapatay. Sagawa' wala' imiyan hi Īsa sin di' matay in mulid
yaun. In agi niya biya' ha ini, laung niya, “Mayta', unu in kibil mu bang in kabayaan
ku buhi' siya sampay aku magbalik mari pa dunya?”
24 In mulid piyag'iyan hi Īsa, amuna in namayta' iban simulat sin katān
pakaradjaan ini pasal hi Īsa. Lāgi' kaingatan sin kitaniyu katān sin bunnal in bayta'
sin mulid yan.

In Kahinapusan Kabtangan

25 Mataud pa tuud in manga nahinang hi Īsa, sumagawa' bang hisulat in katān
nahinang niya ha manga Kitab, na maray' di' maluun dī ha dunya ini in taud sin
manga Kitab pasal niya. Wassalam!

IN HINANG SIN MANGA KIYAWAKILAN
KIYAWAKILAN

Pahāti

In nagsulat sin būk ini iban sin būk pagngānan *Lukas* amuna hi Lukas. In maksud sin sulat ini mamayta' pasal sin hinang sin manga tau kiyawakilan hi Īsa magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau. Hibayta' dī ha sulat ini in panagnaan sin pagpatulun sin Almasi sin Rū sin Tuhan, pa manga tau tantu tuud agad kaniya. Sarta' dayn dī na timagna' in kaawn sin manga tau pagtawagun Almasihin, hāti niya agad ha Almasi. Hiyūp mayan sila sin Rū sin Tuhan, timagna' na sila nagpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa pa manga tau ha Awrusalam (Baytal Makdis), ha Yahudiya, ha Samariya iban pa katān hula' ha katilingkal dunya. Lāgi' in pag'agad ha Almasi wala' timub-tub ha manga Yahudi sadja, sagawa' sampay da isab pa manga kaibanan bangsa ha katilingkal dunya.

Sabbutun hi Lukas in Sulat niya Nakauna

1 Alamat ini sulat naug dayn kan Lukas mari kan Tiyupilas.* Kaingatan mu ha
tagna' sulat ku kaymu biyayta' ku in manga pakaradjaan nahinang hi Īsa iban sin
manga hindu' niya dayn ha waktu tiyagnaan niya in hinang niya
2 sampay pa waktu amu in kaangkat kaniya pa taas langit. Ha wala' pa siya
naangkat pa taas langit, awn daakan binīn hi Īsa ha manga tau napī' niya wakil
niya. In daakan ini naug dayn ha kawasa sin Rū sin Tuhan.

Naangkat hi Īsa pa Taas Langit

3 In hi Īsa nakamataud nagpanyata' ha manga kiyawakilan niya ha supaya sila
magparachaya tuud sin in siya buhi'. In lugay sin waktu pagpanyata' niya kanila
naabut sampay pa ka'patan adlaw dayn ha kamatay kaniya. Ha manga waktu sin
pagpanyata' niya yan, nagbichara hi Īsa iban sin manga kiyawakilan niya pasal sin
pamarinta sin Tuhan.
4 Ha hambuuk waktu, ha sa'bu hi Īsa duun ha manga kiyawakilan niya, biyaytaan
niya sin subay sila di' mīg dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis), iban laung niya kanila,
“Tagari niyu in kiyajanji' sin Ama' ku kaniyu.
5 In hi Yahiya, tubig in piyangligu' niya ha manga tau, sagawa' bukun na malugay
in kamu yan hūpun na sin Rū sin Tuhan.”
6 Manjari awn hambuuk waktu duun hi Īsa nagtitipun iban sin manga mulid niya.
Sakali iyasubu siya sin manga mulid niya, laung nila, “Panghu', hirihil mu na ka
bihaun in kawasa ha bangsa ta Israil mamarinta magbīng?”
7 Laung hi Īsa kanila, “Ama' ku in magbaya' magganta' bang biya' diin in lugay
iban unu in waktu maawn in piyangasubu niyu yan. Bukun wajib hipaingat kaniyu
bang ku'nu tuud maawn in pasal yan.
8 Sagawa' bang kamu hūpun na sin Rū sin Tuhan, dayn ha tulung-tabang niya, awn
na kawasa niyu. Kamu in mamayta' sin katān kahālan pasal ku pa manga tau ha
dāira Awrusalam (Baytal Makdis), ha katilingkal sin hula' Yahudiya iban Samariya
sampay pa upat pidju ālam sin dunya.”
9 Pag'ubus na mayan hi Īsa namichara, magtūy siya naangkat pa taas langit. Duun
in manga kiyawakilan niya nag'aatud kaniya sampay siya kiyalibunan na sin gabun.

---

* **1:1 1:1** Ha pikilan sin tau kaibanan in sabab hangkan in ngān hi Tiyupilas siyabbut dī ha būk ini iban ha būk Lukas, sabab siya in nagbalandja' kan Lukas supaya lumatag pa kahulaan in Bayta' Marayaw siyulat hi Lukas.

10 Na, masi sila naghahangad pa taas langit dayn ha waktu kaangkat kan Īsa pa taas
langit. Sakali saruun-duun awn duwa tau nagtatamung puti' in timindug ha daig nila.
11 Amu agi kanila, “In kamu manga tau Jalil, mayta' kamu yan timitindug
himahangad pa taas langit? In hi Īsa amu in naangkat pa taas langit hayn-duun
nabutas dayn kaniyu, ha susūngun magbalik na mari kaniyu. In kaagi sin pagbalik
niya mari biya' da isab sin kaangkat kaniya pa taas langit.”

Hi Mattiyas in Napī' Gumanti' kan Judas

12 Manjari nagbalik na in manga kiyawakilan hi Īsa pa Awrusalam (Baytal Makdis)
dayn ha Būd Jaytun. In layu' sin Būd Jaytun pa Awrusalam (Baytal Makdis) awn
manga hambuuk batu.
13 Pagdatung nila pa Awrusalam (Baytal Makdis), gimaban sila pa taas bāy, ampa
sila simūd pa bilik diridtuan nila. In sila ini amuna hinda Pitrus, hi Yahiya, hi Ya'kub,
hi Andariyas, hi Pilip iban hi Tumas, hi Bartulumi iban hi Matiyu, hi Ya'kub, amu in
anak hi Alpa, hi Simun amu in bantug simulang ha pamarinta sin hula' Rūm, iban hi
Judas amu in anak hi Ya'kub.
14 In sila ini katān daran nagtitipun mangarap pa Tuhan iban sin manga kababaihan
iban da isab hi Mariyam, ina' hi Īsa iban sin manga taymanghud usug hi Īsa.
15 Pag'ubus yadtu hambuuk adlaw nagpūn in manga tau nagpaparachaya kan Īsa.
In taud nila awn manga hanggatus kawhaan. Sakali timindug hi Pitrus namichara.
16 Laung niya, “Manga katawtaymanghuran ku, di' manjari bang di' maagad in
kiyasulat ha lawm Kitab pasal sin bayta' sin Rū sin Tuhan pasal hi Judas amu in
nagmalim ha manga tau nanaggaw kan Īsa. In bayta' yan gimuwa' dayn ha simud
hi Daud.
17 In hi Judas bakas hambuuk iban namu'. Hangka-agaran kami iban siya sabab in
siya napī' isab lumamud ha hinang kiyasuku' kāmu'.”
18 (In sīn bakas piyanangdan kan Judas sin hinang niya mangī', amuna in sīn piyamī
lupa'. (Duun ha lupa' yan naggantung hi Judas sin baran niya.) Duun siya nahulug
sarta' nabustak in tiyan niya iban gimuwa' in lungun-lungun niya.
19 Na, kiyaingatan sin manga tau katān naghuhula' ha Awrusalam (Baytal Makdis)
in pasal yan. Hangkan ngiyānan nila in lupa' yan, Akildama. In hāti niya bang ha
bahasa nila, “Lupa' Binī sin Dugu'.”)
20 “Na,” laung hi Pitrus, “biya' ha ini in kiyasulat ha lawm Kitab Jabur, amu agi,
‘Bang mān mag'īgan in manga tau dayn ha paghula' niya iban wayruun na tau
maghula' duun!’
Lāgi' kiyasulat da isab ha lawm Kitab, amu agi,
‘Bang mān awn tau makaganti' sin hinang niya!’
21-22 Na, hangkan dayn ha sabab yan subay awn tau gumanti' kan Judas magad kāmu'
mamayta' pa manga tau pasal sin nabuhi' hi Panghu' Īsa nagbalik dayn ha kamatay.
In tau gumanti' ini subay asal miyamagad ha biya' kāmu', amu in bakas nag'aagad
pakain-pakain iban hi Panghu' Īsa tagnaan dayn ha waktu kaligu' hi Yahiya kan
Panghu' Īsa sampay pa waktu kaangkat kaniya pa taas langit.”
23 Na, sakali awn duwa tau piyagpīan nila: hi Yusup amu in pagtawagun Barsabbas
(iban pagtawagun da isab siya Justus) iban hi Mattiyas.
24 Na, nangayu' duwaa pa Tuhan hinda Pitrus, laung nila, “Ya Panghu', ikaw da in
makaingat sin lawm pikilan sin manga mānusiya' katān. Hangkan pangayuun namu'
kaymu, baytai kami bang hisiyu ha duwa tau ini in pīun namu'
25 mahinang wakil mu gumanti' kan Judas, amu in yadtu na nanaykud pa hula'
kiyasuku' kaniya.”

26 Na, pag'ubus nila nangayu' duwaa, siyulat nila na in ngān sin duwangka-tau
ampa nila piyagkuut-kuutan. Na, in ngān nakuut nila, ngān hi Mattiyas. Hangkan hi
Mattiyas in nakaganap ha hangpu' tag'isa tau kiyawakilan hi Īsa.

2

Patulunun sin Tuhan in Rū niya

1 Manjari naabut na in pagjamu pagtawagun Kay'man*, in manga tau nagpa-
parachaya kan Īsa nagtipun ha hambuuk lugal.
2 Sakali magtūy awn limagunus dayn ha taas langit sali' hangin makusug. Nalatag
sin lagunus in lawm bāy piyagtitipunan nila.
3 Sarta' awn kīta' nila simi'nag biya' kāyu iban biya' purma dila' in dagbus niya.
Nagkanat in biya' lupa kāyu ini ampa miyutang pa babaw ū sin tau katān natitipun
duun.
4 Na, magtūy na sila hiyūp sin Rū sin Tuhan sarta' timagna' na sila namichara sin
manga bahasa di' nila kaingatan. Nahinang nila in biya' ha yan dayn ha kusug sin
kawasa sin Rū sin Tuhan amu in timatabang kanila.
5 Na, awn manga Yahudi dayn ha manga kahula'-hulaan in himahanti' duun ha
Awrusalam (Baytal Makdis). In sila ini manga tau nagtataat tuud pa Tuhan.
6 Pagdungug sin manga tau ini sin suysuy pasal sin lagunus, nagtūy sila limuruk
madtu. Mabanus tau in limuruk madtu. Pagdatung nila madtu, kiyublaan tuud
sila, sabab in manga tau amu in hiyūp sin Rū sin Tuhan namichara sin bahasa sin
pakaniya-pakaniya sin sila amu in limuruk mawn.
7 Na, landu' tuud sila nainu-inu iban nahaylan sin diyungug nila. Laung nila, “Ay
kaw naa, in manga tau nagbibichara ini, manga tau dayn ha Jalil!
8 Na, mayta' kitaniyu pakaniya-pakaniya nakahāti sin bichara nila?
9 In kitaniyu ini katān nakaluruk mari dayn ha dugaing-dugaing hula' biya' na sin
hula' Partiya, Midda, Ilam, Misuputami, Yahudiya, Kappaduki, Puntus iban dayn ha
Asiya.
10 In kaibanan kātu'niyu dayn ha hula' Piriji, Pampilya, Misir, dayn ha manga
dugaing-dugaing lugal ha hula' Libiya amu in masuuk pa hula' Kirini. In kaibanan
kātu'niyu dayn ha dāira Rūm
11 amu in naglalamud in manga Yahudi iban bukun, sagawa' sali'-sali' namamawg-
bug sin agama Yahudi. Hāti in kaibanan kātu'niyu dayn ha hula' Kiriti iban hula'
Arab. Sagawa' minsan kitaniyu dayn ha dugaing-dugaing hula' kiyahātihan natu' in
bichara nila pasal sin manga hinang landu' makainu-inu nahinang sin Tuhan, sabab
nagbichara sila ha manga bahasa sin kitaniyu pakaniya-pakaniya!”
12 Na kiyublaan tuud sila iban nahilu in pikilan sin sila amu in limuruk mawn.
Nag'asubu-iyasubuhi na sila, laung nila, “Unu baha' in hāti ha yan?”
13 Sagawa' in kaibanan nangudju'-ngudju' ha manga tau nagpaparachaya kan Īsa.
Laung nila, “In manga tau yan maghihilu!”

In Bichara hi Pitrus ha Manga Tau

14 Sakali timindug hi Pitrus iban sin manga hangpu' tag'isa kiyawakilan hi Īsa.
Namichara matanug hi Pitrus pa manga tau mataud, laung niya, “Manga pagkahi ku
Yahudi iban sin manga kamu naghuhula' dī ha Awrusalam (Baytal Makdis), dunguga
niyu in bichara ku ini. Pahātihun ta kamu sin pakaradjaan ini.
15 In manga tau ini bukun hilu biya' sin agi niyu, sabab wayruun tau in maghilu
sin iyampa lisag siyam sin mahinaat.

---

* **2:1 2:1** Maawn in haylaya ini pagpuas ka'patan tag-siyam adlaw dayn ha Haylaya Paglappas Dayn ha Kamatay.

16 In pakaradjaan ini naawn karna' asal yan kiyabayta' ha lawm Kitab kaagi hi Nabi Juwil, amu agi,
17 'Biya' ha ini in Parman sin Tuhan, amu agi,
Ha katapusan sin masa biya' ha ini in hinangun ku.
Pahūpun ku in Rū ku pa mānusiya' katān.
Ha susūngun hipamahalayak sin manga kaanakan niyu usug-babai in Parman ku,
hāti in manga usug bata'-ba'gu makakita' sin manga unu-unu wala' piyanyata' pa kaibanan mānusiya',
iban in manga usug tau maas managainup sin kabayaan ku hipaingat kanila.
18 Na, mattan tuud, in manga īpun ku sibu' da usug-babai patulunan ku sin Rū ku,
hāti in sila isab hipamahalayak nila in Parman ku.
19 Hinangun ku in manga mahal-mahal tanda' sin kasabunnalan iban makainu-inu,
amu in hipanyata' ku ha taas langit iban ha babaw dunya.
Kakitaan niyu in dugu', kāyu, iban asu marakmul.
20 Lāgi' manigidlum na in suga
iban mula na biya' dugu' in bulan.
Na, pag'ubus yan magbaran na dumatung in Panghu' niyu, iban landu' in kalagguan sin waktu yan, (karna' amu yan in waktu manghukum na in Tuhan ha mānusiya').
21 Na, ha waktu yan hisiyu-siyu in tumawag mangayu' tabang ha Panghu'
malappas siya, di' kabutangan sin hukuman!'
22 "Manga pagkahi ku tau Israil," laung hi Pitrus, "dunguga niyu in bichara ku pasal hi Īsa, amu in tau dayn ha Nasarit. In siya mattan tuud in kawasa niya dayn ha Tuhan, karna' in katān mu'jijat tanda' sin kasabunnalan iban katān hinang makainu-inu nahinang niya. In manga yan piyahinang sin Tuhan kaniya. Na, kaingatan niyu da isab in pasal yan sabab in manga hinang yan kīta' niyu naawn dī kaniyu.
23 Asal kiyaingatan sin Tuhan in hi Īsa hiungsud pa lawm lima niyu, sabab amu yan in asal maksud kiyaganta' niya kan Īsa. Pag'ubus ampa niyu siya piyapatay piyalansang pa usuk ha manga tau isinarka'.
24 Sagawa' biyuhi' siya nagbalik sin Tuhan, piyuas dayn ha kabinsanaan sin kamatay. Sabab in hi Īsa asal tantu tuud di' lumugay ha lawm kamatay.
25 Karna' kiyabayta' hi Daud ha lawm Kitab Jabur in pamung hi Īsa, amu agi,
'Kaingatan ku in Panghu' yari masuuk kāku' ha unu-unu waktu;
yari siya ha daig ku,
hangkan di' aku masasat.
26 Na, hangkan landu' tuud makuyag in lawm atay ku, iban lunlun kakuyagan in manga lapal-kabtangan ku.
Lāgi' minsan mapatay in anggawta'-baran ku, awn da karayawan hiyuhuwat-huwat ku ha susūngun.
27 Sabab kaingatan ku di' mu aku pasāran didtu ha hulaan sin manga patay,
iban di' mu pasāran humalu' ha lawm kubul in aku, amu in daraakun mu suchi.
28 Hīnduan mu na aku sin dān pa kabuhi',
amu in makarihil kāku' kakuyagan dakula' bang kita makapagkita' na.'
29 "Manga taymanghud ku," laung hi Pitrus, "baytaan ta kamu sin tuman pasal hi Sultan Daud, amu in tau bantug nanubu' kātu'niyu. Miyatay siya iban dī siya kiyubul. Sampay pa bihaun yari dī in kubul niya.
30 In siya hambuuk nabi iban kiyaingatan niya in janji' sin Tuhan kaniya. Jimanji' in Tuhan mahugut sin awn hambuuk panubu' hi Daud in palingkurun niya magsultan biya' da isab kan Daud.

31 Asal kiyaingatan hi Daud bang unu in hinangun sin Tuhan ha susūngun.
Hangkan nakapamung siya ha pasal sin kabuhi' magbalik sin Almasi, laung niya,
‘Wala' siya piyasāran didtu ha hulaan sin manga patay,
wala' nahalu' in baran niya ha lawm kubul.’
32 Na, in hi Īsa biyuhi' sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay. In yan mattan bunnal
tuud sabab kiyasaksian sin kami katān.
33 Iyangkat siya sin Tuhan pa salaggu'-laggu' kalagguan iban natabuk niya in
kiyajanji' kaniya sin Tuhan, Ama' niya, amu in Rū sin Tuhan. Hangkan in kīta' niyu
iban diyungug niyu hayn-duun amuna in hinang sin Rū sin Tuhan piyatulun mari hi
Īsa.
34 Na, ingat kamu, bukun hi Daud in naangkat pa surga', sabab nakapamung hi Daud,
laung niya:
‘Namung in Tuhan ha Panghu' ku:
“Lingkud kaw dī ha dapit pa tuu ku
35 sampay ku mapabutang ha babaan mu in katān simusulang kaymu
mahinang biya' sapantun pagtitinggilan sin siki mu.” ’ ”
36 “Na, hangkan,” laung hi Pitrus, “in katān tau Israil subay tuud makahāti
marayaw sin in hi Īsa amu in piyapatay niyu piyalansang pa usuk, siya in giyulal
sin Tuhan, Panghu' iban Almasi!”†
37 Pagdungug sin manga tau sin bichara hi Pitrus, biya' sin natagbak in lawm atay
nila. Nasusa iban miyuga' sila. Laung nila kan Pitrus iban sin manga kaibanan
kiyawakilan hi Īsa, “Na, manga taymanghud, unu in hinangun namu'?”
38 Laung hi Pitrus kanila, “Subay niyu pagtawbatan in manga dusa niyu iban
pagpaligu' kamu ha ngān hi Īsa, amu in Almasi, ha supaya maampun in manga dusa
niyu iban kapatulunan kamu sin Rū sin Tuhan, amu in hirihil sin Tuhan kaniyu.
39 Sabab in yan asal janji' sin Tuhan kaniyu iban ha manga kaanakan niyu. Lāgi'
in janji' yan kiyasuku' da isab ha manga tau katān yadtu ha manga hula' malayu',
amu in kabayaan sin Panghu' Tuhan natu' paagarun kaniya.”
40 Mahaba' in himumūngan hi Pitrus kanila iban nangayu' tuud siya junjung kanila,
laung niya, “Ayaw kamu magad ha hinang iban pikilan sin manga tau mangī' bat
kamu malappas dayn ha murka' dumatung ha susūngun pa bangsa mangī' yan!”
41 Na, mataud in nagparachaya sin bayta' hi Pitrus iban nagpaligu' na sila. Ha
adlaw yadtu awn manga tū ngaibu tau in nakaganap ha manga tau agad kan Īsa.
42 Na, in manga tau ini, amuna in hiyarap nila piyagtuyuan in umingat sin hindu'
sin manga kiyawakilan hi Īsa. Limamud na sila naghangka-atay ha manga tau agad
kan Īsa iban nagsāw-sāw na sila nagkaun ganti' panumtuman nila sin kamatay hi
Īsa, iban limamud na sila nangarap pa Tuhan.

Naghambuuk Pikilan in Manga Agad kan Īsa

43 Manjari in manga tau katān siyūd buga', sabab mataud mahal-mahal tanda' sin
kasabunnalan iban makainu-inu in nahinang sin manga kiyawakilan hi Īsa.
44 In manga katān nagpaparachaya kan Īsa masi-masi in pagtipun-tipun nila iban
in unu-unu nila katān piyagsasāw-sāwhan nila.
45 Piyagdagang nila in manga alta' iban kaginisan nila. Ubus ampa nila
piyagbahagi'-bahagian in sīn bīhan, pila-pila na in tungud kagunahan sin pakaniya-
pakaniya.

---

† **2:36 2:36** In hāti sin Almasi amu in hambuuk-buuk kiyajanji' sin Tuhan manglappas ha manga tau iban magbaya' dī ha dunya.

46 Adlaw-adlaw nagtitipun sila ha Bāy sin Tuhan iban nagsāw-sāw sila nagkaun
ha manga kabāyan nila. Makuyag sila iban tulus-ihilas in baya' nila magsāw-sāw
magkaun.
47 Liyalaggu' nila in Tuhan iban kiyukūgan sila sin dayaw sin manga tau katān
kanila. Adlaw-adlaw ganapan sin Panghu' in taud sin sila agad ha Almasi, amu in
nalappas na.

3

Pasal sin Tau Naghihilunu in Siki

1 Manjari hambuuk adlaw hi Pitrus kay Yahiya miyadtu pa Bāy sin Tuhan. Miyadtu
sila sin lisag tū sin mahapun amu in waktu pagpangarap pa Tuhan.
2 Sakali duun ha higad lawang amu in pagtawagun, “Lawang Malingkat,” awn
tau duun naghihilunu kariasali in siki niya. Adlaw-adlaw dāhun siya sin manga
tau mawn pa lawang yaun ha supaya siya makapangayu' sarakka ha manga tau
magsusūd pa halaman sin Bāy sin Tuhan.
3 Na, pagkita' sin tau ini kan Pitrus iban hi Yahiya sūng na sumūd pa lawm Bāy sin
Tuhan, nangayu' siya sarakka kanila.
4 Sakali iyatud nila siya, ampa laung hi Pitrus kaniya, “Atud kaw mari kāmu'!”
5 Na, imatud siya kanila. In pangannal niya, dihilan siya sīn.
6 Sagawa' laung hi Pitrus kaniya, “Wayruun tuud sīn ku, sa' awn kāku' hirihil ku
kaymu. Ha ngān hi Īsa Almasi dayn ha Nasarit, tindug kaw ampa kaw panaw!”
7 Sarta' kiyumpitan siya hi Pitrus ha lima dapit pa tuu, tiyabangan piyatindug. Na,
saruun-duun kimusug na in siki iban sin buku-buku siki niya.
8 Limumpat siya ampa timindug, ubus ampa siya miyanaw. Miyagad siya simūd
kanda Pitrus pa halaman sin Bāy sin Tuhan. Miyamanaw siya iban naglulumpat
sarta' nagbabantug ha Tuhan.
9 Kīta' siya sin manga tau katān nagpapanaw iban nagbabantug ha Tuhan.
10 Sakali kiyakilāhan nila na sin siya na in tau naglilingkud nangangayu' sarakka
duun ha lawang pagtawagun Lawang Malingkat. Kiyublaan tuud sila katān iban
nainu-inu sila pasalan sin nahinang ha tau yan.

In Himumūngan hi Pitrus pa Manga Tau ha Bāy sin Tuhan

11 Manjari ha sa'bu siya gimugunggung kan Pitrus iban hi Yahiya duun ha salas
pagtawagun “Salas hi Sultan Sulayman,” dimagan mawn kanila in manga tau sabab
landu' tuud sila nainu-inu.
12 Pagkita' hi Pitrus ha manga tau, laung niya kanila, “Manga pagkahi ku tau Israil,
mayta' kamu mainu-inu ha ini? Iban mayta' kami piyapandang niyu? Mayta', in
pangannal niyu, dayn ha kusug namu' hangkan nakapanaw in tau ini atawa dayn ha
pasal bal'ibārat kami? Tantu bukun!
13 Sabab awn kalagguan dakula' dīhil sin hambuuk-buuk Tuhan sin manga
kamaasan natu', amu isab in Tuhan hinda Ibrahim, Isahak iban Ya'kub pa hambuuk
daraakun niya hi Īsa. Na, in hi Īsa ini amuna in iyungsud niyu pa lawm lima sin
manga tau nagkakaput sara', iban siyulak niyu siya ha alupan hi Pilatu, minsan da
in kabayaan hi Pilatu puasun niya hi Īsa dayn ha tuntut kaniya.
14 In hi Īsa hambuuk tau suchi iban tau marayaw, sagawa' siyulak niyu siya.
Lāgi' minsan siya kabayaan puasun hi Pilatu, gām mayan amu in tau māmunu' in
piyangayu' niyu kan Pilatu piyaguwa' dayn ha lawm jīl.
15 Piyatay niyu in puunan sin kabuhi', sagawa' biyuhi' siya nagbalik sin Tuhan dayn
ha kamatay. Ampa in pasal yan kiyasaksian namu'.

16 In kusug sin kawasa sin ngān hi Īsa amu in nakarihil kusug ha tau ini amu in
bakas naghihilunu in siki. In hinang kīta' iban kiyasakupan niyu hayn-duun, naawn
sabab sin pangandul namu' ha ngān hi Īsa. Dayn ha pasal sin pangandul namu' kan
Īsa kiyaulian in tau ini biya' na sin kiyakitaan sin kamu katān.
17 "Na, bihaun manga taymanghud ku, kaingatan ku in kamu iban sin manga
nakura' niyu awam pasal hi Īsa. Hangkan biya' hādtu in hīnang niyu kaniya.
18 Na, asal piyamahalayak sin manga katān kanabihan sin timpu nakauna sin subay
lumabay kabinsanaan in Almasi. In bayta' yan naug dayn ha Tuhan iban naagad tuud
isab in bayta' niya yan.
19 Na, bihaun manga taymanghud ku, pagtawbati niyu na in manga dusa niyu iban
harapa niyu na in Tuhan ha supaya niya ampunun in manga dusa niyu. Bang niyu
yan hinangun,
20 paratungan kamu sin Tuhan kahayangan iban pakawnun niya kaniyu hi Īsa
Almasi, amu in asal giyanta' sin Tuhan magbaya' kaniyu.
21 Sagawa' bihaun subay dimidtu naa hi Īsa Almasi ha surga' sampay dumatung in
waktu ba'guhun na sin Tuhan in unu-unu katān. In pasal yan asal piyamahalayak
ha timpu nakauna pa, kaagi sin manga kanabihan amu in piyanaugan sin Tuhan sin
bayta' yan.
22 Karna' bakas nakapamung hi Musa, laung niya,
" 'Palahilun mari kaniyu sin Tuhan, Panghu' niyu, in hambuuk nabi. Palahilun siya
mari pa dunya biya' da isab kāku'. In siya yan pagkahi niyu hangka-bangsa. Subay
niyu kahagarun in unu-unu bayta' niya kaniyu.
23 Hisiyu-siyu in di' magkahagad sin daakan sin nabi yan, kandihun siya dayn ha
manga tau suku' sin Tuhan iban tantu magmula tuud siya.'
24 "Na, biya' da isab ha yan in bayta' sin manga nabi katān, dayn kan Samwil
sampay pa manga nabi simunud kaniya. Nagtaayun katān in bayta' nila. Asal nila
kiyabayta' in manga pakaradjaan amu in naawn ha masa ini.
25 Kiyasuku' kaniyu in manga janji' sin Tuhan piyanaug niya dayn ha manga nabi.
Awn suku' niyu ha paljanjian sin Tuhan iban sin manga kamaasan niyu. Karna'
jimanji' in Tuhan kan Ibrahim, amu agi, 'Makabaak karayawan in katān mānusiya'
ha dunya dayn ha sabab sin hambuuk panubu' mu.' Amu yan in janji' sin Tuhan kan
Ibrahim.
26 Na, hangkan piyakawn sin Tuhan muna kaniyu in daraakun kiyawakilan niya
hi Īsa, amu in dumā kaniyu simiha' dayn ha manga hinang niyu mangī', ha supaya
kamu makabaak karayawan."

4

Sumariyahun sin Manga Nakura' Yahudi hi Pitrus kay Yahiya

1 Manjari ha sa'bu nagbibichara pa hi Pitrus kay Yahiya ha manga tau, nākawn in
manga kaimaman, in hambuuk kapitan sin manga jaga ha Bāy sin Tuhan iban sin
manga tau pagtawagun Sadduki.*
2 Diyugalan sila kan Pitrus iban hi Yahiya sabab in duwa ini namayta' ha manga
tau sin hi Īsa nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay, amu in tanda' sin in manga patay
tantu tuud mabuhi' magbalik dayn ha kamatay.
3 Na, siyaggaw nila hi Pitrus kay Yahiya ampa nila liyuun pa lawm jīl. Dūm na in
karā kanila pa lawm jīl, hangkan duun sila ha jīl sampay naadlaw na.

* **4:1 4:1** In manga Sadduki ini hambuuk tumpuk sin manga tau agad ha agama Yahudi, amu in di' magkahagad sin mabuhi' magbalik in manga patay.

4 Sagawa' minsan biya' hādtu, mataud tau amu in nakarungug sin bayta' hinda
Pitrus in nagparachaya. Simūng in taud sin manga tau nagparachaya kan Īsa, naabut
na manga lima ngaibu kausugan.
5 Sakali naadlaw mayan nagtipun duun ha Awrusalam (Baytal Makdis) in manga
nakura' Yahudi, in manga nagtatau-maas ha hula' iban sin manga guru sin sara'
agama.
6 Nagtipun sila iban hinda Annas amu in Imam Dakula', hi Kayapas, hi Yahiya, hi
Iskandal iban sin kaibanan lahasiya' sin Imam Dakula'.
7 Na, piyakawa' nila hi Pitrus kay Yahiya ampa nila siyumariya. Laung nila, “Dayn
diin in kawasa niyu himinang sin hinang niyu yan? Ngāni bang hisiyu in nagdaak
kaniyu!”
8 Na, simambung hi Pitrus sarta' hiyūp siya sin Rū sin Tuhan, laung niya, “Manga
nakura' sin agama natu' iban manga nagtatau-maas ha hula',
9 bang niyu kami sumariyahun pasal sin hinang marayaw nahinang namu' ha tau
bakas naghihilunu in siki niya iban bang biya' diin in kauli' kaniya,
10 na, subay tuud kaingatan sin kamu katān iban sin katān tau Israil, sin in tau ini,
amu in timitindug ha alupan niyu bihaun, kiyaulian tuud in sakit niya dayn ha kusug
sin kawasa hi Īsa Almasi, tau Nasarit, amu in piyapatay niyu piyalansang pa usuk
iban amu in biyuhi' sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay.
11 In hi Īsa amuna tuud in piyag'iyan ha lawm Kitab, amu agi,
‘In batu biyugit sin manga naghihinang bāy amuna in batu nahinang piyagpapagun
sin bāy.’
12 Tunggal da hi Īsa in makarihil kalappasan ha manga mānusiya', karna' wayruun
dugaing dayn kaniya dī ha lawm dunya in kiyarihilan sin Tuhan kawasa lumappas
kātu'niyu.”
13 Na, in manga manghuhukum nainu-inu tuud sin katawakkal mamichara hi
Pitrus kay Yahiya, iban pag'ingat nila sin in duwa tau ini wayruun pangadji'. Na,
kiyaingatan nila sin in hi Pitrus kay Yahiya bakas iban hi Īsa.
14 Sagawa' wayruun hikasambung sin manga manghuhukum sabab yaun nila
kīkita' in tau kiyaulian nagtitindug ha daig hi Pitrus kay Yahiya.
15 Na, pagga wayruun hikasambung nila, piyaguwa' nila hi Pitrus kay Yahiya dayn
ha paghuhukuman ampa sila nag'isun.
16 Laung nila, “Unuhun natu' na in manga tau yan? Kiyaingatan sin manga tau
katān ha Awrusalam (Baytal Makdis) in mu'jijat muskil nahinang nila, hangkan di'
kitaniyu makaiyan in yan puting.
17 Sagawa' biya' ha ini in hinangun natu', ha supaya in hindu' nila di' mapama-
halayak pa tau katān. Bāndaan iban sanggupan natu' sila di' papagbicharahun iban
papagsabbutun sin ngān hi Īsa.”
18 Na, hangkan piyatawag nila hi Pitrus kay Yahiya piyasūd nagbing ampa nila
siyanggupan di' tuud papaisabun magbalik mamichara atawa magnasīhat pasal hi
Īsa.
19 Sagawa' in sambung hi Pitrus kay Yahiya, laung nila, “Bang kamu, ha pangatud
sin Tuhan, unu in mapatut hinangun namu', magkahagad ha daakan niyu atawa
magkahagad ha daakan sin Tuhan?
20 Karna' di' tuud makajari bang namu' bugtuun in panghindu' namu' pasal sin
manga kīta' iban diyungug namu'.”
21 Na, siyanggupan tuud sin manga manghuhukum hi Pitrus kay Yahiya. Pag'ubus
ampa nila piyuas piyaguwa'. Napikil nila wayruun mahinang nila puun-sabab
hikapaminasa nila kan Pitrus kay Yahiya, sabab in manga tau katān nanglalaggu'
tuud ha Tuhan pasal sin hinang nakainu-inu nahinang hinda Pitrus.

22 Napauli' nila in sakit kariasali sin tau awn na labi ka'patan tahun in umul.

Mangayu' Tabang ha Tuhan in Manga Tau Agad kan Īsa

23 Manjari napuas mayan hi Pitrus kay Yahiya, magtūy sila miyadtu pa manga tau pagkahi nila agad kan Īsa ampa nila biyaytaan sin agi kanila sin manga nakura' kaimaman iban sin manga nagtatau-maas ha hula'.
24 Pagdungug nila sin agi hinda Pitrus, magtūy sila nagtaayun nangayu' duwaa pa Tuhan. Amu agi nila, "Ya Tuhan Panghu' namu', ikaw in makapagbaya' iban nagpapanjari sin langit iban lupa' iban sin dagat iban sin katān luun niya!
25 Sin waktu nakauna yadtu, piyatulunan mu sin Rū mu in daraakun mu hi Daud amu in nanubu' kāmu', hangkan kiyapamung niya in Parman mu, laung niya,
'Mayta' in manga bangsa dugaing marugal tuud ha Panghu';
mayta' in manga tau nag'isun sin manga hinang di' kumugdan?
26 In manga kasultanan ha babaw dunya
nagtaayun kumuntara kaniya,
iban in manga nakura' naghambuuk umatu ha Tuhan iban ha Almasi amu in pinī' niya makapagbaya' ha katān.'
27 "Na, nabunnal tuud in Parman mu, sabab in hi Hirud iban hi Puntus Pilatu nagpūn dī ha dāira iban sin manga tau bukun bangsa Yahudi iban sin manga pagkahi namu' bangsa Israil. Nagpūn sila kimuntara kan Īsa, amu in hambuuk daraakun suchi, lāgi' amu in giyulal mu Almasi.
28 Nagtipun sila huminang sin katān amu in asal mu na giyanta' maawn dayn ha kawasa iban kahandak mu. (Sagawa' wala' nila kiyaingatan sin in yan asal mu giyanta' maawn.)
29 Na, bihaun Ya Tuhan, Panghu' namu', dunguga na in sanggup nila kāmu'. Hangkan in kami manga daraakun mu mangayu' tuud tabang kaymu, bang mayan dihilan mu kami isug ha supaya kami makatawakkal mamayta' sin Parman mu pa manga tau.
30 Bang mān isab Ya Tuhan, paguwaun mu in kusug sin kawasa mu magpauli' ha manga tau dayn ha sakit nila, iban bang mayan isab dūlan mu maawn in manga tanda' iban hinang makainu-inu dayn ha kusug sin ngān hi Īsa amu in hambuuk daraakun mu suchi."
31 Pag'ubus nila nangayu' duwaa, najugjug in bāy piyagtitipunan nila sarta' hiyūp na sila katān sin Rū sin Tuhan iban timawakkal na sila nagpamahalayak sin Parman sin Tuhan.

Maghangka-atay in Manga Tau Agad kan Īsa

32 In manga tau agad kan Īsa naghambuuk-pikilan iban naghangka-atay. Wayruun minsan hambuuk in imiyan sin siya in tagdapu sin alta' niya. In unu-unu katān piyagsasāw-sāwhan nila.
33 Masi-masi in pagpamahalayak sin manga kiyawakilan hi Īsa sin nabuhi' nagbalik hi Panghu' Īsa karna' in yan kiyasaksian nila tuud. Makusug in pagpamahalayak nila iban in sila katān biyarakatan tuud sin Tuhan.
34 In sila katān bukun kulang-kabus ha unu-unu kagunahan nila, sabab in sila amu in taga lupa' atawa taga bāy, piyagdagang nila ampa nila diyā iyungsud in bīhan
35 mawn pa manga kiyawakilan hi Īsa. Pag'ubus in sīn biyahagi' ha manga tau sasuku' sin magkagunahan.
36 Na, awn hambuuk tau piyag'anak ha hula' Kiprus. In tau ini dayn ha pihak Libi, amu in hangka-bangsa sin manga tau Israil. In ngān sin tau ini hi Yusup, sa' diyanglayan siya Barnabas sin manga kiyawakilan hi Īsa. (In hāti sin Barnabas, tau mangdayaw atay.)

37 Na, diyagang hi Yusup in hambuuk lupa' niya ampa niya diyā iyungsud in bīhan
mawn pa manga kiyawakilan hi Īsa.

5

Magputing hi Ananiyas kay Sappira

1 Manjari awn isab hambuuk tau hi Ananiyas iban sin asawa niya hi Sappira,
in nagdagang sin kaibanan lupa' nila, bat mabahagi' in bīhan pa manga tau
magkagunahan.
2 Sagawa' wala' iyungsud hi Ananiyas in katān sīn bīhan pa manga kiyawakilan hi
Īsa. Tiyaw' niya in kaibanan sīn ha ingat-baya' da isab sin asawa niya.
3 Sakali laung hi Pitrus kaniya, “Ananiyas, mayta' kaw miyagad sin sasat sin Saytan
Puntukan kaymu iban piyutingan mu in Rū sin Tuhan. Tiyaw' mu in kaibanan sīn
bīhan sin lupa' mu.
4 Kitaa ba, sin wala' mu pa kiyadagang in alta', bukun ka ikaw in tagdapu sin alta'?
Na, ubus mu mān diyagang in alta' tantu ikaw in makapagbaya' sin sīn bīhan niya.
Na, unu in sabab hangkan kaw naghinang sin biya' ha yan? Na, ingat kaw, bukun
mānusiya' in piyutingan mu sin hinang mu yan sagawa' Tuhan!”
5 Na, pagdungug na mayan hi Ananiyas sin bichara hi Pitrus, saruun-duun
himantak siya pa lupa' sarta' miyugtu' in napas niya. Na, in tau katān nakarungug
sin pasal ini landu' tuud miyuga'.
6 Day'-day' pakarayaw miyawn in manga bata' ba'gu nagsaput ha mayat ampa nila
kiyubul.
7 Sakali manga kulang-labi tūngka-jām in nakalabay nakakawn hi Sappira. Wala'
niya kaingati bang unu in kimugdan ha bana niya.
8 Laung hi Pitrus kaniya, “Baytai aku bang amuna ini in katān bīhan sin alta' niyu
iban sin bana mu!”
In sambung hi Sappira, “Huun, amuna yan in katān bīhan.”
9 Na, laung hi Pitrus kaniya, “Mayta' kaw iban sin bana mu nakapikil mangdusta'
ha Rū sin Tuhan? Na, in manga tau nagkubul ha bana mu, yan na bihaun ha lawang.
Bihaun ikaw isab in dāhun nila hikubul!”
10 Na, saruun-duun himantak hi Sappira ha tungud siki hi Pitrus sarta' miyugtu'
in napas niya. Na, pagsūd mawn sin manga bata' ba'gu, kīta' nila miyamatay na hi
Sappira. Hangkan siyaput nila na in mayat ampa nila kiyubul ha daig sin bana niya.
11 Na, landu' tuud miyuga' in tau katān agad ha Almasi iban sin kaibanan tau amu
in nakarungug sin pasal ini.

Makainu-inu in Hinang sin Manga Kiyawakilan hi Īsa

12 Manjari ha waktu yadtu mataud in manga hinang mahal-mahal tanda' sin
kasabunnalan iban makainu-inu in nahinang sin manga kiyawakilan hi Īsa duun
ha manga tau Awrusalam (Baytal Makdis). Na, ha waktu yadtu isab, daran magtipun
in manga tau agad kan Īsa duun ha sawrung salas pagtawagun sawrung hi Sultan
Sulayman.
13 Liyalaggu' sila sin manga tau kamatauran, sagawa' wayruun minsan hambuuk
kanila in makatawakkal lumamud ha manga tau agad kan Īsa ha pagtipun-tipun nila
ha mayran.
14 Malayngkan minsan bihādtu naggaganap in taud sin manga tau agad kan Īsa.
Mataud tuud tau usug-babai in nagparachaya na kan Panghu' Īsa.
15 Na, dayn ha sabab sin manga hinang nakainu-inu nahinang sin manga
kiyawakilan hi Īsa, in manga tau nāsakit nagbubutang ha kulangan nila piyagdā

sin manga tau mawn pa dān, ha supaya bang lumabay hi Pitrus minsan dakuman
lambung niya kalambungan in manga tau nāsakit.
16 Nagtipun mawn in manga tau mataud dayn ha kakawm-kawman ha katilibut sin
dāira Awrusalam (Baytal Makdis) nagdarā sin manga tau nāsakit iban sin manga tau
siyusūd saytan. Na, kiyaulian sila katān.

Saggawun in Manga Kiyawakilan hi Īsa

17 Sakali in Imam Dakula' iban sin manga iban niya katān sampay in manga
manghuhukum pagtawagun Sadduki landu' tuud nangabughu' ha manga kiyawaki-
lan hi Īsa. Hangkan napikil nila subay tuud awn hinangun nila.
18 Na, piyasaggaw nila in manga kiyawakilan hi Īsa, ampa nila piyajīl.
19 Sagawa' sin dūm yadtu piyanaug sin Tuhan in hambuuk malāikat niya imukab
sin lawang jīl. Diyā sin malāikat gimuwa' in manga kiyawakilan hi Īsa, ubus laung
niya kanila,
20 “Kadtu kamu pa halaman sin Bāy sin Tuhan ampa kamu tindug didtu mamayta'
ha manga tau pasal sin kabuhi' salama-lama. Pahātihun niyu kanila marayaw.”
21 Na, iyagad sin manga kiyawakilan hi Īsa in agi sin malāikat kanila. Pag'abut
subu-subu simūd na sila pa lawm halaman sin Bāy sin Tuhan ampa sila nagnasīhat.
Sakali in Imam Dakula' iban sin manga iban niya nagtipun, lāgi' nag'isun iban sin
manga katān tau-maas Yahudi amu in manghuhukum. Pag'ubus ampa sila nag'uldin
hiparā mawn kanila in manga kiyawakilan hi Īsa yadtu ha lawm jīl.
22 Sagawa' pagdatung sin manga sundalu wala' na duun ha lawm jīl in manga
kiyawakilan hi Īsa. Hangkan nagbing sila madtu namayta' ha manga manghuhukum.
23 Laung nila, “Pagdatung namu' pa jīl, in lawang tiyatambul tuud mahugut, lāgi'
in manga jaga yaun nagtutunggu'. Sagawa' pag'ukab namu' sin lawang jīl wayruun
minsan hambuuk tau kīta' namu' ha lawm!”
24 Pagdungug sin manga nakura' kaimaman iban sin nakura' sin manga jaga ha
Bāy sin Tuhan nahilu in pikilan nila. Di' nila kaingatan bang unu in kimugdan ha
manga kiyawakilan hi Īsa.
25 Sakali awn hambuuk tau nākawn namayta' kanila, amu agi, “In manga tau jinīl
niyu yadtu ha lawm sin halaman sin Bāy sin Tuhan, nagnanasīhat ha manga tau!”
26 Na, miyadtu in nakura' sin manga jaga iban sin manga tindug niya kimawa' ha
manga kiyawakilan hi Īsa. Sagawa' wala' nila liyugus in manga kiyawakilan hi Īsa,
sabab mabuga' sila isab tiluun sin batu kaagi sin manga tau.
27 Diyā nila in manga kiyawakilan hi Īsa, ampa nila piyatindug ha alupan sin manga
manghuhukum. Sakali siyumariya na sin Imam Dakula' in manga kiyawakilan hi Īsa,
laung niya,
28 “Biyabandaan namu' kamu di' papagnasīhatun pasal sin tau yadtu, sagawa'
wala' da kamu nagkahagad! Nalatag na ha katilingkal Awrusalam (Baytal Makdis)
in nasīhat niyu, lāgi' sakainagun niyu kāan niyu kami dusa sin pagpatay kaniya!”
29 Simambung hi Pitrus iban sin kaibanan kiyawakilan hi Īsa, laung nila, “Wajib
subay kami magkahagad ha Tuhan bukun ha tau.
30 In hi Īsa piyapatay niyu piyalansang pa usuk, sagawa' biyuhi' siya nagbalik sin
Tuhan, amu in piyagtuhanan sin manga kamaasan natu'!
31 Dayn ha kusug sin kawasa sin Tuhan nabuhi' siya nagbalik dīhilan sin
salaggu'-laggu' kawasa magnakura' iban manglappas, ha supaya in manga tau Israil
makapagtawbat sin manga dusa nila bat sila maampun.
32 Kiyasaksian namu' in manga yan, lāgi' in pagpatulun sin Tuhan sin Rū niya pa
manga sasuku' sin magkahagad sin daakan niya, hambuuk tanda' sin bunnal tuud in
katān bayta' namu'!”

33 Na, pagdungug sin manga manghuhukum sin sambung nila, diyugalan tuud
in manga manghuhukum iban sakainagun nila patayun nila magtūy in manga
kiyawakilan hi Īsa.
34 Sagawa' timindug magtūy in hambuuk iban nila manghuhukum. In ngān niya hi
Gamaliyal. In siya ini hambuuk guru sin sara' agama iban hambuuk isab siya Parisi,
amu in hambuuk tumpuk sin agama Yahudi. Piyag'aaddatan tuud siya sin manga
tau katān. Pagtindug niya, piyapaguwa' niya in manga kiyawakilan hi Īsa day'-day'
dakuman,
35 ubus ampa siya namung ha manga pagkahi niya manghuhukum. Laung niya,
"Manga pagkahi ku tau Israil, subay kamu maayad sin hinangun niyu ha manga tau
yan.
36 Karna' katumtuman niyu ka hi Tudas, amu in gimuwa' sin waktu limabay yaun,
nagbantug sin baran niya tau mataas siya. Na, awn manga upat-ngagatus tau in
miyagad kaniya, sagawa' nabunu' mayan siya napulak-palik in manga tindug niya
iban amuna yadtu in kiyatubtuban nila.
37 Na, pag'ubus awn na isab hambuuk tau dayn ha hula' Jalil pagngānan Judas
in gimuwa' nagnakura' ha manga tau simulang ha parinta ha waktu sin pagpasulat
sin parinta sin ngān sin manga tau katān. Mataud tau in miyagad kaniya, sagawa'
nabunu' mayan siya, napulak-palik in katān tindug niya.
38 Na, bihaun bāndaan ta kamu ha pasal sin manga tau yan. Subay niyu pasāran
sadja sabab bang in maksud iban hinang nila yan bat dayn ha pikilan sadja sin
mānusiya', na di' da sa yan sumūng in hinang nila iban magmula da sila.
39 Sagawa' bang yan dayn ha Tuhan, na wayruun dapat niyu umatu kanila, sabab
na Tuhan in marā niyu mag'atu!"
40 Na, iyagad sin manga manghuhukum in bichara hi Gamaliyal. Piyatawag nila in
manga kiyawakilan hi Īsa, ampa nila piyalubakan. Pag'ubus ampa nila biyandaan
di' paisabun magbalik magbichara pasal hi Īsa. Ubus ampa nila piyauwi' in manga
kiyawakilan hi Īsa.
41 Na, nakaguwa' mayan in manga kiyawakilan hi Īsa dayn ha paghuhukuman,
nagkūg-kuyag sila, sabab kiyarihilan sila sin kalagguan limabay sin kasipugan sabab-
karna' sin pagbawgbug nila sin daakan hi Īsa.
42 Na, adlaw-adlaw in paghindu' iban pagnasīhat nila sin Bayta' Marayaw pasal hi
Īsa Almasi duun ha halaman sin Bāy sin Tuhan iban ha kabāyan sin manga tau.

6

Pitu Tau in Napī' Magtabang Magparuli ha Manga Agad kan Īsa

1 Manjari limugay mayan nagtataud na in manga tau agad kan Īsa. Sakali naawn
in pagkalu sin manga Yahudi amu in bahasa Girik in pagbichara nila iban sin manga
purul Yahudi. Naawn in pagkalu, sabab laung sin manga Yahudi amu in bahasa
Girik in pagbichara nila, in manga kababaihan nila balu, di' pagbahagian sin balanja'
adlaw-adlaw.
2 Na, hangkan tīpun sin hangpu' tagduwa kiyawakilan hi Īsa in manga tau katān
agad kan Īsa. Laung nila ha manga tau, "Di' manjari bang namu' pasāran in
pagnasīhat sin Parman sin Tuhan ha supaya namu' maharap in pagbahagi' sin manga
balanja'.
3 Hangkan manga taymanghud, pī' kamu pitu tau duun kaniyu amu in kaingatan
niyu halul-akkal iban hiyuhūp sin Rū sin Tuhan. Na, in manga tau mapī' niyu amu
in papagkaputun namu' sin parakala' pasal balanja'.
4 Ampa in kami ini in harapun namu' in pagpangarap pa Tuhan iban pagnasīhat
sin Parman sin Tuhan."

5 Na, kiyaamuhan in manga tau katān sin bichara sin manga kiyawakilan hi Īsa.
Hangkan pinī' nila hi Istipan, hambuuk tau bal'īman iban hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.
In kaibanan tau isab napī' nila amuna hinda Pilip, Purukurus, Nikanur, Timun,
Parminas iban hi Nikulas dayn ha hula' Antiyuk. In hi Nikulas ini bukun Yahudi
sa' simūd siya sin agama Yahudi.
6 Na, diyā nila madtu pa manga kiyawakilan hi Īsa in manga napī' nila. Diyupunan
in ū ampa piyangayuan duwaa pa Tuhan sin manga kiyawakilan hi Īsa in manga tau
napī' nila.
7 Na, hangkan wala' nabugtu' in pagpasaplag sin Parman sin Tuhan. Timaud tuud in
manga tau agad kan Īsa duun ha Awrusalam (Baytal Makdis), iban mataud kaimaman
in miyagad na magkahagad sin daakan hi Īsa.

In Pagsaggaw kan Istipan

8 Manjari in hi Istipan ini, hambuuk tau tiyatabang tuud sin Tuhan iban mabarakat
siya. Mataud in manga hinang makainu-inu iban hinang mahal-mahal tanda' sin
kasabunnalan in nahinang niya duun ha manga tau Awrusalam (Baytal Makdis).
9 Sagawa' awn manga tau simagga' kaniya, jamaa dayn ha hambuuk langgal
pagtawagun, Langgal Tau Nalimāya. In sila ini manga Yahudi dayn ha hula' Kirini
iban hula' Iskandal. Naglamud sila iban sin manga kaibanan Yahudi dayn ha hula'
Silisiya iban hula' Asiya nanglugat kan Istipan.*
10 Sagawa' di' nila kaatuhan maglugat hi Istipan sabab in hi Istipan dīrihilan sin
Rū sin Tuhan ingat iban kapandayan mamichara.
11 Hangkan siyapali nila in manga tau kaibanan papaiyanun sin diyungug nila hi
Istipan namung pangkal pa Tuhan iban kan Musa.
12 Na, amu isab yan in suysuy kiyanat sin manga tau siyapali nila. Na, unu pa?
Nahiluhala' na in manga tau sampay in manga nagtatau-maas ha hula' iban sin
manga guru sin sara' agama. Hangkan siyaggaw nila hi Istipan ampa nila diyā madtu
pa manga manghuhukum.
13 Pag'ubus ampa nila isab diyā in manga tau siyapali nila pa paghukuman
mamayta' sin puting. Laung sin manga tau, “In tau ini daran mamung sin mangī'
pasal sin Bāy natu' Dakula' iban sin manga sara' daakan hi Musa.
14 Diyungug namu' siya nagbichara, amu agi, ‘Lubuhun hi Īsa, tau Nasarit, in Bāy
sin Tuhan ini iban pindahan niya in manga addat-mangaddat sin agama naug dayn
kan Musa!’ ”
15 Na, piyandang sin manga manghuhukum hi Istipan sarta' in pamayhuan hi
Istipan dimagbus biya' sin pamayhuan sin malāikat.

7

Mamichara hi Istipan

1 Sakali laung sin Imam Dakula' kan Istipan, “Bunnal ka in bichara nila ini pasal
mu?”
2 In sambung hi Istipan, “Manga maas taymanghud, dungug kamu kāku'! Ha waktu
wala' pa nakapaghula' didtu ha Haran hi Ibrahim amu in nanubu' kātu'niyu, in
Tuhan amu in puunan sin sanglit-sahaya nagpanyata' kan Ibrahim duun ha hula'
Misuputami.
3 Amu agi sin Tuhan kaniya, ‘Īg kaw dayn ha manga lahasiya' iban dayn ha hula'
mu, ampa kaw kadtu pa hula' dugaing hipakita' ku kaymu.’
4 “Na, hangkan minīg siya dayn ha luggiya' hula' niya, ampa siya miyadtu naghula'
pa Haran. Limugay mayan, miyatay na in ama' hi Ibrahim duun ha hula' yaun.

* **6:9 6:9** In manga tau ini bakas banyaga', sagawa' nalimāya na sila.

Miyamatay mayan in ama' niya, piyapaglayn siya sin Tuhan pa hula' ini amu in piyaghuhulaan niyu bihaun.
5 Malayngkan, minsan biya' hādtu," laung hi Istipan, "wala' pa isab hi Ibrahim dīhilan sin Tuhan suku' ha hula' ini. Way minsan hangka-tikang in kiyasuku' kaniya, sagawa' jiyanjian siya sin Tuhan sin hirihil da kaniya iban makakaniya da iban sin manga panubu' niya in hula' piyag'iyan sin Tuhan. Na, ha waktu sin kajanji' sin Tuhan, in hi Ibrahim way pa anak niya.
6 Biya' ha ini in bayta' sin Tuhan kan Ibrahim, amu agi, 'In manga panubu' mu maghula' ha hula' dugaing. Mabanyaga' iban mabinsana' sila duun ha hula' yan ha lawm upat ngagatus tahun in lugay nila maghula' duun.
7 Sagawa' panaugan ku da kabinsanaan in bangsa namanyaga' kanila. Pag'ubus makaīg da sila dayn ha hula' namanyaga' kanila iban mari na sila magtaat kāku' pa hula' ini.'
8 Na, pag'ubus yadtu nagdaak in Tuhan kan Ibrahim sin subay awnun in pag'islam ha manga anak-apu' niya, amu in mahinang tanda' sin paljanjian sin Tuhan kan Ibrahim. Hangkan naabut mayan walu adlaw ha guwa' hi Isahak dayn ha kapag'anak kaniya, īslam na siya hi Ibrahim. Sakali nakabaak mayan isab hi Isahak anak, hi Ya'kub, īslam niya da isab. Damikkiyan, in hi Ya'kub, īslam niya da isab in hangpu' tagduwa anak niya usug, amu in manga kamaasan natu' yadtu.

9 "Na, in manga anak hi Ya'kub nangabughu' ha taymanghud nila hi Yusup. Hangkan piyagdagang nila hi Yusup. Na, nahinang banyaga' hi Yusup ha Misir, sagawa' wala' siya piyasāran sin Tuhan.
10 Tiyabangan siya piyuas sin Tuhan dayn ha manga kasigpitan kiyalabayan niya. Narā mayan siya pa alupan sin sultan sin Misir, dayn ha tulung-tabang sin Tuhan kiyasulutan in sultan sin addat iban ingat hi Yusup. Hangkan giyulal siya gubnul sin Misir kaagi sin Sultan iban dīhilan siya kawasa nagbaya' ha lawm sin astana'.

11 "Manjari naawn in gutum ha katilingkal Misir iban ha Kanan. Landu' tuud nabinsana' in manga tau pasal sin gutum. Na, in manga kamaasan natu' yadtu kiyugdan da isab sin gutum, lāgi' wayruun na kabaakan nila kakaun ha hula' nila.
12 Sakali pagdungug hi Ya'kub sin awn kakaun ha Misir, diyaak niya in manga anak niya, amu in manga kamaasan natu', madtu pa Misir mamī kakaun. Amu yadtu in tagnaan sin pagkadtu nila pa Misir.
13 Ha waktu hikaruwa sin pagkadtu nila pa Misir, nagpakilā na hi Yusup ha manga taymanghud niya, iban piyahāti na hi Yusup in sultan pasal sin manga lahasiya' niya.
14 Hangkan tiyugun hi Yusup in ama' niya hi Ya'kub iban sin katān lahasiya' niya pakawnun pa Misir. Awn kapituwan taglima in taud nila katān.
15 Na, limūd na hi Ya'kub iban sin manga kaanakan niya madtu pa Misir. Duun hi Ya'kub naghula' iban sin manga anak niya, amu in manga kamaasan natu' sampay sila miyatay.
16 Na, in manga bangkay nila diyā ampa kiyubul nagbalik ha hula' Sikim (amu in bakas tagna' hulaan nila, ha waktu minīg na dayn ha Misir in manga kamaasan natu'). Didtu in manga bangkay kiyubul ha lupa' bakas binī hi Ibrahim dayn ha manga anak hi Hamur.

17 "Na, manjari pagga sin masuuk na in waktu hirihil na sin Tuhan in bakas kiyajanji' niya kan Ibrahim, timaud na tuud in manga bangsa ta ha Misir.
18 Limugay mayan tuud awn na nagsultan ha Misir amu in wayruun pangingat pasal hi Yusup.
19 Mangī' in kasuddahan niya ha manga kamaasan natu'. Iyakkalan niya sila iban liyugus niya sila hipabugit in manga anak nila ha supaya mapatay.

20 “Na, sakali ha waktu yadtu amu isab in kapag'anak kan Musa, hambuuk bata'-
bata' madurug tuud. Naipat siya sin ina'-ama' niya ha bāy nila ha lawm tū bulan.
21 Pagbugit kaniya, napūt siya sin dayang-dayang amu in anak sin sultan. Īpat siya
tuud marayaw sin dayang-dayang iban hīnang siya anak.
22 Paglaggu' niya, in katān pangadji' ha Misir kiyahindu' kaniya. Nahinang siya tau
dakula', lāgi' panday-pandikal siya ha ingat magbichara iban maghinang.
23 “Manjari naabut mayan ka'patan in umul hi Musa, napikil niya kitaun bang biya'
diin in parasahan sin manga pagkahi niya tau Israil.
24 Sakali kīta' niya in hambuuk tau Israil bīnsana' sin tau Misir. Na, tiyabangan
niya in tau Israil sampay biyunu' niya in tau Misir.
25 Na, in pangannal hi Musa, kahātihan magtūy sin manga pagkahi niya tau Israil
sin siya in tau naraak sin Tuhan mamuas kanila dayn ha bangsa namanyaga' kanila.
Sagawa' wala' kiyahātihan sin manga pagkahi niya tau Israil.
26 Sakali pag'adlaw hambuuk awn kīta' hi Musa duwa tau Israil nagkālu. Na,
hiyawiran niya iban kabayaan niya papagdayawun sila. Laung niya ha duwangka-
tau, ‘Mayta' kamu magkalu biya' ha yan sin magpagkahi kamu tau Israil?’
27 “Sagawa' in tau amu in tagdusa, sīgay niya hi Musa ampa niya īyan, laung niya,
‘Hisiyu in nagdihil kaymu kawasa magnakura' iban manghukum kāmu'?
28 Unu, kabayaan mu aku patayun biya' sin tau Misir piyatay mu kahapun?’
29 Pagdungug hi Musa sin bichara sin tau yadtu, miyaguy siya dayn ha Misir, ampa
siya miyadtu naghula' ha hula' Midiyan. Didtu na siya nakapag'asawa iban nakabaak
duwa anak usug.
30 “Manjari,” laung hi Istipan, “awn mān ka'patan tahun nakalabay dayn ha
kapaguy hi Musa dayn ha Misir, awn hambuuk malāikat nagpanyata' mawn kaniya
duun ha hula' paslangan mahunit paghulaan masuuk pa Būd Turusina. Nagpasalupa
laga kāyu in malāikat duun ha kakumuhan.
31 Pagkita' hi Musa nainu-inu tuud siya. Simuuk siya pa kakumuhan bat niya
kakitaan marayaw. Sakali diyungug niya in suwara sin Tuhan.
32 Amu agi sin suwara, ‘Aku in Tuhan sin manga kamaasan mu. Aku in Tuhan hi
Ibrahim, hi Isahak iban hi Ya'kub.’ Na, namidpid hi Musa pagdungug niya sin suwara
iban wala' siya timawakkal imatud.
33 “Laung pa isab sin suwara sin Tuhan, ‘Hubua in tawmpa' mu sabab in lupa'
titindugan mu yan amu in naugan ku bihaun.
34 Kīta' ku in kabinsanaan sin manga tau ku duun ha Misir iban diyungug ku in
pag'aluhuy nila dayn ha kabinsanaan niyananam nila. Na, bihaun miyari aku ha
supaya sila mapuas dayn ha kabinsanaan nila. Na, kari kaw, daakun ta kaw madtu
pa Misir.’
35 “Manjari,” laung hi Istipan, “in hi Musa siyulak sin manga tau Israil. Laung nila
kan Musa, ‘Hisiyu in nagdihil kaymu kawasa magnakura' kāmu' iban manghukum
kāmu'?’ Malayngkan in hi Musa amu in naraak sin Tuhan magnakura' iban mamuas
ha manga tau Israil dayn ha kabinsanaan nila, dayn ha tabang sin malāikat, amu in
nagpasalupa kāyu duun ha kakumuhan.
36 Sagawa' minsan bihādtu hi Musa in nagnakura' ha manga tau Israil minīg dayn
ha Misir. Mataud in manga hinang mahal-mahal tanda' sin kasabunnalan iban
makainu-inu in nahinang niya duun ha Misir, ha Dagat Pula iban duun ha hula'
paslangan mahunit paghulaan, amu in kiyabutangan nila ha lawm ka'patan tahun.
37 “Na, nakaiyan hi Musa ha manga tau Israil, laung niya, ‘Awn da waktu ha
susūngun palahilun sin Tuhan mari kaniyu in hambuuk nabi hangka-bangsa niyu.
Palahilun siya sin Tuhan mari biya' da isab kāku'.’

38 Na, in hi Musa amu tuud in nag'aagad iban sin manga tau Israil duun natipun ha
hula' paslangan mahunit paghulaan. Siya tuud in suluhan sin kamaasan natu' yadtu
iban sin malāikat, amu in nagparman kaniya ha Būd Turusina. Siya in kiyatukbalan
sin Tuhan magpasampay kātu'niyu sin Parman makarihil kabuhi'.
39 "Sagawa' wala' nagkahagad kaniya," laung hi Istipan, "in manga kamaasan natu'.
Siyulak nila hi Musa iban mīmbang in lawm atay nila magbalik pa Misir.
40 Hangkan laung nila kan Harun, 'Hinangi kami tuhan-tuhan amu in pag'agaran
namu' sabab di' namu' kaingatan bang naunu na hi Musa amu in nagdā kātu'niyu
minīg dayn ha Misir.'
41 Na, amuna yan in waktu naghinang sila hambuuk barhala' piyasalupa anak sapi'
ampa nila siyumba, siyumbay'an hayup iban hiyulmat nila. Naglami-lami sila ha
alupan sin tuhan-tuhan hīnang sin manga lima nila.
42 Na, hangkan wala' na sila piyaruli sin Tuhan. Piyasāran na sila nagsumba sin
manga bituun ha langit. Na, in pasal ini kiyasulat ha lawm Kitab in pamung sin
Tuhan, amu agi,

'Manga tau Israil, in lugay niyu didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan
in manga hayup siyumbay' niyu piyagkulbanan, bukun harap kāku'.
43 Amu in diyarā niyu in bāy sin tuhan-tuhan niyu hi Muluk
iban sin tuhan-tuhan niyu piyasalupa bituun amu in pagngānan Ripan. Amu yan
in manga barhala' hīnang niyu ampa niyu siyumba.
Na, hangkan in kamu hibugit ku pa hula' ha liyu pa sin Babilun.' "

44 "Malayngkan," laung hi Istipan, "duun ha lawm pagdarāhan sin manga
kamaasan natu' yadtu in bāy pagtataatan pa Tuhan, ha salugay nila duun ha hula'
paslangan mahunit paghulaan. Ampa in paghinang ha bāy yadtu iyagad tuud in
suntuan piyakita' sin Tuhan kan Musa.
45 Manjari limugay mayan, in bāy yadtu nakapalawm-lima na sin manga kamaasan
natu' yadtu. Nakawa' nila dayn ha manga ama' nila. Na, diyarā nila in bāy ha waktu
kasūd nila mari pa hula' ini. Diyūy sin Tuhan in manga tau dayn ha dugaing-dugaing
bangsa amu in naghula' dī tagna'. Naagaw in hula' ini sin manga kamaasan natu'
hi Yussa' amu in gimanti' kan Musa. Na, sampay naabut in waktu sin pagsultan hi
Daud masi in bāy ha lawm lima sin manga kamaasan natu'.
46 Na, kiyaamuhan in Tuhan kan Daud. Piyangayu' hi Daud ha Tuhan bang mayan
siya dūlan maghinang sin bāy paghulaan sin Tuhan hi Ya'kub amu in nanubu'
kātu'niyu.
47 Sagawa' hi Sulayman, anak hi Daud in diyūlan sin Tuhan naghinang sin bāy,
bukun hi Daud.
48 "Malayngkan," laung hi Istipan, "in Tuhan Mahatinggi di' maghula' ha bāy
hīnang sin mānusiya'. Karna' kiyasulat hi Isayas ha lawm Kitab in pamung sin
Tuhan, amu agi,

49 'Surga' in lilingkuran ku,' laung sin Tuhan,
'iban dunya in gigiikan ku.
Na, mayta' niyu aku hinangan bāy?
Haunu niyu aku pahulaun?
50 Bukun ka aku in nagpapanjari sin unu-unu katān?'

51 "Na," laung hi Istipan ha manga manghuhukum, "In manga kamu yan matugas
tuud in ū niyu! Minsan kamu nagpaislam tanda' sin magad kamu ha sara' daakan sin
Tuhan, malayngkan bingkuk in lawm atay niyu. Di' niyu da dungugun iban agarun
in sara' daakan sin Tuhan! Biya' da tuud isab kamu sin manga kamaasan niyu.
Simasagga' sadja kamu ha Rū sin Tuhan!

52 In manga kanabihan katān nakalabay bīnsana' sin manga kamaasan niyu.
Piyatay nila in manga naraak sin Tuhan magpasampay sin bayta' pasal sin paglahil
sin Almasi amu in hambuuk-buuk tau mabuntul tuud. Na, bihaun kamu in nanipu
iban namatay kaniya.
53 Bangsa niyu in kiyatukbalan sin sara' daakan sin Tuhan, amu in piyanaug niya
dayn ha manga malāikat, sagawa' wala' niyu biyawgbugan in daakan niya!"

Batuhun sin Manga Tau hi Istipan

54 Na, pagdungug sin manga manghuhukum sin bichara hi Istipan simubu tuud in
pasu' sin atay nila. Nangagut-ngagut dakuman sila sin dugal.
55 Sagawa' in hi Istipan hiyūp sin Rū sin Tuhan. Himangad siya pa taas langit sarta'
kīta' niya in sahaya sin Tuhan iban hi Īsa nagtitindug ha dapit pa tuu sin Tuhan.
56 Laung hi Istipan, "Atura niyu ba! Naukab na in lawang langit iban yaun
nagtitindug in Anak Mānusiya' ha dapit pa tuu sin Tuhan!"
57 Na, magtūy similawak in manga manghuhukum sarta' siyampung nila in manga
taynga nila. Pag'ubus ampa nila magtūy liyungturan hi Istipan.
58 Giyuyud nila hi Istipan pa guwa' sin dāira, ampa nila piyagtilu' sin batu ha
supaya mapatay. In manga tau amu in simaksi' sin puting sin tuntut kan Istipan amu
in timagna' nanilu' sin batu. Hiyubu' nila in hanglapis badju' nila ha supaya way
makasimbul kanila. Ubus ampa nila piyajagahan ha hambuuk tau pagngānan Saul.
59 Ha sa'bu nila tītilu' sin batu hi Istipan, timawag hi Istipan ha Panghu', laung
niya, "Ya Īsa Panghu' ku, ukumi na in nyawa ku!"
60 Limuhud siya ampa namichara matanug, laung niya, "Ya Panghu', ampuna
mayan in dusa nila ini!" Pag'ubus niya na mayan nagbichara miyugtu' na in napas
niya.

8

Binsanaun hi Saul in Manga Tau Agad kan Īsa

1-2 Kiyasulutan hi Saul sin pagpatay kan Istipan. Kiyubul sin manga tau amu in
nagtataat tuud pa Tuhan in bangkay hi Istipan iban nagdukka tuud sila.
Na, ha adlaw sin kamatay hi Istipan, amu isab in tagnaan sin pagbinsana' ha manga
tau agad kan Īsa duun ha Awrusalam (Baytal Makdis). Hangkan nakawkanat in katān
tau agad kan Īsa ha kakawm-kawman sin hula' Yahudiya iban Samariya. Amura in
wala' nagkanat in hangpu' tagduwa tau kiyawakilan hi Īsa.
3 Na, tiyuyuan tuud hi Saul mulahun in manga tau agad ha Almasi. Miyadtu siya
pa kabāy-bāyan, ampa niya giyuyud pa guwa' in manga tau agad kan Īsa, sibu' da
usug-babai ampa niya liyuun pa lawm jīl.

Namahalayak in Bayta' Marayaw ha Hula' Samariya

4 Sakali in manga tau agad kan Īsa amu in nakawkanat, piyamahalayak nila in
Bayta' Marayaw hawnu-hawnu na in kakadtuan nila.
5 Na, in hi Pilip miyadtu pa hambuuk dāira dakula' ha Samariya ampa niya
piyagnasīhat ha manga tau didtu in pasal sin Almasi.
6 Mataud tau in miyawn nagtipun dimungug kaniya. Tiyaynghugan tuud marayaw
sin manga tau in nasīhat niya iban kīta' nila in manga mahal-mahal tanda' sin
kasabunnalan nahinang hi Pilip.
7 Napaguwa' niya in manga saytan dayn ha lawm baran sin manga tau. Nagtulik
tuud in manga saytan pagguwa' nila. Iban napauli' niya da isab in manga tau
nagpapatay in baran iban sin manga pingka'.
8 Hangkan landu' tuud nagkūg-kuyag in manga tau ha dāira yadtu.

9 Sakali awn hambuuk tau pagngānan Simun in malugay-lugay na naghuhula' duun
ha dāira yan. In hi Simun ini nagbantug sin baran niya tau dakula' sabab sin ingat-
kapandayan niya manghikmat. In manga tau mainu-inu sin hinang niya.
10 In tau katān ha dāira yan, dayn ha tau baba' sampay pa tau balkanan,
nagkahagad tuud sin hinang niya. Laung sin manga tau, "In tau ini dīhilan tuud
sin Tuhan kusug amu in kusug dakula' tuud."
11 Nagkahagad sila kan Simun sabab malugay na sila nainu-inu sin ingat-
kapandayan niya manghikmat.
12 Sagawa' nagparachaya mayan sila sin bayta' hi Pilip sin Bayta' Marayaw pasal
sin pamarinta sin Tuhan iban pasal hi Īsa Almasi, nagpaligu' sila usug-babai.
13 Na, sampay hi Simun nagparachaya da isab, lāgi' ubus niya nagpaligu', tutug
na siya miyamagad kan Pilip. Nainu-inu tuud siya sin manga mu'jijat iban hinang
mahal-mahal tanda' sin kasabunnalan nahinang hi Pilip.
14 Na, pagdungug sin manga kiyawakilan hi Īsa duun ha Awrusalam (Baytal Makdis)
sin tiyayma' sin tau Samariya in Parman sin Tuhan, piyakadtu nila hi Pitrus kay
Yahiya pa Samariya.
15 Pagdatung nila, nangayu' sila duwaa pa Tuhan bang mayan in manga tau agad
kan Īsa ha Samariya tulunan sin Rū sin Tuhan.
16 Sabab in manga tau ini wala' pa kiyatulunan sin Rū sin Tuhan minsan hangka-
tau kanila. Nagpaligu' sila tanda' sin sila agad na kan Panghu' Īsa. Amura yan in
kiyalabayan nila.
17 Biyutang hi Pitrus kay Yahiya in lima nila pa babaw ū sin manga tau ini sarta'
timulun na in Rū sin Tuhan mawn kanila.
18 Na, nakaingat hi Simun sin timulun in Rū sin Tuhan pa manga tau agad kan Īsa
ha sa'bu biyubutang sin manga kiyawakilan hi Īsa in lima nila ha baran sin manga
tau. Imibug siya. Hangkan kiyadtu niya hi Pitrus kay Yahiya, ampa niya diyuhalan
sīn.
19 Laung hi Simun, "Dihili niyu aku sin kusug niyu yan ha supaya tulunan sin Rū
sin Tuhan in hisiyu-siyu tau butangan ku sin lima ku ha baran niya."
20 Sagawa' in sambung hi Pitrus kaniya, "Bang mān kaw magmula iban sin sīn mu
yan. In pangannal mu mabī mu sin sīn in kusug dīhil sin Tuhan!
21 Wayruun suku' atawa lamud mu ha hinang namu' ini sabab bukun mabuntul in
atay mu pa Tuhan.
22 Pagtawbati na in dusa mu yan iban pangayu'-ngayu' kaw pa Tuhan bang mayan
ampunun niya in pikilan mu mangī'.
23 Ha kīta' ku in napsu mu yan mulakkab. In ikaw yan kiyahuhukutan sin manga
hinang mu mangī'."
24 Laung hi Simun kan Pitrus iban kan Yahiya, "Pangayui niyu aku duwaa pa Tuhan
bang mayan aku di' kugdanan sin manga mangī' piyag'iyan niyu yan."
25 Na, pag'ubus hi Pitrus kay Yahiya namayta' ha manga tau sin manga pakaradjaan
kiyasaksian nila iban nagnasīhat sin Parman sin Panghu', minuwi' na sila pa
Awrusalam (Baytal Makdis). Himapit sila ha manga kakawm-kawman ha Samariya
nagnasīhat sin Bayta' Marayaw naug dayn ha Tuhan.

Magbichara hi Pilip iban sin Tau Itiyupa

26 Sakali awn hambuuk malāikat piyanaug sin Tuhan mawn kan Pilip. Laung sin
malāikat, "Pagsakap kaw ampa kaw kadtu harap pa sātan pa dān dayn ha Awrusalam
(Baytal Makdis) pa Gasa." (Tantu in dān ini way na guna bihaun.)
27-28 Manjari awn hambuuk tau dayn ha Itiyupa, daraakun pangandulan hi
Pangiyan Kandisa sin pangalta' niya. In tau ini bakas kiyabili. Bakas siya miyadtu
pa Awrusalam (Baytal Makdis) nagtaat pa Tuhan. Na, sūng niya na muwi' ha kalisa

niya. Ha sa'bu nagpapanaw in kalisa niya nagbabacha siya sin Kitab siyulat hi Nabi Isayas.
29 Sakali laung sin Rū sin Tuhan kan Pilip, “Kadtua in kalisa yaun ampa mu abayan.”
30 Na, dimagan hi Pilip madtu pa kalisa. Pagkawn niya, diyungug niya nagbabacha sin Kitab siyulat hi Nabi Isayas in tau ha taas sin kalisa. Iyasubu hi Pilip in tau, laung niya, “Kahātihan mu da ka in biyabacha mu yan?”
31 In sambung sin tau, “Biya' diin in kahāti ku bang wayruun magpahāti kāku'?” Na, piyasakat niya hi Pilip pa kalisa niya, ampa niya piyalingkud ha daig niya.
32 Na, in siyulat ha lawm Kitab amu in biyabacha niya biya' ha ini, amu agi,
“In tau ini magmalilla' sadja biya' sapantun bili-bili bang dāhun sumbay'un.
Iban di' siya magkayba' bang siya pinjalaun
biya' sin bili-bili di' maghibuk bang uturan bulbul.
33 Kiyarihilan siya kasipugan dakula'. In hukuman dīhil kaniya bukun mabuntul.
Wayruun tau amu in makabayta' pasal sin manga tubu' niya.
Karna' biyugtu' nila in kabuhi' niya dī ha dunya.”
34 Sakali imasubu kan Pilip in tau Itiyupa, laung niya, “Hisiyu in tau piyag'iyan sin nabi ha sulat ini? Baran niya atawa tau dugaing?”
35 Na, in sambung hi Pilip, hi Īsa in tau piyag'iyan sin nabi sarta' biyaytaan niya na in tau Itiyupa sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa tagnaan dayn ha manga ayat nabacha niya.
36 Na, ha sa'bu nagpapanaw in kalisa siyasakatan nila, nākawn sila pa lugal taga tubig. Laung sin tau Itiyupa kan Pilip, “Yari awn tubig dī. Makajari baha' aku liguun mu tanda' sin magparachaya na aku kan Īsa?”
37 In sambung hi Pilip, “Huun, makajari bang i'hilas tuud sin atay mu in pagparachaya mu.”
Laung sin tau Itiyupa, “Huun, magparachaya tuud aku sin hi Īsa Almasi amuna in Anak Tuhan.”
38 Na, piyapahundung sin tau Itiyupa in kalisa ampa siya nanaug kay Pilip madtu pa tubig. Pag'ubus ampa siya līgu' hi Pilip.
39 Pag'īg nila dayn ha tubig, saruun-duun diyā sin Rū sin Tuhan hi Pilip minīg dayn duun. Wala' na siya kīta' nagbalik sin tau Itiyupa. Minuwi' na in tau Itiyupa pa hula' niya, lāgi' hipu' sin kakuyagan in lawm atay niya.
40 Sakali in hi Pilip nākadtu pa dāira Asutus. Pag'ubus dayn duun limanjal siya pa Sisariya iban nagnasīhat siya sin Bayta' Marayaw ha katān kawman kiyalabayan niya.

9

Mapinda in Pikilan hi Saul Pasal hi Īsa Almasi

1 Sakali in hi Saul ini siyanggupan niya patayun in sasuku' agad kan Īsa. Miyadtu siya pa Imam Dakula' ha Awrusalam (Baytal Makdis)
2 nangayu' sulat dāhun niya madtu pa manga nakura' kaimaman sin langgal ha Damaskus. In sulat ini amu in magpahāti sin in siya awn kapatutan sumaggaw ha manga tau usug-babai, amu in miyamagad sin hindu' pasal hi Īsa. Saggawun niya ampa niya dāhun magbalik pa Awrusalam (Baytal Makdis) jīlun.
3 Na, miyadtu na hi Saul pa Damaskus. Sakali masuuk mayan siya dumatung, saruun-duun kiyugdan siya sin sahaya makusug simi'nag dayn ha langit.
4 Pagsi'nag kaniya, naligad siya pa lupa' sarta' awn diyungug niya suwara nagtawag kaniya, amu agi, “Saul mayta' mu aku pinjalaun?”
5 Laung hi Saul, “Hisiyu kaw, Tuwan?”

In sambung sin suwara, “Aku hi Īsa, amu in pīpinjala' mu.
6 Bangun kaw ampa kaw lanjal madtu pa dāira. Awn duun mamayta' kaymu sin
unu in wajib mu hinangun.”
7 Na, in manga tau miyamagad kan Saul nakahundung iban kiyublaan tuud sila
sabab nakarungug sila suwara, sagawa' wayruun tau kīta' nila.
8 Sakali nagbangun na hi Saul dayn ha lupa'. Pagbulat niya sin mata niya, wayruun
na unu-unu kakitaan niya. Sa' na siya piyag'ambit sin manga iban niya madtu pa
Damaskus.
9 Ha lawm sin tūy adlaw wayruun pangita' hi Saul iban wala' siya kimaun atawa
mīnum minsan unu.
10 Manjari awn hambuuk tau agad kan Īsa duun ha Damaskus. In ngān niya hi
Ananiyas. Nagpasandung in Panghu' Īsa mawn kaniya. Laung sin Panghu' kaniya,
“Ananiyas!”
In sambung niya, “Yari aku, Panghu'.”
11 Laung sin Panghu' kaniya, “Pagsakap kaw ampa kaw kadtu pa Dān Buntul.
Pagdatung mu madtu, lawaga in tau dayn ha Tarsus pagngānan Saul duun ha bāy hi
Judas. Yadtu siya nangangarap pa Tuhan,
12 lāgi' simandung kaniya in hambuuk tau, amuna in ikaw, simūd pa lawm bilik
ampa siya kiyaputan ha supaya siya makakita' magbalik.”
13 In sambung hi Ananiyas, “Ya Panghu', mataud tau in nakasuysuy kāku' pasal sin
tau yan iban sin manga katān kabinsanaan hīnang niya ha manga tau agad kaymu
duun ha Awrusalam (Baytal Makdis).
14 Na, bihaun yari siya ha Damaskus nagdarā sulat katarrangan dayn ha manga
nakura' kaimaman sumaggaw ha manga tau nagpaparachaya kaymu.”
15 Laung sin Panghu' kaniya, “Kadtu na kaw, sabab hi Saul in napī' ku hambuuk
daraakun magtanyag sin ngān ku pa manga tau bukun bangsa Yahudi iban pa manga
kasultan-sultanan sampay pa manga bangsa Israil.
16 Iban aku in magpakita' kaniya sin manga kabinsanaan subay labayan niya sabab-
karna' ku.”
17 Na, miyadtu na hi Ananiyas. Gimaban siya pa bāy kiyabubutangan hi Saul ampa
niya kiyaputan hi Saul. Laung niya kan Saul, “Saul in kita magtaymanghud na.
Diyaak aku mari kaymu hi Panghu' Īsa amu in nagpasandung kaymu duun ha dān
ha harap mu mari pa Damaskus. Piyakari niya aku kaymu ha supaya kaw makakita'
magbalik iban ha supaya kaw katulunan sin Rū sin Tuhan.”
18 Pagkaput niya kan Saul, saruun-duun awn kulapis biya' sapantun sisik ista' in
nauknat dayn ha mata hi Saul sarta' nakakita' na siya nagbalik. Timindug siya ampa
siya nagpaligu' tanda' sin magparachaya na siya kan Īsa.
19 Pag'ubus niya kimaun, kimusug na nagbalik in baran niya.

Magnasīhat hi Saul ha Damaskus

Himanti' hi Saul manga pilay adlaw duun ha manga tau agad kan Īsa ha Damaskus.
20 Lāgi' timagna' siya magtūy nagnasīhat ha kalanggal-langgalan sin hi Īsa amuna
in Anak Tuhan.
21 Landu' tuud nainu-inu in tau katān nakarungug kaniya. Laung nila, “Ay kaw
naa! Bukun ka in tau yan amuna in magpamatay ha manga tau sumabbut sin ngān
hi Īsa duun ha Awrusalam (Baytal Makdis)? Iban bukun ka in maksud niya tuud
miyari managgaw ha manga tau agad kan Īsa ampa niya dāhun madtu pa manga
nakura' kaimaman?”
22 Manjari simūng in panday iban kusug hi Saul magnasīhat. In manga Yahudi
amu in naghula' ha Damaskus di' na makaatu maglugat kaniya. Nahilu sila sabab

piyakita' hi Saul kanila dayn ha pagnasīhat niya sin in hi Īsa amuna tuud in Almasi. Na, di' nila kapayluhan in bayta' hi Saul.
23 Sakali limugay mayan, nagtipun in manga Yahudi ampa nag'isun sin subay bunuun hi Saul.
24 Dūm-adlaw jiyajagahan nila in manga labayan pagguwaan dayn ha lawm sin dāira ha supaya nila siya mabunu'. Sagawa' kiyabaytaan hi Saul pasal sin isun nila.
25 Hangkan paghambuuk dūm kiyā' siya sin manga anak-mulid, ampa siya diyā madtu pa ād batu amu in ād ha katilibut sin dāira Damaskus. Biyutang nila hi Saul pa ambung dakula' ampa nila tiyuntun dayn ha tandawan piyaliyu sin ād.

Magbalik hi Saul pa Awrusalam (Baytal Makdis)

26 Manjari nagbalik na hi Saul pa Awrusalam (Baytal Makdis). Pagdatung niya, mabaya' siya maglamud iban sin manga tau agad tuud kan Īsa. Sagawa' di' magkahagad in manga tau sin in siya agad na kan Īsa, iban in sila katān mabuga' kaniya.
27 Daypara tiyabang siya hi Barnabas. Diyā siya madtu pa manga kiyawakilan hi Īsa. Pagdatung nila madtu, piyahāti hi Barnabas in manga kiyawakilan sin in hi Panghu' Īsa bakas simandung iban nagsuwara kan Saul duun ha dān ha harap niya pa Damaskus. Biyaytaan niya da isab sila pasal sin isug hi Saul nagnasīhat pasal hi Īsa didtu ha Damaskus.
28 Na, diyungug nila mayan in bichara hi Barnabas, piyalamud nila na hi Saul kanila. Na, nalatag hi Saul in katilingkal Awrusalam (Baytal Makdis) piyagnasīhatan pasal hi Panghu' Īsa lāgi' maisug tuud siya magnasīhat.
29 Sampay in manga Yahudi amu in bahasa nila Girik narā da isab hi Saul nagbichara iban naglugat sin pasalan hi Īsa. Na, ambaya' nila bunuun hi Saul.
30 Na, pag'ingat sin manga tau agad kan Īsa sin pasal ini, diyā nila hi Saul pa Sisariya, ubus ampa nila piyatulak pa Tarsus.
31 Na, hangkan nakabaak na kasannyangan in manga tau agad ha Almasi ha katilingkal sin Yahudiya, Jalil iban Samariya. Dayn ha tabang sin Rū sin Tuhan himugut na in pangandul nila pa Tuhan iban timaud na in miyagad kanila, karna' in sila nagmamabuga' pa Tuhan.

Madtu hi Pitrus pa Lidda iban pa Juppa

32 Manjari in hi Pitrus naglatag sin kahula'-hulaan timibaw ha manga pagkahi niya agad kan Īsa. Sakali hambuuk waktu timibaw siya ha manga tau suku' sin Tuhan duun naghuhula' ha Lidda.
33 Pagkawn niya, piyaglanggal niya in hambuuk tau pagngānan Aniyas, amu in tau nagpapatay in baran, iban awn na walu tahun in lugay di' siya makabangun dayn ha kulangan niya.
34 Laung hi Pitrus kaniya, “Aniyas, piyauli' na hi Īsa Almasi in sakit mu. Bangun na kaw ampa mu lūna in kulangan mu.” Na, saruun-duun nakabangun hi Aniyas.
35 Na, kīta' sin tau katān naghuhula' ha Lidda iban ha Sarun in tau kiyaulian, sarta' nagbalik na in atay nila pa Tuhan.
36 Na, duun ha dāira Juppa awn hambuuk babai agad kan Īsa. In ngān niya hi Tabita. (Bang ha bahasa Girik Durkas. In hāti sin ngān niya *usa*.) Matuyu' tuud siya maghinang marayaw iban magtabang ha manga tau miskin.
37 Na, ha waktu sin pagkawn hi Pitrus pa Lidda, nāsakit hi Tabita iban miyatay siya sin sakit niya. Līgu' na in bangkay niya ampa biyutang ha hambuuk bilik ha taas bāy.
38 Na, in dāira Juppa masuuk da pa Lidda. Pag'ingat sin manga tau agad kan Īsa ha Juppa sin yaun hi Pitrus ha Lidda, dimaak sila duwangka-tau kimawa' madtu kan

Pitrus. Pagdatung nila madtu, laung nila kan Pitrus, “Piyakawa' kaw iban bang awn dapat paagarun kaw kāmu' bihaun.”

39 Na, nagsakap na hi Pitrus ampa miyagad kanila. Pagdatung nila, nagtūy siya diyā pa taas bāy pa bilik amu in kiyabubutangan sin mayat. Piyagtipunan hi Pitrus sin manga kabaluhan babai nagtatangis iban piyakita' nila siya sin manga ginis-ginisan badju' hīnang hi Tabita kanila sin buhi' pa siya.

40 Sakali piyaguwa' sila katān hi Pitrus dayn ha lawm bilik, ubus ampa siya limuhud nangayu' duwaa pa Tuhan. Pag'ubus ampa niya iyatud in mayat sarta' namung siya, laung niya, “Tabita, bangun kaw!” Na, biyulat hi Tabita in mata niya. Nabuhi' siya nagbalik. Pagkita' niya kan Pitrus, nagbangun siya limingkud.

41 Simuuk hi Pitrus kaniya ampa siya tiyabangan nagbangun. Pag'ubus ampa tiyawag hi Pitrus in manga tau agad kan Īsa sampay pa manga kabaluhan. Piyakita' niya kanila sin nabuhi' na nagbalik hi Tabita.

42 Na, manjari in suysuy pasal sin nabuhi' nagbalik hi Tabita nalatag ha katilingkal sin dāira Juppa iban mataud tau in nagparachaya na ha Panghu' Īsa.

43 Malugay himanti' hi Pitrus duun ha Juppa ha bāy hi Simun amu in mag'aadjal magpatahay sin pais hayup.

10

Hi Pitrus Kay Kurnili

1 Na, awn isab hambuuk tau ha hula' Sisariya pagngānan Kurnili. Bangsa Rūm siya iban siya in kapitan sin hangka-panji sundalu pagngānan Italiya.

2 Hambuuk siya tau nagtataat tuud pa Tuhan. Siya iban sin anak-asawa niya nagmamabuga' tuud pa Tuhan. Mawmu siya magsarakka ha manga Yahudi miskin iban taptap in pagpangarap niya pa Tuhan.

3 Sakali hambuuk adlaw ha sa'bu niya nangangarap pa Tuhan sin manga lisag tū sin mahapun, nagpanyata' mawn kaniya in hambuuk malāikat dayn ha Tuhan. Amu agi kaniya, “Kurnili!”

4 Iyatud niya in malāikat sarta' diyatungan siya buga'. Laung niya, “Unu baha' in piyagtawagan mu kāku', tuwan?”

In sambung sin malāikat, “Kiyaamuhan tuud in Tuhan sin pagpangarap iban pagsarakka mu ha manga tau. Na, tungbasan na sin Tuhan in manga hinang mu yan.

5 Bihaun daak kaw ha manga tauhan mu madtu pa Juppa magkawa' kan Simun Pitrus.

6 Yaun siya himahanti' ha bāy sin tau mag'aadjal magpatahay pais hayup amu in pagngānan Simun. In bāy niya masuuk pa dagat.”

7 Na, pag'īg sin malāikat, tiyawag hi Kurnili in duwa daraakun niya ha lawm bāy iban sin hambuuk sundalu niya amu in nagtataat tuud pa Tuhan iban daran nagtatabang kaniya.

8 Na, biyaytaan niya pasal sin bayta' sin malāikat kaniya, ubus ampa niya diyaak madtu pa Juppa.

9 Manjari, pag'adlaw hambuuk, sin duun na sila ha dān masuuk na pa Juppa, manga ugtu suga na, in hi Pitrus gimaban pa taas atup pantay sin bāy simintu ampa siya nangarap pa Tuhan.

10 Pag'ubus niya nangarap pa Tuhan hiyapdi' na siya iban mabaya' na siya kumaun. Sakali ha sa'bu iyaadjal pa in pagkaun, nalawa' hi Pitrus ha pangindan.

11 Kīta' niya in lawang langit naukab, iban awn biya' manta dakula' timuntun pa baba' biyabaggut sin lubid dayn ha dugu pa dugu.

12 Kīta' niya in ha lawm sin manta manga ginis-ginisan sin manga sattuwa
magpananap iban di' magpananap iban sin manga kamanuk-manukan.
13 Sakali awn na diyungug niya nagsuwara kaniya, amu agi, “Kadtu kaw Pitrus,
sumbay' kaw sin manga sattuwa yaun ampa mu kauna!”
14 Sagawa' laung hi Pitrus, “Aruy, Panghu', way tuud dapat! Dayn sin tagna' ku
wala' aku nakakaun sin unu-unu haram.”
15 Sakali diyungug niya na isab nagbalik in suwara, amu agi, “Ayaw mu itunga
haram in unu-unu biyayta' sin Tuhan bukun haram.”
16 Na, nakatū mayan piyanyata' kaniya, iyutung na nagbalik in manta pa taas langit.
17 Sakali ha sa'bu hi Pitrus nangangannal-kannal sin hātihan sin piyanyata' kaniya,
in manga tau naraak hi Kurnili nakabatuk na mawn pa bāy kiyabubutangan hi Pitrus.
Timindug sila duun ha higad lawang sin bāy.
18 Timawag sila, laung nila, “Yari baha' dī ha bāy ini himanti' in tau pagngānan
Simun Pitrus?”
19 Na, in hi Pitrus masi na mayan namimikil pasal sin kīta' niya yadtu. Sakali laung
sin Rū sin Tuhan kaniya, “Yaun awn tūngka-tau naglawag kaymu.
20 Kadtu na kaw naug iban ayaw kaw mag'āng-'āng magad kanila sabab aku in
nagdaak kanila mari kumā' kaymu.”
21 Na, nanaug na hi Pitrus. Laung niya ha manga tau, “Na, aku na sa ini in tau
liyawag niyu. Unu baha' in gawi niyu kāku'?”
22 In sambung nila, “Hi Kapitan Kurnili in nagdaak kāmu' mari. Tau marayaw siya
iban nagtataat siya pa Tuhan. Piyag'aaddatan tuud siya sin manga tau katān Yahudi.
Na, nagpanaug in Tuhan hambuuk malāikat mawn kaniya, namayta' sin subay niya
kaw hipakawa' pakawnun pa bāy niya ha supaya siya makarungug sin hindu' mu.”
23 Na, piyasūd hi Pitrus in manga tau nagkawa' kaniya iban piyatūg niya duun
hangka-dūm.

Pagbulat mahinaat, nagsakap na hi Pitrus ampa siya miyagad ha manga tau nagkā'
kaniya. Miyagad da isab kanila in manga kaibanan tau agad kan Īsa duun ha Juppa.
24 Na, pag'adlaw hambuuk dimatung na sila pa Sisariya. Duun nagtatagad hi Kurnili
iban sin manga lahasiya' niya sampay manga kabagayan niya amu in tiyaabbit niya
pakawnun.
25 Sūng mān hi Pitrus gumaban pa taas bāy, miyāk hi Kurnili kaniya ampa simujud
pa alupan niya.
26 Sagawa' piyatindug siya hi Pitrus iban laung hi Pitrus kaniya, “Tindug kaw. Ayaw
kaw sumujud kāku' sabab in aku ini tau da biya' kaymu.”
27 Na, timindug na hi Kurnili sarta' nagsuysuy na sila kay Pitrus iban simūd na sila
pa lawm bāy. Pagsūd nila, kīta' hi Pitrus mataud tau nagtitipun duun.
28 Laung hi Pitrus kanila, “Kiyaiingatan niyu sin in kami manga Yahudi di'
makapamisita atawa makapaglamugay iban sin manga tau bangsa dugaing sabab
langgal sara' sin agama namu'. Sagawa' piyaingat kāku' sin Tuhan sin subay ku di'
itungun makasammal in manga tau bangsa dugaing sabab wayruun da piyagbiddaan
nila iban sin manga Yahudi.
29 Hangkan piyakawa' niyu mayan aku pakariun, wala' aku nag'āng-'āng miyagad
mari. Na, unu baha' in piyagpakawaan niyu kāku'?”
30 Laung hi Kurnili, “Awn na tū adlaw limabay manga waktu biya' hādtu, nangarap
aku pa Tuhan ha lawm bāy sin lisag tū sin mahapun. Sakali saruun-duun awn
nagpanyata' hambuuk tau mawn pa alupan ku. Nagsasahaya in tamungun niya.
31 Laung niya kāku', ‘Kurnili! Diyungug sin Tuhan in pagpangayu' mu duwaa iban
kīta' sin Tuhan in pagsarakka mu ha manga tau.

32 Hangkan,’ laung niya, ‘daak kaw tau madtu pa Juppa magkawa' ha tau
pagngānan Simun Pitrus. Yaun siya himahanti' ha bāy hi Simun amu in tau
mag'aadjal magpatahay pais hayup. Masuuk pa dagat in bāy niya.’
33 Na, amu yan in sabab hangkan ta kaw magtūy piyakawa'. Marayaw na nakakari
kaw. Na, bihaun yari na kami ha kakitaan sin Tuhan nagtatagad kaymu dumungug
sin unu-unu na daakan kaymu sin Tuhan hibayta' kāmu'.”

In Bichara hi Pitrus

34 Sakali laung hi Pitrus, “Na, bihaun kaingatan ku na sin bunnal tuud sibu' in
pagdā sin Tuhan ha mānusiya' katān. Di' siya magpī' tau.
35 Taymaun niya in hisiyu-siyu magmabuga' kaniya iban maghinang sin mabuntul
minsan unu in bangsa niya.
36 Tantu kiyarungugan niyu na in Bayta' Marayaw dayn ha Tuhan, amu in
piyamahalayak pa manga tau Israil sin in hi Īsa Almasi in makarihil kasannyangan.
Siya in Panghu' sin mānusiya' katān.
37 Tantu diyungug niyu da isab in manga pakaradjaan dakula' pasal hi Īsa amu in
naawn ha katilingkal sin hula' Yahudiya. Timagna' yan ha Jalil pag'ubus hi Yahiya
nagnasīhat sin subay in manga tau magpaligu' (tanda' sin pagtawbat nila sin manga
dusa nila).
38 Iban kaingatan niyu da isab sin in hi Īsa, tau Nasarit piyatulunan sin Tuhan
sin Rū sin Tuhan iban dīhilan barakat. Pakain-pakain in kadtuun niya awn sadja
nahinang niya marayaw iban napauli' niya in tau katān piyupuhinga' sin saytan,
sabab in Tuhan asal duun kaniya.
39 “Kiyasaksian namu' in katān nahinang niya ha hula' sin manga Yahudi iban ha
Awrusalam (Baytal Makdis). Piyatay siya sin manga tau liyansang pa usuk.
40 Sagawa' paghikatū sin adlaw biyuhi' siya sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay
iban piyanyata' tuud sin buhi' siya.
41 Sagawa' wala' siya piyanyata' pa tau katān. Amura kami in piyagpanyataan
niya, sabab kami in asal napī' sin Tuhan pagpanyataan. Kami in iban niya nagsāw
nagkaun iban nag'inum ha waktu nabuhi' siya nagbalik dayn ha kamatay.
42 Diyaak niya kami magpamahalayak pa manga tau iban sumaksi' sin siya in
kiyawakilan sin Tuhan dumihil hukuman ha manga buhi' iban ha manga patay.
43 Kiyabayta' da isab sin manga kanabihan sin hisiyu-siyu in magparachaya kaniya
maampun in manga dusa nila dayn ha kusug sin kawasa sin ngān niya.”

Tumulun in Rū sin Tuhan pa Manga Tau Bukun Bangsa Yahudi

44 Na, ha sa'bu hi Pitrus nagbibichara pa, timulun in Rū sin Tuhan pa manga tau
katān duun nagdurungug sin bayta' niya.
45 In manga Yahudi agad kan Īsa, amu in miyagad kan Pitrus mawn dayn ha Juppa,
nainu-inu tuud sin piyatulun da isab sin Tuhan in Rū niya pa manga tau bukun bangsa
Yahudi.
46 Hangkan nila yan kiyaingatan sabab diyungug nila in manga tau nagbichara ha
manga bahasa bukun bahasa nila dayn katagna' iban piyudji nila in Tuhan.
Sakali laung hi Pitrus,
47 “Na, bihaun in manga tau ini hiyūp na sin Rū sin Tuhan biya' da isab sin manga
kitaniyu Yahudi. Tantu wayruun tau makalāng kanila magpaligu'.”
48 Na, hangkan nagdaak siya hipaligu' in manga tau ha ngān hi Īsa Almasi. Pag'ubus
hiyawiran nila na hi Pitrus pahantiun duun kanila manga pilay adlaw.

11

In Suysuy hi Pitrus ha Manga Tau Agad kan Īsa Duun ha Awrusalam (Baytal Makdis)

1 Manjari nakarungug in manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga kaibanan agad
kan Īsa ha katilibut sin hula' Yahudiya sin in Parman sin Tuhan tiyayma' da isab sin
manga tau bukun bangsa Yahudi.
2 Hangkan pagdatung hi Pitrus mawn pa Awrusalam (Baytal Makdis), magtūy
siya siyagda sin manga pagkahi niya Yahudi, amu in namamawgbug tuud pasal sin
pag'islam. Laung nila,
3 "Himanti' kaw kunu' ha bāy sin manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in wala'
naislam iban nagsāw kaw nagkaun iban sila!"
4 Na, siyuysuyan sila hi Pitrus sin katān kiyalabayan niya. Piyapagsunud-sunud
niya dayn ha tagnaan.
5 Laung hi Pitrus, "Ha sa'bu ku nangangarap pa Tuhan didtu ha Juppa, nalawa' aku
dayn ha indan. Awn kīta' ku biya' lupa manta dakula' in timuntun pa daig ku dayn
ha taas langit. Biyabaggut sin lubid dayn ha dugu pa dugu.
6 Na, kīta' ku in ha lawm sin manta manga sattuwa ginis-ginisan; manga hayup iban
manga sattuwa talun, manga sattuwa magpananap iban manga kamanuk-manukan.
7 Sakali awn diyungug ku suwara, amu agi, 'Kadtu kaw Pitrus, sumbay' kaw sin
manga sattuwa yaun ampa mu kauna!'
8 "Sagawa' laung ku, 'Aruy, Panghu', way tuud dapat! Dayn sin tagna' ku, wala' aku
nakakaun sin unu-unu haram.'
9 "Sakali simambung in suwara dayn ha taas langit, 'Ayaw mu itunga haram in
unu-unu biyayta' sin Tuhan bukun haram.'
10 Nakatū ku mayan kīta' in biya' hādtu, iyutung na in biya' lupa manta nagbalik
pa taas langit.
11 "Sakali nagsa'bu isab ha waktu yadtu, awn tūngka-tau dimatung dayn ha Sisariya
mawn pa bāy kiyaruruunan ku, nagkawa' kāku'.
12 Na, biyaytaan aku sin Rū sin Tuhan di' papag'āng-'āngun magad kanila. Na,
hangkan miyagad aku kanila pa Sisariya iban sin unum tau agad kan Īsa dayn ha
Juppa. Miyadtu kami pa bāy hi Kurnili.
13 Pagdatung namu' madtu, siyuysuyan kami hi Kurnili sin pasal sin hambuuk
malāikat nagpanyata' mawn kaniya duun ha bāy niya. Amu agi sin malāikat kaniya,
'Daak kaw tau madtu pa Juppa magkawa' ha tau pagngānan Simun Pitrus.
14 Siya in magpasampay kaniyu sin bayta' amu in makalappas kaymu iban sin katān
ha lawm ukuman mu.'
15 "Na, sakali biyaytaan ku mayan sila sin pasal hi Īsa, timulun in Rū sin Tuhan
mawn kanila biya' da isab sin kimugdan kātu'niyu sin tagna'.
16 Na, ampa ku kiyatumtuman in bakas bichara hi Panghu' Īsa, amu agi, 'Tubig in
piyangligu' hi Yahiya kaniyu, sagawa' in aku Rū sin Tuhan in hipangligu' kaniyu.'
17 Na, matampal na tuud sin in dīhil sin Tuhan ha manga tau bukun bangsa
Yahudi, magsibu' da tuud iban sin dīhil niya kātu'niyu ha waktu nagparachaya mayan
kitaniyu ha Panghu' Īsa Almasi. Na, hisiyu aku in lumāng ha Tuhan sin kabayaan
niya!"
18 Pagdungug nila sin bichara hi Pitrus, himundung na sila iban wala' na sila
nagkayba'. Gām mayan, piyudji nila na in Tuhan, laung nila, "Dīhilan na lugal sin
Tuhan in manga tau bukun bangsa Yahudi magtawbat sin manga dusa nila bat sila
makaagad ha lawm ukuman sin Tuhan!"

In Manga Tau Agad kan Īsa ha Dāira Antiyuk

19 Manjari, ha waktu kabunu' kan Istipan nakanat in manga tau agad kan Īsa.
Naabut nila pa hula' Piniki, pa pū' Kuprus sampay pa dāira Antiyuk. Biyaytaan nila
in manga tau pasal hi Īsa, sagawa' manga Yahudi sadja in biyaytaan nila.

20 Sagawa' in manga kaibanan tau agad kan Īsa dayn ha Kuprus iban ha Kurini,
pagkawn nila pa Antiyuk nagtūy nila biyaytaan in manga tau bukun bangsa Yahudi
sin Bayta' Marayaw pasal hi Panghu' Īsa.
21 Hiyūp sila sin kusug sin Tuhan iban mataud tau in nagparachaya iban miyagad
ha Panghu' Īsa.
22 Na, in suysuy pasal ini naabut pa manga tau agad ha Almasi duun ha Awrusalam
(Baytal Makdis). Hangkan piyakadtu nila hi Barnabas pa Antiyuk.
23 Pagdatung niya madtu, kīta' niya in tulung-tabang dīhil sin Tuhan ha manga
tau Antiyuk. Na kiyūgan tuud siya. Hangkan hīnduan niya in manga tau katān ha
Antiyuk sin subay nila pahugutun in pagparachaya iban pangandul nila kan Panghu'
Īsa.
24 In hi Barnabas hambuuk tau marayaw iban hiyuhūp siya sin Rū sin Tuhan.
Hangkan mataud tau in napaagad niya ha Panghu' Īsa.
25 Pag'ubus miyadtu hi Barnabas pa Tarsus naglāg kan Saul.
26 Kiyabaakan niya mayan hi Saul, diyā niya pa Antiyuk. Dimidtu sila hangka-tahun
ha manga tau agad ha Almasi ha Antiyuk iban mataud tuud tau in kiyahinduan nila
pasal hi Īsa. Didtu ha Antiyuk naawn in ngān Almasihin amu in pagtāg ha manga
tau agad kan Īsa.
27 Na, ha waktu hi Barnabas kay Saul duun ha Antiyuk, nākawn dayn ha Awrusalam
(Baytal Makdis) in manga tau magpapasampay sin Parman sin Tuhan.
28 Awn hambuuk kanila amu in pagngānan Agabus in timindug namayta' dayn ha
kusug sin Rū sin Tuhan sin awn dumatung gutum pa katān hula'. (Na, in bayta' niya
ini nabunnal ha waktu sin pagsultan hi Kalawdi.)
29 Hangkan, kiyapag'isunan sin manga Almasihin ha Antiyuk magparā sin unu-unu
na hikatabang nila ha manga pagkahi nila Almasihin ha Yahudiya. Kaniya-kaniya sila
magdihil sin unu-unu in marā nila.
30 Hangkan nagparā sila sīn kan Barnabas iban hi Saul madtu pa manga nagtatau-
maas ha manga Almasihin ha Awrusalam (Baytal Makdis).

12

In Pagsaggaw kan Pitrus

1 Manjari ha sa'bu sin waktu yan, amu isab in waktu tiyagnaan hi Sultan Hirud in
pagpinjala' niya ha manga kaibanan tau agad ha Almasi.
2 Piyapunggutan niya in ū hi Ya'kub, amu in taymanghud hi Yahiya.
3 Pag'ingat niya kiyaamuhan in manga Yahudi sin hīnang niya kan Ya'kub, na,
liyanjal niya in hinang niya. Piyasaggaw niya isab hi Pitrus. (In pagsaggaw ini naawn
ha waktu sin pagsa'bu sin manga Yahudi amu in pagtawagun Pagkaun sin Tinapay
way Pasulig.)
4 Nasaggaw mayan hi Pitrus, liyuun siya pa lawm jīl. Piyajagahan siya ha
upatka-tumpuk sundalu. In hangka-tumpuk upat-upat sundalu. In ganta' hi Hirud,
pag'ubus sin Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, paguwaun niya hi Pitrus ha supaya
mahukum ha mayran madjilis.
5 Sagawa' ha salugay hi Pitrus ha lawm jīl kiyusugan tuud sin manga tau agad ha
Almasi in pagpangayu' duwaa pa Tuhan ha pasalan hi Pitrus.

Makaguwa' hi Pitrus Dayn ha Lawm Jīl

6 Manjari sin pagkikinsumun na in pagpatay kan Pitrus ha mayran madjilis kaagi
hi Hirud, sin dūm yadtu, in hi Pitrus natutūg ha ūt sin duwa jaga, hiyuhukutan sin
duwa kadina. Iban awn da isab manga sundalu nagjajaga ha lawang sin jīl.

7 Sakali saruun-duun awn malāikat dayn ha Tuhan in timindug duun ha lawm jīl
sarta' simawa in lawm jīl. Piyukaw sin malāikat hi Pitrus, jiyugjug in abaga. Amu agi
kan Pitrus, “Bangun kaw biskay!” Na, saruun-duun nagtūy napuas in kadina dayn
ha lima hi Pitrus.
8 Laung sin malāikat kaniya, “Pahuguta na in kambut mu iban su'luga na in
tawmpa' mu.” Na, iyagad hi Pitrus in agi kaniya sin malāikat iban laung pa isab
sin malāikat kaniya, “Su'luga na in juba mu ampa kaw agad kāku'.”
9 Na, miyagad na hi Pitrus ha malāikat gimuwa' dayn ha lawm jīl. Sagawa'
in pangannal hi Pitrus nanagainup siya. Way panghāti niya sin bunnal tuud in
pagtabang kaniya sin malāikat.
10 Limabay sila dayn ha hambuuk pustu pagjajagahan iban sin hikaruwa sampay
sila nākawn pa lawang basi' amu in lawang harap pa dāira. Pagkawn nila, naukab
in lawang basi' isa-isa niya. Na gimuwa' na sila ampa sila miyanaw ha dān. Sakali
hambuuk dān sadja in piyanawan nila saruun-duun nalawa' in malāikat.
11 Pag'īg sin malāikat, iyampa kiyasayuhan hi Pitrus sin bunnal in hīnang sin
malāikat kaniya. Laung niya, “Bat bunnal tuud tuwi' in katān kīta' ku! Diyaak sin
Panghu' mari in malāikat mamuas kāku' dayn ha kamulahan hinangun hi Hirud
kāku' sabab sin kawasa niya iban dayn ha manga kangīan kabayaan sin manga
Yahudi kumugdan kāku'.”
12 Pagga kiyasayuhan niya na in kimugdan kaniya, miyadtu siya pa bāy hi Mariyam,
ina' hi Yahiya amu in diyanglayan Markus. Mataud tau nagtitipun duun nangangarap
pa Tuhan.
13 Pagdatung hi Pitrus, kimu'ku' siya ha lawang amu in ha guwa' sin bāy. Na,
miyadtu in hambuuk daraakun babai pagngānan Ruda mangasubu bang hisiyu in
nagku'ku'.
14 Na, pagsambag hi Pitrus, kiyakilāhan niya in tingug hi Pitrus. Kiyūgan tuud
siya. Dimagan siya madtu pa manga tau ha lawm bāy namayta' sin yaun hi Pitrus
nagtitindug ha guwa'! Sabab sin kūg niya, wala' niya minsan kiyaukaban lawang hi
Pitrus.
15 Sagawa' laung sin manga tau ha lawm bāy kaniya, “Ay, dupang kaw ini!”
Sagawa' piyagbalik-balikan niya in bichara niya sin bunnal tuud yaun hi Pitrus ha
guwa'. Hangkan laung nila kaniya, “Bukun sān baran niya, sagawa' malāikat amu
in mamayta' sin pasal niya.”
16 Na, ha sa'bu nila nagbibichara, daran in pagku'ku' hi Pitrus ha lawang. Limugay
mān iyukab nila na in lawang. Na, pagkita' nila kan Pitrus, nainu-inu tuud sila.
17 Sīnyalan sila hi Pitrus di' papaghibukun. Pag'ubus ampa sila siyuysuyan hi
Pitrus bang biya' diin in pagpaguwa' kaniya sin Panghu' dayn ha lawm jīl. Laung
niya kanila, “Baytai niyu hi Ya'kub iban sin manga katawtaymanghuran natu' sin
nakaguwa' na aku.” Pag'ubus ampa siya minīg miyadtu pa lugal dugaing.
18 Na, pag'abut mahinaat, nahiluhala' na in manga sundalu jaga ha lawm jīl sabab
di' nila kaingatan bang nakapakain na hi Pitrus.
19 Pag'ingat hi Hirud, piyalawag niya hi Pitrus, sagawa' wala' nila kiyabaakan.
Hangkan piyasumariya hi Hirud in manga sundalu jaga, ubus ampa niya piyapatay.
Pag'ubus yadtu, minīg hi Hirud dayn ha Yahudiya. Miyadtu siya himanti' pa
Sisariya.

In Kamatay kan Hirud

20 Duun mayan hi Hirud ha Sisariya, naghambuuk pikilan in manga tau dayn ha
dāira Tirus iban Sidun mawn dumā magkita' kan Hirud. Na, asal karugalan hi
Hirud in manga tau dayn ha Tirus iban Sidun. Pagdatung sin manga tau mawn pa
Sisariya, biyagay nila hi Balastus, amu in tau piyangangandulan hi Hirud sin manga

pakaradjaan ha lawm astana', ha supaya sila katabangan sin maksud nila. Hangkan sila dumā magkita' kan Hirud bat dumayaw in atay hi Hirud kanila. Mabaya' tuud sila magsulut iban siya, sabab in kabuhianan ha hula' nila pagkawaun dayn ha hula' hi Sultan Hirud. Na, nagtugun na hi Hirud sin adlaw dāhun sila magkita'.

21 Manjari naabut mayan in adlaw sin tugun hi Hirud, nagtamung siya sin tamungun sultan, ampa siya limingkud ha lilingkuran niya mataas. Pag'ubus ampa siya namichara ha manga tau.

22 Pag'ubus niya nagbichara, nagsuwara matanug in manga tau, ganti' panglaggu' kan Hirud. Laung nila, “In tau nagbichara yan bukun mānusiya', sagawa' Tuhan!”

23 Na, saruun-duun piyaratungan kabinsanaan hi Hirud kaagi sin malāikat dayn ha Tuhan, sabab wala' niya piyag'addatan in Tuhan. Kiyawa' niya in katān kalagguan pa baran niya. Na, kiyaun sin ūd in lawm baran niya ampa siya miyatay.

24 Sarta' magsusūng in pagsaplag sin Parman sin Tuhan, iban timaud in tau nagkahagad ha Parman.

25 Na, naubus mayan in hinang hi Barnabas kay Saul ha Awrusalam (Baytal Makdis) nagbalik na sila pa Antiyuk. Piyaagad nila kanila hi Yahiya amu in diyanglayan Markus.

13

Pīun sin Rū sin Tuhan hi Barnabas kay Saul Magnasīhat

1 Manjari awn manga tau magpapasampay iban manghihindu' sin Parman sin Tuhan pa manga tau agad ha Almasi ha Antiyuk. In sila ini hinda Barnabas, Simiyun, amu in diyanglayan Itum, hi Lukiyus dayn ha Kirini, hi Manain amu in simulig hangka-ukuman iban nahinang biya' taymanghud hi Gubnul Hirud, iban hi Saul.

2 Sakali ha sa'bu nila nagpupuasa iban nagtataat pa Tuhan, namichara in Rū sin Tuhan kanila, amu agi, “Kandiha niyu hi Barnabas kay Saul huminang sin daakan kiyamaksud ku hipahinang kanila.”

3 Na, pag'ubus nila nagpuasa iban nangarap pa Tuhan, diyupunan nila hi Barnabas kay Saul piyangayuan duwaa ampa nila piyatulak.

Pasal sin Tau Kuprus amu in Manghihikmat

4 Na, in duwangka-tau ini amu in naraak sin Rū sin Tuhan, hi Barnabas kay Saul, miyadtu pa dāira Siluki ubus ampa sila timulak pa pū' Kuprus.

5 Pagdatung nila pa dāira Salamis, nagnasīhat sila sin Parman sin Tuhan ha kalanggalan sin manga Yahudi. Piyaagad nila isab hi Yahiya Markus tumabang kanila.

6 Liyatag nila piyanaw in katiluagan sin pū'. Pag'abut nila pa dāira Papus piyaglanggal nila in hambuuk tau manghihikmat pagngānan Bar-Īsa. In tau ini nagtanyag sin in siya hambuuk tau magpapasampay sin Parman sin Tuhan.

7 Bagay siya sin gubnul ha Kuprus, hi Sirgus Paulus amu in tau malawm in pikilan niya. Manjari piyakawa' sin gubnul hi Barnabas kay Saul sabab mabaya' siya dumungug sin Parman sin Tuhan.

8 Sagawa' pagkadtu nila, diyā sila naglugat hi Bar-Īsa manghihikmat. (In ngān niya ha bahasa Girik, Ilimas, ha bahasa Hibrani, Bar-Īsa.) Hangkan siya dimā naglugat sabab in kabayaan niya di' in gubnul kumahagad sin hindu' hinda Saul.

9 Manjari hiyūp sin Rū sin Tuhan hi Saul. (In hi Saul ini pagtawagun da isab Paul.) Iyatud niya tuud in manghihikmat ampa niya īyan,

10 laung niya, “Isinarka' kaw tuud ini! Siyusulang mu in unu-unu katān marayaw. Way hinang mu dugaing dayn sin mamuting iban mangakkal. Lāgi' kabayaan mu bingkukun in hindu' kasabunnalan pasal Tuhan!

11 Na, bihaun paratungan kaw sin Tuhan kabinsanaan. Mabuta kaw iban di' kaw
makakita' kasawahan."
Na, saruun-duun nanggabun iban nanigidlum na in pangatud hi Ilimas. Simanaw
siya tau makaambit kaniya.
12 Pagkita' sin gubnul sin kimugdan kan Ilimas, nagtūy siya nagparachaya karna'
landu' tuud siya nainu-inu sin hindu' pasal hi Panghu' Īsa.

Dumatung hinda Paul pa Antiyuk ha Hula' Pisidi

13 Manjari timulak hi Paul iban sin manga iban niya pa Papus mawn pa dāira
Pirga ha hula' Pampilya. Pagdatung nila pa dāira, miyutas na hi Yahiya Markus dayn
kanila, ampa nagbalik pa Awrusalam (Baytal Makdis).
14 Dayn ha Pirga limanjal sila pa dāira Antiyuk amu in sakup sin hula' Pisidi.
Pag'adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan sin manga
Yahudi miyadtu sila pa langgal, ampa sila limingkud duun.
15 Sakali naubus mayan nabacha in Kitab Tawrat iban sin Kitab sin manga
kanabihan, piyabaytaan sin manga nakura' sin langgal hinda Paul, amu agi, "Manga
taymanghud, bang awn isab hibayta' niyu ha manga tau amu in makapakusug sin
īman nila, na kadtui niyu na."
16 Na, timindug hi Paul ampa siya kimambay ganti' panalam niya ha manga tau.
Ubus ampa siya namichara, laung niya,
"Manga pagkahi ku tau Israil iban sin kamu katān bukun bangsa Yahudi amu in
nagmamabuga' ha Tuhan, dunguga niyu in bichara ku!
17 In Tuhan sin manga tau Israil, pinī' niya in manga kamaasan natu' hīnang bangsa
dakula'. Timaud in bangsa nila duun ha Misir, amu in hula' namanyaga' kanila. Na,
dayn ha kusug sin Tuhan napuas iban nakaīg sila dayn ha manga namanyaga' kanila
ha Misir.
18 Pag'īg nila dayn ha Misir, tiyatasan sin Tuhan in addat nila, amu in di' makasulut
kaniya duun ha hula' paslangan mahunit paghulaan ha lawm ka'patan tahun.
19 Liyubu sin Tuhan in pitu bangsa ha hula' Kanan, ubus ampa niya piyusaka' in
hula' yan ha manga tau Israil.
20 In lugay sin manga palihalan ini katān awn manga upat ngagatus tagkay'man
tahun.
"Pag'ubus dīhilan niya in manga tau Israil nakura' manghuhukum kanila sampay
naabut pa waktu hi Nabi Samwil.
21 Sakali limugay mayan, nangayu' sila tau magsultan kanila. Na, piyapagsultan
sin Tuhan hi Saul, anak hi Kis, panubu' hi Binjamin. Awn ka'patan tahun hi Saul
nagsultan kanila.
22 Pag'ubus yadtu piyaīg siya sin Tuhan dayn ha pagsultanan niya, ampa piyaganti'
hi Daud nagsultan kanila. Laung sin Tuhan pasal hi Daud, 'Kiyaamuhan aku kan
Daud, anak hi Jissi sabab in hi Daud ini hambuuk tau hangka-atay iban aku. Unu-
unu in kabayaan ku agarun niya sadja!' "
23 Na, siyūngan hi Paul in bichara niya ha manga tau, laung niya, "Na, dayn ha
panubu' hi Daud piyalahil sin Tuhan in hambuuk Manglalappas ha manga tau bangsa
Israil. Iyagad sin Tuhan in janji' niya kanila.
24 Miyuna limahil hi Yahiya, amu in nagpasakap ha manga tau sin pagdatung hi
Īsa. Nagnasīhat siya ha manga tau sin subay sila magtawbat sin manga dusa nila
iban magpaligu'.
25 Sakali pagga masuuk na maubus in hinang hi Yahiya ha dunya, namichara
siya ha manga tau, laung niya, 'In pangannal niyu aku na in Manglalappas amu
in piyagtatagad-tagaran niyu. Na, nasā' kamu, bukun aku in Manglalappas. Sagawa'

magdaratung na siya sumunud kāku'. In aku, minsan humubad sin hukut tawmpa'
niya, di' aku tūpun sabab mataas in kawasa niya dayn kāku'.' "
26 Na, laung hi Paul, "Manga pagkahi ku tau Israil, panubu' hi Ibrahim iban sin
manga tau katān bangsa dugaing nagmamabuga' tuud ha Tuhan, pahātihun ta kamu.
Kitaniyu in piyarāhan sin Tuhan sin bayta' pasal sin kalappasan.
27 Sagawa' in manga Yahudi ha Awrusalam (Baytal Makdis) iban sin manga
kanakuraan nila wala' sila nagsabunnal sin in hi Īsa amuna in Manglalappas iban
wala' nila kiyahātihan in bayta' sin manga kanabihan ha lawm Kitab amu in
biyabacha nila sakaba' Sabtu' ha manga langgal nila. Malayngkan, nabunnal in bayta'
sin manga nabi pasal sin hīnang sin manga Yahudi kan Īsa. Biyutangan nila hi Īsa
sin hukuman subay patayun.
28 Piyangayu' nila tuud kan Pilatu hipapatay hi Īsa, minsan da wayruun dusa
kiyabaakan nila mahinang puun-sabab pamatayan kaniya.
29 Na, pag'ubus mayan naagad nahinang in katān kiyasulat ha lawm Kitab pasal hi
Īsa, inīg nila in mayat niya dayn ha usuk pagpatayan ampa nila kiyubul.
30 Sagawa' biyuhi' siya sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay.
31 Nabuhi' mayan siya nagbalik, nakamataud siya nagpanyata' bukun pilay adlaw
ha manga tau amu in bakas iban niya dayn ha Jalil pa Awrusalam (Baytal Makdis).
Na, bihaun in manga tau ini amuna in nahinang saksi' mamayta' sin kasabunnalan
pasal hi Īsa pa katān tau Israil.
32-33 "Na, bihaun yari kami mamayta' kaniyu sin Bayta' Marayaw amu in kiyajanji'
sin Tuhan ha manga kamaasan natu'. Iyagad na sin Tuhan bihaun in janji' niya ha
manga kātu'niyu panubu' nila, karna' biyuhi' niya nagbalik hi Īsa dayn ha kamatay.
Naagad in bichara sin Tuhan amu in kiyasulat hi Nabi Daud ha hikaruwa tarasul niya
ha lawm Kitab Jabur, amu agi,
'Ikaw in anak ku;
iban dayn ha adlaw ini pahātihun ku sila sin aku in Ama' mu.'
34 Iban amu ini isab in bichara sin Tuhan pasal sin pagbuhi' kan Īsa magbalik dayn
ha kamatay iban pasal sin di' humalu' in anggawta'-baran niya ha lawm kubul. Amu
agi,
'Tantu tuud hirihil ku kaniyu in karayawan kiyajanji' ku kan Daud.'
35 Lāgi' awn pa isab hambuuk tarasul kiyasulat ha lawm Kitab Jabur, amu agi,
'Aku in daraakun mu suchi, tantu di' mu pasāran humalu' in baran ku ha paliyangan.'
36 "(Malayngkan minsan hi Daud in nagsulat sin tarasul yan, in yan bukun takdil pa
baran niya.) Karna' nahinang hi Daud in katān daakan kaniya sin Tuhan ha salugay
niya ha dunya. Mahuli dayn duun miyatay da siya iban kiyubul siya ha daig sin
manga kamaasan niya. Lāgi' nahalu' da in anggawta'-baran niya ha lawm kubul.
37 Sagawa' in hi Īsa wala' nahalu' in baran niya sabab biyuhi' siya sin Tuhan
nagbalik dayn ha kamatay.
38-39 Na, hangkan manga pagkahi ku tau Israil wajib tuud kamu humāti sin dayn
ha pasal sin nahinang hi Īsa piyamahalayak na bihaun sin awn na kaampunan sin
manga dusa niyu. Lāgi' wajib niyu ingatun sin in pagbawgbug niyu sin sara' daakan
hi Musa di' makapuas sin manga dusa niyu, sagawa' hisiyu-siyu in magparachaya
kan Īsa mapuas in manga dusa nila.
40 Hangkan kamaya'-maya' kamu bat kamu di' kugdanan sin kamulahan piyag'iyan
sin manga kanabihan, amu in kiyabichara sin Tuhan, amu agi,
41 'In manga kamu manggugura'-gura'!
Mahaylan na kamu sin kamulahan kumugdan kaniyu!
Sabab awn hinangun ku ha susūngun, ha masa niyu.
Di' kamu magkahagad ha hinangun ku yan

minsan da awn magpahāti marayaw kaniyu!’ ”
42 Mahuli dayn duun, naubus mayan nagnasīhat hi Paul, gimuwa' na siya dayn ha
langgal iban hi Barnabas. Sakali īyan sila sin manga tau pabalikun magnasīhat sin
pasal hi Īsa ha Sabtu' balik.
43 Ubus mayan nag'uwian in manga tau dayn ha langgal, mataud Yahudi iban
manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in nag'aagama Yahudi, in miyagad kan Paul
iban hi Barnabas. Na, īyan sila hi Paul kay Barnabas sin subay nila pahugutun in
pangandul nila ha tulung-tabang sin Tuhan.
44 Manjari naabut mayan isab nagbalik in adlaw Sabtu', in tau katān ha dāira
miyadtu pa langgal dimungug sin Parman sin Tuhan.
45 Na, pagkita' sin manga Yahudi ha manga tau mataud dimurungug kan Paul,
nangabughu' tuud sila. Diyā nila tuud naglugat hi Paul iban piyamungan nila sin
mangī'.
46 Sagawa' way paglampik bichara, tiyumlangan sila hi Paul kay Barnabas, amu
agi, “Wajib tuud subay kamu in paingatun muna pasal sin Parman sin Tuhan karna'
amu yan in giyanta' sin Tuhan sagawa' siyulak niyu. Na, pagga biya' ha yan, biya'
niyu da piyamung sin di' kamu tūpun dihilan sin kabuhi' salama-lama. Na, hangkan
pasāran namu' kamu iban magnasīhat na kami pa manga tau bukun bangsa Yahudi.
47 Karna' biya' ha ini in daakan kāmu' sin Tuhan, amu agi,
‘Kamu in hinangun ku biya' sapantun ilaw dumihil kasawahan pa manga tau
bukun bangsa Yahudi, ha supaya mawn in kalappasan sin katān mānusiya'
ha katilingkal dunya!’ ”
48 Na, pagdungug sin manga tau bukun bangsa Yahudi sin bichara ini, kiyūgan tuud
sila iban liyaggu' nila in Parman sin Tuhan. Na, in sasuku' sin manga napī' sin Tuhan
dihilan kabuhi' salama-lama nagparachaya na sin niyasīhat kanila hi Paul.
49 Sarta' in Parman sin Tuhan nalatag na piyagnasīhat ha katilingkal sin hula' yaun.
50 Sagawa' nakawa' bīcharahan sin manga Yahudi in manga babai bukun Yahudi
nagtataat pa Tuhan lāgi' balkanan iban sin manga nagtatau-maas ha lawm dāira
Antiyuk, sin subay nila lāngun hi Paul kay Barnabas magnasīhat iban paīgun dayn
ha hula' nila.
51 Na, pag'īg hi Paul kay Barnabas dayn ha Antiyuk, piyaspasan nila in bagunbun
mīmikit ha siki nila tanda' sin di' tūpun parulihun nila in manga tau simulak sin
nasīhat nila. Pag'ubus ampa sila miyadtu pa dāira Ikuni.
52 Na, in manga tau agad kan Īsa ha Antiyuk kiyūgan tuud iban hiyuhūp sila sin
Rū sin Tuhan.

14

Magnasīhat hinda Paul ha Ikuni

1 Manjari pagdatung hi Paul kay Barnabas pa Ikuni, miyadtu sila pa langgal
nagnasīhat biya' da isab sin hīnang nila ha Antiyuk. Na, mataud tuud manga Yahudi
iban manga bangsa dugaing in nagparachaya na ha Panghu' Īsa.
2 Sagawa' in manga Yahudi amu in di' magparachaya, bīcharahan nila in manga
tau bukun bangsa Yahudi, ha supaya sila dumugal ha manga tau agad kan Īsa.
3 Na, dayn ha sabab yan limugay hi Paul kay Barnabas nagnasīhat duun. Wayruun
tuud buga' nila nagnasīhat sin pasal hi Panghu' Īsa. Dīhilan sila kusug sin Panghu'
himinang sin manga hinang mahal-mahal tanda' sin kasabunnalan iban hinang
makainu-inu, ha supaya mapakita' ha manga tau sin bunnal tuud in bayta' pasal
sin tulung-tabang sin Panghu' Īsa ha manga tau.
4 Na, nabahagi' in pikilan sin manga tau ha dāira. In kaibanan tau dapit ha manga
Yahudi, ampa in kaibanan dapit ha manga kiyawakilan hi Īsa.

5 Sakali awn hambuuk waktu nag'isun in manga Yahudi iban sin manga tau bangsa
dugaing iban sin manga kanakuraan nila. Kiyapag'isunan nila binsanaun hinda Paul
ampa tiluun sin batu.
6-7 Daypara nakaingat hinda Paul pasal sin isun nila. Hangkan miyaguy sila pa hula'
Likawna. Didtu mayan sila, nagnasīhat sila sin Bayta' Marayaw pa dāira Listara, pa
dāira Dirbi, iban sampay pa katilibut sin duwa dāira yaun.

Kaulian in Tau Di' Makapanaw ha Dāira Listara

8 Na, duun ha Listara awn hambuuk tau di' makapanaw. Asal kariasali
nanghihilunu in siki niya.
9 Na, duun siya nagdurungug sin nasīhat hi Paul. Pagkita' kaniya hi Paul, magtūy
kiyabistuhan hi Paul sin nagparachaya na siya ha bayta' pasal hi Panghu' Īsa, iban
kiyaingatan hi Paul sin kaulian na in sakit niya. Hangkan iyatud tuud hi Paul in tau
ini.
10 Pag'ubus ampa niya īyan, piyatanug in bichara niya, laung niya, “Tindug kaw!”
Na, nagtūy in tau ini limumpat sarta' nakapanaw na.

11 Pagkita' sin manga tau mataud sin nahinang hi Paul, nag'ulang-ulang sila ha
bahasa nila Likawna. Laung nila, “In manga tuhan-tuhan taniyu nanaug na mari
kātu' nagpasalupa tau!”
12 Na, ngiyānan nila hi Barnabas kay Paul sin ngān sin manga tuhan-tuhan nila. In
hi Barnabas ngiyānan nila Siyus, hāti in hi Paul ngiyānan nila Hirmis, sabab hi Paul
in ūhan magnanasīhat.
13 Na, ha guwa' sin lawang dāira, awn hambuuk bāy pagsusumbahan sin
manga tau ha tuhan-tuhan nila hi Siyus. Sakali in imam amu in nagkakaput sin
bāy pagsusumbahan, nagdā mawn pa lawang sin dāira manga sapi' mandangan
piyangari-ngarihan sin manga sumping. In imam iban sin manga tau mataud sūng
sumumbay' sin manga sapi' mandangan hipanghulmat kan Paul iban hi Barnabas.

14 Pagdungug hi Paul kay Barnabas sin hīnang sin manga tau, gīsi' nila in badju'
ha baran nila (sabab way sila kiyaamuhan sin hinang sin manga tau). Dimagan sila
pa gitungan sin manga tau mataud nagpupūn ampa sila gimasud, laung nila,
15 “Uy, manga tuwan, mayta' kamu naghinang sin biya' ha yan? In kami ini tau
da biya' kaniyu. In gawi namu' miyari kaniyu magpamahalayak sin Bayta' Marayaw
sin subay niyu hundungan na in pagsumba niyu ha manga tuhan-tuhan wayruun
kapūsan. In subay sumbahun niyu in hambuuk-buuk Tuhan, amu in tantu tuud
buhi', lāgi' amu in nagpapanjari sin langit iban lupa' iban dagat sampay pa unu-unu
katān luun nila.
16 Ha manga waktu limabay,” laung hi Paul, “diyūlan sin Tuhan in tau katān
maghinang sin kabayaan nila.
17 Sagawa' minsan biya' ha yan masi-masi in dayaw sin Tuhan ha mānusiya' katān.
Siya in magdirihil kātu'niyu ulan, in magpabunga sin manga tiyanum bang musim
nila na, iban magdirihil kātu'niyu kakaun, ha supaya mahipu' sin kakuyagan in lawm
atay taniyu. Na, in manga yan amu in tanda' sin awn tuud Tuhan.”
18 Sagawa' minsan biya' hādtu na in pagpahāti hinda Paul, agun da di' malāng in
manga tau sin baya' nila umungsud lalabutan kanda Paul.

19 Manjari bukun malugay awn dimatung mawn pa Listara manga Yahudi dayn ha
dāira Antiyuk ha hula' Pisidi iban dayn ha dāira Ikuni. Bīcharahan nila in manga tau
di' pakahagarun kanda Paul. Na, nakawa' nila bīcharahan in manga tau. Hangkan
biyatu sin manga tau hi Paul, ampa giyuyud pa guwa' sin dāira sabab in pangannal
nila miyatay na hi Paul.

20 Sagawa' piyagtipunan mayan hi Paul sin manga tau agad kan Īsa, nagbangun
siya, ampa siya nagbalik pa lawm dāira. Pag'ubus, pag'adlaw hambuuk miyadtu na
siya kay Barnabas pa Dirbi.

Magbalik hi Paul kay Barnabas pa Antiyuk ha Hula' Siriya

21 Pagdatung hi Paul kay Barnabas pa Dirbi nagnasīhat na isab sila sin Bayta'
Marayaw pa manga tau. Na, mataud tau duun in miyagad na kan Īsa sabab sin
pagnasīhat nila. Na, pag'ubus ampa sila nagbalik pa Listara, pa Ikuni iban pa Antiyuk
ha hula' Pisidi.
22 Pagdatung nila pa manga dāira yan, piyarayaw nila in atay sin manga tau agad
ha Almasi, ha supaya humugut in pangandul iban pagparachaya nila ha Panghu' Īsa.
Laung nila ha manga tau, “Subay kitaniyu makalabay sin sasat indalupa-ginis, ampa
kitaniyu makaagad ha lawm pamarinta sin Tuhan.”
23 Lāgi' duun ha manga dāira yan, nagpī' sila manga tau hīnang magtau-maas ha
manga tau agad ha Almasi haunu-haunu in hula' pagtipunan nila. Ha waktu sin
pagpī' nila ha manga ini, nagpuasa iban nangayu' sila tabang dayn ha Tuhan bang
mān in manga tau yan parulihan niya sabab siya in piyangangandulan nila.

24 Pag'ubus ampa hi Paul kay Barnabas miyadtu pa hula' Pampilya. Limabay sila
dayn ha Pisidi.
25 Pagdatung nila pa Pampilya nagnasīhat sila didtu ha dāira Pirga, ubus ampa sila
miyadtu pa dāira Attali.
26 Hāti dayn ha Attali, timulak sila nagbalik pa Antiyuk. In manga tau agad ha
Almasi duun ha Antiyuk amu in nangayu' tabang pa Tuhan bang mayan maubus
hinda Paul in hinang kiyabugsu' kanila. Na, in hinang yan naubus tuud nahinang
hinda Paul.
27 Pagdatung hinda Paul pa Antiyuk tīpun nila in manga tau agad ha Almasi, ampa
nila siyuysuyan pasal sin tabang sin Tuhan ha manga hinang nila. Iban nanuysuy
na isab sila pasal sin manga tau bukun bangsa Yahudi nakabaak na sin dān tudju pa
Tuhan karna' nagparachaya na sila kan Īsa.
28 Na, dimuun malugay hi Paul kay Barnabas ha manga tau agad ha Almasi ha
Antiyuk.

15

Pag'isunan sin Manga Almasihin in Pasal Pag'islam

1 Manjari awn manga tau dayn ha Yahudiya in dimatung mawn pa Antiyuk
nanghindu' ha manga tau agad ha Almasi sin di' sila malappas bang sila di' maislam
biya' sin daakan sin sara' hi Musa.
2 Na, nakapaglugat hi Paul kay Barnabas iban sin manga tau ini pasal wala'
nakaamu in panghindu' nila. Pagga wayruun da kasulutan sin paglugat nila, diyaak
nila hi Paul kay Barnabas iban sin kaibanan manga tau agad ha Almasi ha Antiyuk
madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) mangasubu ha manga kiyawakilan hi Īsa iban
ha manga nagtatau-maas ha hula' sin pasal sin piyaglugatan nila ini.

3 Na, hiyatud na hinda Paul sin manga tau agad ha Almasi pa dān. Pag'ubus
miyanaw na hinda Paul. Paglabay nila dayn ha hula' Piniki iban Samariya, himapit
sila ha manga tau agad ha Almasi duun namayta' sin awn na manga tau bukun bangsa
Yahudi in nagparachaya na ha Panghu' Īsa. Na, landu' tuud kiyūgan in manga katān
tau agad ha Almasi.

4 Pagdatung nila pa Awrusalam (Baytal Makdis), iyasip tuud sila marayaw sin
manga tau agad ha Almasi, sin manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga nagtatau-
maas kanila. Na, siyuysuyan sila hinda Paul sin manga katān nahinang nila dayn ha
kabayaan sin Tuhan.
5 Sagawa' awn manga kaibanan tau agad ha Almasi amu in agad ha parhimpunan
sin manga Parisi in timindug lāgi' namung, amu agi, “In manga tau bukun bangsa
Yahudi subay islamun iban baytaan sin subay sila magkahagad sin sara' daakan hi
Musa.”
6 Na, manjari nagmiting nag'isun in manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga
nagtatau-maas ha hula' sin pasal sin parakala' kiyapaglugatan.
7 Malugay sila nag'isun bang biya' diin in hikataayun sin pikilan nila. Sakali
timindug hi Pitrus sarta' namung, laung niya, “Manga maas taymanghud, kaingatan
sin kamu katān, sin ha waktu limabay, aku in pinī' sin Tuhan mamayta' ha manga tau
bukun bangsa Yahudi sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa, ha supaya sila makarungug
iban magparachaya.
8 Na, in Tuhan amu in makaingat sin unu-unu katān ha lawm atay sin tau, tiyayma'
niya in manga tau bukun bangsa Yahudi, karna' piyatulunan niya sila sin Rū sin
Tuhan biya' da isab sin kitaniyu.
9 Iban wala' niya piyapagbidda' in kitaniyu iban sila. Iyampun niya in manga dusa
nila sabab nagparachaya sila ha bayta' pasal hi Īsa.
10 Na pagga biya' ha yan, mayta' niyu dustaun in kabayaan sin Tuhan? Mayta'
niyu pabu'gatan in manga tau agad ha Almasi huminang sin manga sara' daakan hi
Musa sin minsan in kitaniyu iban sin manga kamaasan natu' yadtu di' da makaaku
mamawgbug huminang?
11 Na, ingat kamu, in kitaniyu nalappas dayn ha sabab sin kasi-lasa sin Panghu' Īsa
kātu'niyu. Na, damikkiyan in manga tau bukun Yahudi malappas da isab sabab sin
kasi-lasa sin Panghu' kanila.”
12 Na, pag'ubus hi Pitrus nagbichara, wala' na nagkayba' in manga tau. Dimungug
na sila sin suysuy hi Paul kay Barnabas pasal sin katān hinang mahal-mahal tanda'
sin kasabunnalan iban makainu-inu nahinang nila duun ha manga tau bukun bangsa
Yahudi dayn ha kusug sin Tuhan.
13 Na, pag'ubus simubli isab hi Ya'kub namichara, laung niya, “Manga maas
taymanghud, dungug kamu sin bichara ku!
14 Na, kiyabayta' na kaniyu hi Simun Pitrus bang biya' diin in tagnaan sin hinang ini
amu in pagpakita' sin Tuhan sin pagparuli niya ha manga tau bukun bangsa Yahudi,
ha supaya sila mahinang suku' niya.
15 Nagkugdan tuud in bichara hi Simun iban sin kiyasulat sin manga nabi ha lawm
Kitab, amu agi sin Panghu',
16 ‘Pagpuas ini magbalik da aku mawn pa manga panubu' hi Daud.
Pakusugun iban parayawun ku magbalik in kahālan nila
sabab biya' sila sapantun hambuuk bāy nalubu.
17 Hinangun ku yan
ha supaya in manga tau kaibanan bukun Yahudi
amu in ītung ku da isab manga tau suku' ku,
lumawag sila sin dān mari kāku'.’
18 Na, amu ini in bichara sin Panghu', amu in namayta' sin maksud niya dayn sin
awal tagna' pa!”
19 Na, liyanjal hi Ya'kub in bichara niya, laung niya, “Ha pikil ku subay natu' di'
hiluhalaun in manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in miyagad na sin kabayaan sin
Tuhan (pasal sin pagbawgbug sin manga sara' daakan hi Musa).

20 Sagawa' in subay hinangun taniyu parāhan natu' sila sulat baytaan sin subay
sila di' kumaun sin kakaun bakas piyanglabut ha manga barhala' pagtuhanan sin
tau, sabab in kakaun yan haram. Lāgi' subay sila di' magjina iban subay sila di'
kumaun sin sattuwa bakas pīkul atawa kumaun dugu'.
21 Karna' in sara' daakan hi Musa pagbachahun sakaba' Sabtu' ha manga
kalanggalan dayn sin awal masa pa. Lāgi' in hindu' hi Musa piyagnanasīhat ha
manga kadāirahan."

Pasal sin Sulat pa manga Almasihin Bukun Yahudi

22 Na, sakali nagtaayun in pikilan sin manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga
nagtatau-maas ha hula' iban sin katān tau agad ha Almasi sin subay sila mamī' tau
paagarun kan Paul kay Barnabas madtu pa Antiyuk. In napī' nila hi Judas, amu in
pagtawagun Barsabbas iban hi Silas. In duwangka-tau ini piyag'aaddatan tuud sin
manga tau agad ha Almasi.
23 Sila in nagdā sin sulat pa Antiyuk. Amu agi sin sulat,
"Alamat ini sulat naug dayn ha manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga nagtatau-
maas ha hula' amu in manga kataymanghuran niyu agad kan Īsa ha Awrusalam
(Baytal Makdis).
"Yari kami magpasampay sin salam-duwaa namu' kaniyu katān manga tay-
manghud namu' dugaing bangsa, amu in naghuhula' ha Antiyuk, Siriya iban Silisiya.
24 Nakarungug kami sin awn manga tau dayn dī kāmu' in miyawn nanghindu'
kaniyu, amu in nakahilu sin pamikil niyu. Na, in manga tau yan wala' namu' naraak
manghindu' sin biya' ha yan.
25 (Na, hangkan nagmiting kami nag'isun pasal sin parakala' yan.) Na, kiya-
pagtaayunan sin kami katān sin subay kami mamī' manga tau, pakawnun kaniyu.
Paagarun namu' sila ha bagay natu' kalasahan, hi Barnabas kay Paul,
26 amu in piyagtūk nila in baran nila sabab-karna' sin ngān sin Panghu' natu' Īsa
Almasi.
27 Na, pakawnun namu' kaniyu hi Judas kay Silas magbaran mamayta' kaniyu sin
piyag'isunan namu' amu in siyulat namu' ini kaniyu.
28 Taayun kami ha kabayaan sin Rū sin Tuhan sin subay kamu di' pabu'gatan
huminang sin manga daakan luwal da sin manga daakan amu in wajib natu'
hinangun. Ini in manga daakan subay niyu kahagarun:
29 subay kamu di' kumaun sin unu-unu kakaun bakas piyanglabut ha manga
barhala', subay kamu di' kumaun dugu', subay kamu di' kumaun sin manga sattuwa
bakas pīkul, iban subay kamu di' magjina. Hikarayaw kaniyu bang niyu agarun in
manga liyāngan ini.
"Salam-duwaa kaniyu katān. Wassalam!"
30 Na, pag'ubus mān kiyahatud pa dān in manga naraak nagdā sin sulat, limanjal
na sila pa Antiyuk. Pagdatung nila, piyatipun nila in katān tau agad ha Almasi ampa
nila diyuhal in sulat.
31 Pagbacha nila sin sulat, kiyūgan tuud sila sin bayta' nakaparayaw sin atay nila.
32 Na, ha salugay hi Judas kay Silas duun ha Antiyuk, nagnasīhat sadja sila ha
manga tau agad ha Almasi duun, sabab in sila magpapasampay da isab sin Parman
sin Tuhan. Piyahugut iban piyakusug nila in īman sin manga tau agad ha Almasi.
33 Limugay mān minuwi' na sila nagbalik pa manga tau nagdaak kanila. Hiyatud
sila pa dān sin manga tau agad ha Almasi, iban piyangayuan sila duwaa pa marayaw.
34 (Sagawa' in hi Silas nagpabīn duun.)
35 Na, in hi Paul kay Barnabas nagpabīn da isab duun ha Antiyuk. Daran in
pagnasīhat iban paghindu' nila sin Parman sin Panghu'. Mataud isab in iban nila
nagnasīhat iban nanghindu' duun.

Magbutas hi Paul kay Barnabas

36 Pagga limugay na, laung hi Paul kan Barnabas, “Sūng kita magbalik pa manga
kadāira-dāirahan bakas na piyagnasīhatan ta sin Parman sin Tuhan. Kitaun ta bang
maunu-unu in manga kataymanghuran ta didtu.”
37 Na, in kabayaan hi Barnabas paagarun nila hi Yahiya Markus.
38 Sagawa' di' mabaya' hi Paul magpaagad, sabab in hi Yahiya Markus miyutas dayn
kanila sin waktu duun sila ha Pampilya. Wala' miyagad kanila timalus sin hinang
nila.
39 Naglugat tuud sila pasal sin pagpaagad kan Yahiya Markus. Na, in guwaan niya
nagbutas sila. Piyaagad hi Barnabas hi Markus kaniya, ampa sila timulak pa Kuprus.
40 Na, in hi Paul piyaagad niya kaniya hi Silas, ampa sila limanjal na sin panaw
nila. Nangayu' duwaa in manga tau agad ha Almasi duun bang mayan hinda Paul
tabangan sin Panghu'.
41 Limabay hinda Paul ha Siriya iban Silisiya. Tiyabangan nila piyakusug in īman
sin manga tau agad ha Almasi.

16

Magad hi Timuti kan Paul iban Silas

1 Pag'ubus limanjal hinda Paul pa dāira Dirbi iban Listara. Na, manjari nakakawn
mayan sila pa Listara, piyaglanggal nila in hambuuk tau agad ha Almasi pagngānan
Timuti naghuhula' duun. In ina' niya hambuuk Yahudi, lāgi' agad da isab kan Īsa.
Ampa in ama' niya bangsa Girik.
2 Na, in katān manga tau agad ha Almasi duun ha Listara iban Ikuni, marayaw
sadja in bichara nila pasal hi Timuti.
3 Sakali kabayaan hi Paul paagarun hi Timuti kanila. Hangkan piyaislam niya
hi Timuti. Hangkan niya piyaislam sabab kiyaingatan sin manga katān Yahudi
naghuhula' duun, sin in ama' hi Timuti, bangsa Girik. (Ampa bukun addat sin manga
Girik in magpaislam.)
4 Na, limanjal na hinda Paul sin panaw nila. Himapit sila dayn ha hambuuk dāira
pa hambuuk dāira namayta' ha manga tau agad ha Almasi pasal sin sara' daakan
kiyapagtaayunan sin manga kiyawakilan hi Īsa iban sin manga nagtatau-maas ha
Awrusalam (Baytal Makdis), lāgi' biyaytaan nila da isab sila sin subay nila kahagarun
in manga sara' daakan yan.
5 Hangkan kimusug in īman sin manga tau agad ha Almasi iban magsusūng in
adlaw magtataud sila.

Tau Makidun in Pasandungun kan Paul duun ha Turuas

6 Sakali limanjal na hinda Paul pa hula' Piriji iban hula' Galatiya, sabab wala' sila
diyūlan sin Rū sin Tuhan, magnasīhat sin Parman sin Tuhan duun ha Asiya.
7 Pag'abut nila pa daplinan sin hula' Misiya, sūng sila madtu pa hula' Bitiniya,
sagawa' wala' sila diyūlan sin Rū hi Īsa madtu.
8 Hangkan liyabayan nila in hula' Misiya, timūy sila madtu pa dāira Turuas.
9 Duun mayan hinda Paul ha Turuas, pagdūm awn simandung ha pangita' hi Paul.
Kīta' niya awn hambuuk tau Makidun nagtitindug nangayu' junjung kaniya, amu agi,
“Kari kaw pa hula' namu' Makidun, ampa mu kami tabangi!”
10 Na, pag'ubus na mayan kīta' hi Paul in simandung kaniya, magtūy kami miyadtu
pa Makidun, sabab napikil namu' na sin Tuhan in nagdaak kāmu' madtu magnasīhat
sin Bayta' Marayaw pa manga tau Makidun.*

* **16:10 16:10** In nagsulat sin būk ini, hi Lukas hambuuk Duktul bangsa Girik amu in masuhul miyagad kan Paul ha manga panaw niya. (Kitaa ha 16:10-17; 20:5–21:18; 27:1–28:16)

Magparachaya na kan Īsa hi Lidiya

11 Na, timulak na kami dayn ha Turuas madtu pa Samutirak. Ampa pag'adlaw
hambuuk limanjal kami pa dāira Niyapulis.
12 Dayn ha Niyapulis, miyanaw kami madtu pa Pilipi amu in dāira dakula' ha hula'
Makidun iban piyaghuhulaan isab sin manga tau Rūm. Dimuun kami manga pilay
adlaw.
13 Sakali pag'adlaw Sabtu', amu in adlaw paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan
sin manga Yahudi, gimuwa' kami dayn ha dāira ampa kami miyadtu pa sapa'. In
pangannal namu' awn lugal pagpangarapan pa Tuhan sin manga Yahudi didtu.
Pagdatung namu' madtu, limingkud kami, ampa kami namichara ha manga babai
nagtitipun duun.
14 In hambuuk babai nagdurungug duun, hi Lidiya dayn ha hula' Tatira, amu in
maglilitu kakana', taluk in walna' niya. In siya ini hambuuk babai nagtataat pa
Tuhan. Pagdungug niya sin bichara hi Paul, nagparachaya na siya ha Panghu' Īsa
karna' biyulat sin Tuhan in atay niya.
15 Sakali nagpaligu' na siya iban sin manga tau ha lawm bāy niya. Pag'ubus niya
nagpaligu', laung niya kāmu', “Bang ha pikil niyu bunnal tuud in pagparachaya ku
ha Panghu', na agad kamu mari dumuun ha bāy ku.” Liyugus niya kami dumuun ha
bāy niya.

Majīl hinda Paul ha Pilipi

16 Manjari hambuuk adlaw ha harap namu' madtu pa lugal pagpangarapan pa
Tuhan, piyaglanggal kami sin hambuuk babai jīnan, lāgi' talus siya. Nakabaak usaha
marayaw in manga tag'īpun kaniya sabab hikabayta' niya in maawn ha susūngun.
17 Sakali miyurul siya kāmu' kaynda Paul, sarta' namung siya matanug, laung niya,
“In manga tau ini daraakun sin Tuhan Mahatinggi! Magpamahalayak sila kaniyu sin
bayta' amu in makarihil kalappasan kaniyu!”
18 Na, bukun pilay adlaw in hinang sin babai yadtu umurul kāmu' kaynda Paul.
Limugay iyastulan hi Paul kaniya. Himarap hi Paul pa ulihan, ampa niya īyan in jīn
ha lawm baran sin babai, laung niya, “Dayn ha kusug hi Īsa Almasi, guwa' kaw dayn
ha baran sin babai yan!” Na, saruun-duun gimuwa' in jīn dayn ha lawm baran sin
babai.
19 Na, pagkita' sin manga tag'īpun ha babai sin kiyalawaan na sila usaha, siyaggaw
nila hi Paul kay Silas, ampa nila giyuyud madtu pa lugal ha daig tabu'. Diyā nila
madtu pa manga nakura' sin dāira.
20 Pagkadtu nila pa manga nakura' bangsa Rūm, laung nila, “In manga tau ini
Yahudi nanghiluhala' dī ha dāira taniyu.
21 Nanghindu' sila sin manga addat (sin agama nila) amu in langgal sara' taniyu. In
kami ini raayat sin parinta Rūm, hangkan di' kami mabaya' magad sin manga addat
piyanghindu' nila.”
22 Na, liyungturan sin manga tau mataud hi Paul kay Silas.

Pag'ubus ampa piyagirit sin manga nakura' in tamungun hinda Paul dayn ha baran
nila, ampa sila piyalubakan.
23 Nakalandu' tuud in paglubak kanila. Ubus ampa sila liyuun pa lawm jīl iban
iyuldinan in jaga ha jīl pahugutun tuud in pagjīl kanda Paul.
24 Pagdungug sin jaga sin uldin kaniya, liyuun niya hinda Paul pa lawm bilik
mahugut ampa niya piyasungan in siki.
25 Na, pag'abut tunga' dūm in hi Paul kay Silas nangangayu'-ngayu' duwaa iban
nagkakalang sin manga kalangan pa Tuhan. Diyurungug sila sin manga kaibanan
pilisu ha lawm jīl.

26 Sakali saruun-duun naglinug makusug. Najugjug sampay in kiyabutangan sin
jīl iban saruun-duun naukab in kalawang-lawangan iban miyaklus in manga kadina
dayn ha siki iban lima sin manga pilisu.
27 Na, pagsayu sin jaga, nauukab na in manga lawang. In pangannal niya
nakapaguy in manga pilisu. Hangkan hiyublut niya in pakukus niya, ampa siya
ambaya' magpatay sin baran niya.
28 Sagawa' giyasuran siya makusug hi Paul, amu agi kaniya, “Ayaw mu mulaha in
baran mu! Yari da kami katān ha lawm jīl!”
29 Na, nagpakawa' ilaw in jaga, ampa siya miyadtu imūs'ūs kanda Paul. Namidpid
siya simujud pa alupan hi Paul kay Silas.
30 Ubus ampa niya diyā hinda Paul pa guwa'. Laung niya, “Manga tuwan, unu in
hinangun ku ha supaya aku malappas ampunun sin Tuhan?”
31 In sambung nila, “Pagparachaya kaw ha Panghu' Īsa ampa kaw malappas iban
sin manga tau ha lawm ukuman mu.”
32 Na, pag'ubus ampa siya niyasīhatan hinda Paul pasal sin Parman sin Panghu'
sampay da isab pa manga tau ha lawm ukuman niya.
33 Na, sin dūm-dūm da yadtu diyā sin jaga hinda Paul ampa hiyugasan in pali' nila.
Pag'ubus ampa siya nagpaligu' kanda Paul sampay sin katān tau ha lawm ukuman
niya.
34 Pag'ubus ampa niya diyā hi Paul kay Silas pa bāy niya piyakaun. Kimūg tuud in
jaga iban sin tau katān ha lawm ukuman niya sabab nagparachaya na sila ha Tuhan.
35 Sakali pagbulat mahinaat diyaak sin manga nakura' bangsa Rūm in manga pulis
madtu pa jīl pabaytaan in jaga sin papaguwaun na hinda Paul.
36 Hangkan laung sin jaga kan Paul, “Nag'uldin in manga nakura' sin paguwaun na
kaw kay Silas dayn ha lawm jīl. Makajari na kamu gumuwa' iban bang mān marayaw
da in pagpanaw-panaw niyu.”
37 Sagawa' laung hi Paul ha manga pulis, “Uy, mayta' yan biya' ha yan! Ubus
kami liyubakan ha katauran tau iban liyaruk pa lawm jīl minsan kami wala' pa
nasumariya, hāti bihaun tapuk kaagi in pagpaguwa' kāmu' dayn ha lawm jīl. Na,
di' manjari in biya' ha yan! Subay magbaran mari in manga nakura' bangsa Rūm
magpaguwa' kāmu'. Karna' in kami ini raayat da isab sin parinta Rūm.”
38 Na, miyadtu na in manga pulis pa manga nakura' namayta' sin agi hi Paul kanila.
Na, miyuga' in manga nakura' pag'ingat nila sin in hi Paul kay Silas raayat sin parinta
Rūm.
39 Na, miyadtu nagbaran in manga nakura' pa jīl ampa nangayu' kamaapan kanda
Paul. Ubus ampa nila hiyatud hinda Paul pa guwa' iban īyan sin marayaw bang sila
mīg na dayn ha dāira.
40 Na, pagguwa' hi Paul kay Silas dayn ha lawm jīl, miyadtu sila pa bāy hi Lidiya.
Didtu sila nagbaak iban namayta' ha manga tau agad ha Almasi, sin subay nila
pahugutun in pangandul nila ha Panghu'. Pag'ubus ampa sila limanjal na sin panaw
nila.

17

Hi Paul kay Silas ha Dāira Tisalunika

1 Sakali limabay hi Paul kay Silas dayn ha dāira Ampipulis iban Appulun, ampa
sila dimatung pa dāira Tisalunika. Na, duun ha Tisalunika awn langgal sin manga
Yahudi.
2 Na, simūd hi Paul pa lawm langgal biya' da isab sin pagkabiyaksahan niya
paghinangun. Ha lawm tūngka-Sabtu' nagsambung-laung hi Paul iban sin manga
tau duun ha langgal.

3 Simabbut hi Paul manga ayat dayn ha lawm Kitab ampa niya piyahāti ha manga
tau sin mattan tuud kiyabayta' ha lawm Kitab sin in Almasi lumabay kabinsanaan,
lāgi' mapatay siya, sagawa' mabuhi' da siya magbalik dayn ha kamatay. Laung hi
Paul, “In hi Īsa ini, amu in piyamahalayak ku kaniyu amuna tuud in Almasi.”
4 Na, nagsabunnal in kaibanan tau sin bayta' hi Paul, lāgi' miyagad na sila sin agi
hi Paul kay Silas. Mataud da isab nagkahagad manga babai balkanan iban manga
tau Girik amu in nagtataat pa Tuhan.
5 Manjari nangabughu' in manga Yahudi kanda Paul. Tīpun nila in manga bulaug,
tau way kapūsan duun ha manga karān-dānan, ampa nila diyaak papaghiluhalaun.
Na, nanghiluhala' na sila ha lawm dāira, iban kiyadtu nila giyubat in bāy hi Jasun
sabab in pangannal nila kabaakan nila hi Paul kay Silas duun, ampa nila marā madtu
pa manga mahadjana'.
6 Sagawa' wala' nila kiyabaakan hinda Paul duun. Hangkan giyuyud nila hi Jasun
iban sin kaibanan tau agad ha Almasi madtu pa manga nakura' sin dāira, ampa sila
namung matanug, laung nila, “In manga tau magdā-rā kahiluhalaan pakain-pakain
sila, yari bihaun ha dāira natu'!
7 Yan sila iyuupiksa' hi Jasun ha bāy niya. Na, in sila yan katān limanggal sara' sin
sultan sin bangsa Rūm sabab laung nila awn kunu' sultan dugaing amu in pagngānan
Īsa.”
8 Na, pagdungug nila sin bichara yan magtūy nahalubilu in manga tau iban sin
manga nakura' ha dāira.
9 Piyapagbayad piyansa hinda Jasun kaagi sin manga nakura' ampa sila piyaguwa'.

Hi Paul kay Silas ha Dāira Biriya

10 Manjari narūm mayan, nagtūy piyakadtu sin manga tau agad ha Almasi hi Paul
kay Silas pa dāira Biriya. Pagdatung nila madtu, miyadtu sila pa langgal.
11 In manga tau ha Biriya labi marayaw in pikilan dayn ha manga tau Tisalunika
sabab landu' tuud in baya' nila dumungug sin bayta' niyasīhat kanila hinda Paul.
Adlaw-adlaw piyapangadji' nila in Kitab ha supaya nila kaingatan bang bunnal in
bayta' hi Paul atawa bukun.
12 In kamatauran kanila nagparachaya ha bayta' hinda Paul. Mataud babai
piyag'addatan bangsa Girik in nagparachaya iban mataud da isab manga usug bangsa
Girik in miyagad nagparachaya.
13 Sagawa' pagdungug sin manga Yahudi ha Tisalunika sin nagnasīhat hi Paul sin
Parman sin Tuhan ha Biriya, miyadtu sila pa Biriya ampa nila piyapaghiluhala' in
manga tau.
14 Na, magtūy piyakadtu hi Paul sin manga katawtaymanghuran agad ha Almasi
piyalūd pa higad. Sagawa' in hi Silas kay Timuti nagpabīn duun ha Biriya.
15 In manga tau naghatud kan Paul miyagad kaniya sampay pa dāira Atin. Pag'ubus
ampa sila miyutas dayn kan Paul nagbalik minuwi' pa Biriya. Nagpahanugun hi Paul
kanila sin ibut-ibut tuud papaurulun hi Silas kay Timuti kaniya ha masamut.

Magnasīhat hi Paul ha Dāira Atin

16 Ha salugay hi Paul nagtatagad kanda Silas kay Timuti duun ha Atin, simusa tuud
in lawm atay niya, sabab kīta' niya mataud tuud manga hīnang barhala' siyusumba
sin manga tau ha dāira.
17 Hangkan diyā niya nagsambung-laung duun ha langgal in manga Yahudi iban
sin manga tau bukun bangsa Yahudi amu in nagtataat pa Tuhan. Iban adlaw-adlaw
duun ha daig tabu' dāhun niya magsambung-laung in manga tau hisiyu-siyu na in
mākawn hipagkugdan niya.

18 Sakali awn manga guru amu in agad ha panghindu' hi Ipikuru iban manga guru
pagtawagun Istuik in dimā naglugat kan Paul. Laung sin kaibanan kanila, “Unu ta'
in bichara sin tau malata way kapūsan ini?”
Laung isab sin kaibanan, “Biya' siya nagbichara pasal sin tuhan-tuhan dugaing
dayn ha guwa' hula'.” Namung sila biya' ha yan sabab nagnasīhat hi Paul pasal hi
Īsa iban pasal sin kabuhi' magbalik dayn ha kamatay.
19 Na, diyā nila hi Paul madtu pa parhimpunan amu in pagtawagun Ariyupagus.
Na, laung sin manga tau kan Paul, “Mabaya' kami umingat dayn kaymu bang unu in
hindu' ba'gu piyagbayta' mu ha manga tau.
20 Sabab biya' kiyaba'guhan tuud kami sin manga diyungug namu' kaibanan
piyagbichara mu. Na, mabaya' kami humāti marayaw pasal sin manga piyagbichara
mu yan.”
21 (Karna' in manga katān raayat sin dāira Atin iban sin manga tau dayn ha dugaing
hula' amu in naghuhula' duun, way hinang nila dugaing dayn sin magbichara iban
dumungug sin unu-unu na pakaradjaan ba'gu gimuwa'.)
22 Na, sakali timindug hi Paul ha alupan sin manga tau sin parhimpunan
Ariyupagus, ampa siya namichara, laung niya, “Na, ha kīta' ku, in manga kamu tau
Atin makusug tuud mamawgbug sin manga agama niyu, ginis-ginisan.
23 Karna' ha pagpanaw-panaw ku ha lawm dāira ini kiyakitaan ku in manga lugal
pagsusumbahan niyu. Sakali awn hambuuk lugal paglalabutan in iyuukkilan sin
manga kabtangan, amu agi, ‘Harap pa Tuhan amu in di' namu' kaingatan.’ Na,
in Tuhan amu in siyumba niyu yan minsan niyu di' kaingatan, amuna in Tuhan
piyagbayta' ku kaniyu.
24 “In Tuhan amu in nagpapanjari sin dunya iban sin katān luun niya, di' maghula'
ha manga bāy pagtataatan hīnang sin mānusiya', sabab siya in Panghu' sin katān ha
langit iban lupa'.
25 Lāgi' di' siya magkagunahan sin hulas-sangsa' taniyu karna' di' siya magkaguna-
han unu-unu sabab siya in magdirihil sin unu-unu katān. Siya in magdirihil kabuhi'
iban nyawa ha mānusiya' katān.
26 Dayn ha hambuuk tau piyapanjari niya in manga mānusiya' dugaing-dugaing
bangsa, ampa niya piyapaghula' ha katilingkal dunya. Siya in nagganta' sin lugay sin
dayaw parasahan iban pagkawasa sin manga bangsa iban siya in nagdihil jangkaan
sin hula' paghulaan nila.
27 Hangkan niya hīnang in biya' ha yan, ha supaya in manga mānusiya' magtūyu'
tuud lumāg sin dān tudju pa Tuhan, bat nila kaingatan bang hisiyu tuud in Tuhan
iban sin unu-unu katān pasal niya. Na, tantu awn sadja dān natu' umingat pasal
Tuhan, sabab in siya yari tuud masuuk kātu'niyu.
28 Karna' biya' na sin agi sin hambuuk tau ha tarasul niya,
‘Siya in nagpapanjari kātu'niyu, in magdirihil kusug sin anggawta'-baran taniyu, iban
siya in nagdihil kabuhi' kātu'niyu.’
Iban biya' na isab sin agi sin kaibanan magtatarasul pagkahi niyu hangka-bangsa,
‘In katān mānusiya' anak sin Tuhan.’
29 “Na, pagga kitaniyu anak sin Tuhan hāti niya in kajarihanan natu' supu kaniya.
Hangkan subay kitaniyu di' magpikil sin in kajarihanan sin Tuhan biya' sin manga
hīnang sin manga tau dayn ha bulawan, pilak, atawa batu, atawa dayn ha manga
unu-unu na naawn guwa' dayn ha pikilan iban ingat-kapandayan sin mānusiya'.
30 Malugay na piyasāran sin Tuhan in manga mānusiya' magsumba sin manga
tuhan-tuhan hīnang sin manga tau. Wayruun tuud panghāti nila pasal Tuhan.
Sagawa' bihaun nagparman na in Tuhan sin subay in mānusiya' katān magtawbat
iban mamutawan na sin katān hinang nila mangī'.

31 Karna' awn na kiyaganta' sin Tuhan waktu hipaghukum ha manga mānusiya'
katān. Lāgi' awn na kiyawakilan sin Tuhan manghukum mabuntul ha manga
mānusiya'. Na, piyakita' sin Tuhan in tanda' sin in kiyawakilan niya amuna in
manghukum, sabab biyuhi' niya siya nagbalik dayn ha kamatay!”
32 Na, pagdungug sin manga tau sin bichara hi Paul pasal sin pagbuhi' magbalik
dayn ha kamatay, piyag'udju'-udju' siya sin kaibanan tau. Sagawa' laung isab sin
kaibanan tau kan Paul, “Mabaya' kami dumungug magbalik sin pasal yan.”
33 Na, pag'ubus minīg na hi Paul dayn ha manga tau nagtitipun.
34 Awn isab manga kaibanan tau in miyagad kan Paul iban magkahagad na sin
bayta' niya. In ngān sin hambuuk hi Diyunisi agad ha parhimpunan Ariyupagus.
Awn isab hambuuk babai pagngānan Damara in miyagad kan Paul iban sin manga
kaibanan tau.

18

Magnasīhat hi Paul ha Dāira Kurintu

1 Pag'ubus minīg na hi Paul dayn ha Atin, ampa siya miyadtu pa dāira Kurintu.
2 Duun niya piyagbaak in hambuuk Yahudi pagngānan Akili amu in piyag'anak ha
hula' Puntus. Ba'gu siya dimatung mawn dayn ha hula' Italiya iban sin asawa niya
hi Pirisila sabab awn uldin dayn kan Sultan Kalawdi hiparūy in katān Yahudi dayn
ha hula' Rūm. Na, miyadtu hi Paul timibaw kanila.
3 Na, pagga sila hangka-kapandayan naghinang bāy mantay-luku', na dimidtu
kanila hi Paul imiban naghinang.
4 Sakali sakaba' Sabtu' madtu hi Paul pa langgal magsambung-laung iban sin manga
Yahudi iban sin manga tau bangsa Girik, ha supaya sila magkahagad sin bayta' niya.
5 Na, dimatung mayan mawn hi Silas kay Timuti dayn ha Makidun, wayruun na
hinang hi Paul dugaing dayn sin nagnasīhat iban namayta' ha manga Yahudi sin
kiyasaksian niya sin hi Īsa amuna in Almasi.
6 Sagawa' wala' nagkahagad in manga tau kaniya. Siyulak nila in bayta' hi Paul
kanila iban piyamungan nila siya sin mangī'. Na, hangkan jiyabjaban hi Paul in
bagunbun dayn ha tamungun niya tanda' sin puas na siya dayn ha pagparuli kanila.
Laung hi Paul kanila, “Puas na aku sin pagparuli kaniyu. Bang kamu pagmurkaan
sin Tuhan, taksila niyu in baran niyu. Bihaun amuna in parulihun ku in manga tau
bukun bangsa Yahudi.”
7 Hangkan minīg hi Paul dayn kanila, ampa siya miyadtu himula' ha bāy sin
hambuuk tau bukun Yahudi amu in nagtataat pa Tuhan. In ngān niya hi Titus Justus.
Ha daig sin langgal in bāy niya.
8 Awn isab hambuuk nakura' sin langgal hi Kirispus in nagparachaya ha Panghu'
Īsa iban sin katān tau ha lawm ukuman niya. Mataud da isab in manga tau Kurintu,
amu in nakarungug sin bayta' hi Paul, nagparachaya iban nagpaligu'.
9 Sakali hambuuk dūm awn piyanyata' hi Panghu' Īsa kan Paul. Nagparman hi Īsa,
amu agi, “Ayaw kaw mabuga'. Gām mayan sūngan in pagnasīhat mu iban ayaw mu
hundungi,
10 sabab yari aku timatabang iban jimajaga kaymu. Wayruun tau makamula kaymu
sabab mataud tau ha dāira ini in masuku' ku.”
11 Na, hangkan dimidtu hi Paul hangka-tahun iban tunga' nanghindu' ha manga
tau sin Parman sin Tuhan.
12 Manjari pagga hi Galliyu na in nahinang gubnul ha hula' Akaya, nagtaayun in
manga Yahudi, ampa nila siyaggaw hi Paul. Pag'ubus ampa nila diyā pa paghukuman.
13 Tiyuntutan nila hi Paul, laung nila, “In tau ini nanghindu' ha manga tau sin
aturan pagtaat pa Tuhan amu in langgal sara'!”

14 Sakali sūng mān hi Paul dumaawa, namichara hi Galliyu ha manga Yahudi, laung
niya, “Bang in parakala' ini pasal dusa dakula' atawa unu-unu na langgal sara', na
mapatut ku dungugun in tuntut niyu.
15 Sagawa' pagga in parakala' piyaglugatan niyu yan pasal sin manga kabtangan
iban manga ngān iban manga sara' niyu nagsalisi iban sin agi sin tau ini, na malisu'
aku lumamud iban manghukum sin parakala' biya' ha yan. Kamu na in magsalassay
baran niyu!”
16 Pag'ubus ampa sila piyarūy sin gubnul dayn ha paghuhukuman.
17 Pagdūy kanila, siyaggaw nila hi Sustinis, amu in nakura' sin langgal, ampa nila
bīnasa duun ha alupan sin paghuhukuman. Sagawa' minsan biya' hādtu in hīnang
nila, wala' da sila iyasip hi Galliyu.

Magbalik hi Paul pa Antiyuk

18 Na, in hi Paul dimuun na manga pilay adlaw ha manga tau agad ha Almasi ha
Kurintu. Pag'ubus ampa siya namaid na timulak nag'agad iban sin duwa magtiyaun
hi Akili kay Pirisila. Ha wala' pa sila nakatulak dayn ha Kinkiriya, nagpabagung hi
Paul sin buhuk niya sabab awn kiyanajal niya pa Tuhan. Pag'ubus ampa sila timulak
pa Siriya.
19 Sakali pagdatung nila pa dāira Ipisus, binīn hi Paul hi Akili kay Pirisila duun.
Miyadtu siya pa langgal, ampa siya nagsambung-laung iban sin manga Yahudi.
20 Pagdungug sin manga tau kan Paul, mabaya' sila dumuun na hi Paul kanila
manga pilay adlaw, sagawa' laung hi Paul wayruun dapat niya dumuun kanila.
21 Malayngkan namaid mayan hi Paul, laung niya kanila, “Mura-murahan bang
mayan hirūl da sin Tuhan makabalik da aku mari kaniyu.” Na, timulak na hi Paul
dayn ha Ipisus.
22 Pagdatung niya pa Sisariya, timukad siya pa Awrusalam (Baytal Makdis)
mag'addat ha manga tau agad ha Almasi duun. Pag'ubus ampa siya limūd pa Antiyuk.
23 Nakalugay-lugay mayan siya duun, miyadtu siya pa manga kahula'-hulaan ha
Galatiya iban Piriji nagpahugut sin īman sin manga tau agad ha Almasi.

Magnasīhat hi Apullus ha Ipisus

24 Sakali ha waktu yadtu awn hambuuk Yahudi in nakakawn pa Ipisus. In tau
ini dayn ha dāira Iskandal ha Misir karna' duun siya piyag'anak. In ngān niya hi
Apullus. Mapanday siya magbichara iban malawm tuud in panghāti niya pasal sin
manga Kitab sin kamaasan.
25 Bakas siya kiyahinduan marayaw sin hindu' pasal hi Panghu' Īsa iban matuyu'
tuud siya magpamahalayak iban manghindu' sin kasabunnalan pasal hi Īsa.
Mabuntul in panghindu' niya, sagawa' amura in kaingatan niya in pasal pagpangligu'
hi Yahiya.
26 Na, timawakkal siya timagna' nanghindu' ha manga tau duun ha langgal.
Pagdungug hi Pirisila kay Akili kaniya, piyaagad nila pa bāy nila ampa diyā
magbichara. Diyugangan nila in kaingatan hi Apullus pasal sin hindu' dayn ha Tuhan.
27 Pag'ubus napikil hi Apullus madtu siya pa Akaya. Na, tiyabang siya sin manga
tau agad ha Almasi duun ha Ipisus. Siyulatan nila in manga pagkahi nila agad ha
Almasi duun ha Akaya sin hipaasip tuud kanila marayaw hi Apullus. Na, pagdatung
hi Apullus pa Akaya, dakula' tuud in kiyatabang niya ha manga tau amu in miyagad
na kan Īsa dayn ha tulung-tabang sin Tuhan.
28 Nakatabang tuud siya sabab bang siya maglugat na ha katauran tau iban sin
manga Yahudi amu in di' magkahagad ha Panghu' Īsa, daran niya diyaraug. Karna'
dayn ha manga Kitab sin kamaasan napakita' niya ha manga tau sin in hi Īsa amuna
tuud in Almasi.

19

Magnasīhat hi Paul ha Ipisus

1 Sakali ha sa'bu hi Apullus duun ha Kurintu, in hi Paul dimatung mawn pa
dāira Ipisus. Limabay siya dayn ha manga dān ha gimba. Pagkawn niya pa Ipisus,
piyaglanggal niya in manga tau agad kan Īsa.
2 Iyasubu niya sila, laung niya, “Ha waktu nagparachaya na kamu kan Īsa, hiyūp
ka kamu sin Rū sin Tuhan?”
In sambung nila, “Way. Wala' kami nakaingat sin awn Rū sin Tuhan?”
3 Na, laung hi Paul, “Unu in hindu' kiyahagad niyu ha waktu nagpaligu' kamu?”
In sambung nila, “In kiyahagad namu' in hindu' hi Yahiya, hangkan nagpaligu'
kami kaniya.”
4 In sambung hi Paul, “In hi Yahiya nangligu' ha manga tau amu in nagtawbat na sin
manga dusa nila iban biyaytaan niya in manga tau Israil sin subay sila magparachaya
ha tau sumunud kaniya, amuna in hi Īsa.”
5 Na, pagdungug nila sin bichara hi Paul, nagpaligu' sila nagbalik tanda' sin agad
na sila kan Panghu' Īsa.
6 Sakali pagbutang hi Paul sin lima niya pa babaw ū nila, magtūy sila hiyūp na sin
Rū sin Tuhan. Namichara na sila sin manga bukun bahasa nila iban piyamahalayak
nila na in Parman sin Tuhan.
7 Awn sila manga hangpu' tagduwangka-tau.
8 Manjari miyadtu hi Paul pa langgal nagnasīhat. Tiyawakkalan niya ha lawm tūy
bulan nagnasīhat ha manga tau ha sakaba' Sabtu'. Naglugat siya iban sin manga
tau iban tiyuyuan niya pakahagarun in manga tau sin bayta' pasal sin pamarinta sin
Tuhan.
9 Sagawa' in manga tau kaibanan di' magkahagad. Matugas in ū nila. Gām mayan
namung sila sin mangī' pasal sin hindu' sin Tuhan ha katauran tau. Hangkan minīg
hi Paul dayn kanila, ampa niya piyaagad kaniya in manga tau agad ha Almasi. Na,
adlaw-adlaw madtu siya pa iskul hi Tirannus, amu in pagtitipunan sin manga tau,
ampa siya magsambung-laung iban sin manga tau pasal sin Parman sin Tuhan.
10 Na, biya' ha yan in hīnang hi Paul ha lawm duwa tahun. Hangkan in tau katān
naghuhula' ha Asiya sibu' da Yahudi iban bukun bangsa Yahudi nakarungug sin
Parman sin Panghu'.

In Manga Anak hi Iskib

11 Mataud mu'jijat mahal-mahal tuud in nahinang hi Paul dayn ha kusug sin Tuhan.
12 Minsan in panyu' atawa jimpaw ha baran hi Paul bang hikadtu pa manga tau
nasasakit, kaulian sila, iban gumuwa' in saytan dayn ha baran nila.
13 Manjari awn manga Yahudi magtatawal in naglunsul ha kahula'-hulaan mag-
paguwa' saytan dayn ha baran sin manga tau. Sakali simulay sila simabbut sin ngān
hi Īsa bang sila magpaguwa' saytan dayn ha baran sin tau, laung nila, “Ha ngān hi
Īsa, amu in piyagnasīhat hi Paul, īg kaw dayn ha baran sin tau yan.”
14 Manjari awn pitu tau magtaymanghud manga anak sin Imam Dakula' pagngānan
Iskib in nagbichara biya' ha yan.
15 Sagawa' laung sin saytan kanila, “Kaingatan ku hi Īsa iban kaingatan ku da isab
in pasal hi Paul, sagawa' in kamu di' ku kaingatan. Hisiyu kamu?”
16 Sarta' liyungturan na sila sin tau siyusūd saytan. Di' sila makaatu kaniya.
Miyaguy sila dayn ha bāy niya, nagkagirit-girit in tamungun nila nahubu' dayn ha
baran nila iban kiyapalian pa sila.

17 Na, in tau katān ha Ipisus, Yahudi iban bukun bangsa Yahudi nakarungug sin
pasal ini. Hangkan miyuga' tuud sila iban liyaggu' na sin manga tau in ngān hi
Panghu' Īsa.
18 Na, mataud manga tau amu in nagparachaya na kan Īsa in namayhu' ha katauran
tau namayta' sin manga mangī' hīhinang nila.
19 In manga tau bakas manghihinang-hinang giyuwa' nila na in manga sulat-sulat
ilmu' nila, ampa nila siyunug ha katauran tau. Bīsta nila in halga' sin manga sulat-
sulat ilmu' nila awn kay'man ngaibu pilak.
20 Na, hangkan nabukag pa kalayuan in Parman sin Tuhan iban simūng in kawasa
niya hangkan mataud in nagkahagad.

Maghiluhala' in Manga Tau Ipisus

21 Na, mahuli dayn duun napikil hi Paul madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis)
iban humapit siya ha Makidun iban Akaya ha sūng niya madtu. Iban laung hi Paul,
"Pag'ubus ku dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis), subay aku isab madtu pa Rūm."
22 Sakali piyakadtu niya muna pa Makidun in duwa iban niya hi Timuti kay Irastus.
In siya dimuun na ha hula' Asiya.
23 Na, ha waktu yadtu awn parakala' dakula' in kimugdan ha manga tau Ipisus
sabab sin hindu' pasal hi Panghu' Īsa.
24 Awn hambuuk tau mananasal pilak, pagngānan Dimitiri. In usaha niya
maghihinang bāy-bāy pilak padagbusun biya' sin pagsusumbahan sin manga tau ha
tuhan-tuhan nila babai pagngānan Dayana (Artimis). Dakula' tuud in usaha niya
maghinang ha ini iban sin manga tindug niya.
25 Hangkan tīpun niya in manga tindug niya iban sin manga kaibanan mananasal.
Laung niya kanila, "Manga taymanghud ku, kaingatan niyu nakabaak kitaniyu alta'
dayn ha usaha ini.
26 Na, bihaun kīta' niyu na iban diyungug niyu in hinang sin hambuuk tau amu in
hi Paul ini. Biyaytaan niya in manga tau sin bukun bunnal Tuhan in manga tuhan-
tuhan sabab hīnang sadja sila sin manga tau. Na, mataud tau in napakahagad niya
sin bayta' niya, dayn dī ha Ipisus sampay agun pa katān hula' ha Asiya.
27 Na, in hinang niya yan makapiligru kātu'niyu sabab kumangī' in ngān sin usaha
taniyu. Iban bukun sadja isab yan, sagawa' piligru da isab malawa' na in kalagihan
sin pagsusumbahan ha tuhan-tuhan babai hi Dayana. Malawa' na in kalagguan sin
tuhan-tuhan babai siyusumba sin tau katān ha Asiya iban ha katilingkal dunya!"
28 Na, pagdungug sin manga tau sin bichara ini, miyasu' tuud in atay nila sarta'
imulang sila, laung nila, "Landu' makawasa hi Dayana, Tuhan sin tau Ipisus!"
29 Na, manjari naghiluhala' na in ha lawm dāira. Siyaggaw sin manga tau
naghiluhala' in hi Gayus kay Aristarkus amu in duwangka-tau iban hi Paul dayn
ha Makidun, ampa nila giyuyud pa lugal pagtitipunan sin manga tau.
30 Mabaya' hi Paul madtu dumā magbichara ha manga tau, sagawa' hiyawiran siya
sin manga tau agad ha Almasi.
31 Iban awn da isab manga bagay hi Paul, amu in tagakawasa ha hula' in
nagpabayta' mawn kaniya sin di' siya pakawnun pa plasa piyagtitipunan sin manga
tau naghihiluhala'.
32 Na, masi-masi in paghiluhala' iban pagtulik sin manga tau iban di' magkugdan
in bichara sin pakaniya-pakaniya. Lāgi' in kamatauran kanila way panghāti bang
mayta' sila nagtipun naghiluhala'.
33 Sakali piyasūng sin manga Yahudi in hambuuk tau pagngānan Iskandal pa
unahan bat siya makapamichara pa manga tau. Pagkawn niya pa unahan, siyayang

niya in lima niya ha supaya maghipus in manga tau ampa siya makabichara sin
daawa niya sin bukun manga Yahudi in nagpaawn sin hiluhala'.
34 Sagawa' kiyakilāhan mayan sin manga tau sin hambuuk siya Yahudi, nag'ulak
tuud sila makusug nagsama-sama, amu agi nila katān, “Landu' makawasa hi Dayana,
Tuhan sin kami tau Ipisus!” Awn duwangka-jām in lugay nila nag'ulak.
35 Limugay mayan napahundung in pag'ulak sin manga tau kaagi sin hambuuk
kunsiyal magsusulat sin manga parakala' sin manga tau ha dāira. Laung niya ha
manga tau, “Manga pagkahi ku tau Ipisus, way tau in di' makaingat sin in dāira taniyu
ini Ipisus, amu in nagkakaput sin pagsusumbahan ha tuhan-tuhan babai makawasa,
hi Dayana, iban sin lupa niya iyukkil ha batu naug dayn ha langit.
36 Wayruun tau in makapaylu sin manga yan. Hangkan paghipus na kamu, iban
ayaw kamu magtūy mag'ūs-'ūs maghiluhala'.
37 In manga tau ini diyā niyu mari, wala' nakahinang usibaan ha manga
pagsusumbahan natu', atawa nakapamung sin manga mangī' pasal sin tuhan-tuhan
natu' babai.
38 Bang mabaya' hinda Dimitiri iban sin manga iban niya magtuntut, na subay nila
dāhun madtu pa manga manghuhukum ha waktu ukab in paghuhukuman. Subay
sila didtu magtuntut.
39 Malayngkan, bang awn pa dugaing parakala' niyu dayn ha yan, na subay
salassayun dayn ha dān marayaw iban ha lawm sara'.
40 Karna' dayn ha sabab sin nahinang niyu yan, piligru tunaun kitaniyu
nanghiluhala' umatu ha parinta Rūm, ampa wayruun marayaw hikadaawa taniyu
bang mayta' naawn in paghiluhala' ini karna' wayruun puun-sabab.”
41 Na, pag'ubus niya nagbichara, piyauwi' niya na in manga tau.

20

Madtu hi Paul pa Makidun iban Hula' Girik

1 Na, nahipus mayan in paghiluhala', piyakawa' na hi Paul piyatipun in manga
Almasihin. Pag'ubus niya namichara sin manga kabtangan hikarayaw atay sin manga
tau, namaid na siya kanila, ampa siya timulak pa Makidun.
2 Himapit siya ha manga kahula'-hulaan ha Makidun dimihil manga lapal-
kabtangan hikahugut sin īman sin manga tau duun agad kan Īsa. Pag'ubus ampa
siya miyadtu pa hula' Girik.
3 Dimidtu siya tū bulan. Sakali sin sūng niya na tumulak pa Siriya nakaingat siya
sin biyabantuhan siya bunuun sin manga Yahudi. Hangkan limabay siya nagbalik
dayn ha Makidun.
4 In ngān sin manga tau miyagad kaniya, hi Supatir anak hi Pirus dayn ha Biriya,
hi Aristarkus kay Sikundus dayn ha Tisalunika, hi Gayus dayn ha Dirbi, hi Tikikus
kay Turupimus dayn ha Asiya iban hi Timuti.
5 Miyuna sila ampa kami tiyagaran nila didtu ha Turuas.
6 Na, in kami timulak dayn ha Pilipi pagpuas sin pagsa'bu sin pakaradjaan
pagngānan Tinapay way Pasulig. Nakalabay mayan lima adlaw nakapag'abut na
kami iban sila duun ha Turuas. Hangka-pitu in lugay namu' duun.

In Kahinapusan Pamisita hi Paul pa Turuas

7 Manjari naabut mayan dūm Ahad, nagtipun kami iban sin manga tau agad ha
Almasi ha Turuas, ampa kami nagsāw nagkaun tinapay ganti' panumtuman kan
Panghu' Īsa. Sakali nagnasīhat hi Paul ha manga tau sampay naabut tunga' dūm
sabab pagkikinsumun na in tulak niya.
8 Mataud ilaw siyusūan didtu ha bilik piyagtipunan namu' ha taas.

9 Manjari awn hambuuk subul pagngānan Utikus in naglilingkud ha tandawan.
Na, pagga mahaba' in pagnasīhat hi Paul, kiyaru' hi Utikus sampay nakahaluk in tūg
niya. Nakahaluk mayan siya, nahulug siya dayn ha taas bāy, ampa tūngka-pangkat
in taas sin kiyahulugan niya. Pagpūt kaniya sin manga tau miyamatay na siya.
10 Sagawa' pagnaug mawn hi Paul iyulinan niya in subul ampa niya giyulgul. Laung
niya ha manga tau, "Ayaw kamu masusa, buhi' da siya!"
11 Pag'ubus ampa hi Paul nagbalik pa taas bāy, ampa siya kimaun sin tinapay. Na,
naabut sampay kiyamahinaatan in pagbichara hi Paul iban sin manga tau. Pag'ubus
ampa siya namaid kanila.
12 In subul bakas nahulug buhi' da. Diyā nila na minuwi' iban makūg tuud in lawm
atay nila.
13 Sakali timulak na kami ha taas adjung madtu pa Assus miyuna dayn kan Paul,
sabab in tugun hi Paul patagarun kami ha Assus karna' in siya mawn pa Assus labay
dayn ha ginlupaan.
14 Sakali nagbaak mān kami duun ha Assus, simakat na siya pa taas adjung, ampa
kami limanjal na madtu pa Mitilin.
15 Sakali timulak na kami dayn ha Mitilin. Pag'adlaw hambuuk nakalabay kami
dayn ha pū' Kiyus. Pag'adlaw hambuuk na isab imuntas na kami dayn ha pū' Samus.
Na, hikatū sin adlaw, dimatung na kami pa Militus.
16 Manjari in ganta' hi Paul di' na humapit ha Ipisus bat siya di' makalugay ha hula'
Asiya. Maūs siya madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) sabab mabaya' siya sumaut
sin pagjamu pagngānan Kay'man bang awn dapat.

In Bānda' hi Paul ha Manga Nagtatau-maas Almasihin ha Ipisus

17 Hangkan duun mayan siya ha Militus nagparā siya lapal madtu pa manga
nagtatau-maas ha manga tau agad ha Almasi ha Ipisus pakawnun kaniya.
18 Na, pagdatung nila mawn, laung hi Paul kanila, "Manga maas taymanghud, asal
kaingatan niyu da in addat-tabīat ku dayn sin tagna' karatung ku mari pa Asiya.
19 Wala' aku nagtaas atay himinang sin kiyawakil kāku' hi Panghu' Īsa. Gām mayan
in hinang yan iyaagaran sin luha' ku magkapakpak. Kaingatan niyu da isab sin
mataud sasat kimugdan kāku' sabab sin manga isun sin manga Yahudi mulahun
aku.
20 Lāgi' dayn ha manga pagnasīhat iban paghindu' ku kaniyu ha manga bāy niyu
sampay ha manga katauran tau, kaingatan niyu da isab sin wala' ku piyag'ūg kaniyu
in unu-unu hikarayaw kaniyu.
21 Kiyabaytaan ta na kamu sin kasabunnalan iban jiyunjung ku ha mānusiya' katān
sibu' da Yahudi iban bukun, sin subay magtawbat na sila sin manga dusa nila. Subay
nila harapun na in Tuhan iban magparachaya na sila ha Panghu' natu' Īsa.
22 "Na, manjari bihaun madtu na aku pa Awrusalam (Baytal Makdis), sabab
pakadtuun aku sin Rū sin Tuhan. Na, di' ku kaingatan bang unu in kumugdan kāku'
didtu.
23 Amura in kaingatan ku hawnu-hawnu dāira in kakadtuan ku, paingatun aku sin
Rū sin Tuhan sin kabinsanaan sadja iban jīl in datungan ku.
24 Sagawa' di' aku magparuli ha yan sabab timbang da way halga' kāku' in kabuhi'
ku. Amu na mahalga' kāku' in magtalus sin hinang kiyawakil kāku' hi Panghu' Īsa,
amu in magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal sin kasi-lasa sin Tuhan ha manga
mānusiya'.
25 "Na, bihaun kaingatan ku sin ini na in kahinapusan sin pagkita' ku iban sin
manga kamu katān, amu in kiyapagnasīhatan ku pasal sin pamarinta sin Tuhan.
26 Hangkan bihaun yari kamu tumindug saksi' ku, sin bang awn dī kaniyu in di'
mapuas dayn ha kamulahan ha adlaw mahuli, na in yan bukun na dusa ku.

27 Sabab wala' ku tuud piyag'ūg biyayta' kaniyu in katān maksud sin Tuhan.
28 Na, hangkan jaga kamu sin baran niyu iban jagahi niyu da isab in manga katān agad ha Almasi, amu in kiyabugsu' kaniyu sin Rū sin Tuhan. Upiksaa niyu tuud marayaw biya' sapantun tau mag'iipat manga bili-bili. Sabab nahinang sila manga tau suku' sin Tuhan dayu ha sabab-karna' sin dugu'-nyawa sin Anak niya.
29 Kaingatan ku pag'īg ku dayn dī kaniyu awn manga guru mari kaniyu manghindu' sin manga puting iban mangakkal kaniyu. Biya' sila sapantun iru' talun mangjilaka' kaniyu. Lāgi' tantu tuud kangīun nila in manga tau agad ha Almasi.
30 Iban ha susūngun minsan in manga kaibanan pagkahi niyu agad ha Almasi, bingkukun nila in hindu' kasabunnalan, ha supaya sila mahinang pag'aagaran sin manga tau agad ha Almasi.
31 Hangkan subay kamu tuud majaga. Tumtuma niyu in hulas-sangsa' ku iban sin luha' ku magkapakpak ha waktu sin paghindu' ku kaniyu dūm-adlaw ha lawm tū tahun.
32 “Na, bihaun hibugsu' ta na kamu pa Tuhan iban sin Parman niya pasal sin kasilasa niya ha manga mānusiya', amu in makapahugut sin īman niyu iban makarihil kaniyu sin karayawan kiyasuku' ha manga tau suku' sin Tuhan.
33 Wala' ku piyagnapsuhan in manga pilak atawa bulawan atawa manga tamungun niyu.
34 Kiyaiingatan niyu sin nagbuluk-binasa aku nag'usaha, ha supaya awn kabuhianan ku iban sin manga iban ku.
35 Hangkan aku nagtuyu' nag'usaha biya' ha yan, ha supaya kamu karihilan pamintangan. Subay kamu mag'usaha bat awn hikatabang niyu ha manga miskin. Tumtuma niyu in bichara hi Panghu' Īsa, amu agi, ‘Labi in kakuyagan sin tau mangdihil dayn sin tau amu in dihilan.’ ”
36 Na, pag'ubus hi Paul nagbichara, limuhud hi Paul iban sila, ampa sila nangayu' duwaa pa Tuhan.
37 Pag'ubus nila nangayu' duwaa, giyulgul nila sīyum hi Paul iban pagtangis nila.
38 Nasusa tuud sila sabab in agi hi Paul di' na sila makapagkita' magbalik. Manjari hiyatud nila hi Paul pa adjung.

21

Madtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) hi Paul

1 Na, pag'ubus namu' namaid kanila, timulak na kami. Miyuntul in tulak namu' pa pū'-pū' Kus. Pag'adlaw hambuuk nakaabut kami mawn pa pū' Rudus. Na, dayn duun timūy kami madtu pa dāira Patara.
2 Pagdatung namu' mawn pa Patara, awn kiyabaakan namu' adjung harap pa hula' Piniki. Simakat kami, ampa kami miyagad timulak.
3 Kīta' namu' in pū' Kuprus iban nakalabay kami ha dapit pa sātan, buntul namu' pa hula' Siriya. Sakali dimunggu' kami ha Tirus, sabab hiyawas in luwan sin adjung.
4 Liyawag namu' in manga tau agad ha Almasi duun. Kiyabaakan namu' mān sila, himanti' kami duun kanila hangka-pitu. Dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan himuhūp kanila, liyāng nila hi Paul di' palanjalun pa Awrusalam (Baytal Makdis).
5 Sakali naabut mān hangka-pitu, namaid na kami dayn kanila, ampa kami limanjal na. Hiyatud kami sin sila katān iban sin manga anak-asawa nila pa guwa' sin dāira. Didtu mayan ha higad daplakan, limuhud kami nangayu' duwaa pa Tuhan.
6 Pag'ubus namaid na kami dayn kanila katān, ampa kami simakat na pa adjung. In sila isab minuwi' na.

7 Na, timulak kami dayn ha Tirus harap pa Tulimas. Pagdunggu' duun nagsalam-
siyalami kami iban sin manga katawtaymanghuran agad kan Īsa duun. Himanti'
kami kanila hangka-dūm.
8 Pag'adlaw hambuuk timulak na kami pa Sisariya. Pagdatung namu' madtu,
miyadtu kami himanti' ha bāy hi Pilip. In hi Pilip ini hambuuk tau nagpapamaha-
layak sin Bayta' Marayaw iban agad siya ha manga pitu tau, amu in napī' sin manga
tau agad kan Īsa ha Awrusalam (Baytal Makdis) (dīhilan kapatutan mamahagi' sin
manga sarakka).
9 Upat in anak niya budjang, amu in makabayta' sin manga pakaradjaan dayn ha
Tuhan ha susūngun.
10 Naabut mayan manga pilay adlaw na kami duun, awn hambuuk tau magpa-
pasampay sin Parman sin Tuhan in dimatung mawn dayn ha Yahudiya.
11 Miyawn siya kāmu', ampa niya kiyawa' in kambut hi Paul hiyukut pa siki iban
lima niya, ampa laung niya, "Biya' ha ini in bichara sin Rū sin Tuhan, amu agi, 'Biya'
ha ini in paghukut ha tau tagkambut ha ini. Hukutan siya sin manga Yahudi ha
Awrusalam (Baytal Makdis) ampa siya hiungsud pa lawm lima sin manga tau bukun
bangsa Yahudi.' "
12 Pagdungug namu' sin bichara niya, nagsama-sama kami katān iban sin manga
tau didtu nangayu' tuud kan Paul di' siya palausun pa Awrusalam (Baytal Makdis).
13 Sagawa' in sambung hi Paul, "Mayta' kamu magtangis biya' ha yan makahansul
sin lawm atay ku? Asal aku sakap bukun sadja majīl ha Awrusalam (Baytal Makdis),
sagawa' sampay mapatay ha sabab-karna' hi Panghu' Īsa."
14 Na, pagga hi Paul di' da kahawiran, na wala' na kami nagkayba'. Laung namu'
kaniya, "Hisangdul namu' na kaw pa kabayaan sin Panghu'."
15 Pag'ubus nakalugay mayan kami duun ha Sisariya, nagsakap na kami, ampa
kami limanjal na pa Awrusalam (Baytal Makdis).
16 Miyagad da isab kāmu' in manga kaibanan tau agad kan Īsa dayn ha Sisariya.
Diyā nila kami pa bāy hi Manasun, tau Kuprus, hambuuk tau asal agad kan Īsa dayn
katagna'.

Timibaw hi Paul kan Ya'kub

17 Pagdatung namu' pa Awrusalam (Baytal Makdis), biyāk kami sin manga
katawtaymanghuran agad ha Almasi. Kiyūgan tuud sila sin pagdatung namu'.
18 Pag'adlaw hambuuk miyagad hi Paul kāmu' miyadtu timibaw kan Ya'kub. Duun
da isab nakasa'bu in katān nagtatau-maas ha manga tau agad ha Almasi.
19 Na, pag'ubus mayan hi Paul simalam kanila katān piyapagsunud-sunud na hi
Paul biyayta' kanila in katān nahinang niya dayn ha kabayaan sin Tuhan ha manga
tau bukun Yahudi.
20 Pag'ubus nila dimungug sin suysuy niya, piyudji nila in Tuhan. Laung nila kan
Paul, "Na, taymanghud, kīta' mu na pilang ngaibu Yahudi in nagkahagad na kan Īsa
dī ha Awrusalam (Baytal Makdis) iban in sila katān matuyu' tuud mamawgbug sin
sara' daakan hi Musa.
21 Na, awn suysuy nakaabut kanila pasal sin panghindu' mu. Nanghindu' kaw kunu'
ha manga katān Yahudi naghuhula' ha kahula'-hulaan sin manga bangsa dugaing sin
bukun na wajib bawgbugan in sara' daakan hi Musa. Lāgi' biyaytaan mu kunu' in
manga tau di' na papag'islamun sin manga anak nila iban di' na paagarun sin manga
hinang addat sin agama Yahudi.
22 Tantu nakarungug na sila sin dimatung na kaw mari pa Awrusalam (Baytal
Makdis). Na, unu in hinangun taniyu?
23 Na, biya' ha ini in kabayaan namu' hinangun mu. Yari awn upat katau dī kāmu'
nakanajal huminang sin hinang pagsuchi sin anggawta'-baran.

24 Agad kaw kanila huminang sin hinang pagsuchi sin anggawta'-baran iban atasi
in manga gastu nila sin paghinang yan. Pag'ubus yan makapagbagung na sila (tanda'
sin naubus nila na nahinang in najal nila). Na, bang mu yan mahinang mapakita' ta
ha manga tau sin bukun bunnal in manga sumbung iban suysuy sin manga tau pasal
sin hindu' mu, sabab minsan in ikaw baran mu namamawgbug da sin sara' daakan
hi Musa.
25 Sagawa' ha pasal sin manga tau agad ha Almasi amu in bukun Yahudi, bakas
namu' sila piyarāhan sulat biyaytaan sin subay sila di' kumaun sin unu-unu na
kakaun bakas piyanglabut ha manga barhala'. Subay sila di' kumaun dugu' atawa
unu-unu na sattuwa bakas pīkul, iban subay sila di' maghinang sin unu-unu
kalumuan."
26 Na, miyagad na hi Paul ha manga tau bakas nakanajal iban pag'adlaw hambuuk
naghinang na sila iban hi Paul sin hinang pagsuchi sin anggawta'-baran. Pag'ubus
ampa sila miyadtu pa Bāy sin Tuhan nagpahāti bang ku'nu maabut in adlaw
kahinapusan sin hinang pagsuchi sin anggawta'-baran iban sin pag'ungsud sin
sattuwa pagkulbanan sin pakaniya-pakaniya kanila nakanajal.

Masaggaw hi Paul ha Bāy sin Tuhan

27 Manjari sūng mān maabut in kahinapusan sin pitu adlaw sin hinang pagsuchi
sin anggawta'-baran, awn nākawn manga Yahudi dayn ha Asiya. Pagkita' nila kan
Paul didtu ha Bāy sin Tuhan, piyapasu' nila in atay sin manga tau ha supaya maawn
in hiluhala'. Naghiluhala' mayan in manga tau, siyaggaw nila na hi Paul.
28 Namichara sila matanug, laung nila, "Ū, manga tau Israil, panabang kamu kāmu'!
In tau ini maglatag sin kahula'-hulaan manghindu' sin manga unu-unu langgal sara'
sin manga tau Israil, sin sara' daakan hi Musa iban sin Bāy sin Tuhan. Na, bihaun
yari niya diyā pa halaman sin Bāy sin Tuhan in manga tau bukun Yahudi, amu in
makarihil lummi' ha Bāy sin Tuhan sabab kapil in manga tau yan!"
29 (Imiyan sila biya' ha yan sabab bakas nila kīta' hi Turupimus, tau Ipisus,
nag'aagad kay Paul duun ha lawm dāira. Na, in pangannal nila diyā siya hi Paul
mawn pa lawm Bāy sin Tuhan.)
30 Na, nahiluhala' na in tau katān ha lawm dāira. Miyadtu in manga tau nagsasama-
sama limungtud kan Paul. Siyaggaw nila, ampa nila giyuyud pa guwa' sin Bāy sin
Tuhan. Na saruun-duun natambul in lawang sin Bāy sin Tuhan.
31 Sūng mān bunuun sin manga tau hi Paul, awn nakabayta' pa kumandil sin manga
sundalu Rūm sin naghiluhala' in manga tau katān ha Awrusalam (Baytal Makdis).
32 Na, magtūy diyā nag'ūs-'ūs sin kumandil in manga kapitan ha babaan niya iban
sin manga sundalu madtu pa manga tau naghiluhala'. Na, pagkita' sin manga tau
kaniya nag'aagad iban sin manga sundalu himundung na sila naminasa kan Paul.
33 Sakali miyawn in kumandil simaggaw kan Paul, ampa niya piyakadinahan.
Pag'ubus ampa niya iyasubu in manga tau, laung niya, "Hisiyu in tau ini? Unu in
dusa nahinang niya?"
34 Na, ginis-ginisan na in bayta' sin manga tau. Landu' tuud nahiyul in manga
tau, hangkan wala' tuud kiyahātihan sin kumandil bang mayta' naawn in hiluhala'.
Hangkan iyuldinan niya in manga sundalu hiparā hi Paul pa lawm kuta'.
35 Pag'abut nila mān pa hagdan, sa' nila na biyuhat hi Paul sabab nabiya' iru'
kāngug in manga tau naghiluhala'.
36 Iyuurul hi Paul sin tau katān iban pag'ulang nila, laung nila, "Pataya siya!"
37 Sūng mān hi Paul dāhun sin manga sundalu pa lawm kuta', namung siya ha
kumandil, laung niya, "Makajari baha' aku mamichara kaymu?"
In sambung sin kumandil, "Ay, bat maingat kaw tuwi' magbichara bahasa Girik.

38 Bang bihādtu bukun ikaw in tau Misir amu in simagga' ha parinta sin ba'gu yaun
dumā magbunu'? Piyaagad niya kaniya in upat ngaibu tau magbubunu' madtu pa
hula' paslangan mahunit paghulaan."
39 In sambung hi Paul, "Bukun! In aku ini hambuuk Yahudi, piyag'anak ha dāira
Tarsus ha hula' Silisiya. Hambuuk aku raayat sin dāira bantug. Makajari baha'
kaymu bang aku dumā magbichara ha manga tau?"
40 Na, diyūlan siya sin kumandil namichara ha manga tau. Hangkan timindug hi
Paul ha hagdan, ampa niya sīnyalan in manga tau papaghipusun. Naghipus mayan
in manga tau, namichara na hi Paul kanila ha bahasa Hibrani.

22

Mamichara hi Paul ha Manga Tau

1 Na, laung hi Paul ha manga tau, "Manga maas taymanghud, dunguga niyu in
daawa ku!"
2 Pagdungug sin manga tau sin bichara niya ha bahasa Hibrani, na naghipus tuud
in manga tau. Na, liyanjal na hi Paul in bichara niya.
3 Laung niya, "In aku ini hambuuk Yahudi piyag'anak ha dāira Tarsus ha hula'
Silisiya. Sagawa' simulig aku dī ha Awrusalam (Baytal Makdis) iban hambuuk aku
mulid hi Gamaliyal. Dayn kaniya napangadji' ku tuud katān in manga sara' daakan
sin manga kamaasan natu' iban in kusug ku mamawgbug sin daakan sin Tuhan biya'
da isab sin kamu katān ha waktu bihaun ini.
4 Sin tagna', aku in naminasa ha manga tau agad ha aturan ini sampay piyapatay
ku sila. Siyaggaw ku sila usug-babai ampa ku liyuun pa lawm jīl.
5 In Imam Dakula' iban sin katān manghuhukum makasaksi' sin bunnal in bichara
ku yan sabab sila yan in nagsulat nagpahāti pa manga pagkahi natu' Yahudi ha
Damaskus (sin awn katarrangan ku sumaggaw ha manga tau agad kan Īsa). Hangkan
miyadtu aku pa Damaskus sumaggaw ha manga tau agad kan Īsa, ampa sila hukutan
dāhun pa Awrusalam (Baytal Makdis) binsanaun.

Mamayta' hi Paul Pasal sin Suwara hi Panghu' Īsa Kaniya
(Kiy. 9:1-19; 26:12-18)

6 "Sakali sin duun mān aku ha dān masuuk na pa Damaskus, sin ugtu suga, magtūy
in katilibut ku kiyugdan sin sahaya masi'nag dayn ha taas langit.
7 Na, himantak aku pa lupa' sarta' nakarungug aku suwara, amu agi, 'Saul, mayta'
mu aku pinjalaun?'
8 "In sambung ku, 'Hisiyu kaw, tuwan?'
"In agi sin suwara, 'Aku hi Īsa, tau dayn ha Nasarit amu in pīpinjala' mu.'
9 Kīta' da isab sin manga iban ku in sahaya, sagawa' wala' nila kiyahātihan in
suwara sin nagbichara kāku'.
10 "In sambung ku, 'Panghu' unu in hinangun ku?'
"In sambung sin Panghu', 'Bangun kaw, ampa kaw lanjal na pa Damaskus. Didtu
kaw baytaan bang unu in kiyamaksud sin Tuhan hipahinang kaymu.'
11 Na, pagga aku di' na makakita' sabab sin si'nag sin sahaya kimugdan kāku', sa'
na aku piyag'ambit sin manga iban ku sampay kami dimatung pa Damaskus.
12 "Sakali awn hambuuk tau duun ha Damaskus pagngānan Ananiyas. Hambuuk
siya tau nagtataat tuud pa Tuhan iban biyabawgbugan niya tuud in manga sara'
daakan hi Musa. Piyag'aaddatan tuud siya sin manga katān Yahudi naghuhula' duun
ha dāira.
13 Nākawn siya kāku' iban timindug siya ha daig ku. Laung niya kāku', 'Na, Saul,
hambuuk taymanghud ku, makakita' na kaw magbalik!' Na, saruun-duun nakakita'
na aku nagbalik sarta' kīta' ku na siya.

14 Laung hi Ananiyas kāku', ‘Ikaw in napī' sin hambuuk-buuk Tuhan sin kamaasan
natu' paingatun sin maksud niya iban pakitaun ha Almasi, amu in daraakun niya
mabuntul tuud iban makarungug sin suwara sin Almasi magbichara.
15 Karna' ikaw yan in mahinang saksi' mamayta' sin pasal niya pa mānusiya' katān,
sin manga kīta' iban diyungug mu dayn kaniya.
16 Na, hangkan ayaw na kaw tumagad duun. Bangun na kaw ampa kaw pagpaligu'
na. Pangayu' kaw duwaa iban sabbuta in ngān hi Panghu' Īsa bat mapapas in manga
dusa mu.’
17 “Sakali pag'uwi' ku pa Awrusalam (Baytal Makdis), ha sa'bu ku nangangarap pa
Tuhan duun ha Bāy sin Tuhan, nalawa' aku ha indan.
18 Ha lawm sin indan ku, kīta' ku hi Panghu' Īsa iban laung niya kāku', ‘Ūs-'ūs kaw
īg dayn ha Awrusalam (Baytal Makdis), sabab di' magkahagad in manga tau dī sin
manga bayta' mu pasal ku.’
19 “In sambung ku, ‘Panghu' ku, asal kiyaiingatan tuud sin manga tau sin bakas ku
liyatag in manga langgal nanaggaw iban naminasa ha manga tau nagpaparachaya
kaymu.
20 Minsan ha waktu sin pagpatay kan Istipan amu in namayta' simaksi' sin pasal
mu, duun aku nagkikita' iban kiyasulutan aku sin hīnang sin manga tau kaniya. Aku
pa in nagjaga sin manga tamungun sin manga tau namatay kaniya.’
21 “Laung sin Panghu' kāku', ‘Kadtu na kaw, sabab in ikaw yan pakadtuun ku pa
hula' malayu', hula' sin manga tau bukun bangsa Yahudi.’ ”
22 Na, in manga Yahudi dimurungug duun, piyasāran nila na hi Paul piyapag-
bichara. Sagawa' pagdungug nila mān sin bichara niya (pasal sin pakadtuun siya
hi Īsa pa manga tau bukun Yahudi), similawak makusug in manga tau, laung nila,
“Subay patayun in tau yan. In tūp kaniya di' kapinan napas!”
23 Ha sa'bu nila nagtutulik, piyaglabad-labad nila pa taas in manga tamungun nila,
iban nagsabulak sila manga bagunbun.
24 Na, nag'uldin na in kumandil hiparā na hi Paul pa lawm kuta' ampa palubakan,
ha supaya hi Paul malugus mamayta' bang unu in narusa niya hangkan in manga
Yahudi nagsilawak hipapatay siya.
25 Sagawa' kiyahukutan mān hi Paul iban sūng na siya lubakan, laung niya ha
kapitan, “Bukun ka langgal sara' in manglubak ha hisiyu-siyu raayat sin parinta Rūm
ha wala' pa nahukum?”
26 Pagdungug sin kapitan sin bichara niya, miyadtu siya magtūy pa kumandil.
Laung niya, “Kaingatan mu da ka bang unu in kasūngan sin hinang mu ha tau yaun?
In siya hambuuk raayat sin parinta Rūm!”
27 Na, miyadtu in kumandil kan Paul ampa niya iyasubu, laung niya, “Baytai aku
bang kaw raayat sin parinta Rūm?”
In sambung hi Paul, “Huun.”
28 Laung sin kumandil, “Mataud in sīn naīg dayn kāku' ampa aku nahinang raayat
sin parinta Rūm.”
Simambung magtūy hi Paul, laung niya, “Sagawa' in aku, dayn ha kapag'anak kāku'
asal na aku raayat sin parinta Rūm.”
29 Na, hangkan saruun-duun minīg in manga tau sūng manglubak kan Paul bat
mapariksa' in kasabunnalan. Na, miyuga' in kumandil pag'ingat niya sin hi Paul
hambuuk raayat sin parinta Rūm ampa piyakadinahan niya.
30 Sagawa' mabaya' tuud umingat in kumandil bang mayta' hi Paul kabayaan
hipapatay sin manga Yahudi. Hangkan pag'adlaw hambuuk piyaīgan niya in kadina
hi Paul. Pag'ubus piyapagtipun niya in manga kaimaman iban sin manga katān

manghuhukum iban nagpapanaw sara' agama sin bangsa Israil, ampa niya diyā hi Paul madtu kanila.

23

Mamayhu' hi Paul ha Manga Manghuhukum

1 Na, pagkawn hi Paul, piyatung niya tuud in manga manghuhukum iban nagpapanaw sara', ampa siya namung, laung niya, “Manga maas taymanghud ku, dayn sin katagna' sampay pa waktu ini natatantu ku tuud ha baran ku sin mabuntul in kawl-piil iban i'tikad ku pa Tuhan.”
2 Sakali magtūy piyasampak in simud hi Paul kaagi sin Imam Dakula' pagngānan Ananiyas ha manga tau ha daig hi Paul.
3 Laung hi Paul kaniya, “In ikaw yan kugdanan da sin baws sin Tuhan! Karna' in ikaw yan lansuk ha guwa', bingit ha lawm. Lumingkud kaw duun manghukum iban magpabaw'-baw' sin iyaagad mu tuud in kabuntulan ha lawm sara', sagawa' in kasabunnalan niya liyanggal mu in sara', karna' piyasampak mu aku sawkat na aku dimaawa!”
4 Laung sin manga tau ha daig hi Paul, “Ay kaw, matawakkal kaw mangjūk ha tau giyulal sin Tuhan Imam Dakula'!”
5 In sambung hi Paul, “A, na manga maas taymanghud, wala' ku isab kaingati sin Imam Dakula' siya. Sabab bang isab kiyaingatan ku na di' aku makapamung sin bihādtu kaniya, karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, ‘Ayaw kamu mamung mangī' ha manga nakura' niyu.’ ”
6 Sakali pagkita' mān hi Paul sin in manga tau nagtipun manghukum kaniya naglalamud in manga Parisi iban manga Sadduki amu in nababahagi' in pag'agad nila sin agama nila, magtūy hi Paul namichara matanug, laung niya, “Manga taymanghud ku, in aku ini hambuuk Parisi, lāgi' anak da isab sin hambuuk Parisi. Yari aku hiyukum bihaun sabab sin huwat-huwat ku sin mabuhi' magbalik in manga patay!”
7 Pagbichara niya na mayan sin bihādtu, magtūy naghiluhala' naglugat in manga Parisi iban Sadduki. Nabahagi' sila sabab di' magtaayun in pikilan nila.
8 (Laung sin manga Sadduki in manga patay di' mabuhi' magbalik, iban wayruun manga malāikat, iban in nyawa magad da mapatay ha anggawta'-baran sin tau. Sagawa' magkahagad in manga Parisi ha tū parakala' yan.)
9 Hangkan sa naglingug tuud sila. Sakali awn kaibanan manga guru sin sara' agama agad ha parhimpunan sin manga Parisi in timindug nangjawab tuud. Laung nila, “Way kabaakan namu' dusa ha tau ini! Maray' awn jīn atawa malāikat in namichara kaniya!”
10 Sakali nagpasu' na tuud in paglugat sin manga Parisi iban Sadduki. Na, miyuga' in kumandil. In kabugaan niya masagsag in baran hi Paul. Hangkan iyuldinan niya in manga sundalu hipakawa' hi Paul dayn ha manga tau naglingug, ampa hiparā pa lawm kuta'.
11 Manjari narūm mayan, nagpanyata' hi Panghu' Īsa mawn kan Paul. Laung niya kan Paul, “Pahuguta in īman mu! Simaksi' na kaw namayta' ha manga tau dī ha Awrusalam (Baytal Makdis) sin pasal ku. Na, subay da kaw isab madtu pa Rūm sumaksi' mamayta' sin pasal ku.”

Biyantuhan hi Paul sin manga Yahudi Patayun

12 Na, pagbulat mahinaat nagtipun in manga kaibanan Yahudi nag'isun. Simapa sila sin di' sila kumaun atawa minum unu-unu na sampay nila di' mabunu' hi Paul.
13 Awn labi ka'patan tau in taud sin nag'isun.

14 Pag'ubus nila nag'isun miyadtu sila pa manga nakura' kaimaman iban sin manga
nagtatau-maas ha hula'. Laung nila, “In kami ini nakasapa sin di' kami kumaun unu-
unu na, sampay namu' di' mabunu' hi Paul.
15 Na, in kabayaan namu' in kamu iban sin manga manghuhukum magpabayta'
madtu pa kumandil sin hiparā mari kaniyu hi Paul bat bahasa masumariya niyu
tuud siya marayaw. Sagawa' ha di' pa siya makaabut mari kaniyu patayun namu' na
siya. Asal kami sakap na mamunu' kaniya.”
16 Sagawa' diyungug sin anakun hi Paul subul, amu in anak sin langgung niya babai,
in isun sin manga tau manghapa' kan Paul. Hangkan miyadtu siya pa lawm kuta'
namayta' kan Paul.
17 Na, tiyawag hi Paul in hambuuk kapitan ampa niya īyan, laung niya, “Dāha in
subul ini madtu pa kumandil, sabab awn hibayta' niya kaniya.”
18 Na, diyā na sin kapitan in subul madtu pa kumandil.
Laung sin kapitan ha kumandil, “Tiyawag aku hi Paul, amu in pilisu, iban nangayu'
siya kāku' hiparā in subul ini mari kaymu sabab awn kunu' hibayta' kaymu.”
19 Na, iyambit sin kumandil in subul, ampa diyā nagbichara ha way makarungug
kanila. Laung niya, “Unu in hibayta' mu kāku'?”
20 Laung sin subul, “Kiyapag'isunan sin manga nakura' Yahudi sin kinsum
pangayuun nila mari kaymu hipaparā hi Bapa' Paul kanila madtu pa manga
manghuhukum ha supaya bahasa masumariya tuud marayaw.
21 Sagawa' ayaw mu sila dūli, sabab awn labi ka'patan tau in timatagad humapa'
kaniya. In manga tau yan nakasapa sin di' sila kumaun atawa minum sampay nila
di' mabunu' hi Bapa' Paul. Sakap na sila bihaun iban tiyatagaran nila dakuman bang
mu hirūl in pangayuun nila.”
22 Laung sin kumandil, “Ibut-ibut kaymu, ayaw kaw mamayta' minsan hisiyu pasal
sin sumbung biyayta' mu kāku'.” Ubus piyauwi' niya na in subul.

Marā hi Paul Madtu kan Gubnul Pilik

23 Sakali piyatawag sin kumandil in duwa kapitan niya. Laung niya kanila,
“Pagsakap kamu duwanggatus sundalu iban kapituwan kura' panyap na iban tau
niya iban duwanggatus tau magbubudjak, ampa kamu kadtu pa Sisariya pag'abut
lisag siyam sin dūm ini.
24 Kawai niyu hi Paul sin manga panguraan niya. Haturan niyu siya madtu kan
Gubnul Pilik. Jagahi niyu tuud hi Paul marayaw ha dān ha supaya way kamulahan
kumugdan kaniya.”
25 Pag'ubus ampa in kumandil nagsulat, amu agi,
26 Alamat ini sulat naug dayn kan Kalawdi Lisiyas dumatung mari kan Tuwan
Gubnul Pilik.
27 In tau ini siyaggaw sin manga Yahudi iban sūng nila bunuun. Pag'ingat ku
sin raayat siya sin parinta Rūm, miyadtu aku iban sin manga sundalu ku timabang
kaniya, kiyawa' dayn ha manga Yahudi.
28 Diyā ku siya madtu pa manga manghuhukum iban nagkakaput sara' sin manga
Yahudi, sabab mabaya' ku ingatun bang unu in dusa nahinang niya.
29 Narā ku mayan siya pa paghukuman, ampa ku kiyahātihan sin amura in narusa
niya in pagsual nila pasal sin manga sara' daakan sin agama nila. Sagawa' wayruun
dusa nahinang niya amu in mapatut pamatayan atawa pangjīlan kaniya.
30 Na, awn nakabayta' kāku' sin biyantuhan nila siya bunuun. Hangkan magtūy
ku siya piyarā mawn kaymu iban piyabaytaan ku in tau nagtuntut kaniya pakawnun
kaymu mamayta' sin tuntut nila kaniya.
Wassalam.

31 Na, iyaagad sin manga sundalu in daakan sin kumandil kanila. Kiyawa' nila hi
Paul ampa nila diyā sin dūm yadtu, sampay sila nakaabut pa dāira Antipatir.
32 Sakali naadlaw mayan nagbalik na pa kuta' in manga sundalu. Amura in limanjal
naghatud kan Paul in manga tau tagakura'.
33 Diyā nila hi Paul pa Sisariya. Pagdatung nila, tiyukbal nila in sulat pa gubnul
iban iyungsud nila na hi Paul kaniya.
34 Na, biyacha na sin gubnul in sulat, ubus ampa niya iyasubu hi Paul bang unu in
ngān sin hula' niya. Na, pagbayta' hi Paul sin dayn ha Silisiya siya,
35 laung sin gubnul kan Paul, “Dungugun ku in daawa mu bang dumatung na mari
in manga tau manuntut kaymu.” Pag'ubus ampa niya hi Paul piyarā madtu pa astana'
hi Hirud piyajagahan.

24

Tuntutan sin manga Yahudi hi Paul

1 Manjari nakalabay mayan limay adlaw, in Imam Dakula' hi Ananiyas limūd pa
Sisariya. Miyagad kaniya in manga kaibanan nagtatau-maas ha hula' iban sin abugaw
pagngānan Tirtullus. Miyawn sila namayhu' kan Gubnul Pilik ampa nila tiyuntutan
hi Paul.
2 Sakali piyakawa' na sin gubnul hi Paul. Pagdatung mawn hi Paul, timagna' na
nagbichara hi Tirtullus, amu agi niya,
“Tuwan Gubnul, in dayaw sin pamarinta mu nakarihil kasannyangan kāmu' iban
nakaparayaw, lāgi' nakapabuntul sin manga kahālan iban sin kalingugan ha hula'
namu'.
3 In kami katān ha katiluagan sin hula' Yahudiya taptap magsarang-sukul tuud
kaymu iban malaggu' tuud in panumtuman namu' kaymu.
4 Mahuli dayn duun di' na aku magpahaba' sin lapal-kabtangan ku kaymu,
malayngkan pangayuun ku junjung kaymu, bang mān dungugun mu in bichara
namu' minsan dakuman hangkaray'!
5 “In hi Paul ini hambuuk tau ū bala'! Siya in timagna' nangdā lingug ha manga
Yahudi ha katilingkal sin dunya iban siya in nakura' sin manga tau pagngānan agad
ha tau Nasarit, amu in simiha' dayn ha agama namu'.
6 Siyulayan niya da isab nagdā sin haram dumihil lummi' pa Bāy sin Tuhan. Na,
hangkan siyaggaw namu' siya. In ganta' namu' hukumun siya ha aturan sin sara'
namu',
7 sagawa' nakakawn hi Kumandil Lisiyas, ampa niya kiyawa' hi Paul dayn kāmu'.
Na, wayruun nahinang namu'.
8 Na, pag'ubus nagparaak hi Lisiyas sin in manga tau nanuntut kan Paul subay mari
mamayhu' kaymu. Na, bang mu sumariyahun hi Paul ini, na kaingatan mu da dayn
kaniya in katān puun-sabab bang mayta' namu' siya tiyuntutan.”
9 Pag'ubus hi Tirtullus nagbichara, limamud isab in kaibanan Yahudi nanuntut.
Laung nila bunnal in katān bichara hi Tirtullus pasal hi Paul.

Dumaawa hi Paul ha Alupan hi Pilik

10 Sakali sīnyalan sin gubnul hi Paul pabicharahun. Na, laung hi Paul, “Tuwan
gubnul, kaingatan ku sin nagtahunan in pagparinta mu ha bangsa namu', hangkan
makūg aku dumaawa sin tuntut nila kāku' ha alupan mu.
11 In kakawn ku pa Awrusalam (Baytal Makdis) magtaat pa Tuhan iyampa hangpu'
tagduwa adlaw pa bihaun. Makajari kaw mamariksa' ha manga tau bang puting in
bichara ku yan.

12 Wala' nila aku kīta' naglugat iban manga tau duun ha Bāy sin Tuhan, atawa
nagpapasu' ha manga tau duun ha manga kalanggalan atawa hawnu-hawnu na lugal
ha dāira.
13 Wayruun sa yan tanda' hikapakita' nila sin bunnal in tuntut nila kāku'.
14 Amuna in di' ku payluhan in pag'agad ku ha aturan sin pagtaat pa Tuhan sin
manga kamaasan namu' amu in īyan nila simiha' dayn ha agama Yahudi. Sagawa'
magparachaya da isab aku ha katān sara' daakan hi Musa kiyasulat ha manga Kitab
iban sin manga Kitab kiyasulat sin manga kanabihan.
15 In huwat-huwat ku dayn ha Tuhan ha adlaw mahuli in mānusiya' katān sibu'
da mangī' marayaw, mabuhi' magbalik dayn ha kamatay. Na, minsan isab in sila yan
magkahagad da ha yan.
16 Hangkan sa magtūyu' tuud aku mag'atay puti' ha Tuhan iban ha manga
mānusiya'.
17 “Na, pagga pila tahun na aku bukun didtu ha Awrusalam (Baytal Makdis),
miyadtu aku timukad dimā sin sarakka pa manga pagkahi ku hangka-bangsa, iban
imungsud sin sattuwa pagkulbanan.
18 Na, ha sa'bu ku naghihinang ha yan didtu ha Bāy sin Tuhan, piyaglanggal aku
sin manga tau yan amu in nanuntut kāku', pag'ubus ku na mayan naghinang sin
pagsuchi sin anggawta'-baran. Makulang in manga tau duun ha Bāy sin Tuhan iban
wayruun lingug.
19 Sagawa' duun da isab in manga kaibanan Yahudi dayn ha Asiya. Na, bang bunnal
in tuntut nila kāku', subay sila mari mamayhu' mamayta' kaymu sin narusa ku.
20 Atawa pabaytaa in manga tau ini yari dī bihaun bang awn dusa ku kiyamattanan
nila ha waktu siyumariya aku didtu ha alupan sin manga manghuhukum iban sin
nagpapanaw sara'.
21 Way dusa nahinang ku dugaing luwal da nakapamung aku ha alupan nila, laung
ku, ‘In aku ini hiyukum niyu bihaun sabab sin pagparachaya ku sin in manga patay
mabuhi' magbalik ha adlaw mahuli.’ ”

22 Na, in hi Pilik asal nakaingat tuud pasal sin panghindu' hi Īsa. Sakali tiyangguhan
niya in manga tau, laung niya, “Subay na dumatung mari hi Kumandil Lisiyas ampa
ta kamu baytaan sin hukuman ku.”
23 Pag'ubus ampa niya iyuldinan in kapitan pajagahan tuud marayaw hi Paul,
sagawa' parihilan da isab kaluhayan, iban di' hipalāng bang awn manga bagay niya
magdā mawn sin manga unu-unu na kagunahan hi Paul.

Mamichara hi Paul kan Pilik iban hi Durusilla

24 Na, limabay mayan manga pilay adlaw nākawn hi Pilik iban sin asawa niya
hi Durusilla, hambuuk Yahudi. Manjari piyakawa' niya hi Paul. Pagkawn hi Paul,
dimungug siya sin bichara hi Paul pasal sin pagparachaya kan Īsa Almasi.
25 Sagawa' limugay mayan namichara na hi Paul pasal sin manga hinang mabuntul,
pasal sin pagtagga sin napsu mangī' iban pasal sin paghukum ha manga mānusiya'
katān ha adlaw mahuli. Na, hiyanggaw hi Pilik pagdungug niya sin manga bichara
hi Paul. Laung niya kan Paul, “Makajari na kaw gumuwa'. Hipatawag ta mān kaw
bang awn waktu ku dumungug kaymu magbalik.”
26 Na, nakamataud hi Paul piyakawa' hi Pilik diyā nagbichara sabab in huwat-huwat
niya tangdanan siya sīn hi Paul ha supaya mapuas in parakala' niya.

27 Sakali pagpuas duwa tahun hi Purkiyus Pistus na in gimanti' naggubnul kan Pilik.
Pag'īg hi Pilik dayn ha paggubnulan, wala' niya piyaguwa' hi Paul dayn ha lawm jīl
sabab kabayaan niya kaamuhan in manga Yahudi kaniya.

25

Dumaawa hi Paul ha Alupan hi Gubnul Pistus

1 Na, paglabay tū adlaw dayn ha pagdatung hi Pistus mawn pa hula' pamarintahan
niya, miyadtu siya pa Awrusalam (Baytal Makdis) dayn ha Sisariya.
2 Pagdatung niya, miyawn in manga nakura' kaimaman iban sin manga nakura'
Yahudi nagdā sin tuntut nila kan Paul.
3 Nangayu' sila tulung kaniya bang mān pakawnun niya hi Paul pa Awrusalam
(Baytal Makdis), sabab kiyapag'isunan nila hi Paul hapaan ha dān ampa bunuun.
4 In sambung hi Pistus kanila, “In hi Paul yadtu najijīl ha Sisariya, lāgi' in aku
magbabalik da madtu ha masamut.
5 Bang kamu mabaya', paagara niyu kāku' pa Sisariya in manga nakura' niyu, ampa
nila tuntutan didtu bang awn narusa sin tau yan.”
6 Na, dimuun pa hi Pistus ha Awrusalam (Baytal Makdis) manga walu atawa
hangpu' adlaw, ampa siya limūd pa Sisariya. Didtu mayan siya, pag'adlaw hambuuk
miyadtu siya pa bilik niya paghuhukuman ampa niya piyakawa' hi Paul.
7 Pagdatung hi Paul, piyaglibutan siya sin manga Yahudi, amu in nakalūd dayn ha
Awrusalam (Baytal Makdis). Mataud dusa dakula' in tiyuntut nila kan Paul, sagawa'
wayruun tanda' mapakita' nila sin bunnal in tuntut nila.
8 Sakali dimaawa hi Paul, laung niya, “Wala' aku nakalanggal sin sara' agama sin
manga Yahudi atawa sin Bāy sin Tuhan awla na ha Sultan sin bangsa Rūm.”
9 Sakali in hi Pistus mabaya' kumawa' buddi ha manga Yahudi, hangkan laung
niya kan Paul, “Mabaya' kaw dāhun pa Awrusalam (Baytal Makdis) hukumun didtu
ha alupan ku?”
10 In sambung hi Paul, “Yari aku bihaun timitindug ha paghuhukuman sin Sultan
sin bangsa Rūm amu in mapatut humukum kāku'. Biya' na sin kiyaiingatan mu
wayruun dusa nahinang ku ha manga Yahudi.
11 Bang awn sara' nalanggal ku atawa awn narusa ku amu in mapatut pamatayan
kāku', na lilla' aku butangan hukuman. Sagawa' bang wayruun kasabunnalan sin
manga tuntut nila yan kāku', na wayruun tau in taga kapatutan umungsud kāku'
pa lawm lima nila yan. Mabaya' aku mamayhu' pa Sultan sin bangsa Rūm, amu in
manghukum sin parakala' ini.”
12 Na, pagga biya' hādtu in sambung hi Paul, nag'isun hi Pistus iban sin manga
tindug niya manghuhukum. Pag'ubus laung niya kan Paul, “Na, pagga Sultan ha
Rūm in diyaut mu, na pakadtuun na kaw kaniya.”

Marā hi Paul Mamayhu' Mawn kan Sultan Agarippi

13 Manjari nakalugay-lugay mayan, nākawn pa Sisariya hi Sultan Agarippi kay
Birnika timibaw kan Pistus mag'addat kaniya.
14 Duun mayan sila manga pilay adlaw biyaytaan na hi Pistus in Sultan sin pasal hi
Paul. Laung niya, “Awn hambuuk pilisu piyabīn hi Pilik ha lawm jīl.
15 Sakali pagkadtu ku pa Awrusalam (Baytal Makdis), in pilisu ini tiyuntutan sin
manga nakura' kaimaman Yahudi iban sin manga nagtatau-maas ha hula' nila.
Piyangayu' nila kāku' pabutangan siya hukuman patayun.
16 “Sagawa' biyaytaan ku sila sin in kitaniyu manga bangsa Rūm, di' makajari
mamutang hukuman bang in tau tiyuntutan wala' pa nakapag'alup iban sin nanuntut
kaniya. Subay tugutan dumaawa naa in tau tiyuntutan.
17 Hangkan pagkari pa Sisariya sin manga tau nanuntut, way na aku nagpalugay.
Pag'adlaw hambuuk nagtūy aku miyadtu limingkud pa bilik paghuhukuman, ampa
ku piyakawa' in tau tiyuntutan nila.

18 Na, timindug na in manga nanuntut namayta' bang unu in tuntut nila. Na, in
pangannal ku dusa dakula' in tuntut nila kaniya, sagawa' bukun.
19 Amura in tiyuntut nila kaniya in pasal sin paglugat-liyugati nila pasal sin agama
nila iban pasal sin hambuuk tau pagngānan Īsa. In hi Īsa ini miyatay na, sagawa'
bang ha agi hi Paul in hi Īsa asal buhi'.
20 Na, biya' di' aku maingat magsumariya kaniya. Hangkan iyasubu ku hi Paul
bang siya mabaya' magpahukum didtu ha Awrusalam (Baytal Makdis).
21 Sagawa' nangayu' hi Paul magpajaga tuud siya iban mabaya' siya marā in
parakala' niya pa Sultan sin hula' Rūm. Na, hangkan piyajagahan ku tuud siya
marayaw sampay ku siya mapakadtu pa Sultan ha Rūm."
22 Laung hi Agarippi kan Pistus, "Mabaya' aku dumungug ha tau yan."
In sambung hi Pistus, "Kunsum karungugan mu siya."
23 Pag'adlaw hambuuk nakakawn na hi Agarippi iban hi Birnika. Nagtatamung
sila sin tamungun mahalga' iban mabangsa iban liyaggu' tuud sila sin manga tau
piyaglami-lamihan. Simūd sila pa paghuhukuman iban sin manga kapitan iban sin
manga tau lalagguun ha lawm hula'. Sakali piyakawa' na hi Pistus hi Paul.
24 Pagdā mawn kan Paul, laung hi Pistus kan Sultan Agarippi, "Ampun, iban sin
kamu katān nakahādil dī bihaun, in tau ini tiyuntutan sin manga katān Yahudi dī ha
Sisariya iban ha Awrusalam (Baytal Makdis), iban imulak tuud sila sin subay patayun
in tau ini.
25 Sagawa' wayruun dusa kiyabaakan ku kaniya amu in mapatut pamatayan kaniya.
Na, pagga siya nangayu' hiparā in parakala' niya pa Sultan sin hula' Rūm, na
pakadtuun ku siya.
26 Sagawa' wayruun hikasulat ku pa Sultan ha Rūm pasal sin tau ini. Hangkan
yari ku siya diyā mari kaniyu awla na kaymu, Ampun, ha supaya pag'ubus mu
magsumariya kaniya, makaingat na aku bang unu in hisulat ku.
27 Karna' bang aku, di' isab kumugdan magparā pilisu pa Sultan bang wayruun
hikabayta' bang unu in manga narusa niya."

26

Dumaawa hi Paul ha Alupan hi Sultan Agarippi

1 Pag'ubus hi Pistus nagbichara, laung hi Agarippi kan Paul, "Makajari na kaw
mamung sin daawa mu." Na, siyayang hi Paul in lima niya, ampa siya namayta' sin
daawa niya.
2 Laung niya, "Ampun, kiyūgan aku sin makabayta' aku sin daawa ku ha alupan
mu adlaw ini ha pasal sin manga tiyuntut kāku' sin manga Yahudi,
3 sabab kaingatan mu tuud mayaraw in manga addat iban manga pasualan sin
manga Yahudi. Hangkan pangayuun ku junjung kaymu bang mayan isab di' kaw
sumuhun dumungug sin daawa ku."
4 "Kaingatan da sin manga pagkahi ku Yahudi in addat-tabīat ku dayn sin kabata'-
bata' ku didtu ha hula' ku sampay aku nakakadtu pa Awrusalam (Baytal Makdis).
5 Bang sila mabaya' sumaksi', asal nila kaingatan sin ha tagna' in aku miyamagad
tuud namamawgbug sin hindu' sin hangka-tumpuk sin manga tau pagtawagun Parisi,
amu in hangka-bahagi' sin agama Yahudi.
6 Na, bihaun yari aku hukumun nila sawkat na aku magkahagad ha janji' sin Tuhan
ha manga kamaasan natu'.
7 Na, in janji' yan amuna tuud in tiyatagaran sin bangsa natu' katān. Ha salugay
in manga Yahudi nagtataat pa Tuhan dūm-adlaw, amu yan in tiyagaran sin hangpu'
tagduwangka-bahagi' sin bangsa natu' Yahudi. Na, Ampun, in aku tiyuntutan nila
pasal sin pagkahagad ku sin janji' yan!

8 Mayta' in manga kamu yan yari dī bihaun kahunitan tuud magkahagad sin buhiun
sin Tuhan in manga patay?
9 “In bunnal niya minsan in aku, in pikilan ku ha tagna', hinangun ku in unu-unu
katān mahinang ku bang mayan masagga' ku in manga tau agad kan Īsa, amu in tau
dayn ha Nasarit.
10 Na, biya' ha yan in hīnang ku ha Awrusalam (Baytal Makdis). Mataud tau agad
kan Īsa in napajīl ku, sabab dīhilan aku kapatutan sin manga nakura' kaimaman
sumaggaw kanila. Lāgi' taayun tuud aku bang sila butangan na sin hukuman
patayun.
11 Nakamataud ku sila piyabinasa ha manga kalanggalan iban siyulayan ku sila
liyugus pabaytaun ha di' na sila magparachaya kan Īsa. Napuspus tuud in dugal ku
kanila. Hangkan piyanaw ku sila iyurul sampay pa manga hula' dugaing.

Mamayta' hi Paul Bang Mayta' Siya Magparachaya na kan Īsa

12 “Manjari hambuuk waktu kiyadtu ku sila madtu pa Damaskus. Hangkan ku sila
kiyadtu sabab kiyarihilan aku kapatutan sin manga nakura' kaimaman sumaggaw
kanila.
13 Sakali, Ampun, pag'abut ugtu suga sin sa'bu namu' duun ha dān, awn kīta' ku
sahaya dayn ha langit masi'nag dayn sin suga. Kiyugdan sin sahaya in katilibut ku
iban sin manga tau miyamagad kāku'.
14 Na, himantak kami katān pa lupa' sarta' nakarungug aku suwara ha bahasa
Hibrani, amu agi, ‘Saul, mayta' mu aku pinjalaun? In hīhinang mu yan ikaw da in
kasakitan. Biya' kaw yan sapantun sin sapi' hipag'aararu, amu in kasakitan bang
tumakdug pa ulihan sabab kugdanan siya sin tutusuk sin nag'iipat kaniya.’
15 “Sakali simambung aku, laung ku, ‘Hisiyu kaw tuwan?’
“Na, in sambung niya kāku', amu agi, ‘Aku hi Īsa amu in pīpinjala' mu.’
16 Iban laung niya kāku', ‘Bangun na kaw, karna' in aku nagpanyata' kaymu bihaun
sabab ikaw in napī' ku daraakun kiyawakilan ku namayta' ha manga tau pasal sin
piyakita' ku kaymu bihaun iban sin manga hipakita' ku kaymu ha susūngun.
17 Ayaran ta kaw dayn ha kamulahan hinangun kaymu sin manga tau Israil iban
sin manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in manga tau hipakadtu ku kaymu.
18 Pakadtuun ta kaw kanila ha supaya mabulat in atay nila iban bat supaya nila
kaingatan in kasabunnalan iban maīg sila dayn ha kalawngan. Iban bat sila magad
na sin kabayaan sin Tuhan iban maīg na sila dayn ha likusan sin pag'agi kanila
sin Saytan Puntukan. Lāgi', bat supaya maampun na in manga dusa nila iban
kabahagian na sila sin suku' sin manga tau suku' sin Tuhan bang sila magparachaya
iban mangandul na kāku'.’

Mamayta' hi Paul Pasal sin Hinang Niya

19 “Na, Ampun,” laung hi Paul, “nagkahagad aku sin kīta' iban diyungug ku amu
in piyanyata' kāku' hi Īsa dayn ha surga'. Iyagad ku in daakan niya kāku'.
20 Hangkan nagnasīhat aku sin subay in manga tau magtawbat na sin manga dusa
nila. Subay nila harapun na in Tuhan iban subay nila hipakita' dayn ha manga hinang
nila sin piyagtawbatan nila na tuud in manga dusa nila. Timagna' aku nagnasīhat ha
Damaskus. Pag'ubus ampa aku miyadtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) iban liyatag
ku piyagnasīhatan in katilingkal hula' sin bangsa Israil sampay naabut ku in hula'
sin manga tau bukun bangsa Yahudi.
21 Na, dayn ha sabab yan siyaggaw aku sin manga Yahudi ha sa'bu ku duun ha Bāy
sin Tuhan, iban ambaya' nila aku patayun.
22 Daypara di' magbugtu' in tabang sin Tuhan kāku' sampay pa bihaun. Hangkan
yari aku timitindug dī bihaun mamayta' sin kiyasaksian ku pa kaniyu katān sibu' da

tau baba' iban tau balkanan. In bayta' ku ini kaniyu sibu' da tuud iban sin biyayta'
sin manga kanabihan iban hi Musa sin pasal maawn ha susūngun.
23 Laung nila, in Almasi subay lumabay kabinsanaan iban mapatay. Malayngkan,
siya in muna mabuhi' magbalik dayn ha kamatay ha supaya mapamahalayak pa
manga Yahudi iban manga tau bukun bangsa Yahudi in kasabunnalan sin siya in
manglalappas ha manga mānusiya' dayn ha manga karusahan nila."
24 Na, ha sa'bu hi Paul dimaraawa bihān, mīchara hi Pistus matanug, laung
niya, "Kiyakangug kaw yan, Paul! Nakalandu' in pangadji' mu hangkan kaw yan
narupang!"
25 In sambung hi Paul, "Tuwan Gubnul, bukun aku kiyakangug. In bichara ku yan
kasabunnalan.
26 Kahātihan sin Tuwan Sultan Agarippi bang unu in bichara ku ini. Hangkan
makatawakkal aku mamichara kaniya sabab natatantu ku sin kiyaiingatan niya in
manga katān piyagbichara ku yan sabab in manga yan bukun naawn ha sipuk-sipuk.
27 Magkahagad ka kaw, Ampun, ha bayta' sin manga kanabihan? Tantu, kaingatan
ku, magkahagad kaw!"
28 Laung hi Agarippi kan Paul, "In pangannal mu maūs-'ūs mu aku paagarun
hinangun Almasihin?"
29 In sambung hi Paul, "Sibu' da ha masamut iban ha kalugayan, in piyapangayu'
ku suhud pa Tuhan bang mān in ikaw iban sin katān nakarungug sin bichara ku
adlaw ini mabiya' da isab kāku' magad na magparachaya kan Īsa, sagawa' bukun
isab mapilisu biya' kāku' bībilangguan!"
30 Sakali timindug na in sultan, in gubnul, hi Birnika iban sin katān duun ha
paghuhukuman.
31 Pagguwa' nila, nagbichara sila, laung nila, "Wayruun narusa sin tau yaun amu
in mapatut pamatayan atawa pangjīlan kaniya."
32 Laung hi Sultan Agarippi kan Pistus, "Bang in tau yan wala' nangayu' dumā sin
parakala' niya pa Sultan ha Rūm, makajari na siya puasun."

27

Marā na hi Paul pa Rūm

1 Manjari pagga natantu na sin manga makapagbaya' sin subay na kami patulakun
pa Italiya amu in hula' sin bangsa Rūm, magtūy nila na tiyukbal hi Paul iban sin
kaibanan pilisu pa hambuuk kapitan pagngānan Juliyus. Siya in kapitan sin hangka-
tumpuk sin manga sundalu amu in pagngānan Sundalu sin Sultan ha Rūm.
2 Na, dayn ha Aramittu simakat na kami pa hambuuk adjung amu in sūng na
tumulak pa manga dāira ha higad sin hula' Asiya. Miyagad kāmu' hi Aristarkus,
tau Makidun dayn ha Tisalunika. Na, timulak na kami.
3 Pag'adlaw hambuuk dimunggu' na kami pa Sidun. Marayaw in kasuddahan hi
Juliyus kan Paul. Diyūlan niya hi Paul timibaw pa manga bagay niya ha supaya siya
karihilan sin manga kagunahan niya.
4 Pag'ubus limanjal na kami sin tulak namu'. Simusul kami ha higad sin pū' Kuprus
sabab di' makasangsang in adjung ha kusug sin hangin.
5 Nakalabay kami dayn ha āngan sin hula' Silisiya iban Pampilya. Pag'ubus ampa
kami dimatung pa dāira Mayra ha hula' Silisiya.
6 Pagdatung namu' mawn nakabāk in kapitan hambuuk adjung dayn ha dāira
Iskandal amu in tumulak pa Italiya. Na, piyasakat niya na kami pa taas adjung.
7 Bukun kami pilay adlaw ha taas adjung sabab malallay in dāgan sin adjung.
Landu' tuud kami kiyahunitan. Sakali simampay da kami isab pa dāira Kinidus. Na,

pagga kami di' makasangsang sin hangin, simusul na kami ha higad sin pū' Kiriti.
Limabay kami dayn ha lawd ha tungud sin tandu' Salmuni.
8 Wala' kami limawak dayn ha higad daplakan. Landu' tuud kami kiyahunitan.
Sakali dimatung na kami mawn pa hambuuk paglalawigan amu in pagtawagun
Marayaw Paglawigan, amu in masuuk pa dāira Lasiya.

9 Na, liyugayan na ha dān in tulak namu' iban piligru na bang kami lumanjal sabab
waktu mahangin na. Limabay na in pagpuasa.* Hangkan biyaytaan sila hi Paul,
10 laung niya, "Manga tuwan, ha kīta' ku in tulak natu' ini mapiligru. Bukun sadja
manga luwan iban adjung ini in magmula sagawa' sampay baran taniyu."
11 Sagawa' wala' nagkahagad kan Paul in kapitan. Amu in kiyahagad niya in agi
sin nakura' iban sin tagdapu sin adjung.
12 Na, pagga in kiyarungguan namu' bukun marayaw paglawigan ha waktu hangin
makusug, na in kamatauran mabaya' lumanjal sin tulak sampay sila nakaabut pa
Pinika. Duun sila lumawig magpalabay sin hangin makusug. In Pinika ini hambuuk
paglalawigan ha pū' Kiriti dapit pa barat-daya iban hilaga'.

Abutan Hinda Paul sin Hunus ha Lawd

13 Sakali kimū' in kusug sin hangin dayn ha sātan. Na, in pangannal sin manga
tau hikalanjal nila na in napikil nila hinangun. Hangkan iyutung nila na in bahudji'
ampa kami limayag simusul ha higad sin pū' Kiriti.
14 Sakali bukun malugay kiyugdan kami sin hangin makusug dayn ha pū', amu in
pagtawagun hangin timul.
15 Na, kiyugdan sin hangin makusug in adjung. Na, pagga di' makasangsang sin
hangin in dūngan sin adjung, sa' na kami nagpaagad ha hangin.
16 Sakali nakatapuk kami dayn ha hangin paglabay namu' dayn ha sātan sin pū'-pū'
Kauda. Pag'abut namu' mawn, hiyukutan namu' in sasakatan tiyutundan sin adjung,
ampa iyutung pa taas sin adjung. Landu' kami kiyahunitan nag'utung.
17 Naubus mān nautung in sasakatan, giyampung nila in adjung sin lubid dakula'
iban piyababa' nila in layag dakula' ampa sila nagpaagad ha hangin, sabab mabuga'
sila marā pa kūd ha tampal pa āngan sin Libiya.
18 Na, pagga magsusūng in kusug sin hunus, pag'adlaw hambuuk tiyagnaan nila
piyaglaruk pa dagat in manga kaibanan luwan sin adjung.
19 Pag'adlaw hambuuk na isab piyaglaruk nila pa dagat in manga kapanyapan sin
adjung.
20 Manjari nanigidlum in paghula'. Bukun pilay adlaw in suga iban manga bituun
wala' namu' kiyakitaan, lāgi' in hunus magsusūng in kusug. Na, nalawa' na in huwat-
huwat namu' sin makapuas kami dayn ha kamulahan.

21 Na, pagga malugay na sila wala' nakakaun, timindug na hi Paul mawn pa
gi'tungan nila ampa namichara. Laung niya, "Manga tuwan, bang kamu dimungug
sin bichara ku kaniyu sin subay kitaniyu di' tumulak dayn ha Kiriti, di' kitaniyu
mabinsana' iban malugi' biya' ha ini.
22 Na, bihaun pangayuun ku junjung kaniyu, pahuguta niyu in lawm atay niyu,
karna' wayruun magmula minsan hambuuk dayn kaniyu. Amura adjung in
magkangī'.
23 Sabab, kābii piyakari kāku' sin Tuhan, amu in piyupudji ku iban tagsuku' kāku',
in hambuuk malāikat niya.

---

* **27:9 27:9** Tahun-tahun in pagpuasa ini kumugdan ha hikahangpu' kasubangan sin bulan hikapitu amu in pagtawagun nila Tisri (Sept.–Oct.). Ampa in bulan Tisri ini amuna in tagnaan sin waktu mahangin.

24 Laung sin malāikat kāku', ‘Paul, ayaw kaw mabuga'! Di' da kaw maunu sabab giyanta' sin Tuhan kaymu in ikaw hukumun sin Sultan ha Rūm. Lāgi' dayn ha sabab sin dayaw sin Tuhan kaymu in katān tau iban mu ha taas sin adjung di' maunu.’
25 Na, hangkan manga tuwan, pahuguta niyu in lawm atay niyu. Karna' mangandul aku pa Tuhan sin maagad tuud in kiyabayta' kāku' sin malāikat.
26 Malayngkan, in adjung natu' ini hisanglad pa hambuuk pū'.”

27 Sakali naabut mān in hangpu' tag'upat ay-rūm, narā na kami sin hangin makusug ha gi'tungan sin Lawd Adriya. Pag'abut tunga' dūm in pangannal sin manga nagpaparagan sin adjung magsusuuk na kami pa higad ginlupaan.
28 Sakali tiyungkad nila in lawm sin dagat. Pagtungkad nila, awn kawhaan ngarupa in lawm sin dagat. Pagdagan sin adjung hangkaray', tiyungkad nila na isab nagbalik. Na, awn dakuman hangpu' taglima ngarupa in lawm sin dagat.
29 Na, miyuga' sila sin hisanglad in adjung pa kabatuhan. Hangkan hiyulug nila in upat sāw dayn ha bulian ampa sila nangayu' duwaa bang mān maadlaw na.
30 Sakali nakapikil maguy in manga nagpaparagan sin adjung. Na, tiyuntun nila in sasakatan tundan sin adjung pa dagat. Bahasa maghulug sila sāw ha dūngan.
31 Sakali laung hi Paul ha kapitan iban ha manga sundalu, “Bang in manga tau nagpaparagan sin adjung yan di' dimī, na wayruun huwat-huwatun niyu kabuhi'.”
32 Na, tiyastas sin manga sundalu in lubid sin tundanan ampa nila piyaanud.

33 Pagga masuuk na lapit adlaw, liyugus sila katān hi Paul pakaunun. Laung hi Paul kanila, “Awn na hangpu' tag'upat adlaw in lugay bukun tantu in pagkaun niyu, sabab hiyahanggaw kamu sin magmula kitaniyu.
34 Na, bihaun pangayuun ku kaniyu subay kamu kumaun ha supaya kumusug in baran niyu iban makatatas kamu. Ayaw kamu mahanggaw sabab di' da kamu maunu. Minsan hangka-sulag buhuk niyu di' da malawa'.”
35 Pag'ubus hi Paul nagbichara, kimawa' siya tinapay ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Ubus ampa niya sīpak in tinapay kiyaun.
36 Na, pagkita' nila kan Paul, gimamgam in kasusahan nila. Nagkaun na sila katān.
37 In taud namu' ha taas adjung awn duwanggatus kapituwan tag'unum tau.
38 Na, pag'ubus nila mān nagkaun, biyugit nila na in manga luwan kaibanan, amu in manga karut liyuluunan sin tirigu ha supaya gumaan in adjung.

Hisanglad in Adjung

39 Manjari naabut mayan mahinaat, nākita' na sila pū', sagawa' di' kaingatan sin manga nagpaparagan sin adjung bang pū' unu. Pagkita' nila sin higad buhangin, napikil nila pakadtuun in adjung paragsaun.
40 Na, biyugtu' nila na in manga sāw piyalu'dang pa dagat iban hiyubad nila in lubid ha bansan piyahaluy. Pag'ubus ampa nila sīntak in layag ha supaya in adjung marā sin hangin harap pa higad buhangin.
41 Sagawa' nakarusmug in adjung pa kūd. Na, siyanglad na duun in adjung. In dūngan sin adjung di' na makahibal, ampa in bulian nasipak kaagi sin alun makusug.

42 Sakali napikil sin manga sundalu patayun in manga pilisu ha supaya sila di' makapaguy lumanguy pa higad buhangin.
43 Sagawa' liyāng sila sin kapitan, sabab di' siya mabaya' magmula hi Paul. Gām mayan iyuldinan sin kapitan in tau katān, hisiyu-siyu in makalanguy, patugpaun na palanguyun pa higad buhangin.
44 Ampa in kaibanan piyakawa' na digpi' atawa unu-unu na kapanyapan dayn ha adjung in kapaglanguyan nila pa higad. Na, nakaabut kami katān pa higad iban way naunu.

28

Sumampay Sila pa Pū' Malta

1 Manjari nakasampay mayan kami pa higad buhangin, ampa namu' kiyaingatan
in ngān sin pū' yaun Malta.
2 Iyasip tuud kami marayaw sin manga tau purul duun. Nagbuhi' sila magtūy kāyu
sabab sin haggut iban timagna' na timū' in ulan. Ubus ampa kami tiyawag piyakawn.
3 Sakali in hi Paul duun nagdurungul sin manga kahuy napūt niya. Ha sa'bu niya
nagdurungul, awn hās taga lassun in gimuwa' sabab sin pasu' sin kāyu. Limibud in
hās ha lima hi Paul.
4 Kīta' sin manga tau pū' in hās timutuntun ha lima hi Paul. Laung nila pakaniya-
pakaniya, “Tantu in tau yan māmunu'. Minsan siya wala' nagmula ha dagat, bihaun
maabut na in kadal niya mapatay.”
5 Sagawa' pīgsik hi Paul in hās pa kāyu iban wala' siya naunu.
6 Na, in pangannal sin manga tau humubag atawa mapatay hi Paul saruun-duun.
Hangkan duun sila timagad kimita'. Pagga sila malugay na nagtagad duun iban
wayruun da unu-unu mangī' kimugdan kan Paul, napinda in pikilan nila pasal hi
Paul. Laung nila, “In tau ini hambuuk tuhan-tuhan!”
7 Manjari masuuk pa lugal kiyasanglaran kāmu' awn lupa' hi Publiyus, amu in
nakura' ha pū'. Kiyawa' niya kami iyayuput marayaw ha lawm sin tū adlaw.
8 Sakali in ama' hi Publiyus nāsakit, hīhinglaw iban nag'iintaw'-intaw'. Na,
miyawn hi Paul pa bilik niya, ampa niya kiyaputan in nāsakit piyangayuan duwaa.
Na, kiyaulian in nāsakit.
9 Na, pagga napauli' hi Paul in ama' hi Publiyus, in tau katān nāsakit ha Pū' Malta
miyawn kan Paul. Na, kiyaulian sila katān.
10 Na, mataud ginisan dīhil piyanghulmat kāmu' sin manga tau pū'. Iban naabut
mayan in waktu sin tulak namu', piyalutuan nila kami sin manga kagunahan namu'.

In Pagtulak pa Rūm

11 Manjari pagpuas sin tū bulan lugay namu' duun ha Pū' Malta, timulak na kami
simakat ha hambuuk adjung dayn ha dāira Iskandal, amu in timatagad duun ha pū'
nagpalabay sin hangin dakula'. In gandawari sin adjung siyakatan namu' iyuukkil
sin lupa sin tuhan-tuhan nila kambal pagngānan Kastul iban Pulluk.
12 Sakali dimunggu' kami ha Sirakus iban dimuun kami tū adlaw.
13 Na, dayn duun limanjal kami sin tulak namu' sampay kami dimatung pa dāira
Rigiyum. Pag'adlaw hambuuk himuyup na in hangin dayn ha sātan. Hikaruwa
mayan sin adlaw, dimatung na kami pa dāira Putuli'.
14 Na, duun piyaglanggal namu' in manga kataymanghuran namu' agad kan Īsa.
Hiyawiran nila kami dumuun kanila hangka-pitu. Na, pag'ubus ampa kami limanjal
na pa Rūm.
15 Pagdungug sin manga taymanghud namu' agad kan Īsa ha Rūm sin dimatung na
kami, miyāk sila mawn kāmu' pa Tabu' Appiyus iban ha Tū Kadday. Pagkita' hi Paul
kanila, magsarang-sukul siya pa Tuhan iban simannyang tuud in lawm atay niya.

Dumatung na Hinda Paul pa Rūm

16 Pagdatung namu' pa Rūm, diyūlan hi Paul naghula' isa-isa niya ha bāy didtu ha
guwa' sin jīl, sagawa' awn hambuuk sundalu nagjajaga kaniya.
17 Pag'ubus tū adlaw piyapagpūn hi Paul in manga nakura' Yahudi naghuhula' ha
Rūm. Nakapagtipun mayan sila, laung hi Paul kanila, “Manga taymanghud, in aku
ini siyaggaw sin manga pagkahi natu' Yahudi didtu ha Awrusalam (Baytal Makdis)
ampa iyungsud pa lawm lima sin manga bangsa Rūm minsan da wayruun dusa ku

kanila atawa nakalanggal sin sara' sin manga addat-mangaddat sin manga kamaasan natu'.
18 Pag'ubus nagsumariya kāku', in kabayaan sin manga tau Rūm puasun aku sabab wayruun dusa kiyabaakan nila kāku' amu in mapatut pamatayan kāku'.
19 Sagawa' pagga simagga' in manga Yahudi sin kabayaan sin manga Rūm hipapuas aku, na nalugus aku nangayu' magpahukum mari pa Sultan sin bangsa Rūm. Malayngkan, bukun aku naghinang biya' ha yan bat awn hituntut ku ha manga pagkahi ku Yahudi.
20 Na, hangkan dayn ha sabab yan piyakawa' ta kamu bat kitaniyu makapagbichara. Karna' in kasabunnalan niya, hangkan aku najīl kiyadinahan biya' ha ini sabab sin janji' amu in hiyuhuwat-huwat iban tiyatagaran sin bangsa taniyu Israil.”
21 Laung nila kan Paul, “Wala' kami nakatabuk sulat dayn ha hula' Yahudiya sin pasal mu. Lāgi' wayruun da isab tau pagkahi natu' Yahudi dayn didtu in miyari nagdā habal pasal mu atawa namayta' sin unu-unu mangī' pasal mu.
22 Malayngkan, mabaya' kami dumungug sin pikilan mu, sabab kiyaingatan namu' sin hawnu-hawnu na mayan hula', mangī' in bichara sin manga tau pasal sin hindu' amu in iyaagaran mu yan.”
23 Na, nagtugun sila adlaw magkita' magbalik iban hi Paul. Pag'abut sin adlaw tugun nila, nākawn na in manga tau mataud pa bāy diyuruunan hi Paul. Na, dayn ha mahinaat sampay kiyarūman, in hi Paul magpahāti kanila sin bayta' pasal sin pamarinta sin Tuhan. Iban tiyuyuan niya pakahagarun in manga tau pasal hi Īsa. Siyabbut niya in manga bayta' kiyasulat hi Musa ha Kitab Tawrat iban ha Kitab sin manga kanabihan sin pasalan hi Īsa.
24 Na, in kaibanan tau nagkahagad sin bayta' niya, sagawa' in kaibanan di' magkahagad.
25 Na, naglugat-liyugati na in manga tau. Sūng mān muwi' in manga tau, laung hi Paul kanila, “Bunnal tuud in bayta' sin Rū sin Tuhan amu in piyanaug niya mawn pa manga kamaasan niyu dayn kan Nabi Isayas!
26 Amu agi,
‘Kadtu kaw mamayta' ha manga tau ini, laung mu,
“Dimurungug kamu, sagawa' di' kamu makahāti.
Imaatud kamu, sagawa' di' kamu makakita'.
27 Hangkan sila biya' ha yan, sabab biya' sin giyagabunan in pikilan nila,
iban hiyuhulat nila in taynga nila
iban pīpirung nila in mata nila.
Karna' bang bukun sila biya' ha yan,
tantu makakita' in mata nila,
makarungug in taynga nila,
makahāti in pamikil nila,
iban harapun nila na aku,” laung sin Tuhan,
“ampa ku sila ampunun na.” ’ ”
28 Na, mahuli dayn duun, laung hi Paul, “Na, pahātihun ta kamu sin in bayta' sin Tuhan pasal kalappasan hipasampay na pa manga tau bukun bangsa Yahudi. Dungugun nila in bayta' yan!”
29 Pag'ubus hi Paul nagbichara ha ini nag'uwi' na in manga tau iban naglugat-liyugati tuud sila.
30 Na, awn duwa tahun hi Paul dimuun ha bāy siyukayan niya. Iyasip niya in tau katān magkawn kaniya.
31 Nagnasīhat siya pasal sin pamarinta sin Tuhan iban nanghindu' siya pasal sin Panghu' Īsa Almasi. Luhaya siya magbichara iban wayruun limāng kaniya.

SULAT PA MANGA TAU RŪM
RŪM

Pahāti

In nagsulat sin sulat ini hi Paul, hambuuk kiyawakilan hi Īsa. Duwa in ngān niya. In hambuuk ngān niya, hi Saul. In hambuuk da isab hi Paul. In siya hambuuk tau Yahudi mataas in pangadji' niya ha agama sin manga pagkahi niya. Ha tagna' in siya kuntara ha manga Almasihin. Pīnjala' niya sila. Sagawa' pagpanyata' hi Īsa kaniya, saruun-duun napinda tuud in lawm atay niya. Nahinang siya hambuuk sin manga kiyawakilan hi Īsa. Lāgi' siya in piyakadtu hi Īsa pa manga tau bukun bangsa Yahudi magpamahalayak kanila sin Bayta' Marayaw. (Kitaa ha būk *Kiyawakilan* 9:15)

Nagsulat hi Paul pa manga Almasihin ha hula' Rūm ha supaya masaddiya in pagdatung niya mamisita kanila. In maksud hi Paul madtu tumabang sin manga hinang sin manga Almasihin didtu. Lāgi' dayn ha tabang sin manga Almasihin didtu ha hula' Rūm, nagpikil hi Paul lumanjal madtu pa hula' Kastila'.

Ha sulat ini hibayta' hi Paul sin in manga mānusiya' ampunun sin Tuhan iban itungun biya' sin wala' nakarusa bang sila magparachaya iban mangandul kan Īsa Almasi.

In Salam-duwaa hi Paul

1 Sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, hipasampay mawn kaniyu ha hula' Rūm. In
aku ini hambuuk īpun hi Īsa Almasi iban napī' hambuuk kiyawakilan sin Tuhan
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw, naug dayn kaniya.
2 In Bayta' Marayaw ini, amuna in malugay na kiyajanji' sin Tuhan ha manga
mānusiya'. Piyanaug niya in janji' ini pa manga nabi ampa nila siyulat biyutang
ha lawm Kitab.
3 In Bayta' Marayaw ini pasal sin Anak Tuhan, hi Īsa Almasi, amu in Panghu' natu'.
Kaingatan ta in siya bunnal nagbaran mānusiya' sabab piyag'anak siya hambuuk
panubu' hi Daud.
4 Lāgi' in siya mahasuchi sabab in siya Anak Tuhan. Dayn ha kusug sin kudarat
sin Tuhan, in siya nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay, amuna in nagpakita' sin in siya
bunnal tuud Anak Tuhan.
5 Manjari bihaun, sabab sin lasa sin Tuhan, iban daakan niya kāku' naug dayn kan
Īsa, nahinang aku hambuuk wakil sin Tuhan. Diyaak niya aku magpamahalayak sin
Bayta' Marayaw ha supaya marā in manga tau katān ginisan bangsa, magparachaya
iban magkahagad ha Panghu' Īsa Almasi, iban ha supaya in ngān hi Īsa karihilan
kalagguan.
6 Iban in kamu isab duun ha hula' Rūm, awn da lamud niyu, sabab napī' kamu sin
Tuhan mahinang suku' hi Īsa Almasi.
7 Na, hangkan yan aku nagsulat pa kaniyu katān duun ha hula' Rūm. In kamu yan
kalasahan sin Tuhan iban napī' niya kamu mahinang tau suku' niya.
Mura-murahan bang mayan kamu dihilan tulung-tabang iban kasannyangan kaagi
sin Ama' natu' Tuhan iban sin Panghu' Īsa Almasi.

Magsarang-sukul hi Paul pa Tuhan Pasal sin Manga Tau Rūm

8 Muna-muna mabaya' ku hipaingat kaniyu sin magsarang-sukul tuud aku pa Tuhan
pasal niyu. Sabab natanyag ha katilingkal dunya in pangandul niyu kan Īsa Almasi.
In pagsarang-sukul ku pa Tuhan tiyayma' niya pasal hi Īsa Almasi.

9 In Tuhan amu in piyagtag'īpunan ku, ihilas sin atay kaagi sin pagpamahalayak ku
sin Bayta' Marayaw pasal sin Anak niya, amuna siya in saksi' sin in manga bichara ku
bunnal. Kiyaiingatan sin Tuhan sin sakahaba' aku mangayu' duwaa, piyapangayuan
ta sadja kamu duwaa pa marayaw.
10 Iban piyapangayu' ku pa Tuhan bang mayan dayn ha kūg-baya' niya dūlan niya
na aku mamisita mawn kaniyu, amu in malugay ku na kabayaan hinangun.
11 Mabaya' tuud aku dumā magkita' kaniyu, sabab mabaya' ku hihindu' kaniyu in
tulung-tabang sin Rū sin Tuhan, amu in makatabang magpahugut sin īman niyu ha
Tuhan.
12 In hātihan niya hangkan aku mabaya' mawn kaniyu, ha supaya kitaniyu
makapagtabang-tiyabangi. Lumasig in atay niyu bang niyu kakitaan in hugut sin
īman ku. Damikkiyan, lumasig da isab in atay ku bang ku kakitaan in hugut sin
īman niyu.
13 Manga taymanghud ku agad kan Īsa, mabaya' ku tuud hipaingat kaniyu sin
nakamataud na aku nagbanu-banu mamisita mawn kaniyu, sumagawa' awn nakaalal
sin panaw ku. Mabaya' tuud aku mawn kaniyu magnasīhat, ha supaya awn duun
kaniyu marā ku magparachaya kan Īsa Almasi biya' da isab sin manga kaibanan tau
bukun bangsa Yahudi, amu in narā ku nagparachaya ha Almasi.
14 Karna' awn hinang kiyawajib kāku' magnasīhat pa tau katān minsan unu in
bangsa, sibu' da tagapangadji' iban way.
15 Na, hangkan landu' tuud isab in baya' ku magnasīhat sin Bayta' Marayaw pa
kaniyu duun naghuhula' ha Rūm.
16 Manjari, di' ku hikasipug in Bayta' Marayaw, sabab dayn ha kusug sin kudarat
sin Tuhan hisiyu-siyu in magparachaya ha Bayta' Marayaw malappas dayn ha dusa
iban dayn ha kasiksaan tungbas niya. In Bayta' Marayaw ini piyamahalayak muna
pa manga Yahudi, sumagawa' bihaun piyamahalayak na pa manga tau katān.
17 In Bayta' Marayaw, amu in magpahāti bang biya' diin sin Tuhan itungun way
dusa in mānusiya'. Subay in manga mānusiya' mangandul ha Tuhan. Wayruun dān
dugaing pa kabuntulan ha pangita' sin Tuhan dayn ha tagna' sampay pa kahinapusan.
Biya' na sin Parman kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, "In tau itungun sin Tuhan tau
mabuntul, iban amu in makabāk kabuhi' salama-lama, amuna in tau mahugut in
pangandul nila pa Tuhan."

In Dusa sin Manga Mānusiya'

18 In Tuhan piyakita' niya na sin in siya marugal pasal sin katān dusa nahinang sin
manga tau iban pasal way buga' nila kaniya. Hangkan piyanaugan sila murka' dayn
ha surga', sabab dayn ha pasal sin hinang nila mangī', siyulak nila iban tiyabunan
nila in hindu' kasabunnalan pasal Tuhan.
19 Siksaun sila sin Tuhan sabab minsan matampal na tuud kanila in kasabunnalan
pasal sin Tuhan, amu in maabut sin pikilan sin tau, masi-masi da sila di' magkahagad,
malayngkan Tuhan in nagbutang pangingat pa lawm pamikil iban atay sin manga
mānusiya' sin pasal niya.
20 Bunnal sa yan, di' ta kakitaan in manga sipat sin Tuhan bang biya' diin. Di'
ta kakitaan in kudarat niya amu in way katapusan, iban di' ta kakitaan in jāt niya.
Sumagawa' in manga yan matampal tuud dayn ha tagna' pa sin waktu kapapanjari
sin Tuhan sin dunya, sabab in manga sipat sin Tuhan kakitaan sin manga mānusiya'
dayn ha unu-unu katān piyapanjari niya. Hangkan, wayruun hikadaawa nila sin di'
nila kaingatan in Tuhan.
21 Marayaw in pangingat nila ha pasal sin Tuhan. Kaingatan nila sin subay nila
siya lagguun sabab Tuhan siya. Sumagawa' wala' nila liyaggu' in Tuhan. Di' sila
minsan magsukul kaniya. Gām mayan in pamikil nila nahipu' sin unu-unu katān

karupangan. Biya' sin hantang ha lawm katigidluman in pamikil nila, hangkan di'
nila kahātihan in kasabunnalan pasal sin Tuhan.
22 Laung nila in sila halul-akkal, sagawa' in kasabunnalan niya in sila dupang.
23 Sabab in pagsumbahun nila, bukun amu in asal Tuhan di' magkamatay saumul.
Sagawa' in piyagsumba nila yan amuna in manga barhala' hīnang piyasalupa biya'
tau, amu in tau piyasalupahan nila ha barhala' magkamatay da. Iban piyagsumba
nila da isab in manga biya' dagbus manuk-manuk, iban hayup, upat in siki, iban
manga sattuwa magpananap ha lupa'.
24 Na, pagga in manga mānusiya' dupang, piyasāran sila sin Tuhan maghinang sin
unu-unu kalumuan kabayaan nila. Maghinang sila sin makasipug, sin di' mapatut
iban sin pagkahi nila.
25 Di' sila magkahagad sin kasabunnalan pasal sin Tuhan, sagawa' amu in
kahagarun nila in bukun bunnal. In Tuhan, amuna in nagpapanjari sin unu-
unu katān, sagawa' bukun siya in siyumba nila. Gām mayan in siyumba iban
piyagtag'īpunan nila, in manga piyapanjari sin Tuhan. In Tuhan subay amu in
pudjihun nila kasaumulan. Amin.*
26 Na, pagga biya' ha yan in hinang sin manga mānusiya', piyasāran na sila
sin Tuhan magdūl sin unu-unu hawa-napsu nila mangī', amu in makasipug tuud.
Minsan in manga babai limanggal na sin atulan asal kiyamaksud sin pagkababai
nila. Naghinang sila sin di' mapatut iban sin pagkahi nila babai.
27 Damikkiyan da in manga usug, wayruun napsu nila ha manga babai, sagawa'
nagtubud in napsu nila ha manga pagkahi nila usug. Naghinang sila sin makasipug
iban sin pagkahi nila usug. Na, in tungbas niya piyagkananaman nila ha baran nila
in hukuman biyutang kanila sin Tuhan, amu in timūp tuud ha dusa nila yan.
28 Na, pagga wala' hiyaatay sin manga tau in Tuhan, piyasāran na sila sin Tuhan
magpikil sin unu-unu mangī'. Hangkan makahinang na sila sin manga kangīan, amu
in bukun mapatut hinangun nila.
29 In pamikil iban atay nila hipu' sin ginisan kangīan. In pīpikil nila sadja amu in
maghinang mangī' iban maghawa-napsu. Mabunsi sadja sila iban nangangabughu'
sadja sila ha pagkahi nila. Mabaya' sadja sila magkālu iban mamunu'. Mangakkal
sadja sila ha pagkahi nila iban mangī' sadja in pikilan nila tudju pa pagkahi nila.
Magdā-rā sadja sila bichara dayn ha hambuuk pa hambuuk.
30 In sila manglilimut ha pagkahi nila. Marugal sila ha Tuhan. Biyababa' nila in
pagkahi nila. Mataas in pagdā nila sin baran nila iban maabbu sila. Landu' sila tuud
mapanday magpikil himinang sin kangīan. Di' sila magkahagad ha manga maas nila.
31 In sila manga tau dupang. Di' nila kahātihan in kasabunnalan pasal sin Tuhan.
Di' nila pag'agarun in manga janji' nila, iban di' sila malasa iban maluuy ha pagkahi
nila.
32 Asal mahantap in panghāti nila sin sara' sin Tuhan, amu in laung na, hisiyu-
siyu in tau huminang sin manga dusa nasabbut yan, tūpun sila siksaun ha lawm sin
narka'. Sagawa' masi-masi da sila himihinang sin biya' ha yan, iban kūgan isab sila
bang in kaibanan maghinang sin biya' ha yan.

2

In Hukuman sin Tuhan

1 In kamu manga kabagayan ku, amu imiyan sin mangī' in dusa sin manga tau,
wayruun hikaraawa niyu. Di' kamu makaiyan sin wala' kamu nagdusa. Karna' bang
kamu imiyan nagdusa in kaibanan tau iban subay sila binsanaun, na, biya' da sin

* **1:25 1:25** In hāti sin Amin, “Amu yan in kasabunnalan niya,” atawa “Bang mān mura-murahan…”

baran niyu in bichara niyu, sabab in kamu baran niyu himihinang da isab sin manga
kangīan yan.
2 Kaingatan natu' sin mapatut in Tuhan maniksa' ha manga tau naghihinang sin
manga kangīan biya' ha yan.
3 In kamu yan manga kabagayan ku, in bībichara niyu kangīan sin tau dugaing,
amura isab in hīhinang niyu. Na, ha pikil niyu makapuas baha' kamu dayn ha
kasiksaan hitungbas sin Tuhan ha manga dusa niyu?
4 Atawa sawkat na nakalandu' in ulung kaniyu sin Tuhan iban biya' siya di'
magparuli sin manga dusa niyu, iban wala' niya kamu magtūy sīksa', in pangannal
niyu, wayruun da pūs niyu mag'asip kaniya. Mayta', wala' niyu ka kiyahātihan sin
hangkan nakalandu' in ulung sin Tuhan kaniyu, ha supaya mapapinda niya in lawm
atay niyu magtawbat sin manga dusa nahinang niyu?

5 Sumagawa' matugas in manga pangatayan niyu. Di' kamu magtawbat sin dusa
niyu. Na, hangkan kamu na in dumihil kasiksaan ha baran niyu. Karna', pasal sin
tugas sin ū niyu, kumalap na in kasiksaan niyu bang dumatung na in waktu panaugun
sin Tuhan in murka' niya ha manga tau baldusa iban sin paghukum niya mabuntul
ha manga mānusiya'.
6 Karna' tungbasan sin Tuhan in tau katān pakaniya-pakaniya sin unu in matūp ha
nahinang niya.
7 Awn manga tau kaibanan taptap sila naghihinang marayaw sabab in iyaangut nila
karihilan sila sin Tuhan sin salaggu'-laggu' karayawan, iban lagguun sila sin Tuhan
ha adlaw mahuli. Iban iyaangut nila da isab in karihilan sila sin kabuhi' wayruun
kahinapusan niya. In sila ini dihilan sin Tuhan sin kabuhi' salama-lama didtu ha
surga'.
8 Ampa in kaibanan tau, in pīpikil nila sadja amu in baran nila. Siyulak nila in
hindu' kasabunnalan pasal sin Tuhan, sagawa' in iyaagad nila in unu-unu katān
kangīan. Na, in sila ini tantu pagmurkaan sin Tuhan.
9 Awn kasiksaan iban kabinsanaan sin tau katān amu in naghihinang sin mangī',
bukun sadja manga tau bukun Yahudi, sumagawa' labi awla in manga Yahudi.
10 Sagawa' in manga tau katān naghihinang marayaw, dihilan sila sin Tuhan
karayawan, lagguun sila iban pasannyangun in lawm atay nila. Bukun sadja manga
tau dugaing in dihilan karayawan, sumagawa' labi awla in manga Yahudi.
11 Karna' in Tuhan di' magpī' tau.

12 In manga tau bukun bangsa Yahudi, di' nila kaingatan in sara' sin Tuhan siyulat
hi Musa. Bang sila makarusa, siksaun da isab sila sin Tuhan ha narka'. Siksaun
sila bukun pasal wala' sila nagkahagad sin sara' sin Tuhan, (sagawa' pasal asal
nila na kaingatan ha lawm atay nila in hinang mangī' iban marayaw). Ampa in
manga bangsa Yahudi kiyaiingatan nila in sara' sin Tuhan. Na, hangkan bang sila di'
magkahagad ha Tuhan siksaun niya sila biya' sin kiyabayta' ha lawm sara' niya.
13 Karna' in tau ampunun sin Tuhan iban itungun niya mabuntul biya' sin wala'
nakarusa, bukun amu in tau dumungug sadja sin sara' niya, sagawa' amu in
magkahagad sin katān daakan sin sara' niya.
14 In manga tau bukun bangsa Yahudi, wala' nakaingat sin sara' sin Tuhan piyanaug
dayn kan Musa. Sagawa' masuhul magkaagad nila in daakan sin sara', sabab asal nila
kaingatan ha lawm atay nila bang unu in manga hinang marayaw. Hangkan maiyan
ta sin awn sara' duun kanila, minsan sila wala' kiyapanaugan sin sara' sin Tuhan.
15 Na, dayn ha hinang nila kakitaan taniyu sin iyukkil sin Tuhan ha lawm atay nila
in sara' niya, amu in bakas piyanaug niya dayn kan Musa. Bunnal tuud ini sabab
kiyaiingatan nila ha lawm pamikil nila bang marayaw in hinang nila atawa mangī'.

Bang mangī' in hinang nila, sumigpit in pikilan nila. Bang isab marayaw in hinang nila sumannyang in pikilan nila.
16 Na, di' yan kalupahan sin Tuhan ha adlaw mahuli, karna' in Bayta' Marayaw piyamamahalayak ku, namayta' sin ha adlaw mahuli, daakun na sin Tuhan hi Īsa Almasi humukum ha manga mānusiya' katān. Hukumun niya in unu-unu tiyatapuk sin manga tau ha lawm atay nila.

Pasal sin Manga Yahudi iban Sara' sin Tuhan

17 Na, in manga kamu isab hisiyu-siyu kamu nagbantug sin Yahudi kamu, in pangannal niyu kiyasulutan na in Tuhan kaniyu sabab kamu na in kiyapanaugan niya sin sara' niya. Nag'abbu na kamu sin kamu da tuud in makaingat pasal sin Tuhan.
18 Kaingatan niyu bang unu in kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu, iban kaingatan niyu hinangun bang unu in mabuntul, sabab kiyahindu' yan kaniyu sin sara' sin Tuhan.
19 In pangannal niyu, in kamu yan amuna in makarā pa karayawan ha manga tau ha lawm kaawaman, amu in biya' sapantun buta di' makakita' sin kasabunnalan. Iban in pangannal niyu, kamu na in biya' sapantun ilaw dumihil kasawahan sin dān tudju pa Tuhan ha manga tau ha lawm katigidluman.
20 Iban in pangannal niyu, kamu na in manghindu' ha manga tau awam pasal sin kahālan tudju pa Tuhan, iban kamu in manghindu' ha manga tau amu in biya' sapantun bata'-bata' kulang pa tuud in panghāti. Iban hangkan bihādtu in pangannal niyu, sabab kamu in kiyapanaugan sin sara' amu in sara' magpahāti sin katān ingat kasabunnalan.
21 Maingat kamu manghindu' ha kaibanan niyu, sagawa' di' kamu maingat manghindu' ha baran niyu. Hinduan niyu sila di' papatakawun, sagawa' in manga kamu yan panakaw.
22 Hinduan niyu sila sin subay di' magjina, sagawa' in kamu yan nagjina da isab. Lāgi' satru' niyu tuud in manga barhala' siyusumba sin manga tau, sagawa' matawakkal kamu sumūd manakaw pa lawm bāy pagsusumbahan sin manga barhala'.
23 Mag'abbu kamu sin in kamu kiyapanaugan sara' sin Tuhan, sagawa' liyalanggal niyu da in sara' niya. In hinang niyu yan biya' niyu da piyasipug in Tuhan.
24 Karna' in pasal ini kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Dayn ha pasal sin manga kasāan nahinang sin manga kamu Yahudi, in manga tau bukun Yahudi, nakapamung na mangī' pasal sin Tuhan.”
25 Na, kiyawajiban kātu'niyu manga Yahudi magpaislam, amu in tanda' sin in kitaniyu napī' suku' sin Tuhan. Bang kitaniyu magkahagad sin sara' sin Tuhan, na, awn harga' sin pagpaislam natu'. Sagawa' bang kitaniyu di' da magkahagad sin sara' niya, marayaw pa kitaniyu wala' na nagpaislam.
26 Na, bang in tau bukun Yahudi, amu in wala' naislam, magkahagad sin sara' sin Tuhan, in siya yan itungun sin Tuhan biya' da sin naislam.
27 In kamu manga Yahudi, minsan kamu naislam iban kiyapanaugan sin sara' sin Tuhan, amu in kiyasulat ha lawm Kitab niya, liyanggal niyu da in sara'. Sagawa' in manga tau bukun Yahudi, minsan sila wala' naislam, iyaagad nila in sara'. Na, amuna yan in sabab hangkan timampal in dusa sin kamu manga Yahudi.
28 Bukun in hāti niya sawkat na in hambuuk tau Yahudi iban naislam, in siya bunnal na suku' sin Tuhan, sabab in limpa' sin pag'islam amuna in tanda' pangilāhan ha manga Yahudi. Sagawa' bukun biya' ha yan in pangilāhan sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Bang ha pangatud sin Tuhan di' niya itungun in hambuuk tau Yahudi iban suku' niya sawkat na in tau yan naislam.

29 Sagawa' in tau bunnal tuud suku' sin Tuhan, amu in tau napinda in lawm atay
niya kaagi sin Rū sin Tuhan, bukun kaagi sin sara' piyanaug dayn kan Musa. In tau
yan minsan di' lagguun sin pagkahi niya, lagguun siya sin Tuhan.

3

1 Na, pagga biya' ha yan in kahālan niya, maray' makaiyan kamu wayruun da
harga' sin pagka-Yahudi sin hambuuk tau iban sin pagpaislam niya.
2 Sagawa' in bunnal niya, awn tuud yan harga' niya. Sabab muna-muna tuud,
kiyabugsu' sin Tuhan in Parman niya pa manga Yahudi.
3 Na, maray' makaiyan isab kamu sin in manga kaibanan Yahudi di' magkahagad
sin Parman sin Tuhan, malayngkan bukun in hāti niya bat di' na agarun sin Tuhan
in kiyajanji' niya kanila. Sabab in Tuhan di' magpamaluba sin janji' niya.
4 Tantu di' tuud maghinang in Tuhan sin biya' ha yan. Karna' minsan in mānusiya'
katān magputing, in Tuhan tantu di' magputing. Sabab biya' na sin kiyasulat ha lawm
Kitab, amu agi,
"Ya Tuhan ku, in katān kiyabayta' mu bunnal. Hangkan kaingatan in ikaw tantu
mabuntul.
Bang awn manglāg dusa kaymu, dumaug sadja kaw maghukum, sabab wayruun
dusa nahinang mu."
5 Na, maray' awn tau makaiyan, laung nila, bang sila huminang sin mangī' awn
karayawan nila, sabab dayn ha hinang nila mangī', kakitaan sin manga tau in
karayawan sin Tuhan. Pagga laung nila, dayn ha hinang nila mangī', tumampal in
kabuntulan sin Tuhan, na bukun patut, laung nila, siksaun sila sin Tuhan pasal sin
mangī' nahinang nila. Na, in bichara biya' ha yan, bichara sin tau kaibanan, bukun
bichara ku.
6 Sabab tantu di' tuud huminang in Tuhan sin biya' ha yan. Karna' bang kitaniyu
magdusa ampa kitaniyu di' siksaun sin Tuhan, in hāti niya bukun in Tuhan mabuntul.
Na, bang siya bukun mabuntul, di' siya makajari manghukum ha manga mānusiya'
katān.
7 Maray' awn tau makaiyan, laung nila, minsan sila magputing, dayn ha sabab
sin pagputing nila tumampal in kabuntulan sin Tuhan, ampa siya pudjihun sin tau
mataud. Hangkan, laung nila, di' makajari bang sila butangan sin Tuhan hukuman
dusa.
8 Na, bang biya' ha yan in daawa nila, in hāti niya subay kitaniyu maghinang sin
mangī' ha supaya in Tuhan mapudji. Laung sin kaibanan tau nanglimut kāku', amu
agi, amu kunu' yan in hīndu' ku ha manga tau. Sagawa' bukun tuud yan bunnal. In
manga nagbichara biya' ha yan, patut tuud siksaun sin Tuhan.

In Mānusiya' katān Baldusa

9 Na, pagga in bichara yan bukun bunnal, ha pikil niyu ha pangatud sin Tuhan, in
manga kitaniyu Yahudi marayaw dayn ha manga tau bukun bangsa Yahudi? Tantu
bukun. Sabab bakas ku na kiyabayta' kaniyu in katān mānusiya', sibu' da Yahudi
iban bukun, asal magdusa sadja.
10 Biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
"Wayruun minsan hambuuk tau in mabuntul tuud ha pangatud sin Tuhan,
11 iban wayruun tau in makahāti sin pasal niya.
Wayruun tau in magtūyu' tuud umingat sin kabayaan sin Tuhan.
12 In katān tau nanaykud dayn ha Tuhan,
iban di' na sila hikapagguna sin Tuhan ha maksud niya.
Wayruun na minsan hambuuk in himinang sin marayaw."
13 "In manga bichara nila mangakkal iban makamula.
Biya' yan sapantun sin bahu' sin kubul wayruun tabun niya, mangī' hamutun.

Akkalan nila sadja in pagkahi nila.
In manga bichara nila tipu mabisa-bisa dakuman biya' sin bisa sin hās mangutkut.”
14 “Sabab sin sakit atay nila, suknaan nila sadja in pagkahi nila.”
15 “Di' sila katiyu'-tiyuan, magtūy sila mamunu'.
16 Pakain-pakain sila nagdarā sadja sila kahinaan iban kabinsanaan.
17 Di' sila maingat sin dān hikapagsulut nila iban sin kaibanan.”
18 “Di' sila maingat magmabuga' pa Tuhan.”

19 Na, in manga katān kabtangan nasabbut ku yan kiyasulat ha lawm Kitab sara' sin Tuhan. Kiyaiingatan natu' sin in sara' sin Tuhan kiyasuku' ha manga Yahudi, amu in subay magad sin sara'. Na, hangkan kaingatan natu' da isab sin wayruun na tau makadaawa sin wala' siya nagdusa pa Tuhan, iban in katān mānusiya' magkahagad na sin patut sila siksaun sin Tuhan.
20 Karna' ha pangatud sin Tuhan wayruun tau in maitung tau mabuntul kaagi sin pag'agad niya sin sara', sabab in kasabunnalan niya, dayn ha sara' sin Tuhan kaingatan natu' sin in kitaniyu katān mānusiya', baldusa.

Biya' diin Kaagi in Kabuntul sin Mānusiya' ha Pangatud sin Tuhan

21 Sagawa' bihaun piyaingat na sin Tuhan bang biya' diin in tau muntul ha pangatud niya. In yan bukun kaagi sin pag'agad sin sara' niya. In hāl ini kiyabutang ha lawm Kitab Parman sin Tuhan, siyulat sin manga kanabihan sin masa nakauna yadtu.
22 Bihaun ampunun iban itungun na sin Tuhan tau mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, in hisiyu-siyu magparachaya iban mangandul kan Īsa Almasi. Hinangun ini sin Tuhan ha tau katān sasuku' sin magparachaya ha Almasi, minsan unu in bangsa. Di' in Tuhan magpī'.
23 Karna' in mānusiya' katān nagdusa iban malawak dayn ha Tuhan pasal in manga hinang nila wala' nakasulut sin kabayaan sin Tuhan.
24 Sagawa' dayn ha sabab sin kasi-lasa sin Tuhan kātu'niyu, amu in kasi-lasa wayruun tungud niya, ampunun iban itungun kitaniyu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, dayn ha sabab sin pangandul natu' kan Īsa Almasi, amu in namuas kātu'niyu dayn ha manga dusa natu'.
25 Piyalahil sin Tuhan hi Īsa Almasi mari pa dunya, ha supaya niya hikalilla' in dugu'-nyawa niya ha sabab-karna' sin mānusiya'. Dayn ha sabab sin dugu' niya naasag, in sasuku' sin mānusiya' magparachaya kaniya, ampunun sin Tuhan dayn ha dusa nila. Hīnang ini sin Tuhan ha supaya niya mapakita' sin in siya mabuntul. In tagna' biya' hantang di' magparuli in Tuhan sin manga dusa sin mānusiya' sabab sin ulung niya kanila.
26 Sumagawa' bihaun ha waktu ini, piyakita' na sin Tuhan sin subay butangan kasiksaan in hisiyu-siyu tau magdusa. Hangkan biyutangan niya kasiksaan hi Īsa Almasi, amu in nangaku sin dusa sin mānusiya' katān. Dayn ha sabab yan napakita' sin Tuhan sin in siya mabuntul iban ampunun iban itungun niya mabuntul biya' sin wala' nakarusa in hisiyu-siyu tau magparachaya ha Almasi.
27 Na, pagga biya' ha yan in kahālan niya unu pa in hikapag'abbu taniyu? Tantu wayruun. Na mayta' baha' kitaniyu di' makapag'abbu sin hinang ta marayaw? Sabab iyampun iban ītung kitaniyu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, bukun pasal iyagad natu' in manga hinang marayaw kiyabutang ha lawm sara' sin Tuhan, sagawa' pasal sin pagparachaya natu' kan Īsa Almasi.
28 Dayn ha sabab yan magkahagad na tuud kami sin in tau ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, bukun dayn ha sabab iyagad niya

in sara' sin Tuhan, sagawa' pasal sin pangandul niya ha Almasi. Wayruun sabab dugaing.
29 Atawa ha pangannal niyu isab in Tuhan, Tuhan sadja sin manga bangsa Yahudi?
Na, bukun yan bunnal, sabab in Tuhan natu', Tuhan da isab sin manga tau bukun
bangsa Yahudi.
30 Pagga hambuuk da in Tuhan sin mānusiya' katān, in tau sibu' da Yahudi iban
bukun, ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, bang
siya magparachaya iban mangandul ha Almasi.
31 Malayngkan, bukun in hātihan niya yan, sawkat na kitaniyu magparachaya iban
mangandul ha Almasi, wayruun na pūs sin sara' sin Tuhan kātu'niyu. Bukun tuud
biya' ha yan. Gām mayan kabawgbugan natu' na tuud in sara' sin Tuhan.

4

Hambuuk Suntuan in Kusug sin Parachaya hi Nabi Ibrahim ha Tuhan

1 Na, bihaun sabbutun ku isab kaniyu in pasal sin pagpangandul ha Tuhan hi
Ibrahim, amu in nanubu' kātu'niyu manga Yahudi.
2 Bang sawpama hi Ibrahim iyampun iban ītung sin Tuhan tau mabuntul biya'
sin wala' nakarusa pasal sin manga hinang niya marayaw, na, awn hikapag'abbu
niya. Sumagawa' wayruun hikapag'abbu niya ha pangita' sin Tuhan, sabab wala'
siya iyampun sin Tuhan pasal sin manga hinang niya marayaw.
3 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “In hi Ibrahim nagparachaya ha janji'
kaniya sin Tuhan, iban dayn ha sabab sin pagparachaya niya, iyampun iban ītung
siya sin Tuhan tau mabuntul biya' sin wala' nakarusa.”
4 Na, hidalil natu' isab ini pa hambuuk tau naghihinang. In gadji amu in hirihil ha
tau naghihinang, di' maiyan dīhil sasalamatan kaniya, ha way tungud, sabab in yan
piyaghulas-sangsaan niya.
5 Na biya' da isab hādtu bang ha Tuhan, sabab in tau itungun sin Tuhan mabuntul
biya' sin wala' nakarusa, amu in biya' sapantun dihilan sasalamatan, amuna in tau
mangandul kaniya. Iban hangkan bihādtu bukun pasal sin hinang niya marayaw
amu in biya' sapantun hulas-sangsa' niya, sumagawa' pasal sin pangandul niya ha
Tuhan, amu in Tuhan maingat mag'ampun ha manga baldusa.
6 Amu yan in maana sin bichara hi Daud ha kabichara niya pasal sin kakuyagan
sin tau iyampun sin Tuhan iban ītung tau mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, bukun
pasal sin hinang niya marayaw, sagawa' pasal sin pangandul niya ha Tuhan.
7 Laung niya,
“Landu' makuyag in tau
bang siya ampunun sin Tuhan dayn ha manga hinang niya langgal sara',
iban bang in katān hinang niya mangī' lupahun na sin Tuhan.
8 Landu' tuud makuyag in tau
bang di' na bistahun sin Tuhan in manga dusa niya.”
9 Na, in kakuyagan piyagbichara hi Daud kiyatungud sadja baha' ha manga bangsa
Yahudi amu in naislam? Tantu bukun. In kakuyagan yan kiyatungud da isab ha
manga bangsa wala' naislam. Karna' biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu
in nasabbut ku hayn-duun, amu agi, “In hi Ibrahim nagparachaya ha janji' kaniya
sin Tuhan, iban dayn ha sabab sin pagparachaya niya, iyampun iban ītung siya sin
Tuhan tau mabuntul biya' sin wala' nakarusa.”
10 Na ka'nu baha' hi Ibrahim iyampun iban ītung sin Tuhan tau mabuntul biya' sin
wala' nakarusa? In yan naawn ha wala' pa naislam hi Ibrahim.
11 Subay na pag'ubus sin pagparachaya hi Ibrahim ha janji' sin Tuhan kaniya, ampa
siya naislam. Karna' in pag'islam, amuna in tanda' sin tantu na tuud iyampun iban

ītung na sin Tuhan tau mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, hi Ibrahim pasal sin
pangandul niya ha Tuhan ha wala' pa siya naislam. Hangkan, hi Ibrahim amuna
in nahinang ama' sin sasuku' sin manga tau magparachaya ha Tuhan, iban amu in
iyampun iban ītung sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, minsan sila wala'
naislam.
12 Damikkiyan, siya da isab in ama' sin sasuku' sin manga tau bakas na naislam,
bukun sadja isab pasal naislam sila, sagawa' pasal nangandul tuud sila ha Tuhan
biya' sin pagpangandul ha Tuhan hi Ibrahim ha waktu wala' pa siya naislam.

In Janji' sin Tuhan Matabuk Dayn ha Pagparachaya Kaniya

13 Sin masa nakauna yadtu jimanji' in Tuhan kan Ibrahim sin hipusaka' niya in
liyukupan dunya kaniya sampay na pa katān panubu' niya. Jimanji' in Tuhan kan
Ibrahim, bukun sabab iyagad hi Ibrahim in sara' niya, sagawa' pasal nagparachaya
siya ha Tuhan, iban pasal iyampun iban ītung siya sin Tuhan tau mabuntul, biya' sin
wala' nakarusa.
14 Karna' bang sawpama in janji' sin Tuhan kiyatungud sadja ha manga miyamagad
sin sara' sin Tuhan, na, in hāti niya wayruun da pūs sin pangandul natu' ha Tuhan
iban wayruun da isab pūs sin janji' sin Tuhan.
15 In sara' amuna in makarihil palsababan pagmurkaan sin Tuhan in manga
mānusiya', sabab di' maagad sin tau in sara'. Sagawa' wayruun tau makalanggal
sin sara' bang wayruun sara' langgalun.
16 Jiyanjian sin Tuhan hi Ibrahim sabab sin pangandul niya kaniya. Hangkan
hīnang sin Tuhan in biya' ha yan dayn ha sabab sin kasi-lasa niya, ha supaya niya
mapakita' in kabuntulan sin janji' niya ha manga panubu' hi Ibrahim katān. In janji'
niya kiyatungud, bukun sadja ha manga tau ha lawm sin likusan sin sara', sagawa'
kiyatungud da isab ha manga sasuku' sin magparachaya biya' kan Ibrahim. Karna'
hi Ibrahim amuna in biya' ama' sin kitaniyu katān nangangandul ha Tuhan, sibu' da
bangsa Yahudi iban bukun.
17 Biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “In ikaw napī' ku mahinang
ama' sin manga kabangsa-bangsahan.” Amu yan in Parman sin Tuhan kan Ibrahim.
Tantu tuud magmakbul in janji' ini sabab Tuhan in jimanji' kan Ibrahim. Iban
nagparachaya hi Ibrahim ha janji' niya, sabab siya in Tuhan amu in makapabuhi'
magbalik ha patay, iban in unu-unu katān kiyaparman niya minsan wala' pa naawn
biya' da yan sin naawn na, sabab tantu magmakbul sadja in katān kiyaparman niya.
18 Nagparachaya hi Ibrahim ha janji' sin Tuhan kaniya, iban minsan biya' hantang
wayruun na mahuwat niya, giyuguun niya sin magmakbul da in janji' sin Tuhan
kaniya. Hangkan ha kahinapusan nagmakbul da in janji' kaniya sin Tuhan, iban
“nahinang da siya ama' sin kabangsa-bangsahan.” Naagad in kiyasulat ha lawm
Kitab, amu agi, “In taud sin panubu' mu biya' sin taud sin manga bituun ha langit.”
19 Hi Ibrahim masuuk na hanggatus tahun in umul niya ha waktu kiyajanji' yan
kaniya sin Tuhan. Kiyaiingatan niya in siya maas na iban mahunit na siya makabāk
pa anak. Iban in asawa niya isab hi Sahara di' makaanak. Sagawa' minsan bihādtu
wala' tuud kimū' in pangandul niya ha Tuhan.
20 Wala' tuud nalawa' in pangandul niya ha Tuhan. Iban wala' siya naghawal-
hawal sin janji' sin Tuhan kaniya, sagawa' gām mayan kimusug in pangandul niya
iban piyudji niya in Tuhan.
21 Natatantu niya tuud sin makbulun da sin Tuhan kaagi sin kusug niya in janji'
niya kaniya.
22 Hangkan na, dayn ha sabab sin pangandul hi Ibrahim ha Tuhan, “iyampun iban
ītung siya sin Tuhan tau mabuntul biya' sin wala' nakarusa.”

23 In lapal kabtangan kiyasulat ha lawm Kitab amu agi, “iyampun iban ītung siya
sin Tuhan tau mabuntul biya' sin wala' nakarusa,” bukun sadja isab kiyatungud kan
Ibrahim.
24 Sagawa' kiyatungud da isab kātu'niyu. Sabab in kitaniyu katān hisiyu-siyu in
magparachaya ha Tuhan ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' wala'
nakarusa. Siya in Tuhan nagbuhi' nagbalik dayn ha kamatay ha Panghu' natu' Īsa
Almasi.
25 In hi Īsa iyungsud sin Tuhan pa kamatay sabab-karna' sin dusa natu', iban
biyuhi' siya nagbalik sin Tuhan, ha supaya kitaniyu ampunun iban itungun sin Tuhan
mabuntul biya' sin wala' nakarusa.

5

Iyampun iban Ītung Kitaniyu sin Tuhan Mabuntul sabab sin Pagparachaya Natu' ha Almasi

1 Manjari bihaun, pagga kitaniyu mangandul na ha Almasi, iyampun iban ītung
na kitaniyu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa. Iban dayn ha sabab sin
nahinang sin Panghu' natu' Īsa Almasi, naawn na in pagsulut taniyu iban sin Tuhan.
2 Iban dayn ha sabab sin pangandul natu' kan Panghu' Īsa, diyā niya kitaniyu
simuuk pa Tuhan, amu in kahālan natu' sampay bihaun, ha supaya natu' kananaman
in kasi-lasa iban tulung-tabang sin Tuhan kātu'niyu. Iban makūg-kuyag na kitaniyu
sabab awn na huwat natu' pahampitun kitaniyu sin Tuhan sin kasawahan niya.
3 Lāgi' makuyag da isab kitaniyu minsan kitaniyu datungan sin manga kabin-
sanaan, sabab kiyaiingatan natu' dayn ha manga kabinsanaan yan umingat kitaniyu
sumandal iban dumā sin unu-unu kabinsanaan dumatung kātu'niyu.
4 Na, dayn ha sabab maingat kitaniyu sumandal iban dumā sin kabinsanaan natu',
in Tuhan kaamuhan kātu'niyu. Iban dayn ha sabab kaamuhan in Tuhan kātu'niyu
mahuwat natu' na tuud sin awn tagaran natu' (kabuhi' salama-lama) dayn ha Tuhan.
5 Natatantu natu' tuud sin awn tagaran sin huwat-huwat natu', sabab kiyaiingatan
taniyu ha lawm atay natu' sin malasa tuud in Tuhan kātu'niyu. Iban kananaman
natu' tuud in lasa niya kātu'niyu dayn ha Rū sin Tuhan piyatulun niya kātu'niyu.
6 Karna' ha sa'bu wayruun pa kusug natu' huminang sin kabayaan sin Tuhan, amu
tuud isab in waktu napī' sin Tuhan, limilla' in Almasi sin dugu'-nyawa niya sabab-
karna' natu' manga baldusa, amu in nagmuparik kaniya.
7 Mahunit ha hambuuk tau in lumilla' sin dugu'-nyawa niya ha pasal sin pagkahi
niya minsan da in pagkahi niya yan tau mabuntul. Inday ku na sa, maray' awn da
isab tau maisug mapatay ha pasalan sin hambuuk tau marayaw.
8 Sumagawa' piyakita' sin Tuhan kātu'niyu bang biya' diin in laggu' sin lasa niya
kātu'niyu. Amu na ini in tanda' niya, limilla' hi Īsa Almasi sin dugu'-nyawa niya, ha
sa'bu kitaniyu naghihinang pa sin manga makarusa.
9 Pagga dayn ha pasal sin kamatay niya, iyampun iban ītung na kitaniyu sin Tuhan
mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, na, matantu natu' na tuud sin dayn ha pasal niya,
in kitaniyu di' kugdanan sin murka' sin Tuhan.
10 Bakas kitaniyu satru' sin Tuhan, sagawa' dayn ha sabab sin kamatay sin Almasi,
amu in Anak niya, diyayaw niya na kitaniyu. Hangkan kiyasulutan na in Tuhan
kātu'niyu. Na, pagga kitaniyu diyayaw na sin Tuhan dayn ha pasal sin kamatay
sin Almasi, na, matantu natu' na tuud sin makabaak kitaniyu kalappasan, sabab in
Almasi nabuhi' nagbalik (tumabang kātu'niyu).
11 Iban bukun sadja isab yan. Sagawa' magkūg-kuyag isab kitaniyu pasal sin
Tuhan. Iban hangkan bihādtu sabab sin nahinang sin Panghu' natu', Īsa Almasi.

Karna' siya in nakaīg sin amu in nakahinang kātu'niyu satru' sin Tuhan. Hangkan kiyasulutan na in Tuhan kātu'niyu.

In Piyagbiddaan sin Nahinang hi Apu' Adam iban hi Panghu' Īsa Almasi

12 Manjari, ha panagnaan in hambuuk tau nagdusa pa Tuhan, amu hi Apu' Adam. Na, dayn didtu timagna' in pagdusa sin manga mānusiya'. Sabab naawn na pagdusa sin mānusiya', na naawn isab in kamatay nila. Na hangkan in mānusiya' katān magkamatay pasal in sila katān asal magdusa sadja.
13 Manjari ha wala' pa napanaug sin Tuhan in sara' niya dayn kan Musa, asal na in manga mānusiya' nagdusa. Sumaggawa', in hinang mangī' sin manga tau di' itungun dusa sabab wayruun sara' nalanggal nila.
14 Sumagawa' minsan bihādtu, asal amuna in kadal sin mānusiya' mapatay, dayn ha masa hi Apu' Adam sampay pa masa hi Musa, minsan in dusa nila bukun biya' sin dusa hi Apu' Adam, amu in limanggal sin liyāngan sin Tuhan.
In hi Apu' Adam iban sin Almasi, amu in diyaak mari pa dunya nakahuli dayn kan Adam, biya' hantang awn piyagsibuan nila, (sabab kimugdan pa mānusiya' katān in baynat sin hinang nila).
15 Sumagawa' bukun sibu' tuud in baynat sin nahinang nila, sabab in baynat sin dusa nahinang hi Apu' Adam bukun sibu' iban sin baynat sin amu in dīhil sin Tuhan ihilas niya ha manga mānusiya'. Bunnal na sa dayn ha sabab sin dusa nahinang sin hambuuk tau, in katān mānusiya' magkamatay, lāgi' paratungan kasiksaan ha adlaw mahuli. Sumagawa' salaggu'-laggu' sin dusa nahinang niya, labi malaggu' in tulung-tabang sin Tuhan ha manga mānusiya'. Damikkiyan labi malaggu' in dīhil niya ihilas niya ha katān mānusiya', kaagi sin tulung-tabang sin hambuuk tau hi Īsa Almasi.
16 Awn piyagbiddaan sin baynat sin dīhil sin Tuhan kātu' iban sin dusa nahinang sin hambuuk tau, hi Apu' Adam. Dayn ha sabab sin hambuuk dusa nahinang hi Apu' Adam, in mānusiya' katān butangan na hukuman sin Tuhan. Sagawa' dayn ha sabab sin kaampunan dīhil sin Tuhan ha mānusiya' ihilas niya, minsan mataud na in langgal sara' nahinang sin tau, piyamahalayak na sin in sila way na dusa nila.
17 Bunnal na sa, dayn ha sabab sin dusa nahinang sin hambuuk tau, hi Apu' Adam, in mānusiya' katān kiyakadalan mapatay. Sumagawa' salaggu'-laggu' sin dusa nahinang niya, labi malaggu' in baynat sin karayawan nahinang sin hambuuk tau, hi Īsa Almasi. Karna' dayn ha sabab niya in katān tau, hisiyu-siyu in tumayma' sin tulung-tabang sin Tuhan kanila, amu in tulung-tabang di' magbugtu', hāti niya, hisiyu-siyu in tumayma' sin kaādilan hirihil sin Tuhan ihilas niya, na in manga tau yan makapaghambuuk sila iban sin Almasi didtu ha surga' salama-lama. Lāgi', dihilan sila sin karayawan dayn ha pamarinta niya.
18 Manjari, dayn ha sabab sin hambuuk langgal sara' sadja nahinang sin tau, hi Apu' Adam, in mānusiya' katān butangan na hukuman sin Tuhan. Damikkiyan, dayn ha hambuuk karayawan nahinang sin tau, hi Īsa Almasi, in katān mānusiya' (hisiyu-siyu in mangandul kaniya), itungun na sin Tuhan tau mabuntul iban dihilan kabuhi' salama-lama didtu ha surga'.
19 Dayn ha sabab liyanggal sin hambuuk mānusiya' in liyāngan sin Tuhan, in mānusiya' katān nahinang baldusa. Damikkiyan, dayn ha sabab in hambuuk mānusiya' nagkahagad ha Tuhan, in manga mānusiya' way manus, ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul biya' sin wala' nakarusa.
20 In Tuhan nagpanaug sin sara' niya dayn kan Musa, ha supaya niya mapakita' ha manga mānusiya' sin liyalanggal nila in manga liyāngan niya. Karna' ampa nila na kaingatan in sara', ampa na timaud in langgal sara' nahinang nila. Daypara salaggu'-laggu' sin dusa sin manga mānusiya', labi malaggu' in lasa iban ulung sin Tuhan ha manga mānusiya'.

21 Na, hangkan pagga in mānusiya' katān nagdusa, in kamatay amuna in uwian
nila katān. Sagawa' dayn ha sabab sin lasa iban ulung sin Tuhan (ha sasuku' sin
magparachaya ha Almasi), in sila katān ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul
biya' sin wala' nakarusa iban dihilan kabuhi' kakkal sabab sin nahinang sin Panghu'
natu' Īsa Almasi.

6

In Paghambuuk iban sin Almasi amu in Makaīg sin Baya' Maghinang sin Mangī'

1 Na, pagga landu' in lasa sin Tuhan kātu'niyu, na, maray' makaiyan kamu,
marayaw pa kitaniyu di' humundung maghinang sin mangī', ha supaya mapakita'
sin Tuhan sin magsusūng in lasa iban ulung niya kātu'niyu.
2 Tantu nasā' tuud in pikilan bihān. Sabab in kitaniyu ini biya' na sapantun tau
patay di' na magdusa. Hangkan, mayta' namān kitaniyu huminang sin mangī'?
3 Karna' kiyaiingatan niyu sin in pagpaligu' taniyu, amuna in tanda' sin in kitaniyu
naghambuuk na iban hi Īsa Almasi. Iban amu yan in magpakita' sin in kitaniyu biya'
sin imunung miyatay kaniya.
4 In pagpaligu' natu', amuna in magpakita' sin in kitaniyu biya' sin imunung ha
Almasi miyatay iban miyagad kaniya nagpakubul. Na, hangkan, nabuhi' mayan isab
siya nagbalik dayn ha sabab sin kusug sin kawasa sin Ama' Tuhan, biya' da isab
kitaniyu sin nabuhi' nagbalik, pasal napinda na in addat-palangay natu', bukun na
biya' sin tagna'.
5 Na, pagga (dayn ha pagpaligu' natu') himambuuk na kitaniyu imunung ha Almasi
miyatay, na, hangkan nabuhi' mayan siya nagbalik, biya' da isab kitaniyu sin miyagad
kaniya nabuhi' nagbalik nagsāw sin kabuhi' kakkal iban siya.
6 Lāgi', kiyaiingatan natu', pagga kitaniyu agad na ha Almasi, in baya' natu'
huminang sin unu-unu mangī' miyagad na miyatay ha Almasi ha kalansang kaniya
pa usuk. Hangkan, nalawa' na in baya' natu' maghinang sin mangī'. Iban napuas na
kitaniyu dayn ha baya' natu' huminang sin mangī', amu in biya' hantang nakaīpun
kātu'niyu.
7 Sabab bang in tau patay na, di' na siya makarusa. (Damikkiyan in kitaniyu, di'
na magdusa sabab dayn ha paghambuuk natu' iban hi Īsa Almasi.)
8 Iban pagga kitaniyu biya' hantang imunung miyatay ha Almasi, na, kaingatan
natu' tuud isab biya' da kitaniyu miyagad ha Almasi nabuhi' nagbalik pasal napinda
na kitaniyu iban nabiya' na kaniya.
9 Karna' kiyaiingatan natu' sin pagga in Almasi nabuhi' na nagbalik dayn ha
kamatay, di' na tuud siya mapatay magbalik, sabab bang ibārat tau, in kamatay
wayruun na kusug umatu kaniya.
10 Līlla' niya in dugu'-nyawa niya nagminsan da, sabab-karna' sin dusa sin
mānusiya'. Na bihaun nabuhi' na siya nagbalik, iban in katān hinang niya makarihil
kasanglitan pa Tuhan.
11 Hangkan subay niyu da isab bistahun in baran niyu biya' hantang hambuuk tau
patay, amu in di' na masasat magdusa. Lāgi', subay niyu pikilun in kamu yan, biya'
sin hambuuk tau patay, nabuhi' nagbalik sabab sin paghambuuk niyu iban hi Īsa
Almasi, iban in katān hinang niyu subay makarihil kasanglitan pa Tuhan, dayn ha
pasal sin Almasi.
12 Hangkan ayaw niyu dūli sadja in baran niyu magdusa, iban ayaw niyu agara in
hawa-napsu niyu.
13 Ayaw niyu dūli in unu-unu na bahagi' sin baran niyu huminang sin makarusa
atawa sin unu-unu mangī'. Sagawa' ungsuran niyu in baran niyu pa Tuhan, sabab
pagga kamu agad na ha Almasi in kamu yan biya' na sin sapantun tau patay nabuhi'

nagbalik. Iban subay Tuhan in papagbayaun niyu sin katān bahagi' sin ginhawa-
baran niyu ha supaya kamu makahinang sin unu-unu maksud niya mabuntul.
14 Sin nakauna, ha waktu ha lawm pa kamu sin likusan sin sara', di' kamu
magpakaīg dayn ha dusa, sabab di' niyu da maagad in daakan sin sara'. Sagawa'
bihaun dugaing na in kahālan niyu. Ha lawm na kamu sin likusan sin lasa iban
ulung sin Tuhan, hangkan in dusa, bang ibārat tau, di' na makapagbaya' kaniyu.

Malawa' na in Baya' Taniyu Maghinang sin Makarusa

15 Na, maray' makaiyan kamu, pagga kitaniyu bukun na ha lawm likusan sin sara',
sumagawa' ha lawm likusan sin lasa iban ulung sin Tuhan, na marayaw pa isab di'
natu' bugtuun in manga hinang natu' mangī'. Na, nasā' tuud in pikilan bihān.
16 Tantu kiyaiingatan niyu, bang niyu agarun in katān daakan sin tau, in hāti niya,
magpabanyaga' kamu ha tau yan. In tau yan amuna in tagbanyaga' kaniyu iban
kamu na in banyaga' niya. Na, biya' da isab ha yan in hantang sin hinang mangī'.
Bang kamu tagihan na maghinang sin unu-unu mangī', mabiya' na kamu banyaga' sin
baya' niyu huminang mangī'. Ampa in tungbas sin hinang mangī' hukuman kamatay.
Sagawa' bang Tuhan in kahagarun niyu iban siya in tagbanyaga' kaniyu, na ampunun
iban itungun niya kamu mabuntul, biya' sin wala' nakarusa.
17 In tagna' biya' kamu hantang banyaga' sin baya' niyu huminang mangī', sagawa'
bihaun bukun na. Hangkan magsarang-sukul tuud aku pa Tuhan sin mattan tuud
dayn ha lawm atay in pagkahagad niyu sin hindu' bunnal bakas kiyahindu' kaniyu.
18 Piyuas na kamu sin Tuhan dayn ha baya' niyu huminang sin mangī', hangkan
bihaun in biya' hantang makabanyaga' kaniyu subay amuna in kabayaan niyu
maghinang sin unu-unu mabuntul.
19 (Nagbichara aku kaniyu dalil pasal sin banyaga' iban tagbanyaga', ha supaya niyu
maluhay kahātihan in bībichara ku.) In tagna' diyūlan niyu sadja in manga bahagi'
sin baran niyu maghinang sin manga ginisan kalumuan iban kangīan. Hangkan,
biya' kamu hantang īpun sin baya' niyu huminang sin mangī'. Na, bihaun subay
niyu hiungsud na in baran niyu pa Tuhan, magad huminang sin kabayaan niya, ha
supaya kamu makahinang sin unu-unu mabuntul iban masuchi.
20 Ha waktu diyurūlan niyu pa in baran niyu maghinang sin mangī', wayruun baya'
niyu huminang sin mabuntul.
21 Na, unu in nakawa' niyu dayn ha hinang niyu tagna', amu in hikasipug niyu na
ha bihaun? Tantu wayruun. Sabab in tungbas sin manga hinang biya' hādtu amuna
in hukuman kamatay.
22 Sagawa' bihaun napuas na kamu dayn ha baya' niyu huminang sin mangī', iban
mabaya' na kamu pagbayaan sin Tuhan. Hangkan, in tungbas sin Tuhan hirihil niya
kaniyu, dāhun kamu pa kasuchihan, ampa in guwaan niya, karihilan kamu kabuhi'
salama-lama didtu ha surga'.
23 Karna' hukuman kamatay in bayad sin hinang mangī'. Sagawa' dayn ha lasa
iban ulung kātu'niyu sin Tuhan, dihilan niya kitaniyu kabuhi' salama-lama didtu ha
surga', sabab sin paghambuuk natu' iban sin Panghu' natu' Īsa Almasi.

7

In Sara' sin Tuhan Biya' Sapantun sin Hāl sin Magtiyaun

1 Manga taymanghud ku Almasihin, tantu kahātihan niyu in hibichara ku ini, sabab
in kamu katān nakaingat pasal sin sara'. Biya' na sin kiyaingatan niyu, salugay sin
hambuuk tau buhi', masi siya ha lawm likusan sin sara'.
2 Biya' na sawpama sin hambuuk babai tagabana, bang ha lawm sin sara', di' siya
makabana dugaing ha salugay sin bana niya buhi' pa. Sagawa' bang in bana niya

patay na, makajari na siya magbana dugaing. Wayruun na kapatut sin sara' lumāng kaniya.
3 Malayngkan, bang siya humambuuk ha dugaing usug ha buhi' pa in bana niya, na in siya yan nagjina. Sagawa' bang in bana niya patay na, way na kapatut sin sara' lumāng kaniya magbana. Hangkan minsan siya magbana na magbalik, di' na siya maiyan nagjina pasal patay na in bana niya.
4 Na, manga taymanghud ku Almasihin, biya' da isab ha yan in kahālan niyu. Pagga kamu biya' hantang imunung ha Almasi miyatay, na in kamu napuas na dayn ha likusan sin sara' piyanaug dayn kan Musa. Sakali bihaun, nakaīg mayan kamu dayn ha likusan sin sara', nahinang na kamu suku' sin Almasi, amu in nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay, ha supaya kamu makahinang na sin mabuntul amu in hikasanglit pa Tuhan.
5 Karna' ha waktu tagna' bukun pa kitaniyu Almasihin, hīhinang natu' sadja in unu-unu hawa-napsu sin baran natu'. Minsan taniyu kiyaingatan awn manga hinang natu' liyāngan sin sara', masi natu' da hīhinang, iban gām mayan nagduruhun in baya' natu' huminang sin liyāngan. Na, nagduruhun in taud sin hinang natu' mangī', hangkan in tungbas kātu'niyu mabutas kitaniyu dayn ha Tuhan.
6 Sumagawa' bihaun, pagga kitaniyu biya' hantang miyatay, na, napuas na kitaniyu dayn ha likusan sin sara'. Hangkan bihaun, in pagtaat natu' pa Tuhan, bukun na biya' sin nakauna, amu in subay natu' agarun tuud in unu-unu katān ha lawm sara' kiyasulat. Sagawa', bihaun in aturan sin pagtaat natu' pa Tuhan, guwa' na tuud dayn ha lawm atay taniyu, amu in hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.

In Maksud sin Sara' sin Tuhan

7 Na, maray' makaiyan kamu, pagga biya' da ha yan in hāl niya, na, mangī' in sara' sin Tuhan. Na, bukun tuud. Sabab bang bukun dayn ha sara', di' ku kaingatan in aku nakarusa. Bang wala' kiyabayta' ha lawm sara' sin subay di' magnapsu sin alta' sin pagkahi ta, di' ku kaingatan sin dusa in maghawa-napsu.
8 Bang ibārat tau, in hinang mangī', nakabaak lawang hikaruhun sin hawa-napsu ku ginis-ginisan kaagi sin sara' sin Tuhan. Asal bang wayruun sara', di' tumampal in dusa ta.
9 Ha waktu wala' ku pa tuud kiyahātihan in sara', in pangannal ku marayaw aku iban wayruun dusa ku. Sagawa' kiyahātihan ku mayan in sara', ampa ku kiyaingatan sin nakarusa aku,
10 iban tūp aku paratungan sin Tuhan kasiksaan. In maksud sin Tuhan nagpanaug sin sara' ha supaya in manga mānusiya' makabaak kabuhi' salama-lama ha sulga', sagawa' tungud dī ha baran ku, amuna yan in sabab hangkan aku tūp butangan sin hukuman subay siksaun ha lawm narka'.
11 Bang ibārat tau, in hinang mangī' nakabaak lawang hikapangakkal kāku'. Hīnang in sara' sin Tuhan biya' sapantun dān hipangakkal niya kāku'. Iban hinang mangī' in nakarā kāku' pa kasiksaan, sabab nalanggal ku in manga liyāngan sin sara'.
12 In sara' piyanaug sin Tuhan marayaw tuud, wayruun ngī' niya. In katān daakan sin sara' marayaw, mabuntul iban wayruun sā' niya.
13 Na, kalu baha' mapikil niyu in sara' marayaw sin Tuhan amu in makabutas kātu'niyu dayn ha Tuhan. Tantu bukun tuud. Sagawa' amu in manga hinang natu' mangī', in makabutas kātu'niyu dayn ha Tuhan. Piyakita' kātu'niyu sin Tuhan dayn ha sara' niya marayaw piyanaug niya, sin in kitaniyu nagdusa pasal sin hinang natu' mangī', iban dayn ha sabab sin dusa natu' nabutas kitaniyu dayn ha Tuhan. Hīnang sin Tuhan in biya' ha yan ha supaya dayn ha sara' marayaw yan tumampal na tuud kātu'niyu sin in hinang mangī' dusa tuud dakula'.

In Pamikil sin Mānusiya' Nagduruwa-ruwa

14 Kaingatan taniyu in sara' naug dayn ha Rū sin Tuhan. Sagawa' in aku ini
hambuuk sadja mānusiya', amu in biya' hantang banyaga' sin baya' ku huminang
sin mangī'.
15 Di' ku kahātihan in baran ku ini. Karna' in marayaw, amu in kabayaan ku
hinangun, amu in di' ku mahinang. Sagawa' in mangī', amu in di' ku kabayaan
hinangun, amu in mahinang ku.
16 Na, bang aku marugal sin manga hinang ku mangī', in hāti niya magkahagad
aku sin marayaw in sara' sin Tuhan.
17 Hangkan, bang aku maghinang mangī', bukun yan guwa' dayn ha lawm pamikil
ku, sabab marugal aku sin hinang mangī'. Sagawa' guwa' yan dayn ha asal baya'
huminang mangī' ha lawm sin atay ku.
18 Sabab kaingatan ku, pagga aku hambuuk sadja mānusiya', asal wayruun
marayaw timutubu' ha lawm atay ku. Karna', minsan aku mabaya' huminang sin
marayaw, di' ku da mahinang.
19 Di' ku mahinang in marayaw, amu in kabayaan ku hinangun. Sagawa' amu in
mahinang ku, in mangī', amu in di' ku kabayaan hinangun.
20 Na, bang in mangī' amu in di' ku kabayaan, amuna in mahinang ku, in hāti niya,
in yan bukun tuud guwa' dayn ha lawm pamikil ku. Sagawa' dayn ha asal baya'
huminang sin mangī' ha lawm atay ku.
21 Hangkan nasūd na sin pamikil ku, sin biya' hantang awn nanunugsug kāku'
huminang sin mangī'. Sabab minsan biya' diin in baya' ku huminang sin marayaw,
makahinang da aku sin mangī'.
22 Ha lawm sin pamikil ku, mabaya' tuud aku magad sin sara' sin Tuhan.
23 Sagawa' awn isab ha lawm sin atay ku amu in biya' hantang nanunugsug kāku'
di' pakahagarun ha sara' sin Tuhan, amu in kabayaan agarun sin lawm pamikil ku.
Hangkan, biya' aku sin hantang nababanyaga' sin baya' ku huminang sin mangī',
amu in asal kariasali ha lawm atay ku.
24 Na, landu' tuud makaluuy in kahālan ku ini. Hisiyu baha' in makatabang kāku'
umīg sin baya' ku huminang sin mangī', amu in makarā kāku' pa kasiksaan ha
narka'?
25 Daypara magsarang-sukul tuud aku pa Tuhan sin tiyabang niya aku. Karna' dayn
ha pasal sin nahinang sin Panghu' natu' Īsa Almasi, napuas aku dayn ha kasigpitan
sin kahālan ku.
Bang aku wala' natabang sin Tuhan, biya' ha ini in kahālan. In pamikil ku mabaya'
tuud magad sin sara' sin Tuhan, sagawa', in asal baya' huminang sin mangī' ha lawm
atay ku, amuna in nanunugsug kāku' huminang sin mangī'.

8

In Kahālan sin Manga Tau Hiyuhūp sin Rū sin Tuhan

1 Hangkan bihaun, dayn ha sabab sin nahinang hi Īsa Almasi, in sasuku' sin
humambuuk kaniya di' na kabutangan hukuman ha adlaw mahuli.
2 Sabab, piyuas na kitaniyu sin Rū sin Tuhan, amu in makapag'agi kātu'niyu bihaun.
Pīnda niya na pa marayaw in kahālan natu' bihaun iban dihilan na kitaniyu kabuhi'
tantu, sabab sin paghambuuk natu' iban hi Īsa Almasi. Hangkan, nalawa' na in
baya' natu' huminang sin mangī', iban di' na kitaniyu paratungan kasiksaan ha adlaw
mahuli.
3 Na, pagga in kitaniyu mānusiya', amu in asal di' makaagad sin sara' sin Tuhan,
na, di' kitaniyu tabangan sin sara'. Sagawa' tiyabang kitaniyu sin Tuhan. Karna'
piyaawn na sin Tuhan in dān sin hikaīg sin dusa sin mānusiya'. Piyalahil niya mari
pa dunya in Anak niya labay piyag'anak sin mānusiya', iban in kajarihanan niya

mānusiya' da tuud isab biya' kātu'niyu, (amu sadja bukun siya baldusa). Līlla' niya
in dugu'-nyawa niya ha supaya mapatay na in baya' sin mānusiya' maghinang sin
makarusa.
4 Hīnang sin Tuhan in biya' ha yan, ha supaya masampurna' na tuud dī kātu' in
kabuntulan diyaakan sin sara' ha mānusiya'. Karna' bang kitaniyu agad na ha Almasi
bukun na hawa-napsu sin baran natu' in iyaagad taniyu. Sagawa' amuna in iyaagad
natu' in kabayaan sin Rū sin Tuhan, Rū Mahasuchi. Hangkan masampurna' dī kātu'
in kabuntulan sin sara'.
5 Sabab in manga tau miyamagad sin hawa-napsu sin baran nila, wayruun na
dugaing pīpikil nila bang bukun in maghinang sin manga kanapsuhan nila. Sagawa'
in manga tau miyamagad sin pag'agi sin Rū sin Tuhan, in pīpikil nila hinangun, amu
sadja in kabayaan sin Rū sin Tuhan.
6 Bang in hambuuk tau mabaya' sadja magdūl-baya' sin hawa-napsu niya, in
katubtuban sin hinang niya yan, paratungan siya kasiksaan ha adlaw mahuli.
Sagawa' in hambuuk tau miyamagad sin pag'agi sin Rū sin Tuhan, Rū Mahasuchi,
in siya yan, masannyang in ha lawm atay niya. Lāgi' dihilan siya sin Tuhan kabuhi'
salama-lama.
7 Sabab in hisiyu-siyu tau amu in mabaya' sadja magdūl-baya' sin hawa-napsu sin
baran niya, satru' siya sin Tuhan, pasal di' niya agarun in sara' sin Tuhan. Lāgi' in
bunnal niya, di' niya da isab maagad in sara' sin Tuhan.
8 Hangkan hisiyu-siyu in mabaya' magdūl-baya' sadja sin hawa-napsu sin baran
niya, di' tuud siya makasulut ha Tuhan.
9 Sumagawa' in kamu bihaun, in agarun niyu, bukun na amu in baya' niyu magdūl-
baya' sin hawa-napsu niyu. In kamu miyamagad na sin pag'agi sin Rū sin Tuhan bang
bunnal isab hiyuhūp na kamu sin Rū sin Tuhan. Hisiyu-siyu in wala' duun kaniya in
Rū sin Tuhan amu in piyatulun sin Almasi, in siya yan, bukun suku' sin Almasi.
10 Sagawa' bang in Almasi yan ha lawm atay niyu, minsan mapatay in jasad niyu
pasal sin manga dusa niyu, in nyawa niyu di' masiksa'. Surga' in butangan sin nyawa
niyu, sabab in kamu iyampun iban ītung na sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala'
nakarusa.
11 Bang bunnal tuud hiyuhūp kamu sin Rū sin Tuhan, tantu bang kamu mapatay,
buhiun da kamu magbalik sin Tuhan, biya' da isab ha Almasi amu in biyuhi' niya
nagbalik dayn ha kamatay. Iban hangkan kamu isab buhiun sin Tuhan magbalik,
sabab dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan amu in yan ha lawm sin atay niyu.
12 Hangkan manga taymanghud ku, nawajib tuud kātu'niyu in di' na mayan
magdūl-baya' sin hawa-napsu sin baran natu'.
13 Sabab bang in tau magad na mayan magdūl-baya' sin hawa-napsu sin baran
niya, in katubtuban sin hinang niya yan kamatay iban kasiksaan ha narka'. Sagawa'
bang sin tau butawanan na in baya' niya huminang sin mangī', dayn ha tabang sin
Rū sin Tuhan, na, in siya mabuhi' salama-lama didtu ha surga'.
14 Sabab hisiyu-siyu in miyamagad sin pag'agi sin Rū sin Tuhan, in siya yan tantu
nahinang na anak sin Tuhan.
15 Karna' wala' kitaniyu piyatulunan sin Tuhan sin Rū niya, ha supaya kitaniyu
muga' magbalik, biya' sin buga' sin banyaga' ha tagbanyaga' kaniya. Sagawa'
piyatulunan niya kitaniyu sin Rū sin Tuhan ha supaya kitaniyu mahinang manga
anak niya. Hangkan bang kitaniyu mangayu' na duwaa pa Tuhan makatawag
kitaniyu kaniya, “Ama', ū Ama'.”
16 In Rū sin Tuhan himuhūp ha lawm atay taniyu, amuna in dumihil pikilan
kātu'niyu sin in kitaniyu mattan tuud hīnang na sin Tuhan manga anak niya.
17 Na, pagga kitaniyu hīnang na sin Tuhan manga anak niya, ha adlaw mahuli
makawa' natu' in tiyatagama sin Tuhan hipusaka' ha manga tau suku' niya. Iban

awn da isab bahagi' natu' ha unu-unu katān tiyagama sin Tuhan ha Almasi. Karna' bang kitaniyu nakalabay kabinsanaan, sabab-karna' sin pag'agad natu' ha Almasi, na biya' da isab kitaniyu imunung kaniya nimanam sin manga kabinsanaan kiyalabayan niya. Hangkan ha adlaw mahuli kabahagian da isab kitaniyu sin kalagguan niya.

In Karayawan Matabuk sin Manga Tau Suku' sin Tuhan ha Adlaw Mahuli

18 Natatantu ku tuud sin in kabinsanaan kananaman natu' ha bihaun ini, sali' da wayruun, bang papagsibuun iban sin kalagguan hirihil sin Tuhan kātu' ha adlaw mahuli.
19 Piyagtatagad-tagaran tuud sin katān piyapanjari sin Tuhan in adlaw pagpanyata' sin Tuhan sin manga tau nahinang anak niya iban sin kalagguan hirihil niya kanila.
20 Bukun pasal sin ngī' sin ālam piyapanjari niya, sumagawa' pasal sin kahandak sin Tuhan, way da naagad in bakas asal kiyamaksud sin Tuhan ha manga piyapanjari niya. Gām mayan piyagmurkaan sila sabab sin dusa hi Apu' Adam. Malayngkan amu ini in huwat-huwat sin manga mānusiya'.
21 Awn da hambuuk adlaw ha susūngun dumayaw da in kahālan sin katān unu-unu piyapanjari sin Tuhan. Bunnal ha bihaun, in manga piyapanjari niya magkamatay da iban magkangī'. Sagawa' dumatung da in waktu ha susūngun in katān piyapanjari sin Tuhan lumamud ha manga anak sin Tuhan, dihilan luhaya dayn ha kasigpitan kamatay.

22 Kiyaiingatan natu' sin in katān piyapanjari sin Tuhan piyaratungan sin ginisan kasusahan iban kabinsanaan sampay pa bihaun. Bang ibārat tau, in ālam piyapanjari sin Tuhan biya' sin sapantun babai sūng mag'anak, nag'aluhuy sin sakit.
23 Iban bukun sadja isab in kaibanan piyapanjari sin Tuhan numanam kasigpitan. Sagawa' minsan in kitaniyu manga mānusiya', amu in piyatulunan sin Tuhan sin Rū niya, amu in muna-muna tuud karayawan dīhil niya kātu'niyu, lumabay da isab kitaniyu kasigpitan ha salugay natu' nagtatagad pa sin waktu karihilan na kitaniyu sin jasad ba'gu, amu in di' magkasakit iban di' magkamatay. Na, bang dumatung na in waktu yan, magmattan na tuud in kitaniyu nahinang na sin Tuhan anak niya.
24 Karna' minsan awn na pasihat natu' sin kalappasan taniyu, masi in huwat-huwat natu' pasal wala' pa nagmakbul tuud in kalappasan natu', sabab di' na kitaniyu maghuwat-huwat na mayan bang kīkita' taniyu in kamakbulan sin hiyuhuwat-huwat natu'.
25 Sagawa' pagga wala' pa nagmakbul in hiyuhuwat-huwat natu', subay kitaniyu magtūyu' tuud tumagad sabab kaingatan natu' magmakbul da in hiyuhuwat-huwat taniyu.

26 Damikkiyan, tumabang da isab in Rū sin Tuhan dumihil kātu'niyu kusug dumā sin kasigpitan natu'. Karna' bang kitaniyu mangayu' duwaa pa Tuhan, ampa di' natu' kaingatan bang unu atawa biya' diin in pagpangayu' natu' duwaa, tabangan kitaniyu sin Rū sin Tuhan. Minsan natu' di' hikasuwara in kabayaan natu', in Rū sin Tuhan ha lawm atay taniyu, amu in mangayu' pa Tuhan, sagawa' di' natu' kaingatan bang biya' diin.
27 Ampa in Tuhan amu in makaingat sin katān ha lawm atay taniyu, makaingat da isab bang unu in maana sin pamung sin Rū sin Tuhan. Sabab in katān pangayuun sin Rū sin Tuhan ha pasalan taniyu, manga tau suku' sin Tuhan, magtaayun tuud isab iban sin kabayaan sin Tuhan.

28 Kaingatan natu', bang kitaniyu malasa ha Tuhan, iban napī' niya huminang sin maksud niya, unu-unu na in kahālan kumugdan kātu'niyu, mangī', marayaw na, tabangan kitaniyu sin Tuhan, ha supaya in guwaan niya hikarayaw taniyu.

29 Sabab asal dayn ha tagnaan, kaingatan na sin Tuhan bang hisiyu in manga suku'
niya. Asal giyaganta' niya in sila mabiya' sin Anak niya hi Īsa, iban in Anak niya hi
Īsa mahinang biya' sapantun kamagulangan sin katān mahinang anak sin Tuhan.
30 Manjari, in manga katān giyaganta' mahinang anak niya, amuna in napī'
paagarun kaniya. Lāgi' in katān napī' niya, amuna in ampunun iban itungun niya
mabuntul, biya' sin wala' nakarusa. Iban in sila kaawnan sin kasannyangan iban
kalagguan ha surga'.

Piyakita' hi Īsa Almasi in Laggu' sin Lasa sin Tuhan Kātu'

31 Na, unu baha' in hikapamung natu' ha pasal sin manga nasabbut ku yan? Tantu
bang Tuhan in gapi' taniyu wayruun unu-unu makaraug kātu'niyu.
32 Tantu hirihil sin Tuhan kātu'niyu in unu-unu katān ha way tungud niya, sabab
minsan in hambuuk-buuk Anak niya wala' niya da piyag'ūg kātu'niyu. Atas niya da
piyalabay kamatay sabab-karna' taniyu.
33 Na, in manga kitaniyu napī' suku' sin Tuhan, hisiyu in makaiyan in kitaniyu
baldusa? Tantu wayruun makaiyan sin biya' ha yan, sabab iyampun iban ītung na
kitaniyu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa.
34 Hangkan, wayruun tuud makaiyan sin subay in kitaniyu ha susūngun butangan
sin hukuman sabab sin manga dusa natu'. Sabab in hi Īsa Almasi amuna in limilla'
sin dugu'-nyawa niya sabab-karna' taniyu. Iban bukun sadja bihādtu. Nabuhi' isab
siya nagbalik dayn ha kamatay iban yadtu siya liyalaggu', biyutang sin Tuhan ha
dapit pa tuu niya. Siya in biya' sapantun abugaw natu' mangayu' pa Tuhan tabang
ha pasal natu'.
35 Hangkan natatantu natu' tuud sin minsan unu-unu in kumugdan kātu'niyu, di'
mabugtu' in lasa sin Almasi kātu'niyu. Bang kitaniyu ha lawm kasusahan, kasigpitan
iban kabinsanaan, bukun in hāti niya bat wayruun na lasa sin Almasi kātu'niyu. Iban
minsan kitaniyu magsandal hapdi', kulang in tamungun, ha lawm kapiligruhan iban
minsan kitaniyu patayun sin tau, in lasa sin Almasi kātu'niyu di' magkaīg.
36 Awn kiyasulat ha lawm Kitab (ha pasalan sin kabinsanaan kalabayan sin manga
tau suku' sin Tuhan). Amu agi sin lawm Kitab,
"Dayn ha sabab sin pagparachaya namu' kaymu Tuhan, di' na kami magkaīg dayn
ha lawm kapiligruhan, sabab sin manga tau amu in mabaya' mamatay kāmu'.
Ītung kami biya' bili-bili sumbay'un kaagi sin manga tau marugal kāmu'."
37 Malayngkan, minsan biya' ha yan in kabinsanaan kalabayan natu', bang ibārat
magbunu', kitaniyu da in dumaug, sabab dayn ha kusug sin kawasa sin Almasi, amu
in malasa kātu'niyu.
38 Karna' natatantu ku sin wayruun makabugtu' sin lasa niya kātu'niyu. Minsan
kitaniyu buhi' atawa patay na, masi da in lasa niya kātu'niyu. Lāgi', minsan in manga
malāikat atawa in manga saytan, di' da makaīg sin lasa niya kātu'niyu. Wayruun
taga kawasa, unu-unu na, in makaīg sin lasa niya kātu'niyu. Wayruun unu-unu dī
ha lawm dunya bihaun atawa ha susūngun in makabugtu' sin lasa niya kātu'niyu.
39 Minsan in unu-unu ha taas langit atawa ha baba' niya, di' da makaīg sin lasa niya
kātu'niyu. Damikkiyan, minsan in unu-unu katān piyapanjari ha katilingkal ālam,
di' da makaīg sin lasa sin Tuhan kātu'niyu. Iban hangkan siya malasa kātu'niyu,
sabab-karna' sin Panghu' natu' Īsa Almasi.

9

In Karayawan Dīhil sin Tuhan ha Bangsa Israil

1 Na, awn kabayaan ku hibayta' kaniyu iban in hibayta' ku ini tantu bunnal tuud.
Di' aku magputing kaniyu sabab in aku ini suku' sin Almasi. Lāgi', kiyaiingatan ku

ha lawm pamikil ku sin bunnal tuud in hibichara ku, sabab in Rū sin Tuhan, amu in
nagbabaya' sin lawm pamikil ku.
2 Ini in kabayaan ku hibayta' kaniyu. Landu' tuud aku nasusa iban di' maīg dayn
kāku' in karukkaan sin lawm atay ku
3 pasal sin manga taymanghud ku Yahudi, amu in manga pagkahi ku hangka-
bangsa, sabab di' sila magkahagad ha Almasi. Bang sadja isab makajari hikapagsaliyu
ku in kahālan ku iban sin kahālan nila, minsan aku mabutas na dayn ha Almasi iban
kugdanan na sin murka' sin Tuhan, bang mayan isab sila, di' da makapanarka'.
4 In sila panubu' sin bangsa Israil, amu in napī' sin Tuhan suku' niya. Ītung
sila sin Tuhan manga anak niya. Iban pagpakitaun sila sin Tuhan sin sahaya niya.
Piyanaugan sila sin Tuhan sin manga janji' niya, sin sara' niya, iban mataud in
kiyajanji' sin Tuhan kanila amu in natabuk nila. Lāgi' hīnduan sila sin bang biya'
diin tuud in kaagi nila magtaat kaniya.
5 In sila panubu' sin manga kamaasan natu', hinda Ibrahim, Isahak, iban Ya'kub.
In Almasi hambuuk panubu' nila da isab sabab ha kalahil niya mari pa dunya in
siya piyag'anak sin hambuuk tubu' sin bangsa Yahudi. Iban in Almasi amuna in
Tuhan makapagbaya' ha unu-unu katān. Mura-murahan bang mayan siya mapudji
kasaumulan. Amin.
6 Malayngkan, bukun in hātihan sin bichara ku yan, bat biyaluba na sin Tuhan in
janji' niya ha manga bangsa Yahudi (pasal di' sila magparachaya ha Almasi). Sagawa',
in hātihan niya, bukun katān sin manga Yahudi in kiyasukuan sin janji' sin Tuhan,
sabab bukun katān sin bangsa Yahudi suku' sin Tuhan.
7 Biya' kan Ibrahim, amu in nanubu' ha manga Yahudi. Bukun katān sin panubu'
niya in naitung manga anak sin Tuhan. Bunnal yan, sabab nagparman in Tuhan
kan Ibrahim, amu agi, “Daypara ha manga anak mu, amura in panubu' hi Isahak in
itungun ku panubu' mu bunnal tuud.”
8 In hāti niya in panubu' hi Ibrahim amu in wala' kiyajanji' sin Tuhan kaniya, wala'
ītung sin Tuhan manga anak niya. Sagawa' in manga panubu' hi Ibrahim, amu in
jiyanji' sin Tuhan kan Ibrahim, amuna in ītung sin Tuhan panubu' tuud hi Ibrahim.
9 Karna' biya' ha ini in janji' sin Tuhan kan Ibrahim, amu agi, “Ha waktu sin tugun
ku, magbalik da aku hipakita' kaymu in kusug sin kawasa ku, sabab in asawa mu hi
Sahara umanak usug.”
10 Iban bukun sadja isab yan in magpakita' bang biya' diin in pagpī' sin Tuhan ha
manga tau. Sabab in hi Ribika, amu in asawa sin kaapuan natu' hi Isahak, nag'anak
usug kambal, hi Ya'kub iban hi Isaw.
11-12 Na, ha waktu masuuk na umanak hi Ribika nagparman in Tuhan kaniya, amu
agi, “In anak mu manghud amu in makapag'agi ha magulang.” Nagparman in Tuhan
sin biya' ha yan ha wala' pa nakahinang sin mangī' marayaw in manga kambal,
sabab wala' pa sila piyag'anak. Sagawa' asal na pinī' sin Tuhan tumaas in manghud
dayn ha magulang ha supaya mapakita' niya ha manga mānusiya' sin in pagpī' niya
ha manga tau bukun pasal sin manga karayawan nahinang nila sagawa' dayn ha
kabayaan niya.
13 In Parman sin Tuhan (pasal sin manga kambal ini) kiyasulat ha lawm Kitab, amu
agi, “Kalasahan ku hi Ya'kub, kabunsihan ku hi Isaw.”
14 Na, pagga biya' ha yan, maray' makaiyan kamu bukun mabuntul in Tuhan, sabab
bukun sibu' in pagdā niya ha tau. Na, nasā' kamu. Sabab in Tuhan mabuntul.
15 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan kan Musa, amu agi,

“Aku in makapagbaya' bang hisiyu in kaulungan ku.
Aku in makapagbaya' bang hisiyu in kaluuyan ku.”

16 Hangkan kaingatan natu' sin unu-unu in hirihil sin Tuhan kātu'niyu bukun dayn
ha pasal kabayaan natu' atawa tungbas sin hinang natu' marayaw, sagawa' dayn ha
luuy sin Tuhan kātu'niyu.
17 (Biya' na sin Pir'awn sin hula' Misir sin timpu nakauna yadtu.) Kiyasulat ha
lawm Kitab, nagparman in Tuhan ha Pir'awn, amu agi,
"Hīnang ta kaw sultan ha supaya mapakita' ku in kusug sin kawasa ku bang ta kaw
paratungan kabinsanaan, iban ha supaya isab hitanyag in ngān ku pa manga
mānusiya' ha katilingkal sin dunya."
18 Na, dayn ha manga nasabbut ku yan, kakitaan natu' sin in Tuhan maluuy ha
manga tau kabayaan niya kaluuyan. Iban mapatugas niya in pag'atay sin manga tau
amu in kabayaan niya patugasun.

Pasal sin Murka' iban Ulung sin Tuhan ha Mānusiya'

19 Na, pagga biya' ha yan in kahālan niya, maray' awn duun kaniyu umiyan kāku',
"(Bang Tuhan in magbaya' sin katān hinangun natu',) mayta' pa kitaniyu taksilun
niya sin manga dusa nahinang natu'? Tantu wayruun dapat natu' di' kumahagad sin
kabayaan niya hipahinang kātu'niyu."
20 Sagawa' ini in hikasambung ku kaniya. Mayta', hisiyu kaw in mamung sin biya'
ha yan ha Tuhan? In ikaw hambuuk sadja piyapanjari niya. Mayta', in anglit lupa'
makaiyan ha naghinang kaniya, "Mayta' biya' ha ini in paghinang mu kāku'?"
21 Asal natu' kaingatan sin in tau maghihinang sin anglit lupa', makapagbaya' bang
unu in dagbus sin anglit hinangun niya. Dayn ha hambuuk addunan huminang siya
duwa anglit lupa', in hambuuk palingkatun niya tuud, ampa in hambuuk di' niya
palingkatun.
22 Na, damikkiyan in Tuhan makapagbaya' siya bang unu in hinangun niya ha
manga mānusiya'. Minsan biya' diin in dugal iban baya' niya magpakita' sin kawasa
niya ha manga baldusa, satru' niya, tahanan niya na sadja, minsan in sila yan matūp
niya tuud siksaun.
23 Hangkan tahanan sin Tuhan in dugal niya kanila, ha supaya kaingatan sin
mānusiya' katān in dayaw sin Tuhan di' hikatugila', ha manga tau kaluuyan niya,
amu in napī' niya dihilan kasannyangan iban kalagguan ha adlaw mahuli didtu ha
surga'.
24 Na, kitaniyu in manga tau napī' niya paagarun kaniya, bukun sadja isab manga
tau dayn ha bangsa Yahudi, sagawa' sampay pa manga tau dayn ha manga bangsa
bukun Yahudi.
25 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan kan Nabi Husiyas, amu agi,
"In manga tau amu in bukun suku' ku ha tagnaan, bihaun ītung ku na sila manga
suku' ku.
In manga bangsa, amu in di' ku kalasahan tagna', bihaun kalasahan ku na sila."
26 Iban nagparman pa isab in Tuhan, amu agi,
"In manga tau duun ha hula', amu in bakas ītung ku bukun suku' ku,
duun tuud isab ha hula' yan, pagtawagun sila anak sin Tuhan,
amu in Tuhan wayruun kamatay niya buhi' siya salama-lama."
27 Iban awn da isab kiyasulat hi Nabi Isayas ha pasal sin manga Yahudi amu in bangsa
Israil, amu agi,
"Minsan in manga tau bangsa Israil mataud biya' sin taud sin buhangin ha higad
daplakan,
hangkatiyu' da dayn kanila in makapuas dayn ha kasiksaan hiparatung sin Tuhan
kanila,
28 sabab tantu tuud siksaun sin Tuhan in manga mānusiya' ha dunya biya' sin asal
kiyamaksud niya.

Di' niya na palugayun in pagparatung kasiksaan kanila.”
29 Kiyabayta' da isab hi Nabi Isayas sin masa nakauna yadtu in pasalan sin pakaradjaan ini, laung niya,
“Bang kitaniyu manga bangsa Yahudi
wala' kiyapinan tubu' sin Tuhan Mahatinggi,
mabiya' kitaniyu sin manga tau ha dāira Sudum iban Gumura,
(amu in naubus miyatay katān).”

Almasi in Biya' Sapantun Batu Kiyabungkuan sin Manga Yahudi

30 Na, dayn ha manga nasabbut ku yan, unu baha' in hikapamung taniyu? Na, in hikapamung taniyu, in manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in wala' nagtuyu' huminang sin hikaampun iban hikaitung kanila sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, amu in naampun iban naitung sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, pasal sin parachaya iban pangandul nila ha Almasi.
31 Ampa in manga bangsa Israil, amu in napī' sin Tuhan suku' niya, nagtuyu' tuud himinang sin daakan sin sara' sin Tuhan ha supaya sila maampun iban maitung sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa. Sagawa' minsan biya' diin in tuyu' nila, wala' da sila naampun iban naitung sin Tuhan mabuntul.
32 Na, mayta' baha' biya' ha yan? Sabab in manga Yahudi nangandul sadja ha hinang nila marayaw. Wala' sila nagparachaya iban nangandul ha Almasi. Karna' in Almasi, amuna in biya' sapantun batu kabungkuan sin manga Yahudi, sabab di' sila magparachaya iban mangandul kaniya.
33 In Parman sin Tuhan pasal ini kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“Duun ha dāira Siyun hibutang ku in hambuuk tau,
amu in biya' sapantun batu kabungkuan sin manga tau.
Sagawa' hisiyu-siyu in magparachaya kaniya,
di' tuud magsusun sin nangandul sila kaniya.”

10

1 Manga taymanghud ku Almasihin, in kabayaan ku tuud amu in manga pagkahi ku Yahudi mapuas dayn ha manga dusa nila iban makapasurga' sila. Amu tuud yan in piyapangayu' ku duwaa pa Tuhan.
2 Kiyaiingatan ku sin matuyu' sila magad sin kabayaan sin Tuhan, sagawa' wala' nagkugdan in aturan sin pag'agad nila.
3 Way panghāti nila pasal sin aturan hipaagad kanila sin Tuhan ha supaya sila maampun iban maitung sin Tuhan mabuntul. Gām mayan in piyagtuyuan nila iyagad in aturan amu in ha pikil nila makapuas sin dusa nila. Wala' sila nagkahagad sin aturan amu in kiyamaksud hipaagad sin Tuhan ha manga tau, ha supaya sila maitung sin Tuhan mabuntul.
4 In pagkari sin Almasi pa dunya, amuna in kahinapusan sin pag'agad sin tau ha sara'. Bihaun hisiyu-siyu in magparachaya iban mangandul ha Almasi amuna in ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa.

Ampunun sin Almasi in Katān Mangayu' Kaampunan Kaniya

5 Kiyasulat hi Musa in pasalan sin tau magad ha sara' sin Tuhan ha supaya maitung sin Tuhan mabuntul, amu agi, “Hisiyu-siyu in makaagad tuud sin katān daakan sin sara' sin Tuhan (ha wayruun sā' niya), awn kabuhi' niya kakkal.”
6 Sagawa' amuna ini in bayta' ha lawm Kitab ha pasal sin tau itungun sin Tuhan mabuntul karna' sin pagparachaya iban pangandul nila kan Īsa, amu agi, “Ayaw na kamu magpikil sin subay awn madtu pa surga',” hāti niya, kumawa' ha Almasi pakariun pa dunya.

7 “Ayaw kamu isab magpikil sin subay awn madtu pa hula' sin manga patay,” hāti
niya kumawa' ha Almasi madtu pa ahirat.
8 Sabab, biya' sin bayta' ha lawm Kitab, amu agi, “In Parman sin Tuhan maluhay
niyu tuud kahātihan, sabab in yan daran ha lawm simud niyu iban ha lawm
pikilan niyu.” Na, in Parman yan, amuna in piyagnasīhat namu' kaniyu pasal sin
pagparachaya iban pagpangandul ha Almasi.
9 Bang kamu magsabunnal sin in hi Īsa amuna in Panghu' iban bang kamu
magkahagad tuud sin in siya biyuhi' sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay, in kamu
mapuas dayn ha manga dusa niyu iban makapasurga' kamu.
10 Karna' bang magkahagad in lawm atay niyu kan Īsa, ampunun iban itungun
kamu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa. Bang kamu magpamahalayak
ha manga tau sin simud niyu sin hi Īsa in Panghu' niyu, in kamu yan mapuas na
dayn ha manga dusa iban makapasurga' kamu.
11 Sabab kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Hisiyu-siyu in magparachaya ha
Almasi, di' tuud siya magsusun.”
12 In bichara yan kiyatakdil ha mānusiya' katān, sibu' da Yahudi iban bukun, sabab
hambuuk da in Tuhan, Panghu' nila, amu in magdirihil tulung-tabang ha manga tau,
hisiyu-siyu in mangayu'-ngayu' kaniya.
13 Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi, “Hisiyu-siyu in mangayu' tabang
ha Panghu', tantu lappasun da siya.”
14 Sumagawa' biya' diin in kapangayu' nila tabang ha Panghu', bang sila di'
magparachaya kaniya? Iban biya' diin in kaparachaya nila kaniya, bang nila wala'
diyungug in Bayta' Marayaw pasal niya? Iban biya' diin in karungug nila pasal niya,
bang di' hipamahalayak kanila in Bayta' Marayaw?
15 Iban biya' diin in kapamahalayak sin Bayta' Marayaw bang wayruun tau daakun
madtu magpamahalayak kanila? Sagawa' awn manga tau naraak sin Tuhan. Biya'
na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Makakuyag tuud in pagdatung sin manga
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw.”
16 Sumagawa' hangkatiyu' da in timayma' sin Bayta' Marayaw. Karna' nakapamung
hi Nabi Isayas sin timpu nakauna yadtu, laung niya, “Ya Tuhan ku, hangkatiyu' da in
magkahagad sin bayta' piyamahalayak namu' ha manga tau.”
17 Manjari, magparachaya in manga tau ha Almasi bang nila karungugan in Bayta'
Marayaw pasal niya. Iban karungugan nila in Bayta' Marayaw bang hipamahalayak
na kanila.
18 Sagawa' awn ini pangasubu ku kaniyu. Mayta' in manga Yahudi di' mag-
parachaya ha Almasi? Mayta', wala' sila nakarungug sin pasal niya? Tantu diyungug
nila. Sabab kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,

“Piyamahalayak pa tau katān sin manga naraak sin Tuhan in bayta' pasalan sin
Almasi.
Nasaplag in bayta' yan ha katilingkal dunya.”

19 Iban asubuhun ku pa isab kamu. Mayta', wala' ka kiyahātihan sin manga Yahudi,
(sin in manga bangsa dugaing dayn kanila dihilan da isab kalappasan sin Tuhan)?
Tantu, kiyahātihan nila da. Hi Musa in muna-muna imiyan sin in manga Yahudi
nakahāti sin pasal yan. Sabab piyasulat sin Tuhan kaniya in pamung ini, amu agi,

“Parulihun ku in bangsa bakas bukun ku suku', amu in biyababa' iban īyan sin manga
bangsa Yahudi way kapūsan, way panghāti pasal Tuhan,
ha supaya mangabughu' iban dugalan in manga tau bakas napī' ku suku' ku.”

20 Lāgi', minsan isab in hi Nabi Isayas maisug da namung, laung niya,

“Nagparman in Tuhan, amu agi, ‘In kasabunnalan pasal ku simūd pa lawm pamikil
sin manga tau wala' nagtuyu' umingat pasal ku.

Timampal in pasalan ku pa manga tau amu in wala' nag'usihat sin pasal ku.' "
21 Sagawa' ha pasal sin manga tau bangsa Israil, yari in kiyapamung hi Nabi Isayas, laung niya,
"Nagparman in Tuhan, amu agi, 'Masi na mayan aku timatagad sin pagparachaya kāku' sin manga tau bakas napī' ku suku'.
Taymaun ku sila iban pagkūg-kuyag, sumagawa' in sila simusulang iban di' magkahagad kāku'.' "

11

Maulung in Tuhan ha Bangsa Israil

1 Na, bihaun asubuhun ta kamu. Ha pikil niyu baha', siyulak na sin Tuhan in manga tau bakas napī' niya suku'? Tantu wala' niya siyulak. Sabab minsan in aku ini hambuuk bangsa Israil, hambuuk panubu' hi Ibrahim iban guwa' dayn ha pihak sin Binjamin, (malayngkan wala' da aku siyulak sin Tuhan).
2 Wala' siyulak sin Tuhan in manga tau bakas niya napī' suku' niya dayn ha awal tagna'. Kaingatan niyu da isab hātiku in manga ayat kiyasulat ha lawm Kitab pasal hi Nabi Ilyas. Nagsuwara siya pa Tuhan pasal sin hinang mangī' sin manga tau Israil amu in sukkal tuud ha lawm atay niya.
3 Laung niya,
"Ya Panghu' ku, piyatay nila in manga nabi naraak mu iban liyubu nila in manga lugal pagkukulbanan. Lāgi' patayun nila aku. Tantu aku dakuman in nakapin simumba kaymu."
4 Na, unu in sambag kaniya sin Tuhan? Biya' ha ini in sambag sin Tuhan kaniya,
"Awn pa nakapin pitu ngaibu tau suku' ku, amu in wala' ku piyasāran simumba ha tuhan-tuhan pagngānan Baal."
5 Damikkiyan, biya' da isab ha yan in kahālan sin manga tau Israil bihaun. Bukun katān tau Israil in nanaykud dayn ha Tuhan. Awn da isab tiyu'-tiyu' nakapin, amu in miyamagad tuud ha Tuhan. In sila ini napī' sin Tuhan suku' niya, pasal sin lasa iban luuy niya kanila.
6 In pagpī' sin Tuhan sin manga suku' niya bukun dayn ha pasal sin manga hinang nila marayaw, sagawa' dayn ha pasal sin lasa iban ulung sin Tuhan kanila. Sabab bang in pagpī' sin Tuhan sin manga suku' niya dayn ha pasal sin manga hinang nila marayaw, na in hāti niya, in pagpī' sin Tuhan, itungun na tungbas bukun ulung.
7 Na, unu baha' in hikapamung taniyu ha pasal ini? Wala' kiyabaakan sin kamatauran sin manga tau bangsa Israil in piyaglawag nila, (amu in dān bang biya' diin in kaitung kanila sin Tuhan tau mabuntul). Sagawa' amura in nakabāk sin dān, in pilang sulag tau Israil napī' suku' sin Tuhan. Ampa in kaibanan timugas in atay nila tudju pa Tuhan.
8 Biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab pasalan sin tau ini matugas in pag'atay tudju pa Tuhan, amu agi,
"Piyasāran na sin Tuhan napundul in pikilan nila. (Hangkan di' nila masilang in naug dayn ha Tuhan iban bukun.)
Sampay pa bihaun biya' sila sin di' makakita' minsan awn mata nila,
iban biya' sila bisu minsan awn taynga nila."
9 Iban kiyasulat ha lawm Kitab in pamung hi Daud pasal sin manga Yahudi, laung niya,
"Bang mayan in manga pakaradjaan kakuyagan nila hinangun in makaparatung kanila kasiksaan.
Bang mayan sila mabiya' sin sapantun nakasūd pa lawm li'tag wayruun paguyan nila, iban mabiya' sin nahulug pa lawm lungag malawm wayruun guwaan nila.

10 Bang mayan sila mabiya' buta di' makakita'.
Iban bang mayan sila di' maīg dayn ha lawm kabinsanaan sakahaba' waktu."
11 In hinang sin manga Yahudi, bang ibārat tau, nakabungku' sila nakaligad, pagga sila wala' nagparachaya ha Almasi. Na, pagga biya' ha yan in kahālan nila ha pikil niyu di' na ka sila makabangun magbalik saumul tahun? Tantu, makabangun sila magbalik. Magbalik sila pa Tuhan. Manjari bihaun, karna' dayn ha sabab sin dusa nila tudju pa Tuhan, in manga tau bukun bangsa Yahudi napuas na dayn ha dusa nila iban makapasurga' sila. Naawn in biya' ha ini ha supaya mangabughu' in manga Yahudi iban magkahagad na sila huminang sin kabayaan sin Tuhan.
12 Bang dayn ha sabab sin dusa sin manga bangsa Yahudi iban sin pagtaykud nila dayn ha Tuhan, naawn in karayawan sin manga tau bukun bangsa Yahudi, luba' pa tuud in karayawan dumatung pa manga tau katān ha dunya bang jumukup na in taud sin manga Yahudi magad ha kabayaan sin Tuhan.

In Kalappasan sin Manga Tau Bukun Bangsa Yahudi

13 Yari awn hipamung ku pa manga kamu bukun bangsa Yahudi. In aku ini kiyawakilan sin Almasi magpamahalayak sin pasal niya pa manga tau bukun bangsa Yahudi. In hinang ini hiyahargaan ku tuud.
14 Kalu-kalu mangabughu' in manga pagkahi ku Yahudi sin kaagi ku magpamahalayak kaniyu. Na, dayn ha pasal sin pangabughu' nila, in kaibanan kanila magparachaya na ha Almasi biya' sin pagparachaya niyu, sarta' mapuas na sila dayn ha manga dusa nila.
15 Karna' tiyaykuran mayan sin Tuhan in manga bangsa Yahudi, in manga tau bukun bangsa Yahudi diyayaw na sin Tuhan nahinang manga suku' niya. Na, luba' pa tuud in karayawan matabuk sin manga tau katān, bang taymaun na sin Tuhan magbalik in manga bangsa Yahudi. Sabab ha waktu dumatung yan in manga tau amu in bakas miyatay mabuhi' na magbalik!
16 Bang in manga kamaasan sin manga Yahudi, hinda Ibrahim, nahinang suku' sin Tuhan, na, di' manjari bang in manga panubu' nila di' mahinang isab suku' sin Tuhan. Biya' sapantun kahuy, bang in gamut niya suku' sin Tuhan, damikkiyan da in manga sanga niya.
17 Sagawa' tiyu'tu' sin Tuhan in kaibanan sanga sin kahuy jaytun hiyahargaan niya tiyanum niya. Pag'ubus ampa niya siyugpat biyaggut pa kahuy yan in manga sanga sin hambuuk kahuy jaytun dayn ha lawm kātian amu in timubu' isa-isa niya. Na, mabuhi' in manga sanga ini sabab marayaw in gamut sin kahuy yan. Na, in manga bangsa Yahudi amuna in diyalil sanga tiyu'tu' sin Tuhan. Ampa in manga kamu, tau bukun bangsa Yahudi, amuna in diyalil sanga siyugpat biyaggut pa kahuy tiyanum sin Tuhan. Awn na bahagi' niyu ha manga karayawan suku' sin manga Yahudi.
18 Hangkan, ayaw niyu baba'-babaa in manga bangsa Yahudi, amu in diyalil sanga tiyu'tu' sin Tuhan dayn ha kahuy tiyanum niya. Di' kamu tūpun mag'abbu, sabab in kamu yan, amu in diyalil manga sanga, di' mabuhi' bang bukun dayn ha manga Yahudi amu in diyalil gamut sin kahuy.
19 Sagawa' maray' makaiyan kamu, laung niyu, "Bunnal in bichara mu yan, sagawa' bukun ka in manga Yahudi biya' sin sapantun sanga tiyu'tu' sin Tuhan dayn ha kahuy hiyahargaan niya, ampa in manga sanga, amu in kami bukun bangsa Yahudi, giyanti' kanila?"
20 Bunnal yan. In manga Yahudi biya' sin sapantun manga sanga tiyu'tu' sin Tuhan dayn ha kahuy hiyahargaan niya sabab wala' sila nagparachaya ha Almasi. Hāti in manga kamu, amu in biya' sapantun manga sanga siyugpat biyaggut pa kahuy yan, in giyanti' kanila, sabab sin pagparachaya niyu ha Almasi. Sagawa' ayaw kamu mag'abbu. Gām mayan subay kamu magmabuga' pa Tuhan.

21 Karna' tumtuma niyu, minsan in manga Yahudi, amu in biya' sapantun manga
sanga tuud sin kahuy tiyanum sin Tuhan, malayngkan, tiyu'tu' da sila sin Tuhan.
Na, ha pikil niyu, kamu pa isab in di' tu'tuun sin Tuhan, bang kamu di' magad sin
kabayaan niya?
22 Na, dayn ha ini, kakitaan natu' bang biya' diin in dayaw iban bungis sin Tuhan
ha manga mānusiya'. Landu' niya pahunitan in manga tau tumaykud dayn kaniya,
sagawa' maluuy siya kaniyu, bang niyu di' butawanan in pangandul niyu ha tulung-
tabang niya kaniyu. Sagawa' bang niyu butawanan in pangandul niyu, na, mabiya'
da isab kamu yan sapantun sin manga sanga tu'tuun niya.
23 Malayngkan, in manga Yahudi amu in siyulak sin Tuhan, bang sila magparachaya
na ha Almasi, taymaun na sila magbalik sin Tuhan. Biya' sila yan sin manga sanga
hisugpat magbalik sin Tuhan pa kahuy asal bakas kiyabutangan nila. In yan tantu
tuud mahinang sin Tuhan.
24 Biya' sin piyamung ku in kamu bukun bangsa Yahudi ibārat kamu sanga kiyawa'
dayn ha kahuy jaytun ha lawm kātian, amu in timubu' isa-isa niya, ampa kiyasugpat
pa kahuy jaytun piyaparuli marayaw, minsan amu in māhang hinangun. Na, amu pa
ka isab in di' hikasugpat magbalik sin Tuhan in asal manga sanga sin kahuy yan? In
hāti niya, amu pa ka isab in di' taymaun magbalik sin Tuhan in manga Yahudi, amu
in asal napī' niya suku' dayn sin awal tagna', minsan isab in manga kamu bukun
bangsa Yahudi hīnang niya da suku'?

Ha Susūngun Magparachaya da ha Almasi in Manga Yahudi

25 Manga taymanghud ku bukun Yahudi, mabaya' ku hipahāti kaniyu in maksud sin
Tuhan, amu in wala' kiyahātihan sin manga tau nakauna. Hibayta' ku ini kaniyu ha
supaya kamu di' magpikil sin mataas kamu dayn ha manga Yahudi. Ini in kabayaan
ku hipahāti kaniyu. In tugas sin ū sin manga bangsa Yahudi bukun sampay pa
kasaumulan. Bang jumukup na in taud sin manga tau bukun bangsa Yahudi, amu in
magkahagad na ha Tuhan, na, in manga bangsa Yahudi magkahagad iban magbalik
na pa Tuhan.
26 Hangkan tantu tuud in bangsa Israil katān mapuas da dayn ha dusa iban
lappasun da sila. Kiyasulat sin manga kanabihan ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan,
amu agi,
“In Manglalappas dumatung dayn ha hula' Siyun.
Papasan niya in katān kangīan sin manga Yahudi, panubu' hi Ya'kub.
27 Bang dumatung na in waktu, papasan ku in katān dusa nila
biya' sin asal kiyajanji' ku kanila nakauna.”
28 In manga Yahudi nahinang satru' sin Tuhan, sabab wala' sila nagparachaya ha
Bayta' Marayaw niyanasīhat namu' kanila. Sagawa' in hinang nila yan nakarihil
karayawan kaniyu manga bangsa dugaing. Sabab di' mayan sila magparachaya,
miyawn kami nagnasīhat kaniyu sin Bayta' Marayaw. Malayngkan, minsan biya'
ha yan, masi da malasa in Tuhan kanila, sabab asal sila in napī' sin Tuhan suku' niya
dayn sin awal tagna', iban pasal sin janji' niya ha manga kaapu'-apuan nila yadtu.
29 Sabab in Tuhan di' magpinda in pikilan niya pasal sin manga tau napī' niya suku'
iban sin anugharaan niya.
30 Na, in manga kamu bukun bangsa Yahudi, ha tagna' di' kamu magkahagad ha
Tuhan. Sagawa' bihaun kiyaluuyan na kamu sin Tuhan sabab nagkahagad kamu sin
Bayta' Marayaw. Iban hangkan kamu nakarungug sin Bayta' Marayaw sabab in yan
siyulak sin manga Yahudi.
31 Manjari, biya' da isab ha yan in manga Yahudi, sabab minsan sila di' magkahagad
ha Tuhan bihaun, ha susūngun lumuuy da in Tuhan kanila biya' da isab sin luuy
niya kaniyu.

32 Hangkan piyakita' sin Tuhan sin in mānusiya' katān, sibu' da Yahudi iban bukun,
di' magkahagad kaniya, ha supaya mapakita' niya isab in luuy niya ha manga
mānusiya' katān.

Subay Pudjihun in Tuhan

33 Di' hikatugila' in luuy sin Tuhan kātu'niyu. Sangat malawm in ingat niya, di'
maabut sin pamikil taniyu iban kaingatan niya in unu-unu katān.
Di' natu' kahātihan in pamikil niya, iban di' natu' kahātihan in manga hinang
niya.
34 Karna' biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
"Wayruun tau in makaingat sin pamikil sin Tuhan.
Wayruun tau in makahindu' kaniya."
35 "Wayruun tau kiyautangan niya buddi, sabab di' siya magkagunahan unu-unu dayn
ha mānusiya'."
36 Sabab in unu-unu katān piyapanjari niya,
iban siya in tagdapu makapagbaya' ha unu-unu katān piyapanjari niya.
Lāgi' in kiyamaksud ha katān piyapapanjari niya amu in magpakita' sin
kalagguan niya.
Pudjihun natu' in Tuhan kasaumulan. Amin!

12

In Manga Addat Subay Agarun sin Manga Almasihin

1 Na, manga taymanghud ku Almasihin, dayn ha sabab sin laggu' sin ulung sin
Tuhan kātu'niyu, junjungun ku kaniyu, bugsuan niyu na in baran niyu pa Tuhan.
Siya na in papagbayaa niyu sin ginhawa-baran niyu. Suchiha niyu in baran niyu
dayn ha unu-unu mangī' ha salugay niyu buhi' bat kasulutan in Tuhan kaniyu. Sabab
amu yan in pagtaat nakaamu.
2 Ayaw kamu magad sin ligut sin dunya ini, sagawa' papindahan niyu ha Tuhan
in ha lawm atay niyu ha supaya maīg in unu-unu mangī' ha lawm pikilan niyu.
Bang niyu mahinang in biya' ha yan, tantu kaingatan niyu bang unu in kabayaan sin
Tuhan. In kabayaan sin Tuhan in unu-unu marayaw, iban amu in makasulut kaniya,
iban amu in wayruun unu-unu ngī' niya.
3 Bilang hambuuk tau kiyawakilan sin Tuhan magnasīhat kaniyu, ini in hikahindu'
ku pa kaniyu katān. Ayaw da kamu magpataas sin atay niyu. Bang kamu magpikil
mag'abbu sin pasal baran niyu, sarang di' lumiyu dayn ha unu-unu amu in ganta'
hikatūp kaniyu. Gām mayan pagpababa' kamu sin atay niyu. Sabab in katān ingat-
kapandayan niyu yan dīhil kaniyu sin Tuhan, pasal sin pangandul niyu kaniya.
4 In anggawta'-baran natu' mataud ginisan panyap niya biya' na sin siki, lima, mata,
taynga iban sin kaibanan, sagawa' di' magsibu'-sibu' in hinang nila.
5 Damikkiyan, biya' da isab ha yan in hantang sin kitaniyu manga Almasihin. In
kitaniyu manga Almasihin, minsan kitaniyu mataud natitibuuk kitaniyu, sabab in
kitaniyu manga suku' sin Almasi, amuna in biya' hantang panyap sin anggawta'-
baran niya, nagsusugpat-siyugpati.
6 Sabab sin lasa sin Tuhan kātu'niyu dihilan niya kitaniyu pakaniya-pakaniya ingat-
kapandayan. Unu-unu na in ingat-kapandayan dīhil kātu'niyu, subay yan hipaglagi
natu' ha karayawan. Bang sawpama kiyarihilan kitaniyu sin ingat-kapandayan
magpasampay sin Parman sin Tuhan, subay amu tuud in hipasampay natu', in unu-
unu piyanyata' sin Tuhan kātu', amu in biyunnal taniyu naug dayn kaniya.

7 Bang isab sawpama in suku' kiyarihil kātu'niyu tumabang ha pagkahi taniyu,
na subay tuud kitaniyu tumabang. Bang isab magnasīhat, na, subay kitaniyu
magnasīhat tuud.
8 Bang isab kitaniyu kiyarihilan sin ingat-kapandayan magpahugut sin īman sin
pagkahi taniyu, na subay natu' yan hinangun tuud. Na, bang isab in suku' natu'
tumabang dumihil sin kulang kabus sin pagkahi natu', na subay natu' yan hinangun
tuud tulus-ihilas sin atay natu'. Bang isab kitaniyu kiyarihilan sin ingat-kapandayan
magnakura', na subay natu' tuud hinangun iban tuyuan. Na, bang isab in suku'
taniyu tumabang ha manga kiyasisigpitan, na subay natu' tuud hinangun dayn ha
kūg-baya' taniyu.
9 In lasa natu' ha pagkahi taniyu subay dā tuud dayn ha lawm atay. Butawani niyu
na in unu-unu mangī', iban pasūra niyu pa lawm atay niyu in unu-unu marayaw.
10 In manga kamu agad kan Īsa, subay maglasa-liyasahi biya' sin magtaymanghud,
iban subay awnun tuud in pag'addat-iyaddati pakaniya-pakaniya.
11 Ayaw kamu maglisu'-lisu', sagawa' pagtuyu' tuud kamu maghulas-sangsa' ha
Panghu' tulus-ihilas sin atay niyu.
12 Pagkūg-kuyag kamu sabab sin huwat-huwat niyu ha janji' sin Tuhan kaniyu.
Subay kamu masabal bang kamu ha lawm kabinsanaan. Iban ayaw niyu pagbugtua
in pagpangarap niyu pa Tuhan.
13 Ayaw niyu pag'ikutan in unu-unu niyu ha manga pagkahi niyu Almasihin. Asipa
niyu tuud marayaw in hisiyu-siyu humanti' mawn pa bāy niyu, dayn ha dugaing
hula'.
14 Pangayui niyu duwaa pa marayaw in hisiyu-siyu na tau nangjahulaka' kaniyu.
Ayaw niyu sila pagsuknai pa mangī'.
15 Agad kamu pagkūg-kuyag ha pagkahi niyu, amu in awn piyagkūg-kuyagan niya,
iban agad isab kamu magdukka ha pagkahi niyu, amu in awn piyagdukkahan niya.
16 Paghangka-atay kamu pakaniya-pakaniya. Ayaw kamu magpataas sin atay niyu.
Gām mayan ayaw kamu masipug mag'agad iban sin manga tau baba'. Iban ayaw
kamu magpikil sin kamu na tuud in maingat dayn ha katān.
17 Bang awn tau huminang mangī' kaniyu, ayaw niyu isab siya bawsa sin hinang
mangī'. Amu in tuyuan niyu hinangun amu in unu-unu mabuntul ha mata sin tau.
18 Bang awn dapat ayaw tuud kamu magkālu iban sin tau minsan hisiyu. Gām
mayan pagsulut-siyuluti kamu.
19 Manga bagay kalasahan ku, ayaw kamu mamaws ha hisiyu-siyu na tau
nakahinang mangī' kaniyu, sagawa' Tuhan na in papamawsa niyu. Karna' kiyasulat
ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan amu agi,
“ ‘Aku in mamaws.
Aku in tumungbas ha manga tau himinang mangī' kaniyu,’
laung sin Panghu'.”
20 Lāgi' agara niyu isab in kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“Bang mu kakitaan hiyahapdi' in banta mu, pakauna siya.
Bang siya iyuhaw, painuma siya.
Karna' bang mu yan mahinang kaniya, sumipug tuud siya kaymu.”
21 Bang awn huminang mangī' kaniyu, ayaw niyu isab siya bawsa sin hinang mangī',
ha supaya kamu di' kalaminan sin hinang niya mangī'. Sagawa' bawsa niyu siya sin
hinang marayaw, ha supaya in siya kalaminan sin hinang niyu marayaw, iban di' na
sumūng in hinang mangī'.

13

Subay Magkahagad Ha Manga Tau Namamarinta ha Hula' Taniyu

1 In tau katān subay magkahagad ha manga tau namamarinta ha hula' nila, sabab
wayruun tau kiyarihilan kawasa mamarinta bang bukun dayn ha kabayaan sin
Tuhan. Tuhan in nagpalingkud kanila mamarinta minsan hariin hula'.
2 Hisiyu-siyu in sumulang ha tau namamarinta ha hula', biya' niya da isab
siyulang in kabayaan sin Tuhan, sabab Tuhan in nagkabayaan nagpalingkud kanila
mamarinta. Lāgi' hisiyu-siyu in huminang sin biya' ha yan paratungan siya
kabinsanaan baws sin dusa niya sumulang ha parinta.
3 In manga tau himihinang marayaw, wayruun kabugaan nila ha manga tau
namamarinta. Amura in manga himihinang sin mangī' in mabuga' kanila. Bang
kamu mabaya' sin wayruun kabugaan niyu ha manga namamarinta ha hula', subay
marayaw in hinang niyu. Na, lagguun nila kamu.
4 Sabab in sila ini piyapamarinta sin Tuhan bat mahinang in maksud niya, amu in
hikarayaw sin kahālan niyu. Sumagawa' bang kamu huminang sin mangī', na tūp
kamu muga', sabab in sila yan awn kapatut dayn ha Tuhan dumihil kabinsanaan ha
hisiyu-siyu tau nakahinang mangī'.
5 Na, hangkan pagkahagad tuud kamu ha daakan sin manga tau namamarinta
ha hula', bukun sadja isab pasal mabuga' kamu sin kabinsanaan dumatung kaniyu,
sagawa' pasal kiyaingatan niyu tuud sin amu yan in mapatut hinangun niyu.
6 Na, dayn ha manga palsababan yan, hangkan isab kitaniyu magbayad sukay pa
parinta, sabab in manga tau namamarinta bang sila maghinang sin kiyawajib kanila,
na, in kasabunnalan niya, Tuhan in piyaghulas-sangsaan nila.
7 Hangkan bayari niyu in unu-unu, amu in subay bayaran ha parinta. Pag'addati
niyu iban laggua niyu in manga katān namamarinta.

Subay Maglasa-liyasahi in Manga Tau

8 Bang awn utang niyu magtūy niyu bayari, bang maabut na in waktu sin pagbayad
niyu. Ayaw niyu palugaya in pagbayad niyu. Amura in subay niyu palugayun in
pagkasi-lasa niyu ha pagkahi niyu. Bang kamu maglasa-liyasahi pakaniya-pakaniya,
na maagad niyu tuud in sara' sin Tuhan.
9 In manga sara' sin Tuhan kiyapanaug dayn kan Musa biya' na sin, “Ayaw kamu
magjina, ayaw kamu mamunu', ayaw kamu manakaw, ayaw kamu maghawa-napsu,”
in manga yan iban kaibanan pa sara', biya' niyu da sin naagad katān, bang niyu
agarun in hambuuk sara' sin Tuhan, amu agi, “Kalasahi niyu in pagkahi niyu biya'
sin lasa niyu ha baran niyu.”
10 Sabab bang kitaniyu malasa tuud ha pagkahi natu', di' kitaniyu makapikil
huminang sin mangī' kanila. Hangkan bang kitaniyu malasa ha pagkahi taniyu, biya'
natu' da naagad in katān sara' sin Tuhan.
11 Hangkan hinanga niyu tuud in biya' ha yan, sabab bang ibārat natutūg, naabut
na in waktu sin pagbati' niyu. Kaingatan niyu da. Iban hangkan kamu subay magbati'
huminang sin kabayaan sin Tuhan, sabab ha tagna' natu' nagparachaya ha Almasi
biya' hantang malugay pa in waktu sin pagbalik niya mari pa dunya lumappas kātu',
sagawa' bihaun biya' hantang nagsusuuk na.
12 (In lawm dunya ini biya' hantang dūm sadja naninigidlum, sabab sin manga
dusa sin manga mānusiya'.) Sagawa' bihaun maray' na lumabay in dūm, di'
lumugay maadlaw na. Hangkan, subay natu' na butawanan in unu-unu katān hinang
mangī', amu in suku' sin katigidluman, iban pakayun natu' na in addat-tabīat matūp
hinangun sin tau ha lawm kasawahan, amu in biya' hantang pakukus hipangatu natu'
ha manga unu-unu mangī'.
13 Subay natu' parayawun na tuud in addat-tabīat natu' biya' sin manga tau amu
in dihilan na sin Tuhan kasawahan in pamikil nila. Hangkan hundungi niyu na
in pagbunyi-bunyi malingug iban mag'inum landu' sin manga makahilu. Ayaw

na mayan kamu magjina, maghinang maasihat, magkālu iban mag'akig pakaniya-pakaniya.
14 Sagawa' amuna in pakaya niyu in addat-tabīat sin Panghu' natu', Īsa Almasi. Ayaw niyu na mayan dūli in hawa-napsu sin ginhawa-baran niyu amu in manga napsu niyu mangī'.

14

Pasalan sin Manga Mahuka' iban Mahugut in Īman

1 Asipa niyu marayaw iban paagara maglamud iban kamu in manga pagkahi niyu Almasihin, amu in mahuka' pa in īman ha Almasi. Sagawa' in pasal sin manga pamikil nila amu in ha pikil niyu wala' nakaamu, ayaw niyu sila dāha maglugat.
2 Karna' bang sawpama awn hambuuk tau mahuka' pa in īman niya ha Almasi, in pangannal niya in unu-unu hayup sumbay'un, haram iban di' makaun. Hangkan sayul sadja in hipaglamay niya. Sagawa' in tau mahugut in īman niya ha Almasi, ha pikil niya, in unu-unu kakaun makaun niya.
3 Sagawa' in manga tau amu in magkaun sin manga unu-unu kakaun, subay nila di' baba'-babaun in manga tau di' magkaun sin manga susumbay'un. Damikkiyan in manga tau di' magkaun sin susumbay'un, subay nila isab di' sallaun in manga tau amu in magkaun sin unu-unu na kakaun, sabab in sila yan tiyayma' na sin Tuhan suku' niya.
4 Karna' wayruun kapatut niyu sumalla' sin hinang sin hambuuk daraakun sin dugaing tau, sabab bukun kamu in piyaghinangan niya. Hangkan amura in piyaghinangan niya in tagakapatut sumagda sin hinang niya bang kimugdan atawa wala'. Tantu kumugdan in hinang niya, sabab tabangan siya sin Panghu' natu' ha supaya kumugdan in hinang niya.
5 Awn isab yan manga tau bang ha pikilan nila awn manga adlaw amu in labi tuud marayaw dayn ha kaibanan adlaw. Sagawa' ha pikilan sin kaibanan tau, sibu'-sibu' da in adlaw katān. Na, in pakaniya-pakaniya kaniyu subay niyu tuud tantuhun in pamikil niyu ha pasal ini.
6 Karna' in tau amu in nagpikil labi maharga' in hambuuk adlaw dayn ha kaibanan adlaw, in yan hīnang niya hipanglaggu' niya ha Panghu'. Damikkiyan, in tau amu in magkaun sin unu-unu na kakaun, in yan hipanglaggu' niya da isab pa Panghu', sabab nagsarang-sukul siya pa Tuhan pasal sin manga kakaun yan. Iban hisiyu-siyu isab in di' kumaun sin manga susumbay'un, in sabab hangkan siya di' magkaun pasal lagguun niya in Panghu', iban magsarang-sukul da isab siya pa Tuhan.
7 Karna' in kitaniyu manga Almasihin buhi' na ka atawa patay, subay in hinangun natu' in makasulut ha Panghu' bukun pa baran natu'.
8 Ha salugay natu' buhi', subay kitaniyu huminang sin unu-unu kabayaan sin Panghu'. Iban minsan kitaniyu mapatay, siya da isab in agaran natu'. Hangkan in kitaniyu, buhi' na ka atawa patay, asal suku' na sin Panghu'.
9 Sabab, hangkan na in Almasi miyatay iban nabuhi' nagbalik, ha supaya siya na in mahinang Panghu' sin katān suku' niya, sibu' da buhi' atawa patay.
10 Na, pagga biya' ha yan in hāl niya, asubuhun ta kamu. Mayta', in kamu amu in di' magkaun sin susumbay'un, sallaun niyu in manga taymanghud niyu Almasihin amu in magkaun sin susumbay'un? Hāti isab in kamu manga magkaun sin susumbay'un, mayta' niyu baba'-babaun in taymanghud niyu di' magkaun sin susumbay'un? Mayta', wala' niyu ka kiyaingatan sin in kitaniyu katān ha adlaw mahuli mangarap da pa Tuhan, amu in dumihil hukuman sin katān bakas nahinang natu'?
11 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu agi,

“ ‘Tartantu tuud,’ laung sin Panghu', ‘in katān mānusiya' sumujud kāku'.
In katān mānusiya' magsabunnal sin aku tuud in Tuhan.’ ”
12 Hangkan in kitaniyu katān ha adlaw mahuli mamayta' da pa Tuhan sin katān
nahinang natu' ha salugay natu' dī ha dunya.

Ayaw Huminang sin Unu-unu Makapahuka' sin Īman sin Pagkahi Niyu

13 Hangkan ayaw na mayan kamu sumalla' sin hinang sin manga pagkahi niyu
Almasihin. Sagawa' in subay niyu hitaw' pa lawm pikilan niyu, amu in di' hinangun
in unu-unu amu in mahinang puun-sabab magdusa in pagkahi niyu.
14 Karna' in aku ini bilang hambuuk suku' sin Panghu' natu' Īsa, kaingatan ku sin
tantu tuud wayruun kakaun haram. Sagawa' bang ha pikilan sin hambuuk tau awn
kaibanan manga kakaun haram, na in kakaun yan haram kaniya.
15 Bang in hambuuk taymanghud niyu Almasihin sumusa in atay niya pasal sin
pagkaun niyu sin kakaun amu in haram bang ha pikilan niya, na in hāti niya in
kamu yan wayruun lasa ha taymanghud niyu. Bang in pagkaun niyu sin kakaun
yan amuna in mahinang puun-sabab kumangī' in pag'agad sin taymanghud niyu
ha Almasi, na marayaw pa di' na kamu kumaun sin kakaun yan. Karna' in Almasi
miyatay sabab-karna' nila.
16 Hangkan minsan ha pikil niyu marayaw in hinang niyu, bang ha pikil sin pagkahi
niyu bukun marayaw, na ayaw niyu na hinanga sabab makabichara na sadja sila pa
mangī' pasal sin hinang niyu.
17 In kitaniyu ini ha lawm pamarinta sin Tuhan. Na, bang kitaniyu magkahagad da
tuud kaniya, bukun maharga' kaniya bang unu in kaunun atawa inumun natu'. In
labi maharga' kaniya bang mabuntul in manga hinang niyu, magsulut-siyuluti kamu
magkahi iban magkūg-kuyag, amu in kakuyagan dīhil kātu'niyu sin Rū sin Tuhan.
18 Na, bang biya' ha yan in pag'agad natu' ha Almasi, in Tuhan kasulutan kātu'niyu,
iban pag'addatan kitaniyu sin pagkahi natu' mānusiya'.
19 Hangkan subay in pagmuhut-muhutan natu' hinangun, amu in makarayaw sin
pangatayan sin pagkahi natu', iban subay kitaniyu magtabang-tiyabangi magpahugut
sin pangandul natu' pakaniya-pakaniya ha Tuhan.
20 Ayaw niyu kangīa in hinang sin Tuhan ha tau sakawkat kamu mabaya' kumaun
sin susumbay'un. Bunnal in katān kakaun makaun da sin tau, sagawa' makabāk dusa
in tau kumaun sin kakaun amu in mahinang puun-sabab magdusa in pagkahi niya.
21 Biya' ha ini in marayaw hinangun niyu. Marayaw pa kamu di' kumaun sin
manga susumbay'un atawa minum sin manga makahilu atawa huminang sin manga
unu-unu na, amu in mahinang puun-sabab magdusa in taymanghud niyu Almasihin.
22 Minsan ha pamikil niyu wayruun ngī' sin manga hinang niyu magkaun minsan
unu-unu na, ayaw na sadja kamu magkayba'. Taw'an niyu na sadja ha lawm atay
niyu. Asal da kaingatan da sin Tuhan in ha lawm atay niyu. In tau di' maghawal-
hawal sabab kaingatan niya nakaamu in hinang niya, tantu masannyang in lawm
atay niya.
23 Sagawa' bang siya kumaun ampa hawal-hawal siya bang haram ka atawa bukun
in kiyakaun niya, na magdusa siya pa Tuhan. Sabab kimaun siya sin kakaun di'
kaihilasan sin atay niya. Iban unu-unu na mayan in hinangun natu', apabila bukun
guwa' dayn ha pangandul ta pa Tuhan, hāti hawal-hawal kitaniyu sin hinang taniyu
bang kimugdan atawa wala', ampa hisūng natu' da in hinang yan, na tantu magdusa
kitaniyu, sabab in hinang yan bukun guwa' dayn ha pangandul taniyu pa Tuhan.

15

Subay ta Sulutan in Kabayaan sin Pagkahi ta Bukun in Kabayaan ta

1 In sasuku' sin kitaniyu mahugut na in pangandul pa Tuhan amu in di' maghawal-
hawal pasal sin hinang taniyu bang kimugdan atawa wala', na in kitaniyu subay
tumabang ha manga taymanghud natu' mahuka' pa in īman, amu in maghawal-
hawal in pikilan nila. Subay natu' sila pikilun. Subay bukun sadja baran taniyu in
pikilun natu'.
2 Gām mayan subay natu' sulutun in kabayaan sin taymanghud natu' iban subay
natu' hinangun in hikarayaw kanila, ha supaya humugut in īman nila.
3 Karna' minsan in Almasi wala' da nagpikil sin hikarayaw pa baran niya. Biya'
na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi sin Almasi. "Ya Tuhan ku, aku in kiyugdan
kiyasakitan sin bichara mangī' sin manga tau marugal kaymu."
4 In katān piyasulat sin Tuhan ha lawm Kitab sin timpu nakauna manga
pamintangan hipanghindu' kātu'niyu, ha supaya kitaniyu maingat sumandal iban
sumabal bang awn kasigpitan dumatung kātu'niyu, iban ha supaya da isab humugut
in lawm atay taniyu, iban di' mabugtu' in huwat-huwat natu' ha Tuhan.
5 Na, mura-murahan bang mayan kamu tabangan sin Tuhan, amu in puunan sin
kasabal iban hugut atay. Tabangan niya kamu makasingud sin addat-tabīat sin
Almasi, ha supaya kamu makapagsulut-siyuluti iban sin manga pagkahi niyu ha unu-
unu na palihālan,
6 ha supaya isab in kamu katān makapaghambuuk atay mamudji ha Tuhan, Ama'
sin Panghu' natu' Īsa Almasi.

Sumampay in Bayta' Marayaw pa Manga Tau Bukun Yahudi

7 Parayawa niyu in pagdā niyu ha pagkahi niyu biya' sin dayaw sin pagdā sin Almasi
kaniyu, ha supaya mapudji in Tuhan.
8 Karna' baytaan ta kamu, hangkan in Almasi miyari tumabang kātu'niyu manga
Yahudi, ha supaya hikapakita' niya kātu'niyu sin in Tuhan kapangandulan iban ha
supaya magmakbul in janji' sin Tuhan ha manga kaapu'-apuan natu'.
9 Iban ha supaya isab pudjihun sin manga tau bukun Yahudi in Tuhan, pasal sin
luuy niya kanila. In pasal ini kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
"Hangkan ha salugay ku duun ha manga tau bukun bangsa Yahudi pudjihun ta kaw,
iban magkalang aku sin pamudji kaymu."
10 Iban kiyabayta' da isab, amu agi,
"In manga kamu bukun bangsa Yahudi pagkūg-kuyag kamu iban sin manga tau napī'
suku' sin Tuhan."
11 Iban kiyabayta' pa isab, amu agi,
"Pudjiha niyu in Panghu', in kamu katān manga bukun bangsa Yahudi.
Pudjiha niyu siya, in kamu katān kabangsa-bangsahan."
12 Iban kiyasulat da isab hi Nabi Isayas in pasal ini, amu agi,
"Awn hipag'anak hambuuk panubu' hi Jissi,
amu in karihilan kawasa makapagbaya'-baya' ha manga tau bukun bangsa
Yahudi.
Siya na ini in kapanghuwat-huwatan nila."
13 Mura-murahan bang mayan dayn ha pasal sin īman niyu ha Tuhan, amu in
puunan sin huwat-huwat natu', hipuun niya sin kakuyagan iban kasannyangan in
lawm atay niyu, ha supaya sumūng tuud in huwat-huwat niyu pa Tuhan dayn ha
tabang sin Rū sin Tuhan.

Mayta' hi Paul Imisug Simulat sin Sulat Ini

14 Manga taymanghud ku Almasihin, natatantu ku tuud sin in manga kamu tau
marayaw tuud iban kaingatan niyu na tuud in manga hindu' pasal sin Tuhan.
Makapanghindu' isab kamu ha kaibanan niyu.

15 Sagawa' ha sulat ini tiyawakkalan ku biyayta' kaniyu in manga hindu', amu in
mabaya' ku hipatumtum kaniyu. Hangkan ku tiyawakkalan sabab dayn ha lasa sin
Tuhan kāku' naraak niya aku
16 maghulas-sangsa' ha Panghu' natu' Īsa Almasi. In hinang kiyasuku' kāku'
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau bukun bangsa Yahudi. Biya'
aku sin hambuuk pakil amu in umungsud ha manga tau bukun bangsa Yahudi biya'
hantang lalabutan pa Tuhan. Iban taymaun sila sin Tuhan sabab liyanuan na sin Rū
sin Tuhan in lawm atay nila, hangkan agad na tuud sila ha Tuhan.
17 Dayn ha sabab sin tabang sin Panghu' Īsa Almasi kāku', di' aku masipug
magpaingat pasal sin paghulas-sangsa' ku tudju pa Tuhan.
18 Amura in katawakkalan ku bicharahun in pasal sin tabang kāku' sin Almasi dimā
ha manga tau bukun bangsa Yahudi magkahagad ha Tuhan. Nagparachaya sila ha
Panghu' Īsa Almasi pagdungug nila sin manga lapal-kabtangan ku iban pagkita' nila
sin manga nahinang ku.
19 Dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan, amu in piyatulun kāku' sin Tuhan, nakahinang
aku manga paltandaan iban sin manga hinang makahaylan. Hangkan dayn ha
Awrusalam (Baytal Makdis) sampay pa Illiriku liyatag ku in manga hula' katān
piyamahalayak tuud in Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.
20 Asal dayn sin angay tagna', in kabayaan ku magpamahalayak sin Bayta' Marayaw
bukun pa manga tau bakas na nakarungug sin pasal sin Almasi, sabab di' aku
mabaya' kumawa' sin karayawan sin hinang tiyagnaan sin kaibanan. Sa' amu tuud
in piyagmuhut-muhutan ku in magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau
wala' pa nakarungug,
21 ha supaya mabunnal in kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“In manga tau wala' kiyabaytaan pasal niya, tantu makaingat na pasal niya.
In manga wala' nakarungug pasal niya, tantu makahāti na sin pasal niya.”

In Pikilan hi Paul Mamisita ha Manga Tau Rūm

22 Na, hangkan dayn ha sabab sin hinang ku ini, amu in magpamahalayak sin Bayta'
Marayaw, di' sadja magpakatūy in pagpamisita ku mawn kaniyu.
23 Sagawa' bihaun pagga naubus na in hinang ku dī ha manga hula' ini, mura-
murahan bang mayan aku makapamisita na mawn kaniyu, karna' malugay na in
baya' ku kimita' kaniyu, pila tahun na.
24 In kabayaan ku, ha tulak ku tudju pa hula' Kastila' humapit aku mamisita mawn
kaniyu. Na, pag'ubus taniyu makapagsawmbibi, minsan bukun malugay tuud, ampa
ku hilaus in tulak ku. Kalu-kalu isab katabangan niyu aku sin pagtulak ku.
25 Sagawa' bihaun madtu pa aku pa Awrusalam (Baytal Makdis), dumā sin
tutulungan hirihil ha manga Almasihin didtu suku' sin Tuhan.
26 Karna' in manga Almasihin ha hula' Makidun iban Akaya mabaya' tuud dumihil
sin tutulungan nila ha manga Almasihin kiyasisigpitan didtu ha Awrusalam (Baytal
Makdis).
27 Tulus-ihilas tuud in pagtabang nila iban patut da isab sila tumabang, sabab
dakula' in panumtuman nila ha manga Yahudi didtu, karna' dayn ha pasal sin manga
Yahudi ha Awrusalam (Baytal Makdis) simampay in Parman sin Tuhan pa manga tau
bukun bangsa Yahudi. Na, hangkan subay isab pahampitun nila in manga Yahudi sin
manga alta' nila.
28 Na, bang ku maubus na in hinang ini, hāti niya hikatukbal ku na kanila in
tutulungan katān piyarā kanila, tumulak na aku pa hula' Kastila' sarta' humapit aku
duun kaniyu ha sūng ku madtu.
29 Bang aku dumatung na mawn kaniyu kaingatan ku hipasampay ku kaniyu in
katān karayawan naug dayn ha Almasi.

30 Na, manga taymanghud ku Almasihin, pagga kitaniyu malasa ha Panghu' natu'
Īsa Almasi iban maglasa-liyasahi kitaniyu sin lasa amu in tiyumbuk sin Rū sin Tuhan
pa lawm atay taniyu, pangayuun ku tuud kaniyu, tabangi niyu aku. Pangayui niyu
aku duwaa pa Tuhan bang mayan aku salamat da.
31 Pangayua niyu pa Tuhan bang mayan aku lappasan da dayn ha manga tau
(mabaya' mamuhinga' kāku') ha hula' Yahudiya, amu in di' magparachaya ha Almasi.
Iban pangayua niyu da isab pa Tuhan bang mayan taymaun da sin manga Almasihin
suku' sin Tuhan ha Awrusalam (Baytal Makdis) in tutulungan diyarā ku.
32 Na, pagpuas dayn ha yan bang dayn ha kabayaan da isab sin Tuhan, mawn aku
kaniyu iban pagkūg-kuyag dakula'. Kumuyag tuud aku sabab mapasannyang niyu
in lawm atay ku.
33 Mura-murahan bang mayan sin Tuhan, amu in magdihil kātu'niyu kasannyan-
gan, di' bugtuun in tulung-tabang niya kaniyu. Amin.

16

In Salam-duwaa hi Paul pa Manga Tau Kakilāhan Niya

1 Mabaya' ku hipakīla kaniyu in hambuuk taymanghud natu' babai hi Pibi, amu in
naghuhulas-sangsa' ha manga jamaa Almasihin duun ha kawman Kinkiriya.
2 Bang siya mākawn kaniyu, asipa niyu tuud siya marayaw bilang hambuuk agad
ha Panghu' biya' kaniyu. Karna' amu yan in matūp hinangun sin manga tau suku' sin
Tuhan ha pagkahi nila. Bang siya magkagunahan unu-unu na tabang dayn kaniyu,
tabanga niyu tuud siya, sabab in siya yan mataud tau in natabang niya. Iban minsan
in aku bakas niya da isab natabang.
3 Salam-duwaa kan Pirisila iban sin bana niya hi Akili. In sila yan naghuhulas-
sangsa' da isab biya' kāku' ha Panghu' natu' Īsa Almasi.
4 Tiyabang nila tuud aku. Karna' atas nila tiyūk in umul nila bang mayan aku di'
magmula. Magsarang-sukul tuud aku kanila. Iban bukun sadja isab aku, sagawa'
sampay in manga jamaa Almasihin katān bukun bangsa Yahudi, magsarang-sukul da
isab kanila.
5 Salam-duwaa da isab pa manga jamaa Almasihin amu in magtipun mawn pa bāy
nila mangarap pa Tuhan.
Salam-duwaa da isab pa bagay ku kalasahan hi Ipinitu. Siya in muna-muna
nagparachaya ha Almasi didtu ha hula' Asiya.
6 Salam-duwaa da isab kan Mariyam, amu in matuyu' tuud maghinang tumabang
kaniyu.
7 Salam-duwaa da isab kan Andarunik iban Juniyas. In sila yan manga lahasiya' ku,
amu in bakas nakaagad kāku' najīl. Marayaw da isab in sabbut-sabbutan kanila
sin manga kiyawakilan iban nakauna sila dayn kāku' nakaagad kan Īsa.
8 Salam-duwaa da isab kan Ampiliyat, hambuuk agad ha Panghu' iban bagay ku
kalasahan.
9 Salam-duwaa da isab kan Urbanu, amu in biya' da isab kātu'niyu naghuhulas-
sangsa' ha Almasi, iban pa bagay ku kalasahan hi Istakis.
10 Salam-duwaa da isab kan Apillis. In siya yan napakita' niya dayn ha manga
hinang niya sin in siya Almasihin tuud.
Salam-duwaa da isab pa manga tau ha lawm ukuman hi Aristubu.
11 Salam-duwaa da isab kan Hirudiyu, hambuuk Yahudi biya' kāku'.
Salam-duwaa da isab pa manga taymanghud natu' Almasihin duun ha lawm
ukuman hi Narkissu.
12 Salam-duwaa da isab kan Tiripina iban Tiripusa, amu in naghuhulas-sangsa' da
isab ha Panghu' natu'.

Salam-duwaa da isab pa bagay ku kalasahan hi Pirsiya, amu in nagtutuyu' tuud maghulas-sangsa' ha Panghu' natu'.
13 Salam-duwaa kan Rupus, amu in hambuuk tau nagtatag'īpun tuud ha Panghu', iban da isab pa ina' niya amu in marayaw tuud kāku' iban biya' anak in pagdā niya kāku'.
14 Salam-duwaa da isab kan Asinkiri, Piligun, Hirmis, Patrubas, Hirmas iban na pa katān Almasihin taymanghud natu' duun kanila.
15 Salam-duwaa da isab kan Pilulugu kay Juliya, iban da isab kan Niriyu iban sin taymanghud niya babai iban hi Ulimpas, iban na pa katān Almasihin suku' sin Tuhan duun kanila.
16 Pagsalam-siyalami kamu bang kamu magbāk iban sin pagkahi niyu Almasihin.
In katān jamaa Almasihin kiyakadtuan ku mabaya' isab magpasampay sin salam-duwaa nila kaniyu.

Humalli' dayn ha Manga Tau Manglulubu sin Īman sin Tau Kaibanan

17 Manga taymanghud ku, pangayuun ku kaniyu, halli' kamu dayn ha manga tau, amu in maingat magpakangī' sin paghambuuk iban pagsulut-siyuluti sin manga kamu Almasihin. Kangīun nila in paghambuuk niyu ha supaya maīg in pangandul niyu ha Almasi, sabab in sila yan simusulang sin hindu' pasal sin Almasi amu in tiyayma' niyu. Hangkan lawak kamu dayn kanila.
18 Karna' in manga tau naghihinang sin biya' ha yan bukun naghuhulas-sangsa' ha Panghu' natu' Īsa Almasi, sagawa' in paghulas-sangsa' nila harap sadja pa baran nila. Narupang nila in manga Almasihin kulang pa in panghāti kaagi sin manga lapal-kabtangan nila mapaham iban manga himumūngan marayaw amu in magpalaggu' taynga sin tau.
19 Ampa in kamu yan, mataud in nakaingat sin mahugut in pag'agad niyu ha Almasi. Hangkan makuyag tuud aku sabab niyu. In kabayaan ku malawm in ingat niyu bang ha pasal sin mag'ingat sin hindu' pa marayaw, sagawa' ayaw niyu dunguga bang hindu' tudju pa kangīan.
20 In Tuhan amu in magdirihil kātu'niyu kasannyangan, di' magpasād kātu'niyu. Bukun na mawgay īgan niya na in kusug sin Saytan Puntukan sumasat kaniyu.
Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tabang kaniyu sin Panghu' natu' Īsa Almasi.
21 Hi Timuti, amu in tabang ku ha hinang ku, magpasampay da isab kaniyu sin salam-duwaa niya. Damikkiyan, hinda Lukiyus, Jasun, iban Susipatir, manga pagkahi ku Yahudi, magpasampay da isab sin salam-duwaa nila kaniyu.
22 In aku ini hi Tirtiyu, amu in naraak hi Paul magsulat sin manga himumūngan niya ha sulat ini, yari da isab magpasampay sin salam-duwaa ku kaniyu.
23 Magpasampay da isab sin salam-duwaa niya kaniyu hi Gayus, amu in tagdapu sin bāy piyaghulaan ku iban in bāy niya pagtitipunan da isab sin manga jamaa Almasihin.
Magpasampay da isab sin salam-duwaa nila kaniyu hinda Irastus, amu in magkakaput sin pilak sin parinta ha dāira Kurintu, iban sin taymanghud taniyu hi Kuwaltu.
24 Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tulung-tabang sin Panghu' natu' Īsa Almasi kaniyu. Amin.

Manga Lapal-kabtangan Pamudji pa Tuhan

25 Na, bihaun, subay natu' pudjihun in Tuhan karna' mapahugut niya in īman niyu kaagi sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, amu in hīndu' ku kaniyu. Sin timpu nakauna in Bayta' Marayaw ini wala' kiyaingatan sin manga tau, sabab tiyatapuk dayn kanila dayn ha awal jaman pa. Malugay tuud.

26 Sagawa' bihaun tanyag na ha tau katān in kasabunnalan pasal sin hindu' ini,
sabab siyulat sin manga kanabihan in unu-unu katān pasal niya. Iban nagdaak in
Tuhan, amu in asal Tuhan di' magkamatay saumul, hipamahalayak in pasal niya pa
mānusiya' katān, ha supaya sila magparachaya iban magkahagad.
27 In Tuhan hambuuk-buuk da iban siya da in makaingat sin unu-unu katān. Subay
natu' siya pudjihun kasaumulan sabab sin nahinang kātu'niyu sin Panghu' natu' Īsa
Almasi. Amin.
Wassalam.

SULAT NAKAUNA PA MANGA TAU KURINTU
1 KURINTU

Pahāti

Ini in sulat piyarā hi Paul pa manga Almasihin ha dāira Kurintu sambag sin sulat nila kaniya. In Kurintu ini hambuuk dāira dakula', amu in tanyag pasal sin manga hinang kalumuan sin manga tau niya iban mataud ginisan agama in iyaagaran sin manga tau niya.

Na, in manga Almasihin ha Kurintu nagkakaniya-kaniya in pamikil nila. Wayruun kahatulan sin pagtipun-tipun nila iban mataud kahiluhan sin pamikil nila biya' na sin palihālan pasal sin pagtiyaun, sin manga ingat-kapandayan kiyarihil kanila sin Rū sin Tuhan, iban pasal sin pagbuhi' magbalik dayn ha kamatay.

Ha sulat ini hīnduan hi Paul in manga Almasihin ha pasal sin manga kasusahan nila iban siyaway niya sila sabab sin manga hinang nila mangī'.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku' hi Paul, hambuuk tau napī' sin Tuhan, nahinang hambuuk kiyawakilan sin Panghu' Īsa Almasi. Iban naug da isab dayn ha taymanghud natu' Almasihin, hi Sustinis.

2 Hipasampay ku in sulat ini mawn kaniyu manga jamaa Almasihin, suku' sin Tuhan duun ha dāira Kurintu. In kamu yan katān napī' sin Tuhan ha supaya kamu mahinang tau suchi, tau suku' niya tuud, sabab-karna' dayn ha paghambuuk niyu iban hi Īsa Almasi. Iban in kamu yan hangka-agaran iban sin manga tau katān ha sabarang hula', amu in sasuku' sin sumabbut sin ngān sin Panghu' natu' Īsa Almasi, amu in nakura' iyaagaran nila iban iyaagaran taniyu.

3 Mura-murahan bang mayan kamu dihilan da tulung-tabang iban kasannyangan kaagi sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' Īsa Almasi.

Manga Karayawan dayn ha Almasi

4 Di' magbugtu' sakahaba' waktu in pagsarang-sukul ku pa Tuhan, sabab sin laggu' sin tulung-tabang kiyarihil niya kaniyu, dayn ha pasal sin paghambuuk niyu iban hi Īsa Almasi.

5 Karna' dayn ha paghambuuk niyu iban sin Almasi, simūng in karayawan niyu ha unu-unu katān. Simūng na in panday niyu magnasīhat pasal hi Īsa, iban simūng in ingat niyu pasal sin kasabunnalan.

6 Naggamut na ha lawm atay niyu in hindu' pasal sin Almasi.

7 Hangkan, yan na kaniyu katān in indaginis karayawan ha salugay niyu nagtatagad sin waktu hipanyata' sin Tuhan in Panghu' natu' Īsa Almasi.

8 Pahugutun sin Tuhan in īman niyu sampay pa kahinapusan, ha supaya wayruun dusa makawa' kaniyu bang maabut na in Adlaw Paghukum sin Panghu' natu' hi Īsa Almasi ha manga mānusiya' katān.

9 In Tuhan kapangandulan. Siya in nagpī' kaniyu humambuuk ha Anak niya hi Īsa Almasi, amu in Panghu' natu'.

In Pagkawkalu sin Manga Almasihin ha Kurintu

10 Na, manga taymanghud ku, pagga sibu'-sibu' da kitaniyu gimugunggung ha ngān sin Panghu' natu', Īsa Almasi, junjungun ku kaniyu pagsulut-siyuluti kamu katān ha supaya di' mabahagi' in manga jamaa Almasihin. Paghambuuk kamu tuud. Papagtaayuna niyu in manga pikilan iban isun niyu ha supaya kamu matibuuk tuud.

11 Hangkan aku manga taymanghud nakapamung biya' ha ini kaniyu, pasal awn
manga tau dayn ha bāy hi Kaluya in nakasuysuy kāku' pasalan niyu sin awn manga
sagga' iban pagkawkalu niyu.
12 Na, amu in pag'iyanun ku sagga', amuna in bichara niyu pagtaas-tiyaasi
pakaniya-pakaniya. Laung sin hambuuk duun kaniyu, "In aku ini agad kan Paul."
Laung isab sin hangka-tau, "In aku kan Apullus." Laung sin hangka-tau, "In aku kan
Pitrus," iban laung pa isab sin hangka-tau, "In aku ha Almasi."
13 Na, bang bihān in hinang niyu, biya' niyu da piyagsalik-salik in Almasi! Mayta',
pangannal niyu, aku hi Paul, in miyatay liyansang pa usuk sabab-karna' niyu? Mayta',
nagpaligu' ka kamu ha supaya awn tanda' sin in kamu suku' ku?
14 Magsarang-sukul tuud aku pa Tuhan sin wayruun dayn kaniyu in naligu' ku
luwal da hi Kirispus kay Gayus.
15 Hangkan wayruun tau makapamung sin in kamu naligu' ku ha supaya kamu
mahinang manga suku' ku.
16 Ah, na, bunnal isab naligu' ku hi Istipanus iban sin manga katān ha lawm
ukuman niya. Sagawa' liyu dayn kanila wayruun na dugaing katumtuman ku naligu'
ku.
17 In daakan kāku' sin Almasi bukun mangligu' ha manga tau. Diyaak niya aku
magnasīhat sin Bayta' Marayaw ha pasal sin kamatay niya. Iban subay in pagnasīhat
ku bukun biya' sin ingat-kapandayan sin manga mānusiya' maghimumūngan.
Sabab bang ku hinangun in bihān, bukun in nasīhat pasal sin maksud sin
kamatay sin Almasi in dungugun sin manga tau, sagawa' in ingat-kapandayan ku
maghimumūngan. Malayngkan in subay wajib nila dungugun in pasal sin kamatay
hi Īsa, sabab amuna yan in makapuas ha manga tau dayn ha hukuman sin Tuhan.

In Kawasa iban Pikilan sin Tuhan duun Kakitaan ha Almasi

18 Na, in nasīhat pasal sin kamatay sin Almasi, hambuuk karupangan bang
dungugun sin manga tau, amu in masuku' sin narka' ha susūngun. Sumagawa',
ha kitaniyu amu in masuku' sin surga' ha susūngun, kaingatan natu' sin in nasīhat
ini amuna in magpakita' sin kawasa sin Tuhan lumappas ha manga mānusiya'.
19 Sabab kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu agi,

"Kangīun ku," laung sin Tuhan, "in talian sin manga mānusiya' minsan da biya' diin
in kalawm sin panali' nila,
iban di' ku da gunahun minsan in umbulsatu panghāti sin manga tau taga
pangadji'."

20 Na, pagga bihān in bayta' sin Kitab, biya' diin na in kasūngan sin manga tau
malawm in ingat? Biya' diin na in manga tau malawm in pangadji'? Atawa in
manga tau mapanday magsual bang ha pikilan sin mānusiya'? Di' na sila manjari
sabab piyakita' na sin Tuhan sin in ingat-kapandayan ha lawm dunya ini hambuuk
karupangan sadja ha pangatud niya.
21 Karna' in Tuhan sangat malawm in pikilan niya, hangkan di' siya maabut sin
manga mānusiya' bang dayn ha pikil-akkal nila sadja. Sagawa' napikil sin Tuhan,
lappasun in sasuku' sin manga magparachaya sin nasīhat namu', amu in ītung
hambuuk karupangan sin manga tau kaibanan.
22 In manga tau bangsa Yahudi di' magparachaya bang sila di' makakita' mu'jijat,
amu in tanda' sin kusug sin Tuhan. Ampa in manga tau bangsa Girik magparachaya
sadja ha nasīhat, amu in magkugdan iban sin manga pikilan nila malawm.
23 Sumagawa' in kami piyagnasīhat namu' in kamatay sin Almasi ha kalansang
kaniya pa usuk. In nasīhat ini karugalan tuud sin manga tau Yahudi iban hambuuk
karupangan bang dungugun sin manga tau kaibanan.

24 Sagawa' in sasuku' sin bakas napī' sin Tuhan, sibu' da manga Yahudi iban bukun,
magparachaya sin bayta' pasal sin Almasi, sin duun kaniya piyakita' sin Tuhan in
kawasa iban pikil-akkal niya.
25 In nasīhat pasal sin kamatay sin Almasi bang ha bistahan sin manga tau kaibanan
hambuuk karupangan. Sagawa' amuna yan in nagpakita' sin pikil-akkal sin Tuhan,
amu in pikil-akkal sangat maladju dayn sin pikil-akkal sin manga mānusiya'. Iban
amuna yan in nagpakita' sin kawasa sin Tuhan, amu in kawasa sangat tuud makusug
dayn ha kawasa sin mānusiya'.
26 Tumtuma niyu manga taymanghud ku in kahālan niyu tagna' ha waktu napī'
kamu sin Tuhan magad kaniya. Hangkatiyu' da dayn kaniyu in mataas in pangadji'.
Hangkatiyu' in taga kawasa iban hangkatiyu' da in mataas in bangsa bang ha aturan
sin mānusiya'.
27 Buwat malayngkan, tiyuud sin Tuhan kamu in pinī' niya. Tiyuud niya pinī' in
bīsta karupangan iban way kusug kaagi sin manga mānusiya' ha supaya sumipug in
manga tau malawm in pangadji' iban taga kawasa.
28 Pinī' sin Tuhan in manga biyababa'-baba' iban iyuudju'-udju' iban amu in manga
way kapūsan ha pangatud sin manga tau, ha supaya hikapakita' sin Tuhan sin way
tuud kapūsan sin unu-unu, amu in malaggu' ha atay sin tau dunya.
29 Hīnang sin Tuhan in biya' ha yan, ha supaya wayruun mānusiya' makapag'abbu
duun ha haddarat niya.
30 Sagawa' in kamu yan piyapaghambuuk sin Tuhan iban hi Īsa Almasi. Hīnang
niya in Almasi amu in pangawaan natu' ingat pasal pa Tuhan. Iban dayn ha sabab sin
Almasi, in kitaniyu naitung na sin Tuhan tau mabuntul, lāgi' nahinang na kitaniyu
suku' sin Tuhan, puas na dayn ha hukuman sin Tuhan.
31 Hangkan, biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi, “Hisiyu-siyu in mabaya'
magbantug subay hinang sin Tuhan in bantugun niya.”

2

In Bayta' Pasal sin Kamatay sin Almasi

1 Manga taymanghud ku, ha tagna' ku kakawn kaniyu nagnasīhat sin bayta' dayn ha
Tuhan, wala' aku nagbichara sin manga lapal-kabtangan amu in mahunit kahātihan,
iban wala' aku naglāgi sin pangadji' mataas, sabab di' aku magpahunit sin maana
sin bichara ku.
2 Karna' ha salugay ku duun kaniyu amu in tiyuyuan ku hibichara, amu sadja in
pasal hi Īsa Almasi, labi awla pasal sin kamatay niya ha usuk. Tiyuud ku liyupa in
katān dugaing dayn ha yan.
3 Pagdatung ku mawn kaniyu nalawa' in kusug ku. Hiyanggaw aku sabab mabuga'
aku sin di' aku makahinang sin daakan sin Tuhan kāku'.
4 In manga lapal-kabtangan ku iban nasīhat ku kaniyu wala' ku liyabay dayn
ha bichara mapanday biya' sin ingat-kapandayan sin mānusiya' maghimumūngan.
Sumagawa' in sabab hangkan kamu kiyabunnalan sin bichara ku, sabab in lapal-
kabtangan ku tiyatapilan sin Rū sin Tuhan. Dīrihilan niya in lapal-kabtangan ku
kusug, hangkan kamu nagparachaya.
5 Iban hangkan bihādtu ha supaya in pangandulan niyu, amuna in Tuhan iban
kawasa niya, bukun amu pikilan sin manga tau halul-akkal.

Pasal sin Pikilan dayn ha Tuhan

6 Malayngkan, bang in manga dimurungug kāku' mahugut na in īman nila pa
Tuhan, nasīhatan ku sila sin manga hindu' malawm, sa' bukun ingat nakawa' dayn

ha manga tau masa bihaun, atawa nakawa' dayn ha manga makawasa amu in
makapag'agi dī ha dunya. In sila yan malawa' da in kawasa nila.
7 In piyagnasīhat ku pasal sin pakaradjaan miyaksud sin Tuhan, amu in wala'
kiyaingatan sin mānusiya' ha masa nakauna karna' līlibun dayn kanila. In
pakaradjaan ini asal na biyaktul sin Tuhan ha wala' pa naawn in dunya, ha supaya
kitaniyu karihilan sin manga karayawan suku' sin manga tau suku' sin Tuhan.
8 Sumagawa' wala' kiyahātihan sin manga makapag'agi dī ha dunya in pakaradjaan
ini, pasal bang nila kiyahātihan, di' nila hipalansang pa usuk in Panghu', amu in
puunan sin sanglit-sahaya.
9 Daypara, biya' sin kiyasulat ha lawm sin Kitab, amu agi,
“In unu-unu wala' kīta', diyungug atawa napikil sin mānusiya' maawn,
amuna in karayawan tiyatagama sin Tuhan ha manga mānusiya' malasa kaniya.”
10 Sumagawa' in manga palihālan ini, amuna in piyaingat sin Tuhan kātu'niyu dayn
ha Rū niya.
Asal kaingatan sin Rū sin Tuhan in unu-unu katān sampay pa manga kamaksuran
tiyataw' sin Tuhan ha lawm sin pikilan niya.
11 Wayruun tau makaingat sin pamikil sin hambuuk mānusiya', dugaing dayn ha
baran niya. Damikkiyan, wayruun makaingat sin pamikil sin Tuhan, dugaing dayn
ha Rū niya.
12 In pikilan tiyayma' taniyu dayn ha Tuhan bukun biya' sin pikilan sin mānusiya'
dī ha dunya, sumagawa' in piyatulun mari kātu' amu in Rū niya. Iban hangkan
piyatulun kātu'niyu supaya kitaniyu makaingat sin manga karayawan, amu in dīhil
sin Tuhan kātu' ha way tungud.
13 Manjari, in manga lapal-kabtangan amu in piyagpahāti namu' sin amānat ini,
amuna in dīhil kāmu' sin Rū sin Tuhan, bukun kiyawa' dayn ha pikil-akkal sin
mānusiya'. Hāti in hindu' bunnal naug dayn ha Rū sin Tuhan, amu in hinasīhat
namu' ha manga tau sasuku' sin tiyulunan sin Rū sin Tuhan.
14 Sumagawa' in tau, amu in wala' duun kaniya in Rū sin Tuhan, di' tumayma'
sin manga hindu' amu in guwa' dayn ha Rū sin Tuhan. Di' siya makahāti. Bang ha
pikilan sin tau yan, in hindu' ini hambuuk karupangan, iban hangkan bihādtu sabab
amu da in makahāti sin maana niya in manga mānusiya' dihilan panghāti sin Rū sin
Tuhan.
15 Sumagawa' in tau, amu in hiyuhūp sin Rū sin Tuhan, taga panghāti sin ngī'-
dayaw sin unu-unu katāntan. Sumagawa' in siya, di' kahātihan sin manga tau, amu
in wala' hiyūp sin Rū sin Tuhan.
16 Na, in sabab hangkan siya di' kahātihan sin manga tau, sabab biya' da sin
kiyasulat ha lawm sin Kitab, amu agi,
“Wayruun makaingat bang unu in ha lawm sin pikilan sin Tuhan.
Wayruun makahindu' kaniya.”
(Na, amuna yan in kiyasulat ha lawm sin Kitab.) Sumagawa' in kitaniyu manga
Almasihin kiyaawnan sin pamikil iban akkal sin Almasi.

3

In Manga Daraakun sin Tuhan

1 Sagawa' sin duun pa aku kaniyu manga taymanghud ku, di' aku makapamichara
kaniyu biya' sin kaagi ku mamichara ha manga tau, amu in masi kapag'agihan sin Rū
sin Tuhan. Iban hangkan bihādtu sabab in kamu biya' hantang bata'-bata' sibi'-sibi'
pa tuud. In niyasīhat ku kaniyu, amu sadja in matūp hinasīhat ha manga tau masi
pa nagdurūl sin napsu nila, amu in wala' pa kimusug in īman ha Almasi.

2 Karna' bang hidalil ha magkaun, in kamu yan biya' hantang sin bata'-bata' ba'gu
piyag'anak, amu in di' pa makakaun sin unu-unu matugas liyu dayn ha gatas. Iban
sampay pa bihaun subay masi pa kamu painumun gatas. Bukun pa kamu sakap
humāti sin panghindu' malawm,
3 sabab in manga pamikil iban palangay niyu masi pa miyamagad ha addat sin tau
miyamagad ha ligut sin dunya. Masi na mayan awn pag'abughu' iban pagkalu niyu
iban sin manga pagkahi niyu. Na, in palangay bihayan hambuuk tanda' sin nagumun
in pikilan niyu sin addat dunya. Masi pa kamu miyamagad sin pamikil iban palangay
sin manga tau amu in bukun agad ha Tuhan.
4 Iban in manga pagsagga' niyu pasalan bang hisiyu in mataas kaniyu amu ka in
agad kāku' atawa kan Apullus, in pagsagga' yan hambuuk pa isab tanda' sin in kamu
masi miyamagad sin palangay sin manga tau amu in bukun agad ha Almasi.

5 In di' niyu sadja pikilun in hi Apullus iban aku, amu in puun-sabab sin
pagkalu niyu, tau da kami daraakun sin Tuhan sali'-sali', amu in naraak sin Tuhan
manghindu' kaniyu, supaya kamu magparachaya. In kami ini karuwa, himinang
sadja sin diyaakan sin Tuhan kāmu' pakaniya-pakaniya.
6 Karna' bang hidalil ha magtanum, in hinang ku nagtanum sadja sin binhi'.
Ampa in hi Apullus amu in nagbubu sadja sin tiyanum. Sagawa' in Tuhan amu in
nagpatubu' sin tiyanum.
7 Hangkan bang paamuhun, in tau matūp dihilan sin kalagguan bukun amu in
nagtanum sin binhi', atawa in nagbubu sin tiyanum, sagawa' in Tuhan, sabab siya in
nagpatubu' sin tiyanum.
8 Wayruun da piyagbiddaan sin tau nagtanum sin binhi' iban sin tau nagbubu sin
tiyanum. Karuwa sila, tungbasan da sin Tuhan in tungud sin nahinang nila.
9 Sabab in kami kay Apullus nagtatabang-tiyabangi sin hinang diyaakan kāmu'
sin Tuhan. Ampa in kamu yan amura in biya' sapantun uma sin Tuhan amu in
piyaghulas-sangsaan namu'.

Lāgi' in katān kamu yan agad kan Īsa diyalil da isab biya' sin sapantun bāy
piyahinang sin Tuhan, amu in masi niya pa piyahihinang.

10 Dayn ha hinang diyaakan kāku' sin Tuhan, in aku biya' sapantun hambuuk
maghihinang bāy, amu in timagna' nagpatindug sin papagan sin bāy. (Hāti niya aku
in timagna' nagnasīhat kaniyu pasal sin Almasi.) Pag'ubus, tau dugaing na in timalus
himinang sin bāy. (Hāti niya tau dugaing na in nagpahāti kaniyu marayaw sin bakas
niyasīhat ku kaniyu.) Sagawa' biya' da sapantun sin maghinang bāy, in pakaniya-
pakaniya sin maghihinang subay maayad ha supaya wayruun sa' sin paghinang sin
bāy.
11 Sabab in hi Īsa Almasi, amuna in biya' sapantun papagan sin bāy. Siya in
hambuuk-buuk piyalahil sin Tuhan kapangamdusan sin manga tau suku' niya, iban
wayruun na kapangamdusan nila dugaing dayn kaniya.
12 Na, biya' da isab sin maghinang bāy ha taas sin papagan yan, in pagdayaw
hipaglagi sin manga tau bukun sali'-sali'. Awn yan pagdayaw makamdus iban
maharga' biya' sin harga' sin bulawan, pilak, atawa manga palmata. Awn isab
pagdayaw dugaing in harga' biya' sin kahuy, sani, atawa sayrap. In diyalil yan amu
in panghindu' sin manga magnanasīhat, di' magsali'-sali' in dayaw niya.
13 Na, ha susūngun, ha waktu pagtawagun, Adlaw sin Almasi, duun na hipanyata'
in kahinangan sin tau katān. Duun na kaingatan bang biya' diin tuud in dayaw sin
hinang natu' magnasīhat sabab hukumun tuud biya' hantang sulayan ha lawm sin
kāyu.

14 Na, bang in piyagbahasa pagdayaw bāy piyaglagi sin hambuuk tau bat di'
maangpud sin kāyu, hāti niya wayruun sa' iban ngī' niya, in tau yan awn tungbas
marayaw hirihil kaniya sabab sin nasīhat niya marayaw ha manga pagkahi niya.
15 Sagawa' bang in hīnang sin hambuuk tau maangpud sin kāyu, in tau yan
malaggu' in kaluppasan niya. Bunnal malappas da siya, sumagawa' in siya biya'
sin hantang tau ambaya' nasunug ha lawm sin kāyu nasusuliyab.
16 Kalu-kalu kiyalupahan niyu na iban wala' niyu napikil sin in katān kamu yan
manga agad kan Īsa, amuna in biya' hantang bāy piyaghuhulaan sin Tuhan, iban sin
Rū niya yan himuhula' kaniyu.
17 Na, pagga in kamu yan amuna in biya' hantang bāy piyaghuhulaan sin Tuhan, in
hisiyu-siyu tau, amu in magpakangī' kaniyu, hāti niya mamutas kaniyu, siksaun da
isab siya sin Tuhan, sabab in bāy sin Tuhan suchi, sabab yan duun in Tuhan. Ampa
in kamu yan, amuna in pagbahasahun biya' sapantun bāy hiyuhulaan sin Tuhan.
18 Ayaw niyu namān dupanga in baran niyu ha pasalan sin pangingat niyu. Bang ha
kumpasan niyu yadtu, in kamu halul-akkal ha bistahan sin mānusiya', marayaw pa
butawanan niyu na in ingat-kapandayan niyu yan, lāgi' marayaw pa sa in matawag
kamu dupang dayn sin mauway dayn kaniyu in pikilan malawm dayn ha Tuhan.
19 Sabab in pikilan marayaw ha bistahan sin manga tau dunya, ītung sin Tuhan
hambuuk sadja karupangan. Wayruun halga' niya. Lāgi' kiyasulat ha lawm Kitab
amu agi, “Nasaggaw sin Tuhan in mānusiya' dayn ha kapandayan sin pikilan nila.
Nali'tag sila sin akkal nila.”
20 Iban kiyabayta' da isab ha lawm sin Kitab sin kiyaiingatan tuud marayaw sin
Panghu' in pikilan sin manga tau halul-akkal, amu in wayruun kapūsan.
21 Hangkan dayn ha sabab yan subay niyu di' hipag'abbu in ingat-kapandayan sin
tau minsan hisiyu in manghindu' kaniyu. Karna' kiyasukuan na kamu sin Tuhan sin
katān unu-unu na marayaw.
22 In kami, hi Apullus, hi Pitrus, iban aku sibu' da diyaak mawn sin Tuhan tumabang
kaniyu. Iban minsan in dunya ini, in kabuhi' iban kamatay kiyarihil da isab suku'
kaniyu sin Tuhan. Damikkiyan, in unu-unu katān naawn ha waktu bihaun iban
sin katān ha susūngun kiyasuku' da isab kaniyu hikarayaw kaniyu. In katān yan
kiyasuku' kaniyu.
23 Sagawa' tumtuma niyu, in kamu yan suku' sin Almasi, ampa in Almasi, suku' sin
Tuhan.

4

In Manga Kiyawakilan sin Almasi

1 In kami ini magnanasīhat, subay niyatun niyu manga daraakun sin Almasi,
manga tau kiyapangandulan sin Tuhan magpasaplag sin hindu' niya, amu in way
niya piyaingat ha manga tau nakauna yadtu.
2 Na, in kiyawajib ha hambuuk daraakun sin nakura' niya, subay in daraakun
kapangandulan ha unu-unu hipahinang kaniya.
3 Sagawa' di' aku masusa sin unu-unu na hibichara niyu atawa bichara sin manga
tau pasal sin hinang ku tudju pa Tuhan. Minsan aku baran ku, di' da aku makaiyan
sin marayaw atawa mangī' in pagdā ku sin hinang ku.
4 Karna' bang ku pikil-pikilun wayruun sa' katumtuman ku, amu in dumihil kāku'
kasusahan ha hāl ini. Sagawa' minsan bihān di' ku matantu bang ha pangatud sin
Tuhan in aku kapangandulan atawa di'. Panghu' da in maingat dumihil hukuman ha
hinang ku.
5 Hangkan ayaw kamu mag'ūs-'ūs dumihil kasāan ha manga tau ha wala' pa naabut
in waktu kiyaganta'. Sabab di' dumatung in adlaw paghukum bang in Panghu' Īsa

di' magbalik muna mari pa dunya. Pagbalik sin Panghu' hipanyata' niya in katān hinang tiyatapuk sin mānusiya' iban sin katān maksud nila, amu in di' pa kaingatan ha bihaun. Na, pag'ubus yadtu, in mānusiya' katān pakaniya-pakaniya makatayma' na dayn ha Tuhan sin kasanglitan, amu in tungud sin hinang nila.

6 Na, manga taymanghud ku, hangkan ku siyabbut in ngān namu' kay Apullus ha supaya niyu kapamintangan in maana sin kiyasulat amu agi, "Agara niyu tuud in kabuntulan sin sara' sin Tuhan." Na subay niyu di' bantugun in hambuuk daraakun sin Tuhan hāti in kaibanan baba'-babaun niyu.

7 Mayta'? Unu ta' in piyag'abbu niyu sin wayruun da piyagbiddaan niyu iban sin tau kaibanan? Sibu'-sibu' da kamu. Unu in awn kaniyu in wala' kiyarihil kaniyu sin Tuhan? Na, bang in katān unu-unu niyu naug da dayn ha Tuhan mayta' kamu magbantug, biya' na manga awn nahinang niyu sin baran-baran niyu?

8 Ā na, in pangannal niyu, in kamu jukup na ha katān ilmu' tudju pa Tuhan, iban dayahan na kamu ha pangatud sin Tuhan. In palangay niyu biya' da sin nahinang na kamu sin Tuhan manga magkakaput sara', sagawa' in kami kiyawakilan sin Almasi, wayruun kawasa biya' ha yan. Na, sainagun ku limilingkud na tuud kamu mamarinta, ha supaya makapaghambuuk na kitaniyu, lāgi' magkakaput sara' na kitaniyu katān sama-sama.

9 Hangkan aku nakapamung bihān, sabab bang ku bista-bistahun, in manga kami kiyawakilan sin Tuhan hīnang niya biya' manga tau ha ulihan tuud, ha babaan sin tau katān. Biya' kami sin manga pilisu kiyabutangan hukuman patayun ha mayran, pangita'-ngitaan sin katān manga malāikat iban mānusiya'.

10 Iban in kami amu in kiyawakilan sin Tuhan pag'iyanun kami tau dupang, sabab sin pag'agad namu' ha Almasi, sagawa' in kamu kunu' amu in manga mulid namu' pag'iyanun kamu manga tau halul-akkal pasal sin pag'agad niyu ha Almasi. Na, in kami ini way gaus, ampa in kamu yan makagaus. Iban in kami liyalagi'-lagi' sin manga tau, ampa in kamu liyalaggu'.

11 Kitaa niyu ba in kami ini, sampay pa bihaun simasandal sin uhaw-hapdi'. Minsan in manga tamungun namu' manga dagmay sadja. Lāgi' mawmu kami paglaugan binsanaun sin manga tau. Wayruun bāy tutug kiyabutangan namu' sabab pawyu-pawyu hula' in kadtuun namu'.

12 Maghulas-sangsa' tuud kami mag'usaha bat awn kabuhianan namu'. Bang kami suknaan sin manga tau, in baws namu' pangayuan namu' sila duwaa pa marayaw. Bang kami binsanaun, di' kami mamaws sagawa' īmanan namu' na sadja.

13 Bang kami bicharahun pa mangī' bawsun namu' sin manga lapal-kabtangan marayaw. Sagawa', sampay pa bihaun, in pagdā kāmu' sin manga tau, biya' kami manga kaput malummi'. In pangatud kāmu' sin manga tau biya' kami hambuuk lummi', manga tau wayruun kapūs-pūsan.

14 Manga kalasahan ku, wala' ku siyulat in manga biya' ha ini ha supaya kamu sumipug, sagawa' in ini hindu' ku kaniyu pa karayawan, sabab in kamu yan biya' na manga luggiya' anak ku kalasahan.

15 Sabab minsan mag'ibuhan na in manghindu' kaniyu pasal sin Almasi, sagawa' hambuuk da in tuwan guru niyu, amu in biya' na ama' niyu. Karna' nahinang mayan kamu Almasihin, in aku isab nahinang na biya' ama' niyu, sabab aku in nagpasampay kaniyu sin Bayta' Marayaw.

16 Na, pagga aku biya' na ama' niyu, junjungun ku kaniyu, urula niyu in limpa' siki ku.

17 Na, hangkan ku yan diyaak mawn kaniyu hi Timuti, ha supaya kamu sumupu sin kawl-piil ku. In siya biya' da isab sin anak ku. Karna' in siya hambuuk tau narā ku timayma' ha Almasi, hambuuk kakasihan ku, kapangandulan sin Panghu'. Diyaak

ku siya mawn kaniyu magpatumtum kaniyu sin kawl-piil iban addat-tabīat, amu in iyaagad ku pasal sin pag'agad ku ha Almasi. In kawl-piil iban addat-tabīat yan amu in piyanghihindu' ku ha katān jamaa Almasihin ha katān hula'.
18 Kaingatan ku in kaibanan duun kaniyu imabbu pasal in pangannal nila di' aku mamisita mawn kaniyu.
19 Sagawa' bang dumūl da in Tuhan mamisita da aku mawn kaniyu ha masamut ini, bat ku manyata' sin baran ku in manga tau abbuhan ini, bang bunnal tuud in gaus nila atawa gaus ha simud sadja.
20 Sabab bang kitaniyu bunnal miyamagad sin pamarinta sin Tuhan, in tanda' niya kakitaan bukun ha manga bichara natu' sadja, sagawa' dayn ha manga hinang natu', amu in maawn dayn ha kusug-kawasa sin Tuhan.
21 Na, kamu sadja in magpī' bang unu in kabayaan niyu, pag'amahan ta kamu atawa di'. Sabab bang aku mākawn kaniyu, ampa masi da mangī' in hinang niyu, tantu pag'amahan ta kamu. Sagawa', bang kamu napinda na, pahūpun ku in lasa ku kaniyu iban mahanunut in himumūngan ku kaniyu.

5

Manga Hinang Kalumuan sin Manga Almasihin ha Kurintu

1 Kiyasakupan na sin tau katān sin nakalandu' na tuud in kalumuan sin kaibanan duun kaniyu. Karna' minsan in manga tau, amu in di' magparachaya ha Tuhan, di' da makahinang sin biya' nahinang nila yan. Awn nakabayta' kāku' sin awn hambuuk tau duun kaniyu, amu in naghahambuuk iban sin asawa sin ama' niya!
2 Na, mayta' kamu makatawakkal mag'abbu sin in kamu marayaw, (malayngkan awn sumbang duun kaniyu). In dayaw niya subay kamu masusa tuud. Iban in tau nakahinang biya' ha yan, subay niyu di' palamurun kaniyu, amu in manga tau agad kan Īsa.
3 Karna' minsan aku malawak dayn kaniyu, ha pikilan ku sali' da aku duun kaniyu, sabab di' kamu magkalawa' dayn ha lawm pangannal ku. Iban biya' da tuud hantang in baran ku yan duun kaniyu, sabab dayn ha kapatutan dīhil kāku' sin Panghu' natu' Īsa, biyutangan ku na hukuman in tau, amu in nakahinang sin sa ngī'-ngī' kalumuan.
4 Na, biya' ha ini in subay hinangun niyu. Bang kamu magtipun-tipun magbīng, pikilun niyu in aku yan da limalamud duun kaniyu. Iban pikila niyu in kawasa hi Īsa duun isab kaniyu.
5 Na dayn ha kawasa hi Īsa Almasi duun kaniyu, subay niyu hiungsud in tau yan pa lawm ukuman sin Saytan Puntukan. Bang in baran niya numanam kabinsanaan, kalu-kalu siya magsusun sin dusa niya, lāgi' bang maabut na in Adlaw Paghukum sin Panghu' Īsa ha manga mānusiya' katān, in nyawa sin tau yan malappas dayn ha kasiksaan salama-lama.
6 Na, in kamu yan di' mapatut magbantug sin baran niyu sin kamu manga tau mabuntul. Di' niyu ka kaingatan in masaalla ini, amu agi, “In hangka-pudjut pasulig lumatag da magpabuskag sin addun.” (Hāti niya minsan hambuuk sadja in magdusa kaniyu in ngī' nahinang niya lumamin da pa kaniyu katān.)
7 Hangkan, subay niyu paīgun dayn kaniyu in tau yan naghinang sin mangī', ha supaya kamu di' malamin sin kangīan, amu in makarihil kaniyu tamak-tawktuk. Karna' bang maīg na dayn kaniyu in naghinang sin mangī', maīg na isab in tamak duun kaniyu, iban mabiya' na isab kamu sin addun way kiyalamuran pasulig. Asal kiyaiingatan ku da isab in kamu yan suchi pasal sin pangandul niyu ha Panghu' Īsa Almasi. Karna' in siya bakas na piyatay ganti' kātu'niyu biya' sapantun anak bili-bili, hīnang kulban ha Haylaya Paglappas dayn ha Kamatay, hipanglappas kātu'niyu dayn ha manga dusa natu'.

8 Na, pagga in Almasi miyatay karna' natu', subay taniyu hitaw' marayaw pa lawm
atay natu' in hinang niya. Subay natu' na hiīg dayn ha baran natu' in katān pag'iggil
iban sin unu-unu hinang mangī', amu in piyagbahasa pasulig. Amu na in tuyuan
natu' dayn ha atay puti' in hinang mabuntul iban marayaw amu in piyagbahasa
addun way kiyalamuran pasulig.
9 Na, ha sulat ku, amu in piyarā ku mawn kaniyu nakauna, biyandaan ta na kamu
di' papagpanunun iban sin manga tau naghihinang sin manga kalumuan.
10 Malayngkan, bukun in hātihan sin bichara ku yan bat di' ta na kamu pasuukun ha
manga tau, amu in di' magad ha Tuhan. Sabab luwal bang kamu bukun na ha dunya
ini, ampa kamu di' magbāk iban sin manga tau naghihinang sin manga kalumuan,
sin manga tau manapsu ha alta', sin manga tau mananakaw, atawa manga tau amu
in magsumba sin manga unu-unu na dugaing dayn ha Tuhan.
11 Sagawa' in hātihan sin bichara ku yan, di' ta kamu papagpanunun iban sin tau
amu in imiyan in siya hambuuk Almasihin biya' kaniyu, sagawa' in siya naghihinang
sin kalumuan, atawa manapsu ha alta', atawa magsusumba ha manga barhala', atawa
maghihinang bichara puting, amu in hikakangī' sin ngān sin kaibanan niya, atawa
maghihilu atawa magtatakaw. Minsan magkaun ayaw kamu sumāw ha tau biya' ha
yan, amu in imiyan in siya pagkahi niyu Almasihin.
12-13 Asal da bukun na kiyawajib kāku' in sumara' sin hinang sin manga tau, amu
in di' mangandul kan Īsa Almasi. Tuhan in dumihil hukuman kanila. Sagawa',
kiyawajib kaniyu sumara' sin unu-unu hinang sin manga pagkahi niyu Almasihin.
Sabab, biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Paīga dayn kaniyu in tau
mangī'. Ayaw niyu palamura kaniyu.”

6

Pasal sin Pagsalassay sin Pagsagga' sin manga Almasihin

1 Na, ha pasal sin manga parakala' niyu, bang awn pagsagga' sin hambuuk
kaniyu iban sin pagkahi niya agad kan Īsa, subay in tūp niya, in parakala' yan
hipasalassay ha manga tau pagkahi niya da isab suku' sin Tuhan. Sagawa', mayta'
kamu matawakkal dumā sin manga parakala' niyu pa sara' sin manga tau ha guwa',
amu in di' magparachaya pa Tuhan?
2 Biya' hantang kiyalupahan niyu na sin in kitaniyu suku' sin Tuhan, ha susūngun,
amu in manghukum ha manga mānusiya'. Na, pagga awn kapatutan niyu
manghukum ha manga mānusiya' ha susūngun, amu in parakala' dakula', na, amu
pa ka isab in di' niyu masalassay in manga parakala' sibi'-sibi'?
3 Iban wala' niyu ka kiyaingatan minsan in manga malāikat, kamu da in
manghukum kanila ha susūngun? Na, pagga biya' ha yan, amu pa ka in di' niyu
masalassay in manga parakala' hipagbāk niyu dī ha lawm dunya ini dayn ha waktu
pa waktu?
4 Na, mayta' bang awn na parakala' niyu hipasalassay niyu ha manga tau way
lamud kaniyu, sabab bukun sila manga tau agad ha Almasi.
5 Makasipug yan kaniyu. Minsan biya' diin, awn da mayan tau duun kaniyu halul-
akkal, amu in maingat sumalassay sin parsaggaan sin kamu magpagkahi Almasihin.
Tantu awn sadja.
6 Sagawa' in hinang niyu, hiratung niyu in manga parakala' niyu pa manga tau
bukun agad ha Almasi, amu in daakun niyu sumalassay sin parakala' niyu.
7 Na, in pagparatung niyu sin manga parakala' niyu pa sara', hambuuk kasāan
dakula' nahinang niyu. Sapādpād niyu hiratung pa sara', marayaw pa īmanan niyu
na sadja bang awn huminang mangī' atawa mangulli' kaniyu pagkahi niyu Almasihin.

8 Sagawa' unu in hinang niyu? Gām mayan huminang kamu mangī' ha manga
pagkahi niyu Almasihin sampay kullian niyu sila.

9 Tantu tuud in manga tau kimaruk in ngī', wayruun palsukuan nila bang
mamarinta na in Tuhan. Na, pikila niyu tuud ini marayaw ha supaya di' masā'
in pikilan niyu. Karna' in manga tau maghihinang maasihat, atawa magsusumba
barhala', atawa manga tau magjina, atawa manga tau maghinang kalumuan iban sin
pagkahi nila usug atawa babai, wayruun karayawan suku' nila ha pagparintahan sin
Tuhan.
10 Damikkiyan in manga tau mananakaw, atawa manga tau manapsu ha alta' sin
kaibanan, atawa manga tau maghihilu, atawa manga tau magbibichara sin puting
ha supaya kumangī' in ngān sin kaibanan atawa manga manglalangpas, in sila yan
katān, wayruun karayawan suku' nila ha pagparintahan sin Tuhan.
11 Na, biya' ha yan in bakas hīnang sin kaibanan kaniyu tagna'. Sagawa' siyuchi
na kamu sin Tuhan dayn ha manga dusa nahinang niyu iban in kamu suku' niya na.
Iban ītung na kamu sin Tuhan tau mabuntul, sabab sin kawasa sin ngān sin Panghu'
Īsa Almasi iban sin kawasa sin Rū sin Tuhan, Tuhan taniyu.

Pasal sin Pag'ayad sin Ginhawa-baran

12 Na, ha pasal sin manga hinang kanapsuhan sin baran niyu, kalu-kalu awn
hambuuk tau duun kaniyu mamung, amu agi, “Makajari aku huminang sin unu-unu
kabayaan ku bang bukun da langgal sara'.” Na, bunnal in bichara niya yan, sagawa'
ini in hikabayta' ku kaniyu. Bukun in katān hinang makarayaw kaniyu, minsan da
bukun langgal sara'. In aku, makajari aku magdul-baya' huminang sin kabayaan ku,
malayngkan, di' aku mabaya' maīpun kaagi sin manga kanapsuhan sin baran ku.
13 Kalu-kalu awn isab hambuuk kaniyu umiyan, amu agi, “In kakaun suku' sin
tiyan, iban in tiyan suku' sin kakaun.” Na, bunnal in bichara niya yan, sagawa' ini in
hikabayta' ku kaniyu, dumatung da in waktu ha susūngun in tiyan iban sin kakaun
īgan da sin Tuhan, sabab wayruun na kalagihan nila. Subay taniyu di' dūlan in napsu
sin baran taniyu, sabab in ginhawa-baran natu' piyapanjari sin Tuhan bukun ha
supaya kitaniyu makapagdulbaya' huminang sin unu-unu kalumuan kabayaan natu'.
Sagawa' in ginhawa-baran natu' piyapanjari sin Tuhan, ha supaya natu' mahinang
in daakan sin Panghu' Īsa. Iban ayaran isab sin Panghu' Īsa in ginhawa-baran natu'
dayn ha unu-unu kangīan.
14 Biyuhi' nagbalik sin Tuhan hi Panghu' Īsa dayn ha kamatay. Damikkiyan, bang
kitaniyu mapatay na, dayn ha kusug sin kawasa niya, buhiun niya da isab kitaniyu
magbalik.

15 Kaingatan niyu in kitaniyu ini manga suku' sin Panghu' Īsa Almasi, bang hidalil
pa hambuuk anggawta'-baran sin tau, in kitaniyu ini biya' sapantun sin ginisan
bahagi' sin pamaranan sin Almasi. Na, pagga kitaniyu amu in biya' sapantun manga
bahagi' sin pamaranan niya, na, di' tuud makajari bang kitaniyu humambuuk ha
manga babai mangī'.
16 Atawa maray' di' niyu kaingatan sin in usug humambuuk ha babai mangī'
makapagtibuuk na in manga baran nila. Sabab kiyasulat ha lawm Kitab pasal sin
usug iban babai amu agi, “In duwa maghulid matibuuk na in manga baran nila.”
17 Sagawa' hisiyu-siyu in humambuuk ha Panghu' Īsa in sila yan maghangka-atay
na iban hi Īsa.
18 Na, ibut-ibut, lawak tuud kamu dayn ha unu-unu hinang kalumuan. Bunnal in
kaibanan dusa mangī', sagawa' di' makakangī' sin ginhawa-baran. Ampa in dusa,
amu in magjina, landu' tuud mangī', sabab magdusa siya pa ginhawa-baran niya.

19 Maray' kiyalupahan niyu na sin in ginhawa-baran natu', amuna tuud in
hiyuhulaan sin Rū sin Tuhan, amu in piyatulun kātu'niyu sin Tuhan. Karna' in Tuhan
amu in tagdapu sin ginhawa-baran natu' bukun kitaniyu.
20 Sabab maharga' in kiyalukat sin Tuhan kātu'niyu dayn ha manga dusa
taniyu. Hangkan unu-unu na in hinangun sin ginhawa-baran natu' subay makarihil
kalagguan pa Tuhan.

7

Pasal sin Pag'asawa iban Pagbana

1 Na, ha pasal sin piyangasubu niyu ha lawm sin sulat niyu mari kāku', ini
in hikabayta' ku kaniyu. Bunnal na sa, biya' na sin agi niyu, subay in usug di'
makakamput ha babai.
2 Sagawa', pagga mataud in magjina, na, ha pikil ku marayaw pa in manga usug
mag'asawa iban in manga babai magbana.
3 Lāgi', in kamu manga usug tagaasawa, subay niyu hinangun in kiyawajib ha
hambuuk usug tagaasawa. Damikkiyan, in babai tagabana subay niya hinangun in
kiyawajib ha hambuuk babai tagabana. Iban subay usug babai di' maghukaw sin
kabayaan sin tāiban niya.
4 Sabab, in babai tagabana di' na makapagbaya' sin ginhawa-baran niya. In bana
niya, tagakapatut na magbaya' sin ginhawa-baran sin asawa niya. Damikkiyan,
in usug tagaasawa di' na makapagbaya' sin ginhawa-baran niya. In asawa niya
tagakapatut na magbaya' sin ginhawa-baran sin bana niya.
5 Ayaw niyu tangkai in napsu sin bana atawa asawa niyu, luwal bang labay dayn ha
pagsulut-sulutan niyu, di' naa magsuuk ha lawm pilay adlaw, ha supaya awn waktu
niyu mangarap pa Tuhan. Sagawa', pag'ubus niyu mangarap pa Tuhan, subay kamu
magsuuk magbalik bat kamu di' marā sin sasat sin Saytan Puntukan, bang in napsu
sin baran niyu biya' ganta' di' kasandalan.
6 Na, ha pasal sin bichara ku ini, di' ta kamu lugusun mag'asawa atawa magbana.
Kamu in magbaya' sin baran niyu.
7 In bunnal niya in kabayaan ku, in kamu katān sumingud kāku', amu in way
asawa. Sagawa', magkaniya-kaniya in gantaan dīhil sin Tuhan ha manga tau, bukun
magsali'-sali' katān.
8 Na, pa manga kamu wayruun paghula' iban manga balu, ini in hindu' ku kaniyu.
Marayaw pa kamu di' na magbana atawa mag'asawa biya' kāku'.
9 Sumagawa', bang niyu di' katangkaan in napsu niyu, na kadtui niyu na, pag'asawa
na kamu, pagbana na kamu. Sapādpād isab magtubud in napsu niyu, marayaw pa
kamu maghula'-hula' na.
10 Na, ha tungud isab sin manga kamu taga paghula', na yari in daakan amu in
nawajib agarun niyu. In daakan ini bukun dayn kāku', sagawa' dayn ha Panghu'
natu' Īsa Almasi. In manga babai tagabana nawajib kanila in di' mutas dayn ha bana
nila.
11 Bang siya mutas dayn ha bana niya, subay siya di' magbana dugaing usug.
Sumagawa' bang siya mabaya' magbana subay siya magbalik pa bana niya tagna'
magdayaw iban siya. Ampa in manga usug tagaasawa nawajib kanila di' mamugit
ha asawa nila.
12 Na, ini isab in hindu' ku pa manga tagapaghula'. In hindu' ini dayn kāku',
bukun dayn ha Panghu' Īsa. Ini in hindu' ku kaniyu. In hambuuk taymanghud
ta Almasihin, amu in tagaasawa bukun agad kan Īsa, subay niya di' hibugit in asawa
niya ha salugay in asawa niya mabaya' pa humambuuk kaniya.

13 Damikkiyan da isab in babai Almasihin, amu in tagabana bukun agad kan Īsa,
ampa in bana niya masi da mabaya' humambuuk kaniya, subay niya di' hibugit in
bana niya.
14 Sabab in bana bukun agad kan Īsa awn na karayawan niya ha pangatud
sin Tuhan dayn ha pasal sin paghambuuk niya iban sin asawa niya Almasihin.
Damikkiyan, in asawa bukun agad kan Īsa, awn da isab karayawan niya pasal sin
paghambuuk niya iban sin bana niya Almasihin. Tantu bunnal in bichara ku ini,
pasal bang bukun, na, in manga anak niyu yan biya' da sin anak sin manga tau, amu
in nagtutuhan dugaing dayn ha Tuhan tuud. Sa' in kasabunnalan niya in manga anak
niyu yan awn da isab karayawan nila ha pangatud sin Tuhan.
15 Malayngkan, bang in asawa atawa bana, amu in bukun agad kan Īsa mabaya'
na mutas dayn ha bana atawa asawa niya Almasihin, subay niya siya dūlan. In bana
atawa asawa Almasihin limāya huminang sin kabayaan niya, sabab in kabayaan sin
Tuhan kaniya kasulutan bukun magkālu.
16 Di' da matantu sin asawa bang in bana niya marā niya mapaagad tumayma'
ha Almasi supaya siya malappas. Damikkiyan di' da matantu sin bana bang in
asawa niya marā niya mapaagad tumayma' ha Almasi. Hangkan tuguti niyu na bang
mabaya' na mutas dayn kaniyu.

Pasal sin Pagpamarahi sin Unu-unu na Kahālan Kiyaganta' sin Tuhan.

17 Na, in pakaniya-pakaniya kaniyu subay mamarahi sin kahālan kiyaganta' kaniyu
sin Tuhan amu in kahālan niyu sin tagna' kamu tiyaabbit magad kaniya. Amu yan
in daakan ku pa katān jamaa agad ha Panghu' Īsa ha katān hula'.
18 Bang sawpama awn hambuuk Yahudi, amu in nagpaislam ha supaya awn tanda'
sin in siya hambuuk Yahudi, sakali magad na kan Īsa, subay niya di' paīgan in limpa'
sin pag'islam kaniya. Damikkiyan, in hambuuk tau amu in wala' naislam sakali
magad na kan Īsa, subay siya di' na magpaislam.
19 Sabab bukun maharga' ha Tuhan bang kamu naislam atawa wala'. In maharga'
ha atay niya bang kamu magkahagad huminang sin manga daakan niya.
20 Iban subay kamu di' na magtūyu' minda dayn ha kahālan kiyabubutangan niyu
ha waktu miyagad na kamu ha Panghu' Īsa.
21 Bang kamu sawpama hambuuk īpun ha waktu napī' kamu magad ha Panghu'
Īsa, ayaw na kamu masusa pasal sin kahālan niyu, sagawa' bang isab awn sukud
niyu malimaya kamu, na marayaw da isab.
22 Sabab bang awn hambuuk īpun amu in agad na ha Panghu' Īsa, in kasabunnalan
niya, luhaya siya ha pangatud sin Panghu' minsan di' maīg in pag'īpun niya ha tau.
Na, ampa isab in tau limāya, bang magad na ha Panghu' Īsa, in kasabunnalan niya,
in siya īpun na sin Panghu'.
23 Iban maharga' in kiyalukat sin Tuhan kaniyu dayn ha karusahan niyu. Hangkan,
ayaw kamu magpaīpun ha manga tau sadja biya' kaniyu, sumagawa' magpaīpun
kamu ha Tuhan.
24 Na, hangkan manga taymanghud ku, in pakaniya-pakaniya kaniyu subay di' na
minda dayn ha kahālan niyu dayn ha waktu napī' kamu magad ha Panghu' Īsa. Subay
niyu di' hiīg in Tuhan dayn ha lawm atay niyu.

Pasal sin Manga Tau Way Paghula' iban sin Manga Balu

25 Na, ha pasal isab sin manga kamu amu in wayruun pa paghula', wayruun
daakan ku kaniyu amu in naug dayn ha Panghu'. Sagawa', bilang hambuuk daraakun
kiyaulungan sin Panghu' Īsa, in aku nahinang hambuuk tau kapangandulan.
Hangkan yari in hindu' ku kaniyu.

26 Bukun in hāti sin himumūngan ku yan bat daakun ta kamu di' mag'asawa atawa
di' magbana, sagawa' pagga kitaniyu ha lawm kasigpitan bihaun, marayaw pa kamu
di' na mag'asawa atawa di' magbana.
27 Malayngkan, sasuku' sin kamu manga tagaasawa, ayaw niyu bugitan in tāiban
niyu. Sagawa' bang wayruun pa paghula' niyu, ayaw na kamu magniyat mag'asawa.
28 Sagawa' bang kamu isab mabaya' mag'asawa in yan bukun dusa. Damikkiyan,
in manga budjang bang sila magbana na, in yan bukun da isab dusa. Hangkan,
aku nakahindu' kaniyu sin marayaw pa bang kamu di' mag'asawa atawa magbana,
pasal in kabayaan ku di' kamu makalabay sin manga kasigpitan sin manga tau
tagapaghula'.

29 Na, in hātihan sin bichara ku yan manga taymanghud ku biya' ha ini. In waktu
natu' dī ha dunya ini hangkaray' dakuman. Hangkan tagnaan dayn ha bihaun subay
paunahun sin manga usug tagapaghula' in pagsangsa' nila ha Tuhan. Subay in kaagi
nila magsangsa' biya' hantang sin hambuuk usug wayruun asawa, amu in makasasat
sin hinang niya.
30 Iban in manga tau nasususa, subay di' magparuli sin manga kasusahan nila.
Damikkiyan, in manga tau nagkukūg-kuyag, subay di' magpikil sadja sin pagkūg-
kuyag nila. Iban da isab in manga tau mamimī, subay bukun dakula' ha atay nila in
binī nila. Subay nila niyatun in binī nila biya' hantang bukun kanila.
31 Iban subay di' bistahun maharga' tuud in unu-unu katān hinang dī ha dunya
sabab in dunya ini ha susūngun malanyap da.

32 In kabayaan ku wayruun makasasat sin pagsangsa' niyu ha Panghu' Īsa. In
tau wayruun paghula', luhaya maghinang pa Panghu'. Sabab wayruun pikilun niya
dugaing dayn sin hinang amu in makasulut ha Panghu'.
33 Sagawa' in tau tagapaghula' mabimbang sin ginis-ginisan dī ha lawm dunya,
sabab kabayaan niya kaamuhan in asawa niya ha hinang niya.
34 Na, dayn ha sabab yan maruwa in pikilan niya, bukun tunggal in pikilan niya
pa Tuhan. Damikkiyan, in babai wayruun bana atawa budjang, wayruun pīpikil
niya dugaing dayn sin hinang diyaakan kaniya sin Panghu' Īsa, sabab in kabayaan
niya tunggal in Tuhan ha lawm pamikil niya iban pagsangsaan sin ginhawa-baran
niya. Sumagawa', in babai tagabana pīpikil niya in indalupa-ginis, amu in subay niya
hinangun, sabab kabayaan niya kaamuhan in bana niya sin hinang niya.
35 Hīnduan ta kamu sin biya' ha ini bukun bat pahunitan ta kamu, sagawa'
mabaya' aku tumabang kaniyu. Kabayaan ku hinangun niyu in unu-unu mapatut
iban marayaw. In kabayaan ku isab tunggal ha lawm pamikil iban atay niyu in
pagsangsa' niyu ha Panghu' Īsa.

36 Na, in ini pasal sin manga budjang masuuk na launan. Bang mapikil sin tag'anak
bat bukun mapatut papaglaunun niya in anak niya budjang amu in taga napsu
magbana, na subay niya tugutan magbana. Sabab di' da siya magdusa minsan niya
pabanahun in anak niya.
37 Sagawa', bang napikil sin tag'anak ha bukun siya lugusun, di' niya na pabanahun
in anak niya, sabab wayruun da isab napsu sin anak niya magbana, na marayaw pa
di' niya pabanahun in anak niya.
38 In hāti niya, marayaw in hinang sin tau bang niya in anak niya pabanahun,
sagawa', labi marayaw bang niya di' pabanahun in anak niya.

39 Na, ha pasal isab sin manga babai amu in tagapaghula'. In babai minsan siya
nagbugit na iban sin bana niya, di' siya makajari magbana dugaing, ha salugay sin
bana niya buhi' pa. Sagawa' bang in bana niya miyatay na, luhaya na siya magbana
dugaing, sagawa' in banahun niya subay da isab pagkahi niya agad kan Īsa.

40 Sagawa' bang ha pikilan ku, labi pa in kakuyagan niya bang siya di' na magbana
magbalik. Iban in hindu' ku ini bukun dayn ha baran ku sadja, sagawa' guwa' dayn
ha Rū sin Tuhan, bang aku isab wala' nasā'.

8

Pasal sin Manga Kakaun Bakas Piyanglabut ha Manga Barhala'

1 Na, bihaun bicharahun ku in pangasubu niyu pasal sin manga kakaun siyumbay'
hipaglabut ha manga barhala', amu in pagsumbahun sin tau kaibanan. Bunnal na
sa, biya' na sin agi niyu, kiyaiingatan taniyu sin in manga barhala' wayruun da
kawasa nila. Sagawa' dayn ha sabab sin ingat niyu yan, umabbu na kamu. Ampa
in makatabang magpahugut sin īman sin pagkahi natu', bukun abbu natu' pasal sin
ingat taniyu, sumagawa' amu in pagkasi-lasa natu' kanila.
2 Bang in hambuuk tau magpikil sin mataud tuud in kaingatan niya, na, in
kasabunnalan niya wala' pa jimukup in ingat niya.
3 Sagawa' in tau malasa ha Tuhan, in siya itungun da isab sin Tuhan suku' niya.
4 Na, hangkan ha pasal sin pagkaun sin manga kakaun siyumbay' hipaglabut ha
manga barhala', ini in hikabayta' ku kaniyu. Kiyaiingatan taniyu sin in manga
barhala' tuhan-tuhan nila ini, amu in pagsumbahun nila, bukun bunnal Tuhan, sabab
kiyaiingatan natu' sin hambuuk-buuk da tuud in Tuhan.
5 Karna' minsan awn manga ginisan pagtawagun tuhan-tuhan duun ha langit iban
dī ha dunya, iban minsan mataud in hīnang sin tau patuhanan nila,
6 in kitaniyu manga Almasihin, hambuuk-buuk da in Tuhan, Ama' natu', amu
in Tuhan nagpapanjari sin unu-unu katān, iban amu in Tuhan harapun taniyu ha
salugay taniyu buhi'. Iban minsan mataud in ginisan sin pagtaat agaran sin manga
tau, in kitaniyu Almasihin tunggal da in Panghu' Īsa Almasi in agaran natu'. Iban
piyapanjari sin Almasi in unu-unu katān labay dayn ha Tuhan, iban naug dayn kaniya
isab in kabuhi' taniyu.
7 Sagawa' in kaibanan Almasihin wala' pa tuud nakaingat sin in manga barhala'
pagsumbahun bukun bunnal. Masi namān sampay pa bihaun mīmikit ha pikilan sin
manga tau ini, in addat nila tagna', amu in magsumba pa sila ha manga barhala'.
Hangkan bang sila makakaun sin bakas piyanglabut ha manga barhala' masusa in
lawm pamikil nila, sabab pangannal nila nagdusa sila pa Tuhan.
8 Sagawa' in sabab hangkan kitaniyu makasuuk pa Tuhan, bukun dayn ha pasal
sin kakaun kaunun natu' atawa di' natu' kaunun. Minsan kitaniyu di' kumaun sin
manga kakaun bakas piyanglabut ha manga barhala' di' da kakulangan in karayawan
natu' ha pangatud sin Tuhan. Damikkiyan bang kita kumaun sin kakaun yan, di' da
isab kaganapan in karayawan natu'.
9 Sagawa', minsan kamu dūlan sin Tuhan kumaun sin unu-unu na, subay kamu
mahalli' di' magdūl sin napsu niyu kumaun sin manga kakaun yan, bang biya' ganta'
amu in makarā magdusa ha pagkahi niyu Almasihin, amu in maguya' pa in īman pa
Tuhan.
10 Na, bang sawpama in kamu, amu in nakaingat sin bukun dusa in kumaun sin
kakaun bakas piyanglabut ha manga barhala', ampa kamu kakitaan sin pagkahi niyu
Almasihin duun ha lugal pagsusumbahan ha manga barhala' nagkakaun sin kakaun
bakas piyaglabutan, di' ka siya umibug kumaun sin kakaun yan, minsan da ha pikilan
niya magdusa siya bang niya kaunun? Karna' way pangingat niya sin bukun dusa in
kumaun sin kakaun bakas piyaglabutan. Tantu simingud siya.
11 Na, dayn ha sabab sin ingat niyu ha pasal yan, in pagkahi niyu Almasihin, amu
in kiyaasagan sin dugu'-nyawa sin Almasi ha supaya mapuas dayn ha manga dusa

niya, maghawal-hawal na in pamikil niya pasal sin kalappasan niya, iban maawn na in kamulahan niya.
12 Na, in kamu yan magdusa ha Almasi. Damikkiyan makarusa da isab kamu pa taymanghud niyu Almasihin, amu in maguya' pa in īman pa Tuhan, sabab kamu in nakarā-rā kaniya huminang sin hinang, amu in nakasusa sin lawm pamikil niya, sabab pangannal niya nagdusa siya pa Tuhan.
13 Hangkan, bang in pagkaun ku sin manga siyumbay' bakas piyaglabutan ha manga barhala', amu in makarā ha taymanghud ku magdusa pa Tuhan, na, di' na aku kumaun sin manga siyumbay' ha salugay ku buhi', ha supaya in taymanghud ku Almasihin di' kumangī' in pag'agad niya ha Almasi.

9

In Manga Kapatutan sin Hambuuk Kiyawakilan sin Almasi

1 In aku ini hambuuk tau luhaya magbaya'-baya' huminang sin kabayaan ku. Kiyawakilan aku sin Panghu' natu' hi Īsa magpamahalayak sin Parman niya. Bakas ku na siya kīta' sin duwa mata ku. Lāgi' kamu na yan in bunga sin paghulas-sangsa' ku ha Panghu' Īsa.
2 Minsan in kaibanan tau di' magkahagad sin aku hambuuk kiyawakilan sin Panghu', in kamu duun ha hula' Kurintu tantu magkahagad da. Sabab dayn ha pasal sin hinang ku, in kamu nahinang na suku' sin Panghu' Īsa. Na, amuna yan in tanda' sin in aku bunnal tuud hambuuk tau kiyawakilan sin Panghu' Īsa.
3 Na, yari in manga sambung ku pa manga tau amu in mangungusihat bang bunnal tuud in aku kiyawakilan sin Panghu' Īsa atawa bukun.
4 Mayta', wayruun ka kapatutan ku dihilan balanja' sin manga tau nasīhatan ku?
5 Iban mayta', wayruun ka kapatutan ku mag'asawa hambuuk babai Almasihin, dāhun ku pakain-pakain hula' aku magnasīhat, biya' sin manga kaibanan kiyawakilan iban sin manga taymanghud hi Panghu' Īsa sampay na hi Pitrus?
6 Atawa ha pangannal niyu, aku sadja kay Barnabas in subay mag'usaha sin kabuhianan namu'?
7 Mayta', asubuhun ta kamu, awn ka sundalu in di' dihilan gastu sin parinta? Awn ka tau nagtanum in di' makahampit sin bunga sin tiyanum niya? Awn ka tau nag'iipat manga sapi' atawa kambing in di' makahampit sin gatas makawa' niya dayn ha manga hayup īipat niya? Tantu, makahampit sadja.
8 Na, in palihālan sin manga kapatutan sin manga tau tumabuk sin tungud sin hulas-sangsa' nila, bukun sadja isab yan hambuuk aturan hīnang sin mānusiya', sagawa' minsan ha lawm Kitab kiyasulat da isab in palihālan yan.
9 Nabacha natu' ha lawm Kitab Tawrat in hambuuk sara' hi Nabi Musa, amu agi, “Ayaw niyu sampungi in simud sin sapi' ha sa'bu piyapaggigindas niya sin pāy.” Na, in sara' yan tiyakdil sin Tuhan bukun sadja ha manga sapi'.
10 In sara' yan tiyakdil sin Tuhan labi awla tuud pa kātu'niyu manga mānusiya' piyaruli niya. Tantu in sara' ini siyulat pa kātu'niyu. Na, in kami ini biya' hantang mag'uuma. Maghulas-sangsa' in tau mag'aararu iban sin tau mag'aani sabab awn hiyuhuwat-huwat nila mahampit sin pag'ani.
11 Damikkiyan, in kami isab manga kiyawakilan sin Panghu' Īsa, amuna in nagtanum sin Parman sin Tuhan pa lawm pikilan niyu. Hangkan, bukun ka patut manghuwat-huwat kami kaniyu sin kabuhianan namu'?
12 Bang in guru niyu kaibanan tagakapatutan manghuwat-huwat kaniyu sin kabuhianan nila, na luba' pa isab in kami, amu in labi awla subay manghulat-hulat kaniyu.

Sagawa', in kami wala' nangayu' unu-unu balanja' dayn kaniyu, minsan kiyai-ingatan namu' awn kapatutan namu'. Gām mayan siyandalan namu' in unu-unu haggut-pasu' ha supaya wayruun makarihil bu'gat sin pagpasaplag sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.

13 Tantu kiyaiingatan niyu minsan in manga tau naghihinang ha Bāy sin Tuhan, makahampit da sin manga kakaun duun. Iban da isab in manga imam amu in magsusumbay' sin hayup pagkulbanan, makahampit da sin siyumbay' nila.

14 Damikkiyan, nagdaak in Panghu' sin in kami manga magnanasīhat sin Bayta' Marayaw subay balanjaan sin manga sasuku' sin miyamagad iban nagkahagad sin Bayta' piyagnasīhat namu'.

15 Sagawa', minsan awn kapatutan ku mangayu' balanja' dayn ha manga tau hīnduan ku, wala' tuud aku nakapangayu' unu-unu dayn kan siyu-siyu na. Iban ayaw kamu magpikil sin hangkan aku nagsulat biya' ha ini bat mangayu' aku balanja' dayn kaniyu. Mabaya' pa aku matay dayn sin maīg dayn kāku' in kabantugan magnasīhat ha way tungud.

16 Malayngkan bukun aku nagnasīhat sin Bayta' Marayaw ha supaya mabantug in baran ku, sabab in pagnasīhat ku ini hambuuk daakan wajib hinangun ku. Karna' bang aku di' magnasīhat sin Bayta' Marayaw tantu makaluuy aku.

17 Bang in pagnasīhat ku ini bat baya' sadja sin baran ku, na manjari aku manghuwat-huwat gadji dayn kaniyu tungud sin pagnasīhat ku kaniyu. Sagawa', pagga in hinang ini kiyapangandul kāku' sin Tuhan, na wajib ku hinangun minsan wayruun gadji ku.

18 Na, unu baha' in tungbas kāku' sin hinang ku ini? In kakuyagan sin lawm atay ku magnasīhat sin Bayta' Marayaw pa manga tau ha wayruun tungud niya, amuna in biya' hantang gadji ku. Hangkan, wala' aku nangayu' balanja' dayn kaniyu, minsan awn kapatut ku.

19 In aku ini tau luhaya makapagbaya'-baya' sin baran ku. Bukun aku īpun sin tau hisiyu-siyu. Sagawa' atas ku nagpaīpun ha manga tau katān ha supaya mataud in tau marā ku magad ha Almasi.

20 Hangkan, bang aku duun ha manga Yahudi magnasīhat kanila, magad aku sin addat-palangay sin manga Yahudi, ha supaya sila dumungug sin nasīhat ku iban marā ku sila magad ha Almasi. Iban minsan aku puas na dayn ha sara' agama, amu in piyanaug hi Musa pa manga bangsa Yahudi, bang aku duun magnasīhat ha manga tau, amu in miyamagad sin sara' ini, di' tuud aku lumanggal sin sara' nila, ha supaya ku sila marā magparachaya ha Panghu' Īsa.

21 Damikkiyan, bang aku duun magnasīhat ha manga tau bukun bangsa Yahudi, iban amu in wala' miyamagad sin sara' agama sin manga Yahudi, in addat-palangay ku paagarun ku da isab biya' sin addat-palangay nila, ha supaya ku sila marā magparachaya ha Panghu' Īsa. Sagawa', minsan aku wala' miyamagad sin sara' agama sin manga Yahudi, way ku isab tiyaykuran in sara' sin Tuhan, sabab in aku ini ha babaan sin sara' sin Almasi.

22 Bang isab aku magnasīhat ha manga tau, amu in bukun pa mahugut in īman ha Panghu' Īsa, hipakita' ku isab sin piyag'aaddatan ku in manga sara' nila, ha supaya katabangan ku sila magpakusug sin īman nila. Hangkan atas ku hinangun in unu-unu katān ha manga tau ha katān hula', bang mayan awn dayn kanila minsan dakuman hangkatiyu' marā ku magad kan Īsa supaya sila malappas dayn ha dusa.

23 Na, in katān yan hīnang ku ha supaya matanyag in Bayta' Marayaw pa tau katān, iban bat isab awn palsukuan ku sin karayawan niya.

24 Biya' na sin kiyaiingatan niyu bang awn panayam-nayam maglumba' mataud in magad maglumba' magdāgan, sagawa' hambuuk da in dumaug, amu in makakawa'

sin sasalamatan. Hangkan, in kamu yan, biya' sin ibārat maglumba' magdāgan, subay niyu puspusun in tuyu' sin pag'agad niyu ha Tuhan, biya' da sin tuyu' sin tau maglumba', ha supaya kamu karihilan sin Tuhan tungbas marayaw.
25 Iban in katān amu in magad maglumba' magdāgan, hallian nila in unu-unu katān amu in makakangī' sin dayaw sin pamaranan nila, ha supaya sila dumaug iban kasangunan in ū nila sin kuruna amu in sasalamatan. In kuruna ini, amu in piyagtuyuan nila makawa', di' da tumatas malugay sumagawa' in pahala' amu in piyagmuhut-muhut makawa' sin kitaniyu agad kan Īsa, tumatas sampay pa kasaumulan, hangkan hallian natu' isab in baran taniyu dayn ha unu-unu mangī'.
26 Hangkan na in aku, ha supaya ku makawa' in piyagmumuhut-muhut ku, singuran ku isab in kaagi dumagan sin tau miyamagad maglumba', amu in manulin-tulin in dāgan way paglingi'-lingi' sampay maabut in jangkaan sin paglumbaan. Iban singuran ku da isab in kaagi sin magbabaksing manuntuk ha atu niya, amu in tumudju sadja pa atu in suntuk niya, ha supaya niya makawa' in daugan.
27 Singuran ku in addat sin manga magad ha pagpanayam-nayam amu binsanaun nila in pamaranan nila supaya tumugas iban kumusug. Di' ku tuud dūlan in hawa-napsu sin baran ku, amu in makaraug kāku' bang ku di' kapa'gangan, sabab di' aku mabaya' bang aku, amu in nagnasīhat pa kaibanan tau, hisulak sin Tuhan, di' dihilan sasalamatan.

10

Pasal Paghalli' dayn ha Manga Barhala'

1 Na, manga taymanghud ku mabaya' ku hipatumtum kaniyu in kiyalabayan sin manga kamawmaasan natu' bangsa Yahudi, amu in miyagad kan Musa gimuwa' dayn ha hula' Misir sin timpu nakauna yadtu. Pagguwa' nila dayn ha hula' Misir, in sila katān miyamagad sin panawan sin gabun ha unahan nila amu in tanda' yaun in Tuhan himihindu' sin labayan nila. Imuntas sila katān miyanaw dayn ha Dagat Pula ha wayruun nagmula kanila.
2 Na, in pag'untas nila sin Dagat Pula iban sin pag'agad nila ha gabun biya' sapantun sin in sila katān nagpaligu', amu in tanda' sin in sila agad kan Musa.
3 In sila katān kimaun sin kakaun amu in naug dayn ha Tuhan.
4 Iban mīnum sila sin tubig amu in dīhil sin Tuhan kanila sabab in sila katān mīnum sin tubig, amu in gimuwa' dayn ha batu. Na, in batu amuna in tanda' sin in Almasi yaun miyamagad kanila pakain-pakain sila.
5 Sagawa', minsan bihādtu, in Tuhan wala' kiyasulutan sin hinang sin kamatauran kanila. Hangkan, mataud in miyatay kanila didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan, amu in liyabayan nila.
6 Na, in manga kimugdan ha manga kamaasan natu' yadtu hambuuk pamintangan taniyu sin subay kitaniyu di' sumingud magnapsu sin unu-unu mangī' biya' kanila.
7 Damikkiyan subay kitaniyu di' sumumba ha manga barhala' biya' sin hinang sin kaibanan kanila ha waktu yadtu. In kahinangan nila ini kiyasulat ha lawm Kitab. Amu agi sin ha lawm Kitab, “Pag'ubus sin manga tau nagkaun-kaun nanglaggu' ha barhala' siyusumba nila, nagbawbaylahan sila iban naghinang sin mangī'.”
8 Subay in kitaniyu usug-babai di' magjina, biya' na sin hinang sin manga kaibanan kamaasan natu'. Na, sasuku' sin sila naghinang sin biya' ha yan magtūy sila miyatay. Ha lawm hangka-adlaw awn kawhaan tagtū ngaibu tau in miyatay kanila.
9 Subay natu' di' tukasun in kusug sin kawasa sin Tuhan biya' sin hinang sin kaibanan kanila. Na, sasuku' sin naghinang sin biya' ha yan magtūy sila miyatay piyagkutkut sin manga hās.

10 Subay kamu di' magsumlut pasal sin kiyaganta' sin Tuhan kaniyu biya' sin hinang
sin kaibanan kanila. Hangkan in sasuku' sin sila naghinang sin biya' ha yan piyatay
sila sin Malāikat Magkakawa' sin Nyawa.
11 Na, in manga unu-unu katān kimugdan ha manga kamawmaasan natu' yadtu
piyaratung kanila sin Tuhan ha supaya awn kapamintangan natu'. Iban in manga
kiyalabayan nila katān siyulat ha lawm Kitab ha supaya kitaniyu maingat humalli',
di' huminang biya' sin bakas nahinang nila, sabab miyabut na kitaniyu sin masa
masuuk na makiyamat in dunya.
12 Hangkan hisiyu-siyu tau in magpikil sin mahugut na in īman niya, di' niya
butawanan, na subay siya mahalli' sabab di' kaingatan kinsum ku'nisa masasat siya
huminang sin mangī'.
13 In unu-unu sasat dumatung kaniyu biya' da isab sin manga sasat magdatung pa
manga mānusiya' katān. Sagawa' in Tuhan kapangandulan, hangkan in kamu yan
di' niya pasāran dumā sin manga sasat amu in ganta' di' niyu kaīmanan. Pasal bang
awn na dumatung sasat mawn kaniyu pakusugun sin Tuhan in īman niyu sumulak
sin sasat yan ha supaya kamu di' marā.
14 Na, hangkan manga taymanghud ku kalasahan, ayaw tuud kamu magad
magsumba ha manga barhala'.
15 In manga kamu yan halul-akkal. Hangkan, pikila niyu marayaw bang in bichara
ku yan nakaamu atawa wala'.
16 Bang kitaniyu magtipun-tipun na, amu in hambuuk panumtuman sin kamatay
sin Panghu' Īsa, ampa kitaniyu magsāw mag'inum dayn ha sawan amu in pagsarang-
sukulan pa Tuhan, na, biya' ha ini in hāti niya. Bang kita minum sin luun sin sawan
iban kumaun sin tinapay, amuna in tanda' sin in kitaniyu katān himambuuk na kan
Īsa, kaagi sin dugu' iban baran hi Īsa.
17 Pagga hambuuk da in tinapay pagsāw-sāwhan sin kitaniyu katān, na, minsan
kitaniyu mataud biya' da hambuuk in ginhawa-baran natu' katān.
18 Kitaa niyu ba in addat sin bangsa Israil. Hisiyu-siyu in makakaun sin pagkaun
bakas piyaglabut ha Tuhan, itungun na siya agad ha manga tau nagtataat pa Tuhan.
(Na, damikkiyan, hisiyu-siyu in kumaun sin manga bakas piyaglabut ha manga
barhala', itungun da isab siya agad ha manga tau nagsusumba ha manga barhala'.)
19 Na, bukun in hātihan sin bichara ku yan bat awn harga' sin manga barhala'
atawa sin manga kakaun hipaglabut kanila.
20 Sagawa' pahātihun ta kamu tuud marayaw sin in manga kakaun hipaglabut ha
manga barhala' tudju pa manga saytan bukun harap pa Tuhan. Iban di' aku mabaya'
makapaglamud kamu iban sin manga saytan.
21 Hangkan di' makajari in manga kamu amu in miyamagad sin pag'inum iban
pagkaun sin tinapay duun ha pagtipun-tipun sin manga Almasihin, lumamud isab
minum iban kumaun sin manga unu-unu kakaun bakas piyaglabut ha manga saytan.
22 Luwal dakuman bang niyu sunggurun in kabayaan sin Tuhan. Na, mayta', ha
pikil niyu makusug in kawasa niyu dayn ha Tuhan?
23 Na, awn kaibanan tau namung, amu agi, “Makajari kitaniyu huminang sin unu-
unu kabayaan natu'.” Bunnal in bichara yan, sagawa' bukun in unu-unu katān
hinang niyu makarayaw kaniyu. Iban bukun in katān hinang niyu makatabang
magpahugut sin īman sin pagkahi niyu.
24 Bukun marayaw bang in pikilun natu' sadja in hikarayaw pa baran natu'.
Sagawa', subay pikilun natu' in hikarayaw sin pagkahi natu'.
25 Na, makajari kamu kumaun sin manga siyumbay' diyaragang ha tabu', minsan
di' niyu na asubuhun bang yan bakas piyaglabut ha manga barhala' atawa wala'.

26 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab amu agi, “In dunya iban sin katān luun niya
piyapanjari sin Tuhan.”
27 Na, bang sawpama kamu dāhun magkaun-kaun sin hambuuk tau bukun agad
kan Īsa biya' kaniyu, ampa mabaya' da isab kamu magad, ini in hikabayta' ku kaniyu.
Makakaun kamu sin unu-unu na kakaun hilabut kaniyu. Ayaw na kamu mangasubu
bang in manga kakaun yan bakas piyaglabut ha manga barhala'.
28 Sumagawa', bang awn tau imiyan kaniyu sin in kakaun yan bakas piyaglabut ha
manga barhala', na, ayaw na kamu kumaun sin kakaun yan, ha supaya di' kumangī'
in parasahan sin tau namayta' kaniyu.
29 Minsan in ha pikil niyu wayruun ngī' niya, bang kamu kumaun sin kakaun yan,
subay niyu pikilun in parasahan sin tau namayta' kaniyu.
Na, maray' awn duun kaniyu magsual sin biya' ha ini. “Mayta' aku taggahan sin
tau kumaun sin kakaun, amu in ha pikil ku wayruun ngī' niya, sawkat na ha pikil
niya mangī' kumaun sin kakaun yan?
30 Tantu, bang aku magsarang-sukul pa Tuhan ha pasal sin kakaun, subay wayruun
tau sumaway kāku', karna' kiyaun ku iban pagsarang-sukul pa Tuhan.”
31 Na, yari in hikasambag ku sin bichara yan. Unu-unu na in hinangun niyu
mag'inum na ka atawa magkaun, subay in hinang yan makarihil kalagguan pa Tuhan.
32 Subay in unu-unu katān hinang niyu, di' makarihil kaniyu salla' ha pangatud sin
kaibanan niyu, Yahudi na ka, atawa bukun, atawa ha manga pagkahi niyu agad ha
Almasi, amu in manga tau suku' sin Tuhan.
33 Singud kamu biya' kāku'. Unu-unu in hinangun ku, in tuyuan ku amu in
makasulut ha katān. Di' aku magpikil sin hikarayaw pa baran ku, sagawa' amu in
hikarayaw sin katān, bang mān sila makapuas dayn ha murka' sin Tuhan.

11

Pasal sin Pagtabun sin ū ha lawm Bāy Pagtataatan

1 Hangkan singuri niyu tuud aku biya' da isab sin pagsingud ku ha Panghu' Īsa
Almasi.
2 Na, sanglitun ta isab kamu pasal tiyutumtum niyu sadja aku, iban iyaagad niyu
tuud in manga hindu' amu in piyasampay ku kaniyu.
3 Malayngkan, awn pa isab amu in kabayaan ku kahātihan niyu. In ini pasal
sin pagnakura'. In Almasi, amu in makapag'agi ha katān kausugan. Hāti, in katān
kausugan tagapaghula', amu in makapag'agi ha manga asawa nila. Ampa in Tuhan,
amu in makapag'agi ha Almasi.
4 Hangkan bang awn usug mangarap pa Tuhan duun ha bāy pagtataatan niyu atawa
magpasampay sin Parman sin Tuhan, ampa biyubutangan niya tabun in ū niya, biya'
niya da wala' piyag'addatan in Almasi, amu in makapag'agi kaniya.
5 Sagawa' bang awn babai mangarap pa Tuhan atawa magpasampay sin Parman
sin Tuhan ha bāy pagtataatan, ampa wayruun turung sin ū niya, biya' niya da wala'
piyag'addatan in bana niya amu in makapag'agi kaniya. Lāgi', in kasipugan sin babai
yan biya' da sin kasipugan sin hambuuk babai biyabagungan in ū niya.
6 Bang in babai yan di' magturung ha lawm bāy pagtataatan, marayaw pa uturan
niya in buhuk niya. Sagawa', pagga makasipug ha babai in magbagung atawa
mag'utud sin buhuk niya, magpahawpu' tuud, na, subay niya tuud turungan in ū
niya. Marayaw yan dayn sin bagungan niya in ū niya.
7 Na, in manga kausugan, bukun nawajib kanila in magtabun sin ū nila ha lawm
bāy pagtataatan, sabab in sila piyapanjari sin Tuhan awn sibuan iban sin kajarihanan
niya, iban sila in magpakita' sin kapatutan sin Tuhan. Sagawa' in babai, amu in
magpakita' sin kapatutan sin bana nila.

8 Sabab in usug, ha waktu tagna' piyapanjari sin Tuhan in mānusiya', bukun
kiyawa' piyaawn dayn ha baran sin babai, sumagawa' in babai, amu in kiyawa'
piyaawn dayn ha baran sin usug.
9 Iban bukun piyapanjari sin Tuhan in usug ha supaya awn limbang sin babai,
sagawa' in babai piyapanjari sin Tuhan ha supaya awn limbang sin usug.
10 Hangkan subay in manga babai magturung ha supaya awn tanda' kakitaan sin
manga malāikat sin in manga babai ha babaan tuud sin manga bana nila.
11 Malayngkan, in kitaniyu ha lawm ukuman sin Panghu' Īsa Almasi subay
magtabang-tiyabangi. In babai subay tumabang ha usug, hāti in usug subay
tumabang ha babai. In hāti niya, wayruun hambuuk tau in makatindug sin isa-isa
niya.
12 Karna' minsan in babai piyapanjari sin Tuhan tagna' kiyawa' piyaawn dayn
ha baran sin usug, pag'ubus dayn didtu, in kausugan katān lumahil pa dunya
hipag'anak sin babai. Sagawa' in unu-unu katān guwa' dayn ha Tuhan (sabab siya
in nagpapanjari sin unu-unu katān ha liyukupan sin ālam).
13 Na, bang kamu, ha pikil niyu nakaamu baha' in hinang sin manga babai ha
pagtipun-tipun niyu, bang sila mangarap pa Tuhan sin wayruun tabun sin ū nila?
14 Asal niyu na kiyaiingatan sin makasipug ha usug in magpahaba' sin buhuk niya.
15 Sagawa' ha babai, malingkat aturun bang mahaba' in buhuk niya. Dihilan siya
sin Tuhan mahaba' buhuk bat awn tabun sin ū niya.
16 Malayngkan, bang awn duun kaniyu amu in mabaya' pa jumawab, na, amu ini
in hikabayta' ku kaniya. In addat yan amuna in iyaagad namu' iban sin katān jamaa
Almasihin, amu in manga tau suku' sin Tuhan, ha unu-unu lugal. Wayruun addat
dugaing agarun namu'.

In Pagkaun iban Pag'inum amu in Panumtuman kan Īsa

17 Na, dugaing dayn sin yan, awn pa isab mabaya' ku hihindu' kaniyu. In ini pasal
sin pagtipun-tipun niyu ha bāy pagtataatan niyu. Di' ta kamu sanglitun pasal sin
pagtipun-tipun niyu, sabab in yan wala' nakarā kaniyu pa karayawan, gām mayan
pa kangīan.
18 Muna-muna, mabaya' ku hipaingat kaniyu sin nakarungug aku suysuy sin bang
kamu magtipun-tipun na, di' kamu magsulut-siyuluti, nagkakandi-kandi kamu. Na,
ha pikil ku awn kasabunnalan sin suysuy ini.
19 Kalu-kalu ha pikil niyu amu yan in subay niyu hinangun ha supaya kaingatan
sin tau bang hisiyu tuud in makasulut ha atay sin Tuhan.
20 Iban da isab bang kamu magtipun-tipun na magkaun sin panumtuman sin
kamatay sin Panghu' Īsa biya' da isab bukun Panghu' in tumtumun niyu. Na bang
biya' ha yan in hinang niyu, in pagkaun niyu yan bukun hambuuk panumtuman sin
kamatay sin Panghu'.
21 Sabab in hinang niyu, muna-muna kamu kumaun sin kakaun diyarā niyu pa
pagtitipunan. Di' niyu kapinan in kaibanan niyu. Hangkan, in kaibanan niyu
mahapdi', ampa in kamu kaibanan isab nahilu sin taud sin īnum niyu.
22 Mayta', wayruun ka bāy niyu pagkaunan iban pag'inuman niyu? Atawa hangkan
kamu maghinang biya' ha yan pasal mabaya' niyu dihilan kasipugan in manga jamaa
Almasihin amu in manga tau suku' sin Tuhan iban sin manga taymanghud niyu
miskin? Na, ha pikil niyu unu in hipamung ku sin hinang niyu yan? Sanglitun ta
kamu? Tantu di' ta kamu sanglitun!
23 Bakas ku na kiyahindu' kaniyu in kiyahindu' kāku' sin Panghu' Īsa. Biya' ha ini
in hindu'. Ha dūm katipu kan Īsa, duun siya nagkakaun iban sin manga tindug niya.
Sakali kimawa' siya tinapay.

24 Ampa siya nagsarang-sukul pa Tuhan. Pag'ubus niya nagsarang-sukul, sīpak niya
in tinapay, ampa niya diyuhal pa manga kiyawakilan niya, ampa siya namung, laung
niya, “Niyata niyu sin amu yan in ginhawa-baran ku, amu in hililla' ku mapatay
sabab-karna' niyu. Kaun kamu sin tinapay yan amu in ganti' panumtuman niyu
kāku'.”
25 Damikkiyan, pag'ubus nila nagkaun, kiyawa' niya in sawan, ampa siya namung.
Laung niya, “In luun sin sawan ini tanda' sin janji' ba'gu sin Tuhan kaniyu. In dugu'
ku maasag amu in dumihil katantuhan sin janji' ini. Inuma niyu yan iban amu yan
in ganti' panumtuman niyu kāku' ha sakaba' niyu minum.”
26 Sabab ha sakahaba' niyu magtipun-tipun biya' da ha ini magdungan kumaun
sin tinapay iban minum sin luun sin sawan, biya' niyu da tiyanyag in kamatay sin
Panghu' Īsa. Na, subay natu' di' bugtuun in hinang ini sampay dumatung in waktu
sin pagbalik mari pa dunya hi Panghu' Īsa.
27 Hangkan, hisiyu-siyu in magad sin pagkaun sin tinapay iban sin pag'inum sin
luun sin sawan bilang panumtuman ha Panghu' Īsa, ampa bukun matūp in palangay
iban pikilan niya, na magdusa siya, sabab biya' niya da wala' hiyalgaan in ginhawa-
baran iban dugu' sin Panghu' Īsa.
28 Na, dayn ha sabab ini, in hisiyu-siyu magad sin pagkaun iban pag'inum ini, ha
di' pa siya kumaun sin tinapay iban minum sin luun sin sawan, subay niya lilingun
in atay niya kitaun bang awn ngī' niya.
29 Sabab apabila siya kumaun sin tinapay iban minum sin luun sin sawan ha di'
niya mapikil marayaw in harga' sin ginhawa-baran sin Panghu' Īsa, na, biya' niya da
piyaratungan hukuman dayn ha Tuhan in baran niya.
30 Na, hangkan dayn ha sabab sin dusa nahinang niyu yan, mataud kaniyu in
nasasakit iban malamma in baran. Iban mataud da isab in miyatay.
31 Sagawa' bang ta lilingun na muna in atay taniyu bang wayruun dusa, na, di'
kitaniyu kabutangan sin hukuman sin Tuhan.
32 Paratungan kitaniyu bihaun sin Tuhan kasiksaan tungud sin dusa nahinang
natu', ha supaya ha adlaw mahuli di' kitaniyu malapay sin hukuman hibutang niya
pa manga tau di' magparachaya kaniya.
33 Hangkan, manga taymanghud ku, bang kamu magtipun-tipun kumaun bilang
panumtuman sin kamatay hi Panghu' Īsa, tagari niyu in kaibanan niyu.
34 Na, bang sawpama awn hiyahapdi' duun kaniyu, subay siya kumaun naa pa bāy
niya, ha supaya bang kamu magtipun-tipun na, di' kamu makabāk dusa pa Tuhan.

Na, ha pasal sin kaibanan parakala' niyu, subay na aku mākawn kaniyu ampa ku
salassayun.

12

In Ingat-kapandayan iban Barakat Hirihil sin Rū sin Tuhan

1 Na, bihaun bicharahun ku in pasal sin manga ingat-kapandayan iban barakat
hirihil sin Rū sin Tuhan kātu'niyu, sabab kabayaan ku, manga taymanghud ku,
kahātihan niyu in kasabunnalan pasal sin manga ini.
2 Katumtuman niyu sin bukun pa kamu agad ha Almasi, masi da kamu narā sin
saytan sumumba ha manga barhala', amu in way tuud nyawa.
3 Sumagawa' bihaun, pagga kamu agad na ha Almasi, subay niyu kaingatan na sin
wayruun tau, amu in hiyuhūp sin Rū sin Tuhan in makapamung pangkal ha Panghu'
Īsa. Damikkiyan, wayruun tau makapamung in hi Īsa, Panghu' niya, bang siya wala'
hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.

4 Mataud in ginisan sin manga ingat-kapandayan iban barakat hirihil sin Tuhan,
sagawa' hambuuk-buuk da in Rū sin Tuhan in tuburan sin katān yan.
5 Ginis-ginisan in hinang natu' pakaniya-pakaniya tumabang ha manga pagkahi
Almasihin, sagawa' hambuuk-buuk da Panghu' Īsa in paghulas-sangsaan natu' katān.
6 Mataud da isab in ginisan sin ingat-kapandayan dīhil kātu' supaya kitaniyu
tumabang ha manga pagkahi natu', sagawa' hambuuk-buuk da isab Tuhan in
tumabang kātu'niyu huminang sin hinang diyaakan niya.
7 In kitaniyu katān pakaniya-pakaniya, dīrihilan sin Tuhan ingat-kapandayan iban
barakat ha supaya kitaniyu makatabang ha katān pagkahi natu' Almasihin. Na, dayn
didtu kaingatan sin kaibanan in kitaniyu tiyulunan sin Rū sin Tuhan.
8 In hambuuk tau dihilan sin Rū sin Tuhan ingat-kapandayan magnasīhat sin hindu'
naug dayn ha Tuhan. Ampa in hangka-tau dīhilan isab sin Rū sin Tuhan kapandayan
magpahāti ha manga tau sin ingat nila pasal sin Parman sin Tuhan.
9 Tunggal da Rū sin Tuhan in dimihil sin manga pakaradjaan yan. In hangka-tau
dihilan sin Rū sin Tuhan pangandul mahugut pa Tuhan, ampa in hangka-tau dihilan
isab barakat magpauli' ha manga nasasakit.
10 In hangka-tau isab dihilan barakat huminang sin manga mu'jijat iban in hangka-
tau dihilan barakat magpasampay sin Parman sin Tuhan. Hāti, in hangka-tau dihilan
isab sin ingat-kapandayan sumilang sin barakat dayn ha Rū sin Tuhan iban sin
bukun. In hangka-tau isab dihilan sin barakat makapamichara sin ginisan bahasa
di' kahātihan sin manga tau. Ampa in hangka-tau dihilan sin ingat-kapandayan
magpahāti sin maana sin ginisan bahasa piyamung yan.
11 Sagawa' hambuuk da tuud Rū sin Tuhan, in dumihil sin katān ingat-kapandayan
iban barakat yan. Makapagbaya' siya bang unu in ingat-kapandayan iban barakat
hirihil niya pa manga tau pakaniya-pakaniya iban bang hisiyu in dihilan niya.

In Ginisan Bahagi' sin Ginhawa-baran sin Almasi

12 Na, (minsan magdugaing-dugaing in ingat-kapandayan iban barakat dīhil
kātu'niyu) masi da isab kitaniyu katān nahahambuuk. Sabab in kitaniyu manga agad
ha Almasi bang hidalil pa hambuuk ginhawa-baran sin tau, in kitaniyu ini, amuna in
ginisan bahagi' sin ginhawa-baran sin Almasi. Minsan mataud in ginisan sin bahagi'
niya masi da hambuuk in ginhawa-baran niya.
13 Damikkiyan, in manga kitaniyu Almasihin mataud in ginisan natu'. Awn Yahudi,
awn bukun, iban awn banyaga', awn bukun. Sagawa' hiyambuuk kitaniyu katān sin
Rū sin Tuhan. Tunggal da siya in nagligu' kātu' supaya kitaniyu mahinang hambuuk
bahagi' sin ginhawa-baran sin Almasi, lāgi' in katān hiyuhūp sin hambuuk-buuk da
Rū sin Tuhan.
14 Na, in ginhawa-baran sin tau mataud in ginisan sin bahagi' niya, bukun sadja
hambuuk.
15 Sabab, minsan sawpama imiyan in siki, laung niya, “In aku ini bukun hambuuk
bahagi' sin ginhawa-baran sabab in aku siki sadja, bukun lima.” Na, minsan biya' ha
yan in pamung sin siki, masi da siya agad ha bahagi' sin ginhawa-baran.
16 Iban bang sawpama isab imiyan in taynga, laung niya, “In aku ini bukun agad
sin bahagi' sin ginhawa-baran sabab in aku taynga sadja, bukun mata.” Na, minsan
biya' ha yan in pamung sin taynga, masi da siya agad sin bahagi' sin ginhawa-baran.
17 Na, bang sawpama in ginhawa-baran lullun na mata, biya' diin in karungug niya?
Iban bang isab lullun na taynga, biya' diin in kahamut niya?
18 Sagawa' in ginhawa-baran sin tau piyapanjari sin Tuhan jukup iban sin ginisan
bahagi' niya biya' sin asal kiyaganta' niya.
19 Di' yan mahinang ginhawa-baran bang yan lullun na sadja mata atawa taynga.
Subay da jukup in ginisan sin bahagi'.

20 Biya' na sin asal kiyaganta', in hambuuk ginhawa-baran, mataud ginisan in bahagi'.
21 Na, hangkan di' makajari in mata imiyan ha lima, “Di' aku magkalagihan kaymu!” Damikkiyan, di' da isab makajari imiyan in ū ha siki, “Di' aku magkalagihan kaymu!”
22 Sabab in kasabunnalan niya, minsan in hambuuk bahagi' sin ginhawa-baran biya' lupa wayruun da tuud guna niya, malayngkan, kagunahan da isab sin ginhawa-baran.
23 In manga bahagi' amu in ha bistahan natu' wayruun da tuud guna nila, amuna in iyaayaran natu' tuud. Ampa in manga bahagi' amu in tamparasa, subay tamungan natu' marayaw ha supaya di' kakitaan.
24 Hāti in manga bahagi' amu in marayaw aturun, minsan di' natu' na tuud ayaran. Hangkan biya' ha ini in kaagi sin Tuhan nagpaamu nagbutang sin ginisan bahagi' ha supaya in manga bahagi' amu in tamparasa kaayaran natu' tuud.
25 Na, hangkan in ginisan bahagi' sin ginhawa-baran, subay di' magsagga'-siyaggai. Gām mayan subay magtabang-tiyabangi.
26 Bang sawpama in hambuuk bahagi' sin ginhawa-baran numanam masakit, in kaibanan bahagi' magad da isab kaniya numanam sin masakit. Damikkiyan, bang sawpama isab in hambuuk bahagi' karihilan kalagguan in katibuukan sin ginhawa-baran kumuyag da isab.
27 Na, in kamu yan katān Almasihin, amuna in biya' sapantun ginhawa-baran sin Almasi, iban pakaniya-pakaniya kaniyu, amuna in biya' sapantun bahagi' sin ginhawa-baran niya.
28 In kitaniyu katān amu in diyalil ginisan bahagi' sin ginhawa-baran sin Almasi, dihilan hinang ha pagtipun-tipun sin manga Almasihin. Sagawa' bukun sibu' in hinang natu' katān, sabab Tuhan in nagpaamu nagdihil sin hinang. Muna-muna tuud pinī' niya in manga tau kiyawakilan niya. In hikaruwa manga magpapasampay sin parman niya pa manga tau. Hikatū, manga tau magnanasīhat sin Parman. Pag'ubus sunuan sin manga tau maghihinang sin manga mu'jijat. Sunuan isab sin kaibanan, amu in kiyarihilan barakat magpauli' ha manga nasasakit, iban in kaibanan mananabang ha pagkahi nila, iban in kaibanan amu in maingat magnakura' magdā sin hinang. In kaibanan isab dihilan barakat makabichara sin ginisan bahasa hīndu' kanila sin Rū sin Tuhan, amu in di' kaingatan sin manga tau.
29 Bukun sila lunlun tau kiyawakilan sin Almasi, atawa manga magpapasampay sin Parman, atawa magnanasīhat sin Parman sin Tuhan. Bukun katān dihilan barakat makahinang sin manga mu'jijat,
30 atawa makapauli' sin manga nasasakit, atawa makabichara sin manga bahasa hīndu' sin Rū sin Tuhan amu in di' kaingatan sin tau, atawa magpahāti sin maana sin bahasa yan.
31 Na, dayn ha katān ingat-kapandayan iban barakat yan, subay in pagmuhut-muhutan niyu makawa' amuna in makatabang tuud ha pagkahi niyu Almasihin.

Sumagawa' in hikabayta' ku kaniyu bihaun pasal sin kasi-lasa, amu in labi tuud marayaw dayn ha katān ingat-kapandayan iban barakat.

13

In Addat sin Tau Makasi-Malasa ha Pagkahi Niya

1 Bang aku sawpama piyatulunan barakat makabichara sin ginisan bahasa dī ha lawm dunya sampay sin bahasa sin manga malāikat ha surga', sagawa' di' aku makasi-malasa ha pagkahi ku, na, wayruun da guna sin barakat yan. In bichara ku

yan biya' da sin hibuk sin agung atawa bagting bang lisagun way bidda'. Wayruun
kapūsan sin bichara yan.
2 Atawa minsan awn barakat ku magpasampay pa manga tau sin Parman sin Tuhan,
atawa jukup aku sin unu-unu katān ingat, iban kahātihan ku in unu-unu katān
miyaksud sin Tuhan, amu in di' kahātihan sin manga tau, atawa minsan biya' diin in
hugut sin pangandul ku pa Tuhan bat aku makapaīg sin būd dayn ha kiyabutangan
niya, sagawa' bang wayruun da kasi-lasa ku ha pagkahi ku, in katān barakat yan
wayruun da kapūsan niya.
3 Iban minsan sawpama in katān alta' ku hipagmura ku ha manga miskin iban
hipaglilla' ku in baran ku sunugun sin kāyu sabab sin Almasi, sagawa' bang wayruun
kasi-lasa ku ha pagkahi ku, wayruun da makawa' ku karayawan dayn ha manga
hinang ku yan.
4 Na, biya' ha ini in addat sin tau makasi-malasa ha pagkahi niya. Bukun siya
maluhay dugalan ha pagkahi niya, sagawa' bayng'ulungun siya. Bukun siya maiggil
atawa maabughu'. Bukun mataas in dāhan niya. Bukun siya maabbu.
5 Bukun mangī' in addat niya, iban di' siya magpikil sin unu-unu hikarayaw sadja
pa baran niya. Bukun siya hangkaray' pag'astulan. Di' siya magtaw' ha lawm atay
niya sin unu-unu mangī' nahinang kaniya sin kaibanan.
6 In tau awn kasi-lasa niya bukun makuyag bang in kaibanan niya maghinang sin
mangī', sagawa' makuyag siya bang sila huminang sin mabuntul.
7 Iban in tau awn kasi-lasa niya, di' sumuhun ha pagkahi niya. Di' magkalawa'
in pangandul niya ha manga tau. Giyuguun niya ha susūngun dumayaw da sila.
Masi-masi in kasi-lasa niya minsan unu in haggut-pasu' hibutang kaniya sin pagkahi
niya.
8 In kasi-lasa di' magkabugtu' sampay pa kasaumulan, sagawa' in barakat dīhil
kātu'niyu sin Tuhan magpasampay sin Parman niya awn sadja kahinapusan. In
barakat dīhil kātu' supaya kitaniyu makabichara sin manga bahasa piyatulun kātu'
sin Rū sin Tuhan, awn da waktu di' na kalagihan. Iban minsan in manga ingat
malawm piyatulun kātu' sin Tuhan, lumabay da.
9 Sabab, bihaun, minsan biya' diin in ingat natu', iban minsan biya' diin in
pagpasampay natu' sin Parman sin Tuhan awn sadja kulang niya. Bukun pa jukup.
10 Malayngkan, bang dumatung na in waktu magmakbul na in unu-unu katān
giyanta' sin Tuhan amu in way tuud salla', na, maglabay na in manga ingat-
kapandayan bukun jukup.
11 Na, biya' ha ini in palangay ku sin bata'-bata' pa aku. In pamichara, pamikil
iban akkal ku biya' da isab sin hambuuk bata'-bata'. Sumagawa', limaggu' mayan
aku, biyutawanan ku in manga palangay bata'-bata'.
12 Damikkiyan, bihaun, ha salugay natu' dī pa ha dunya bukun pa jukup in
panghāti natu' pasal Tuhan. In pangita' natu' kaniya biya' sin hantang hambuuk
tau tumanding ha samin magabul, bukun marayaw in pangatud niya. Sumagawa'
dumatung da in adlaw makapagbalharap da kitaniyu iban siya. Ha bihaun, landu'
tuud kulang in panghāti ku sin pakaradjaan tudju pa Tuhan, sagawa' dumatung da
in waktu kahātihan ku da tuud marayaw in katān pakaradjaan ini, biya' sin dayaw
sin panghāti sin Tuhan pasal ku.
13 Manjari, in tū parakala' amu in īman, huwat-huwat, iban kasi-lasa wayruun
kahinapusan nila sampay pa salama-lama. Lāgi' in labi awla tuud marayaw dayn ha
katān amuna in kasi-lasa.

14

In Aturan sin Pagdā sin Manga Ingat-Kapandayan iban Barakat

1 Na, in pagkasi-lasa ha pagkahi subay amuna tuud in labi awla pagmuhut-muhutan
niyu hibutang pa lawm atay niyu. Sagawa' marayaw da isab bang niyu pagmuhut-
muhutan in ingat-kapandayan iban barakat dayn ha Rū sin Tuhan, labi awla in
barakat magpasampay sin Parman sin Tuhan pa manga mānusiya'.
2 In tau piyatulunan barakat sin Rū sin Tuhan makapamichara dugaing amu in di'
niya kaingatan asal, in bichara niya tudju sadja pa Tuhan bukun pa mānusiya', sabab
wayruun mānusiya' makahāti sin bichara niya. In manga pakaradjaan hibichara
niya naug dayn ha Rū sin Tuhan, sa' biya' hantang tiyatapuk da, sabab di' kahātihan
sin tau in bichara niya.
3 Sumagawa' in tau kiyarihilan barakat magpasampay sin Parman sin Tuhan pa
manga mānusiya', makatabang siya ha pagkahi niya magpahugut sin īman nila iban
maparayaw niya in atay sin manga nasususa.
4 In tau makabichara sin bahasa piyatulun kaniya sin Rū sin Tuhan makabāk sadja
karayawan tudju pa baran niya, sagawa' in tau magpasampay sin Parman sin Tuhan
makapahugut sin īman sin katān agad ha Almasi.
5 In kabayaan ku in kamu katān makabichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin
Tuhan, sagawa' labi kabayaan ku patulunan kamu sin barakat magpasampay sin
Parman sin Tuhan. Sabab labi tuud kagunahan in tau magpasampay sin Parman
dayn sin tau makabichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan. Awn da isab guna
sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan bang awn tau duun ha pagtipun-tipun niyu
makapahāti sin maana niya ha supaya makapahugut sin īman sin katān agad ha
Almasi duun.
6 Na, manga taymanghud ku, minsan sawpama aku mawn kaniyu mamichara sin
bahasa piyatulun kāku' sin Rū sin Tuhan, wayruun da karayawan hikarihil ku kaniyu.
Sumagawa' bang ku hibayta' kaniyu in piyanyata' kāku' sin Tuhan, atawa baytaan
ta kamu sin manga pakaradjaan kaingatan ku pasal Tuhan, atawa magpasampay
aku kaniyu sin Parman sin Tuhan, atawa magnasīhat aku kaniyu, in manga yan
makatabang tuud kaniyu.
7 Dalila niyu na sadja in manga magkatingug way nyawa biya' na sin suling atawa
biyula. Bang in magsuling atawa magbiyula di' maingat, di' da kahantapan in tunis
niya.
8 Atawa minsan in huyup-huyup hipagtawag ha manga sundalu magsakap harap
pa pagbunuan, bang bukun da mahantap in tunis sin paghuyup, di' da in manga
sundalu magsakap.
9 Damikkiyan, in himumūngan niyu di' kahātihan sin manga tau apabila kamu
magbichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan. Biya' da kamu sin nagbichara
sadja pa hangin.
10 Mataud tuud ginisan bahasa dī ha liyukupan dunya, iban in katān bahasa awn
hātihan niya pakaniya-pakaniya.
11 Sumagawa', bang in hambuuk tau mamichara kāku' sin bahasa di' ku kahātihan
biya' da kami sin magdugaing hula', di' magsabut bahasa.
12 Pagga kamu matuyu' tuud kaawnan sin manga ingat-kapandayan iban barakat
dayn ha Rū sin Tuhan, na pangayua niyu tuud isab kaawnan kamu sin ingat-
kapandayan iban barakat amu in makatabang magpahugut sin īman sin pagkahi
niyu Almasihin.
13 Hangkan, in tau makapamichara sin bahasa piyatulun kaniya amu in di'
kahātihan sin manga tau, subay siya isab mangayu' duwaa bang mān siya karihilan
ingat magpahāti sin maana sin himumūngan niya.
14 Sabab bang sawpama aku mangayu' duwaa ha bahasa piyatulun kāku' sin Rū
sin Tuhan, bunnal agad in lawm atay ku mangayu' duwaa, sagawa' bukun in lawm

pikilan ku.
15 Na, pagga bihayan da in hāl niya, biya' ha ini in hinangun ku. Awn da waktu mangayu' aku duwaa atawa kumalang aku ha bahasa piyatulun kāku' sin Rū sin Tuhan, amu in di' kahātihan sin tau. Awn da isab waktu mangayu' aku duwaa atawa kumalang aku ha bahasa kahātihan sin manga tau, amu in naug da isab dayn ha pikilan ku.
16 Bang sawpama kamu magduwaa pagsarang-sukul pa Tuhan ha bahasa piyatulun kaniyu sin Rū sin Tuhan, biya' diin in kasambag "Amin" sin manga tau ha pagtipunan niyu, amu in di' makahāti sin bichara niyu? Wayruun dapat nila humāti bang unu in bichara niyu.
17 Minsan na sawpama marayaw tuud in duwaa pagsarang-sukul niyu pa Tuhan, bang di' da kahātihan sin manga tau, na di' da yan makapahugut sin īman nila.
18 Magsarang-sukul aku pa Tuhan sin labi tuud dayn kaniyu katān in barakat ku makapamichara sin bahasa piyatulun kāku' sin Rū sin Tuhan.
19 Malayngkan bang aku mamichara na manghindu' ha pagtipun-tipun sin manga Almasihin, mabaya' da aku mamung lima kabtangan ha kahātihan sin manga tau dayn sin mamichara aku salaksa' kabtangan ha bahasa piyatulun kāku' amu in di' nila kahātihan.
20 Na, manga taymanghud ku subay kamu di' magpikilan biya' bata'-bata' bang tungud sin ingat-kapandayan iban barakat piyatulun kaniyu sin Tuhan. Subay kamu magpikilan na tau maas. Malayngkan, bang tungud ha manga hinang mangī', subay kamu mag'akkal biya' sin bata'-bata' asibi' tuud, amu in wayruun unu-unu mangī' ha lawm pikilan niya.
21 Awn kiyasulat Parman sin Tuhan ha lawm Kitab sin manga kamaasan. Nagparman in Tuhan, amu agi,
"Pasampayun ku in Parman ku pa manga bangsa Israil,
labay dayn ha simud sin manga tau dayn ha dugaing bangsa, amu in dugaing in bahasa nila.
Sumagawa' minsan bihādtu in kaagi ku magpasampay sin Parman, di' nila da asipun."
22 Hāti niya, in barakat makapamichara sin ginisan bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan hambuuk paltandaan magpakita' sin kawasa sin Tuhan ha manga tau di' magparachaya ha Almasi, bukun ha manga tau asal na nagpaparachaya. Sagawa' in barakat magpasampay sin Parman hambuuk paltandaan magpakita' sin kawasa sin Tuhan ha manga tau asal na nagpaparachaya ha Almasi, bukun ha manga wala' nagpaparachaya.
23 Na, bang sawpama in manga kamu Almasihin magtipun-tipun, ampa awn makahādil sin pagtipun-tipun niyu, tau dayn ha guwa' atawa tau wala' pa nagparachaya ha Almasi, hāti karungugan nila in kamu pakaniya-pakaniya magbichara sin bahasa piyatulun kaniyu, di' nila kahātihan, tantu makaiyan sila, in kamu yan manga dupang.
24 Malayngkan, bang in kamu katān magpasampay sin Parman piyatulun kaniyu sin Tuhan, in tau nakahādil yan amu in manga tau dayn ha guwa' ka atawa amu in wala' pa nagparachaya ha Almasi magsiddik na sin in sila baldusa pagdungug nila sin himumūngan niyu. Kasayuhan nila na in manga dusa nahinang nila pasal sin manga himumūngan karungugan nila.
25 In unu-unu pikilan tiyatapuk nila ha lawm atay nila gumuwa' na. Iban sumujud na sila mangarap pa Tuhan umiyan sin lapal, "Magsabunnal na tuud aku sin yan in Tuhan himahambuuk duun kaniyu."
26 Na, manga taymanghud ku in kabayaan ku bang kamu magtipun mangarap pa Tuhan, subay biya' ha ini in aturan sin pagdā sin manga ingat-kapandayan

iban barakat natayma' niyu dayn ha Tuhan. In kaibanan kaniyu kumalang sin kalangan pamudji pa Tuhan, iban in kaibanan magnasīhat sin Parman sin Tuhan, iban in kaibanan magpasampay sin piyanyata' kanila sin Tuhan. Hāti in kaibanan isab maghimumūngan sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan, iban in kaibanan isab magpahāti sin maana sin himumūngan yan. In katān hinangun niyu subay makatabang magpahugut sin īman sin pagkahi niyu Almasihin.

27 Bang awn mamichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan, subay duwa tū sadja in mamichara magsubli-subli. Hāti, subay awn magpahāti sin maana sin himumūngan nila.

28 Na, bang sawpama wayruun makapahāti sin maana, in tau taga barakat mamichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan, subay siya di' na magkayba'. Makajari siya mamichara ha lawm atay niya sin bahasa yan tudju pa Tuhan.

29 Damikkiyan, bang awn magpasampay sin Parman piyatulun kanila sin Tuhan, subay duwa tū sadja in mamichara. Hāti in kaibanan dumungdung sin bichara nila bang bunnal da dayn ha Rū sin Tuhan atawa bukun.

30 Na, bang sawpama ha sa'bu sin hambuuk namimichara, in hangka-tau nagtagha' datungan Parman dayn ha Tuhan, subay in nagbibichara humundung, pasublihun mamichara in diyatungan Parman.

31 Makajari kamu katān magpasampay sin Parman bang kamu patulunan sin Tuhan sa' subay kamu magsubli-subli, ha supaya in manga tau katān dimurungug kaniyu makahāti marayaw ha wayruun sasat, iban humugut in pangatayan.

32 In tau taga barakat magpasampay sin Parman piyatulun kaniya sin Tuhan, subay makagaga sin baya' niya mamichara pasal sin Parman sin Tuhan.

33-34 Sabab in kabayaan sin Tuhan maawn in kahatulan bukun kalingugan.

Na, ha pasal isab sin manga kababaihan subay sila di' magkayba' bang sila duun ha pagtipun-tipunan sin manga Almasihin, manga tau suku' sin Tuhan. Subay sila di' lumamud magsambung-laung ha manga kausugan, sabab amuna yan in aturan iyaagad sin manga kababaihan ha katān pagtitipunan sin manga Almasihin. Karna' kiyabayta' ha lawm Kitab sin manga kamaasan in babai di' makajari mag'ūhan ha manga kausugan.

35 Bang sila mabaya' makaingat pasal sin unu-unu na, subay na sila makauwi' pa bāy ampa sila mangasubu ha manga bana nila. Sabab makarihil kasipugan ha manga babai in lumamud magsambung-laung ha manga kausugan ha pagtipun-tipunan sin manga Almasihin.

36 Atawa isab hangkan kamu di' magkahagad sin hindu' ku pasal ha pangannal niyu dayn kaniyu timagna' gimuwa' in Parman sin Tuhan. Atawa ha pangannal niyu kamu sadja isab in kiyanaugan sin Parman sin Tuhan. Na, nasā' tuud kamu.

37 Hisiyu-siyu in nag'itung sin baran niya hambuuk magpapasampay sin Parman piyatulun kaniya sin Tuhan atawa taga barakat unu-unu na dayn ha Rū sin Tuhan, subay niya kaingatan sin in katān pamung ku kaniyu ha sulat ini daakan sin Tuhan.

38 Sagawa' bang siya di' dumungug sin hindu' ku, ayaw isab kamu dumungug kaniya.

39 Na, mahuli dayn duun manga taymanghud ku, in awla tuud subay pagtuyuan niyu, in barakat magpasampay sin Parman piyatulun kaniyu sin Tuhan, sagawa' bang isab awn mabaya' mamichara sin bahasa piyatulun sin Rū sin Tuhan, ayaw niyu lānga.

40 Bang kamu magtipun-tipun mangarap pa Tuhan, subay in unu-unu katān hinangun niyu, maamu iban mahatul.

15

In hi Īsa Nabuhi' Nagbalik dayn ha Kamatay

1 Na, bihaun manga taymanghud ku, hipatumtum ku kaniyu in Bayta' Marayaw,
amu in bakas piyagnasīhat ku kaniyu. In nasīhat ku yan bakas niyu na kiyahagad
iban amuna yan in piyangamdusan sin īman niyu.
2 In Bayta' Marayaw amuna in makalappas kaniyu dayn ha murka', bang niyu
pahūpun da pa lawm atay niyu. Sagawa' bang niyu isab di' dungugun in nasīhat ku,
hāti niya wayruun da kapūsan sin pagparachaya niyu.
3 Sabab kiyapasampay ku na kaniyu in hindu' nakawa' ku dayn ha Almasi, amu
in hindu' labi awla tuud kagunahan niyu. In kiyahindu' ku kaniyu biya' da isab sin
kiyasulat ha lawm Kitab, sin in Almasi miyatay ha supaya kitaniyu mapuas dayn ha
dusa.
4 In siya bakas na kiyubul, sagawa' pag'abut tūy adlaw, nabuhi' siya nagbalik biya'
da sin kiyasulat ha lawm Kitab.
5 Nagbangun mān siya dayn ha lawm paliyangan niya nagpanyata' siya mawn kan
Pitrus. Pag'ubus, nagpanyata' na isab siya pa manga hangpu' tagduwa kiyawakilan
niya.
6 Pagpuas yadtu, nagpanyata' na isab siya pa manga tau agad kaniya duun
nagtitipun, awn labi limang gatus in taud nila. In kamatauran sin manga tau ini
masi pa buhi' sampay pa bihaun, sagawa' in kaibanan miyatay na.
7 Pag'ubus yadtu, nagpanyata' na isab siya kan Ya'kub, ampa pa manga katān
kiyawakilan niya.
8 Mahuli tuud dayn ha katān, nagpanyata' da isab siya kāku', minsan in pag'agad
ku kaniya nagtagha' sadja, biya' sin sapantun bata'-bata' piyag'anak bukun ha bulan
niya. Di' aku tūpun pagpanyataan niya.
9 Karna' ha katān kiyawakilan sin Almasi aku in mababa' tuud. Di' aku minsan
tūpun tawagun hambuuk kiyawakilan niya, sabab sin katān kangīan nahinang ku ha
manga Almasihin.
10 Daypara dakula' in tulung-tabang kāku' sin Tuhan, hangkan aku nahinang
kiyawakilan sin Almasi, iban nagbunga tuud isab in tulung-tabang niya kāku'. Karna',
labi tuud in tuyu' ku maghulas-sangsa' ha Almasi dayn ha katān manga kiyawakilan.
Sagawa' in kasabunnalan niya, wala' ku yan nahinang sin baran-baran ku, sa' dayn
ha tulung-tabang sin Tuhan kāku'.
11 Malayngkan, way āg, minsan hisiyu in nagpatanyag sin Parman kaniyu, aku ka
atawa sila, sabab sibu' da tuud in piyagnasīhat namu' kaniyu, amu in kiyahagad niyu.

In Almasihin Katān Buhiun da Magbalik sin Tuhan

12 Na, pagga in piyagnasīhat namu' kaniyu pasal sin Almasi nabuhi' siya nagbalik
dayn ha kamatay, na, mayta' in kaibanan kaniyu namung sin in manga patay di' na
mabuhi' magbalik?
13 Bang sawpama bunnal in bichara nila yan, in hāti niya, wala' nabuhi' nagbalik
in Almasi, masi siya ha lawm kubul.
14 Iban bang sawpama in Almasi wala' nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay, in hāti
niya, wayruun da kapūsan sin pagnasīhat namu', iban wayruun tagaran tungbas sin
īman niyu.
15 Lāgi' biya' nila da kami īyan nagputing kami pasal sin Tuhan, sabab namayta'
kami kaniyu sin nabuhi' nagbalik in Almasi. Sagawa' bang bunnal in bayta' nila, bat
di' na mabuhi' magbalik in manga patay, na in hāti niya, wala' biyuhi' nagbalik sin
Tuhan in Almasi dayn ha kamatay.

16 Sabab bang sawpama di' na mabuhi' magbalik in manga patay, biya' da kamu
imiyan, in Almasi wala' nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay.
17 Iban bang sawpama in Almasi wala' nabuhi' nagbalik, in hāti niya, in pag'īman
niyu wayruun da kapūsan niya iban masi pa kamu ha lawm karusahan, wala'
naampun sin Tuhan.
18 Iban in hāti niya da isab, in manga Almasihin miyatay, amu in nangandul
ha Almasi, yadtu na ha lawm narka', (sabab wayruun nakapuas kanila dayn ha
karusahan nila bang bunnal in Almasi yadtu masi ha lawm kubul niya, wala' nabuhi'
nagbalik).
19 Bang in huwat-huwat natu' ha Almasi bat dī sadja ha dunya, iban wayruun
tagaran taniyu ha adlaw mahuli, na kitaniyu na ini in manga tau makaluuy-luuy
tuud ha lawm dunya.

20 Sumagawa' in kasabunnalan niya, in Almasi biyuhi' nagbalik sin Tuhan, amu in
paltandaan sin in katān Almasihin patay, buhiun da magbalik sin Tuhan ha adlaw
mahuli.
21 In kamatay naawn, sabab sin dusa nahinang sin hambuuk tau, hi Apu' Adam.
Damikkiyan, naawn in kabuhi' magbalik dayn ha kamatay sabab sin nahinang sin
hambuuk tau, hi Īsa Almasi.
22 Asal in katān mānusiya' mapatay, pasal in kitaniyu katān panubu' hi Apu' Adam.
Damikkiyan, in kitaniyu katān buhiun da magbalik sin Tuhan bang kitaniyu suku' sin
Almasi nakapaghambuuk iban siya.
23 In Almasi, amuna in miyuna nabuhi' nagbalik dayn ha katān. Ampa in sumunu',
amuna in katān suku' niya. Mabuhi' sila magbalik ha waktu pagbalik niya mari pa
dunya.
24 Na, pag'ubus yadtu, dumatung na in kahinapusan sin unu-unu katān kahālan
ha lawm dunya. Hāti, daugun na sin Almasi in katān taga kusug iban kawasa, amu
in simusulang ha Tuhan. Pag'ubus, hiungsud na sin Almasi pa Tuhan, Ama' niya, in
katān unu-unu ha babaan sin kawasa niya.
25 Sagawa' ha di' pa dumatung in waktu yan, asal kiyaganta' sin Tuhan in Almasi
amu in makapagbaya' ha unu-unu katān, sakainu di' mapataalluk sin Tuhan in
manga simusulang ha Almasi.
26 Na, bang niya maubus na daugun in katān, mauway na in kamatay dayn ha
mānusiya'. (Hāti niya, di' na magkamatay in mānusiya'.)
27 Karna' kiyasulat in Parman sin Tuhan ha lawm Kitab ha pasal sin kawasa sin
Almasi, amu agi, “In unu-unu katān kiyabutang sin Tuhan ha lawm pagbayaan
sin Almasi.” Sagawa' kiyaiingatan natu' isab, minsan in unu-unu katān ha lawm
pagbayaan sin Almasi, in Tuhan bukun lamud, sabab siya in dimihil kawasa ha
Almasi makapagbaya'-baya' ha unu-unu katān.
28 Malayngkan, bang maabut na in waktu tumaalluk na ha Almasi in katān
simusulang kaniya, in siya baran niya, amu in Anak Tuhan, magpabutang isab ha
babaan sin Tuhan, amu in nagbutang sin unu-unu katān ha lawm sin pagbayaan sin
Almasi. Hāti, in unu-unu katān tumaalluk na pa Tuhan.

29 (Na, bicharahun ku isab magbalik kaniyu in pasal sin pagpabuhi' magbalik ha
manga patay.) Biya' na sin addat sin kaibanan tau, magpaligu' sila ganti' sin manga
patay. Na, bang sawpama in manga patay di' na mabuhi' magbalik ha adlaw mahuli,
unu in pūs sin hinang nila yan? Tantu wayruun kapūsan niya. Wayruun huwat-
huwatun nila.
30 Iban in manga kami isab, mayta' namu' hipagtūk in baran namu' lumanggal sin
unu-unu kapiligruhan dayn ha waktu pa waktu, bang wayruun huwat-huwat namu'
sin mabuhi' da kami magbalik dayn ha kamatay ha adlaw mahuli?

31 Manga taymanghud ku, makuyag tuud aku sin in kitaniyu hangka-agaran ha
lawman hi Īsa Almasi, amu in Panghu' natu'. Hangkan, baytaan ta kamu tuud sin
kasabunnalan, sin in aku ini dayn ha waktu pa waktu ha lawm sadja kapiligruhan,
agun-agun na matay.
32 Biya' na sin kiyalabayan ku ha dāira Ipisus, nimanam aku kabinsanaan ha lawm
lima sin manga tau jahulaka', amu in biya' sapantun manga sattuwa talun. Na,
mag'unu aku sumandal sin manga kabinsanaan biya' ha yan, bang hāt karayawan
dī ha dunya in puhungun ku? Bang sawpama bunnal in manga patay di' na
mabuhi' magbalik, marayaw pa puspusun natu' na in paglami-lami natu' dī ha dunya.
Sambatan sin magpamung,
"Magpakansub kitaniyu kumaun iban minum. Asal da kinsum-ku'nisa mapatay da
kitaniyu."
33 Ayaw kamu magkahagad ha hindu' yan mangī', sabab "In tau mag'agad iban sin
tau mangī', kalaminan sin addat mangī'."
34 Pabuntula niyu na in pamikil niyu, iban hundung na kamu maghinang sin
kangīan, Sabab baytaan ta kamu, awn pa kaibanan duun kaniyu in bukun agad ha
Tuhan. Subay kamu masipug ha pasal yan!

In Ginhawa-Baran amu in Matūp Humula' Didtu ha Surga'

35 Sagawa' maray' awn duun mangasubu kaniyu bang biya' diin in kabuhi'
magbalik sin patay, iban bang biya' diin in lupa sin ginhawa-baran nila.
36 Karupangan in pangasubu biya' ha yan. Pikila niyu ba in binhi'. Bang niyu
hitanum pa lupa' di' sa yan tumubu' bang di' mahansul muna.
37 Iban bang magtanum bukun sa amu in asal na timutubu' in hitanum, sagawa'
amu in binhi' pa, binhi' na ka sin pāy atawa unu-unu na binhi'.
38 Asal giyaganta' sin Tuhan dayn ha kahandak niya in dagbus sin tiyanum ginis-
ginisan, bang biya' diin in lupa amu in tumubu' dayn ha binhi' pakaniya-pakaniya.
39 Damikkiyan, in manga mānusiya' iban manga ginisan sattuwa di' magsibu'-sibu'
in unud nila. Dugaing in unud sin mānusiya', dugaing in unud sin manga sattuwa,
dugaing in unud sin manga manuk-manuk, iban dugaing in unud sin manga ista'.
40 Damikkiyan da isab magdugaing in ginhawa-baran suku' sin surga' iban sin suku'
sin dunya. Dugaing in lingkat sin ginhawa-baran suku' sin surga', iban sin lingkat
sin ginhawa-baran suku' sin dunya.
41 Minsan isab in suga, bulan iban manga bituun, di' da magsibu' in lingkat sin
sahaya nila. Iban minsan in manga bituun, kaniya-kaniya in lingkat sin sahaya nila.
42 Na, biya' ha yan in hantang sin ginhawa-baran sin manga patay bang mabuhi'
na magbalik. Bang in patay hikubul na, in ginhawa-baran niya mahalu' na, sarta'
kumangī' na, sa', bang in patay mabuhi' na magbalik, sumangun na siya sin ginhawa-
baran amu in di' na magkangī' kasaumulan.
43 Bang in patay hikakubul na, in ginhawa-baran niya kumangī' na in lupa iban
wayruun na kusug niya. Sagawa' bang mabuhi' na magbalik, sumangun na siya sin
ginhawa-baran malingkat iban makusug tuud.
44 Bang in tau mapatay na, in ginhawa-baran niya sin dī siya ha dunya, amuna in
hikubul, sagawa' bang siya mabuhi' na magbalik, sumangun na siya sin ginhawa-
baran, amu in matūp humula' ha surga'.
Hāti niya dugaing in ginhawa-baran sin tau ha salugay niya dī ha dunya, dugaing
isab bang siya didtu na ha surga'.
45 Karna' in Parman ha lawm Kitab, amu agi, "In hi Adam hambuuk mānusiya',
piyapanjari sin Tuhan taga kabuhi'." Sumagawa' hi Īsa amu in pagtawagun Adam
ha ulihan, labi dayn kaniya, sabab siya in makarihil kabuhi' salama-lama didtu ha
surga'.

46 Biya' da ha ini in kajari niya. In mānusiya' dīhilan na muna sin Tuhan ginhawa-
baran, amu in matūp humula' dī ha dunya. Pag'ubus ampa niya dihilan sin ginhawa-
baran, amu in matūp humula' didtu ha surga'.
47 In Adam nakauna, piyapanjari sin Tuhan dayn ha lupa' kiyumpul. Ampa in Adam
ha ulihan, piyalahil sin Tuhan mari pa dunya dayn ha surga'.
48 In katāntan tau piyag'anak dī ha dunya, simupu da ha hambuuk tau yadtu amu
in piyapanjari sin Tuhan kiyumpul dayn ha lupa', sagawa' in kitaniyu sasuku' sin
awn kasūngan makapasurga', in supuhan taniyu amuna hi Īsa, amu in limahil mari
pa dunya dayn ha surga'.
49 Na, ha salugay natu' dī ha dunya, simasangun kitaniyu sin ginhawa-baran biya'
sin ginhawa-baran sin tau piyapanjari sin Tuhan dayn ha lupa', sagawa' ha waktu
susūngun, sumangun na kitaniyu sin ginhawa-baran biya' sin ginhawa-baran hi Īsa
amu in bakas limahil dayn ha surga'.
50 Na, manga taymanghud ku, biya' ha ini in hātihan sin bichara ku yan. In
ginhawa-baran natu' ini bihaun, di' makajari humula' ha surga', amu in hulaan sin
Tuhan, sabab in ginhawa-baran natu' ini magkamatay iban mahalu'. Di' yan mabuhi'
kasaumulan.
51-52 Dunguga niyu in bichara ku ini, amu in palihālan iyampa hipaingat kaniyu sin
Tuhan ha bihaun. Hisiyu-siyu kātu'niyu agad kan Īsa, in abutan buhi' ha pagbalik
mari sin Almasi pa dunya di' makalabay kamatay, sagawa' paghuyup sin sangkakala
amu in ha ulihan tuud, saruun-duun hangka-pillaw mata da, magtūy mapinda in
ginhawa-baran taniyu katān. Karna' paghuyup sin sangkakala, in manga patay,
mabuhi' na magbalik sarta' sumangun na sin ginhawa-baran, amu in tumatas sampay
pa kasaumulan. Mapinda in ginhawa-baran natu' katān.
53 Sabab in ginhawa-baran suku' sin dunya subay pindahan pa ginhawa-baran
suku' sin surga'. In ginhawa-baran magkamatay subay pindahan pa ginhawa-baran
di' magkamatay.
54 Na, bang in ginhawa-baran suku' sin dunya, mapinda na pa ginhawa-baran suku'
sin surga', iban in ginhawa-baran amu in magkamatay, mapinda na pa ginhawa-
baran di' magkamatay, na, mabunnal na in kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
"Wayruun na kamatay dumatung pa mānusiya' karna' pauwayun na tuud sin
Tuhan."
55 "Nauway na in buga' taniyu mapatay.
Nauway na in kabinsanaan kumugdan kātu' pasal sin kamatay."
56 Na, hangkan mabuga' in mānusiya' mapatay, sabab kaingatan nila numanam sila
kasiksaan tungbas sin manga dusa nahinang nila. Iban in sabab hangkan in tau
magdusa dihilan kasiksaan, sabab in dusa, amuna in langgal sara' sin Tuhan.
57 Sumagawa' magsarang-sukul kitaniyu pa Tuhan. Karna' dayn ha sabab sin
nahinang sin Panghu' natu' Īsa Almasi, di' na kitaniyu mabuga' mapatay, sabab
piyuas niya na kitaniyu dayn ha manga dusa nahinang natu'.
58 Na, hangkan manga taymanghud ku kalasahan, pakusuga iban pahuguta niyu in
pangandul niyu ha Panghu' natu' Īsa Almasi. Pagtuyu' tuud kamu maghulas-sangsa'
kaniya, sabab biya' na sin kiyaiingatan natu', in unu-unu hinang natu' sabab-karna'
sin Almasi, awn sadja kapūsan niya.

16

In Pasal sin Pagtaw' Sīn Hipanabang ha Manga Almasihin

1 Na, bihaun bicharahun ku in pasal sin pagtaw' sīn hipanabang ha manga pagkahi
niyu Almasihin suku' sin Tuhan ha hula' Yahudiya. Hinanga niyu isab in biya' sin
diyaakan ku ha manga jamaa Almasihin ha hula' Galatiya.

2 Sakahaba' adlaw Ahad subay niyu kandihun in sīn, amu in ganta' hipanabang
niyu pakaniya-pakaniya. In taud sin hipanabang niyu, subay da isab magtungud
iban sin taud sin nausaha niyu, (hāti niya bang mataud in nausaha niyu, subay
da isab mataud in hirihil niyu, sa' bang hangkatiyu' da, na, hangkatiyu' da isab in
hirihil niyu). Taw'an niyu in sīn yan ha supaya pagdatung ku mawn saddiya na in
tutulungan niyu.
3 Bang aku dumatung na mawn kaniyu, daakun ku in manga tau amu in napī' niyu
kapangandulan dumā sin tutulungan niyu pa Awrusalam (Baytal Makdis). Dihilan ku
sila sulat, amu in magpakila kanila ha manga tau Awrusalam (Baytal Makdis).
4 Bang kagunahan tuud subay aku magbaran humatud sin tutulungan, na, mag'agad
aku iban sin manga tau yan pa Awrusalam (Baytal Makdis).

In Ganta' hi Paul Mawn pa Kurintu

5 In ganta' ku bihaun, mawn kaniyu, sagawa' madtu aku muna pa hula' Makidun.
Bang ku maubus na malatag in manga Almasihin duun ampa aku mawn kaniyu.
6 Kalu-kalu aku makalugay duun kaniyu. Maray' papuasun ku naa in timpu
panghangin, ampa ku hilanjal in tulak ku, sukul mapaintul niyu in pagtulak ku
pakain-pakain na in kadtuun ku.
7 Di' aku mabaya' tumibaw mawn kaniyu day'-day' sadja. In kabayaan ku
makalugay-lugay aku duun kaniyu, bang isab dayn ha kabayaan da sin Tuhan.
8 Sagawa' dimī naa aku ha Ipisus sampay mapuas in adlaw sin paghinang
pagtawagun Kay'man.*
9 Sabab awn tuud lugal ku magnasīhat dī ha ini. Minsan mataud in simusulang
kāku', mataud da isab in mabaya' dumungug sin pagnasīhat ku.
10 Bang hi Timuti dumatung na mawn kaniyu, ayuputa niyu tuud siya marayaw,
sabab in siya yan biya' da isab kāku' naghuhulas-sangsa' pa Tuhan.
11 Hangkan ayaw niyu siya baba'-babaa. Gām mayan paintula niyu tuud siya bat
marayaw in pagtulak-tulak niya. Hāti, makabalik siya mari kāku', sabab tiyatagaran
ku in datung niya iban sin manga kaibanan taymanghud natu'.
12 Na, ha pasal isab sin taymanghud natu' hi Apullus. Nakamataud ku na siya
liyugus paagarun ha manga taymanghud natu' tumibaw mawn kaniyu, sagawa'
wayruun pa tuud baya' niya magad ha bihaun. Malayngkan, timibaw da siya kunu'
kaniyu bang awn na waktu niya.

In Kahinapusan Hilalaungan

13 Jaga kamu. Pahuguta niyu in pangandul niyu kan Īsa Almasi. Ayaw kamu
magawa. Iban pakitaan niyu in kusug niyu.
14 Iban unu-unu na in hinangun niyu, pakitaan niyu in kasi-lasa niyu ha pagkahi
niyu.
15 Na, manga taymanghud ku, maray' kaingatan niyu da isab in pasal hi Istipanus
iban sin manga anak-asawa niya. Sila yan in miyuna nagparachaya ha Panghu' Īsa
duun ha hula' Akaya. Matuyu' tuud sila tumabang ha manga tau suku' sin Tuhan.
Na, junjungun ku kaniyu, manga taymanghud ku,
16 pagkahagad kamu sin hindu' sin manga tau biya' kanda Istipanus iban sin manga
tau timatabang kanila ha hinang nila.
17 Makuyag aku sin dimatung mari hinda Istipanus, Pultunatu, iban hi Akiyus.
Minsan kamu di' makakari katān, in pagdatung nila mari biya' nakaubat sin tumtum
ku kaniyu.

---

* **16:8 16:8** Maawn in haylaya ini pagpuas ka'patan tag-siyam adlaw dayn ha Haylaya Paglappas Dayn ha Kamatay.

18 Sabab piyakuyag nila in atay ku biya' da isab sin pagpakuyag nila sin atay niyu.
In manga tau biya' kanila subay niyu pag'addatan.
19 Na, magpasampay sin salam-duwaa nila kaniyu in manga jamaa Almasihin ha
hula' Asiya. Damikkiyan, in hi Akili iban sin asawa niya hi Pirisila sampay sin manga
tau agad kan Īsa magtitipun mangarap pa Tuhan duun ha bāy nila, magpasampay da
isab sin salam-duwaa nila kaniyu, sabab in sila isab pagkahi niyu agad ha Panghu'.
20 Damikkiyan, magpasampay da isab sin salam-duwaa nila kaniyu, in manga
taymanghud natu' katān dī. Bang kamu magbāk iban sin manga pagkahi niyu
Almasihin, pagsiyum kamu, tanda' sin paglasa-liyasahi niyu.
21 Mahuli dayn duun yari in salam-duwaa ku kaniyu katān, amu siyulat ku tuud
sin baran ku. Aku hi Paul.
22 Hisiyu-siyu in di' malasa ha Panghu' Īsa kugdanan siya sin murka' sin Tuhan.
Sumagawa' in hibichara ku kaniyu, “Maranata”, hāti niya, “Ya Panghu' bang mayan
kaw magbalik na.”
23 Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tulung-tabang kaniyu sin Panghu'
natu' Īsa Almasi.
24 Kalasahan ta kamu katān sabab suku' kamu hi Īsa Almasi.
Wassalam.

SULAT HIKARUWA PA MANGA TAU KURINTU
2 KURINTU

Pahāti

Siyulatan hi Paul magbalik in manga Almasihin ha Kurintu sabab awn manga kaibanan Almasihin in dimugal kaniya iban nagbichara mangī' pasal niya. Sagawa' wala' hi Paul nagtaw' ha lawm atay niya sin pasal ini. Gām mayan piyakita' niya kanila sin mabaya' tuud siya magdayaw iban sila. Ha panagnaan sin sulat ini bicharahun hi Paul in pasal niya iban sin manga Almasihin ha Kurintu. Hibayta' niya bang mayta' matugas in bichara niya ha manga Almasihin, amu in nagbichara mangī' pasal sin hinang niya, lāgi' miyamagad sin hindu' bukun bunnal piyanghindu' sin manga tau, amu in nagpabaw'-baw' nanghindu' sin kasabunnalan. Kimuyag da isab hi Paul sin in manga Almasihin dimungug sin bichara niya, sarta' nagsusun sila sin manga kasāan nahinang nila.

In Salam-duwaa hi Paul

1 Sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, amu in nahinang hambuuk tau kiyawakilan hi
Īsa Almasi dayn ha kahandak sin Tuhan.
In sulat ini hipasampay ku iban sin hambuuk taymanghud natu', hi Timuti, mari pa
manga jamaa Almasihin, suku' sin Tuhan ha dāira Kurintu, iban pa katān tau suku'
sin Tuhan ha hula' Akaya.
2 Mura-murahan bang mayan kamu dihilan sin Tuhan, Ama' natu', iban hi Panghu'
Īsa Almasi tulung-tabang iban kasannyangan in lawm atay niyu.

Magsarang-sukul hi Paul pa Tuhan, amu in Tumabang sin Unu-unu Kasusahan Natu'

3 Magsarang-sukul kitaniyu pa Tuhan, amu in Ama' hi Īsa Almasi Panghu' taniyu,
iban amu in bayng'ulungun kātu'niyu iban tumabang sin unu-unu kasusahan natu'.
4 Tiyabangan kami sin Tuhan pataptapun in atay namu' ha unu-unu kasigpitan
kumugdan kāmu', ha supaya isab makatabang kami magpataptap sin atay sin manga
tau kiyukugdan sin indaginis kasigpitan. In tabang namu' kanila biya' da isab sin
tabang sin Tuhan kāmu'.
5 Pagka kami nalapay sin mataud kabinsanaan biya' sin kiyalabayan sin Almasi,
damikkiyan da isab malapay kami sin tabang sin Tuhan amu in tabang niya dakula'
piyanaug kāmu' sin Almasi.
6 In sabab hangkan kami nakalabay kasusahan karna'-sabab niyu, ha supaya
tumaptap in lawm atay niyu iban malappas kamu sin Tuhan. Damikkiyan,
nakananam kami tabang sin Tuhan karna'-sabab niyu, ha supaya kamu malapay
sin tabang sin Tuhan. Ha supaya isab pakusugun niya in īman niyu, ha supaya kamu
makatatas dumā sin manga kabinsanaan biya' sin kiyalabayan namu'.
7 Manjari, di' kami magduwa-ruwa pikilan ha pasal niyu sabab kaingatan namu'
in kamu yan sumandal da sin kabinsanaan biya' sin kiyalabayan namu'. Na tantu
biya' da isab kamu kāmu' numanam tabang dayn ha Tuhan magpataptap sin lawm
atay niyu.
8 Na, manga taymanghud, mabaya' namu' hipaingat kaniyu in kasigpitan kiyal-
abayan namu' ha waktu didtu kami ha hula' Asiya. Sangat makalap in kasigpitan
kiyalabayan namu' didtu, hangkan wala' na kami nagniyat sin mabuhi' pa kami.
9 Pangannal namu' miyabut na in gantaan namu'. Sagawa' hangkan kami
piyananaman kabinsanaan bihādtu, ha supaya kami mamintang sin subay kami di'

mangandul ha baran namu', sagawa' subay hambuuk-buuk Tuhan in pangandulan namu', amu in Tuhan makapabuhi' magbalik ha manga patay.
10 Piyuas niya kami dayn ha kapiligruhan, amu in ambaya' na makamatay kāmu', iban puasun niya da isab kami dayn ha unu-unu kapiligruhan ha susūngun. Siya da in hiyuhuwat-huwat namu' manglappas kāmu' dayn ha waktu pa waktu.
11 In kamu isab makatabang kāmu' kaagi sin pagpangayu' niyu duwaa kāmu' pa Tuhan. Tantu dungugun sin Tuhan in manga pagpangayu' duwaa sin tau mataud duun kaniyu, iban in kami dihilan na sin Tuhan karayawan amu in piyangayu' niyu. Sakali dayn didtu isab mataud da tau in magsarang-sukul pa Tuhan sabab sin tabang sin Tuhan kāmu'.

In Sabab Hangkan hi Paul Wala' Nakakawn pa Kurintu

12 Na, ini in hambuuk hikapagbantug namu' makarihil karayawan kāmu' sabab in addat namu' pa tau katān, labi awla na pa kaniyu, marayaw. Mabuntul in unu-unu kawl-piil iban maksud namu', sabab iyaagad namu' in dīhil kāmu' sin Tuhan. Bukun ingat-kapandayan sin mānusiya' in iyaagad namu', sagawa' in hinang namu' nangandul kami ha tulung-tabang sin Tuhan.
13 Wala' kami nagsulat kaniyu sin unu-unu di' niyu mabacha iban kahātihan. Iban in kabayaan ku kahātihan niyu tuud marayaw in pasal sin hinang namu',
14 amu in wala' niyu pa tuud kiyahātihan ha bihaun, ha supaya bang maabut na in adlaw sin pagbalik mari hi Panghu' Īsa, makapagbantug kamu pasal namu', biya' da isab sin pagbantug namu' ha pasal niyu.
15 Na, pagga wayruun hawal-hawal ku ha pasal sin pagbantug niyu kāku', napikil ku tagna' mamisita mawn kaniyu makaruwa, ha supaya madubli in karayawan makawa' niyu.
16 Napikil ku humapit mawn kaniyu ha panaw ku tudju pa Makidun iban humapit magbalik ha sūng ku muwi', ha supaya mapaintul niyu in pagtulak ku harap pa hula' Yahudiya.
17 Na, pagga wala' nakalanjal in panaw ku, hātiku in pangannal niyu magpinda-pinda in pikilan ku. Atawa baha' in pangannal niyu in maksud sin hinang ku magdūl sadja sin kanapsuhan ku. Ubus aku imiyan, “Huun”, ubus aku imiyan, “Di'”.
18 Sagawa' di' aku maghinang sin biya' ha yan, sabab bang kamu mangandul da ha Tuhan subay isab kamu mangandul sin in bichara ku bunnal. Bang aku makabichara, “Huun”, di' mahinang, “Di'”.
19 Sabab hi Īsa Almasi, in Anak Tuhan, amu in piyagnasīhat kaniyu hinda Silas kay Timuti iban na sin baran ku, bang makaiyan na, “Huun”, di' na mahinang, “Di'”. In hi Īsa amuna in magpakita' sin kasabunnalan sin bichara sin Tuhan.
20 Sabab siya in dimihil kamakbulan sin katān paljanjian sin Tuhan. Hangkan dayn ha pasal sin nahinang hi Panghu' Īsa Almasi makaiyan kitaniyu, “Amin”, pa Tuhan. Na, dayn ha sabab yan siyanglit natu' in Tuhan.
21 Lāgi', in Tuhan amu tuud in dimihil kātu'niyu hugut atay tumattap ha Almasi. Iban Tuhan tuud in nagpī' kātu'niyu mahinang suku' niya.
22 Dīhilan niya kitaniyu pangindanan sin in kitaniyu suku' niya, lāgi' piyatulun niya in Rū sin Tuhan pa lawm atay natu'. In Rū sin Tuhan amuna in pagparachayahan natu' sin hirihil da kātu'niyu sin Tuhan in katān tiyatagama niya kātu'niyu.
23 Tuhan da in makaingat bang unu in ha lawm atay ku, iban siya in saksi' natu' sin hangkan aku wala' nakakawn kaniyu pa Kurintu, sabab di' aku mabaya' dumihil kasusahan kaniyu bang ta kamu kapag'amahan.
24 Sagawa' ayaw kamu magpikil sin pag'agihan namu' kamu ha tungud sin pag'īman niyu bang biya' diin, sabab kaingatan namu' mahugut na in īman niyu ha

Panghu' Īsa. In sabab hangkan kami naghinang timabang kaniyu, ha supaya sumūng in kakuyagan niyu.

2

1 Na, hangkan napikil ku di' na aku magbalik mawn kaniyu dumā sakit atay amu in makasusa kaniyu,
2 sabab bang ku pasusahun in lawm atay niyu, hisiyu pa isab in dumihil kakuyagan kāku' duun? Kamu na yan in dumihil kakuyagan kāku', sagawa' biya' diin in kahinang niyu ha yan bang ta kamu dīrihilan kasusahan?
3 Kaingatan ku bang aku makuyag, tantu magad da isab kamu kumuyag katān. Sagawa' bang aku mawn kaniyu dumā sakit atay, tantu masusa kamu. Damikkiyan masusa da isab in atay ku. Dihilan aku kasusahan sin manga tau amu in hiyuhuwat-huwat ku makarihil kāku' kakuyagan. Hangkan sa piyarā ku in sulat nakauna mawn kaniyu.
4 Jagjag in lawm atay ku, sarta' timū' in luha' ku ha sa'bu ku nagsusulat sin sulat ku mawn kaniyu. Sabab di' tuud aku mabaya' bang sumusa in lawm atay niyu. Sagawa' in kabayaan ku kaingatan niyu bang biya' diin in laggu' sin kasi-lasa ku kaniyu katān.

Subay nila na Ampunun in Tau dayn ha Dusa Nahinang Niya

5 In nahinang kangīan sin hambuuk tau duun kaniyu wala' da tuud isab nakasakit sin lawm atay ku, sagawa' in kamu atawa in kaibanan kaniyu, amu tuud in kiyarihilan tamak. Sagawa' di' na aku mamung ha pasal sin tau ini sin makasusa tuud ha atay.
6 Sabab sarang na in hukuman dīhil kaniya sin kamatauran duun kaniyu.
7 Na, bihaun, subay niyu na siya ampunun. Iban parayawa niyu na in atay niya, ha supaya di' na mayan siya magsusa. Sabab bang lumandu' na tuud in susa niya, adakala' butawanan niya na in īman niya.
8 Hangkan na, pangayuun ku tuud kaniyu pakitaan niyu sin bunnal-bunnal tuud in kasi-lasa niyu kaniya.
9 Na, in hangkan aku nagsulat kaniyu sin nakauna sabab in maksud ku panulay-sulay kaniyu, ha supaya ku kaingatan bang kamu magkahagad da sin katān daakan ku.
10 Na, bang awn tau ampunun niyu dayn ha dusa nahinang niya, ampunun ku da isab, sabab awn da kapatutan ku dayn ha Almasi. Minsan bukun aku in kiyarusahan niya, ampunun ku da, ha supaya dumayaw in kahālan sin manga jamaa ha langgal niyu.
11 Iban ha supaya da isab kitaniyu di' kaakkalan sin Saytan Puntukan, sabab kiyaiingatan natu' in katitipuhan sin maksud niya.

Na, Masusa hi Paul didtu ha Turuas

12 Na, manjari dimatung mayan aku pa dāira Turuas magnasīhat sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, kīta' ku sin dīhilan tuud aku sin Tuhan lugal duun magnasīhat.
13 Sagawa' minsan bihādtu landu' in kasusahan ku pasal wala' ku kiyabaakan didtu in taymanghud natu' hi Titus. Hangkan namaid na aku dayn ha manga tau didtu, ampa aku limaus na pa hula' Makidun.

In Tau Magpatanyag sin Pahāti Pasal sin Almasi

14 Sagawa' malaggu' in pagsarang-sukul ku pa Tuhan. Sabab in kitaniyu, amu in naghahambuuk iban sin Almasi, tiyutundan kasaumulan sin Tuhan paagarun ha Almasi. Biya' kitaniyu hantang manga tau nahinang īpun sin Almasi, amu in diyaugan sin Almasi dayn ha pagbunuan, amu in tanda' sin dimaug siya. In kitaniyu

ini naraak sin Tuhan magpatanyag sin pahāti pasal sin Almasi pa mānusiya' katān.
In pagpatanyag sin pahāti ini sumaplag pa katān hula' biya' sin hamut sin tu'nug sin
kamanyan.
15 Lāgi', in kitaniyu biya' sin sapantun kamanyan amu in piyatu'nug sin Almasi.
Magtu'nug in dayaw hamut tudju pa Tuhan. Iban in pahāti pasal sin Almasi
karungugan sin tau katān, sibu' da manga tau amu in tūp malappas dayn ha hukuman
sin Tuhan iban sin manga tau amu in tūp siksaun ha lawm narka'.
16 Ampa in manga tau amu in tūp siksaun ha lawm narka' in pahāti pasal sin Almasi
satru' nila tuud. Di' tuud sila mabaya' dumungug. Sagawa' in manga tau amu in tūp
malappas dayn ha hukuman sin Tuhan, mabaya' tuud sila dumungug sin pahāti yan,
amu in pahāti makarihil kanila kabuhi' salama-lama. Pagga bihān in guwaan sin tau,
agun wayruun makaaku magpatanyag sin pahāti pasal sin Almasi.
17 Ampa in kami ini bukun biya' sin manga kaibanan amu in magnasīhat sin
Parman sin Tuhan ha supaya makakawa' sīn. Hīnang nila biya' dagangan in Parman
sin Tuhan. Sagawa' in kami bunnal-bunnal dayn ha lawm atay namu' tuud in
pagnasīhat namu', bilang daraakun sin Almasi, sabab Tuhan in tagdaakan kāmu',
iban siya in kimikita' sin hinang namu'.

3

In Sulat Katarrangan Mamayta' sin Bunnal hi Paul Naraak sin Almasi

1 Na, kalu baha' ha pikil niyu in kami magbantug na isab sin baran namu', ha
supaya niyu kami taymaun. Sa' di' kami maghinang bihān. Bukun kami biya' sin
kaibanan tau. Bang kami mamisita kaniyu, di' kami magkagunahan magdā sin manga
sulat katarrangan mamayta' sin bunnal kami guru. Damikkiyan di' namu' kagunahan
in manga sulat dayn kaniyu bang kami mamisita pa manga kawman dugaing.
2 In sulat kagunahan namu', amu in iyuukkil ha atay namu', way dugaing dayn
sin ginhawa-baran niyu, sabab in pagpinda sin manga kawl-piil niyu pangitaan sin
tau katān. Kakitaan nila magtūy in dayaw sin hinang namu' kaniyu. Damikkiyan
mahinang kamu pangindanan sin manga tau sin awn kapatutan namu' magnasīhat
pasal sin Panghu'.
3 Kakitaan sin manga tau matampal tuud, in manga kamu yan amuna in biya'
hantang sulat dayn ha Almasi, amu in piyapasulat kāmu'. In sulat yan bukun sulat
kaagi sin dawat, sumagawa' kaagi sin Rū sin Tuhan, amu in Tuhan kariasali buhi'
salama-lama. Damikkiyan in sulat yan bukun iyukkil ha batu biya' sin piyagsulatan
hi Nabi Musa, sagawa' iyukkil niya ha lawm atay sin mānusiya'.
4 In sabab hangkan kami makatawakkal magbichara biya' ha yan, sabab sin
pangandul namu' pa Tuhan, amu in naug kātu' dayn ha Almasi.
5 Di' kami isab magpabaw'-baw' sin in kami ini makagaus maghinang sin hinang
namu' ini. Tantu di' mahinang bang dayn ha baran namu' sadja. Sumagawa' Tuhan
in nagtabang kāmu'.
6 Siya in nakarihil kāmu' tabang, hangkan kami makagaus makapapanaw sin
Paljanjian niya Ba'gu. Bihaun in hirihil sin Tuhan ha manga mānusiya' bukun manga
sara' niya kiyasulat biya' sin atulan tagna', sumagawa' in hirihil niya amuna in Rū
niya. In sabab hangkan in manga mānusiya' dihilan hukuman sin subay patayun,
karna' pasal sin kiyasulat ha lawm sin atulan nakauna, sumagawa' in sabab hangkan
in mānusiya' makabaak kabuhi' salama-lama karna' pasal sin Rū sin Tuhan.

Sarayaw-dayaw sin Paljanjian Nakauna, Marayaw pa in Paljanjian Ba'gu

7 In sara' sin Paljanjian Nakauna, amu in iyukkil sin Tuhan ha batu, tiyayma'
hi Musa ha sa'bu iyaagaran sin si'nag sin sahaya sin Tuhan. Manjari kiyugdan

sin sahaya yan in bayhu' hi Musa. Na di' nila mapandang in bayhu' niya, sabab nakalandu' in silaw niya. Sagawa' in sahaya wala' da timatas duun ha bayhu' niya. Na, bang in sara' sin Paljanjian Nakauna, amu in makarihil sin kamatay iyaagaran sin sahaya dayn ha haddarat sin Tuhan tanda' sin kusug sin kawasa niya,
8 labi pa in kusug sin kawasa sin Paljanjian Ba'gu, amu in naug dayn ha Rū sin Tuhan.
9 Bang in Sara' Awal makawasa minsan amuna in sara' makarihil hukuman pa mānusiya' sin subay sila hilaruk pa lawm narka', labi pa makawasa in Paljanjian Ba'gu ini, karna' amuna yan in sabab hangkan kitaniyu itungun sin Tuhan way dusa.
10 In kasabunnalan niya in atulan sin Paljanjian Nakauna yan, minsan makusug in kawasa niya, liyuhan na sin atulan sin Paljanjian Ba'gu amu labi in kawasa niya.
11 Bang biya' ha yan in kawasa sin atulan amu in limabay na, biya' diin baha' in kawasa sin atulan sin Paljanjian Ba'gu amu in tumatas kasaumulan?
12 Na, ha antara' sin natatantu namu' na sin di' magkalawa' in kasanglitan sin Paljanjian Ba'gu, na way tuud buga'-buga' namu' magnasīhat pasal sin Almasi.
13 Wayruun tiyatapuk namu'. Bukun kami biya' kan Musa. Tiyampanan niya in bayhu' niya ha supaya di' kakitaan sin tau Israil bang kumū' na iban mīg in sahaya dayn ha bayhu' niya.
14 In manga tau Israil ha waktu yadtu, di' sila makahāti. Lāgi' sampay isab pa bihaun bang bachahun na in luun sin lawm Kitab Awal Jaman, biya' hantang tiyatabunan in pamikil nila. Manjari, in tampan yan di' makawa' dayn kanila. Subay sila magad ha Almasi ampa makawa' supaya sila makahāti.
15 Huun, sampay pa bihaun apabila bachahun na sin bangsa Israil in siyulat ha Sara' hi Musa di' pa sila makahāti. In pamikil iban panghāti nila biya' sin hantang kiyalilibunan pa.
16 Sumagawa' bang in tau hisiyu-siyu na, magpinda siya, ampa magad na ha Panghu', na, makahāti na siya, sabab īgan na dayn kaniya in tampan sin pikilan niya.
17 In nasabbut, “Panghu'”, ha bichara yan amuna in Rū sin Tuhan. Na, hisiyu-siyu in karuunan sin Rū sin Tuhan, magtūy na siya makaluhaya magad ha Tuhan.
18 Manjari, in manga kitaniyu Almasihin, wayruun tampan sin bayhu' natu', lāgi' biya' kita sapantun samin magpakita' sin sahaya iban barakat sin Panghu'. Manjari isab magsusūng in sahaya natu' dayn ha tahun pa tahun. Pindahun kitaniyu sin Panghu' supaya kitaniyu mabiya' na kaniya. In Panghu', amu in magpinda kātu'niyu, amuna in Rū sin Tuhan.

4

Landu' Maharga' in Magnasīhat Pasal sin Almasi

1 Na, dayn ha sabab sin ulung sin Tuhan kāmu', in kami ini dīhilan hinang manghindu' sin Paljanjian Ba'gu. Hangkan, di' magkapinda in tuyu' namu' manghindu'.
2 Iban di' tuud kami magtapuk sin unu-unu hinang namu'. Di' kami maghinang sin manga unu-unu na makasipug. Di' kami mangakkal ha manga tau, iban wala' namu' piyabingkuk in Parman sin Tuhan. Gām mayan piyahantap namu' tuud in pagpatanyag sin kasabunnalan, ha supaya kaamuhan in manga tau katān sin hinang namu', iban ha supaya isab wayruun sallaun nila sin addat namu', karna' Tuhan in limiling sin manga hinang namu'.
3 Bang sawpama in Bayta' Marayaw pasal sin Almasi piyagnasīhat namu' di' kahātihan sin tau, na, amura in di' makahāti in manga tau amu in masuku' sin narka' ha susūngun.

4 In manga tau ini di' magkahagad ha Panghu' Īsa sabab in pikilan nila biya' sin
hantang siyasauban kaagi sin Saytan Puntukan, amu in pagtuhanan sin manga tau
dī ha dunya ini. Līlibun sila sin Saytan Puntukan dayn ha kasawahan, amu in Bayta'
Marayaw pasal sin kalagguan sin Almasi. Ampa duun ha Almasi piyanyata' sin Tuhan
in kajarihanan niya.
5 Karna' in piyagnasīhat namu' bukun pasal sin baran namu', sagawa' in
piyagnasīhat namu' pasal hi Īsa Almasi. Ha pagnasīhat namu' siya tuud in Panghu',
hāti in kami ini manga daraakun maghulas-sangsa' kaniyu, karna' sabab sin lasa
namu' kaniya.
6 Hambuuk-buuk Tuhan in nagparman ha waktu tagna' piyapanjari niya in dunya.
Laung niya, "Maawn na in kasawahan ha lawm sin katigidluman." Amura isab
in Tuhan dumihil kasawahan pa lawm pikilan natu', ha supaya natu' kahātihan
marayaw in sahaya iban dayaw sin Tuhan amu in duun niya piyanyata' ha bayhuan
sin Almasi.
7 Malayngkan, in kami ini bukun maharga', sagawa' in hinang piyangandul kāmu',
amu in magnasīhat pasal sin Almasi, landu' tuud maharga'. In kami ini pagluluunan
biya' sin sapantun bingki', amu in bukun maharga' iban hangkaray' da mabagbag,
sagawa' in piyangandul kāmu' maharga' tuud. Na, dayn didtu kaingatan sin tau katān
sin in kami bukun sangat-kawasa, sagawa' hambuuk-buuk da Tuhan.

Landu' Mahunit in Magnasīhat Pasal sin Almasi

8 Minsan kami mawmu pagkugdanan kasusahan wala' tuud kami isab naraug sin
kasusahan yan. Iban minsan awn waktu magkalingug in pikilan namu' pasal sin
kahālan namu', wala' da isab nalawa' in huwat-huwat namu' pa Tuhan.
9 Lāgi', minsan kami pīpinjala' sin manga tau, wala' tuud isab kami piyasāran
sin Tuhan. Iban minsan in pagbinasa kāmu' agun-agun na hikamatay kāmu',
malayngkan, wala' da kami nagmula.
10 In ginhawa-baran namu' ini limalanggal sadja sin bakas kiyalabayan hi Īsa, amu
in daran sadja ha lawm kapiligruhan sin kamatay. Sagawa' minsan bihādtu masi da
kami buhi' sabab sin tabang niya kāmu', ampa in baran namu', amu in magpakita'
pa manga tau sin in siya masi buhi'.
11 Saumul namu' buhi', di' kami magkaīg dayn ha lawm kapiligruhan sin kamatay
sabab-karna' sin pag'agad namu' kan Īsa, ha supaya dī ha anggawta'-baran namu'
ini, baran mānusiya' da, hikapakita' sin Tuhan pa manga tau, sin in Panghu' Īsa amu
in tuburan sin kabuhi'.
12 Daran kami ha lawm kapiligruhan sin kamatay sabab sin pagnasīhat namu', sa'
di' da maunu, bang mayan in uwian niya makabāk kamu kabuhi' salama-lama.

13 In kami ini magparachaya ha Tuhan, hangkan magpatanyag kami sin Bayta'
Marayaw. In pagparachaya namu' biya' da sin pagparachaya sin tau amu in kiyasulat
ha Kitab Jabur, amu agi,

"Magparachaya aku ha Tuhan, hangkan aku magpamahalayak sin pasal niya."
14 Kaingatan namu' sin in Tuhan, amu in nagbuhi' nagbalik ha Panghu' Īsa dayn
ha kamatay amura isab in magbuhi' magbalik kātu'niyu dayn ha kamatay ha waktu
susūngun, sabab in kitaniyu suku' hi Īsa. Pag'ubus ampa kami papagdunganun sin
Tuhan iban kamu mangarap duun ha haddarat niya.
15 Siyandalan namu' in katān kabinsanaan ini sabab kamu in pīpikil namu', ha supaya
magtataud in tau tumayma' sin tabang dakula' dayn ha Tuhan. Na, bang tumaud na
in tumayma', tumaud da isab in magsarang-sukul pa Tuhan sarta' sumūng na in
pagpudji sin tau kaniya.

16 Hangkan di' namu' tuud butawanan in tuyu' namu' ha unu-unu hinang namu' pa
Tuhan. Minsan in anggawta'-baran namu' maglalaas iban maglalamma, malayngkan,
in īman namu' pa Tuhan magsusūng dayn ha adlaw pa adlaw.
17 Karna' in kabinsanaan niyananam namu' ini minsan di' bistahun sabab
maglabay da. Sagawa' in tungbas niya amu in karayawan nanamun namu' ha adlaw
mahuli, salama-lama iban di' mapula'-pula', labi tuud malaggu' dayn sin kabinsanaan
niyananam namu'.
18 Sabab bukun malaggu' ha atay namu' in manga unu-unu kakitaan natu' dī ha
dunya, sagawa' amu in manga pahala' amu in di' natu' pa kakitaan ha bihaun. Pasal
in manga unu-unu amu in kakitaan natu' bihaun di' da tumatas malugay, sagawa' in
manga pahala', amu in di' natu' pa kakitaan ha bihaun, tumatas kasaumulan.

5

In Anggawta'-baran amu in Buhi' Kasaumulan

1 Iban hangkan bihādtu, sabab kiyaiingatan namu' sin minsan in anggawta'-baran
namu' ini amu in biya' sapantun bāy-bāy kūbung-kūbung, malubu da, bang kitaniyu
mapatay na, kaingatan ta dihilan da kitaniyu sin Tuhan anggawta'-baran dugaing,
tuurun niya hinangun, amu in hulaan natu' kasaumulan didtu ha surga'.
2 Na, hangkan bihaun magsusa kitaniyu, karna' landu' in baya' ta kasangunan sin
anggawta'-baran dayn ha surga'.
3 Iban hangkan kita mabaya' sin baran bihādtu, ha supaya bang kita mapatay na,
in nyawa natu' bukun na biya' sapantun hambuuk tau naghuhubu'.
4 Manjari, ha salugay kitaniyu naghahanti' ha manga kūbung-kūbung ini, amu
in anggawta'-baran natu', mag'aluhuy kitaniyu, sabab bang ta nanamun biya' kita
kiyagipitan sin langit iban lupa'. Bukun in kabayaan natu' mamutawan dayn
ha anggawta'-baran natu' ini. Sagawa' in kabayaan natu' hisu'lug na magtūy in
anggawta'-baran natu' amu in dayn ha surga' ha supaya in anggawta'-baran natu'
bihaun, amu in sipat kamatay mapinda na magtūy pa anggawta'-baran amu in buhi'
kasaumulan.
5 Tuhan in magkabayaan sin in anggawta'-baran natu' ini mapinda pa anggawta'-
baran dugaing ha susūngun. Piyatulun niya in Rū niya pa lawm atay natu' amu in
pagparachayahan sin hirihil kātu'niyu sin Tuhan in katān kiyatagama niya kātu'.
6 Hangkan di' tuud malawa' in īman natu'. Kaingatan natu' sin salugay
natu' simasangun pa ha anggawta'-baran natu' ini bihaun, di' pa kitaniyu
makapaghambuuk-hulaan iban sin Panghu'.
7 Manjari, minsan unu-unu in hinang natu', kahagarun natu' in Panghu' dayn ha
adlaw pa adlaw sabab sin kusug sin īman ta kaniya, minsan in siya di' pa kakitaan
natu'.
8 Tantu di' tuud malawa' in īman natu' kaniya. Mabaya' na tuud kitaniyu
mamutawan dayn ha anggawta'-baran natu' ini, di' na lumugay dī ha dunya bang
mayan kitaniyu makapaghambuuk na hulaan iban sin Panghu'.
9 Sumagawa' minsan kita dī ha dunya atawa didtu na ha surga', wayruun dugaing
iyaangut natu' bang bukun huminang sin unu-unu makasulut ha atay niya.
10 Sabab in kitaniyu katān mamayhu' da pa Almasi bang maabut na in waktu in
kitaniyu hukumun niya. Tungbasan niya kitaniyu pakaniya-pakaniya sin unu-unu
na mangī'-marayaw nahinang natu' dī ha dunya.

In Kapagdayaw sin Manga Mānusiya' iban sin Tuhan Sabab-karna' sin Almasi

11 Kaingatan namu' sin in paghukum sin Panghu' ha manga mānusiya' sangat
makabuga'. Hangkan magtūyu' tuud kami mamayta' ha manga tau sin subay sila
magparachaya ha Almasi. Kaingatan tuud sin Tuhan in kawl iban piil namu'

marayaw, pasal nasusūd niya in lawm atay namu'. Na, in kabayaan ku kaingatan niyu isab ha lawm sin atay niyu bang biya' diin in palangay ku.
12 Sagawa' ayaw kamu magpikil sin mabaya' na kami isab kumawa' kabantugan pa baran namu'. Bukun tuud. Sa' nagbichara kami sin biya' ha yan ha supaya awn hikapagbantug niyu pasal namu', iban ha supaya awn hikasambung niyu ha manga tau amu in magbantug sadja sin pasal sin dayaw dagbus sin tau sagawa' bukun sin addat-tabīat sin tau.
13 Awn manga tau mag'iyan sin in kami ini, bang magbichara, bukun ha lawm sayu. Na, sari na, di' da maunu. Bang mayan minsan kami nabiya' ha yan karna' Tuhan in lagguun. Na, laung sin kaibanan isab, ha lawm sayu in pagbichara namu', na in yan hikarayaw kaniyu.
14 In puun-sabab hangkan kami nagtuyu' tuud biya' ha ini sabab sin kasi-lasa sin Almasi kāmu'. Magsabunnal na tuud kami sin hambuuk da siya in miyatay ganti' sin manga mānusiya' katān. Hangkan, in kitaniyu katān mānusiya' biya' da isab sin hantang miyatay.
15 Na, pagga in Almasi miyatay sabab-karna' sin mānusiya' katān, hangkan in kitaniyu amu in buhi' pa, subay di' magpikil sadja sin hikarayaw pa baran natu', sagawa' subay in pikilun taniyu huminang sin kabayaan niya, amu in miyatay iban nabuhi' nagbalik ha sabab taniyu.
16 Na, ha bihaun napinda na tuud in pangatud namu' ha manga tau bang biya' diin in kajarihanan nila. Bukun na biya' sin tagna', bukun na biya' sin pikilan sin kamatauran tau bihaun. Sabab in tagna' minsan in Almasi, pangannal namu' wayruun kapūsan niya, sagawa' bihaun napinda na tuud in pikilan namu' pasal niya.
17 Sabab hisiyu-siyu in tau himambuuk na kaniya tantu napinda na tuud siya. Biya' siya hantang ba'gu piyag'anak. In kajarihanan niya sin tagna' amu in kajarihanan mangī' mapinda na pa kajarihanan ba'gu, kajarihanan marayaw.
18 Na, in katān ini hīnang sin Tuhan, dayn ha pasal hi Īsa. In kitaniyu amu in bakas banta sin Tuhan diyayaw niya na, nahinang na bagay niya. Iban in kami kiyawakilan niya magpatanyag sin palihālan bang biya' diin in kapagdayaw sin manga mānusiya' iban sin Tuhan.
19 In piyagnasīhat namu' ini pasal sin maksud sin Tuhan dumayaw sin manga mānusiya' katān dayn ha sabab sin kamatay sin Almasi. Way na tiyumtum sin Tuhan in manga karusahan nahinang kaniya sin manga mānusiya' hipaghukum kanila. Iban kiyabugsu' kāmu' sin Tuhan in hinang magpahāti sin palihālan bang biya' diin in kapagdayaw sin manga mānusiya' iban siya.
20 Na, manjari in kami ini kiyawakilan sin Almasi magnasīhat kaniyu. Hangkan bang kami mamichara kaniyu sali' da tuud yan baran sin Tuhan in nagsuwara kaniyu. Na, pagga in manga kami ini wakil sin Almasi, junjungun namu' kaniyu pababaa in pangatayan niyu, ha supaya kamu dayawun na sin Tuhan.
21 In Almasi wayruun tuud dusa niya, sagawa' dayn ha pasal natu' piyatanggung kaniya sin Tuhan in manga karusahan natu', ha supaya dayn ha paghambuuk natu' iban sin Almasi itungun kita sin Tuhan tau mabuntul biya' sin kabuntul sin Tuhan.

6

In Īman sin Tau Bunnal Daraakun sin Tuhan

1 Na, pagga kami nagtaayun na iban sin Tuhan maghinang sin hinang niya, pangayuun namu' kaniyu, ayaw niyu tuud luppasa in tulung-tabang natabuk niyu dayn ha Tuhan.
2 Dunguga niyu in kiyaparman sin Tuhan ha lawm Kitab, amu agi,
“Pag'abut sin waktu ku magpakita' kaniyu sin karayawan, iyasip ta kamu.

Pag'abut sin waktu lappasun ta kamu, tiyabang ta kamu.”
Hangkan, laung ku kaniyu, dungug kamu. Amu na ini in adlaw giyanta' sin Tuhan hipakita' niya in kasi-lasa niya. Amu na ini in adlaw sin kalappasan niyu dayn ha hukuman sin dusa.
3 Di' kami mabaya' sin awn tau makaiyan mangī' in hinang namu', hangkan tumuyu' kami ha supaya in hinang namu' di' makalubu sin baya' sin tau magad ha Panghu'.
4 Lāgi' unu-unu in hinangun namu' piyakita' namu' sin in kami daraakun sin Tuhan, karna' tiyuyuan namu' īmanan in katān kabinsanaan, kasusahan iban kasigpitan.
5 Bakas kami piyaglubakan, piyajīl iban piyagtabangan bīnasa sin manga tau jahulaka', sagawa' nagpasād sadja kami. Landu' mataud in hinang namu', lāgi' awn waktu di' kami magpakatūg iban way pagkaun.
6 Manjari, dayn ha kasuchihan sin pangatayan namu', dayn ha ingat, pagsabal iban dayaw kasuddahan napakita' namu' sin in kami daraakun sin Tuhan, damikkiyan napakita' namu' dayn ha kawasa sin Rū sin Tuhan iban bunnal-bunnal in lasa namu' dayn ha atay puti'.
7 Piyasampay namu' in amānat pasal sin kasabunnalan, lāgi' dihilan kami kawasa sin Tuhan. Na, dayn didtu isab kakilāhan sin tau, in kami bunnal daraakun sin Tuhan. Bang hidalil pa sundalu, in kabuntulan sin kawl-piil namu', amu in biya' sapantun panyap namu', amu in hipangatu namu' ha kuntara iban hipanampan sin baran namu'.
8 In kami ini masuhul karihilan kalagguan, masuhul isab karihilan kaayban, ubus kami bicharahun pa mangī', ampa na isab kami bantugun. In kami ītung manga putingan, malayngkan kasabunnalan in bībichara namu'.
9 Biya' kami hantang way kabantugan sin ngān namu', malayngkan kaingatan kami sin katān. Mahumu kami nakananam sin kamatay, sagawa' biya' na sin kīkita' niyu in kami buhi' da. Minsan kami nimanam binsana', wala' da kami miyatay.
10 Minsan kami dihilan kasusahan masi-masi da kami makuyag. Miskin tuud kami, sagawa' mataud isab in tau in taga alta' kakkal pasal dayn kāmu'. Biya' hantang wayruun unu-unu namu' dī ha dunya, malayngkan in unu-unu katān asal suku' namu'.

In Kabayaan hi Paul Hipakita' sin Tau Kurintu in Lasa Nila Kaniya

11 Manga kabagayan namu' ha hula' Kurintu, tiyumanan namu' na kamu minsan niyu ukayun in lawm atay namu'. Malasa tuud kami kaniyu dā dayn ha lawm atay.
12 Way da isab naīg in lasa namu' kaniyu, sagawa' in kamu biya' way na lasa niyu kāmu'.
13 Bihaun in bichara ku kaniyu, sīngud ta kamu sali' anak ku. Hangkan, laung ku kaniyu, pakitaan niyu in lasa niyu kāmu', biya' sin lasa namu' kaniyu.

In Kabayaan hi Paul Lumayu' in Tau Kurintu dayn ha Unu-unu Mangī'

14 Ayaw kamu dumā maghambuuk iban sin manga tau di' magparachaya, karna' in yan di' makajari. Biya' da sin marayaw iban mangī', di' da makapaglamud. Di' makapaghambuuk in masawa iban sin tigidlum.
15 Di' makapagsulut in Almasi iban sin Saytan Puntukan. Hangkan di' maka-paghambuuk atay in tau magparachaya kan Īsa iban sin tau di' magparachaya.
16 In Bāy sin Tuhan di' makajari pagsumbahan ha manga barhala', amu in pagsumbahun sin manga tau kaibanan. Karna' in kasabunnalan niya, kitaniyu na sa yan in pag'iyanun Bāy sin Tuhan, sabab hiyulaan kitaniyu sin Tuhan, amu in Tuhan buhi' kariasali salama-lama. Biya' na sin kiyaparman sin Tuhan amu agi,

"Maghula' aku ha lawm sin manga tau suku' ku. Maghula' aku duun kanila. Aku in Tuhan nila, iban sila na in tau ku."
17 Na, pagga biya' ha yan in kabayaan sin Tuhan hangkan nagparman pa isab siya, amu agi,
"Subay kamu mīg dayn ha manga tau di' magparachaya.
Butas na kamu dayn kanila.
Ayaw kamu lumamud ha manga hinang unu-unu na makarihil tamak-tawktuk ha atay niyu
bat ta kamu matayma'.
18 Aku in Ama' niyu iban kamu in manga anak ku usug-babai." Na, amuna yan in Parman sin Panghu' Tuhan Sangat-kawasa.

7

1 Pagga in katān ini kiyajanji' sin Tuhan kātu'niyu, manga bagay ku kalasahan, hangkan subay natu' suchihun in anggawta' natu' iban atay natu' dayn ha unu-unu mangī'. Subay palayuun dayn kātu' in katān makarihil kātu' tamak amu in hinang iban pikilan mangī', iban subay kitaniyu magmabuga' pa Tuhan ha supaya jumukup tuud in kasuchihan sin lawm atay.

In Kakuyagan hi Paul Sabab-karna' sin Manga Tau Kurintu

2 Pakitaan niyu in lasa niyu kāmu', karna' wala' kami nakahinang kasāan ha manga tau duun kaniyu minsan kansiyu. Way tuud tau minsan hambuuk in narā namu' pa kangīan, lāgi' wayruun tau kiyaakkalan namu' supaya makawa' namu' in unu-unu niya.
3 Bukun ini piyamung ku bat pag'amahan ta kamu, karna' biya' na sin kiyapamung ku nakauna, malasa kami kaniyu, dā dayn ha lawm atay, iban buhi' patay mag'unung-unung kitaniyu.
4 Dakula' in pangandul ku kaniyu. Iban dakula' isab in pagbantug ku ha pasalan niyu. Hangkan minsan mataud in kasigpitan namu', masi-masi da in hugut sin lawm atay ku. Hipu' aku sin kakuyagan ha pasal niyu.
5 (Talusun ku na in suysuy ku pasal sin tulak namu' dayn ha Turuas.) Minsan kami dimatung na pa hula' Makidun masi da kami kiyukugdan sin kasusahan. Way paghundung. Diyatungan kami lingug indaginis. Diyā kami sin manga tau naglugat nagkalu. Diyatungan kami kahanggawan.
6 Sumagawa' maingat in Tuhan magpataptap sin atay sin manga tau nasususa, hangkan sa piyakari niya hi Titus mari pa Makidun. Manjari, pagdatung hi Titus kiyūgan tuud in atay namu'.
7 Bukun sadja isab in pagdatung niya in nakapakuyag kāmu', sumagawa' kimuyag da isab kami sin bayta' niya sin kaagi niyu nagtabang kaniya nagpataptap sin atay niya. Namayta' siya isab sin baya' niyu kunu' dumā magkita' kāku'. Dakula' kunu' in susun niyu iban matuyu' kamu mamawgbug kāku'. Na, pagdungug ku sin bayta' hi Titus, simūng tuud in kakuyagan sin atay ku.
8 Manjari, minsan in sulat ku yan, nakarihil kasusahan kaniyu, wala' aku nagsusa pasal sin nasulat ku. Bunnal, nasusa isab aku pag'ingat ku sin in sulat ku nakarihil kaniyu kasusahan. Sagawa' day'-day' da in kasusahan niyu.
9 Hangkan bihaun makuyag aku bukun pasal kiyarihilan ta kamu kasusahan ha lawm atay niyu, sumagawa' pasal in kasusahan niyu yan nakapinda sin laku-tabiat niyu. In kasusahan yan, Tuhan in nagganta' ha supaya kamu makabaak karayawan. Hangkan bang niyu pikilun tuud marayaw, in kauwian sin sulat namu' kaniyu bukun kangīan sumagawa' karayawan.

10 Karna' in kasusahan, amu in piyaratung sin Tuhan pa mānusiya' ha supaya
mapinda in lawm atay nila, amu in makarā kanila pa kalappasan, mapuas dayn
ha hukuman sin Tuhan. Na, di' in mānusiya' magsusun sin pasal yan. Sagawa'
in kasusahan amu in piyaratung sin mānusiya' pa baran nila, amu in makarā kanila
pa kasiksaan ha lawm narka'.
11 Na, pikila niyu ba, dayn ha kasusahan kiyalabayan niyu piyauplut dayn duun
sin Tuhan in karayawan. Bihaun napinda na tuud in kajarihanan niyu. Ha tagna'
di' kamu magparuli, sagawa' bihaun piyaruli niyu na. Tiyuyuan niyu tuud piyakita'
sin wayruun sababan kawaan kamu dusa. Diyugalan kamu pasal sin hinang mangī'
sin tau yan. Miyuga' kamu pasal sin dusa nahinang niya. Lāgi' mabaya' na kamu
magkita' iban aku. Mabaya' kamu sin kasulutan aku kaniyu. Damikkiyan magtūy
kamu nangdihil kasāan ha tau mangī' yan. Tantu piyakita' niyu na sin puas kamu
dayn ha parakala' yan. Way tuud lamud niyu ha dusa sin tau yan.
12 Na, ha waktu yadtu nagsulat aku kaniyu, in maksud ku bukun sadja pasal sin
tau nakarusa atawa amu in tau kiyarusahan. Malayngkan siyulat ku yan, ha supaya
kaingatan niyu ha pangita' sin Tuhan, bang biya' diin in kahandak niyu nagparuli
kāmu'.
13 Hangkan in katān nahinang niyu yan, nakarihil tuud kāmu' kakuyagan.
Sarta' kiyaganapan pa in kakuyagan namu' sabab napasannyang sin kamu katān
in lawm atay hi Titus. In hi Titus kiyūgan tuud sabab karna' niyu.
14 Asal biyantug ta kamu kan Titus ha waktu wala' pa siya nakabisita kaniyu.
Na, magsukul aku sin wala' niyu aku piyarapatan. Asal, in bichara ku kaniyu
bunnal sadja. Damikkiyan in pagbantug ku kan Titus pasal niyu timanda' da isab
in kasabunnalan.
15 Hangkan in lasa niya kaniyu magsusūng, bang niya pagkatumtuman in lunuk
sin atay niyu kumahagad sin paghindu' niya. Iyasip niyu marayaw minsan kamu
hiyahanggaw.
16 Dakula' tuud in kakuyagan ku, sabab makapangandul aku kaniyu ha wayruun
hawal-hawal ku.

8

In Tau Makidun Nahinang Suntuan Dumihil Tutulungan

1 Na, bihaun manga taymanghud namu', kabayaan namu' hipaingat kaniyu in
guwaan sin tulung-tabang sin Tuhan ha manga jamaa Almasihin didtu ha hula'
Makidun.
2 Sabab minsan sila diyatungan kasigpitan dakula' panulay-sulay sin īman nila,
di' da kaliyuhan in kakuyagan nila, hangkan minsan landu' in kamiskinan nila
masi-masi wayruun pag'ūg nila dumihil tabang ha manga pagkahi nila Almasihin
magkagunahan.
3 Aku na tuud ini in saksi' sin tuyu' nila dumihil sin pila-pila na kagausan nila, iban
minsan labi pa dayn ha kagausan nila. Iban dayn ha tulus-ihilas sin atay nila.
4 Nangayu' tuud sila kāmu' bang mān sila dihilan palsukuan tumabang ha pagkahi
natu' suku' sin Tuhan didtu ha hula' Yahudiya.
5 Wala' tuud kami nagniyat sin bihādtu in dayaw sin tabang nila, sabab bukun
sadja isab sīn in tabang nila, sagawa' in labi awla na tuud muna-muna biyugsu' nila
in baran nila pa Tuhan Panghu' taniyu. Pag'ubus ampa nila iyaagad tuud in unu-unu
kabayaan namu', sabab amuna in kabayaan sin Tuhan kanila.
6 Marayaw tuud in nahinang sin manga tau yan, hangkan napikil namu' marayaw
bang kamu tumalus sin hinang niyu magdihil tutulungan ha manga pagkahi niyu
magkagunahan. Manjari, pagga in hi Titus, amu in timagna' sin hinang niyu yan,

diyaak namu' siya palanjalun niya in pagtabang niya kaniyu, ha supaya matalus in pagdihil niyu tutulungan, amu in hinang guwa' dayn ha kasi-lasa.
7 Asal in kamu yan di' kaliyuhan ha manga hinang karayawan katān. Mahugut in īman niyu, mapanday kamu maghimumūngan, jukup in ingat niyu. Matuyu' tuud kamu tumabang ha pagkahi niyu iban landu' tuud in kasi-lasa niyu kāmu'. Na, hangkan in kabayaan namu' di' tuud isab kaliyuhan in dayaw niyu magdihil tutulungan amu in hinang guwa' dayn ha kasi-lasa.
8 Malayngkan, ayaw kamu magpikil sin in bichara ku yan uldin kaniyu. Bukun tuud, sagawa', suysuyan ta kamu sin tuyu' sin manga tau Makidun magmura ha supaya niyu singuran, ampa dayn didtu mapakita' niyu isab kāmu' bang bunnal in kasi-lasa niyu ha manga pagkahi niyu.
9 Karna' kiyaiingatan niyu na bang biya' diin in dayaw sin tulung-tabang sin Panghu' natu' Īsa Almasi. In siya asal jukup ha daya unu-unu katān, sagawa' dayn ha pasal niyu, binīn niya in daya niya ha surga', atas niya nimanam sin parasahan sin hambuuk mānusiya' miskin, ha supaya in kamu dihilan palsukuan sin daya sabunnal naug dayn kaniya, amu in daya tumatas salama-lama.

In Maksud sin Pagpangayu' Tutulungan

10 Na, ini in hikahulug ku pikilan kaniyu. Marayaw tuud hitūy niyu in tiyagnaan niyu hīnang sin tahun limabay yaun. Kamu tuud in nakauna dayn ha katān nagtagna' dumihil tutulungan ha manga pagkahi niyu ha lawm kasigpitan. Iban kamu in nakatagna' nagpikil sin pagdihil tutulungan ini.
11 Na, hangkan lanjalan niyu tuud yan sampay niyu matalus in hinang yan. Subay in tuyu' niyu tumalus sin hinang yan, biya' da isab sin tuyu' niyu tagna' nagparu ha yan. Iban in pagdihil niyu isab tutulungan, subay ha tungud sin kagausan niyu.
12 Sabab bang niyu tuyuan magdihil dayn ha tulus-ihilas sin atay niyu taymaun sin Tuhan in dīhil niyu bang mān niyu kagausan da. Way kamu isab diyaak magdihil sin wayruun duun kaniyu.
13-14 Iban bukun in maksud sin pagpangayu' tutulungan ini, bat dihilan ta kamu kasigpitan, ha supaya sumannyang in manga kaibanan. Sagawa', pagga kamu isab labi-labihan ha bihaun, na tūp da isab tumabang kamu ha manga kiyasisigpitan. Sakali in kamu amu in labi-labihan bihaun, bang maabut na in waktu, in kamu kulang-kabus, sumubli sila tumabang kaniyu. Na, dayn ha bihādtu sibu'-sibu' da kamu nagtulung-tiyulungi.
15 Biya' da isab sin kiyabayta' ha Kitab Awal Jaman amu agi,

"In tau nakatipun mataud kakaun, wayruun labi makapin kaniya, ampa in tau hangkatiyu' in natipun, wayruun kulang kaniya."

Tau Kapangandulan in Magdā sin Tutulungan

16 Magsarang-sukul kami pa Tuhan nakarihil siya pikilan kan Titus ha supaya siya matuyu' tumabang kaniyu biya' da isab sin tuyu' namu'.
17 Landu' tuud in baya' niya tumabang kaniyu, sabab iyasubu namu' mayan siya bang siya mabaya' mawn kaniyu, magtūy siya timangu'. Iban dayn ha kūg-baya' niya tuud in pagkawn niya kaniyu.
18 Paagarun namu' da isab kan Titus in hambuuk taymanghud taniyu, amu in piyag'aaddatan tuud sin manga jamaa Almasihin ha kahulaan katān, sabab sin pagnasīhat niya sin Bayta' Marayaw.
19 Iban siya da isab in napī' sin manga jamaa Almasihin naraak mag'iban kāmu' tumulak pakain-pakain magdā sin manga tutulungan pa manga taymanghud kiyasisigpitan ha hula' Yahudiya. Biya' ha yan in hinang namu' ha supaya lagguun

sin manga tau in Panghu' taniyu iban ha supaya da isab mapakita' in tuyu' namu'
tumabang ha manga tau.
20 Iyaayaran namu' tuud marayaw in sīn tutulungan mataud ini, ha supaya di' kami
mabichara pa mangī' sin manga tau ha pasal ini.
21 In maksud namu' ini wayruun dugaing dayn sin huminang sin unu-unu
mabuntul, bukun sadja ha pangatud sin Tuhan, sagawa' sampay na ha pangatud
sin manga mānusiya'.
22 Na, hangkan paagarun namu' in hambuuk taymanghud taniyu ini mag'iban
kanda Titus. In siya ini nakamataud namu' na kiyasulayan in tuyu' niya ha katān
hinang niya. Luba' na ha bihaun labi na tuud in tuyu' niya, sabab di' siya magduwa-
ruwa pikilan ha pasal niyu.
23 Na, in biya' pasal hi Titus, in siya yan iban ku, amu in tumabang kāku' maghulas-
sangsa' kaniyu. Ampa in manga taymanghud taniyu kaibanan amu in mag'iban kan
Titus, in sila yan manga wakil dayn ha manga jamaa Almasihin. In hinang nila yan
dumihil kalagguan ha Almasi.
24 Bang sila dumatung na mawn kaniyu, pakitaan niyu kanila in kasi-lasa niyu
kanila, ha supaya matantu sin manga jamaa Almasihin katān in lasa niyu bunnal,
iban bunnal da isab in pagbantug namu' pasal niyu.

9

1 Ha pikil ku minsan aku di' na magsulat kaniyu pasal sin tutulungan hipaparā
madtu pa manga pagkahi natu' suku' sin Tuhan ha hula' Yahudiya.
2 Kiyaiingatan ku sin mabaya' kamu tuud tumabang. Amu na yan in sabab hangkan
ta kamu biyantug pa manga tau Makidun laung ku, “In manga taymanghud ta ha hula'
Akaya asal na saddiya tumabang dayn sin tahun pa nakalabay yaun.” Na, pagdungug
nila ha pasal sin kūg-baya' niyu tumabang, miyaya' da isab in kamatauran kanila
tumabang.
3 Manjari yaun na bihaun piyakawn ku kaniyu in manga taymanghud natu' hinda
Titus tumabang kaniyu magsakap sin tutulungan niyu ha supaya in pagbantug namu'
ha pasal niyu di' da mayan karapatan, sumagawa' biya' na sin kiyapamung ku, asal
kamu saddiya.
4 Makasipug tuud bang in manga tau Makidun magad kāku' pa hula' niyu, sakali
bukun pa saddiya in tutulungan niyu, biya' sin kiyabayta' ku kanila. Masipug aku,
labi awla in kamu sabab nagbantug aku ha pasal niyu.
5 Hangkan piyangayu' ku ha manga taymanghud natu' ini, paunahun ku sila matun
kaniyu magsakap sin tutulungan kiyajanji' niyu, ha supaya bang aku dumatung na
mawn kaniyu, sakap na asal in tabang niyu. Lāgi' dayn ha biya' ha yan mapakita'
niyu sin tulus-ihilas tuud in pagdihil niyu tutulungan, bukun bat nalugus sadja kamu.

In Janji' sin Tuhan Pasal Pagdihil Tutulungan

6 Tumtuma in bichara dalil ini. In tau magtanum pāy, bang hangkatiyu' da in binhi'
tiyanum niya, hangkatiyu' da isab in maani niya, ampa in tau mataud in tiyanum niya
binhi', mataud isab in maani niya.
7 Manjari in kamu katān pakaniya-pakaniya bang magdihil na sin tutulungan subay
amu in unu-unu kiyaganta' niyu asal, tulus-ihilas sin atay niyu. Bukun ubus niyu
dumihil, magsusun kamu atawa dumihil sadja kamu pasal amu in kiyawajib kaniyu.
Karna' in Tuhan malasa ha tau, amu in dumihil sin tutulungan ha kaihilasan sin
lawm atay.
8 In Tuhan makagaus dumihil kaniyu minsan labi pa dayn ha kagunahan niyu,
supaya kaawnan sadja kamu sin unu-unu katān kagunahan niyu dayn ha waktu

pa waktu. Iban awn pa makapin kaniyu, amu in hipagguna niyu supaya kamu
makahinang sin karayawan indaginis ha manga pagkahi niyu.
9 Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab (pasal sin tau, amu in magdihil ihilas sin
atay), amu agi.
"Dakula' in pagtabang niya ha tau miskin.
In tatas sin dayaw niya sampay pa kasaumul-umulan."
10 In Tuhan, amuna in magdirihil binhi' ha supaya maawn in hitanum sin manga
magbabakal pāy. Damikkiyan Tuhan in nagpaawn sin bunga ha supaya maawn
in pagkaun nila. Manjari, biya' da isab hādtu, Tuhan in dumihil kaniyu sin unu-
unu katān kagunahan niyu hipanabang niyu ha manga tau amu in piyagbahasa
binhi'. Siya in dumihil binhi' iban siya in magpatubu' sin binhi'. Manjari, siya
isab in tumabang kaniyu supaya mataud tuud in guwaan marayaw sin hinang niyu
mabuntul amu in piyagbahasa pag'ani sin tau.
11 Dihilan sadja kamu sin Tuhan sakahaba' waktu, lāgi' ballabi-labihan in hirihil niya
kaniyu ha supaya isab awn hikarihil niyu ha katān waktu. Iban pagdā namu' sin
tutulungan niyu pa manga tau mataud magtūy sila magsarang-sukul pa Tuhan karna'
sin tabang niyu.
12 Manjari in hinang niyu ini bukun sadja amu in makatabang sin kagunahan sin
manga tau suku' sin Tuhan, sumagawa' makasūng tuud sin pagsukul nila pa Tuhan.
13 Damikkiyan in hinang niyu marayaw yan mahinang pagparachayahan sin
bunnal in pamawgbug niyu sin Bayta' Marayaw, amu in amānat tiyayma' niyu pasal
sin Almasi. Mamudji sila isab pa Tuhan sabab sin pagmura niyu kanila iban na ha
tau katān.
14 Lāgi' pangayuan nila kamu duwaa iban sin kasi-lasa nila kaniyu, karna' sabab
sin barakat dīhil kaniyu sin Tuhan amu in makahaylan tuud.
15 Na, wajib kitaniyu magsarang-sukul pa Tuhan pasal sin karayawan dīhil niya
amu in maharga' tuud, way makaliyu.

10

In hi Paul Bunnal Daraakun sin Tuhan

1 In aku ini, hi Paul, awn junjungun ku kaniyu. Nakarungug aku sin awn namung
duun kaniyu sin aku maisug sadja magbichara bang ha sulat, sagawa' mabuga' da
bang duun na nag'aalup iban kamu. Na, in singuran ku amu in Almasi amu in
mababa' atay iban maluuy ha tau niya.
2 Hangkan bihaun junjungun ku sadja kaniyu, parayawa in laku-tabiat niyu. Ayaw
niyu aku lugusa magpaguwa' sin isug ku, bang aku makakawn na kaniyu. Sabab
tantu tuud pag'amahan ku in manga tau amu in namung, sin in maksud namu' sali'
da iban maksud sin manga tau amu in napsu mānusiya' in agaran, bukun Tuhan.
3 Na, bunnal na sa, in kami ini mānusiya' da, sagawa' in kaagi namu' mangatu
ha manga simusulang sin kasabunnalan, bukun biya' kaagi sin manga mānusiya'
mangatu ha manga atu nila.
4 Sabab in hipangatu namu' ha unu-unu amu manglubu sin manga hindu' pasal
sin Almasi bukun ingat-kapandayan sin mānusiya', sagawa' kusug sin Tuhan. Lāgi'
kusug sin Tuhan in hipanglubu namu' sin unu-unu umatu ha hindu' pasal sin Almasi.
5 In hinang namu', kangīun namu' in daugan sin manga lugat way kasabunnalan
sin manga tau, iban sin katān bichara maabbu sin manga tau, amu in bichara nila
sumagga' ha hindu' kasabunnalan pasal sin Tuhan. Iban pindahan namu' in pamikil
sin manga tau ini, bat supaya sila magkahagad na sin daakan sin Almasi.
6 Na, bang kamu magkahagad na tuud ha daakan sin Almasi, na, butangan namu'
na hukuman in hisiyu-siyu lumanggal sin daakan.

7 In bunnal niya in kamu yan mag'atud sadja sin dagbus sin tau dayn ha guwa',
bukun in ha lawm atay. Bang awn duun kaniyu makatantu sin baran niya sin in
siya daraakun tuud sin Almasi, na subay niya isab pasūrun pa lawm pamikil niya sin
kami ini biya' isab kaniya daraakun sin Almasi.
8 Di' tuud aku masipug minsan makalabi na in pagbantug ku pasal sin kapatutan
dīhil kāmu' sin Panghu', sabab in yan hikahugut sin īman niyu bukun hikakangī'
kaniyu.
9 Nakapamung aku sin biya' ha yan, sabab di' aku mabaya' mapikil niyu sin in
manga sulat ku pamuga' ku kaniyu.
10 Sabab awn kunu' kaibanan duun kaniyu namung, amu agi, “In hi Paul yan,
makusug sadja mamichara iban maingat magsual bang ha sulat, sagawa' bang yan
dī na nag'aalup iban kitaniyu mabuga' da, iban di' da maingat mamichara.”
11 In tau namung sin biya' ha yan pahātihun ku, sin in unu-unu na kiyasulat namu'
ha lawm sin sulat namu', amu da isab in hinangun namu' bang kami makakawn
kaniyu.
12 Na, tantu di' tuud kami makatawakkal umiyan sin in kami magsibu' in dayaw
namu' iban sin manga tau amu in nagbantug sin in sila marayaw tuud. Sabab in
sila yan, hīnang nila suntuan sin karayawan in addat-tabīat nila. Hangkan mangī'
marayaw na in mahinang nila, bang kanila, marayaw sadja in hinang nila. Na, bukun
ka in biya' ha yan hinang karupangan?
13 Ampa in kami ini, di' kami magbantug sin manga hinang unu-unu na, amu
di' mapatut hipagbantug namu'. Amu da in hipagbantug namu' in manga hinang
kiyabugsu' kāmu' sin Tuhan, biya' na sin manga nahinang namu' duun kaniyu.
14 Na, pagga in kamu kiyalamud sin Tuhan ha hinang amu in piyahinang niya
kāmu', na miyawn kami kaniyu nagnasīhat sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.
Hangkan in pagkawn namu' kaniyu bukun nagpalabi sin hinang kiyabugsu' kāmu'
sin Tuhan.
15 Iban di' namu' kawaun pa baran namu' in kabantugan nahinang sin tau
kaibanan. Di' kami magbantug pasal sin hinang, amu in way kiyabugsu' kāmu' sin
Tuhan. Sagawa' amu in hiyuhuwat-huwat namu' bang mayan sumūng in hugut sin
pangandul iban parachaya niyu ha Almasi ha supaya kami makapasūng sin hinang
namu' duun kaniyu, amu in hinang di' makaliyu sin jangkaan giyanta' sin Tuhan.
16 Hāti bang mahugut na in īman niyu makalanjal na kami magnasīhat sin Bayta'
Marayaw pa manga hansipak hula', amu in wala' pa naabut sin pagnasīhat sin Bayta'
Marayaw, ha supaya wayruun na isab umiyan sin in kami nangawa' kabantugan pa
baran namu' sin hinang bakas nahinang sin kaibanan.
17 Karna' biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab amu agi,
“Hisiyu-siyu in mabaya' magbantug, subay pasal hinang sin Tuhan in bantugun niya.”
18 Sabab in tau taymaun sin Tuhan bukun amu in magbantug sin baran niya,
sumagawa' amu in makasulut ha atay sin Tuhan.

11

In hi Paul iban sin Manga Tau Wala' Naraak sin Almasi

1 Na, pangayuun ku kaniyu, ayaw kamu masumu dumungug sin manga bichara ku,
minsan biya' hantang wayruun kapūsan niya. Ayaw tuud kamu masumu dumungug.
2 Landu' tuud in kasi-lasa ku kaniyu biya' da isab sin kasi-lasa sin Tuhan kaniyu.
Hangkan, mangabughu' aku bang awn umagaw kaniyu dayn kāku'. Sabab in kamu
yan biya' hantang hambuuk budjang malanu' tuud, amu in kiyajanji' ku hipaasawa
ha hambuuk-buuk usug way na dugaing dayn ha Almasi.

3 Na, in kabugaan ku masasat in pamikil niyu sumiha' dayn ha Almasi iban malawa'
dayn kaniyu in lasa niyu ha Almasi amu in bunnal tuud guwa' dayn ha lawm sin
atay niyu. In kabugaan ku mabiya' kamu kan Hawa sin masa nakauna yadtu, amu
in iyakkalan kaagi sin hās. Iyakkalan siya sin manga puting sin hās mapanday tuud,
ha supaya siya sumiha' dayn ha Tuhan.
4 Hangkan na aku mabuga' sabab in kamu yan kūgan na dumungug bang awn
na mawn kaniyu magnasīhat pasal sin Panghu' Īsa, amu in dugaing dayn sin
piyagnasīhat namu' kaniyu. Iban magtūy kamu tumayma' sin bayta' nila bang awn
tau magnasīhat pasal sin Rū sin Tuhan iban pasal sin Bayta' Marayaw, amu in dugaing
dayn sin piyagnasīhat namu' kaniyu, amu in kiyahagad niyu nakauna.
5 Bang ha pikil ku maray' di' da isab lumiyu in ingat dayn kāku' sin manga guru
yan, amu in magbantug sin sila in manga wakil sin Almasi umbulsatu.
6 Maray' bunnal na sa, bukun aku mapanday tuud magbichara, sagawa' tantu
tuud jukup in ingat ku pasal sin hindu' kasabunnalan. Iban bukun na kamu awam
sabab asal namu' kamu piyahahāti marayaw dayn ha waktu pa waktu sin pasal sin
kasabunnalan.
7 In pagnasīhat ku mawn kaniyu sin Bayta' Marayaw naug dayn ha Tuhan, wala'
aku nangayu' gadji kaniyu minsan hambuuk sīn. Na, maray' napikil niyu wayruun
kapūsan sin hindu' ku sabab wayruun tungud niya. Sagawa', in bunnal niya, hangkan
aku atas nagpababa' sin baran ku ha supaya hikarayaw niyu. Na, ha pikil niyu mangī'
baha' in nahinang ku?
8 Wala' niyu ka kiyaingatan sin ha salugay ku duun nanghindu' kaniyu, in naggastu
katān sin unu-unu kagunahan ku, amuna in manga Almasihin dayn ha dugaing
hula'? Bang ta dalilun, in sila biya' hantang kiyalangpasan ku ha supaya aku
makapagnasīhat kaniyu ha way tungud.
9 Iban ha salugay ku duun kaniyu iban kulang-kabus aku, wala' tuud aku nagsusa
kaniyu nangayu' tabang. In unu-unu katān kagunahan ku dīhil kāku' sin manga
taymanghud ku Almasihin amu in miyadtu dayn ha Makidun. Wala' tuud aku
nangayu' tabang kaniyu. Dayn sin tagna' sampay pa susūngun, di' niyu aku hikasusa.
10 In Almasi amu in saksi' sin bunnal tuud in bichara ku ini. Wayruun tau minsan
ha katilingkal sin hula' Akaya in makaiyan puting in bichara ku bang aku magbantug
sin baran ku sin wala' tuud aku nangayu' gadji kaniyu tungud sin pagnasīhat ku duun
kaniyu.
11 Malayngkan, ayaw kamu magpikil sin sawkat na aku di' magpangayu' tabang
kaniyu bat di' aku malasa kaniyu. Tuhan da in makaingat bang biya' diin in lasa ku
kaniyu.
12 Sagawa', sūngan ku in hinang ku ini, di' magpangayu' gadji kaniyu, sabab di'
aku mabaya' kapamungan sin manga tau abbuhan guru yan, sin in hinang nila sali'
da iban sin hinang ku.
13 In manga tau yan bukun bunnal kiyawakilan sin Almasi. In sila yan nagputing
iban nagpabaw'-baw' sadja, ha supaya sila iyanun manga wakil sin Almasi. Sagawa'
in bunnal niya, in sila yan wala' naraak sin Almasi.
14 Na ayaw kamu isab mainu-inu. Sabab minsan in Saytan Puntukan nagpasalupa
da hambuuk malāikat masahaya.
15 Na, hangkan subay kitaniyu di' mainu-inu bang in manga tau daraakun sin
Saytan Puntukan mapanday tuud magpabaw'-baw' sin in sila daraakun sin Tuhan
himihinang tuud sin mabuntul. Sagawa' ha kahinapusan hirūl da kanila in tungbas
sin hinang nila.

In Kabinsanaan Kimugdan kan Paul

16 Na, kabalikan ku in bichara ku. Ayaw kamu magpikil sin in aku hambuuk tau
dupang sawkat na aku nagbantug sin baran ku. Malayngkan, bang ha pikil niyu
bat hambuuk karupangan in pagbantug ku sin baran ku, na pangayuun ku kaniyu,
dungug na mayan kamu sin pagbantug ku minsan dakuman maniyu'-tiyu'.
17 In bunnal niya in pagbantug ku ini bukun kabayaan sin Panghu' Īsa hipahinang
kāku'. Biya' aku hambuuk dupang timawakkal nagbantug sin baran ku.
18 Sagawa', pagga isab mataud in magbantug sin baran nila pasal sin manga
pakaradjaan dunya, na, in aku ini hāt sumingud sin pagbantug nila.
19 Ampa in kamu yan, na, malawm tuud in pamikil niyu sabab minsan in bichara
sin manga dupang, kūgan na kamu dumungug.
20 Magpasād sadja kamu minsan kamu pagbaya'-bayaan nila, atawa kugutun nila,
atawa akkalan nila atawa baba'-babaun nila, atawa pagsampak-sampakun nila.
21 Na, ampa in aku ini masipug tuud mamayta' kaniyu sin bugaan kami pasal di'
namu' mahinang kaniyu in manga nahinang nila yan kaniyu.

Malayngkan, bang awn duun kanila hisiyu-siyu na in matawakkal magbantug sin
baran niya, na, damikkiyan in aku matawakkal da isab magbantug sin baran ku,
minsan biya' hantang karupangan in hinang biya' ha ini.
22 Nagbantug in manga tau yan sin in sila bangsa Hibrani, iban panubu' sin Israil
iban sin Ibrahim. Na, minsan isab in aku ini bangsa da Hibrani iban panubu' da isab
sin Israil iban sin Ibrahim.
23 Kaingatan ku biya' aku hambuuk tau kāngug magbichara sin biya' ha ini,
sagawa' di' ku kahawiran in simud ku mamung kaniyu sin biya' ha ini. Karna'
namung kunu' in manga tau yan sin in sila daraakun sin Almasi. Na, bang sila
daraakun sin Almasi, na luba' na in aku daraakun da isab sin Almasi, sabab labi
pa dayn kanila in paghulas-sangsa' ku ha Almasi. Nakamataud na aku najīl dayn
kanila. Nakamataud aku nalubak sin lalagut kura' iban nakamataud aku nakalabay
kabinsanaan agun-agun na makamatay kāku', sabab-karna' sin paghulas-sangsa' ku
ha Almasi.
24 Nakalima na aku nalubak sin manga pagkahi ku Yahudi sin lalagut kura', ampa
nakakatluan tagsiyam in panglubak nila ha makaminsan.
25 Nakatū na aku nalubak sin manga kahuy kaagi sin manga tau dayn ha hula' Rūm
iban nakaminsan piyagtilu' nila aku sin manga batu. Nakatū na aku nalunud ha lawd
iban nakaminsan hangka-dūm hangka-adlaw aku hima'gum ha lawm dagat.
26 Iban mataud kapiligruhan in kiyalabayan ku ha pagtulak-tulak ku. Nakalabay
aku parasahan sin pagkugdanan dunuk iban sin pagkalangpasan. Sīsipihan aku
mulahun sin manga pagkahi ku Yahudi iban sin manga tau bukun Yahudi amu in
marugal kāku'. Pakain-pakain aku ha dāira na mayan, atawa ha hula' paslangan,
atawa ha lawd, maanib sadja in labayan ku. Kiyalabayan ku in parasahan pagtipuhun
sin manga tau, amu in nagpabaw'-baw' in sila manga Almasihin da isab biya' kāku'.
27 Iban nakalabay tuud aku nagbuluk-binasa. Masuhul way na pagtūg ku iban
magsandal na aku sin uhaw-hapdi' ku. Kamawmuhan kulang in kakaun ku iban
tamungun ku. Kamawmuhan aku paghaggutun.
28 Lāgi', bukun sadja isab kasigpitan tudju pa anggawta'-baran in kiyalabayan ku,
sabab sampay in lawm pamikil ku, bīnasa da pasal sin manga hal-hiwal sin jamaa
Almasihin katān.
29 Bang awn kaingatan ku duun kaniyu bukun makusug in īman niya, masusa tuud
in pamikil ku. Iban magdukka tuud aku bang awn duun kaniyu narā naghinang
mangī'.

30 Na, di' aku mabaya' magbantug sin baran ku, sagawa' bang aku malugus
magbantug sin baran ku, wayruun dugaing hipagbantug ku dayn sin kasigpitan

kiyalabayan ku, amu in magpakita' sin wayruun kusug-kawasa ku bang baran-baran ku sadja.
31 In Tuhan, amu in Ama' sin Panghu' Īsa, iban amu in Tuhan subay sanglitun kasaumulan, siya in nakaingat sin bunnal katān in bichara ku.
32 Ha sa'bu ku duun ha dāira Damaskus in katān lawang guwaan sin ād batu sin dāira piyajagahan ha sundalu kaagi sin gubnul ha babaan sin pamarinta hi Sultan Aritas ha supaya aku masaggaw.
33 Sagawa' wala' nila da aku nasaggaw sabab biyutang aku sin manga iban ku ha lawm ambung dakula', ampa nila aku tiyuntun dayn ha tandawan sin ād batu pa guwa' sin dāira. Na, nakapaguy aku.

12

In Manga Piyanyata' sin Tuhan kan Paul

1 Na, pagga aku nalugus niyu magbantug sin baran ku, na bihaun minsan way pūs, hipagbantug ku kaniyu in pasal sin manga piyanyata' iban ingat piyalahil sin Panghu' Īsa kāku'.
2 Awn hambuuk tau Almasihin kaingatan ku amu in naangkat pa taas surga', awn na hangpu' tag'upat tahun nakalabay. (Sagawa' di' ku matantu bang anggawta'-baran niya tuud in naangkat pa surga', atawa in manga kīta' niya piyanyata' sadja sin Tuhan kaniya. Amura Tuhan in makaingat ha yan.)
3 Na kabalikan ku in bichara ku. Kaingatan ku sin in tau yan naangkat pa surga', (sagawa' biya' na sin agi ku, di' ku isab matantu tuud kaniyu bang anggawta'-baran niya tuud in naangkat pa taas surga', atawa in manga kīta' niya, piyanyata' sadja sin Tuhan kaniya. Amura Tuhan in makaingat ha yan.)
4 Didtu mayan siya ha surga', nakarungug siya manga pakaradjaan, amu in di' masabbut masibahat sin manga mānusiya', sabab langgal sara' bang bicharahun.
5 Na, ha pikil ku patut da isab bantugun ku in tau biya' ha yan, sagawa' di' aku magbantug sin baran ku.* Amura in hipagbantug ku in manga unu-unu amu in magpakita' kaniyu sin wayruun kusug-kawasa ku bang baran-baran ku sadja.
6 Bukun aku hambuuk tau dupang bang aku mabaya' magbantug sin baran ku, sabab in katān hipagbantug ku bunnal. Sagawa' di' na aku magbantug sin baran ku, sabab di' aku mabaya' makalandu' in sanglit sin manga tau ha pasal ku. In kabayaan ku sanglitun nila aku pasal sin manga hinang ku kīta' nila iban sin manga hindu' diyungug nila dayn kāku'.
7 Na, ha supaya in aku di' kumaruk in taas sin pag'atay ku umabbu pasal sin manga unu-unu makahaylan piyanyata' sin Tuhan kāku' didtu ha surga', hangkan piyaratungan aku sakit, amu in biya' hantang daraakun sin Saytan Puntukan magbinasa kāku' ha supaya aku di' umabbu.
8 Nakatū aku nangayu'-ngayu' pa Panghu' bang mayan īgan niya dayn kāku' in sakit ini.
9 Sagawa' amu ini in sambag niya kāku'. Laung niya, “In tabang ku kaymu makajukupan na sin katān kalabayan mu kasigpitan unu-unu na. Sabab duun na kakitaan mu in kusug ku bang wayruun na kaya mu tumabang sin baran mu.” Hangkan makuyag tuud aku magbantug sin in aku wayruun kaya tumabang sin baran ku. Sabab duun ha kalamma ku kananaman ku in kusug sin Almasi.
10 Hangkan, dayn ha sabab-karna' sin Almasi di' aku magparuli minsan unu in lamma kumugdan pa anggawta'-baran ku. Di' aku magparuli bang aku sipug-sipugun sin manga tau, sin manga kasigpitan kalabayan ku, sin paminjala' kāku' sin manga

* **12:5 12:5** In tau naangkat pa taas surga' amu in piyagbichara hi Paul, way na dugaing dayn sin baran niya. cf. 12:7.

tau iban sin unu-unu kasusahan dumatung kāku'. Sabab bang way na kaya ku tumabang sin baran ku duun ku kananaman in kusug hirihil niya kāku'.

In Pīpikil hi Paul amu in Hikarayaw pa Manga Tau Kurintu

11 Kaingatan ku biya' aku hambuuk tau dupang magbantug sin baran ku, sagawa' nalugus niyu aku himinang sin biya' ha yan. In katutūpan niya dapitan niyu aku bang aku bicharahun pa mangī' sin manga sumagga' kāku'. Tantu, minsan aku isab hambuuk tau wayruun kapūsan, di' sa yan lumabi dayn kāku' in manga tau yan, amu in piyag'iyan niyu manga wakil umbulsatu sin Almasi.

12 In duun pa aku kaniyu, kīta' niyu na in katān hinang ku, amu in tanda' sin in aku bunnal tuud wakil sin Almasi. Siyandalan ku in unu-unu katān kasigpitan kimugdan pa baran ku bang mayan mapakita' ku kaniyu in manga paltandaan makaajayb, manga mu'jijat iban sin manga hinang amu in magpakita' sin kusug sin Tuhan.

13 Unu in dusa nahinang ku kaniyu? Kīta' niyu na sin in unu-unu katān nahinang ku ha kaibanan Almasihin, nahinang ku da isab duun kaniyu. Amu sadja in piyagbiddaan niyu, in kamu yan wala' ku siyusa piyangayuan sīn hipagbalanja' ku. Na, bang biya' amu yan in nahinang ku kasāan kaniyu, na, pangayuun ku, maapa niyu dakuman aku.

14 Na, bihaun saddiya na isab aku mamisita magbalik mawn kaniyu. Hikatū na mari in pagpamisita ku mawn kaniyu. In maksud ku mawn kaniyu bukun mangayu' tabang. Bukun sīn in piyuhung ku kaniyu sagawa' lasa niyu, sabab in kamu yan biya' na manga anak ku. Pagga kamu biya' na manga anak ku, na bukun katutūpan kāku' mangayu' balanja' dayn kaniyu, sabab biya' na sin agi sin magpamung, maas in wajib magbuhi' ha anak.

15 Hipag'ihilas ku tuud hirihil kaniyu in unu-unu awn kāku' iban sampay na sin baran ku bang mayan kamu katabangan ku. Sagawa' mayta' baha' magkukū' in lasa niyu kāku'? Malayngkan, magsusūng in lasa ku kaniyu.

16 Ha pikil ku di' kamu makapaylu bang aku imiyan wala' ta kamu piyabu'gatan nagbalanja' kāku' sin waktu aku duun kaniyu. Sagawa' awn imiyan duun kaniyu, amu agi, in aku kunu' panipu, iban iyakkalan ta kamu kunu' kaagi sin manga puting ku ha supaya kamu kakullian ku.

17 Biya' diin baha' in kakulli' ku kaniyu? Mayta' kiyullian kamu sin manga tau naraak ku mawn kaniyu?

18 In hi Titus iban sin hambuuk taymanghud taniyu Almasihin nag'iban kaniya nasabi ku pakawnun mamisita mawn kaniyu. Na, asubuhun ta kamu, kiyawaan ka kamu sīn hi Titus? Tantu di' kamu makaiyan biya' ha yan, sabab kiyaiingatan niyu sin hi Titus iban aku sibu' da in maksud iban wayruun da piyagbiddaan sin hinang namu'.

19 Maray' napikil niyu na isab hangkan kami nagbichara biya' ha ini, bat manghuwas-huwas na isab kami sin manga kasāan biyutang niyu kāmu'. Na, nasā' tuud kamu bang biya' ha yan in pīkil niyu. Sabab unu-unu in bichara namu' kaniyu katān, bilang tau agad ha Almasi ha pangatud sin Tuhan. Wayruun maksud namu' dugaing dayn sin tumabang magpahugut sin īman sin manga kamu bagay namu' kalasahan namu'.

20 Bang ku pikilun na in pagpamisita ku mawn kaniyu hanggawun na aku, sabab in kabugaan ku pagdatung ku mawn kaniyu kakitaan ku in manga addat-tabīat niyu amu in di' makasulut kāku'. Damikkiyan, in kamu isab di' kasulutan kāku' bang ta kamu masagda sin manga addat-tabīat niyu yan. In kabugaan ku awn manga tau duun kaniyu nagkakalu-kalu, atawa awn tau maabughu' ha pagkahi niya, atawa awn tau di' katiyu'-tiyuan dugalan magtūy, atawa awn tau magpikil sadja sin hikarayaw

pa baran niya, atawa awn tau magpitna iban manglimut sadja ha pagkahi niya, atawa awn tau mag'abbu sadja iban dumā maghiluhala'.
21 Lāgi', in kabugaan ku pagbalik ku mawn kaniyu iban makapagbalharap kitaniyu, dihilan aku sin Tuhan kasipugan pasal sin hinang niyu mangī'. Magkarukkaan tuud aku sin in manga tau amu in naghihinang mangī' sin nakauna wala' da napinda. Masi-masi da sila naghihinang maasihat iban nagdurūl sin hawa-napsu nila.

13

In Ganta' hi Paul Madtu pa Kurintu

1 Na, hikatū na ini in pagpamisita ku mawn kaniyu, lāgi' biya' sin kiyaiingatan niyu, bang awn tū atawa duwa tau sumaksi' sin kasabunnalan makajari na butangan hukuman in nakarusa.
2 Bang sayuhun, in kapanaw ku mawn kaniyu amu in hikaruwa pagpamisita ku, asal ku na biyabandaan in sasuku' sin nakarusa tagna' iban na sin kamu katān. Sagawa', bihaun ha salugay di' pa aku dumatung mawn kaniyu, balikan ku na isab in pagbanda' ku kaniyu pasal sin manga dusa niyu. Sabab, bang aku makakawn na kaniyu, in sasuku' sin nakarusa tantu butangan ku na hukuman.
3 Na, amu yan in hinangun ku pagga kamu mabaya' kumita' tanda' dayn kāku', amu in magpakita' sin in bichara ku kaniyu, amuna in Parman sin Almasi piyanaug niya dayn kāku'. Ampa in Almasi jukup in kawasa niya sabab in katān piyahinang niya duun kaniyu unu-unu na, makawasa sadja.
4 Bunnal na sa bang aturun sin tau biya' hantang wayruun gaus sin Almasi, sabab miyatay siya liyansang pa usuk kaagi sin manga tau. Sagawa' minsan bihādtu buhi' da siya bihaun kaagi sin kusug sin kawasa sin Tuhan. Na, damikkiyan in manga kami amu in himambuuk pa Almasi biya' da isab kaniya, bang aturun biya' hantang way kawasa. Sagawa' bang kami makakawn na kaniyu, duun niyu na kananaman in kawasa namu' amu in dīhil kāmu' sin Tuhan sabab sin paghambuuk namu' iban sin Almasi.
5 Lilinga iban asubuha niyu in baran niyu bang in īman niyu ha Almasi dā tuud dayn ha lawm atay niyu. Tantu, bang kamu bunnal Almasihin, kaingatan niyu da bang in Almasi yan ha lawm atay niyu. Luwal dakuman bang in īman niyu kaniya bat ha simud sadja.
6 Nahuwat-huwat aku bang niyu kannalun marayaw kaingatan niyu na sin in kami bunnal tuud manga tau suku' sin Almasi.
7 Pangayuun namu' duwaa pa Tuhan bang mayan kamu di' makahinang kasāan, bukun ha supaya maiyan jimatu in hinang namu', sagawa' ha supaya muntul na in manga hinang niyu, minsan in kami biya' hantang wala' nakaamu.
8 Sabab di' kami makahinang sin unu-unu sumagga' sin kasabunnalan. Gām mayan subay namu' tuud yan bawgbugan.
9 Makuyag kami minsan kami maiyan way kawasa, bang mayan kumusug na in īman niyu ha Almasi. Pangayu'-ngayuun namu' duwaa pa Tuhan bang mayan dumayaw na tuud in kawl-piil niyu.
10 Hangkan na asal ta na kamu parāhan sulat bābā wala' pa aku duun kaniyu, ha supaya kaawalan niyu na parayawun in addat niyu. Hāti pagdatung ku mawn, di' na aku malugus magpaguwa' sin kawasa ku magbungis kaniyu, sabab in kawasa dīhil kāku' sin Panghu', amu in kawasa magpahugut sin īman niyu bukun magpahuka'.

In Manga Hilalaungan Kahinapusan

11 Na, mahuli dayn duun manga taymanghud ku mamaid na kami kaniyu. Pagtuyu' tuud kamu ha supaya masampurna' in kawl-piil niyu. Dunguga niyu in manga hindu' ku. Pagsulut-sulut kamu pakaniya-pakaniya bat awn kasannyangan niyu. Na, bang

niyu yan mahinang, in Tuhan, amu in puunan sin kasi-lasa iban kasannyangan, dumuun kaniyu.

12 Bang kamu magbāk na iban sin manga pagkahi niyu Almasihin, pagsiyum kamu amu in tanda' sin pagkasi-lasa niyu.

13 Na, in manga pagkahi niyu katān suku' sin Tuhan dī ha ini, yari isab magpasampay sin salam-duwaa nila kaniyu.

14 Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tulung-tabang kaniyu sin Panghu' Īsa Almasi, in kasi-lasa kaniyu sin Tuhan iban sin paghambuuk niyu, sabab-karna' yan in Rū sin Tuhan, ha lawm atay niyu.

Wassalam.

SULAT PA MANGA TAU GALATIYA
GALATIYA

Pahāti

In Galatiya hambuuk hula' ha babaan sin pamarinta sin hula' Rūm. Pagga awn na manga tau bukun Yahudi in timayma' sin hindu' sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, naawn in pangasubu bang wajib ha manga Almasihin in maghinang sin manga daakan sin sara' agama naug dayn kan Nabi Musa. In agi hi Paul bukun yan kiyawajib ha manga Almasihin. Sagawa' awn kaibanan manga Almasihin ha Galatiya in simulang sin agi hi Paul.

Na, dayn ha sabab ini nagsulat hi Paul pa manga Almasihin ha Galatiya ha supaya muntul magbalik in pag'agad nila ha Almasi. Pahātihun tuud sila marayaw hi Paul sin in siya bunnal tuud kiyawakilan sin Tuhan manghindu' sin kasabunnalan pasal hi Īsa Almasi. Lāgi' in siya naraak manghindu' pa manga tau bukun bangsa Yahudi. Damikkiyan pahātihun tuud sila marayaw hi Paul sin wayruun dugaing sabab hangkan in tau ampunun sin Tuhan iban itungun biya' sin way nakarusa dayn sin pagparachaya nila iban pagpangandul nila kan Īsa.

In Salam-duwaa hi Paul

1-2 Sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, hipasampay mawn pa manga jamaa Almasihin ha hula' Galatiya.

In aku ini kiyawakilan magnasīhat, sagawa' bukun mānusiya' in nagdaak kāku' iban bukun da isab piyanaug dayn ha mānusiya' in daakan ini. Sagawa' in ini daakan kāku' sin Panghu' natu', Īsa Almasi, iban sin Tuhan, Ama' natu', amu in nagbuhi' nagbalik ha Almasi dayn ha kamatay.

In manga taymanghud taniyu katān dī ha ini, yari isab magpasampay sin salam-duwaa nila pa manga kamu jamaa Almasihin duun ha Galatiya.

3 Mura-murahan bang mayan kamu sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' natu', Īsa Almasi, dihilan tulung-tabang iban kasannyangan sin lawm atay niyu.

4 Līlla' sin Almasi in dugu'-nyawa niya, ha supaya kitaniyu mapuas dayn ha manga dusa taniyu, iban ha supaya kitaniyu di' makaagad sin manga hinang mangī' sin manga tau dī ha dunya bihaun. Hīnang yan sin Almasi, sabab amu yan in kabayaan sin Tuhan, Ama' natu'.

5 Pudjihun taniyu in Tuhan kasaumulan. Amin.

Hambuuk da in Bayta' Marayaw pasal sin Almasi

6 Nainu-inu tuud aku kaniyu bang mayta' kamu magtūy manaykud dayn ha Tuhan amu in nagpī' kaniyu suku' niya, sabab sin luuy iban lasa sin Almasi kaniyu. Bihaun nagpipikil na kamu magad ha hindu' dugaing, amu in pag'iyanun da isab sin manga tau, Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.

7 In kasabunnalan niya wayruun na dugaing Bayta' Marayaw pasal sin Almasi dayn sin kiyapamahalayak ku kaniyu. Sagawa' kiyabichara ku in biya' ha yan, sabab awn manga tau nanglingug sin pikilan niyu iban mabaya' maminda sin hindu' sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.

8 Sagawa' bang awn tau atawa minsan kami atawa malāikat dayn ha surga' in mag-pamahalayak kaniyu sin Bayta' Marayaw dugaing dayn sin bakas kiyapamahalayak namu' kaniyu, tantu in siya yan makapanarka'.

9 In ini bakas ku na kiyapamung kaniyu tagna', sagawa' hipamung ku kaniyu
bihaun magbalik. Hisiyu-siyu in magpamahalayak sin Bayta' Marayaw dugaing dayn
sin diyungug niyu piyamahalayak namu' kaniyu, tantu in tau yan makapanarka'.
10 Maray' in pangannal niyu hangkan aku nagbichara biya' ha yan, bat iyapas ku
in sanglitun aku sin manga tau. Bukun tuud. Sabab in iyangut ku in sanglitun aku
sin Tuhan. Atawa in pangannal niyu in iyapas ku bat kaamuhan in manga tau
kāku'. Bukun tuud. Sabab bang amu yan in iyapas ku sampay pa bihaun, di' na
aku magkahagad sin daakan kāku' sin Almasi.

Hīnang sin Almasi hi Paul Hambuuk Wakil niya

11 Manga taymanghud ku, kabayaan ku hipatumtum kaniyu sin in hindu' pasal sin
Bayta' Marayaw piyamahalayak ku kaniyu, bukun bunga pikilan sin mānusiya'.
12 In hindu' yan wala' ku nakawa' dayn ha mānusiya', iban wala' yan kiyahindu'
kāku' sin mānusiya'. Sagawa' in hindu' yan piyatulun kāku' hi Īsa Almasi.
13 Tantu bakas niyu na diyungug in manga hinang ku tagna' ha waktu miyamagad
pa aku ha hindu' sin agama sin manga pagkahi ku Yahudi. Di' na hikasipat in
pagbinasa ku ha manga jamaa Almasihin suku' sin Tuhan. Piyuspus ku tuud in
pagbinasa ku kanila ha supaya wayruun na makapin Almasihin.
14 Bang ha pagbawgbug da sin agama namu' Yahudi, wayruun pagkahi ku Yahudi,
hangka umul-umul ku, in makabiya' sin pagbawgbug ku. Damikkiyan landu' da isab
in pagbawgbug ku sin manga addat-bīatan sin manga kaapu'-apuan namu'.
15 Sagawa' minsan aku biya' ha yan, dayn ha sabab sin lasa sin Tuhan kāku', ha
waktu wala' pa aku piyag'anak, asal niya aku pinī' mahinang hambuuk daraakun
niya.
16 Lāgi', dimatung mayan in waktu giyanta' sin Tuhan hipanyata' niya kāku'
in Anak niya, ha supaya ku hikapamahalayak in Bayta' Marayaw pasal niya pa
manga tau bukun bangsa Yahudi, wala' aku miyadtu kansiyu-siyu nangaru atawa
nagpahindu' sin pasal ini.
17 Damikkiyan, wala' aku miyadtu pa Awrusalam (Baytal Makdis) nangaru atawa
nagpahindu' ha manga tau amu in nakauna kiyawakilan sin Almasi dayn kāku'.
Gām mayan miyadtu aku magtūy pa hula' Arab. Pag'ubus, ampa aku nagbalik pa
Damaskus.
18 Subay na awn tū tahun limabay ampa aku miyadtu pa Awrusalam (Baytal Makdis)
namisita kan Pitrus iban duwangka-pitu aku himanti' kaniya.
19 Sagawa' wala' ku kīta' in kaibanan manga wakil sin Almasi, luwal da hi Ya'kub
amu in taymanghud sin Panghu' natu'.
20 In manga kiyabayta' ku ini kaniyu tantu bunnal tuud. Tuhan in saksi' taniyu sin
bukun tuud puting in manga bichara ku yan.
21 Pag'ubus yadtu ampa aku miyadtu pa manga kahula'-hulaan ha Siriya iban
Silisiya.
22 Ha waktu yadtu di' pa aku kaingatan tuud sin manga jamaa Almasihin ha hula'
Yahudiya.
23 Amura in kaingatan nila pasal ku in suysuy kanila sin manga tau. Laung sin
manga tau in aku amuna in tau bakas naminsana' tuud ha manga Almasihin, ha
supaya sila di' na magparachaya iban mangandul ha Almasi. Sagawa' bihaun, laung
nila, aku na in nagpamahalayak sin pasal sin Almasi.
24 Na, piyudji nila in Tuhan ha pasal ku.

2

Hi Paul iban sin Kaibanan Kiyawakilan sin Almasi

1 Manjari, pagpuas sin hangpu' tag'upat tahun nagbalik aku pa Awrusalam (Baytal
Makdis) iban hi Barnabas. Piyaagad ku da isab hi Titus kāku'.
2 Miyadtu aku sabab piyaingat aku sin Tuhan sin subay aku madtu. Pagdatung
namu' madtu nag'isun kami iban sin manga nakura' sin manga Almasihin. Kami-
kami sadja in nag'isun. Piyahāti ku kanila in pasal sin Bayta' Marayaw piyamaha-
layak ku pa manga tau bukun bangsa Yahudi. Hangkan ku sila piyahāti ha supaya
sila di' makaiyan sin wayruun kapūsan sin manga nahinang ku nakauna atawa sin
manga hīhinang ku bihaun.
3 Sagawa' kiyasulutan sila sin hinang ku, sabab minsan in iban ku hi Titus, minsan
siya hambuuk tau Girik, wala' nila liyugus hipaislam, amu in daakan sin sara' agama
piyanaug dayn kan Musa.
4 Malayngkan, awn manga kaibanan tau limamud sin pagmiting namu', amu in
nagpabaw'-baw' sin in sila manga taymanghud namu' Almasihin. (In kabayaan nila
subay hipaislam hi Titus.) In sila ini nangispay bang in kami masi da miyamagad
sin sara' piyanaug kan Musa atawa way na. Sabab in kabayaan nila masi na mayan
kami biya' sin banyaga' miyamagad sin sara' agama, minsan da bukun na kiyawajib
kātu'niyu in magad sin sara' agama yan, sabab piyuas na kitaniyu hi Īsa Almasi dayn
ha yan.
5 Sagawa' wala' namu' tuud iyaagad in kabayaan nila, sabab di' kami mabaya' sin in
hindu' namu' bunnal pasal sin Bayta' Marayaw, amu piyamahalayak namu' kaniyu,
kalamuran sin hindu' bukun bunnal.
6 In manga tau amu in ītung nakura' sin manga Almasihin didtu, wayruun siyalla'
nila ha hindu' ku, iban wayruun unu-unu kiyadugang nila. Minsan sila ītung tau
mataas di' da aku masusa. Asal da ha pangatud sin Tuhan sibu'-sibu' da in tau katān.
7 Put mayan kiyahātihan nila sin in aku kiyatukbalan sin Tuhan sin hinang
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau bukun bangsa Yahudi, biya' da
isab kan Pitrus kiyatukbalan sin hinang magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa
manga Yahudi.
8 Sabab dayn ha kahandak sin Tuhan, in aku hīnang niya hambuuk wakil
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau bukun bangsa Yahudi, biya' da
isab kan Pitrus hīnang niya wakil magpamahalayak pa manga Yahudi.
9 Na, pagga kiyahātihan na hinda Ya'kub, Pitrus, iban Yahiya, amu in manga ītung
nakura' sin manga Almasihin, sin in aku hambuuk da isab kiyawakilan sin Tuhan,
siyalam nila aku iban hi Barnabas, amu in tanda' sin in kami magtāiban iban sila,
sabab sibu' in hinang kiyasuku' kāmu' sin Tuhan. Piyagsulutan namu' sin kami in
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau bukun bangsa Yahudi, hāti in
sila amu in magpamahalayak pa manga Yahudi.
10 Amura in piyangayu' nila kāmu' in tumabang kami ha manga Yahudi miskin
agad ha Almasi. Na, amura tuud isab yan in tiyutuyuan ku hīhinang.

Pag'amahan hi Paul hi Pitrus

11 Manjari, pagpuas yadtu, miyawn hi Pitrus pa dāira Antiyuk. Sakali hambuuk
adlaw piyag'amahan ku siya ha katauran tau, sabab wala' kimugdan in hinang niya.
12 Hangkan wala' kimugdan in hinang niya, sabab biya' ha ini in hīnang niya.
Ha wala' pa nakakawn pa dāira Antiyuk in manga tau Yahudi naraak hi Ya'kub, in
hi Pitrus nagsasāw nagkaun iban sin manga taymanghud Almasihin bukun Yahudi.
Sagawa' pagdatung sin manga tau Yahudi, magtūy hi Pitrus minīg dayn ha pagkaunan
iban wala' na siya simāw nagkaun ha manga tau bukun Yahudi, sabab mabuga' siya
sin awn sallaun kaniya sin manga Almasihin Yahudi, amu in namawgbug sin sara'
sin pag'islam.

13 Minsan in manga kaibanan Yahudi Almasihin miyagad da isab kan Pitrus
miyuga'. Lāgi', sampay in hi Barnabas nalamin sin buga' nila.
14 Pagga kīta' ku wala' na nagkugdan in hinang nila iban sin kasabunnalan hīndu'
sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, piyamungan ku hi Pitrus ha alupan nila katān.
Laung ku, “In ikaw yan hambuuk tuud Yahudi, sagawa' wala' mu na iyaagad in
manga addat taniyu Yahudi. Amu na in iyaagad mu in addat sin manga tau bukun
Yahudi. Na, pagga wala' mu na iyaagad in manga addat sin manga Yahudi, mayta'
mu lugusun in manga tau bukun bangsa Yahudi magad sin addat sin manga Yahudi?”
15 Bunnal na sa in kitaniyu ini manga Yahudi, sabab in ina'-ama' natu' Yahudi.
Dugaing kitaniyu dayn ha manga tau bukun Yahudi, amu in di' mag'agad sin sara'
agama.
16 Malayngkan kiyaiingatan natu' sin in hambuuk tau ampunun iban itungun sin
Tuhan mabuntul biya' sin wala' nakarusa bang siya mangandul kan Īsa Almasi,
bukun pasal iyaagad niya in daakan sin sara' agama. In kitaniyu, minsan Yahudi,
magparachaya kan Īsa Almasi, ha supaya kitaniyu ampunun iban itungun sin Tuhan
mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, pasal sin pangandul natu' ha Almasi, bukun pasal
sin pag'agad natu' sin daakan sin sara' agama. Karna' wayruun tau ampunun iban
itungun mabuntul, biya' sin wala' nakarusa pasal sin pag'agad nila sin sara' agama.
17 Na, bang sawpama dayn ha tuyu' natu' magad ha Almasi, ha supaya kitaniyu
ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa, ampa in guwa'
niya baldusa da kitaniyu biya' da sin manga tau bukun Yahudi, na maray' mapikil
niyu, kabayaan sin Almasi in magdusa kitaniyu. Na, tantu bukun tuud yan bunnal.
18 Sabab bang ku agarun iban hihindu' magbalik in daakan sin sara' agama bakas
ku na biyutawanan, in yan mahinang ku na dusa.
19 Karna' bihaun dayn ha sabab sin sara' agama, kiyaiingatan ku na sin in aku biya'
sapantun hambuuk mayat di' makasulut ha Tuhan. Hangkan biyutawanan ku na in
pag'agad ku sin daakan sin sara' agama, ha supaya (bang aku mangandul kan Īsa,)
in aku dihilan kabuhi' sabunnal iban kusug huminang sin kabayaan sin Tuhan.
20 In aku biya' da sin miyagad na miyatay ha Almasi ha kalansang kaniya pa usuk.
Biya' da sin aku in miyatay. Hangkan bihaun bukun na aku in magbaya' ha baran
ku, sagawa' Almasi na in magbaya' kāku', amu in naghuhula' dī ha lawm sin atay
ku. Ha salugay ku buhi', hambuukun ku na tuud in pangandul ku ha Almasi, Anak
Tuhan, amu in malasa kāku', sabab atas niya līlla' in dugu'-nyawa niya sabab-karna'
ku.
21 Tantu di' ku tuud hisulak in tulung-tabang sin Tuhan kātu' mānusiya'. Sabab
bang in hambuuk tau ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala'
nakarusa, pasal sin pag'agad niya sin daakan sin sara' agama, na in hāti niya wayruun
da kapūsan sin kamatay sin Almasi.

3

Unu in Agarun, Sara' Agama atawa in Pagpangandul ha Almasi?

1 In kamu manga tau Galatiya, dupang tuud kamu. Biya' kamu yan sin
kiyahikmatan narā simiha' dayn ha hindu' kasabunnalan. Bukun ka mahantap in
hindu' ku kaniyu sin in Almasi miyatay liyansang pa usuk ha supaya kamu mapuas
dayn ha manga dusa niyu?
2 Na, hambuuk sadja in hipangasubu ku kaniyu. Piyatulunan ka kamu sin Tuhan sin
Rū niya, sabab iyaagad niyu in daakan sin sara' agama, atawa sabab sin pagdungug
iban pagparachaya niyu sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi?

3 Mayta', dupang ka kamu yan tuud? Ha tagna' niyu miyagad ha Almasi nangandul
kamu ha Rū sin Tuhan tumabang kaniyu. Sagawa' bihaun nangandul na kamu ha
baran niyu magad sin daakan sin sara' agama piyanaug dayn kan Musa.
4 Mayta', wayruun ka kiyapūsan sin manga kahālan kiyalabayan niyu sabab sin
pangandul niyu ha Almasi? Tantu awn tuud kiyapūsan niya.
5 Iban, mayta', piyatulunan ka kamu sin Tuhan sin Rū niya, iban piyakita' kamu
sin manga mu'jijat sabab iyaagad niyu in daakan sin sara' agama, atawa sabab sin
diyungug niyu iban nagparachaya kamu ha Bayta' Marayaw pasal sin Almasi?
6 Pikila niyu in kimugdan kan Ibrahim sin masa nakauna yadtu. Kiyasulat ha lawm
Kitab, amu agi, "Nagparachaya hi Ibrahim ha kiyajanji' kaniya sin Tuhan, hangkan
dayn ha pasal yan iyampun iban ītung siya sin Tuhan mabuntul."
7 Na, hangkan dayn ha yan kahātihan niyu na sin in manga tau, amu in
nagparachaya nangandul ha Tuhan, amuna in itungun tubu' tuud hi Ibrahim.
8 In bakas kiyaparman sin Tuhan kiyasulat ha lawm Kitab, sin in manga tau
minsan bukun bangsa Yahudi, ampunun iban itungun niya mabuntul, biya' sin wala'
nakarusa bang magparachaya mangandul kaniya. Na, in Bayta' Marayaw yan asal
piyahāti sin Tuhan kan Ibrahim ha waktu awal jaman pa. In Parman sin Tuhan
kaniya, amu agi, "Dayn ha sabab mu dihilan ku karayawan in katān mānusiya' ha
dunya."
9 Na, in hi Ibrahim nagparachaya ha janji' sin Tuhan kaniya hangkan dīhilan siya
karayawan sin Tuhan. Damikkiyan, hisiyu-siyu in magparachaya mangandul ha
Tuhan, dihilan niya da isab karayawan biya' kan Ibrahim.
10 Sagawa' in manga tau amu in magkahagad sin in sila itungun sin Tuhan mabuntul
sabab sin pag'agad nila sin daakan sin sara' agama, tantu kugdanan sila sin murka'
sin Tuhan. Sabab awn kiyasulat ha lawm Kitab Tawrat, amu agi, "Hisiyu-siyu in
bukun matutug in pag'agad niya sin katān daakan sin sara' agama kiyasulat ha lawm
Kitab, kugdanan siya sin murka' sin Tuhan."
11 (Sagawa' kiyaiingatan natu' sin wayruun tau in makaagad tuud sin katān daakan
sin sara' agama.) Hangkan matampal na tuud sin wayruun tau ampunun iban
itungun sin Tuhan mabuntul biya' sin wala' nakarusa, sabab sin pag'agad niya
sin daakan sin sara' agama. Sabab kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, "In tau
magparachaya mangandul pa Tuhan, amuna in ampunun iban itungun sin Tuhan
mabuntul, iban dihilan kabuhi' salama-lama."
12 Sagawa' ha atulan sin sara' agama in mahalga' tuud, bukun amu in pagpangandul
ha Tuhan, sumagawa' amu in pagkahagad ha sara' agama. Biya' na sin kiyasulat ha
Kitab amu agi, "In tau makahinang tuud sin katān daakan sin sara' agama, amuna
in awn kabuhi' niya salama-lama."
13 Sagawa' piyuas kitaniyu sin Almasi dayn ha murka' sin Tuhan kātu'niyu amu
in murka' dimatung kātu' sabab sin di' natu' mahinang in katān daakan sin sara'
agama. Iyaku niya in murka' sin Tuhan ha manga mānusiya', karna' kiyasulat ha
lawm Kitab, amu agi, "Hisiyu-siyu in matay liyansang pa usuk, in siya yan kiyugdan
sin murka' sin Tuhan."
14 Hīnang sin Almasi in biya' ha yan ha supaya dayn ha sabab niya, in karayawan
kiyajanji' sin Tuhan kan Ibrahim, hikarihil isab ha manga tau bukun bangsa Yahudi.
Iban ha supaya isab dayn ha sabab sin pagparachaya natu' ha Almasi, patulunan
kitaniyu sin Tuhan sin Rū niya, amu in bakas kiyajanji' niya.

In Sara' Agama iban Janji' sin Tuhan

15 Manga taymanghud ku, in ini hipagsawpama ku kaniyu. Bang sawpama
awn duwa tau magjanji', lāgi' pagsāynan nila in kiyapagjanjian nila, wayruun na
makapinda atawa makadugang unu-unu sin piyagjanjian nila.

16 Na, biya' da isab ha yan in hantang sin janji' sin Tuhan kan Ibrahim iban
ha hambuuk panubu' niya. Kiyasulat ha lawm Kitab sin in Tuhan jimanji' kan
Ibrahim iban ha hambuuk panubu' niya, amu in lumahil bukun ha waktu sin masa hi
Ibrahim. Na, in kiyasulat ha lawm Kitab bukun "manga panubu'", sagawa' "hambuuk
panubu'", hāti niya hambuuk da. Na, in hambuuk panubu' yan amu na in Almasi.
17 In kabayaan ku hipahāti kaniyu biya' ha ini. In Tuhan bakas jimanji', lāgi'
agarun niya tuud in janji' niya yan. Nakalabay mayan in upat ngagatus tagkatluan
tahun dayn ha waktu sin pagjanji' niya, nagpanaug siya manga sara' agama pa manga
bangsa Yahudi dayn kan Nabi Musa. Sagawa' in manga sara' yan di' makalarak atawa
makapapas sin bakas janji' sin Tuhan.
18 Karna' bang in karayawan kiyajanji' sin Tuhan makawa' natu' sadja bang taniyu
hinangun in katān daakan sin sara' agama, hāti niya wayruun kapūsan sin janji'
sin Tuhan. Sagawa' in karayawan yan dīhil sin Tuhan kan Ibrahim sabab in yan
kiyajanji' niya.
19 Na, bang bihādtu da in kahālan niya, unu baha' in kapūsan sin sara' agama?
Na, biya' ha ini. Hangkan in Tuhan nagpanaug sin sara' agama pag'ubus sin janji'
niya, ha supaya kaingatan sin manga mānusiya' in dusa nila. Iban kabayaan sin
Tuhan agarun tuud sin manga tau in manga daakan sin sara' agama ha salugay di' pa
lumahil pa dunya in hambuuk panubu' hi Ibrahim, amu in kiyasukuan sin janji' niya.
In sara' agama piyanaug sin malāikat mawn kan Musa amu in suluhan nagpasampay
pa manga mānusiya'.
20 Sagawa' ha waktu jimanji' in Tuhan kan Ibrahim way siya nagsuluhan. Baran
niya tuud in timukbal sin janji'. (Hangkan labi in karayawan sin janji' sin Tuhan
dayn sin sara' agama piyasampay hi Musa pa manga tau.)

In Maksud sin Sara' Agama

21 Na, maray' mapikil niyu sin in sara' agama iban sin janji' sin Tuhan kan Ibrahim
di' mag'uyun. Sa', in bunnal niya in duwa yan mag'uyun. Karna' bang in sara'
agama piyanaug dayn kan Musa makarihil sin kabuhi' salama-lama ha surga', na, in
hāti niya, in kitaniyu mabuntul na ha pangatud sin Tuhan biya' sin wala' nakarusa
sabab sin pag'agad natu' sin katān daakan sin sara' agama.
22 Sagawa' bukun biya' ha yan in maksud sin pagpanaug sin sara' agama. Sabab
kiyabayta' ha lawm Kitab sin in katān mānusiya' asal magdusa sadja. Na, in hāti
niya amura in sabab hangkan kitaniyu karihilan sin karayawan bakas kiyajanji' sin
Tuhan, pasal sin pagparachaya iban pagpangandul natu' ha Almasi. Karihilan in tau
katān, amu in sasuku' sin mangandul kan Īsa Almasi.
23 Na, ha waktu wala' pa napanyata' in pasal sin kalappasan dayn ha Almasi, in
kitaniyu biya' sapantun nakakalabusu, nagtutuyu' tuud huminang sin manga daakan
sin sara' agama. Lāgi' di' kitaniyu makaīg dayn ha likusan sin sara' agama ha salugay
di' pa mapanyata' in kalappasan dayn ha Almasi.
24 In sara' agama biya' sapantun hambuuk daraakun naraak jumaga kātu'niyu
ha salugay wala' pa limahil in Almasi, ha supaya paglahil mayan sin Almasi, in
sasuku' sin magparachaya iban mangandul kaniya ampunun iban itungun sin Tuhan
mabuntul, biya' sin wala' nakarusa.
25 Na, bihaun pagga limahil na in Almasi iban siya na in pagparachayahan iban
pangandulan natu', na bukun na kitaniyu ha lawm likusan sin sara' agama.
26 In kamu katān bihaun itungun na sin Tuhan manga anak niya sabab mangandul
iban himambuuk na kamu kan Īsa Almasi.
27 Na, hangkan nagparachaya mayan kamu ha Almasi, nagpaligu' na kamu, amu
in tanda' sin naghambuuk na kamu iban sin Almasi. Hangkan, piyakay niyu na in
addat-tabīat niya.

28 Na, hangkan pagga kamu katān himambuuk na ha Almasi, ha pangatud sin Tuhan
sali' da kamu. Wayruun na piyagbiddaan sin manga Yahudi iban bukun, sin manga
īpun iban bukun, sin manga usug iban babai.
29 Bang kamu suku' na sin Almasi, in kamu yan itungun na tubu' hi Ibrahim iban
karihilan kamu sin karayawan bakas kiyajanji' sin Tuhan.

4

1 In kabayaan ku hipahāti kaniyu in kahālan ini, makajari da isab hidalil ha tau
nagpusaka' alta' ha anak niya. Sawpama awn bata', anak tunggalan, miyatay in ama'
niya. In alta' katān kiyabīn kaniya. Sagawa' minsan in alta' katān kaniya, ha tarkala'
bata' pa siya, di' pa siya makapaglimaya sin baran niya.
2 Ha salugay niya bata' pa, ha babaan pa siya sin manga tau mag'ipat kaniya iban
magparuli sin alta' niya sampay maabut niya in umul amu in ha gantaan sin ama'
niya matūp na siya kumaput sin alta' niya.
3 Damikkiyan, in kitaniyu ha waktu wala' pa kitaniyu nagparachaya ha Almasi,
biya' da isab kitaniyu manga bata', amu in di' pa makapaglimaya sin baran natu',
sabab in kitaniyu ha lawm likusan sin sara' agama.
4 Sagawa' naabut mayan in waktu kiyaganta' sin Tuhan, piyalahil niya na mari
pa dunya in Anak niya, nanjari hambuuk mānusiya' piyag'anak sin hambuuk babai.
Piyag'anak siya hambuuk Yahudi iban iyagad niya in daakan sin sara' agama sin
manga Yahudi,
5 ha supaya niya mapuas in manga tau amu in biya' hantang nakalabusu ha lawm
likusan sin sara' agama, iban ha supaya isab in manga tau itungun na sin Tuhan
manga anak niya.
6 In tanda' sin in kamu ītung na sin Tuhan manga anak niya, piyatulunan niya
kitaniyu sin Rū niya amu in yaun ha Anak niya hi Īsa Almasi. Hangkan pagga hiyūp
na sin Rū in lawm atay natu' makatawag na kitaniyu Ama' ha Tuhan.
7 Na, hangkan bihaun bukun na kamu biya' hantang īpun subay magad sin katān
daakan sin sara' agama, sagawa' in kamu nahinang na manga anak sin Tuhan. Lāgi'
pagga kamu nahinang na anak sin Tuhan hirihil niya kaniyu in unu-unu katān
kiyasuku' niya ha manga anak niya.

In Pagparuli hi Paul ha Manga Tau Galatiya

8 Sin nakauna, ha waktu wala' niyu pa kiyaingatan in Tuhan, in kamu nababanyaga'
sin manga tuhan-tuhan, amu in naawn sadja dayn ha bunga-pikilan sin tau.
9 Sagawa' bihaun kaingatan niyu mayan in Tuhan atawa bang paamuhun kīla
mayan kamu sin Tuhan suku' niya na, mayta' kamu mabaya' magad magbalik
ha manga addat iban panghindu' sin timpu nakauna, sin way da pūs iban di'
makatabang kaniyu? Mayta', mabaya' na isab kamu mahinang magbalik biya'
hantang banyaga' ha lawm likusan sin sara' agama?
10 In tiyutuyuan niyu hinangun, amu in magad sin manga addat pasal sin adlaw
mulliya iban sin manga pagjamu hipagsa'bu sin manga bulan, sin manga musim iban
patahunan, amu in daakan sin sara' agama.
11 Masusa aku kaniyu yan! Maray' hātiku maluppas sadja in paghulas-sangsa' ku
nanghindu' kaniyu.
12 Pangayuun ku kaniyu manga taymanghud ku, singuri niyu in hīnang ku. Karna'
in aku ini nagparachaya mayan aku ha Almasi, di' na aku mangandul ha pag'agad
ku sin manga daakan sin sara' agama Yahudi. Hangkan bihaun biya' na aku kaniyu,
bukun Yahudi. In bichara ku ini bukun pasal sin awn unu-unu mangī' nahinang niyu
kāku'.

13 Kiyaiingatan niyu sin hangkan ku napamahalayak tagna' kaniyu in Bayta'
Marayaw pasal naantara' aku duun kaniyu sabab nāsakit aku.
14 Sagawa' minsan in sakit ku nakarihil kahiluhalaan kaniyu, wala' niyu aku
kiyasumu atawa kiyabunsihan. Gām mayan iyupiksa' niyu tuud aku marayaw, biya'
sin hantang pag'upiksa' niyu bang sawpama hambuuk malāikat atawa baran hi Īsa
Almasi in mākawn kaniyu.
15 Makuyag tuud kamu sin waktu duun aku kaniyu. Amu in pag'iyanun bang awn
dapat, minsan in mata niyu atas niyu lugitun hirihil kāku', tanda' sin paglasa niyu
kāku'. Sagawa' bihaun mayta' baha' kamu napinda?
16 Maray' baha' in kamu yan dimugal na kāku', sabab sin biyaytaan ta kamu sin
hindu' kasabunnalan.
17 In manga tau amu in manghihindu' kaniyu sin bukun kasabunnalan biya' lupa
magmasusa tuud kaniyu, sagawa' in bunnal niya bukun karayawan niyu in pīpikil
nila. In kabayaan nila makalawak kamu dayn kāku' ha supaya sila na sadja in
dungugun iban agarun niyu.
18 Na, wayruun ngī' sin pagbagay sin tau kātu' bang bukun mangī' in maksud nila.
Sagawa' in kabayaan ku di' mapinda in lasa niyu kāku' minsan aku duun atawa wala'
duun kaniyu.
19 In kamu yan biya' na manga anak-apu' kalasahan ku, hangkan in bu'gat sin
kasusahan ku pasal niyu biya' sapantun sin sakit kananaman sin hambuuk babai
bang siya masuuk na umanak. Biya' ha yan in pananaman ku ha salugay di' pa
kamu magmalilla' ha Almasi ha supaya siya na in makapagbaya'-baya' kaniyu.
20 Sainagun ku mākawn aku kaniyu makapagbalharap, bat supaya kalu-kalu
mapinda in pikilan ku ha pasal niyu, sabab di' ku na kaingatan bang unu in hinangun
ku kaniyu. Landu' tuud in susa ku pasal niyu.

Diyalil Hinda Sahara kay Hajal ha Aturan Ba'gu iban Aturan Nakauna

21 Na, in kamu amu in mabaya' magad sin daakan sin sara' agama piyanaug dayn
kan Musa, kiyahātihan niyu da ka in bayta' sin sara' agama?
22 Amu agi sin sara' agama, in hi Ibrahim taga anak duwa usug. In hambuuk, anak
niya dayn ha babai īpun, ampa in hambuuk, anak niya dayn ha babai bukun īpun
amu in asawa niya puun.
23 In anak niya dayn ha babai īpun, piyag'anak biya' da isab sin pag'anak ha bata'-
bata' katān. Sagawa' in anak niya dayn ha asawa niya puun, amu babai bukun īpun,
piyag'anak ha supaya maagad in kiyajanji' sin Tuhan kan Ibrahim.
24 In duwa babai ini hikadalil ha aturan sin paljanjian nakauna iban sin aturan sin
paljanjian ba'gu piyanaug sin Tuhan. Hi Hajal, amu in babai īpun, amuna in biya'
sapantun sara' agama sin paljanjian nakauna piyanaug mawn kan Musa duun ha
Būd Turusina. Ampa in manga tau pag'iyanun anak hi Hajal, amu in miyamagad sin
daakan ini, biya' sapantun nababanyaga' sin sara' agama ini.
25 In hi Hajal, amu in diyalil sara' agama, piyanaug duun ha Būd Turusina ha
hula' Arab, hikadalil da isab ha manga tau Yahudi bihaun, amu in biya' sapantun
nababanyaga', sabab in sila miyamagad sin daakan sin sara' agama.
26 Sumagawa' in hi Sahara, in babai bukun īpun iban sin anak niya, amuna in
diyalil pa kātu'niyu, amu in nangangandul ha Almasi. Sabab in kitaniyu limāya dayn
ha lawm likusan sin sara' agama. Iban in kitaniyu raayat na sin Awrusalam (Baytal
Makdis) sabunnal amu in ha lawm sulga'.
27 In pasal sin dalil ini kiyasulat hi Nabi Isayas ha lawm Kitab, amu agi sin Tuhan,
“Pagkūg-kuyag kaw in ikaw babai amu in wayruun anak!
Pagkūg-kuyag kaw iban pagkalang, in ikaw amu in wala' nimanam sin sakit sin
mag'anak.

Karna' labi mataud in manga anak mu dayn ha manga babai taga-bana!”
28 Na, bihaun manga taymanghud ku, in kamu nahinang na manga anak sin Tuhan,
sabab miyakbul niya na in janji' niya. Biya' da isab kan Isahak, piyag'anak siya hi
Sahara sabab miyakbul sin Tuhan in janji' niya kan Ibrahim.
29 Sin masa nakauna yadtu, in anak hi Ibrahim, amu in piyag'anak biya' da
sin pag'anak sin bata'-bata' katān, piyahunitan niya in taymanghud niya, amu in
piyag'anak dayn ha kusug sin kawasa sin Rū sin Tuhan. Damikkiyan in kitaniyu
bihaun pahunitan da isab sin manga tau, amu in masi na mayan miyamagad ha
sara' agama sin aturan nakauna.
30 Sagawa' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Bugitan in babai īpun iban sin anak
niya. Sabab in anak sin babai īpun yan, wayruun bahagi' niya sin alta' sin ama' niya.
In katān alta' suku' sin anak dayn ha babai bukun īpun.”
31 Na, hangkan manga taymanghud ku, in kitaniyu bukun biya' anak sin babai īpun,
sagawa' in kitaniyu biya' sin anak sin babai bukun īpun.

5

Bukun na Wajib Kātu'niyu in Magad sin Sara' Agama Yahudi

1 Manjari, in kitaniyu ini limāya na dayn ha lawm likusan sin sara' agama, sabab
piyuas na kitaniyu sin Almasi. Hangkan, ayaw niyu na hinanga magbalik in manga
daakan sin sara' agama, amu in biya' sapantun nakabanyaga' kaniyu.
2 Dunguga niyu in bichara ku ini. Bang kamu magpaislam ha supaya kamu
ampunun iban itungun sin Tuhan mabuntul, bang bihādtu wayruun da kapūsan
sin pagparachaya iban pagpangandul niyu ha Almasi.
3 Kabalikan ku hibichara kaniyu sin hisiyu-siyu in magpaislam magad sin daakan
sin sara' agama, na, subay niya na tuud agarun in katān daakan sin sara' agama.
4 Hisiyu-siyu kaniyu in magtūyu' magad sin daakan sin sara' agama, sabab ha
pangannal niyu ampunun iban itungun kamu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala'
nakarusa, na, in hāti niya miyutas na kamu dayn ha Almasi. Lāgi', siyulak niyu na
in ulung sin Tuhan kaniyu.
5 Sagawa' in kitaniyu amu in nangangandul ha Almasi, matantu natu' tuud sin
ampunun iban itungun kitaniyu sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa sabab
sin pangandul natu' ha Almasi, lāgi', in Rū sin Tuhan, amu in timatabang magpahugut
sin pagpangandul taniyu.
6 Sabab bang kitaniyu humambuuk na kan Īsa Almasi, ha pangatud sin Tuhan
wayruun na piyagbiddaan sin manga naislam iban wala'. In labi tuud maharga' pa
Tuhan in pagpangandul natu' ha Almasi. Lāgi', in pagpangandul natu' mapakita'
natu' dayn ha kasi-lasa taniyu ha pagkahi natu'.
7 In tagna' marayaw tuud in pag'agad niyu sin hindu' kasabunnalan pasal sin
Almasi, sagawa' hisiyu baha' in nakarā kaniyu simiha' dayn ha hindu' kasabunnalan?
8 Tantu bukun Tuhan in dimā kaniyu simiha' dayn ha hindu' kasabunnalan sabab
siya in nagpī' kaniyu magad ha Almasi.
9 Ampa in hindu' bukun bunnal bang di' mapahundung, sumaplag. Biya' da yan
sapantun sin hangkatiyu' pasulig amu in sumaplag magpabuskag sin addun katān.
10 Sagawa', minsan biya' hādtu, natatantu ku sin di' niyu taykuran in hindu'
ku kaniyu. Iban hangkan ku yan natatantu, sabab in kitaniyu biya' da sin
magtaymanghud agad ha Almasi. Lāgi', hisiyu-siyu na in nanglingug sin pamikil
niyu, in siya yan pagmurkaan sin Tuhan.
11 Malayngkan, manga taymanghud ku, awn manga tau imiyan sin masi aku
nagnanasīhat sin wajib ha manga tau in magpaislam ha supaya sila taymaun sin
Tuhan. Bang sawpama bunnal in bichara yan, di' na aku binsanaun sin manga

pagkahi ku Yahudi, iban di' na sila dumugal kāku' minsan aku magnasīhat pasal
sin kamatay sin Almasi ha kalansang kaniya pa usuk.
12 Na, in dayaw niya, in manga tau yan, amu in nanglingug sin pamikil niyu, subay
bukun sila magpaislam sadja sa' magpakapun na sila.
13 Na, ampa in kamu manga taymanghud ku, napī' kamu sin Tuhan magad ha
Almasi ha supaya kamu makaīg dayn ha likusan sin sara' agama. Malayngkan,
minsan isab biya' hādtu, ayaw niyu isab dūli in baran niyu maghawa-napsu sin unu-
unu mangī'. Sagawa' pagtabang-tiyabangi kamu sabab sin kasi-lasa niyu ha pagkahi
niyu.
14 Karna' in katān daakan sin sara' piyanaug dayn kan Musa maagad katān bang
natu' maagad in hambuuk daakan ini, amu agi, "Kalasahi niyu in pagkahi niyu
mānusiya', biya' sin lasa niyu ha baran niyu."
15 Sumagawa' bang kamu magtukub sadja biya' manga sattuwa talun magkālu
pakaniya-pakaniya, na halli' kamu, sabab in kauwian niya kumangī' tuud in
paghambuuk sin kamu manga Almasihin.

Di' Magkugdan in Kabayaan sin Rū sin Tuhan iban sin Ginhawa-baran Taniyu

16 Manjari, biya' ha ini in kabayaan ku hibichara kaniyu. Agara niyu in kabayaan
sin Rū sin Tuhan hipahinang kaniyu, sabab bang niyu hinangun, di' niyu isab dūlan
in unu-unu hawa-napsu mangī' sin ginhawa-baran niyu.
17 Karna' in kabayaan sin Rū sin Tuhan hipahinang kātu', di' magkugdan iban sin
kabayaan hinangun sin ginhawa-baran natu'. Damikkiyan in kabayaan sin ginhawa-
baran natu' hinangun, di' magkugdan iban sin kabayaan sin Rū sin Tuhan hipahinang
kātu'. In duwa ini nagsasagga'. Hangkan di' natu' mahinang in marayaw, amu in
kabayaan natu' hinangun.
18 Sagawa' bang in agarun niyu amu in kabayaan sin Rū sin Tuhan, in kamu luhaya
na dayn ha lawm likusan sin sara' agama.
19 Na, bang hawa-napsu sin ginhawa-baran in agarun sin manga tau, magtūy da
kaingatan, sabab in hinang nila yan magjina, maghinang maasihat iban di' sila
masipug maghinang sin unu-unu na hinang mangī'.
20 Magsumba sila sin manga barhala' iban hinang-hinangun nila in pagkahi nila.
Magsagga' iban magkālu sila pakaniya-pakaniya. Marugal iban maakig sila ha
pagkahi nila, iban amu sadja in pīpikil nila in hikarayaw pa baran nila. Magkaniya-
kaniya sila tumpuk.
21 Maakig sila ha pagkahi nila. Mag'inum sila landu' sin makahilu iban maglami-
lami sila maghinang kalumuan. Mataud jinisan in hinang nila biya' ha yan. Na, asal
ta kamu bāndaan. Biya' na sin kiyapamung ku nakauna, hisiyu-siyu in maghinang
sin manga nasabbut ku yan, in sila yan wayruun palsukuan ha lawm pamarinta sin
Tuhan.
22 Sumagawa' in manga tau amu in miyamagad ha kabayaan sin Rū sin Tuhan,
makasi-malasa sila ha pagkahi nila iban ha Tuhan. Makuyag in lawm atay nila, iban
masannyang in lawm pamikil nila. Masabal sila ha pagkahi nila. Marayaw iban
mapanabangun sila. Kapangandulan sila sin pagkahi nila.
23 Lāgi' mababa' in pangatayan nila iban maingat sila humawid sin hawa-napsu
nila. Tantu wayruun sara' in imiyan mangī' in manga hinang yan.
24 Na, in manga katān suku' hi Īsa Almasi biyutawanan nila na in manga hawa-
napsu nila mangī', biya' sin sapantun piyaagad nila na ha kamatay sin Almasi ha
kalansang kaniya pa usuk.
25 Na, pagga in kitaniyu nakabāk kabuhi' tantu pasal sin pag'agad natu' ha
kabayaan sin Rū sin Tuhan, subay natu' tuud bawgbugan in pag'agad ha kabayaan
niya.

26 Subay kitaniyu bukun maabbu. Subay taniyu di' paastulun in pagkahi taniyu
iban subay kitaniyu bukun maakig ha pagkahi taniyu.

6

Magtabang-tiyabangi ha Hikarayaw sin Katān

1 Manga taymanghud ku, bang awn duun kaniyu iyabutan nagdusa, nakahinang
sin mangī', subay siya sagdahun sin kamu amu in miyamagad sin kabayaan sin
Rū sin Tuhan, ha supaya marā niyu magbalik huminang sin mabuntul. Sagawa'
subay hanunut in kaagi niyu sumagda sin hinang niya. Lāgi', kamaya' da kamu
isab, adakala' marā kamu isab sin sasat sin saytan.
2 Pagtabang-tiyabangi kamu bang awn kasusahan sin hambuuk pa hambuuk
kaniyu, sabab bang niyu yan hinangun, maagad niyu in daakan sin Almasi.
3 Bang awn tau magpikilan, laung niya, tau lalagguun siya, sin bukun bunnal, na,
in tau yan nag'aanyam-anyam sadja ha lawm pamikil niya sin manga unu-unu way
kasabunnalan niya.
4 Subay in hambuuk pa hambuuk kaniyu magliling marayaw sin addat-palangay
niyu. Bang ha liling niyu, in hinang niyu marayaw, na, pagkūg-kuyag kamu. Lāgi' in
pagkūg-kuyag niyu pasal tuud sin hinang niyu marayaw, bukun ha pasal sin hinang
sin tau dugaing. Bukun ha pasal papagsibuun niyu in hinang niyu iban sin tau
dugaing.
5 Karna' in pakaniya-pakaniya kātu'niyu, awn sadja kasusahan dumatung kātu'
amu in subay natu' tabukun.
6 In kamu yan amu in kiyahinduan sin amānat sin Tuhan, subay niyu isab tabangun
in tau nanghindu' kaniyu. Subay niyu siya dihilan bahagi' sin katān unu-unu na
marayaw duun kaniyu.
7 Ayaw kamu masā' ha pikilan niyu. In Tuhan di' tuud marupang sin tau minsan
hisiyu. Bang ibārat nagtanum, unu in tiyanum sin hambuuk tau, amura isab in
maani niya. (Hāti niya unu-unu in hinang niya dī ha dunya, papagtungurun da isab
sin Tuhan iban sin hitungbas niya kaniya ha susūngun.)
8 Bang in agarun sin tau yan in magdūl sadja sin hawa-napsu sin baran niya, na
in tungbas kaniya kasiksaan salama-lama ha narka'. Bang isab in agarun niya in
kabayaan sin Rū sin Tuhan, hipahinang kaniya, in tungbas hirihil kaniya sin Rū,
kabuhi' salama-lama ha surga'.
9 Hangkan subay kitaniyu di' sumuhun maghinang sin marayaw. Sabab bang natu'
di' bugtuun in hinang natu' marayaw, dumatung da in waktu ha susūngun tungbasan
kitaniyu sin Tuhan.
10 Na, hangkan sakahaba' awn lugal natu' huminang marayaw ha pagkahi natu',
subay natu' tuud hinangun. Subay tuud kitaniyu huminang marayaw ha katān, labi
awla na ha manga taymanghud natu' Almasihin nangangandul ha Almasi.

In Manga Kahinapusan Kabtangan hi Paul

11 In manga kahinapusan kabtangan sin sulat ini, baran ku na tuud in sumulat.
Kakitaan niyu in laggu' sin hātan ku.
12 Na, biya' na sin manga tau, amu in nanghindu' sin subay kamu magpaislam,
in sila yan mabaya' sadja kumawa' kabantugan pa baran nila, iban mabuga' sila
lumabay kabinsanaan bang sila mamayta' sin kasabunnalan, sin in kamatay sin
Almasi ha kalansang kaniya pa usuk, amu in makalappas ha manga mānusiya' dayn
ha manga dusa nila.

13 In bunnal niya, minsan in sila yan amu in naislam na, di' da makaagad sin katān
daakan sin sara' agama piyanaug dayn kan Musa. Kabayaan nila magpaislam kamu
ha supaya awn hikapag'abbu nila sin in kamu miyagad sin kabayaan nila nagpaislam.
14 Ampa in aku amura in hipagbantug ku in Panghu' natu' Īsa Almasi, amu in
limilla' sin dugu'-nyawa niya sabab-karna' natu'. Dayn ha sabab sin kamatay niya,
ha kalansang kaniya pa usuk, in aku di' na magkarā huminang sin manga mangī'
biya' sin hīhinang sin manga tau dunya. Lāgi', miyatay na in baya' ku huminang sin
manga unu-unu mangī' dī ha lawm dunya.
15 Karna' ha pangatud sin Tuhan bukun maharga' bang kitaniyu naislam atawa
wala'. In maharga' kaniya bang mapinda in addat-palangay natu' pa addat-palangay
kabayaan sin Tuhan hipapakay kātu'niyu.
16 Na, in katān amu in magad sin bichara ku yan, bang mayan sila kaulungan sin
Tuhan iban dihilan kasannyangan in lawm atay nila, sila iban sin katān tau suku' sin
Tuhan, Yahudi ka atawa bukun.
17 Tagnaan bihaun, kabayaan ku wayruun na tau manghilu kāku' mangusihat pasal
sin kapatutan ku magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa Almasi, sabab in
tanda' sin kapatutan ku kakitaan niyu ha manga limpa' sin pali' ha baran ku, karna'
in aku limabay kabinsanaan sabab sin pagbawgbug ku kan Īsa.
18 Mahuli dayn duun manga taymanghud ku, mura-murahan bang mayan di'
magbugtu' in tulung-tabang sin Panghu' natu' Īsa Almasi ha kaniyu katān. Amin!
Wassalam.

SULAT PA MANGA TAU IPISUS
IPISUS

Pahāti

Dī ha sulat ini hipahāti hi Paul ha manga Almasihin in maksud sin Tuhan ha unu-unu katān piyapanjari niya. In kabayaan sin Tuhan in katān piyapanjari niya ha taas langit iban ha babaw dunya makapaghambuuk ha pag'ūhan hi Īsa Almasi. Pangayuun hi Paul ha manga Almasihin sin subay nila bawgbugan in kiyamaksud kanila sin Tuhan ha supaya maawn in paghambuuk sin mānusiya' katān iban hi Īsa Almasi.

In Salam-duwaa hi Paul

1 Sulat ini naug dayn kāku', hi Paul. In aku ini kiyawakilan hi Īsa Almasi magpasaplag sin Bayta' Marayaw pa manga tau pasal amuna ini in hinang kabayaan sin Tuhan hipahinang kāku'.

Hipasampay ku in sulat ini mawn pa kaniyu manga tau sin Tuhan duun ha dāira Ipisus. In kamu yan naghambuuk iban hi Īsa Almasi, iban mahugut in īman niyu kaniya.

2 Mura-murahan bang mayan kamu dihilan sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' natu', Īsa Almasi, tulung-tabang iban kasannyangan sin lawm atay niyu.

In Tulung-tabang sin Tuhan ha manga Almasihin

3 Pudjihun natu' in Tuhan, Ama' sin Panghu' natu', Īsa Almasi. Sabab dayn ha pasal sin paghambuuk natu' iban sin Almasi tiyabang tuud kitaniyu sin Tuhan. Dīhilan niya kitaniyu sin katān karayawan guwa' dayn ha haddarat sin Tuhan, karayawan amu in di' maluppas kasaumulan.

4 Minsan ha wala' pa napapanjari in dunya, asal kitaniyu napī' na sin Tuhan suku' niya, karna' sabab sin Almasi iban sin paghambuuk natu' iban sin Almasi. Hangkan kitaniyu pinī' sin Tuhan ha supaya kitaniyu mahinang tau suchi, wayruun unu-unu ngī' ha pangatud niya. Sabab sin lasa niya kātu'niyu,

5 asal niya kiyamaksud hinangun kitaniyu manga anak niya dayn ha sabab sin hinang hi Īsa Almasi, sabab amu yan in makasulut sin kabayaan niya.

6 Hangkan pudjihun natu' in Tuhan, sabab sin di' hikasipat in laggu' sin tulung-tabang niya kātu'niyu, amu in natabuk natu' sabab sin paghambuuk natu' iban sin Anak niya kalasahan.

7 Karna' dayn ha sabab līlla' sin Almasi in dugu'-nyawa niya, napuas na kitaniyu dayn ha hukuman dusa. Iyampun na sin Tuhan in manga dusa taniyu. Iban hangkan bihādtu pasal landu' tuud in tulung-tabang sin Tuhan kātu'niyu.

8 In tulung-tabang niya kātu'niyu di' matupung. Dihilan niya kitaniyu katān ingat iban panghāti marayaw, ha supaya natu' kahātihan in maksud niya.

9 Piyaingat niya na kātu'niyu in maksud niya, amu in bakas wala' niya piyaingat ha manga tau ha masa nakauna. Iban hangkan piyaingat kātu'niyu pasal amuna in makasulut sin kabayaan niya. Asal kiyaganta' niya in Almasi amu in dumihil kamakbulan sin maksud niya.

10 Makbulun sin Tuhan in maksud niya bang dumatung na in waktu kiyaganta' niya. Papaghambuukun niya in katān piyapanjari niya ha surga' iban ha dunya, iban Almasi in mag'ūhan, magbaya' ha katān.

11 In hinang sin Tuhan unu-unu katān naawn dayn ha maksud iban kabayaan niya.
Napī' kami sin Tuhan suku' niya pasal sin paghambuuk namu' ha Almasi. Amu tuud
yan in maksud niya dayn sin awal tagna' pa,
12 supaya in manga kami, amu in miyuna naghuwat-huwat ha Almasi, mamudji ha
Tuhan sabab sin lasa iban dayaw niya ha mānusiya'.
13 Damikkiyan, biya' da isab ha yan in kamu. Padungug niyu sin hindu' bunnal,
amu in Bayta' Marayaw pasal sin bang biya' diin kitaniyu mapuas dayn ha dusa,
nagparachaya iban nangandul na kamu ha Almasi. Na, hangkan piyatulunan kamu
sin Tuhan sin Rū niya, amu in kiyajanji' niya ha manga tau, sabab amu yan in dumihil
tanda' sin in kamu suku' niya.
14 Na, in pagpahūp sin Tuhan sin Rū niya pa lawm atay taniyu, amuna in tanda' sin
tabukun natu' in katān kiyajanji' sin Tuhan kātu'niyu manga suku' niya. Iban amuna
yan in makarihil kātu'niyu katantuhan sin pajukupun tuud sin Tuhan in kalimāyahan
iban kalappasan natu'. Pudjihun natu' in Tuhan sabab sin lasa iban dayaw niya ha
mānusiya'.

In Pagpangayu' hi Paul Duwaa

15 Na, dayn ha pasal yan, dayn ha waktu karungug ku sin pagparachaya iban
pagpangandul niyu ha Panghu' Īsa iban sin kasi-lasa niyu ha manga katān tau suku'
sin Tuhan,
16 wala' na nagbugtu' in pagsarang-sukul ku pa Tuhan pasal niyu. Piyapangayuan
ta sadja kamu duwaa pa Tuhan.
17 Iban piyapangayu' ku da isab pa Tuhan, amu in Tuhan sin Panghu' natu', Īsa
Almasi, iban Ama' natu', amu in matūp pudjihun iban lagguun, bang mayan pahūpun
niya tuud kaniyu in Rū niya, ha supaya kahātihan niyu in unu-unu hipaingat niya
kaniyu iban dumayaw tuud in ingat niyu pasal pa Tuhan.
18 Piyapangayu' ku da isab bang mayan mabulat na in pamikil niyu bat niyu
kahātihan na tuud in baynat marayaw sin hulat-hulat niyu ha Tuhan, amu in sabab
hangkan kamu pinī' niya piyaagad kaniya. Bang mayan isab kahātihan niyu na tuud
in taud iban dayaw sin manga karayawan ballabi-labihan, amu in kiyajanji' hirihil
sin Tuhan kaniyu manga tau suku' niya.
19 Iban piyapangayu' ku da isab duwaa bang mayan kahātihan niyu in kusug
sin kawasa sin Tuhan amu in way sabanding, tumabang kātu'niyu, manga tau
nagparachaya iban nangandul kaniya, biya' da isab sin kusug sin kawasa niya
20 nagbuhi' nagbalik ha Almasi dayn ha kamatay, ampa niya iyangkat pa surga'
piyalingkud ha daig niya ha dapit pa tuu. Dīhilan siya sin Tuhan sin salaggu'-laggu'
kawasa iban kalagguan.
21 Na, bihaun makawasa in Almasi dayn ha manga katān bangsa malāikat iban
sin unu-unu katān taga kawasa. Makawasa dayn ha katān bangsa mananasat iban
kanakuraan makapagbaya'-baya'. Wayruun makaliyu sin ngān iban kalagguan niya,
bukun sadja ha masa ta bihaun, sagawa' sampay pa kasaumulan.
22 In unu-unu katān biyutang na sin Tuhan ha babaan sin Almasi iban pagga siya in
makapagbaya' ha unu-unu katān, siya na in nahinang Panghu' mag'ūhan ha manga
Almasihin.
23 Bang ibārat hambuuk tau, in manga Almasihin amuna in baran sin Almasi. Lāgi'
kitaniyu na ini Almasihin in magpakita' sin kajukupan sin Almasi, sabab in Almasi
amuna in magdirihil kajukupan ha unu-unu katān.

2

Puasun sin Tuhan in Dusa Natu' Sabab sin Nahinang sin Almasi

1 Sin tagna', in kamu matūp tuud paratungan sin Tuhan kasiksaan sabab sin manga
dusa niyu iban liyanggal niyu in daakan niya.
2 Iban ha waktu yadtu in iyaagad niyu in manga addat iban hinang mangī' sin
manga tau baldusa ha dunya ini. Iyaagad niyu in daakan sin Saytan Puntukan amu
in nakura' sin mananasat ha taas āyan, iban siya in nagbabaya' ha manga tau bihaun,
amu in di' magkahagad ha daakan sin Tuhan.
3 In bunnal niya in kitaniyu katān bakas da isab biya' ha yan, sabab in hīhinang
natu' amu sadja in katān kabayaan natu' hinangun minsan da mangī'. Iban unu-unu
in kanapsuhan sin baran natu' iban makasulut ha atay natu', amu in hīhinang natu'.
Hangkan, ha waktu yadtu asal kitaniyu biya' da isab sin kaibanan baldusa, amu in
tūp tuud paratungan sin murka' sin Tuhan.
4 Sagawa' minsan biya' hādtu, landu' tuud in luuy sin Tuhan ha manga mānusiya'
iban landu' tuud in lasa niya kātu'niyu.
5 Karna' minsan kitaniyu tūp tuud paratungan niya kasiksaan pasal sin liyanggal
natu' in daakan niya, wala' niya da kitaniyu sīksa'. Gām mayan in kitaniyu, amu
in biya' sapantun patay sabab sin manga dusa natu', biyuhi' niya nagbalik, sabab-
karna' sin Almasi kitaniyu amu in biyuhi' niya nagbalik dayn ha kamatay. Na, in
sabab hangkan kamu nalappas dayn ha dusa pasal sin umbul satu dayaw sin Tuhan
kaniyu.
6 Lāgi', dayn ha sabab sin paghambuuk natu' iban hi Īsa Almasi, bang ibārat tau
patay, biyuhi' niya kitaniyu nagbalik. In kitaniyu ini biya' sin miyagad ha Almasi
nabuhi' nagbalik. Dīhilan kitaniyu bahagi' sin kalagguan iban kawasa sin Almasi ha
surga'.
7 Hīnang sin Tuhan in biya' ha yan ha supaya mapakita' niya sampay pa
kasaumulan sin di' matupung iban di' hikasipat in lasa iban ulung niya kātu'niyu
sabab-karna' hi Īsa Almasi.
8 Karna' dayn ha sabab sin lasa sin Tuhan kaniyu liyappas niya kamu dayn ha dusa
niyu dayn ha sabab sin pangandul niyu ha Almasi. In yan nakawa' niyu bukun pasal
piyaghulas-sangsaan niyu, sagawa' dīhil kaniyu sin Tuhan.
9 Hangkan wayruun hikapag'abbu niyu, sabab nalappas kamu dayn ha dusa niyu,
bukun dayn ha pasal piyaghulas-sangsaan niyu.
10 Karna' Tuhan in nagpinda sin addat-palangay taniyu, naghambuuk mayan
kitaniyu iban sin Almasi. Pīnda niya in addat-palangay taniyu, ha supaya natu'
mahinang in unu-unu katān hinang marayaw amu in asal kiyaganta' hipahinang
sin Tuhan kātu'niyu.

Maghambuuk in Katān Agad ha Almasi

11 Na, in manga kamu bukun piyag'anak bangsa Yahudi, tumtuma niyu in bakas
kahālan niyu nakauna. Laung sin manga Yahudi, in kamu bukun agad ha Tuhan
sabab wala' kamu nagpaislam biya' kanila. Na, bunnal isab in bichara nila, sagawa'
minsan sila naislam, in ha lawm atay nila wala' da napinda.
12 Na, tumtuma niyu da isab, ha waktu yadtu wayruun pa isab pangingat niyu pasal
sin Almasi. Bukun kamu hangka-bangsa iban sin manga Yahudi, amu in manga tau
napī' sin Tuhan suku' niya. Iban wayruun pa isab lamud niyu ha paljanjian, amu in
manga janji' sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Yari kamu ha dunya ini, sagawa'
wayruun hiyuhuwat-huwat niyu karayawan iban wayruun pangingat niyu pasal sin
Tuhan.
13 Sagawa' bihaun in kamu, amu in bakas malayu' dayn ha Tuhan, nakapagham-
buuk mayan kamu iban hi Īsa Almasi, makapangarap na kamu pa Tuhan, sabab in
Almasi miyatay iban naasag in dugu' niya sabab-karna' niyu da isab.

14 Siya in nakarihil kātu'niyu kasannyangan, sabab piyapagdayaw niya in manga
kami Yahudi iban sin manga bukun Yahudi. Atas niya līlla' in ginhawa-baran niya
(liyansang pa usuk). Bang biya' sapantun dingding, atas niya liyarak ha supaya maīg
in imuutlang iban nahinang sabab sin pagkuntara sin manga Yahudi iban sin manga
bukun Yahudi.
15 Dayn ha sabab sin kamatay hi Īsa, inīgan niya in kawasa sin sara' agama
Yahudi iban sin manga daakan ginis-ginisan. Hīnang niya in biya' ha yan ha supaya
makapaghambuuk na in manga kami Yahudi iban sin manga kamu bukun Yahudi, ha
supaya in duwa mahinang na hambuuk pasal da isab sin paghambuuk natu' katān
iban sin Almasi. Na, bang kitaniyu mahambuuk na magsulut-siyuluti na kitaniyu.
16 Lāgi' dayn ha sabab sin kamatay hi Īsa ha kalansang kaniya pa usuk, in
manga kami Yahudi iban sin manga kamu bukun Yahudi nakapagdayaw iban
nakapaghambuuk na, bukun na kitaniyu kuntara. Damikkiyan dayn ha sabab sin
kamatay niya, diyayaw na kitaniyu sin Tuhan.
17 Lāgi', hangkan miyari in Almasi pa dunya bat hikapamahalayak pa katān sin
dayawun na sin Tuhan in manga mānusiya', sibu' da manga Yahudi, amu in masuuk
kaniya, iban sin manga bukun Yahudi, amu in malayu' dayn kaniya.
18 Na, bihaun sibu' da Yahudi iban bukun bangsa Yahudi, makapangarap na pa
Tuhan, Ama' natu', dayn ha tabang sin Rū sin Tuhan sabab sin nahinang sin Almasi
kātu'niyu.
19 Na, hangkan in manga kamu bukun bangsa Yahudi, bukun na kamu tau guwa'
ād. In kamu agad na ha manga tau napī' sin Tuhan suku' niya iban nahinang na
kamu anak niya.
20 In kamu yan isab biya' sapantun ginisan sin pagdayaw sin hambuuk Bāy sin
Tuhan. In manga kiyawakilan iban manga kanabihan amu in nanghindu' kaniyu
pasal sin Bayta' Marayaw, amuna in biya' sapantun pagdayaw tagnaan sin bāy
yan. Ampa hi Īsa Almasi amuna in biya' sapantun batu amu in tindugan sin katān
pagdayaw sin bāy.
21 Siya tuud in magpahugut sin katān pagdayaw sin bāy supaya mahinang na
hambuuk bāy dakula' pagtataatan pa Tuhan, bāy suchi paghulaan niya.
22 Na, pagga in kamu manga bukun Yahudi naghambuuk na iban sin Almasi, bang
biya' sapantun naghinang bāy, in kamu iban sin kaibanan agad ha Almasi, amuna
in biya' sapantun ginisan pagdayaw sin bāy. Piyapaghambuuk kamu iban sila, ha
supaya kamu mahinang biya' sapantun hambuuk bāy paghulaan sin Tuhan, sabab-
karna' Rū sin Tuhan in himūp pa lawm atay niyu.

3

Naraak sin Tuhan hi Paul Magnasīhat pa Manga Bukun Yahudi

1 Na, hangkan dayn ha sabab sin karayawan dīhil kaniyu sin Tuhan, piyapangayuan
ta kamu duwaa pa Tuhan. Na, bihaun yari aku najijīl, sabab iyagad ku in daakan
kāku' hi Īsa Almasi magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal niya pa kaniyu manga
tau bukun bangsa Yahudi.
2 Kaingatan ku sin diyungug niyu na in pasal sin hinang piyangandul sin Tuhan
kāku'. Diyaak niya aku mamayta' kaniyu pasal sin tulung-tabang niya kaniyu amu
in hikarayaw kaniyu.
3 In maksud sin Tuhan amu in bakas wala' niya piyaingat ha manga tau, piyaingat
niya na kāku'. (In pasalan sin maksud niya nasabbut ku na ha sulat ku ini kaniyu
sumagawa' hangkatiyu' da.
4 Na, bang niyu bachahun, kahātihan niyu na in piyaingat kāku' sin Tuhan pasalan
sin Almasi.)

5 Sin waktu nakauna wala' pa piyaingat sin Tuhan in maksud niya ini pa manga
mānusiya'. Sagawa' bihaun piyaingat na sin Rū sin Tuhan in maksud niya. Piyaingat
niya ha manga tau kiyawakilan sin Tuhan iban manga tau magdā-rā sin parman niya,
manga tau suku' niya.
6 Biya' ha ini in maksud sin Tuhan. Dayn ha sabab sin pagparachaya niyu ha Bayta'
Marayaw, in manga kamu bukun bangsa Yahudi dihilan da isab sin Tuhan sin katān
karayawan dīhil niya ha manga Yahudi. Itungun na kamu agad ha manga suku'
sin Almasi, amu in biya' sapantun ginhawa-baran niya, iban karihilan na kamu sin
manga kiyajanji' sin Tuhan ha manga tau mangandul ha Almasi. In manga yan hirihil
kaniyu sin Tuhan sabab sin paghambuuk niyu iban sin Almasi.
7 Hīnang aku sin Tuhan hambuuk daraakun niya magpamahalayak sin Bayta'
Marayaw pasal sin Almasi. Lāgi' in sabab hangkan aku dīhilan sin hinang ini pasal
sin tulung-tabang niya kātu' iban pasal sin kusug sin kawasa niya.
8 Ha katān tau suku' sin Tuhan, aku na tuud in di' tūpun dihilan niya karayawan.
Sagawa' sabab sin luuy niya, aku in piyangandulan niya magpamahalayak pa manga
tau bukun bangsa Yahudi sin Bayta' Marayaw pasal sin karayawan di' mapula'-pula',
amu in naug kātu' dayn ha Almasi.
9 Iban aku da isab in naraak sin Tuhan magpahāti ha mānusiya' katān bang biya'
diin makbulun sin Tuhan in maksud niya, amu in wala' niya piyaingat ha manga
tau sin waktu nakauna. In Tuhan amu in nagpapanjari sin unu-unu katān, tiyatapuk
niya in maksud niya dayn ha waktu nakauna,
10 ha supaya dayn ha manga katān agad ha Almasi mapakita' niya ha manga katān
malāikat taga kawasa iban taga kusug, sin in Tuhan sangat tuud bar'akkal ha unu-
unu katān. Wayruun makaliyu sin ladju sin pamikil niya.
11 Hīnang sin Tuhan in biya' ha yan ha supaya magmakbul in maksud niya, amu
in asal ganta' niya hinangun dayn ha waktu awal tagna' pa. Na, in maksud niya
nagmakbul dayn ha sabab sin nahinang sin panghu' natu' Īsa Almasi.
12 Hangkan bihaun, pagga kitaniyu naghambuuk na iban sin Almasi iban nangandul
na tuud kitaniyu kaniya, makatawakkal na iban wayruun na pagduwa-ruwa natu'
mangarap pa Tuhan.
13 Pangayuun ku kaniyu, ayaw niyu tuud bugtua in hugut sin īman niyu minsan
aku biya' ha ini ha lawm kabinsanaan, sabab sin pagnasīhat ku kaniyu. Gām mayan
hikapagbantug niyu, sabab kiyarayaw kaniyu.

In Kasi-lasa sin Almasi

14 Na, dayn ha sabab sin manga katān karayawan dīhil kaniyu sin Tuhan, simujud
aku nangayu' duwaa pa Tuhan, Ama' natu'.
15 Siya in puunan Ama' sin manga katān bangsa didtu ha surga'? iban sin manga
dī ha lawm dunya, sabab siya in giyuwaan sin sila katān.
16 Simujud aku nangayu' duwaa pa Tuhan, bang mayan dayn ha laggu' sin lasa iban
luuy niya kaniyu, amu in way tuud jangkaan, tabangan kamu iban dihilan kamu sin
Rū niya kusug magpahugut sin lawm atay niyu.
17 Iban bang mayan humūp in Almasi pa lawm atay niyu dayn ha sabab sin
pangandul niyu kaniya. Iban piyangayu' ku da isab duwaa bang mayan in pagkasi-
lasa maggamut iban humugut ha lawm atay niyu,
18 ha supaya in kamu iban sin katān suku' sin Tuhan makahāti sin landu' tuud
in kasi-lasa sin Almasi ha mānusiya' katān. Di' hikasipat iban di' hikatugila' in lasa
niya.
19 Bunnal na sa in kasi-lasa sin Almasi kātu'niyu di' tuud kahātihan sin kitaniyu
mānusiya', sagawa' in kabayaan ku ingatun niyu tuud in kasi-lasa niya ha supaya

magmakbul majukup tuud in katān kabayaan sin Tuhan maawn duun kaniyu. Sumupu kamu ha addat sin Tuhan.

20 Na, in Tuhan dayn ha kusug sin kawasa niya, amu in piyahūp niya pa lawm atay taniyu, mahinang niya kātu'niyu in unu-unu katān minsan ballabi-labihan pa dayn sin pangayuun atawa mapikil natu'.

21 Mura-murahan bang mayan in Tuhan pudjihun sin manga Almasihin dayn ha hambuuk pangkat pa hambuuk pangkat sampay pa salama-lama, way bugtuan, sabab sin nahinang hi Īsa Almasi. Amin!

4

In Paghambuuk sin Manga Almasihin

1 Na, hangkan mangayu'-ngayu' tuud aku kaniyu, aku amu in yari najijīl sabab-karna' sin pagbawgbug ku sin daakan kāku' hi Panghu' Īsa, pakaya niyu in addat-palangay iban hinang, amu in matūp ha manga tau napī' sin Tuhan suku' niya.

2 Subay mababa' in pangatayan niyu, mahanunut in bichara niyu iban subay kamu masabal ha unu-unu katān. Kaniya-kaniya kamu subay mapasinsiya, ha supaya niyu mapakita' in kasi-lasa niyu ha pagkahi niyu.

3 Pagtuyui niyu tuud ini hinanga ha supaya di' mabugtu' in pagsulut-siyuluti niyu amu in makapahugut sin pagtibuuk sin manga kamu, amu in piyapaghambuuk sin Rū sin Tuhan.

4 In kitaniyu katān agad ha Almasi biya' sin sapantun hangka ginhawa-baran, iban hambuuk-buuk da isab in Rū sin Tuhan. Damikkiyan, in kitaniyu katān, amu in napī' sin Tuhan magad ha Almasi sibu' in hiyuhuwat-huwat karayawan dayn ha Tuhan.

5 Lāgi', hambuuk da in iyaagaran natu' Panghu', hi Īsa Almasi, iban hambuuk-buuk niya da in pagparachayahan natu' katān. Iban in maksud natu' nagpaligu' sibu' da isab.

6 Damikkiyan, hambuuk da in Tuhan, amu in Ama' sin kitaniyu katān. Siya in makapagbaya'-baya' kātu'niyu katān. Siya in nagmamandul sin manga hinang taniyu iban siya in ha lawm atay sin kitaniyu katān.

7 Sagawa' di' magsibu' in dīhil sin Almasi kātu'niyu pakaniya-pakaniya. Dīhilan niya kitaniyu pakaniya-pakaniya ingat-kapandayan iban barakat, amu in ha pikil niya matūp kātu'niyu.

8 Karna' awn kiyasulat ha lawm Kitab pasal sin Almasi amu agi,

“Pagbalik niya pa surga' diyaug niya na in kusug sin manga katān umatu kaniya.
Lāgi' dīhilan niya ginisan karayawan in manga suku' niya.”

9 Na, pagga siya nagbalik pa surga', in hāti niya bakas siya nimaug mari pa dunya, amu in hulaan sin manga mababa' dayn kaniya.

10 Na, in nimaug mari pa dunya, amura isab in nagbalik madtu pa surga', pa kataasan tuud sin ginisan lapis langit, ha supaya siya makarihil kajukupan ha unu-unu katān.

11 Siya in nagdihil ha manga tau suku' niya karayawan. In kaibanan pinī' niya hīnang manga wakil niya magpaingat ha manga tau pasal niya. In kaibanan hīnang niya magpasampay sin Parman sin Tuhan pa manga mānusiya'. In kaibanan dīhilan niya ingat-kapandayan magpamahalayak sin Bayta' marayaw pasal niya. Hāti in kaibanan dihilan niya ingat-kapandayan magparuli iban manghindu' ha manga jamaa agad kaniya.

12 Na, hangkan niya hīnang in biya' ha yan, ha supaya in manga kitaniyu katān suku' sin Tuhan maanad huminang sin manga hinang kiyasuku' kātu'niyu sin Tuhan, iban ha supaya in kitaniyu katān, amu in biya' sapantun anggawta'-baran sin Almasi, humugut in pangandul natu' kaniya,

13 sampay maabut in waktu maghambuuk na kitaniyu pikilan, sabab sin pag-
parachaya natu' iban ingat taniyu pasal sin Almasi, Anak Tuhan. Iban sampay
maabut in waktu in addat-palangay taniyu way na sawayun, mabiya' na tuud sin
addat-palangay sin Almasi, amu in jukup ha katān.
14 Na, bang humugut na tuud in pagparachaya taniyu, bukun na kitaniyu biya' sin
manga bata'-bata', amu in magtūy magkahagad sin unu-unu hibayta' kanila. Bang
biya' sapantun ha dagat, di' na hiraplak madtu mari sin alun. Di' na marā pawyu-
pawyu sin hangin. Hāti niya di' na kitaniyu magkahagad sin hindu' sin manga tau
mapanday mangdupang, amu in mangdā kātu'niyu kumahagad sin manga hindu'
pasal pa Tuhan wayruun kasabunnalan niya.
15 Sagawa' kitaniyu di' magputing ha manga tau sin pasal kasabunnalan, karna'
sabab sin kasi-lasa natu' ha pagkahi taniyu mānusiya'. Na, dayn ha sabab ini
dumayaw in pag'agad natu' ha Almasi ha unu-unu katān iban in addat-palangay
natu' mabiya' sin addat-palangay sin Almasi, amu in ūhan sin kitaniyu Almasihin.
16 In pag'agad natu' ha Almasi bang hidalil pa hambuuk mānusiya' biya' hantang
sin paghambuuk sin ū iban sin baran niya kaagi sin manga kaugat-ugatan niya. Hi
Īsa Almasi in ū, ampa siya in magbaya' ha katān iban siya in nagpatibuuk sin katān
Almasihin, amu in biya' sapantun ginisan bahagi' sin anggawta'-baran niya. Na, bang
kitaniyu pakaniya-pakaniya huminang sin kiyasuku' kātu'niyu amu in hikarayaw
taniyu katān iban maglasa-liyasahi kitaniyu, na dumayaw na iban humugut na in
īman taniyu.

Dumayaw na in Pamikil sin Manga Tau bang Magad na ha Almasi

17 Na, hangkan dayn ha sabab sin kawasa dīhil kāku' sin Almasi, baytaan iban
bāndaan ta kamu. Ayaw na kamu mag'addat biya' sin addat sin manga tau di'
magparachaya ha Tuhan, sabab in sila yan magpikil sadja sin way kapūsan,
18 sabab wayruun panghāti nila. Ha lawm sila sin kalawngan. Wayruun kabuhi'
nila salama-lama dayn ha Tuhan sabab di' nila kaingatan in Tuhan iban di' sila tuud
magkahagad sin kabayaan sin Tuhan hipahinang kanila.
19 Di' na sila masipug maghinang sin unu-unu mangī' iban diyurūlan nila in unu-
unu hawa-napsu sin ginhawa-baran nila. Lāgi' di' sila mamarahi sin hinang nila
mangī'. Hīhinang nila in unu-unu katān kalumuan.
20 Sagawa' bukun biya' ha yan in hindu' naanad niyu pasal sin Almasi.
21 Tantu tuud kiyahātihan niyu na in hindu' pasalan sin Almasi iban pagga kamu
agad kaniya, kiyahinduan na kamu sin kasubunnalan guwa' dayn kaniya.
22 Hangkan bang upamakun tamungun, īgi niyu na dayn ha baran niyu in addat
iban hinang niyu tagna', amu in pangannal niyu hikarayaw kaniyu, sagawa' nakarā
kaniyu pa kangīan. In addat iban hinang niyu tagna' makakangī' kaniyu, sabab amu
yan in makarā kaniyu maghawa-napsu sin unu-unu mangī'.
23 Subay da isab pindahun niyu na tuud pa marayaw in lawm atay iban pamikil
niyu.
24 Iban subay niyu pakayun in addat-palangay, amu in asal kiyamaksud sin Tuhan
hipapakay kātu'niyu biya' sin addat-palangay niya, bat dumayaw tuud in hinang niyu
ha pagkahi niyu iban muntul tuud in hinang niyu tudju pa Tuhan.
25 Hangkan, hundungi niyu na in pagputing niyu. Subay in kitaniyu katān
mamayta' sin kasabunnalan ha pagkahi taniyu, sabab in kitaniyu katān Almasihin
natitibuuk, amu in diyalil anggawta'-baran sin Almasi.
26 Bang awn karugalan niyu, hawiri niyu in dugal niyu, ha supaya kamu di'
makahinang sin unu-unu mangī'. Iban minsan hangka adlaw ayaw kamu magtaw'
malugay sin dugal niyu,

27 ha supaya wayruun lugal sin Saytan Puntukan dumaak kaniyu huminang sin
mangī'.
28 Biya' isab sin manga tau panakaw, subay sila humundung na magtakaw, iban
subay sila maghulas-sangsa' na tuud mag'usaha ha supaya awn hipagbuhi' nila sin
baran nila iban awn hipanabang nila ha manga miskin.
29 Ayaw kamu magbichara sin manga mangī', sagawa' in hibichara niyu in manga
marayaw amu in matūp hibichara, ha supaya makatabang magpahugut sin īman sin
manga tau makarungug kaniyu.
30 Ayaw niyu hinanga in unu-unu makarihil kasusahan ha Rū sin Tuhan, Rū
Mahasuchi. Karna' in Rū sin Tuhan himuhūp duun kaniyu, amuna in tanda' sin in
kamu suku' na sin Tuhan, iban tanda' da isab sin dumatung da in adlaw pajukupun
sin Tuhan in kalappasan niyu.
31 Ayaw na kamu magtaw' sin sakit atay niyu. Īgi niyu na in pasu' atay iban dugal
niyu. Ayaw na kamu magkālu iban magbichara mangī' ha pagkahi niyu. Hundungi
niyu na in pag'iggil niyu.
32 Gām mayan parayawa in kasuddahan niyu ha tau pakaniya-pakaniya. Kaluuyi
niyu in pagkahi niyu iban pagmaap-miyaapi kamu, biya' da isab sin pag'ampun sin
Tuhan kaniyu, karna'-sabab sin nahinang sin Almasi kātu'niyu.

5

In Hinang sin Manga Tau amu in ha Lawm Kasawahan in Pamikil Nila

1 Na, hangkan pagga in kamu yan kalasahan sin Tuhan hīnang manga anak niya
subay kamu magtūyu' sumingud sin addat-palangay niya.
2 Subay niyu hipakita' in kasi-lasa niyu ha pagkahi niyu biya' da isab sin kasi-lasa
sin Almasi kātu'niyu. Līlla' niya in dugu'-nyawa niya sabab-karna' natu'. Biya' siya
sin sapantun hīnang piyagkulbanan, iban lalabutan mahamut amu in makasulut ha
Tuhan.
3 Pagga kamu suku' na sin Tuhan, bukun patut kaniyu in magjina, maghinang
maasihat iban maghawa-napsu sin unu-unu na. Subay tuud wayruun sahawihun
kaniyu sin tau ha pasal yan.
4 Ayaw kamu isab magbichara sin manga lumu'-lumu' sin manga karupangan iban
sin manga langug mangī' sabab bukun matūp kaniyu. Sagawa' subay in hinangun
niyu magsarang-sukul pa Tuhan.
5 Karna' ini in tantuha niyu: wayruun tau nagjijina atawa naghihinang maasihat
in karihilan palsukuan ha lawm pamarinta sin Almasi iban Tuhan. Damikkiyan
in tau naghahawa-napsu di' dihilan palsukuan, karna' in unu-unu katān paghawa-
napsuhan niya amuna in patuhanan niya.
6 Ayaw kamu magdungug ha manga tau minsan kansiyu, amu in imiyan bukun
mangī' in manga hinang bihān. Ayaw kamu marā sin karupangan nila, sabab in
manga hinang mangī' biya' ha yan, amu in makaparatung murka' sin Tuhan ha
manga tau di' magkahagad sin kabayaan sin Tuhan.
7 Na, hangkan ayaw tuud kamu maglamud iban sin manga tau biya' ha yan.
8 In tagna' biya' kamu sin sapantun ha lawm katigidluman, sabab wayruun
pangingat niyu pasal Tuhan. Sagawa' nahinang mayan kamu suku' sin Almasi, ha
lawm kasawahan na kamu. Awn na pangingat niyu pasal Tuhan. Hangkan subay
in addat-palangay niyu biya' sin manga tau ha lawm kasawahan, amu in awn na
pangingat sin kasabunnalan pasal Tuhan.
9 Karna' bang in tau ha lawm kasawahan, in addat niya marayaw sadja. Mabuntul
iban kapangandulan in bichara iban hinang niya.

10 Lilinga niyu marayaw iban tuyui in manga addat-palangay, amu in makasulut ha
Panghu' natu' Īsa Almasi.
11 Layu' kamu dayn ha manga hinang way kapūsan sin tau ha lawm katigidluman.
Gām mayan pakitaan niyu kanila in dayaw sin hinang sin manga tau ha lawm
kasawahan bat nila kakitaan in ngī' sin hinang nila.
12 Makasipug tuud minsan sabbutun in manga hīhinang nila ha sipuk-sipuk.
13 Sagawa' bang dayn ha hinang marayaw mapakita' niyu kanila sin mangī' in
manga hinang nila yan, tantu kakitaan nila da isab sin mangī' in manga hinang nila.
14 Karna' bang in manga hinang mangī' hikaguwa' iban tumampal na, maukab na
in dān pa kasawahan. Hangkan kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
"In kamu manga di' magparuli sin pasal pa Tuhan,
guwa' na kamu dayn ha lawm likusan sin manga hinang mangī',
ampa mapakita' sin Almasi in kasabunnalan kaniyu."
15 Hangkan subay kamu majaga tuud sin addat niyu. Ayaw kamu magsingud sin
addat sin manga tau dupang. Sagawa' in singuran niyu in manga tau tagaakkal.
16 Bang awn lugal niyu magpakita' sin hinang marayaw ha pagkahi niyu mānusiya',
ayaw niyu tuud palipasa sabab ha waktu bihaun mataud tau in naghihinang mangī'.
17 Hangkan ayaw na mayan kamu magpikil sin karupangan, sagawa' subay niyu
tuud tuyuan ingatun in kabayaan sin Panghu' natu' hipahinang kaniyu.
18 Ayaw kamu minum sin iinumun makahilu, sabab in yan makakangī' kaniyu.
Sagawa' in hinangun niyu, subay in Rū pahūpun niyu pa lawm atay niyu bat supaya
siya makapagbaya'-baya' kaniyu.
19 Bang kamu magmiting-miting, pagbichara kamu sin manga lapal kabtangan
kiyawa' dayn ha lawm Kitab iban manga kabtangan sin manga kalangan pamudji
pa Panghu'. Lāgi' pagkalang kamu sin manga kalangan pamudji pa Panghu' iban
pagpudji kamu dā dayn ha lawm atay niyu.
20 Pagga kamu agad na ha Panghu' natu' Īsa Almasi, taptap kamu pagsarang-sukul
pa Tuhan, Ama' natu', ha pasal sin unu-unu na in dumatung kaniyu (mangī' na ka
atawa marayaw).

Hindu' ha manga Magtiyaun

21 Subay kamu magkahagad sin agihan sin hambuuk pa hambuuk, karna' sin
pag'addat niyu ha Almasi.
22 In kamu manga asawa, subay kamu magkahagad ha manga bana niyu, biya' da
isab sin pagkahagad niyu ha Panghu' natu' Īsa Almasi.
23 Karna' in bana awn kapatutan ha asawa niya biya' da isab sin Almasi awn
kapatutan kātu'niyu agad kaniya. Siya in manglalappas kātu'niyu amu in biya'
sapantun anggawta'-baran niya.
24 Hangkan in manga kamu asawa, pagkahagad tuud kamu ha manga bana niyu ha
unu-unu katān, biya' da isab sin kitaniyu agad ha Almasi magkahagad tuud kaniya.
25 Na, in kamu isab manga bana kalasahi niyu in manga asawa niyu, biya' da isab
sin paglasa sin Almasi kātu'niyu agad kaniya. Atas niya līlla' in dugu'-nyawa niya
sabab-karna' natu'.
26 Hīnang niya in biya' ha yan ha supaya kitaniyu Almasihin mahinang suku' sin
Tuhan. Siyuchi niya kitaniyu, pagga kitaniyu nagkahagad sin lapal-kabtangan niya
iban nagpaligu' kitaniyu tanda' sin pagparachaya natu' kaniya.
27 Iban hangkan niya hīnang in biya' ha yan, ha supaya kitaniyu manga Almasihin
matūp humambuuk kaniya, biya' sapantun sin pangantin babai malingkat, suchi,
wayruun salla' iban tamak-tawktuk minsan unu-unu na.
28 Hangkan in manga kamu kausugan biya' da hādtu isab, subay niyu kalasahan
in manga asawa niyu, biya' sin paglasa niyu ha baran niyu. In tau malasa ha asawa

niya, malasa ha baran niya, (sabab in duwa magtiyaun biya' da sin nahahambuuk in ginhawa-baran nila).
29 (Karna' wayruun tau in di' malasa ha baran niya. Hirihil niya in katān kagunahan sin baran niya iban ayaran niya in baran niya. Damikkiyan, in Almasi īipat iban iyaayaran niya kitaniyu agad kaniya.
30 Sabab in kitaniyu biya' sapantun anggawta'-baran niya.)
31 Karna' awn kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, "Bang in usug mag'asawa na, mutas na siya dayn ha ina'-ama' niya. Maghambuuk na siya iban sin asawa niya, lāgi' matibuuk na in ginhawa-baran nila."
32 Malawm in maana sin bichara yan kiyasulat ha lawm Kitab. Bang ha panghāti ku in bichara yan kimugdan ha pasalan sin pagtibuuk sin Almasi iban sin manga tau agad kaniya.
33 Sagawa' in yan kimugdan da isab ha manga kamu magtiyaun. Kiyawajib ha bana in lumasa ha asawa niya biya' da sin paglasa niya ha baran niya. Lāgi' kiyawajib isab ha asawa in mag'addat ha bana niya.

6

Hindu' pa Manga Anak iban Manga Ina'-ama'

1 In kamu manga kaanakan kiyawajib kaniyu sin Panghu' magkahagad ha ina'-ama' niyu sabab amu yan in mapatut hinangun.
2 Awn kiyaparman sin Tuhan, amu agi, "Pag'addati niyu in ina'-ama' niyu." In Parman ini amuna in muna-muna Parman siyugpatan sin Tuhan sin janji' niya, amu agi,
3 "Bat tumaud in karayawan dumatung kaniyu iban pahabaun ku in umul niyu ha dunya."
4 Na, in kamu isab manga ina'-ama', parayawa in pagdā niyu ha manga anak niyu bat sila di' dumugal kaniyu. Sagawa' pantuna iban hindui niyu sila sin manga hindu' dayn ha Almasi.

Hindu' ha Manga Īpun iban ha Manga Tag'īpun

5 Na, in kamu manga īpun pagkahagad tuud kamu ha manga tag'īpun kaniyu. Pagmabuga' kamu ha tag'īpun kaniyu iban pakitaan niyu sin tulus-ihilas tuud in paghulas-sangsa' niyu kanila, biya' sin hantang in Almasi in piyaghulas-sangsaan niyu.
6 Paghinang tuud kamu marayaw minsan kamu wala' jiyajagahan sin tag'īpun kaniyu. Karna' in paghulas-sangsa' niyu subay bukun sadja ha supaya kasulutan kaniyu in tag'īpun kaniyu, sagawa' labi awla na in Tuhan, sabab in kitaniyu manga maghihinang ha Almasi. Hangkan subay tuud tulus-ihilas sin atay taniyu in paghinang natu' sin kabayaan sin Tuhan.
7 Subay tuud dayn ha lawm atay in baya' niyu maghinang, sabab bukun sadja tau in paghulas-sangsaan niyu, sagawa' biya' da tuud baran sin Panghu' natu', Īsa Almasi.
8 Tumtuma niyu sin tungbasan sin Panghu' natu' Īsa in hinang marayaw sin manga tau īpun na ka atawa bukun, tungbasan katān.
9 Na, in kamu isab manga tag'īpun, parayawa niyu da isab in pagdā niyu ha manga īpun niyu iban ayaw niyu sila pagbungisi. Tumtuma niyu sin in kamu sibu' da iban sin manga īpun niyu, sabab hambuuk da in Panghu' iyaagaran niyu, amu in yadtu ha surga', iban amu in di' magpī' tau.

Pasal sin Manga Kiyarihil sin Tuhan Hipangatu ha Saytan

10 Manjari ini in kahinapusan hindu' ku kaniyu. Pahuguta niyu tuud in pangandul
niyu dayn ha tabang sin paghambuuk niyu iban sin Panghu' natu' Īsa Almasi, iban
dayn ha kusug sin kawasa niya.
11 Awn biya' sapantun panyap sundalu kiyarihil sin Tuhan kātu'niyu, amu in
hikapangatu natu' ha Saytan Puntukan, amu in mapanday tuud mangakkal. Hangkan
sangunan niyu in manga kapanyapan yan katān ha supaya kamu di' daugun, marā
sin sasat sin saytan.
12 Karna' in manga atu natu' magbunu', bukun mānusiya' biya' kātu', sagawa'
Nakura' sin manga Saytan iban sin manga tindug niya, manga kasaytan-saytanan
dayn ha ālam sin manga saytan. In sila awn kawasa nila iban kusug nila. Lāgi' sila
in magnakura' ha manga tau amu in ha lawm katigidluman dī ha lawm sin dunya.
13 Hangkan sangunan niyu na bihaun in manga katān kapanyapan dīhil sin Tuhan
kaniyu hipangatu ha manga saytan, ha supaya bang dumatung na in waktu manasat
in manga saytan, awn hikapangatu niyu kanila, iban makaatu tuud kamu. Ubusun
niyu in katān hipahinang kaniyu sin Tuhan, lāgi' di' kamu mangaku-daug.

14 Hangkan bang upamakun magbunu', subay kamu sakap sadja mangatu ha
manga banta niyu. Pakaya niyu in kasabunnalan, sabab amu yan in biya' sapantun
sabitan tumabang magpahugut sin dayaw sin addat-palangay niyu. Pakaya niyu in
kabuntulan, sabab amu yan in biya' sapantun badju' mital, amu in tumampan kaniyu
dayn ha manga sasat.
15 Iban subay niyu hipamahalayak in Bayta' Marayaw pasal diyayaw na sin Tuhan
in manga mānusiya' sabab sin nahinang sin Almasi. Amu yan in biya' sapantun
tawmpa' makaparayaw sin panaw niyu.
16 Lāgi', subay taptap mahugut in pangandul niyu ha Almasi, sabab amu yan in
biya' sapantun taming tumampan kaniyu dayn ha manga katān sasat sin Saytan
Puntukan, amu in biya' sapantun pana' nalalaga hipamana' niya kaniyu.
17 Pangandul kamu tuud ha kalappasan dīhil kaniyu sin Tuhan, sabab amu yan in
biya' sapantun saruk basi' tumampan kaniyu dayn ha manga kangīan, iban taymaa
niyu da isab in Parman sin Tuhan amu in biya' sapantun pakukus dīhil kaniyu sin
Rū sin Tuhan.
18 Subay kamu taptap mangarap iban mangayu' duwaa pa Tuhan dayn ha tabang
iban hindu' kaniyu sin Rū sin Tuhan minsan ku'nu-ku'nu waktu. Na, hangkan dayn
ha sabab yan, subay kamu majaga dayn ha sasat unu-unu na, iban subay niyu taptap
piyapangayuan duwaa in manga pagkahi niyu Almasihin katān.

19 Iban pangayui niyu da isab aku duwaa, bang mayan aku hinduan sin Tuhan
sin hibichara ku bang dumatung na in waktu ku mamichara pasal sin Parman sin
Tuhan, iban dihilan niya aku isug magpamahalayak sin Bayta' Marayaw, amu in wala'
kiyaingatan sin manga tau sin masa nakauna.
20 In aku amu in yari bihaun ha lawm jīl, amuna in kiyawakilan sin Almasi
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal niya. Hangkan pangayui niyu tuud aku
duwaa, bang mayan aku umisug magpamahalayak sin Bayta' Marayaw, sabab amu
yan in hinang kiyasuku' kāku' sin Tuhan.

Kahinapusan sin Sulat hi Paul

21 In taymanghud taniyu kalasahan hi Tikikus, amu in hambuuk da isab daraakun
sin panghu' natu' kapangandulan, amuna in mamayta' kaniyu sin pasalan ku, ha
supaya niyu kaingatan bang maunu-unu na in kahālan ku.
22 Pakawnun ku siya mamayta' kaniyu sin kahālan sin kami katān dī ha ini ha
supaya isab humugut in lawm atay niyu.

23 Mura-murahan bang mayan kamu katān dihilan sin Tuhan, Ama' natu', iban
sin Panghu' natu', Īsa Almasi, kasannyangan, iban tabangan kamu lumasa ha katān
taymanghud niyu Almasihin sabab sin pagpangandul niyu ha Almasi.
24 Iban mura-murahan bang mayan sin Tuhan dihilan tulung-tabang in kamu katān,
amu in di' magkabugtu' in lasa ha Panghu' natu' Īsa Almasi.
Wassalam.

SULAT PA MANGA TAU PILIPI
PILIPI

Pahāti

Hi Paul in timagna' nagpaawn sin pagtipun-tipun sin manga Almasihin ha hula' Pilipi. Sa'bu hi Paul ha lawm jīl ha waktu kapagsulat niya sin sulat ini. Lāgi' ha lawm susa siya sabab awn manga kaibanan Almasihin in kimuntara kaniya, iban nasusa da isab siya pasal sin awn manga nanghindu' sin hindu' bukun kasabunnalan ha manga Almasihin ha Pilipi. Sagawa' minsan biya' hādtu masi in kakuyagan hi Paul pasal sin hugut sin pangandul niya kan Isa Almasi. Pasampayan sila hi Paul sin manga hilalaungan makaparayaw sin atay nila minsan sila ha lawm susa. Pangayuun da isab hi Paul ha manga Almasihin sin subay sila magpababa' sin atay nila biya' kan Isa. Hipatumtum kanila hi Paul sin in sila manga Almasihin ha Pilipi nakapaghambuuk iban hi Isa Almasi bukun pasal sin pag'agad nila sin manga sara' daakan sin agama Yahudi, sagawa' dayn ha sabab sin parachaya iban pangandul nila ha Almasi. Lāgi' laung hi Paul in manga tau naghahambuuk iban sin Almasi dihilan sin Tuhan kakuyagan iban kasannyangan sin lawm atay. Hipaingat hi Paul ha manga Almasihin ha Pilipi in kasi-lasa niya kanila.

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, iban sin iban ku hi Timuti. In kami ini karuwa īpun hi Isa Almasi. Hipasampay namu' in sulat ini mawn kaniyu katān, manga suku' sin Tuhan nagparachaya kan Isa Almasi, duun ha hula' Pilipi, sampay da isab pa manga nakura' niyu iban sin manga kaibanan Almasihin timatabang sin manga hinang duun ha lawman niyu manga jamāa Almasihin.
2 Muramurahan bang mayan kamu dihilan sin Tuhan, Ama' natu', iban Panghu' natu' Isa Almasi, tulung-tabang iban kasannyangan sin lawm atay niyu.

In Pagpangayu' Duwaa Hi Paul

3 Magsarang-sukul aku pa Tuhan, amu in paghulas-sangsaan ku, ha pasal niyu sakahaba' waktu katumtuman ta kamu.
4 Iban makuyag in atay ku ha sakahaba' waktu masabbut ta kamu bang aku mangarap pa Tuhan ha pasal niyu.
5 Iban hangkan aku makuyag, pasal katumtuman ku in kaagi niyu nagtabang kāku' nagpasaplag sin Bayta' Marayaw ha pasal hi Isa Almasi. Lāgi' in pagtabang niyu kāku' dayn ha waktu pa sin tagna' niyu nagparachaya kan Isa sampay pa bihaun.
6 Iban natatantu ku tuud sin in hinang marayaw, amu in iyukkil sin Tuhan duun ha pamikil niyu, di' niya tuud bugtuun sampay pa adlaw pagbalik hi Isa Almasi mari pa dunya. Gam mayan talusun niya ha waktu sin pagbalik hi Isa.
7 In kamu tattap ha lawm atay ku, hangkan patut da tuud kamu tumtumun ku, pasal in kamu yan miyagad kāku' ha katān hinang kiyatukbal kāku' sin Tuhan. Timabang tuud kamu kāku' minsan aku yari najijīl, iban sin ha waktu ku namawgbug sin kasabunnalan, amu in kapagsambung-laung ku iban sin manga tau simulang sin Bayta' Marayaw pasal hi Isa, iban da isab ha waktu ku nagpamahalayak sin Bayta' Marayaw.
8 Tuhan da in makaingat sin bunnal tuud in landu' sin tumtum ku kaniyu katān. Karna' in lasa ku kaniyu biya' da sin lasa hi Isa Almasi kaniyu.
9 Pangayuun ku duwaa pa Tuhan bang mayan sumūng in kasi-lasa niyu ha pagkahi niyu. Damikkiyan bang mayan isab sumūng da in ingat niyu pasal pa Tuhan iban sin pagsilang niyu sin mangī' iban marayaw,

10 ha supaya niyu kaingatan iban mahinang bang unu tuud in marayaw. Na, amuna
yan in makatabang kaniyu, ha supaya ha adlaw pagbalik sin Almasi mari pa dunya,
malanu' in atay niyu. Wayruun tamak-tawktuk kabākan niya duun kaniyu.
11 Lāgi' tattap da kamu huminang sin unuunu marayaw iban mabuntul kaagi sin
tabang hi Isa Almasi kaniyu, ha supaya pudjihun sin tau iban sanglitun sin tau in
Tuhan.

Simaplag in Bayta' Marayaw dayn Ha Hinang Hi Paul

12 Manga taymanghud ku, mabaya' ku hipaingat kaniyu sin marayaw sadja in
guwaan sin unuunu katān pakaradjaan kimugdan kāku', sabab nakatabang kāku'
nagpasaplag sin Bayta' Marayaw.
13 Minsan in manga sundalu amu in nagjajaga sin astana' sin sultan, in sila katān
iban na sin kaibanan tau dī, kaingatan nila sin in aku najīl pasal sin pagbawgbug ku
ha Almasi.
14 Iban kiyarayaw da isab in pagjīl kāku' pasal nakarihil kusug ha pangandul
sin kamatauran sin manga taymanghud natu' ha Panghu', hangkan simūng na in
tawakkal nila iban nalawa' in buga' nila magnasīhat sin Parman sin Tuhan.
15 Bunnal awn kaibanan manga Almasihin, mangī' in maksud nila sin pagpasaplag
sin panghindu' sin Almasi, pasal in sila ini maakig kāku' iban mabaya' sila tumaas
dayn kāku'. Sumagawa' in kaibanan, bang sila magpasaplag sin panghindu' sin
Almasi, marayaw in maksud sin atay nila.
16 Iban in hikaruwa niya hangkan sila naghinang bihān, pasal sin malasa sila kāku'.
Kiyaiingatan nila sin in aku napī' sin Tuhan mamawgbug sin Bayta' Marayaw.
17 Sumagawa' in kaibanan tau, amu in nasabbut ku nakauna, bukun marayaw in
maksud nila nagpasampay sin panghindu' sin Almasi. Mabaya' sila dumayaw iban
tumaas in hinang nila dayn kāku' pasal in pangannal nila in hinang nila makarihil
iban makaruhun sin kasusahan ku dī ha lawm jīl.
18 Malayngkan minsan biya' ha yan in hinang nila, di' da aku maghaatay. Gam
mayan makuyag aku sin hīhinang nila, minsan da mangī', atawa marayaw in maksud
nila, minsan biya' diin, bang mayan in hipagnasīhat nila wayruun da dugaing dayn
kan Isa Almasi. Lāgi' magsusūng in kakuyagan ku
19 pasal kiyaiingatan ku sin in aku malappas da pasal sin pagpangayu' niyu kāku'
duwaa pa Tuhan iban dayn ha tulung-tabang kāku' sin Rū sin Tuhan, amu in
piyatulun kaniyu pasal hi Isa Almasi.
20 Iban in kabayaan ku tuud iban piyapangayu' suhud pa Tuhan bang mayan aku
di' masipug ha pangita' sin Tuhan. Iban bang mayan di' mabugtu' in tawakkal ku
magnasīhat ha unuunu waktu, awla na ha waktu bihaun. Iban di' aku maghaatay
minsan aku mabuhi' atawa mapatay bang mayan karihilan ku kalagguan in Almasi,
pasal asal ku siya liyalaggu' dayn sin tagna'.
21 Karna' bang dīhun kāku', marayaw da isab in buhi' aku, pasal mahinang ku
in unuunu katān, amu in makarihil kalagguan ha Almasi. Sumagawa' labi pa isab
marayaw bang aku mapatay.
22 Malayngkan, bang mataud in mahinang ku marayaw kan Isa ha salugay ku
buhi', na, di' ku na kaingatan bang unu tuud in marayaw pīun ku, kabuhi' ka atawa
kamatay.
23 Na, nag'uutung-bisud in pikilan ku ini. Mabaya' na tuud aku mamutawan dayn
ha dunya ini pasal amuna tuud ini in labi marayaw, karna' magtuy na aku kaukuman
sin Almasi.
24 Sumagawa' dayn ha pasal niyu, marayaw pa isab hātiku in dimī na muna aku
ha dunya, ha supaya aku makatabang kaniyu.

25 Na, sabab sin kagunahan niyu aku, hangkan bihaun tantu na tuud in pikilan ku
sin dimī na muna aku kaniyu, ha supaya aku makatabang kaniyu magpasūng sin
pagparachaya niyu, iban makatabang dumugang sin kakuyagan niyu, amu in bunga
sin pagparachaya niyu.
26 Hangkan bang aku makabalik na mawn kaniyu, sumūng in pagsanglit niyu kan
Isa Almasi, sabab dayn ha pasalan sin manga nahinang niya kāku'.
27 Sumagawa' in labi awla marayaw hinangun niyu bihaun, subay kamu sumangun
sin palangay iban addat-tabīat, amu in matūp ha manga tau amu in agad ha Bayta'
Marayaw pasal sin Almasi, ha supaya makakawn na ka aku magbalik kaniyu atawa
di', karungugan ku da mayan sin masi niyu giyugunggungan in Īman niyu. Sarta'
karungugan ku da isab in kamu hangka atay iban hangka pikilan ha maksud niyu
mamawgbug sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.
28 Ayaw kamu mabuga' ha manga tau simusulang kaniyu. Pataptapa niyu in atay
niyu, pasal bang niyu mahinang in biya' ha ini, na amuna yan in magpakita' ha
manga tau simusulang kaniyu sin masiksa' sila ha waktu susūngun. Ampa in kamu
malappas dayn ha kasiksaan, pasal Tuhan in lumappas kaniyu.
29 Karna' in kamu yan dihilan sin Tuhan kalagguan maghulas-sangsa' ha Almasi.
Hangkan in pag'agad niyu ha Almasi bukun sadja ha magparachaya kaniya, sagawa'
magad isab kamu numanam kabinsanaan dayn ha pasal niya.
30 Lāgi', in kamu iban aku sama-sibu' limabay kabinsanaan pasal sin pagbawgbug
natu' ha Almasi. Iban biya' na sin kiyarungugan niyu in kabinsanaan kimugdan
kāku' sin nakalabay amu in kīta' niyu, amura isab in kabinsanaan niyananam ku
bihaun.

2

Mababa' In Atay Sin Almasi

1 Na, kiyaiingatan ku in kamu yan mahugut in Īman niyu, sabab sin paghambuuk
niyu ha Almasi, iban way na kasusahan sin atay niyu sabab sin lasa niya kaniyu.
Damikkiyan in kamu katān hiyuhūp sin hambuukbuuk Rū sin Tuhan. Lāgi' maulung
iban makasi kamu ha pagkahi niyu.
2 Na, pagga kamu biya' da ha yan, na junjungun ku kaniyu sin papag'uyunun niyu in
manga pamikil niyu iban paglasa-liyasahi tuud kamu. Karna' bang niyu mahinang in
biya' ha yan maghangka-atay iban maghangka-maksud, jumukup tuud in kakuyagan
sin atay ku.
3 Ayaw tuud kamu huminang sin unuunu amu in maksud niya magpataas sin baran
niyu dayn ha manga pagkahi niyu iban amu in makarihil kabantugan pa baran niyu
sadja. Gam mayan subay mababa' in pagdā niyu sin baran niyu iban subay niyu
pikilun in kaibanan tau labi marayaw dayn kaniyu.
4 Subay niyu parulihun in kabayaan iban karayawan sin kaibanan niyu, bukun
sadja amu in pikilun niyu in tungud pa baran niyu.
5 In pangatayan niyu subay biya' da sin pangatayan hi Isa Almasi.
6 In siya asal sibu' in hāl sin kaawnan niya iban Tuhan dayn ha tagna'. Sumagawa'
minsan siya bunnal Tuhan, wala' siya nagpikil gunggungan niya in kapatutan niya
magsibu' iban Tuhan.
7 Gam mayan biyutawanan niya in katān kalagguan niya ihilas sin atay niya. Ubus
ampa siya nagpalahil mari pa dunya bilang hambuuk daraakun sin manga pagkahi
niya mānusiya'. Nanjari siya tau sīmangun baran mānusiya'.
8 Iban nahinang mayan siya mānusiya', nagpatibaba' tuud siya sin pagdā sin baran
niya sarta' kiyahagad niya tuud in unuunu katān daakan kaniya sin Tuhan sampay

tiyayma' niya tuud in kamatay, amu in kasipugan kiyabutang kaniya ha kalansang
kaniya pa usuk.
9 Hangkan dayn ha pasal ini, iyangkat siya sin Tuhan pa salaggu'-laggu' kalagguan
iban dihilan siya sin salaggu'-laggu' ngān.
10 Na, dayn ha pasal sin kalagguan sin ngān hi Isa, in katān naghuhula' ha lawm
sin surga' iban dunya sampay pa manga tau amu in miyatay na, lumuhud mamudji
kaniya.
11 Iban in sila katān magsabunnal na ha karungugan sin katān sin in hi Isa Almasi
amuna in Panghu' sin unuunu katān. Na, dayn ha hinang nila yan karihilan in Tuhan
kalagguan.

Manga Almasihin In Dumihil Kasawahan ha Mānusiya' Katān

12 Na, manga bagay ku kalasahan, in kamu kiyahagad niyu tuud in katān hindu' ku
kaniyu ha sa'bu ku duun pa kaniyu, sagawa' labi pa tuud isab marayaw bang niyu
kahagarun in hindu' ku bihaun, minsan aku wala' duun kaniyu. Ayaw niyu bugtua in
pag'agad niyu sin manga daakan sin Almasi, iban pagmabuga' tuud kamu pa Tuhan,
sampay maabut in waktu matalus na in hinang sin paglappas kaniyu.
13 Karna' Tuhan in nagtatabang kaniyu ha supaya kamu bayaan tuud huminang
iban magkahagad sin maksud niya hipahinang kaniyu.
14 Iban ha katān hinang niyu subay kamu di' magsumlut iban di' sumagga' sin
unuunu na kiyahandak kaniyu,
15 ha supaya in kamu amu in tau naitung na manga anak sin Tuhan, amu in
way tamak-tawktuk niyu, di' huminang sin unuunu mangī' ha supaya wayruun ngī'
kabaakan duun kaniyu. Minsan kamu dī ha lawm dunya naglalamugay iban sin
manga tau mangī' iban bingkuk in pikilan, biya' sapantun kamu sin manga bituun
amu in dumihil kasawahan pa lawm dunya.
16 Karna' kamu in magpamahalayak kanila sin Parman sin Tuhan, amu in makarihil
kanila sin kabuhi' salamalama. Na, bang niyu mahinang in biya' ha yan makuyag
tuud aku, pasal pagbalik sin Almasi mari, makapagbansag na aku ha pasal niyu sin
in hulas-sangsa' ku nagnasīhat kaniyu wala' da isab naluppas.
17 Na, in īman niyu ha Almasi amuna in nahinang biya' sapantun kulban
hiungsud niyu pa Tuhan. Na, bang kagunahan in dugu'-nyawa ku hipagpajukup
sin pagkulbanan niyu, di' tuud aku mag'āng'āng mamutawan sin kabuhi' ku. Gam
mayan makuyag tuud aku. Damikkiyan makuyag da isab aku pasal sin īman niyu,
biya' da isab sin kakuyagan niyu.
18 Hangkan bang aku sawpama maabut na dī, ayaw kamu magsusa. Gam mayan
subay kamu magad magkūg-kuyag kāku'.

Pasal Hi Timuti Kay Ipaprudi

19 Na, muramurahan bang dumūl da in Panghu' Isa, daakun ku mawn kaniyu hi
Timuti ha masamut ini, ha supaya ha pagbalik niya kaingatan ku in kahālan niyu,
amu in makapasannyang sin pamikil ku.
20 Wayruun dugaing tau dayn kan Timuti amu in biya' kāku' in pagparuli sin
kahālan niyu.
21 Pasal in kaibanan tau in piyaparuli nila sadja, amu in manga hinang kabayaan
sin baran nila hinangun, bukun amu in hinang diyaakan kanila hi Isa Almasi.
22 Lāgi' in hi Timuti kiyaiingatan niyu na sin in siya kapangandulan. Tiyabangan
niya aku nagpasaplag sin Bayta' Marayaw, biya' kaagi sin hambuuk anak magtabang
ha ama' niya.
23 Giyuguun ku bang mayan mapakawn ku kaniyu hi Timuti, bang ku kaingatan na
in hukuman hibutang kāku'.

24 Iban bang isab dumūl da in Tuhan, mawn da aku kaniyu ha masamut.
25 Sumagawa' napikil ku sin subay ku pakawnun kaniyu in taymanghud natu' hi Ipaprudi, amu in piyakari niyu nagparuli kāku'. Siya in iban ku amu in timabang kāku' himinang sin manga diyaakan sin Tuhan kāku', iban timabang kāku' simagga' sin unuunu mangī'.
26 In hangkan ku siya pabalikun na mawn kaniyu pasal landu' siya timumtum kaniyu katān. Sarta' nasusa siya pasal sin nakarungug kamu suysuy sin nasakit siya.
27 Na, bunnal tuud isab sin nasakit siya iban ambaya' tuud siya narā sin sakit niya. Sumagawa' in Tuhan maluuy kaniya iban maluuy da isab kāku'. Karna' bang siya miyatay magduruhun tuud in karukkaan ku.
28 Iban hangkan aku mabaya' tuud pauwiun ku na siya mawn kaniyu, ha supaya isab kūgan kamu pagkita' niyu kaniya magbalik, iban ha supaya isab gumaan in kasusahan ku pasal niyu.
29 In dayaw niya bang siya dumatung na mawn kaniyu, bākun niyu siya iban pagkūg-kuyag bilang hambuuk taymanghud natu' agad ha Panghu'. Asal in katān tau amu in biya' sin addat niya subay sila lagguun.
30 Pasal ambaya' na siya matay karna' sabab sin pagsangsa' niya ha Almasi. Iban atas niya piyagtūk in dugu'-nyawa niya, ha supaya niya mahinang in diyaakan niyu kaniya mari kāku', pasal di' kamu makakari baran niyu tumabang kāku'.

3

In pag'agad ha Daakan sin Almasi in Makasulut ha Tuhan

1 Mahuli dayn duun manga taymanghud ku, pagkūg-kuyag kamu pasal sin in kamu suku' sin Panghu'.
Di' tuud aku maghaatay sin luug ku magbalik-balik sin hindu' amu in bakas ku siyulat kaniyu, pasal sin ini hikarayaw kaniyu, supaya kamu makatangkis dayn ha kangīan.
2 Halli' tuud kamu dayn ha manga tau isinarka', amu in biya' manga iru' kāngug, amu in manglingug sin panghindu' sin daakan sin Tuhan. Karna' laung nila, di' kunu' kamu masuku' sin Tuhan bang kamu di' magpaislam.
3 Sagawa' ini in hikabayta' ku kaniyu. In kitaniyu Almasihin amuna in bunnal suku' sin Tuhan, amu in naitung sin Tuhan naislam, bukun sila, pasal in pagtaat taniyu pa Tuhan miyamagad sin agihan sin Rū sin Tuhan. Lāgi' in liyalaggu' natu' amu in pasal sin nahinang hi Isa Almasi kātu'niyu. Di' kitaniyu mangandul ha manga pakaradjaan, amu in biya' sin pag'islam.
4 Na, tantu makajari da isab aku mangandul ha manga pakaradjaan biya' ha yan. Bang ha pikil sin hambuuk tau, bat tantu tuud malappas siya bang siya magad sin manga pakaradjaan ini, na labi pa tantu in kalappasan ku dayn kaniya pasal in manga hinang yan, mawgay ku na naagad hīnang.
5 Karna' in aku ini piyag'anak purul tuud Hibrani, panubu' sin pihak sin Binjamin, amu hambuuk anak sin kamaasan taniyu hi Israil. Hangkan pag'ubus walu adlaw dayn ha kapag'anak kāku' magtuy aku īslam. Lāgi' iyagad ku hīnang in katān daakan sin sara' agama sin manga Yahudi pasal in aku bakas hambuuk Parisi, amu in namawgbug tuud sin sara' agama.
6 Iban puspus tuud in pagbawgbug ku sin daakan sin sara' agama iyaagaran ku. Hangkan, minsan in manga tau agad ha Almasi, pīnjala' ku. Na, bang ha tungud da sin buntul sin i'tikad ha paghinang sin manga daakan sin sara' agama, na, hikabayta' ku wayruun tuud ngī' kabaakan sin tau dī kāku'.
7 Sumagawa' bihaun in katān yan amu in bakas ku ītung pal'untungan maharga', biyutawanan ku na, karna' sabab sin Almasi.

8 Napikil ku, wayruun na humalga' iban dumayaw dayn sin ingat ku pasal hi Isa
Almasi, amu in Panghu' ku. Hangkan ha pasal niya biyutawanan ku, bukun sadja in
pal'untungan ku maharga', sa' in katān unuunu na. Iban niyat ku na biya' lummi',
biyugit ha supaya aku masuku' sin Almasi.
9 Iban ha supaya isab aku makapaghambuuk iban siya. In kabayaan ku, karihilan
aku sin Tuhan kaādilan, bukun amu in naug dayn ha baran ku pasal sin pag'agad
ku sin sara' agama, sumagawa' dayn ha pasal sin pagparachaya iban pangandul ku
ha Almasi. In kaādilan yan naug dayn ha Tuhan pa manga tau magparachaya ha
Almasi.
10 Na, bihaun in kabayaan ku sadja ingatun ku tuud in Almasi. Nanamun ku in
kusug sin kawasa sin Tuhan amu in nakabuhi' nagbalik ha Almasi dayn ha kamatay.
In kabayaan ku isab kananaman ku iban kasandalan ku in manga kabinsanaan, amu
in biya' sin kiyalabayan sin Almasi. Simingud aku sin nahinang niya, biya' sin kaagi
niya timayma' sin kamatay.
11 Iban amuna in huwat-huwat ku, buhiun da isab aku sin Tuhan magbalik dayn
ha kamatay ha supaya kami makapaghambuuk salamalama.

Tuyui Niyu Abuta in Kiyasuku' Kaniyu sin Almasi

12 Malayngkan bukun aku nagsulat sin biya' ha ini bat in hāti niya naawn na dī
kāku' in katān yan, atawa way na sawayun kāku'. Sumagawa' nagtutuyu' tuud aku
ha supaya magmakbul dī kāku' in maksud sin Almasi simuku' kāku'.
13 In bunnal niya manga taymanghud ku wala' tuud isab aku nagpikil sin nakawa'
ku na in katān miyāksud sin Almasi kāku'. Sumagawa' in hambuukbuuk napikil ku
hinangun, lupahun ku na in manga unuunu katān nahinang ku bakas iban unuunu
na kiyalabayan ku. Amu na in tuyuan ku bihaun bang mayan masuku' ku na in
unuunu katān amu in miyāksud sin Tuhan kāku' ha susūngun.
14 Na, hangkan di' ku bugtuun in panawan sin maksud ku, ha supaya ku makawa'
in tungbas sin Tuhan, amu in piyagmuhut-muhut ku. In tungbas pag'iyanun ku ini
amu in kabuhi' salamalama ha lawm surga'. Iban hangkan kitaniyu makatayma' sin
tungbas niya yan, sabab karna' sin pagpangandul natu' kan Isa Almasi.

15 Na, in dayaw niya, in kitaniyu katān suku' hi Isa, amu in mahugut na in īman,
subay biya' ha yan in pikilun natu'. Sagawa' bang sawpama awn kaibanan tau duun
kaniyu, amu in di' umuyun ha pikilan yan, na Tuhan na in dumihil sawa sin pamikil
niya ha hal yan.
16 Sumagawa' unu bang unu na, subay natu' tuud masi-masi gunggungan iban
agarun in asal kiyahindu' kātu'.

17 Na, manga taymanghud ku paghambuuk kamu iban sin kaibanan Almasihin
sumingud sin addat-tabīat ku. Indani niyu da in addat-tabīat sin manga tau, amu
in miyamagad sin manga hindu' namu', ampa niyu singuran isab in addat-tabīat
nila.
18 Karna' mataud in manga tau wala' nila hiyalgaan in kamatay hi Isa ha usuk amu
in piyagpatayan kaniya. In addat-tabīat nila mangī'. Sali' tuud iban sin addat-tabīat
sin manga tau amu in kimukuntara ha Almasi. Hangkan minsan bakas ku na ini
kiyabayta' kaniyu, hibayta' ku kaniyu magbalik bihaun pasal landu' aku nasusa sin
kahālan sin manga tau yan.
19 In kasūngan sin manga tau ini pa narka', pasal amuna in hīnang nila patuhanan
nila in unuunu katān katuburan sin hawa-napsu nila. Lāgi' piyag'abbu nila pa in
manga hinang nila makasipug, iban amu sadja in maharga' kanila in unuunu katān
dī ha dunya.

20 Sumagawa' in kitaniyu dugaing dayn kanila, sabab ha mahuli adlaw in luggiya'
hula' natu' didtu ha surga'. Iban piyagtatagad-tagaran natu' tuud in pagbalik dayn
ha surga' sin manglalappas kātu', amu in Panghu' natu' Isa Almasi.
21 Iban pagdatung sin waktu yan, in manga baran natu' ini, amu in magkasakit iban
magkamatay, pindahan niya na pa biya' sin baran niya, amu in matūp maghula' ha
surga'. Nahinang niya in biya' ha ini pasal sin kudarat niya, amu in nakarihil kaniya
kawasa magbaya'-baya' ha unuunu katān.

4

Manga Hindu' Hi Paul

1 Na, hangkan manga taymanghud ku kalasahan, pagga biya' ha yan in giyuguun
natu' makawa' dayn ha Panghu', na, subay niyu bawgbugan in pag'agad niyu kaniya.
Landu' tuud aku malasa kaniyu iban timumtum na tuud aku kaniyu. Kamu na yan
in makarihil kāku' kakuyagan, iban kamu in biya' hantang sasalamatan natabuk ku
tungbas sin hulas-sangsa' ku.
2 Junjungun ku kaniyu, Uldiya iban hi Sintika, pagsulut-siyuluti kamu biya' sin
magtaymanghud, pasal in kamu yan agad kan Panghu' Isa.
3 Iban in ikaw isab, amu in iban ku kapangandulan nagsangsa' ha Tuhan,
pangayuun ku kaymu, tabangi tuud in duwa babai yan, pasal in sila yan nagluug tuud
timabang kāku' nagpasaplag sin Bayta' Marayaw. Sila na tuud yan in timabang kāku'
iban hi Kilimin iban sin manga panāiban ku kaibanan naghinang, amu in kiyasulat in
manga ngān nila ha kitab, amu piyagsusulatan sin Tuhan sin manga ngān sin manga
tau amu in makatayma' sin kabuhi' salamalama.
4 Muramurahan bang mayan kamu daran magkūg-kuyag ha pasalan sin in kamu
suku' sin Panghu'. Kabalikan ku in bichara ku, pagkūg-kuyag kamu.
5 Subay kamu mahanunut iban marayaw ha tau katān pasal masuuk na magbalik
mari hi Panghu' natu' Isa.
6 Ayaw kamu magsusa ha unuunu na. Sagawa' biya' ha ini in hinangun niyu. Bang
kamu mangarap pa Tuhan, pangayu' kamu kaniya sin unuunu katān kagunahan niyu,
iban pagsarang-sukul kamu kaniya ha sakaba' niyu mangayu'.
7 Na, bang niyu mahinang in biya' ha yan, dihilan kamu sin Tuhan kasannyangan
ha lawm atay, amu in kasannyangan landu' marayaw di' maabut sin pikilan sin
mānusiya'. Lāgi' in kasannyangan yan tumabang kaniyu di' magpasūd sin unuunu
kasusahan iban mangī' pa atay iban pamikil niyu. Na, hangkan kamu karihilan sin
kasannyangan yan pasal in kamu suku' hi Isa Almasi.
8 Na, mahuli dayn duun manga taymanghud ku, pahūpa niyu pa lawm pamikil
niyu in manga unuunu marayaw iban amu in matūp sanglitun, biya' na sin manga
unuunu amu in awn kasabunnalan niya, matūp bantugun iban lagguun, mabuntul,
suchi, makarihil kakuyagan, iban makasulut ha manga tau labi awla na pa Tuhan.
9 Hinanga niyu in katān bakas kiyahindu' ku kaniyu, amu in tiyayma' niyu dayn
kāku'. Agara niyu in nasīhat diyungug niyu dayn kāku' iban sin kīta' niyu hīhinang
ku. Na, bang niyu ini mahinang, in Tuhan amu in magdirihil sin kasannyangan ha
pangatayan iban pamikil taniyu, tattap sadja miyamagad kaniyu.

Magsarang-sukul Hi Paul sin Tabang kaniya sin Manga Tau Pilipi

10 Landu' tuud aku makuyag iban magsarang-sukul pa Panghu' sin minsan malugay
na way tabang dayn kaniyu, bihaun tiyatabangan niyu aku magbalik. Bukun aku
nagbichara biya' ha ini bat in hāti niya biyugtu' niyu na in pagtabang niyu kāku'
sin waktu nakalabay yaun, sagawa' pasal wayruun pa lugal niyu magpakita' sin
pagparuli niyu kāku'.

11 Iban bukun aku hangkan nagbichara biya' ha ini bat nagmasusa aku pasal sin
kulang-kabus ku, karna' in aku ini makaingat na sumandal. Mamarahi na aku sin
unuunu na in awn kāku'.
12 Kiyaingatan ku na bang biya' diin in parasahan sin wayruun, iban parasahan sin
ballabi-labihan. Kiyananaman ku na tuud, hangkan na minsan aku hawnu-hawnu
lugal iban ku'nu-ku'nu waktu, mamarahi aku bang awn makaun ku atawa way, sabab
in yan kiyalabayan ku na. Iban sibu' da ballabi-labihan aku atawa kiyakabusan, di'
da isab aku magsusa.
13 Karna' in aku dihilan kusug sin Almasi sumandal sin unuunu na kumugdan pa
baran ku.
14 Sumagawa' minsan bihādtu, marayaw da tuud isab sin nakatabang kamu sin
manga kasigpitan ku.
15 Lāgi' in kamu yan ha hula' Pilipi nakaingat sin ha waktu sin pag'īg ku dayn
ha hula' Makidun, amu in waktu tagna' ku nagnasīhat pasal sin Bayta' Marayaw,
wayruun dugaing jamāa Almasihin timabang kāku' bang bukun kamu. Amura kamu
in manga iban ku nagtabang-tiyabangi.
16 Iban minsan ha waktu duun pa aku ha dāira sin Tisalunika, bukun sadja
nakaminsan piyaparāhan niyu aku tabang.
17 Malayngkan bukun aku nagbichara biya' ha ini bat amu in piyuhung ku sadja in
tabang niyu, sagawa' in kabayaan ku, makabāk kamu pal'untungan dakula' dayn ha
Tuhan, tungbas sin hinang niyu.
18 Natabuk ku na in bayad sin buddi ku kaniyu, karna' yari na natabuk ku in piyarā
niyu kan Ipaprudi mari kāku'. In kagunahan ku katān natabuk ku na. Lāgi' ballabi-
labihan in balanja' ku. In tabang niyu ini kāku' biya' da sin hambuuk lalabutan
mahamut tuud, amu in biya' kulban iyungsud niyu pa Tuhan, amu in makasulut
kaniya, hāti niya, taymaun tuud sin Tuhan.
19 Na, in kamu isab dihilan sin Tuhan, amu in paghulas-sangsaan ku, sin unuunu
katān kagunahan niyu guwa' dayn ha alta' niya di' kaliyuhan. Iban hangkan bihādtu
sabab karna' dayn ha hinang hi Isa Almasi.
20 Muramurahan bang mayan in Tuhan, Ama' natu', pudjihun saumul-umul. Amin.

Kahinapusan Hilalaungan

21 Mahuli dayn duun pasampaya niyu in salam-duwaa ku pa katān tau sin
Tuhan, amu in sasuku' sin naghambuuk iban hi Isa Almasi. Damikkiyan in manga
taymanghud ku Almasihin ini dī, mabaya' da isab magpasampay sin salam-duwaa
nila mawn kaniyu.
22 Iban isab in katān tau sin Tuhan dī ha ini, labi awla na in manga naghihinang
ha astana' sin sultan, mabaya' isab magpasampay salam-duwaa nila mawn kaniyu
katān.
23 Muramurahan bang mayan in kamu katān dihilan tulung-tabang sin Panghu' Isa
Almasi.
Wassalam.

SULAT PA MANGA TAU KULUSSA
KULUSSA

Pahāti

Hangkan hi Paul nagsulat pa manga Almasihin ha hula' Kulussa sabab nakaingat siya sin awn manga guru in nanghindu' sin hindu' makarā kanila pa kalawngan. Laung sin manga guru ini awn manga jīn atawa apu' in subay sumbahun sin manga Almasihin ha supaya sila taymaun sin Tuhan agad kaniya iban bat awn kalappasan nila. Lāgi' laung pa isab sin manga guru ini in manga Almasihin subay magad sin manga hinang daakan sin agama Yahudi biya' na sin pag'islam iban pagta'ga dayn ha manga kakaun hiyaram sin agama iban dayn ha manga unu-unu na liyāngan sin agama. Dī ha sulat ini hibayta' hi Paul in kasāan sin hindu' sin manga guru ini. Laung hi Paul amura hi Īsa Almasi in makarihil kalappasan ha manga mānusiya'. Lāgi' in hindu' iban hinang sin manga guru ini makarā ha manga Almasihin lumawak dayn ha Almasi.

Hi Tikikus in nagdā sin sulat ini pa manga Almasihin ha Kulussa. Ībanan siya hi Unisimus, hambuuk īpun amu in narā hi Paul miyagad ha Almasi.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, iban sin taymanghud natu' hi Timuti. In aku
ini kiyawakilan hi Īsa Almasi magpasaplag sin panghindu' niya pa manga tau, pasal
amuna ini in hinang kabayaan sin Tuhan hipahinang kāku'.
2 Hipasampay namu' in sulat ini mawn pa kaniyu manga tau suku' sin Tuhan duun
ha dāira Kulussa, pa kaniyu manga taymanghud, amu mahugut in īman niyu ha
Almasi.
Mura-murahan bang mayan kamu dihilan sin Tuhan, Ama' natu', tulung-tabang
iban kasannyangan sin lawm atay niyu.

In Pangayu' Duwaa hi Paul

3 Na, ha sakahaba' kamu pangayuan namu' duwaa pa Tuhan, amu in Ama' sin
Panghu' natu', Īsa Almasi, di' namu' tuud kalupahan magsarang-sukul kaniya.
4 Karna' diyungug namu' in pasal sin kusug sin pangandul niyu kan Īsa Almasi
iban sin kasi-lasa niyu ha katān tau suku' sin Tuhan.
5 Na, in sabab hangkan makusug in pagparachaya niyu kan Īsa iban kasi-lasa niyu
ha pagkahi niyu Almasihin, sabab hiyuhuwat-huwat niyu makawa' in tiyatagama
kaniyu sin Tuhan didtu ha surga' ha adlaw mahuli. Na, naawn in huwat-huwat niyu
ini, sin tagna' niyu diyungug sin Bayta' Marayaw, amu in hindu' bunnal.
6 In Bayta' Marayaw ini simasaplag na pa katiluagan sin dunya. Iban in manga tau
amu in nagkahagad ha bayta' ini, napinda tuud in palangay nila. Biya' da isab sin
kamu tagna', napinda tuud in palangay niyu, pagdungug niyu iban kiyahātihan niyu
mayan in kasabunnalan sin lasa iban luuy sin Tuhan ha manga tau.
7 Na, kiyaingatan niyu yan dayn kan Ipapras, hambuuk tau iban namu' kalasahan,
amu in nagtatag'īpun da isab ha Almasi biya' kāmu'. Kapangandulan siya magdā sin
hinang daakan sin Almasi iban siya in gimanti' kāmu' manghindu' duun kaniyu.
8 Siya da isab in namayta' kāmu' sin kasi-lasa niyu ha pagkahi niyu Almasihin, amu
in kasi-lasa biyutang sin Rū sin Tuhan pa lawm bigi-jantung niyu.
9 Na, hangkan, dayn pa sin tagna' karungug namu' ha pasal niyu, piyapangayuan
namu' kamu duwaa pa Tuhan bang mayan kaingatan niyu tuud in unu-unu katān

kabayaan sin Tuhan hipaingat kaniyu iban bang mayan kamu dihilan sin Rū sin
Tuhan ingat iban panghāti sumilang sin unu-unu mangī' iban marayaw,
10 ha supaya in palangay niyu magkugdan iban sin kabayaan sin Panghu' iban in
hinang niyu makasulut kaniya. Sarta' in unu-unu katān hinangun niyu marayaw
sadja, iban maggaganap in ingat niyu pasal pa Tuhan.
11 Iban piyapangayu' namu' da isab pa Tuhan, amu in sangat kawasa, pakusugun
niya in kasabal iban īman niyu, ha supaya niyu kasandalan iban di' kamu magsusa
sin unu-unu na kasigpitan kumugdan kaniyu. Gām mayan magkūg-kuyag kamu.
12 Iban magsarang-sukul kamu pa Tuhan, Ama' natu', pasal hīnang niya kamu
matūp bahagian sin manga pahala' tiyatagama niya ha manga tau suku' niya, amu
in ha lawm na sin kasawahan sin ukum-milik sin Tuhan.
13 Karna' in kitaniyu piyuas niya dayn ha lawm sin katigidluman dayn ha kusug sin
Saytan Puntukan dumā kātu'niyu pa kangīan. Ubus, ampa kitaniyu biyutang niya pa
lawm ukum-milik sin Anak niya kalasahan, hi Īsa,
14 amu in limilla' sin dugu'-nyawa niya ha supaya kitaniyu mapuas iban maampun
sin Tuhan dayn ha manga dusa natu'.

Hisiyu in Almasi?

15 Ampa in Almasi amuna tuud in nagpakita' sin Tuhan, amu in di' taniyu kakitaan.
In siya asal awn ha wala' pa napaawn in unu-unu katān, iban siya in tagakapatutan
makapagbaya'-baya' ha unu-unu katān piyapanjari sin Tuhan.
16 Karna' piyapanjari niya dayn ha kabayaan sin Tuhan in unu-unu katān ha langit
iban dī ha dunya, amu in unu-unu katān kakitaan iban sin di' natu' kakitaan, agad
na in manga katān unu-unu tagakawasa sampay pa manga malāikat sin Tuhan iban
sin manga saytan ginis-ginisan. Siya in nagpapanjari dayn ha kabayaan sin Tuhan
sin unu-unu katān ha katilingkal sin ālam, iban hangkan niya piyapanjari ha supaya
niya hikapaglagi sin maksud niya.
17 Lāgi' minsan ha wala' pa naawn in unu-unu katān, in Almasi asal awn na. Iban
siya in nagpaparuli sin kahatulan sin katān piyaawn niya.
18 Iban in hi Īsa amuna in puntukan nakura' sin kitaniyu agad kaniya, pasal bang
ibārat hambuuk mānusiya' in hi Īsa ini amuna in ū, ampa in kitaniyu katān agad
kaniya amuna in baran niya. Siya in magdirihil kātu'niyu sin kabuhi' wayruun
kahinapusan niya. Iban hangkan siya biyuhi' nagbing dayn ha kamatay, sabab in
kabayaan sin Tuhan in Anak niya amuna in bunnal tuud sangat mataas dayn ha
unu-unu katān.
19 Sabab in kabayaan sin Tuhan in Anak niya amuna in magpanyata' sin kariasali
niya iban kajarihanan niya pa manga mānusiya'.
20 In kabayaan da isab sin Tuhan, dayawun niya in manga katān ha lawm sin ālam,
dayn ha hinang sin Anak niya. Hangkan in Anak niya limilla' sin dugu'-nyawa niya
ha usuk pagpatayan kaniya, ha supaya maīg niya in unu-unu katān makahinang
kātu'niyu satru' sin Tuhan.
21 In kamu yan bakas da isab limayu' dayn ha Tuhan, sabab in Tuhan wala'
kiyasulutan kaniyu pasal sin pikilan iban hinang niyu mangī'.
22 Sumagawa' bihaun dayn ha pasal sin nagpapanjari mānusiya' in Anak niya,
limilla' sin dugu'-nyawa niya pa kamatay karna'-sabab niyu, na, hangkan in kamu
diyayaw na sin Tuhan. Diyayaw niya na kamu ha supaya in kamu masuchi, way
tamak-tawktuk, iban way sawayun bang kamu mangarap na pa Tuhan ha haddarat
niya.
23 Malayngkan, subay niyu tuud di' bugtuun in pagparachaya niyu ha Almasi. Gām
mayan subay niyu pahugutun in parachaya niyu iban subay di' malawa' in huwat-
huwat niyu ha manga katān kiyajanji' kaniyu sin Tuhan, amu in diyungug niyu ha

kapagnasīhat sin Bayta' Marayaw mawn kaniyu. In Bayta' Marayaw ini amuna in simaplag pa tau katān ha kahula'-hulaan. Ampa in aku ini hi Paul amuna in diyaak magpasaplag sin panghindu' sin Bayta' Marayaw ini.

Hi Paul in Naraak Magparuli ha manga Almasihin

24 Na, bihaun minsan aku nabibinsana', na di' da aku maghaatay, sabab amuna in hikarayaw kaniyu. Gām mayan magkūg-kuyag aku, sabab in kabinsanaan kiyalabayan sin baran ku ini ha hāl sin pagparuli ku ha manga tau agad ha Almasi, biya' da tuud isab sin kabinsanaan kiyalabayan hi Īsa Almasi, lāgi' amuna in makatabang magpajukup sin hinang sin Almasi ha pasalan sin manga tau agad kaniya amu in biya' sapantun ginhawa-baran niya.
25 Iban in aku ini dīhilan sin Tuhan hinang maghulas-sangsa' tumabang ha manga tau mangandul kan Īsa labi awla na pa kaniyu amu in bukun Yahudi. Kiyawakilan niya aku magpasampay sin amānat niya amu in unu-unu na katān kabayaan niya hipaingat niya kaniyu.
26 Tiyatapuk sin Tuhan in amānat yan sin timpu nakauna yadtu dayn ha katān mānusiya', sumagawa' bihaun piyaingat niya pa manga tau suku' niya.
27 Karna' asal giyaganta' da sin Tuhan hipaingat ha manga tau suku' niya in pakaradjaan, amu in wala' kiyaingatan sin manga tau nakauna. Hāti niya, amu in karayawan di' hikasali' tiyatagama niya ha katān tau sampay pa manga tau bukun Yahudi. Amu na ini in pakaradjaan bakas tiyatapuk. In Almasi humambuuk mawn kaniyu bang kamu magparachaya kaniya. Na, bang kamu makapaghambuuk iban sin Almasi, amuna yan in tanda' sin in kamu makapasurga' pa hulaan sin Tuhan.
28 Hangkan piyagnasīhat namu' in pasal sin Almasi pa tau katān. Piyahāti namu' sila katān sin pasal sin Almasi iban hīnduan namu' sila pahalliun dayn ha unu-unu na, amu in makarā kanila pa kangīan. Giyuwa' namu' hīndu' in katān ingat namu' pasal sin Almasi. Hīndu' namu' marayaw ha supaya in manga tau katān magparachaya kaniya, damikkiyan ha supaya way kulang sin īman nila bang sila dāhun na pa haddarat sin Tuhan ha waktu susūngun.
29 Na, hangkan dayn ha pasal yan nagbuluk-binasa tuud aku naghinang sin diyaakan kāku' sin Tuhan. Bunnal bang isa-isa ku, di' ku mahinang, sagawa' in sabab hangkan ku nahinang in biya' ha ini dayn ha kusug dīhil kāku' sin Almasi.

2

Almasi in Makapuas kaniyu dayn ha Manga Sara'-manara' Hinang sadja sin manga Tau

1 Mabaya' ku hipaingat kaniyu sin nagtutuyu' tuud aku mangayu' duwaa pa Tuhan pasal niyu, iban da isab pasal sin manga tau ha hula' Laudikiya iban sin kaibanan tau, amu in wala' ku pa piyagbabāk.
2 Iban hangkan ta kamu pangayuan duwaa, sabab kabayaan ku humugut in lawm atay niyu iban sumūng in pagkasi-lasa niyu pakaniya-pakaniya. Lāgi' kabayaan ku bang mayan dumayaw tuud in panghāti niyu, ha supaya kamu mangamdus ha amānat sin Tuhan mawn kaniyu pasal sin Almasi. Bakas in pasal niya tiyatapuk dayn ha manga mānusiya', sumagawa' bihaun piyaingat na kātu'niyu.
3 Karna' amuna hi Īsa in hambuuk-buuk makarihil kātu'niyu sin sabunnal-bunnal ingat malawm, amu in bakas tiyatapuk, iban panghāti pasal pa Tuhan.
4 Na, hangkan ta na kamu baytaan sin biya' ha ini, ha supaya kamu di' kaakkalan sin manga tau minsan hisiyu, amu in biya' hantang maamu tuud in bichara nila, sagawa' in kasabunnalan niya puting in hindu' nila.

5 Karna' minsan in baran ku malayu' dayn kaniyu, biya' da kitaniyu sin
naghahambuuk, sabab yari kamu taptap ha lawm atay ku. Iban makuyag tuud isab
aku sin in kamu naghangka-atay iban naghangka-pikilan nagparachaya ha Almasi.
Makusug in īman niyu kaniya.

6 Na, pagga tiyayma' niyu na hi Īsa Almasi bilang Panghu' niyu, na subay in
palangay niyu tumūp ha manga tau naghahambuuk iban siya.
7 Biya' da sin kahuy, amu in timubu' marayaw sabab malawm in gamut niya, subay
in īman niyu ha Almasi gumamut iban tumubu' marayaw ha supaya kumamdus tuud.
Subay kamu di' simiha' dayn ha manga kiyahindu' kaniyu tagna', lāgi' subay kamu
taptap magsarang-sukul pa Tuhan sin dayaw niya kaniyu.

8 Iban halli' kamu tuud supaya kamu di' kaakkalan, di' makawa' sin manga tau
amu in dumā kaniyu sumiha' dayn ha hindu' bunnal. In hindu' nila biya' hantang
marayaw, sa' way pūs, sabab guwa' sadja dayn ha pikilan sin mānusiya', dayn ha
manga suysuy sin manga kamaasan, amu in suysuy nila pasal sin manga malāikat
iban saytan. In hindu' nila bukun guwa' dayn ha Almasi.

9 Na, hangkan aku nakapamung sin biya' ha yan pasal in Almasi bakas nagbaran
mānusiya', iban in unu-unu katān duun ha Tuhan, yaun da isab kaniya. Kakitaan
duun kaniya in kaawnan sin Tuhan.
10 Sarta' in kamu yan, amu in himambuuk na ha Almasi, kaawnan isab kamu sin
unu-unu na duun kaniya. Siya in tagkawasa ha unu-unu katān. Iban minsan in
manga malāikat iban sin manga saytan, in sila katān di' da makaatu ha kawasa niya.

11 Na, hangkan dayn ha pasal sin paghambuuk niyu iban sin Almasi, īslam niya
kamu hīnang suku' sin Tuhan, sagawa' bukun biya' sin pagkabiyaksahan niyu
pag'islam sin manga tau. In kaagi niya nangislam kaniyu, kiyawa' niya inīg in unu-
unu mangī' dayn ha lawm pamikil iban atay niyu.
12 Karna' ha waktu sin pagligu' kaniyu, biya' sapantun kamu imunung ha Almasi
kiyubul, iban biya' da kamu isab miyagad kaniya nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay
sabab nagparachaya kamu ha kusug sin Tuhan, karna' biyuhi' niya nagbalik in Almasi
dayn ha kamatay.

13 Ampa in kamu yan ha nakauna yadtu, matūp paratungan kasiksaan pasal
sin nahinang niyu langgal sara', damikkiyan ha pasal sin wala' kamu naislam.
Sumagawa' bihaun in kamu biya' sin hantang piyaagad sin Tuhan ha Almasi biyuhi'
nagbalik dayn ha kamatay. Sarta' iyampun na kitaniyu sin Tuhan dayn ha manga
dusa natu' katān.
14 Bakas in kitaniyu biyutangan hukuman sin subay paratungan kasiksaan pasal sin
liyanggal natu' in sara', sumagawa' biyugtu' na sin Tuhan in pagpapanaw sin sara'.
Piyaagad na sin Tuhan miyatay ha Almasi ha kalansang kaniya pa usuk.
15 Iban diyaug na sin Almasi in manga saytan iban sin unu-unu katān tagakawasa
ha kalansang kaniya pa usuk. Iban duun ha yan piyakita' ha mānusiya' katān sin in
sila wayruun kusug umatu ha Almasi.

16 Hangkan ayaw kamu mag'asip bang awn manga tau mamayta' kaniyu sin subay
niyu di' kaunun atawa inumun in unu-unu na hiyaram sin sara' agama. Damikkiyan
ayaw niyu da isab asipa in hindu' nila pasal sin manga haylaya, pasal sin adlaw
pagbunyi-bunyi nila sin pagsubang sin bulan atawa pasal sin adlaw mulliya, adlaw
paghali-hali iban pagpudji pa Tuhan.
17 Karna' in katān sara' sin manga Yahudi biya' da hādtu, amu in mamayta' sadja
kātu' sin pasal sin tagaran natu' dayn ha Tuhan. Sumagawa' bihaun pagga in Almasi
amu in tiyagaran sin tau dayn sin angay pa, yari na miyari kātu'niyu nagbaran, na
in manga sara' ini wayruun na lagi niya.

18 Iban ayaw kamu isab mag'asip bang awn imiyan kaniyu nasā' in pagtaat niyu pa
Tuhan. Ayaw kamu magkahagad bang sila imiyan marayaw sila dayn kaniyu pasal
in manga hindu' nila kunu', guwa' dayn ha manga piyakita' kanila sin Tuhan. Bang
ha agi nila subay in manga tau magpababa' sin atay nila, sabab in mānusiya' bukun
matūp mangayu' unu-unu pa Tuhan. Subay kunu' hilabay dayn ha manga malāikat.
Bang ha hindu' nila subay malāikat in pagsumbahun sin tau. Na, in manga tau biya'
ha yan mag'abbu sadja sin wayruun da tūp hipag'abbu nila. In manga hindu' nila
yan guwa' dayn ha lawm pamikil nila sadja.
19 Karna' in manga tau biya' kanila ini, di' mamawgbug ha Almasi, amu in bunnal
puntukan nakura' natu'. Sabab in pag'agad natu' kan Īsa Almasi ini, bang hidalil
pa hambuuk mānusiya', biya' hantang sin paghambuuk sin ū iban sin baran niya
kaagi sin manga luluatan iban kaugat-ugatan niya. Hi Īsa Almasi in ū iban siya in
nagpatibuuk sin katān Almasihin, amu in biya' sapantun ginisan bahagi' sin ginhawa-
baran niya. Siya da isab in mangdirihil tabang pa manga Almasihin ha supaya
sumūng in ingat iban īman natu' biya' sin kabayaan sin Tuhan kātu'niyu.

Ayaw Magkahagad sin Manga Sara'-manara' wayruun Kapūsan

20 Na, pagga kamu biya' da sin imunung na miyatay ha Almasi, in hāti niya puas
na kamu dayn ha manga daakan sin manga saytan dī ha dunya. Sagawa' mayta' na
mayan kamu biya' hantang kiyahuhukutan sin manga daakan sin manga tau, amu
in wala' namamawgbug ha Almasi? Mayta' na mayan kamu kumahagad sin manga
daakan nila yan?
21 Amu in manga daakan pasal sin manga kakaun, amu in laung nila, subay niyu
di' kaunun, iban di' niyu minsan kakinaman atawa kakaputan?
22 Na, ini in hikabayta' ku kaniyu. In manga daakan biya' ha yan wayruun kapūsan
niya, sabab in yan hinang-hinang sadja sin mānusiya'. Iban in manga kakaun asal
da di' tumatas malugay. Bang hikapaglagi na maway na tuud.
23 Na, bunnal na sa, bang aturun sin tau in manga daakan biya' na sin pagsumba ha
manga malāikat, in pagpababa' sin pangatayan iban dāhan iban sin pagta'ga kumaun
sin manga kakaun hiyaram nila, biya' lupa marayaw. Sagawa' in manga daakan
iban hindu' nila ini, wayruun da kapūsan, sabab di' da makatabang ha tau tuma'ga
huminang sin manga hawa-napsu mangī'.

3

1 Na, in kamu yan biya' da sin imunung ha Almasi nabuhi' nagbalik, sabab
kiyarihilan kamu sin Tuhan kabuhi' way kahinapusan niya. Hangkan bihaun subay
in malaggu' tuud ha lawm atay niyu, amu in tuyuan niyu, amuna in surga', amu in
piyamamarintahan sin Almasi. Karna' duun in Almasi limilingkud ha dapit pa tuu
sin Tuhan, amu in lugal tiyatagama ha makawasa.
2 Hangkan kabalikan ku, subay in pikilun niyu in unu-unu didtu ha surga', bukun
amu in manga unu-unu dī ha dunya.
3 Karna' in manga kamu agad ha Almasi, biya' sapantun hambuuk tau patay,
wayruun na napsu niyu sin manga hinang magdunya. Iban in kamu yan awn na
katantuhan sin kabuhi' niyu ha adlaw mahuli, amu in kabuhi' tiyataw' kaniyu sin
Almasi duun ha surga', amu in hulaan sin Tuhan.
4 Na, bang in Almasi, amu in magdirihil kātu'niyu sin kabuhi' sabunnal amu in
way kahinapusan, magbalik na mari pa dunya, in kitaniyu suku' niya makaagad
iban makasāw na sin kalagguan niya.

In Manga Addat Subay Pakayun Sin Manga Almasihin

5 Na, hangkan na subay niyu tuud tangtangan dayn ha baran niyu in unu-unu
na mangī', amu in kabiyaksahan sin tau paghinangun, biya' na sin magjina. Īgi
niyu dayn ha baran niyu in katān hinang lumu'. Īgi niyu da isab dayn ha lawm
pamikil niyu in manga napsu unu-unu na malummi' atawa mangī'. Iban ayaw kamu
magnapsu sin unu-unu na mayan kakitaan niyu. Pasal bang awn tau maghawa-
napsu, maglulugay, in napsu niya yan mahinang na patuhanan niya.
6 Tantu tuud pagmurkaan sin Tuhan in manga tau di' magkahagad kaniya, amu in
masi-masi namān himihinang sin manga biya' ha yan.
7 Iban in kamu yan bakas da isab nakahinang sin biya' ha yan, ha waktu wala' pa
kamu nagparachaya kan Īsa. Amu na in asal laku-tabiat niyu.
8 Sagawa' bihaun subay bang ibārat tamungun, hubuan niyu na dayn ha baran
niyu in manga katān addat niyu mangī'. Ayaw niyu karugali in pagkahi niyu iban
subay bukun mapasu' in pangatayan niyu. Ayaw kamu mangjilaka', manglaka'-laka'
iban mamung sin manga bichara lumu'.
9 Ayaw kamu mamichara sin unu-unu na bukun bunnal ha manga pagkahi niyu,
sabab in kamu yan biya' na sin agi ku bang ibārat tamungun, hiyubuan niyu na dayn
ha baran niyu in bakas addat-tabīat niyu mangī'.
10 Manjari, bihaun piyakay niyu in addat-tabīat marayaw, amu in dīhil kaniyu sin
Tuhan. Iban hangkan in atay niyu pindahan na sin Tuhan ha supaya sumūng in ingat
niyu pasal pa Tuhan, sampay in addat-tabīat niyu mapinda na tuud, mabiya' na sin
addat-tabīat niya.
11 Na, dayn ha pasal ini, wayruun na piyagbiddaan sin manga Yahudi iban sin
bukun Yahudi, sin manga naislam iban sin wala', sin manga tagapangadji' iban sin
wayruun, iban sin manga tau īpun iban sin bukun. Sabab in labi awla maharga' iban
mataas dayn ha katān, amuna in Almasi. Siya in limilimbang duun ha katān agad
kaniya.
12 Na, pagga in kamu yan napī' suku' sin Tuhan iban kiyakasihan niya tuud, na
subay isab biya' ha ini in manga addat pakayun niyu. Subay kamu marayaw iban
maluuy ha pagkahi niyu. Subay bukun mataas in dāhan niyu sin baran niyu. Iban
subay kamu mahanunut iban masabal.
13 Subay kamu isab di' magtūy dugalan ha pagkahi niyu. Subay kamu magmaap-
miyaapi bang awn dayn kaniyu makarusa. In pagmaap niyu, subay biya' da isab sin
pag'ampun sin Tuhan sin manga dusa niyu.
14 Sagawa' in labi awla tuud pakayun niyu, amuna in kasi-lasa ha pagkahi niyu.
Sabab in kasi-lasa amuna in makapatibuuk tuud kaniyu.
15 Lāgi' subay niyu agarun iban hitaw' ha lawm atay niyu in kahatulan iban
kasulutan dīhil sin Almasi kaniyu, supaya in kamu katān napī' suku' niya, amu
in biya' sapantun baran niya, makapagtibuuk. Karna' amuna in maksud sin
Tuhan kaniyu, maghangka-atay kamu iban maghangka-pikilan. Iban subay kamu
magsarang-sukul sin katān nahinang kaniyu sin Tuhan.
16 Pahūpa pa lawm pamikil iban atay niyu in katān hindu' sin Almasi, amu in way
makaliyu in dayaw niya. Pagtabang-tiyabangi kamu magpahāti pasal sin Almasi iban
maghindu' pahalliun dayn ha unu-unu makarā pa kangīan. Hihindu' niyu in katān
ingat niyu. Pagkalang kamu sin ginisan kalangan pamudji pa Tuhan, biya' na sin
kiyasulat ha lawm sin kitab biyaktul sin manga pagkahi niyu Almasihin, iban sin
manga kalangan hindu' kaniyu sin Rū sin Tuhan. Pagkalang kamu iban pagsarang-
sukul ha lawm atay niyu.
17 Iban unu-unu na mayan in hinangun iban hipamung niyu, paagara niyu ha
kabayaan hi Panghu' Īsa. Lāgi' subay kamu magsarang-sukul pa Tuhan labay da
isab dayn kaniya.

Hindu' ha manga Magtiyaun, Manga Ina'-Ama' iban Kaanakan iban Manga Īpun

18 Na, in kamu yan manga babai tagabana, ini isab in hindu' ku kaniyu. Pagkahagad
kamu ha manga bana niyu, sabab amu ini in addat marayaw sin manga babai agad
ha Panghu' Īsa.
19 Na, in kamu isab manga bana, kalasahi niyu in manga asawa niyu, iban ayaw
niyu sila pagbungisi.
20 Ampa in manga kamu kaanakan, subay kamu tuud magkahagad ha manga maas
niyu, pasal amuna yan in makasulut ha Tuhan.
21 Na, in kamu isab kainaan iban kaamaan, subay niyu di' pakangīun in atay sin
manga anak niyu, sabab lumugay mangdā'-dā' sila.
22 Ampa in kamu manga īpun, pagkahagad kamu iban hinanga niyu in katān
daakan sin manga tag'īpun kaniyu dī ha dunya minsan kamu wala' jiyajagahan nila.
Subay in pikilun niyu maghinang kamu bukun pasal bat dumayaw in ngān niyu ha
piyaghinangan niyu, sagawa' tulus-ihilas sin atay niyu, karna' sin pagmabuga' niyu
ha Tuhan.
23 Hangkan na unu-unu na mayan in hinangun niyu, subay tulus-ihilas tuud in
pagtuyu' niyu maghinang, sabab in pikilun niyu bukun mānusiya' in pagsangsaan
niyu, sagawa' in Tuhan.
24 Tumtuma niyu, in kamu yan tungbasan da sin Panghu'. Hirihil niya da kaniyu
in kiyajanji' niya ha manga tau suku' niya. Sabab in Panghu' Īsa Almasi, amuna in
tantu tuud pagsangsaan niyu.
25 Sagawa' in manga tau amu in sasuku' sin mangī' in hinang, tungbasan da isab
sila sin Tuhan pa mangī', sabab in Tuhan di' magdapit bang manghukum ha manga
īpun niya.

4

Manga Daakan hi Paul

1 Na, damikkiyan in manga kamu taga īpun, subay marayaw iban mabuntul in
pagdā niyu ha manga īpun niyu. Sabab amu in tumtuma niyu in kamu yan, awn da
isab tag'īpun kaniyu didtu ha surga'.
2 Ayaw niyu bugtua in pagpangarap niyu pa Tuhan, iban ayaw kamu masasat sin
unu-unu na, amu in makalubu sin pagpangarap niyu. Sarta' ayaw kamu isab malupa
magsarang-sukul pa Tuhan.
3 Iban bang kamu mangarap pa Tuhan, pangayui niyu da isab kami duwaa pa
Tuhan, bang mayan dihilan niya kami lugal magpasaplag sin amānat niya, amu in
pasalan hi Īsa Almasi, amu in amānat bakas tiyatapuk dayn ha manga mānusiya'.
Karna' in hinang ku nagpasaplag sin amānat ini, amuna in puun-sabab sin kiyajīlan
kāku' bihaun.
4 Pangayui niyu da isab aku duwaa pa Tuhan bang mayan mapahāti ku tuud
marayaw pa manga tau in pasal sin Almasi, sabab amuna yan in kabayaan sin Tuhan
hinangun ku.
5 Manjari subay kamu maayad sin addat-tabīat niyu pa manga tau amu in bukun
agad ha Almasi. Ayaw niyu luppasa in lugal niyu mamayta' kanila sin pasalan hi Īsa.
6 Bang kamu magnasīhat ha manga tau pasal hi Īsa, subay mahanunut in
pagbichara niyu, ha supaya sila bayaan dumungug kaniyu. Iban subay da isab kamu
maingat sumambung sin manga pangasubu nila pasal sin niyanasīhat niyu kanila.

Kahinapusan Hilalaungan

7 Na, daakun ku mawn kaniyu in taymanghud natu' hi Tikikus mamayta' kaniyu
sin katān kahālan ku bihaun. In siya ini hambuuk iban ku kapangandulan iban
nagtatag'īpun da isab ha Panghu' biya' sin kami.
8 Iban hangkan ku na siya pakawnun kaniyu, ha supaya niyu kaingatan in kahālan
namu' dī, iban ha supaya isab kamu di' na magsusa pasal namu'.
9 Iban paagarun ku da isab hi Unisimus kaniya, amu in hambuuk pa isab
taymanghud kalasahan iban kapangandulan. In siya ini tau dayn ha hula' Kulussa
biya' da kaniyu. Sila na in mamayta' kaniyu sin katān pakaradjaan naawn dī.
10 Ampa in hi Aristarkus yari imuunung kāku' ha lawm jīl. Yari siya magpasampay
sin salam-duwaa niya pa kaniyu. Damikkiyan da isab hi Markus, amu in pangtungud
hi Barnabas, yari magpasampay sin salam-duwaa niya kaniyu. (Hāti ku natabuk niyu
na in pabayta' ku mawn kaniyu sin in siya magkakatun pa kaniyu, iban sin hipaasip
ku tuud siya marayaw kaniyu.)
11 Damikkiyan in hi Yussa', amu isab in pagtawagun Justus, yari da isab
magpasampay sin salam-duwaa niya kaniyu. In tū tau nasabbut ku ini, amuna in
manga Yahudi Almasihin nagtuyu' tuud timabang kāku' magpasaplag sin daakan sin
Tuhan amu in pasal sin pamarinta sin Tuhan. Malaggu' tuud in kiyatabang nila kāku'.
12 Iban in hi Ipapras yari da isab magpasampay sin salam-duwaa niya kaniyu. In
siya ini tau da isab dayn ha hula' niyu iban īpun da isab siya hi Īsa Almasi. Taptap
kamu tiyutumtum niya ha sakahaba' siya mangarap pa Tuhan. Piyapangayuan
niya kamu duwaa pa Tuhan bang mayan humugut in pamawgbug niyu ha Almasi
ha wayruun hawal-hawal niyu, iban bang mayan mahinang niyu tuud in unu-unu
kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu. Masampurna' in kawl-piil niyu.
13 Kasaksian ku tuud in hi Ipapras, dakula' in paghulas-sangsa' niya ha pasal niyu,
hikarayaw kaniyu. Iban bukun sadja isab kamu in paghulas-sangsaan niya, sagawa'
sampay da isab in manga tau ha hula' Laudikiya iban ha hula' Hirapulis.
14 In hi Lukas, amu in bagay natu' kalasahan mag'uubat kātu'niyu, iban hi Dimas,
yari da isab magpasampay sin salam-duwaa nila mawn kaniyu.
15 Pasampayan niyu in salam-duwaa namu' pa manga taymanghud namu' duun ha
dāira Laudikiya, iban da isab pa taymanghud namu' babai, hi Nimpa, iban na sin
katān tau agad ha Almasi magtipun mangarap pa Tuhan duun ha bāy niya.
16 Na, pag'ubus niyu magbacha sin sulat ini, parāhan niyu madtu pa manga
Almasihin didtu ha dāira Laudikiya ha supaya nila isab mabacha. Hāti in sulat ku
piyarā ku madtu kanila, būsi niyu bat niyu isab mabacha.
17 Iban baytai niyu kāku' hi Arkippus patalusan kaniya in hinang kiyatukbal kaniya
sin Panghu'.
18 Mahuli dayn duun, yari in salam-duwaa ku kaniyu katān dayn ha luggiya' hātan
ku, ha supaya niyu kaingatan, aku tuud in nagparā sin sulat ini mawn kaniyu. Ayaw
niyu kalupahi sin in aku, yari ha lawm jīl kiyadinahan, iban pangayui niyu aku duwaa
pa Tuhan. Mura-murahan bang mayan kamu dihilan tulung-tabang sin Tuhan.
Wassalam.

SULAT NAKAUNA PA MANGA TAU TISALUNIKA
1 TISALUNIKA

Pahāti

In Tisalunika hambuuk dāira ha hula' Makidun, amu in hula' ha babaan sin pamarinta sin hula' Rūm. Hi Paul in timagna' nagpaawn sin pagtipun-tipun sin manga Almasihin ha Tisalunika. Na, hangkan siyulatan hi Paul in manga Almasihin ha Tisalunika ha supaya kumusug in parachaya iban pangandul nila kan Īsa Almasi. Laung hi Paul magsarang-sukul tuud siya pa Tuhan pasal sin hugut sin parachaya iban pangandul nila ha Almasi iban pasal sin kasi-lasa nila. Lāgi' dī ha sulat ini sambungan niya in manga pangasubu sin manga Almasihin pasalan sin pagbalik sin Almasi mari pa dunya. Laung hi Paul kanila, subay nila di' bugtuun in manga hinang kiyawajib kanila manga Almasihin ha salugay nila nagtatagad sin pagbalik sin Almasi.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Paul iban dayn ha duwa iban ku hi Silas kay
Timuti hipasampay mawn kaniyu manga jamaa Almasihin ha dāira Tisalunika, amu
in manga tau suku' sin Tuhan, Ama' natu', iban suku' hi Panghu' Īsa Almasi.
Mura-murahan bang mān awn tulung-tabang matabuk niyu iban awn kasannyan-
gan sin atay niyu.

Pasal sin Pangandul sin Manga Tau Tisalunika ha Almasi

2 Di' mabugtu' in pagsarang-sukul namu' pa Tuhan ha pasal niyu katān iban
sakahaba' waktu kami mangayu' duwaa pa Tuhan, kiyalalamud sadja kamu.
3 Karna' bang kami mangarap na pa Tuhan, Ama' natu', siyasabbut namu' sadja
in manga hinang niyu marayaw, amu in tanda' sin parachaya iban pangandul niyu
ha Panghu' Īsa Almasi. Damikkiyan, matuyu' tuud kamu maghinang sin marayaw
sabab sin lasa niyu ha Tuhan iban ha manga tau. Iban siyasandalan niyu in unu-unu
kasigpitan sabab awn hiyuhulat-hulat niyu ha Panghu' natu' hi Īsa Almasi.
4 Manga katawtaymanghuran namu' duun, kalasahan sin Tuhan, asal namu'
kiyaingatan in kamu yan pinī' tuud sin Tuhan,
5 sabab in Bayta' Marayaw pasal hi Īsa Almasi, amu in piyasampay namu' mawn
kaniyu, bukun yan bat bichara-bichara sadja, sagawa' in yan taga kusug dayn ha
Rū sin Tuhan, amu in nagpaingat kaniyu sin katān kasabunnalan sin bayta' namu'
kaniyu. Na, kīta' niyu da isab in addat-tabīat namu' sin waktu namu' duun kaniyu.
In katān hinang namu' tudju sadja pa hikarayaw kaniyu.
6 Na, in kamu isab miyagad simingud sin addat-tabīat namu' iban simingud da
kamu isab ha Panghu' natu'. Sabab minsan landu' na tuud in paminsana' sin tau
kaniyu, siyandalan niyu da. Tiyayma' niyu da in panghindu' namu' kaniyu. Tiyayma'
niyu yan iban sin pagkūg-kuyag dīhil kaniyu sin Rū sin Tuhan.
7 Hangkan bihaun kamu na in nahinang suntuan sin katān tau agad kan Īsa ha
katiluagan sin hula' Makidun iban Akaya.
8 Karna' bukun sadja pasal sin Parman sin Panghu' in simaplag dayn kaniyu pa
katilingkal hula' Makidun iban Akaya, sagawa' simaplag da isab pa kahula'-hulaan
in pasal sin parachaya iban pangandul niyu ha Tuhan. Hangkan minsan kami di' na
magbichara ha manga tau sin pasal yan.
9 Sabab kaingatan na yan sin manga tau mataud, sila na in nagsuysuy kāmu' bang
biya' diin in pag'asip niyu kāmu' ha waktu namu' nakabisita mawn pa hula' niyu.
Damikkiyan nagsuysuy da isab sila bang biya' diin in kapinda kaniyu, miyagad na

ha Tuhan sabunnal, amu in Tuhan buhi' sin baran-baran niya, ha supaya kamu
makapagtag'īpun kaniya. Biyugit niyu na in manga barhala', amu in manga tuhan-
tuhan bakas siyusumba niyu.
10 Damikkiyan, nagsuysuy da isab in manga tau pasal sin hulat-hulat niyu magbalik
da hi Īsa pa dunya dayn ha surga'. In hi Īsa amu in Anak Tuhan, biyuhi' sin Tuhan
dayn ha kamatay. Siya in mamuas kātu'niyu dayn ha hukuman sin Tuhan amu in
dumatung pa manga mānusiya'.

2

In Hinang hi Paul ha Tisalunika

1 Na bihaun manga kataymanghuran namu', kaingatan niyu da isab sin wala'
naluppas in maksud sin pagtibaw namu' mawn kaniyu.
2 Kiyaingatan niyu da isab in kahālan namu' sin didtu pa kami ha hula' Pilipi,
amu in wala' pa kami nakaabut matun kaniyu pa Tisalunika. Nakalabay kami
kabinsanaan iban kiyarihilan kami kahinaan. Sumagawa' piyakusug sin Tuhan in
īman namu', hangkan nakatawakkal kami miyari kaniyu nagpasampay sin Bayta'
Marayaw dayn ha Tuhan, minsan da mataud in simasagga' kāmu'.
3 In hindu' namu' kaniyu bukun sā' iban bukun guwa' dayn ha pikilan malummi'.
Damikkiyan, bukun kami manghindu' bat mangdupang kaniyu.
4 Sumagawa' in kami ini mamayta' kaniyu pasal sin Bayta' Marayaw karna' in
hinang yan kabayaan sin Tuhan iban piyangandul niya kāmu'. In maksud namu'
mamayta' sin bayta' yan bukun ha supaya kasulutan in manga tau kāmu', sagawa'
ha supaya kasulutan in Tuhan sin hinang namu', sabab siya da in lumiling sin ha
lawm atay iban pikilan namu'.
5 Karna' kiyaiingatan niyu da tuud isab sin bang biya' diin in kaagi namu'
namichara kaniyu pasal sin bayta' yan. Minsan nakaminsan wala' kami nagbichara
animu atawa nagbichara sin manga kabtangan malimu'-limu' ha supaya namu'
makawa' in kanapsuhan namu'. Tuhan da in saksi' sin kabuntulan sin maksud namu'.
6 Lāgi' bukun in maksud namu' kumawa' kalagguan dayn ha manga mānusiya',
dayn kaniyu, atawa dayn ha manga tau dugaing.
Minsan da awn kapatutan namu' dihilan niyu sin unu-unu kagunahan namu',
sabab in kami ini manga kiyawakilan sin Almasi, di' kami mangayu'.
7 Sagawa' mahanunut in pagdā namu' kaniyu biya' sin kahanunut sin hambuuk
ina' mag'ipat ha manga anak niya.
8 Hangkan sabab sin makasi malasa tuud kami kaniyu, bukun sadja Bayta' Marayaw
dayn ha Tuhan in hirihil namu' kaniyu, sagawa' sampay in dugu'-nyawa namu' hirihil
namu' da kaniyu. Landu' tuud kamu mahalga' kāmu'.
9 Karna' katumtuman niyu da isab manga taymanghud bang biya' diin in paghulas-
sangsa' namu' nag'usaha ha waktu namu' nagnasīhat sin Bayta' Marayaw dayn ha
Tuhan. Naghulas-sangsa' kami dūm-adlaw ha supaya kamu di' kahunitan magpaawn
sin manga kagunahan namu'.
10 Kamu in makasaksi' bang biya' diin in addat namu' ha kaniyu manga Almasihin.
Damikkiyan, makasaksi' da isab in Tuhan sin ādil in addat namu', amu in makasulut
kaniyu. Mabuntul iban way sawayun pa mangī' sin addat namu'.
11 Kiyaingatan niyu da isab sin in pagdā namu' kaniyu katān pakaniya-pakaniya,
biya' sapantun sin pagdā sin hambuuk ama' ha manga anak niya.
12 Tiyutuyuan namu' kamu hinduan marayaw, iban piyahugut namu' in pangandul
niyu pa Tuhan. Lāgi' tiyuyuan namu' kamu hinduan magparayaw sin addat niyu,
ha supaya mahinang niyu in makasulut ha Tuhan amu in namī' kaniyu, bat kamu

kabahagian sin karayawan dayn ha pamarinta niya iban kabahagian sin si'nag sahaya iban kalagguan niya.

13 Na, di' isab magbugtu' in pagsarang-sukul namu' pa Tuhan, sabab ha waktu piyasampay namu' mawn kaniyu in Parman sin Tuhan, diyungug niyu iban kiyahagad niyu. Nagkahagad kamu sin in Parman yan naug tuud dayn ha Tuhan, iban bukun hinang-hinang sadja sin tau. Na, tantu tuud in Parman yan dayn ha Tuhan. Karna' amu yan in nakaparayaw sin addat sin kamu nagparachaya ha bayta' yan.

14 Manga taymanghud ku, sali' da in kimugdan kaniyu iban sin kimugdan ha manga tau agad ha Tuhan duun ha hula' Yahudiya, amu in manga tau suku' hi Īsa Almasi. Sabab in kamu jīlaka' sin manga tau pagkahi niyu hangka-bangsa, biya' da isab kanila, jīlaka' sila sin manga pagkahi nila Yahudi.

15 In manga Yahudi, amuna in bangsa namatay ha Panghu' Īsa iban ha manga nabi sin timpu nakauna. Damikkiyan sila da isab yan in namiminjala' kāmu'. Wala' tuud kiyasulutan in Tuhan kanila. Biyabanta nila in tau katān.

16 Minsan in pagnasīhat namu' sin bayta' dayn ha Tuhan pa manga tau bukun bangsa Yahudi siyaggaan nila da, sabab in bayta' yan amu in makarihil kalappasan ha manga tau. Na, in hinang nila yan, amu in nakapabūd sin manga dusa tītipun nila. Na, bihaun miyabut na in jangkaan. Hangkan kugdanan na sila yan sin murka' sin Tuhan, amu in hukuman hirihil kanila.

Mabaya' hi Paul Mamisita Magbalik ha Manga Tau Tisalunika

17 Na, manga katawtaymanghuran namu', ha waktu nabutas kami dayn kaniyu hangkaray', landu' tuud kami timumtum kaniyu. Malayngkan, minsan nabutas in baran taniyu, yari kamu taptap ha lawm atay namu'. Landu' tuud in tuyu' namu' matun mamisita kaniyu.

18 In aku baran ku, bukun na hāt nakaminsan nagganta' matun kaniyu, sumagawa' wala' kami nakalanjal, sabab awn sasat kāmu' sin Saytan Puntukan, amu in nakatagga sin panaw namu'.

19 Karna' in kamu yan, amu tuud in labi awla nakarihil kakuyagan kāmu'. Dayn ha sabab niyu awn na hulat-hulatun namu' tungbas hikapagbansag namu' bang kitaniyu mamayhu' na ha Panghu' natu' Īsa ha waktu sin pagbalik niya mari pa dunya.

20 Tantu tuud kamu in nakarihil kāmu' kakuyagan iban katanyagan.

3

1-2 Manjari pagga di' namu' na kasandalan in tumtum namu' kaniyu, napikil namu' daakun hi Timuti matun kaniyu, ampa in kami kay Silas magpabīn na dī ha hula' Atin. Hi Timuti in diyaak namu', sabab in siya hambuuk da isab taymanghud taniyu timatabang kāmu' mamawgbug sin daakan sin Tuhan magpasaplag sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi. Diyaak namu' siya matun kaniyu magpahugut sin atay niyu iban magpahugut sin īman niyu,

3 ha supaya wayruun minsan hambuuk kaniyu in humuka' in īman, sabab sin manga kabinsanaan kimugdan kaniyu. Asal niyu da isab kaingatan sin in manga kabinsanaan biya' ha yan, amuna in kiyasuku' sin Tuhan kātu' dī ha dunya.

4 Karna' ha ditun kami kaniyu asal namu' kamu biyabaytaan sin kugdanan kitaniyu kabinsanaan. Na, ha bihaun biya' na sin kiyaingatan niyu miyabut na kātu'niyu in piyag'iyan namu' kaniyu.

5 Manjari pagga kiyaingatan namu' mayan sin diyatungan na kamu kabinsanaan, na di' na aku makasandal. Hangkan diyaak ku na hi Timuti matun kaniyu bat ku kaingatan bang biya' diin in kusug sin īman niyu. In kabugaan ku marā kamu sin

sasat sin Saytan Puntukan, amu in Mananasat ha tau. Na, bang bihādtu maluppas
sadja in hulas-sangsa' namu' naghindu' kaniyu.
6 Na, bihaun yari na nakauwi' hi Timuti dayn kaniyu iban marayaw in bayta' niya
kāmu' pasal niyu. Laung niya masi da kunu' mahugut in īman niyu iban wala' da
nahalin in kasi-lasa niyu. Lāgi' masi da kunu' isab kami ha lawm atay niyu, iban
sibu' da tuud isab in baya' niyu iban baya' namu' makapagkitai kitaniyu.
7 Hangkan, manga taymanghud, minsan kami ha lawm kasigpitan iban kabin-
sanaan, in lawm atay namu' masannyang, pasal sin bayta' hi Timuti sin masi mahugut
in īman niyu.
8 Na, pagga biya' ha yan, bihaun simannyang na in lawm atay namu' biya' sin
kāina tagna', sabab kiyaingatan namu' na sin masi da in hugut sin pag'agad niyu ha
Panghu' Īsa.
9 Na, bihaun landu' tuud in pagsarang-sukul namu' pa Tuhan pasal niyu.
Magsarang-sukul tuud kami sin kakuyagan namu' ha pangita' sin Tuhan dayn ha
sabab-karna' niyu.
10 Tiyutuyuan namu' dūm adlaw in pagpangayu' duwaa pa Tuhan ha bang mayan
kitaniyu makapagkita' da magbalik ampa namu' kaganapan bang unu in kulang sin
hikakusug sin īman niyu.
11 Na, mura-murahan bang mayan sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' natu',
Īsa, patūyun in pamisita namu' magbalik mawn kaniyu.
12 Mura-murahan da isab bang mayan pasūngun sin Panghu' Īsa in paglasa-liyasahi
niyu iban bang mayan lasay-manglasay in kasi-lasa niyu ha mānusiya' katān biya'
sin kasi-lasa namu' kaniyu.
13 Na, bang mabiya' na ha yan in kasi-lasa niyu, hāti niya, pahugutun na sin Panghu'
Īsa in atay niyu. Iban mahinang na kamu tau suchi ha pangita' sin Tuhan, Ama' natu',
bang magbalik na hi Panghu' Īsa mari pa dunya iban sin katān suku' niya.

4

In Manga Addat iban Hinang Makasulut ha Tuhan

1 Mahuli dayn duun manga taymanghud ku, bakas namu' na kamu kiyahinduan sin
manga addat iban hinang amu in makasulut ha Tuhan. Na, in bunnal niya, naagad
niyu in katān kiyahindu' namu' kaniyu. Na, bihaun dayn ha kawasa hi Panghu' Īsa
pangayuun namu' junjung kaniyu, pagtuyu' tuud kamu magparayaw sin addat iban
hinang niyu.
2 Karna' kaingatan niyu da in manga hīndu' namu' kaniyu amu in dayn ha kawasa
dīhil kāmu' hi Panghu' Īsa.
3 In kabayaan sin Tuhan subay suchi in atay niyu, iban subay kamu di' maghinang
sin unu-unu na kalumuan.
4 Na, in kamu manga kausugan, subay in pag'asawa niyu labay dayn ha maksud
marayaw iban pag'addat.
5 Ayaw niyu dūli in napsu niyu magjina, biya' sin hinang sin manga tau kapir amu
in way Tuhan nila.
6 Na, ha pasal sin hāl yan, subay tuud in hambuuk usug di' manglaug ha pagkahi
niya. In pasal yan kiyahindu' namu' na kaniyu iban liyāngan namu' tuud kamu
huminang sin biya' ha yan, sabab in manga tau himihinang biya' ha yan paratungan
sin Tuhan kabinsanaan.
7 Karna' in kitaniyu ini napī' sin Tuhan magad sin manga daakan niya ha supaya
masuchi in lawm atay taniyu, bukun ha supaya huminang sin mangī'.

8 Hangkan, hisiyu-siyu in di' magkahagad sin hindu' ini, bukun mānusiya' in
siyulang niya, sumagawa' siyulang niya in Tuhan, amu in dimirihil kaniyu sin Rū
sin Tuhan.
9 Na, ha pasal sin pagkasi-lasa ha pagkahi niyu, minsan kamu di' ku na hinduan
ha sulat ini pasal yan, sabab asal na kamu kiyahinduan sin Tuhan sin subay kamu
maglasa-liyasahi.
10 Kaingatan ku manga taymanghud, malasa kamu ha manga katān pagkahi niyu
agad kan Īsa ha hula' Makidun, sumagawa' minsan bihādtu pangayuun ku kaniyu
subay niyu sūngan pa in lasa niyu kanila.
11 Subay in pagtuyuan niyu in mahinang kamu manga tau mahatul manghula'-
hula'. Ayaw kamu magsinusinu sin hinang sin pagkahi niyu. Pag'usaha kamu sin
kabuhianan niyu biya' sin asal bakas daakan ku kaniyu.
12 Na, bang niyu maagad in hindu' yan, tantu pag'addatan kamu sin tau katān
sampay pa tau bukun agad ha Almasi, iban di' na kamu manghulat-hulat sin
kabuhianan niyu ha hisiyu-siyu tau.

Pasal sin Pagbalik pa Dunya hi Panghu' Īsa

13 Manjari bihaun manga kataymanghuran, in kabayaan namu' subay kamu
makahāti ha pasal sin kahālan sin pagkahi natu' agad kan Īsa amu in miyatay na.
Subay kamu makahāti ha supaya kamu di' magdukka biya' sin tau kaibanan, amu in
way huwat-huwatun ha Almasi.
14 In kitaniyu magparachaya sin in hi Īsa miyatay, ampa nabuhi' nagbalik. Hangkan
magparachaya kitaniyu sin in manga tau miyatay nagparachaya kan Īsa, (buhiun da
isab sila magbalik sin Tuhan,) paagarun kan Īsa bang dumatung na in waktu sin
pagbalik niya.
15 Karna' ini in hindu' dayn kan Panghu' Īsa. In kitaniyu agad kaniya hisiyu-siyu
na in abutan buhi' ha waktu magbalik siya, bukun kitaniyu in muna dayn ha manga
miyatay na, in mamāk kaniya.
16 Karna' numaug hi Panghu' Īsa, baran niya tuud in mari dayn ha surga'. Bang
karungugan niyu na in pagtawag makusug, iban karungugan na in suwara sin
malāikat makawasa, iban tiyupun na in sangkakala sin Tuhan, na amuna yan in
pagnaug hi Panghu' Īsa. In manga tau patay, amu in sasuku' sin nagparachaya ha
Almasi, amu in makauna mabuhi' magbalik.
17 Manjari in kitaniyu amu in abutan buhi' dī ha lawm dunya, magbunyug na iban
sin manga tau biyuhi' dayn ha kamatay. In kitaniyu katān maangkat na sama-sama
magad ha gabun mamāk kan Panghu' Īsa ha taas awan. Na, pag'ubus salama-lama
mag'agad na kitaniyu iban hi Panghu' Īsa.
18 Na, hangkan dayn ha hindu' yan pagtabang-tiyabangi kamu magpasannyang sin
pangatayan niyu.

5

Subay Kamu Sakap ha Waktu Pagbalik pa Dunya hi Panghu' Īsa

1 Na, bihaun manga taymanghud, minsan kamu di' ku na baytaan ha sulat ini pasal
bang ku'nu waktu iban jāman maawn in manga palihālan yan.
2 Karna' kiyaiingatan niyu da tuud isab sin in pagbalik pa dunya hi Panghu' Īsa,
magtagha' sadja biya' sapantun sin waktu sin hambuuk sugarul manakaw sin dūm
ha waktu di' kaingatan.
3 Bang in manga tau imiyan in sila masannyang iban way kapiligruhan, na di' nila
kaalimatahan magtagha' sadja kugdanan sila sin kamulahan. Di' nila katangkisan

iban kapaguyan in kamulahan yan. Biya' yan sapantun sin babai burus sūng na
mag'anak, amu in magtagha' sadja sakitan na tiyan.
4 Sumagawa' in kamu manga taymanghud, bukun na awam biya' sin hantang ha
lawm katigidluman bang tungud ha pasal yan. Hangkan subay kamu di' kublaan
bang dumatung na in waktu yan biya' sin kubla' niyu bang kamu masūd sin sugarul.
5 Karna' in kamu yan katān ha lawm kasawahan. Bukun kitaniyu biya' sin manga
tau amu in ha lawm katigidluman.
6 Na, hangkan ayaw kamu biya' sin kaibanan tau natutūg sadja. Subay kamu
majaga iban ha lawm sayu sadja nagpipikil sin marayaw.
7 In dūm amuna in waktu sin pagtutūg sin manga tau, iban dūm in waktu paghihilu
sin manga tau mag'iinum alak.
8 Sumagawa' in kitaniyu ha lawm kasawahan, subay ha lawm sayu sadja nagpipikil
sin marayaw. In kitaniyu ini subay magsangun sin makatampan sin baran taniyu
dayn ha kamulahan. Hisangun natu' in īman iban kasi-lasa amu in biya' sapantun
tampan sin daghal natu', iban in hulat-hulat natu' sin kalappasan taniyu, amuna in
biya' sapantun tampan sin ū taniyu.
9 Sabab bukun in giyanta' kātu'niyu sin Tuhan butangan kitaniyu sin hukuman
kasiksaan, sagawa' in ganta' niya dihilan kitaniyu kalappasan sabab-karna' tabang
sin Panghu' natu' Īsa Almasi.
10 Miyatay siya sabab-karna' natu', ha supaya in kitaniyu katān agad kaniya, buhi'
na ka atawa patay, makapaghambuuk iban siya bang siya magbalik na.
11 Hangkan pagtabang-tiyabangi kamu magpahugut sin īman sin pakaniya-
pakaniya kaniyu biya' sin hinang niyu bihaun.

Kahinapusan Hilalaungan

12 Na, pangayuun namu' junjung kaniyu manga taymanghud, pag'addati niyu tuud
in manga tau naghuhulas-sangsa' kaniyu, amu in naraak sin Panghu' magnakura'
iban manghindu' kaniyu.
13 Subay malabi tuud in pag'addat iban lasa niyu kanila sabab sin paghulas-sangsa'
nila kaniyu. Lāgi' pagsulut-siyuluti kamu.
14 Ini in tuyuan namu' tuud hihindu' kaniyu manga taymanghud. Hindui niyu in
manga tau lisuan sin subay sila maghinang. Tabangi niyu in manga tau mabuga'
magpaisug sin pangatayan nila iban tabangi niyu in manga mahuka' in īman nila.
Ayaw kamu masumu tumabang ha tau katān.
15 Kita'-kitaa niyu da in manga taymanghud natu' duun ha wayruun minsan
hambuuk kanila in mamaws bang awn jimilaka' kanila. Sagawa' subay pagtuyuan
niyu in huminang sadja sin marayaw ha pagkahi niyu agad kan Īsa iban ha katān
mānusiya'.
16 Subay kamu magkūg-kuyag sadja,
17 iban ayaw niyu bugtua in pagpangayu' niyu duwaa pa Tuhan.
18 Subay kamu magsarang-sukul sadja pa Tuhan unu-unu na in kumugdan kaniyu,
sabab amuna yan in kabayaan sin Tuhan hipahinang kaniyu karna' suku' kamu hi
Īsa Almasi.
19 Ayaw niyu saggai in hinang sin Rū sin Tuhan duun kaniyu.
20 Ayaw niyu baba'-babaa in pagnasīhat sin manga pagkahi niyu naraak sin Tuhan
magpasampay kaniyu sin daakan niya.
21 Sagawa' in unu-unu na mayan nasīhat subay niyu lilingun bang marayaw atawa
bukun. Bang marayaw, na kahagara niyu.
22 Iban tangkisi niyu tuud in katān mangī'.
23 Mura-murahan bang mayan kamu suchihun tuud sin Tuhan, amu in magdirihil
kātu'niyu kasannyangan ha lawm atay. Iban bang mayan ha waktu sin pagbalik mari

sin Panghu' natu' Īsa Almasi wayruun tuud masaway niya kaniyu ha wayruun tuud
salla' sin nyawa, pikilan, iban ginhawa-baran niyu.
24 Na, suchihun da kamu sin Tuhan, amu in namī' kaniyu magad kaniya, sabab in
siya tantu tuud kapangandulan.
25 Manga taymanghud, andu' pangayui niyu kami isab duwaa pa Tuhan.
26 Pasampayan niyu in salam-duwaa namu' ha manga taymanghud natu' katān
duun.
27 Lāgi' yari awn daakan ku kaniyu dayn ha kawasa dīhil kāku' sin Panghu' natu'
Īsa Almasi. Ibut-ibut tuud bachaha niyu in sulat ini pa manga Almasihin katān duun
ha hula' Tisalunika.
28 Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tulung-tabang kaniyu sin Panghu'
natu' Īsa Almasi.
Wassalam.

SULAT HIKARUWA PA MANGA TAU TISALUNIKA
2 TISALUNIKA

Pahāti

Hangkan hi Paul nagsulat nagbalik pa manga Almasihin ha Tisalunika sabab in manga Almasihin ha Tisalunika nahilu in pamikil pasal sin pagbalik sin Almasi mari pa dunya. In pangannal nila in Panghu' Īsa bakas na nagbalik mari pa dunya. Na, pahātihun tuud sila marayaw hi Paul sin in Almasi wala' pa nagbalik mari pa dunya. Karna', laung niya, ha di' pa magbalik mari pa dunya in Almasi, lumandu' tuud in kalumuan iban kangīan sin manga mānusiya' ha dunya. Awn gumuwa' hambuuk tau amu in magbaya' ha manga tau dī ha dunya. In tau ini amuna in pagtawagun Tau Lidjal, sabab siya in mag'ūhan mangdā ha manga tau kumuntara ha Almasi.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini damikkiyan naug da isab dayn kāku', hi Paul iban dayn ha duwa iban
ku hi Silas kay Timuti hipasampay mawn kaniyu manga jamaa Almasihin ha dāira
Tisalunika amu in suku' sin Tuhan, Ama' natu', iban Panghu' natu' Īsa Almasi.
2 Mura-murahan bang mayan kamu dihilan tulung-tabang iban kasannyangan atay
kaagi sin Tuhan, Ama' natu', iban dayn kan Panghu' Īsa Almasi.

Pasal sin Kahinapusan Hukuman sin Tuhan ha manga Mānusiya'

3 Manga taymanghud, subay di' magbugtu' in pagsarang-sukul namu' pa Tuhan
pasal niyu. Iban hangkan yan patut hinangun namu' sabab magsusūng in kusug sin
īman niyu, iban landu' tuud magsusūng in paglasa-liyasahi niyu pakaniya-pakaniya.
4 Hangkan biyabantug namu' kamu pa manga jamaa Almasihin suku' sin Tuhan ha
kahula'-hulaan, sabab masi-masi in kasabal iban pangandul niyu ha Tuhan minsan
kamu nimananam kabinsanaan iban kasigpitan.
5 Na, amu yan in hambuuk tanda' sin mabuntul in hukuman sin Tuhan, sabab dayn
ha pasal sin kasabal iban hugut sin pangandul niyu pa Tuhan, in kamu naitung na
mapatut dihilan suku' bang mamarinta na in Almasi. Na, amu yan in sabab mayta'
niyu siyasandalan in manga kabinsanaan kimugdan kaniyu.
6 Na, tantu tuud mabuntul in hukuman sin Tuhan. Tungbasan niya kabinsanaan
in manga tau nangdihil kabinsanaan kaniyu.
7 Ampa in kamu, amu in nakalabay kabinsanaan, dihilan kamu sin Tuhan
kasannyangan iban sampay isab in kami.

In ini maawn bang numaug na magbalik pa dunya hi Panghu' Īsa dayn ha surga'
mag'agad iban sin manga malāikat niya makawasa.
8 In pagnaug niya magsahaya biya' sin kāyu nalalaga. Butangan sin Almasi
hukuman in manga tau di' mabaya' magad ha Tuhan iban sin manga tau di'
magkahagad sin Bayta' Marayaw pasal sin Panghu' taniyu Īsa.
9 Numanam sila kasaumulan sin kasiksaan ha lawm narka'. Di' sila makalamud ha
lawm ukuman sin Panghu' iban di' nila kakitaan in kusug sin kawasa niya,
10 ha adlaw magbalik siya. Ha pagbalik niya mari lagguun siya sin manga tau suku'
niya, iban pudjihun tuud siya sin manga tau katān nangangandul kaniya. In kamu
manglaggu' da isab kaniya sabab nagparachaya kamu sin bayta' namu' kaniyu pasal
hi Īsa.
11 Na, hangkan piyapangayuan namu' sadja kamu duwaa pa Tuhan bang mayan
kamu tabangan niya huminang sin unu-unu katān, amu in mapatut hinangun sin
manga tau napī' sin Tuhan mahinang suku' niya. Iban mura-murahan bang mayan

isab dayn ha kawasa sin Tuhan makahinang kamu sin unu-unu marayaw kabayaan niyu hinangun, iban bang mayan makbulun sin Tuhan in unu-unu hinangun niyu dayn ha kusug sin pangandul niyu kan Panghu' natu' Īsa.
12 Piyapangayuan kamu isab duwaa pa Tuhan bang mayan karihilan kalagguan in ngān sin Panghu' natu' Īsa sabab karna' niyu. Damikkiyan awn da isab kalagguan niyu sabab suku' niya kamu. In manga yan maawn kaniyu dayn ha tulung-tabang sin Tuhan taniyu iban sin Panghu' natu' Īsa Almasi.

2

Pasal sin Tau Lidjal

1 Na, bihaun manga taymanghud bicharahun ku kaniyu in pasal sin pagbalik mari pa dunya sin Panghu' natu', Īsa Almasi, iban sin pagtipun natu' magbāk kaniya. Pangayuun ku kaniyu manga taymanghud,
2 ayaw kamu magtūy makubla' atawa mahilu in pikilan niyu bang awn tau talus mamayta', atawa tau magnasīhat kaniyu, sin naabut na in waktu pagbalik pa dunya hi Panghu' Īsa. Minsan awn nakabayta' kaniyu sin nakatabuk sila kunu' sulat dayn kāmu' pasal sin bayta' yan, ayaw niyu hiluha in pikilan niyu.
3 Ayaw kamu magad dupangun sin manga magsuysuy yan, minsan unu in bichara nila. Sabab hi Panghu' Īsa di' pa magbalik mari pa dunya bang di' maabut muna in waktu tumaud na tuud in mānusiya' sumulang sin kabayaan sin Tuhan, iban gumuwa' na in hambuuk Tau Lidjal, amu in sumulang tuud ha Tuhan. In tau yan, narka' in uwian niya sabab asal amu yan in kiyadar kaniya.
4 In Tau Lidjal ini kuntarahun niya in unu-unu katān tungud pa Tuhan iban sin unu-unu na mayan pagsumbahun sin manga tau. Magpataas siya sin baran niya dayn ha manga katān piyagtutuhanan sin manga mānusiya'. Na, minsan bihādtu di' pa siya mamarahi sin hinang niya. Sumūd pa siya limingkud madtu pa Bāy sin Tuhan, ampa siya magbantug magpamahalayak sin in siya amuna in Tuhan.
5 Mayta', kiyalupahan niyu na ka in bakas kiyabayta' ku kaniyu? In pasal sin kahālan yan kiyabayta' ku na kaniyu sin waktu duun aku kaniyu.
6 Malayngkan kiyaingatan niyu da isab bang unu in himahawid ha Tau Lidjal yan hangkan di' pa siya makaguwa' ha bihaun. In siya yan di' pa makaguwa' bang di' pa maabut in waktu asal kiyaganta' kaniya gumuwa'.
7 Minsan ha bihaun timatagna' na in hinang mangī' sin Tau Lidjal yan, sagawa' bukun pa matampal ha manga tau ha salugay di' pa makaīg in maghahawid.
8 Na, bang makaīg na in maghahawid, gumuwa' na in Tau Lidjal. Manjari ha waktu sin pagbalik mari hi Panghu' Īsa, patayun niya in Tau Lidjal. Napas dayn ha simud hi Panghu' Īsa in makamatay ha Tau Lidjal, iban magmula siya sin si'nag sin sahaya hi Panghu' Īsa.
9 Manjari pagkari sin Tau Lidjal yan in katān hinang niya dayn ha kawasa sin Saytan Puntukan. Makahinang siya ginisan mu'jijat, tanda' iban hinang makainu-inu hipanglidjal ha manga tau.
10 Ginis-ginisan in hipanglidjal niya ha manga tau amu in marā niya masuku' sin narka'. In manga tau masuku' sin narka', sabab wayruun tuud baya' nila magad sin hindu' kasabunnalan ha supaya sila mapuas dayn ha hukuman sin manga dusa nila.
11 Na, hangkan dayn ha sabab yan dūlan sin Tuhan in kasāan sin pamikil nila. Dūlan sila sin Tuhan kumahagad sin puting sin Tau Lidjal,
12 ha supaya in katān tau, amu in di' magkahagad sin kasabunnalan, iban masūb huminang sin unu-unu mangī', kabutangan sin hukuman sin Tuhan.

In Pagpangandul ha Bayta' pasal Kasabunnalan

13 Na, subay tuud di' magbugtu' in pagsarang-sukul namu' pa Tuhan pasal niyu,
manga taymanghud, amu in kalasahan sin Panghu' natu', sabab in kamu yan asal
napī' sin Tuhan dayn sin awal tagna' dihilan kalappasan. Nalappas kamu dayn ha
sabab sin hinang sin Rū sin Tuhan, amu in nagsuchi kaniyu bat kamu matūp sukuun
sin Tuhan, iban dayn ha sabab nagkahagad kamu sin hindu' pasal sin kasabunnalan.
14 Napī' kamu sin Tuhan kumawa' sin kalappasan niyu dayn ha Bayta' Marayaw
pasal sin Almasi, amu in piyagnasīhat namu' kaniyu. Hangkan kamu napī' ha supaya
kamu kabahagian sin kalagguan iban sin si'nag sahaya sin Panghu' natu', Īsa Almasi.
15 Na, hangkan manga taymanghud, pahuguta in pangandul niyu, iban gunggungi
niyu tuud mahugut in manga kasabunnalan kiyahindu' namu' kaniyu, dayn ha
pagnasīhat iban sin sulat namu' matun kaniyu.
16-17 Na, mura-murahan bang mayan pasannyangun in lawm atay niyu iban dihilan
kamu kusug huminang iban mamichara sin unu-unu katān marayaw kaagi sin
Panghu' natu', Īsa Almasi, iban sin Tuhan, Ama' natu', amu in malasa kātu'niyu.
Lāgi' dihilan niya kitaniyu tabang magpakusug sin īman taniyu kasaumulan iban
hulat-hulat marayaw.

3

Pangayui Niyu Kami Duwaa pa Tuhan

1 Na, mahuli dayn duun manga taymanghud pangayui niyu kami duwaa pa Tuhan,
bang mayan masamut sumaplag pa kahula'-hulaan in bayta' dayn ha Tuhan pasal
hi Panghu' Īsa. Iban mura-murahan bang mayan in bayta' yan taymaun iban
pag'addatan sin manga tau biya' sin kaagi niyu timayma'.
2 Damikkiyan pangayui niyu da isab kami duwaa bang mayan kami lappasun sin
Tuhan dayn ha kamulahan hīhinang sin manga tau mangī'. Sabab katauran sin
manga tau di' magkahagad sin bayta' pasal hi Panghu' Īsa.
3 Sumagawa' in hi Panghu' Īsa kapangandulan iban siya in magpahugut sin īman
niyu. Ayaran niya kamu dayn ha manga kamulahan naug dayn ha Saytan Puntukan
amu in puunan sin katān kangīan.
4 Na, in kami dihilan hi Panghu' Īsa pangandul pasal niyu. Hangkan natatantu
namu' sin hīhinang niyu iban di' niyu bugtuun in pangahagad niyu sin daakan namu'
kaniyu.
5 Mura-murahan bang mayan pahūpun hi Panghu' Īsa pa lawm atay niyu in lasa
sin Tuhan iban sin kasabal sin Almasi.

Subay in Tau Bukun Malisu' Maghinang

6 Na, manjari, bihaun manga taymanghud, pagka in kami ini kiyawakilan hi
Panghu' Īsa, na bāndaan namu' kamu pakandihun dayn ha manga taymanghud
natu' amu in lisuan di' maglawag sin kabuhianan nila, iban wala' miyagad sin manga
hindu' namu' kaniyu.
7 Na, kaingatan niyu da tuud isab bang biya' diin in kaagi niyu maghinang. Subay
kamu sumingud kāmu', sabab bukun kami malisu' maglawag sin kabuhianan namu'
ha waktu duun kami kaniyu.
8 Wala' kami timayma' sin unu-unu na balanja' ha way namu' biyayaran. Gām
mayan naghulas-sangsa' kami nag'usaha dūm-adlaw, ha supaya kamu di' kahunitan
pasal namu'.
9 Na, biya' ha yan in hīnang namu', bukun sabab wayruun kapatutan namu'
mangayu' tabang sin pagkabuhianan namu'. Awn kapatutan namu', sagawa' hīnang
namu' in biya' ha yan ha supaya mahinang suntuan agarun niyu.

10 Tumtuma niyu in hindu' namu' kaniyu ha waktu kami duun kaniyu, laung namu',
“Bang in tau di' mabaya' mag'usaha sin kabuhianan niya subay di' pakaunun.”
11 Hangkan kami nagbichara ha ini sabab awn kunu' duun kaniyu in di' mabaya'
maglawag kabuhianan. Malisu' sila maghinang. Amu sadja in hīhinang nila in
manglamud-lamud sin hinang sin tau kaibanan.
12 Na, pagka kami kiyawakilan hi Panghu' Īsa Almasi, daakun namu' in manga tau
yan iban bāndaan namu' sila, subay sila maghinang sin hinang nila ha di' makalingug
ha kaibanan, iban subay sila mag'usaha na sin kabuhianan nila.
13 Na, ampa in kamu, manga taymanghud, ayaw kamu masumu maghinang sin
marayaw.
14 Na, bang awn tau duun kaniyu in di' mabaya' magad sin hindu' ha lawm sulat ini,
indani niyu in tau yan. Iban ayaw kamu mabaya' maglamud iban niya haunu-haunu
na, ha supaya siya simipug sin hinang niya mangī'.
15 Sagawa' ayaw niyu isab siya dāha magbanta. Gām mayan hindui niyu sin
hikarayaw biya' sin hindu' niyu ha taymanghud niyu.

In Kahinapusan Hilalaungan

16 Mura-murahan bang mayan taptap pasannyangun in lawm atay niyu hi Panghu'
Īsa, amu in tuburan sin kasannyangan, minsan unu-unu na in kahālan dumatung
kaniyu. Mura-murahan bang mayan taptap in Tuhan duun kaniyu.
17 Na, mahuli dayn duun in kahinapusan lapal kabtangan sin sulat namu' ini, baran
ku na tuud in sumulat. Yari ku siyulat in ngān ku hi Paul, supaya niyu kakilāhan sin
in sulat ini mattan tuud naug dayn kāku'. Iban amuna yan in addat ku sakahaba'
aku magparā sulat.
18 Mura-murahan bang mayan di' mabugtu' in tulung-tabang kaniyu katān sin
Panghu' natu' Īsa Almasi.
Wassalam.

SULAT NAKAUNA KAN TIMUTI
1 TIMUTI

Pahāti

Ini in tagna' sulat hi Paul kan Timuti. Hi Timuti hambuuk Almasihin bata' ba'gu. In ina' niya bangsa Yahudi, ampa in ama' niya bangsa Girik. Siya in tabang hi Paul nanghindu' sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi pa manga tau. (Kitaa ha *Kiyawakilan* 16:1-4)

Muna-muna baytaan niya hi Timuti pasal sin manga tau nanghihindu' ha manga Almasihin sin hindu' bukun bunnal. Pag'ubus, bicharahun hi Paul in pasal sin kawl-piil amu in matūp pakayun sin manga Almasihin ha pagtipun-tipun nila. Lāgi' sabbutun niya da isab in pasal sin manga addat-mangaddat matūp ha manga nakura' iban ha manga tau magtatabang ha pagtipun-tipun sin manga Almasihin. Ha kahinapusan sin sulat, hinduan niya hi Timuti pasal sin hinang kiyamaksud kaniya sin Almasi, iban pasal sin manga palihālan wajib niya hinangun tudju pa manga Almasihin.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, hambuuk tau kiyawakilan hi Īsa Almasi.
Nahinang aku hambuuk kiyawakilan, sabab in yan daakan dayn ha Tuhan, amu in
manglalappas kātu'niyu, iban hi Īsa Almasi amu in panghuwat-huwatan natu'.
2 In sulat ini hipasampay ku mawn kaymu, Timuti, karna' biya' na kaw anak ku
luggiya', sabab aku in nakarā kaymu nagparachaya ha Almasi.
Mura-murahan bang mayan kaw dihilan tulung-tabang iban kaulungan, lāgi'
dihilan kasannyangan in lawm atay mu kaagi sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu'
natu', hi Īsa Almasi.

Pasal sin Paglāng ha Manga Nanghihindu' sin Bukun Kasabunnalan

3 Na, bihaun Timuti, biya' na sin bakas kiyapamung ku kaymu ha sa'bu kakadtu
ku pa Makidun, ibut-ibutan ta kaw di' paīgun dayn ha dāira Ipisus bat mu malāng
in manga tau nanghihindu' sin dān pa kalawngan.
4 Lānga in manga tau yan, papahundunga na sila magparuli sin manga suysuy way
kasabunnalan iban mag'usul way kahinapusan sin manga kapangkat-pangkatan sin
manga kamaasan, sabab in manga yan makapaawn sadja paglugatan. Lāgi' di' yan
makatabang sin maksud sin Tuhan. Karna' in ingat pasal sin maksud sin Tuhan naug
dayn ha pagparachaya iban pangandul ta ha Tuhan.
5 Na, hangkan ku sila hipalāng kaymu, bat maawn in kasi-lasa, amu in guwa'
dayn ha atay puti', dayn ha pikilan malanu' iban dayn ha parachaya iban pangandul
matutuud ha Almasi.
6 Karna' awn manga tau kaibanan amu in simiha' dayn ha hindu' yan. Dimugaing
na sila, sabab amuna in piyaruli nila in manga paglugat pasal sin manga parakala'
way kapūsan.
7 Mabaya' tuud sila mahinang guru sin manga sara' piyanaug sin Tuhan dayn kan
Musa, sumagawa' di' nila kahātihan bang unu in piyagbibichara nila. Di' nila minsan
kahātihan in manga parakala' kiyukusugan nila biyayta' ha manga tau.
8 Na, asal kaingatan natu' in manga sara' piyanaug sin Tuhan, marayaw bang
maamu in pagpapanaw biya' sin kiyamaksud sin Tuhan.
9 Kaingatan natu' da isab sin in manga sara' yan wala' piyaawn ha pasalan sin
manga tau marayaw. Sagawa' in piyagpaawnan sin sara' pasal sin manga tau
manglalanggal iban di' magkakahagad ha sara', manga tau wayruun buga' ha Tuhan

iban manga baldusa. Piyaawn da isab in sara' ha manga tau way pagtaat pa Tuhan
iban manggura'-gura' sadja ha agama, ha manga tau māmunu' ha ina'-ama' nila, ha
manga tau māmunu' ha pagkahi nila mānusiya',
10 ha manga tau naghihinang kalumuan, ha manga tau nagkakajarihanan iban sin
pagkahi nila usug atawa iban sin pagkahi nila babai, ha manga tau mangingidnap,
ha manga tau putingan iban magsasaksi' sin bukun bunnal, iban ha manga tau amu
in himihinang sin unu-unu na, amu in wala' nag'amu iban sin hindu' marayaw.
11 In hindu' yan nakawa' dayn ha Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, amu in
piyangandul kāku' sin Tuhan hipamahalayak pa manga mānusiya'. In Bayta'
Marayaw ini naug dayn ha Tuhan sangat in kalagguan niya iban puunan sin katān
karayawan.

Pasal sin Pagsarang-sukul hi Paul pa Tuhan

12 Magsukul aku ha Panghu' ta Īsa Almasi, amu in nagdihil kāku' kusug ha supaya
ku mahinang in daakan niya kāku'. Magsukul aku sin ītung niya aku hambuuk tau
kapangandulan iban kiyawakilan niya magpasampay sin daakan niya.
13 Malayngkan sin nakauna yadtu, mangī' in manga bichara ku pasal hi Īsa.
Bīnsana' iban hīna' ku in manga tau agad kaniya. Sumagawa' limuuy in Tuhan
kāku', minsan bihādtu in ngī' sin hinang ku. Hangkan siya limuuy kāku', sabab ha
waktu yadtu awam pa aku sin ngī' sin hinang ku, sabab way pa aku nagparachaya
kan Īsa.
14 Lāgi' labi-labihan tuud in tulung-tabang dīhil kāku' sin Panghu' natu', Īsa Almasi.
Piyapagparachaya niya aku kaniya iban piyahūp niya in kasi-lasa pa lawm atay ku.
In yan asal hikarihil kātu' bang kitaniyu naghahambuuk iban hi Īsa Almasi.
15 Bunnal tuud, iban subay taymaun iban kahagarun sin mānusiya' katān, sin in
hi Īsa Almasi miyari pa dunya manglappas ha manga baldusa. Ampa in aku amuna
in tau landu' tuud baldusa dayn ha katān,
16 sumagawa' kiyaluuyan aku sin Tuhan. Hangkan niya aku kiyaluuyan bat supaya
mapakita' hi Īsa Almasi sin landu' tuud siya masabal ha manga tau baldusa tuud
biya' kāku'. Minsan biya' diin in ngī', dihilan niya da kaampunan. In aku hīnang
niya hambuuk suntuan pamintangan sin manga tau katān, amu in ha susūngun
magparachaya kaniya bat karihilan sin kabuhi' salama-lama.
17 Pudjihun natu' in Tuhan amu in makapagbaya' kasaumulan. Di' siya magka-
matay iban di' kakitaan sin mānusiya'. In siya hambuuk-buuk da Tuhan. Pudjihun
iban lagguun natu' siya kasaumulan! Amin!
18 Na, in daakan ini hipangandul ku kaymu, Timuti, anak ku, nagtaayun da iban
sin bakas kiyabayta' sin manga tau magpapasampay sin Parman sin Tuhan. Agara in
daakan kaymu ha supaya bang upamakun magbunu', makapamunu' kaw marayaw
ha manga kimukuntara sin daakan sin Tuhan.
19 Patutuga in pamawgbug mu ha Almasi iban sin pikilan mu malanu'. Karna' awn
manga tau kaibanan duun ha yan in di' magad ha pikilan malanu', iban kimangi' na
in parachaya nila ha Almasi.
20 In manga tau biya' na kan Himinus iban hi Iskandal, in sila ini biyutawanan nila
na in pagparachaya nila ha Almasi. Hangkan iyungsud ku na sila pa lawm lima sin
Saytan Puntukan, ha supaya sila makapamintang di' na magbichara mangī' ha pasal
sin Tuhan.

2

Pasal sin Manga Addat Pakayun sin manga Almasihin bang Magtaat pa Tuhan

1 Na, bihaun, yari in hindu' amu in subay agarun niyu. Muna-muna, subay kamu
mangarap pa Tuhan iban mangayu' duwaa pa marayaw pasal sin manga mānusiya'
katān. Subay niyu sila pangayuan tabang pa Tuhan. Lāgi' subay kamu magsarang-
sukul pa Tuhan sin tabang hirihil niya kanila katān.
2 Damikkiyan pangayui niyu da isab duwaa pa marayaw in manga kasultanan
iban sin manga katān kaibanan tagakawasa, ha supaya sumannyang iban humatul
in panghula'-hula' taniyu. Lāgi' bat supaya umamu in addat-tabīat taniyu iban
magmabuga' kitaniyu pa Tuhan.
3 Na, in yan marayaw iban makasulut ha Tuhan, amu in manglalappas kātu'niyu.
4 Dungugun sin Tuhan in pagpangayu' natu' duwaa, sabab kabayaan sin Tuhan
in mānusiya' katān malappas dayn ha murka', iban makaingat sila sin hindu'
kasabunnalan.
5 In Tuhan hambuuk da, iban hambuuk-buuk da isab in nahinang suluhan sin
Tuhan iban mānusiya', amuna in hi Īsa Almasi pagkahi natu' mānusiya'.
6 Atas piyaglilla' hi Īsa in dugu'-nyawa niya karna'-sabab sin katān mānusiya',
ha supaya sila mapuas dayn ha manga dusa nila. In kamatay hi Īsa ha waktu
kiyaganta' sin Tuhan, amuna in tanda' sin mattan tuud kabayaan sin Tuhan malappas
in mānusiya' katān.
7 Lāgi' amuna yan in sabab hangkan aku kiyawakilan sin Tuhan magpamahalayak
iban magnasīhat ha bangsa bukun Yahudi pasal sin kasabunnalan iban pagparachaya
ha Almasi. In bichara ku yan bukun tuud puting, kasabunnalan tuud in biyabayta'
ku kaniyu.
8 Na, in kabayaan ku, haunu-haunu na magtipun in manga agad ha Almasi, in
manga katān kausugan amu in miyamagad tuud ha Tuhan, subay sila mangarap pa
Tuhan, iban bang sila sumangga na sin lima nila mangayu' duwaa, subay wayruun
dugal atawa ngī' ha lawm atay nila.
9 Damikkiyan in kabayaan ku, in manga kababaihan subay magpahumput, iban
subay nila sarang-sarangun da isab in pamakay nila. Subay in pakayun nila in manga
pamakay matūp ha manga babai marayaw addat. In manga babai nagtataat pa Tuhan
di' kakilāhan dayn ha arti sin pagsudlay sin buhuk, atawa sabab sin pamulawan,
atawa manga mussa', atawa manga panamung nila maharga',
10 sumagawa' kakilāhan sila dayn ha hinang nila marayaw. Amu na yan in katūpan
hinangun sin manga babai, amu in imiyan sin in sila nagtataat tuud pa Tuhan.
11 In manga babai bang nasīhatan, subay sila manaynghug tuud marayaw, iban
subay nila kahagarun tuud in hindu' sin manga nagnanasīhat kanila.
12 Di' ku tugutan in manga babai manghindu' ha manga usug atawa magnakura'
kanila. Subay in manga babai di' magkayba' bang awn miting ha langgal.
13 Hangkan bihādtu sabab hi Apu' Adam in nakauna piyaawn sin Tuhan, ampa
simunud hi Apu' Hawa.
14 Lāgi' bukun hi Apu' Adam in kiyaakkalan sin Iblis, sagawa' hi Apu' Hawa.
Kiyaakkalan siya iban nakalanggal sin sara' sin Tuhan.
15 (Amu na yan in sabab hangkan in manga babai katān hilabay dayn ha kasigpitan
bang sila mag'anak, pasal narā dayn ha narusa hi Apu' Hawa.) Sumagawa' minsan
bihādtu, tabangun da sila sin Tuhan dayn ha kasigpitan nila. Sa' subay di' mabugtu'
in pangandul nila pa Tuhan iban sin kasi-lasa nila ha katān. Iban subay di' mahagin
in kabuntul sin i'tikad nila pa Tuhan iban sin kahumput sin addat nila.

3

In Magnakura' ha Manga Almasihin

1 Bunnal sa in bichara sin magpamung sin marayaw in maksud sin tau, amu in
matuyu' tuud mahinang nakura' sin manga Almasihin.
2 In tau mapatut papagnakuraun ha manga Almasihin, subay amu in tau marayaw,
wayruun masaway kaniya. Makajari siya pīun nakura', bang hambuuk da in asawa
niya, way dugaing. Lāgi' subay siya makatangka' sin manga napsu, amu in makarā
kaniya pa kangīan. Subay mabuntul in pamikil niya, iban subay siya mahatul. Subay
siya maasip iban maupiksa' ha hisiyu-siyu tau mākawn pa bāy niya. Subay da isab
siya mapanday magnasīhat ha manga tau.
3 Subay siya tau bukun maghihilu iban bukun mamiminasa. Subay siya mahanunut
magdā ha manga tau. Subay siya bukun pangangalu iban bukun manapsu ha pilak.
4 Subay siya tau makapintulu' iban makapaintul marayaw ha anak-asawa niya,
sampay pa katān ha lawm pamāy-bāy niya. Lāgi' subay niya mapaagad in manga
anak niya ha unu-unu daakan niya kanila iban subay sila mag'addat tuud kaniya.
5 Karna' bang in tau mahinang nakura' di' minsan makapintulu' ha anak-asawa
niya, na, biya' diin in kaparuli niya marayaw ha manga Almasihin, amu in suku' sin
Tuhan?
6 In tau magnakura' subay bukun amu in ba'gu sadja miyagad kan Īsa, sabab
adakala' lumaggu' in ū niya sin siya in napī' magnakura'. Na, bang tumaas in atay
niya, kabutangan siya sin hukuman biya' sin hukuman biyutang sin Tuhan ha Iblis
pasal sin timaas tuud in atay niya.
7 Lāgi' in tau mapī' nakura', subay da isab hambuuk piyag'aaddatan sin manga tau
bukun Almasihin, ha supaya siya di' karihilan kahinaan, iban di' marā sin sasat sin
Iblis huminang sin mangī'.

Pasal sin Manga Tau Magtatabang ha manga Almasihin

8 Damikkiyan da isab, in manga tau pīun magtatabang ha nakura' sin manga
Almasihin, subay da isab marayaw in addat-tabīat nila, iban subay sila bukun duwa
dila'. Subay sila bukun maghihilu atawa manapsu ha pilak.
9 Subay mahugut in pamawgbug nila sin hindu' kasabunnalan, amu in bakas līlibun
dayn ha mānusiya', sagawa' bihaun in hindu' ini piyaingat na sin Tuhan ha manga
mānusiya'. Lāgi' in pamawgbug nila subay tulid tuud dayn ha lawm atay nila.
10 Ha di' pa sila mahinang magtatabang, subay sulayan naa bang biya' diin in addat-
tabīat nila. Na, bang marayaw, ampa dakuman sila pīun magtatabang.
11 Damikkiyan in manga asawa nila, subay da isab marayaw in addat-tabīat, iban
subay di' magpanglimut. Subay da isab sila makatangka' sin manga napsu makarā
pa kangīan, iban subay sila kapangandulan ha unu-unu katān.
12 In tau pīun magtatabang, subay hambuuk da in asawa niya. Subay siya maingat
magpintulu' iban magpaintul marayaw ha anak-asawa niya iban sin katān ha lawm
bāy niya.
13 In manga tau magtatabang, bang marayaw in hinang nila, karihilan sila
kalagguan, iban pag'addatan tuud sila. Iban makatawakkal sila mamichara pasal
sin pangandul nila kan Īsa Almasi.
14 Bihaun, ha sa'bu aku nagsusulat kaymu, hiyuhuwat-huwat ku makapagkita' da
kita ha masamut.
15 Sumagawa' bang sawpama maantala' in pagkawn ku, na in sulat ku ini, amuna
in magpaingat kaniyu bang biya' diin in addat-tabīat pakayun sin kitaniyu ha lawm
sin ukuman sin Tuhan, hāti niya ha lawm katibuukan sin manga tau suku' sin
Tuhan, amu in Tuhan buhi' salama-lama. Na, in kitaniyu suku' niya, amuna in kusug
bawgbug sin hindu' kasabunnalan.
16 Bunnal tuud sin landu' malawm in hindu' sin agama natu' sin kasabunnalan
pasal sin Almasi, amu in piyanyata' na sin Tuhan bihaun.

Limahil siya pa dunya nagbaran mānusiya'.
Rū sin Tuhan in simaksi' sin kasabunnalan sin katān bayta' iban hinang niya.
Nagpanyata' in manga malāikat mawn kaniya timabang kaniya.
Piyamahalayak pa mānusiya' katān in pasal niya.
Nagparachaya iban nangandul kaniya in manga mānusiya' ha dunya.
Na, yadtu na siya naangkat pa surga'.

4

Pasal sin Manga Manghihindu' sin Bukun Kasabunnalan

1 Na, mahantap tuud in bayta' sin Rū sin Tuhan kātu'. Laung niya, butawanan na
sin manga kaibanan mānusiya' ha waktu susūngun in hindu' kasabunnalan, amu in
kiyakahagad natu'. In kahagarun nila in manga hindu' bukun bunnal naug dayn ha
manga saytan mangangakkal.
2 Biya' ha yan in piyanghindu' sin manga tau nagpabaw'-baw' guru sagawa' in sila
putingan iban mangangakkal. In manga tau yan di' magkahilu in pamikil nila sin
hinang nila mangī', karna' biyaksa na sila sin hinang nila yan.
3 Laung sin hindu' nila, di' kunu' makajari magtiyaun in usug iban babai, sabab in
yan mangī'. Iban di' isab kunu' makajari kaunun in manga kakaun kaibanan, sabab
haram. Sagawa' in manga hindu' nila yan bukun bunnal, sabab piyaawn da isab sin
Tuhan in manga kakaun hiyaram nila. Makajari yan kaunun sin manga tau pag'ubus
nila magsarang-sukul pa Tuhan. In manga tau nakaingat iban nagpaparachaya sin
hindu' pasal kasabunnalan luhaya kumaun sin manga kakaun yan.
4 Karna' in unu-unu katān, piyapanjari sin Tuhan marayaw, iban subay wayruun
kakaun in haramun natu', sagawa' in unu-unu kakaun subay taymaun natu' iban
pagsarang-sukul.
5 Sabab in katān kakaun hiyalal sin Parman sin Tuhan iban sin pagpangayu' natu'
duwaa pa Tuhan.

In Daraakun Marayaw hi Īsa Almasi

6 Manjari bihaun, Timuti, bang mu hinasīhat in hindu' ini pa manga taymanghud
natu' duun ha yan, in hāti niya ikaw in daraakun marayaw hi Īsa Almasi, iban
mapakita' mu sin simusulig in īman mu dayn ha Parman sin Tuhan iban dayn ha
hindu' bunnal amu in iyaagad mu.
7 Lawak kaw dayn ha manga suysuy way kasabunnalan sin manga tau way buga'
ha Tuhan, iban karupangan amu in way pūs hibayta' ha manga tau. Marayaw pa
anarun mu tuud in baran mu huminang sin manga makapasūng sin pagtaat mu pa
Tuhan.
8 Na, awn da isab hangkatiyu' karayawan niya in maghinang sin manga hikakusug
sin anggawta'-baran. Sagawa' labi tuud dakula' in karayawan sin hinang magpakusug
sin pagtaat pa Tuhan, sabab amu yan makatabang kātu' ha unu-unu katān, bukun
sadja ha kabuhi' ta bihaun, sumagawa' sampay pa kabuhi' taniyu ha adlaw Ahirat.
9 In bichara yan bunnal iban subay tuud taymaun iban kahagarun sin katān.
10 Na, hangkan magtūyu' tuud kitaniyu magbuluk-binasa magnasīhat ha manga tau,
sabab awn hiyuhulat-hulat taniyu dayn ha Tuhan amu in buhi' salama-lama, iban
manglalappas ha katān mānusiya', labi awla ha manga tau amu in magparachaya
kaniya.
11 Manjari, Timuti, in manga daakan iban hindu' kiyabayta' ku ha sulat ini, subay
mu hipasampay iban hihindu' tuud pa manga panāiban mu duun ha yan.
12 Minsan kaw bata'-ba'gu parayawa in hinang mu ha supaya kaw di' baba'-babaun
sin manga tau. Sagawa' parayawa in addat mu ha supaya kaw mahinang suntuan

marayaw sin manga tau nagpaparachaya kan Īsa, iban ha supaya nila singuran in
kawl-piil mu, in lasa mu, in pangandul mu pa Tuhan iban sin lanu' sin pamikil mu.
13 Salugay ku di' pa makakawn kaniyu, tuyu' kaw tuud magbacha sin Kitab,
parungugan ha manga tau natitipun. Hindui in manga tau iban nasīhati sila sin
manga daakan ha lawm Kitab.
14 Pakaya tuud in ingat kapandayan dīhil kaymu sin Tuhan. In ingat kapandayan
yan kiyatukbal mawn kaymu, ha sa'bu sin manga tau amu in magpapasampay sin
Parman sin Tuhan nagbibichara sin amānat dayn ha Rū sin Tuhan, iban ha sa'bu
biyubutang sin manga tau-maas Almasihin in manga lima nila mawn kaymu.
15 Kannala iban agara tuud in manga hinang kiyatukbal kaymu, ha supaya kakitaan
sin tau katān in siyūngan sin ingat kapandayan kiyarihil kaymu sin Tuhan.
16 Paruliha in baran mu, in addat-tabīat mu iban sin paghindu' mu. Ayaw mu
bugtua in pagparuli mu sin manga hinang kiyatukbal kaymu, sabab amu yan in
makatabang lumappas kaymu iban ha katān magad sin hindu' mu dayn ha unu-unu
kamulahan.

5

In Manga Kiyawajib Hinangun hi Timuti ha Manga Almasihin ha Lawman Niya

1 Ayaw mu pag'amahi in manga tau maas dayn kaymu bang awn kasāan mahinang
nila, sagawa' subay marayaw in pagbichara mu kanila, biya' sin kaagi mu magbichara
ha ama' mu, bang awn hihindu' mu kanila. In pagdā mu ha manga usug bata'-ba'gu
subay biya' da sin pagdā mu ha taymanghud mu usug.
2 In pagdā mu ha manga babai tau-maas, subay biya' da sin pagdā mu ha ina' mu.
Iban in pagdā mu ha manga babai bata'-ba'gu subay biya' da isab sin pagdā mu ha
taymanghud mu babai. Subay malanu' tuud in i'tikad mu pa manga kababaihan.
3 Parayawa in pagdā mu ha manga babai balu, amu in wayruun na dugaing
tumabang kanila magkabuhianan.
4 Sumagawa' bang in hambuuk balu awn manga anak-apu' niya, na in sila yan
subay pahātihun sin kiyawajib sin Tuhan kanila in magparuli ha mawmaas nila,
ampa sila makatungbas ha mawmaas nila. Karna', in yan amu tuud in makasulut ha
Tuhan.
5 Na, bang in hambuuk balu babai isa-isa niya na, wayruun na anak-kampung
niya magparuli kaniya, na in siya yan, amuna in pag'iyanun balu na tuud. Tuhan
na in panghulat-hulatan niya sin unu-unu katān kagunahan niya. Di' magbugtu' in
pagpangayu' niya duwaa pa Tuhan, iban dūm-adlaw in pagpangayu' niya tabang.
6 Sagawa' bang in babai balu, dūlan niya sadja in hawa-napsu niya, agarun niya in
unu-unu makarihil kaniya dayaw parasahan, na in siya yan, minsan siya buhi', biya'
na siya hantang patay, sabab wayruun pagtaat niya pa Tuhan.
7 Amu na yan in hindu' tukbalan ha manga Almasihin duun ha yan, ha supaya
wayruun kangīan kakitaan kanila sin manga tau.
8 Bang awn tau hisiyu-siyu na, in di' magparuli ha kampung niya, labi awla na ha
manga anak-asawa iban mawmaas niya, in tau yan biyutawanan niya na in hindu'
bunnal kiyakahagad taniyu. In kangīan sin tau yan, labi pa dayn sin tau way agama.
9 Na, ha pasal sin listahan sin manga balu-babai, amu in tabangun sin manga
nagpaparachaya kan Īsa, amu sadja listahan in manga balu nakaabut na ka'numan
in umul nila iban kapangandulan sila bilang babai mabakti' ha bana nila.
10 Lāgi' subay da isab marayaw in sabbut-sabbutan kanila, pasal sin manga bakas
nahinang nila marayaw. Subay sila bakas manga babai marayaw mag'upiksa' sin
manga anak nila, marayaw mag'asip ha manga tau mākawn pa bāy nila, di' masipug

maghugas siki sin pagkahi nila Almasihin,* matabangun sila ha manga tau kiyugdan
kasusahan, iban amu in piyaparuli nila tuud in maghinang sin unu-unu katān
marayaw.
11 Malayngkan in manga balu-babai mabata' pa, subay sila di' hilamud ha listahan,
sabab bang sila datungan na sin napsu nila, bayaan na sila magbana, na butawanan
nila na in janji' nila ha Almasi.
12 Na di' nila na agarun in bakas tagna' kiyajanji' nila kan Īsa. Hangkan makabāk
sila dusa.
13 Iban lumisu' na sila maghinang. Amu na in parulihun nila in maglunsul pa
kabāy-bāyan. Lāgi' in ngī' niya, maanad na sila manglimut, iban lumamud ha manga
parakala' sin tau dugaing sin wayruun kalamud nila iban maanad na sila magdā-rā
bichara madtu-mari, amu in subay nila di' hinangun.
14 Hangkan ha pikilan ku marayaw pa in manga balu mabata' pa magbana
magbalik, lāgi' makabāk anak. Upiksaun nila na in lawm pamāy-bāy nila. Na, bang
amu yan in hinangun nila, di' kitaniyu kugdanan pamung mangī' sin manga tau
kimukuntara kātu'.
15 Hangkan aku nakapamung bihān, sabab awn kaibanan manga balu babai in
simiha' na dayn ha Almasi, miyagad na ha sasat sin Saytan Puntukan.
16 Na, bang sawpama awn tau Almasihin tagakampung manga balu babai, nawajib
kaniya in magbuhi' ha manga kampung niya balu. Subay niya di' hiungsud hipabuhi'
in manga kampung niya balu pa manga tau nagkakaput sin pakaradjaan sin manga
Almasihin, ha supaya amu sadja manga balu, amu in wayruun tuud kampung
makabuhi' kanila, in balanjaan sin manga pagkahi Almasihin.
17 Na, ha pasal sin manga nagtatau-maas ha manga Almasihin, bang marayaw in
pagnakura' nila, tūp tuud sila lagguun, iban dublihun in tungbas kanila, labi awla na
bang sila nagtutuyu' tuud manghindu' iban magnasīhat sin Parman sin Tuhan.
18 Subay tuud tungbasan in hulas-sangsa' nila, karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu
agi, “Bang in sapi' piyapaghihinang subay di' sampungan in simud niya, bat siya
makakaun.” Iban awn pa isab kiyabayta', amu agi, “Bang in tau daakun maghinang,
wajib subay siya gadjihan.”
19 Bang sawpama awn sumbung pasal sin hambuuk tau-maas nagnanakura' duun
kaniyu, ayaw na kaw magtūy magkahagad sin sumbung. Subay na awn duwa atawa
tū tau sumaksi' sin dusa niya.
20 Pag'amahi in manga katān nakarusa duun ha alupan sin katān jamaa ha supaya
makapamintang iban muga' in kaibanan.
21 In daakan ku ini kaymu, Tuhan in saksi', iban hi Īsa Almasi iban sin manga
malāikat suchi. Ibut-ibut kaymu, agara tuud in manga daakan ku kaymu. Na, bang
kaw magpapanaw sin daakan ku yan, subay kaw di' magpī' tau atawa magdapit
kansiyu-siyu.
22 Iban ayaw kaw isab mag'ūs-'ūs magpī' tau magnakura' ha manga Almasihin
duun ha yan. Karna' bang in tau yan tagadusa, na malapay kaw sin dusa niya. Lawak
kaw dayn ha manga unu-unu katān makarihil dusa kaymu.
23 Damikkiyan subay bukun sadja tubig in pag'inumun mu. Pag'inum da kaw
minsan dakuman tiyu'-tiyu' bahal sin tubig anggul hipag'ubat sin lawm tiyan mu,
karna' daran kaw yan nasasakit.
24 Na, tantuha tuud in dayaw addat sin tau pīun mu magnakura' ha manga
Almasihin. Sabab awn manga tau in dusa nila asal matampal minsan di' pa
hikasumbung in dusa nahinang nila. Sagawa' in kaibanan tau in dusa nahinang
nila di' magtūy tumampal. Subay na magkalugayan ampa kaingatan in dusa nila.

---

* **5:10 5:10** In asal addat sin manga tau ha masa yadtu maghugas siki sin manga tau hisiyu-siyu na in gumaban mawn pa bāy nila.

25 Damikkiyan in hinang sin tau marayaw, asal matampal iban di' da hikatapuk,
lāgi' minsan isab bukun matampal tuud, di' da hikatapuk malugay.

6

1 In manga īpun Almasihin, subay sila mag'addat tuud ha tag'īpun kanila, ha
supaya wayruun tau makapamung mangī' ha Tuhan taniyu, iban ha supaya wayruun
mamaba'-maba' ha hindu' iyaagad natu'.
2 Na, bang sawpama in manga tag'īpun kanila Almasihin da isab, subay nila da
isab di' kulangan in pag'addat nila ha tag'īpun kanila, sawkat na sila magpagkahi
Almasihin, biya' na sin magtaymanghud. Gām mayan subay nila dugangan in ti'but
nila maghinang ha tag'īpun kanila karna' in tiyatabangan nila sin hulas-sangsa' nila
manga Almasihin da isab, amu in kalasahan sin manga sila īpun.

Pasal sin Hindu' Way Kasabunnalan iban sin Alta' Sabunnal

In manga palihālan ini subay mu taptap hihindu' iban junjunga tuud hipaagad ha
manga tau.
3 Hisiyu-siyu in tau manghindu' sin dugaing, iban di' magad sin hindu' kasabun-
nalan sin Panghu' natu' Īsa Almasi, iban di' magad sin hindu' amu in naug dayn ha
Tuhan, na,
4 in tau yan landu' tuud abbuhan iban way panghāti niya. Biya' nahinang niya
na sakit in tagi niya maglugat iban magkālu pasal sin manga bichara di' magkugdan
iban sin hindu' kasabunnalan. In hinang niya yan makapaawn sadja sin pag'iggil,
pagngī' atay, pagpamūngmūng mangī', paghukum gaib,
5 iban paglugat way katubtuban niya sin manga tau, amu in kimangī' na in pamikil,
iban naīg na dayn kanila in panghāti pasal sin hindu' kasabunnalan. Ha pikilan nila
in pag'agama mahinang nila usaha, makarihil daya kanila.
6 Na, bunnal isab in pag'agama makarihil daya, sa' bukun ha alta'. Bang in tau
magtaat pa Tuhan iban mamarahi sin unu-unu na in kaniya, na in tau yan dayahan
tuud.
7 Karna' ha waktu limahil kitaniyu mari pa dunya, wayruun unu-unu diyarā natu'.
Na, bang kitaniyu manaykud na dayn ha dunya, wayruun da isab marā natu' unu-
unu,
8 hangkan subay kitaniyu mamarahi na, bang awn da tuput pagkaun iban
pagtamung natu'.
9 Sagawa' in manga tau, amu in mabaya' magkarayahan, maluhay sila marā sin
sasat huminang sin mangī'. Mikit na kanila in manga hawa-napsu karupangan iban
amu in makarihil kamulahan. Ha kahinapusan amuna yan in makamula iban makarā
kanila pa lawm narka'.
10 Karna' in hawa-napsu ta ha pilak, amuna in puunan sin katān ginisan kangīan.
In kaibanan tau dayn ha sabab sin hawa-napsu nila ha pilak, nalawa' na in pangandul
nila ha Almasi, iban kiyugdan na sila sin ginisan kasusahan dakula'.

Manga Daakan hi Paul kan Timuti

11 Sumagawa' in ikaw, Timuti, pagga in ikaw hambuuk daraakun sin Tuhan, subay
kaw lumayu' dayn ha manga napsu mangī' yan. Tuyu' kaw magparayaw sin kawl-
piil mu, iban tuyu' kaw magtaat pa Tuhan. Pahuguta in pangandul mu ha Almasi
iban pasūnga in kasi-lasa mu ha pagkahi mu. Subay mahanunut in pagdā mu kanila.
Lāgi' sandali in unu-unu haggut-pasu' kumugdan kaymu iban subay kaw masabal.
12 Puspusa in tuyu' mu mag'īman pa Tuhan, ampa kaw karihilan sin Tuhan kabuhi'
salama-lama, sabab in pagdihil sin kabuhi' salama-lama, amuna in maksud hangkan
kaw napī' sin Tuhan magad kaniya. Na, ha waktu yadtu kiyabayta' mu in pasal sin
īman mu ha Almasi duun ha alupan sin manga katān nakasaksi' sin bichara mu.

13 In daakan ku ini kaymu kasaksian sin Tuhan amu in magdirihil kabuhi' ha unu-
unu katān, iban hi Īsa Almasi, amu in wala' miyuga' namichara sin kasabunnalan
ha alupan hi Puntus Pilatu.
14 Ini in daakan ku kaymu. Hinanga tuud in katān daakan sin Tuhan kaymu.
Pabuntula tuud in pag'agad mu sin manga daakan yan, bat wayruun masahawi
mangī' kaymu, dayn ha bihaun sampay dumatung in waktu makabalik na pa dunya
in Panghu' natu' Īsa Almasi.
15 Ampa in pagbalik niya yan maawn ha waktu kiyaganta' sin Tuhan Mahamulliya,
amu in hambuuk-buuk makapagbaya' ha unu-unu katān. Siya in makapagbaya' ha
katān tagakawasa, iban siya in Panghu' sin katān panghu'.
16 Siya da in hambuuk-buuk di' magkamatay. Masi'nag masahaya in hula' niya.
Wayruun mānusiya' makasuuk mawn kimita'. Wayruun pa nakakita' kaniya dayn
sin tagna', iban wayruun da isab makakita' kaniya kasaumulan. Siya in subay tuud
lagguun, iban siya in makawasa kasaumulan! Amin!
17 Hindui in manga tau dayahan, amu in mataud in alta' dī ha dunya bihaun,
ayaw papag'abbuha. Ayaw sila papangandula ha manga alta' nila, amu in di' da
kumakkal duun kanila, sagawa' papasangdulan in huwat-huwat nila pa Tuhan, amu
in magdirihil ballabi-labihan kātu'niyu sin unu-unu katān hikakuyag sin lawm atay
taniyu.
18 Hindui in manga tau dayahan huminang sin marayaw. Baytai sila sin in hinang
nila marayaw subay da isab biya' sin taud sin alta' nila. Subay sila makūg magmura
iban mamahagi' ha kaibanan magkalagihan sin tabang nila.
19 Bang nila mahinang in biya' ha yan, na makataw' sila alta' kakkal didtu ha surga',
amu in mahinang nila puunan marayaw ha susūngun. Subay nila yan agarun ha
supaya sila kaawnan sin karayawan sin kabuhi' sabunnal.
20 Na, Timuti, bawgbugi tuud in manga hindu' kiyapangandul kaymu. Ayaw kaw
maglamud sin paglugat amu in di' makapasūng sin ingat pasal sin Tuhan. Ayaw kaw
maglamud sin paglugat way kapūsan pasal sin manga hindu' di' magkugdan iban sin
hindu' kasabunnalan, amu in pag'iyanun nila pangadji' marayaw.
21 Karna' awn kaibanan tau duun in nagpasaula-ula imiyan marayaw in pangadji'
nila, sagawa' nagkalugayan mayan biyutawanan nila na in īman nila.
Mura-murahan bang mayan di' magbugtu' in tulung-tabang sin Tuhan kaniyu
katān.
Wassalam.

SULAT HIKARUWA KAN TIMUTI
2 TIMUTI

Pahāti

In sulat ini amuna in hinapusan sin manga sulat hi Paul. Ha waktu siya nagsulat ha ini, kiyakarinahan siya ha lawm jīl sabab sin pagnasīhat niya sin Bayta' Marayaw pa manga mānusiya'. Nagsusūng na in waktu patayun siya sin tau bangsa Rūm. (Kitaa ha bāb 4, ayat 6)

Hangkan hi Paul nagsulat nagbalik kan Timuti ha supaya di' mabugtu' in paghindu' iban pagnasīhat hi Timuti sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa Almasi. Laung hi Paul kan Timuti, subay niya bawgbugan in hinang kiyabugsu' kaniya minsan da unu in haggut-pasu' kumugdan kaniya.

Bicharahun hi Paul in pasal sin hugut sin parachaya iban pangandul niya ha Almasi, in kasabal niya sumandal sin unu-unu haggut-pasu' kumugdan kaniya iban sin kasilasa niya. Amu yan in kabayaan niya pasinguran kan Timuti.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku' hi Paul hambuuk tau kiyawakilan hi Īsa Almasi dayn ha kabayaan sin Tuhan. Kiyawakilan aku magpamahalayak pa manga mānusiya' pasal sin kabuhi' sabunnal, amu in kiyajanji' sin Tuhan pa tau katān naghahambuuk iban hi Īsa Almasi.

2 In sulat ini hipasampay ku mawn kaymu Timuti, karna' biya' na tuud kaw anak ku kalasahan.

Mura-murahan bang mayan kaw dihilan tulung-tabang, iban kaulungan, lāgi' dihilan kasannyangan in lawm atay mu kaagi sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' natu', hi Īsa Almasi.

Pasal sin Pagsarang-sukul pa Tuhan iban Manga Kabtangan Hipagpakamdus sin Pangatayan

3 Magsarang-sukul aku pa Tuhan, amu in piyagtataatan ku tuud mabuntul biya' sin pagtaat sin manga kamaasan ku. Ha sakahaba' ku mangarap pa Tuhan dūm-adlaw piyapangayuan ta kaw duwaa pa Tuhan, lāgi' magsarang-sukul aku kaniya sabab karna' mu.

4 Bang ku katumtuman in pagtangis mu (ha waktu kapagbutas ta), magtūy aku bayaan dumā magkita' kaymu ha supaya kumuyag in lawm atay ku.

5 Way ku kiyalupahan sin in pangandul mu ha Almasi bunnal tuud biya' da sin pagpangandul sin apu' mu babai, hi Luyda, iban sin ina' mu hi Yunisa. Lāgi' sampay pa bihaun tantu tuud masi bunnal in pangandul mu kaniya.

6 Hangkan dayn ha sabab yan, hipatumtum ku kaymu sin subay mu pasūngun in ingat kapandayan dīhil kaymu sin Tuhan ha waktu kadupun ku sin lima ku ha ū mu nangayu' duwaa pa Tuhan.

7 Karna' in Rū sin Tuhan, amu in piyahūp niya kātu', wala' dimihil kātu' sin pangatayan mabuga', sagawa' dīhilan kitaniyu sin Rū sin Tuhan sin pangatayan mahugut iban makusug. Lāgi' dīhilan niya kitaniyu sin atay baynglasahun iban dīhilan da isab kusug supaya natu' di' dūlan in hawa-napsu sin baran natu'.

8 Ayaw kaw masipug mamayta' ha manga tau pasal sin hindu' hi Panghu' Īsa. Damikkiyan ayaw kaw masipug ha pasal ku, minsan aku yari najīl ha pasal sin pagbawgbug ku ha Almasi. Gām mayan agad kaw sandal sin manga kabinsanaan dumatung ha manga tau amu in mamawgbug sin bayta' marayaw pasal sin Almasi.

Sandali in manga kabinsanaan dumatung kaymu karna' dayn ha kusug dīhil sin
Tuhan kaymu.
9 Siya in nanglappas kātu', iban siya in nagpī' kātu' ha supaya mahinang suku'
niya. Wala' kitaniyu pinī' niya sabab sin nahinang natu' marayaw, sagawa' dayn ha
sabab sin maksud niya tumabang kātu' manga mānusiya'. In tabang yan asal niya
kiyarihil na kātu'niyu dayn ha waktu wala' pa naawn in unu-unu katān, iban asal
dayn kan Īsa Almasi matabuk natu' in tabang yan.
10 Na, bihaun in tabang yan napanyata' na kātu'niyu, sabab nakakari na pa dunya
in manglalappas kātu'niyu hi Īsa Almasi. Piyaawn niya na in dān sin hikapuas
sin mānusiya' dayn ha kamatay, amu in kasiksaan salama-lama ha narka', iban
dayn ha bayta' marayaw pasal sin Almasi piyaingat niya na kātu'niyu sin ha adlaw
mahuli karihilan kitaniyu sin ginhawa-baran, amu in di' na magkamatay, lāgi' awn
na kabuhi' natu' salama-lama.
11 Na, in aku napī' sin Tuhan, iban kiyawakilan hi Īsa Almasi manghindu' iban
magpamahalayak sin Bayta' Marayaw.
12 Na, dayn ha sabab yan numanam aku sin manga kabinsanaan ini, sagawa'
minsan bihādtu, di' ku da hikasipug in hinang daakan kāku', sabab kaingatan ku
da bang hisiyu in piyangangandulan ku sin ginhawa-baran ku. Lāgi' natatantu ku
sin jagahan niya dayn ha kamulahan in hinang daakan kiyabugsu' niya kāku' sampay
maabut in adlaw pagbalik niya mari.
13 Gunggungi in hindu' kasabunnalan kiyahindu' ku kaymu, amu in suntuan subay
agarun mu. Iban pataptapa in īman mu kan Īsa iban kalasahi in pagkahi mu, sabab
in ikaw agad kan Īsa Almasi.
14 Lāgi' bawgbugi tuud in manga hindu' kasabunnalan kiyapangandul kaymu sin
Tuhan. In Rū sin Tuhan, amu in yari himuhūp ha lawm atay natu', amu in tumabang
kaymu mamawgbug.
15 Na, tantu kiyaingatan mu da isab sin piyasāran aku sin manga Almasihin ha
hula' Asiya, sampay hi Pigilus kay Hirmugin.
16 Samantara' mura-murahan bang mayan kaulungan sin Tuhan in anak-asawa
iban sin katān ha lawm bāy hi Nipurus, sabab nakamataud niya aku bisita, iban
nakarihil siya kāku' kakuyagan. Wala' niya aku kiyasipug minsan aku yari najijīl.
17 Gām mayan pagkari niya pa dāira Rūm, magtūy siya naglawag kāku'. Wala' siya
himundung naglawag sakaynu niya aku wala' kiyabaakan.
18 Mura-murahan bang mayan siya kaulungan sin Tuhan bang maabut na in adlaw
pagbalik mari sin Almasi. Minsan ku di' na hibayta' kaymu, asal kaingatan mu da in
tabang niya kāku' duun ha dāira Ipisus.

2

Pasal sin Pamawgbug ha Hindu' Daakan sin Almasi

1 Bihaun, Utu', dayn ha tabang hi Īsa Almasi ha manga kātu'niyu naghahambuuk
iban siya, pahuguta in pamawgbug mu sin hindu' diyaakan kaymu.
2 Kiyarungugan mu da isab in hindu' piyamahalayak ku pa manga tau mataud. Na,
hangkan in katān kiyahindu' ku, panghinduan isab ha manga tau kapangandulan mu
amu in maingat magpasampay sin hindu' yan pa manga tau kaibanan.
3 Akuha in haggut-pasu' kiyasuku' kaymu, ha supaya kaw mahinang biya' sapantun
sundalu hi Īsa Almasi, masi-masi mamawgbug sin hinang mu minsan kaw ha lawm
kabinsanaan.
4 Kitaa ba in sundalu, amu in naghihinang sin daakan kaniya. Way sa yan dugaing
maksud niya bang bukun himinang sin daakan makasulut ha atay sin nakura' niya.

Iban pagga siya sundalu, ukatun niya in baran niya dayn ha unu-unu hinang sibilyan,
amu in makasasat ha hinang niya.
5 Atawa in hinang mu yan hikasibu' ta isab ha pagkuntis maglumba'. Bang in
hambuuk tau di' magad sin sara' sin pagkuntis, na di' siya dumaug, iban wayruun
sasalamatan matabuk niya.
6 Atawa in hinang mu yan hikasibu' da isab ha hinang sin mag'uuma. In mag'uuma,
amu in matuyu' tuud maghinang, na subay siya in muna-muna humampit sin bunga
sin tiyanum niya.
7 Kannala marayaw in manga kiyabichara ku yan kaymu, sabab tantu tabangan
kaw tuud sin Tuhan humāti sin katān yan.
8 Tumtuma hi Īsa Almasi, amu in hambuuk panubu' hi Daud, bakas na siya miyatay
sumagawa' nabuhi' siya nagbalik. Amu yan in bayta' marayaw piyagnanasīhat ku
ha manga tau.
9 Na, in aku nimananam kabinsanaan, sabab sin pagnasīhat ku sin Bayta' Marayaw
pa manga mānusiya'. Lāgi' yari na aku bihaun ha lawm jīl kiyakadinahan biya' sin
tau nakalanggal sara', sumagawa' in Parman sin Tuhan di' da kalungkupan.
10 Na, hangkan dayn ha sabab yan, atas ku sandalan in katān kabinsanaan sabab-
karna' sin manga tau napī' sin Tuhan suku' niya, ha supaya sila makatabuk sin
kalappasan dayn kan Īsa Almasi, amu in kalappasan makarihil kabuhi' iban sanglit-
sahaya salama-lama.
11 Ini in manga bichara amu in tantu tuud bunnal:
Bang ta hililla' in dugu'-nyawa ta sabab-karna' hi Īsa Almasi,
tantu ha susūngun awn da isab kabuhi' ta maghambuuk iban siya.
12 Bang kita masabal sumandal kabinsanaan sabab-karna' niya,
na ha waktu susūngun magad kita kaniya mamarinta.
Bang siya hisulak ta,
na ha adlaw mahuli hisulak niya da isab kita.
13 Bang kita di' mangandul kaniya,
in siya kapangandulan ta sabab in siya asal kapangandulan, di' magkapinda.
14 Patumtuman ha manga Almasihin duun in hindu' ku yan. Iban ibut-ibuti tuud
sila, ayaw mu sila papagsuala sin manga parakala' wayruun kapūsan. In manga
pasualan biya' ha yan way da guna, iban makamula sadja sin īman sin manga tau
makarungug. Tuhan in hinanga saksi' bang kaw manghindu' ha yan kanila.
15 Pagtuyu' kaw tuud maghinang sin hinang diyaakan kaymu ha supaya kasulutan
in Tuhan kaymu. Karna' bang mu kahātihan marayaw iban hinasīhat marayaw pa
manga tau in hindu' kasabunnalan dayn ha Tuhan, kasulutan in Tuhan kaymu, lāgi'
di' kaw sumipug bang lilingun sin Tuhan in hinang mu.
16 Ayaw kaw maglamud sin paglugat di' makapasūng sin ingat pasal sin Tuhan, iban
sin paglugat way kapūsan, sabab in manga bichara biya' ha yan, amu in makarā ha
manga tau maglalawak dayn ha Tuhan.
17 In kangīan sin hindu' sin manga tau yan biya' sapantun sakit dugsul maglaggu'.
Bang yan di' magtūy kaubatan, na lumatag iban makakangī' tuud ha tau. Na, biya'
ha yan tuud in hindu' hi Himinus iban Pilitus.
18 Wala' na sila miyagad sin hindu' kasabunnalan. Laung nila ha manga tau
bakas na naawn in pagbuhi' magbalik ha manga patay, hangkan wayruun na huwat-
huwatun nila kabuhi' magbalik ha susūngun. Na, dayn ha sabab sin hindu' nila yan,
amu in bukun bunnal, in kaibanan tau nalawa' na in pangandul nila ha Almasi.
19 Sumagawa' in manga bunnal tuud Almasihin, amu in napī' sin Tuhan, hīnang
biya' sapantun papagan mahugut sin bāy niya, di' da marā sin panghindu' sin manga
tau yan. In papagan yan siyusulatan niya sin manga lapal kabtangan, amu in tanda'

sin siya in tagdapu sin bāy. Biya' ha ini in siyulat: “Asal kaingatan sin Tuhan bang hinda hisiyu tuud in suku' niya,” iban, “Hisiyu-siyu in imiyan suku' siya sin Tuhan, subay siya di' huminang sin unu-unu mangī'.”

20 Kaingatan mu, Timuti, in manga bāy sin tau dayahan, bāy dakula', panyap sin katān kapanyapan biya' na sin manga kakaunan iban luluunan ginis-ginisan. In kaibanan kapanyapan hīnang dayn ha bulawan iban pilak. In kaibanan isab hīnang dayn ha kahuy iban lupa'. Na, in kaibanan kapanyapan mahalga', hikapaglagi ha manga pakaradjaan dakula', ampa in kaibanan maluhay da di' da hikapaglagi ha pakaradjaan dakula'.

21 Na, biya' ha yan in hantang sin kitaniyu Almasihin. Hisiyu-siyu in lumawak dayn ha manga kangīan nasabbut ku yan, hikapaglagi siya ha manga pakaradjaan dakula', sabab in siya suchi iban hikapaglagi tuud siya sin Panghu' niya, iban sakap sadja siya hipaglagi ha unu-unu hinang marayaw.

22 Lawak kaw dayn ha manga napsu mangī', amu in mawmu kanapsuhan sin manga bata'-ba'gu, sagawa' amu in tuyui in unu-unu makarā kaymu pa hinang mabuntul, pa hinang makapahugut sin īman mu, makapakusug sin kasi-lasa mu, iban makarihil kasulutan kaymu iban sin manga pagkahi mu agad ha Almasi Panghu' natu', amu in manga tau tulid in atay.

23 Ayaw kaw tuud lumamud ha manga pasualan karupangan (sin manga tau way panghāti marayaw sin hindu' kasabunnalan). Asal kaingatan mu da in manga yan mahinang sadja parsababan sin pagkalu.

24 In tau (biya' kātu'), daraakun sin Tuhan, subay di' magkālu iban sin hisiyu-siyu na. Subay kita marayaw ha tau katān, iban subay kita marayaw iban masabal manghindu' ha manga tau.

25 Bang awn manga tau sumagga' sin hindu' kasabunnalan, ampa baytaan ta sila sin kasāan nila, subay mahanunut in bichara ta. Sabab kalu-kalu da isab in manga tau yan dihilan sin Tuhan dān magtawbat sin manga kasāan nahinang nila, iban mabulat na in atay nila pasal sin hindu' kasabunnalan.

26 Lāgi' makasayu na sila, iban makapaguy na sila dayn ha kawasa sin Iblis, amu in nakabanyaga' iban nagdaak kanila huminang sin kabayaan niya.

3

In Addat sin Manga Tau ha Waktu Susūngun

1 Ini in tumtuma tuud. Ha waktu masuuk na in kahinapusan sin masa ha dunya, lumandu' na in kasigpitan sin manga tau.

2 In kamatauran sin manga tau, way na dugaing piyaparuli bang bukun baran nila, iban numapsu na tuud sila ha pilak. Umabbu na tuud in manga tau, iban tumaas in atay nila. Masūb sila mamung sin manga hikakangī' atay sin kaibanan nila, iban di' na sila mag'addat ha mawmaas nila. Di' sila magsarang-sukul sin dayaw atawa tabang kiyarihil kanila, iban di' na sila magmabuga' ha Tuhan.

3 Wayruun luuy nila ha pagkahi nila, iban di' sila mabaya' magsulut iban sin tau narā nila nagsagga'. Magbichara sila sin manga puting hikakangī' ha kaibanan nila. Di' sila makahawid sin baya' iban napsu nila, iban biya' sila sattuwa talun landu' in ngī' kasuddahan. Marugal sila ha unu-unu marayaw.

4 Panipu sila. Magtūy nila hinangun in unu-unu kabayaan nila ha di' magpikil sin ha ulihan. Makalandu' in taas sin atay nila, iban malabi tuud in baya' nila maglami-lami sadja dayn sin maghinang sin tudju pa Tuhan.

5 Bunnal isab mag'agama sila, sagawa' di' nila agarun in daakan sin Tuhan, amu in makapinda sin lawm atay nila. Lawak kaw dayn ha manga tau biya' ha yan.

6 Karna' in kaibanan kanila madtu pa kabāyan sin manga tau manghindu' sin
hindu' makarā pa kalawngan. Na, marā nila in manga kababaihan bukun tutug in
pikilan, amu in miyumuga' pasal sin manga dusa nila iban narā-rā sin hawa-napsu
nila ginis-ginisan.
7 In manga babai ini dumungug sadja ha hisiyu-siyu manghindu' kanila, sagawa'
di' nila masilang in hindu' kasabunnalan iban bukun.
8 In manga tau ini, amu in nanghindu' sin makarā pa kalawngan biya' da tuud sin
addat hinda Jannis kay Jambis, amu in simulang kan Musa sin timpu nakauna yadtu.
In manga tau ini simulang sin hindu' kasabunnalan. Bingkuk iban sā' in pamikil nila,
iban bukun bunnal in īman nila.
9 Sumagawa' in manga kahinangan nila yan di' da humaba', sabab bukun malugay
kaingatan da sin tau katān sin in sila dupang. Biya' da hādtu isab in nanjari kan
Jannis iban Jambis.

Manga Kahinapusan Hindu' hi Paul kan Timuti

10 Sagawa', in ikaw kaingatan mu in hindu' ku, in addat palangay ku iban sin
maksud ku. Kaingatan mu da isab sin bang biya' diin in īman ku, in kasabal iban
kasi-lasa ku ha manga tau, iban sin pagsandal ku sin unu-unu katān haggut-pasu'
kimugdan kāku'.
11 Iban kiyaingatan mu da in kapinjalaan iban kabinsanaan kiyananaman ku duun
ha dāira Antiyuk, iban ha Ikuni, iban duun ha Listara. Tantu, kiyaingatan mu in
kapinjalaan, amu in sangat masakit kiyalabayan ku, sumagawa' dayn ha tabang kāku'
hi Panghu' Īsa wala' aku nagmula dayn ha katān kabinsanaan yan.
12 Wala' da kaw isab naawam, Utu', sin in katān tau hisiyu-siyu na in mabaya'
magpabuntul sin hinang niya magad tuud ha aturan sin kiyatakdil ha manga tau
himahambuuk ha Panghu' Īsa Almasi, asal lumabay sadja kapinjalaan.
13 Malayngkan in manga tau isinarka', iban manga tau mangangakkal, kumaruk na
in kahinangan nila. Mataud tau in marupang nila karna', in sila yan isab narupang
(sin Saytan Puntukan).
14 Ampa in ikaw, Timuti, pataptapa in pagparachaya mu ha manga kasabunnalan
kiyahindu' kaymu amu in kiyahagad mu tuud, sabab na kaingatan mu da isab bang
hisiyu in manga nanghindu' kaymu.
15 Lāgi' dayn ha kabata'-bata' mu asal kaw kiyahinduan na sin katān luun ha
lawm Kitab, amu in nakapalawm sin panghāti mu. Na, dayn duun nakabāk kaw
kalappasan, sabab sin pangandul mu ha Panghu' Īsa Almasi.
16 In katān luun sin lawm Kitab naug dayn ha Tuhan. Dakula' tuud in kapunyahan
niya yan, sabab amu yan in manghindu' sin kasabunnalan dayn ha Tuhan, iban amu
in manglāng iban magpabuntul sin manga kasāan. Lāgi' amu yan in manghindu' sin
addat-palangay marayaw iban mabuntul.
17 Na, bang agarun sin manga tau, amu in daraakun sin Tuhan, in manga kiyasulat
ha lawm Kitab, na jumukup in ingat kapandayan nila, iban sakap sila huminang sin
katān hinang marayaw.

4

1 Na, bihaun yari awn daakan ku kaymu. Ibut-ibut tuud agara in daakan ini, sabab
hi Īsa Almasi magbabalik mari pa dunya mamarinta. In daakan ku ini kaymu, Tuhan
in saksi' iban hi Īsa Almasi, amu in manghukum ha mānusiya' katān, buhi' na ka
atawa patay ha adlaw mahuli.
2 Ini in daakan ku kaymu. Pamahalayakan in Parman sin Tuhan pa manga tau,
iban tuyu' kaw tuud magnasīhat kanila, minsan ku'nu-ku'nu waktu, mabaya' na ka
sila dumungug atawa di'. Dāhun mu sila magkahagad kan Īsa. Bang awn manga tau

nakahinang sin bukun mabuntul, baytai iban pag'amahi sila sin kasāan nila. Bang
awn manga tau mahuka' in pangandul nila pa Tuhan, hindui sila bat kumusug in
pangandul sin lawm atay nila. Ayaw tuud lawaa in pasinsiya mu ha salugay mu
nanghihindu' ha manga tau.
3 Amu yan in daakan ku kaymu, sabab maabut da in waktu mataud na tau in
di' magad sin hindu' kasabunnalan, sagawa' amuna in agarun nila in unu-unu
makasulut sin kabayaan nila. Maglibutan na sila manglawag sin manga guru, amu
in sasuku' sin manghindu' kanila sin makasulut sin pangdungug nila.
4 Di' sila dumungug sin hindu' kasabunnalan, sumagawa' amu in kahagarun nila
in suysuy hinang-hinang.
5 Sumagawa' in ikaw, Timuti, subay mahantap in pamikil mu, minsan unu-unu na
in kahālan kimugdan kaymu. Sandali in unu-unu kasigpitan. Patattapa in pikilan mu
ha hinang pagpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal hi Īsa Almasi. Puspusa tuud in
dayaw sin paghinang mu sin unu-unu katān daakan sin Tuhan kaymu.
6 Ampa in aku dimatung na in waktu hitukbal ku na in ginhawa-baran ku pa Tuhan.
Masuuk na aku manaykud dayn ha dunya.
7 Bang biya' sapantun naglumba' nagdagan, in aku nagtuyu' tuud dimagan.
Naragan ku in katihabaan sin paglumbaan sampay ku naabut in jangkaan. Way
tuud aku kiyarapatan sin Tuhan ha pasal sin daakan kiyapangandul niya kāku'.
8 Na, bihaun yadtu nagtatagad kāku' in tungbas sin manga hinang ku marayaw,
amu in tungbas hirihil kāku' ha adlaw mahuli sin Panghu' Īsa Almasi, amu in
manghuhukum mabuntul. Lāgi' bukun sadja isab aku in tungbasan niya marayaw,
sagawa' sampay da isab in manga tau katān malasa kaniya amu in nagtatagad sin
adlaw pagbalik niya.

Manga Kahinapusan Hilalaungan

9 Mahuli dayn duun, tuyu' kaw, Timuti, mari kāku' ha masamut ini.
10 Karna' binīn na aku hi Dimas. Yadtu na siya piya dāira Tisalunika, karna' narā
na siya sin ligut sin dunya. Hi Kiriskis yadtu na piya Galatiya. Iban hi Titus yadtu na
piya Dalmati.
11 Amura hi Lukas in iban ku dī. Kawaa ampa mu paagara hi Markus bang kaw
mari, sabab kagunahan ku siya. Makatabang siya kāku' ha hinang ku.
12 In hi Tikikus, yadtu ku diyaak pa dāira Ipisus.
13 Bang kaw mari dāha in badju' ku pagsu'lugun ku ha waktu mahaggut, amu in
binīn ku kan Karpus ditun ha hula' Turuas. Damikkiyan dāha in manga sulat liyulūn,
labi awla na in manga sulat maharga' kāku', amu in siyusulat ha pais hayup.*
14 Nakamula tuud kāku' in hinang hi Iskandal, amu in mananasal basi', sumagawa'
Tuhan na in tumungbas ha tau yan, amu tungbas tumūp ha hinang niya.
15 Halli' kaw tuud dayn ha tau yan, sabab in siya yan simusulang tuud sin katān
piyanghindu' ta.
16 Ha tagna' ku narā pa paghukuman, dimaawa sin tuntut kāku', wayruun minsan
hambuuk bagay ku in dimapit kāku'. Piyasāran nila aku. Mura-murahan bang mayan
sila ampunun sin Tuhan sin nahinang nila yan!
17 Sagawa', minsan nila aku piyasāran, hi Panghu' Īsa wala' nagpasād kāku'.
Tiyabang niya aku dīhilan kusug, ha supaya ku hikapamahalayak in daakan niya
katān pa manga tau bukun Yahudi. Iban piyuas niya aku dayn ha hukuman, amu in
dumihil kamatay kāku'.

---

* **4:13 4:13** Dugaing tuud in dagbus iban kahinang sin manga būk iban pagsulatan sin tau ha waktu nakauna. Dugaing dayn ha manga būk iban kātas pag'usalun sin tau bihaun.

18 Tantu lappasun da aku sin Panghu' Īsa dayn ha unu-unu katān makarā pa
kangīan, ampa niya aku dāhun pa surga', amu in hula' piyagsusultanan niya. Kaniya
in katān kalagguan iban kasanglitan kasaumulan. Amin.

Pagpasampay sin Salam-Duwaa

19 Mahuli dayn duun, pasampayan in salam-duwaa ku madtu kan Pirisila iban hi
Akili, iban da isab pa manga tau ha lawman hi Unisipurus.
20 Hi Irastus yatun pa nagpabīn ha dāira Kurintu, ampa in hi Turupimus binīn ku
ha Militus sabab nāsakit siya.
21 Pagtuyu' kaw tuud mari ha bukun pa waktu mahaggut in hula'.
Hipapasampay da isab hinda Ubulus, Puddin, Linus iban hi Kalawda in salam-
duwaa nila kaymu. Damikkiyan magpasampay da isab sin salam-duwaa nila kaymu
in katān taymanghud ta Almasihin dī ha ini.
22 Mura-murahan bang mayan taptap ha lawm atay mu hi Panghu' Īsa. Mura-
murahan bang mayan di' magbugtu' in tulung-tabang sin Tuhan kaniyu katān.
Wassalam.

SULAT KAN TITUS
TITUS

Pahāti

Ini in sulat hi Paul kan Titus. In hi Titus hambuuk tau Girik amu in napaagad hi Paul nagparachaya ha Almasi. (Kitaa ha bāb 1, ayat 4) In siya tabang da isab hi Paul ha hinang niya magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi. Siya in kiyabugsuan hi Paul mag'ūhan tumabang ha manga Almasihin ha hula' Kiriti.

Muna-muna hipatum-tum hi Paul kan Titus in pasal sin manga addat-mangaddat, amu in subay pakayun sin manga tau magnakura' ha manga Almasihin. Hikaruwa niya hinduan hi Paul hi Titus bang biya' diin in kaagi niya manghindu' ha manga tau-maas, usug iban babai, ha manga usug bata'-ba'gu iban ha manga īpun. (In manga babai-maas amu in manghindu' ha manga babai bata'-ba'gu). Ha hinapusan sin sulat ini hinduan hi Paul hi Titus pasal sin manga addat iban kawl-piil matūp ha manga Almasihin.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Paul, hambuuk īpun sin Tuhan lāgi' kiyawakilan hi
Īsa Almasi. In aku ini napī' kiyawakilan hi Panghu' Īsa Almasi, tumabang magpasūng
sin īman sin manga mānusiya' napī' sin Tuhan suku' niya, ha supaya nila kaingatan
in hindu' kasabunnalan, amu in dumā kanila magad ha kabayaan sin Tuhan.
2 In hindu' kasabunnalan ini, amu in puun sabab hangkan kitaniyu manghuwat-
huwat sin kabuhi' salama-lama, amu in kiyajanji' sin Tuhan kātu'niyu ha wala' pa
napaawn in dunya ini. Na, in Tuhan di' magputing.
3 Pag'abut sin waktu giyaganta' niya, piyanaug niya na in Bayta' Marayaw
magpaingat pasal sin janji' niya ini. Na, manjari aku in kiyapangandulan
magpamahalayak sin bayta' ini dayn ha daakan sin Tuhan, amu in manglalappas
kātu'niyu.
4 Manjari, in sulat ini hipasampay mari kan Titus. In ikaw biya' na tuud sin anak
ku luggiya', karna' aku in nakarā kaymu nagparachaya ha Almasi. Sibu' tuud in
piyagparachayahan iban piyangandulan ta.

Mura-murahan bang mayan kaw dihilan tulung-tabang iban kasannyangan sin lawm atay kaagi sin Tuhan, Ama' natu', iban hi Īsa Almasi, amu in manglalappas kātu'niyu.

In Hinang hi Titus ha Kiriti

5 Na, in sabab hangkan ta kaw binīn ha pū' Kiriti, ha supaya mu maparayaw in
unu-unu na, amu in wala' pa nahinang, iban ha supaya kaw makapagpī' sin manga
tau hinangun magtau-maas ha manga tau agad kan Īsa ha manga kakawm-kawman.
Tumtuma in hindu' ku kaymu ha pasal sin pagpī' sin manga tau-maas.
6 In tau pīun mu magtau-maas, subay amu in tau wayruun kabaakan ngī' kaniya,
iban hambuuk da in asawa niya. In manga anak niya subay nagpaparachaya kan
Īsa, iban wala' kiyababayta' bulaug atawa di' magkahagad ha hindu'.
7 Karna' pagga in tau mapī' magnakura', amuna in papagnakuraun sin Tuhan ha
manga tau suku' sin Almasi, na in tau yan subay wayruun kabaakan ngī' kaniya.
Subay siya bukun mataas magdā sin baran niya iban bukun mapasu' in pag'atay.
Lāgi' subay siya bukun maghihilu, bukun mamiminasa, iban subay siya bukun
manapsu ha pilak.

8 Subay siya maasip iban maparuli ha manga tau makakawn pa bāy niya, iban
subay siya hambuuk tau, amu in mabaya' sadja huminang sin hikarayaw ha kaibanan
niya. Subay mahantap in pamikil niya, iban subay siya mabuntul. Subay siya
makasulut ha Tuhan, iban subay siya maingat humawid sin hawa-napsu niya.
9 Subay niya gunggungan in hindu', amu in kapangandulan in kasabunnalan niya,
iban magkugdan iban sin hindu' bakas na kiyahindu', ha supaya marā niya in manga
tau mangandul ha hindu' kasabunnalan, iban kabaytaan niya in kasāan sin manga
tau kimukuntara sin hindu' yan.
10 Karna' mataud tau in di' magkahagad sin hindu' kasabunnalan, labi awla na in
manga tau bakas agad ha agama Yahudi, amu in imiyan subay agarun in addat pasal
pag'islam. Na, in manga sila yan mangdupang sadja, sabab manghindu' sila sin way
kapūsan.
11 Na, subay tuud pahundungun in simud sin manga tau magbibichara biya' ha yan,
sabab awn na manga tau narā nila pa kalawngan. Sampay sin manga anak-asawa
iban sin lahasiya' sin manga tau ini nalapay da isab narā pa kalawngan. In sila yan
manghindu' sin bukun mapatut hipanghindu', sabab sīn in piyupuhung nila.
12 Awn hambuuk tau talus hangka-bangsa nila, bangsa Kiriti, in nakabichara ha
pasal sin manga pagkahi niya. Laung niya, “In bangsa Kiriti ini amuna in bangsa
asal putingan, jīlaka', dahal, iban lisuan.”
13 Na, in bichara sin tau yan bunnal. Hangkan in manga tau Kiriti yan, subay mu
tuud pag'amahan, tudluan sin ngī' addat nila, ha supaya dumayaw in pagparachaya
nila ha hindu' sabunnal tuud,
14 iban ha supaya sila di' na mayan kumahagad sin manga suysuy bukun bunnal
piyanghindu' sin manga Yahudi, iban bat sila di' na magad sin manga daakan naug
dayn ha manga tau simulak sin hindu' kasabunnalan.
15 In unu-unu katān dī ha dunya maitung halal sin manga tau suchi in lawm atay
nila, sumagawa' in manga tau bukun suchi in lawm atay nila, iban di' magkahagad
sin hindu' kasabunnalan, wayruun unu-unu in maitung nila halal, sabab sammal in
lawm pamikil nila iban di' nila kaingatan silangun in mangī' dayn ha marayaw.
16 Laung sin manga tau yan, in sila miyamagad tuud ha Tuhan, sagawa' in hinang
nila di' mag'agad iban sin bichara nila yan. Makabunsi tuud in manga hinang nila.
Simusulang sadja sila sin hindu' kasabunnalan dayn ha Tuhan, hangkan way dapat
nila huminang sin unu-unu marayaw.

2

Manga Hindu' Hikarayaw sin Manga Tau

1 Sumagawa' in ikaw, subay in hipanghindu' mu mag'agad iban sin hindu'
mabuntul, amu in hikarayaw ha manga tau.
2 Hindui in manga maas usug sin subay nila tangkaan in manga napsu makakangī'
kanila. Subay in addat nila addat tau maas, amu in maingat pag'addatan sin manga
tau, iban subay mahantap in pamikil nila. Subay mahugut tuud in pagparachaya nila
ha Almasi, iban subay sila malasa ha pagkahi nila mānusiya' iban subay sila masabal
iban mahugut in īman nila, minsan unu-unu na in kabinsanaan kumugdan kanila.
3 Subay biya' da isab ha yan in pamandu' mu ha manga maas babai. In addat
nila subay matūp ha babai amu in makasulut pa Tuhan. Pandui sila sin subay di'
manglimut ha tau. Subay sila bukun mag'iinum sin makahilu. Subay sila magpiil sin
marayaw amu in mahinang suntuan marayaw,
4 ha supaya in manga babai bata'-ba'gu makasingud kanila bang biya' diin in
pagkasi-lasa ha bana iban manga anak nila.

5 Iban bat sila kahinduan sin subay mahantap in pamikil nila, iban subay wayruun
ngī' sin kawl-piil iban pamikil nila. Subay sila maupiksa' tuud sin manga hinang ha
lawm bāy, iban subay sila magpatibaba' iban magkahagad ha manga bana nila. Na,
bang nila maagad in manga hindu' yan, na wayruun na mabichara pa mangī' sin
manga tau pasal sin panghindu' natu', amu in bayta' naug dayn ha Tuhan.
6 Damikkiyan tuyu' kaw manghindu' ha manga usug bata'-ba'gu magpahantap sin
pamikil nila.
7 Manjari, in ikaw parayawa tuud in addat mu iban sin hinang mu katān, ha supaya
kaw mahinang suntuan pa marayaw sin manga panāiban mu. Bang kaw maghindu'
subay tuud ihilas sin atay mu, ha way puhungun mu unu-unu, iban subay matuyu'
iban matutug in pikilan mu manghindu'.
8 Unu-unu na in hihindu' mu, subay mabuntul ha di' masaway sin tau kaibanan,
ha supaya sumipug in manga tau simasagga' kātu', sabab way kabaakan nila mangī'
hikabichara kātu'.
9 Hindui in manga īpun agad kan Īsa sin subay sila magkahagad tuud ha manga
tag'īpun kanila, iban huminang sin unu-unu makasulut ha tag'īpun kanila. Subay
sila di' sumambung sumagga' sin kabayaan sin tag'īpun kanila.
10 Iban subay sila di' manakaw sin unu-unu sin tag'īpun kanila, sumagawa' subay
nila piyakikita' sadja dayn ha hinang nila marayaw sin in sila mabuntul iban
kapangandulan tuud. Na bang biya' ha yan in addat sin manga īpun, in unu-unu
katān hinang nila makarihil kalagguan ha panghindu' pasal sin Tuhan manglalappas
kātu'niyu.
11 Na, hangkan aku nanghindu' biya' ha yan sabab bihaun napanyata' na tuud in
kasi-lasa sin Tuhan, ha supaya malappas in mānusiya' katān dayn ha murka' sin
Tuhan.
12 Sakali in kasi-lasa sin Tuhan, amu in manghindu' kātu'niyu mamutawan dayn
ha manga hinang mangī' pa Tuhan iban sin hawa-napsu magdunya sadja. Lāgi'
hinduan kitaniyu magpahantap sin pamikil taniyu, magpabuntul sin addat-tabīat
taniyu, iban manghindu' kātu'niyu maghinang sin unu-unu makasulut ha Tuhan,
ha salugay taniyu dī ha dunya
13 nagtatagad sin hiyuhulat-hulat natu', amu in kakuyagan sin waktu pagpanyata'
mari kātu'niyu sin katān kawasa iban sahaya sin Tuhan sangat kawasa iban
manglalappas kātu'niyu hi Īsa Almasi.
14 Līlla' hi Īsa Almasi in dugu'-nyawa niya sabab-karna' taniyu, ha supaya kitaniyu
makapuas dayn ha manga katān hinang mangī', iban ha supaya kitaniyu masuchi,
matūp mahinang manga tau suku' niya sadja, iban mahinang manga tau matuyu'
tuud huminang sin marayaw.
15 Na subay bihayan in hihindu' mu ha manga tau, Titus. Pakitaan tuud in katān
kawasa mu bang kaw manghindu' iban magpabuntul sin manga kasāan nila. Ayaw
kaw magpasād baba'-babaun sin hisiyu-siyu na tau.

3

In Manga Addat Subay Pakayun sin manga Almasihin

1 Patumtuman ha manga tau agad kan Īsa duun ha yan sin subay sila mag'addat
iban magkahagad ha parinta iban ha daakan sin manga tau kaput sara'. Iban subay
sila sakap sadja huminang sin unu-unu marayaw.
2 Hindui sila sin subay sila di' magbichara sin unu-unu hikakangī' ha hisiyu-siyu
na tau. Gām mayan subay sila mapamagayun iban bukun pangangalu. Lāgi' subay
sila mahanunut, di' magbungis ha katān tau.

3 Sabab in kitaniyu Almasihin suku' sin Almasi, subay mapinda na in addat-
palangay taniyu. In tagna' yadtu, in kitaniyu way pikilan iban di' magkakahagad
ha unu-unu sara' iban daakan. In pikilan taniyu harap sadja pa kasāan. Iyaagad
iban diyurūlan natu' tuud in katān ginisan hawa-napsu iban kabayaan natu'. Lāgi'
dayn katagna' asal kitaniyu mangī' iban maiggil. Mabunsi kitaniyu ha pagkahi natu'.
Damikkiyan in pagkahi taniyu mabunsi da isab kātu'niyu.
4 Sumagawa' piyanyata' mayan sin Tuhan manglalappas kātu'niyu in kasi-lasa iban
dayaw niya ha mānusiya',
5 in kitaniyu liyappas niya dayn ha kamulahan. Liyappas niya kitaniyu, bukun
sabab awn nahinang natu' marayaw, sagawa' dayn ha pasal sin luuy niya kātu'niyu.
Hangkan piyatulunan niya kitaniyu sin Rū sin Tuhan, amu in manuchi sin lawm
pikilan iban atay taniyu, lāgi' maminda sin asal addat-palangay taniyu. In kitaniyu
mabiya' hantang ba'gu piyag'anak.
6 Dayn ha pasal sin manga nahinang hi Īsa Almasi amu in manglalappas kātu'niyu,
na labi-manglabi in karayawan makawa' natu' dayn ha Rū sin Tuhan piyatulun sin
Tuhan kātu'niyu.
7 Hangkan kitaniyu piyatulunan Rū sin Tuhan ha supaya dayn ha sabab sin lasa
sin Tuhan, in kitaniyu itungun na sin Tuhan mabuntul, biya' sin wala' nakarusa
iban kapusakaan na kitaniyu sin kabuhi' salama-lama, amu in asal hiyuhuwat-huwat
natu'.
8 Na in katān kiyabichara ku yan, bunnal.
Na, in kabayaan ku tuyuan mu tuud hihindu' in manga parakala' kiyabichara ku
yan, ha supaya in manga tau nagpaparachaya ha Tuhan makapikil sadja magparuli
huminang sin unu-unu marayaw. In manga parakala' yan bukun sadja hāt marayaw,
sagawa' hikatabang da isab ha manga tau kaibanan.
9 Sumagawa' ayaw kaw lumamud magjawab pasal sin manga karupangan iban
mag'usul sin manga kangān-ngānan sin manga kamaasan. Ayaw kaw lumamud
maglugat iban magkālu pasal sin sara' agama binīn hi Nabi Musa, sabab in manga
lugat yan way da kapūsan iban way kapunyahan.
10 Na, in tau amu in makatagna' sin paglugat iban pagkalu, subay mu lāngun iban
hinduan. Bang di' magkahagad lāngi magbalik. Na, bang isaban niya da in hinang
niya, na ayaw na kaw magparuli kaniya.
11 Na, kaingatan mu da isab sin in tau biya' ha yan bingkuk in atay iban pikilan
niya. In manga hinang niya mangī', amuna in magpakita' sin in siya nagdusa.

Kahinapusan Himumūngan hi Paul

12 Manjari Titus, bang dumatung na mawn hi Altimas atawa hi Tikikus, hisiyu-siyu
na in hikaparā ku mawn ha duwangka-tau ini, tuyu' kaw kadtu pa dāira Nikupulis bat
kitaniyu magbāk duun, karna' napikil ku humanti' duun ha salugay timpu mahaggut
pa in hula'.
13 Tabangi tuud hi Apullus iban hi Sinas, amu in abugaw bang sila tumulak na dayn
duun kaniyu, iban paruliha tuud in katān kagunahan nila.
14 Hindui in manga panāiban taniyu agad ha Almasi sin subay sila isab magparuli
tuud maghinang marayaw iban mag'usaha, bat supaya awn kabuhianan nila, iban
makatabang sin kagunahan sin kaibanan. Na, bang nila yan di' hinangun, na
wayruun kapunyahan nila.
15 Na, mahuli dayn duun in manga panāiban ku katān dī nagpasampay sin salam-
duwaa nila kaymu. Damikkiyan pasampayan in salam-duwaa namu' pa manga bagay
natu' tuud nagpaparachaya ha Almasi.
Mura-murahan bang mayan in kamu katān dihilan tulung-tabang sin Tuhan.
Wassalam.

SULAT KAN PILIMUN
PILIMUN

Pahāti

Ini in sulat hi Paul kan Pilimun. Hi Pilimun hambuuk Almasihin balkanan ha hula' Kulussa. Siya in tag'īpun kan Unisimus, amu in miyaguy dayn kaniya. Sakali in hi Unisimus nakapagbāk kay Paul ha sa'bu hi Paul najijīl. Na, napaagad hi Paul hi Unisimus nagparachaya kan Īsa Almasi. Pagga hi Pilimun hambuuk da isab Almasihin, piyangayu' hi Paul kaniya hipamaap hi Unisimus, iban hipatayma' magbalik pa lawm bāy niya, bukun sadja sabab in siya hambuuk īpun hi Pilimun, sagawa' in siya pagkahi niya na Almasihin.

In Salam-duwaa hi Paul

1 In sulat ini naug dayn kāku' hi Paul, yari najijīl sabab sin pagbawgbug ku kan
Īsa Almasi. Iban naug da isab dayn kan Timuti, hambuuk taymanghud natu' agad ha
Almasi.
In sulat ini hipasampay mawn kaymu Pilimun. In ikaw hambuuk bagay namu'
kalasahan iban panāiban namu' namamawgbug sin daakan sin Almasi.
2 Damikkiyan in sulat ini, hipasampay da isab mawn pa taymanghud namu' babai
Almasihin, hi Apiya iban hi Alkipus, amu in hambuuk panāiban namu' nagbuluk-
binasa tuud nagpasaplag sin daakan sin Almasi. Lāgi' in sulat ini, Pilimun, harap
da isab mawn pa katān tau agad ha Almasi, amu in magtitipun mangarap pa Tuhan
duun ha bāy mu.
3 Mura-murahan bang mayan kamu dihilan tulung-tabang iban kasannyangan atay
sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Panghu' natu', Īsa Almasi.

Pasal sin Kasi-lasa hi Pilimun iban Pangandul niya ha Almasi.

4 Pilimun, taymanghud ku, siyasabbut ta sadja kaw ha sakahaba' ku mangarap pa
Tuhan, iban magsarang-sukul aku pa Tuhan ha pasal mu,
5 sabab kiyabaytaan aku pasal sin kasi-lasa mu ha katān tau suku' sin Tuhan, iban
sin pangandul mu kan Panghu' Īsa.
6 Piyapangayu' ku duwaa pa Tuhan bang mayan in paghambuuk namu' iban ikaw,
karna' sin pagparachaya natu' ha Almasi, makatabang magpasūng sin panghāti natu'
sin katān karayawan dumatung pa kātu'niyu ha lawm ukuman sin Almasi.
7 Makuyag tuud aku taymanghud ku, pag'ingat ku sin kasi-lasa mu ha pagkahi mu
Almasihin. Lāgi' dimayaw tuud in parasahan ku pag'ingat ku sin tiyatabangan mu
in manga pagkahi mu Almasihin dayn ha kasigpitan nila.

Hipamaap hi Paul hi Unisimus kan Pilimun

8 Na, hangkan dayn ha sabab yan, matawakkal aku dumaak kaymu huminang sin
unu in subay hinangun mu. Lāgi' awn kapatutan ku dayn ha Almasi dumaak kaymu.
9 Sagawa' di' aku umuldin kaymu, sabab malasa aku kaymu. Gām mayan mangayu'
aku tabang kaymu. In aku ini maas na. Lāgi' ha bihaun, yari aku najijīl, sabab-karna'
sin pagbawgbug ku ha Almasi.
10 Hangkan mangayu' aku tabang kaymu pasal hi Unisimus, amu in nahinang ku
na biya' anak. Narā ku siya miyagad ha Almasi ha sa'bu ku ha lawm jīl, hangkan
nahinang aku biya' ama' niya.
11 Ha waktu limabay in hi Unisimus way guna kaymu, sagawa' bihaun magkagu-
nahan na kita kaniya.

12 Na, yari ku na siya piyabalik kaymu. In siya ini amuna in bigi-jantung ku, landu'
kalasahan ku.
13 In kabayaan ku tuud, di' na siya makaīg dayn kāku' ha salugay ku dī ha lawm
jīl, ha supaya siya in mahinang ganti' mu tumabang dī kāku'. In aku ini najīl, sabab-
karna' sin pagmahalayak ku sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.
14 Sumagawa' di' aku lumugus kaymu bang mu di' kabayaan. In kabayaan ku
tumabang kaw kāku' dayn ha kūg-baya' mu. Hangkan di' aku huminang sin unu-
unu, bang mu di' da kabayaan.
15 Bang aku in tumali', awn maksud sin Tuhan hangkan in daraakun mu hi
Unisimus biyutas dayn kaymu. Biyutas siya day'-day' ha supaya bang siya makabalik
na, di' na kamu mabutas kasaumulan.
16 Na, bihaun in siya bukun na sadja hāt īpun mu, sagawa' malabi na siya dayn ha
hambuuk īpun, karna' bihaun in siya nahinang na hambuuk taymanghud kalasahan,
sabab sibu' na kitaniyu nangangandul ha Almasi. Landu' tuud siya mahalga' kāku'.
Na, ha pikil ku, labi pa tuud siya mahalga' kaymu, sabab in siya īpun mu. Lāgi'
bihaun, piyapagtaymanghud na kamu sin Tuhan, sabab sibu' na kamu nangangandul
ha Panghu' Īsa.
17 Na, hangkan bang aku nīyat mu da hambuuk panāiban mu, asipa tuud hi
Unisimus biya' sin pag'asip mu kāku'.
18 Bang awn narusa niya kaymu, atawa awn utang niya kaymu, unu-unu na, atasan
ku. Aku in magbayad.
19 Aku hi Paul, baran ku tuud in sumulat ha ini. Magbayad aku kaymu. Sa' ha
pikil ku, Pilimun, minsan ku di' na hipatumtum kaymu in buddi nahinang ku kaymu,
karna' dayn ha paghindu' ku naawn in kalappasan mu dayn ha Almasi.
20 Na, hangkan, taymanghud ku, mangayu' tuud aku sin tulung kaymu, karna' sin
paghambuuk ta agad ha Panghu' Īsa. Parayawa in lawm atay ku, sabab in kita
nahahambuuk suku' sin Almasi.
21 Na, hiparā ku in sulat ini kaymu, sabab kaingatan ku sin hirūl mu kāku' in
piyangayu' ku. Lāgi' kiyaiingatan ku sin labi pa in tabang hirihil mu dayn ha
piyangayu' ku.
22 Iban awn pa isab pangayuun ku kaymu. Sakapi aku asal hambuuk bilik duun
kaniyu, sabab kalu-kalu hirūl sin Tuhan in piyapangayu' sin kamu katān, in aku
makakawn kaniyu.

Kahinapusan Hilalaungan hi Paul

23 Na, mahuli dayn duun in hi Pappras, amu in yari da isab iban ku najijīl sabab-
karna' sin pagbawgbug niya kan Īsa Almasi, magpasampay sin salam-duwaa niya
kaymu.
24 Damikkiyan magpasampay da isab sin salam-duwaa nila kaymu hinda Markus,
Aristarkus, Dimas iban Lukas. In sila ini manga panāiban ku nagpamahalayak sin
Bayta' Marayaw pasal sin Almasi.
25 Mura-murahan bang mayan in kamu katān dihilan tulung-tabang sin Panghu'
natu', Īsa Almasi.
Wassalam.

SULAT PA MANGA HIBRANI
HIBRANI

Pahāti

In sulat ini di' matantu bang hisiyu tuud in nagsulat, sagawa' kaingatan dayn ha luun sin sulat ini, sin hisiyu-siyu na in tagsulatan ha ini. In pasampayan niya manga Yahudi, amu in nimananam kasigpitan iban kabinsanaan pasal sin pag'agad nila ha Almasi. Hangkan biya' agun-agun nila na butawanan in pag'agad nila ha Almasi. Na, in maksud sin sulat ini tumabang magpahugut sin parachaya iban pangandul sin manga Almasihin kan Īsa Almasi. In bayta' ha lawm sulat ini magpaingat sin in katān kiyabayta' pasal hi Īsa Almasi tantu tuud bunnal, lāgi' duun na kaniya tumubtub in unu-unu katān kabayaan sin Tuhan hipaingat ha manga mānusiya'.

In Nagpasampay sin Parman sin Tuhan amuna in Anak Tuhan

1 Manjari, sin masa nakauna yadtu, nakamataud in Tuhan nagparman pa manga
kaapu'-apuan natu' naug dayn ha manga nabi, lāgi' mataud in ginisan sin dān
pagpasampay sin Parman niya.
2 Sagawa' ha masa bihaun, amu in tagnaan na sin kahinapusan sin masa natu', in
nagpasampay sin Parman sin Tuhan mari kātu'niyu, amuna in Anak Tuhan. Siya da
isab in nagpapanjari sin katilingkal ālam iban sin katān luun niya dayn ha kabayaan
sin Tuhan. Lāgi' in unu-unu katān ha katilingkal ālam asal kiyapusaka' kaniya sin
Tuhan.
3 Duun kaniya kakitaan in sahaya iban sipat sin Tuhan, karna' in siya iban Tuhan
magsibu' tuud. Siya da isab in tagkaputan sin katilingkal ālam, iban dayn ha sabab
sin kusug sin kawasa sin Parman kapagbayaan niya in unu-unu katān ha katilingkal
ālam. Iban pag'ubus niya mayan hīnang in dān sin hikaampun sin manga dusa sin
mānusiya', nagbalik na siya pa surga', ampa siya limingkud ha dapit pa tuu sin Tuhan
amu in sangat-kawasa, karna' kiyabugsu' na kaniya sin Tuhan in kawasa magbaya'
ha unu-unu katān.

Labi tuud Makawasa hi Īsa Almasi dayn ha Manga Malāikat

4 Na, labi tuud makawasa in Anak Tuhan dayn ha manga malāikat, sabab minsan
sadja in gulalan kaniya sin Tuhan labi mataas dayn ha gulalan ha manga malāikat.
5 Karna' wala' in Tuhan nakapagparman pa manga malāikat niya sin biya' ha ini
amu agi,
“In ikaw Anak ku.
Iban bihaun aku na in Ama' mu.”
Damikkiyan wala' da isab in Tuhan nakapagparman sin pasal ini ha tungud sin
hisiyu-siyu na malāikat, amu agi,
“In aku Ama' mu,
iban in ikaw Anak ku.”
Sagawa' in Tuhan nagparman ha yan pa amu in Anak niya.
6 Lāgi' maray' mayan palahilun sin Tuhan pa dunya in Anak niya amu in sangat-
kawasa, nagparman siya pa manga malāikat, amu agi,
“In kamu katān manga malāikat ku subay sumumba kaniya.”
7 Sagawa' ha pasal sin manga malāikat, biya' ha ini in Parman sin Tuhan, amu agi,
“In manga malāikat daraakun ku sadja,
miyamagad sadja sin daakan ku biya' sin hangin iban kāyu.”
8 Samantara' ha pasal sin amu in Anak niya, ini in kiyaparman sin Tuhan, amu agi,
“In pagsultan mu, ya Tuhan, tumatas kasaumulan.

Mabuntul tuud in pamarinta mu ha manga tau.
9 In kabayaan mu in unu-unu mabuntul, iban marugal kaw ha unu-unu mangī'.
Na, hangkan dīhilan kaw sin Tuhan mu kakuyagan iban kalagguan, amu in labi tuud dayn sin dīhil niya ha manga panāiban mu.”
10 Nagparman pa isab in Tuhan pa amu in Anak niya, amu agi,
“Ikaw, Panghu', in nagpapanjari sin dunya
iban sin katilingkal ālam dayn ha panagnaan. Ikaw da in naghinang, way dugaing.
11 In dunya iban ālam ha susūngun malanyap da, sagawa' in ikaw di' mapinda kasaumulan.
Biya' da sila sin tamungun dumaan, di' na kalagihan.
12 Hibugit mu na in manga yan biya' sapantun tamungun daan,
ampa mu gantian sin ba'gu.
Sagawa' in ikaw di' magkapinda,
iban wayruun kahinapusan sin kabuhi' mu.”
13 In Tuhan wala' tuud nakapagparman pa hisiyu-siyu na malāikat biya' sin kiyaparman niya ha amu in Anak niya, amu agi,
“Lingkud kaw dī ha dapit pa tuu ku
sampay ku daugun in katān kimukuntara kaymu.
Mahinang sila biya' paggigiikan sin siki mu.”
14 Na, pagga biya' ha yan, unu in manga malāikat? Na, in manga malāikat, daraakun sadja sin Tuhan. Di' sila kakitaan, sagawa' sila in naraak sin Tuhan tumabang ha manga tau katān amu in makatayma' sin kalappasan dayn ha Tuhan.

2

In Kalappasan Dakula'

1 Na, pagga bihādtu in kusug sin kawasa sin Almasi, na subay taniyu pahugutun tuud in pagkahagad natu' sin bayta' kasabunnalan diyungug natu' pasal sin Almasi ha supaya kitaniyu di' marā simiha' pa dugaing.
2 Karna' in sara', amu in bayta' piyasampay sin manga malāikat pa manga kamaasan natu' sin timpu nakauna yadtu, mattan tuud bunnal, sabab hisiyu-siyu in wala' miyagad atawa nagkahagad, piyaratungan sila kasiksaan tūp ha nahinang nila mangī'.
3 Na, hangkan biya' diin in kapaguy natu' dayn ha kasiksaan bang taniyu pasāran na in kalappasan dakula'? Baran tuud sin Panghu' Īsa in tagna' nagpamahalayak sin pasal kalappasan. Pag'ubus in manga nakarungug kaniya amu isab in nagpaingat iban nagpakita' kātu'niyu sin kasabunnalan sin bayta' niya.
4 Damikkiyan, in Tuhan simaksi' da isab sin bunnal in bayta' yan, sabab in manga tau nagpamahalayak sin bayta' yan, dīhilan niya barakat huminang sin manga hinang makainu-inu iban mu'jijat ginis-ginisan, amu in tanda' sin kasabunnalan. Iban dayn ha kahandak niya piyatulunan niya sila sin Rū niya, amu in dimihil ingat iban kusug kanila.

Almasi in Dumā kātu' pa Kalappasan

5 Biya' na sin nasabbut ku kaniyu, bang ba'guhun na sin Tuhan in dunya ini biya' sin iyampa piyapanjari, na mānusiya' in dihilan sin Tuhan kawasa makapagbaya' ha lawm sin dunya yan, bukun manga malāikat.
6 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“Ya Tuhan, mayta' baha' piyaparuli mu tuud in mānusiya',
iban malabi tuud sila ha lawm atay mu, malayngkan, in sila mānusiya' sadja?

7 In tagna' piyapanjari mu in mānusiya' mababa' dayn ha manga malāikat, sagawa'
hangkaray' da.
Ubus ampa mu sila dīhilan kasanglitan iban kalagguan.

8 Lāgi' mānusiya' in dihilan mu kapatutan magbaya' ha unu-unu katān."
Na, amu yan in kiyabayta' ha Kitab sin in mānusiya' dihilan sin Tuhan kapatutan magbaya' ha unu-unu katān. Wayruun in di' niya kapagbayaan. Sagawa' ha bihaun di' natu' pa kakitaan in mānusiya' makapagbaya' ha unu-unu katān.
9 Malayngkan, minsan biya' ha yan, in bayta' yan timagna' na nagmakbul duun kan Īsa. Karna' limahil mayan hi Īsa pa dunya miyaba' siya hangkaray' dayn ha manga malāikat, ha supaya dayn ha sabab sin lasa sin Tuhan ha mānusiya', in siya subay lumabay kabinsanaan iban mapatay ha pasalan sin mānusiya' katān. Na, bihaun kaingatan natu' kiyarihilan na siya sin Tuhan kasanglitan iban kalagguan, sabab sin kamatay liyabayan niya.

10 Mapatut tuud in hīnang sin Tuhan, amu in nagpapanjari iban makapagbaya' ha unu-unu katān, sin piyalabay niya kabinsanaan hi Īsa, ha supaya magmakbul na tuud in kiyamaksud sin Tuhan kaniya manglappas ha manga mānusiya'. Karna' dayn ha sabab sin hinang hi Īsa, mataud mānusiya' in mahinang anak sin Tuhan iban makasāw sin kasanglitan iban kalagguan niya, karna' hi Īsa in dumā kanila pa kalappasan.
11 Lāgi' suchihun hi Īsa in manga mānusiya' dayn ha manga dusa nila. Na, in manga tau masuchi niya maghangka-Ama' na iban siya. Hangkan di' hi Īsa masipug umiyan sin in sila taymanghud niya.
12 Biya' na sin agi hi Īsa ha Tuhan ha lawm Kitab, laung niya,

"Baytaan ku in manga taymanghud ku sin pasal nahinang mu,
iban pudjihun ta kaw duun ha pagtipunan nila."
13 Iban pagga hi Īsa mānusiya' biya' kātu'niyu, imiyan siya, laung niya,

"In aku mangandul tuud ha Tuhan."
Iban laung niya pa isab,

"Yari aku iban sin pagkahi ku anak sin Tuhan, amu in piyangandul niya kāku'."

14 Na, pagga in manga piyag'iyan hi Īsa anak sin Tuhan, manga mānusiya' da, amu in magkamatay, na nagbaran mānusiya' hi Īsa, ha supaya in kajarihanan niya mabiya' da tuud sin manga mānusiya'. Hīnang niya in biya' ha yan ha supaya siya makalabay kamatay, karna' dayn ha sabab sin kamatay niya daugun niya in kawasa sin Iblis, amu in nakarā kamatay pa manga mānusiya'.
15 Na, dayn ha sabab sin nahinang niya yan, natabang niya iban naīg niya in buga' sin manga tau mapatay. Sabab in kamatay amuna in kiyabubugaan sin manga tau salugay nila buhi', hangkan biya' sila sin sapantun kiyahuhukutan sin buga' nila.
16 Na, matampal tuud isab sin bukun manga malāikat in tiyabang hi Īsa. Sagawa' biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi, "Tabangun niya in manga mānusiya', amu in biya' sin īman hi Ibrahim."
17 Na, in hāti niya subay hi Īsa mabiya' tuud sin kajarihanan sin kitaniyu pagkahi niya mānusiya' bat niya kalabayan in unu-unu katān kabinsanaan labayan sin manga mānusiya'. Subay yan kalabayan niya ha supaya siya mahinang Imam Dakula' magsuluhan kātu'niyu pa Tuhan ha supaya in dusa sin manga mānusiya' ampunun sin Tuhan. Kapangandulan siya iban maulung siya ha manga mānusiya'.
18 Na, bihaun makatabang na siya ha manga tau, amu in nasasasat himinang sin mangī', sabab in siya baran niya nakalabay na nasasat iban nabinsana'.

3

Labi Mataas in Kawasa hi Īsa dayn kan Musa

1 Na, hangkan manga taymanghud ku Almasihin, amu in napī' da isab sin Tuhan
suku' niya, kannala niyu tuud in pasal hi Īsa. In siya piyakari kātu'niyu sin Tuhan,
mahinang Imam Dakula' sin agama biyabawgbugan taniyu.
2 Iyagad niya tuud hīnang in katān daakan kaniya sin Tuhan, amu in nagdaak
kaniya huminang ha yan. Biya' da isab kan Musa in kata'gu niya maghinang sin
diyaakan kaniya sin Tuhan magparuli ha manga tau napī' niya suku', amu in biya'
sapantun bāy hiyulaan sin Tuhan.
3 Sumagawa' labi mataas in kawasa hi Īsa dayn kan Musa. Bang ta hidalil ha
paghinang bāy, labi bantug in naghinang sin bāy dayn sin bāy hīnang niya. Na,
damikkiyan hi Īsa labi tuud in kalagguan niya dayn kan Musa.
4 Na, kaingatan taniyu sin in katān bāy awn sadja taghinangan kaniya, sagawa'
Tuhan in taghinangan sin unu-unu katān.
5 Na, in hi Musa, hambuuk daraakun mata'gu ha hinang diyaakan kaniya sin Tuhan
iban biyayta' niya in manga hibayta' sin Tuhan ha susūngun.
6 Sagawa' in Almasi bukun sadja daraakun. Siya in tagkaputan sin Bāy sin Tuhan,
sabab in siya amuna in Anak Tuhan. Mata'gu siya ha hinang diyaakan kaniya sin
Tuhan. Na, in kitaniyu agad ha Almasi amuna in biya' bāy niya bang kitaniyu
matawakkal iban maisug mangandul ha manga kiyajanji' sin Almasi kātu'niyu amu
in hiyuhuwat-huwat natu'.

In Kamulahan sin Manga Tau di' Magparachaya

7 Hangkan subay kitaniyu mamanduga sin bayta' sin Rū sin Tuhan siyulat ha lawm
Kitab, amu agi,
"Bang niyu karungugan ha adlaw ini in suwara sin Tuhan,
8 ayaw kamu sumingud ha manga kaapu'-apuan niyu yadtu, amu in nagmatugas
iban simulang sin kabayaan sin Tuhan.
Karna' ha waktu sila duun ha hula' paslangan mahunit paghulaan piyanulay-
sulayan nila in kawasa sin Tuhan."
9 "Duun nila siyulayan iban diyusta' in kawasa ku," amu agi sin Tuhan,
"minsan da kīta' nila na in tulung-tabang ku kanila ha lawm ka'patan tahun.
10 Hangkan dimugal tuud aku ha manga tau yadtu
iban nakaparman aku, laung ku, 'In manga tau ini masi-masi harap pa dugaing
in atay nila
iban di' sila makay sin addat-tabīat diyaakan ku kanila.'
11 Diyugalan aku sarta' nakasubali aku, laung ku, 'Di' na tuud sila makasūd pa lawm
hula' tiyatagama ku kanila, amu in masannyang paghulaan nila!' "
12 Na, subay kamu maayad tuud, manga taymanghud ku, ha supaya kamu di'
mahinang biya' sin manga tau sin masa yadtu. Adakala' awn duun kaniyu mangī' in
pikilan iban di' magkahagad sarta' simiha' dayn ha Tuhan, amu in way kahinapusan
niya.
13 Na, biya' ha ini in hinangun niyu ha salugay awn pa waktu niyu dumungug sin
suwara sin Tuhan pasal sin kalappasan niyu. Pagtabang-tiyabangi kamu manghindu'
pakaniya-pakaniya dayn ha adlaw pa adlaw, ha supaya way minsan hambuuk kaniyu
in kaakkalan marā sin sasat huminang sin mangī', iban magmatugas di' magad ha
daakan sin Tuhan.
14 Karna' in kitaniyu katān amuna in panāiban sin Almasi bang natu' gunggungan
iban bawgbugan in pangandul natu' kaniya dayn ha panagnaan sampay pa
kahinapusan.

15 Amu ini in kiyabayta' ha lawm sin Kitab,
“Bang niyu karungugan in suwara sin Tuhan ha adlaw ini,
ayaw kamu sumingud ha manga kaapu'-apuan niyu yadtu,
amu in nagmatugas iban simulang sin kabayaan sin Tuhan.”
16 Hisiyu ta' in manga tau nasabbut ini, amu in nakarungug sin suwara sin Tuhan, sagawa' wala' nagkahagad kaniya? Na, sila na yan in manga tau amu in piyagnakuraan hi Musa, diyā minīg dayn ha Misir.
17 Lāgi' hisiyu ta' in manga tau piyagmurkaan sin Tuhan ha lawm ka'patan tahun, bang bukun amu in manga tau nagdusa kaniya sarta' miyatay pasal sin dusa nila didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan.
18 Iban hisiyu ta' in kiyugdan sin subali sin Tuhan, amu in laung niya, “Di' na tuud sila makasūd pa lawm hula' tiyatagama ku kanila, amu in masannyang paghulaan nila.”? Tantu in kiyugdan sin subali sin Tuhan amuna in manga tau simulang kaniya.
19 Na, kaingatan natu' in sabab bang mayta' sila wala' nakasūd pa hula' kiyajanji' kanila sin Tuhan, sabab wala' sila nagparachaya kaniya.

4

Awn Kasannyangan Kiyajanji' sin Tuhan ha Manga Tau Suku' Niya

1 Na, bihaun kitaniyu na isab in tiyukbalan sin Tuhan janji' niya pasūrun pa lawm kasannyangan amu in piyag'iyan niya. Hangkan subay kitaniyu maayad ha supaya wayruun kātu'niyu in makabīn di' makaagad sumūd pa lawm kasannyangan kiyajanji' sin Tuhan.
2 Karna' in kitaniyu nakarungug da isab sin Bayta' Marayaw amu in bakas diyungug sin manga kaapu'-apuan natu' sin masa nakauna yadtu. Diyungug nila in bayta' dayn ha Tuhan, sagawa' wayruun karayawan nakawa' nila, sabab pagdungug nila ha ini wala' sila nagparachaya iban nagkahagad.
3 Na, in kitaniyu amu in magparachaya makasūd pa kasannyangan kiyajanji' sin Tuhan. Sumagawa' in manga di' magparachaya, di' makasūd, pasal biya' na sin kiyabayta' sin Tuhan, amu agi,
“Diyugalan aku sarta' nakasubali aku, laung ku,
‘Di' na tuud sila makasūd pa hula' tiyagama ku kanila, amu in masannyang paghulaan nila!’ ”
Namung in Tuhan biya' ha yan, bukun pasal bat wala' pa naawn in hula' piyag'iyan niya yan. Bukun tuud yan in puun-sabab, pasal in hula' yan asal naawn dayn ha tagna' pa kapapanjari sin Tuhan sin dunya.
4 Kiyaiingatan natu' sin asal naawn in hula' kiyajanji' sin Tuhan, pasal awn kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi, “Ha hikapitu sin adlaw in Tuhan himundung na dayn ha hinang niya sabab naubus niya na piyapanjari in katān.”
5 Sagawa' minsan bihādtu, in manga tau amu in wala' nagkahagad ha Tuhan, wala' da nakasūd pa hula' kiyajanji' kanila sin Tuhan, sabab biyalikan sin Tuhan in kiyapamung niya, amu agi, “Di' tuud sila makasūd pa lawm hula' tiyatagama ku kanila, amu in masannyang nila paghulaan.”
6 Malayngkan minsan bihādtu, wala' nagbaluba in janji' sin Tuhan ha manga mānusiya'. Pagga in manga tau amu in nakarungug muna sin Bayta' Marayaw, wala' nakasūd pa hula' kiyajanji' sin Tuhan kanila, sabab wala' sila nagparachaya kaniya, na ha susūngun awn da isab manga tau pasūrun sin Tuhan pa lawm hula' masannyang paghulaan amu in kiyajanji' niya.
7 Na, in pasal yan kaingatan natu' sabab in Tuhan dimihil na isab waktu ha manga tau tumayma' sin janji' niya, lāgi' in waktu yan amuna in bihaun. Hangkan nakalabay mayan bukun na pila tahun in masa sin manga tau, amu in wala' nagparachaya ha

Tuhan, piyapamung sin Tuhan kan Daud in bichara niya, amu in kiyasulat ha lawm
Kitab bakas ku na nasabbut kaniyu, amu agi,
“Bang niyu karungugan in suwara sin Tuhan ha adlaw ini,
ayaw kamu magmatugas sadja.”
8 Na, dayn ha ini kaingatan taniyu sin in hula' piyagdāhan hi Yussa' ha manga tau
sin masa yadtu, bukun amu in hula' kiyajanji' sin Tuhan kanila, amu in masannyang
nila paghulaan. Pasal bang amuna yan in hula' kiyajanji' sin Tuhan, na tantu di' niya
na sabbutun magbalik in janji' niya.
9 Na, pagga biya' ha yan in hāl niya, in hāti niya masi pa awn lugal sin manga
tau suku' sin Tuhan sumūd pa lawm hula', amu in masannyang nila paghulaan
iban Tuhan, biya' sin kasannyangan sin Tuhan ha hikapitu sin adlaw pag'ubus niya
nagpapanjari sin unu-unu katān.
10 Karna' hisiyu-siyu in makasūd pa lawm hula' masannyang kiyajanji' sin Tuhan,
in siya yan sumannyang na dayn ha unu-unu hinang niya, biya' da isab sin
kasannyangan sin Tuhan naubus niya mayan piyapanjari in unu-unu katān.
11 Hangkan subay kitaniyu tumuyu' tuud magad sin dān sin hikasūd natu' pa
lawm hula' masannyang yan, ha supaya wayruun dayn kātu' minsan hambuuk in
mahinang biya' sin manga tau sin masa yadtu, amu in wala' nakasūd pa hula'
kiyajanji' sin Tuhan kanila pasal kulang in parachaya iban īman nila kaniya.
12 In Parman sin Tuhan amu in puunan sin kabuhi' salama-lama, landu' makusug
humūp pa lawm atay iban nyawa sin tau. Biya' yan sapantun sin pakukus duwa sulab
niya, sagawa' labi pa mahayt dayn ha pakukus. Lumagbas yan dayn ha luluatan
sampay pa sumsum sin ginhawa-baran sin mānusiya'. Hangkan in Parman sin
Tuhan, amu in makapaingat iban makapatampal sin unu-unu katān ha lawm pikilan
iban atay sin mānusiya'.
13 Na, lāgi' wayruun unu-unu in hikatapuk dayn ha Tuhan sabab kaingatan niya
tuud marayaw in unu-unu na mayan pasal sin manga katān piyapanjari niya. Iban ha
susūngun subay in kitaniyu katān mamayta' kaniya sin katān nahinang iban napikil
natu'.

Hi Īsa in Imam Dakula' Makawasa

14 Pagga in Imam natu' Dakula', Imam makawasa, amuna hi Īsa, amu in Anak
Tuhan, lāgi' yadtu na siya nagbalik pa haddarat sin Tuhan, hangkan subay natu'
pakusugun iban pahugutun in pagparachaya natu' kaniya.
15 Karna' in hi Īsa, amu in Imam natu' Dakula', maulung kātu'niyu pasal
kiyaiingatan niya in kitaniyu mānusiya' maguya' in pamaranan iban pangatayan.
Hangkan niya ini kaingatan pasal in siya bakas dī ha dunya nagbaran mānusiya',
lāgi' kiyalabayan niya in ginisan sasat biya' sin manga sasat magdatung pa kātu'niyu
mānusiya', sagawa' in siya wala' narā sin sasat sin saytan.
16 Na, hangkan, pagga siya in Imam natu' Dakula', subay natu' lawaun in buga'
natu' sumuuk pa haddarat sin Tuhan, amu in puunan sin katān tulung-tabang. Duun
taniyu kananaman in ulung niya kātu'niyu, lāgi' kabaakan in tulung-tabang niya ha
waktu taniyu magkagunahan.

5

1 Na, hisiyu-siyu in tau hinangun Imam Dakula' sin bangsa Yahudi, pīun siya
dayn ha manga tau pagkahi niya. Ampa in tau mahinang Imam Dakula' amuna in
mahinang suluhan sin manga tau pa Tuhan. Siya in huminang sin manga lalabutan
iban hayup pagkulbanan sin manga tau pa Tuhan, ha supaya ampunun sin Tuhan in
dusa sin manga tau.

2 Na, pagga in Imam Dakula' mānusiya' da isab datungan lamma, na maingat siya
humanunut ha manga tau wayruun panghāti nila iban amu in simisiha' dayn ha dān
tudju pa Tuhan.
3 Iban dayn ha sabab mānusiya' da isab siya, amu in magpakahinang sadja kasāan,
na subay da isab siya tumukbal sin hayup pagkulbanan, bukun sadja ha tungud sin
dusa sin manga tau, sagawa' sampay da isab ha tungud sin dusa niya.
4 Wayruun tau in makapagbaya' mahinang siya Imam Dakula', karna' Tuhan in
magpī' sin tau dihilan niya sin kalagguan yan iban sin kawasa yan biya' kan Harun,
amu in napī' niya Imam Dakula' sin timpu nakauna yadtu.
5 Damikkiyan, in hi Īsa wala' dimihil kalagguan pa baran niya mahinang siya Imam
Dakula'. Sagawa' nagparman in Tuhan kaniya, amu agi,
"In ikaw Anak ku.
Iban dayn ha adlaw ini, in aku amuna in Ama' mu."
6 Iban kiyabayta' pa isab ha ayat dugaing sin in Tuhan namung sin biya' ha ini, amu
agi,
"Ikaw na in mahinang imam suluhan,
umurul sin limpa' siki hi Malkisadik. Iban kasaumulan kaw mag'imam suluhan."
7 Ha waktu dī pa hi Īsa ha dunya, masuhul magtangis tuud siya bang siya mangayu'
na duwaa iban junjung pa Tuhan, amu in makalappas kaniya dayn ha kamatay.
Diyungug sin Tuhan in pagpangayu' niya duwaa, sabab mababa' in pangatayan niya,
lāgi' nagmamabuga' tuud siya pa Tuhan.
8 Malayngkan minsan siya Anak Tuhan, limabay da isab siya kabinsanaan, amu in
nakahindu' kaniya bang biya' diin tuud in pagkahagad ha Tuhan.
9 Na, natikmud niya mayan hīnang in katān daakan kaniya sin Tuhan, siya na in
nahinang manglalappas ha tau katān amu in magparachaya kaniya. Iban siya in
dumihil kanila kabuhi' salama-lama.
10 Lāgi' siya in hīnang sin Tuhan Imam Dakula' biya' sin pag'imam hi Malkisadik.

In Īman Subay Gunggungan

11 Iban mataud pa in kabayaan ku hipamung ha pasal sin kahālan ini, sagawa'
mahunit ini hibayta' kaniyu pasal bukun na marayaw in panghāti niyu.
12 Na, in tūp niya, in kamu yan manghindu' na pa kaibanan sin manga kiyaingatan
niyu, sabab malugay na kamu miyamagad kan Īsa. Sagawa' in kamu yan masi subay
hinduan sin undang-undang pasal sin bayta' dayn ha Tuhan, sabab wala' niyu pa yan
kiyahātihan tuud, karna' in kamu yan biya' sapantun manga bata'-bata' asibi', amu
in nagdururu' pa, iban di' pa makakaun sin kakaun matugas. (Hāti niya in kamu yan
di' pa makahāti sin hindu' malawm.)
13 Na, hisiyu-siyu in biya' bata'-bata', amu in di' pa makakaun sin unu-unu matugas
dugaing dayn ha gatas, na in hāti niya, in siya yan biya' da isab hambuuk bata'-bata',
amu in di' pa maingat magpabuntul sin hinang niya, pasal kulang pa in panghāti
niya sin mangī' iban marayaw.
14 Hangkan bang ta hidalil ha pagkaun, in kakaun matugas, amu in hindu' malawm,
suku' sadja sin manga tau, amu in makusug in pangandul pa Tuhan, lāgi' maingat
iban biyaksa na sumilang sin mangī' iban marayaw.

6

1 Na, hangkan (pagga kitaniyu malugay na Almasihin), subay natu' hisūng in
pagpangadji' natu' pasal sin Almasi. Subay natu' pangadjiun na in manga hindu'
malawm, bukun dumuun na sadja kitaniyu ha bakas natu' na napangadji', amu
in manga undang-undang sin hindu' pasal sin Almasi. Di' natu' na kagunahan
pangadjiun magbalik in manga hindu' biya' na sin paglawak dayn ha manga hinang

way kapūsan, amu in di' makarā kātu' pa kalappasan iban pasal sin pagparachaya
pa Tuhan.
2 Lāgi' kiyaiingatan natu' na in hindu' pasal sin pagsuchi amu in pag'ayl iban
pagligu' iban pasal sin pagdupun ha ū sin tau pangayuan duwaa pa Tuhan bang
mayan hūpun sin Rū sin Tuhan. Damikkiyan kaingatan natu' da isab in hindu' pasal
sin pagbuhi' magbalik ha manga patay iban sin hukuman ha adlaw mahuli, amu in
di' na mapinda kasaumulan.
3 Hangkan subay natu' hisūng in pagpangadji' natu' pasal sin Almasi. Na, amu yan
in hinangun natu' bang dumūl da in Tuhan.
4 Karna' in manga tau, amu in namutawan sin īman nila ha Almasi, kahunitan na
magtawbat magbalik sin dusa nila. Pasal bakas na kiyarihilan sin Tuhan kasawahan
in panghāti nila. Kiyananaman nila na in karayawan kiyarihil kanila sin Tuhan biya'
sin karayawan ha surga', iban bakas na sila hiyūp sin Rū sin Tuhan.
5 Iban bakas nila kiyapamintangan in karayawan sin Parman sin Tuhan, iban kīta'
nila na in kusug sin kawasa sin Tuhan, amu in magmattan na tuud ha masa susūngun.
6 Malayngkan minsan nila kiyaingatan na in katān yan, biyutawanan nila da in
īman nila ha Almasi. Na, in manga tau biya' ha yan, way na dān nila magtawbat
magbalik sin dusa nila, sabab dayn ha pasal sin nahinang nila yan, biya' nila da
liyansang nagbalik pa usuk in amu in Anak Tuhan iban hīna' ha katauran sin tau.
7 Na, bang ta dalilun in mānusiya' pa hambuuk lupa' piyag'uumahan, biya' ha
ini in hantang niya. Apabila in lupa' sin uma yan mawmu hiyuhūp sin ulan, in
pananum ha lupa' yan tumubu' iban magbunga marayaw, amu in hikapagguna iban
hikarayaw parasahan sin tagdapu. Damikkiyan, in tau amu in magpahūp sin Parman
sin Tuhan pa lawm pamikil iban atay niya, tartantu marayaw sadja in hinang niya
iban anugharaan tuud siya sin Tuhan.
8 Sumagawa' bang in lupa' yan tiyutubuan sadja sin manga sagbut iban lukut
lappas, na in lupa' yan wayruun guna niya iban matūp da'pugan sin kāyu.
Damikkiyan in tau amu in di' magparuli iban magkahagad sin daakan sin Almasi,
pagmurkaan siya sin Tuhan iban masiksa' siya ha adlaw mahuli.
9 Na, malayngkan, manga bagay ku kakasihan, minsan isab aku nagbichara biya'
ha yan, natatantu ku da isab sin bukun biya' ha yan in palangay niyu. Kiyaiingatan
ku sin mahugut in īman niyu iban marayaw in hinang niyu. Na, in yan amuna in
tanda' sin awn na kalappasan niyu.
10 In Tuhan mabuntul tuud. Di' niya kalupahan in manga nahinang niyu marayaw,
atawa in lasa niyu kaniya, amu in piyakita' niyu kaagi sin pagtabang niyu ha manga
pagkahi niyu Almasihin sampay pa bihaun.
11 Na, hangkan in kabayaan namu' tuud, di' mabugtu' in tuyu' sin pakaniya-
pakaniya kaniyu magad ha hindu' sin Almasi ha salugay niyu buhi', ha supaya
magmakbul in iyaangut niyu dayn ha Tuhan.
12 In kabayaan namu', di' kamu maglisu'-lisu', sagawa' in kabayaan namu' mabiya'
kamu sin manga tau amu in makusug in parachaya iban pangandul, lāgi' siyandalan
nila in katān haggut-pasu'. Hangkan matabuk nila in kiyajanji' sin Tuhan kanila.

Tantu Agarun sin Tuhan in Janji' Niya

13 Na, yari in hambuuk tanda' sin kasabunnalan sin pamung yan. Ha masa nakauna
yadtu awn kiyajanji' sin Tuhan kan Ibrahim. Sarta' simapa siya dayn ha ngān niya
tuud, karna' wayruun na unu-unu masabbut niya mataas pa dayn ha ngān niya, sin
makbulun niya tuud in kiyajanji' niya.
14 Nagparman in Tuhan, amu agi. “Ini in janji' ku kaymu. Dihilan ta kaw tuud
karayawan iban pataurun ku in manga panubu' mu.”

15 Hi Ibrahim wala' siyumu nagtagad sin janji' sin Tuhan. Hangkan natabuk niya
in katān kiyajanji' sin Tuhan kaniya.
16 In addat sin manga tau bang sila sumapa, sumabbut sila ngān sin Tuhan, amu
in mataas dayn ha unu-unu katān. Na, bang ngān sin Tuhan na in masabbut, in
unu-unu parakala' humatul na.
17 Na, mabaya' isab hipahāti tuud marayaw sin Tuhan pa manga tau kiyajanjian
niya, sin di' niya tuud pindahan in namaksud niya hinangun. Hangkan siyapahan
niya dayn ha ngān niya in janji' niya.
18 Na, in janji' iban sapa sin Tuhan tantu tuud di' mapinda sabab in Tuhan di'
tuud magputing. Hangkan in kitaniyu amu in simangdul sin baran natu' pa Tuhan,
kumusug in huwat-huwat natu' ha janji' hirihil niya kātu'niyu.
19-20 Bang ibārat bahudji' atawa sāw, in huwat-huwat natu' ha janji' sin Tuhan
awn na siyagnatan niya mahugut. Way kapiligruhan, sabab in siyagnatan sin huwat-
huwat natu' amuna in hi Īsa. Lāgi' in siya yadtu na miyuna dayn kātu'niyu pa
surga' ha haddarat sin Tuhan, sumapāat kātu'niyu dayn ha manga dusa taniyu. In
pagkadtu niya pa surga' pa haddarat sin Tuhan biya' sapantun sin pagsūd sin imam
Yahudi pa lawm bilik landu' tuud suchi amu tiyatamingan sin kurtina marakmul. Na,
hi Īsa na in Imam Dakula', magsuluhan kātu'niyu pa Tuhan biya' sin bakas hīnang hi
Malkisadik sin timpu nakauna yadtu, iban siya na in mag'imam suluhan kasaumulan.

7

Hi Imam Malkisadik

1 In hi Malkisadik ini amu in sultan sin hula' Salam sin masa nakauna yadtu iban
amu in Imam Dakula' nagsuluhan ha manga tau pa Tuhan Mahatinggi. Manjari
hambuuk waktu diyaug hi Ibrahim nagbunu' in (upat) sultan kuntara niya. Sakali
pag'uwi' niya dayn ha pagbunuan, biyāk siya hi Malkisadik sarta' piyangayuan siya
duwaa pa Tuhan kaagi hi Malkisadik.
2 Na, imungsud siya jakat kan Malkisadik, harga' hangka-bahagi' sin hangpu'ka-
bahagi' sin katān alta' nakawa' niya dayn ha pagbunuan. (In maana sin ngān hi
Malkisadik, “Sultan Maādil”. Iban pagga siya Sultan sin hula' Salam awn isab dugaing
maana sin ngān niya, amu in sultan makarihil kasannyangan ha manga tau.)
3 In hi Malkisadik ini, wayruun kiyabayta' pasal sin ina'-ama' niya, atawa sin manga
kaapu'-apuan niya, iban wayruun kiyabayta' pasal sin kapag'anak atawa kamatay
kaniya. Na, amu yan in sabab hangkan in pag'imam suluhan niya makajari iyanun
wayruun kahinapusan niya biya' da isab sin pag'imam suluhan hi Īsa, amu in Anak
Tuhan.
4 Na, kaingatan niyu na in kalagguan hi Malkisadik, karna' minsan in hi Ibrahim,
amu in tau bantug nanubu' kātu'niyu imungsud da sin jakat niya kan Malkisadik
dayn ha katān alta' nakawa' niya dayn ha pagbunuan.
5 Na, in manga panubu' hi Libi amuna in manga tau nahinang imam suluhan sin
manga tau pa Tuhan ha masa nakauna yadtu, iban kiyarihilan sila kapatutan sin
sara' agama tumabuk jakat dayn ha pagkahi nila Yahudi, minsan amu in panubu' da
isab sin Ibrahim.
6 In hi Malkisadik bukun hambuuk panubu' hi Libi, sagawa' imungsud jakat hi
Ibrahim kaniya. Lāgi' piyangayuan niya duwaa pa Tuhan hi Ibrahim, minsan in hi
Ibrahim amura in tau kiyajanjian sin Tuhan.
7 Na, dayn ha sabab yan kaingatan taniyu mataas in kawasa hi Malkisadik dayn
kan Ibrahim, sabab bang ha addat sin bangsa ta, mataas in kawasa sin tau mangayu'
duwaa pa Tuhan dayn sin tau pangayuan niya duwaa.

8 In manga imam suluhan panubu' hi Libi amu in pag'uungsuran jakat sin manga
tau, mānusiya' da isab biya' kātu'niyu amu in magkamatay da. Sagawa' in hi
Malkisadik amu in iyungsuran hi Ibrahim sin jakat niya, bukun siya biya' sin manga
imam yan, sabab in kiyabayta' ha lawm Kitab, in siya masi buhi'.
9 Na, bang sayuhun ha waktu imungsud hi Ibrahim sin jakat niya kan Malkisadik,
in hi Libi amu in nanubu' ha manga imam pag'uungsuran jakat, biya' da isab siya
nakaungsud jakat kan Malkisadik baran niya, sabab in siya hambuuk panubu' hi
Ibrahim.
10 Karna' minsan wala' pa piyag'anak hi Libi sin waktu kapagbāk hi Ibrahim kay
Malkisadik, amu in pag'iyanun biya' da sila nakapagbāk kay Malkisadik, pasal in hi
Libi biya' sapantun binhi' ha lawm baran hi Ibrahim ha waktu kapagbāk nila kay
Malkisadik, sabab in siya nanubu' dayn kan Ibrahim. (Na, hangkan kaingatan taniyu
mataas in kawasa hi Malkisadik dayn ha kawasa hi Libi.)
11 Na, sin masa nakauna yadtu ha waktu piyanaug sin Tuhan in sara' niya pa bangsa
natu', hīnang niya imam suluhan hinda Libi iban sin manga panubu' niya, amu in
nagkaput iban nagpapanaw sin sara' niya. Sumagawa' in hinang sin manga panubu'
hi Libi, wala' nakarā ha manga tau pa dān mabuntul tudju pa Tuhan. Hangkan
magkalagihan palahilun in hambuuk tau mag'imam suluhan ha manga tau pa Tuhan,
amu in biya' pag'imam hi Malkisadik, bukun biya' kan Harun, amu in hambuuk imam
panubu' hi Libi.
12 Na, pagga in pag'imam suluhan sin manga panubu' hi Libi giyantian na sin tau
dugaing, na in hāti niya pindahan da isab in sara' iyaagad sin bangsa taniyu.
13 Na, in tau piyagbichara ku, (amu in gumanti' ha manga panubu' hi Libi
mag'imam suluhan,) amuna in Panghu' ta Īsa Almasi. In siya ini bukun guwa' dayn ha
pihak hi Libi, lāgi' wayruun tau dayn ha pihak niya in kiyarihilan kawasa mag'imam
suluhan.
14 Iban kiyaiingatan sin katān, sin in hi Īsa panubu' dayn ha pihak hi Yudah. Ampa
hi Musa wala' nakasabbut sin pihak ini ha waktu namichara siya pasal sin pag'imam.

Almasi in Mag'imam Suluhan Biya' kan Malkisadik

15 Hangkan matampal na tuud kātu' (sin pindahan na sin Tuhan in sara' niya),
sabab awn na piyalahil sin Tuhan tau dugaing mag'imam suluhan amu in biya' kan
Malkisadik.
16 Na, in Almasi nahinang imam suluhan bukun pasal sin pangkat nanubu' kaniya,
sagawa' nahinang siya imam suluhan sabab sin kawasa niya iban sin kabuhi' niya
way kahinapusan.
17 Karna' kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
“Ikaw na in mahinang imam suluhan
biya' kan Malkisadik. Iban in pag'imam suluhan mu kasaumulan.”
18 Na, hangkan in sara' nakauna pīndahan na sin Tuhan, pasal wayruun da kusug
iban wala' nakaamu.
19 Karna' in sara' sin Tuhan piyanaug dayn kan Musa, wala' da nakarihil
kamakbulan ha maksud sin Tuhan ha manga mānusiya'. Sagawa' bihaun awn na
huwat-huwatun natu' labi tuud marayaw dayn sin sara' nakauna, sabab awn na
aturan ba'gu kiyarihil kātu'niyu, amu in makarā kātu'niyu sumuuk pa Tuhan.
20 Lāgi' in aturan ba'gu ini labi tuud marayaw, sabab simapa in Tuhan ha waktu
kahinang niya kan Īsa imam suluhan. Sagawa' ha waktu kahinang imam suluhan ha
manga panubu' hi Libi sin masa nakauna yadtu, in Tuhan wala' simapa.
21 Na, in hi Īsa nahinang imam suluhan sabab dayn ha sapa sin Tuhan. Kiyasulat
ha lawm Kitab, amu agi,
“In Tuhan simapa

iban tantu di' na mapinda in pamikil niya sin pasal ini, amu agi,
'Ikaw na in mag'imam suluhan kasaumulan!' "
22 Na, dayn ha sabab simapa in Tuhan kan Īsa sin siya in mag'imam suluhan
kasaumulan, na piyangakuhan hi Īsa in kamakbulan sin paljanjian ba'gu sin Tuhan
pa manga mānusiya'. Lāgi' in sara' sin paljanjian ba'gu ini, labi tuud marayaw dayn
sin sara' nakauna piyanaug sin Tuhan dayn kan Musa.
23 Awn pa isab dugaing piyagbiddaan sin pag'imam hi Īsa iban sin manga panubu'
hi Libi. In manga kaimaman panubu' hi Libi mataud, karna' bang mapatay in
hambuuk imam awn dugaing gumanti'. Magkabugtu' sadja in hinang nila.
24 Sumagawa' in pag'imam suluhan hi Īsa kasaumulan. Wayruun tau makaganti'
kaniya mag'imam suluhan, pasal in siya buhi' kasaumulan.
25 Na, hangkan dayn ha sabab yan, malappas hi Īsa in manga tau, amu in mangayu'
kaampunan ha Tuhan, bang sila mangandul kaniya. Lāgi' in pagpanglappas niya yan,
bukun sadja ha bihaun, sagawa' sampay pa kasaumulan, sabab in siya buhi' salama-
lama, nangangayu' junjung pa Tuhan ha pasal nila.
26 Na, mattan na tuud sin hi Īsa in Imam Dakula' kalagihan natu' magsuluhan
kātu'niyu pa Tuhan, sabab in siya suchi, iban wayruun unu-unu kangīan atawa
tamak-tawktuk kabaakan duun kaniya. Lāgi' kiyandī na siya sin Tuhan dayn ha katān
mānusiya' baldusa. Naangkat na siya pa surga' iban kiyarihilan na sin salaggu'-laggu'
kawasa iban kalagguan.
27 In hi Īsa bukun biya' sin manga kaibanan Imam Dakula', amu in subay
magsumbay' hayup adlaw-adlaw pagkulbanan muna-muna ha tungud sin dusa nila,
ubus ampa dusa sin manga tau, ha supaya sila ampunun sin Tuhan. Na, in yan
bukun na wajib hinangun hi Īsa, nagminsan niya da iyungsud in dugu'-nyawa niya
pa Tuhan, giyanti' kulban bat ampunun sin Tuhan in dusa sin manga mānusiya'.
28 Ha pagpī' sin manga imam suluhan sin masa nakauna yadtu, iyagad nila in sara'
amu in piyanaug sin Tuhan dayn kan Musa. Sagawa' in manga tau napī' nag'imam
suluhan, mānusiya' da isab, biya' kātu' amu in asal taga salla' iban kasāan. Sagawa'
dugaing na bihaun pasal jimanji' in Tuhan sarta' siyapahan niya sin in Anak niya,
amuna in mag'imam suluhan ha manga mānusiya' pa Tuhan, karna' in siya tubus
ha katān. Lāgi' in pag'imam suluhan niya masampurna' sin Tuhan kasaumulan.

8

Hi Īsa in Imam Natu' Dakula'

1 In kamaksuran tuud sin piyagbichara ku ini kaniyu, magpahāti kaniyu sin awn
na Imam natu' Dakula', biya' sin nasabbut ku kaniyu hayn-duun. In Imam Dakula'
ini amuna in hi Īsa, amu in yadtu bihaun ha surga' limilingkud ha dapit pa tuu sin
Tuhan Mahatinggi.
2 Lāgi' yadtu siya bihaun ha surga' nag'iimam suluhan kātu' pa Tuhan, didtu ha
lugal landu' tuud suchi, amu in asal puunan langgal piyaawn sin Tuhan, bukun
hīnang sin mānusiya'.
3 Na, in katān imam dakula' sin masa nakauna yadtu kiyarihilan sin hinang
magpasampay sin manga lalabutan iban sin manga hayup pagkulbanan sin manga
tau pa Tuhan. Na, damikkiyan in hi Īsa, amu in Imam natu' Dakula', subay da isab
awn hikaungsud niya pa Tuhan ha pasalan sin manga tau.
4 Malayngkan, bang hi Īsa dī ha dunya, di' tuud siya mahinang imam suluhan pasal
awn na manga imam suluhan dī ha dunya masi miyamagad sin sara' nakauna, amu
in sara' sin manga Yahudi ha palihālan sin pagdihil lalabutan pa Tuhan.

5 In hinang sin manga imam suluhan ha lawm langgal dī ha dunya, biya' yan
hantang lambung sadja, sabab in yan singuran dayn ha hinang didtu ha surga'.
Hangkan natu' yan kaingatan, sabab awn kiyasulat ha lawm Kitab pasal sin
paghinang hi Musa sin bāy pagtataatan, amu in hīnang dayn ha pais hayup sin masa
nakauna yadtu, amu agi sin Tuhan kaniya, “Tantuha tuud sin in langgal hinangun
mu makasingud tuud sin papata sin suntuan sin langgal piyakita' ku kaymu duun ha
taas būd.”
6 Sagawa' ha bihaun hi Īsa bilang imam suluhan labi tuud mataas in hinang niya
dayn sin hinang sin manga imam miyamagad sin aturan sin paljanjian nakauna.
Damikkiyan in paljanjian ba'gu hīnang sin Tuhan, amu in piyasampay mari kātu'niyu
hi Īsa, labi marayaw dayn sin paljanjian nakauna, pasal in paljanjian ba'gu biyaktul
dayn ha manga janji' sin Tuhan labi marayaw.
7 Lāgi' bang in paljanjian nakauna bat wayruun salla' niya, na di' na yan gantian
sin Tuhan sin dugaing.
8 Sagawa' in Tuhan wala' kiyasulutan sin hinang sin manga tau niya (amu in
miyagad sin aturan sin paljanjian nakauna). Hangkan biya' na sin kiyabayta' ha
lawm Kitab, nagparman in Tuhan amu agi,
“Dungug kamu. Awn da waktu dumatung ha susūngun,
palahilun ku in aturan sin paljanjian ba'gu
mawn pa manga bangsa Yahudi katān,
amu in naghuhula' ha Israil iban ha hula' Yudah.
9 In aturan sin paljanjian ba'gu ini
bukun biya' sin aturan piyalahil ku mawn tagna' pa kaapu'-apuan nila
ha waktu diyā ku sila gimuwa' dayn ha Misir,
amu in wala' nila da naagad hīnang.
Na, hangkan piyasāran ku na sila,” laung sin Panghu' Tuhan.
10 “Na, bihaun biya' ha ini in aturan sin paljanjian ba'gu panaugun ku pa manga
bangsa Israil.
Pagdatung sin waktu palahilun ku in aturan sin paljanjian ba'gu ini,” laung sin
Tuhan Panghu',
“papahūpun ku in manga sara' ku pa lawm pamikil nila,
iban hiukkil ku ha lawm bigi jantung nila.
Na, aku na in Tuhan pagtuhanan nila tuud,
iban sila na in manga tau agad tuud kāku'.
11 Na, bang lumahil na in paljanjian ba'gu yan,
bukun na wajib kanila in mamayta' ha pagkahi nila atawa panāiban nila sin
pasal ku.
Karna' in sila katān dayn ha tau baba' pa tau mataas, makaingat na kāku'.
12 Lāgi' ampunun ku na in manga dusa nila
iban di' ku na tumtumun in manga nahinang nila kangīan.”
13 Na, pagga nasabbut na sin Tuhan in aturan sin paljanjian ba'gu, in hāti niya,
pīndahan na sin Tuhan in aturan sin paljanjian nakauna, pasal in yan biya' sapantun
pannyagaan amu in pasaw na. Na, tiyap-tiyap sin unu-unu pasaw, in hāti niya di' na
hikapaglagi.

9

In Pagtaat Dī ha Dunya iban sin ha Surga'

1 Na, in aturan sin paljanjian nakauna awn manga sara' niya pasal sin pagtaat pa
Tuhan iban awn da isab bāy pagtataatan hīnang sin manga tau pagtaatan nila.

2 Hīnang nila (dayn ha manga pais hayup) in bāy pagtataatan. In bilik panagnaan,
amu in dapit pa guwa', amuna in kiyaruruunan sin palitaan pitu in sanga niya, iban
sin lamisahan piyagbubutangan sin tinapay ha babaw niya, amu in tinapay lalabutan
sin bangsa Yahudi pa Tuhan. In bilik ini amuna in pagtawagun bilik suchi.
3 Manjari awn isab kurtina imuutlang sin bilik ini iban sin bilik hikaruwa, amu in
pagtawagun bilik landu' tuud suchi.
4 Na, duun ha bilik yan, awn lamisahan bulawan, amu in panugtugan kamanyan,
iban hambuuk baul pagtawagun “Baul sin Paljanjian” amu in piyuputus sin bulawan
pa lawm pa guwa'. In ha lawm sin baul awn hambuuk garul bulawan taga luun
kakaun pagtawagun “manna”*.
Iban duun da isab ha lawm baul yan in tungkud hi Harun, amu in tiyubuan manga
dahun.†
Iban duun da isab kiyabutang in duwa batu papad, amu in iyuukkilan sin aturan
sin paljanjian nakauna, amu in sara' daakan sin Tuhan pa manga mānusiya'.
5 Ha babaw sin baul bulawan awn duwa tau-tau biya' dagbus malāikat taga pikpik,
amu in tanda' pangilāhan sin yaun duun in haddarat sin Tuhan. Kiyatatabunan sin
pikpik nila in saub sin baul, amu in lugal pag'aampunan sin Tuhan sin dusa sin tau.
Na, sagawa' bihaun bukun pa waktu hipagtaki-taki sin unu-unu katān.
6 Na, bihayan in kaagi sin pagbutang sin manga kapanyapan ha lawm sin bāy
pagtataatan. Na, in manga imam adlaw-adlaw sumūd pa bilik ha unahan amu in
lugal suchi, maghinang sin kiyawajib kanila.
7 Sagawa' hambuuk da tau in makasūd pa bilik hikaruwa amu in lugal landu' tuud
suchi. In tau makasūd ini amura in Imam Dakula', lāgi' makaminsan da siya makasūd
pa bilik ini ha lawm sin hangka-tahun. Iban di' siya makasūd pa bilik ini bang siya
di' magdā sin dugu' sin hayup piyagkulbanan.‡
In dugu' sin hayup ini tiyukbal pa Tuhan ha supaya ampunun sin Tuhan in dusa
sin imam iban sin dusa sin manga tau, amu in nagdusa ha wala' nila kiyaingatan.
8 Na, dayn ha aturan sin pagtaat ini, piyahāti tuud kātu'niyu sin Rū sin Tuhan, sin
wala' pa naukab ha tau katān in bilik landu' tuud suchi ha sakainu timitindug pa in
bilik ha guwa'.§
9 Na, in ini hambuuk pamintangan taniyu ha masa ini. Karna' ha paljanjian
nakauna, minsan in manga tau dimihil lalabutan iban timukbal hayup pagkulbanan
pa Tuhan, in manga ini wala' da nakapasannyang sin lawm pamikil nila pasal wala'
da miyuntul in lawm atay iban i'tikad nila tudju pa Tuhan.
10 Na, hangkan bihādtu, sabab in sara' daakan iyaagad nila pasal sadja sin manga
kakaun iban iinumun, amu in hiyaram sin agama nila, iban pasal sin manga ginisan
paghugas-hugas hipagsuchi sin baran nila. In manga sara' daakan yan kalagihan
sadja hipagsuchi sin baran sin tau, sagawa' bukun sin lawm atay. Na, in sara' daakan
yan, kalagihan sadja ha salugay wala' pa napanaug sin Tuhan in paljanjian ba'gu.
11 Na, sagawa' limahil mayan mari in Almasi, siya na in nahinang Imam Suluhan
Dakula' magpapanaw sin paljanjian ba'gu, amu in dimirihil na karayawan kātu'niyu
bihaun. Lāgi' in lugal piyaghinangan niya bilang hambuuk suluhan, umbulsatu tuud
in dayaw. Way sibu' niya, sabab bukun yan hinangan sin mānusiya', iban bukun
agad dī ha dunya ini in kiyabutangan sin lugal yan.

---

* **9:4 9:4** In “manna” ini amu in dīhil sin Tuhan ha manga Yahudi ha waktu awal jaman ha waktu kiyasigpitan sila ha pagkaun didtu ha hula' paslangan mahunit paghulaan. † **9:4 9:4** In tungkud tiyubuan manga dahun amuna in tanda' kan Harun sin in siya napī' tuud sin Tuhan. ‡ **9:7 9:7** In dugu' sin hayup piyagkulbanan amuna yan in hipigsik niya duun ha lugal sin pag'ampunan dusa. § **9:8 9:8** In hāti niya di' pa makasuuk in manga tau pa Tuhan sakainu di' pa kapindahan in sara' sin paljanjian nakauna.

12 Pagsūd sin Almasi pa lugal yan, amu in biya' hantang sin bilik landu' tuud suchi
hīnang sin manga tau, nagminsan da siya simūd, wala' na kiyabalikan. Lāgi' pagsūd
niya, wala' siya nagdā dugu' sin manga kambing atawa sapi' hiungsud pagkulbanan
biya' sin hinang sin manga imam dakula' ha dunya. Sagawa' in iyungsud niya pa
Tuhan in dugu'-nyawa niya tuud ha kalansang kaniya pa usuk, ha supaya kitaniyu
makabāk na sin kalappasan iban kaampunan dayn ha Tuhan amu in tumatas sampay
kasaumulan.
13 Na, ha lawm sara' sin paljanjian nakauna, bang in dugu' sin kambing atawa
sapi', atawa abu sin anak sapi' siyunug liyalamuran tubig hipangligsik pa baran sin
tau nababa'tal, na mapuas na in ba'tal niya sarta' mahalal na in sambahayang niya.
14 Sagawa' labi marayaw iban makusug in mahinang sin dugu' sin Almasi dayn ha
dugu' sin manga hayup, sabab in siya tubus wayruun tuud tamak-tawktuk. Dayn ha
tulung-tabang sin Rū sin Tuhan, amu in asal way kahinapusan niya, iyungsud hi Īsa
in dugu'-nyawa niya pa Tuhan, ha supaya muntul in lawm atay iban i'tikad natu'
tudju pa Tuhan, lāgi' di' na maghinang sin manga ginis-ginisan amu in wayruun da
kapūsan, di' makarā kātu'niyu pa Tuhan. Iban ha supaya kitaniyu makahinang na
sin kiyamaksud kātu'niyu sin Tuhan, amu in buhi' salama-lama.
15 Na, hangkan dayn ha sabab yan biyaktul sin Almasi in paljanjian ba'gu sin
Tuhan pa manga mānusiya', ha supaya in manga tau napī' sin Tuhan magad kaniya,
makatayma' sin manga karayawan kiyajanji' sin Tuhan kanila, amu in tumatas
sampay salama-lama. In karayawan ini, tantu matayma' nila, sabab miyatay in
Almasi, ha supaya mapuas in manga mānusiya' dayn ha manga dusa iban hinang
nila mangī', amu in nahinang nila ha salugay nila miyamagad sin sara' sin paljanjian
nakauna.
16 Na, bang sawpama awn tau maghinang sulat sin pusaka' niya ha hambuuk tau,
minsan niya kiyabutang na ha sulat in pagpusaka' niya bang siya buhi' pa, in pusaka'
di' pa makawa' sin tau kiyapusakaan niya.
17 In sulat sin pagpusaka' wayruun pa lagi niya ha salugay buhi' pa in nagpusaka'.
Subay na mapatay in nagpusaka' ampa makawa' in pusaka' sin tau kiyapusakaan.
18 Na, damikkiyan biya' da isab ha yan in hantang sin sara' daakan sin paljanjian
nakauna. Di' mapapanaw in maksud sin paljanjian nakauna bang wayruun dugu'
maasag iyungsud pagkulbanan.
19 Hangkan in hīnang hi Musa muna-muna piyasampay niya in katān daakan sin
Tuhan pa manga mānusiya', amu in ha lawm sin paljanjian nakauna. Pag'ubus ampa
niya kiyawa' in dugu' sin anak sapi' iban kambing liyamugay iban tubig. Na, ampa na
isab siya kimawa' batang sin jambangan pagtawagun "hissup", iban bulbul bili-bili
iyaanjibi pula, hīnang pangliligsik dugu', ampa niya liyu'gum pa dugu'. Pag'ubus
ampa niya pīgsikan dugu' in Kitab kiyasusulatan sin daakan sin Tuhan iban sin
manga tau katān.
20 Ha sa'bu niya nagpipigsik sin dugu', laung niya, "In dugu' ini amuna in
makapahugut sin paljanjian sin Tuhan, amu in kiyabutang ha lawm sara' daakan
sin aturan hipapaagad kaniyu sin Tuhan."
21 Damikkiyan pīgsikan da isab dugu' hi Musa in bāy pagtataatan nila iban sin
katān kapanyapan hipaglagi nila ha pagtaat nila.
22 In mattan niya ha lawm sin sara' sin paljanjian nakauna, agun in unu-unu katān
masuchi sadja bang kapigsikan na sin dugu'. Na, damikkiyan in manga dusa sin
mānusiya', di' maampun bang way dugu' maasag.

Līlla' sin Almasi in Dugu'-nyawa niya bat Maampun in Dusa sin Mānusiya'

23 Na, in lugal pagtataatan hīnang sin mānusiya' iban na sin katān luun niya amu
in subay pagsuchihun sin dugu' sin hayup, biya' sapantun sadja patta' sin amu in

asal puunan pagtataatan didtu ha surga'. Na, ha antara' in pagtataatan yadtu didtu
ha surga', na in hipagsuchi ha manga tau ha supaya sila makasūd pa surga', subay
dugu' amu in labi maharga' dayn ha dugu' sin hayup.
24 Karna' bilang imam suluhan sin manga mānusiya' pa Tuhan, in Almasi wala'
simūd pa lawm lugal suchi hīnang sin mānusiya', amu in sīngud ha amu in yadtu
didtu ha surga'. Sagawa' simūd siya tuud pa surga', lāgi' yadtu siya didtu bihaun ha
haddarat sin Tuhan nangangayu' duwaa ha palihālan sin kitaniyu katān.
25 Lāgi' in siya bukun biya' sin Imam Dakula' sin manga Yahudi, amu in tahun-
tahun sumūd pa lawm bilik landu' tuud suchi ha bāy pagtataatan nagdarā sin dugu'
hayup hipanuchi ha manga tau. Sagawa' in Almasi nagminsan niya da līlla' in dugu'-
nyawa niya pa Tuhan hipanuchi ha manga mānusiya' dayn ha manga dusa nila.
26 Karna' bang in kaawnan niya biya' sin imam suluhan sin manga Yahudi, na
subay siya magbalik-balik mapatay iban sumandal kasiksaan dī ha dunya dayn ha
tagnaan sin kapapanjari sin mānusiya' sampay pa bihaun. Sagawa' bukun bihayan
in kaawnan niya. Sabab ha masuuk mayan in kahinapusan sin masa, nagminsan da
limahil mari pa dunya in Almasi nagbaran mānusiya', iban limilla' sin dugu'-nyawa
niya, ha supaya mapuas in manga mānusiya' dayn ha manga dusa nila.
27 Asal in gantaan sin katān mānusiya' mapatay makaminsan iban pag'ubus nila
mapatay, na humarap na sila hukuman sin Tuhan.
28 Damikkiyan in Almasi nakaminsan da isab miyatay, karna' iyungsud niya
in baran niya piyagkulbanan pa Tuhan, ha supaya mapuas in manga mānusiya'
mabanus dayn ha manga dusa nila. Malayngkan magbalik da siya mari pa dunya,
bukun na mamuas sin dusa sin mānusiya', sagawa' magpajukup sin kamakbulan sin
kalappasan dīhil niya ha manga mānusiya' timatagad kaniya.

10

1 In manga sara' agama iyaagad sin manga Yahudi ha paljanjian nakauna biya'
sadja yan hantang lambung singuran dayn ha pakaradjaan didtu ha surga', amu
in manga karayawan dumatung ha susūngun. Bukun pa jukup in aturan yan,
sabab minsan tahun-tahun in pag'ungsud sin pagkulbanan pa Tuhan, in manga tau
magsambahayang di' da dumayaw iban muntul tuud in i'tikad nila pa Tuhan.
2 Iban bang sawpama in pag'ungsud sin manga tau magtataat pa Tuhan sin
pagkulbanan pa Tuhan bat makasuchi tuud kanila dayn ha manga dusa nila, na di' na
sila masi na mayan magpikil sin manga dusa nila iban hundungan nila na in hinang
pagkulban.
3 Sagawa' masi na mayan sila mag'ungsud tahun-tahun sin pagkulbanan pa Tuhan
amu in makapatumtum kanila sin manga dusa nahinang nila.
4 Karna' in dugu' sin sapi' iban kambing, asal tantu di' makasuchi ha manga
mānusiya' dayn ha manga dusa nila.
5 Hangkan dayn ha sabab ini ha sūng mayan lumahil mari pa dunya in Almasi,
namung siya pa Tuhan sin biya' ha ini. Laung niya,
“In ikaw, di' kaw mabaya' sin manga pagkulbanan iban sin manga lalabutan
piyanglabut kaymu sin manga mānusiya'.
Sagawa' yari aku amu in sangunan mu baran mānusiya'.
6 Lāgi' in paglabut nila kaymu sin hayup siyunug atawa sin kaibanan lalabutan, ha
supaya sila masuchi dayn ha dusa nila,
wala' da nakasulut kaymu.
7 Hangkan yari aku, ya Tuhan ku, līlla' huminang sin unu-unu kabayaan mu,
biya' sin kiyasulat ha lawm Kitab sin pasal ku.”
(Na, amu yan in pamung sin Almasi ha Tuhan.)

8 Muna-muna tuud laung sin Almasi ha Tuhan, “Di' kaw mabaya' iban wala' kaw
kiyasulutan sin manga pagkulbanan sin manga hayup siyunug iban sin kaibanan
lalabutan piyanglabut kaymu ha supaya masuchi in manga mānusiya' dayn ha manga
dusa nila.” Piyamung sin Almasi in biya' ha yan minsan in manga pagdihil lalabutan
pa Tuhan kiyawajib ha sara' sin paljanjian nakauna.
9 Iban laung pa isab sin Almasi, “Yari aku, ya Tuhan ku, līlla' huminang sin unu-unu
kabayaan mu.” Na, hangkan wala' na giyuna sin Tuhan in unu-unu katān lalabutan
iban iyungsud pagkulbanan kaniya, karna' in Almasi amuna in gimanti' ha manga
yan.
10 Pasal in Almasi amuna in nakarihil kamakbulan ha kabayaan sin Tuhan, karna'
iyagad tuud hi Īsa Almasi in katān daakan piyahinang kaniya sin Tuhan. Nagminsan
niya da līlla' in dugu'-nyawa niya ha pasalan natu' mānusiya', iban dayn didtu
kitaniyu nasuchi dayn ha manga dusa nahinang taniyu.
11 Ha paljanjian nakauna in pagtaat pa Tuhan sin manga imam Yahudi nagsubli sila
adlaw-adlaw naghinang sin manga hinang kiyawajib kanila. Lāgi' pagbalik-balikan
nila in hinang nila ini. Sagawa' in manga hayup siyumbay' nila piyagkulbanan, wala'
da nakapapas tuud sin manga dusa sin mānusiya'.
12 Malayngkan in Almasi nagminsan niya da līlla' in dugu'-nyawa niya, iyungsud
biya' hantang piyagkulbanan, ha supaya mapapas in dusa sin manga mānusiya', iban
in hinang niya yan di' na kagunahan balikan sabab magkasaumulan in kusug sin
nahinang niya yan. Lāgi' bihaun yadtu siya limilingkud ha dapit pa tuu sin Tuhan.
13 Na, bihaun yadtu siya didtu timatagad sin waktu daugun na sin Tuhan in katān
simusulang kaniya, iban mahinang sila biya' sapantun paggigiikan sin siki niya.
14 Na, dayn ha sabab nagminsan niya da līlla' in dugu'-nyawa niya, in manga
mānusiya' amu in nasuchi niya dayn ha manga dusa nila, itungun na sin Tuhan
mabuntul biya' sin wala' nakarusa.
15 Iban in himumūngan ini bunnal, karna' minsan in Rū sin Tuhan, simaksi' sin
kasabunnalan niya ini, pasal kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
16 “ ‘Na, biya' ha ini,’ laung sin Tuhan, ‘in aturan sin paljanjian panaugun ku mawn
kanila ha waktu susūngun.
Papahūpun ku in manga sara' ku pa lawm bigi-jantung nila
iban hiukkil ku pa lawm pamikil nila.’ ”
17 Iban kiyabayta' pa isab, amu agi,
“Di' ku na tumtumun
in manga dusa iban manga hinang mangī' nahinang nila.”
18 Na, ha antara' iyampun na sin Tuhan in manga dusa natu', na in hāti niya, di' na
kalagihan mag'asag dugu' magbalik hiungsud pa Tuhan ha supaya masuchi in dusa
sin manga mānusiya'.

Sumuuk na Kita pa Tuhan

19 Hangkan bihaun manga taymanghud ku, luhaya na tuud kitaniyu sumuuk pa
Tuhan, lāgi' makasūd pa surga', amu in hulaan sin Tuhan, karna' in labayan tudju
madtu naukab na, pasal piyaglilla' hi Īsa Almasi in dugu'-nyawa niya ha pasalan sin
manga mānusiya'.
20 Pag'ubus mayan piyaglilla' sin Almasi in dugu'-nyawa niya, naukab na in labayan
ba'gu pa Tuhan amu in nakarihil kātu'niyu sin kabuhi' sabunnal. Karna' in ginhawa-
baran sin Almasi nasagsag biya' sapantun sin kurtina amu in nagirit nagduwa.*
21 Na, bihaun, siya na in Imam Dakula' labi makawasa magsuluhan ha manga
mānusiya' pa Tuhan. Siya in makapagbaya' ha tau katān agad ha Tuhan.

* **10:20 10:20** In kurtina amu in nasabbut dī ha ini amuna in imuutlang ha manga mānusiya' dayn ha Tuhan duun ha bāy pagtataatan hīnang sin manga tau.

22 Hangkan subay kitaniyu sumuuk na pa Tuhan iban sin atay natu' tulid iban
pahugutun natu' na in pangandul natu' kaniya iban subay kitaniyu di' na magduwa-
ruwa, sabab in lawm atay iban pamikil taniyu nasuchi na sin dugu' sin Almasi, iban
bakas na kitaniyu nagpaligu' tanda' sin nasuchi na kitaniyu sin Tuhan.
23 Lāgi' subay kitaniyu manghuwat-huwat tuud sin manga janji' sin Tuhan
kātu'niyu, karna' di' sin Tuhan balubahun in janji' niya.
24 Subay natu' parulihun in pagkahi natu'. Tabangan natu' sila iban pakitaun natu'
lasa, ha supaya isab in sila lumasa ha kaibanan nila iban huminang sin unu-unu in
marayaw.
25 Damikkiyan subay natu' di' bugtuun in pagtipun-tipun natu' magtaat pa Tuhan ha
supaya kitaniyu di' mahinang biya' sin kaibanan amu in liyawaan na baya' magtipun-
tipun iban sin manga pagkahi nila Almasihin. In labi marayaw hinangun natu', subay
kitaniyu magtipun magtabang-tiyabangi ha supaya humugut in īman taniyu, karna'
masuuk na in pagbalik sin Panghu' natu' Īsa mari pa dunya.

26 Na, bang ubus natu' na kiyaingatan in kasabunnalan sin in hi Īsa miyatay
ha supaya kitaniyu masuchi dayn ha manga dusa taniyu, ampa tuurun taniyu
maghinang na mayan sin makarusa, na wayruun na huwat-huwatun natu', sabab
wayruun na dugaing kulban in taymaun sin Tuhan makapuas sin dusa sin mānusiya'.
27 Amuna sadja in kasūngan natu' magtagad sin adlaw kiyamat, amu in makabuga'
tuud, sabab duun ha adlaw yan hipananam sin Tuhan in murka' niya ha manga katān
simusulang kaniya. Maubus sila kaunun sin kāyu!
28 Ha masa nakauna yadtu hisiyu-siyu in lumanggal sin sara' amu in piyanaug sin
Tuhan dayn kan Musa, ampa awn duwa tū tau sumaksi' sin bunnal tuud limanggal
siya sara', na patayun siya. Lāgi' di' pagpakitaun luuy in tau biya' ha ini.

29 Na, bang in tau biya' ha yan piyananam da siksa' sin Tuhan, na amu pa ka
in di' masiksa' in tau mutas iban sumulak ha Almasi, amu in Anak Tuhan? Labi
in siksa' kaniya karna' wala' niya hiyalgaan in dugu' sin Almasi, amu in nakarihil
kamakbulan sin paljanjian ba'gu iban amu in piyanuchi kaniya dayn ha manga dusa
niya. Iban dayn ha hinang niya yan, biya' niya da sīpug in Rū sin Tuhan, amu in
makasi-maulung kātu'niyu baldusa. Hangkan in tau maghinang biya' ha yan tantu
numanam tuud kasiksaan ha adlaw kiyamat.
30 Karna' asal natu' kaingatan dayn ha lawm Kitab sin nagparman in Tuhan, amu
agi, “Hipananam ku da in baws sin nahinang nila mangī' iban tungbasan ku da.” Iban
siyugpatan pa isab sin Tuhan in Parman niya, amu agi, “Butangan ku da hukuman
in katān hinang mangī' sin manga tau ku, amu in simulak sin karayawan dīhil ku
kanila.”
31 Na, sangat tuud makabuga' in parasahan sin tau, amu in kabutangan hukuman
sin Tuhan, karna' in sumiksa' kaniya bukun sadja bat hambuuk tuhan-tuhan sadja,
sagawa' amu in Tuhan buhi' salama-lama!

32 Katumtuman niyu ka in waktu ba'gu pa kamu nakaingat sin hindu' kasabunnalan
amu in kiyahagad niyu? Bukun ka kiyasandalan niyu in unu-unu kasigpitan iban
wala' da nahagin in īman iban pangandul niyu?
33 Masi-masi in kusug sin īman niyu minsan awn waktu pagsipugun iban
pagbinsanaun kamu ha katauran tau, sabab agad kamu ha Almasi. Iban diyapitan
niyu in pagkahi niyu Almasihin amu in paghinangun biya' ha ini sin manga tau.
34 Iban piyakita' niyu da isab in luuy niyu ha pagkahi niyu Almasihin amu in najijīl.
Iban wala' da isab kamu nasusa minsan kiyawa' in alta' niyu sin manga tau kaibanan.
Gām mayan kiyūgan kamu pasal natatantu niyu sin labi pa dayn ha yan in alta'
nagtatagad kaniyu ha surga', amu in alta' di' malawa' kasaumulan.

35 Hangkan paisuga in lawm atay niyu, ha supaya niyu matayma' in tungbas
marayaw, amu in tungbas dakula' hirihil sin Tuhan kaniyu.
36 Lāgi' subay kamu masabal ha unu-unu katān, ha supaya kamu makahinang sin
kabayaan sin Tuhan, iban ha supaya niyu matayma' in kiyajanji' kaniyu sin Tuhan.
37 Karna' kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
"Bukun na malugay dumatung na in tau piyagtatagad-tagaran niyu, iban di' tuud
matarasaw in pagdatung niya.
38 Iban in manga tau ku amu in mabuntul, awn kabuhi' nila kasaumulan, bang sila
mangandul tuud kāku'.
Sagawa' hisiyu-siyu kanila in mutas dayn kāku',
na tantu di' tuud aku kasulutan ha tau yan."
39 Sagawa' in kitaniyu manga Almasihin bukun biya' ha yan. Di' kitaniyu mutas
dayn ha Tuhan pasal in yan makarā kātu' pa kamulahan. Gām mayan pahugutun
natu' in pangandul taniyu kaniya, karna' amu yan in makalappas kātu'niyu dayn ha
kamulahan ha adlaw mahuli.

11

Pasal Pangandul ha Tuhan

1 Na, unu ta' in hāti sin pangandul? In hāti sin pangandul ini, natatantu natu' sin
maawn ha susūngun in unu-unu hiyuhuwat-huwat natu'. Iban dayn ha pasal sin
pagpangandul natu' magsabunnal kitaniyu ha unu-unu na di' natu' kakitaan.
2 In Tuhan kiyasulutan ha manga tau sin masa nakauna yadtu pasal sin pangandul
nila kaniya.
3 Iban dayn ha pasal sin pangandul natu', kaingatan taniyu sin dayn ha Parman
sin Tuhan piyapanjari niya in ālam iban na sin katān luun niya. Hangkan in katān
kakayaan kakitaan taniyu dī ha dunya, guwa' dayn ha di' natu' kakitaan.
4 Biya' na sin agi ku, in manga tau sin masa nakauna yadtu nagparachaya ha Tuhan.
Biya' na kan Hābil, dayn ha pasal sin pangandul niya ha Tuhan, nagsumbay' siya
hayup pagkulbanan pa Tuhan labi marayaw dayn sin lalabutan dīhil pa Tuhan sin
taymanghud niya hi Kābil. Dayn ha pasal sin pangandul hi Hābil, tiyayma' siya sin
Tuhan hambuuk tau mabuntul karna' tiyayma' sin Tuhan in lalabutan dīhil niya.
Na, minsan hi Hābil mawgay na miyatay, awn kiyabīn niya kātu'niyu hambuuk
pamintangan pasal sin kusug sin pagparachaya niya pa Tuhan.
5 Damikkiyan in hi Idris isab, dayn ha pasal sin kusug sin pangandul niya ha Tuhan,
wala' siya nakalabay kamatay. Iyangkat siya sin Tuhan pa lawm surga'. Liyawag
siya sin manga tau, sagawa' way siya kiyabaakan sabab naangkat na siya madtu pa
Tuhan. Lāgi' kiyasulat isab ha Kitab sin ha waktu dī pa hi Idris ha dunya, kiyasulutan
in Tuhan kaniya.
6 In Tuhan di' tuud kasulutan ha hisiyu-siyu na tau bang di' mangandul kaniya.
Karna' in tau mangarap pa Tuhan subay tuud siya magparachaya sin awn in Tuhan.
Subay siya magparachaya sin tungbasan sin Tuhan pa marayaw in hisiyu-siyu in
matuyu' lumawag sin dān tudju mawn kaniya.
7 In hi Nū hambuuk isab tau nangandul ha Tuhan. Dimungug iban nagkahagad
siya ha bānda' kaniya sin Tuhan sin awn dumatung musība pa dunya ha susūngun.
Hangkan nagkahagad siya iban naghinang siya sin bahitra', amu in adjung dakula'
siyakatan niya iban sin anak-asawa niya.* Na, in hi Nū, ītung sin Tuhan hambuuk
tau mabuntul pasal sin pagpangandul niya ha Tuhan iban in hinang niya amuna in
sabab hangkan in kaibanan tau biyutangan hukuman dusa.

* **11:7 11:7** Hangkan pagdatung sin umbak tawpan, amu in dunuk dakula', in sila magtalianak wala' naunu, sagawa' in tau katān, liyu dayn kanila, piyagmurkaan sin Tuhan.

8 Damikkiyan in hi Ibrahim hambuuk da isab tau nangandul ha Tuhan. Pasal sin
pangandul niya ha Tuhan, nagkahagad siya diyaak sin Tuhan minīg dayn ha hula'
niya, ampa siya piyakadtu pa hula' kiyajanji' sin Tuhan kaniya. Na, miyadtu siya
minsan niya di' kaingatan bang haunu tungud in hula' kadtuun niya.
9 Iban dayn ha pasal sin pangandul niya ha Tuhan, himula' siya ha hula' kiyajanji'
kaniya sin Tuhan, sa' biya' siya hantang hambuuk tau dayn ha dugaing hula'
namanaw-panaw sadja. Naglatun-latun siya dayn ha hambuuk lugal pa hambuuk
lugal, iban in piyagbāyan niya hīnang dayn ha pais hayup. Lāgi' biya' da isab
kaniya in paghula'-hula' sin anak niya hi Isahak iban sin apu' niya hi Ya'kub, amu in
nakalamud da isab kiyajanjian sin Tuhan sin hula' ini.
10 Na, siyandalan hi Ibrahim in parasahan sin paghula'-hula' niya, sabab
hiyuhuwat-huwat niya in hula' giyaganta' iban piyaawn sin Tuhan didtu ha surga',
amu in pag'iyanun dāira kakkal.

11 Damikkiyan in hi Sahara, amu in asawa hi Ibrahim, nangandul da isab ha Tuhan.
Hangkan minsan siya di' makaanak iban malaas na tuud, na nakaanak da siya sabab
sin pangandul niya ha janji' sin Tuhan kaniya.
12 Iban in hi Ibrahim maas na tuud, amu in pag'iyanun di' na tūpun makabaak
anak. (Sagawa' nakabaak da sila anak kay Sahara.) Lāgi' in panubu' hi Ibrahim
timaud na biya' sin taud sin bituun namulikit ha langit, iban biya' sin buhangin ha
higad daplakan amu in way dapat itungun.

13 In katān tau nasabbut ku yan, wala' tuud nalawa' in pangandul nila ha Tuhan
sampay sila miyatay, minsan nila wala' natayma' in kiyajanji' kanila sin Tuhan ha
sa'bu nila buhi' pa. Karna' asal nila natatantu sin dumatung da in adlaw magmakbul
da in kiyajanji' kanila sin Tuhan. Hangkan ha salugay nila buhi' ītung nila in baran
nila biya' namanaw-panaw sadja dī ha dunya.
14 Na, dayn ha pamung sin manga tau yan sin ītung nila in baran nila namanaw-
panaw sadja dī ha dunya, na matampal na tuud sin awn hiyuhuwat-huwat nila
dugaing hula', amu in hula' luggiya' hulaan nila kasaumulan.
15 Lāgi' in manga tau ini, wala' na nagpikil pasal sin hula' tiyaykuran nila. Karna'
bang sila miyaya' nagbalik pa hula' nila tagna' makabalik sadja sila.
16 Sagawa' bukun in hula' yan in kabayaan nila paghulaan. In iyangut nila
paghulaan amu in labi tuud marayaw dayn ha hula' nila, amu in hula' pagngānan
surga'. Hangkan in Tuhan di' masipug tawagun Tuhan nila pasal kiyasulutan in
Tuhan sin kusug sin pangandul nila kaniya. Lāgi' tiyatagamahan sila sin Tuhan hula'
marayaw didtu ha surga'.

17 Manjari in hi Ibrahim siyulayan sin Tuhan in kusug sin pangandul niya kaniya.
Diyaak niya hi Ibrahim hipapatay in anak niya hi Isahak hinangun pagkulbanan.
Na, iyagad hi Ibrahim in daakan sin Tuhan kaniya. Sūng na patayun hi Ibrahim in
tunggal anak niya dayn kan Sahara hinangun pagkulbanan, minsan da kiyajanjian
siya sin Tuhan sin tumaud in panubu' niya dayn ha anak niya ini.
18 Karna' nakapamung in Tuhan kaniya, amu agi, “Tumaud in panubu' mu dayn
ha anak mu hi Isahak. Amu yan in janji' ku kaymu.”
19 Ha pikilan hi Ibrahim minsan niya patayun hi Isahak pagkulbanan pa Tuhan,
kagausan da sin Tuhan buhiun magbalik. Na, amu in pagbahasahun biya' da itungan
nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay hi Isahak pasal bang wala' liyāng sin Tuhan hi
Ibrahim, in hi Isahak asal tantu mapatay.

20 Damikkiyan dayn ha sabab sin pangandul hi Isahak ha janji' sin Tuhan, biyaytaan
niya in manga anak niya hi Ya'kub kay Isaw sin ha susūngun paratungan da sila
karayawan sin Tuhan.

21 Iban biya' da isab ha yan in kusug sin pangandul hi Ya'kub ha janji' sin Tuhan.
Karna' hambuuk adlaw ha waktu sin kalaas niya na tuud, sin masuuk na siya matay,
gimunggung siya ha tungkud niya, ampa siya simujud pa Tuhan. Piyangayuan niya
duwaa pa Tuhan in duwa apu' niya, anak hi Yusup.
22 Damikkiyan in hi Yusup nangandul ha janji' sin Tuhan hangkan ha waktu
masuuk na siya mapatay namung siya sin in manga tau bangsa Yahudi makaīg da
dayn ha hula' Misir. Lāgi' piyagbīn niya ha manga pagkahi niya bangsa Yahudi
hipaparā in bangkay niya bang sila maglayn na dayn ha hula' Misir.
23 Damikkiyan, ha waktu piyag'anak hi Musa, in manga ina'-ama' niya nangandul
da isab ha Tuhan.†
Hangkan pagkita' nila sin mahal-mahal tuud in lingkat niya, tiyapuk nila hi Musa
ha lawm tūy bulan dayn ha adlaw sin kapag'anak kaniya. Wala' tuud sila miyuga'
simulang sin sara' sin Pir'awn pasal sin kusug sin pangandul nila ha Tuhan.
24 Damikkiyan in hi Musa, natau-maas mayan siya, piyakita' niya da isab in kusug
sin pangandul niya ha Tuhan. Hangkan atas niya liyupusan in ngān niya bilang
anak sin dayang-dayang, anak sin Pir'awn, (amu in nakapūt iban nakaipat kaniya
sin sibi'-sibi' pa siya).
25 Mabaya' pa siya umunung magsandal sin kabinsanaan ha manga pagkahi niya
Yahudi, amu in manga tau sin Tuhan, dayn sin magad siya ha manga hinang mangī'
sin tau ha hula' Misir. Kaingatan niya sin in paglami-lami iban dayaw parasahan
hangkaray' da, di' da tumatas malugay.
26 Lāgi' napikil hi Musa sin marayaw pa siya sumandal sin kahinaan unu-unu na
ha pasalan sin Almasi, dayn sin magparūl siya sin katān pangalta' ha hula' Misir.
Karna' in mahalga' kaniya in tungbas matabuk niya dayn ha Tuhan.
27 Dayn ha pasal sin kusug sin pangandul hi Musa ha Tuhan minīg siya dayn ha
Misir. Wala' tuud siya miyuga' ha Pir'awn iban wayruun pagduwa-ruwa niya pasal
sin pag'īg niya dayn ha Misir. Minsan siya limabay kabinsanaan, wala' tuud siya
nagbalik pa Misir sabab biya' hantang kīkita' niya in Tuhan miyamagad kaniya.
28 Dayn da isab ha kusug sin pangandul hi Musa ha Tuhan kiyahagad niya in daakan
kaniya sin Tuhan. Hangkan (ha way pa sila nakaīg dayn ha hula' Misir), hīnduan
niya in manga pagkahi niya Yahudi hipasumbay' in bili-bili. Ubus ampa niya diyaak
papigsikan in manga lawang bāy nila sin dugu' sin bili-bili ha supaya di' mapatay
in katān anak magulang sin manga Yahudi bang lumabay na in malāikat naraak sin
Tuhan kumawa' sin nyawa sin katān anak magulang sin manga tau ha Misir. Amuna
ini in tagnaan sin paghinang pagtawagun “Paglappas dayn ha Kamatay.”
29 Damikkiyan dayn ha kusug da isab sin pangandul sin manga tau Israil, nakalabay
sila dayn ha gi'tungan sin Lawd Pula pa hansipak hula', sabab tiyahayan in lawd
liyabayan nila nabiya' tuud ginlupaan. Sagawa' miyawn mayan in manga tau
Misir imapas kanila, nagtaklup nagbalik in dagat sarta' kiyasauban iban naubus sila
nalu'mus ha lawm dagat.
30 Iban dayn da isab ha kusug sin pangandul sin manga tau Israil ha Tuhan, nalubu
in ād batu sin hula' Ariha, amu in hula' sin manga banta nila. Karna' nagkahagad sila
ha daakan sin Tuhan kanila hipapalibut kanila adlaw-adlaw ha lawm hangka-pitu in
ād batu sin hula' Ariha. Sakali ha hikapitu sin adlaw nalubu in ād batu biya' da tuud
sin kiyabayta' sin Tuhan kanila.
31 Sagawa' ha lawm dāira sin Ariha awn hambuuk babai wala' nakaagad miyatay
ha manga tau di' magkahagad ha Tuhan. In ngān sin babai ini hi Rahab, hambuuk
babai naghihinang mangī'. Malayngkan minsan siya hambuuk babai mangī' awn

† **11:23 11:23** Ha masa nila yadtu nagpanaug sara' in Pir'awn, amu in sultan sin hula' Misir, hipapatay in katān bata'-bata' usug ba'gu piyag'anak, amu in manga anak sin manga Yahudi.

pangandul niya ha Tuhan. Hangkan tiyabangan niya in duwa ispay tau Israil, amu
in naraak muna pa lawm dāira sin Ariha.
32 Liyu dayn duun ha manga tau nasabbut ku yan, mataud pa tau sin masa nakauna
yadtu in nangandul tuud ha Tuhan. Di' ku na matagīd'īd in manga nahinang hinda
Gidiyun, Barak, Samsun, Jipta, Daud, Samwil iban na sin manga kanabihan pasal
kulang na in waktu ku.
33 Dayn ha sabab sin kusug sin pangandul sin manga tau sin masa nakauna yadtu,
in kaibanan kanila imatu nagbunu' ha manga tau dayn ha hula' dakula' iban dimaug
sila ha pagbunuan. In kaibanan kanila mabuntul magpapanaw sin sara' ha lawm
hula' nila iban natayma' nila in unu-unu karayawan kiyajanji' kanila sin Tuhan.
Iban minsan in manga singa', amu in sattuwa talun, di' da makaukab sin simud
nila mangutkut ha manga tau makusug in pangandul ha Tuhan.
34 In kaibanan kanila amu in kiyatilu' pa lawm kāyu, wala' naunu. Iban in kaibanan
wala' nabunu' sin banta nila. In kaibanan minsan malamma kimusug in pamaranan
nila. Lāgi' in kaibanan landu' maisug ha pagbunuan iban pagdaugun nila sadja
magbunu' in manga banta nila dayn ha dugaing hula'.
35 Iban awn manga babai dayn ha kusug sin pangandul nila ha Tuhan nabuhi'
nagbalik dayn ha kamatay in manga kalasahan nila.

In kaibanan ha masa nakauna yadtu, amu in nagkasaggaw iban napinjala' pasal
sin pangandul nila ha Tuhan, atas nila nagpapatay dayn sin bugtuun nila in
pagpangandul nila ha Tuhan, pasal giyuguun nila sin labi marayaw in parasahan
nila ha adlaw mahuli.
36 In kaibanan tau nagpaparachaya ha Tuhan piyagsipug-sipug iban piyaglubakan
sin manga tau di' magkahagad ha Tuhan. In kaibanan isab hiyukutan sin kadina
ampa liyuun pa lawm jīl.
37 Na, in kaibanan miyatay piyagtilu' sin batu, in kaibanan piyagkatkat nagduwa,
iban in kaibanan piyaglagut sin pakukus. (In kaibanan piyagdūy dayn ha manga
kabāyan nila.) Hangkan nagkadtu-mari na sadja sila dayn ha hambuuk lugal pa
hambuuk lugal iban pagbadju' nila pais bili-bili atawa pais kambing. Lāgi' in sila
nagkulang-kabus na ha unu-unu katān. Napinjala' iban nabinsana' tuud sila.
38 Wayruun na tutug hulaan nila. Biya' na sila hantang manga tau paguy naglatun-
latun dayn ha hula' paslangan mahunit paghulaan, pa kabūran, pa lawm manga
sungab batu iban pa manga lungag ha lawm lupa'. In manga tau biya' ha ini, di'
tūpun maghula' ha dunya maglamugay iban sin manga tau jahulaka'.
39 Landu' tuud in kalagguan nakawa' sin manga tau nasabbut ku yan dayn ha
pagpangandul nila ha Tuhan. Malayngkan sampay sadja sila miyatay wala' nila
natabuk in kiyajanji' sin Tuhan kanila,
40 pasal awn maksud sin Tuhan labi marayaw giyaganta' niya kātu'niyu.

In maksud sin Tuhan, patagarun in manga tau sin masa nakauna yadtu ha supaya
kitaniyu iban sila magsama-sama katān makatayma' sin kiyajanji' sin Tuhan, amu in
janji' makaīg sin katān salla' natu'.

12

In Tuhan Ama' natu'

1 Na, bihaun in kitaniyu ini biya' hantang nalilibut sin manga tau mataud tuud
sin masa nakauna yadtu amu in manga saksi' taniyu. (Dayn ha kusug sin parachaya
nila, napakita' nila sin in Tuhan tantu tuud kapangandulan.) Na, hangkan pagga in
kitaniyu ini biya' hantang naglumba' nagdagan, na subay natu' īgan dayn ha baran
natu' in unu-unu makabu'gat sin pagdagan natu' iban butawanan natu' na in manga

hinang mangī' amu in kabiyaksahan natu' paghinangun. Lāgi' subay natu' tuyuan
tuud in piyagbahasa pagdagan ini, amu in daakan sin Tuhan kātu'niyu.
2 Iban subay natu' pahambuukun tuud duun kan Īsa in pamikil iban atay taniyu,
karna' siya in tuburan iban magpapahugut sin parachaya natu' dayn ha tagnaan
sampay pa kahinapusan. Siyandalan niya tuud in katān kasiksaan ha kalansang
kaniya pa usuk, lāgi' wala' siya nagparuli sin kasipugan mapatay siya hilansang pa
usuk, pasal natatantu niya in kakuyagan matabuk niya tungbas sin hinang niya. Na,
bihaun yadtu siya ha surga' limilingkud ha dapit pa tuu sin kursi sin Tuhan.
3 Tumtuma iban pahūpa pa lawm pamikil niyu in parachaya hi Īsa ha Tuhan ha
sa'bu niya limalabay kasiksaan ha lawm lima sin manga tau baldusa, amu in simulang
kaniya. Na, amu yan in kannala niyu ha supaya isab di' niyu mapikil sin wayruun
da kapūsan sin pagparachaya niyu iban bat niyu di' butawanan in pangandul niyu.
4 Na, biya' na sin kiyaiingatan niyu, wayruun pa isab dayn kaniyu in miyatay
pasalan sin tiyaggahan niyu in baran niyu huminang sin unu-unu mangī'.
5 Kiyalupahan niyu na ka in pamung sin Tuhan, amu in makarayaw atay sin kamu
amu in nīyat niya manga anak niya, karna' kiyasulat ha Kitab in pamung niya, amu
agi:
"Manga anak ku, pagkahagad kamu bang kamu pantunun ku,
iban ayaw niyu butawani in pangandul niyu kāku' bang ta kamu paratungan
kabinsanaan.
6 Karna' pantunun ku in katān tau kalasahan ku,
iban paratungan ku kabinsanaan in katān tau amu in taymaun ku hinangun
anak."
7 Na, hangkan unu-unu na in kabinsanaan dumatung kaniyu sandali niyu tuud,
pasal in kabinsanaan yan amuna in hipamantun sin Tuhan kaniyu, sabab in kamu
nīyat niya manga anak niya. Karna' awn ka anak in di' pagpantunun sin ama' niya?
8 Iban bang kamu di' pagdatungan kabinsanaan biya' sin katān anak niya, in hāti
niya bukun kamu anak niya tuud.
9 Lāgi' minsan isab in ama' taniyu dī ha dunya pagpantunun nila da kitaniyu,
sagawa' masi natu' sila piyag'aaddatan. Na, amu pa in di' natu' kahagarun in Ama'
natu' amu in nagpaawn sin nyawa sin mānusiya'. Karna' abila kitaniyu umungsud
sin baran taniyu pa Tuhan karihilan niya kitaniyu sin kabuhi' salama-lama.
10 Iban in pagpantun kātu'niyu sin manga ama' natu' dī ha dunya bukun da isab
malugay. In pagpantun nila agad sadja ha unu-unu napikil nila marayaw. Sagawa' in
Tuhan pantunun niya tuud kitaniyu ha supaya kitaniyu mabiya' sin kaawnan niya,
amu in suchi tuud dayn ha unu-unu kangīan.
11 Ha bihaun bang kitaniyu pantunun sin Tuhan, di' kitaniyu kūgan sabab
sin sakit sin kabinsanaan kananaman natu'. Sagawa' bang kitaniyu magkahagad
iban sumandal sin pagpantun sin Tuhan, na dumayaw in laku-tabiat natu' iban
sumannyang in lawm pamikil natu'. Amu yan in tungbas marayaw makawa' natu'.

Manga Hindu' Pasal Paghalli' dayn ha Manga Hinang Makarusa

12 Na, hangkan pahuguta in parachaya niyu iban pakusuga in pangandul niyu pa
Tuhan.
13 Lāgi' subay niyu di' bugtuun in panawan niyu dayn ha dān mabuntul ha supaya
in manga kaibanan pagkahi niyu, amu in bukun pa mahugut in parachaya nila
kan Īsa, katabangan niyu ha di' humuka' in parachaya nila, sagawa' gām mayan
dumayaw in pag'agad nila ha Almasi.
14 Damikkiyan hallii niyu tuud ha di' kamu makapagkawkālu iban sin manga
tau minsan hisiyu, iban tuyu' tuud kamu huminang sin unu-unu marayaw amu in

makasuchi kaniyu, karna' hisiyu-siyu in tau bukun suchi di' makapagkita' iban Tuhan
ha adlaw mahuli.
15 Lāgi' ayad kamu ha supaya wayruun dayn kaniyu in mamutawan iban sumulak
sin kasi-lasa iban tulung-tabang sin Tuhan. Halli' da kamu ha supaya wayruun dayn
kaniyu in biya' ha yan, sabab bang awn, na bukun malugay mataud in malamin sin
addat niya mangī'.
16 Damikkiyan ayad kamu ha supaya wayruun dayn kaniyu in maghinang sin
hinang maasihat, atawa mabiya' kan Isaw, amu in way buga' ha Tuhan. Karna'
in hi Isaw, pagga siya in anak magulang, siya in kiyabugsuan sin janji' sin Tuhan.
Sagawa' in kapatutan niya bilang anak magulang, amu makatayma' sin janji' sin
Tuhan, piyagsambi' niya iban sin hangka-pinggan kakaun.
17 Na, sakali kaingatan niyu da isab, pag'ubus yadtu napikil da hi Isaw sin
marayaw bang siya kapangayuan duwaa sin ama' niya ha supaya siya dihilan da
isab karayawan sin Tuhan. Sagawa' wala' naagad in kabayaan niya, sabab way na
dapat niya maminda sin bakas nahinang niya. Minsan siya nagsusun nagtangis, di'
niya na makawa' magbalik in kapatutan niya tumayma' sin janji' sin Tuhan.
18 Iban bihaun ha ba'gu aturan sin pagtaat pa Tuhan wayruun kamu nakananam
biya' sin kiyalabayan sin manga Yahudi sin masa nakauna yadtu. Karna' ha waktu
duun sila ha Būd Turusina, (amu in waktu kapanaug sin Tuhan sin Parman niya
mawn kan Musa) landu' tuud miyuga' in manga Yahudi pasal nākita' sila kāyu
nalalaga, iban nanigidlum sarta' naghangin makusug.
19 Iban diyungug nila da isab in katingug makusug tuud biya' sin katingug sin
tambuli' iban tingug sin suwara makabuga'. Pagdungug nila sin suwara yadtu,
nangayu' sila suhud pa Tuhan bang mān di' patumlangun sin Tuhan in pagparman
niya mawn kanila, sabab landu' tuud sila miyuga'.
20 Hangkan sila landu' tuud miyuga', pasal biya' ha ini in Parman sin Tuhan, amu
agi, “Ayaw kamu magsuuk mari pa būd ini, karna' hisiyu-siyu in sumuuk mari minsan
da sattuwa subay batuhun bat siya mapatay.”
21 Iban minsan in hi Musa landu' da miyuga' pagkita' niya sin biya' hādtu, karna'
nakapamung siya, laung niya, “Namidpid aku yan sin buga'.”
22 Sagawa' bihaun in pagtaat niyu pa Tuhan bukun biya' sin manga tau nakauna
yadtu. Karna' ha katayma' niyu sin paljanjian ba'gu, in kamu ītung na sin Tuhan
matūp humula' ha Bud Siyun ha surga' amu in hulaan sin Tuhan di' magkamatay
iban sin ibuhan malāikat.
23 Na, bang paamuhun in kamu yan kiyalamud na ha manga pag'iyanun anak
magulang sin Tuhan amu in ngān nila kiyasulat na didtu ha surga'. Nakalamud na
kamu ha pagtipun-tipun iban pagkūg-kuyag nila. Lāgi' biya' da kamu yan nakasūd
pa haddarat sin Tuhan, amu in manghuhukum ha mānusiya' katān, iban biya' da
kamu nakapaghambuuk iban sin manga tau mabuntul, amu in miyatay na iban suchi
na tuud dayn ha unu-unu katān mangī'.
24 Lāgi' in kamu yan awn na kasugsug kan Īsa, amu in suluhan sin manga nagdusa
pa Tuhan. In aturan sin paljanjian ba'gu naawn sabab naasag in dugu' hi Īsa
piyanuchi sin lawm atay sin katān tau timayma' kaniya ha supaya sila maampun
sin Tuhan. In dugu' hi Īsa naasag labi awla tuud marayaw dayn sin dugu' hi Hābil
(naasag ha kabunu' kaniya), pasal in dugu' hi Īsa naasag ha supaya in tau katān
makabaak kaampunan dayn ha Tuhan, sagawa' in dugu' hi Hābil naasag nangayu'
kapamawlihan.
25 Na, pagga biya' ha yan in karayawan sin paljanjian ba'gu dīhil kātu'niyu sin
Tuhan, subay tuud kitaniyu dumungug sin Parman niya iban di' sumulang kaniya.
Karna' in manga tau sin masa nakauna yadtu, amu in wala' nagkahagad kan Musa

amu in nagpahāti sin Parman kanila dī ha dunya, nimanam sila kabinsanaan dayn
ha Tuhan. Na, amu pa ka in di' numanam kabinsanaan in kitaniyu, bang taniyu di'
dungugun in Tuhan amu in nagparman dayn ha surga'?
26 Sin masa nakauna yadtu, nagparman mayan in Tuhan, najugjug in dunya kaagi
sin suwara niya. Sagawa' bihaun nakajanji' in Tuhan, amu agi, "Jugjugun ku
magbalik bukun sadja in dunya, sagawa' sampay in unu-unu katān ha liyukupan
sin ālam."
27 Na, biya' ha ini in maana sin bichara yan. In unu-unu katān piyapanjari amu in
kumangī' ha waktu sin pagjugjug yan, na malawa' na, ampa in di' kumangī' amuna
in makabīn.
28 Hangkan subay kitaniyu magsarang-sukul pa Tuhan pasal pahulaun niya
kitaniyu duun ha lawm hulaan niya, amu in hulaan kumakkal saumul-umul di'
magkahagin. Subay kitaniyu magtaat kaniya ha aturan makasulut kaniya iban
pagsarang-sukul kaniya. Iban subay kitaniyu mag'addat iban magmabuga' kaniya,
29 sabab bang magmurka' in Tuhan taniyu biya' yan sin kāyu makasunug ha unu-
unu katān.

13

In Manga Hinang Makasulut ha Tuhan

1 Na, in kitaniyu magtawtaymanghud Almasihin subay natu' di' bugtuun in paglasa-
liyasahi natu'.
2 Tumtuma niyu, subay kamu umasip iban sumawmbibi ha manga tau manghanti'-
hanti' mawn pa bāy niyu. Karna' ha masa nakauna yadtu awn manga tau
nakapangasip iban nakasawmbibi ha manga malāikat nagbaran mānusiya', sagawa'
wala' nila kiyaingatan sin namanaw-panaw mawn pa bāy nila in manga malāikat.
3 Ayaw kamu malupa dumihil tabang ha manga najijīl. Pikila niyu biya' da kamu
sin didtu imuunung kanila. Damikkiyan tabanga niyu da isab in manga tau ha lawm
kabinsanaan. Pikila niyu biya' da kamu imuunung kanila ha lawm kabinsanaan.
4 Damikkiyan, in pagtiyaun sin usug iban babai subay tuud hargaan sin katān, iban
subay di' hinangun biya' hambuuk sadja panayam-nayaman. Lāgi' in manga tau
tagapaghula' na, subay di' magjina. Pasal butangan sin Tuhan hukuman in manga
tau naghihinang maasihat iban magjijina.
5 Iban subay da isab kamu di' maghawa-napsu ha pilak. Subay kamu mamarahi sin
unu-unu na in awn kaniyu, karna' tabangun da kamu sin Tuhan. Sabab nakapamung
in Tuhan, laung niya,
"Di' ta kamu hibīn
iban di' ta kamu pasāran kasaumulan."
6 Na, pagga bihādtu in bichara sin Tuhan subay kitaniyu tumawakkal imiyan,
"Tuhan in timatabang kāku'.
Di' aku mabuga' minsan unu in hinangun sin tau kāku'."
7 Iban tumtuma niyu da isab in manga guru niyu bakas, amu in nanghindu' kaniyu
sin Parman sin Tuhan. Tumtuma niyu in dayaw sin addat nila dayn ha salugay nila
buhi' sampay sila miyatay, ampa niyu singuri in kusug sin pangandul nila ha Almasi.
8 Asal dayn ha waktu tagna' sampay pa bihaun in hi Īsa Almasi di' magkapinda.
Di' tuud siya magkapinda sampay pa kasaumulan.
9 Ayaw tuud kamu makawa' sasat sin manga panghindu' ginis-ginisan amu in
dugaing dayn sin panghindu' sin Almasi, pasal in manga panghindu' yan makarā
kaniyu simiha' dayn ha dān mabuntul. In pangandul niyu ha tulung-tabang sin
Tuhan amuna in hambuuk-buuk makapakusug sin īman niyu. Hangkan ayaw kamu
magkahagad sin manga panghindu' amu in manglāng kaniyu kumaun sin manga

kakaun hiyaram sin sara' agama nila. In manga tau miyagad sin manga sara' sin
panghindu' yan, wala' da natabang sin manga sara' yan.
10 In manga tau masi miyamagad sin paljanjian nakauna sin agama Yahudi, way
kapatutan nila sumāw sin karayawan makawa' natu' dayn ha kamatay sin Almasi
amu in nahinang kulban limappas sin manga dusa taniyu.
11 Ha lawm sara' sin paljanjian nakauna, nawajib ha imam dakula' Yahudi in dumā
dugu' sin hayup siyumbay' pa lawm bilik pagngānan lugal landu' tuud suchi. Ubus
ampa niya hitukbal lalabutan pa Tuhan ha supaya mapapas in dusa sin manga
tau. Sumagawa' in bangkay sin hayup didtu nila sunugun ha guwa' sin kampu
piyaghuhulaan nila.
12 Damikkiyan in Almasi miyatay da isab ha guwa' sin dāira ha supaya masuchi sin
luggiya' dugu' niya in manga tau suku' niya dayn ha manga dusa nila.
13 Na, hangkan subay kitaniyu gumuwa' dayn ha kampu sin manga Yahudi. (In hāti
niya subay kitaniyu di' na magad sin sara' sin agama nila) sagawa' subay Almasi na in
agaran taniyu. Lāgi' subay natu' sandalan in unu-unu kahinaan dumatung kātu'niyu
pasal sin pag'agad natu' kaniya.
14 Karna' in dunya ini panghapit-hapitan natu' sadja. Bukun ini in hulaan natu'
kasaumulan. In hiyuhuwat-huwat natu' hulaan amu in hula' datungan natu' didtu
ha surga'.
15 Na, hangkan dayn ha sabab sin karayawan dīhil kātu'niyu sin Almasi subay way
pagbugtu' in pagpudji natu' pa Tuhan iban subay natu' hisuwara in pagsarang-sukul
natu' kaniya. Lāgi' subay natu' hisuwara in pagsabunnal natu' sin in hi Īsa amuna
in Panghu' natu'! Na, in manga lapal-kabtangan niyu yan amuna in biya' hantang
lalabutan niyu pa Tuhan.
16 Lāgi' ayaw tuud kamu malupa huminang sin marayaw iban tumabang ha manga
tau kiyasisigpitan pasal in manga hinang biya' ha yan amuna tuud in biya' hantang
lalabutan makasulut ha Tuhan.
17 Iban subay niyu kahagarun iban hinangun in panghindu' kaniyu sin manga
nakura' niyu. Karna' sila na yan in di' magbati'-laul jumaga kaniyu (ha supaya kamu
di' sumiha' dayn ha dān tudju pa Tuhan). Iban hangkan bihādtu sabab dumatung da
isab in waktu in sila yan mamayhu' pa Tuhan mamayta' bang biya' diin in paghindu'
nila kaniyu. Na, bang kamu magkahagad sin panghindu' nila, makuyag tuud sila
huminang sin hikatabang nila kaniyu. Sagawa' bang kamu di' magkahagad, na
masusa sila iban di' sila makahinang sin hikatabang kaniyu.
18 Damikkiyan ayaw niyu bugtua in pagpangayu' niyu duwaa kāmu' pa Tuhan.
Karna' in kami ini wayruun tuud katitipuhan sin lawm pamikil namu' sabab amu
sadja in pīpikil namu' in maghinang sin mabuntul.
19 Lāgi' junjungun ku kaniyu bang mayan pangayuun niyu tuud duwaa pa Tuhan
sin makabalik aku mawn kaniyu ha masamut ini.

In Kahinapusan Hilalaungan

20-21 Na, manjari in Panghu' natu' Īsa biyuhi' sin Tuhan nagbalik dayn ha kamatay.
Ha bihaun biya' siya sapantun hambuuk mag'iipat bili-bili, amu in mag'upiksa' tuud
kātu'niyu, amu in biya' sapantun manga bili-bili niya. Karna' dayn ha sabab sin
dugu' niya naasag ha kalansang kaniya pa usuk, napaawn in aturan sin paljanjian
ba'gu, amu in di' na mapinda kasaumulan. Mura-murahan bang mayan sin Tuhan,
amu in tuburan iban mangdirihil sin kasannyangan iban kasulutan, panyapun kamu
sin unu-unu na mayan kalagihan niyu, amu in makatabang kaniyu huminang sin
kabayaan iban daakan niya kaniyu. Lāgi' bang mayan dayn ha sabab hi Īsa Almasi
amu in nanglappas kātu'niyu, tabangan kitaniyu sin Tuhan huminang sin unu-unu

katān amu in makasulut kaniya. Mahuli dayn duun, bang mayan in Almasi dihilan kalagguan kasaumulan. Amin.

22 Na, junjungun ku kaniyu manga taymanghud ku, taynghug tuud kamu iban pahūpa niyu pa lawm pamikil niyu in panghindu' ku kaniyu ha lawm sulat ini, karna' bukun da isab mahaba' in sulat ku ini.

23 Iban yari isab aku magpahāti kaniyu sin pasal sin taymanghud natu' hi Timuti, na, nakaguwa' na dayn ha lawm kalabusu. Na, bang siya makakari da ha masamut, paagarun ku siya mamisita matun kaniyu.

24 Na, mahuli dayn duun mamaid na aku kaniyu sarta' pasampayan niyu in salam-duwaa ku pa manga tau maas duun ha langgal niyu iban na sin katān tau agad ha Tuhan. Iban isab in manga taymanghud niyu dī ha hula' Italiya, yari isab magpasampay sin salam-duwaa nila mawn kaniyu.

25 Mura-murahan bang mayan in kamu katān dihilan sin Tuhan sin tulung-tabang niya.

Wassalam.

SULAT DAYN KAN YA'KUB
YA'KUB

Pahāti

In nagsulat sin būk ini, hi Ya'kub. In siya nagtatau-maas ha manga tau agad kan Īsa ha Awrusalam (Baytal Makdis). Magtaymanghud siya iban hi Jahud, (Kitaa ha būk *Matiyu* 13:55). In sulatan niya amu in manga tau suku' sin Tuhan napulak-palik ha kahula'-hulaan. In maksud hi Ya'kub nagsulat mamayta' sin manga addat-mangaddat iban kawl-piil subay pakayun sin manga Almasihin. Laung hi Ya'kub in iman subay agaran sin manga hinang amu in magpakita' sin bunnal tuud in pag'agad ha Almasi.

In Salam-duwaa hi Ya'kub

1 In sulat ini naug dayn kan Ya'kub, hambuuk īpun sin Tuhan iban īpun sin Almasi
amu in Panghu' Īsa, dumatung mari kaniyu manga taymanghud ku napulak-palik pa
kahulaan. Salam duwaa kaniyu katān manga tau suku' sin Tuhan.

Pasal Panghāti dayn ha Tuhan iban sin Pagpahugut sin Īman

2 Manga taymanghud ku, ku'nu-ku'nu kamu datungan sin sasat atawa kasusahan,
unu-unu na ginis-ginisan, subay niyu yan itungun hambuuk kakuyagan.
3 Sabab, kaingatan niyu apabila kaīmanan niyu in unu-unu sasat iban kasusahan
dumatung mawn kaniyu amu in makalubu sin īman niyu, sumūng in tatas iban
kasabal niyu.
4 Subay niyu pataptapun iban puspusun in kasabal niyu, ha supaya matubus in
dayaw sin addat-tabīat niyu iban wayruun na sahawihun kaniyu.
5 Sagawa' bang awn tau duun kaniyu, kulang in panghāti niya, subay siya mangayu'
panghāti pa Tuhan sabab in Tuhan dumihil sadja, way pagbista unu-unu na, iban di'
mag'ikut ha hisiyu-siyu mangayu' kaniya. Dihilan sadja in tau.
6 Sa' subay bukun hawal-hawal in pagpangayu' niya. Iban subay siya mangandul
tuud pa Tuhan, magparachaya sin hirihil sin Tuhan in piyangayu' niya. In tau hawal-
hawal in pagpangayu' niya biya' siya sin sapantun alun ha dagat hiraplak madtu mari
sin hangin.
7 Ayaw tuud in tau bihān magpikil sin awn matayma' niya dayn ha Panghu', bat
way tagaran niya.
8 Duwa-ruwa in pikilan niya. Di' siya makapabuntul sin dūngan niya.

Pasal sin Manga Miskin iban Dayahan

9 Bang awn sawpama manga taymanghud taniyu magparachaya sagawa' miskin
sila, way gaus nila, subay sila magkūg-kuyag sabab dayahan sila ha pangatud sin
Tuhan.
10 Damikkiyan in manga taymanghud taniyu dayahan, subay da isab magkūg-
kuyag minsan īgan sin Tuhan in alta' dayn kanila. Sabab in manga dayahan biya'
da sin sapantun sumping sin manga sagbut mangluyluy iban mapatay da.
11 Karna' bang waktu na panuga in sagbut magtūy manglanus. In manga sumping
niya mapakpak iban kumangī' na in dagbus niya. Damikkiyan biya' da isab ha yan in
kumugdan ha tau dayahan. Ha sa'bu niya nagpaparuli sin manga unu-unu nahinang
niya, magtūy siya matigpu' dayn ha tangkayan.

Pasal sin Sasat Mangī' Makapilad sin Īman sin Tau

12 Ampa in tau amu in di' mapilad in īman niya sin unu-unu na sasat mangī'
dumatung mawn kaniya, awn kakuyagan niya, sabab bang siya di' marā sin sasat

mangī', in siya karihilan sin kabuhi' salama-lama, amu in tungbas kiyajanji' sin Tuhan pa manga tau malasa kaniya.

13 Na, bang awn tau marā sin sasat maghinang sin mangī', subay siya di' imiyan Tuhan in simasat kaniya. Sabab in Tuhan di' magkasasat sin unu-unu mangī' iban di' siya magpanasat ha manga tau pa kangīan.

14 Sumagawa' biya' ha ini in kasabunnalan niya. Napsu sin tau in makarā kanila, in makabingit kanila pa kangīan.

15 Ha tagnaan niya in tau magnapsu sin unu-unu mangī'. Mahuli dayn duun in napsu sin tau magbunga. In bunga niya dusa. Ampa in dusa bang maabut na in waktu, in kauwian niya amuna in kasiksaan ha narka'.

16 Pikila niyu tuud! Ayaw kamu masā' ha pasal sin hindu' ini, manga taymanghud ku, kalasahan ku.

17 Wayruun mangī' naug dayn ha Tuhan. In unu-unu katān marayaw iban tubus, naug dayn ha surga', dayn ha Tuhan amu in nagpapanjari sin kasawahan. Lāgi' di' magkapinda in sawa dayn kaniya. Di' tuud, sabab in siya baran niya di' magkapinda.

18 Dayn ha kabayaan niya, in kitaniyu nahinang manga anak niya. Piyaingat niya kātu'niyu in kasabunnalan dayn ha Parman niya ha supaya kitaniyu mahinang suku' sin Tuhan, amu in palsukuan umbulsatu, labi mataas dayn ha katāntan unu-unu piyapanjari niya.

Subay Dungugun iban Hinangun in Parman sin Tuhan

19 Na, tumtuma niyu ini manga taymanghud ku, kalasahan ku, subay in kitaniyu katān dumungug marayaw iban maayad magbichara iban subay kitaniyu bukun maluhay dugalan,

20 sabab in pagdugal sin tau, di' makarā kaniya huminang sin mabuntul, amu in kabayaan sin Tuhan.

21 Hangkan, hubui niyu in katāntan palangay mangī', amu in makarihil kalumuan kaniyu, iban hubui niyu in katān addat mangī'. Pagpahambuuk kamu ha kabayaan sin Tuhan. Iban taymaa niyu in Parman niya amu in tiyanum niya ha lawm bigi-jantung niyu, sabab in Parman niya amuna in makarihil kalappasan ha nyawa niyu.

22 Subay niyu tuud agarun hinangun in bayta' sin Parman. Bukun sadja dungugun niyu, pasūrun dayn ha hambuuk taynga paguwaun dayn ha hansipak. Sabab bang bihān in kaagi niyu nag'akkal kamu sin baran niyu.

23 Karna' in tau dumungug sadja sin Parman sagawa' di' niya da agarun hinangun in bayta' sin Parman, biya' siya sin hambuuk tau nagtanding sin dagbus niya ha samin, sa' in pamikil niya yadtu ha dugaing.

24 Hangkan, pag'ubus niya nagtanding ha samin, magtūy niya da kalupahan in dagbus niya bang biya' diin.

25 Sagawa' hisiyu-siyu in tau pangadjiun niya tuud in ha lawm sin sara' sin Tuhan, amu sara' way tuud salla' iban makapuas ha manga tau dayn ha dusa, lāgi' dumungug tuud siya iban di' niya lupahun, sa' gām mayan agarun niya hinangun in bayta' sin Parman, in tau yan barakatan sin Tuhan in unu-unu hinang niya.

26 Bang awn tau magpikil sin in siya marayaw in pagdā niya sin agama niya, sa' di' niya da kahawiran in dila' niya mamung sin unu-unu mangī', in tau yan nag'akkal sin baran niya, iban wayruun pūs sin pagdā niya sin agama.

27 Sabab ha pangatud sin Tuhan, Ama' taniyu, in tau nag'aagama sin agama buntul iban bunnal tuud subay biya' ha ini in hinangun niya. Subay siya tumabang ha manga ilu iban ha manga balu, bang sila ha lawm kasigpitan, iban subay siya di' malamin sin addat mangī' dī ha lawm sin dunya.

2

Addat Mangī' in Magpī' Tau

1 Manga taymanghud ku, bang kamu magparachaya da ha Panghu' taniyu Īsa
Almasi, amu in puunan sin kalagguan, subay sama-sibu' in pagdā niyu ha manga
tau.
2 Na, sawpama awn duwa tau sumūd pa lawm langgal niyu, in hambuuk dayahan
nagtatamung maharga' iban nagsisingsing bulawan, ampa in hangka-tau miskin
nagtatamung dagmay.
3 Sakali asipun niyu marayaw in tau nagtatamung maharga' iban iyanun niyu siya,
laung niyu, "Lingkud kaw dī ha lilingkuran marayaw ini," sa' in tau miskin iyanun
niyu sadja, "Tindug na kaw duun ha yan atawa lingkud na kaw ha lantay."
4 Na, pikil niyu bang bihān in hinang niyu, bukun ka papagbiddaun niyu in manga
tau? Tantu, piyapagbidda' niyu in pagdā niyu ha manga tau. Bingkuk in pikilan niyu
bang kamu magpī' tau.
5 Dungug kamu manga taymanghud ku kalasahan. In manga tau miskin ha dunya
amu in manga napī' sin Tuhan ha supaya sila mahinang tau makusug in pangandul
nila kaniya. In pangandul nila pa Tuhan amuna in daya nila. Iban napī' sila ha
supaya sila dihilan suku' ha pamarinta niya amu in kiyajanji' niya pa manga tau
sasuku' sin malasa kaniya.
6 Sumagawa' sīpug niyu in manga miskin. Malayngkan, bukun ka in manga
dayahan amu in manglulungkup kaniyu iban mangguguyud kaniyu pa paghukuman?
Tantu, sila da.
7 Bukun ka in manga dayahan amu in manggugura'-gura' sin ngān marayaw sin
amu in tagsuku' kaniyu. Tantu, sila da.
8 Tantu tuud marayaw in hinang niyu bang niyu agarun in Parman sin Tuhan,
amu in sara' sin pamarinta niya kiyasulat ha lawm Kitab. Biya' ha ini in Parman
sin Tuhan, amu agi, "Kalasahi niyu in pagkahi niyu mānusiya' biya' sin lasa niyu ha
baran niyu."
9 Sumagawa' bang magbidda' in pagdā niyu ha manga tau, na, magdusa kamu.
Awn na hukuman hibutang kaniyu sabab nakalanggal na kamu sara' sin Tuhan.
10 Karna' hisiyu-siyu in lumanggal hambuuk sara' sin Tuhan, sali' niya da nalanggal
in manga sara' katān.
11 Sabab in nagparman amu agi, "Ayaw kamu magjina," amura isab in nagparman,
amu agi, "Ayaw kamu mamunu'." Na, minsan kamu wala' nakapagjina, bang kamu
nakapamunu', nakahinang na kamu langgal sara' sin Tuhan.
12 Wajib subay kamu magparayaw sin kawl-piil niyu biya' sin tau amu in nagtatagad
sin hukuman kaniya sin sara' sin Tuhan, amu in makarihil kamahardikaan ha manga
tau.
13 Sabab bang in Tuhan manghukum na ha manga mānusiya', di' siya maulung
ha hisiyu-siyu tau, amu in way ulung ha pagkahi niya. Sagawa' hisiyu-siyu in
bayng'ulungun ha pagkahi niya, wayruun kabugaan niya sin hukuman hirihil kaniya.
Maulung in Tuhan kaniya.

Hinang Marayaw in Bunga sin Pagparachaya ha Tuhan

14 Manga taymanghud ku, bang awn tau imiyan magparachaya siya ha Tuhan,
sagawa' di' da agaran sin manga hinang niya, wayruun da pūs sin pagparachaya
niya. In pagparachaya bihān di' makalappas kaniya.
15 Na, bang sawpama awn pagkahi natu' agad kan Īsa, hangkatiyu' da in tamungun
iban kulang in pagkaun,

16 ampa kamu imiyan sadja kanila, “Mura-murahan bang mayan kamu dihilan
lidjiki' sin Tuhan, dugangan in tamungun iban pagkaun niyu,” sagawa' di' da kamu
tumabang kanila sin kagunahan nila, na wayruun da pūs sin bichara niyu yadtu.
17 Na, biya' da ha yan in hantang sin pagparachaya. Bang in pagparachaya niyu pa
Tuhan ha simud sadja, di' agaran sin hinang marayaw, na in pagparachaya niyu yan
bukun bunnal.
18 Na, bang sawpama awn tau lumugat sin bichara ku yan, imiyan, “Bukun sibu' in
tau katān. Awn tau in suku' niya magparachaya pa Tuhan. In kaibanan maghinang
karayawan pa Tuhan.”

Na bang bihān in lugat niya, biya' da ha ini isab in lugat ku. “Baytai aku bang biya'
diin in pagpakita' mu sin pagparachaya mu pa Tuhan bang wayruun hinang mu
marayaw. Di' tuud makajari. Sumagawa' in aku hipakita' ku kaymu in pagparachaya
ku ha Tuhan kaagi sin manga hinang ku marayaw.”
19 Magparachaya ka kamu sin hambuuk-buuk da in Tuhan? Biya' ka hān in
kusug sin pagparachaya niyu? Na, marayaw sa yan. Minsan isab in manga saytan
magparachaya da iban iyaagaran pa buga'.
20 Andu', way tuud isab pikilan niyu, kulang in panghāti niyu. Mabaya' ka kamu
hipakita' ku kaniyu sin in pagparachaya di' agaran sin hinang marayaw wayruun
kapūsan niya?
21 Minsan in kaapu'-apuan natu' hi Ibrahim, in sabab hangkan in Tuhan kiyasulutan
kaniya, bukun ka dayn ha hinang niya marayaw? Tantu dayn ha hinang niya, sabab
iyungsud niya in anak niya hi Isahak pa Tuhan duun ha lugal pagkukulbanan.
22 Na, kīta' niyu na? In pagparachaya niya iyaagaran sin hinang niya. Hangkan
jimukup in pagparachaya niya pasal sin manga hinang niya.
23 Na, amuna yan in maana sin kiyasulat ha lawm Kitab, ha pasal hi Ibrahim, amu
agi, “Nagparachaya hi Ibrahim ha Tuhan. Sakali dayn ha sabab sin pagparachaya
niya ha Tuhan, in siya ītung sin Tuhan, tau ādil.” Hangkan in hi Ibrahim pagtawagun
Bagay sin Tuhan.
24 Na, kīta' niyu na? In Tuhan kasulutan ha manga tau sabab sin manga hinang
nila marayaw, bukun sadja isab pasal sin pagparachaya nila.
25 Damikkiyan, in hi Rahab, amu in hambuuk babai mangī', kiyasulutan in Tuhan
kaniya sabab sin hinang niya marayaw. Ha waktu yadtu piyalihala' niya in manga
sundalu Yahudi amu in naraak manipi, iban piyauwi' niya sila dayn ha dān dugaing
ha supaya di' kakitaan sin manga banta nila.
26 Na, hangkan, in pagparachaya ha Tuhan bang di' agaran sin hinang marayaw
wayruun pūs niya. Biya' da yan sapantun sin nyawa, bang masalay na dayn ha
anggawta'-baran, na in anggawta'-baran mapatay na.

3

Pasal sin Simud

1 Na, manga taymanghud ku, subay bukun in kamu katān umangut mahinang guru
sin agama. Sabab in manga kami guru sin agama, ha adlaw mahuli in pagbutang
hukuman kāmu' labi mahunit dayn ha manga kaibanan.
2 In kitaniyu katān mawmu magpakahinang kasāan. Amura tau tubus in di'
magkasā' in bichara niya iban makagunggung sin simud iban sin katān kignut-
kuhibal sin baran niya.
3 Biya' sapantun sin kura' bang taniyu kakkangan in simud niya, kapagbayaan natu'
patudjuhun pakain-pakain.

4 Atawa biya' da isab sapantun sin hambuuk kumpit. Minsan malaggu' in baran
niya iban narā-rā sin hangin makusug, hambuuk bansan sibi'-sibi' in magpatudju sin
panawan niya, kapagbayaan sin mamansan bang harap pakain patudjuhun niya.
5 Na, biya' da isab ha yan in hantang sin simud sin tau. Minsan yan sibi'-sibi' amuna
yan in makatagna' sin manga parakala' dakula'. Pikila niyu ba. Minsan in gulangan
maluag iban hipu' sin kakahuyan, bang dukutan sin laga-laga sibi'-sibi', masuliyab
da.
6 Na, in simud sin tau biya' da tuud sapantun kāyu, amu in makakangī' sin unu-
unu. In simud hambuuk kapanyapan sin baran ta amu in biya' sapantun addat-tabīat
mangī' dī ha lawm sin dunya. Makarihil lummi' iban makalamin sabab in katān
mangī' gumuwa' dayn ha simud natu' magpananap biya' kāyu sampay malamin
in katān katibuukan sin ginhawa-baran natu' sin kangīan. In simud biya' da yan
sapantun sin kāyu naug dayn ha narka' amu in dumihil kātu'niyu kasusahan ha
salugay natu' buhi' dī ha dunya.
7 Minsan in manga sattuwa talun iban kamanuk-manukan, in katān ginisan nila,
iban sin manga mānanap ha lupa' iban sin manga lumanguy ha dagat, in sila katān
mapantun da sin mānusiya'. Lāgi' kamawmuhan mapantun tuud sila sin mānusiya'.
8 Sagawa' wayruun pa tau minsan hambuuk in makahawid sin simud niya ha
supaya in unu-unu hipamung niya marayaw sadja. Di' kahawiran in simud mamung
sin unu-unu mangī', amu in biya' sapantun lassun makamula ha tau.
9 Simud in hipagpudji ta pa Tuhan, Ama' natu'. Iban simud ta da isab in hipagsukna'
ha manga tau amu in piyapanjari sin Tuhan, sumupu kaniya.
10 Hāti niya, in pudji iban sukna' mangī', hambuuk da tuud in guwaan niya, amu
in simud taniyu. Di' tuud yan hikarayaw, manga taymanghud ku.
11 Kitaa niyu ba in tubig asin iban tubig ta'bang. Bukun sa yan guwa' dayn ha
hambuuk tuburan.
12 Iban manga taymanghud ku in kahuy tina di' magbunga jaytun. Iban in pananum
anggul di' da isab magbunga tina. Damikkiyan, bukun tubig ta'bang in masawk
taniyu dayn ha kuppung tubig asin.

Pasal sin Ingat iban Panghāti dayn ha Tuhan

13 Na, bang awn tau duun kaniyu bunnal bar'akkal iban malawm in panghāti niya,
subay tuud hipakita' niya dayn ha addat-tabīat iban hinang niya marayaw. Iban
subay mababa' in atay niya bat bihān in atay sin tau bunnal taga akkal.
14 Sagawa' bang in lawm atay niyu hipu' sin iggil, dugal, iban in pipikil niyu sadja in
baran niyu, na ayaw na kamu magbantug sin bar'akkal kamu. In kamu yan nagputing
sadja.
15 In akkal biya' hān, bukun tuud naug dayn ha Tuhan, sagawa' naug sadja dayn
ha tau, sabab miyamagad sin hinang dunya iban sin manga saytan.
16 Karna' haunu-haunu awn in pag'iggil iban pagpikil sadja sin baran awn sadja
yan paghiluhala' iban paghinang sin manga ginisan mangī'.
17 Sumagawa' in tau amu in taga akkal naug dayn ha Tuhan wayruun pikilan niya
sin unu-unu mangī'. Suchi tuud siya. Lāgi', di' siya magkālu, marayaw in kasuddahan
niya iban bukun matugas in ū niya. Bayng'ulungun siya ha pagkahi niya, iban dayn
ha akkal niya, maawn in manga hinang niya marayaw. In tau magad ha akkal dīhil
kaniya sin Tuhan di' siya magpī' tau, iban wayruun pagbaw'baw' sin addat-tabīat
niya.
18 Na, in sasuku' sin manga tau bukun pangangalu, amu in mabaya' magparayaw
sin manga parakala' ibārat siya tau magtanum. In tiyanum niya amu in makasan-
nyang ha hula', ampa in bunga sin tiyanum amuna in hinang mabuntul.

4

Pasal sin Napsu Magdunya

1 Manjari in pasal sin manga pagbunu' iban pagkalu niyu, unu ta' in puun-sabab
niya? In baya' niyu magdūl sin unu-unu kanapsuhan niyu, amuna in makalingug sin
lawm pamikil niyu.
2 Bang awn unu-unu kabayaan niyu ampa di' niyu makawa', na atas niyu mamunu'.
Damikkiyan, bang awn unu-unu kanapsuhan niyu, ampa di' niyu makawa' atas niyu
mangalu iban mamunu'. Na, hangkan kamu di' kaawnan sin kabayaan niyu, pasal
wala' kamu nangayu' ha Tuhan.
3 Iban minsan da kamu isab mangayu' pa Tuhan, di' da yan hirihil sin Tuhan kaniyu
sabab bukun marayaw in maksud sin pagpangayu' niyu. Napsu in miyanaw, amu in
baya' niyu magdayaw parasahan.
4 Na, in kamu yan miyutas na dayn ha Tuhan. Biya' da tuud kamu sin hambuuk
babai nag'usug-usug, nanipu ha bana niya. Mayta', wala' niyu ka kiyaingatan sin
hisiyu-siyu in tau amu in miyamagad sin unu-unu napsu iban addat-tabīat mangī' ha
lawm dunya ini, in siya yan mahinang na satru' sin Tuhan? Iban hisiyu-siyu in tau
amu in tuurun niya singuran in addat mangī' sin tau dunya, in siya yan mahinang
na banta sin Tuhan.
5 Atawa in pangannal niyu bukun bunnal in kiyabayta' ha lawm Kitab sin in
kitaniyu mānusiya' asal maiggil, mabaya' sadja magdūl sin unu-unu kabayaan natu'.
6 Sumagawa' in tabang hirihil sin Tuhan kātu'niyu makusug pa malayu' dayn sin
manga napsu amu in dumā kātu'. Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
"Satru' sin Tuhan in manga tau abbuhan,
sumagawa' tabangan niya in manga tau mababa' in atay."
7 Hangkan paglilla' na kamu pa Tuhan pagpababa' kamu sin atay niyu. Sa' subay
kamu isab di' magad sin sasat sin Iblis, amu in Saytan Puntukan. Bang kamu di'
magad sin sasat niya mīg siya dayn kaniyu.
8 Suuk na kamu pa Tuhan bat isab in Tuhan sumuuk kaniyu. Iban in manga kamu
baldusa hundungi niyu na in manga hinang niyu mangī'. Iban in manga kamu yan,
amu in nagduwa-ruwa pikilan subay hambuuk-buuk Tuhan in ha lawm atay niyu,
bat supaya lumanu' iban muntul in lawm atay niyu.
9 Pagkarukkahan kamu iban tangis kamu. Patūa in luha' niyu sin nahinang niyu
mangī'. Hundungi niyu na in paglami-lami iban pagkūg-kuyag niyu. Gām mayan
pagtangis iban pagsusa kamu pasal sin manga mangī' nahinang niyu.
10 Iban subay kamu magpababa' sin atay niyu pa Tuhan, ha supaya kamu lagguun
niya.

Subay Kita Di' Manglawag Ngī' ha Pagkahi ta

11 Iban manga taymanghud ku, ayaw namān kamu maglimut-limut pakaniya-
pakaniya. Sabab hisiyu-siyu in manglimut atawa manglawag ngī' ha pagkahi niya
Almasihin biya' da isab līmut iban liyawagan ngī' in sara' daakan sin Tuhan. Manjari
bang kamu manglawag ngī' ha sara', in hāti niya bukun na kamu in miyamagad ha
sara', sagawa' kamu na in agaran, kamu na in huwis. Na, mangī' sa yan.
12 Hambuuk-buuk da Tuhan in magdirihil sin sara' daakan iban dumihil sin
hukuman. Tunggal da siya in makarihil kalappasan iban tunggal da siya isab
hambuuk in makarā pa kamulahan. Sagawa' in kamu yan wayruun kapatutan niyu
dumihil hukuman ha palangay iban hinang sin pagkahi niyu mānusiya'.

Mangī' in Mag'abbu

13 Na, dungug kamu kāku', amu in manga kamu imiyan sin adlaw ini atawa
kinsum tumulak kamu pa hambuuk dāira mag'usaha duun ha lawm hangka-tahun
bat tumaud in sīn niyu.
14 Biya' diin kaagi, sin di' niyu kaingatan kinsum ku'nisa ka, bang unu in kumugdan
pa baran niyu. Subay kamu di' umiyan bihān, sabab in umul niyu yan dī ha dunya
biya' da tuud sapantun asu-asu. Kakitaan hangkaray', pag'ubus, wayruun na saruun-
duun.
15 Hangkan subay biya' ha ini in hipamung niyu, "Mura-murahan, bang dūlan pa
sin Tuhan Panghu' umul, hinangun ta in biya' ha ini atawa in biya' ha yadtu."
16 Sumagawa' in kamu yan bihaun nagtakabbul iban nag'abbu. Ampa in manga
pag'abbu bihān mangī' tuud.
17 Manjari, in tau amu in makaingat sin marayaw subay niya hinangun, bang niya
di' agarun, na tantu in siya yan magdusa.

5

Pasal sin Manga Dayahan Ikutan

1 Na, in manga kamu isab dayahan, dungug kamu sin hibichara ku kaniyu. Tangis
kamu iban pagmatay kamu pasal sin kabinsanaan dumatung mawn kaniyu.
2 In manga alta' tiyataw' niyu yan wayruun da kapūsan niya sabab in manga yan
magkangī' da. Iban in manga tamungun niyu magkangī' da kaagi sin manga kuuk.
3 In manga pamulawan iban pilak niyu giyaha' na ha taw'an, sabab way niyu
piyanabang ha pagkahi niyu. Na, in gaha' yan amuna in mahinang saksi' sin ikut
niyu, iban amuna yan in mahinang biya' sapantun kāyu kumaun sin unud niyu. Na,
pagga alta' in piyabūd niyu tiyaw', na ha adlaw mahuli, bukun alta' in matabuk niyu
sagawa' kasiksaan.
4 Taynghug kamu. In sīn amu in wala' niyu piyanggadji ha manga tau amu in
diyaak niyu naghinang ha manga uma niyu, amuna yan in mamayta' pa Tuhan sin
ngī' nahinang niyu. Iban in pagtangis sin manga tau diyaak niyu nag'ani ha uma
niyu, amu in wala' niyu giyadjihan, karungugan sin Panghu' natu' amu in Tuhan
Mahatinggi.
5 Marayaw tuud in parasahan niyu yan dī ha dunya. Nagdaraya'-daya' kamu ha
pilak iban nagdurul-baya' kamu sin unu-unu kanapsuhan niyu. Biya' da tuud kamu
yan sin sapantun sapi' nagpatambuk sadja, sagawa' way pangingat sin sumbay'un da
siya ha susūngun.
6 Biyutangan niyu hukuman in tau mabuntul iban way dusa. Liyaugan niyu
piyabunu' minsan wala' imatu kaniyu.

Subay Kamu Masabal iban Taptap Mangayu' Duwaa pa Tuhan

7 Sagawa' in kamu manga taymanghud ku, tatasi niyu in unu-unu haggut-pasu'
sampay dumatung in waktu sin pagbalik mari sin Panghu'. Pikila niyu ba in tau
mag'uuma. Tagaran niya in maani niya ha uma niya bat mahalga' kaniya. Tagaran
niya tuud iban di' siya magkayba' sampay makaratung na in pangulan amu in timpu
pangulan ha unahan iban sin timpu pangulan ha ulihan.
8 Damikkiyan, in kamu isab subay matatas tumagad. Pahuguta niyu in īman niyu
sabab maray' na in pagkari sin Panghu'.
9 Iban manga taymanghud ku, ayaw namān kamu maglawag dusa iban magliling
pakaniya-pakaniya bat kamu di' kabutangan sin Tuhan hukuman, sabab maray' na
dumatung mari in Manghuhukum kātu'niyu.
10 Manga taymanghud ku, tumtuma niyu in manga kanabihan amu in nagpasampay
sin Parman sin Tuhan. In sila yadtu timatas tuud sin unu-unu haggut-pasu' kimugdan
kanila. Na, marayaw tuud bang sila singuran niyu.

11 Bang natu' sila magkasabbut, laung natu', in sila yadtu awn karayawan nila,
sabab tiyatasan nila tuud in unu-unu haggut-pasu' kimugdan kanila. Diyungug niyu
na asal in pasal hi Ayyub iban sin hugut sin atay niya timanggung sin kabinsanaan
dimatung kaniya. Iban diyungug niyu na bang biya' diin in karayawan dīhil kaniya
sin Panghu' ha kahinapusan. Sabab in Panghu' malasa iban bayng'ulungun ha manga
tau.
12 Iban manga taymanghud ku, in luba'-luba' na tuud subay niyu di' hinangun amu
in magsapa. Bang awn tau janjian niyu, ayaw na kamu sumapa sumabbut sin unu-
unu ha surga' atawa ha dunya atawa unu-unu na. Sarang di' sumapa. Bang kamu
imiyan, “Huun,” subay “Huun,” sadja. Bang isab, “Di',” subay sadja, “Di'”, ha supaya
kamu di' kabutangan hukuman sin Tuhan.
13 Na, bang awn duun kaniyu in ha lawm kasusahan subay siya mangayu' duwaa
pa Tuhan. Damikkiyan, bang awn duun kaniyu in ha lawm kakuyagan subay siya
kumalang pudji pa Tuhan.
14 Na, bang awn isab duun kaniyu nasasakit, subay niya hipakawa' in manga
nagtatau-maas ha manga jamaa Almasihin. Pangayuan nila duwaa pa Tuhan in
nasasakit iban pahiran nila sin lana in baran niya sarta' sabbutun nila in ngān sin
Panghu'.
15 Sakali bang sila magparachaya ha Tuhan, umuli' da in tau nasasakit sabab sin
nangayu' sila duwaa. Pauliun siya sin Panghu' iban bang awn manga dusa nahinang
niya, ampunun na siya sin Tuhan.
16 Hangkan, manga taymanghud, subay kamu magsabunnal pakaniya-pakaniya sin
manga dusa nahinang niyu. Iban subay da isab kamu mangayu' duwaa pa Tuhan
pakaniya-pakaniya ha supaya kamu kaulian. In tau buntul, mabarakat tuud in
pagpangayu' niya duwaa. Dūlan tuud sin Tuhan.
17 Biya' kan Ilyas yadtu. In siya tau da biya' kātu'niyu. Malayngkan, nangayu'
mayan siya duwaa pa Tuhan dayn ha lawm atay niya, bang mayan di' da mulan, na,
ha lawm sin tū tahun iban tunga' way tuud imulan.
18 Pag'ubus yadtu nangayu' na isab siya duwaa bang mayan mulan da. Na, nahulug
na in ulan dayn ha taas sin langit. Matigda' tuud. Timubu' na isab iban nagbunga in
manga tiyanum.
19 Na, manga taymanghud ku, bang sawpama awn duun kaniyu tau simiha' dayn
ha hindu' pasal sin kasabunnalan, amu in iyaagad niya, marayaw tuud bang awn tau
makarā kaniya magbalik magad pa hindu' pasal sin kasabunnalan.
20 Sabab ini in tumtuma niyu. Hisiyu-siyu in tau makarā ha hambuuk baldusa
magbalik pa dān mabuntul, biya' niya da napuas in manga dusa mataud nahinang sin
tau yan iban biya' niya da napuas dayn ha kasiksaan salama-lama ha adlaw mahuli.
Wassalam.

SULAT NAKAUNA DAYN KAN PITRUS
1 PITRUS

Pahāti

In nagsulat sin sulat ini hi Pitrus amu in taymanghud hi Andariyas. (Kitaa ha *Yahiya* 1:40, 41) In sila karuwa mangingista'. Piyaagad sila hi Īsa nagguru kaniya. (Kitaa ha *Matiyu* 4:18-20) Hi Pitrus in kiyawakilan hi Īsa magpamahalayak sin Bayta' Marayaw pa manga tau Yahudi. (Kitaa ha *Galatiya* 2:9)

Ini in tagna' sulat hi Pitrus pa manga tau suku' sin Tuhan napulak-palik ha manga kahula'-hulaan ha Asiya. Siyulatan sila hi Pitrus sabab ha lawm sila kasigpitan iban kabinsanaan. Hangkan piyasampayan sila hi Pitrus sin manga hilalaungan makapahugut sin iman nila. Hipatum-tum hi Pitrus kanila in pasal sin kamatay hi Īsa iban sin pagbuhi' kaniya magbalik dayn ha kamatay iban sin janji' niya magbalik mari pa dunya. Laung niya pagga jimanji' hi Īsa sin magbalik siya mari pa dunya, subay akuhun iban sandalan sin manga Almasihin in unu-unu haggut-pasu' kumugdan kanila, sabab in yan panulay-sulay sadja sin hugut sin iman nila. (Kitaa ha bāb 4, ayat 12)

In Salam-duwaa hi Pitrus

1 Sulat ini naug dayn kāku' hi Pitrus, hambuuk tau kiyawakilan hi Īsa Almasi magpamahalayak sin bayta' niya.

In sulat ini hipasampay ku pa manga tau napī' sin Tuhan magad kaniya, amu in way tutug hulaan, napulak-palik ha katiluagan sin hula' Puntus, Galatiya, Kapaduki, Asiya iban Bitiniya.

2 Na, in kamu yan napī' sin Tuhan, Ama' natu', mahinang suku' niya sabab in kamu asal niya kiyaiingatan. Napī' kamu sin Tuhan suchihun sin Rū niya in lawm atay niyu, magkahagad na kan Īsa Almasi, iban ha supaya mapapas na in manga dusa niyu kaagi sin dugu' sin Almasi.

Mura-murahan bang mayan maglabi-labihan in tulung-tabang iban kasannyangan hirihil kaniyu sin Tuhan.

In Karayawan Makawa' sin Manga Tau Suku' sin Tuhan

3 Pudjihun natu' in Tuhan, amu in Ama' sin Panghu' natu' Īsa Almasi. Karna' dayn ha sabab sin laggu' sin ulung sin Tuhan kātu'niyu pīndahan niya in addat taniyu. Biya' na kitaniyu sin sapantun piyag'anak nagbalik. Na, hangkan nabiya' hādtu sabab biyuhi' nagbalik sin Tuhan hi Īsa Almasi dayn ha kamatay. Na, hangkan dayn ha sabab yan awn na tuud huwat-huwat natu' sin mabuhi' da isab kitaniyu magbalik dayn ha kamatay.

4 Lāgi' awn na huwat-huwat taniyu makatabuk sin pusaka' landu' tuud marayaw, amu in tiyataw' sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Tiyataw' niya in pusaka' yan didtu ha surga', amu in pusaka' di' magkahagin, di' magkangī' iban di' magkaraan.

5 In kamu jiyajagahan tuud sin Tuhan sangat-kawasa sabab sin pangandul niyu kaniya. Jiyajagahan niya kamu bat kamu di' sumiha' dayn kaniya sampay maabut in waktu matabuk niyu in kajukupan sin kalappasan niyu, amu in asal saddiya na hipanyata' ha adlaw mahuli.

6 Na, hangkan subay kamu magkūg-kuyag sin pasal yan. Minsan awn da waktu bihaun nasususa kamu pasal sin ginis-ginisan kasigpitan kiyaganta' kaniyu, pagkūg-kuyag sadja kamu.

7 In manga kasigpitan kalabayan niyu yan panulay-sulay sadja bang biya' diin in
kusug sin īman niyu. Karna' minsan isab in bulawan, amu in asal di' kumakkal,
palabayun da dayn ha kāyu bat mahinang purul bulawan. Na, amu pa ka isab in di'
sulayan in īman niyu, amu in labi mahalga' dayn ha bulawan, ha supaya matantu
bang tumatas da tuud? Na, bang in īman niyu tumatas, na tantu in kamu karihilan
kapudjihan, kasanglitan iban kalagguan ha adlaw pagbalik hi Īsa Almasi mari pa
dunya.
8 In siya kalasahan niyu minsan niyu siya wala' kiyakitaan. Iban nagparachaya
kamu kaniya minsan niyu di' pa siya kakitaan ha bihaun. Na, di' hikasipat iban di'
hikatugila' in laggu' sin kakuyagan niyu,
9 sabab dayn ha pasal sin pangandul niyu kaniya awn na kamakbulan sin
kalappasan niyu, amu in kabuhi' kumakkal didtu ha surga'.
10 Na, in pasal sin kalappasan ini kiyakannal iban piyapangadji' tuud marayaw in
maana niya kaagi sin manga kanabihan ha masa nakauna yadtu amu in namayta'
pasal sin karayawan, amu in asal hirihil kaniyu sin Tuhan.
11 Piyatulun sin Almasi in Rū sin Tuhan pa manga kanabihan ini, namayta' kanila
pasal sin kabinsanaan labayan sin Almasi iban sin kalagguan matabuk niya pag'ubus
sin kabinsanaan niya. Na, tiyuyuan tuud īngat sin manga kanabihan bang ku'nu
maawn, iban bang biya' diin in kaawn sin manga pakaradjaan yan.
12 Sumagawa' piyaingat kanila sin Tuhan sin in manga pakaradjaan yan di' maawn
ha masa nila, sagawa' ha susūngun, ha masa natu' bihaun. Na, in yan nagmakbul
na bihaun, karna' napaingat na kāmu' sin manga tau nagpamahalayak sin Bayta'
Marayaw pasal sin Almasi. In manga tau ini nakabayta' sin manga pakaradjaan ini
dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan piyatulun kanila dayn ha surga'. Na, minsan in
manga malāikat mabaya' tuud humāti pasal sin manga pakaradjaan ini.

Hindu' Pasal Pagpabuntul sin Atay iban Pamikil

13 Na, hangkan pahambuuka in pamikil niyu huminang sin kabayaan sin Tuhan.
Ayad kamu dayn ha manga napsu mangī', iban pataptapa niyu tuud in pamikil niyu
ha karayawan hirihil kaniyu sin Tuhan, ha waktu pagbalik hi Īsa Almasi mari pa
dunya.
14 Kahagara niyu in manga daakan sin Tuhan sabab in kamu naitung na anak niya.
Ayaw niyu na dūli in manga hawa-napsu niyu biya' sin nakauna, amu in ha waktu
wayruun pa panghāti niyu sin kasabunnalan pasal sin Tuhan.
15 Gām mayan, pagga kamu tiyaabbit na sin Tuhan Mahasuchi magad kaniya, na
subay niyu pabuntulun na tuud in hinang niyu katān unu-unu na.
16 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab in Parman sin Tuhan, amu agi, “Wajib subay
kamu tau maādil sabab in aku asal mahasuchi.”
17 Bang in Tuhan manghukum ha mānusiya' di' siya magdapit minsan hisiyu. In
hukuman hirihil niya tumūp tuud ha nahinang sin pakaniya-pakaniya. Hangkan,
pagga Ama' in pagtawag niyu ha Tuhan bang kamu mangayu' duwaa kaniya, na
subay kamu magmabuga' kaniya ha salugay niyu buhi' dī ha dunya.
18 Lāgi', biya' na sin kiyaiingatan niyu, in kamu liyukat sin Tuhan dayn ha manga
addat-tabīat way kapūsan, amu in di' makarā kaniyu pa karayawan, nakawa' niyu
dayn ha manga kamaasan niyu. Iban kiyaiingatan niyu da isab sin in piyanglukat
kaniyu bukun sadja hāt bulawan atawa pilak amu in kumangī' da.
19 Sagawa' in piyanglukat niya kātu' dugu'-nyawa sin Almasi, amu in wayruun
makasibu'. Biya' siya bili-bili wayruun unu-unu salla' niya, giyanti' piyagkulbanan
pa Tuhan.
20 Ha wala' pa naawn in dunya asal kiyaganta' na sin Tuhan mapatay in Almasi ha
supaya malappas niya in manga mānusiya' dayn ha manga dusa nila. Na, piyanyata'

na siya sin Tuhan ha masa bihaun, amu in kahinapusan sin masa, ha supaya kitaniyu
matabang niya.
21 Dayn ha sabab sin nahinang sin Almasi kātu'niyu, in kamu magparachaya na ha
Tuhan, amu in nagbuhi' nagbalik ha Almasi dayn ha kamatay iban nagdihil kaniya
kalagguan. Hangkan in parachaya iban hulat-hulat niyu himugut na duun ha Tuhan.
22 Na, bihaun pagga kamu nagkahagad na sin hindu' kasabunnalan hi Īsa Almasi,
biyutawanan niyu na in manga hinang mangī', iban tiyubuan na kamu kasi-lasa ha
manga pagkahi niyu Almasihin, amu in kasi-lasa bunnal tuud. Hangkan pahūpa tuud
pa lawm atay niyu in pagkasi-lasa niyu pakaniya-pakaniya.
23 Subay kamu maglasa-liyasahi sabab in kamu yan manga anak na sin Tuhan
natu', amu in di' magkamatay. In kamu biya' hantang sin piyag'anak nagbalik dayn
ha kusug sin Parman sin Tuhan himūp pa lawm atay niyu. In Parman sin Tuhan
makarihil kabuhi' sabunnal iban di' magkapinda kasaumulan.
24 Karna' kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi,
“In mānusiya' katān biya' sapantun parang,
iban in katān kabantugan nila biya' sapantun sumping.
In parang mangluyluy da iban in sumping mapakpak da.*
25 Sagawa' in Parman sin Tuhan di' mapinda kasaumulan.”
In Parman sin Tuhan amuna in Bayta' Marayaw piyamahalayak mari kaniyu.

2

Almasi in Biya' Sapantun Batu Magpahugut sin Bāy sin Tuhan

1 Na, hangkan butawani niyu na in manga katān hinang niyu mangī'. Ayaw namān
kamu magputing iban magpabaw'-baw' sadja marayaw sagawa' mangī' in ha lawm
atay niyu. Lawaa niyu na in katān pag'iggil iban pagpanglimut ha pagkahi niyu.
2 Subay in kusug sin baya' niyu umingat sin Parman sin Tuhan biya' sin kusug sin
baya' sin bata'-bata' asibi' dumuru' gatas, ha supaya sumulig in pangandul niyu ha
Tuhan iban kananaman niyu in kalappasan dayn kaniya.
3 Na, tantu in kamu yan nakananam na sin dayaw sin Panghu' kaniyu.
4 Umpigi niyu in Panghu' Īsa Almasi amu in magdirihil sin kabuhi' sabunnal way
kahinapusan. Siya in biya' sapantun hambuuk batu hipaghinang bāy, amu in siyulak
sin manga mānusiya' sabab in pangannal nila wayruun kapūsan niya, sagawa' siya
in napī' sin Tuhan iban labi awla mahalga' kaniya.
5 Na, pagga kamu isab kiyarihilan na kabuhi' sabunnal, ungsuran niyu na pa Tuhan
in ginhawa-baran niyu, amu in biya' sapantun batu hipaghinang sin bāy hulaan sin
Tuhan. In hāti sin bāy sin Tuhan, amuna in manga tau agad kaniya kapag'agihan
sin Rū sin Tuhan. Lāgi', kamu na yan in biya' manga imam umungsud sin manga
lalabutan pa Tuhan. Malayngkan, in lalabutan niyu pa Tuhan bukun biya' sin manga
imam kaibanan, karna' in hilabut niyu pa Tuhan amuna in pagsarang-sukul iban
pagpudji niyu pa Tuhan. Na, dayn ha pasal sin Almasi, in Tuhan kasulutan tuud sin
lalabutan niyu kaniya.
6 Biya' na sin pamung sin Tuhan ha Kitab kiyasulat, amu agi,
“Awn napī' ku hambuuk batu mahalga' tuud,
amu in hibutang ku hipagpahugut sin bāy ku ha dāira Siyun.
Hisiyu-siyu in mangandul ha batu yan,
tantu tuud dihilan kalagguan bukun kasipugan.”*

* **1:24 1:24** Hāti niya in mānusiya' mapatay da, di' mahinang batu. * **2:6 2:6** In pag'iyanun batu ini amuna hi Īsa Almasi.

7 Na, in batu ini tantu tuud mahalga' kaniyu manga tau nagpaparachaya kaniya.
Sagawa' in manga tau di' magparachaya kaniya, ha susūngun makaingat da sin
bunnal in kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
"In batu biyugit sin manga maghihinang bāy
amuna in batu nahinang umbulsatu mapagun hipaghinang bāy."
8 Iban kiyabayta' pa isab ha lawm Kitab, amu agi,
"In batu ini amuna in pagkabungkuan sin manga tau,
hangkan na sila magkaligad."
Na, bunnal in pamung sin Tuhan. Sabab in manga tau amu in di' magparachaya ha
Parman sin Tuhan, in sila yan amu in pag'iyanun biya' hantang naligad. Na, amu
yan in kiyaganta' sin Tuhan kanila.†
9 Sagawa' in kamu bukun biya' kanila, amu in magparachaya ha Tuhan, karna'
in kamu amuna in pinī' sin Tuhan magad kaniya. Damikkiyan, biya' da isab kamu
manga imam maghulas-sangsa' ha Tuhan, sultan taniyu. Lāgi' in kamu nīyat niya
hambuuk bangsa maādil, tau suku' niya, amu in pinī' niya magpamahalayak pa
manga kaibanan mānusiya' pasal sin karayawan di' mapula'-pula' nahinang sin
Tuhan. Inīg niya kamu dayn ha katigidluman, diyā pa lawm kasawahan.‡
10 Sin tagna' bukun kamu suku' sin Tuhan, sagawa' bihaun suku' na kamu sin
Tuhan. Iban sin tagna' wayruun pangingat niyu pasal sin luuy sin Tuhan, sagawa'
bihaun kaingatan niyu na, sabab piyakita' na sin Tuhan in luuy niya kaniyu.

Ayaw Magad sin Addat-tabīat sin Manga Tau Bukun Agad ha Tuhan

11 Na, manga taymanghud ku kalasahan, in kitaniyu ini manghapit-hapit sadja dī
ha dunya, sabab in hulaan natu' tuud yadtu didtu ha surga'. Hangkan junjungun ku
kaniyu, ayaw niyu tuud dūli in hawa-napsu niyu mangī', sabab amu yan in makarā
kaniyu magdusa iban makakangī' sin pag'agad niyu ha Tuhan.
12 Parayawa niyu in addat-tabīat niyu ha manga tau di' magparachaya kan Īsa
Almasi, ha supaya minsan nila kamu iyanun tau mangī', pagdatung sin waktu
magbalik mari in Almasi, na katumtuman nila na in dayaw sin hinang niyu iban
pudjihun nila na in Tuhan.
13 Dayn ha sabab-karna' sin Panghu' natu' Īsa Almasi, pagkahagad kamu ha manga
katān tau tagakapatutan ha lawm hula'. Kahagara niyu in sultan puntukan ha hula'
niyu,
14 sampay pa manga nagkakaput sara' ha babaan niya, amu in naraak niya tumung-
bas sin manga hinang mangī' sin manga tau limalanggal sara' iban tumungbas sin
manga hinang marayaw sin manga tau miyamagad sin sara'.
15 Hangkan ku ini junjungun kaniyu, sabab amu yan in kabayaan sin Tuhan
hipahinang kaniyu, ha supaya dayn ha sabab sin manga hinang niyu marayaw,
humundung na magbichara sin way kapūsan in manga tau, amu in kulang in
panghāti (pasal sin kasabunnalan).
16 Na, pagga kamu puas na dayn ha manga dusa niyu, na in kamu limāya na,
sagawa' ayaw kamu magpikil sin makajari na kamu huminang sin unu-unu kabayaan
niyu minsan da mangī' sawkat na kamu kiyarihilan na kalimāyahan. Di' niyu yan
mahinang daawa. Gām mayan subay niyu hipakita' dayn ha manga hinang niyu sin
in kamu īpun tuud sin Tuhan, amu in magkahagad tuud sin unu-unu katān daakan
sin Tuhan.

---

† **2:8 2:8** In manga tau piyagbichara sin nabi, amuna in simulak kan Īsa sabab-karna' di' sila magparachaya ha Parman sin Tuhan. ‡ **2:9 2:9** In hāti niya bakas kamu malayu' dayn ha Tuhan pasal sin manga dusa niyu, sagawa' bihaun dayn ha sabab sin nahinang sin Almasi, iyampun na sin Tuhan in manga dusa niyu.

17 Pag'addati niyu in tau katān, iban kalasahi niyu in pagkahi niyu Almasihin.
Pagmabuga' kamu ha Tuhan, iban pag'addati niyu in sultan puntukan sin hula' niyu.

Hindu' ha Manga Daraakun

18 Na, in kamu manga daraakun, ini in hindu' ku kaniyu. Subay niyu kahagarun
tuud in daakan kaniyu sin manga piyaghinangan niyu, iban pag'addati niyu tuud
sila bukun sadja pasal marayaw in kasuddahan nila kaniyu, sagawa' minsan isab sila
mabungis iban mangī' kasuddahan.
19 Karna' kasulutan iban tungbasan kamu sin Tuhan pa marayaw, bang niyu
sandalan in unu-unu kabinsanaan hibutang kaniyu ha wayruun narusa niyu, sabab
taptap pīpikil niyu in daakan sin Tuhan.
20 Malayngkan, bang kamu sumandal kabinsanaan sabab awn kasāan nahinang
niyu, na in yan di' tūpun tungbasan pa marayaw. Sagawa' bang kamu sumandal
kabinsanaan minsan marayaw in nahinang niyu, na in Tuhan kasulutan kaniyu iban
tungbasan niya kamu pa marayaw.
21 Na, in sabab hangkan kamu napī' sin Tuhan suku' niya ha supaya kamu makasan-
dal kabinsanaan biya' kan Īsa Almasi. Kasulutan in Tuhan bang kamu sumandal
kabinsanaan ha wayruun narusa niyu, sabab in Almasi simandal kabinsanaan bukun
pasal awn narusa niya, sagawa' sabab-karna' niyu. Na, dīhilan niya kamu suntuan
marayaw singuran niyu. Hangkan urula niyu in limpa' siki niya.
22 “In siya wala' tuud nakarusa
iban wala' tuud nakapagputing minsan nakaminsan.”
23 Minsan siya piyagsipug-sipug, wala' siya simambung mangī'. Minsan siya bīnsana',
wala' tuud siya nangantup mamaws. Sagawa' siyangdul niya na sadja in baran niya
pa Tuhan, amu in manghukum mabuntul.
24 Iyaku sin Almasi tiyanggung in manga dusa taniyu, hangkan nimanam kabin-
sanaan in baran niya ha kalansang kaniya pa usuk pagpatayan tau. Hīnang niya yan
ha supaya mabugtu' na in manga hinang natu' makarusa, iban ha supaya kitaniyu
makahinang na sin unu-unu mabuntul. In kamatay niya amuna in sabab hangkan in
kitaniyu puas na dayn ha dusa, di' na siksaun ha adlaw mahuli.
25 In tagna' biya' kitaniyu manga bili-bili nalawa' dayn ha nag'iipat kātu', sabab
simiha' kitaniyu dayn ha dān tudju pa Tuhan. Sagawa' bihaun nagbalik na kitaniyu
miyagad ha Almasi amu in nagjajaga iban nag'aayad kātu'niyu.

3

Hindu' pa Manga Magtiyaun

1 Na, in kamu isab manga kababaihan tagabana subay kamu magad sin kabayaan
sin manga bana niyu, ha supaya bang in bana niyu di' magparachaya ha Parman
sin Tuhan, na lumugay dayn ha dayaw sin addat niyu marā niyu in bana niyu
magparachaya ha Parman sin Tuhan. Minsan kamu di' na magbichara unu-unu
kanila ha hāl sin pagparachaya,
2 sabab pagkita' nila sin dayaw sin addat niyu iban sin pagmabuga' niyu, na, marā
niyu da sila magparachaya.
3 Iban in lingkat niyu subay bukun dayn ha guwa' sadja. Amu sa pag'iyanun dayn
ha guwa' bang in lingkat niyu kakitaan sadja dayn ha dayaw sin pag'ari-'ari sin buhuk
niyu, atawa ha manga pamulawan iban tamungun niyu malingkat.
4 Sagawa' in lingkat niyu subay dayn ha lawm atay, amu in lingkat di' magbaluba,
kakitaan dayn ha dayaw sin addat iban baba' sin pangatayan niyu. In lingkat biya'
ha yan amu in labi mahalga' ha Tuhan.

5 Na, biya' ha yan in lingkat sin manga kababaihan suku' sin Tuhan ha timpu
nakauna yadtu. Nangandul tuud sila ha Tuhan, iban miyamagad sila sin kabayaan
sin bana nila. In lingkat nila piyakita' nila dayn ha dayaw sin addat nila.
6 Na, biya' ha yan in lingkat hi Sahara. Iyaagad niya in kabayaan sin bana niya hi
Ibrahim, iban nīyat niya nakura' in bana niya. Na, bang niyu mahinang in marayaw
biya' ha yan iban di' kamu mabuga' (huminang sin unu-unu marayaw), na, naurul
niyu in limpa' siki hi Sahara.
7 Na, damikkiyan in kitaniyu manga kausugan tagaasawa, subay marayaw in pagdā
natu' ha manga asawa taniyu. Karna' in sila yan bukun makusug in anggawta'-
baran biya' kātu'niyu. Subay natu' sila pag'addatan sabab in sila yan biya' da isab
kātu'niyu makatabuk sin pusaka' sin Tuhan ha susūngun, amu in kabuhi' salama-
lama ha surga'. Na, subay niyu yan hinangun, ha supaya dungugun sin Tuhan in
pagpangayu' niyu duwaa kaniya.

Huminang sin Marayaw Minsan Lumabay Kabinsanaan

8 Na, mahuli dayn duun ini in hikahindu' ku kaniyu katān. Subay kamu magham-
buuk pikilan iban maghangka-atay. Paglasa-liyasahi kamu biya' sin magtaymanghud.
Subay kamu maluuy ha pagkahi niyu, iban subay mababa' in atay niyu.
9 Bang awn tau huminang sin mangī' kaniyu, ayaw kamu mamaws huminang isab
sin mangī' kanila. Ayaw kamu isab mamūng-mūng ha manga tau namūngmūng
kaniyu. Gām mayan tungbasi niyu sila pa marayaw. Pangayui niyu sila duwaa
marayaw pa Tuhan, bat sila dihilan sin Tuhan karayawan. In kamu napī' sin Tuhan
dihilan karayawan, hangkan subay niyu isab mapakita' in karayawan dayn ha Tuhan.
10 Biya' na sin kiyasulat ha lawm Kitab, amu agi.
"Hisiyu-siyu in mabaya' magkūg-kuyag dī ha lawm dunya ha salugay niya buhi'
iban mabaya' siya dumayaw in kahālan niya,
subay siya di' magbichara sin mangī'
iban subay siya di' magputing.
11 Subay niya butawanan na in manga hinang niya mangī', iban huminang na siya
sin marayaw.
Subay niya pagtuyuan lawagun in dān hikapagsulut niya iban sin manga pagkahi
niya.
12 Karna' jiyajagahan sin Tuhan in manga tau mabuntul,
iban dungugun niya in pagpangayu' nila duwaa.
Sagawa' marugal siya ha manga tau naghihinang sin mangī'."
(Na, amu yan in bichara ha lawm Kitab.)
13 Lāgi' hisiyu ta' in mangjilaka' kaniyu bang kamu matuyu' tuud huminang sin
marayaw?
14 Bat malayngkan, minsan kamu mabinsana' sabab sin hinang niyu marayaw,
pagkūg-kuyag kamu sabab awn karayawan niyu dayn ha Tuhan! Ayaw kamu
mabuga' minsan hisiyu in mangjilaka' kaniyu iban ayaw kamu masusa.
15 Sagawa' pagmabuga' tuud kamu ha Almasi dayn ha lawm atay niyu. Subay
siya in pagtag'īpunan niyu. Iban subay kamu asal sakap sumambung ha hisiyu-siyu
na tau mangasubu kaniyu bang mayta' kamu magparachaya ha Almasi iban unu in
hiyuhuwat-huwat niyu makawa' dayn kaniya.
16 Sagawa' subay maayuyu' iban maaddat in kaagi niyu sumambung sin pangasubu
nila. Tantuha niyu tuud in baran niyu sin wayruun tuud unu-unu mangī' nahinang
niyu amu in makasipug kaniyu, ha supaya bang awn manipug-sipug kaniyu pasal
sin hinang niyu marayaw bilang agad ha Almasi, na sila in balik-balik sumipug sin
manga kiyabichara nila.

17 Karna' marayaw pa kamu numanam kabinsanaan pasal sin nahinang niyu
marayaw, bang dayn ha kahandak sin Tuhan, dayn sin mabinsana' kamu pasal
nakahinang kamu mangī'.
18 Sabab minsan isab in Almasi nimanam da kabinsanaan iban miyatay siya, bukun
pasal awn narusa niya, sabab in siya wayruun tuud dusa, sagawa' miyatay siya sabab-
karna' sin kitaniyu katān manga baldusa ha supaya niya kitaniyu marā magbalik
pa Tuhan. Miyatay siya mag'īg sin dusa natu' sa' nagminsan da. Di' na tuud siya
mapatay magbalik. Bunnal piyatay siya sin tau, sagawa' biyuhi' da siya nagbalik sin
Rū sin Tuhan.
19 Lāgi', dayn ha kusug sin Rū sin Tuhan yaun duun kaniya, miyadtu siya
nagpamahalayak sin kamakbulan sin Bayta' Marayaw pa manga nyawa napipilisu
ha Ahirat.
20 In manga nyawa napipilisu ini, amuna in nyawa sin manga tau wala' nagkahagad
ha daakan sin Tuhan ha timpu buhi' pa hi Nū. Dīhilan sila waktu sin Tuhan
magtawbat sin manga dusa nila ha sa'bu hi Nū naghihinang sin bahitra'. Sagawa'
pagdatung sin umbak tawpan, tiyu'-tiyu' da tau, walungka-tau da in miyagad ha
bahitra', amu in nalappas wala' nalu'mus ha dagat.
21 Na, in kalappasan nila yadtu hambuuk pangitaan natu' bihaun sin in pagligu'
amu in makalappas kātu'niyu dayn ha kasiksaan. In pagligu' ini bukun pagsuchi
sin anggawta'-baran, sagawa' hambuuk tanda' sin tu'lid tuud in pagpangayu' natu'
kaampunan dayn ha Tuhan, bat maīg in unu-unu mangī' dayn ha lawm atay natu'.
Iban hangkan kitaniyu makabaak kalappasan dayn ha kasiksaan, sabab in Almasi
nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay.
22 Na, bihaun yadtu na in Almasi ha surga' limilingkud ha dapit pa tuu sin Tuhan,
kiyarihilan sin salaggu'-laggu' kawasa. Siya na in makapagbaya' ha manga malāikat
iban ha manga unu-unu katān tagakawasa ha surga'.

4

1 Manjari, pagga natu' kaingatan na sin nabinsana' in ginhawa-baran sin Almasi dī
ha dunya, na subay kamu biya' kaniya sakap sumandal kabinsanaan. Sabab hisiyu-
siyu in sumandal kabinsanaan (sabab-karna' sin pag'agad niya ha Almasi), na maīg
na in baya' niya huminang sin unu-unu makarusa.
2 Na, tagnaan dayn ha bihaun, subay niyu di' na dūlan in manga hawa-napsu niyu
mangī'; sagawa' subay in hinangun niyu, in unu-unu kabayaan sin Tuhan ha salugay
niyu buhi'.
3 Sarang na sin manga waktu limabay himinang kamu sin manga mangī' biya' sin
manga hinang kasūban tuud sin manga tau way Tuhan nila. Naghinang kamu sin
manga unu-unu maasihat iban nagnapsu kamu sin manga unu-unu mangī'. Masūb
tuud kamu mag'inum sin manga makahilu, iban nakalandu' tuud in paglami-lami
niyu iyaagaran niyu sin paghilu. Lāgi' nagsumba kamu sin manga barhala' amu in
satru' tuud sin Tuhan.
4 Na, asal nainu-inu in manga tau way Tuhan nila, sabab di' na kamu magad kanila
huminang sin manga kangīan nasabbut ku yan. Iban iyudju'-udju' nila na kamu.
5 Sagawa' awn da waktu ha susūngun in sila yan mamayhu' da pa Tuhan mamayta'
pasal in katān nahinang nila dī ha dunya. Na, in Tuhan asal sakap dumihil hukuman
ku'nu-ku'nu waktu ha katān mānusiya', buhi' iban patay.
6 Hangkan na in Bayta' Marayaw pasal sin Almasi piyamahalayak sampay pa manga
patay (sin waktu buhi' pa sila), ha supaya minsan miyatay na in anggawta'-baran
nila, karna' asal amuna yan in gantaan sin mānusiya' katān, in manga nyawa nila
makapaghambuuk iban Tuhan salama-lama didtu ha surga'.

In Ingat-kapandayan Natu' dayn ha Tuhan Subay Hipanabang ha Manga Pagkahi Natu'

7 Masuuk na makiyamat in dunya hangkan parayawa niyu, in pamikil niyu, iban
ayad kamu dayn ha manga napsu mangī' ha supaya wayruun sasat sin pagpangarap
niyu pa Tuhan.
8 Lāgi' labi awla na tuud paglasa-liyasahi tuud kamu karna' dayn ha pasal sin
pagkasi-lasa natu', di' na kitaniyu magparuli sin kangīan iban kasāan nahinang sin
kaibanan natu'.
9 Ayaw kamu magsumlut magpakaun iban magpahanti' ha manga pagkahi niyu,
bang sila mawn pa bāy niyu.
10 In kitaniyu katān pakaniya-pakaniya dīrihilan sin Tuhan ingat-kapandayan.
Ginis-ginisan in ingat-kapandayan dīhil niya kātu'niyu. Na, in manga ingat-
kapandayan natu' subay hipaglagi natu' ha hikarayaw hipanabang ha manga pagkahi
natu'.
11 Na, bang kamu kiyarihilan ingat-kapandayan magnasīhat, na pagnasīhat tuud
kamu marayaw biya' sin tau tūp tuud magpasampay sin Parman sin Tuhan. Bang
kamu kiyarihilan sin ingat-kapandayan tumabang ha pagkahi niyu, na panabangan
niyu tuud in kusug kiyarihil kaniyu sin Tuhan, ha supaya dayn ha sabab sin unu-unu
marayaw nahinang niyu dayn ha tulung-tabang hi Īsa Almasi kaniyu, pudjihun sin
manga tau in Tuhan. Siya tuud in tūp lagguun natu', sabab wayruun kahinapusan
sin kusug sin kawasa niya. Amin.

In Kabinsanaan sin Manga Tau Agad ha Almasi

12 Na, manga bagay ku kalasahan, ayaw kamu mainu-inu sin kabinsanaan dakula'
kimugdan kaniyu, sabab in yan panulay-sulay sadja sin Tuhan sin hugut sin īman
niyu. Asal in katān Almasihin numanam sadja kabinsanaan.
13 Gām mayan pagkūg-kuyag kamu bang kamu numanam kabinsanaan, sabab
biya' da kamu imunung ha Almasi nimanam sin kabinsanaan liyabayan niya. Na,
bang niyu sandalan in kabinsanaan niyu, ha susūngun magkūg-kuyag da isab kamu
bang dumatung na in waktu hipanyata' na tuud in kawasa iban kalagguan sin Almasi
ha kakitaan sin tau katān.
14 Bang kamu sipug-sipugun sin manga tau pasal sin agad kamu ha Almasi, na
amu yan in tanda' sin yan himuhūp kaniyu in Rū sin Tuhan, amu in mangdirihil
kalagguan. Hangkan subay kamu magkūg-kuyag.
15 Bat malayngkan tantuha niyu, bang kamu numanam kabinsanaan, in yan
subay bukun pasal namunu' kamu atawa nanakaw atawa nakalanggal sara' atawa
nanglamud-lamud sin parakala' sin kaibanan.
16 Sagawa' bang kamu numanam kabinsanaan pasal sin Almasihin kamu, na ayaw
kamu masipug. Gām mayan pagsarang-sukul kamu pa Tuhan sin in kamu suku' sin
Almasi.
17 Karna' timagna' na bihaun in waktu sin Tuhan dumihil hukuman ha manga
mānusiya'. Lāgi' in kitaniyu suku' niya, amu in makauna niya butangan hukuman,
hangkan na lumabay kitaniyu kabinsanaan bihaun. Na, bang in kitaniyu suku'
niya butangan niya da hukuman, na amu pa ka in di' niya butangan hukuman in
manga tau di' magparachaya sin Bayta' Marayaw dayn ha Tuhan? Di' hikatugila' in
kabinsanaan nila yan ha susūngun!
18 Biya' na sin kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi.
“Bang in manga tau mabuntul kahunitan malappas,
tantu di' malappas in manga tau baldusa iban manga tau di' mabuga' ha Tuhan.”
19 Na, hangkan bang kamu numanam kabinsanaan dayn ha kahandak sin Tuhan,
ayaw niyu bugtua in hinang niyu marayaw iban pangandulan niyu tuud in baran

niyu pa Tuhan, amu in nagpapanjari kaniyu, karna' di' niya tuud balubahun in janji' niya kaniyu sin di' niya kamu pasāran.

5

Hindu' ha Manga Nagtatau-maas ha Manga Almasihin

1 Na, yari awn hibichara ku ha manga nagtatau-maas ha manga Almasihin duun. In aku ini hambuuk da isab tau-maas biya' kaniyu. Kiyasaksian ku tuud sin duwa mata ku in manga kabinsanaan liyabayan sin Almasi. Lāgi' ha susūngun awn lamud ku ha kalagguan dīhil sin Tuhan ha Almasi. Na, pangayuun ku tuud kaniyu,
2 upiksaa niyu tuud marayaw in manga tau agad ha Almasi, amu in biya' sapantun manga bili-bili piyangandul sin Tuhan hipaipat kaniyu. In kabayaan sin Tuhan tulus-ihilas tuud in pag'ipat niyu kanila, bukun biya' kiyalugusan sadja kamu. Hinanga in hinang niyu bukun pasal gadji in iyapas niyu, sagawa' pasal sin mabaya' tuud kamu maghulas-sangsa' kanila.
3 Ayaw niyu pagmandahi in manga tau kiyapangandul kaniyu, sagawa' subay kamu in suntuan marayaw ha supaya sila magad kaniyu.
4 Na, bang magbalik na mari pa dunya hi Īsa Almasi, amu in piyagbahasa umbulsatu mag'iipat bili-bili, matabuk niyu na in tungbas sin hinang niyu, amu in kalagguan way kahinapusan niya.
5 Damikkiyan, in kamu manga kausugan bata' ba'gu, subay kamu magkahagad tuud sin hindu' sin manga nagtatau-maas kaniyu. Iban in kamu katān subay mababa' in atay niyu ha supaya kamu makapagtabang-tiyabangi pakaniya-pakaniya, karna' kiyabayta' ha lawm Kitab, amu agi,
"Satru' sin Tuhan in manga tau abbuhan,
sagawa' tiyatabang niya in manga tau mababa' in atay."
6 Hangkan pagpatibaba' kamu ha Tuhan sangat-kawasa, ha supaya niya kamu lagguun bang maabut na in waktu ganta' niya.
7 Sangdulan niyu kaniya in unu-unu katān kasusahan niyu, sabab siya in magparuli kaniyu.
8 Ayad kamu dayn ha manga napsu mangī', iban jaga kamu dayn ha sasat sin Saytan Puntukan, sabab in siya kuntara natu' naglulunsul pawyu-pawyu biya' sin sattuwa singa', nag'iigul sadja maglawag sin makaun niya.
9 Pahuguta in pangandul niyu pa Tuhan, iban ayaw tuud kamu magad ha sasat sin Saytan Puntukun, sabab amu in tumtuma niyu bukun sadja kamu in nimananam kabinsanaan. Minsan isab in kaibanan Almasihin pagkahi niyu ha kahula'-hulaan dī ha lawm dunya nimananam da sin ginis-ginisan kabinsanaan biya' da isab sin liyabayan niyu.
10 Sagawa' hangkaray' da kamu numanam kabinsanaan. Pag'ubus yadtu īgan na sin Tuhan in katān salla' niyu, pahugutun niya na in lawm atay niyu iban sin pangandul niyu kaniya. In Tuhan, amu in puunan sin katān karayawan, bayng'ulungun tuud. Hangkan pinī' niya kamu palamurun sin kalagguan niya, amu in way kahinapusan, sabab sin paghambuuk niyu iban sin Almasi.
11 Matūp bang in Tuhan lagguun, sabab siya in sangat-kawasa ha unu-unu katān kasaumulan! Amin.

Kahinapusan Hilalaungan

12 Hi Silas in nagtabang kāku' nagsulat sin sulat ku ini hawpu'. In siya hambuuk pagkahi natu' agad ha Almasi, kapangandulan ku tuud. Na, hangkan ta kamu siyulatan ha supaya mapakusug ku in pangatayan niyu iban mapaingat ku kaniyu in kasabunnalan pasal sin lasa iban tulung-tabang sin Tuhan kaniyu katān. Na, gunggungi niyu tuud mahugut in lasa iban tulung-tabang sin Tuhan kaniyu.

13 Na, in manga taymanghud niyu Almasihin dī ha hula' ini, amu in (biya' sapantun)
hula' Babilun, yari nagpasampay sin salam-duwaa nila kaniyu. In sila ini napī' da
isab sin Tuhan biya' kaniyu. Damikkiyan, in hi Markus amu in biya' na anak ku,
nagpasampay da isab sin salam-duwaa niya kaniyu.
14 Pakitaan niyu in paglasa-liyasahi niyu pakaniya-pakaniya.
Na, mahuli dayn duun, mura-murahan bang mayan in kamu katān suku' sin Almasi
sumannyang in lawm atay niyu.
Wassalam.

SULAT HIKARUWA DAYN KAN PITRUS
2 PITRUS

Pahāti

Ini in sulat hikaruwa hi Pitrus pa manga Almasihin ha kahula'-hulaan. In maksud sin sulat ini magpatumtum ha manga Almasihin sin Bayta' Marayaw pasal sin Almasi, sabab awn na manga guru in nanghindu' kanila sin puting. Lāgi' dayn ha sabab sin manga hindu' nila ini, naawn na in ginisan hinang kalumuan. Laung hi Pitrus subay nila tuud gunggungan mahugut in hindu' kasabunnalan dayn ha Tuhan amu in piyanghindu' sin manga tau nakakita' kan Īsa iban nakarungug sin hindu' niya. Awn da isab manga tau in imiyan sin in Almasi di' magbalik mari pa dunya. Sagawa', laung hi Pitrus, hangkan in Almasi di' pa magbalik magtūy mari pa dunya, sabab dīrihilan niya pa waktu in mānusiya' katān magtawbat sin manga dusa nila bat sila malappas dayn ha kasiksaan ha mahuli adlaw. (Kitaa ha bāb 3, ayat 9)

In Salam-duwaa hi Pitrus

1 Sulat ini naug dayn kāku' hi Simun Pitrus, hambuuk īpun hi Īsa Almasi iban
kiyawakilan niya magpamahalayak sin bayta' niya. In sulat ini hipasampay ku mawn
pa kaniyu katān, amu in nagpaparachaya kan Īsa Almasi biya' da isab kāmu'. Siya
in Tuhan natu' iban Manglalappas kātu'niyu. Mabuntul tuud siya, di' magpī' tau,
hangkan in parachaya dīhil niya kaniyu sibu' da tuud isab iban sin parachaya dīhil
niya kāmu', amu in hiyahalgaan natu' tuud.
2 Mura-murahan bang mayan sumūng pa in panghāti iban ingat niyu pasal sin
Tuhan iban sin Panghu' natu' Īsa Almasi, ha supaya isab sumūng maglabi-labihan in
tulung-tabang iban kasannyangan matabuk niyu dayn ha Tuhan.

Pakaya Niyu in Manga Addat-tabīat Hikatūp ha manga Almasihin

3 Na, in kusug sin kudarat sin Tuhan, amu in timabang dimihil kātu'niyu sin
katān kagunahan natu' ha hikarayaw sin pagtaat iban addat-tabīat taniyu. Hangkan
kitaniyu tiyabang sin Tuhan, sabab in kitaniyu agad na kan Īsa Almasi, amu in nagpī'
kātu'niyu mahinang suku' niya, ha supaya kitaniyu makalamud sin kalagguan iban
makasingud sin dayaw sin addat niya.
4 Na, dayn ha pasal sin kudarat sin Tuhan iban dayaw niya, jiyanjian niya kitaniyu
sin manga janji' landu' tuud marayaw iban mahalga' tuud kātu'niyu. Hangkan dayn
ha sabab sin manga janji' ini, makabaak kitaniyu kusug lumawak dayn ha hawa-
napsu magdunya sadja, amu in makamula kātu'niyu; lāgi' dayn ha sabab sin manga
janji' ini, in addat-tabīat taniyu sumupu na ha addat-tabīat sin Tuhan.
5 Na, hangkan dayn ha sabab yan, pagtuyu' tuud kamu magparayaw sin addat-
tabīat niyu, sabab in pagparachaya niyu subay iyaagaran sin addat-tabīat marayaw.
Iban in addat-tabīat niyu marayaw subay da isab iyaagaran sin ingat iban panghāti
marayaw pasal sin Tuhan.
6 Iban subay da isab kamu maingat humawid sin baran niyu dayn ha manga hawa-
napsu mangī'. Subay kamu masabal sumandal sin manga sasat iban kabinsanaan
kumugdan kaniyu, iban pakusuga niyu in pagtaat niyu pa Tuhan.
7 Lāgi' in pagtaat niyu subay da isab iyaagaran kasi-lasa, bukun sadja pa manga
pagkahi niyu Almasihin, sagawa' pa tau katān.
8 Na, amu yan in manga addat-tabīat subay pakayun niyu, iban bang niyu yan
mapakay tuud katān, tantu awn kapūsan niyu, hikapaglagi kamu sin Panghu', iban
sumūng tuud in panghāti niyu pasal sin Panghu' natu' Īsa Almasi.

9 Sumagawa' hisiyu-siyu in Almasihin di' magpakay sin addat-tabīat biya' ha
yan, na in siya yan kulang in pamikil niya sin pakaradjaan pasal pa Tuhan, iban
kiyalupahan niya na sin piyuas siya sin Tuhan dayn ha manga dusa niya.
10 Hangkan, manga taymanghud ku, pagtuyu' tuud kamu huminang sin manga
nasabbut ku yan, ha supaya niyu matantu tuud sin in kamu bunnal tuud nataabbit
iban napī' kamu sin Tuhan mahinang suku' niya. Na, bang niyu yan mahinang, di'
niyu tuud butawanan in parachaya niyu ha Tuhan.
11 Na, bang niyu mahinang in biya' ha yan, asal tantu tuud makalamud kamu ha
lawm pamarinta sin Panghu' natu' Īsa Almasi, amu in Manglalappas kātu'niyu. Iban
siya in mamarinta kasaumulan.
12 Na, hangkan dayn ha sabab yan, masi ta namān kamu piyatutumtum sin manga
palihālan yan, minsan in manga yan asal niyu kiyaiingatan, iban mahugut na in
pag'agad niyu sin hindu' kasabunnalan diyungug niyu.
13 Ha pikil ku katutūpan ku da isab magpatumtum kaniyu sin manga palihālan yan
ha salugay ku buhi'.
14 Kaingatan ku sin masuuk na masalay in nyawa iban baran ku, sabab in pasal sin
kamatay ku asal kiyabayta' kāku' sin Panghu' Īsa Almasi.
15 Hangkan tuyuan ku tuud pahantapun in paghindu' kaniyu, ha supaya minsan aku
manaykud na dayn kaniyu, masi-masi namān katumtuman niyu in manga palihālan
ini.

In Manga Nakakita' sin Kalagguan iban Sanglit-sahaya sin Almasi

16 Na, bukun isturi hinang-hinang sadja in kiyabayta' namu' kaniyu pasal sin kusug
sin kawasa iban sin pagbalik mari pa dunya sin Panghu' natu' Īsa Almasi, sabab kīta'
namu' tuud sin duwa mata namu' in sanglit-sahaya niya.
17 Didtu kami ha waktu dīhilan sin Ama' Tuhan kalagguan iban sanglit-sahaya in
Panghu' natu' Īsa Almasi. Nagsuwara mawn kaniya in Tuhan, sangat masahaya, amu
agi, “Amu ini in Anak ku kalasahan ku tuud. Kiyasulutan tuud aku kaniya.”
18 Na, diyungug namu' tuud in suwara yan dayn ha taas langit, karna' duun kami
miyamagad kan Īsa ha būd piyagpakitaan sin kalagguan niya.
19 Hangkan simūng himugut in pangandul namu' ha bayta' pasal sin Almasi
piyamahalayak sin manga kanabihan sin masa nakauna yadtu. Na, hikarayaw niyu
tuud bang niyu kahagarun iban parulihun in bayta' nila pasal sin Almasi, sabab
in bayta' nila yan biya' sapantun ilaw dumihil sawa ha katigidluman sampay pa
lapit adlaw, pa waktu gumuwa' in māga, hāti niya hi Īsa Almasi amu in dumihil
kakuyagan pa lawm atay niyu.
20 Lāgi' labi awla tuud tumtuma niyu sin wayruun tau makahāti sin bayta' sin
manga kanabihan ha lawm Kitab bang wayruun tabang kanila dayn ha Tuhan.
21 Karna' in bayta' sin manga nabi ha lawm Kitab bukun naug dayn ha pikilan nila
sadja, sagawa' hiyūp sila sin Rū sin Tuhan, amu in nagbutang pa pamikil nila sin
bayta' naug dayn ha Tuhan.

2

In Manga Manghihindu' sin Bukun Kasabunnalan

1 Na, sin masa nakauna yadtu awn gimuwa' manga nabi bukun bunnal.
Damikkiyan, ha masa taniyu bihaun awn da isab gumuwa' dayn ha lawman niyu
manga guru, amu in manghindu' sin bukun kasabunnalan. In hindu' nila yan, amu
in makalubu sin parachaya niyu ha Almasi. Di' nila kahagarun in manga hindu'
bunnal pasal sin Panghu', amu in miyatay ha supaya sila mapuas dayn ha manga
dusa nila. Hangkan magtagha' sadja sila yan kugdanan sin murka' sin Tuhan.

2 Minsan biya' ha yan, mataud in sumingud sin hinang nila maasihat. Magpabaw'-
baw' sadja sila sin in sila agad ha Almasi, sagawa' dayn ha sabab sin manga hinang
nila mangī', in hindu' kasabunnalan pasal sin Almasi gura'-guraun na sin manga tau.
3 Na, in manga tau amu in bukun guru bunnal, landu' tuud in napsu nila ha pilak.
Hangkan manghindu' sila sin manga hindu' hinang-hinang nila sadja, supaya awn
sīn makawa' nila dayn kaniyu. Na, asal saddiya na in hukuman hirihil kanila iban
tantu tuud pagmulkaan na sila sin Tuhan.

4 Karna' wala' piyalabay sin Tuhan in dusa sin manga malāikat. Sabab minsan in
manga malāikat nakarusa piyalaruk niya da pa narka'. Yadtu sila nakakalabusu ha
lawm katigidluman nagtatagad sin adlaw hirihil in hukuman sin dusa nila.
5 Damikkiyan, wala' piyalabay sin Tuhan in manga dusa sin tau sin awal jaman
yadtu, amu in wala' nagkahagad iban wala' nagmabuga' ha Tuhan. Piyaratungan sin
Tuhan umbak tawpan in katilingkal dunya. Amura hi Nū iban sin pitungka tau agad
kaniya in nalappas. Ha wala' pa dimatung in umbak tawpan, nagnasīhat hi Nū ha
manga tau sin subay nila pabuntulun in manga hinang nila, sagawa' wala' nag'asip
in manga tau.
6-8 In manga tau ha dāira Sudum iban Gumura sin timpu nakauna yadtu
piyagmulkaan da isab sin Tuhan. Sagawa' in hi Lūt nalappas dayn ha kamulahan,
sabab in siya hambuuk tau mabuntul. Nagsusa tuud siya pasal sin manga hinang
maasihat sin manga tau hangka-hula' niya, amu in limalanggal sin sara' sin Tuhan.
Dayn ha adlaw pa adlaw nāsusa sadja siya pasal pagkakitaan iban pagkarungugan
niya in hinang mangī' sin manga tau, ampa in siya tau mabuntul. Na, hangkan dayn
ha pasal sin manga hinang mangī' sin manga tau, piyaratungan sin Tuhan ulan-
kāyu in dāira nila sampay naangpud tuud, ha supaya awn pamintangan sin manga
tau bang biya' diin in kasiksaan hibutang sin Tuhan ha manga tau di' magmabuga'
kaniya.
9 Na, dayn ha manga nasabbut ku yan, kakitaan natu' sin maingat in Tuhan
tumabang muas dayn ha lawm kasiksaan ha manga tau magmabuga' kaniya. Lāgi'
maingat da isab siya sumiksa' ha manga tau mangī', sa' piyatatagad niya sila sin
paghukum dakula' ha adlaw mahuli.
10 Labi awla siksaun tuud sin Tuhan in manga tau, amu in parulihun nila in magbais
sadja, iban sin manga tau amu in simusulang sadja ha manga tau dīhilan sin Tuhan
kawasa. In manga guru ini, amu in manghindu' sin bukun bunnal, maisug iban
abbuhan.

Di' sila mag'addat iban mangī' in sabbut-sabbutan nila ha pasal sin manga malāikat
kiyarihilan sin Tuhan kalagguan.
11 Malayngkan minsan in manga malāikat, amu in labi in kusug iban kawasa dayn
ha manga guru bukun bunnal ini, di' da sila mamung sin manga mangī' bang awn
hisumbung nila mawn pa haddarat sin Tuhan.
12 Sagawa' in manga guru putingan ini in palangay nila biya' sin manga sattuwa
talun. In sattuwa talun wayruun akkal, lāgi' in kasūngan nila saggawun ampa
patayun. Damikkiyan in guru bukun bunnal wayruun akkal, lāgi' in kasūngan nila
makapanarka'. In manga tau ini unu-unu na in sumūd pa lawm pamikil nila, amuna
in hinangun nila, iban gura'-guraun nila in unu-unu na mayan di' nila kahātihan.
13 Na, in kabinsanaan hīnang nila ha kaibanan tungbasan da isab kabinsanaan
ha adlaw mahuli. In pagparūl sin manga napsu mangī' sin anggawta'-baran nila
minsan da pulak-pulak adlaw, amu in makarihil kakuyagan kanila. Na, in sila
yan makarihil kasipugan iban kahinaan kaniyu, karna' minsan sila simasāw kaniyu
magkaun ha pagtipun-tipun niyu, in sila makuyag huminang sin manga unu-unu
mangī'. Mangakkal sila kaniyu.

14 Wayruun babai kakitaan nila in di' nila pagnapsuhan. Di' sila pagsumuhun
maghinang sin mangī'. Na, in manga tau mahuka' in pangandul ha Tuhan, hangkaray'
nila marā huminang sin manga mangī'. Asal sila biyaksa na maghawa-napsu sin unu-
unu kabayaan nila. Na, in sila yan piyagmumurkaan sin Tuhan.
15 Simiha' sila dayn ha hindu' kasabunnalan, hangkan nalawa' sila dayn ha dān
tudju pa Tuhan. Iyagad nila in hinang sin anak hi Biyur, hi Balaam, (amu in hambuuk
nabi sin waktu nakauna yadtu). In hi Balaam yadtu landu' tuud manapsu ha pilak,
hangkan atas niya himinang sin mangī', bang mān awn sīn makawa' niya.
16 Sagawa' nakahundung hi Balaam dayn ha karupangan hīnang niya, sabab
nagbichara in kura' niya biya' sin suwara mānusiya', nag'amā kaniya.
17 In manga guru bukun bunnal ini, wayruun kapūsan nila. Biya' sila sin sapantun
kuppung tiyatahayan iban biya' sin andum narā-rā sin hangin makusug, di' humulug
ulan minsan hangka-tū'. Na, in sila yan tiyatagamahan sin Tuhan hula' tigidlum
tigub-tiguban paghulaan nila.
18 Bang sila magbichara mag'abbu sadja. Way unud sin bichara nila. Bicharahan
nila paagarun ha hindu' nila in manga tau, amu in ba'gu da kimandi dayn ha manga
iban nila naghihinang mangī'. Laung nila ha manga tau, wayruun ngī' niya bang nila
dūlan in unu-unu katān hawa-napsu sin baran nila.
19 Jiyanjian nila in manga tau, sin hisiyu-siyu in magad sin hindu' nila, makajari
sila huminang sin unu-unu kabayaan nila, sabab wayruun tag'īpun kanila. Sagawa'
in kasabunnalan niya, awn nangingīpun ha manga guru bukun bunnal yan, sabab
hisiyu-siyu in tau di' makatagga sin baran niya dayn ha unu-unu hinang mangī', amu
in makamula kaniya, na in siya yan īpun, piyag'aagihan sin baya' niya huminang
mangī'.
20 Na, bang awn manga tau mamutawan na dayn ha manga hinang nila mangī' dī
ha dunya, sabab nangandul na sila ha Panghu' natu' Īsa Almasi, amu in Manglalappas
kātu'niyu, ubus ampa sila huminang na isab magbalik sin manga hinang mangī', in
kahālan sin manga tau yan, labi in ngī' dayn sin nakauna ha wala' pa sila nakaingat
pasal sin Almasi.
21 Marayaw pa sa wala' nila na kiyaingatan in dān mabuntul tudju pa Tuhan, dayn
sin ubus nila mayan kiyaingatan biyutawanan nila da in manga daakan sin Tuhan
piyasampay mawn kanila.
22 Na, in manga tau ini kiyugdan sin bichara sin hambuuk masaalla, amu agi,
“In iru' kumaun da magbalik sin kakaun bakas niya na siyuka, iban in babuy ubus
lanuan, lumublub da magbalik pa pisak.”

3

Jimanji' in Almasi Magbalik pa Dunya

1 Manga taymanghud ku kalasahan, amuna ini in sulat ku hikaruwa mawn kaniyu.
Ha hikaruwa sulat ku ini mawn kaniyu tiyuyuan ku tuud hipatumtum kaniyu in pasal
sin hindu' kasabunnalan bakas niyu diyungug ha supaya tumaptap in pamikil niyu
marayaw.
2 Mabaya' ku hipatumtum kaniyu in manga lapal-kabtangan kiyapamung sin
manga kanabihan sin masa nakauna yadtu, iban sin manga daakan sin Panghu' natu'
Īsa Almasi, amu in manglalappas kātu'niyu. In katān daakan sin Almasi kiyabayta'
na kaniyu sin manga kiyawakilan niya.
3 Muna-muna subay niyu tuud kahātihan marayaw sin ha susūngun ha kahinapu-
san sin masa awn manga tau amu in magparūl sadja sin hawa-napsu sin baran nila.
Udju'-udjuun nila kamu pasal sin pag'agad niyu ha Almasi.

4 Laung nila kaniyu, “Bukun ka jimanji' in Almasi sin magbalik siya mari pa dunya?
Na, haunu na siya bihaun? In manga kamaasan natu' yadtu amu in nagkahagad pasal
sin pagbalik sin Almasi, sampay sadja sila miyatay in unu-unu katān wala' da napinda
dayn sin tagna' kaawn sin dunya!”
5 Sagawa' bukun bunnal in bichara nila yan. Tiyuud liyupa sin manga tau yan,
sin ubus mayan limabay pila masa, hiyansul sin Tuhan in dunya, amu in tagna'
piyapanjari niya. Dayn ha Parman sin Tuhan naawn in langit iban lupa'. In lupa'
gimuwa' dayn ha tubig, iban in tubig, amu in makarihil kabuhi' ha unu-unu katān
piyaawn.
6 Damikkiyan tubig da isab in piyanghansul sin Tuhan ha dunya ha waktu sin
pag'umbak-tawpan.
7 Lāgi' nagparman da isab in Tuhan sin in langit iban dunya ini bihaun, ha
susūngun hansulun niya da sin kāyu. Bang maabut na in waktu paghukum niya
ha manga mānusiya' amu in way buga' nila ha Tuhan, hansulun niya da in langit
iban dunya. Lāg'i in tau di' magmabuga' kaniya pagmulkaan ha lawm narka'.
8 Sagawa' manga taymanghud ku kalasahan, ini in tumtuma niyu tuud. Bang ha
Tuhan in lugay sin hangka-adlaw biya' da sin lugay sin hangibu tahun, iban in lugay
sin hangibu tahun biya' da sin lugay sin hangka-adlaw. Hāti niya bang ha Tuhan
sibu' da in lugay sin hangka-adlaw iban sin hangibu tahun.
9 Na, in Tuhan bukun malallay huminang sin unu-unu na kiyajanji' niya biya' na
sin pikil sin tau kaibanan. Sagawa' in Tuhan mapasinsiya kaniyu, sabab in kabayaan
niya wayruun mānusiya' in magmula ha adlaw mahuli. Hangkan dīrihilan niya pa
waktu in mānusiya' katān magtawbat sin manga dusa nila iban humundung na dayn
ha manga hinang nila mangī'.
10 Malayngkan, tantu tuud dumatung in adlaw, amu in pagtawagun Adlaw sin
Panghu'. Lāgi' in adlaw yan di' tuud kaalimatahan sin tau sabab in pagbalik niya
biya' yan sapantun sin pagsūd sin sugarul pa lawm bāy. Di' kaingatan sin tau in
waktu bang ku'nu. Na, bang dumatung na in waktu yan, karungugan na sin manga
tau in lagublub makusug sarta' in langit malanyap na iban sin unu-unu katān ha taas
langit malanyap na hansulun sin kāyu. Damikkiyan in dunya iban sin katān luun
niya, malanyap da isab hansulun sin kāyu.
11 Na, pagga niyu kaingatan na sin in unu-unu katān ha langit iban dunya malanyap
da hansulun sin kāyu, na subay niyu pabuntulun in addat-tabīat niyu. Subay suchi
in pangatayan niyu iban subay kamu magad sadja ha kabayaan sin Tuhan.
12 Yan in subay hinangun niyu ha salugay niyu nagtatagad sin adlaw pagtawagun
Adlaw sin Tuhan. Tuyui niyu tuud hinanga in daakan sin Tuhan kaniyu ha supaya
sumamut na in pagdatung sin adlaw niya, sabab ha Adlaw sin Tuhan, amuna isab
in adlaw malanyap na mahansul sin kāyu in langit iban sin unu-unu katān ha taas
langit.
13 Sagawa' jiyanjian da isab kitaniyu sin Tuhan dihilan langit ba'gu iban dunya
ba'gu, amu in wayruun na unu-unu mangī' ha lawm niya. Na, amu yan in tiyatagaran
natu'.
14 Na, hangkan manga taymanghud ku kalasahan, ha salugay niyu nagtatagad
sin waktu yan, pagtuyu' tuud kamu magpabuntul sin addat-tabīat niyu ha supaya
pagbalik sin Almasi, suchi in pangatayan niyu iban wayruun unu-unu mangī'
kabaakan niya duun kaniyu, iban ha supaya siya kasulutan kaniyu.
15 Na, amu sadja in tumtuma niyu in pasinsiya sin Panghu' natu' Īsa Almasi.
Hangkan siya di' pa magtūy magbalik mari pa dunya, sabab dīrihilan niya pa waktu
in mānusiya' katān magtawbat sin manga dusa nila, ha supaya sila makabaak
kalappasan. Biya' da isab ha ini in manga palihālan nasabbut ha lawm sulat

piyasampay mawn kaniyu hi Paul, hambuuk taymanghud taniyu kalasahan. In pamikil dīhil kaniya sin Tuhan, amuna in siyulat niya piyasampay mawn kaniyu.

16 Na, in manga palihālan nasabbut ku ini kaniyu amuna isab in siyabbut hi Paul ha manga sulat niya. Awn manga palihālan kaibanan nasabbut niya ha sulat, amu in mahunit kahātihan. Hangkan in manga himumūngan niya dihilan dugaing maana sin manga tau, amu in way panghāti pasal sin manga palihālan ini, iban sin manga tau amu in hangkaray' magkahagad sin manga hindu' way kasabunnalan. Biya' ha yan da isab in hinang nila ha kaibanan sulat ha lawm Kitab. Na, in manga tau yan amuna in dimihil kamulahan pa baran nila.

17 Sagawa' in kamu manga taymanghud ku kalasahan, asal niyu na kaingatan in manga palihālan ini. Hangkan ayad kamu ha supaya kamu di' marā pa kalawngan kaagi sin manga tau limalanggal sin sara' sin Tuhan, iban bat kamu di' makasiha' dayn ha hindu' kasabunnalan.

18 Sagawa' pasūnga niyu in pangandul niyu ha tulung-tabang sin Panghu' natu' Īsa Almasi, iban pasūnga in ingat niyu pasal sin unu-unu katān pasal niya. Siya in Manglalappas kātu', lāgi' siya in lagguun natu' kasaumulan. Amin.

Wassalam.

SULAT NAKAUNA DAYN KAN YAHIYA
1 YAHIYA

Pahāti

In nagsulat sin sulat ini amuna hi Yahiya, hambuuk kiyawakilan hi Īsa, iban amu in pagtawagun mulid kalasahan.

In maksud sin sulat ini manghindu' ha manga Almasihin di' pakahagarun sin manga hindu' puting, amu in makakangī' sin pag'agad nila ha Almasi. Karna' awn manga tau nanghindu' sin hi Īsa Almasi bukun mānusiya', iban in tau agad kan Īsa bukun kiyawajiban maghinang sin mabuntul iban magkasi-lasa ha pagkahi nila. Sagawa' laung hi Yahiya, puting tuud in hindu' sin manga tau yan, sabab in hi Īsa Almasi mattan tuud mānusiya'. Karna' kīta' niya tuud hi Īsa Almasi sin duwa mata niya iban malugay-lugay sila nakapag'agad. Lāgi' laung hi Yahiya in katān magparachaya kan Īsa iban malasa ha Tuhan subay sila isab maghinang sin mabuntul iban maglasa-liyasahi.

In Parman amuna in Makarihil Kabuhi'

1 Yari aku nagsulat kaniyu ha pasal hi Īsa Almasi, amu in Parman sin Tuhan, amu
in magdirihil kabuhi' sabunnal. In siya asal awn na ha wala' pa naawn in dunya.
Malayngkan diyungug namu' tuud in manga bichara niya, iban kīta' namu' tuud siya
sin duwa mata namu'. Mattan kīta' namu' tuud siya lāgi' kiyaulinan namu' pa siya.
2 In siya, amu in magdirihil kabuhi' salama-lama iban sin Ama' Tuhan asal
hambuuk da, sagawa' limahil siya mari pa dunya nagbaran mānusiya'. Na, kīta'
namu' tuud siya, hangkan sumaksi' kami mamayta' kaniyu sin pasal niya, amu in
makarihil kabuhi' salama-lama, sabab piyanyata' siya sin Tuhan kāmu'.
3 Na, hangkan baytaan ta kamu isab sin unu in bakas kīta' iban diyungug namu',
ha supaya kamu makalamud sin paghambuuk namu' iban sin Ama' Tuhan iban sin
amu in Anak niya hi Īsa Almasi.
4 Hangkan yari aku nagsulat kaniyu sin pasal yan ha supaya jumukup in kakuyagan
natu' katān.

Tuhan in Puunan sin Kasawahan

5 Na, bihaun hibayta' namu' kaniyu in bayta' diyungug namu' dayn kan Īsa Almasi,
amu agi, Tuhan in puunan sin kasawahan iban wayruun tuud unu-unu katigidluman
guwa' dayn kaniya.
6 Na, bang kitaniyu sawpama umiyan naghahambuuk kitaniyu iban Tuhan, sagawa'
himihinang da kitaniyu sin manga hinang ha katigidluman, hāti niya naghihinang
da sin bukun mabuntul, na puting in bichara taniyu sabab wala' natu' da iyaagad in
hindu' kasabunnalan.
7 Sagawa' bang kitaniyu miyamanaw ha kasawahan, hāti niya naghihinang
sin mabuntul biya' sin Tuhan, amu in puunan sin kasawahan, na in kitaniyu
naghahambuuk tuud, iban puas in katān manga dusa taniyu dayn ha sabab sin dugu'
naasag ha kamatay hi Īsa, amu in Anak Tuhan.
8 Na, bang kitaniyu umiyan way dusa taniyu, na iyakkalan taniyu in baran natu'
iban in kasabunnalan sin Tuhan wayruun ha lawm atay natu'.
9 Sagawa' bang kitaniyu magsabunnal pa Tuhan sin manga dusa nahinang taniyu,
na tantu ampunun kitaniyu sin Tuhan iban īgan niya in unu-unu katān mangī' ha
lawm atay taniyu, sabab in siya mabuntul iban kapangandulan taniyu sin agarun
niya tuud in janji' niya.

10 Na, bang kitaniyu umiyan sin way kitaniyu nakahinang sin unu-unu makarusa,
na piyanghimuting natu' in Tuhan iban in Parman niya wala' himūp pa lawm atay
taniyu.

2

Almasi in Magtatabang Kātu'niyu

1 Na, in kamu manga anak-apu' ku, hangkan aku nagsulat kaniyu pasal sin manga
palihālan nasabbut ku, ha supaya kamu di' makahinang sin manga makarusa.
Sagawa' bang sawpama awn hambuuk kātu'niyu in magdusa, na, awn hambuuk tau
mabuntul tuud in tumabang kātu'niyu mangayu' kaampunan pa Ama' Tuhan. In siya
ini amuna hi Īsa Almasi.
2 Lāgi', in dugu'-nyawa hi Īsa Almasi amuna in nakapapas sin manga dusa
natu', iban bukun sadja isab manga dusa natu', sagawa' iyakuhan niya in dusa sin
mānusiya' katān.
3 Na, bang kitaniyu magkahagad huminang sin manga daakan sin Tuhan, na yan
amuna in tanda' tuud sin in kitaniyu agad tuud ha Tuhan.
4 Bang awn tau umiyan in siya agad ha Tuhan, sagawa' wala' niya da iyaagad in
manga daakan sin Tuhan, na in tau yan putingan iban wayruun kasabunnalan ha
lawm atay niya.
5 Sagawa' hisiyu-siyu in magkahagad ha Parman sin Tuhan, na in lasa niya ha
Tuhan dayn ha bigi-jantung niya tuud. Na, amu ini in tanda' sin in kitaniyu
naghahambuuk tuud iban Tuhan bang kitaniyu magkahagad kaniya.
6 Hisiyu-siyu in umiyan sin in siya naghahambuuk iban Tuhan, subay in kawl-piil
niya biya' sin kawl-piil hi Īsa Almasi.

In Daakan Ba'gu

7 Manga taymanghud ku kalasahan, in daakan hisulat ku kaniyu bihaun bukun
ba'gu gimuwa', karna' in daakan ini pasal sin subay kamu maglasa-liyasahi, bakas
niyu na diyungug niyasīhat kaniyu ha waktu tagna' niyu nagparachaya ha Almasi.
8 Malayngkan minsan isab bakas niyu na diyungug in daakan ini, na maitung da
isab ini hambuuk daakan ba'gu, sabab dayn ha nahinang sin Almasi iyampa natu'
kīta' bang biya' diin tuud in bunnal pagkasi-lasa. Damikkiyan in kamu piyakikita'
niyu da isab in pagkasi-lasa niyu, sabab kiyarihilan na kasawahan in pamikil niyu.
Na, masuuk na maīg in katigidluman sabab simi'nag na in kasawahan, amu in hindu'
bunnal naug dayn ha Tuhan.
9 Na, hisiyu-siyu in umiyan sin in siya ha lawm kasawahan miyamagad sin daakan
sin Tuhan, sagawa' marugal siya ha pagkahi niya, na in siya yan masi ha lawm
katigidluman, masi wala' miyamagad sin daakan sin Tuhan.
10 Hisiyu-siyu in bunnal malasa ha pagkahi niya, na in siya yan ha lawm kasawahan
sin Tuhan, miyamagad sin daakan niya. Hangkan wayruun unu-unu mangī' ha lawm
atay niya amu in makarā kaniya huminang sin makarusa.
11 Sagawa' hisiyu-siyu in marugal ha pagkahi niya, in siya yan ha lawm
katigidluman. Mangī' in hinang niya. Miyamanaw siya ha lawm katigidluman, iban
di' niya kaingatan bang siya harap pakain, sabab wayruun unu-unu kakitaan niya
ha lawm katigidluman.
12 Na, sulatan ta kamu manga anak-apu' ku,
sabab in manga dusa niyu iyampun na sin Tuhan sabab sin nahinang sin Almasi.
13 Sulatan ta kamu manga tau-maas,
sabab in kamu agad na kan Īsa Almasi, amu in asal na awn ha wala' pa napaawn
in unu-unu katān.
Sulatan ta kamu manga bata'-ba'gu,

sabab wala' kamu narā sin sasat sin Saytan Puntukan, amu in puunan sin katān kangīan.
Sulatan ta kamu manga anak-apu' ku,
sabab in kamu agad na ha Tuhan Ama' natu'.
14 Sulatan ta kamu manga tau-maas,
sabab in kamu agad na ha Almasi, amu in asal na awn ha wala' pa napaawn in unu-unu katān.
Sulatan ta kamu manga bata'-ba'gu,
sabab makusug na in parachaya niyu ha Almasi,
lāgi' biyubutang niyu tuud in Parman sin Tuhan ha lawm atay niyu,
iban wala' tuud kamu narā sin sasat sin Saytan, amu in puunan sin katān kangīan.

15 Ayaw niyu pahalgaa ha lawm atay niyu in manga hinang iban addat-tabīat sin manga tau bukun agad ha Tuhan, iban ayaw niyu pahalgaa ha lawm atay niyu in unu-unu amu in suku' sadja sin dunya. Karna' bang amu ini in pahalgaun niyu ha lawm atay niyu, na wayruun lasa niyu ha Tuhan, Ama' natu'.
16 Karna' in unu-unu katān hinang mangī' dī ha dunya biya' na sin hawa-napsu sin anggawta'-baran, magnapsu sin unu-unu katān kakitaan iban kabayaan iban sin pagbantug sadja sin alta', bukun yan guwa' dayn ha Tuhan Ama' natu', sabab in manga katān hinang mangī' biya' ha yan guwa' dayn ha pikilan sin tau bukun agad ha Tuhan.
17 In dunya ini iban sin unu-unu katān luun niya, amu in pagnapsuhan sin manga mānusiya', in kasūngan niya malanyap da; sagawa' in tau magkahagad huminang sin kabayaan sin Tuhan, awn kabuhi' niya kasaumulan didtu ha surga'.

In Kuntara sin Almasi

18 Na, manga anak-apu' ku, masuuk na in kahinapusan sin masa taniyu. Bakas na kamu isab kiyabaytaan sin bang masuuk na in kahinapusan sin masa gumuwa' na in Tau Lidjal amu in kumuntara tuud ha Almasi. Na, bihaun timaud na tuud in kimuntara ha Almasi, hangkan kaingatan natu' sin masuuk na in kahinapusan sin masa.
19 Na, in manga kimukuntara ini ha Almasi tagna' bakas hangka-agaran iban kitaniyu, sagawa' miyutas na sila dayn kātu'niyu. In sila yan bukun tuud hangka-atay iban kitaniyu, sabab bang sila yan hangka-atay iban kitaniyu, di' sila mutas dayn kātu'. Sagawa' miyutas sila dayn kātu', hangkan tumampal na sin in sila mattan tuud bukun hangka-agaran iban kitaniyu.

20 Sagawa' in kamu bukun sibu' iban sila, sabab piyahūp na sin Almasi in Rū sin Tuhan mawn kaniyu. Hangkan in kamu katān makaingat sin hindu' kasabunnalan.
21 Sulatan ta kamu bukun pasal awam kamu sin hindu' kasabunnalan, sagawa' pasal kaingatan niyu in hindu' kasabunnalan, iban kaingatan niyu da isab sin wayruun puting in gumuwa' dayn ha hindu' kasabunnalan.

22 Na, hisiyu baha' in putingan? Mattan hisiyu-siyu in umiyan sin in hi Īsa bukun Almasi, amu in kiyawakilan sin Tuhan magbaya' ha unu-unu katān, na in tau yan tantu tuud putingan. In tau yan kuntara sin Almasi. Di' siya magkahagad ha Ama' Tuhan iban di' siya magkahagad ha Anak Tuhan.
23 Karna' hisiyu-siyu in di' magkahagad sin in hi Īsa Almasi amuna in Anak Tuhan, na hāti niya di' da isab siya magkahagad ha Ama' Tuhan. Sagawa' hisiyu-siyu in tumampal magsabunnal sin in hi Īsa amuna in Almasi Anak Tuhan, in siya yan nagkahagad tuud ha Tuhan, Ama' natu'.

24 Na, hangkan pahūpa tuud pa lawm atay niyu in nasīhat bakas niyu diyungug
tagna'. Bang niyu pahūpun pa lawm atay niyu in nasīhat yan, na tumutug in
paghambuuk niyu iban sin Almasi amu in Anak Tuhan iban sin Ama' Tuhan,
25 sabab jiyanjian kitaniyu sin Almasi dihilan kabuhi' salama-lama.

26 Sulatan ta kamu ha supaya kamu makahalli' dayn ha manga tau amu in
manghindu' kaniyu sin bukun kasabunnalan bat kamu marā pa kalawngan.
27 Sagawa' in kamu, piyahūp na sin Almasi in Rū sin Tuhan, mawn kaniyu, hangkan
di' na kamu magkalagihan tau manghindu' kaniyu. Sabab in Rū sin Tuhan amu in
manghindu' kaniyu sin unu-unu katān, iban in katān hindu' niya bunnal, bukun
puting. Kahagara niyu in hindu' sin Rū sin Tuhan iban patutuga niyu tuud in
paghambuuk niyu iban sin Almasi.
28 Na, pagga biya' ha yan in kahālan, manga anak-apu' ku, patutuga niyu tuud in
paghambuuk niyu iban sin Almasi ha supaya kitaniyu di' muga' iban di' sumipug
umalup kaniya bang siya magbalik na mari pa dunya.
29 Na, kaingatan niyu sin mabuntul tuud in Almasi, hangkan kaingatan niyu da isab
sin hisiyu-siyu in maghinang sin mabuntul, in siya yan anak sin Tuhan.

3

Manga Anak sin Tuhan

1 Na, dungug kamu! In Ama' Tuhan landu' tuud malasa kātu'niyu, hangkan dayn
ha sabab landu' tuud in lasa niya kātu'niyu, ītung niya kitaniyu manga anak niya.
Na, mattan tuud in kitaniyu nahinang na anak niya! Sagawa' di' kitaniyu kahātihan
sin manga tau, amu in nagpaparuli sadja sin manga kahālan dī ha dunya, sabab wala'
nila da isab kiyahātihan in Tuhan.
2 Manga taymanghud ku kalasahan, bihaun in kitaniyu ini anak na sin Tuhan,
sagawa' bukun pa matampal bang unu in kaawnan natu'. Malayngkan, kaingatan
natu' bang magbalik na in Almasi mari pa dunya, in kitaniyu mabiya' na kaniya,
sabab kakitaan natu' na bang biya' diin tuud in dagbus niya.
3 Na, hisiyu-siyu in magkahagad iban nagtatagad tuud sin pagdatung sin waktu ini,
tantu pabuntulun niya tuud in atay niya biya' sin kabuntul sin atay sin Almasi.

4 Hisiyu-siyu in maghinang sin makarusa, lumanggal da isab siya sin sara' sin
Tuhan, sabab in maghinang sin makarusa manglanggal sara' sin Tuhan.
5 Na, kaingatan niyu na sin in Almasi limahil mari pa dunya mamuas sin dusa sin
manga mānusiya', ampa in Almasi wayruun tuud dusa niya.
6 Hangkan hisiyu-siyu in naghahambuuk iban sin Almasi, nalawa' na in baya' niya
maghinang sin manga makarusa. Sagawa' hisiyu-siyu in masi naghihinang sin manga
makarusa, in siya yan wala' tuud nakahāti pasal sin Almasi, lāgi' bukun tuud agad
kaniya.

7 Na, manga anak-apu' ku, halli' tuud kamu dayn ha manga tau, amu in mangakkal
mangdā kaniyu pa kalawngan. Hisiyu-siyu in maghinang sin mabuntul, na in atay
niya mabuntul, biya' sin atay sin Almasi amu in mabuntul tuud.
8 Hisiyu-siyu in masi maghinang sin makarusa, na in siya yan suku' sin Iblis, sabab
in Iblis asal nagdusa dayn ha awwal tagna' pa. Na, dayn ha pasal ini limahil mari pa
dunya in Anak Tuhan, ha supaya malubu in katān hinang mangī' sin Iblis.

9 Hisiyu-siyu in anak na sin Tuhan, na nalawa' na in baya' niya maghinang sin
makarusa, sabab in siya biya' na sin Tuhan, amu in di' maghinang sin unu-unu
mangī'. Lāgi', way na baya' niya maghinang sin unu-unu makarusa, sabab in Tuhan
amuna in Ama' niya.

10 Na, biya' ha ini in piyagbiddaan sin manga tau anak sin Tuhan iban sin manga
tau anak sin Iblis. Hisiyu-siyu in di' maghinang sin mabuntul iban di' malasa ha
pagkahi niya, na in siya yan bukun anak sin Tuhan.

Pasal sin Paglasa-liyasahi sin Manga tau

11 In muna-muna tuud nasīhat diyungug niyu tagna', amuna in daakan sin subay
kitaniyu maglasa-liyasahi.
12 Ayaw niyu singuri in bakas nahinang hi Kābil amu in agad ha Saytan, amu in
puunan sin katān kangīan. Piyatay niya in manghud niya. Na, mayta' niya piyatay
in manghud niya? Na, sabab marayaw in manga hinang sin manghud niya, ampa in
siya mangī' in manga hinang niya.
13 Na, hangkan manga taymanghud ku, ayaw kamu mainu-inu bang kamu
kabunsihan sin manga tau, amu in bukun agad ha Tuhan.
14 Kaingatan natu' in kitaniyu napinda na. In tagna' biya' kitaniyu hantang manga
patay, hāti niya butas dayn ha Tuhan, sagawa' bihaun bunnal na tuud in kabuhi'
natu', hāti niya naghambuuk na iban Tuhan. Kaingatan natu' ini, sabab malasa na
kitaniyu ha pagkahi natu'. Hisiyu-siyu in di' malasa ha pagkahi niya, na masi siya
biya' hantang patay.
15 Hisiyu-siyu in mabunsi ha pagkahi niya, biya' da siya sin hambuuk māmunu',
iban kaingatan niyu da isab sin in tau māmunu' wayruun kabuhi' niya salama-lama.
16 Na, kaingatan natu' na bang biya' diin in bunnal pagkasi-lasa, sabab napakita' na
kātu' sin Almasi sin dayn ha sabab sin kasi-lasa niya kātu'niyu, līlla' niya in dugu'-
nyawa niya, ha supaya mapapas in manga dusa taniyu. Na, damikkiyan in kitaniyu,
subay lilla' mapatay sabab-karna' sin pagkahi taniyu!
17 Na, bang sawpama kakitaan sin hambuuk tau taga alta' in pagkahi niya
kiyasisigpitan, ampa di' niya tabangun, na in siya yan way lasa niya ha Tuhan.
18 Na, manga anak-apu' ku in pagkasi-lasa natu' subay bukun ha simud sadja,
sagawa' subay natu' hipakita' in bunnal pagkasi-lasa dayn ha tulung-tabang taniyu
ha pagkahi natu'.

Way Kabugaan Mangarap pa Tuhan

19 Na, bang bunnal in pagkasi-lasa natu', na makatantu kitaniyu sin iyaagad natu'
tuud in hindu' kasabunnalan. Lāgi', dayn ha pasal ini wayruun kabugaan natu'
mangarap pa Tuhan.
20 Minsan da ha pikilan natu' matūp kitaniyu butangan hukuman sin Tuhan di'
kitaniyu mahanggaw, sabab kaingatan natu' sin labi in dayaw sin hukuman sin Tuhan
dayn sin hukuman natu', hukuman mānusiya', sabab in unu-unu katān kaingatan sin
Tuhan.
21 Na, hangkan manga taymanghud ku kalasahan, bang kitaniyu bukun mahanggaw
pasal sin manga dusa taniyu, (sabab iyampun na kitaniyu sin Tuhan,) na di' na
kitaniyu mabuga' mangarap pa Tuhan.
22 Dihilan kitaniyu sin Tuhan sin unu-unu na pangayuun taniyu, sabab kiyahagad
natu' in manga daakan niya iban hīhinang natu' in unu-unu makasulut kaniya.
23 Ini in daakan sin Tuhan kātu'niyu: subay kitaniyu magparachaya kan Īsa Almasi,
amu in Anak Tuhan, iban subay kitaniyu maglasa-liyasahi biya' da isab sin daakan
kātu' sin Almasi.
24 Hisiyu-siyu in magkahagad sin manga daakan sin Tuhan, in siya naghahambuuk
iban Tuhan, iban taptap duun kaniya in Tuhan. Lāgi', kaingatan natu' naghaham-
buuk kitaniyu iban Tuhan ha sabab sin Rū niya piyahūp niya pa lawm atay taniyu.

4

Pasal sin Manga Tau Manghindu' sin Bukun Kasabunnalan

1 Manga taymanghud ku kalasahan, ayaw kamu magkahagad ha hisiyu-siyu sadja
tau amu in umiyan hiyuhūp siya sin Rū sin Tuhan. Sagawa' dungdungi niyu na tuud
marayaw in hindu' niya, ampa niyu kitaa bang siya hiyuhūp sin Rū sin Tuhan, atawa
bukun. Karna' bihaun mataud na nabi bukun bunnal gimuwa' ha dunya.
2 Na, biya' ha ini in pangitaan niyu bang in tau bunnal hiyuhūp sin Rū sin
Tuhan. Hisiyu-siyu in magsabunnal manghindu' sin in hi Īsa Almasi miyari pa dunya
nagbaran mānusiya', na in tau yan hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.
3 Sagawa' hisiyu-siyu in manghimuting sin hindu' ini pasal hi Īsa, na in tau yan
wala' hiyūp sin Rū sin Tuhan sabab in hindu' niya yan guwa' dayn ha pikilan sin
kuntara sin Almasi. Na, bakas niyu na diyungug sin magkakari pa dunya in kuntara
sin Almasi, manglidjal ha manga mānusiya'. Na, bihaun timagna' na in manga tau
miyagad ha pikilan sin kuntara sin Almasi.
4 Sagawa' in kamu manga anak-apu' ku, suku' kamu sin Tuhan. Iban wala' kamu
narā miyagad sin hindu' sin manga nabi bukun bunnal, sabab labi makawasa in
Rū sin Tuhan, amu in himuhūp duun kaniyu, dayn sin Saytan Puntukan, amu in
iyaagaran sin manga tau bukun agad ha Tuhan.
5 In manga nabi bukun bunnal, hangka-agaran iban sin manga tau bukun agad ha
Tuhan; hangkan manghindu' sadja sila sin manga palihālan, amu in malabi ha atay
sin manga tau bukun agad ha Tuhan. Na, dungugun sila sin manga tau bukun agad
ha Tuhan.
6 Sagawa' in kitaniyu suku' sin Tuhan. Na, hisiyu-siyu in agad tuud ha Tuhan, na
dumungug siya sin hindu' natu', sagawa' hisiyu-siyu in bukun suku' sin Tuhan, na di'
dumungug sin hindu' natu'. Na, biya' ha yan in pangitaan natu' sin piyagbiddaan sin
hindu' kasabunnalan dayn ha Tuhan iban sin hindu' pa kalawngan dayn ha Saytan
Puntukan.

Tuhan in Puunan sin Pagkasi-lasa

7 Manga taymanghud ku kalasahan, subay kitaniyu maglasa-liyasahi, sabab Tuhan
in puunan sin pagkasi-lasa. Hisiyu-siyu in malasa ha pagkahi niya, in siya anak sin
Tuhan iban kaingatan niya tuud in Tuhan.
8 Hisiyu-siyu in di' malasa ha pagkahi niya, na di' niya kaingatan tuud in Tuhan,
sabab in Tuhan puunan sin kasi-lasa bunnal.
9 Lāgi', piyakita' na sin Tuhan bang biya' diin in lasa niya kātu'niyu. Piyalahil
niya mari pa dunya in hambuuk-buuk Anak niya, ha supaya niya kitaniyu karihilan
kabuhi' salama-lama dayn ha sabab sin nahinang sin Anak niya. Biya' ha yan in
pagpakita' sin Tuhan sin lasa niya.
10 Na, in bunnal pagkasi-lasa, amuna in biya' sin lasa sin Tuhan kātu'niyu, bukun
lasa taniyu ha Tuhan, karna' piyalahil niya mari pa dunya in Anak niya limilla' sin
dugu'-nyawa niya, ha supaya maampun in manga dusa taniyu. Na, in yan hīnang
niya pasal sin asal siya malasa kātu'niyu.
11 Na, manga taymanghud ku kalasahan, pagga biya' ha yan in laggu' sin lasa sin
Tuhan kātu'niyu, na subay kitaniyu maglasa-liyasahi.
12 Bunnal wayruun tau in nakakita' ha Tuhan, sagawa' bang kitaniyu maglasa-
liyasahi, in Tuhan humambuuk kātu'niyu iban in lasa taniyu kaniya humūp na tuud
pa lawm bigi-jantung taniyu.
13 Matantu natu' sin himahambuuk kitaniyu ha Tuhan iban in siya himahambuuk
da isab kātu'niyu, sabab sin Rū sin Tuhan piyahūp niya mari kātu'niyu.

14 Bakas namu' kīta' tuud sin duwa mata namu' in Anak Tuhan, amu in piyalahil
sin Tuhan mari pa dunya lumappas sin dusa sin manga mānusiya'. Na, biyabaytaan
namu' in manga tau sin pasal niya.
15 Hisiyu-siyu in magsabunnal sin in hi Īsa amuna in Anak Tuhan, na in siya
naghahambuuk iban Tuhan iban in Tuhan himahambuuk kaniya.
16 Na, kaingatan iban natatantu natu' tuud sin malasa in Tuhan kātu'niyu.
In Tuhan amu in puunan sin kasi-lasa bunnal. Na, hisiyu-siyu in malasa ha
Tuhan iban ha pagkahi niya, na in siya himahambuuk ha Tuhan iban in Tuhan
himahambuuk kaniya.
17 In lasa taniyu pa Tuhan piyahūp niya tuud pa lawm bigi-jantung natu', ha supaya
kitaniyu di' muga' bang dumatung na in waktu paghukum ha mānusiya' katān. Na,
hangkan kitaniyu di' muga', sabab in kahālan natu' dī ha dunya biya' da isab sin
kahālan sin Almasi.
18 Na, wayruun kabugaan ta sin unu-unu na kamulahan dayn ha hisiyu-siyu na
malasa tuud kātu'niyu. In bunnal tuud pagkasi-lasa makaīg sin unu-unu na kabugaan
ta. Hisiyu-siyu in mabuga', hāti niya, wala' pa tuud himūp pa lawm atay niya in
bunnal pagkasi-lasa, karna' hisiyu-siyu in mabuga' nagpipikil siya sin siksaun siya
sin Tuhan.
19 Naawn in pagkasi-lasa taniyu sabab Tuhan in muna limasa kātu'niyu.
20 Bang awn tau umiyan malasa siya ha Tuhan, sagawa' mabunsi siya ha pagkahi
niya, na in tau yan putingan. Karna' biya' diin in kalasa niya ha Tuhan, amu in wala'
niya kīta', bang siya di' malasa ha pagkahi niya, amu in kīkita' niya?
21 Na, biya' ha ini in daakan sin Almasi kātu'niyu. Hisiyu-siyu in malasa ha Tuhan,
subay da isab siya malasa ha pagkahi niya.

5

Biya' diin in Di' Karā Kātu'niyu sin Sasat sin Saytan Dī ha Dunya

1 Hisiyu-siyu in magparachaya sin hi Īsa amuna in Almasi, (amu in kiyawakilan sin
Tuhan magbaya' ha unu-unu katān) na in siya yan anak sin Tuhan. Na, biya' takdil
ha kitaniyu mānusiya', bang kita malasa ha ama' ta, na awn da isab lasa taniyu ha
manga anak niya, manga taymanghud ta. Na, biya' da isab ha yan in hantang sin
lasa taniyu ha Tuhan.
2 Bang kita malasa ha Tuhan iban iyaagad taniyu in manga daakan niya, na amuna
in tanda' sin awn lasa taniyu ha manga anak niya, manga pagkahi taniyu.
3 Na, in hāti niya bang kita malasa ha Tuhan subay ta kahagarun in manga daakan
niya. Ampa in manga daakan niya bukun mahunit hinangun,
4 sabab in sasuku' anak sin Tuhan di' marā sin sasat dī ha dunya, iban hangkan
kitaniyu di' marā sin sasat dī ha dunya, sabab mangandul kitaniyu kan Īsa Almasi.
5 Na, hangkan amura in di' marā sin sasat dī ha dunya, in manga sasuku' sin
magparachaya sin hi Īsa amuna in Anak Tuhan.

In Saksi' Kasabunnalan Pasal hi Īsa Almasi

6 Na, biya' ha ini in tanda' piyakita' hi Īsa sin siya na tuud in limahil pa dunya
(mamuas sin manga dusa sin mānusiya'). Muna-muna, nagpaligu' siya sin tubig.
Hikaruwa, naasag in dugu' niya iban miyatay siya ha kalansang kaniya pa usuk. Na,
in pagpaligu' iban sin pag'asag hi Īsa sin dugu' niya, amuna in tanda' sin siya na
tuud in Almasi. Lāgi', in Rū sin Tuhan, amu in di' magpuputing, simaksi' da isab sin
kasabunnalan pasal hi Īsa.
7 In tū parakala' ini,

8 in pagpaligu', in pag'asag sin dugu' hi Īsa iban sin bayta' sin Rū sin Tuhan,
amuna in tumindug saksi' mamayta' sin bunnal tuud in hi Īsa amuna in Almasi.
Na, magkugdan tuud in bayta' sin tū parakala' ini.
9 Na, in kitaniyu magkahagad sin kasabunnalan saksian sin tau, na labi awla subay
kitaniyu magkahagad sin kasabunnalan siyaksian sin Tuhan, sabab labi marayaw in
saksi' niya. Siyaksian sin Tuhan sin in hi Īsa amuna in Anak niya.
10 Na, hisiyu-siyu in magparachaya iban mangandul ha Anak Tuhan, na kaingatan
niya ha lawm atay niya sin bunnal tuud in siyaksian sin Tuhan. Sagawa' hisiyu-siyu
in di' magparachaya sin kasabunnalan biyayta' sin Tuhan sin in hi Īsa amuna in
Anak niya, na biya' da siya imiyan in Tuhan putingan, sabab di' siya magkahagad sin
kasabunnalan siyaksian sin Tuhan.
11 Na, ini in kasabunnalan kabayaan sin Tuhan hipaingat kātu'niyu. Dayn ha pasal
sin Anak niya, in kitaniyu dīhilan niya kabuhi' salama-lama.
12 Hangkan hisiyu-siyu in himahambuuk tuud ha Anak Tuhan, na awn kabuhi'
niya salama-lama, sagawa' hisiyu-siyu in wala' himahambuuk tuud ha Anak Tuhan,
na wayruun kabuhi' niya salama-lama.

Pasalan sin Kabuhi' Salama-lama

13 Na, sulatan ta kamu, sasuku' sin kamu magparachaya ha Anak Tuhan, ha supaya
niyu kaingatan sin awn na kabuhi' niyu salama-lama.
14 Wayruun kabugaan taniyu mangarap pa Tuhan, sabab kaingatan taniyu sin
dungugun sin Tuhan in unu-unu pangayuun taniyu bang magkugdan iban sin
kabayaan niya.
15 Na, pagga natu' kaingatan na sin dungugun kitaniyu sin Tuhan ha sakaba'
kitaniyu mangarap kaniya, na kaingatan natu' da isab sin dihilan niya kitaniyu sin
unu-unu pangayuun natu' kaniya.
16 Na, bang sawpama awn pagkahi niyu kakitaan niyu naghihinang sin makarusa,
amu in dusa di' makarā pa kasiksaan salama-lama, pangayui niyu siya duwaa pa
Tuhan, ha supaya siya maampun. Karihilan siya sin Tuhan kabuhi' salama-lama.
Biya' ha yan in hinanga niyu ha manga tau, amu in nakarusa sin dusa, amu in di'
makarā pa kasiksaan salama-lama. Tantu awn isab manga dusa amu in makarā pa
kasiksaan salama-lama. Na, di' isab aku umiyan sin subay niyu pangayuan duwaa
pa Tuhan in manga tau magdusa sin biya' ha yan, sabab way da pūs.
17 Bunnal in katān hinang mangī' dusa, sagawa' awn dusa amu in di' makarā pa
kasiksaan salama-lama.
18 Na, kaingatan natu' sin sasuku' sin naitung na anak sin Tuhan bukun na tattap
naghihinang sin makarusa, sabab iyaayaran sila dayn ha manga hinang mangī' kaagi
sin Anak Tuhan, ampa sila di' magmula kaagi sin Iblis, amu in puunan sin katān
mangī'.
19 Kaingatan natu' sin in kitaniyu suku' na sin Tuhan, sagawa' in tau katān amu
in nagpaparuli sadja sin kahālan sin dunya, in sila yan ha lawm lima sin Saytan
Puntukan, amu in puunan sin katān mangī'.
20 Kaingatan natu' sin in Almasi, amu in Anak Tuhan, bakas miyari pa dunya iban
dīhilan niya kitaniyu panghāti marayaw, ha supaya natu' kaingatan bang hisiyu tuud
in Tuhan bunnal. Naghahambuuk kitaniyu iban Tuhan sabab sin parachaya iban
paghambuuk natu' iban hi Īsa Almasi, amu in Anak Tuhan. Na, amuna ini in Tuhan
bunnal, amu in magdirihil sin kabuhi' salama-lama.
21 Na, manga anak-apu' ku, halli' tuud kamu bat kamu di' marā sin sasat magtuhan
ha unu-unu na dugaing dayn ha amu in bunnal tuud Tuhan!
Wassalam.

SULAT HIKARUWA DAYN KAN YAHIYA
2 YAHIYA

Pahāti

Ini in sulat hikaruwa hi Yahiya pa manga jamaa Almasihin. Pangayuun hi Yahiya ha manga Almasihin sin subay sila maglasa-liyasahi iban subay sila humalli' tuud dayn ha manga tau nanghihindu' sin puting.

In Salam-duwaa hi Yahiya

1 Sulat ini naug dayn kāku', hambuuk nagtatau-maas ha manga tau suku' sin Tuhan.
Hipasampay ku in sulat ini mawn pa hambuuk babai napī' sin Tuhan suku' niya iban
na sin manga anak niya.* Malasa tuud aku kaniyu. Lāgi' bukun sadja isab aku in
malasa kaniyu, sagawa' sampay in katān, amu in makaingat sin kasabunnalan pasal
sin Tuhan, malasa da isab kaniyu,
2 sabab in kasabunnalan pasal sin Tuhan yari ha lawm atay taniyu iban di' tuud
yan maīg dayn kātu' kasaumulan.
3 Mura-murahan bang mayan kitaniyu dihilan tulung-tabang, iban kaulungan, lāgi'
dihilan kasannyangan in lawm atay taniyu kaagi sin Tuhan, Ama' taniyu iban hi Īsa
Almasi, amu in Anak Tuhan. Mura-murahan bang mayan in manga ini hirihil sin
Tuhan kātu'niyu amu in nakaingat sin kasabunnalan pasal sin Tuhan iban naglalasa-
liyasahi.

Pasal Kasabunnalan iban Pagkasi-lasa

4 Kiyūgan tuud aku pag'ingat ku sin in kaibanan anak mu miyamagad tuud sin
hindu' kasabunnalan biya' sin daakan kātu'niyu sin Tuhan, Ama' taniyu.
5 Na, hangkan yari aku nagsulat kaymu Inda', humindu' magpatumtum sin daakan
sin subay in kitaniyu katān maglasa-liyasahi. In daakan ini bukun iyampa gimuwa',
sabab bakas natu' na yan diyungug sin waktu tagna' natu' nagparachaya ha Almasi.
6 Karna' bang kitaniyu maglasa-liyasahi, in hāti niya naagad natu' tuud in manga
daakan sin Tuhan. Ampa in daakan niya amuna in bakas diyungug niyu ha waktu
tagna' niyu nagparachaya ha Almasi sin subay in kamu katān tattap maglasa-liyasahi.
7 Agara niyu tuud in daakan ini, sabab bihaun mataud na in manghihindu' sin
puting pa kahula'-hulaan. In manga tau ini di' magkahagad sin hi Īsa Almasi bakas
limahil mari pa dunya nagbaran mānusiya'. Na, in tau amu in manghimuting sin
kasabunnalan pasal sin Almasi, in siya yan manglilidjal iban kuntara sin Almasi.
8 Na, hangkan halli' tuud kamu ha supaya di' maluppas in katān bakas piyagluugan
taniyu, iban ha supaya matabuk niyu in katān karayawan kiyajanji' sin Tuhan kaniyu.
9 Hisiyu-siyu in lumiyu ha hindu' sin Almasi, lāgi' mangganap sin hindu' way
kasabunnalan, na in tau yan wala' naghahambuuk iban Tuhan. Malayngkan, hisiyu-
siyu in matutug in pag'agad niya ha hindu' sin Almasi, in siya naghahambuuk iban
sin Tuhan, Ama' natu', iban sin Almasi, amu in Anak Tuhan.
10 Na, hangkan hisiyu-siyu in tau mawn manghindu' kaniyu sin hindu' dugaing
dayn sin hindu' sin Almasi, ayaw niyu siya palanjala pa bāy niyu, iban ayaw niyu
siya saginaha.
11 Karna' hisiyu-siyu in tau sumagina kaniya, biya' da in tau yan miyagad kaniya
huminang sin manga mangī'.

---

* **1:1 1:1** In bichara ini pasal sin “babai napī' sin Tuhan,” bichara dalil. In hāti niyu amuna in manga jamaa Almasihin ha dugaing hula'. Sila in siyulatan hi Yahiya.

Manga Kahinapusan Kabtangan

12 Mataud pa in mabaya' ku hibayta' kaniyu, sagawa' di' ku na hipaagad ha sulat ini. Bang way da baya-baya, makakawn da aku makapagkita' iban kamu, iban makapagbichara kitaniyu marayaw ha supaya jumukup in kakuyagan taniyu.

13 Na, mahuli dayn duun, in manga anak sin taymanghud mu dī ha ini, amu in napī' da isab sin Tuhan suku' niya, yari magsampay sin salam-duwaa nila kaniyu.

Wassalam.

SULAT HIKATŪ DAYN KAN YAHIYA
3 YAHIYA

Pahāti

Ini in sulat hikatū hi Yahiya. In sulat ini hipasampay hi Yahiya kan Gayus, hambuuk nakura' sin manga Almasihin. Siyulatan hi Yahiya hi Gayus sabab kiyasulutan tuud siya sin kaagi hi Gayus magtabang ha manga pagkahi niya Almasihin. Iban biyaytaan da isab hi Yahiya hi Gayus pahalliun dayn ha tau pagngānan Dituripis.

In Salam-duwaa hi Yahiya

1 Sulat ini naug dayn kāku', hambuuk tau nagtatau-maas ha manga tau suku'
sin Tuhan. Hipasampay ku in sulat ini mawn kaymu, Gayus, hambuuk bagay ku
kalasahan ku tuud.
2 Na, taymanghud ku kalasahan, mura-murahan bang mayan isab marayaw da in
kasūngan mu ha unu-unu katān, iban bang mayan isab makusug da in pamaranan
mu biya' sin kusug sin parachaya mu ha Almasi.
3 Landu' tuud makūg in atay ku sin awn dumatung mari pagkahi ta Almasihin
marayaw sadja in sabbut-sabbutan nila kaymu. Laung nila, mabuntul tuud in
pag'agad mu sin hindu' kasabunnalan. Na, asal in ikaw miyamagad tuud sin hindu'
kasabunnalan.
4 Na, hangkan makuyag tuud aku, sabab amuna tuud in makarihil kāku' kakuyagan
bang ku karungugan sin in manga pagkahi ta Almasihin, amu in biya' na manga anak
ku, mabuntul tuud in pag'agad nila sin hindu' kasabunnalan.

Pasal sin Dayaw hi Gayus

5 Na, taymanghud ku kalasahan, marayaw tuud in hinang mu, sabab kiyabaytaan
aku sin awn manga pagkahi ta Almasihin magnanasīhat makahapit mawn kaniyu,
marayaw tuud in pag'upiksa' mu kanila minsan da iyampa mu sila piyagbāk.
6 In manga tau ini namayta' ha manga pagkahi ta Almasihin dī ha waktu sin
pagtipun-tipun namu' pasal sin dayaw iban tabang mu kanila. Na, pangayuun
ku kaymu, bang sila makahapit magbalik mawn kaymu, tabangi tuud sila bat sila
makalanjal sin panaw nila. Na kasulutan in Tuhan bang mu sila tabangun.
7 Karna' in manga tau ini di' magtabuk unu-unu tulung-tabang dayn ha manga tau
bukun Almasihin bang sila magkadtu pa kahula'-hulaan magpamahalayak sin hindu'
hi Īsa Almasi.
8 Na, hangkan subay in kitaniyu Almasihin in tumabang ha manga tau ini, ha
supaya awn lamud natu' ha hinang nila magpamahalayak sin hindu' kasabunnalan.

Pasal hi Dituripis iban Dimitiri

9 Bakas aku nagsulat pa manga Almasihin duun kaniyu sin pasal ini, sagawa' hi
Dituripis, amu in nagnanakura'-nakura' ha manga Almasihin duun, wala' nag'asip
sin bichara ku ha lawm sulat.
10 Hangkan pagdatung ku mawn kaniyu, higuwa' ku in katān hinang niya mangī',
in manga limut niya, iban sin manga bichara niya puting pasal namu'. Iban bukun
sadja isab yan in hinang niya mangī'. Di' niya pag'asipun in manga pagkahi natu'
Almasihin magnanasīhat bang makakawn kaniyu, iban lāngun niya in hisiyu-siyu
umasip kanila. Lāgi', hisiyu-siyu in umasip mag'upiksa' ha manga tau ini, di' niya na
palamurun ha pagtipun-tipun sin kamu manga Almasihin duun!
11 Na, taymanghud ku kalasahan, ayaw kaw sumingud sin addat mangī', sagawa'
amu in singuri in addat marayaw. Karna' hisiyu-siyu in maghinang sin marayaw,

suku' siya sin Tuhan, sagawa' hisiyu-siyu in maghinang sin mangī', na malayu' siya dayn ha Tuhan.

12 Na, in hi Dimitiri ini hambuuk tau marayaw, karna' marayaw in sabbut-sabbutan kaniya sin manga katān Almasihin. Kakitaan da isab dayn ha addat iban hinang niya sin in siya miyamagad tuud ha hindu' kasabunnalan. Lāgi' kasaksian ku da isab sin in siya hambuuk tau marayaw. Na, kaingatan mu da isab sin di' aku magbichara sin puting.

Kahinapusan Hilalaungan

13 Mataud pa in mabaya' ku hibayta' kaymu, sagawa' di' ku na hipaagad ha sulat ini.

14 Mura-murahan bang mayan kita makapagkita' da ha masamut ini iban maka-pagbichara kita marayaw.

15 Mura-murahan bang mayan isab masannyang da in lawm sin atay mu.

In katān kabagayan ta dī, yari magpasampay isab sin salam-duwaa nila kaymu. Na, pasampayan da isab in salam-duwaa namu' pa katān kabagayan taniyu duun.

Wassalam.

SULAT DAYN KAN JAHUD
JAHUD

Pahāti

In nagsulat sin būk ini, hi Jahud, hambuuk taymanghud hi Ya'kub. (Kitaa ha *Matiyu* 13:55)

In siyulatan hi Jahud amu in manga tau agad kan Īsa. In maksud sin sulat niya mamayta' ha manga Almasihin pahalliun dayn ha manga hindu' puting sin manga tau amu in magpabaw'-baw' Almasihin. Lāgi' piyasampayan niya sila sin manga hilalaungan makapahugut sin pagbawgbug nila sin parachaya iban pangandul nila ha Almasi.

In Salam-duwaa hi Jahud

1 In sulat ini naug dayn kāku', hi Jahud, hambuuk īpun hi Īsa Almasi iban taymanghud hi Ya'kub.

Hipasampay ku in sulat ini mawn kaniyu, amu in napī' sin Tuhan suku' niya, lāgi' kakasihan sin Tuhan, Ama' natu', iban iyaayaran hi Īsa Almasi.

2 Mura-murahan bang mayan umulung tuud in Tuhan kaniyu iban sumannyang tuud in lawm pamikil niyu, lāgi' kananaman niyu tuud in lasa sin Tuhan kaniyu.

Manga Tau Manghihindu' sin Puting

3 Manga bagay ku kalasahan, mabaya' tuud aku magsulat kaniyu pasal sin kalappasan, amu in kiyasuku' sin Tuhan kātu'niyu katān, sagawa' sūng ku mayan magsulat sin pasal ini napinda in pamikil ku. Napikil ku, marayaw pa aku magsulat kaniyu sin manga lapal-kabtangan, amu in makarihil kaniyu tuyu' mamawgbug sin hindu' kasabunnalan piyanaug sin Tuhan pa manga tau suku' niya. Na, in hindu' ini way kulang niya, lāgi' wayruun salla' niya.

4 Hangkan aku nakapikil magsulat sin pasal ini, sabab awn na manga tau amu in wala' nagmamabuga' ha Tuhan in nakalamud mawn kaniyu ha way niyu kiyaingatan. In manga tau yan manghindu' sin puting. In hinang nila bingkukun nila in hindu' pasal sin lasa sin Tuhan ha manga mānusiya'. Iban hangkan nila bingkukun ha supaya awn hikadaawa nila sin manga mangī' hīhinang nila. Lāgi', in manga tau yan di' magparachaya sin in hi Īsa Almasi amuna in hambuuk-buuk Panghu' agaran natu'. Na, kiyabayta' ha lawm kitab sin manga kamaasan yadtu sin pagmulkaan sin Tuhan in manga tau maghinang sin biya' ha yan.

5 Na, minsan niyu kaingatan na in pasal sin manga katān hibichara ku ini, dungug na mayan kamu, sabab mabaya' ku hipatumtum kaniyu in kimugdan ha manga tau, amu in di' magkahagad ha daakan sin Tuhan. Na, biya' na sin kiyaingatan niyu in kaibanan tau Israil sin timpu nakauna yadtu piyagmulkaan sin Tuhan, sabab pag'ubus sila inīgan iban iyayaran sin Tuhan dayn ha manga tau Misir, amu in namanyaga' kanila, masi da sila wala' nagparachaya ha Tuhan.

6 Iban kaingatan niyu da isab in kimugdan ha manga malāikat amu in namutawan sin kawasa dīhil kanila sin Tuhan iban minīg sila dayn ha luggiya' hulaan nila. Yadtu sila nakalabusu ha lugal amu in tigidlum bitu-bituhan. Hiyukutan sila sin kadina iban di' hubaran sampay kasaumulan. Lāgi', di' sila makaīg dayn duun sampay di' maabut in adlaw paghukum sin Tuhan, amu in adlaw butangan na sila hukuman, amu in adlaw yan tantu makabuga'.

7 Damikkiyan, kaingatan niyu da isab sin piyagmulkaan sin Tuhan in manga tau ha hula' Sudum iban Gumura iban sin manga kawman ha pangdaig nila, sabab landu'

tuud mangī' in hinang nila biya' da isab sin manga malāikat nasabbut ku. In manga tau yadtu naghinang jina, bukun sadja iban manga babai, sagawa' sampay iban manga pagkahi nila usug. Hangkan naubus sila naangpud sin kāyu di' magkapūng. Na, in yan hambuuk pamintangan sin mānusiya' katān, sin in manga tau mangī' siksaun sin Tuhan.

8 Na, damikkiyan biya' da isab ha yan in hinang sin manga tau manghihindu' sin puting amu in yan limalamud kaniyu. Naghihinang sin manga kalumuan makatamak sin anggawta'-baran nila, sabab iyagad nila in manga tagainup nila. Baba'-babaun nila in kawasa sin Tuhan iban gura'-guraun nila sadja in manga malāikat mataas in kawasa.

9 Malayngkan, minsan in hi Mikail, amu in nakura' sin manga malāikat, wala' da nakahinang sin biya' ha yan. Karna' ha waktu kapaglugat hi Mikail iban sin Iblis ha pasalan bang hisiyu in magmumus sin bangkay hi Musa, wala' tuud timawakkal hi Mikail namung mangī' ha Iblis. Amura in kiyabichara niya, laung niya, “Tuhan na in makaingat kaymu.”

10 Sagawa' in manga tau yan, amu in nanghihindu' sin puting, manggura'-gura' sadja sin unu-unu na di' nila kahātihan. In palangay nila yan biya' sattuwa way pikilan, karna' diyurūlan nila sadja in baran nila maghinang sin unu-unu kanapsuhan nila. Na, in manga hinang nila yan amu in makamula kanila.

11 Na, ha susūngun landu' tuud masangat in kasiksaan dumatung pa manga tau yan. Karna' in sila yan simingud sin addat mangī' hi Kābil, anak hi Apu' Adam. Iban diyūlan nila in baran nila simingud sin kangīan hi Balaam, amu in dimā ha manga tau simiha' dayn ha dān tudju pa Tuhan pasal sin napsu niya ha pilak. Damikkiyan, in sila yan simusulang da isab sin kabayaan sin Tuhan biya' kan Kudi, amu in simulang sin kawasa dīhil sin Tuhan kan Musa. Na, in kasiksaan kananaman sin manga tau yan, biya' da isab in kasiksaan kiyananaman hi Kudi.

12 Lāgi' in manga tau yan, makarihil tamak sin pagtipun-tipun niyu magsāw magkaun iban maghangka-atay, sabab in sila yan limalamud kimaun kaniyu. Iban wayruun sipug nila, sabab amu sadja in piyaparuli nila in baran nila, di' sila makatabang ha pagkahi nila. In sila yan biya' sin andum narā-rā sin hangin, wayruun ulan mapatū'. Iban biya' da isab sila yan sin kahuy di' magbunga minsan musim na sin pagbunga niya, lāgi' bukun sadja isab di' magbunga, sa' naninīgang, miyamatay na tuud sabab nalarut na sambil gamut niya.

13 Iban in manga tau yan, biya' da isab sin alun dakula' ha waktu hunus, sabab in manga kalummian hīhinang nila gumuwa' da biya' da isab sin alun amu in kakitaan ta in bukal niya bang musa' na pa daplakan. Iban in sila yan biya' sin sapantun sin manga bituun, amu in di' kapamandugahan, sabab bukun tutug in kiyabutangan nila. Na, in sila yan tiyatagamahan sin Tuhan hula' tigidlum bitu-bituhan, amu in paghulaan nila kasaumulan.

14 Na, sin masa nakauna yadtu, in hi Idris, amu in hikaunum pangkat nanubu' dayn kan Apu' Adam, nakapamung bang unu in kasūngan sin manga tau biya' ha yan. Laung niya, “Dunguga niyu in bichara ku. In Panghu' magkakari iban sin ibuhan malāikat niya,

15 manghukum ha mānusiya' katān. Dihilan niya hukuman in katān tau baldusa, amu in way buga' ha Tuhan, pasal sin katān hinang mangī' nahinang nila iban sin katān mangī' kiyapamung pa Panghu' sin manga tau way pag'addat pa Tuhan.”

16 Na, in manga tau nasabbut ku ini nagdurubdub sadja sabab di' sila mamarahi sin manga unu-unu kiyarihil kanila sin Tuhan. Masūb sila maglawag dusa ha kaibanan nila. Diyurūlan nila sadja in baran nila huminang sin unu-unu mangī' kanapsuhan nila. Magbantug sadja sila sin baran nila iban pakabagun nila in taynga sin manga tau ha supaya sila karihilan sin unu-unu kabayaan nila.

Hindu' pa Manga Almasihin

17 Sagawa' manga kabagayan ku kalasahan, tumtuma niyu in manga kiyabayta'
kaniyu tagna' sin manga tau kiyawakilan sin Panghu' natu' Īsa Almasi.
18 Biya' ha ini in bayta' nila kaniyu. Laung nila, “Bang dumatung na in kahinapusan
masa sin dunya, gumuwa' na in manga tau amu in mangudju'-ngudju' kaniyu. In
manga tau ini magdūl sadja sin baran nila huminang sin unu-unu mangī' kanapsuhan
nila, amu in liyāngan sin Tuhan.”
19 Iban in manga tau yan, amu in makalarak sin paghambuuk sin manga kamu
bal'īman hangka-atay. In sila yan nagdurūl sadja sin hawa-napsu mangī' sin baran
nila, karna' in sila yan wala' hiyuhūp sin Rū sin Tuhan.
20 Sagawa' in kamu manga kabagayan ku kalasahan, subay kamu magtūyu' tuud
magpahugut sin pagkahagad niyu ha hindu' kasabunnalan ha supaya kumusug in
pangandul niyu amu in dīhil sin Tuhan kaniyu. Iban bang kamu mangarap atawa
mangayu' duwaa pa Tuhan agara niyu in pag'agi sin Rū sin Tuhan.
21 Ayaw niyu bugtua in pagkasi-lasa niyu iban Tuhan ha salugay natu' nagtatagad
ha Panghu' natu' Īsa Almasi dumihil kātu'niyu kabuhi' salama-lama sabab sin luuy
niya kātu'niyu.
22 Kaulungi niyu in manga tau amu in nagduruwa-ruwa in parachaya nila kan Īsa.
23 Damikkiyan, tabanga niyu da isab in manga kaibanan tau amu in nakatudju pa
dān bukun mabuntul. Tabanga niyu sila dayn ha kamulahan sūngun nila, biya' sin
kaagi niyu magtabang ha manga tau gumuwa' dayn ha bāy nasusuliyab sin kāyu.
Lāgi' in kaibanan tau, amu in naghihinang mangī', subay niyu da isab kaulungan,
sagawa' kamaya' tuud kamu bat kamu di' malamin nila. Kaulungi niyu sila, sagawa'
karugali niyu in manga hinang nila mangī'.

Kahinapusan Lapal Kabtangan

24 Mahuli dayn duun magsarang-sukul kitaniyu pa Tuhan natu', amu in hambuuk-
buuk makatampan kātu' dayn ha unu-unu sasat makarā pa hinang mangī'. Siya
in hambuuk-buuk makaīg sin unu-unu tamak iban ngī' taniyu ha supaya kitaniyu
makapagkita' iban siya didtu ha haddarat niya ha surga', amu in makarihil kātu'niyu
sin salaggu'-laggu' kakuyagan.
25 Iban siya in hambuuk-buuk Tuhan natu', amu in Manglalappas kātu'niyu dayn
ha pasal sin nahinang sin Panghu' natu' Īsa Almasi. Pudjihun natu' siya karna' asal
duun kaniya in katān sanglit sahaya, in kalagguan, in kusug iban kawasa magbaya' ha
unu-unu katān dayn ha panagnaan, pa bihaun sampay pa kasaumul-umulan. Amin.
Wassalam.

IN PAGPANYATA' HI ĪSA KAN YAHIYA
PAGPANYATA'

Pahāti

In nagsulat sin būk ini amuna hi Yahiya hambuuk pilisu nakabutang ha pū' sibi'-sibi' pagngānan Patmus, sabab duun siya piyabugit sin parinta Rūm. Iban hangkan siya piyabugit karna' diyugalan sila pasal sin pagnasīhat niya sin Parman sin Tuhan iban pagbawgbug niya kan Īsa. (Kitaa ha bāb 1, ayat 9)

In sulat ini mamayta' pasal sin manga pakaradjaan piyanyata' hi Īsa Almasi kan Yahiya. In manga pakaradjaan ini dumatung pa manga mānusiya' ha dunya. In katān bayta' ha lawm sulat ini naug dayn ha Tuhan piyasampay hi Īsa Almasi mawn kan Yahiya. Na, siyulat hi Yahiya in bayta' ini ha supaya in manga Almasihin amu in makabacha sin sulat ini, kumusug iban humugut in huwat-huwat iban pangandul nila kan Īsa Almasi, labi awla na ha waktu nimananam sila kasigpitan iban kabinsanaan pasal sin pag'agad nila ha Almasi. In manga pakaradjaan piyanyata' sin Almasi kan Yahiya, malawm in maana niya, sagawa' minsan biya' hādtu, matampal tuud in bayta' sin sulat ini, sin in katān kimukuntara ha Tuhan, labi awla in Nakura' sin manga Saytan, daugun da kaagi hi Īsa Almasi ha susūngun.

Kumuyag in Makabacha sin Sulat ini

1 In sulat ini amuna in mamayta' pasal sin parakala' amu in piyanyata' hi Īsa Almasi. In bayta' ini amu in kiyawakil sin Tuhan kaniya, ha supaya siya magpahāti pa manga daraakun sin Tuhan pasal sin manga pakaradjaan, amu in maray' na maawn ha susūngun. Na, piyanaug hi Īsa in hambuuk malāikat magpanyata' sin manga pakaradjaan ini mawn pa hambuuk daraakun niya, hi Yahiya.

2 Yari na kiyasulat ha sulat ini in katān kīta' hi Yahiya, amu in pahāti dayn ha Tuhan iban sin kasabunnalan piyanyata' hi Īsa Almasi.

3 Na, hisiyu-siyu in makabacha sin sulat ini kumūg in atay niya, iban hisiyu-siyu in dumungug sin bayta' ini, iban magkahagad sin katān kiyasulat ha lawm sin sulat ini, kumuyag da isab in atay niya, karna' masuuk na dumatung in waktu maawn in manga pakaradjaan piyanyata' ini katān.

Salam-duwaa pa Manga Pitu Langgal

4 In sulat ini naug dayn kāku', hi Yahiya, dumatung mari pa manga jamaa Almasihin sin pitu langgal ha hula' Asiya.

Piyapangayu' ku duwaa bang mayan kamu karihilan tulung-tabang iban kasan-nyangan atay dayn ha Tuhan, dayn ha Rū niya, iban dayn kan Īsa Almasi. In hikaisa niya dayn ha Tuhan, amu in di' magkapinda dayn sin tagna' pa bihaun, sampay pa salama-lama. In hikaruwa niya dayn ha Rū sin Tuhan, amu in duun ha alupan sin kursi sin Tuhan.

5 Iban in hikatū niya dayn kan Īsa Almasi, amu in kapanghalapan natu' sin bayta' niya. Siya in tau nakauna nabuhi' nagbalik dayn ha kamatay, iban siya isab in makapagbaya' ha katān tau nagnanakura' dī ha dunya.

Malasa siya kātu'niyu, iban piyuas niya kitaniyu dayn ha dusa kaagi sin dugu' niya naasag ha sabab ta.

6 Hīnang niya kitaniyu manga pakil hangka-agaran magtaat pa Tuhan, Ama' niya, iban amu in pagsultanan sin Tuhan. Na, hangkan subay natu' sanglitun hi Īsa Almasi, sabab kaniya in kalagguan, iban siya in hambuuk-buuk sangat kawasa salama-lama. Amin.

7 Na, dungug kamu. In hi Īsa magkakari miyamagad ha lawm sin manga gabun.
Kakitaan siya sin mānusiya' katān,
sambil amu in manga tau limansang namatay kaniya.
Iban in manga bangsa katān dī ha lawm dunya lumandu' in susa iban karukkaan nila.
Ampa tantu bunnal tuud ini. Amin.
8 In Panghu' Tuhan Sangat Kawasa, di' magkapinda dayn sin tagna' pa bihaun, iban sampay pa salama-lama. Na, hangkan nagparman in Tuhan, amu agi, "Aku in biya' sapantun Alip iban Ya', amu in panagnaan iban kahinapusan sin unu-unu katān."

In Pagpanyata' hi Īsa Mawn kan Yahiya

9 In aku ini hi Yahiya, amu isab in hambuuk taymanghud niyu Almasihin. Sakali sabab sin paghambuuk natu' iban hi Īsa, in aku ini biya' da isab kaniyu simasabal iban simasandal sin unu-unu katān kasigpitan dumatung mari kātu' karna' sin pag'agad natu' ha pamarinta niya. In aku bakas didtu nakabutang ha pū' Patmus, pasal duun aku piyabugit sin parinta, karna' diyugalan sila pasal sin pagnasīhat ku sin Parman sin Tuhan iban sin kasabunnalan piyanyata' hi Īsa.
10 Manjari, hambuuk waktu, ha adlaw sin Panghu', hiyūp aku sin Rū sin Tuhan. Iban nakarungug aku suwara makusug biya' sin huyup sin sangkakala dayn ha ulihan ku.
11 Na, amu agi sin suwara, "Sulatan in katān kakitaan mu. Ubus ampa mu parāhan in kiyasulat mu pa manga jamaa Almasihin sin pitu langgal ha manga pitu dāira ini: Ipisus, Ismirna, Pirgamu, Tatira, Sardis, Piladilpi iban Laudikiya."
12 Pagdungug ku sin suwara, limingi' aku bat ku kakitaan bang hisiyu in tau nagbibichara kāku'. Paglingi' ku, nākita' aku pagbubutangan palitaan bulawan, pitu in taud niya.
13 Iban ha gi'tungan sin manga pagbubutangan palitaan ini, awn timitindug duun biya' lupa tau. In tau ini nagjujuba, iban awn līlibud kandit bulawan ha daghal niya.
14 In buhuk niya puti' tuud biya' tawas, iban in mata niya masugit mangatud maūk'ūk dakuman, biya' laga kāyu.
15 In siki niya magsinglab biya' sin tumbaga liyabay ha kāyu iban piyunglasan. Iban in tingug sin suwara niya biya' sin lagublub sin tubig anud, amu in busay malaggu' tuud.
16 In tau ini nagkukumkum pitu bituun ha lawm lima niya dapit pa tuu, iban gimuwa' dayn ha simud niya puddang mahayt duwang sipak in sulab. In bayhu' niya magsi'nag biya' sin silak sin suga ha ugtuhan.
17 Pagkita' ku kaniya, saruun-duun siyūd aku buga'. Na, magtūy aku naligad ha alupan niya. Sarta' nabiya' aku hambuuk tau patay, wala' nakahibal sin buga' ku. Sakali iyulinan niya aku sin lima niya pa tuu sarta' namung na siya, amu agi, "Ayaw kaw mabuga'. Aku na ini in panagnaan iban kahinapusan sin unu-unu katān.
18 Wayruun tagnaan iban kahinapusan sin kabuhi' ku. Bakas aku miyatay, sagawa' nabuhi' aku nagbalik, iban buhi' na aku kasaumulan. Aku in tagkawasa dumihil atawa di' dumihil sin kamatay. Iban aku da isab in makapag'agi bang pakain ku pakadtuun in manga tau miyatay.
19 "Na, sulatan in katān bakas kiyakitaan mu, iban sin kīkita' mu bihaun, iban sin manga sumunu' hipakita' ku kaymu.
20 Na, bihaun baytaan ta na kaw sin maana sin pitu bituun kīta' mu kiyukumkum ku ha lima ku pa tuu, iban sin pitu pagbubutangan palitaan bulawan, amu in bakas wala' piyaingat sin Tuhan. Yari in maana niya. In pitu bituun, amuna in pitu nakura' sin pitu langgal. Ampa in pitu pagbubutangan palitaan, amuna in pitu tumpuk sin manga jamaa Almasihin sin pitu langgal."

2

In Amānat Pa Tau Ipisus

1 Iban laung niya pa, “Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa nakura' sin
manga tau agad ha Almasi ha dāira Ipisus.”
Na, yari in amānat niya. Laung niya,
“In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in tagkumkuman sin pitu bituun
ha lawm tuu ku, iban amu in miyamanaw ha lawm sin pitu pagbubutangan palitaan
bulawan, amu in tattap kumita' kaniyu.
2 Kaingatan ku in hinang niyu. Kiyaamuhan aku sin tuyu' niyu maghinang, iban
sin kasabal niyu sumandal sin unu-unu kasigpitan. Iban kiyaamuhan aku isab sin
mahukaw kamu ha manga tau naghinang kangīan. Iban mahukaw da isab kamu
ha manga tau, amu in naggulal ha baran nila tau kiyawakilan sin Tuhan, pasal
napariksa' niyu na in manga tau ini, nagputing sadja.
3 Iban kaingatan ku da isab in kamu yan masabal. Karna' siyandalan niyu in unu-
unu katān kasigpitan, amu in kimugdan kaniyu ha pasal ku, iban wala' niyu tuud
biyugtu' in pag'īman niyu kāku'.
4 “Sagawa' awn hambuuk siyalla' ku kaniyu. Bihaun in lasa niyu kāku' bukun na
makusug biya' sin nakauna. Kimū' na tuud in lasa niyu.
5 Pikila niyu in pagbiddaan sin lasa niyu tagna' iban sin bihaun. Pagtawbati niyu
na in dusa niyu, iban hinanga niyu na magbalik in bakas hinang niyu marayaw. Pasal
bang niyu di' pagtawbatan in manga dusa niyu bihaun, mawn aku kaniyu iban īgan
ku in pagbubutangan palitaan niyu, amu in tumpuk sin manga jamaa sin langgal
niyu.
6 Malayngkan, awn da isab hinang niyu nakasulut kāku'. Sabab in kamu biya' da
isab kāku', marugal ha manga hinang mangī' sin manga tau Nikulay.
7 “Na, in kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in
bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan. Hisiyu-siyu
in manga tau, amu in tumatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman nila,
dihilan ku sila kapatutan kumaun sin bunga sin kahuy didtu ha hulaan sin Tuhan,
amu in kahuy makarihil kabuhi' salama-lama.”

In Amānat pa Tau Ismirna

8 Iban laung niya pa isab kāku', “Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa
nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira Ismirna.”
Na, yari in amānat niya. Laung niya,
“In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in panagnaan iban kahinapusan
sin unu-unu katān. Iban aku na ini in bakas miyatay iban nabuhi' nagbalik dayn ha
kamatay.
9 Kaingatan ku in manga kabinsanaan kiyalabayan niyu. Iban kaingatan ku da isab
in katān hāl sin kamiskinan niyu, sagawa' yadtu in daya niyu ha surga'. Kaingatan ku
in manga pamung mangī' kaniyu sin manga tau simusulang kaniyu, amu in magbaw'-
baw' in sila Yahudi tau sin Tuhan, sagawa' bukun bunnal, pasal in sila yan hambuuk
tumpuk sin manga tindug sin Saytan Puntukan.
10 Ayaw kamu mabuga' sin manga kabinsanaan, amu in maray' na dumatung mawn
kaniyu. Ingat kamu. In kaibanan kaniyu hiluun pa lawm jīl sin manga tau agad
ha Iblis, ha supaya kaingatan bang biya' diin tuud in kusug sin īman niyu kāku'.
Numanam kamu kabinsanaan ha lawm hangpu' adlaw. Sagawa' pahuguta niyu sadja
in īman niyu kāku' minsan kamatay in sūngun niyu, sabab awn karayawan hirihil
ku kaniyu, amu in kabuhi' salama-lama didtu ha surga'.

11 “Na, in kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan. Hisiyu-siyu in manga tau amu in tumatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman nila, di' sila makalabay kasiksaan salama-lama amu in pag'iyanun Kamatay Hikaruwa.”

In Amānat pa Tau Pirgamu

12 Ubus namung na isab siya. Laung niya, “Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira Pirgamu.”

Na, yari in amānat. Laung niya,

“In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in tagkumkuman sin puddang mahayt duwa sulab.

13 Kaingatan ku in kamu yan, naghuhula' ha hula' bantug, sabab pagsimbahan sin Saytan Puntukan. Sagawa' minsan bihayan, masi-masi in pag'agad niyu kāku'. Iban way niyu biyutawanan in pag'īman niyu kāku', minsan ha waktu biyunu' sin manga tau mangī' hi Antipas. In hi Antipas ini tau kapangandulan ku magbayta' ha pasal ku, sa' biyunu' siya duun ha dāira niyu, amu in piyaghuhulaan sin Saytan Puntukan.

14 “Sumagawa' awn siyalla' ku kaniyu. Pasal in kaibanan kaniyu himihinang sin amu in bakas kiyahindu' hi Balaam kan Balak sin timpu nakauna yadtu. In hi Balaam ini amu in nakahindu' kan Balak bang biya' diin in kaagi niya magpakangī' ha bangsa Israil, ha supaya sila magdusa ha Tuhan, kumaun sin kakaun haram bakas piyaglabut ha manga barhala' iban magjina.

15 Damikkiyan biya' da isab ha yan in hinang sin manga tau Nikulay, amu in sīsinguran sin kaibanan duun kaniyu.

16 Hangkan, pagtawbati niyu na in manga dusa niyu, pasal bang kamu masi-masi maghinang sin mangī', mawn aku kaniyu ha masamut, ampa ku bunuun in manga tau naghihinang mangī'. In pakukus hipamunu' ku kanila, amuna in puddang mahayt duwa sulab yari magguwa' dayn ha simud ku.

17 “In kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan. Hisiyu-siyu in manga tau, amu in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman nila, dihilan ku sila sin kakaun pagtawagun ‘manna’ naug dayn ha surga', amu in kakaun di' kakitaan sin manga tau ha bihaun. Iban dihilan ku pa isab sila pakaniya-pakaniya sin batu puti' iyuukkilan ngān ba'gu, amu in way makaingat liyu dayn sin tau makatayma' ha yan.”

In Amānat pa Tau Tatira

18 Na namung na isab hi Īsa. Laung niya, “Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira Tatira.”

Na, yari in amānat niya. Laung niya,

“In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in Anak Tuhan, amu in taga mata magsi'nag biya' sin laga kāyu iban in siki ku magsinglab biya' sin tumbaga piyunglasan.

19 Kaingatan ku in hinang niyu. Kaingatan ku in lasa niyu ha Tuhan iban ha pagkahi niyu mānusiya'. Kaingatan ku in kusug sin pangandul niyu kāku', iban sin pagtabang niyu ha pagkahi niyu mānusiya' karna' sabab ku, iban sin kasabal niyu simandal sin unu-unu kabinsanaan dimatung mawn kaniyu. Kaingatan ku labi marayaw in hinang niyu bihaun dayn sin nakauna.

20 “Sagawa' awn hambuuk siyalla' ku kaniyu. Piyasāran niyu in babai yan, hi Jissibila maghinang mangī'. Bang ha bichara niya, in siya naraak magpasampay sin Parman sin Tuhan. Siyasat niya in manga daraakun ku huminang sin manga hindu'

niya tudju pa mangī', biya' na sin magjina iban kumaun sin manga kakaun haram bakas piyanglabut ha barhala'.
21 Kiyarihilan ku na siya waktu magtawbat sin manga dusa niya, sagawa' masi-masi niya da hīhinang in manga hinang kalumuan.
22 Hangkan in babai yan iban sin katān tau miyagad sin manga hinang niya magjina, paratungan ku sin sakit sangat makalap. Hinangun ku yan bihaun bang sila di' magtawbat dayn ha dusa nahinang nila.
23 Iban dihilan ku kamatay in manga tau, amu in agad ha hindu' sin babai yan, ha supaya kaingatan sin manga tau katān agad kāku' ha kalanggal-langgalan sin nasusūd ku katān in ha lawm pamikil sin manga tau, iban sin unu in kabayaan nila hinangun. Tungbasan ta kamu ha tungud sin unu in nahinang niyu.
24 "Sumagawa' in kaibanan kaniyu duun ha Tatira wala' da miyagad sin hindu' mangī' sin babai yan. Iban wala' nagguru sin ilmu' dayn ha Saytan Puntukan, amu in pagtawagun sin kaibanan tau hindu' malawm. Na, ini in hikabayta' ku kaniyu. Di' aku mabaya' bang kamu kahunitan. Hangkan wayruun daakan ku kaniyu dugaing dayn sin ini.
25 Amu sadja subay niyu gunggungan in hinang niyu marayaw sampay pa waktu makabalik aku mawn kaniyu.
26-27 Ampa hisiyu-siyu in manga tau, amu in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman, iban amu in di' mabugtu' in paghinang sin daakan ku sampay pa adlaw kamatay niya, dihilan ku sila kawasa mamarinta biya' sin kiyarihil kāku' sin Tuhan, Ama' ku. Dihilan ku sila kawasa mamarinta ha manga kabangsa-bangsahan. In kusug sin pagparinta nila biya' hantang basi' hipanglubak ha kibut maluhay mabagbag, iban in manga banta nila mabiya' sila sin puga magkapusat-pusat.
28 Hisiyu-siyu isab in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman nila, awn hambuuk pusaka' hirihil ku kanila biya' bituun māga in sawa niya.
29 "In kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan."

3

In Amānat pa Tau Sardis

1 Pag'ubus namung na isab siya nagbalik. Laung niya, "Sulatan in amānat ini ampa mu parāhan pa nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira sin Sardis."
Na, yari in amānat niya. Laung niya,
"In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in tagkumkuman sin pitu bituun iban amu in tagkapatutan mangdaak ha Rū sin Tuhan. Amu ini in hibayta' ku kaniyu, kaingatan ku in hinang niyu. Kaingatan ku ha pangatud sin manga tau miyamagad tuud kamu ha manga daakan ku, sagawa' in kasabunnalan niya wayruun aku ha lawm sin atay niyu. In pag'agad niyu kāku' ulaula sadja. Bukun tuud matutuud.
2 Na, hangkan jaga kamu. Pahuguta niyu na in pagparachaya iban pagpangandul niyu kāku', pasal biya' agun na malawa' yan dayn kaniyu. Sabab in hinang niyu yan, bang ha liling ku isab, taga salla', lāgi' ha pangita' sin Tuhan ku.
3 Pahūpa niyu pa pamikil niyu in manga hindu' ku, amu in bakas kiyahindu' kaniyu iban diyungug niyu. Kahagara niyu iban pagtawbati niyu na in manga hinang niyu mangī', pasal bang kamu bukun mahalli' dayn ha hinang mangī', mawn aku kaniyu ha waktu, amu in di' niyu mapikil mawn aku, biya' sapantun sin hambuuk sugarul sumūd pa lawm bāy niyu ha di' niyu kaingatan.
4 "Sumagawa' awn da isab kaibanan duun kaniyu ha Sardis, hangkatiyu' da, amu in wala' nalamin sin manga hinang mangī'. In kamu yan biya' hantang tau hiyallian

nila in tamungun ha supaya wayruun tamak niya. Paagarun ta kamu kāku' pasal in kamu yan suchi, amu in matūp magad kāku' manamung puti'.
5 Na, damikkiyan in hisiyu-siyu manga tau, amu in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman, in sila yan matūp da isab manamung puti'. Iban di' ku papasan in ngān nila dayn ha Kitab, amu piyagsusulatan sin manga ngān sin manga tau, amu in dihilan kabuhi' salama-lama. Iban hitanyag ku ha Ama' ku Tuhan, iban ha manga malāikat niya, sin in manga tau yan suku' ku.
6 "Na, in kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan."

In Amānat pa Tau Piladilpi

7 Pag'ubus, namichara na isab siya nagbalik. Laung niya, "Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira Piladilpi."
Na, yari in amānat niya. Laung niya,
"In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in mahasuchi iban amu in puunan sin kasabunnalan. Aku da in tagkaputan sin kunsi' hi Nabi Daud (hāti niya, aku in tagkumkuman sin labayan pa lawm sin pagparintahan sin Tuhan). Bang aku in umukab sin labayan, wayruun makatambul. Bang ku isab tambulun, wayruun da isab makaukab dugaing dayn kāku'.
8 Kaingatan ku in hinang niyu. Kaingatan ku isab in kamu yan di' makagaus tuud. Sagawa' nagkahagad kamu sin manga hindu' ku, iban wala' niyu piyayluhan sin in kamu agad kāku'. Na, hangkan bang upamakun labayan, iyukab ku na kaniyu ha supaya kamu makasūd ha wayruun makatagga kaniyu. Lāgi' in labayan ini wayruun makatambul dugaing dayn kāku'.
9 Na, dungug kamu. In manga tau, amu in nagpabaw'-baw' sin in sila manga Yahudi, tau sin Tuhan, nagputing sadja. In bunnal niya, in sila yan manga tindug sin Saytan Puntukan. Dumatung da in adlaw, in sila yan katān pasujurun ku kaniyu, ha supaya nila kaingatan in kamu kalasahan ku.
10 Iban in kamu yan nagtuyu' tuud miyagad sin daakan ku, amu in daakan kaniyu sumabal sin unu-unu dimatung mawn kaniyu karna' sabab ku. Na, dayn ha sabab yan, in kamu lappasun ku dayn ha manga kasiksaan dumatung ha susūngun pa dunya, amu in hipanulay-sulay sin īman sin manga mānusiya' katān.
11 "Iban in aku masuuk na magbalik mawn pa dunya. Hangkan ayaw niyu butawani in pag'agad niyu kāku', pasal bang niyu butawanan na, maluppas in tungbas tiyatagama ku kaniyu. Hirihil na pa dugaing.
12 Ampa in manga tau, amu in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu sin īman, dihilan ku sila kalagguan. Dihilan ku sila hula' mahugut paghulaan nila. Humula' na sila kakkal ha luggiya' hulaan sin Tuhan ku. Iban hisulat ku isab ha baran nila in ngān sin Tuhan ku iban sin ngān sin hula' sin Tuhan ku, amu in dāira pagngānan Awrusalam (Baytal Makdis) Ba'gu, amu in dāira panaugun sin Tuhan dayn ha surga'. Iban hisulat ku da isab ha baran nila in ngān ku ba'gu.
13 "Na, in kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan."

In Amānat pa Tau Laudikiya

14 Na, namung na isab hi Īsa, laung niya, "Sulatan in amānat ini, ampa mu parāhan pa nakura' sin manga tau agad ha Almasi ha dāira Laudikiya."
Na, yari in amānat niya. Laung niya,
"In pahāti ini naug dayn kāku' (hi Īsa Almasi), amu in pagngānan Amin, amu in tantu kapangandulan iban amu in nanghindu' sin kasabunnalan. Iban aku in tuburan sin unu-unu katān piyapanjari sin Tuhan.

15 Kaingatan ku in hinang niyu. Kaingatan ku in kamu yan biya' hantang tubig,
amu in bukun mapasu', sa' bukun da isab mahagpay. In hāti niya in pag'agad niyu
kāku' bukun tuud matutuud. Hawal-hawal kamu. Na, in kabayaan ku bang kamu
magad kāku', agad tuud kamu, bang di', di' na tuud.
16 Na, pagga kamu naghawal-hawal da pasal ku, hisulak ta kamu, biya' da isab sin
tubig ha ūt sin mapasu' iban mahagpay, amu in hiluwa' sin tau dayn ha simud nila
pasal di' nila kabayaan.
17 Lāgi' in kamu nag'abbu sin dayahan kamu, marayaw sadja in kiyasūngan niyu,
iban bukun kamu kulang-kabus ha unu-unu. Sumagawa' di' niyu kaingatan in
kahālan niyu tuud. In bunnal niya, in kamu yan makaluuy tuud, way parasahan niyu,
sabab kulang-kabus kamu ha īman. Biya' da kamu sin sapantun naghuhubu', pasal
in kamu kulang kabus ha kalappasan sin Tuhan. Biya' da isab kamu sin hambuuk
tau buta, pasal di' niyu kakitaan bang biya' diin tuud in kahālan niyu.
18 Na, ini in hikahindu' ku kaniyu. Pamī kamu bulawan purul dayn kāku', amu in
tantu makarihil daya kaniyu. Iban pamī kamu dayn kāku' tamungun puti', ha supaya
kamu di' maghubu' iban masipug. Iban pamī kamu isab dayn kāku' ubat hipag'ubat
sin mata niyu, ha supaya niyu kakitaan marayaw in kasabunnalan sin kahālan niyu.
19 "In manga tau katān kalasahan ku, bībiat ku iban piyapantun ku ha supaya
dumayaw in addat-tabīat nila. Na, hangkan tuyui niyu in hinang marayaw iban
pagtawbati niyu na tuud in manga hinang niyu mangī'.
20 Na, dungug kamu marayaw. In aku biya' sapantun hambuuk tau nagtitindug iban
nagkuku'ku' ha lawang bāy niyu. Manjari bang awn tau hisiyu-siyu na makarungug
sin pagtawag ku iban ukaban niya aku lawang, na sumūd aku iban sumāw aku
kumaun kaniya.
21 Na, hisiyu-siyu in manga tau, amu in matatas tumanggung sin unu-unu makalubu
sin īman nila, dihilan ku sila kalagguan lumingkud ha daig ku ha taas sin kursi ku,
iban magad mamarinta kāku'. Biya' da isab kāku', diyaug ku in kusug sin Saytan
Puntukan, hāti nakalingkud na aku ha daig sin Tuhan, Ama' ku, ha taas sin kursi
niya.
22 "Na, in kamu taga taynga, taynghug kamu ha bichara ku ini, sabab amuna ini in
bichara sin Rū sin Tuhan pa manga jamaa Almasihin sin kalanggalan."

4

In Pagtaat ha Surga'

1 Na, pag'ubus ini awn na isab dugaing piyakita' kāku'. Kīta' ku naukab in hambuuk
lawang pa lawm surga', sarta' diyungug ku na isab nagbalik in suwara, amu in biya'
tingug sin huyup sin sangkakala. Laung niya, "Gaban kaw mari, sabab hipakita' ku
kaymu in manga pakaradjaan maawn ha susūngun."
2 Sakali, saruun-duun hiyūp aku sin Rū sin Tuhan. Kīta' ku in kursi ha lawm surga'
iban awn naglilingkud duun.
3 Sakali awn magsinglab sahaya dayn ha pamayhuan sin naglilingkud ha kursi. In
walna' sin sahaya magsinglab biya' sin palmata jaspir iban palmata pula. Iban awn
biya' hantang bāngaw ha katilibut sin kursi. Gaddung in walna' biya' sin palmata
jamrud.
4 Iban in kursi ini līlibut sin kawhaan tag'upat kursi dugaing, amu in piyaglilingku-
ran sin kawhaan tag'upat nagtatau-maas. In manga kawhaan tag'upat nagtatau-maas
ini, nagtatamung puti' iban nagmamahakutta' bulawan.
5 Iban dayn ha kursi ini awn gimuwa' manga si'nag sin kilat iyaagaran sin anduhud
sin dawgdug. Iban awn pitu tanju' naglalaga duun ha alupan niya. In pitu tanju' ini
amuna in tanda' sin Rū sin Tuhan.

6 Iban kīta' ku in dagbus sin katiluagan ha alupan sin kursi biya' madtu hantang
dagat, amu in malihaw iban masawa tuud biya' sin samin.
Iban ha upat dugu sin kursi yaun awn upat malāikat nagtitindug mahal-mahal in
lupa, amu in nalalapat in baran nila sin manga mata dayn ha taykud pa unahan.
7 In lupa sin hambuuk biya' lupa singa', in hikaruwa biya' lupa anak sapi', in hikatū
biya' lupa bayhu' tau, iban in hikaupat biya' lupa sambulaan limulupad.
8 Na, in pakaniya-pakaniya kaupat taga pikpik unum in taud, iban nalalapat sila
sin manga mata, dayn ha lawm pa guwa'. Lāgi' wayruun bugtu' sin pagkalang nila
dūm-adlaw. Biya' ha ini in lapal kabtangan sin kalangan nila,
"Suchi, Suchi, Suchi,
in Panghu' Tuhan Sangat Kawasa,
Tuhan di' magkapinda, amu-amura dayn sin nakauna, ha bihaun sampay pa salama-
lama."
9 In manga upat malāikat mahal-mahal in lupa ini, nagkalang sin manga kalangan
kapudjihan iban kasanglitan iban pagsarang-sukul pa Tuhan, amu in naglilingkud
duun ha kursi amu in buhi' salama-lama.
10 Kimalang mayan sila, in kawhaan tag'upat nagtatau-maas simujud na simumba
pa Tuhan, amu in naglilingkud ha kursi, amu in buhi' salama-lama. Pagsumba nila,
inīg nila in manga mahakutta' nila biyutang pa alupan sin kursi sin Tuhan. Pag'ubus
ampa sila namung, laung nila.
11 "Ya Tuhan, Panghu' namu', ikaw in hambuuk-buuk tūpun lagguun iban sanglitun,
pasal in ikaw sangat kawasa,
amu in nagpapanjari sin unu-unu katān.
Dayn ha kahandak mu nahinang in kaawnan sin katān,
iban dayn ha kahandak mu in manga piyapanjari mu katān dīhilan kabuhi'."

5

In Kātas Liyulūn iban sin Anak Bili-bili

1 Pag'ubus yadtu awn kīta' ku kātas liyulūn iyuulinan sin tuu sin naglilingkud
duun ha kursi. In kātas liyulūn ini, siyusulatan dayn ha hansipak pa hansipak, iban
pīpikitan sin pitu tumbuk ha supaya di' maukab.
2 Sakali ini, nākita' aku hambuuk malāikat makawasa, amu in nagsuwara matanug.
Amu agi, "Hisiyu in taga kawasa umaknit sin manga pikit iban umukab sin kātas
liyulūn ini?"
3 Sumagawa' wayruun minsan hambuuk dayn ha langit, dunya, atawa dayn ha
ahirat in taga kawasa umukab iban macha sin unu in kiyasulat ha lawm sin kātas
liyulūn.
4 Pagga wayruun tuud makarapat umukab iban macha sin unu in kiyasulat ha lawm
sin kātas liyulūn, magtūy aku timangis nagkarukkaan.
5 Sakali namung in hambuuk nagtatau-maas. Laung niya kāku', "Ayaw kaw
magtangis sabab diyaug na kaagi hi Īsa Almasi in kusug sin Saytan Puntukan. In siya
hambuuk panubu' dayn ha pihak hi Yudah sangat makusug biya' sin sattuwa singa',
iban siya da isab in hambuuk panubu' makawasa hi Nabi Daud. Hangkan siya da in
hambuuk-buuk makarapat umaknit sin pikit sin pitu tumbuk iban umukab sin kātas
liyulūn."
6 Pag'ubus awn kīta' ku hambuuk Anak Bili-bili nagtitindug ha alupan sin kursi,
piyaglibutan sin upat malāikat mahal-mahal in lupa iban sin kawhaan tag'upat
nagtatau-maas. Kīta' ku in limpa' sin bakas pali' niya, amu in tanda' sin bakas siya
piyatay nakauna. Awn pitu tanduk iban pitu mata niya. In pitu mata niya ini amuna

in tanda' sin Rū sin Tuhan, amu in piyakadtu niya pa manga mānusiya' ha katiluagan sin dunya.
7 Na, sakali in Anak Bili-bili miyanaw na harap pa kursi, ampa niya kiyawa' in kātas liyulūn dayn ha lima, amu in dapit pa tuu sin amu in naglilingkud duun ha kursi.
8 Pagkawa' niya sin kātas liyulūn, in upat malāikat mahal-mahal in lupa iban sin kawhaan tag'upat nagtatau-maas, simujud na pa alupan sin Anak Bili-bili, sarta' simumba na kaniya. In manga katān nagtatau-maas nagdarā biyula pakaniya-pakaniya iban panunugtugan bulawan hipu' sin kamanyan. Pasal in hamut sin kamanyan amuna in tanda' sin pagpangayu' duwaa sin manga tau suku' sin Tuhan.
9 Pag'ubus ampa na sila nagkalang sin ba'gu kalangan. Biya' ha ini in lapal kabtangan sin kalangan nila.
"Ikaw da in makarapat umaknit sin manga pikit
iban umukab sin kātas liyulūn,
sabab in ikaw piyatay sin tau.
Iban in dugu' mu naasag, amuna in biya' sapantun pilak piyanglukat mu ha manga mānusiya',
amu in dayn ha dugaing-dugaing pihak, bahasa, hula', iban bangsa, dayn ha manga dusa nila, ha supaya sila mahinang suku' sin Tuhan.
10 Hīnang mu sila manga pakil hangka-agaran magtaat pa Tuhan natu' iban amu in pagsultanan sin Tuhan.
Iban mamarinta da isab sila dī ha dunya ha susūngun."
11 Pag'ubus imatud na isab aku nagbalik. Pag'atud ku, diyungug ku in suwara sin salaksa' malāikat. Di' maitung in taud. Yaun sila nagtitindug ha katilibut sin manga nagtatau-maas, sin upat malāikat mahal-mahal in lupa iban sin kursi.
12 Ampa sila nagkalangan matanug. Biya' ha ini in lapal sin kalangan nila,
"Matūp tumayma' sin pudji in ngiyānan Anak Bili-bili amu in bakas biyunu' sin manga mānusiya',
sabab siya na in makapagbaya'-baya' ha unu-unu katān.
Iban siya in tuburan sin unu-unu na pangalta', ilmu' iban kusug.
Na, lagguun, sanglitun iban pudjihun natu' siya."
13 Pag'ubus ampa ku diyungug nagkalangan in katān piyapanjari sin Tuhan ha langit, ha dunya, ha ahirat, ha dagat iban na sin katān piyapanjari ha liyukupan sin ālam. Biya' ha ini in lapal kabtangan sin kalangan nila,
"In naglilingkud duun ha kursi iban sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili,
subay natu' pudjihun, lagguun iban sanglitun salama-lama pasal sila tuud in sangat kawasa."
14 Sakali simambag in upat malāikat mahal-mahal in lupa. Amu agi nila, "Amin." Pag'ubus ampa na simujud simumba in manga nagtatau-maas.

6

In Manga Pikit sin Kātas Liyulūn

1 Ha sa'bu ku nangingita'-ngita' duun, kīta' ku iyaknit sin Anak Bili-bili in panagnaan pikit sin kātas liyulūn. Ubus diyungug ku nagsuwara in hambuuk malāikat mahal-mahal in lupa. Biya' dawgdug in tanug sin suwara niya. Laung niya biya' ha ini, "Lanjalan na in hinang diyaakan kaymu."
2 Magtūy, kīta' ku gimuwa' in kura' puti'. In nangungura' ha taas niya nagdarā bawgan pana', sarta' dīhilan na siya kuruna ha ū niya. Pag'ubus ampa na siya nangura' harap pa dunya mamunu' iban magpataalluk ha manga tau atu niya.

3 Sakali iyaknit na isab sin Anak Bili-bili in hikaruwa pikit sin kātas liyulūn. Sarta'
diyungug ku na isab nagsuwara in hikaruwa malāikat. Amu agi, “Lanjalan na in
hinang diyaakan kaymu.”
4 Magtūy kīta' ku gimuwa' in kura' pula. In nangungura' ha taas niya dīhilan na
puddang mahaba'. In siya ini dīhilan kawasa umīg sin kasannyangan iban kasulutan
ha dunya. Sarta' dumā siya sin kalingugan pa mānusiya' ha supaya in manga tau
magbunu' pagkahi.

5 Pag'ubus naaknit mayan sin Anak Bili-bili in hikatū pikit sin kātas liyulūn,
diyungug ku na isab nagsuwara in hikatū malāikat mahal-mahal in lupa. Laung
niya biya' ha ini, “Lanjalan na in hinang diyaakan kaymu.” Magtūy kīta' ku gimuwa'
in kura' itum. Iban in nangungura' ha taas niya nagdarā timbangan.
6 Sakali awn kiyarungugan ku biya' suwara guwa' dayn ha gi'tungan sin manga upat
malāikat mahal-mahal in lupa. Amu agi sin suwara, “Subay in gadji sin tau hangka-
adlaw tuput sadja hipamī hangka-pansing bugas atawa tūngka-pansing layagan.
Sagawa' in kabbun jaytun iban anggul subay di' mulahun.”

7 Pag'ubus naaknit mayan sin Anak Bili-bili in hikaupat pikit sin kātas liyulūn,
diyungug ku na isab nagsuwara in hikaupat malāikat mahal-mahal in lupa. Laung
niya biya' ha ini, “Lanjalan na in hinang diyaakan kaymu.”
8 Na manjari kīta' ku gimuwa' in hambuuk kura' namimiyaning in pais niya biya'
tau nasasakit. In nangungura' ha taas niya ngiyānan Kamatay, iban in ngiyānan
Kubul amuna in imuurul ha ulihan niya. Kiyarihilan sila kawasa mamatay ha
hangka-bahagi' sin upat kabahagi' sin manga tau ha dunya. In kaagi nila magpatay
ha manga tau, paratungan nila sila bunu', gutum, sakit iban manga sattuwa talun.

9 Pag'ubus naaknit mayan sin Anak Bili-bili in hikalima pikit sin kātas liyulūn, kīta'
ku duun ha baba' sin lugal pagkukulbanan hayup, in manga tau amu in nabunu' pasal
sin pagnasīhat nila sin Parman sin Tuhan, iban sin pasal mata'gu in pagsaksi' nila
sin kasabunnalan pasal hi Īsa Almasi.
10 Sakali diyungug ku sila sama-sama nagsuwara matanug. Laung nila biya' ha
ini, “Ya Tuhan, Panghu' namu', ikaw in hambuuk-buuk sangat-kawasa, suchi iban
amu in puunan sin kasabunnalan. Maunu pa in lugay sin pagtagad namu' kaymu
mamawli ha manga tau ha dunya amu in namunu' kāmu'? Ku'nu mu pa sila butangan
hukuman iban paratungan kasiksaan?”
11 Pag'ubus yadtu kīta' ku dīhilan sila juba puti' pakaniya-pakaniya. Sarta'
biyaytaan sila, amu agi, “Tagad iban hali na kamu day'-day'. Iyampa aku mamaws
bang maabut na in waktu jumukup in taud sin tau, amu in asal kiyaganta' sin Tuhan
mabunu' sila, amu in pagkahi niyu daraakun hi Īsa Almasi. Karna' in sila yan
lumabay da isab biya' sin kamatay liyabayan niyu.”

12 Pag'ubus yadtu naaknit mayan sin Anak Bili-bili in hikaunum pikit sin kātas
liyulūn, naglinug makusug. Sarta' kīta' ku nanigidlum na in suga biya' sin karut
itum, iban in lupa sin bulan namula na biya' dugu'.
13 Iban in manga bituun ha langit nalanas nahulug pa dunya, biya' sin paghulug
sin bungang-kahuy tina amu in bulak pa bang kugdanan sin hangin makusug.
14 Iban in langit naīg biya' sin kātas lūnun sin tau. Iban in kabūd-būran iban
kapū'-pūan naīg dayn ha lugal kiyabutangan asal kanila.

15 Pag'ubus yadtu nahalubilu na in katān tau ha dunya. Minsan in manga sultan
iban sin manga nakura' sin kahula'-hulaan ha dunya, in manga puntukan nakura'
sin manga kasundaluhan, in manga tau dayahan iban sin manga tau balkanan, in
manga īpun iban sin bukun, sama-sibu' na nagtapukan ha manga sungab batu iban
ha sawm sin kabatuhan ha kabūd-būran.

16 Sarta' nangayu'-ngayu' na sila bang mayan sila kahulugan da sin manga būd
iban katabunan sin manga batu, ha supaya sila di' kakitaan sin amu in naglilingkud
ha kursi, iban ha supaya sila di' kugdanan sin murka' sin Anak Bili-bili.
17 Sabab dimatung na in waktu hipananam sin Tuhan iban Anak Bili-bili in murka'
nila ha manga mānusiya' katān. Ampa wayruun minsan hambuuk tau in makasandal
ha murka' yan.

7

In Hanggatus Tagka'patan Tag'upat Ngaibu Tau Israil

1 Pag'ubus yadtu nākita' na isab aku upat malāikat nagtitindug duun ha upat pidju
sin ālam. Hiyahawiran nila in hangin huyup dayn ha upat pidju sin ālam, ha supaya
di' kugdanan sin hangin in ginlupaan iban dagat. Iban ha supaya isab di' kugdanan
in manga kakahuyan minsan hambuuk.
2 Iban awn isab kīta' ku hambuuk malāikat guwa' dayn ha subangan nagdarā sin
hipagsasāp sin Tuhan, amu in buhi' salama-lama. Giyasuran niya in manga upat
malāikat, amu in kiyarihilan sin Tuhan kawasa magpakangī' sin lupa' iban dagat.
3 Laung biya' ha ini sin malāikat kanila, “Ayaw niyu na mulaha in lupa' iban dagat.
Ayaw niyu isab mulaha in manga kakahuy-kahuyan minsan hambuuk ha salugay
namu' di' pa kasāpan in manga tuktuk sin manga tau daraakun sin Tuhan.”
4 Pag'ubus diyungug ku in taud katān sin kiyasāpan. Awn hanggatus ka'patan
tag'upat ngaibu dayn ha katān pihak panubu' sin bangsa Israil.
5 Dayn ha panubu' hi Yudah awn hangpu' tagduwa ngaibu in kiyasāpan,
dayn ha panubu' hi Raubin hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Gad hangpu' tagduwa ngaibu,
6 dayn ha panubu' hi Asir hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Naptali hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Manassi hangpu' tagduwa ngaibu,
7 dayn ha panubu' hi Simiyun hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Libi hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Issakal hangpu' tagduwa ngaibu,
8 dayn ha panubu' hi Sibulun hangpu' tagduwa ngaibu,
dayn ha panubu' hi Yusup hangpu' tagduwa ngaibu iban
dayn ha panubu' hi Binjamin hangpu' tagduwa ngaibu.

In Mahadjana'

9 Pag'ubus yadtu nākita' na isab aku tau mabanus tuud nagtitipun. Di' maitung in
taud nila. In manga tau ini guwa' dayn ha dugaing-dugaing pihak, hula', bangsa, iban
dugaing-dugaing in bahasa nila. Duun ku sila kīta' nagtitindug ha alupan sin kursi
iban sin amu in Anak Bili-bili. Nagjujuba sila katān puti' iban nagdarā sila lukay
pakaniya-pakaniya.
10 Pag'ubus yadtu diyungug ku sila nagsuwara matanug, nagsama-sama. Laung
nila,
“Sanglitun natu' in Tuhan,
amu in limilingkud ha kursi,
iban sin amu in Anak Bili-bili sabab liyappas nila kitaniyu dayn ha manga dusa
natu'.”
11 Manjari, kīta' ku in upat malāikat mahal-mahal in lupa, duun nagtitindug ha
katilibut sin kursi, siyunuan sin manga nagtatau-maas, ubus ampa sin manga
malāikat. Pag'ubus, ampa in manga malāikat katān simujud simumba ha Tuhan,
amu in naglilingkud ha kursi.
12 Laung nila biya' ha ini,

“Amin.
Pudjihun, sanglitun, lagguun
iban pagsarang-sukulan natu' in Tuhan salama-lama,
amu in hambuuk-buuk makaingat sin unu-unu katān.
Siya in sangat-kawasa iban amu in tuburan sin kusug katān.
Amin.”
13 Sakali, iyasubu aku sin hambuuk nagtatau-maas. Laung niya, “Kaingatan mu ka bang hisiyu in manga tau yan nagjujuba puti'? Iban kaingatan mu ka bang dayn hāin sila yan?”
14 Simambung aku kaniya. Laung ku, “Di' ku sila kaingatan, Tuwan. Baytai kunu' aku bang hisiyu sila sabab ikaw in makaingat.”
Siyambungan niya aku. Laung niya, “In sila yan amuna in manga bakas nakalabay sin kabinsanaan landu' makalap. In manga juba nila maputi', pasal in dugu' sin Anak Bili-bili amuna in biya' sapantun tubig piyangdakdak nila sin manga yan.*
15 Na, hangkan bihaun,
Yan sila duun nagtitindug ha alupan sin kursi sin Tuhan.
Dūm-adlaw wayruun paghali nila maghinang ha lawman sin Tuhan.
Iban in sila yan iyuukuman sin Tuhan, amu in limilingkud ha kursi.
16 Lāgi', in sila yan di' na tuud hapdiun atawa uhawun saumul-umul,
iban di' na sila tuud malūs sin suga atawa sin unu-unu na mapasu'.
17 Sabab in amu in ngiyānan Anak Bili-bili, amu in yaun duun ha alupan sin kursi sin Tuhan, amuna in mag'upiksa' kanila.
Iban siya in mag'ūhan dumā kanila tudju pa tuburan sin tubig kalkawsal, amu in makarihil kanila kabuhi' iban kasannyangan sin pangatayan nila.
Iban pahiran sin Tuhan in katān luha' nagtū' dayn ha manga mata nila.”

8

In Hikapitu Pikit sin Kātas Liyulūn

1 Manjari iyaknit mayan sin Anak Bili-bili in hikapitu pikit sin kātas liyulūn, magtūy wayruun bahittuk ha lawm surga' ha lawm sin manga tunga' jām.
2 Pag'ubus, kīta' ku in pitu malāikat, amu in yaun timitindug ha haddarat sin Tuhan. Tiyutupuran sila sangkakala pakaniya-pakaniya.
3 Sakali awn na isab dugaing malāikat miyawn timindug ha daig sin lugal pagkukulbanan hayup. Nagdarā siya panunugtugan bulawan. Dīhilan siya kamanyan mataud, ha supaya in hamut sin kamanyan magmisra' iban sin pagpangayu' duwaa sin manga tau suku' sin Tuhan. Pag'ubus, ampa siya miyadtu nanugtug pa lamisahan pagtutugtugan kamanyan, amu in hīnang dayn ha bulawan, duun ha alupan sin kursi.
4 Pag'ubus, in asu sin kamanyan amu in siyunug sin malāikat ha haddarat sin Tuhan, nagmisra' na iban sin pagpangayu' duwaa sin manga tau suku' sin Tuhan, sarta' nag'asu na pa taas simampay pa Tuhan.
5 Sakali ini, kiyā' sin malāikat in panugtugan, ampa niya hīpu' sin baga kāyu dayn ha lugal pagtutugtugan kamanyan. Pag'ubus ampa niya liyaruk pa lawm dunya in baga kāyu. Na, magtūy awn anduhud sin dawgdug iyaagaran sin si'nag sin kilat iban awn linug.

In Manga Sangkakala

6 Manjari, nagsakap na in pitu malāikat humuyup sin sangkakala diyarā nila pakaniya-pakaniya.

---

* **7:14 7:14** Bang sayuhun siyuchi in atay nila kaagi sin dugu' hi Īsa.

7 Sakali ini, hiyuyup na sin hambuuk malāikat, amu in ha unahan, in sangkakala diyarā niya. Na, paghuyup niya, magtūy na nahulug pa lawm dunya in ays iban kāyu naglalamud iban dugu'. Paghulug pa lawm dunya, nasunug in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin dunya iban sin hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin manga kakahuy-kahuyan sampay katān kaparang-parangan ha lawm sin dunya.
8 Pag'ubus, hiyuyup na isab sin hikaruwa malāikat in sangkakala diyarā niya. Na, paghuyup niya, magtūy awn kīta' ku biya' dagbus būd malaggu' nalalaga in liyaruk pa lawm dagat. Paghulug pa lawm dagat, magtūy in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin dagat nahinang na dugu'.
9 Manjari, magtūy miyatay in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin unu-unu na buhi' ha lawm sin dagat, iban nagkangī' in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin manga sasakatan ha dagat.
10 Na, hiyuyup na isab sin hikatū malāikat in sangkakala diyarā niya. Paghuyup niya, magtūy awn kīta' ku hambuuk bituun malaggu' nalalaga biya' tanju' in nahulug dayn ha taas langit harap madtu pa hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin manga sapa' iban tuburan sin tubig.
11 In bituun ini ngiyānan "Mapait" sabab in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin tubig kiyahulugan niya, miyait nahinang na lassun iban mataud in mānusiya' miyatay pag'inum sin tubig yan.
12 Na, hiyuyup na isab sin hikaupat malāikat in sangkakala diyarā niya. Paghuyup niya, magtūy limindum in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin suga, bulan iban manga bituun. Hangkan ha lawm sin upatka-jām sin hangka-adlaw nanglindum sadja in paghula'. Damikkiyan ha lawm upatka-jām sin hangka-dūm wayruun sawa sin paghula' dayn ha langit.
13 Pag'ubus, awn diyungug ku suwara matanug. Himangad aku pa taas. Paghangad ku, kīta' ku in sambulaan naglulupad ha āyan. Namung in sambulaan, laung niya, "Andu' Andu'. Landu' tuud makaluuy in manga mānusiya' katān ha dunya, sabab landu' tuud makalap in kabinsanaan dumatung kanila bang humuyup na in sangkakala sin manga tū malāikat ha ulihan."

9

1 Pag'ubus hiyuyup na isab sin hikalima malāikat in sangkakala diyarā niya. Paghuyup niya, kīta' ku in pagtawagun bituun, amu in bakas nahulug dayn ha langit pa dunya. Dīhilan siya sin kunsi' lawang sin lungag tigub-tiguban.
2 Sakali iyukab na sin ngiyānan bituun in lungag tigub-tiguban. Pag'ukab niya, magtūy na gimuwa' in asu dayn ha lawm, biya' sin asu guwa' dayn ha sunug dakula'. Pagguwa' sin asu, magtūy nanigidlum in suga. Sampay in katilingkal dunya naninigidlum na sin asu yan.
3 Sakali kīta' ku awn gimuwa' manga ampan-dulu dayn ha lawm sin asu timapu' pa lawm dunya. Piyapanjari sin Tuhan in bisa nila magpanugud biya' sin kalajangking.
4 Sagawa' biyabaytaan sila sin di' hipamula kanila in manga kaparang-parangan, kakahuy-kahuyan atawa sin unu-unu na pananum ha lawm dunya. Amura in hipamula kanila in manga tau, amu in wayruun sāp sin Tuhan ha manga tuktuk nila, amu in pangilāhan ha manga tau suku' sin Tuhan.
5 Malayngkan, biyabaytaan sila di' hipapatay kanila in manga tau ini, sa' papananamun sadja kabinsanaan ha lawm lima bulan. In sakit amu in hipananam nila ha manga tau ini, biya' sin sakit kananaman sin tau bang masugud sin kalajangking.
6 Na, ha lawm sin lima bulan kabinsanaan ini, in manga tau ini mabaya' na tuud matay. Sagawa' di' sila tugutan minsan iyaangut nila tuud matay.

7 Ampa in dagbus sin manga ampan-dulu ini, biya' sapantun sin manga kura' amu
in sakap dāhun pa pagbunuan. In manga ū nila, siyasangunan sin biya' lupa kuruna
bulawan, iban in lupa sin manga bayhu' nila, biya' lupa bayhu' tau.
8 In buhuk nila mahaba' biya' sin buhuk sin manga babai, iban in manga ipun nila
biya' sin ipun sin singa'.
9 In daghal nila tiyatamingan sin manga sisik biya' sapantun basi'. Iban in katingug
sin manga pikpik nila biya' sin lagundak sin manga baanan kalisa, amu sasakatan
iyuutung sin manga kura' amu in dāgan harap pa pagbunuan.
10 Iban in manga ikug nila isab magpanugud biya' sin sugud sin kalajangking. Iban
in manga ikug nila, amuna in dumihil kabinsanaan ha manga tau ha lawm sin lima
bulan.
11 In sultan sin manga ampan-dulu ini, amu in magnakura' kanila hambuuk saytan,
amu in tagkaputan sin lungag tigub-tiguban. In ngān niya bang ha bahasa Hibrani,
Abaddun, bang ha bahasa Girik, Apulyun, hāti niya Manglulubu.

12 Na, duun ha yan tumubtub in kabinsanaan, amu in makauna dumatung
pa manga mānusiya' ha dunya. Sagawa' pag'ubus yan awn pa duwangka-ginis
kabinsanaan dumatung.

13 Pag'ubus yadtu, hiyuyup na isab sin hikaunum malāikat in sangkakala diyarā
niya. Paghuyup niya, awn diyungug ku suwara dayn ha upat dugu sin lugal
pagtutugtugan kamanyan, amu in hīnang dayn ha bulawan, duun ha alupan sin
kursi sin Tuhan.
14 Namung in suwara pa hikaunum malāikat, amu in nagdarā sin sangkakala.
Laung niya, “Hubari na in upat saytan, amu in hiyukutan duun ha daig sin sapa'
Alpurati.”
15 Na, hiyubaran na in upat saytan, sabab in sila ini, asal tiyatagama daakun
mamatay ha hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin katān mānusiya' ha dunya ha
waktu kiyaganta' sin Tuhan, amu in waktu tuud sin adlaw ini, bulan ini, iban sin
tahun ini.
16 Sakali, diyungug ku in taud sin kasundaluhan nangungura' amu in ha babaan
sin upat saytan. Awn duwanggatus milyun.

17 Iban ha lawm sin indan ku yaun duun in manga nangungura' iban sin manga
kura' piyangunguraan nila. In daghal nila tiyatamingan basi' amu in pula biya' kāyu,
bilu malutu' iban biyaning biya' maylang. In ū sin manga kura' piyangunguraan nila,
biya' lupa sin ū sin singa'. Iban dayn ha simud sin manga kura' ini awn magguwa'
kāyu, asu, iban maylang nalalaga.
18 Na, hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin manga mānusiya' ha dunya in
miyatay kaagi sin kāyu, asu, iban sin maylang nalalaga, amu in magguwa' dayn ha
simud sin manga kura'.
19 Iban bukun sadja isab amu in magguwa' dayn ha simud sin manga kura' in
nakamatay ha manga tau, sumagawa' sampay in ikug nila nakamatay da isab ha
manga tau. Sabab in ikug nila biya' hās taga ū, amu in hipangutkut nila ha manga
tau.
20 Sumagawa' minsan biya' na hādtu in hunit sin kabinsanaan, in manga tau
nakapin, amu in wala' miyatay sin bala' ini, wala' nila da biyutawanan in manga
tuhan-tuhan hīnang sin lima nila. Masi-masi da sila simusumba ha manga saytan
iban ha manga barhala' hīnang dayn ha bulawan, pilak, tumbaga, batu iban kahuy,
amu in di' makakita', makarungug iban di' makapanaw.
21 Lāgi' wala' da tuud napinda in kawl-piil nila. Masi-masi da isab in pagpamunu'
iban pagpanghinang-hinang mangī' ha manga tau. Masi-masi da isab in paghinang
nila maasihat iban pagtakaw.

10

In Malāikat iban sin Kātas Asibi' Liyulūn

1 Sakali ini, nākita' na isab aku hambuuk malāikat makusug nimaug dayn ha surga'
napuputus sin gabun, iban awn ha taas sin ū niya nagliligung bāngaw. In bayhu' niya
magsi'nag, biya' sin suga, iban in bi'tis niya biya' sin sapantun hāg nalalaga.
2 Nagdarā siya ha lima niya hambuuk kātas asibi' biyubuklad amu in bakas
nalulūn. Gīik niya pa babaw dagat in siki niya dapit pa tuu. Ampa in siki niya
dapit pa lawa, gīik niya pa ginlupaan.
3 Pag'ubus ampa siya nagsuwara matanug biya' sin igul sin singa'. Pag'ubus niya
nagsuwara, magtūy simambag in anduhud sin dawgdug nakapitu.
4 Pagdawgdug nakapitu, sūng ku na hisulat in bayta' sin dawgdug kāku', sagawa'
magtūy aku nakarungug suwara dayn ha surga', amu agi, "Ayaw mu sulatan in
suwara diyungug mu dayn ha dawgdug, amu in imanduhud nakapitu, sabab in yan
subay di' hipaingat."
5 Sakali ini, kīta' ku in malāikat, amu in bakas kīta' ku gimiik sin siki niya pa babaw
dagat iban ginlupaan. Siyayang niya in tuu niya harap pa langit.
6 Siyayang niya in lima niya pa Tuhan buhi' salama-lama iban amu in nagpapanjari
sin langit, sin dunya, sin dagat iban na sin katān luun nila. In pagsayang niya sin
lima niya, amuna in tanda' sin in Tuhan amu in saksi' sin sabunnal tuud in hibichara
niya. Namung siya, laung niya, "Tantu tuud palausun na sin Tuhan in kiyamaksud
niya. Di' na tangguhan pa waktu dugaing.
7 Sabab bang humuyup na in hikapitu malāikat sin sangkakala niya, tantu
magmakbul na in maksud sin Tuhan. In maksud niya ini bakas niya na kiyabayta'
ha manga daraakun niya kanabihan sin masa nakauna yadtu, sagawa' wala' niya
piyaingat pa manga tau katān."
8 Sakali diyungug ku na isab nagbalik in suwara dayn ha surga'. Amu agi sin
suwara, "Kadtu kaw kawaa in kātas biyubuklad, amu in bakas nalulūn dayn ha lima
sin malāikat, amu in nagtitindug ha babaw dagat iban ha ginlupaan."
9 Na, miyadtu na aku pa malāikat, ampa ku piyangayu' dayn kaniya in kātas
asibi' bakas nalulūn. Namung siya kāku', laung niya, "Kawaa na ampa mu
kauna. Magnanam yan malimu' biya' gula' ha lawm simud mu, sagawa' pagtūn mu
mangaslum in lawm tiyan mu."
10 Na, nakawa' ku mayan in kātas asibi' bakas nalulūn dayn ha lima sin malāikat,
magtūy ku siyungit pa simud ku. Pagsungit ku, in nanam niya malimu' biya' gula' ha
lawm simud ku. Sagawa' natūn ku mayan, nangaslum in lawm tiyan ku.
11 Pag'ubus biyaytaan aku amu agi, "Subay mu hitanyag magbalik in bayta' sin
Tuhan pasal sin manga pakaradjaan paratungun niya pa manga tau katān dayn ha
dugaing-dugaing hula', bangsa, bahasa iban sampay pa manga kasultanan."

11

In Duwa Saksi'

1 Manjari dīhilan aku hambuuk kahuy-kahuy biya' tukun hipagsukud, ampa aku
biyaytaan, amu agi, "Kadtu kaw ampa mu sukura in Bāy sin Tuhan dakula' iban sin
lugal pagkukulbanan hayup. Iban itunga bang pila in jamaa nangangarap pa Tuhan
duun.
2 Sagawa' ayaw mu na lapaya in halaman sin Bāy sin Tuhan. Ayaw mu na
pagsukura, sabab in yan kiyarihil na ha manga tau bukun bangsa Yahudi. In sila
ini amu in magpataalluk iban mangdihil tamak pa dāira suchi, amu in dāira suku'
sin Tuhan, ha lawm sin ka'patan tagduwa bulan.

3 Iban daakun ku in duwa saksi' ku, amu in magtatamung kakana' makasap biya'
sin karut. In sila ini, amu in magpamahalayak iban magpasampay sin Parman sin
Tuhan pa mānusiya' ha lawm sin hangibu duwanggatus tagka'numan adlaw ini."
4 In duwa saksi' ini amuna in pag'iyanun duwa kahuy jaytun iban duwa palitaan,
amu in yaun duun ha alupan sin Tuhan, amu in Panghu' sin mānusiya' katān.
5 Bang awn magmaksud mangjahulaka' kanila, tantu mapatay sadja, pasal in duwa
saksi' ini awn kāyu magguwa' dayn ha simud nila, amu in makasunug ha hisiyu-
siyu kumuntara kanila. Na, hangkan hisiyu-siyu in sumulay manglaug kanila tantu
mapatay sadja.
6 Lāgi', in sila yan taga kawasa di' magpatū' sin ulan ha salugay nila nagpapamaha-
layak sin Parman sin Tuhan. Iban minsan in manga tuburan tubig mapapinda nila da
pa dugu' dayn ha kusug sin barakat nila. Iban awn da isab kawasa nila magparatung
sin unu-unu bala' pa lawm dunya ha unu-unu waktu kabayaan nila.
7 Na, bang sila maubus na magpasaplag sin Parman sin Tuhan, dāhun sila magbunu'
sin hambuuk sattuwa makabuga'-buga', amu in gumuwa' na dayn ha lawm lungag
tigub-tiguban. Daugun in duwa saksi' iban mapatay sila kaagi sin sattuwa makabuga'-
buga' ini.
8 Pag'ubus in bangkay nila pasāran na humantal duun ha dān sin dāira bantug,
amu in dāira piyaglansangan pa usuk ha Panghu' nila. In manga ngān sin dāira
dakula' ini Sudum iban Misir. Bukun manga ngān niya tuud sa' piyarail.
9 Hāti in manga tau katān dayn ha dugaing-dugaing hula', pihak, bahasa, iban
bangsa mangatud-ngatud sadja sin bangkay nila. Ha lawm sin tūy adlaw iban tunga',
duun na sadja in bangkay nila naghahantal ha dān. Di' hipakubul sin manga tau in
bangkay nila.
10 Na, pagpatay sin duwa nabi ini, in manga tau ha katilingkal dunya magkūg-kuyag
tuud, sarta' maglami-lami iban magsarakka pakaniya-pakaniya. Sabab in duwa nabi
ini, amuna in nakarā sin kabinsanaan pa manga tau ha dunya.
11 Sumagawa', paglabay sin tūy adlaw iban tunga', dīhilan sila napas nagbalik sin
Tuhan, iban nagbangun na sila. In tau katān nakakita' kanila, miyuga' tuud landu'.
12 Pag'ubus yadtu nakarungug in duwa nabi suwara matanug dayn ha taas langit.
Amu agi sin suwara, "Kari kamu pa taas." Na, saruun-duun narā sila sin gabun pa
taas langit pa lawm surga'. In manga banta nila duun nangita'-ngita' kanila.
13 Nagsarta' isab ha kaangkat kanila pa surga', magtūy naglinug makusug. Paglinug
makusug, nalubu in hangka-bahagi' sin lawm dāira. In siyam kabahagi' way nalubu.
Iban awn pitu ngaibu tau in miyatay kaagi sin linug. Ampa in kaibanan nakapin, amu
in wala' miyatay, landu' tuud miyuga'. Sabab sin buga' nila, piyudji nila in Tuhan ha
surga', amu in tunggal makawasa.
14 Na, in bala' hikaruwa limabay na, sagawa' in hikatū bala' masuuk na dumatung.

In Hikapitu Sangkakala

15 Sakali hiyuyup na sin hikapitu malāikat in sangkakala diyarā niya. Paghuyup
sin sangkakala, magtūy aku nakarungug suwara matanug dayn ha surga'. Amu agi
sin suwara,
"Na, bihaun matampal na tuud sin in pamarinta ha lawm dunya, suku' sin Panghu'
ta Tuhan iban sin Almasi niya,
amu in mamarinta sampay pa salama-lama."
16 Pag'ubus in manga kawhaan tag'upat nagtatau-maas, amu in limilingkud duun ha
kursi nila ha alupan sin Tuhan, simujud na simumba pa Tuhan.
17 Iban amu agi nila,
"Ya Panghu' namu', Tuhan, Tuhan sangat-kawasa,
amu in Tuhan di' magkapinda dayn sin tagna' sampay pa bihaun.

Magsarang-sukul tuud kami kaymu,
sabab piyakita' mu na sin in ikaw da hambuuk-buuk in sangat kawasa, iban tiyagnaan mu na in pamarinta mu ha lawm dunya.
18 In manga tau, amu in di' magkahagad kaymu, dimugal tuud kaymu,
sagawa' bihaun amuna in waktu mu magmurka' isab kanila,
iban manghukum ha manga patay.
Lāgi' amuna isab ini in waktu mu manungbas ha manga daraakun mu,
ha manga kanabihan iban sin tau suku' mu katāntan,
sibu' da asibi'-dakula', amu in nagmamabuga' iban nag'aaddat kaymu.
Ini isab in waktu mu kangīun mu in sasuku' sin mangdihil kangīan pa dunya."
19 Sakali naukab na in Bāy sin Tuhan ha surga', iban ha lawm niya kīta' ku in baul kiyabubutangan sin sulat paljanjian sin Tuhan ha manga tau suku' niya. Pag'ukab sin Bāy sin Tuhan, magtūy awn kīta' ku manga si'nag sin kilat iyaagaran sin anduhud sin dawgdug. Naglinug iban nag'ulan ays, matigda' tuud.

12

In Babai iban sin Naga

1 Manjari nākita' aku hambuuk paltandaan sangat makaajayb gimuwa' duun ha langit. Nākita' aku hambuuk babai amu in nagtatamung sin biya' sapantun si'nag sin suga. Iban duun siya timitindug ha babaw sin bulan. Iban awn hangpu' tagduwa bituun, amu in biya' sapantun kuruna, ha taas sin ū niya.
2 In babai ini sūng na umanak, hangkan nakatulik sin sakit.
3 Pag'ubus, awn na isab hambuuk paltandaan makaajayb in gimuwa' duun ha langit. Nākita' aku hambuuk naga pula landu' dakula', pitu in ū iban hangpu' in tanduk iban awn kuruna sin katān ū niya.
4 Sakali ini, liyampin sin ikug niya in hangka-bahagi' sin tūngka-bahagi' sin bituun ha taas langit ampa na liyaruk pa lawm dunya. Timindug siya duun ha alupan sin babai amu in sūng mag'anak ha supaya pagguwa' sin bata'-bata', magtūy niya makaun.
5 Manjari in babai ini imanak na hambuuk bata'-bata' usug, sagawa' wala' da nakaun sin naga. Sabab magtūy in bata'-bata' nabuhat sin Tuhan pa surga' pa kursi niya. Asal in gantaan sin bata'-bata' ini mamarinta ha katān bangsa ha waktu susūngun. Wayruun makasagga' kaniya, sabab in pamarinta niya sangat makusug, biya' hantang basi' di' magkabali'.
6 Sakali pag'ubus sin babai nag'anak, miyaguy siya pa hula' wayruun tau naghuhula', amu in hula' tiyatagama sin Tuhan kaniya. Duun siya ipatun ha lawm hangibu duwanggatus tagka'numan adlaw.
7 Sakali naawn in pagbunu' ha surga'. Hi Mikail iban sin manga malāikat ha babaan niya, nagbunu' iban sin naga, amu in nangatu iban sin manga tindug niya.
8 Sumagawa' diyaug in naga. Hangkan in siya iban sin manga tindug niya, narūy iban di' na sila manjari humula' ha lawm surga'.
9 Na, hangkan in naga landu' dakula' liyaruk na pa guwa' sin surga'. In siya ini amuna in Hās Sin Masa Nakauna yadtu, amu in pagngānan Iblis atawa Saytan Puntukan. Siya ini in nangakkal ha manga mānusiya' katān. Biyugit siya pa lawm dunya iban sin katān tindug niya.
10 Pag'ubus, nakarungug aku suwara matanug dayn ha surga', amu agi,
"Na, bihaun miyabut na in waktu magmakbul in pagpanglappas sin Tuhan ha manga mānusiya'.
Piyakita' na bihaun sin Tuhan in kusug sin kawasa niya mamarinta iban sin kapatutan sin Almasi niya.

Sabab in Iblis, amu in dūm-adlaw manglalawag dusa ha manga kataymanghuran natu',
iban amu in magsusumbung pa Tuhan ha haddarat niya,
kiyalaruk na pa guwa' sin surga'.
11 Diyaug siya sin manga kataymanghuran natu'
sabab sin dugu' sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili, amu in naasag ha supaya sila mapuas dayn ha dusa nila.
Damikkiyan, diyaug siya sabab sin kasabunnalan tiyanyag nila,
lāgi' atas nila piyaglilla' in dugu'-nyawa nila sampay pa kamatay.
12 Na, hangkan pagkūg-kuyag kamu sasuku' sin yan duun ha lawm surga',
amu in kamu katān naghuhula' duun.
Sagawa' landu' tuud makaluuy kamu manga naghuhula' ha lawm dunya iban dagat,
sabab yaun na nimaug mawn kaniyu in Iblis.
Landu' tuud siya diyurugalan
pasal kaingatan niya na sin masuuk na tumubtub in waktu kiyaganta' kaniya sin Tuhan."
13 Sakali, nakasayu mayan in naga sin kiyahulug na siya pa lawm dunya, iyapas niya in babai amu in nag'anak bata'-bata' usug.
14 Sagawa' piyatulunan sin Tuhan in babai ini duwa pikpik sin sambulaan dakula', ha supaya siya makalupad pa hula' wayruun tau naghuhula', pa hula' tiyatagama kaniya. In hula' ini, amuna in pag'ipatan kaniya ha lawm sin tū tahun iban tunga' ha supaya siya di' magmula kaagi sin naga.
15 Manjari, ini nagpaguwa' tubig mataud tuud in naga dayn ha simud niya, ha supaya hianud in babai.
16 Daypara tiyabang sin gumi in babai ini. Nasipak nagduwa in gumi sarta' naglungag malawm. Na, imanud harap pa lawm lungag in katān tubig gimuwa' dayn ha simud sin naga.
17 Na, diyugalan tuud in naga ha babai ini. Pasal sin dugal niya, diyā niya nagbunu' in katān anak-apu' sin babai ini, amu in sasuku' sin katān nagkakahagad ha daakan sin Tuhan iban namamawgbug sin kasabunnalan kiyahindu' hi Īsa.
18 Sakali duun na timindug in naga ha higad dagat.

13

In Duwa Sattuwa Talun

1 Manjari ini kīta' ku awn gimuwa' hambuuk sattuwa talun dayn ha lawm dagat. In sattuwa ini pitu in ū iban hangpu' in tanduk niya. In manga tanduk niya siyasangunan kuruna, iban in manga ū niya siyusulatan sin ngān pangkal pa Tuhan.
2 In sattuwa talun kīta' ku ini biya' lupa halimaw, iban in siki niya biya' siki sin sattuwa baluwang. Ampa in simud niya biya' sin simud sin singa'. Kiyawakilan siya sin naga dīhilan kusug iban kawasa niya makapag'agi ha lawm dunya.
3 In hambuuk ū sin sattuwa talun ini bakas piyalian malawm biya' lupa di' na kaulian, sagawa' in pali' niya makamula ini kiyaulian da. Hangkan in manga mānusiya' katān ha dunya nahaylan kaniya iban nagkahagad na kaniya.
4 In tau katān simumba na pa naga, sabab dīhilan niya na kawasa in sattuwa talun yaun. Siyumba nila da isab in sattuwa talun. Laung nila, "Wayruun makaliyu dayn ha sattuwa talun. Wayruun makaatu kaniya."
5 Sakali diyūlan in sattuwa talun ini magbaya'-baya' ha dunya ha lawm ka'patan tagduwa bulan. Iban diyūlan siya mag'abbu, magbichara pangkal pa Tuhan.

6 Hangkan in sattuwa talun ini namung na sadja pangkal pa Tuhan. Siyuknaan niya
in ngān sin Tuhan iban hulaan niya, amu in surga', iban sin sasuku' sin maghuhula'
ha surga'.
7 Iban diyūlan da isab siya mamunu' ha manga tau suku' sin Tuhan, iban daugun
niya sila. Kiyarihilan pa isab siya kawasa makapagbaya'-baya' ha manga tau katān
dayn ha dugaing-dugaing pihak, hula', bahasa iban bangsa.
8 Na, in manga mānusiya' katān ha lawm dunya sumumba na ha sattuwa ini, amu
in sasuku' sin wala' kiyasulat in ngān nila ha Kitab sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili.
Dayn ha tagna' kaawn sin dunya asal siyusulat duun in ngān sin tau, amu in dihilan
niya kabuhi' salama-lama. In ngiyānan Anak Bili-bili ini, amuna in bakas biyunu' sin
manga tau.
9 Na, dungug kamu, bang kamu taga taynga da.
10 Minsan hisiyu in tau, bang kiyatakdil sin Tuhan mahinang siya banyaga',
tantu da mahinang siya banyaga'.
Iban bang kiyatakdil sin Tuhan kaniya mapatay kaagi sin puddang,
tantu mapatay da siya kaagi sin puddang.
Hangkan in kamu manga suku' sin Tuhan, subay kamu magpakusug iban mag-
pahugut sin īman niyu.
11 Manjari ini, awn na isab kīta' ku hambuuk sattuwa talun dugaing gimuwa' dayn
ha lawm sin gumi. Awn duwa tanduk niya asibi' biya' lupa sin tanduk sin Anak
Bili-bili, sagawa' in suwara niya biya' sin suwara sin naga.
12 In sattuwa ini kiyawakilan iban kiyarihilan kawasa kaagi sin sattuwa, amu
in gimuwa' nakauna, magpapanaw sin pamarinta niya. Na, liyugus sin sattuwa
hikaruwa in katān mānusiya' ha dunya sumumba ha sattuwa amu in gimuwa'
nakauna, iban amu in bakas ambaya' matay pasal sin pali' niya malawm sa' kiyaulian.
13 Lāgi' in sattuwa hikaruwa ini nakahinang sin manga makaajayb, biya' na sin
magpanaug kāyu dayn ha langit pa lawm dunya, ha duun piyangingita'-ngitaan sin
manga tau.
14 Na, in manga tau katān ha dunya kiyaakkalan sin sattuwa hikaruwa kaagi sin
manga hinang niya makaajayb, amu in nahinang niya ha babaan sin sattuwa amu
in nakauna gimuwa' dayn kaniya. Diyaak niya in tau katān ha dunya maghinang
sin barhala' hipaghulmat ha sattuwa nakauna gimuwa', amu in bakas liyagut sin
puddang sagawa' kiyaulian da.
15 Iban kiyarihilan pa isab in sattuwa hikaruwa kawasa dumihil napas ha barhala',
amu in hangka-dagbus sin sattuwa nakauna gimuwa'. Hangkan in barhala' ini
makabichara iban makapag'uldin magpapatay ha sasuku' sin manga tau di' sumumba
kaniya.
16 Iban nagdaak siya subay sāpan in tuu iban tuktuk sin tau katān, sibu' da manga
tau balkanan iban bukun, miskin iban dayahan, īpun iban bukun.
17 Minsan hisiyu in tau, bang wayruun sāp niya, di' makabī atawa makapagdagang
unu-unu na. In sāp ini amuna in ngān sin sattuwa atawa sin umbul amu in hātihan
sin ngān niya.
18 In tau malawm in panali' iban panghāti niya, makatali' siya bang unu in hātihan
sin umbul sin sattuwa, pasal ngān sin hambuuk tau in hātihan niya. In umbul ini
unum ngagatus ka'numan tag'unum.

14

In Anak Bili-bili iban sin Manga Tau Suku' Niya

1 Pag'ubus, imatud na isab aku nagbalik. Pag'atud ku, kīta' ku in amu in ngiyānan
Anak Bili-bili duun nagtitindug ha Būd Siyun. Iban yaun da isab miyamagad kaniya

in hanggatus ka'patan tag'upat ngaibu tau. In manga tau ini siyusulatan in manga tuktuk nila sin ngān sin Anak Bili-bili iban sin ngān sin Tuhan, Ama' niya.
2 Iban nakarungug aku suwara dayn ha surga', biya' sin lagublub sin tubig anud dayn ha taas, amu in busay dakula', iban anduhud sin dawgdug. Iban in suwara sin kalangan diyungug ku, biya' da isab sin luuy sin tunis dayn ha manga tau magsama-sama magbibiyula.
3 In hanggatus ka'patan tag'upat ngaibu yaun nagtitindug ha alupan sin kursi sin Tuhan, sin upat malāikat mahal-mahal in lupa, iban sin manga nagtatau-maas. Iban nagkalang sila sin ba'gu kalangan, amu in sila da in makaingat, sabab in sila ini amu in napī' dayn ha lawm dunya liyukat dayn ha ukuman sin Saytan Puntukan.
4 Iban in manga tau ini way sammal-sammal nila pa Tuhan. Ibārat sila subul di' maghinang mangī' iban sin manga babai. In kasuchi sin atay nila biya' sapantun lanu' sin budjang wala' kiyaba'talan. Miyamagad sila pakain-pakain in Anak Bili-bili. Sila ini in manga napī' sin Tuhan dayn ha katān mānusiya' ha dunya, iban liyukat niya dayn ha ukuman sin Saytan Puntukan. Iban sila in muna nahinang suku' sin Tuhan iban sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili.
5 Wayruun unu-unu puting in makawa' dayn kanila, iban wayruun da isab dusa in kabaakan duun kanila.

In Tū Malāikat

6 Pag'ubus yadtu, nākita' na isab aku hambuuk malāikat naglulupad ha taas sin āyan. Nagdarā siya sin Bayta' Marayaw, amu in amānat di' magkapinda kasaumulan. In amānat ini amu in hitanyag niya pa manga mānusiya' katān ha dunya dayn ha dugaing-dugaing bangsa, pihak, bahasa, iban hula'.
7 Nagsuwara siya matanug, laung niya, “Pagmabuga' kamu ha Tuhan, iban pudjiha niyu siya, sabab dimatung na in waktu niya manghukum ha manga mānusiya' katān. Pagtaat kamu pa Tuhan pasal siya in nagpapanjari sin langit, sin dunya, sin dagat, iban na sin manga tuburan sin manga tubig.”
8 Sakali miyurul na isab in hikaruwa malāikat sarta' namung na, amu agi, “Nagkangī'-ngī' na tuud in pag'iyanun hula' Babilun, amu in dāira landu' bantug. Sabab in Babilun ini, amu in biya' sin sapantun babai mangī'. Narā niya in manga tau katān minum sin alak amu in makahilu tuud, ha supaya sila magad kaniya huminang sin manga kalumuan.”
9 Pag'ubus, miyurul na isab kanila in hikatū malāikat sarta' nagsuwara siya matanug, amu agi, “Hisiyu-siyu in sumumba ha sattuwa talun amu in kiyaulian in ū niya, atawa sumumba ha dagbus niya amu in iyukkil hīnang barhala', iban sin manga amu in tumayma' sin sāp niya ha tuktuk atawa lima nila,
10 tantu tuud pagmulkaan sila sin Tuhan. Makainum sila sin alak amu in asal na hiyahayn pa sawan amu in pagtawagun, Murka' sin Tuhan. Ampa in kusug sin murka' sin Tuhan kanila, biya' sin sapantun alak way lamud niya, amu in makamula bang inumun. Lāgi' in manga tau ini katān ajab-ajabun tuud kaagi sin kāyu iban sin maylang nasusuliyab. Iban ha sa'bu nila iyaajab-ajab, duun sila pangita'-ngitaan sin manga malāikat iban sin Anak Bili-bili.
11 Iban di' maghundung in pag'asu sin kāyu hipaniksa' kanila saumul-umul. Dūm adlaw, duun sila ajab-ajabun sin kāyu way paghundung, sasuku' sin simumba ha sattuwa talun iban sin dagbus niya, amu in iyukkil hīnang barhala', sasuku' isab sin tau katān piyasāpan nila in manga tuktuk atawa lima nila sin ngān sin sattuwa talun.”
12 Hangkan in kamu suku' sin Tuhan, amu in nagkakahagad sin daakan niya iban namamawgbug kan Īsa, subay niyu pahugutun in īman niyu.

13 Sakali nakarungug aku suwara dayn ha surga', amu agi, “Sulatan ini. Hisiyu-siyu
in matay tagnaan dayn ha waktu bihaun ha pasal sin pagbawgbug nila ha Panghu',
kumūg in lawm atay nila.”
Simambag in Rū sin Tuhan amu agi, “Tantu tuud kumuyag sila, pasal makahali-
hali na sila dayn ha pagbuluk-binasa nila ha pasal sin Panghu', sabab in hinang nila
marayaw, amuna in makarihil kanila pal'untungan bang sila didtu na ha surga'.”

In Pag'ani ha Dunya

14 Pag'ubus, imatud na isab aku nagbalik. Pag'atud ku, nākita' aku gabun puti' iban
awn naglilingkud duun biya' lupa tau. Siyasangunan kuruna bulawan in ū niya, iban
nagdarā sasanggut mahayt ha lima niya.
15 Sakali awn hambuuk malāikat gimuwa' dayn ha Bāy sin Tuhan, ampa nagsuwara
pa amu in naglilingkud ha gabun. Matanug in suwara niya. Amu agi, “Tagna' na kaw
pag'ani iban sin sasanggut mu yan, pasal naabut na in musim sin pag'ani ha dunya.”
16 Magtūy na tuud liyabaran sin amu in naglilingkud ha gabun in dunya kaagi sin
sasanggut niya. Na, in katān aanihun ha dunya, natipun niya na.
17 Sakali nākita' na isab aku hambuuk malāikat dugaing gimuwa' dayn ha Bāy sin
Tuhan ha surga', nagdarā da isab sasanggut mahayt.
18 Pag'ubus, awn na isab hambuuk malāikat gimuwa' dayn ha Bāy sin Tuhan ha
surga' dayn ha daig lamisahan pagtutugtugan kamanyan. Siya in nagjajaga sin kāyu
duun. Nagsuwara siya matanug pa malāikat, amu in nagdarā sin sasanggut mahayt.
Amu agi, “Sangguta na in punguran anggul ha dunya dayn ha batangan niya, sabab
in manga anggul hinug na.”
19 Magtūy na liyabaran sin malāikat in dunya kaagi sin sasanggut niya. Na, nautud
na in manga bunga anggul dayn ha batangan niya. Pag'ubus tīpun niya ampa niya
liyaruk pa lawm pagpupugaan anggul. (Na, in hāti sin dalil ini, biya' ha ini in
kumugdan ha manga tau pagmulkaan sin Tuhan.)
20 Na, in manga anggul piyuga' ha pagpupugaan didtu ha guwa' sin dāira. Pagpuga'
sin anggul, dugu' in gimuwa', iban in layu' sin iyanuran manga tūnggatus usuk batu.
Iban in lawm sin dugu' tubtub pa manga kakkang sin manga kura'.

15

In Manga Malāikat amu in Magparatung sin Murka'

1 Manjari awn na isab kīta' ku hambuuk paltandaan makabuga' ha taas langit iban
sangat makahaylan. Awn pitu malāikat amu in nagdarā sin pitu ginis bala'. In pitu
bala' ini amuna in kahinapusan sin manga bala', sabab amura yan in kahinapusan
sin murka' sin Tuhan.
2 Sakali kīta' ku na isab in katiluagan, amu in biya' sapantun dagat matilag biya'
samin, magsi'nag biya' kāyu. Kīta' ku da isab in manga tau, amu in wala' miyagad
sin sasat sin sattuwa talun, iban wala' simumba kaniya iban sin barhala' dagbus
niya. Iban sila in manga wala' nagpasāp ha tuktuk atawa lima nila sin umbul, amu
in hātihan sin ngān sin sattuwa talun. Duun sila nagtitindug ha daig sin katiluagan,
amu in biya' sapantun dagat, malinaw iban masawa biya' samin. Nagdarā sila biyula
pakaniya-pakaniya, amu in dīhil kanila sin Tuhan.
3 Nagkalang sila sin kalangan hi Musa, amu in daraakun sin Tuhan, iban kalangan
sin Anak Bili-bili. Biya' ha ini in lapal kabtangan sin kalangan nila,
“Ya Panghu', ikaw in Tuhan hambuuk-buuk sangat-kawasa.
Makawasa iban makahaylan in manga hinang mu.
Ikaw in Sultan sin manga kabangsa-bangsahan.
In katān maksud mu mabuntul iban maamu.
4 In katān magmabuga' kaymu, Panghu'.

Wayruun in di' sumanglit sin ngān mu.
Ikaw da in hambuuk-buuk Mahasuchi.
In katān kabangsahan magtipun da mawn kaymu
iban sumumba kaymu.
Sabab kīkita' sin tau katān, in manga hinang mu iban sin kaādilan mu."
5 Pag'ubus ini kīta' ku naukab in Bāy sin Tuhan ha surga', iban kīta' ku in bilik ha
lawm amu in pagtawagun Bilik Mahasuchi, amu in luggiya' ha Tuhan.
6 Sakali in pitu malāikat, amu in nagdarā sin pitu ginis bala', gimuwa' na dayn ha
lawm Bāy sin Tuhan ha surga'. In tamungun nila makasilaw na sin puti'. Wayruun
tamak atawa lummi' niya. Iban awn kandit bulawan līlibud ha manga daghal nila.
7 Pagguwa' nila, tiyupuran sila gangsa' bulawan pakaniya-pakaniya kaagi sin
hambuuk dayn ha upat malāikat mahal-mahal in lupa. In manga pitu gangsa'
bulawan ini nahihipu' sin murka' sin Tuhan, amu in Tuhan buhi' salama-lama.
8 Na, in Bāy sin Tuhan nahipu' na sin asu dayn ha haddarat sin Tuhan, amu in
magpakita' sin sahaya iban kawasa niya. Wayruun makasūd pa lawm ha salugay di'
maubus panaugun sin pitu malāikat in pitu ginis bala'.

16

In Pitu Gangsa' Hīpu' sin Murka' sin Tuhan

1 Manjari awn diyungug ku suwara matanug dayn ha Bāy sin Tuhan pa manga pitu
malāikat. Amu agi sin suwara, "Kadtu na kamu, ampa niyu asagan na pa dunya in
luun sin pitu gangsa' yan, amu in murka' sin Tuhan ha dunya."
2 Na, iyasag na madtu sin malāikat ha unahan in bala' ha lawm sin gangsa' diyarā
niya pa ginlupaan. Pag'asag sin bala', saruun-duun giyuwaan panyakit mabahu' iban
masakit in manga sasuku' sin taga sāp sin sattuwa ha tuktuk atawa ha lima nila, iban
sin manga amu in simumba sin dagbus niya.
3 Pag'ubus, iyasag na isab sin hikaruwa malāikat in bala' ha lawm sin gangsa'
diyarā niya pa lawm dagat. Pag'asag sin bala', saruun-duun in dagat nahinang dugu'
biya' dugu' sin tau patay. Na, in unu-unu katān buhi' ha lawm sin dagat miyatay.
4 Na, iyasag na isab sin hikatū malāikat in bala' ha lawm sin gangsa' diyarā niya pa
manga kasubaan iban tuburan sin manga tubig. Na, saruun-duun nahinang dugu'.
5 Sakali diyungug ku nagsuwara in malāikat, amu in tagkaputan sin manga tubig.
Amu agi,
"Ya Tuhan Mahasuchi, amu in Tuhan di' magkapinda
dayn sin tagna' sampay pa salama-lama,
mabuntul tuud in hukuman mu ha manga mānusiya' ini.
6 Sila na yan in bakas namunu' ha manga tau suku' sin Tuhan iban ha manga nagdarā
sin Parman mu. Sila in nag'asag sin dugu' nila.
Hangkan bihaun dīhilan mu sila dugu' inumun. Na, amu yan in katutūpan
hitungbas kanila."
7 Sakali nakarungug na isab aku suwara dayn ha lugal pagkukulbanan. Amu agi sin
suwara:
"Ya Panghu', Tuhan sangat-kawasa,
tartantu tuud mabuntul iban maamu in hukuman mu ha manga mānusiya'."
8 Pag'ubus yadtu kīta' ku iyasag sin hikaupat malāikat in bala' ha lawm sin gangsa'
diyarā niya pa suga. Manjari kimalap tuud in pasu' sin suga nanglūs ha manga tau.
9 Na, nalūs na in manga tau kaagi sin pasu' sin suga makalap. Dayn ha sabab
yan namung na sila pangkal pa Tuhan, amu in nagkabayaan nagparatung kanila sin
manga bala'. Malayngkan wala' nila da biyutawanan in manga hinang nila mangī'
iban wala' nila da liyaggu' in Tuhan.

10 Manjari iyasag na sin hikalima malāikat in bala' ha lawm sin gangsa' diyarā
niya pa kursi amu in lilingkuran sin sattuwa talun, amu in guwa' dayn ha
lawm dagat. Pag'asag sin bala', saruun-duun nanigidlum in katilingkal sin hula'
piyamamarintahan sin sattuwa talun. Nakutkut sin manga tau agad kaniya in manga
dila' nila, sabab sin sakit kiyananaman nila.
11 Iban namung na sila pangkal pa Tuhan, amu in ha surga', sabab sin sakit iban
sin panyakit dimatung pa baran nila. Sagawa' wala' nila da biyutawanan in manga
hinang nila mangī'.
12 Sakali iyasag na sin hikaunum malāikat in bala' ha lawm sin gangsa' diyarā
niya pa sapa' dakula' pagtawagun Alpurati. Pag'asag sin bala', magtūy tiyahayan in
sapa', amu in nahinang labayan tiyagama ha manga sultan dayn ha hula' dapit pa
subangan.
13 Pag'ubus yadtu nākita' aku tū saytan, amu in biya' lupa ambak, gimuwa' dayn
ha simud sin naga, dayn ha simud sin sattuwa talun, iban dayn ha simud sin nabi
bukun bunnal.
14 In sila ini saytan landu' jīlaka', makahinang sin manga makaajayb. Iban in sila
ini katū, madtu pa manga kahula'-hulaan magpatibuuk sin manga kanakuraan sin
dunya papaggapiun mangatu ha Tuhan ha waktu kiyaganta' niya, amu in pagtawagun
Adlaw sin Tuhan, adlaw Makabuga', (sabab duun ha adlaw yan hipakita' sin Tuhan
Mahatinggi in kusug sin kawasa niya).
15 Sakali nagsuwara hi Īsa, laung niya, “Dungug kamu. In aku ini mari kaniyu ha
waktu di' niyu mapikil mawn aku. Sabab in pagdatung ku biya' sapantun sin pagsūd
sin hambuuk sugarul pa lawm bāy niyu. Kūgan tuud in manga tau amu in abutan
ku bati' nagtatagad kāku' iban sakap na sampay pa manga tamungun nila, pasal di'
sila masipug minsan sila gumuwa' pa katauran sin tau.”
16 Na, natipun na sin tū saytan in manga kanakuraan mawn pa hula' pagtawagun
Armagiddun ha bahasa Hibrani.
17 Manjari, iyasag na sin hikapitu malāikat in bala' ha lawm sin gangsa' diyarā niya
pa āyan. Magtūy awn suwara matanug gimuwa' dayn ha kursi ha lawm sin Bāy sin
Tuhan. Amu agi, “Na, natangbus na.”
18 Sakali magtūy awn kīta' ku manga si'nag sin kilat iyaagaran sin anduhud sin
dawgdug, iban naglinug sangat tuud makusug. Wayruun linug limiyu in kusug dayn
ha yan dayn sin tagna' kapaawn ha mānusiya'. Dayn ha katān linug, amuna yan in
mangī' tuud.
19 Na, magtūy nabuak in lupa' sin dāira landu' bantug iban nabahagi' nagtū. Iban
nagkangī' da isab in manga dāira ha kahula'-hulaan. Wala' liyupa sin Tuhan in katān
karusahan sin amu in pag'iyanun hula' Babilun amu in landu' bantug. Na, hangkan
piyainum sin Tuhan sin alak makusug ha lawm sawan niya. Hāti niya piyananam
niya in Babilun sin murka' niya dakula'.
20 Lāgi', in katān kapū'-pūan iban kabūd-būran, naubus nalanyap dayn ha
kiyabubutangan nila.
21 Iban iyulanan tubig batu atawa ays in manga mānusiya'. In buggat sin hambuuk
tubig batu manga kay'man kilu. Na, dayn ha pasal ini, in manga tau namung na
pangkal pa Tuhan, sabab sangat nakalandu' in bala' dimatung kanila.

17

In Bantug Babai Mangī'

1 Manjari, in hambuuk dayn ha manga pitu malāikat, amu in manga nagdarā
gangsa', miyawn kāku'. Laung niya kāku', “Kari kaw, hipakita' ku kaymu bang biya'
diin in hukuman iban kasiksaan hiparatung ha amu in pagtawagun bantug babai

mangī'. In hāti niya amuna in dāira landu' bantug nagbubutang ha daig sin manga kasubaan.
2 In manga kanakuraan ha dunya miyagad himinang kamaasihatan iban sin bantug
babai mangī' ini. Iban in manga tau ha dunya miyagad simingud sin manga hinang
niya mangī'. Biya' sila sin ibārat hambuuk tau nahilu sin alak, amu in way sipug
huminang sin unu-unu mangī'."
3 Sakali hiyūp na isab aku sin Rū sin Tuhan, sarta' diyā aku sin malāikat pa hula'
paslangan mahunit paghulaan sin tau. Duun ku kīta' in hambuuk babai nangungura'
ha taas sin sattuwa talun pula. In sattuwa talun ini pitu in ū niya, iban hangpu' in
tanduk niya. Iban in katilibut sin baran niya, siyusulatan sin manga ngān amu in
pangkal pa Tuhan.
4 In babai yaun nagbabadju' taluk iban pula. Iban natutugub siya sin pamulawan,
manga palmata maharga' iban manga mussa'. Nagdarā siya ha lima niya sawan
bulawan hipu' sin amu in pagbahasahun manga kaharaman iban kalumuan
nahinang niya.
5 Iban in tuktuk niya siyusulatan sin manga kabtangan gulalan kaniya, amu in
malawm in maana niya. Ini in gulalan kaniya,

Dāira Babilun Bantug.
Puunan sin Manga Babai Mangī'.
Tuburan sin Kaharaman iban Kalumuan.

6 Iban kīta' ku in babai ini nahihilu, sabab mataud nainum niya dugu' sin manga tau
suku' sin Tuhan, amu in manga tau miyatay sabab-karna' sin pagbawgbug nila kan
Īsa.
Pagkita' ku kaniya nahaylan tuud aku.
7 Na, iyasubu aku sin malāikat. Laung niya, "Mayta' kaw nahaylan? Bihaun, bay-
taan ta na kaw sin hātihan sin babai kīta' mu iban sin sattuwa talun piyangunguraan
niya, amu in taga ū pitu iban hangpu' tanduk.
8 In sattuwa talun kīta' mu, bakas buhi' sagawa' bihaun patay na. Malayngkan,
bukun na malugay gumuwa' da siya yan dayn ha lawm sin lungag tigub-tiguban.
Sagawa' pagguwa' niya, duun na in katubtuban niya sabab magkangī' na tuud siya.
Na, mahaylan in manga tau ha dunya, amu in wala' kiyasulat dayn sin tagna' kaawn
sin dunya in manga ngān nila ha Kitab, amu in piyagsulatan sin ngān sin katān tau
amu in dihilan kabuhi' salama-lama. Landu' sila mahaylan bang sila makakita' sin
sattuwa talun, sabab in sattuwa talun ini bakas na miyamatay, sakali nabuhi' na isab
nagbalik.
9 "In tau malawm in panali' iban pangingat niya makahāti sin maana sin bichara
ini. In hātihan sin pitu ū sin sattuwa talun, pitu būd, amu in lingkuran sin babai
mangī'. Iban awn pa isab hātihan niya dugaing. In pitu ū, hāti niya, pitu sultan.
10 Dayn ha manga pitu sultan ini, in lima, bakas na nakapagsultan. In hambuuk
amu in nagsultan bihaun. Ampa in hikapitu, amu in way pa gimuwa', amuna in
magsultan ha susūngun, sagawa' hangkaray' da in pagsultan niya.
11 Iban in sattuwa talun amu in bakas buhi' iban patay na bihaun, amuna in
hikawalu sultan. In siya ini bakas hambuuk dayn ha manga pitu sultan, amu in
nabuhi' nagbalik. Sagawa' awn katubtuban niya, sabab in siya ini kumangī' da tuud.
12 "Ampa in hangpu' tanduk kīta' mu, in hāti niya hangpu' sultan, amu in wala'
pa nakapagsultan. In hangpu' sultan ini iban sin sattuwa talun karihilan kawasa
magsultan, sagawa' day'-day' da in pagsultan nila.
13 Lāgi' naghambuuk pikilan in hangpu' sultan ini sin hirihil nila in kusug iban
kawasa nila ha sattuwa talun.
14 Iban bunuun nila in amu in ngiyānan Anak Bili-bili. Sagawa' daugun sila sin
Anak Bili-bili iban sin manga tau napī' suku' niya amu in tiyawag mawn kaniya, amu

in wala' nagbaluba in pag'agad kaniya. Iban hangkan daugun, sabab in Anak Bili-bili
amuna in Panghu' sin manga katān Panghu' iban Sultan sin katān kasultanan."
15 Namung pa isab in malāikat kāku'. Laung niya, "In manga kasubaan kīta'
mu amu in lugal lilingkuran sin babai mangī', in hātihan niya, manga tau dayn ha
dugaing-dugaing hula', bangsa, pihak, iban bahasa.
16 Iban in hangpu' sultan, amu in diyalil hangpu' tanduk kīta' mu, munsi ha babai
mangī'. Damikkiyan in sattuwa talun munsi da isab ha babai mangī'. Kawaun nila
dayn kaniya in unu-unu katān pangalta' niya. Tangtangan nila in unu-unu katān ha
baran niya. Kaunun nila sampay unud niya iban sunugun nila in unu-unu makapin.
17 Na, hangkan nila mahinang in biya' ha ini, pasal dīhilan sila sin Tuhan sin
pamikil ini, ha supaya maagad in kabayaan niya. Hangkan na magtaayun sila dumihil
sin kawasa nila ha sattuwa talun mamarinta sampay maabut in waktu maagad in
manga bichara kiyaparman sin Tuhan.
18 In babai kīta' mu, in hātihan niya hambuuk dāira bantug, amu in taga kawasa
iban makapagbaya' ha manga katān kasultanan ha dunya."

18

In Paglubu sin Hula' Babilun

1 Pag'ubus ini nākita' na isab aku hambuuk malāikat naug dayn ha lawm surga'.
Dakula' in kawasa sin malāikat ini, iban in sahaya niya nakarihil sawa ha katilingkal
dunya.
2 Magtūy na tuud siya nagsuwara matanug. Amu agi,
"Nagkangī'-ngī' na tuud in hula' Babilun, amu in dāira landu' bantug.
Nahinang na hulaan sin manga saytan
iban pagtutungguan sin manga kajīn-jīnan.
Iban nahinang na pugaran sin manga kamanuk-manukan siyasaytan kaastulan
tuud sin tau.
3 Sabab in pag'iyanun Babilun ini, amu in biya' sin sapantun babai mangī', piyaikag
niya in manga tau katān
magad huminang sin manga hinang kalumuan hīhinang niya, amu in biya'
sapantun alak makusug makahilu ha manga tau.
In manga kanakuraan namamarinta ha lawm dunya, miyagad kaniya himinang
kalumuan,
iban in manga tau magdaragang ha lawm dunya, amu in pamīmīhan niya sin
manga unu-unu kanapsuhan niya, nagkarayahan na tuud."
4 Sakali awn na isab dugaing diyungug ku nagsuwara dayn ha surga'. Amu agi sin
suwara,
"Īg kamu manga tau suku' ku. Īg kamu dayn ha babai yan.
Ayaw kamu magad kaniya huminang mangī'
bat kamu di' malapay kugdanan sin kasiksaan dumatung kaniya.
5 Karna' in dusa niya yan pangkat-mamangkat na biya' taas sin langit.
Ampa wala' liyupa sin Tuhan in manga kangīan nahinang niya.
6 Na, in manga kangīan nahinang niya kaniyu manga tau suku' sin Tuhan, subay da
isab hipananam kaniya.
Subay lipatun makaruwa in kabinsanaan hipamaws sin nahinang niya.
Subay siya dihilan hambuuk sawan hipu' sin murka' sin Tuhan, lipat makaruwa
in kusug niya dayn sin amu in kabinsanaan dīhil niya ha manga tau kaagi sin
hinang niya kalumuan.
7 Iban in kabinsanaan iban karukkaan hipananam kaniya,

subay magtūpan tuud iban sin pag'abbu niya sin kalagguan iban pagdulbaya' niya sin kanapsuhan niya.
Sabab abbu sadja in ha lawm sin pikilan niya. Laung niya,
‘Aku in pangiyan amu in makapagbaya'-baya'. Bukun aku hambuuk balu way parasahan.
Di' tuud aku makananam kasusahan.’
8 Na, dayn ha manga sabab ini in siya magtagha' sadja kugdanan sin manga bala' ginis-ginisan.
Magdungan-dungan dumatung mawn kaniya ha lawm sin hangka-adlaw in sakit, kasusahan iban gutum.
Iban sunugun siya sin kāyu.
Sabab in Panghu' Tuhan, amu in dumihil sin hukuman kaniya, sangat kawasa.”
9 “Manjari mag'asu mayan in kāyu dayn ha dāira, kitaun na sin manga kanakuraan ha lawm dunya, amu in miyamagad kaniya himinang sin manga kangīan iban kalumuan. Pagkita' nila sin asu, magkarukkaan iban magtangis tuud sila.
10 Duun sila nagtitindug mangita'-ngita' kaniya dayn ha kalayuan, pasal mabuga' sila malapay sin kabinsanaan niya. Iban mamung sila, laung nila,
‘Andu', di' na manjari! Kawgun tuud in dāira Babilun
amu in dāira bantug iban makusug!
Sabab hangka-sasaat da piyaratungan kasiksaan, amu in hukuman biyutang kaniya.’ ”
11 “In manga magdaragang ha dunya magtangis iban magdukka da isab, pasal wayruun na mamī sin manga dagangan nila.
12 Wayruun na mamī sin manga dagangan nila biya' na sin manga bulawan, pilak, palmata maharga' iban manga mussa', manga kakana' maharga', kakana' taluk, kakana' pula, sutla' iban katān ginisan sin kahuy amu in māhang kabaakan, iban sin manga garing, kahuy maharga', tumbaga, basi' iban marbul, amu in hīnang indalupa ginis hipaglagi sin manga tau.
13 Iban wayruun na isab mamī sin manga dagangan nila, biya' na sin manga pamāpa, laksi', kamanyan iban manga ginisan lana mahamut, tubig anggul iban lana jaytun, tirigu, manga sapi' iban bili-bili. Way da isab mamī sin manga kura' iban manga sasakatan iyuutung sin manga kura', iban sampay manga tau amu in hinangun manga īpun.
14 “In manga tau magdaragang mamung sila ha babai, hāti niya amu in dāira Babilun. Laung nila, ‘In unu-unu katān kanapsuhan mu naway na dayn kaymu. Iban in katān alta' iban sin unu-unu katān amu in nakarihil kaymu kabantugan, nalawa' na dayn kaymu. Iban in manga katān yan saumul di' mu na makawa' magbalik.’
15 Iban in manga tau magdaragang ini, amu in nagkarayahan sin pagdagang nila ha dāira yan, nagtitindug mangita'-ngita' dayn ha kalayuan pasal mabuga' sila malapay sin kabinsanaan niya. Pagtangisan iban pagdukkahan nila.
16 Iban laung nila,
‘Andu', di' na manjari! Kawgun tuud! In dāira bantug ini
biya' da sapantun babai amu in bakas namamakay sin manga tamungun maharga', sin manga kakana' taluk iban kakana' pula.
Iban natutugub siya sin pamulawan, manga palmata maharga' iban manga mussa'!
17 Sagawa' hangka-jām da nalawa' in katān pangalta' yan dayn kaniya!’
“Manjari, in katān nakura' sin manga kappal iban manga pasahiru, in manga naghihinang ha kappal iban sin manga tau nag'uusaha ha lawd, duun sila nagtitindug ha kalayuan.

18 Pagkita' nila mayan sin asu sin sunug, imulang sila. Laung nila, ‘Wayruun da
dugaing dāira lumiyu in kabantugan dayn sin dāira makusug yan.’
19 Na, magtūy nila na siyabulakan sin bagunbun in manga ū nila.* Nagtangis sila
iban nagdukka. Laung nila,
‘Andu', kawgun tuud in dāira dakula' yan!
In manga tau magtutulak-tulak magdagang,
nagkarayahan dayn ha pasal sin alta' niya!
Sagawa' hangka-jām da in katān unu-unu naway na dayn kaniya!’
20 “Pagkūg-kuyag kamu duun ha surga', sabab naabut na in katubtuban sin
dāira makusug! Damikkiyan in manga kamu tau suku' sin Tuhan, iban sin manga
kiyawakilan niya, iban sin manga nabi, amu in magpapasampay sin Parman sin
Tuhan, pagkūg-kuyag da isab kamu. Sabab in dāira bantug piyaratungan na sin
Tuhan hukuman, amu in tungbas sin nahinang sin manga tau niya kaniyu.”
21 Sakali biyuhat sin hambuuk malāikat makusug in hambuuk batu landu' tuud
dakula' biya' laggu' batu paggigilingan, ampa niya liyaruk pa lawm dagat. Pag'ubus,
ampa siya namung, laung niya,
“Biya' da isab ha yan in kumugdan ha dāira Babilun.
Magtagha' sadja magkalubu-lubu
iban di' na kakitaan magbalik saumul.
22 In ikaw, dāira Babilun, in manga kalangan sin manga mangangalang, sin
manga magbibiyula, sin manga magsusuling iban sin manga magtutuyup-
tuyup kaymu,
di' na karungugan magbalik.
Damikkiyan wayruun na kakitaan manga tau
maghihinang duun sin unu-unu kapandayan nila,
iban di' na karungugan magbalik
in katingug sin paggigilingan sin manga unu-unu na.
23 Wayruun na minsan palitaan kakitaan
ha dāira mu dumihil sin sawa niya bang dūm na.
In manga paglami-lami sin manga pagtiyaun
di' na karungugan magbalik.
Bunnal, in manga magdaragang duun, sila na in makawasa dayn ha katān
magdaragang ha lawm dunya.
Bunnal isab, in manga tau katān ha dunya, kiyaakkalan mu kaagi sin pagpangita'
mu.
24 Sumagawa' piyaratungan kasiksaan in dāira Babilun,
pasal duun nabunu' in manga nabi iban sin manga tau suku' sin Tuhan,
lāgi' in manga tau katān nabunu' ha lawm dunya,
hangkan sila miyatay sabab biyunu' sin amu in diyalil dāira Babilun.”

19

1 Pag'ubus ini awn na isab diyungug ku biya' tingug sin manga mahadjana' ha
surga', amu agi,
“Pudjihun taniyu in Tuhan!
Tunggal isa-isa niya in tagsuku' sin kalagguan iban kawasa. Siya da in manglalappas
kātu'niyu dayn ha manga dusa taniyu.
2 Maamu iban mabuntul in manga hukuman niya.
Biyutangan niya na hukuman in babai mangī',

* **18:19 18:19** In addat sin manga tau Yahudi bang awn kasusahan nila dakula', magsabulak bagunbun pa ū nila, tanda' sin pagkarukkahan nila.

amu in landu' bantug nakarā-rā ha manga tau dunya himinang sin manga unu-unu mangī' iban kalumuan.
Iban hangkan siya sīksa' sin Tuhan pasal biyunu' niya in manga daraakun sin Tuhan.”
3 Na, namung na isab sila magbalik. Matanug in suwara. Laung nila,
“Pudjihun natu' in Tuhan!
In pag'asu sin sunug ha dāira yan di' magkapūng kasaumulan.”
4 Pag'ubus yadtu, in kawhaan tag'upat nagtatau-maas iban sin upat malāikat mahal-mahal in lupa, simujud sarta' simumba na pa Tuhan, amu in naglilingkud duun ha kursi. Amu agi nila,
“Amin! Pudjihun natu' in Tuhan!”

In Pagtiyaun sin Anak Bili-bili

5 Sakali awn na isab diyungug ku nagsuwara dayn ha lugal sin kursi. Amu agi,
“Pudjiha niyu in Tuhan natu',
kamu katān manga daraakun niya,
iban na sin katān tau, sibu' da mataas iban bukun,
amu in sasuku' sin nagmamabuga' kaniya.
Pudjiha niyu siya.”
6 Pag'ubus ampa na isab aku nakarungug suwara biya' sin tingug sin pag'ulak sin manga tau mataud, biya' katingug sin lagublub sin busay malaggu' tuud, iban biya' katingug sin anduhud sin dawgdug amu in matanug tuud. Amu agi sin suwara,
“Pudjihun taniyu in Panghu'!
Sabab in Tuhan natu' sangat kawasa, mamarinta na.
7 Subay tuud kitaniyu magkūg-kuyag.
Pudjihun natu' in Tuhan,
karna' bihaun dimatung na in waktu sin pagkawin sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili iban sin manga tau suku' niya.
Amu in piyagbahasa pangantin babai asawahun niya, amu in nagsasakap na asal, namamakay sin badju' pangantin.
8 In piyagbahasa pangantin babai ini, dīhilan na siya badju' pangantin,
amu in maputi' tuud masi'nag iban wayruun tuud lummi'-lummi' niya.”
(In hāti sin badju' pangantin ini maputi', amuna in manga hinang mabuntul sin manga tau suku' sin Tuhan.)
9 Sakali namung in hambuuk malāikat kāku'. Laung niya, “Sulatan in hibichara ku ini. Makuyag in manga napī' humadil sin piyagbahasa pagkawin sin Anak Bili-bili.” Iban siyugpatan niya pa in bichara niya. Laung niya, “In manga lapal kabtangan ini bunnal tuud dayn ha Tuhan.”
10 Na, pag'ubus, magtūy aku simujud pa alupan niya, sagawa' liyāng niya aku. Laung niya, “Ayaw kaw sumujud kāku'. Subay hambuuk-buuk Tuhan in sumbahun mu. Sabab in aku ini hambuuk da isab daraakun sin Tuhan biya' kaymu iban sin manga kataymanghuran mu, amu hisiyu-siyu in mamawgbug sin kasabunnalan pasal hi Īsa. In kasabunnalan ini pasal hi Īsa, amu in asal piyalahil sin Tuhan ha manga kanabi-nabihan, amu in nagdarā sin Parman niya.”

In Nangungura' ha Kura' Puti'

11 Manjari ini, kīta' ku naukab in surga', iban yaun awn kura' puti'. In amu nangungura' ha taas niya, amuna in pagngānan Kapangandulan iban Puunan Sin Kasabunnalan. Mabuntul siya manghukum, iban ādil in pagpapanaw niya sin kawasa niya bang siya mag'atu iban sin manga banta niya.

12 In mata niya masugit mangatud maūk'ūk dakuman biya' sin sapantun kāyu
nasusuliyab, iban mataud mahakutta' ha taas sin ū niya. Iban awn ngān siyusulat
duun kaniya. Isa-isa niya da in makaingat sin maana niya yan.
13 In juba niya nahihipu' sin dugu'. Iban in ngān hipagtawag kaniya, “Parman sin
Tuhan.”
14 Nag'uurul ha ulihan niya in manga sundalu ha surga'. In manga sundalu ini
nangungura' ha manga kura' puti', iban in juba nila maputi', iban wayruun tuud
lummi'-lummi' niya.
15 Awn puddang mahayt gimuwa' dayn ha simud niya. In ini amuna in hipangatu
niya ha manga kabangsa-bangsahan amu in simusulang kaniya. Iban in pamarinta
niya sangat makusug, biya' hantang basi' di' magkabali'. Lāgi' in hisiyu-siyu umatu
kaniya hinangun niya biya' sin sapantun bungang-kahuy anggul, amu in pugaun sin
manga tau hinangun alak. Iban pananamun niya sila sin murka' sin Tuhan sangat
kawasa.
16 In juba niya iban sin paa niya siyusulatan sin gulalan kaniya, amu in,
“Sultan sin Manga Kasultanan,
Panghu' sin Manga Katān Panghu'.”
17 Manjari nākita' na isab aku hambuuk malāikat duun ha taas langit timitindug ha
si'nag sin suga. Nagsuwara siya matanug pa manga katān manuk-manuk naglulupad
ha awan. Amu agi, “Kari kamu. Pagtipun kamu mari pa pagjamuhan sin Tuhan,
pagjamuhan niya dakula'.
18 Kari kamu kaun sin unud sin manga patay tau, amu in unud sin baran sin manga
kasultanan, sin manga jiniral iban sin manga kasundaluhan, iban da isab sin unud
sin manga kura' iban sin amu in nangungura' ha taas niya. Kaun kamu sin unud sin
patay tau indaginis, sibu' da īpun iban bukun, tau mataas iban bukun.”
19 Pag'ubus, kīta' ku in sattuwa talun iban sin manga kasultanan ha dunya iban sin
manga kasundaluhan nila nagtipun naghambuuk mamunu' ha amu in nangungura'
iban sin manga sundalu niya.
20 Manjari ini, nasaggaw in sattuwa talun iban sin nabi bukun bunnal, amu in
nakahinang sin hinang makaajayb ha babaan sin sattuwa talun. (Dayn ha sabab sin
manga nahinang niya makaajayb, narupang niya in manga tau, amu in siyāpan sin
ngān sin sattuwa talun iban amu in simumba sin lupa sin sattuwa, amu in iyukkil
hīnang barhala'.) In sattuwa talun iban sin nabi bukun bunnal, liyaruk sin buhi'
pa sila pa lawm kāyu nasusuliyab iban maylang, amu in biya' dagbus lanaw dakula'
nalalaga.
21 Na, ampa in manga sundalu nila miyatay kaagi sin amu in piyagbahasa puddang
gimuwa' dayn ha simud sin amu in nangungura'. Iban in unud sin baran nila kiyaun
sin manga kamanuk-manukan. Kiyansuban tuud in manga manuk-manuk sin kiyaun
nila.

20

In Hangibu Tahun

1 Manjari, awn na isab kīta' ku hambuuk malāikat nimaug dayn ha surga'. In
malāikat ini nagdarā sin kunsi' sin lawang sin lungag tigub-tiguban iban kadina
dakula'.
2-3 Sakali siyaggaw niya in naga, amu in Hās Sin Awal Masa amuna in Iblis atawa
Saytan Puntukan. Pag'ubus ampa niya hiyukutan sin kadina. Pag'ubus yadtu ampa
niya liyaruk in Iblis pa lawm sin lungag tigub-tiguban. Ubus ampa niya kiyunsian in
lawang iban piyahugut ha supaya wayruun makaukab ha lawm sin hangibu tahun.

Kiyalabusu niya in Iblis ha supaya di' namān makapanglidjal ha manga kabangsa-bangsahan, ha salugay di' pa mapuas in hangibu tahun. Bang mapuas na in hangibu tahun, paguwaun siya sagawa' day'-day' da.

4 Manjari nākita' aku manga kursi. In manga limilingkud duun kiyarihilan kapatutan manghukum. Damikkiyan kīta' ku da isab in manga nyawa sin manga amu in nabunu' pasalan sin pagnasīhat nila sin kasabunnalan pasal hi Īsa iban sin Parman sin Tuhan. In sila ini wala' simumba ha sattuwa talun atawa ha dagbus niya, amu in iyukkil hīnang barhala'. Iban wala' kiyabutangan sin sāp, amu in ngān sin sattuwa talun, in manga tuktuk atawa lima nila. Na, in sila ini mabuhi' magbalik, iban magad sila mamarinta ha Almasi ha lawm sin hangibu tahun.

5 Amuna yan in tagnaan sin pagbuhi' magbalik ha manga patay. (In manga kaibanan patay di' pa sila mabuhi' magbalik ha salugay di' pa mapuas in hangibu tahun.)

6 Iban kumuyag tuud iban masukud in manga amu in makaagad mabuhi' ha tagnaan sin pagbuhi' magbalik ha manga patay. Di' sila makalabay sin kasiksaan salama-lama, amu in piyagbahasa Kamatay Hikaruwa. Iban in sila ini mahinang pakil magtaat pa Tuhan iban pa Almasi. Lāgi' in sila ini makaagad da isab ha Almasi mamarinta ha lawm sin hangibu tahun.

In Karaug ha Saytan Puntukan

7 Pag'ubus yadtu, pagpuas sin hangibu tahun, in Saytan Puntukan paguwaun na dayn ha lawm kalabusu.

8 Gumuwa' na siya manglidjal pa manga kabangsa-bangsahan ha upat pidju sin ālam, amu in bangsa pagtawagun Gug iban Magug. Tipunun sin Saytan in manga tau katān dayn ha kabangsa-bangsahan ini, dāhun pa pagbunuan. In taud sin tau matipun niya biya' sapantun sin taud sin buhangin ha higad daplakan.

9 Na, pagpanaw nila, mamutapal sin tau in katiluagan sin hula', sarta' tikupun nila in dāira, amu in kalasahan sin Tuhan iban hulaan sin manga tau suku' niya. Sumagawa' maubus sila kaunun sin kāyu naug dayn ha surga'.

10 Na, sakali in Iblis, amu in nanglidjal kanila, hilaruk na pa lawm kāyu nasusuliyab iban maylang amu in dagbus niya biya' sapantun lanaw nalalaga sin kāyu. In sattuwa talun iban sin nabi bukun bunnal bakas na kiyalaruk mari. Duun sila ajab-ajabun sin kāyu dūm-adlaw kasaumul-umulan.

In Adlaw Kahinapusan sin Paghukum

11 Pag'ubus yadtu, nākita' na isab aku hambuuk kursi puti' dakula' iban sin amu in naglilingkud duun. Na, in dunya iban sin langit nalanyap na dayn ha haddarat niya iban di' na kakitaan magbalik.

12 Iban kīta' ku in manga patay, sibu' da mataas iban bukun in bakas pagkatau nila, duun timitindug ha alupan sin kursi. Pag'ubus, iyukab na in manga Kitab sampay amu in Kitab bakas piyagsulatan sin ngān sin manga tau, amu in karihilan sin kabuhi' salama-lama. Pag'ubus, hiyukum in manga tau pakaniya-pakaniya. In hukuman kiyarihil kanila katān, agad ha unu-unu in nahinang nila sin buhi' pa sila, amu in kiyasulat duun ha manga Kitab.

13 In manga sasuku' sin miyatay ha lawm dagat iban ha ginlupaan, sampay na in katān tau amu in limabay dayn ha paghahantian sin manga patay, amu in pagtawagun Hīdis, gimuwa' na nangarap pa Tuhan. In pakaniya-pakaniya hiyukum dayn ha ngī'-dayaw sin nahinang nila sin buhi' pa sila.

14-15 Pag'ubus yadtu, in manga sasuku' sin wala' kiyasulat in manga ngān nila ha Kitab Sin Kabuhi' Salama-lama, liyaruk na pa lawm sin Narka' Jahannam amu in biya' dagbus lanaw nalalaga. Amuna yan in piyag'iyanun Kamatay Hikaruwa. Manjari, in

Hīdis, amu in paghahantian sin nyawa sin manga patay, iyagad da isab liyaruk pa lawm Narka' Jahannam. Naway na in Hīdis. Damikkiyan in kamatay naway na isab.

21

In Langit Ba'gu Iban Dunya Ba'gu

1 Manjari kīta' ku in langit ba'gu iban sin dunya ba'gu, sagawa' wayruun na dagat, sabab in langit iban sin dunya nakauna nalanyap na.
2 Iban kīta' ku isab in Dāira Suchi amu in Awrusalam (Baytal Makdis) Ba'gu, naug dayn ha surga' dayn ha haddarat sin Tuhan. In lingkat niya biya' sapantun hambuuk pangantin babai namamakay malingkat, amu in sūng na kawinun iban sin pangantin usug.
3 Pag'ubus nakarungug aku suwara matanug dayn ha kursi. Amu agi sin suwara, "Na, bihaun maghambuuk na in hulaan sin Tuhan iban sin manga mānusiya'. Duun siya humula' kanila, iban sila na in manga tau niya. Magbaran na tuud in Tuhan humambuuk kanila, iban siya na in Tuhan nila.
4 Pahiran niya in manga luha' katān dayn ha mata nila. Iban wayruun na tau mapatay. Di' na in manga tau magdukka iban magtangis, iban wayruun na sakit nanamun nila, sabab in unu-unu kahālan bakas ha lawm sin dunya nakauna naway na."
5 Sakali namung in amu in naglilingkud ha kursi. Amu agi, "Na, bihaun ba'guhun ku na in unu-unu katān." Iban laung niya kāku', "Sulatan ini, sabab in manga kabtangan ini bunnal iban kapangandulan."
6 Iban laung niya, "Nati'mus ku na hīnang in katān maksud ku. Aku in Alip iban Ya', sabab aku in panagnaan iban kahinapusan sin unu-unu katān. Bang awn hisiyu-siyu in iyuhaw, painumun ku siya sin tubig dayn ha tuburan kalkawsal amu in makarihil sin kabuhi' salama-lama. Painumun siya ha way tungud.
7 Iban hisiyu-siyu in matatas tumanggung sin unu-unu na makalubu sin īman nila, amuna in kapusakaan ku sin karayawan ini. In hāti niya, aku na in Tuhan nila, iban in sila mahinang na manga anak ku.
8 Sumagawa' in manga manaykud dayn kāku' pasal sin buga' nila, iban amu in manga mamutawan na sin pangandul nila kāku', hilaruk pa lawm kāyu. Damikkiyan in sasuku' sin manga naghinang sin unu-unu makasammal, manga namunu' ha manga tau, sin manga naghinang maasihat, sin manga maghihinang-hinang mangī', sin manga simumba ha unu-unu na dugaing dayn ha Tuhan, iban sin manga magpuputing, amuna in palsukuan nila yan hilaruk sila katān pa lawm kāyu nasusuliyab iban maylang amu in biya' sapantun lanaw nalalaga. Amu na yan in pag'iyanun Kamatay Hikaruwa."

In Awrusalam (Baytal Makdis) Ba'gu

9 Sakali ini, in hambuuk dayn ha manga pitu malāikat, amu in imasag sin pitu bala' pa lawm dunya dayn ha lawm sin gangsa' diyarā nila, simuuk mawn kāku', ampa imiyan, laung niya, "Kari kaw. Hipakita' ku kaymu in manga tau, amu in pag'iyanun pangantin babai, amu in asawahun sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili."
10 Na, saruun-duun hiyūp aku sin Rū sin Tuhan. Pag'ubus ampa aku diyā sin malāikat pa puntuk sin būd mataas. Piyakita' niya kāku' in Awrusalam (Baytal Makdis), amu in Dāira Suchi, amu in piyanaug sin Tuhan dayn ha surga'.
11 In dāira yaun magsinglab dayn ha sahaya sin Tuhan. Magsinglab in dāira yaun biya' sin palmata mahalga' pagtawagun jaspir, amu in masawa tuud iban matilag biya' sin samin.
12 In ād ha katilibut sin dāira yaun mataas tuud iban makamdus. Hangpu' tagduwa in lawang niya. In pakaniya-pakaniya sin manga lawang ini awn jaga niya malāikat.

In manga lawang ini siyusulatan sin ngān sin hangpu' tagduwa pihak sin bangsa Israil.
13 Awn tū lawang pakaniya-pakaniya sin upat kīd sin ād. Tū in tampal pa subangan, tū in pa sātan, tū in pa uttara' iban tū in pa sadlupan.
14 Iban awn hangpu' tagduwa batu in hīnang papagan sin ād sin dāira yaun. In pakaniya-pakaniya sin batu ini siyusulatan sin ngān sin manga hangpu' tagduwa tau, amu in bakas kiyawakilan sin amu in Anak Bili-bili.
15 Manjari in malāikat amu in bakas namung kāku', nagdarā susukud bulawan, hipanukud niya sin dāira, sin manga lawang iban sin ād.
16 Iban in dāira yaun sibu' da in haba' sin upat kīd niya. Pagsukud sin malāikat sin dāira, in haba' niya awn duwangaibu upat-ngagatus usuk batu. Biya' da isab ha yan in sukuran sin taas niya iban sin luag niya.
17 Siyukud da isab sin malāikat in ād sin dāira. In taas niya awn ka'patan ngarupa. In pagsukud niya biya' sin pagsukud kiyabiyaksahan sin manga tau.
18 In piyaghinang sin ād, palmata pagtawagun jaspir. Iban bulawan in piyaghinang sin dāira yaun, amu in purul tuud bulawan, sagawa' mahal-mahal in lupa sabab masawa iban matilag biya' sin samin.
19 In manga batu papagan sin ād sin dāira yaun, iyaari-arihan katān sin manga ginisan palmata maharga'. In palmata sin papagan batu ha unahan jaspir, in hikaruwa palmata bilu, in hikatū palmata kalkidun, in hikaupat palmata gaddung,
20 in hikalima palmata kulit, in hikaunum palmata pula, in hikapitu palmata biyaning, in hikawalu palmata gaddung jali'-jali', in hikasiyam palmata biyaning malutu', in hikahangpu' palmata biyaning imaagaw gaddung, in hikahangpu' tag'isa palmata bilu malutu', iban in hikahangpu' tagduwa palmata taluk.
21 Iban in piyaghinang sin hangpu' tagduwa lawang manga mussa'. In piyaghinang pakaniya-pakaniya sin lawang, hambuuk mussa' dakula' tuud. Iban in dān sin dāira ini purul tuud bulawan matilag iban masawa biya' sin samin.

22 Wayruun langgal kīta' ku ha dāira yaun, sabab yaun na duun in Panghu' Tuhan Sangat Kawasa iban sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili. Hangkan in dāira yaun di' na magkagunahan Bāy sin Tuhan.
23 Iban in dāira yaun di' magkagunahan sin sawa sin suga atawa bulan, sabab in sahaya sin Tuhan amuna in dumihil sawa kaniya. Iban in Anak Bili-bili amuna in ilaw niya.
24 In pagpanawan sin tau katān ha dunya karihilan na sawa sin ilaw dayn ha dāira yaun. Iban in manga kasultanan ha lawm dunya dumā na sin manga alta' nila pa dāira yaun.
25 In manga lawang sin dāira yaun di' pagtambulun. Ukab sadja dayn ha adlaw pa adlaw, sabab di' magdūm duun ha dāira yaun.
26 In katān pangalta' iban kalagguan sin manga katān bangsa, dāhun na mawn pa dāira yaun.
27 Sumagawa' wayruun makasammal in makasūd pa dāira yaun. Damikkiyan in manga maghihinang mangī' iban sin manga magpuputing, di' da isab makasūd pa dāira yaun. Amura in makasūd pa dāira yaun in manga tau, amu in kiyasulat in ngān nila ha Kitab sin Anak Bili-bili. In Kitab yan amu in piyagsusulatan sin manga ngān sin manga tau amu in dihilan niya kabuhi' salama-lama.

22

1 Sakali piyakita' na isab kāku' sin malāikat in sapa', amu in sapa' sin tubig kalkawsal, amu in makarihil sin kabuhi' salama-lama. In sapa' yaun, amu in

nag'aanud dayn ha kursi sin Tuhan iban sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili, masawa
tuud iban matilag biya' palmata.
2 In sapa' yaun anud dayn ha gi'tungan dān sin dāira. Hāti ha duwang sipak
higad sin sapa' yaun awn timutubu' kahuy, amu in kahuy makarihil sin kabuhi'. Ha
lawm sin hangka-tahun, in kahuy ini makahangpu' tagduwa magbunga. Makaminsan
magbunga ha lawm hangka-bulan. Iban in manga dahun sin kahuy ini hīnang ubat,
hipagpauli' sin sakit ha kahula'-hulaan.
3 Iban wayruun tuud kabaakan unu-unu na satru' sin Tuhan duun ha dāira yaun.
In kursi sin Tuhan iban sin amu in ngiyānan Anak Bili-bili yaun na duun ha dāira
yaun. Iban yaun duun in manga daraakun niya mamudji kaniya.
4 Kakitaan na sin manga daraakun niya in bayhu' niya, iban in ngān niya siyusulat
ha manga tuktuk nila.
5 Iban di' magdūm duun ha dāira yaun. Di' na sila magkagunahan palitaan atawa
si'nag sin suga, sabab in Panghu' Tuhan amuna in ilaw nila. Lāgi' in sila magsultan
na sampay pa kasaumulan.

In Pagkari hi Īsa

6 Sakali namung na isab kāku' in malāikat. Laung niya, “In manga lapal kabtangan
ini bunnal iban kapangandulan, sabab in Panghu' Tuhan natu', amu in bakas
nagpatulun sin Rū niya pa manga nabi, diyaak niya in malāikat niya mamayta' pa
manga tau daraakun niya pasal sin manga pakaradjaan amu in maray' na maawn ha
susūngun.”
7 Sakali simambung hi Īsa. “Dungug kamu,” laung hi Īsa. “Masuuk na in pagkari
ku. Awn kakuyagan sin manga tau amu in magkahagad sin bayta' ha lawm sin sulat
ini.”
8 Manjari, in aku ini, hi Yahiya, amu in nakarungug iban nakakita' sin katān
pakaradjaan ini. Naubus ku mayan diyungug iban kīta' in manga katān pakaradjaan
ini, simujud na aku pa alupan sin malāikat, sūng na aku sumumba kaniya, amu in
nagpanyata' kāku' sin manga pakaradjaan ini.
9 Sagawa' laung sin malāikat kāku', “Ayaw kaw sumumba kāku', sabab sibu' da
kita daraakun sin Tuhan. Sibu' da aku iban sin manga kataymanghuran mu kanabi-
nabihan, iban sin manga sasuku' sin magkahagad sin bayta' ha lawm sulat ini. Subay
hambuuk-buuk Tuhan in sumbahun mu.”
10 Iban laung niya pa isab kāku', “Ayaw mu pagtapukan in manga bayta', amu
in Parman naug dayn ha Tuhan, kiyabutang ha lawm sulat yan, sabab masuuk na
dumatung in waktu maawn in manga pakaradjaan yan.
11 Hisiyu-siyu in manga naghihinang mangī' iban sin manga unu-unu na haram,
gām mayan dumuhun in kangīan iban kaharaman sin manga hinang nila. Ampa
in manga naghihinang sin mabuntul iban sin manga unu-unu na suchi, gām mayan
sumūng in kabuntulan iban kasuchihan sin hinang nila.”
12 Sakali simambung na isab hi Īsa. “Dungug kamu” laung hi Īsa. “Masuuk na in
pagkari ku manungbas kaniyu katān sin manga unu-unu katān bakas nahinang niyu.
13 Aku in Alip iban Ya', sabab aku in ha unahan iban ha ulihan. Aku in tagnaan
iban kahinapusan sin unu-unu katān.
14 “Awn kakuyagan sin manga amu in naglalanu' sin manga tamungun nila ha
supaya wayruun tamak iban lummi'-lummi' niya. Hāti niya suchi na in atay nila.
Sabab in sila yan kiyarihilan kapatutan sumūd pa lawm dāira dayn ha manga lawang
sin ād, lāgi' kiyarihilan kapatutan kumaun sin bunga sin kahuy, amu in makarihil
kabuhi'.
15 Sagawa' ha guwa' sin dāira, yaun duun in manga naghihinang mangī', in manga
manghihinang-hinang, in manga naghihinang maasihat iban mamumunu', in manga

magsusumba sin unu-unu na dugaing dayn ha Tuhan, iban sin manga mangangakkal iban magpuputing.

16 “In aku ini, hi Īsa, amu in nagdaak ha malāikat magpanyata' sin pakaradjaan ini pa manga kamu jamaa Almasihin sin kalanggalan, amu in suku' sin Tuhan. In aku ini hambuuk panubu' hi Nabi Daud. Aku ini in biya' sapantun bituun masawa amu in kakitaan bang lapit adlaw.”

17 Sakali simambung in Rū sin Tuhan iban sin manga tau amu in pag'iyanun pangantin babai, amu agi, “Kari kaw.”

Damikkiyan hisiyu-siyu in makarungug sin lapal kabtangan ini subay isab imiyan, “Kari kaw.”

Kari kamu, hisiyu-siyu kamu in iyuhaw. Inum kamu mari sin tubig kalkawsal amu in makarihil kabuhi'. Hipagpainum in tubig ini ha wayruun tungud niya ha hisiyu-siyu in mabaya'.

In Kahinapusan Kabtangan

18 In aku ini, hi Yahiya, yari magbānda' kaniyu, amu in sasuku' sin nakarungug sin bayta' ha lawm sulat ini. Hisiyu-siyu in gumanap sin unu-unu wala' kiyabayta' ha lawm sin sulat ini, paratungan siya sin Tuhan sin manga bala' amu in kiyabayta' ha lawm sin sulat ini.

19 Damikkiyan hisiyu-siyu isab in dumagdag sin bayta' ha lawm sulat ini, īgan sin Tuhan in palsukuan niya sumūd pa lawm sin Dāira Suchi, iban di' na siya makakaun sin bunga sin kahuy, amu in makarihil kabuhi', amu in yari kiyabayta' ha lawm sulat ini.

20 Biya' ha ini in bichara sin amu in simaksi' sin kasabunnalan sin katān pakaradjaan, amu in piyalahil ha sulat ini. Amu agi niya, “Tartantu tuud. Masuuk na in pagkari ku.”

Na, mura-murahan bang mayan kaw magbalik na mari, ya Panghu' Īsa.

21 Mura-murahan isab bang mayan kamu katān dihilan tulung-tabang hi Panghu' Īsa.

Wassalam.